

Feyżullāh, Meḥmed

Fetāvā-yı Feyżīye

فتاوای فیضیه
مع النقول

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى افاض على علماء الامة سحايب الحكمة والصواب * واراد بهم خيرا وافيا حتى نالوا الدرجات العلى فى دار الثواب * والصلاة والسلام على سيدنا محمد الذى اقام الشرع القويم بالسنة والكتاب * وعلى آله واصحابه الذين تطهروا عن النقايص والارتياب (و بعد) فلما كانت الفتاوى المنسوبة الى المولى المرحوم شيخ الاسلام فيض الله افندى مشتملة على مسائل مهمه * وفوايد جمه * الا ان غالبها كانت عارية عن النقول * و بعضها وقع فى غير ماعنون له لابواب والفصول * اردت ان اجمع من الكتب المعتبرة نصوصها او كتب اها ما ٓخذ بخصوصها * واحرر من حدود الكتب ماهو المعول عليه * واسطر الواقع غير الموقع فى بابه ليسهل الاطلاع عليه * فشمرت عن ساق الجد فى ذلك * وان كنت لست اهلا لماهنالك * مقرا بقلة البضاعه * والقصور فى الاستطاعه * مع كثرة الاشتغال * وتشتت البال * مستعينا بالله تعالى ومنه سائلا ان يحشرنى مع المنعم عليهم من النبيين والصديقين والشهداء والصالحين وحسن اولئك رفيقا * انه ولى الاجابه * وعليه التوكل فى البداية والنهايه *

زيد مؤمن برامر ذى باله شروع ايتدكده نه ايله بدأ ايتمك كركدركه مبارك وكامل اوله

الجواب بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين ايله بدأ ايتمك كركدر

(ابتدأ الكتاب بالبسملة اولا ثم ثنى بالحمدلة اقتداء بالكتاب العزيز المستفتح هكذا وعملا بقوله عليه السلام كل امر ذى بال لايبدأ فيه بذكر الله و بسم الله الرحمن الرحيم اقطع رواه الحافظ عبد القادر الرهاوى فى اربعينه وفى رواية ابى داود والنسائى كل كلام لايبدأ فيه بحمد الله فهو اجذم وفى رواية ابن ماجه كل امر ذى بال لايبدأ فيه بالحمد لله اقطع ورواه ابن عوانة وابن حبان فى صحيحيهما وقال ابن الصلاح ورجاله رجال الصحيح سوى قرة بن عبد الرحمن كانه ممن انفرد به مسلم فى التخريج له قال وهو حديث حسن بل صحيح ومعنى اقطع قليل البركة وكذلك اجذم بالجيم من جذم بكسر الذال المعجمة يجذم بفتحها فان قلت ان النصين تعارضا ظاهرا والابتداء باحدهما يفوت الابتداء

بالاخر

بالآخر قلت يمكن الجمع بان يقدم احدهما على الآخر فيقع الابتداء به حقيقة و بالآخر بالاضافة الى ماسواه فعمل بالكتاب الوارد بتقديم التسمية والاجماع المنعقد عليه فلذلك ترك العاطف لئلا يشعر بالتبعية فيخل بالتسوية (شرح الهداية للعلامة العيني في اوله)

﴿ كتاب الطهارة ﴾

والطهارة مصدر طهر الشيء بفتح الهاء وضمها والاول افصح وهي لغة النظافة وخلا فها الدنس وشرعا النظافة المخصوصة المتنوعة الى وضوء وغسل وتيمم وغسل البدن والثوب ونحوه (درر في الطهارة)

بر كنيفه سيل صويى اوغرامغله كنيفك نجاستندن برمقدارينى سوروب عشرا في عشر اولميوب كوچك اولان صو قيوسنه القا ايلسه وجه شرعى اوزره تطهير اولنمدين اول قيونك صويندن ابدست المق جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا بماء قليل وقع فيه نجس مالم يكن غديرا لايتحرك طرفه المتنجس بتحريك طرفه الآخر اولم يكن عشرا في عشر وعمقه مالا تنحسر الارض بالغرف (ملتقى في الطهارة)

عشرا في عشر اولان كبير حمام قيوسنه باركير دوشوب هلاك اولدقدنصكره اخراج اولنسه اول قيونك جمو يى نزح اولنمق لازم اولورمى *الجواب* اولماز

(ينبغي ان يقيد بما اذا لم يتغير احداوصاف الماء كما ستقف عليه (لمرتبه الفقير)

في الاصل النجاسة اذا وقعت في حوض انكان كبيرا فهو بمنزلة البحر لا يتنجس الاان يتغير طعمه اولونه اوريحه وفي الفتاوى الحوض الكبير مقدر بعشرة اذرع في عشرة وصورته انيكون من كل جانب من جوانب الحوض عشرة اذرع وحول الماء اربعون ذراعا ووجه الماء مائة ذراع هذا مقدار الطول والعرض واما العمق ان كان بحيث لا ينحسر بالاغتراف فهذا القدر يكفي وعليه الفتوى

(من طهارة الخلاصة ملخصا)

عشرا في عشر اولميان بر قيويه كلب دوشوب صويى متنجس اولمغله كلب اخراج اولنوب لكن جمله صويى اخراج ممكن اولماسه اول قيونك ايچنده موجود اولان صوقدر صونزح اولنمجق اول قيو طاهر اولورمى * الجواب * اولور

(وكله نجو كلب اوشاة اوآدمى اوانتفاخ الحيوان اوتفسخه وان لم يمكن نزحها نزح قدر ما كان فيها ويفتى بنزح مائتي دلو الى ثلثمائة (ملتقى في فصل البئر)

بر حمام قيوسنه كلب دوشوب هلاك اولدقده اول قيونك جمله صوينى نزح ممكن اولمايجق اول قيودن اوچيوز قوغه صونزح اولنسه شرعا صويك طهارتنه حكم اولنورمى * الجواب * اولنور

(لابد ان يقيد بعدم كونها عشرا في عشر و بكون النزح بعد الاخراج كما مر في السؤال السابق (لمرتبه) (وان تعذر) نزح كلها لكونها معينا (تقدر مافيها) وقت ابتداء النزح قاله الحلبي (يؤخذ ذلك بقول رجلين) عدلين (لهما بصارة بالماء) به يفتى وقيل يفتى بمائتين الى ثلثمائة وهذا ايسر وذلك احوط (الدر المختار في فصل البئر)

هندك باشنده نزله علتی اولوب غسل اقتضا ایتدکده ماء بارد ایله یا ماء حار ایله باشنی غسل ایلسه مرض مزبور مشتد اولدیغی تجربه ایله ویا اخبار حذاق اطبا ایله متعین ومتبین اولدقده هند باشنی مسح ایدوب سائر اعضاسنی غسل ایلسه جنابتدن طاهره اولور می * الجواب * اولور

(من به وجع رأس لایستطیع معه مسحه محدثا ولا غسله جنبا ففی الفیض عن غریب الروایة یتیمم وافتی قارئ الهدایة انه یسقط عنه فرض مسحه

(الدر المختار فی التیمم)

زید ابدست الوب باشنی مسح ایتدکدنصکره تراش اولسه مسحی اعاده واجبه اولور می * الجواب * اولماز

(ولا یعاد المسح بحلق الرأس کما لا یعاد الغسل بحلق الحاجب وقص الشارب وقلم الظفر

(درر فی الطهارة)

احتقان ایدن زیده غسل ایتمك واجب اولور می * الجواب * اولماز

(وفرض عند انقطاع حیض او نفاس لا عند خروج مذی وودی بسکون الدال المهملة ماء غلیظ یعقب البول وحقنة (درر فی الطهارة)

زید ابدست الوب چقشیرینك خفنه مسح ایتدکدنصکره بر ایاغندن خفنی نزع ایتمش اولسه یالکز اول ایاغنی غسل ایتمك کفایت ایدرمی یوخسه ایکی ایاغنی دخی غسل واجب اولور می * الجواب * ایکی ایاغنی دخی غسل ایتمك واجبدر

(وناقضه) ای المسح (ناقض الوضوء) لانه بعضه (ونزع الخف) لسرایة الحدث الی القدم حیث زال المانع فیجب نزع الآخر اذ لا یجمع الغسل والمسح فی وظیفة واحدة

(درر فی المسح)

زید ابدست المدین ایاقلرینی غسل ایدوب بعده چقشیرین کیدکدنصکره حدث کتوروب ابدست السه خفنه مسح ایتمك جائز اولور می * الجواب * اولماز

(فان غسل رجلیه اولا فقط ولبس خفیه فقط ثم احدث لم یجزله ان یمسح

(خلاصه فی المسح)

زیدك بر ایاغنك برمقلری واوستی مقطوع اولوب انجق طپوغی واوکجه سی موجود اولسه زید اول موجود اولان موضعه مست کیوب اوزرینه مسح ایتمك جائز اولور می * الجواب * اولماز

بو صورتده زید صحیح اولان آخر ایاغنه مست کیوب اوزرینه مسح ایتمك جائز اولور می * الجواب * اولماز

وکذا لو بقی مما یلی العقب مقدار ثلثة اصابع ولم یبق من قبل الاصابع مقدار ذلك لا یجوز المسح لان محل المسح المقدم دون المؤخر وکذا لو قطعت رجله من الکعب لا یمسح لان غسل محل القطع واجب عندنا فیجب علیه غسل الرجل الاخری

(خانیة فی المسح)

زيد ابدست المغه شروع ايتدكده اولا اياقلريني غسل ومستلريني كيوب قبل الحدث ابدستني تكميل ايلسه زيد تكرار ابدست المق اقتضا ايتدكده مستلرينك اوزرلرينه مسح ايتمك جائز اولورمي * الجواب * اولور
(وشرط جواز المسح على الخف ان يكون لابس الخف على طهارة كاملة قبل الحدث سواء لبس خفيه بعدما توضأ وغسل رجليه اوغسل رجليه اولا ثم لبس خفيه قبل الحدث اوغسل احدى رجليه ولبس الخف عليها ثم غسل الرجل الاخرى ولبس الخف عليها ثم اكمل الطهارة قبل الحدث (خانية في المسح)
برسقفك ميزابندن بعيد محلنده نجاست هره اولوب اول سقفده جريان ايدن ماء مطرك اكثرى نجاسته ملاقي اولميوب اقلي ملاقي اولدقدنصكره جمله سي ميزابده جمع اولسه اول ميزابدن جريان ايدن صو طاهرميدر * الجواب * طاهردر
(سطح عليه نجاسة جرى عليه المطر ان كان اكثر الماء يجرى على النجاسة فالماء نجس وما اصاب الثوب من تقاطره يفسده قال محمد رحمه الله تعالى ان كانت النجاسة في جانب واحد من السطح اوفي جانبين فالماء الذي يجرى على السطح طاهر وان كانت النجاسة في ثلاثة جوانب فالماء نجس هذا اذا كانت النجاسة على السطح فان كانت عند الميزاب اوفيه فالماء نجس مادامت النجاسة فيه وان زالت النجاسة بجريان الماء عليها فما بعدها من الماء طاهر (من طهارة الخانية)
طاهر اولان صوده اولمش صوقوربغه سي بولنسه اول صودن ابدست المق جائز اولورمي * الجواب * اولور
(وموت مايعيش في الماء فيه لاينجسه كالسمك والضفدع والسرطان (من طهارة الملتقى)
برصوقيوسنك ايچنه كلب دوشوب بعده حيا اخراج اولنسه اول صودن ابدست المق جائز اولورمي * الجواب * اولماز
(موت الكلب ليس بشرط حتى لوانغمس واخرج حيا ينزح جميع الماء (مجمع الانهر في الطهارة)
هند حاملدن سقط واقع اولوب لكن اول سقطك وجودنده اعضادن برشي ظاهر اولميوب مستبين الخلقه اولماسه هند نفساء حكمنده اولورمي * الجواب * اولماز
(وسقط ظهر بعض خلقه كيد اورجل ولد فتصير به نفساء والامة ام ولد ويحنث به وتنقضي به العدة فان لم يظهر له شيء فليس بشيء والمرئي حيض ان دام ثلاثا وتقدمه طهر تام والا استحاضة (الدر المختار في الحيض ملخصا)
زيد جنب ايكن غسل مراد ايتدكده ثنا قصديله بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين ديمكده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر
(واما قراءته بقصد الذكر والثناء نحو بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين وتعليم القرأن حرفا حرفا فلابأس به اتفاقا كذا في المحيط (درر في الطهارة)

زید حال ضرورتده تیمم ایچون الارینی یره ارضه ضرب ایدوب لکن قبل الاستعمال حدث واقع اولسه اول ترابی استعمال ایدرمی یوخسه استیناف کرکیدر *الجواب* اصح قول اوزره استیناف کرکدر

(رجل ضرب یدیه علی الارض للتیمم ثم احدث قبل الاستعمال اختلف المشایخ فیه والاصح انه لا یستعمل ذلک التراب کذا اختاره شمس الائمة کما لو اعترض الحدث فی خلال الوضوء وذکر فی بعض نسخ الواقعات انه یستعمله (خلاصه فی التیمم)

تیمم جائز اولان محلده زید تیمم ایدوب رکوع وسجودی اولان نمازی قیلارکن خلال صلاتده قهقهه ایلسه زیدک صلاتی وتیممی باطل اولورمی *الجواب* اولور

(وقهقهة) هی ما یسمع جیرانه (بالغ) ولو امرأة سهوا (یقظان) فلا یبطل وضوء صبی ونائم بل تصح صلاته به یفتی (یصلی) ولو حکما کالبانی (بطهارة) صغری ولو تیمما (مستقلة) فلا یبطل وضوء فی ضمن الغسل لکن رجح فی الخانیة والفتح والنهر النقض عقوبة وعلیه الجمهور فی الذخائر الاشرفیة (الدر المختار فی الطهارة)

﴿ کتاب الصلوة ﴾

والصلوة فی اللغة الدعاء وفی الشریعة عبارة عن الافعال المخصوصة سمیت بذلک لما فیها من الدعاء فعلی هذا یکون من الاسماء المغیرة وفی العنایة الظاهر انها من الاسماء المنقولة لوجود الصلوة بدون الدعاء کما فی الامی والفرق بین التغییر والنقل ان فی النقل لم یبق المعنی الموضوع له مرعیا وفی التغییر یکون باقیا لکنه یزید علیه بشیء اخر (کذا فی العنایة)

ایکیوزدن زیاده اولری مشتمل اولوب اوزرلرینه صلاة جمعه واجبه اولوب اهالیسی اکبر مساجدینه صغمیان موضعده صلاة جمعه اقامت اولنمق ایچون اذن سلطانی صادر اولمش اولسه اول موضعده اقامت جمعه جائز اولورمی *الجواب* اولور

(ویشترط لصحتها) سبعة اشیاء الاول (المصر وهو ما لا یسع اکبر مساجده اهله المکلفین بها) وعلیه فتوی اکثر الفقهاء مجتبی لظهور التوانی فی الاحکام وظاهر المذهب انه کل موضع له امیر وقاض یقدر علی اقامة الحدود کما حررناه فیما علقناه علی الملتقی وفی القهستانی اذن الحاکم ببناء الجامع فی الرستاق اذن بالجمعة اتفاقا علی ما قاله السرخسی واذا اتصل به الحکم صار مجمعا علیه فلیحفظ (الدر المختار فی الجمعة)

بحر کنارنده باغلو اولوب ارضه استقراری اولان سفینه ده قائما نماز قیلمق جائز اولورمی *الجواب* اولور

(ثم ظاهر الکتاب والنهایة والاختیار جواز الصلوة فی المربوطة فی الشط مطلقا وفی الایضاح فاذا کانت موقوفة فی الشط وهی علی قرار الارض جازت لانها اذا استقرت فحکمها حکم الارض وان کانت مربوطة یمکنه الخروج لم تجز الصلوة فیها لانها اذا لم تستقر فهی کالدابة بخلاف ما اذا استقرت فانها حینئذ کالسریر (فتح القدیر لابن الهمام)

جمعه نمازی قلمق جائز اولمیان قریه اهالیسی قریهٔ مزبوره ده جمعه کوننده جماعت ایله
صلاة ظهری ادا ایلسه‌لر کراهت وارمیدر * الجواب * یوقدر
(وکره) یوم الجمعة کراهة تحریم (فی المصر) لافی القری اذهذا الیوم فی حقهم کسائر الایام
کمافی المحیط (ظهرالمعذور) الذی لایجب علیه السعی کالمریض والمسافر والعبد (وغیره)
الذی علیه السعی جماعة (قهستانی فی الجمعة)
زید پنجره سی اولمیوب قپوسی دخی مسدود اولان حجره ایچنده برایکی کسنه یه امام
اولوب نماز قلارکن عمرو طشره دن رؤیت وسماعدن بری ایله امامک حالی متعین
اولمیوب من کل الوجوه مشتبه ایکن زیده اقتداسی صحیح
اولورمی * الجواب * اولماز
(والحائل لایمنع) الاقتداء (ان لم یشتبه حال امامه) بسماع اورؤیة ولومن باب مشبك
یمنع الوصول (ولم یختلف المکان) الدرالمختار فی الامامة) وان اشتبه علیه حال الامام
لایصح (خانیة فیمن یصح الاقتداء به)
زید مجنون جنونی حالنده اذان اوقوسه اعاده سی لازمه اولورمی * الجواب * اولور
(ویعاد اذان جنب لااقامته وکذا اذان امرأة ومجنون ومعتوه وسکران وصبی
لایعقل (تنویرالابصار فی الاذان)
وضوده ایاقلرینی غسل ایدن زیدك خفنه ماسح اولان عمروه اقتداسی جائز اولورمی
* الجواب * اولور
وصح اقتداء متوضیء بمتیمم وغاسل بماسح (تنویرالابصار)
زید امامه اقتدا ایدوب صلاة ظهری قلان جماعت بعد السلام اختلاف ایدوب
بعضیلری اوچ رکعت قلدق و بعض آخری درت تمام اولدی دیسه‌لر فریقینك قنقیسنك
قولی معتبر اولور * الجواب * امام قنغی فریقی تصدیق ایدرسه قول آنکدر
(فان اختلف القوم فقال بعضهم صلی ثلاثا وقال بعضهم صلی اربعا والامام مع
احدالفریقین یؤخذ بقول الامام (خانیه فی مسائل الشك)
هند ساقز چکنرکن نمازه شروع ایدوب ساقز اغزنده ایکن نماز قلماسی جائز اولورمی
* الجواب * قرائتی مانع ایسه اولماز
(وکره سدل ثوبه وکفه وعبثه به وبجسده وصلاته فی ثیاب بذلة ومهنة واخذ درهم
ونحوه فی فیه لم یمنعه من القراءة فلو منعه تفسد (الدرالمختار فی ماتفسد
الصلوة ملخصا)
زید نیت ایتمدین نمازه شروع ایدوب بعده نیت ایلسه جائز اولورمی * الجواب *
نیت شروعه مقارن کرکدر
(واما وقت النیة اجمع اصحابنا رحمهم الله تعالی علی ان الافضل ان تکون مقارنة
للشروع (خانیه فی افتتاح الصلوة)
هند زوجی زیده اقتدا ایتدکده قدمی زیدك قدمنك خلفنده اولوب لکن هند طویلة

لمند ونله سجده ده هندك رأسى زيدك رأسندن مقدم واقع اولسه هندك نمازى
جائز اولورمى * الجواب * اولور
(وان كان قدمها خلف قدم الزوج الا انها طويلة يقع رأسها فى السجود قبل رأس
الرجل جازت صلاتهما لان العبرة للقدم (خانية فمن يصح الاقتداء)
تعصبى وكندى يماننده شكى اولمبوب امام اعظم مذهبنده جواز صلاته مانع اولان
اموردن اجتناب ايدوب شافعى المذهب اولان امامه حنفى المذهب اولان كمسنه لرك
اقتدا ايتملرنده بأس وارميدر * الجواب * يوقدر
(واما الاقتداء بشفعوى المذهب قالوا لا بأس به ان لم يكن متعصبا ولا شاكا فى ايمانه
ولا متحرفا تحريفا فاحشا عن القبلة ولاشك انه اذا جاوز المغارب كان فاحشا وان
يكون متوضئا من الخارج النجس من غير احد السبيلين ولا يتوضأ بالماء القليل الذى
وقعت فيه النجاسة (خانية فمن يصح الاقتداء)
مصلى اولان زيد نماز ايچنده والظالمين اعدلهم عذابا اليما يرينه والظالمين اعد لهم
اجرا عظيما او قوسه زيدك نمازى فاسد اولورمى * الجواب * اولور
(وان تغير المعنى بان قرأ ان الابرار لفى جحيم وان الفجار لفى نعيم اوقرأ ان الذين امنوا
وعملوا الصالحات اولئك هم شر البرية اوقرأ وجوه يومئذ عليها غبرة اولئك المؤمنون
حقا تفسد صلاته لانه اخبر بخلاف ما اخبر الله تعالى (خانيه فى قراءة القرآن)
شمال جانبنده واقع بلغار و بونك امثالى مواضعده اقصر ليالى سنه ده قبل غيبوبة
الشفق فجر طلوع ايتمكله صلاة عشا و وترك وقتى مفقود اولسه بلغار ومواضع
مزبوره ده ساكنلر اولان مسلمينه صلاة عشا و وتر واجبه
اولور مى * الجواب * اولماز
لكن صلواتك واجبه اولمسنه وقتك غيرى سبب بولنمق احتمالى اولديغندن بعض
مشايخ فقدان وقتده دخى صلاة عشا و وتر واجبه اولوب بلغار وامثالنده ادا نيتيله
قلنمسنه ذاهب اولمشدر
(وفاقد وقتهما مكلف بهما فيقدر لهما) ولا ينوى القضاء لفقد وقت الاداء به افتى
البرهان الكبير واختاره الكمال و تبعه ابن الشحنة فى الغازه فصححه فزعم المصنف
انه المذهب (وقيل لا يكلف) بهما لعدم سببهما و به جزم فى الكنز والدرر والملتقى
و به افتى البقالى و وافقه الحلوانى والمرغينانى ورجحه الشرنبلالى والحلبى واوسعا
المقال ومنعا ماذكره الكمال قلت ولا يساعده حديث الدجال لانه وان وجب اكثر
من ثلثمائة ظهر مثلا قبل الزوال ليس كمسئلتنا لان المفقود فيه العلامة لا الزمان
واما فيها فقد فقد الامران (الدر المختار فى الصلوة) ولا يرتاب متأمل فى ثبوت الفرق
بين عدم محل الفرض و بين سببه الجعلى الذى جعل علامة على الوجوب الخفى
الثابت فى نفس الامر وجواز تعدد المعرفات للشئ فانتفاء الوقت انتفاء المعرف
وانتفاء الدليل على الشئ لا يستلزم انتفاءه لجواز دليل آخر وقد وجد وهو ماتواطئت

نع صلوة

اخبار الاسرار من فرض الله تعالى الصلوة خمسا بعد ما امر اولا بخمسين ثم استقر
الامر على الخمس شرعا عاما لاهل الآفاق لا تفصيل فيه بين اهل قطر وقطر
فاستفدنا ان الواجب فى نفس الامر خمس على العموم غير ان توزيعها على تلك
الاوقات عند وجودها ولا يسقط بعدمها الوجوب ولذا قال عليه السلام خمس صلوات
كتبهن الله على العباد (فتح القدير فى كتاب الصلوة ملخصا)

نسوان طائفه سنك بش وقتده جامعه كيدوب جماعته حاضره اولملرنده كراهت
وارميدر * الجواب * فى زماننا واردر

(ويكره حضورهن الجماعة) ولو لجمعة وعيد ووعظ (مطلقا) ولو عجوزا ليلا
(على المذهب) المفتى به لفساد الزمان (الدر المختار فى الامامة)

اوكوزلره قوشلوب برطرفى اوكوزلر اوزرنده اولان عربه ده نماز قلمق جائز اولورمى
* الجواب * اولماز

واما الصلوة على العجلة ان كان طرف العجلة على الدابة وهى تسير اولا تسير فهى
صلوة على الدابة يجوز حالة العذر ولا يجوز فى غيرها (خانيه فى صلوة السفر)

اوزرنده تصاوير اولوب لكن سجده ايده جك يرنده تصوير اولميان بساط اوزرنده
نماز قلمقده كراهت وارميدر * الجواب * يوقدر

(وفى الجامع الصغير ولو صلى على التصاوير ولم يقع سجوده على الصورة لا يكره
ولو وقع سجوده على الصورة يكره وذكر هذه المسئلة فى الاصل وذكر الكراهة مطلقا
من غير فصل (فى الرابع من كراهية التاتارخانيه)

زيد نماز قلاركن اوكنده شمع واقع اولوب شمعه قارشو قلسه كراهت وارميدر
* الجواب * يوقدر

(ولا يكره صلوة الى ظهر قاعد) اوقائم (ولو يتحدث) الا اذا خيف الغلط بحديثه (ولا الى
مصحف اوسيف مطلقا او شمع او سراج) او نار توقد (الدر المختار فيما تفسد الصلوة)

بر مسجدك راتبا امام ومؤذنى اولوب جماعتى اذان واقامت ايله صلاة ظهرى ادا
ايتدكارندنصكره بر جماعت دخى كلوب تكرار اول مسجدده اذان واقامت ايله هيئت
اولى اوزره صلاة ظهرى ادا ايتمكده بأس وارميدر * الجواب * مكروهدر

(ويكره تكرار الجماعة باذان واقامة فى مسجد محلة لا فى مسجد طريق او مسجد
لا امام له ولا مؤذن (الدر المختار فى الامامة)

زيد نماز قلاركن چقشيرينك اوچقورى جوزلمكله ايكى اليله اوچقورين باغلاسه عمل
كثير اولورمى * الجواب * اولور

ولو شد السراويل تفسد صلاته لانه يحتاج الى استعمال اليدين (خانيه فيما تفسد الصلوة)

صلاة تراويحده ترويحتين بيننده نه مقدار اوتورمق كركدر * الجواب * مقدار
ترويحه جلوس مستحبدر

(والمستحب فى الجلوس بين الترويحتين مقدار الترويحة (هدايه فى قيام رمضان)

مقعد اولوب مشيد قدرتی اولمیان زید اوز رینه صلاة جمعه فرض اولورمی
* الجواب * اولماز
(وليس على المقعد الجمعة ولا الحج ولا حضور الجماعة عند اصحابنا ولو وجد حاملا
(خانيه فى الجمعة)
استسقاده جماعت ایله قلنا جق برصلاة مسنونه وارمیدر * الجوب * يوقدر
(لاصلوة بجماعة فى الاستسقاء اى ليس فى صلوة مسنونة فى جماعة عند الامام لانه عليه
السلام استسقى ولم يرو عنه الصلوة كما فى الهداية (مجمع الانهر فى الاستسقاء)
زید وارثی عمروه قضایه قالمش شوقدر وقت نمازم واردر فوتمدنصکره قضا ایله دیو
امر ایدوب بعده زید فوت اولسه اوقدر وقت نمازی عمرو زید ایچون قضا ایتمك جائز
اولورمی * الجواب * اولماز
(تجوز النيابة فى العبادات المالية) كالزكوة والكفارات (مطلقا) عند القدرة والعجز
(ولا تجوز فى البدنية) كالصلوة والصوم بحال (الدر المنتقى فى الحج عن الغير) ميت
عليه صلوات فائتة فقضاها لوارث بامره لايجوز (خانيه فى صلوة المريض)

﴿ فى الامامة والخطابة ﴾

سلس بوله مبتلى اولوب صاحب عذر اولان زيده صاحب عذر اولميان كسنه لر اقتدا
ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(وكذا لايصح الاقتداء بمجنون مطبق اومتقطع فى غير حالة افاقته اوسكران) ومعتوه
ذكره الحلبى (ولاطاهر بمعذور) هذا (ان قارن الوضوء الحدث اوطرأ عليه)
بعده (وصح لو توضأ على الانقطاع وصلى كذلك (الدر المختار فى الامامة)
سبعة نفر لا يجوز اما متهم صاحب سلس البول للطاهر والمستحاضة للطاهرات
والامى للقارى والعارى للمكتسى والمتنفل للمترض ومصلى الفرض لمصلى فرض
آخر والمومى للصحيح (خزانة الفقه فى الاذان)
بر مسجد شریفده امام اولان زیدك اقتدا یی منافی سوء حالی یوغیکن جماعتدن
برقاچ کسنه لر مجرد زیدی عزل ایتدرمك ایچون حاکمه واروب زیده اقتدادن استکراه
ایدرز دیسه لر کلاملرینه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز
(ولوام قوما وهم له كارهون ان) الكراهة (لفساد فيه اولانهم احق بالامامة منه كره)
له ذلك تحريما لحديث ابى داود لايقبل الله صلوة من تقدم قوما وهم له كارهون
(وان هو احق لا) والكراهة عليهم (الدر المختار فى الامامة)
زيد امامك صول الندە برعلت ظهور ايدوب بطشه قادر اولمامغله صول ايله استنجا
ايده ميوب صاغ ايله استنجا ايلسه جائز اولورمی * الجواب * اولور
(لابعظم وروث وطعام ويمين اى لايستنجى بهذه الاشياء والمراد انه يكره بها اوامااليمين
فللنهى المتقدم فان كان باليسرى عذر يمنع الاستنجاء جاز ان يستنجى بيمينه من غير
كراهة (البحر الرائق فى الاستنجاء ملخصا)

بو صورتده جماعتدن بعض كمسنه لر زيده سن صاغ الكله استنجا ايتمكله امامتك جائز دكلدر
ديو بغير وجه زيدى امامتدن عزل ايتدرمكه قادر اولورلرمى
* الجواب * اولمازلر
كل من هو اهل للصلوة المكتوبة فهو اهل للامامة (محيط رضوى فى الامامة)
برمسجد شريفده امام اولان زيد لحن جلى ايله قرائت ايدر اولوب غير المغضوب
يرينه قير المغضوب ديوب ولا الضالين يرينه ولا الدالين ديسه عزلى لازم
اولورمى * الجواب * اولور
ولو قرأ غير المغضوب قير المغضوب بالقاف تفسد صلاته (خانيه فى قراءة القرآن)
ولو قرأ الدالين بالدال تفسد صلاته (فى المحل المزبور) شرائط الائمة وهى عشرة
ان يكون قارئا لكتاب الله تعالى ولا يكون لحانا لما روى عن النبى عليه السلام انه قال
يؤمكم اقرؤكم لكتاب الله تعالى (خزانة الفقه)
برمسجدده امام اولان زيد بلان شهادتى ايله معروف اولمغله جماعتى زيده اقتدادن
استكراهلرينى حاكمه اعلام ايتدكلرنده حاكم زيدى عزل ايدوب يرينه بر متدين
كمسنه يى امام نصب ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(لا يستحب امامة الفاسق والاعمى وولد الزنا والاعرابى ولكن يجوز امامتهم لقوله
عليه السلام صلوا خلف كل بر وفاجر وغيرهم افضل لان الناس يكرهون امامة هؤلاء
(شرح الطحاوى فى الامامة)
برمسجد شريفك امامى اولان زيد عالم وصالح وامامته احق اولوب اقتدايى منافى
سوء حالى يوغيكن جماعتدن برقاچ جاهل كمسنه لر مجرد موتى غسل ايدرسن سنى استمرز
ديو بغير وجه زيدى عزل ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ام قوما وهم له كارهون ان لفساد فيه او لانهم اولى بالامامة منه كره وان هو اولى لا
والكراهة عليهم (الدر المنتقى فى الجماعة)
برمسجد شريفده امام اولان زيد فتقه مبتلى اولدقده امامته احق اولان عمروى يرينه انابه
ايدوب عمروك اقتدايى منافى سوء حالى يوغيكن جماعتدن برقاچ كمسنه لر زيده اينجمكله نائب
قوللنان امامى استمرز ديو بغير وجه زيدى عزله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(واما الامام الراتب فهو احق من غيره وان كان غيره افقه منه (البحر الرائق فى الامامه)
واستفيد من عدم صحة عزل الناظر بغير جنحة عدمها لصاحب وظيفة فى وقف
(خيريه فى الوقف)
زيد برمسجد شريف بنا ووقف ايدوب اول مسجدده عمروى امام نصب ايتدكدنصكره
عمروك اقتدايى منافى سوء حالى اولمغله جماعتى عمروه اقتدادن استكراهلرينى
حاكمه اعلام ايلسه لر حاكم عمروى عزل ايدوب يرينه بر متدين كمسنه يى امام نصب
ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وفى آخر كتاب الكراهية املأ ابى يوسف فى رجل بنى مسجدا وجعل له مؤذنا فاذن

هوفيه وكرهه اهل المحلة وقالوا نجعل مؤذنا غيرك فليس لهم ذلك انما الامر فى ذلك للذى بناه قبل وان كان فاسقا قال وان كان فاسقا وكذلك ان اقام لهم اماما وامهم وكرهه اهل المسجد ليس لهم ذلك الا ان يكون فاسقا فيجعلوا اماما غيره
(فى الحادى والعشرين من وقف التاتارخانيه)

خسته اولوب قيام وقعوده قادر اولميان زيد مضطجعا نماز قلاركن بن خسته اولوب قعوده قادر اولان عمرو قاعد زيده اقتدا ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا قادر على ركوع وسجود بعاجز عنهما) لبناء القوى على الضعيف
(الدر المختار فى الامامه) .

زيد خطيبه بعد الخطبه نقض وضوء وقوع اولمغله خطبه ده حاضر اولميان عمرو‌ى استخلاف ايتمك جائز اولورمى *الجواب * اولماز
(اذا خطب الامام يوم الجمعة فاحدث واستخلف من لم يشهد الخطبة لايصح
(خانيه فى الجمعة)

زيد امام صلوة عيدى ادا ايدركن تكبيرات زوائدك برينى سهواً ترك ايلسه زيد اوزرينه سهو سجده واجب اولورمى * الجواب * اولور
(ولوسها عن تكبيرات العيد يلزمه السهو (خانيه فيمايوجب السهو)

صلاة عيدى باخود صلاة جمعه‌يى جماعت كثيره ايله ادا ايدن زيد امامك اوزرينه سهو سجده واجب اولدقده جماعتى اختلال وفتنه‌يه ايقاع ايتمامك ايچون سهو سجده ايتمامك جائز اولورمى * الجواب * اولور
ومشايخنا قالوا لا يسجد للسهو فى العيدين والجمعة كيلا يقع الناس فى الفتنة
(خانيه قبيل غسل الميت)

﴿ فى الجنائز ﴾

زوجى اولميان هند اجنبيدن عمرو اجنبينك منزلنده مسافرت طريقيله واردقده عمروك منزلنده حتف انفها فوت اولدقده نصكره عمرو هندك ورثه سى وحاكم اذنلرندن هندك تجهيز وتكفينه كندى مالندن برمقدار الجد صرف ايلسه عمرو مصروفنى تركهٔ هندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولوكفن الميت غير الوارث من ماله ليرجع فى تركة الميت بغير امر الورثة فليس له الرجوع اشهد على الرجوع اولم يشهد فسر ذلك فى الهارونى فقال ذلك كالعم اذا كفن مع وجود الاخ من الاب (تاتارخانيه فى الجنائز)

زيد عمرو متوفانك تجهيز وتكفينه ورثه اذنلرنسز كندى مالندن شوقدر اقچه صرف ايلسه زيد مبلغ مزبور ايله تركهٔ عمروه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته آنفا من التاتارخانية)

هند فوت اولوب اوغللرى زيد وعمرو ايله قزى زينبى ترك ايتدكده هندك اصلا مالى اولماسه هندك تجهيز وتكفينى زيد وعمرو وزينبك اوزرلرينه نه وجهله لازم اولور

﴿الجواب﴾

الجواب بش سهمدن ایکیشر سهمی زید وعمروه بر سهمی زینبه لازم اولور
(وکفن من لامال له علی من تجب علیه نفقته) فان تعددوا فعلی
قدر میراثهم (الدر المختار فی الجنائز)

زید صغیر فقیر فوت اولدقده تجهیز و تکفینی باباسی عمرو او زرینه لازم اولور می
* الجواب * اولور
وکفن من لامال له علی من تجب علیه نفقته (تنویر الابصار فی الجنائز)

بر میتك نمازینی قلمغه امام جمعه ایله امام حیدن قنقیسی اولی در * الجواب * امام
جمعه اولی در
(والاحق) ای الاولی (بالامامة السلطان) ای الخلیفة ثم الوالی (ثم القاضی) اوامام
الجامع (ثم امام الحی (قهستانی فی الجنائز)

زید فوت اولدقده غسل اولنوب لکن نمازی قلنمدین دفن اولنسه قبری او زرینه نماز
قلنمقده بأس وارمیدر *الجواب* تفسخ مظنون دکل ایسه بأس یوقدر
(دفن بلاصلوة صلی علی قبره مالم یظن تفسخه) والمعتبر فیه اکثر الرأی علی الصحیح
لانه یختلف باختلاف الزمان والمکان والاشخاص و قیل قدر بثلاثة ایام
(درر فی الجنائز)

زید فوت اولوب ورثه سنی ترك ایتدکده وارث ووصی اولمیان عمرو اجنبی وارث وحاکم
امر لرنسز کندی مالندن زیدك تجهیز وتکفینته شوقدر اقچه صرف ایلسه عمرو
مصروفی نامنه ورثه دن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولومات ولاشیء له ووجب کفنه علی ورثته فکفنه الحاضر من مال نفسه لیرجع علی
الغیب منهم بحصتهم لیس له الرجوع اذا انفق بغیر اذن القاضی (قنیه فی الجنائز
وباقی المسئلة یعلم تمامه من جنائز التاتار خانیه)

زید مسلمك زوجه سی هند نصرانیه حامل ایکن فوت اولسه بطننده فوت اولمش
ولد مسلم اوزرینه نماز قلنورمی * الجواب * قلنماز
(وفی فتاوی الحجة الکافرة اذا ماتت وفی بطنها ولد مسلم قدمات فی بطنها لایصلی
علیها بالاجماع (تاتار خانیه فی الجنائز وسیجیء تفصیله)

زید مسلمك حامل اولمیان زوجه سی هند نصرانیه فوت اولسه هند مسلمین مقابرنده می
دفن اولنور یوخسه کفره مقابرنده می *الجواب* کفره مقابرنده دفن اولنور
(کتابیة تحت مسلم حبلت ثم ماتت وفی بطنها ولد مسلم لایصلی علیها بالاجماع لان
الصلوة علی الکافر غیر مشروعة وما فی بطنها لا یستحق الصلوة علیه ولکنها
تغسل وتکفن واختلف الصحابة فی الدفن قال بعضهم تدفن فی مقابر المسلمین ترجیحا
لجانب الولد وقال بعضهم فی مقابر المشرکین لان الولد فی حکم جزء منها مادام
فی البطن وقال واثلة بن الاسقع یتخذلها مقبرة علی حدة وهذا احوط
(من جنائز البدایع فی فصل واما شرائط وجوبه)

بعلندن اولان زید مسلمین محاربه ده قتل اولنسه زید غسل اولنمق ونمازی قلنمق لازم اولورمی * الجواب * اولماز
(وهی فرض علی کل مسلم مات خلا) اربع (بغاة وقطاع طریق) فلا یغسلوا ولایصلی علیهم (اذا قتلوا فی الحرب) ولو بعده صلی علیهم لانه حد اوقصاص
(الدر المختار فی الجنائز)
مرتدا قتل اولنان زیدک لاشه سنی کفره کندی مقبره لرینه کوتورمک مراد ایلسهلر ویرلمکده بأس وارمیدر * الجواب * واردر برخالی یرده مستقل قبو حفر اولنوب کلب کبی انده القا اولنمق کرکدر
(المرتد اذا قتل علی ردته لا یدفع الی من انتحل الی دینهم کالنصاری والیهود لیدفنوه فی مقابرهم لکن یحفر له حفیرة فیلقی فیها کالکلب
(تجنیس المزید فی الدفن من کتاب الصلوة)

﴿کتاب الزکوة﴾

(هی تملیک جزء من المال معین شرعا من فقیر مسلم غیر هاشمی ولا مولاه مع قطع المنفعة عن المملک من کل وجه لله تعالی (ملتقی الابحر)
نصاب زکوته مالک اولان زید صغیره مالنک زکوتی لازمه اولورمی
* الجواب * اولماز
(لاتجب) ای لاتفرض فرضا قطعیا (الا علی حر مکلف) ای عاقل بالغ ولا تجب علی المجنون والصبی (قهستانی فی الزکوة ملخصا)
بوصورتده زیدک وصیسی عمرو صغیرک مالندن شو قدر الجدینی مالنک زکوتی اولمق اوزره فقرادن بعض کمسنه لره دفع وتسلیم ایله استهلاک ایلسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور
(وصی استهلک مال الیتیم قال ابو القاسم رحمه الله یخرج من الوصایة ویجعل غیره وصیا فیدفع الضمان الیه ثم یقبضه منه الوصی
(خانیه فی تصرفات الوصی)
هند مالنک زکوتی زوجی زید فقیره ویرمک جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(ولا الی من بینهما ولادة اوزوجیة) ای لایعطی اصله وان علا وفرعه وان سفل ولایعطی الزوج زوجته ولا الزوجة زوجها (صدر الشریعة فی المصرف)
زیدک مأذون اولوب مدیون اولمیان عبد مدبری عمروک یدنده اولان نصابه بالغ مال مکسوبندن عمروک اوزرینه زکوة واجبه اولورمی * الجواب * عمروک یدندن الدقده حولان حول بولندیسه زیدکا اوزرینه لازمه اولور عمروک اوزرینه لازمه اولماز
(واما کسب العبد المأذون فان کان علیه دین محیط فلا زکوة فیه علی احد بالاتفاق والا

فكسبه لمولاه وعلى المولى زكوته اذاتم الحول نص عليه فى المبسوط والبدايع والمعراج وهو باطلاقه يتناول ما اذاتم الحول وهو فى يد العبد لكن قال فى المحيط وان لم يكن عليه دين ففيه الزكوة ويزكى المولى متى اخذه من العبد ذكره محمد فى نوادر الزكوة وقيل ينبغى ان يلزمه الاداء قبل الاخذ لانه مال مملوك للمولى كالوديعة والاصح انه لايلزمه الاداء قبل الاخذ (من زكوة البحر)

زيد عمرو فقيره مالك زكوتيدر ديو بر مقدار اقچه ويروب اولدخى قبض ايلسه زيد بعد زمان عمروه اينجمنكله رجوع ايدوب اول زكوة ديوويرديكى اقچه يى عمرودن الغه قادر اولورمى * الجوب * اولماز

(واخرج بالهبة الصدقة اى للفقير فانه لايصح الرجوع فيها لان لقصد بها الثواب وقد حصل (حاشية الدر المختار للطحطاوى فى الهبة)

زيد مديونى عمرو فقير ذمتنده اولان بشيوز اقچه سنى عمروه زكوتم اولسون ديو هبه ايدوب عمرودخى قبول ايلسه زيد جميع مالنك زكوتندن بشيوز اقچه زكوة اداايتمش اولورمى * الجواب * اولماز انجق دين مذكورك زكوتى ادا ايتمش اولور

(رجل وهب دينه من مديونه الفقير ونوى به از كوة عن الدين الذى عليه يجوز ولونوى به زكوة نصاب عنه نفسه اوزكوة دين كان على غيره لايجوز ولووهب كل دينه للمديون ولم ينو شيئا يسقط الزكوة (مختارات النوازل فى الزكوة)

زيد مالنك زكوتى قرنداشى عمرو فقيره ويرمك جائز اولورمى *الجواب *اولور

(لايجوزدفع الزكوة الى اولاده الخ ويجوز الى سائر قرابته نحوالاخوة والاخوات والاعمام والعمات والاخوال والخالات (خلاصة فى الثامن من كتاب زكوة)

زيدك تجارت نيتيله اشترا ايتديكى كوله‌لر يله باركير ينك قيمتلرى نصابه بالغ اولوب اوزرلرينه حول حولان ايلسه اول كوله لر ايله باركير ايچون زيد اوزرينه زكوة واجبه اولورمى * الجواب * اولور

(واما اموال التجارة فيقدر النصاب فيها بقيمتها من الدنانير والدراهم فلا شئ فيها مالم يبلغ قيمتها مائتى درهم اوعشرين مثقال ذهب فيجب فيها الزكوة (بدايع)

وان كانت تعلف للتجارة ففيها الزكوة بالاجماع لكونها مالا ناميا فاضلا عن الحاجة لان الاعداد للتجارة دليل النماء والفضل عن الحاجة

(من زكوة البدايع فى حكم الخيل)

زيد مالنك زكوتندن نصابدن زياده اولان شوقدر اقچه يى اولقدر اقچه دينى اولان عمروه دينى ادا ايتمك ايچون ويرسه بأس وارميدر * الجواب * يوقدر

(وكره اعطاء فقير نصابا اواكثر الا اذا كان المدفوع اليه مديونا اوكان صاحب عيال بحيث لو فرقه عليهم لايخص كلا اولايفضل بعد دينه نصاب فلايكره

(الدر المختار فى المصرف)

بو يابجى اولان زيد اجرت ايله ناسك اثوابنى بويامق ايچون اشترا ايتديكى نصابه بالغ

عصفر بویا سنت اوزر بنه حول حولان ایلسه زکوتی ویرمك لازم اولورمی
* الجواب * اولور
(ولو اشترى الصباغ عصفرا اوزعفرانا ليصبغ ثياب الناس بالاجر وحال عليه الحول كان عليه الزكوة اذا بلغ نصابا (من زكوة الخانية فى مال التجارة)
زید مالنك زكوتی باباسنك اناسی هنده ویرمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(ولا يجوز دفع الزكوة الى والديه واجداده وجداته وان علوا من قبل الآباء والامهات (من زكوة الخانية فيمن يوضع فيه الزكوة)
زید قولی عمروی زكوة نیتیله آزاد ایلسه زكوتنه محسوب اولمش اولورمی
* الجواب * اولماز
(ولو بنى مسجدا بنية الزكوة لايجوز وكذا الحج والعمرة واعتاق العبد
(من زكوة الخانية فى الفصل المذكور)
زید مالنك زكوتی زوجهٔ مطلقه سی اولوب عدتی منقضیه اولمیان هنده ویرمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(لا الى من بينهما ولادا اوزوجية فلا يصرف الزوج الى الزوجة ولو معتدة من بائن اوثلاث وكذا العكس عنده خلافالهما (قهستانى فى المصرف ملخصا)
زید عمروی قاضی یه كوتوروب بن فقرادن اولمغله عمرومالنك زكوتی باكه ویرسون دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز
(ومن يؤخر الزكوة ليس للفقير ان يطالبه ولايأخذ ماله بغير علمه ويضمن بالاخذ
(من زكوة القنية فى بيت المال)
زید والی غصب ورشوت طریقیله جمع ایتدیكی مالندن زكوة ویرمسی جائز اولورمی
* الجواب * اصحابنه رد لازم اولور
(وحكمه الاثم ان علم ووجوب رد عينه فى مكان غصبها ان كانت قائمة والضمان لوهلكت (ملتقى فى الغصب) ولو بلغ المال الخبيث نصابا لايجب فيه الزكوة لان الكل واجب التصدق (من زكوة البزازيه فى الثانى) عليه ديون لاناس لايعرفهم من غصوب ومظالم وجنايات يتصدق بقدرها على الفقراء على عزيمة القضاء ان وجدهم مع التوبة الى الله تعالى فيعذر (من كراهية القنية فى الاستحلال ورد المظالم)
زید غنی مریض اولمغله افطار ایلسه فطره ویرمك لازم اولورمی
* الجواب * اولور
(المسافر والمريض اذا افطر فى رمضان لايبطل عنهما صدقة الفطر لان سبب الوجوب موجود وقت الوجوب (واقعات حسامية فى الصوم)

﴿فى العشر والخراج﴾

بر وقف قریه نك متولیسی زید قریهٔ مزبوره اراضیسندن تارلازه متصرف اولان

کسنه‌لردن دفتر خاقانیده مقید اولدیغی اوزره قدیمدن النه‌کلن محصوللر بنك سکزده برینی المق استدکده مز بورلرو برموجب خلافنه امر وارد اولمدین اونده برینی الی دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(التقدیر فی خراج المقاسمة مفوض الی الامام ولکن لایزاد علی نصف الخارج لان الشرع لم یرد بالزیادة علی نصف الخارج (محیط البرهانی فی الرابع من کتاب العشر)

ایقاف سلاطیندن اولوب قدیمدن محصولندن عشر النه کلن یره طاپو ایله متصرف اولان زید اول یری مشجره اتخاذ و بهرسنه یره فدنلر غرس ایدوب و بهرسنه اخراج و بیع و بو وجه اوزره انتفاع ایدر اولسه متولیسی زیدك بهرسنه اخراج و بیع ایتدیکی فدانلرك عشرینی زیددن طلب ایتدکده زید بغیر وجه ویرمامکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(لو جعل ارضه مشجرة او مقصبة یقطعها ویبیعها فی کل سنة کان فیه العشر (خانیه فی العشر)

عرصه‌سی زیدك وقفی وکرومی عمروك وقفی اولان باغنك کرومنه کروم وقفنك متولیسی بکرك اذنیله بشر متصرف ایکن برسنه طولو یاغمغله اول کرومده حاصل اولوب کمال بولمیان اوزمی بالکلیه اهلاك ایدوب اول سنه اصلا اوزم حاصل اولماسه بکر بشره هرسنه باکه عشربدلی بیکر اقچه ویرر ایدك بوسنه دخی عشربدلی بیك اقچه ویر دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا اصاب الزرع آفة سماویة لاخراج کالغرق والحرق وشدة البرد والحق البزازی الجراد بذلك حیث لم یمکن دفعه ولافرق بین خراج الوظیفة والمقاسمة والعشر بل بالاولی فی الاخیرین لتعلق ذلك بعین الخارج فیهما فکانا بهذا الحکم اولی ومثل الزرع الکرم والرطبة ونحوها وهذا هو الصحیح والاقرب الی العدل والابعد عن الظلم (خیریه فی العشر)

زید عمرو سپاهینك تیماری طپراغنده طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاسنده حاصل اولان شوقدر کیل بغدایك عشرینی کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایدوب بعده ضامن اولمدین زید فوت اولسه حالا عمرو عشر مزبوری زیدك ترکه وافیه‌سنی قبض ایدن اوغلی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(من علیه عشر او خراج اذا مات اخذ من ترکته وفی روایة لابل یسقط بالموت والاول ظاهر الروایة (الدر المختار فی العشر) وان استهلکه المالك ضمن عشره وصار دینا فی ذمته (البحر الرائق فی العشر)

برقریه طپراغنده اولان تارلالرك عشری مقابله‌سنده حین تحریده دونم باشنه شوقدر اقچه تعیین اولنوب دفتر خاقانیده وجه محرر اوزره مقید اولمغله اول تارلالرك متصرفلری برموجب امر ودفتر قدیمدن ویریله کلن اولقدر اقچه‌یی قریهٔ مزبوره سپاهیسی زیده ویررلرکن زید راضی اولمیوب خلافنه امر وارد اولمدین عشر محصول المغه قادر

اولورمی * الجواب * اولماز

(فی کل بلدة فیها توظیف من الامام لایجوز تغییره ولا یزاد فی قولهم جمیعا

(خلاصه فی العاشر)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده اراضی یه متصرف اولان کسنه لرك محصوللرندن برموجب امر ودفتر قدیمدن عشر النورکن زید اول کسنه لر ایله عشر بدلی شوقدر اقجه مقاطعه المق اوزره قول ایدوب برقاچ سنه مقاطعه الدقدنصکره تیماردن بو زعمروه توجیه اولنسه عمرو مقاطعه دی المیوب برموجب امر ودفتر قدیمدن الدکلی عشر محصول المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لایجوز ان یحول وظیفة الموظف الی المقاسمة وبالعکس (الدر المنتقی فی العشر)

برقریه اهالیسندن زیدك ملك منزلنك حولیسی ایچنده باغ اولسه اول قریه صوباشیسی اول باغك اوزمندن عشر المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والشجرة المثمرة ان کانت فی الدار لاعشر فیها بخلاف الکائنة فی الاراضی لان المساکن معمایتبعها عفو لا الاراضی (فی الثالث من زکوة البزازیه)

زید عمرو سپاهینك تیماری طپراغنده طپو ایله تصرفنده اولان تارلاسنده حاصل اولان شوقدر کیل بغدای وارپه یی عشرینی ویرمدن اخذ واستهلاك ایدوب بعده عشری ضامن اولمدین زید فوت اولسه عمرو اول محصولك عشرینی زیدك ترکهٔ وافیه سنی قبض ایدن ورثه سنه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولایحل الاکل من الغلة قبل اداء الخراج وکذا قبل اداء العشر الا اذا کان المالك عازما علی اداء العشر وان اکل قبله ضمن عشره (من زکوة البزازیه فی الثالث)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده تارلالری اولان کسنه لر محصوللرینك عشری اولان شوقدر کیل بغدای وارپه یی زیدك اذنسز زیده ویردیو عمروه ویروب لکن عمرو زیده ویرماسه زید عمروك قبضنی مجیز اولمیوب اول بغدای وارپه یی مزبورلره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال المدیون ادفع الی فلان فلان علیك فعسی یجیز الطالب وانالست بوکیل عنه فدفع واجاز الطالب یجوز ولو هلك بعد الاجازة هلك علی الطالب ولو هلك ثم اجاز لایعتبر الاجازة (فصولین فی الرابع والعشرین) وان ارسله المدیون برسول نفسه یهلك من مال المدیون لان المال قبل الوصول الی الداین فی قبض المدیون لان ید رسوله ید نفسه فصار کانه هلك عنده فیکون الدین علیه علی حاله

(ضمانات فضیلیه فی ضمان الانفاق)

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاسنده بغدای زرع ایتدکدنصکره نابت اولوب چمن ایکن اول چمنی عمروه بیع وتسلیم ایدوب عمرو دخی استهلاك ایلسه صاحب ارض اول چمنك عشرینی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا باع الارض العشریة وفیها زرع قد ادرك مع زرعها او باع الزرع خاصة فعشره

على البايع دون المشترى ولو باعها والزرع بقل ان فصله المشترى فى الحال يجب
على البايع ولو تركه حتى ادرك فعشره على المشترى كذا فى شرح الطحاوى
(هنديه فى زكوة الزرع والثمار)

برقريه اهاليسنك باغچه لرنده حاصل اولان محصوللرينك عشرى مقابله سنده دونم باشنه
شوقدر اقچه تعيين اولنوب دفتر خاقانيده مقيد اولمغله اهالئ مزبوره برموجب امر
ودفتر اولقدر اقچه يى قريه ضابطى اولان عمروه اذا ايتدكارنده كره عمرو قناعت
ايتيوب اول باغچه لرك ايچنده اولان توت اغاجلرينك ييراغندن عشر المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجتمع العشر والخراج فى ارض واحدة سواء كان الارض عشرية اوخراجية
(تاتارخانيه فى السابع من كتاب العشر)

اوقاف سلاطيندن بروقف قريه طپراغنده تارلالرى اولان كسنه لر قاون وقارپوز
اكدكارنده متولى برموجب امر ودفتر اول قاون وقارپوزك قديمدن النه كلن عشرينى
مزبورلردن طلب ايتدكده مزبورلر قاون وقارپوزك عشرى اولماز ديو ويرمامكه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويجب فى الكتان وبذره لان كل واحد منهما مقصود ويجب فى البطيخ دون بذره
لان الاول مقصود دون الثانى (من زكوة شرح المجمع لابن ملك)

زيد سپاهينك تيمارى طپراغنده عمروك توت اغاجلرى اولمغله عمرو اول اغاجلرك
ييراغيله ايپك قوردى بسلبوب ايپك حاصل اولدقده زيد اول ايپكدن عشر المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بخلاف دود القز لانه يتناول الاوراق اى اوراق شجر التوت ولا عشر فيها اى فى الاوراق
وكذا فيما يتولد منها وهو الابريسم (شرح الهدايه للعينى)

زيد سپاهينك تيمارى رعايا سندن برقاچ كسنه لرك عمرو سپاهينك تيمارى طپراغنده
تارلالرى اولمغله اول كسنه لر تارلالرنده حاصل اولان محصوللرينك برموجب امر ودفتر
عشرينى عمروه ويردكارنده زيد اول كسنه لره مجرد رعايام اولمغله اول محصولدن بندخى
عشر الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (منح الغفار فى التعزير)

زيد سپاهى تيمارى طپراغنده تارلالرى اولان كسنه لردن برموجب امر ودفتر قديمدن
النه كلن عشر محصولى طلب ايتدكده اول كسنه لر بزمحصول مزبوردن تخممزى
اخراج ايدوب باقى قلان محصولك عشرينى ويررز ديوب بغير وجه ويرمامكه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويجب بلا رفع مؤن اى كلف الزرع وبلا اخراج البذر لتصريحهم بالعشر فى كل الخارج
(الدر المختار ملخصا)

بروقف قريه اراضيسنك محصولندن قديمدن عشر النه كلوب دفتر خاقانيده مقيد

اولمغله متولی اول اراضی یه متصرف اولنلردن بموجب امر ودفتر عشر محصول المق استدکده مزبورلر و یرمیوب عشر مقابله سنده شو قدر اقجه ال دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لایجوز ان یحول وظیفة الموظف الی المقاسمة و بالعکس (قهستانی فی العاشر)

زید سپاهینك تیماری طپراغنده اولان تارلالردن سکزده بر عشر اند دیو دفتر خاقانیده مقید اولمغله اول تارلالره متصرف اولان کمسنه لر اول تارلالرده حاصل اولان محصوللرینك بموجب امر ودفتر قدیمدن و یریله کلدیکی اوزره سکزده برینی زیده و یررلرکن زید قناعت ایتمیوب بشده بر و یریله دیو برطریق ایله فرمان الدقدنصکره اول کمسنه لره قدیمدن و یریله کلدیکی اوزره سکزده بر و یریله دیو امر سلطانی و یرلکله محصوللرینك سکزده برینی زیده و یرمك استدکارنده زید مجرد مقدما بشده بر و یریله دیو فرمان و یرلکله بشده بر الورم دیو بوب خلاف امر ودفتر اول کمسنه لردن زیاده نسنه المغه قادر اولورمی

* الجواب * اولماز

(جئنا الی خراج المقاسمة فالتقدیر فیه مفوض الی الامام ولیس یزاد علی نصف الخارج (تاتارخانیه فی الرابع من کتاب الخراج)

بر وقف قریه متولیسی زید قریهٔ مزبوره اراضیسندن تارلالره متصرف اولان کمسنه لردن بموجب امر ودفتر قدیمدن وقف ایچون الهکلن عشر محصولی طلب ایتدکده مزبورلر بغیر وجه و یرمامکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(یجب العشر فی الاراضی الموقوفة وارض الصبیان والمجانین لوکانت عشریة والخراج لوکانت خراجیه (درر قبیل الجزیة)

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلانك طپراغندن باردق وچولمك اشلسه زید طپراغك قیمتنی ضامن اولورکن متولی اول باردق ایله چولمك عشرینی الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اتخذ کوزا من تراب غیره اوطین غیره فالکوز للمتخذ ویضمن قیمة التراب (بزازیه فی الغصب)

عادت اغنام جمعنه طرف سلطنتدن مأمور اولان زید عمرونك قیونلرینی صایوب تماما رسمنی الدقدنصکره اول قیونلرك حولان حول ایتمدك قوزیلرینی دخی صایوب انلر ایچون دخی جبرا بغیر حق قیون رسمی نامنه عمرونك شو قدر اقچه سنی السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وما اخذ بغیر حق یسترد من آخذه (صرة الفتاوی)

زید سپاهی تیماری طپراغنده اراضی یه متصرف اولان عمرونك اول اراضی یه اکدیکی نخود ومرجکدن بموجب امر ودفتر قدیمدن الهکلن عشری عمرودن طلب ایتدکده عمرو بغیر وجه و یرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والعدس والماش واللوبیا وما اشبه ذلك مما یؤکل وهو یبقی سنة وینتفع به انتفاعا عاما

كالزعفران والعصفر والفلفل والكمون والخردل والكزبرة ففيه العشر
(جوهره شرح القدوری)

زيد سپاهی تیماری طپراغنده اراضی یه متصرف اولان عمروك اول اراضی یه اكديكی سبسامك برموجب امر ودفتر قديمدن النه كلن عشرینی عمرودن المق استدكده عمرو سبسامك عشری اولمازديو بغيروجه ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
وفی السمسم العشر (جوهره شرح القدوری)

زيد سپاهينك تيماری طپراغنده تارلاسی اولان عمرو اول تارلايه كتان اكدكده زيد حاصل اولان كتانك عشرینی برموجب امر ودفتر عمرودن طلب ايتدكده عمرو بغير وجه ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
ويجب فی الكتان وبذره لان كل واحد منهما مقصود (شرح المجمع لابن الملك)

اوقاف سلاطيندن برقریه طپراغنده تارلاسی اولان زيد اول تارلاده نخود وباقلا اكدكده متولیسی عمرو حاصل اولان نخود وباقلادن برموجب امر ودفتر قديمدن النه كلن عشرینی زيددن طلب ايتدكده زيد نخود وباقلانك عشری اولمازديوب بغير وجه ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ثم الاصل عند ابی حنيفة رحمه الله تعالی ان كل ما يستنبت فی الجنان ويقصد بالزراعة فی البساتين والاراضی ففيه العشر الحبوب والبقول والرطاب والرياحين والوسمة والزعفران سواء (شرح القدوری للزاهدی فی زكوة الزرع والثمار)

﴿كتاب الصوم﴾

هو ترك الاكل والشرب والوطئ من الفجر الی الغروب مع نية من اهله (ملتقی)

زيد رمضانده بركون بعذر افطار ايدوب بعده يوم مذبوری قضاء صائم اولدقده بلا عذر افطار ايلسه زيده كفارت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز
(لا يجب الكفارة بافساد صوم غير رمضان ولو فی قضاء رمضان لان الكفارة فی هتك حرمة رمضان ولا يجوز اخلاؤه عن الصوم بخلاف غيره من الزمان
(زيلعی فيما يفسد الصوم)

زيدك زوجه سی هند حامل رمضان شريفك ابتداسنده وضع حمل ايتدكدنصكره اون كون مرورنده دمی منقطع اولوب نفاسدن طاهره اولسه هند اغتسال ايدوب ايام باقيه يی صائمه اولمق جائز اولورمی * الجواب * اولور
(ذكر شيخ الاسلام فی مبسوطه اتفق اصحابنا رحمهم الله علی ان اقل النفاس ما يوجد فانها كما ولدت اذا رأت الدم ساعة ثم انقطع عنها فانها تصوم وتصلی (نهايه فی الحيض)

زيد نهار رمضانده بلا عذر عيانا متعمدا اكل وشرب ايلسه زيدك قتلی جائز اولورمی * الجواب * اولور
(من اكل فی رمضان بشهرة عيانا متعمدا يؤمر بقتله لان صنعه دليل الاستحلال
(من صوم البزازيه)

زيد صائم نهار رمضانده كوزلرينه سورمه چكسه صومى فاسد اولورمى
* الجواب * اولماز
(ولو اكل اوشرب اوجامع ناسيا لا يفطر وكذا لونام فاحتلم اوانزل بنظر اوادهن او اكتحل
(ملتقى فى موجب الافساد)

زيد صائم نهار رمضانده احتلام اولسه صومى فاسد اولورمى * الجواب * اولماز
(وفى الخانية اوتفكر فامنى لايفسد وكذا ان احتلم
(فى الرابع من صوم التاتارخانية)

بر بلده ده آخر شعبانده هواده علت اولمغله هلال رمضان كورلميوب انجق اهل بلده دن
زيد بن كوردم ديو شهادت ايتكله قاضى شهادتنى قبول ايدوب ايرتسى اهل بلده دخى
صائم اولوب لكن اوتوز كون تماممنده سما صحو اولوب هلال شوال كورنمسه ايرتسى
افطار ايتمك جائز اولورمى * الجواب * بركون دخى صائم اولملرى لازمدر
(ولو صاموا ثلثين يوما ولم يروه اى هلال الفطر حل الفطر ان صاموا بشهادة اثنين
عدلين وان كان الصوم بشهادة واحد لايحل عندهما وقال محمد يحل بحكم
القاضى لابقول الواحد وهو الاصح كما فى الغاية وغيرها وفى التبيين الاشبه ان
بالسماء علة يحل والالا (الدر المنتقى فى الصوم) اذا صاموا ثلثين يوما بشهادة
واحد ولم يروا هلال شوال لم يفطروا حتى يصوموا يوما آخر فى قول ابى حنيفة
وابى يوسف رحمهما الله تعالى لانهم لوافطروا لافطروا بشهادة واحد وشهادة
الواحد لاتصلح حجة فى الفطر (خانيه فى الصوم)

زيد صائم غسل ايتمك ايچون برحوضه كيروب طالدقده قولاغنه صوقاچسه صومى
فاسد اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو خاض الماء فدخل الماء اذنه لايفسد صومه (ظهيريه فى الصوم)

هند صائمه ايكن بياض ساقز چكنسه صومى فاسد اولورمى
* الجواب * مكروهدر .
(وكره مضغ العلك قيل اذا كان ابيض ممضوغا والا يفطر لكن اطلاق المص يشعر
بان لافرق بين علك وعلك وممضوغ وغير ممضوغ كما فى ظاهر الرواية
(مجمع الانهر فى موجب الافساد)

زيد صائم عسل اشترا ايدر اولدقده حلاوت وحموضتنى بلمك ايچون پارمغيله لساننه
طوقندروب ذائقه سيله معلومى اولسه صومى فاسد
اولورمى * الجواب * مكروهدر
(ويكره للصائم ان يذوق العسل والدهن ليعرف الجيد من الردى عند الشراء
(خانيه فى الصوم) وفى كراهة الذوق عند الشراء قولان ووفق فى النهر بانه ان وجد بد
اولم يخف غبنا كره والالا وهذا فى الفرض لاالنفل كذا قالوا وفيه كلام لحرمة الفطر
فيه بلا عذر على المذهب فتبقى الكراهة (الدر المختار فيما يفسد الصوم)

زيد صائم ايكن احتقان ايلسه صومى فاسد اولورمى * الجواب * اولور
(ومن اوجر او احتقن او استعط او اقطر فى اذنه افطر
(جوهره شرح القدورى فى الصوم)
زيد نهار رمضانده صائم ايكن برقاچ دفعه مغمى عليه اولمغله بعد العصر افطار ايلسه
زيده كفارت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز
(والاصل عندنا اذا صار فى آخر النهار على صفة لو كان عليها فى اول اليوم يباح له الفطر
وتسقط عنه الكفارة (خانية فيما يسقط به الكفارة)
زيد صائم اولمغه عزيمت ايتدكده نويت ان اصوم غدا ان شاء الله تعالى ديسه جائز اولورمى
* الجواب * ان شاء الله طلب توفيق ايچون ذكر اولنمش ايسه اولور
(ولو قال نويت ان اصوم غدا ان شاء الله تعالى يجوز النية استحسانا لانه فى مثل هذا يذكر
لطلب التوفيق كذا نقل عن الامام الحلوانى (من صوم البزازيه)
زيد صائم ايكن قولاغى ايچنه خلال صوقوب قارشدرسه صومى فاسد اولورمى
* الجواب * اولماز
(واجمعوا انه لو حك اذنه بعود فاخرج العود وعلى رأسه درن ثم ادخله ثانيا وثالثا كذلك
انه لايفسد (من صوم البزازيه)
ست شوال صومى متواليامى افضلدر يوخسه متفرقامى * الجواب * متفرقا افضلدر
(وندب تفريق صوم الست من شوال ولا يكره التتابع على المختار خلافا للثانى (حاوى)
والاتباع المكروه ان يصوم الفطر وخمسة بعده فلو افطر الفطر لم يكره بل يستحب
ويسن ابن كمال (الدر المختار فى العوارض)
زيد ذمى اسلامه كلدكده نهار رمضانده خفية شرب خمر ايلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * شهرت وعيان ايله استحلال ايتديسه شرب خمر ايچون حد شرب وجنايت
على الصوم ايچون تعزير شديد اولنوب توبه وصلاحى ظاهر اولنجه حبس اولنور
(وان شربها فى نهار رمضان يحد بشربها ويعزر بالجناية على الصوم
(خانيه فى الاشربة)

﴿ كتاب الحج ﴾

هو زيارة مكان مخصوص فى زمن مخصوص بفعل مخصوص (تنوير الابصار)
مسكن وما لابد منه ونفقة عيالدن فاضل زاد وراحله يه قدرتى اولميان زيدك اوزرينه
حج فرض اولورمى * الجواب * اولماز
(فرض مرة بالفور عند ابى يوسف رحمه الله تعالى وفى العمر عند محمد رحمه الله تعالى
على حر مسلم مكلف صحيح بصير له زاد وراحلة فضلا اى زائدا عما لابد منه كالسكنى والخادم
واثاث البيت والثياب ونحو ذلك وعن نفقة عياله الى عوده مع امن الطريق
لان الاستطاعة لا تثبت دونه (درر فى الحج ملخصا)
زيد فوت اولدقدنصكره مالدن يوز اللى غروش ايله بنم ايچون احجاج اولنه ديو وصيت

ایتدکدنصکره زید مصرافوت اولوب لکن ثلث مالی انجق یتمش غروش اولوب ورثه سی دخی زیاده یی مجیز اولماسه لر مبلغ مزبور وطنندن احجاجه کفایت ایتمدیکی مبلغ مزبور ایله احجاج ممکن اولان مکاندن احجاج اولنمق جائز اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اوصی بان یحج عنه وهو فی منزله ان بین مکانا یحج عنه من ذلك المكان بالاجماع وان لم یبین یحج عنه من وطنه عندنا ان كان ثلث ماله یكفی له من وطنه وان كان لایكفی یحج عنه من حیث یمكن الاحجاج عنه بثلث ماله (خلاصه فی الحج)

بو صورتده عمرو وقاضی مجرد زیدك وطنندن احجاج ممکن اولمامغله بن مبلغ مزبوری آخر وجوه خیره صرف ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وقال الصدر الشهید حسام الدین والشرف المكی انه لیس للوصی والقاضی صرفه الی غیر من عینه الموصی قال الزاهدی وهو الصحیح قال ولایفتی الا بعدم الجواز لفساد الزمان وطمع القضاة وغیرهم فیها (ادب الاوصیاء فی تنفیذ الوصیة)

زید فوتندن اقدم نصکره مالمدن اوچیوز غروش ایله بنم ایچون حج اولنسون دیو وصیت وتنفیذنه اوغلی عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره مصرافوت اولوب ثلث مساعد اولمغله عمرو ترکه دن اوچیوز غروش الوب وصیتی تنفیذ مراد ایتدکده سائر ورثه بز مبلغ مزبور ایله دیلدیکمز کمسنه یی احجاج ایدرز دیو ب عمرو ی تنفیذدن منعه قادر اولورلرمی

* الجواب * اولمازلر

لان وصیه قائم مقامه (درر)

اوزرینه حج فرض اولان زید حج ایتمدین فالج مرضنه مبتلی اولوب بنفسه حجدن عاجز اولمغله زید عمروی کندودن حج ایچون ارسال ایدوب عمرو دخی وجه شرعی اوزره زید ایچون حج ایتدکدنصکره زید فوت اولوب زیدك عجزی موتندك مستمر اولسه زیددن فرض حج ساقط اولورمی * الجواب * اولور

(ومن عجز عن اداء الحج الفرض بنفسه عجزا یرجی زواله غالبا كالمرض والحبس وغیرهما فاحج ای بعث غیره لیحج صح ویقع عنه ان دام عجزه الی موته فلو زال عجزه صار ما ادی تطوعا للآمر وعلیه الحج كما فی الكافی وعن ابی یوسف ان زال العجز بعد فراغ المأمور عن الحج یقع عن الفرض وان زال قبله فعن النفل (قهستانی فی الحج مختصرا)

زید عمروه بنم ایچون حج ایله دیو شوقدر اقچه ویروب عمرو دخی حجه کیدرکن مبلغ مزبورك برمقداری قدر معروف نفقه سنه صرف ایدوب ماعداسی یدنده ایکن اثناء طریقده عمرو فوت اولمغله ماعدایی ورثه سی قبض ایلسه لر زید اول ماعدایی ورثه دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولایحل للمأمور بالحج مازاد بل یجب علیه رده الی صاحبه الا اذا قال وكلتك ان تهب الفضل من نفسك وتقبضه لنفسك فان كان علی موت یقول والباقی منی لك وصیة فالحاصل ان المأمور لایكون مالكا لما اخذه من النفقة بل یتصرف فیها علی ملك المحجوج عنه حیا كان او میتا معینا كان القدر او غیر معین ولا یحل له الفضل

الا بالشرط المتقدم سواء كان الفضل كثيرا او يسيرا (البحر الرائق فى الحج عن الغير ملخصا)

اوزرينه حج فرض اولان زيد من جو ازوالى اولميان مرضه مبتلى اولوب بنفسه حجدن عاجز اولغله زيد بنم ايچون حج ايله ديو عمروه شوقدر اقجه ويروب لكن مبلغ مزبور زيدك وطنندن اخراجه عمروك نفقه سنه بالغ اولماسيله عمرو مكهٔ مكرمه يه قريب اولوب مبلغ مزبور نفقه سنه بالغ اوله جق محلدن زيد ايچون حج ايلسه زيددن فرض حج ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو امر الحى ان يحج عنه بمبلغ فلم يبلغ النفقة من بلده لم يحج عنه من حيث يبلغ لانه امكن مراجعته بخلاف الميت (ايضاح الكرمانى فى الحج عن الغير)

صبى اولان زيد باباسى عمرو ايله حج ايتمش اولسه زيددن فرض حج ساقط اولورمى يوخسه بعد البلوغ اعاده لازممیدر * الجواب * لازمدر

(والصبى اذا حج مع الاب لاينوب عن حجة الاسلام ويلزمه الاعادة (احكام الصغار)

زيدك آزادسز قولى عمرو زيد ايله حج ايتمش اولسه عمرودن فرض حج ساقط اولورمى يوخسه بعد العتق اعاده لازممیدر * الجواب * لازمدر

(ولو حج قبل العتق مع المولى لم يجزئه عن حجة الاسلام وعليه حجة الاسلام اذا عتق (خانيه فى الحج)

استطاعتى اولميوب فقير اولان زيد ماشيا حج ايلسه زيد موسر اولدقده اعادهٔ حج لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(لو حج الفقير ثم استغنى لم يحج ثانيا لان شرط الوجوب التمكن من الوصول الى موضع الاداء ولذا لايشترط المال للمكى لكن فى النوادر انه يحج ثانيا ذكره القهستانى (الدر المنتقى فى الحج)

﴿ كتاب النكاح ﴾

(هو لغة الضم والجمع وشرعا عقد اى مجموع ايجاب وقبول ولو حكما يرد على ملك المتعة اى حل استمتاع الرجل من المرأة قصدا (الدر المنتقى)

هند زيده بنى شو قدر اقچه مهر ايله نفسكه تزويج ايله ديو زيدى توكيل ايتمكله زيد دخى هندى اولقدر اقچه مهر تسميه سيله شهود محضرلرنده نفسنه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

واذا اذنت المرأة للرجل ان يزوجها من نفسه فعقد بحضرة شاهدين جاز (هدايه فى الوكالة بالنكاح وكذا فى الكافى) .

زيد مرض موتنده هندى شهود محضرلرنده تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه هند تركه دن حصه سنى الـق استدكده سائر ورثه مجرد زيد مرض موتنده تزوج ايتمكله وارثه اولمازسن ديو هندى منعه قادر

اولور مى * الجواب * اولماز

(المعتبر حال العقد فى تصرف انشائى فيه معنى التبرع احترازعن تصرف اخبارى فانه اذا اقر بالدين فى المرض نفذ من كل المال وكذا النكاح فيه بمهر المثل نفذ من كل المال (درر فى باب العتق فى المرض)

هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكده زيدك عمه سى زينب زيد بنى طلاقده توكيل ايلدى ديو هندى تطليق ايتمكله هند نفسنى عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد كلدكده توكيلى انكار ايدوب وكالت ثابته اولماسه زيد هندى عمرودن تفريق ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولايجوز نكاح منكوحة الغير ومعتدة الغير عند الكل (خانيه فى المحرمات)

هندك زوجى زيد آخر دياره ايكن عمرو كلوب هنده زيد سنى بانا تطليق ايلدى ديمكله هند نفسنى بكره تزويج ايدوب بكردخى مطلقه اولمق اعتقاديله تزوج ووطئ ايتدكدنصكره زيد كلدكده تطليقى انكار ايدوب طلاق ثابت اولمامغله هندى بكردن تفريق ايدرسه زيد بعد انقضاء العده تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولور مى * الجواب * اولور

ولو تزوج بمنكوحة الغير وهو لايعلم انها منكوحة الغير ووطئها يجب العدة وان كان يعلم انها منكوحة الغير و وطئها لاتجب العدة حتى لايحرم على الزوج وطئها (من نكاح الخانيه فى المحرمات)

زيدك هندى تزوج ايتديكى مجلس عقد ده زيد وهند دن غيرى انجق عمرو حاضر اولسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرط سماع كل من العاقدين لفظ الآخر وحضور حرين مكلفين سامعين معا قولهما فاهمين مسلمين لنكاح مسلمة (تنوير الابصار فى النكاح)

اون ايكى ياشنى تكميل ايدوب جثه سنك بلوغه تحملى اولان زيد احتلام ايله بالغ اولدم ديو اقرار ايدوب بعده هندى تزوج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(وادنى مدته له ثنتى عشرة سنة ولها تسع سنين واذا راهقا وقالا بلغنا صدقا وكانا كالبالغ حكما (ملتقى فى الحجر)

هند زيده شهود محضرلرنده نفسمى ساكه تزويج ايتدم ديدكده زيددخى تزوج ايتدم ديوب لكن مهر تسميه اولنماسه هند زيدك منكوحه سى اولمش اولورمى * الجواب * اولور

(وصح النكاح بلا ذكر المهر ومع نفيه (وقايه فى المهر)

هند نفسنى زيده تزويجه عمروى توكيل ايلسه عمرو هندى كندى نفسنه تزويجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وكلته بان يزوجها فزوجها لنفسه لايجوز وعليه الفتوى وقال ابو بكر يجوز

(بزازيه فى السادس من الوكالة)

زيد زنادن حامل اولان هندى وضع حمل ايتمدين رضاسيله تزوج ايتمك جائز اولورمى
الجواب اولور لكن زانى زيد دكل ايسه وضع حمل ايدنجه هندى وطئ ايتمز
(ويجوز نكاح الحامل من الزنا ولايقربها زوجها حتى تلد فى قول ابى حنيفة و محمد
رحمهما الله تعالى وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى لايجوز نكاحها
(خانيه فى المحرمات)

زيد مسلم كتابيه اولان هند نصرانيه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب* اولور
وصح نكاح الكتابية والصابئة المؤمنة بنبى المقرة بكتاب (ملتقى فى النكاح)

زيد هندى تزوج ايتمك مراد ايتدكده رجالدن كمسنه يى اشهاد ايتميوب انجق زينب
وخديجه محضرلرنده انكاح ايلسه هند زيدك منكوحه سى
اولورمى * الجواب *اولماز
(الاولى ان يقال فى السؤال بدل الاشهاد ولم يحضر احد من الرجال كما لايخفى (لمرتبه)
ولاينعقد بشهادة امرأتين بغير رجل (خانية فى شرائط النكاح)

زيد عمروه صغيره قزم هندى اوغلك بكر صغيره نكاحله و يردم ديوب عمرو دخى بكر
ايچون الدم قبول ايلدم ديوب لكن اول مجلسده عمروك كبير اوغللرى بشر وخالد
اولوب غيرى كمسنه اولماسه نكاح منعقد اولوب هند بكرك منكوحه سى
اولورمى *الجواب * اولور
(وجاز كونهما فاسقين اومحدودين فى قذف اواعمين اوابنى العاقدين اوابنى احدهما
(ملتقى فى النكاح)

زيد خديجه اسميله مسماة اولان صغيره قزينى عمروه نكاح ايدر اولدقده خديجه يى اشارتيله
تعيين ايتمكسزين قزم فاطمه يى ساكه نكاح ايلدم ديوب عمرو دخى قبول ايلدم ديسه
نكاح منعقد اولوب خديجه عمروك منكوحه سى اولورمى * الجواب* اولماز
(رجل قال لآخر زوجت بنتى عايشة منك واسمها فاطمه لاينعقد النكاح اذا لم يشر اليها
(فى الاول من نكاح الخلاصة)

زيد عمروه شهود محضرلرنده صغيره قزك هندى باكه تزويج ايله ديدكده عمرو بن هندى
مقدما بكره تزويج ايلدم ديوب لكن زيد عمروى تصديق ايتمامكله عمرو زيده اكر بن
هندى بكره تزويج ايتمدم ايسه ساكه تزويج ايلدم ديوب زيد دخى قبول ايلدم ديدكدنصكره
عمروك هندى مقدما بكره تزويج ايتديكى ظاهر اولسه هند زيدك منكوحه سى
اولورمى * الجواب * اولور
(نقل فى العمادية عن مجموع النوازل ان تعليق النكاح بشرط معلوم الحال يجوز
ويكون تحقيقا بان قال لآخر زوجنى ابنتك فقال انى زوجتها قبل هذا من فلان فلم
يصدقه الخاطب فقال ابو البنت ان لم اكن زوجتها من فلان فقد زوجتها منك وقبل
الآخر فظهر انه لم يكن زوجها ينعقد هذا النكاح لان التعليق بشرط كائن تحقيق

فيكون تجيرا (درر فى النكاح)

زيد برقاج خاتونلر ايله براوطه ايچنده اولان هنده شهود محضرلرنده نفسكى باكه تزويج ايتدكى ديدكده ايچلرندن برى ايتدم ديديكنى شهود ايشيدوب لكن هندى كورميوب نفسنى تزويج ايدن قنقيسى اولديغنى بلماسهلر بو مرتبه ايله نكاح منعقد اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال بين يدى الشهود تزوجت هذه المرأة التى فى هذا البيت فقالت المرأة قبلت فسمع الشهود كلامها ولم يروا شخصها فان لم يكن فى البيت الا امرأة واحدة جاز والا فلا (خانيه فى شرائط النكاح)

زيد هندى شهود محضرلرنده اون كونه دك تزوج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا النكاح الموقت مثل ان يتزوج امرأة بشهادة شاهدين عشرة ايام (درر فى النكاح)

هند بنى بركسنه يه تزويج ايله ديو زيدى توكيل ايتدكدنصكره زيد وكالت مزبوره يه بناء هندى نفسنه عقد نكاح ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(بخلاف ما لو وكلته بتزويجها من رجل فزوجها من نفسه لانها نصبته مزوجا لا مزوجا او وكلته ان يتصرف فى امرها اوقالت له زوج نفسى ممن شئت لم يصح تزويجها من نفسه كما فى الخانية اذ الوكيل معرفة بالخطاب فلا يدخل تحت النكرة (الدر المختار فى الكفاءة)

﴿ فى نكاح الرقيق والكافر ﴾

زيد جاريه سى هندى عمروه تزويج ايتدكد نصكره زيد هندى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لانه يملك ذاتها ومنافعها (درر) اشترى جارية تحت زوج قبل الدخول ثم ادخل بها فى ملك المشترى فالمهر للبائع (قنيه فى نكاح العبيد)

زيدك قولى عمروك ايكى زوجه سى وار ايكن هندى دخى تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وصح نكاح اربع من الحرائر والاماء فقط للحر وله التسرى بما شاء ونصفها للعبد ويمتنع عليه غير ذلك (تنوير الابصار فى المحرمات)

زيدك عبد محجورى عمرو هند حره يى زيدك اذنيله شو قدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكد نصكره عمرو فوت اولسه هند زيده مجرد عمرو قولك اولمغله مهرمى مالكدن ادا ايله ديو جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

مهر عبدك رقبه سنه متعلقدر

(فان نكحوا به اى بالاذن فالمهر والنفقة عليهم اى على القن وغيره و بموتهم يسقطان اى المهر والنفقة لفوات محل الاستيفاء (درر فى نكاح الرقيق)

زيد جاريه سی هندی عمروه شهود محضرلرنده تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولور

(وللمولی اجبارعبده وامته علی النكاح ومعنی الاجبار ان ينفذ نكاح المولی بغير رضاهما (مجمع الأنهر فی نكاح الرقيق)

زيدك قولی عمرو كار وكسب ايدوب شوقدر اقجه تحصيل ايتدكد نصكره عمرو زيدك اذننسز هندی شوقدر اقجه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده زيد عقدی مجيز اولمدين عمرو قبل العتق فوت اولوب زيد مبلغ مزبوری قبض ايلسه هند عقد مزبوره بناء اول مالدن مهر وحصة زوجه نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(نكاح العبد والامة والمدبر والمكاتب وام الولد بلا اذن السيد موقوف علی اجازته فان اجاز نفذ وان رد بطل (ملتقی فی نكاح الرقيق) العبد اذا تزوج امة بغير اذن المولی ودخل بها يجب المهر ويؤخذ به بعد العتق (تاتارخانيه فی نكاح العبد) واذا زوج الفضولی فمات احد الزوجين قبل الاجازة فلا يثبت التوارث لان اصل العقد موقوف فبطل بالموت (بيان الروايه فی الولی) الرقيق لا يملك المال ومافی يده من المال كان لمولاه (سيد علی السراجية)

زيد هندك جاريه سی زينبی هندك اذننسز عمروه تزويج ايلسه هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا من الملتقی)

هند نصرانيه شرف اسلامله مشرفه اولدقد نصكره زوجی زيد نصرانی دخی ابا ايتمكسزين بركون صنكره شرف اسلامله مشرف اولوب هند ايله ازواج معامله سی مراد ايلسه هند مجرد بركون صنكره اسلامه كلمكله مبانه اولمش اولورم ديوزيدی منعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وان اسلمت المرأة لا تقع الفرقة بنفس الاسلام عندنا ولكن يعرض الاسلام علی زوجها فان اسلم بقيا علی النكاح وان ابی الاسلام فرق القاضی بينهما لانه لا يجوز ان يكون المسلمة تحت نكاح الكافر (من نكاح البدايع)

زيد ذمی شرف اسلامله مشرف اولدقده زوجه سی هند نصرانيه اسلامه كلماسه زيد تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وجملة الكلام فيه ان الزوجين الكافرين اذا اسلم احدهما فی دار الاسلام فان كانا كتابيين فاسلم الزوج فالنكاح بحاله لان الكتابية محل لنكاح المسلم ابتداء فكذا بقاء (من نكاح البدايع)

زيد ذمی هند نصرانية كتابيه يی شهود محضرلرنده تزوج ايتدكد نصكره زيد شرف اسلامله مشرف اولوب هند اسلامه كلماسه زيد تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

رعایادن زید ذمینك بالغه قزی هند نصرانیه نفسنی شهود محضرلرنده مهر مثلیله عمرو ذمی یه تزویج ایلسه زید اذنم یوقدر دیو عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الذمية اذا زوجت نفسها رجلا لم يكن لوليها حق الفسخ الا ان يكون امر ظاهر بان زوجت ابنة ملكهم نفسها كناسا اودباغا اونقصت عن مهرها نقصا فاحشا كان للاولياء ان يطالبوه بالتبليغ الى مهر المثل والفسخ (شرح الطحاوى فى الاولياء)

هند جاریه سی زینب صغیره یی شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(وللمولى اجبار عبده وامته على النكاح ومعنى الاجبار ان ينفذ نكاح المولى بغير رضاهما خلافا للشافعى رحمه الله اذا كانا كبيرين وان كانا صغيرين يجوز الاجبار عنده ايضا (مجمع الانهر فى نكاح الرقيق)

هندك جاریهٔ مدبره سی زینب هندك اذنسز نفسنی زیده تزویج ایلسه هند واقفه اولدقده قبول ایتمیوب رد ایدیجك عقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور

(نكاح العبد والامة والمدبر والمكاتب وام الولد بلا اذن السيد موقوف على اجازته فان اجاز نفذ وان رد بطل (ملتقى فى نكاح الرقيق)

زید ام ولدی هندی شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایتدکدنصکره زید نادم اولوب عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(النكاح لايحتمل الفسخ بعد التمام واللزوم (كافى فى الاولياء)

زید شهود محضرلرنده جاریه م هندی قولم عمروه تزویج ایتدم دیسه نكاح منعقد اولوب هندی وطئ عمروه حلال اولورمی * الجواب * اولور

(و يتولى اى يملك طرفى النكاح اى الايجاب والقبول بكلام اوكلامين واحد غير فضولى سواء كان وكيلا من الجانبين او وليا منهما بالقرابة او الملك كمن يزوج ابنته من ابن اخيه او بنت اخيه من ابنه وهما صغيران اوامته من عبده او وكيلا من جانب و وليا من جانب كابن عم يزوج بنت عمه الصغيرة من موكله او وكيلا واصيلا كمن يزوج موكلته بنفسه او وليا واصيلا كابن عم يزوج بنفسه بنت عمه الصغيرة (قهستانى فى الولى والكفو)

زیدك جاریه سی هند زیدك حضورنده نفسنی زیدك اذنسز عمروه تزویج ایتدکده زید اول مجلسده سکوت ایدوب بعده زید عقد مزبوری مجیز اولمامغله هندی عمرودن تفریق مراد ایلسه عمرو مجرد سن سکوت ایتمکله عقد مزبور نافذ اولمش اولوردیوب زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وكذلك اذا رأى عبده يتزوج اوامته تزوج نفسها فلم ينههما من ذلك لايصير اذنا لهما فى النكاح (من احكام العمادية)

زيد ذمی شرف اسلامله مشرف اولدقده زوجه سی هند نصرانيه اسلامه كلماسه
مجرد زيد اسلامه كلمكله هند زيدن بوش اولورمی *الجواب* اولماز
(اسلم زوج الكتابية لم تبن اذ يجوز له التزويج بها ابتداء فالبقاء اولی
(درر فی نكاح الكافر)

زيد ذمی آخرديارده كتدكده زوجه سی هند نصرانيه شرف اسلامله مشرفه اولسه
زيد حاضر اولوب زيده اسلام عرض اولنمدين قاضی هندی تفريق ايتمكه
قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(والحاصل ان كل فرقة تحتاج الی الحكم لم يجز الحكم عند غيبته كما فی خيار الادراك
والتزويج من غير كفو والفرقة بلعان و عنة وجب واباء عن الاسلام وكل فرقة
لاتحتاج الی الحكم يصح بغيبة الآخر كخيار مخيرة وعتق وامر باليد
(فصولين فی الخامس والعشرين)

زيد جاريه سی هندی وطئ مراد ايتدكده هند حره ياخود معتقة غير اولمق احتمالی اولمغله
حرام وطئدن تنزها كندويه عقد نكاح ايتمك جائز اولورمی *الجواب* اولور
(لايصح للمولی نكاح امته ای لايترتب عليه مايترتب علی النكاح من وجوب المهر
وبقاء النكاح بعد الاعتاق ووقوع الطلاق وغيرها فيصح تزوجها متنزها عن
وطئها حراما لاحتمال كونها حرة او معتقة الغير اومحلوفا عليها بعتقها وقد حنث
الحالف وهذا ليس بغريب سيما اذا تداولتها الايدی (قهستانی فی النكاح) ولايخفی
انه لايحصل التنزه اذا كان فی نكاحه اربع زوجات فالاولی ان يقيد فی السؤال بقيد
يحترز عن هذا (لمرتبه الفقير)

زيد جاريه سی هندی خدمتكاری عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد عمروه ظفر
بولدقجه هنده ازواج معامله سی ايله ديركن عمرو قناعت ايتميوب هند ايله بنم ايچون
براوطه تخليه ايدوب هندی بعد اليوم استخدام ايتمه ديو زيده جبره
قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(زوج امته لايجب عليه تبوئتها لكن لانفقة ولاسكنی الا بها وتخدم المولی ويطأ الزوج
ان ظفر بها (تنوير الابصار فی نكاح الرقيق)

زيد جاريه سی هندی عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد عمروه ظفر بولدقجه هنده ازواج
معامله سی ايله ديركن عمرو راضی اولميوب بن هندی كندی منزلمه كوتوروب اسكان ايدرم
ديو زيدی هندی استخدامدن منعه قادر اولورمی *الجواب* اولماز
(من زوج امته لايجب عليه التبوئة وهی ان يخلی بينها وبين زوجها ولايستخدمها
فتخدمه ای الجارية مولاها وانما لم تجب لان حق المولی اقوی من حق الزوج لانه يملك
ذاتها ومنافعها بخلاف الزوج ولو وجبت التبوئة لبطل حقه فی الاستخدام وحق الزوج
لايبطل بالاستخدام اذ يطأ الزوج ان ظفر بها (درر فی نكاح الرقيق ملخصا)

زيدك جاريه سی هند زيدك اذنندن شوقدر اقچه مهر تسميه سيله نفسنی عمروه تزويج

ایدوب عمرو دخی هندی وطئ ایتدکدنصکره زید عقد مزبوری مجیز اولمامغله هندی عمرودن تفریق ایلسه زید مهر مسمایی عمرودن الغه قادر اولورمی * الجواب * مهر مثل الور مسمایی تجاوز ایتمز

(وحکم الدخول فی النکاح الموقوف کالدخول فی الفاسد فیسقط الحد ویثبت النسب ویجب الاقل من المسمی ومن مهر المثل (منح الغفار فی المهر)

﴿ فی نکاح الفضولی ﴾

هند بالغه نفسنی شهود محضرلرنده شوقدر اقچه مهر ایله زیدک غیابنده زیده تزویج عمرو دخی فضولا زید ایچون قبول وتزوج ایدیوردکدنصکره زید واقف اولدقده عقد مزبوری مجیز اولسه زید اجازتنه نادم اولوب عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(النکاح لایحتمل الفسخ بعد التمام واللزوم (کافی فی الاولیاء)

هند صغیره یی وصیسی زید صغیره نک ولی اقربیلابوین عمی عمرو حاضر ایکن عمروک اذنسز بکره تزویج ایلسه عقد مزبور نافذ اولورمی

* الجواب * اولماز عمروک اجازتنه موقوفدر

(ولیس للوصی من حیث هو وصی ان یزوج الیتیم مطلقا وان اوصی الیه الاب بذلک علی المذهب (الدر المختار فی الولی) ووقف تزویج فضولی اوفضولیین علی الاجازة (ملتقی الابحر)

بوصورتده عمرو عقد مزبوری مجیز اولمدین هند صغرنده فوت اولسه بکرهنده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا زوج الفضولی فمات احد الزوجین قبل الاجازة فلایثبت التوارث لان اصل العقد موقوف فیبطل بالموت (بیان لروایة فی الولی)

هند بالغه نفسنی برکسنه یه تزویجه زیدی توکیل ایتدکده زید هندی صغیر اوغلی عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(والوکیل من قبل المرأة اذازوجها من ابیه اوابنه لایجوز فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی (خانیة فی الوکالة من النکاح) ولو زوجها اباه اوابنه لم یجز عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وجاز عندهما الا ان یکون الابن صغیرا فلا یجوز بلا خلاف (تاتار خانیه فی الوکالة بالنکاح)

زید هند بالغه یی هندک اذنسز عمروه تزویج ایلسه هند واقف اولدقده قبول ایتمیوب رد ایدیجک عقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور

(وتزویج العبد والامة بغیر اذن مولاهما موقوف فان اجازه المولی جاز وان رده بطل وکذلک لو تزوج رجل امرأة بغیر رضاها اورجلا بغیر رضاه (من نکاح القدوری)

زید هندی بش بیک اقچه مهر ایله کندو یه تزویجه عمروی توکیل ایتدکدنصکره عمرو زیدک اذنسز هندی اون بیک اقچه مهر ایله زیده تزویج ایلسه زید واقف اولدقده

قبول ایتمیوب رد ایدیجك عقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور
(وكله بان یزوجه فلانة بكذا فزاد الوكیل فی المهر لم ینفذ فلو لم یعلم حتی دخل بقی الخیار بین اجازته وفسخه ولها الاقل من المسمی ومهر المثل لان الموقوف كالفاسد (الدر المختار قبیل المحرمات)

بو صورتده زیدك ردی قبل الدخول والخلوه اولیجق هند زیددن مهر نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(لان الموقوف كالفاسد (الدر المختار) ولا یجب شئ من المسمی ومهر المثل والمتعة والعدة والنفقة بلا وطئ فی عقد فاسد (مجمع الانهر فی المهر)

اجانبدن زید هند صغیره یی ولیسی اذنسز عمروه تزویج ایدوب بعده ولیسی مجیز اولمدین هند صغرنده فوت اولسه عمرو هنده وارث اولورمی * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته من بیان الروایة)

زید عمرو صغیرك ولی اقربی لابوین عمه سی هندك اذنسز زینبك مباشرتیله زینبی عمروه تزویج ایلسه هند واقفه اولدقده قبول ایتمیوب رد ایدیجك عقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته من الملتقی)

هند نفسنی زیده تزویجه عمروی توكیل ایدوب لكن عمرو هندی زیده تزویج ایتمیوب هندك اذنسز بكره تزویج ایلسه هند واقفه اولدقده قبول ایتمیوب رد ایدیجك عقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور
(ووقف نكاح الفضولی علی الاجازة فاذا بلغ الخبر الی الغائب فان اجازه نفذ والا بطل (كذا فی العنایة)

﴿فی المحرمات﴾

زید متوفانك زوجه سی هند عدتی منقضیه اولمدین نفسنی عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز
(ولا یجوز نكاح منكوحة الغیر ومعتدة الغیر عند الكل (من نكاح التاتارخانیه)

زید اوكی اناسی اولوب باباسی عمرو متوفانك ام ولدی اولان هندك زوجی بكردن اولان قزی زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(ولا بأس بان یتزوج الرجل امرأة وتزوج ابنه امها او بنتها فان محمد بن الحنفیة تزوج امرأة وزوج ابنتها من ابنه وهذا لان بنكاح الام تحرم هی علی ابیه فاما امها وابنتها تحرم علیه لا علی ابنه فلهذا جاز لابنه ان یتزوج امها و ابنتها
(مبسوط السرخسی قبیل نكاح الصغار)

هند صغیره یی ولی اقربی اولان اناسی زینب مهر مثلیله كفوی زیده شهود محضرلرنده تزویج ایتدكدنصكره زید قبل الدخول هندی تطلیق ایلسه مجرد قبل الدخول تطلیق ایتمكله زید زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(وحرم بالمصاهرة بنت زوجة الموطوءة وام زوجته وجداتها مطلقا بمجرد العقد الصحیح

فتاوی نتیجه
المجمع علی صح

وان لم توطأ الزوجة لما تقرر ان وطئ الامهات يحرم البنات ونكاح البنات يحرم الامهات ويدخل بنات الربيبة والربيب (الدر المختار فى المحرمات)

زيد مسلم هند مجوسيه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز تزوج المجوسيات والوثنيات (من نكاح القدورى)

زيد زوجه سى هند حره نك اوزرينه عمروك آزادسز جاريه سى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى *الجواب * اولماز

(ولايجوز ان يتزوج امة على حرة ويجوز تزوج الحرة عليها (من نكاح القدورى)

زيد زوجه سى هندك اوكى 'ناسى زينبى تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمى * الجواب* اولور

(واما اذا كان من طرف واحد يجوز الجمع بينهما كما اذا كان للرجل امرأة وله بنت من زوجة اخرى ثم مات هذا الرجل ثم رجل آخر تزوج امرأة الميت فجاز له 'ن يتزوج بنت الرجل الميت ايضا والجمع بينهما لان البنت 'ذا فرضت ذكرا لم يجز نكاحه لامرأة الرجل الميت لانها زوجة ابيه وان فرضت امرأة لرجل الميت ذكرا جاز له نكاحه لبنت الرجل الميت لانها بنت لرجل آخر (كافى فى المحرمات)

زيد هند اجنبيه يى شهوت ايله اوبسه زيدك اوغلى عمرو هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(واراد بحرمة المصاهرة الحرمات الاربع حرمة المرأة على اصول الزانى وفروعه نسبا ورضاعا وحرمة اصولها وفروعها على الزانى نسبا ورضاعا كما فى الوطئ الحلال ويحل لاصول الزانى وفروعه اصول المزنى بها وفروعها (البحر الرائق فى المحرمات)

والمس والتقبيل بشهوة كالوطئ فى ايجاب حرمة المصاهرة

(عنايه فى النكاح)

هند زيدك منكوحه سى اولديغى حالده زيد دن سن والده م زينبى شهوت ايله مس ايتمكله بيمزده حرمت واقعه اولمشيدى ديو دعوى وزيد انكار ايدوب هندك مدعاسى ثابت اولميوب بعده زيد ايله هند رضا لريله مخالعه ايتدكلرند نصكره زيد حرمت مصاهره يى عن اصل منكر وهند دخى خصوص مزبورده نفسنى تكذيب ايديجك زيد هندى تزوج ايتمك جائز 'اولورمى *الجواب* 'اولور

(رجل اقر ان هذه المرأة امه 'او بنته او اخته من الرضاع ثم اراد ان يتزوجها وقال اوهمت اواخطأت اونسيت وصدقته المرأة فيما ادعى من الغلط والنسيان كان له ان يتزوجها وان ثبت الرجل على اقراره وقال هو حق كما قلت لم يكن له ان يتزوجها وان كان 'اقراره بذلك بعد ما تزوجها فرق بينهما ان ثبت على اقراره وكذا لو اقرت المرأة بذلك وانكر الرجل ثم اكذبت المرأة نفسها وقالت اخطأت او غلطت فتزوجها جاز النكاح وان كان اقرارها بذلك بعد النكاح ابقيا على النكاح

(من محرمات الخانية)

زيد جاريه سى هندك اناسى زينبى وطئ ايلسه هندك وطئ زيده حرام اولورمى
* الجواب * اولور
(وذكر فى الظهيرية اصلا مضبوطا فقال فتحرم الموطوءة على اصول الواطئ وفروعه ويحرم على الواطئ اصولها وفروعها وكذلك النظر الى داخل الفرج بشهوة واللمس بشهوة (فى السابع من نكاح التاتارخانيه)
زيد اناسنك باباسى عمرو متوفانك زوجه سى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى
* الجواب * اولماز
(اما المحرمات بالعقد فمنكوحة الاب والجد من قبل الاب اوالام وان علا ومنكوحة الابن وابن الابن وابن البنت وان سفل وام المرأة وجدتها القربى اوالبعدى دخل بالمرأة اولم يدخل (خانيه فى المحرمات)
زيد هنده نامزاد اولوب لكن عقد نكاح اولنمدين زيد فوت اولسه زيدك باباسى عمرو هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى *الجواب * اولور
(واما المحرمات بالصهرية الصهرية تثبت بالعقد الجائز وبالوطئ حلالا كان اوعن شبهة اوزنى (خانيه فى المحرمات)
زيد زوجه سى هند متوفانك اناسى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(لابد ان يقيد بكونها زوجته بعقد صحيح او بكونها موطوءة (لمرتبه الفقير) ويحرم ام امرأته مطلقا دخل بها اولا ان كان العقد صحيحا فلاتحرم بمجرد العقد الفاسد نعم لووطئها بنكاح فاسد حرمت بنتها فليحفظ (الدر المنتقى فى المحرمات)
زيد عمرو متوفانك زوجه سى هندى تزوج ايتدكدنصكره زيد عمروك زوجه اخراسى زينبدن اولان قزى خديجه يى تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(قال لابأس بان يتزوج المرأة وبنت زوج كان لها قبل ذلك ويجمع بينهما لانه لاقرابة بينهما (مبسوط السرخسى قبيل نكاح الصغار ومر تفصيله من الكافى)
زيد هندى عقد صحيح ايله تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول هندى تطليق ايلسه زيد هندك اناسى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(وحرم ام زوجته بنفس العقد الصحيح كما هو المتبادر فلاتحرم بمجرد العقد الفاسد كما فى النظم والنتف وغيرهما (قهستانى فى المحرمات)
زيد هندى نكاح فاسد ايله تزوج ايدوب لكن بينلرنده اسباب حرمت مصاهره دن برنسنه بولنمدين هند زيددن تفريق اولنسه زيد هندك اناسى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور
(فان تزوجها فاسدا فلا تحرم امها بمجرد العقد بل بالوطئ اومايقوم مقامه (منح الغفار فى المحرمات)
هند نفسنى عقد صحيح ايله زيده تزويج ايتدكدنصكره زيد قبل الدخول والخلوه

هندی تطلیق ایلسه زیدك باباسی عمرو هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی
* الجواب * اولماز
(امرأة الابن حرام على ابيه وجده من قبل الرجال والنساء دخل بها ولم يدخل لما تلونا وكذلك هى حرام على ابنه دخل بها الاب اولم يدخل وكما تحرم على ابنه تحرم على نوافله من قبل الرجال والنساء كابن الابن وابن البنت لان اسم الاب يشمل الكل (ولوالجيه فى المحرمات)
هند زیده نامزد اولوب لکن عقد نکاح اولنماسه زیدك باباسی عمرو هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(حرمة الصهرية تثبت بالعقد الجائز و بالوطئ حراما كان او حلالا وعن شبهة اوزنى (تاتارخانية فى السابع من كتاب النكاح)
زید زوجه سی هندك زوج آخردن اولوب مشتهاة اولان قزی زینبك فرجنه شهوت ایله نظر ایدوب لکن انزال واقع اولسه هند زیده حرام اولورمی
* الجواب * اولماز
(ثم النظر الى الفرج انما يثبت حرمة المصاهرة اذا لم يتصل به الانزال اما اذا اتصل لايثبت (فى الثالث من نكاح الخلاصة)
زیدك زوجه سی هندك اناسی زینب زیددن سنی شهوت ایله تقبیل ایلدك دیو دعوی وزید بالکلیه انکار ایدوب زینبك مدعاسی ثابت اولماسه زینبك قول مجردیله هند زیده حرام اولوب تفریق لازم
اولورمی * الجواب * اولماز
(وتقبل الشهادة على الاقرار باللمس والتقبيل عن شهوة وكذا على نفس اللمس والتقبيل عن شهوة فى المختار (تنوير الابصار فى المحرمات) وفيه اشارة انما يترتب التحليف على صحة الدعوى فيحلف فيما لايشترط فيه الدعوى من حقوق الله تعالى كالطلاق والعتاق والايلاء والظهار وحرمة المصاهرة والوقف وغيرها (قهستانى فى الدعوى) لايلزم بنفس الدعوى شئ (بدايع فى ركن الكفالة)
زید هندی تزوج ایتدکدنصکره عمرو زید مقدما هندك قزی زینبه زنا ایتمشیدی دیو شهادت ایلسه یالکز عمروك شهادتیله حرمت مصاهره ثابته اولمش اولوب هند زیددن تفریق اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولماز
(ونصابها للزنا اربعة رجال ولبقية الحدود والقود رجلان وللولادة واستهلال الصبي للصلاة عليه والبكارة وعيوب النساء فى موضع لايطلع عليه الرجال امرأة واحدة ولغيرها رجلان اورجل وامرأتان (غرر فى الشهادة)
زیدك زوجه سی هنددن اولان اوغلی عمرو زیدك زوجهٔ اخراسی زینبه زنا ایلدم دیوب لکن زید عمروی تصدیق ایلماسه مجرد عمرو بویله دیمکله زینب زیده حرام اولورمی * الجواب * اولماز

رجل تزوج امرأة على انها بكر فلما اراد مجامعتها وجدها مفتضة فقال لها من افتضك قالت المرأة ابوك انه على وجهين ان صدقها الرجل بانت ولا مهر لها وان كذبها فهي امرأته فقد صرح انه لا يقبل على الزوج قول غيره في التفريق مالم يصدقه
(اجناس الناطفي في النكاح)

زيد متوفا اولان زوجه سى هند نفسنى شهود محضر لرنده عمروه تزويج ايتدكدنصكره برسنه مرورنده هند عمرودن بن نفسمى ساكا تزويج ايتديكمده عدتم منقضيه اولمامش ايدى ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب هندك مدعاسى ثابت اولماسه هند قول مجرديله عمرودن تفريق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(امرأة قالت لزوجها تزوجتني بغير شهود او في عدة من زوج آخر او تزوجتني وانا مجوسية فاسلمت او قالت تزوجتني وانا اختك من الرضاعة وقال الزوج انت اجنبية او تزوجتك بشهود او تزوجتك بعد انقضاء العدة او بعد ما اسلمت فالقول قول الزوج في جميع ذلك ويقضى بالنكاح على المرأة لان الثابت بقول من جعل القول قوله كالثابت بالبينة وعلى المرأة البينة على فساد النكاح (شرح الجامع الكبير الحصيري قبيل الاشهاد في الحائط المائل)

زيد متوفا اولان زوجه سى هند نفسنى شهود محضر لرندن عمروه تزويج ايتدكدنصكره برسنه مرورنده هند عمرودن بن نفسمى ساكا تزويج ايتديكمده عدتم منقضيه اولمامشيدى ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه هند مدعاسنه اقامت بينه ايديجك عمرودن تفريق اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولور

(المراد بالنكاح الفاسد النكاح الذى لم يجتمع شرائطه كتزوج الاختين معا والنكاح بغير شهود ونكاح الاخت في عدة الاخت ونكاح المعتدة والخامسة في عدة الرابعة والامة على الحرة ويجب على القاضي التفريق بينهما كيلا يلزم ارتكاب المحظور اغترارا بصورة العقد (منح الغفار في المهر وباقي القيود يعلم تمامه من شرح الجامع الكبير)

زيد زوجه سى هندك زوج آخردن اولوب درت بش ياشنده اولان صغيره قزى زينبى شهوت ايله مس وتقبيل ايلسه هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل الشيخ ابو بكر عمن قبل امرأة ابنه وهي بنت خمس سنين او ست سنين عن شهوة قال لا تحرم على ابنه لانها غير مشتهاة وان اشتهاها هذا فلا ينظر الى ذلك قيل له فان كبرت حتى خرجت عن حد الاشتهاء والمسئلة بحالها قال تحرم لان الكبيرة دخلت تحت الحرمة فلا تخرج وان كبرت ولا كذلك الصغيرة (في السابع من نكاح التاتارخانيه)

زيد زوجه سى هندك اوكى اناسى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ولا بأس بان يتزوج المرأة وبنت زوج كان لها قبل ذلك ويجمع بينهما لانه لا قرابة بينهما
(مبسوط السرخسي قبيل نكاح الصغار)

زيد اوغلى عمروك زوجه سى هندك زوج آخردن اولان قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(قالوا ولا بأس ان يتزوج الرجل امرأة ويتزوج ابنه امها او بنتها لانه لا مانع وقد تزوج

محمد ابن الحنفية امرأة وزوج ابنه بنتها (البحر الرائق فى المحرمات)

زيد اناسنك لابو ين عمه سى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

حرم على الرجل تزوج اصله وان علت وفرعه وان سفلت واخته وبنتها وان سلفت وبنت اخيه وان سلفت وعمته وخالته باى جهة كانتا (درر فى المحرمات)

زيد تحت نكاحنده اولان زوجهٔ مدخول بهاسى هند حره نك اوزرينه عمرونك ازادسز جاريه سى زينبى جائز اولمق زعميله تزوج ايدوب بعده عدم جوازه عالم اولدقده هندى تطليق ايلسه بعد انقضاء العدة زيد تجديد نكاح ايتمدين زينب ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل تحته حرة فتزوج امة عليها ثم علم ان نكاح الامة على الحرة لايجوز فطلق الحرة فانه لاينقلب نكاح الامة الى الصحة ويحتاج الى تجديد عقد نكاح الامة لان نكاح الامة على الحرة غير منعقد (جواهر الفتاوى فى النكاح)

هند قزى زينبك زوجى زيده براش اصمارلدقده اوغل شويله ايله ديسه هند مجرد بويله ديمكله زينب زيده حرام اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

لان النداء للاعلام لا لتحقيق الوصف (تسهيل فى العتاق)

زيدك باباسى عمرو ام ولدى اولان جاريه سى هندى اعتاق ايدوب بعده هند نفسنى بكره تزويج ايتدكدنصكره هندك بكردن اولان قزى زينبى زيد تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وتحرم الموطوئة على اصول الواطئ وفروعه ولاتحرم اصولها وفروعها على ابن الواطئ وابيه (محيط السرخسى فى النكاح)

زيد مزنيه سى هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا من محيط السرخسى)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى تطليق ايتدكدنصكره هند عدتى منقضيه اولمدين نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز نكاح منكوحة الغير ومعتدة الغير عند الكل (من نكاح التاتارخانية)

زيد فوت اولدقده حامل اولميان زوجه سى هند حره زيدك فوتندن درت آى اون كون مرور ايتمدين نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا مات الرجل عن امرأته الحرة فعدتها اربعة اشهر وعشرة ايام وان كانت امة فعدتها شهران وخمسة ايام وان كانت حاملا فعدتها ان تضع حملها (قدورى فى العدة وباقى المسئلة يعلم مما مر من التاتارخانية)

زيد زوجه سى هندك اناسى زينبى شهوت ايله مس ايلسه هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولور

(وكما تثبت حرمة المصاهرة بالوطئ تثبت بالمس والتقبيل والنظر الى الفرج بشهوة

سواء كان بنكاح اوملك اوفجور عندنا (فى السابع من نكاح التاتارخانية)

هندك اناسى زينب هندك زوجى زيدى شهوت ايله مس ايلسه هند زيده حرام اولورمى * الجواب * اولور

(والزنا والمس اوالنظر مطلقا سواء كان من جانبه اوجانبها وسواء حصل فى الملك اوغيره بشهوة متعلق بكل واحد منها يوجب حرمة المصاهرة اى يثبت بها حرمات اربع تحرم بها هى على آباء الواطئ وان علوا وعلى اولاده وان سفلوا ويحرم على الواطئ امهاتها وان علون وبناتها وان سفلن (شرح الكبير لملا مسكين فى المحرمات)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى تطليق ايلسه هندك عدتى منقضيه اولمدين زيد هندك قزقرنداشى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ويحرم الجمع بين الاختين نكاحا اى عقدا ولو فى عدة من باين اورجعى فى نكاح صحيح اوغيره فى وطئ صحيح اوغيره فى عدة وفات اوغيرها كما فى النتف لكن فى الخلاصة وغيرها ولوماتت الزوجة فلزوجها التزوج باختها يوم الموت (الدر المنتقى فى المحرمات)

زيد قز قرنداشلر اولان جاريه لرى هنـد وزينبك ايكيسنى دخى وطئ ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اشترى امتين اختين ليس له ان يطأهما (خانيه فى المحرمات)

زيد زوجهٔ منكوحه سى اولان هند معتقه نك قز قرنداشى زينبى اشترا ايلسه زيد زينبى دخى وطئ ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا ملك اخت منكوحته لم يطأ المملوكة (خانيه فى المحرمات)

زيدك زوجه سى هنددن اولان اوغلنك اوغلى عمرو زيدك زوجهٔ اخراسى زينبك اخرزوجندن اولان قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(لانه لاقرابة بينهما كما يستفاد مما مر من المبسوط والبحر)

زيد صغيره قزى هندى عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمرو قبل الدخول والخلوه هندى تطليق ايلسه حالا عمرو هندك اناسى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(لابد ان يقيد تزويج الاب بالعقد الصحيح (مرتبه) (وحرم ام زوجته بنفس العقد الصحيح كما هو المتبادر فلا تحرم بمجرد العقد الفاسد (قهستانى فى المحرمات)

زيد زوجه سى هندك لابوين قزقرنداشى قزى زينبى تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ويحرم الجمع ايضا بين امرأتين نكاحا ولو فى العدة اووطئا بملك يمين ولو فرضت وقدرت احديهما ذكرا تحرم بنسب اوسبب رضاع عليه اخرى كالعمة وبنت الاخ والخالة وبنت الاخت (الدر المنتقى فى المحرمات)

هندك زوجى زيددن اولان اوغلى عمرو هندك زوج اولى اولوب هندى تطليق ايدن بكرك زوجهٔ اخراسى زينبدن اولان قزى خديجه يى تزوج ايتمك

جائز اولورمی * الجواب * اولور
(اذ ليس بينهما نسب يوجب الحرمة (قهستانى فى النكاح)

﴿ فى الاولياء والاكفاء ﴾

هند بالغه نفسنی ولی اقربی لابوین عمی زیدك اذننسز كفوی اولميان عمروه تزويج ايدوب لكن هندك عمرودن ولدی اولماسه زيد راضی اولمبوب هندی عمرودن تفريق ايتدرمكه قادر اولور می * الجواب * اولور
(نفذ نكاح حرة مكلفة بلا ولی وله الاعتراض ای ولاية المرافعة الى القاضی ليفسخ وليس هذا التفريق طلاقا حتى لاينقص عدد الطلاق ولايجب شیء من المهر قبل الدخول ولو بعده لها المسمى وكذا بعد الخلوة الصحيحة وعليها العدة ولها نفقة العدة ولايثبت الا بالقضاء لانه مجتهد فيه والنكاح صحيح يتوارثان به اذا مات احدهما قبل القضاء فی غير الكفو دفعا الضرر العار فان رضی واحد منهم ليس لمن فی درجته او اسفل اعتراض هذا اذا لم تلد منه اما اذا سكت حتى ولدت فليس له الاعتراض لئلا يضيع الولد
(مجمع الانهر فی الاولياء ملخصا)

هند صغيره يی ولی اقربی لابوین قرنداشی زينب كفوی زيده تزويجه خديجه يی توكيل ايدوب خديجه دخی هندی شهود محضرلرنده مهر مثليله زيده تزويج ايلسه زينب توكيلنه نادمه اولوب عقد مزبوری فسخه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(النكاح لايقبل الفسخ بعد التمام (اشباه فی النكاح)

زيد صغيره قزی هندی شهود محضرلرنده عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب هندی بكره دخی تزويج ايلسه عقد ثانی صحيح اولورمی * الجواب * اولماز
(ولايجوز نكاح منكوحة الغير (تاتارخانيه فی الثامن) الاولی ان يقيد فی السؤال كون الاب محمود الحال فليتأمل (لمرتبه)

هند صغيرهٔ عميره نفسنی باباسی زيدك اذننسز زيدك حضورنده عمروه تزويج ايدوب زيد سكوت ايلسه زيدك سكوتی رضا اولورمی * الجواب * كتب فتاواده حين تزويجده وليك سكوتی رضا اولمامق اوزره تصريح اولنمشدر لكن بونده نكاحدن مقدم وياصكره صريحا يادلالة باباسنك اذن واجازتی اولمامق غايت مستبعددر بوخصوصده حاكم زياده احتياط ايتمك لازمدر
(سبعة نفر لايكون سكوتهم رضا سكوت المولی اذا رأی عبده او امته يتزوج لايصح النكاح ولا يصير به مأذونا فی التجارة وسكوت الولی اذا رأی الصغير والصغيرة يتزوجان وسكوت المرتهن اذا رأی الراهن يبيع الرهن وسكوت الرجل اذا رأی رجلا يبيع ملكه وسكوت الغريم اذا رأی المولی يبيع العبد المديون وسكوت امرأة العنين واقامت معه سنين (من نكاح خزانة الفقه) وقبض ای الولی المهر وتجهيزه اوطلبه بالنفقة رضی دلالة لاسكوته لان السكوت رضی فی مواضع مخصوصة ليس هذا منها
(الدر المنتقى فی فصل الاكفاء)

هند صغیره نك ولی اقربی لابوین عمی اوغلی زید حاضر ایکن صغیره‌یی اناسی زینب زیدك اذننسز عمروه تزویج ایلسه هند بالغه اولدین زید واقف اولدقده قبول ایتمیوب ردایدیجك عقد مزبور باطل اولورمی * الجواب * اولور

(الولی فی النکاح لاالتصرف فی مال الصغیر العصبة بنفسه علی ترتیب الارث والحجب بشرط حریة وتکلیف واسلام فی مسلمة وولد مسلم ثم الام ثم الاخت لاب وام ثم لاب ثم لام ثم ذو الرحم الاقرب فالاقرب ثم مولی الموالاة ثم السلطان ثم قاض فی منشوره ذلك (غرر فی الولی) وان زوج الصغیر او الصغیرة ابعد الاولیاء فان کان الاقرب حاضرا وهو من اهل الولایة توقف نکاح الابعد علی اجازته (من نکاح التاتارخانیه فی الحادی عشر)

(وسئل عن امرأة زوجت ابنتها الصغیرة ولها اخ بالغ لم یجز ذلك فبلغت الصغیرة فاجازت النکاح قال متی رد الاخ بطل النکاح فلا جواز الا بتجدید النکاح وان لم یرد الاخ جاز اجازتها اذا کان الزوج کفوا

(فی الحادی عشر من نکاح التاتارخانیه)

زید صغیره قزی هندی شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایدوب لکن مهر تسمیه اولنماسه زید نادم اولوب مجرد مهر تسمیه اولنمدی دیو عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ویصح النکاح وان لم یسم فیه مهرا (هدایه فی المهر)

هند صغیره نك لابوین عمی قزی زینبدن غیری ولیسی اولمامغله زینب هندی شهود محضرلرنده مهر مثلیله کفوی زیده تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(وفی جمع النسفی النساء اللواتی هن من قوم الاب لهن ولایة التزویج باجماع بین اصحابنا وهن الاخت والعمة وبنت الاخت وبنت العم وبنت الاخ ونحو ذلك

(شرح الجامع الصغیر للتمرتاشی)

هند صغیره‌یی ولی اقربی لابوین عمی زید مهر مثلیله کفوی عمروه تزویج ایلسه هندك وصیسی بکر مجرد وصیسی اولمغله راضی اولمیوب عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الوصی لایملك الانکاح اوصی الیه الاب ذلك اولم یوص

(احکام الصغار فی النکاح)

زید صغیره قزی هندی شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایتدکدنصکره زید نادم اولوب عمرو هندك کفوی دکلدر دیو عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی

* الجواب * اولماز

وللولی انکاح الصغیر والصغیرة ولو ثیبا ولزم ولو بغبن فاحش او بغیر کفو ان کان الولی ابا او جدا لم یعرف منهما سوء الاختیار وان عرف لا (تنویر الابصار فی الاولیاء)

هند بالغه نفسنی شهود محضرلرنده زیده تزویج ایتدکدنصکره هند نادمه اولوب

زيده سن بنم كفوم دكلسن ديو عقد مزبورى فسخه قادره اولورمى
* الجواب * اولماز
(والكفاءة هى حق الولى لاحقها فلو نكحت رجلا ولم تعلم حاله فاذا هو عبد لا خيار لها بل للاولياء (الدرالمختار فى الكفاءة)
هند بالغه نفسنى شهود محضرلرنده عمروه تزويج ايلسه هندك ناسى زينب اذنم بولنمدى ديو عقد مزبورى فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(فنفذ نكاح حرة مكلفة بلا ولى وله اذا كان عصبة الاعتراض فى غير الكفو مالم تلد منه (تنوير الابصار فى الاولياء)
هند صغيره نك ولى اقربى عمه سى زينب حاضره ايكن قاضى زينبك اذننسز هندى عمروه تزويج ايلسه هند بالغه اولدين زينب واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمى * الجواب * اولور
(ومادام له قريب فالقاضى ليس بولى فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعند صاحبيه مادام عصبته فالقاضى ليس بولى (تاتارخانيه من النكاح)
بوصورتده زينب عقد مزبورى قبول ايتميوب رد ايديجك عمروك باباسى بكر عقد مزبوره بناء اوغلك منكوحه سيدر ديو هندى زينبدن تغلبا اخذ ايلسه زينب حاضنه سى اولمغله هندى بكردن الوب تربيه وامساكه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(الصغيرة اذا لم تكن مشتهاة ولها زوج لا يسقط حق الام فى حضانتها مادامت لا تصلح للرجال (كذا فى حضانة القنية) ومنه يستفاد جواب السؤال بالاولى
قاضيدن غيرى ولبسى اولميان هند صغيره يى قاضى اذننسز اجنبدن زيد عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز
(ووقف تزويج فضولى اوفضوليين على الاجازة (ملتقى فى الاولياء)
قاضيدن غيرى ولبسى اولميان هند صغيره يى زيد قاضى كفوى اولميان عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(والاأى وان لم يكن الولى ابا اوجدا فلا يصح انكاحه بغبن فاحش اولغير كفو اتفاقا (درر فى باب الولى)
قاضيدن غيرى ولبسى اولميان هند صغيره يى قاضى مهر مثليله كفوى زيده تزويج ايتدكدنصكره هند بالغه اولديغى آنده نفسنى اختيار واشهاد ايدوب خيار بلوغله عقد مزبورى زيدك حضورنده حاكمه فسخ ايتدرمكه قادره اولورمى
* الجواب * اولور
(وللصغير والصغيرة خيار البلوغ فى نكاح القاضى فى اظهر الروايتين عن ابى حنيفة رضى الله تعالى عنه وهو قول محمد رحمه الله تعالى (خانيه فى الاولياء)
هند صغيره نك ولى اقربى لابوين عمى زيد هندى مهر مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان المزوج غيرهما لايصح من غير كفو او بغبن فاحش اصلا
(تنوير الابصار)

بو صورتده هند صغرنده فوت اولسه عمرو هنده وارث اولورمی * الجواب * اولماز
(ولاتوارث بالانكحة الفاسدة الاان النكاح مع كونه فاسدا يثبت به النسب و يتوارثون به
(تتمة البرهانية في ميراث اهل الكفر)

هند صغيره يي اجانبدن زيد ولى اقربى اناسى زينبك اذنسز عمروه تزويج ايلسه زينب
واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايديجك عقد مزبور باطل اولورمی
* الجواب * اولور (مرت مسئلته من الملتقى)

هند صغيره يي ولى اقربى اناسنك اناسى زينب مهرمثليله كفوى زيده تزويج ايتدكدنصكره
هند بالغه اولديغى آنده نفسنى اختيار واشهاد ايدوب لكن عقد مزبورى قاضى يه
فسخ ايتدرماسه مجرد اشهادايتمكله هند بوش
اولورمی * الجواب * اولماز
(وفي خيار البلوغ لايقع الفرقة مالم يفرق القاضي بينهما (خانية في الخيار)

هند صغيره يي ولى اقربى اناسى زينب مهرمثليله كفوى زيده شهود محضرلرنده تزويج
ايتدكدنصكره هند قبل البلوغ فوت اولسه زيد هنده وارث اولورمی
* الجواب * اولور
(وشرط القضاء للفسخ في خيار البلوغ المذكور لافي خيار العتق فان مات احدهما
قبل التفريق ورثه الآخر بلغا اولا لبقاء النكاح قبل القضاء
(الدر المنتقى في الاولياء)

زيد اوكى قزى هند بالغه يي هندك اذنسز شوقدر مهرتسميه سيله عمروه تزويج ايدوب
بعده اعلام ايتدكده هند عقد مزبورى قبول ايلسه هند قبولنه نادمه اولوب عقد
مزبورى فسخه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(النكاح لايقبل الفسخ بعد التمام واللزوم (كافي في باب الاولياء)

هند صغيره نك باباسى عمرو مدت سفر بعيد آخر دیارده اولمغله صغيره نك باباسنك
باباسى بكر صغيره يي كفو خاطبى بشره شهود محضرلرنده تزويج ايلسه عمرو كلدكده مجرد
اذنم بولنمدى ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وللابعد التزويج اذا كان الاقرب غائبا بحيث لاينتظر الكفوالخاطب جوابه وقيل مسافة
السفر وقيل بحيث لاتصل القوافل اليه في السنة الامرة ولا يبطل بعوده
(ملتقى في الاولياء) وسيجئ تفصيله وترجيحه من الدرر

زيد صغيره قزى هندى عمروك صغير اوغلى بكره تزويج ايچون عقد مجلس ايتدكده زيد
شهود محضرلرنده هندى بكره ويردم ديوب عمرو دخى بكر ايچون الدم قبول ايتدم ديسه
نكاح منعقد اولورمی * الجواب * اولور
(وهل ينعقد النكاح بلفظ الاعطاء اوقال اعطنى بنتك فقال اعطيتكها فان المجلس

للوعد فوعدوان كان للعقد فنكاح وفى (اسع) انما يكون المجلس للعقد اذا قالا ليكون مجلسنا هذا مجلس العقد او النكاح او التزوج اوذكر المهر اوقال هذين اللفظين لئلا ينقض الوعد فهو نكاح وكذلو قالا هما للاستيثاق بينهما فى ذلك واما اذا لم يقولا هذا يكون للوعد (جامع الواقعات والمنية للزاهدى فى النكاح)

هند بكر صغيرة معتقه نك ولى اقربى كندو بى اعتاق ايدن زينب هندى مهر مثليله كفوى عمروه تزويج ايتدكدنصكره هند بالغه اولديغى آنده نفسنى اختيار واشهاد ايدوب خيار بلوغله عقد مزبورى عمروك حضورنده حاكمه فسخ ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وفى عقد غيرهما من الاولياء خيار فسخ بالبلوغ والعلم بالنكاح بعده اى بعد البلوغ يعنى ان كانا عالمين قبل البلوغ بالعقد فلكل منهما الفسخ عند البلوغ ان شاء اقام على النكاح وان شاء فسخ عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله والا فلكل منهما الفسخ اذا علم بعد البلوغ (درر فى باب الولى والكفو)

هند صغيره نك ولى اقربى لابوين عمى اوغلى زيد مدت سفر بعيد آخر دياره اولوب وغيرى عصبه سى اولميوب ذوى الارحامدن دخى انجق لابوين عمه سى اوغلى عمرو بولنمغله عمرو هندى كفو خاطبى بكره مهر مثليله تزويج ايلسه زيد كلدكده اذنم بولنمدى ديو عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(للابعد اى يجوز للولى الابعد التزويج بغيبة الاقرب غيبة منقطعة فسرها بعضهم بان يكون فى بلد لا تصل اليه القوافل فى السنة الا مرة وهو اختيار القدورى وقيل ادنى مدة السفر يعنى مسافة القصر اذ ليس لاقصى مدة السفر نهاية فاعتبر الادنى وهو اختيار القاضى ابى على النسفى وسعد بن معاذ المروزى وصدر الاسلام البزدوى والصدر الشهيد وعليه الفتوى كذا فى الكافى وقيل مالم ينتظر الكفو الخاطب الخبر منه اختاره الامام شمس الائمة السرخسى حيث قال الاصح انه اذا كان فى موضع لو انتظر حضوره او استطلاع رأيه يفوت الكفو الذى حضر فالغيبة منقطعة والا فلا لان ولايته نظرية ولا نظر فى ابقاء ولايته حينئذ ولا يبطل بعوده يعنى بعد ماثبت الولاية للابعد اذا زوجها ثم حضر الاقرب ليس له ان يفسخ لان العقد عقد بولاية تامة وقد حصلت القدرة على الاصل بعد حصول المقصود بالخلف (درر فى الولى والكفو)

هند صغيره نك ولى اقربى هندك باباسى اعتاق ايدن زيدك اوغلى عمرو حاضر ايكن هندك اناسى زينب عمروك اذنسز هندى بكره تزويج ايدوب بعده عمرو مجيز اولمدين قبل البلوغ هند فوت اولسه بكر هنده وارث اولور مى * الجواب * اولماز

(واذا زوج الفضولى فمات احد الزوجين قبل الاجازة فلا يثبت التوارث لان اصل العقد موقوف فبطل بالموت (بيان الرواية فى الولى)

هند صغيره نك لابوين خالى زيددن غيرى كمسنه سى اولميوب لكن زيد مدت سفر بعيد آخر دياره اولمغله تزويج صغاره مأذون اولان عمرو قاضى هندى مهر مثليله كفو خاطبى

بکره تزویج ایلسه زیدکلدکده اذنم بولنمدی دیوعقد مزبوری فسخه قادر اولورمی
* الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الدرر)

هند صغیره نك ولی اقربی اناسی زینب مسافهٔ سفردن اقل اولان آخر دیارده ایکن صغیره نك جده سی خدیجه زینبك اذنسز هندی زیده تزویج ایلسه عقد مزبور نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(اوزوج الابعد وقد حضر الاقرب توقف علی اجازته ولذا لوتحول الولایة بعد النکاح الی الابعد لم تجز الا باجازته بعد التحول کما فی العمادیة (الدر المنتقی)

بو صورتده زینب عقد مزبوری مجیزه اولمدین هند فوت اولسه زید هنده وارث اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله من بیان الروایة)

زید خمردن سکران ایکن صغیر اوغلی عمروه هندی مهر مثلندن زیادهٔ فاحشه ایله تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(قالوا اذا زوج السکران بنته ونقص عن مهر المثل اوزوج ابنه وزاد علی مهر المثل لا یصح اجماعا (فی الخامس من نکاح البزازیه)

زید اوغلی عمرو متوفانك صغیره قزی هندی کفوی بکره شهود محضرلرنده تزویج ایلسه هند بالغه اولدقده خیار بلوغله عقد مزبوری فسخه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وکذا اذا زوج الاب والجد الصغیر والصغیرة ثم بلغا لاخیار لهما (بزازیه فی خیار البلوغ)

زید قزی هند صغیره یی شوقدر راجه مهر تسمیه سیله شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایتدکدنصکره قبل الدخول والخلوه هند فوت اولسه عمرو هنده وارث اولورمی * الجواب * اولور

(ویستحق الارث باحد ثلاثة بالاستقراء بنسب ای قرابة رحم ونکاح صحیح ولو بلاوطی ولاخلوة اجماعا وولاء بنوعیه (الدر المنتقی فی الفرائض ملخصا)

هند صغیره یی ولی اقربی اناسی زینب زیده تزویج ایتدکدنصکره زید آخر دیاره کیدوب بعده هند بالغه اولدیغی آنده نفسنی اختیار واشهاد ایتمکله خیار بلوغله عقد مزبوری فسخ ایتدرمك مراد ایلسه زید حاضر اولمدقجه هند عقد مزبوری حاکمه فسخ ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(لابدمن التقیید فی السؤال بکون التزویج من کفوو بمهر المثل کما ستعرف (لمرتبه) وان کان المزوج غیرهما ای غیر الاب وابیه ولو الام اوالقاضی فی الاصح فلهما الخیار اذا بلغا وکان من کفوو بمهر المثل والا فلا یصح اصلا علی الصحیح لتقیید الولایة بالنظر (الدر المنتقی فی الاولیاء) ولو بلغت واختارت نفسها وزوجها غائب اشار فی الجامع الی انه لا یفرق بینهما مالم یحضر الغائب لانه قضاء علی الغائب
(احکام الصغار فی النکاح)

عالم وشريف اولوب مهر معجل ونفقه يه اقتداری اولميان زيد هند غنيهٔ شريفه يه كفو اولورمى * الجواب * اولماز

(الفقير لا يكون كفوا للغنية صغيرة او كبيرة الا ان يكون عالما او شريفا (اشباه فی النكاح) فالعاجز يوم التزوج عن المهر المعجل وكذا النفقة لو صالحة للوطئ غير كفو للفقيرة فللغنية اولى والقادر عليهما كفو لذات اموال عظام عند ابی يوسف رحمه الله تعالى وهو ظاهر الرواية عنهما وهو الاصح (الدر المنتقى فی الكفاءة)

هند بالغه نفسنى كفوى اولوب صالح اولان زيده شهود محضرلرنده تزويج ايتدكدنصكره برمدت مرورنده زيد فاجر وفاسق اولسه هندك باباسى عمرو مجرد فاسق اولمغله هندك كفوى دكلدر دیو اعتراض ايدوب عقد مزبورى فسخه قادر اولورمى
* الجواب * اولماز

(والكفاءة اعتبارها عند ابتداء العقد فلا يضر زوالها بعده فلو كان وقته كفوا ثم فجر لم يفسخ (الدر المختار فی الكفاءة)

هند بالغه نفسنى كفوى اولميان زيده تزويج مراد ايتدكده ولى اقربى عمرودن استيذان ايدوب عمرودخى رضا ويرمكله هند نفسنى شهود محضرلرنده زيده تزويج ايلسه عمرو رضاسنه نادم اولوب عقد مزبوره اعتراضه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو زوجوها برضاها ولم يعلموا بعدم الكفاءة ثم علموا لا خيار لاحد الا اذا شرطوا الكفاءة او اخبرهم بها وقت العقد فزوجوها على ذلك ثم ظهر انه غير كفو كان لهم الخيار (الدر المختار فی الكفاءة)

انجق باباسى مسلم اولان زيد باباسى ودده سى مسلملر اولان هنده كفو اولورمى
* الجواب * اولماز

(ومن اسلم بنفسه اوله اب واحد فی الاسلام لا يكون كفوا لمن له ابوان فی الاسلام لان تمام النسب بالاب والجد (هدايه فی الاولياء)

زيد جنون مطبق ايله مجنونه اولان قزى هند بكر بالغه يى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(وللولى انكاح المجنونة والصغير والصغيرة ولو ثيبا (ملتقى فی الاولياء)

هند صغيره نك باباسى عمرو جنون مطبق ايله مجنون اولمغله هندك اقرب اولياسى لابوين عمى بكر شهود محضرلرنده مهر مثليله كفوى بشره تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(وان زوج الصغير او الصغيرة ابعد الاولياء فان كان الاقرب حاضرا وهو من اهل الولاية توقف نكاح الابعد على اجازته وان لم يكن من اهل الولاية بان كان صغيرا او كبيرا مجنونا جاز (فی الحادى عشر من نكاح التاتارخانيه)

هند معتوهه يى ولى اقربى لابوين ارقرنداشى زيد عمروه تزويج ايلسه هند عاقله

اولدقده نفسنی اختیار واشهاد ایدوب عقد مزبوری عمروك حضورنده حاكمه فسخ ایتدرمكه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(واما المعتوهة فلو زوجها اخوها او عمها فعقلت فلها الخيار لا لو زوجها الاب او الجد ولو زوجها ابنها فلا رواية فيه عن ابی حنيفة رحمه الله تعالى قالوا ينبغی ان لا يكون لها الخيار كالاب وعن محمد رحمه الله تعالى ان لها الخيار

(فصولين فی الخامس والعشرين)

هند صغیره نك ولایت تزویجی باباسنك اناسی زینب ایله لابوین عمی عمرودن قنقیسنكدر * الجواب * عمروكدر

(وفی الظهيرية وعند عدم العصباة ذو الارحام والمحارم اولياء عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى فالاقرب عنده الام ثم البنت (من نكاح التاتارخانيه)

هند صغیره نك ولی اقربی لابوین عمی عمرو صغیر اولوب صغیره نك اناسنك اناسی زینبدن غیری كمسنه سی اولمامغله زینب هندی شهود محضرلرنده مهر مثلیله كفوی بكره تزویج ایلسه عمرو بالغ اولدقده اذنم بولنمدی دیو عقد مزبوری فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من نكاح التاتارخانيه)

هند صغیره نك ولی اقربی لابوین عمی عمرو هندی شهود محضرلرنده مهر مثلیله كفوی بكره تزویج ایتدكدنصكره هند بالغه اولدیغی آنده نفسنی اختیار واشهاد ایدوب لكن بكر غائب اولمغله برسنه تأخیر ایدوب عقدی حاكمه فسخ ایتدرهماسه هنددن تمكین ورضا بولنمامغله عقدی خیار بلوغله بكرك حضورنده حاكمه فسخ ایتدرمك استدكده بكر مجرد برسنه تأخیر بولنمغله خیارك باطل اولمش اولوردیو هندی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فينبغی ان تقول فی فور البلوغ اخترت نفسی ونقضت النكاح فبعده لا يبطل حقها بالتأخير حتی يوجد التمكين ونحوه (فصولين فی الخامس والعشرين)

هند قزی زینب صغیره یی كفوی اولمیان عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(اجمعوا ان غير الاب والجد لو زوج الصغيرة من غير كفو لا يجوز حتی لو بلغت واجازت لم ينفذ (من نكاح شرح جامع الصغير للتمرتاشی)

هند صغیره نك ولی اقربی عمه سی زینب حاضره ایكن قاضی زینبك اذننسز صغیره یی عمروه تزویج ایلسه عقد مزبور نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(وما دام له قريب فالقاضی ليس بولی فی قول ابی حنيفة رحمه الله تعالى (تاتارخانيه وقدمر)

زید قزی هند صغیره یی عمروه نامزد ایدوب بعده عقد نكاح اولنمدین هند بالغه اولدقده نفسنی عمروه تزویجدن امتناع ایلسه عمرو هنده مجرد نامزدم اولمغله نفسكی باكه تزویج ایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

لاتجبر بكر بالغة على النكاح اى لاتنكح لا برضاها بل تجبر الصغيرة عندنا اولو ثيبا (درر فى الولى

﴿باب المهر﴾

بر بلده ده غروش زيوف اقجه ايله يوز التمش اقجه يه رائج ايكن زيد بلدهٔ مزبوره اهاليسندن هندى اولمقوله اقچه دن شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره هند فوت اولسه بلدهٔ مزبورده اولمقوله زيوف اقچه رائج اولمغله زيد هندك سائر ورثه سندن اولمقوله زيوف اقچه دن حصه لرينى ويردكده سائر ورثه راضيلر اولميوب هر يوز التمش اقچه مقابله سنده براسدى الورز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وجملة الكلام فيه ان المهر لايخلو اماان يكون معينا مشارا اليه واما ان يكون مسمى غير معين مشار اليه فان كان معينا مشارا اليه صحت التسمية سواء كان مما يتعين بالتعيين فى عقود المعاوضات من العروض والعقار والحيوان وسائر المكيلات والموزونات سوى الدراهم والدنانير اوكان ممالايتعين بالتعيين فى عقود المعاوضات كالدراهم والدنانير لانه مال معلوم لاجهالة فيه الاانه ان كان مما يتعين بالتعيين ليس للزوج ان يحبس العين ويدفع غيرها من غير رضى المرأة لان المشار اليه قد تعين للعقد وتعلق حقها بالمعين فوجب عليه تسليم عينه وان كان ممالايتعين له ان يحبسه ويدفع مثله جنسا ونوعا وقدرا وصفة لان التعيين اذا لم يصح صار مجازا عن بيان الجنس والنوع والقدر والصفة (من البدايع فى النكاح) مبناه ان المهر دين واجب فى الذمة والديون تقضى بامثالها (من عطائيه)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هندى باينا تطليق ايدوب بعده زيد مهر مزبورى ويرمدين هندى شو قدر اقچه مهر تسميه سيله تكرار تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه هند عقد اول وثانيده تسميه اولنان مهرينى زيدك تركه سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(واذا طلق الرجل امرأته طلاقا باينا ثم تزوجها فى عدتها وطلقها قبل الدخول بها فعليه مهر كامل (هدايه فى العدة) وان سماها او اكثر لزم المسمى بالدخول اوموت احدهما (ملتقى الابحر فى باب المهر)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب خلوت صحيحه بولندقدنصكره زيد هندى وطئ ايتمدين تطليق ايلسه هند مهر مسماىى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد وطئ ايتمدم ديو ويرممكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اعلم ان اصحابنا اقاموا الخلوة الصحيحة مقام الوطئ فى بعض الاحكام تأكد المهر وثبوت النسب والعدة والنفقة والسكنى فى مدة العدة وحرمة نكاح اختها واربع سواها مادامت العدة قائمة ومراعاة وقت الطلاق فى حقها وحرمة نكاح الامة عليها فى هذا العقد عن طلاق باين على قياس قول الامام (مجمع الانهر فى المهر)

هندك زوجی زید آخر دیاره کتدکد نصکره هند نفسنی شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله عمره تزویج ایدوب بعده عمرو هندی وطئ ایتدیکی زید کلوب هندی عمرودن تفریق ایتدرسه هند عمرودن مهر نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(الواجب فی النکاح الفاسد الاقل من المسمی ومن مهر المثل ان کان هناك تسمیة وان لم یکن هناك تسمیة یجب مهر المثل بالغا مابلغ وانما یجب ذلك بالجماع فی القبل ولا یجب بالخلوة والمس عن شهوة والتقبیل والوطئ فی الدبر

(فی الثالث عشر من نکاح الخلاصه)

زید مزنیه سی هندك قزی زینبی شو قدر اقچه مهر تسمیه سیله تزوج و وطئ ایتدکدنصکره زینب زیددن تفریق اولنسه زینب مهر مسماینی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * مهر مثلیله مسمادن اقلنی الور

(اذا وقع النکاح فاسدا وفرق القاضی بین الزوجین فان لم یکن دخل بها فلا مهر لها ولا عدة وان کان دخل بها فلها الاقل من مسمی لها ومن مهر المثل ان کان ثمه مسمی وان لم یکن ثمه مسمی فلها مهر المثل بالغا مابلغ وتجب العدة وتعتبر العدة من حین التفریق بینهما عند علمائنا الثلاث ولکل واحد من الزوجین فسخ هذا النکاح بغیر محضر من صاحبه عند بعض المشایخ وعند بعضهم ان لم یدخل بها فکذلك الجواب وان دخل بها لیس للواحد منهما حق الفسخ الا بمحضر من صاحبه

(من الذخیرة البرهانیة فی النکاح الفاسد)

زید هندی شو قدر اقچه مهر معجل وشوقدر اقچه مهر مؤجل تسمیه سیله تزوج ایدوب مهر معجلنی ویردکدنصکره قبل الدخول والخلوه زید هندی تطلیق ایلسه زید مهر مؤجلك نصفنی هنده ویروب مهر معجلك نصفنی هنددن استردادہ قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ویجب نصفه بطلاق قبل وطئ اوخلوة فلوکان نکحها علی ماقیمته خمسة کان لها نصفه ودرهمان ونصف وعاد النصف الی ملك الزوج بمجرد الطلاق اذا لم یکن مسلما الیها وان کان مسلما لها لم یبطل ملکها منه بل تو قف عوده الی ملکه علی القضاء اوالرضاء (الدر المختار فی المهر)

هندك زوجی زید آخر دیاره کتدکدنصکره عمرو و بکر کلوب زید فوت اولدی دیو هنده اخبار ایتملریله هند اینانوب بعد انقضاء العده نفسنی شوقدر اقچه مهر تسمیه سیله بشره تزویج ایدوب بشر دخی هندی وطئ ایتدکد نصکره زید حیا کلوب هندی بشردن تفریق ایتدرسه هند مهر مسماینی بشردن المغه قادره اولورمی

* الجواب * مهر مثلیله مسمادن اقلنی الور

(قال رجل لامرأة سمعت ان زوجك مات لها ان تتزوج ان کان المخبر عدلا فان تزوجت بآخر ثم اخبرها جماعة ان الزوج الاول حی ان صدقت الاول یصح النکاح (بزازیه فی اوائل الشهادة) فرق القاضی بینهما فی النکاح الفاسد قبل الدخول

فلا مهر ولا عدة ولو خلا بها وان دخل فالاقل من المسمى ومهر المثل يجب وان لم يكن مسمى فمهر المثل بالغا ما بلغ وتجب العدة ولا نفقة فى النكاح الفاسد ولا فى عدته
(فى الثالث عشر من نكاح البزازيه)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايدوب مهر معجل تسميه اولنماسد حالا زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه مهر مسمايى تركه دن هنده ويررلركن هند قناعت ايتميوب مجرد ولايتمزده مهر معجل تسميه اولنه كلمشدر اوله وليجق مهر معجل دخى لازم اولمش اولور ديو تركه دن مهر معجل نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(المهر على نوعين معجل ومؤجل فالمعجل ماسمى لاجل جهاز المرأة والمؤجل ماسمى وقت الزفاف فان سميا لزم كل منهما ان دخل بها اومات احدهما ونصفهما ان طلقها قبل الدخول بها وان لم يسم شئ لزم مهر المثل ان دخل بها اومات احدهما والمتعة ان طلقها قبل الدخول وان سمى المعجل دون المؤجل وعادة البلد ان يسمى المعجل اولا والمؤجل وقت الزفاف لزمه المسمى ومهر المثل للمؤجل ان دخل بها اومات احدهما والنصف ان طلقها قبل الدخول بها وان لم يكن عادة البلدان يسمى المعجل اولا والمؤجل وقت الزفاف وقد سمى مقدار معين فلها المسمى لا غير ان دخل بها اومات احدهما ونصفه ان طلقها قبل الدخول بها (مبسوط) وفى الظهيرية رجل تزوج امرأة بالف درهم على ان كل الالف مؤجل ان كان الاجل معلوما صح التأجيل واذا لم يكن معلوما لا يصح واذا لم يصح التأجيل يؤمر الزوج بتعجيل ماتعارفه اهل البلدة ويؤخذ منه الباقى بعد الطلاق او بعد الموت ولا يجبره القاضى على تسليم الباقى ولا يحبسه (فى السابع عشر من نكاح التاتارخانيه)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى هنده ويروب بعده زيد هنده داخل اولمدقدنصكره هندى تطليق ايلسه زيد نادم اولوب مبلغ مزبورى هنددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ووجبت اى العشرة ان سمى دونها ووجب الاكثر ان سمى اى الاكثر عند الوطئ متعلق بالوجوب اوالخلوة الصحيحة وسيأتى بيانها اوموت احدهما فانه ايضا مؤكد للمهر
(درر فى باب المهر)

زيد صحتنده هندى شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه هند مهر مذكور ايله قسمت غرماده داخله اولورمى * الجواب * اولور
(مات وعليه ديون لاتفى التركة بها وادعت امرأته مهرها فالقول قولها الى مقدار مهر مثلها من غير بينة فتحاص الغرماء به (قنيه فى المداينات)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره نكاح قائم ايكن زيد هندك مهرى اوزرينه شوقدر اقچه زياده ايدوب هند دخى قبول ايتدكدنصكره

زید هندی تطلیق ایلسه هند زیددن مهر مسمی وزیاده یی المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ومافرض بتراضیهما او بفرض قاض مهر المثل بعد العقد الخالی عن المهر اوزید علی ماسمی فانها تلزمه بشرط قبولها فی المجلس اوقبول ولی الصغیرة ومعرفة قدرها وبقاء الزوجیة علی الظاهر (الدر المختار فی المهر)

بر بلده ده زیوف اقجه ایله غروش ایکیوز اقجه یه رایج ایکن زید بلدهٔ مزبوره اهالیسندن هندی اولمقوله اقچه دن شوقدر اقجه مهر مؤجل تسمیه سیله تزوج ایتدکد نصکره زید فوت اولوب هندی وسائر ورثه سنی ترك ایلسه اولمقوله زیوف اقجه رایج اولمغله سائر ورثه ترکه دن اولمقوله اولقدر اقجه یی هنده ویررلرکن هند المبوب بلدهٔ اخراده غروش جید اقجه ایله یوز التمش اقجه یه رایج اولمغله هر یوز التمش اقجه مقابله سنده برغروش الورم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

رب الدین اذا ظفر بجنس حقه من مال المدیون علی صفته فله اخذه بغیر رضاه ولایأخذ الجید بالردی وله اخذ الردی بالجید ولایأخذ خلاف جنسه (قنیه فی المداینات)

زید متوفانك صغیر اوغلی عمروك ولی اقربی اناسی هند زینبی مهر مثلی اولان شوقدر اقجه مهر تسمیه سیله شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایتدکد نصکره عمرو صغرنده قبل الدخول فوت اولسه زینب مهر مسمایی عمروك ترکه سندن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وان سمی غیره ای غیرذلك من العشرة اواکثر فالمسمی واجب عند موت احدهما ای الزوج والزوجة فان الموت کالوطئ فی حکم المهر والعدة لاغیر (قهستانی فی المهر ملخصا)

زید هندی برجاریه ایله شومقوله برالتون بلازك مهر معجل تسمیه سیله تزوج ایتدکد نصکره ویرمدین زید فوت اولسه هند ذکر اولنان جاریه وبلازکك وسطلرینی یاخود وسطلرینك قیمتلرینی زیدك ترکه سندن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولوتزوجها علی فرس اوعبد اوثوب هروی او فراش بیت اوعدد معلوم من نحو ابل فالواجب فی کل جنس له وسط الوسط اوقیمته وکل مالم یجز السلم فیه فالخیار للزوج والا فللمرأة (الدر المختار فی المهر)

زیدك جاریه سی هند زیدك اذنسز شوقدر اقجه مهر تسمیه سیله نفسنی عمروه تزویج ایدوب عمرو دخی هندی وطئ ایتدکد نصکره زید عقدی مجیز اولمامغله هندی عمرودن تفریق ایلسه زید مهر مسمایی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * مهر مثل الور مسمایی تجاوز ایلمز

(وحکم الدخول فی النکاح الموقوف کالدخول فی الفاسد فیسقط الحد ویثبت النسب

ويجب الاقل من المسمى ومن المهر المثل (منح الغفار فى المهر)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسی هندی تطليق ايتدكده هند زيدن تسميه اولنان مهرم شوقدردر ديو دعوى وزيد شوقدردر ناقصدر ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه هندك مهرمثلى زيدك ديديكى مقداره مساعد اولمجق زيد يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(فان اختلفا فى حال الحياة فى قدر المهر بعد الدخول قبل الطلاق او بعده حكم مهر المثل فمن كان من جهته كان القول له مع يمينه (فتح القدير فى المهر) وايهما برهن اى اقام بينة قبل برهانه قبل الدخول او بعده وان برهنا فبينته اى الزوج اولى اى مقدمة حيث يكون القول لها لانها تثبت الحط وهى شرعت للاثبات وبينتها اى المرأة اولى حيث يكون القول له لانها تثبت الزيادة وان كان مهر المثل ومتعتد بين ماقال وقالت وبرهنا تهاترتا فى الصحيح لعدم المرجح ولزم مهر المثل بعد الدخول ومتعة المثل فى الطلاق قبله (الدر المنتقى)

زيد مرض موتنده هندى مهرمثليله تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وساٸر ورثه سنى ترك ايلسه هند مهر مزبورى تركه دن الماق استدكده ساٸر ورثه مجرد زيد مرض موتنده تزوج ايتمكله مهر لازم اولماز ديو هندى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(المريض اذا تزوج امرأة فى مرضه بالف درهم وذلك مهر مثلها جاز (من احكام العمادية فى النكاح)

زيده برمرض عارض اولوب معتقل اللسان اولدقدنصكره برسنه مرورنده زيد هندى شوقدر اقچه مهر ايله شهود محضرلرنده اشارت معلومه سيله تزوج ايدوب عقله سى موتنه دك ممتد اولوب معتقل اللسان ايكن فوت اولوب هندى وساٸر ورثه سنى ترك ايتدكده هند تركه دن مهرينى وماعدادن حصه سنى الماق استدكده ساٸر ورثه مجرد زيد معتقل اللسان اولمغله تزوجى صحيح اولماز ديو هندى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ايماء الاخرس وكتابته كالبيان باللسان بخلاف معتقل اللسان وقال الشافعى هما سواء فى وصية ونكاح وطلاق وبيع وشراء وقود وغيرها من الاحكام اى ايماء الاخرس فيما ذكر معتبر ومثله معتقل اللسان ان علمت اشارته وامتدت عقلته الى موته به يفتى (الدر المختار فى مسائل شتى)

زيد مرض موتنده هندى مهرمثلى اولان شوقدر اقچه مهرمؤجل ايله تزوج ايتدكده مهرمعجل مثلندن شوقدر اقچه زياده مهرمعجل دخى تسميه اولندقدنصكره زيد فوت اولوب هندى وساٸر ورثه سنى ترك ايلسه ساٸر ورثه تركه دن هندك مهرمؤجلنى تماما ويروب مهرمعجل مثلنى دخى ويررلركن هند راضيه اولميوب مهرمعجل مثلندن زياده مسماىى دخى تماما المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وملازمه بسبب معروف ببينة او معاينة قاض قدم على ما قربه فى مرض موته ولو المقربه وديعة وعند الشافعى رحمه الله تعالى الكل سواء والسبب المعروف مالبس بتبرع كنكاح مشاهد بمهر المثل اما الزيادة فباطلة وان جاز النكاح
(الدر المختار فى اقرار المريض)

زيد مرض موتنده هندى شوقدر اقچه مهر ايله شهود محضرلرنده تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب انجق هندى ترك ايتدكده تركهٔ زيدك جمله سنى امين بيت المال اولان عمرو تغلبا قبض ايلسه هند تركهٔ زيددن مهرينى وما عدادن حصه سنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد زيد مرض موتنده تزوج ايتمكله نكاح صحيح اولماز ديو ورمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(يعلم مما مر من الدر المختار)

زيد هندى مهرمثلى مقدارى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده زيد مرض موتنده مهرى اوزرينه شوقدر اقچه زياده ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه مجيزلر اولمايجق هند مهر مسمايى الدقده زياده يى دخى تركهٔ زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(لها مهر معروف فاقر فى مرض موته بازيد منه اوزاد فى مهرها او اقرلها بمهر آخر او اقرلها بمهر بعد الابراء لايلزم شئ منها (قنيه فى اقرار المريض)

زيد هند حره يى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره هندى باينا تطليق ايدوب بعده مهرمزبورى ويرمدين هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله ينه تزوج ودخول ايتدكدنصكره ينه باينا تطليق ومهرينى ويرمدين ينه تزوج ودخول وتطليق ايلسه هند عقد اول وثانى وثالثده تسميه اولنان مهرينى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(واذا تزوج امرأة ودخل بها ثم طلقها باينا ثم تزوجها فى العدة ثم طلقها قبل الدخول بها فى النكاح الثانى كان عليه مهر بالنكاح الاول ومهر كامل بالنكاح الثانى لان النكاح اتصل به الدخول فى قول ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله تعالى وعليها استقبال العدة عندهما (فتاواى عدليه فى المهر)

زيد هندى بكر اولمق شرطيله شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكده هندى بكر بولميوب ثيب بولمغله زيد هندى تطليق ايلسه هند مهرمزبورى زيددن تماما المغه قادره اولورمى * الجواب * مهر مسمى بكارت مقابله سنده مهرمثلندن زياده قلنديسه مهرمثل آلور زياده يى الماز * جواب آخر * مهر مسمى بكارتى ايچون مهرمثلندن زياده قلنديسه مهرمثل آلور زياده سن الماز
(ولو تزوجها بازيد من مهر مثلها على انها بكر فاذا هى ثيب لاتجب الزيادة (قنيه فى المهور) تزوجها على انها بكر على زيادة مهر مثلها وهى ثيب لاتجب الزيادة لانه قابل الزيادة بماهو مرغوب وقد فات فلا يجب ماقوبل به وينبغى ان يكون له الرجوع

بمازاد على دستيان مثلها غيرانه ذكر فى (قطه) انه لايرجع وكذا ذكر فى المسئلة الاولى ان الزيادة تجب (فصولين فى العشرين)

زيد وعمرو و بكر بشره محكنده برمقدار اقچه ادانه وتسليم ايتدكارند نصكره بشر مرض موتنده هندى مهر مثلندن زياده شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده بشر ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب ورثه سى تركه سى استخلاص ايتدا ملريله تركه يه وصى نصب اولنان خالد تركه يى امرحاكمله دائنلره قسمت مراد ايتدكده خالد هندك مهرمثلنده تركه دن اصابت ايدن مقدارى هنده ويردكده هند راضيه اولموب مهر مسمايه اصابت ايدن مقدارى الورم ديمكه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(جاز تزوج المريض بمهر المثل لانه من الحوائج الاصلية وتحاص غرماء الصحة بمهرها فلونقدها مهرها يشاركها غرماؤه بالحصة لتعلق حقهم بماله فتخصيصها ابطال حق الباقين كذا (خ) وفى (ت) يقدم دين الصحة على الزيادة على مهر مثلها (فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد محارمندن هندى شوقدر اقچه مهرتسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول زيد فوت اولسه هند زيدك تركه سندن مهروحصه نامنه نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجب شئ من المسمى ومهر المثل والمتعة والعدة والنفقة بلا وطئ فى عقد فاسد كالنكاح للمحارم المؤبدة اوالموقتة اوباكراه من جهتها او بغيرشهود اوللامة على الحرة اوفى العدة اوغيرها وان وصلية خلا بها (مجمع الانهر فى المهر) ويستحق الارث بنسب ونكاح صحيح فلاتوارث بفاسد ولاباطل اجماعا (الدرالمنتقى فى الفرائض ملخصا)

هند نفسنى شوقدر اقچه مهرايله زيده تزويجه عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو هندى اواقدراقچه دن اقل مهرتسميه سيله زيده تزويج ايدوب بعده هند بلامكلد زفاف واقع اولوب زيد هنده داخل اولدقدنصكره هند واقفه اولدقده قبول ايتميوب رد ايتمكله هند زيددن تفريق اولنسه هند زيددن مهرمثل المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(امرأة وكلت رجلا ليزوجها باربعمائة درهم فزوجها الوكيل فاقامت مع الزوج سنة ثم زعم الزوج ان الوكيل زوجها منه بدينار وصدقه الوكيل فى ذلك فان كان الزوج مقرا بان المرأة لم توكله بدينار كانت المرأة بالخيار ان شاءت اجازت النكاح بدينار وليس لها غير ذلك وان شاءت ردت النكاح ولها عليه مهر مثلها بالغا مابلغ (من نكاح الخانية فى الوكالة)

اون ياشنده اولان هند صغيره يى ولى اقربى اناسى زينب مهرمثليله كفوى عمروه تزويج ايتدكدنصكره خلوت صحيحه واقعه اولوب هند جماعه مطيقه ايكن زيد هندى وطئ ايتميوب بعده هندى تطليق ايلسه هند بعدالبلوغ مهرينى عمرودن تماما طلب ايتدكده عمرو مجرد وطئ ايتمدين تطليق ايتمكله نصفنى ويررم ديوب تماما ويرمامكه قادر

اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا خلا بها بلا مانع من الوطئ حسا او شرعا او طبعا كمرض يمنع الوطئ ورتق وصوم رمضان واحرام فرض او نفل وحيض ونفاس لزمه تمام المهر (ملتقى فى المهر) ومنه صغرها بحيث لا تطيق الجماع (من البحر الرائق)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر معجل وشوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هنده نسنه ويرمدين هندى تطليق ايلسه هند مهر معجل ومؤجلنى تماما زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وان سماها او اكثر لزم المسمى بالدخول (ملتقى فى المهر)

زيوف اقچه رايج ايكن زيد هندى شوقدر اقچه مهر مؤجل تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره زيوف اقچه كاسد اولوب بعده زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه تركه دن اولقدر زيوف اقچه نك يوم كساده التون و يا كمشدن اولان قيمتنى هنده ويررلكن هند قبول ايتميوب عددنجه جيد اقچه الورم ديمكه قادره اولورمى * الجوب * اولماز

(ولو تزوجها على الف درهم من نقد البلد فكسدت وصار النقد غيرها كان على الزوج قيمة تلك الدراهم يوم كسدت على المختار (البحر الرائق فى المهر)

زيد متوفانك زوجه سى هنـد سائر ورثه سندن زيد ذمتنده اولان مهرم اوتوز بيك اقچه دريو دعوى وسائر ورثه بش بيك اقچه دريو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه هندك مهر مثلى ديديكى مقداره مساعد اولما يحجق هند يمينيله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(وان اختلفا فى المهر ففى اصله يجب مهر المثل اجماعا وفى قدره حال قيام النكاح فالقول لمن شهد له مهر المثل واى اقام بينة قبلت شهد له مهر المثل اولا وان اقاما فبينتها ان شهد له مهر المثل و بينته ان شهد مهر المثل لها وان كان بينهما تحالفا فان حلفا او برهنا قضى به وان برهن احدهما قبل برهانه وفى الطلاق قبل الوطئ حكم متعة المثل واى اقام بينة قبلت فان اقاما فبينتها ان شهدت له و بينته ان شهدت لها وان كانت بينهما تحالفا وان حلفا وجب متعة المثل وموت احدهما كحياتهما فى الحكم (تنوير الابصار فى المهر)

بو صورتده زيد مرض موتنده هندك ذمتده اولان مهرى اوتوز بيك اقچه درديمش اولسه مجرد زيدك مرض موتنده بويله ديمسيله هند تركه دن اوتوز بيك اقچه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(اقرار المريض لوارثه لم يجز حكاية ولا ابتداء واقراره للاجنبى يجوز حكاية من جميع المال وابتداء من ثلث المال (فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد مرض موتنده جاريه سى هندى اعتاق ايدوب بعده شهود محضرلرنده هندى مهر مثليله تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ثلث هندك قيمتنه مساعد اولسه هند

ترکه‌دن مهر مزبوری وماعدادن حصه‌سنی الوب استدکده زیدک قزلری زینب وخدیجه مجرد زید مرض موتنده تزوج ایتمکله نکاح صحیح اولمز دیو هندی منعه قادره اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو اعتق المریض امته وقیمتها الف مثلا ثم تزوجها بمائة وذلك مهر مثلها ودخل بها ثم مات وقیمتها اكثر من الثلث یعنی ان كان قیمتها لاتخرج من الثلث بعد رفع مهر المثل من جمیع المال لانه دین والدین مقدم علی الوصیة فنكاحها فاسد عند ابی حنیفة قید بقوله وقیمتها اكثر من الثلث لانها لو خرجت من الثلث یصح النكاح ولایجب السعایة
(شرح مجمع البحرین لابن ملك فی الایصاء بالثلث)

زید عمرو متوفانك زوجه‌سی هندی عدتی ایچنده شوقدر اقچه مهر تسمیه‌سیله تزوج ووطئ ایدوب بعده هند زیددن تفریق اولنسه هند مهر مسمایی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * مهر مثل ومسمادن اقلنی الور

(ولایجب شئ بلا وطئ فی عقد فاسد وان خلا بها فان وطئ وجب مهر المثل لایزاد علی المسمی وعلیها العدة (ملتقی فی المهر)

زید عمرو متوفانك زوجه‌سی هندی عدتی ایچنده شوقدر اقچه مهر تسمیه‌سیله تزوج ایتدکدنصکره قبل الدخول زید فوت اولسه هند زیدك ترکه‌سندن مهر وحصه ارثیه‌سنی المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایجب شئ من المسمی ومهر المثل والمتعة والعدة والنفقة بلاوطئ فی عقد فاسد
(مجمع الانهر فی المهر) فلاتوارث بفاسد ولاباطل اجماعا (الدر المنتقی فی الفرائض)

زید زوجه‌سی مدخول بهاسی هندی تطلیق ایتدکدنصکره هند زیددن تسمیه اولنان مهرم شوقدردر دیو دعوی وزید شوقدرناقصدر دیوب هندك مهر مثلی زیدك دیدیکی مقداره مساعد اولسه هند مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك دیدیکی مقداری تماما زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وان وقع الاختلاف بینهما قبل الطلاق او بعده فان كان قد دخل بها فهو كما فی حال قیام النكاح كذا فی المحیط وفی ابن الهمام كما مر وان لم یدخل بها فهو كما فی المتون
(من مجموعة انقروی محمد افندی المرحوم)

زید مرض موتنده هندی شوقدر اقچه مهر تسمیه‌سیله تزوج ایتدکدنصکره زید فوت اولسه مهر مزبور هندك مهر مثلنه مساوی اولیجق هند مبلغ مزبوری زیدك ترکه‌سندن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(المریض اذا تزوج امرأة فی مرضه بالف درهم وذلك مهر مثلها جاز
(من احكامات العمادیة فی النكاح)

زید هندی شوقدر اقچه مهر تسمیه‌سیله تزوج ایتدکدنصکره هند فوت اولوب زیدی وسائر ورثه‌سنی ترك ایلسه سائر ورثه مهر مزبوردن حصه‌لرینی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وتجب العشرة ان سماها اودونها و يجب الاكثر منها ان سمى الاكثر ويتأكد عند وطئ او خلوة صحت من الزوج اوموت احدهما (الدر المختار فى المهر)

درت زوجه سى اولان زيد هندى دخى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب داخل اولمقدن نصكره هندزيدن تفريق اولنسه هند مهر مثليله مسمادن اقلنى زيددن المغه قادره اولور مى * الجواب * اولور

(واما النكاح الفاسد نحو ما اذا تزوجها فى نكاح الغير او عدة الغير وفى السغناقى او نكاح الاخت فى عدة الاخت فى الطلاق البائن او نكاح الخامسة فى عدة الرابعة او نكاح الامة على الحرة او بلا شهود وسميا مهرا فالنكاح فاسد اذا وقع النكاح فاسدا وفرق القاضى بين الزوجين فان لم يكن دخل بها لا مهر ولا عدة وفى الحجة وكذا الخلوة بلا وطئ (م) وان كان قد دخل بها فلها الاقل مما سمى ومن مهر المثل ان كان ثمه مسمى وان لم يكن ثمه مسمى فلها مهر المثل بالغا ما بلغ (فى التاسع من نكاح التاتارخانيه)

زيد صحتنده هندى شوقدر اقچه مهر ايله تزوج ايدوب قبل الدخول زيد فوت اولسه هند تركهٔ زيددن مهرينى تماما المق استدكده سائر ورثه مجرد زيد قبل الدخول فوت اولمغله مهرك انجق نصفنى ويررز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(المهر يتأكد بثلث بالوطئ وبموت احد الزوجين و بالخلوة الصحيحة (خانيه)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر معجل تسميه سيله تزوج ايدوب اولقدر اقچه يى هنده ويردكدنصكره بعد الدخول هندى تطليق ايلسه زيد مهر معجلنى هنددن استرداده قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وان سماها اى العشرة او اكثر لزم المسمى بالدخول او موت احدهما ولزم نصفه بالطلاق قبل الدخول والخلوة الصحيحة (الدر المنتقى ملخصا)

زيد مسلم هند نصرانيه يى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه هند تركهٔ زيددن مهرينى المق استدكده زيدك ورثه سى مجرد سن نصرانيه اولمغله مهر لازم اولمازديو بغير وجه ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(صح النكاح بلا تسميته و بنفيه لقوله تعالى واحل لكم ماوراء ذلكم ان تبتغوا باموالكم فان الباء لفظ خاص معناه الالصاق فيدل قطعا على امتناع انفكاك الابتغاء وهو العقد الصحيح عن المال (در رفى المهر)

منقر رايج ايكن زيد هندى شوقدر بيك منقر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره منقر كاسد اولوب بعده هند فوت اولسه زيد اولقدر بيك منقرك يوم كساده التون يا كشدن اولان قيمتندن سائر ورثه يه حصه لرينى ويركن سائر ورثه المبوب منقر عددنجه اقچه ويرديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى فتاوى ابى الليث اذا تزوج امرأة على الف درهم فكسدت قبل القبض وصار النقد غيرها كان على الزوج قيمتها يوم كسدت قال الصدر الشهيد فى واقعاته هو المختار وهذا قول محمد رحمه الله تعالى واما على قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى عليه قيمتها يوم الخصومة

(محيط البرهانى فى السادس عشر من كتاب النكاح)

منقر رايج ايكن زيد هندى شوقدر بيك منقره مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعد الدخول منقر كاسد اولوب بعده زيد هندى تطليق ايلسه هند زيددن اولقدر منقرك يوم كساده التون يا كمشندن اولان قيمتنى المق استدكده زيد راضى اولميوب اولقدر منقر ويررم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل تزوج امرأة على الف درهم فكسدت الدراهم وصار النقد غيرها يجب قيمة تلك الدراهم يوم كسدت هو المختار ذكره الصدر الشهيد والانقطاع كالكساد والكاسد ان لا يروج فى جميع البلدان اما اذا كانت تروج فى بعض البلدان فلا يكون كاسدا

(هنديه فى الخامس من المهر)

زيد مرض موتنده زوجه سى هنده ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرى مقابله سنده ملك منزلنى بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه يى طوتميوب تركه دن اولان نقوددن هندك مهرينى ويروب منزلى بورى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(فش) اعطاها بيتا عوض مهر مثلها لم يجز اذ البيع من الوارث لم يجز فى المرض ولو بثمن المثل (فصولين فى الرابع والثلثين)

زيدك زوجه مدخول بهاسى هند زيد ذمتنده اولان اوچ بيك اقچه مهرينى زيده هبه ايدوب بعده زيد هندك ذمتمده اوچ بيك اقچه مهرى واردر ديو اقرار واشهاد وهند قبول وتصديق ايتدكدنصكره زيد هندى تطليق ايلسه هند اوچ بيك اقچه مهرينى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(امرأة وهبت مهرها من زوجها ثم ان الزوج اقر بين يدى الشهود ان لها عليه كذا وكذا من المهر تكلموا فى ذلك قال الفقيه ابو الليث يصح اقراره اذا قبلت ويحمل على انه زاد فى مهرها والزيادة فى المهر بعد الهبة جائزة لكن لابد من القبول

(خانيه فى مسائل المهر)

زيدك زوجه مدخول بهاسى هند زيده باكره جاريه اليوررسك مهريمى ساكه هبه ايده يم ديوب لكن زيد جاريه اليورميوب بعده زيد هندى تطليق ايلسه هند مهرينى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد هبه ايده يم ديمشيدك ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال لامرأته ابرئينى عن مهرك حتى اهب لك شيئا فابرأته وابى الزوج ان يهب لها شيئا قال نصير لايبرأ الزوج عن المهر (خانيه فى مسائل المهر)

زيد جاريه موطوءه سى هندى اعتاق ايتدكدنصكره زيد هندك رضاعا قرنى زينبى بلمامكله شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ووطئ ايتدكدنصكره تفريق اولنمدين زيد فوت اولسه زينب زيدك تركه سندن مهر ايله حصۀ زوجه المغه قادره اولورمى * الجواب * مهر مثليله مسمادن اقلنى آلور حصۀ زوجه آلماز

(ولا يجب شئ بلا وطئ فى عقد فاسد وان خلا بها فان وطئ وجب مهر المثل لايزاد على المسمى (ملتقى فى المهر) ويستحق الارث برحم ونكاح صحيح فلا توارث بفاسد ولا باطل اجماعا (الدر المختار فى الفرائض)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ودخول ايتدكدنصكره زيد هندى مكرها طلاق باين ايله تطليق ايلسه هند مهر مسمايى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اكره على طلاق امرأته او اعتاق عبده وقع ورجع بقيمة العبد على المكره وبنصف المهر ان كان قبل الدخول لانه اذا دخل بها تقرر المهر بالدخول لا بالطلاق فلم يجب الرجوع (ابن الملك فى الاكراه وكذا فى الدرر)

زيد ام ولدى هند متوفاك آخردن اولان قزى زينبى كندويه حرام اولديغنى بيلوركن شو قدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ووطئ ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وتفريق

(ومن تزوج امرأة لا يحل له نكاحها فوطئها لم يجب عليه الحد عند ابى حنيفة وسفيان الثورى وزفر رحهم الله تعالى وان قال علمت انها على حرام ولكن يجب المهر ويعاقب عقوبة هى اشد ما يكون من التعزير (فتح القدير فى الحدود) وقالا ان علم بالحرمة حد وعليه الفتوى خلاصه لكن المرجح فى جميع الشروح قول الامام فكان الفتوى عليه اولى قاله قاسم فى تصحيحه (الدر المختار فى الحدود)

بو صورتده زينب زيددن مهر مسمايى المغه قادره اولورمى * الجواب * مهر مثل ايله مسمادن اقلنى الور (فان وطئ وجب مهر المثل لا يزاد على المسمى (ملتقى)

زيد زوجۀ مدخول بهاسى هندى طلاق باين ايله تطليق ايتدكدنصكره عدتى منقضيه اولمدين زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايدوب بعده قبل الدخول والخلوه هندى تطليق ايلسه حالا هند نكاح ثانيده تسميه اولنان مهرينى تماما زيددن المق استدكده زيد مجرد قبل الدخول والخلوه تطليق ايتمكله تماما ويرميم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(نكح معتدته من باين اى ابان امرأته بما دون الثلاث ثم تزوجها فى العدة وطلق قبل الوطئ وجب عليه مهر تام وعليها عدة مبتدأة لانها مقبوضة فى يده بالوطئة الاولى وبقى اثره اى اثر القبض وهو العدة فاذا وجد النكاح وهى مقبوضة ناب ذلك القبض عن القبض الواجب فى هذا النكاح كالغاصب يشترى مغصوبا فى يده فيصير قابضا بمجرد العقد فيكون طلاقا بعد الدخول (درر فى العدة) وان نكح اى تزوج رجل معتدته نكاحا صحيحا كما هو المتبادر فلو كان فاسدا لم يلزم المهر ولا العدة بالاجماع كما فى الصغرى (الدر المنتقى فى العدة) فعلى هذا الاولى ان يقيد العقد الثانى فى السؤال بالصحة (لمرتبه)

زيد هند اجنبيه يى ايتوب ودوشوروب اندن ناشى هندك بكارتى زائل اولسه زيده تعزير وهندك مهر مثلى لازم اولورمى * الجواب * اولور

(دفع اجنبية فسقطت فذهبت عذرتها فعليه مهر مثلها والتعزير هكذا اجاب ابوالنصر الدبوسي (فتاوى الكبرى فى الجنايات)

زيد مزنيه سى هندك قزى زينبى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول زينب زيددن تفريق اولنسه زينب زيددن مهر نامنه نسنه المغه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(ولايجب شئ فى عقد فاسد بلا وطئ وان خلابها (صدرالشريعة فى المهر)

زيد هند بالغه يى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره خلوت صحيحه واقعه اولوب لكن هندك مانع وطئ اولور حالى يوغيكن زيد هندى وطئ ايتمبوب بعده هندى تطليق ايلسه هند مهر مسمايى تماما زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد وطئ ايتمدم ديو تماما ويرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وخلوة بلامانع وطئ حسا اوشرعا اوطبعا كرض يمنع لوطئ وصوم رمضان واحرام لفرض اونفل اوحيض اونفاس تؤكده اى تؤكد المهر

(صدر الشريعة فى المهر ملخصا)

زيدزوجه سى هنده برمقدار اثواب كوندروب هنددخى الدقدنصكره زيدهندى تطليق ايتدكده اول اثوابى هنده مهرى مقابله سنده ويرمشيدم ديوب هندهبه ايتمشيدك ديوب طرفينك بينه لرى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(واذابعث الرجل الى امرأته بثوب فقال الزوج هومهر اوقال هومن الكسوة وقالت المرأة هى صلة كان القول قول الزوج وكذ لواعطاها دراهم فقال هى نفقة وقالت المرأة هى هدية كان القول قول الزوج وكذالوكان على الرجل ديون مختلفة فادى شيئا فقال هومن دين كذا كان القول قوله لانه هوالمملك فكذلك الزوج الاان تقيم المرأة البينة انه بعث اليها هدية وان اقاما جميعا البينة فالبينة بينة الزوج وكذ لواقام كل واحد منهما البينة على اقرار الآخر كانت البينة بينة المملك (من نفقة الخانية قبل القسم)

زيد هندى شوقدر اقچه مهر تسميه سيله تزوج ايتدكدنصكره زفاف واقع اولوب لكن زيد مريض اولمغله وطئ ممكن اولميوب هندى تطليق ايلسه زيد مهر مسمانك نصفنى هنده ويركن هندراضيه اولميوب تماما المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

وان كان احدهما مريضا اوصائما فى رمضان اومحرما بحج فرض اونفل اوكانت حائضا فليست الخلوة صحيحة حتى لوطلقها كان لها نصف المهر لان هذه الاشياء موانع (هدايه)

{ فيما للزوج وزوجة }

زيدك زوجه سنك لابوين قرنداشى عمرو هركون زيدك منزلنه واررا ولسه زيدراضى اولميوب عمروى سنه ده بركره دن غيرى منزلنه دخولدن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولايمنعها من الخروج الى الوالدين فى كل جمعة ان لم يقدرا على اتيانها على مااختاره فى الاختيار ولوابوها زمنا مثلا واحتاجها فعليها تعاهده ولوكافرا وان ابى الزوج ولايمنعهما

من الدخول عليها فى كل جمعة وفى غيرهما من المحارم فى كل سنة لها الخروج ولها الدخول زيلعى (الدر المختار فى النفقة) وهل يمنع غير الابوين من الزيارة قال بعضهم لا يمنع المحرم من الزيارة فى كل شهر وقال مشايخ بلخ فى كل سنة وعليه الفتوى (هنديه فى النفقات)

زيدك منزلنك بيوت متعددهسى اولمغله زوجه‌لرى هند وزينبى غلق ومرافقى بشقه بر بيتده اسكان مراد ايتدكده هند راضيه اولميوب زيده بنى مستقلة بشقه منزلده اسكان ايله ديو جبره قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(والذى فى شرح المختار ولو كان فى الدار بيوت متعددة وابت ان تسكن مع ضرتها او مع احد من اهله ان خلى لها بيتا وجعل لها مرافق وغلقا على حدة ليس لها ان تطلب بيتا كذا فى فتح القدير (البحر الرائق فى النفقة)

زيد ادرنه اهاليسندن هندى ادرنه‌ده تزوج ايدوب هند ايله ادرنه‌ده ساكنلر ايكن هندك قرنداشى عمرو زيدك اذنسز هندى الوب مصره كوتورمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ولها السفر والخروج من بيت زوجها للحاجة ولها زيارة اهلها بلا اذنه مالم تقبضه اى المعجل فلا تخرج الا لحق لها او عليها او لزيارة ابويها كل جمعة مرة او المحارم كل سنة اولكونها قابلة او غاسلة لا فيما عدا ذلك وان اذن كانا عاصيين (الدر المختار)

بر بلده اهاليسندن هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكده زيده هندك فوتى اخبار اولنمغله زيد اول دياره هندك قزقرنداشى زينبى تزوج ودخول ايتدكدنصكره هند حية ظاهره اولمغله زينب زيددن تفريق اولنسه زيد زينبك عدتى منقضيه اولدقدنصكره تجديد عقد ايتدين هند ايله ازواج معامله‌سنه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(وفى كل موضع لا يجوز الجمع او وجد نكاحهما معا فسد كلاهما وان وجد على الترتيب فالثانى يفسد دون الاول ولو دخل بالثانية لا يطأ الاولى حتى تنقضى عدة الثانية (فى الثامن من نكاح التاتارخانيه) فى فتاوى الامام النسفى رجل وطئ اخت امرأته لا تحرم عليه امرأته (فى الثانى من نكاح الخلاصة)

هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكده زيدك فوتى شايع اولمغله هند بعد انقضاء العدة نفسنى عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد حيا كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدروب بعده عمرو فوت اولسه هند عمروه وارثه اولور مى * الجواب * اولماز

(ويستحق الارث برحم ونكاح صحيح فلا توارث بفاسد ولا باطل اجماعا (الدر المختار)

هندك زوجى زيد آخر دياره ايكن عمرو كلوب زيد العياذ بالله تعالى مرتد اولدى ديو اخبار ايلسه عمرو عدل اولوب هند اينانيجق بعد انقضاء العده نفسنى آخره تزويجه قادره اولور مى * الجواب * اولور

(اخبرت بارتداد زوجها فلها التزوج بآخر بعد العدة استحسانا كما فى الاخبار من ثقة بموته اوتطليقه ثلاثا وكذا ولو لم يكن ثقة فاتاها بكتاب طلاقها واكبر رأيها انه حق لا بأس بان تعتد وتتزوج (الدر المختار فى المرتد)

هندك زوجی زید آخر دیاره کتدکده عمرو و بکر کلوب زید فوت اولدی دیو هنده اخبار ایتدکلریله هند اینانوب بعد انقضاء العده نفسنی بشره تزویج ایتدکدنصکره هند فوت اولوب بشری و سائر ورثه سنی ترك ایلسه بشر ترکهٔ هنددن حصه سنی المق استدکده سائر ورثه بشره بقاج کسنه لر یدی صاغدر دیمشلر ایدی اوبله اولیجق سن هنده وارث اولمازسن دیوب بشری منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لان مجرد قوله ليس بحجة فی ابطال حق الغير

(شرح الجامع للحصيری فی الدعوی والبينات)

زید ذات حیض اولان زوجهٔ مدخول بهاسی هندی تطلیق ایتدکدنصکره هند عدتی ایچنده نفسنی عمروه تزویج ایدوب عمرو هنده داخل اولمدین آخر دیاره کتدکده هند بعد انقضاء العدة نفسنی بکره تزویج ایلسه عمرو کلدکده مجرد عدت ایچنده نفسنی بکا تزویج ایتدکله سنکله حتم اولمش اولورسن دیوب هندی بکردن تفریق ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والنكاح الفاسد اذا لم يكن فيه مس اونظر لاتحرم امها ولابنتها ولايمنع من تزوج احديهما وان لم يكن فرق بينهما وكذلك جاز للمرأة ان تتزوج بآخر قبل التفريق وهذا كله قبل المس والعدة فی النكاح الفاسد من حين تفريق القاضی بينهما اولكل واحد منهما فسخ النكاح الفاسد بغير محضر من صاحبه ان لم يدخل بها (خزانة المفتين فی النكاح)

زید زوجه سی هندی باباسی عمرو ایله ساکن اولدیغی منزل کبیر ایچنده غلق بشقه براوطه سنده اسکان ایدوب هند راضیه ایکن هندك اقرباسی هندی آخر منزله نقل ایله دیو بغیر وجه زیده جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ويكفيها بيت مفرد معين من دار للزوج مشتملة على بيوت اذا كان له ای لذلك البيت غلق لحصول المقصود كما فی الهداية وفيه رمز الی انه اذا جمع بينها و بين ضرتها اوواحد من اهله فی دار فيها بيوت واعطی كل واحدة بيتا علی حدة ليس لها ان تطالبه مكانا آخر

(الدر المنتقی فی النفقة)

زیدك زوجه سی هند هر کیجه سارمساق اکله معتاده اولمغله رائحهٔ کریهه سندن زید متأذی اولسه زید هندی سرمساق اکلندن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الذمية اذا ارادت شرب الخمر لزوجها المسلم المنع كالمسلمة اذا ارادت اكل الثوم اوالبصل او اكلت ماينتن الفم فالزوج يملك المنع لان القبلة حقه وذلك يخل بها لو يكرهه

(بزازيه قبل كتاب الصلوة)

زیدك زوجه سی هندك آخر زوجندن اولان اوغلی عمرو سنده برکره هندك منزلنه واروب هندی کورمك مراد ایتدکده زید عمروی بغیر وجه منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وله منع اهلها ولوولدها من غيره عن الدخول عليها لامن النظر اليها والكلام معها

متى شاء والصحيح انه لايمنعها من الخروج الى الوالدين ودخولهما عليها فى الجمعة مرة وفى غيرهما فى السنة مرة (ملتقى فى النفقة) وفى فتاوى الشيخ ابى بكر الاسكاف ان الزوج لايملك ان يمنع الابوين عن الدخول عليها للزيارة فى كل جمعة وانما يمنعهما عن الكينونة وعليه الفتوى اما غير الابوين من المحارم فقد ذكر الخصاف ايضا فى هذين الموضعين انه يمنعهم من الدخول عليها ولايمنعهم من النظر اليها وفى الحاوى وعن ابى بكر ان للزوج ان يغلق الباب عليها من الزوار غير الابوين (م) وقال مشايخ بلخ لايمنعهم عن الزيارة فى كل سنة وعليه الفتوى (من نكاح التاتارخانية فى الحادى والعشرين)

زيد زوجه سى هندى اناسى زينبك منزلنده براغوب آخر دياره كتدكده هند زينبك منزلندن چيقوب كندى اناسى خديجه نك منزلنه واروب خديجه ايله ساكنه اولسه زينب هنده منزلمه كلوب بنم ايله ساكنه اول ديو جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ويجب على الزوج ان يسكنها فى بيت خال عن اهله من ضرة اومحرم كامه واخته زاد فى المحيط وام ولده (الدر المنتقى فى النفقة ملخصا)

هند جاريه سى زينبى خدمتكارى زيده تزويج ايلسه زيد زينبى هندك رضاسنسز كندى منزلنده اسكانه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(زوج امته اوام ولده لايجب عليه تبوئتها وان شرطها فى العقد (الدر المختار فى نكاح الرقيق

* مسائل شتى فى النكاح *

زيد هندى تزوج مراد ايتدكده عقدى منعه قادر اولميان عمرو اجنبى يه كل هندى باكه تزويجه سعى ايله ساكه رعايت ايدەيم ديمكله عمرو دخى برمدت سعى ايدوب هندى زيده تزويج ايتدكده زيد عمروه سعينك اجرمثلى مقدارى شوقدر اقچه ويرسه زيد نادم اولوب مبلغ مزبورى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مادفع الى ولى المرأة من مال يقال له اغرلق وقفتانلق فله ان يرجع عليهم ولو دفع الى اجنبى فلايجوز له الرجوع لانه كان اجراله بمقابلة سعيه المراد من الاجنبى هو الذى لايقدر المنع اما اذا قدر كان حكمه حكم الاولياء (جامع الفتاوى فى المهر)

برقريه اهاليسندن هند بالغه نفسنى عمروه تزويج ايتمك استدكده قريه ضابطى باكه شو قدر اقچه ويرميجه تزويج ايتدرمم ديو هنـدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لانها حرة مخاطبة ولايكون للغير عليها ولاية (هدايه)

زيد عمروك قزى هندى تزوج مراد ايتدكده عمرو زيده باكه نفسم ايچون برقاطر ويرميجه نكاح ايتدرمم ديمكله زيد عمروه نفسيچون برقاطر ويروب هندى تزوج ايتدكدنصكره قاطر عمروك يدنده هلاك اولسه زيد قاطرى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل خطب بنت رجل وهى تسكن فى بيت اختهـا و زوج اختها لايرضى نكاح الرجل الا ان يدفع اليه دراهم فدفع الخاطب اليه دراهم وزوجها كان للزوج

ان يسترد ما دفع اليه لانه رشوة وعلى هذا الاب والاخ والعم والخال وابن العم وغيرهم اذا ابوا ان يزوجوا الا بعد ان يعطيهم الزوج شيئا من نقد وحيوان وغيره فاعطاهم ذلك وزوجوه كان له ان يسترد ذلك منهم ان كان قائما ويأخذ قيمته ان كان هالكا لانه رشوة (كذا حرر فى بعض الفتاوى معزيا الى الخانية)

زيد عمروك قزى هندى بالغه يى تزوج مراد ايتدكده عمرو باكه نفسم ايچون بش دوه ويرمدججه نكاح ايتدرم ديدكده زيد عمروه نفسيچون بش دوه ويروب هندى تزوج ايلسه زيد اول دوه لرى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الاخ ابى ان يزوج الاخت الا ان يدفع اليه كذا فدفع له ان يأخذ منه قائما او هالكا لانه رشوة (بزازيه فى المهر وقدمر تفصيله من جامع الفتاوى)

زيد نامزدى اولان هنده مهر معجل نامله براينك ويروب لكن عقد نكاح اولنمدين زيد فوت اولسه ورثه سى اينكى هنددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(خطب بنت رجل وبعث اليها اشياء ولم زوجها ابوها فما بعث للمهر يسترد عينه قائما فقط وان تغير بالاستعمال او قيمته هالكا لانه معاوضة ولم تتم فجاز الاسترداد وكذا يسترد مابعث هدية وهو قائم دون الهالك والمستهلك لان فيه معنى الهبة (الدر المختار فى المهر)

زيد نامزدى هنده مهر معجل نامنه شوقدر راجه ويردكد نصكره عقد نكاح اولنمدين هند فوت اولسه زيد مبلغ مزبورى هندك تركه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا من الدر المختار)

زيدك زوجه سى هند مريضه اولوب علاج وتيمار طبيبه محتاجه اولدقده اجرت طبيب زيد اوزرينه لازمه اولميوب هند اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ويجب عليه ما يقطع الصنان ولا يجب الدواء للمرض ولا اجرة الطبيب ولا الفصد ولا الحجامة كذا فى سراج الوهاب (هنديه فى النفقات) واجرة القابلة على من دعاها من احد الزوجين ولا يجبر الزوج على استيجار القابلة لانها كالطبيب ولا يجب عليه اجر الطبيب (من اجارات القنية فيمن يجب عليه الاجرة)

﴿ كتاب الرضاع ﴾

(الرضاع فى الشرع عبارة عن مص شخص مخصوص اى الطفل من ثدى مخصوص اى ثدى الآدمية فى وقت مخصوص على حسب ما اختلف فيه (تاتارخانيه فى الرضاع)

هند زينبى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هندك نسبا قرنداشى زيد زينبك نسبا قز قرنداشى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(والاصل ان اقرباء المرضعة واقرباء زوجها اقرباء للرضيع واقرباء الرضيع ليسوا باقرباء للمرضعة (فيض الكركى فى الرضاع)

يدى ياشنده اولان هند زينبك ممه سنى امسه زينبك زوجى زيد هندى تزوج ايتمك

جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولارضاع بعد الفصال ومدة الرضاع عند هما سنتان وعند ابی حنیفة رحمه الله تعالی سنتان ونصف فالرضاع فی هذه المدة یحرم فطم الصبی ام لا ولا تثبت الحرمة بعد سنتین ونصف وان لم یفطم وبه یفتی القاضی الامام واجمعوا ان مدة الرضاع فی حق استحقاق الاجر علی الاب سنتان (فی الرابع من نکاح الخلاصة)

هند زیدی مدت رضاعده ارضاع ایلسه زیدک باباسی عمرو هندک قزی زینبی تزوج ایتمک جائز اولورمی * الجواب * اولور

(یحرم به مایحرم من النسب الاجدة ولده واخت ولده وعمة ولده وام اخیه اواخته وام عمه اوعمته اوخاله اوخالته والا اخا ابن المرأة لها وقس علیه

(تق فی الرضاع)

هند اوغلنك قزی زینبی مدت رضاعده ارضاع ایلسه هندك قزینك اوغلی عمرو زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الخلاصة ویحرم علی الرضیع ابواه من الرضاع واصولهما وفروعهما من النسب والرضاع جمیعا حتی ان المرضعة لو ولدت من هذا الرجل اوغیره قبل هذا الارتضاع او بعده اوارضعت امرأة من لبنه رضیعا فالکل اخوة الرضیع واخواته واولادهم اولاد اخوته واخواته واخ الرجل عمه واخته عمته واخ المرضعة خاله واختها خالته وکذا فی الجد والجدة (تاتارخانیه فی کتاب الرضاع)

هند زینبك اوغلی زیدی وزینب هندك اوغلی عمروی مدة رضاعده ارضاع ایتسه‌لر هندك آخر اوغلی بکر زینبك قزی خدیجه یی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وتحل اخت اخیه رضاعا یصح اتصاله بالمضاف کان یکون له اخ نسبی له اخت رضاعیة وبالمضاف الیه کان یکون لاخیه رضاعا اخت نسبا وبهما وهو ظاهر

(الدر المختار فی الرضاع)

هندك اناسی زینب بن زیدی مدة رضاعده ارضاع ایلدم دیو خبر ویرسه زینب عدل وثقه اولیحق زید هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(صغیر وصغیرة بینهما شبهة الرضاع ولایعلم ذلك حقیقة لابأس بالنکاح بینهما اذا لم یخبر به واحد فان اخبر به واحد عدل ثقة یؤخذ بقوله ولایجوز النکاح بینهما وان اخبر بعد النکاح فالاحوط ان یفارقها لان الشك وقع فی الاول فی الجواز وفی الثانی فی البطلان والدفع اسهل من الرفع (بزازیه فی الرضاع)

هند قزی زینبك زوجی زید دن اوغلی عمرو صغیری ارضاع ایلسه زینب زیده حرام اولورمی * الجواب * اولماز

(ویتزوج بام ابنه التی ارضعته وکذا بنتها وهی اخت ابنه بخلاف النسب لانها ربیبته وکذا بام من ارضعت ولده بخلاف النسب لانها ام المنکوحة

(بزازيه فى الرضاع)

هند زيدك قرقرنداشى زينبى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ويحل اى يتزوج اخت اخيه رضاعا اى الاخت رضاعا للاخ نسبا او بالعكس اوكلاهما رضاعا كما فى النسب (قهستانى فى الرضاع)

زيد هندى تزوج ايتدكدنصكره زينب وخديجه زيد ايله هندى عايشه مدت رضاعده ارضاع ايتمشيدى ديسه لر مجرد زينب وخديجه نك بويله ديملريله رضاع ثابت اولورمى * الجواب * اولماز اما تنزه ايدوب مفارقت ايتمك اولى در

(ويثبت بما يثبت به المال وهو شهادة رجلين عدلين او رجل وامرأتين عدول لان ثبوت الحرمة لايقبل الفصل عن زوال الملك فى باب النكاح وابطال الملك لايثبت الابشهادة رجلين (البحر الرائق فى الرضاع) فان اخبر عدل ثقة يؤخذ بقوله ولايجوزه النكاح بينهما فان كان الخبر بعد النكاح وهما كبيران فالاحوط ان يفارقها روى ذلك عن رسول الله عليه الصلوة والسلام انه امر بالمفارقة (خانيه فى المحرمات قبل مسائل النسب)

هندك قزى زينبك دايه سى خديجه عايشه نك اوغلى زيدى زينب ايله مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك آخر قزى فاطمه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته من قهستانى)

زيدك زوجه سى هند زيددن اولان سود ايله زينبك قزى خديجه يى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد زينبك آخر قزى عايشه يى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته من البزازية)

زيد زوجه مدخول بهاسى هند متوفاتك رضاعا قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(المحرمات من الرضاع اثنى عشر الام والجدة من قبل الاب والام وان علت والبنت وبنت الولد وان سفلت وبنت المرأة اذا ارضعت من لبنه او من لبن غيره والاخت وبنت الاخت وبنت الاخ والعمة والخالة وامرأة الابن وامرأة الاب سواء كن هذه القربات من جهة النسب اومن جهة الرضاع (خزانة الفقه فى الرضاع)

هند زيدك اوغلى عمروى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(فيحرم به اى بالرضاع مايحرم بالنسب الاام اخته واخيه واخت ابنه فان اخت الابن من النسب اما البنت اوالربيبة وقد وطئت امها ولاكذلك من الرضاع (درر ملخصا)

هند زينبك اوغلى زيدى مدة رضاعده ارضاع ايلسه زينب دخى هندك قزى خديجه يى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هندك اوغلى عمرو زينبك قزى عايشه يى تزوج

ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(وتحل اخت اخیه مطلقا ای یجوز ان یتزوج الرجل باخت اخیه من الرضاع کما یجوز ان یتزوج باخت اخیه من النسب کالاخ من الاب اذا کانت له اخت من امه جاز لاخیه من ابیه ان یتزوجها (درر فی الرضاع)
هند زیدك اوغلی عمروی بکرك قزی زینب ایله مدت رضاعده ارضاع ایلسه عمرو زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(ولا حل بین رضیعی امرأة لکونهما اخوین وان اختلف الزمن والاب (الدر المختار فی الرضاع)
هند زینبك قزی خدیجه‌یی مدت رضاعده ارضاع ایلسه زینبك اوغلی زید هندك رضاعا قزی عایشه‌یی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته غیر مرة)
زیدك زوجه‌سی هند زینبك قزی خدیجه‌یی مدت رضاعده ارضاع ایلسه زید زینبك آخر قزی عایشه یی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من الدرر والبزازیة)
زیدك زوجه سی هندك اناسی زینب زیدك هنددن اولان اوغلی عمروی مدت رضاعده ارضاع ایلسه هند زیده حرام اولمش اولورمی * الجواب * اولماز
(مر مثل هذا السؤال مع نقله من البزازیة)
زید رضاعا عمه‌سی قزی هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(واما اولاد اخوته واخواته فلا تحرم المناکحة بینهم لانهم اولاد الاعمام والعمات ویجوز انکاح بینهم فی النسب فیجوز فی الرضاعة (بدایع فی الرضاع)
زید رضاعا باباسی عمروك مطلقه‌سی هندی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز
(منکوحة الاب ومنکوحة الابن حرام والحرمة ثابتة بنفس العقد فیهما وکذا منکوحة ابن الابن وابن البنت وکذا الحکم فی جانب الرضاع (بزازیه فی النکاح)
هند زیدی مدت رضاعده ارضاع ایلسه زیدك اوغلی عمرو هندك قزینك قزی زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته من البدایع)
هند زینبك اوغلی عمرو ایله خدیجه‌نك اوغلی بکری مدت رضاعده ارضاع ایلسه عمرو بکرك نسبا قزقرنداشی عایشه‌یی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(ویحل ای یتزوج اخت اخیه رضاعا ای الاخت رضاعا للاخ نسبا وبالعکس اوکلاهما رضاعا کما فی النسب بان کان له اخ لاب واخت لام فلاخیه لاب ان یتزوج اخته لام لانه لیس بینهما نسب یوجب الحرمة (قهستانی فی الرضاع)
هند قزی زینب ایله خدیجه نك قزی عایشه یی مدت رضاعده ارضاع ایلسه خدیجه نك اوغلی زید زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(مر نقله آنفا من القهستانی)

زيد زوجه سى هند ايچون رضاعا قز قرنداشمدر ديوب بعده كلامنى تأكيد واشهاد واصرارينى تحقيق ايتمدين فى الحال رجوع ايد وب غلط سويلدم هند ايله اصلا بيتمزده شبهه رضاع يوقدر ديو خطاسنه مصر اولوب نفسنى تكذيب ايلسه زيدك قول اوليله يينلرى تفريق اولنور مى * الجواب * اولنماز

(ولو تزوج امرأة ثم قال بعد النكاح هى اختى من الرضاعة ومااشبهه ثم قال اوهمت ليس الامر كما قلت لايفرق بينهما استحسانا ولوثبت على هذا المنفق وقال هوحق كما قلت فرق بينهما ولو جحد بعد ذلك لاينفعه الجحود والحاصل ان مثل هذا الاقرار انمايوجب الفرقة بشرط الثبات عليه (تاتارخانيه فى الرضاع)

زيد رضاعا باباسى عمرو متوفانك زوجه مدخول بهاسى هندى تزوج ايتمك جائز اولور مى * الجواب * اولماز

(اوارضعت امرأة صبيا حرم عليه زوجة زوج الظئر الذى نزل لبنهامنه لانهاامرأة ابيه من الرضاعة ويحرم على زوج الظئر امرأة هذا الصبى لانها امرأة ابنه من الرضاعة (البحر الرائق فى المحرمات)

هند زيدك قزى زينبى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك قزى خديجه يى تزوج ايتمك جائز اولور مى * الجواب * اولور

(ويجوزان يتزوج اخت ابنه من الرضاع (بدايع فى الرضاع)

يدى ياشنده اولان زيد هندك ممه سنى امسه حكم رضاع ثابت اولور مى * الجواب * اولماز

(ومدة الرضاع عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى ثلثون شهرا وقالا سنتان فاذا مضت مدة الرضاع لايتعلق بالرضاع تحريم (حاوى القدسى فى الرضاع)

هند زينبى مدت رضاعده ارضاع ايلسه هندك قرنداشى زيد زينبى تزوج ايتمك جائز اولور مى * الجواب * اولماز

فيحرمان اى المرضعة والزوج قوم هما فيه تغلب عليه اى على الرضيع كالنسب اى حرمته كحرمته فيحرم على الرضيع اولادهما واولادها واولاده المتقدمة والمتأخرة لانهم اخوة واخوات له من قبل الام والاب اواحدهما وكذا آبائهما وامهاتهما لانهم اجداد وجدات من قبل الام اوالاب وكذا اخوتها واخواتها لانهم اخوال وخالات وكذا اخوته واخواته لانهم اعمام وعمات (قهستانى فى الرضاع)

زيد نسبا قرنداشى عمروك اناسى هندى تزوج ايتمك جائز اولور مى * الجواب * اولور

(وقدذكرنا فى النكاح انه حلت نحوام اخيه واخته وغيرهما رضاعا (قهستانى)

زيدك زوجه سى هند زيددن اولان سود ايله مدت رضاعده عمروى ارضاع ايلسه زيد عمروك نسبا قز قرنداشى زينبى تزوج ايتمك جائز اولور مى * الجواب * اولور

(مرت مسئله من البدايع والبزازية)

هند زيدى مدت رضاعده ارضاع ايلسه زيد هندك قز بنك قزى زينبى تزوج ايتمك جائز اولور مى * الجواب * اولماز

(والمحرمات بالرضاع كل مايحرم من النسب والصهرية (اختيار فى المحرمات)
هند مرضعه برفنجانه قبون سودى قويوب ايچنه كندى سردينى صاغوب خلط ايتدكد نصكره مدت رضاعده زيدبه ايچرسه هندك اوغلى زيد زينبى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * هندك سودى غالب ايسه اولماز
(وماخالط بغيره اى غير الطعام من الجنس وخلافه كالماء والدواء يعتبر فى التحريم وضده الغلبة عند الشيخين رحهما الله تعالى وكذا عند محمد وزفر رحهما الله تعالى فى غير الجنس واما فى الجنس فقد ثبت الحرمة منهما كما فى الاختيار والغلبة فى الجنس بالاجزاء كما فى الزاهدى وفى غيره يعتبر اللون والطعم على ماروى ابن سماعة عن ابى يوسف رحمه الله تعالى كما فى المحيط وفى الغلبة شعار بالتحريم اذا تساويا كما فى الاختيار (قهستانى فى الرضاع)
زيد زوجه سى هندك رضاعا قز قرنداشنى تزوج ايدوب هند ايله جمع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(ويحرم الجمع ايضا بين امرأتين نكاحا ولو فى العدة او وطئا بملك يمين لو فرضت وقدرت احديهما ذكرا تحرم بنسب او بسبب رضاع عليه اخرى
(الدر المنتقى فى المحرمات)
زيدك زوجه سى هند زيددن اولان سود ايله مدت رضاعده زينبى ارضاع ايلسه زيدك قرنداشنك اوغلى عمرو زينبى تزوج جائز اولورمى * الجواب * اولور
(وفى كلامه اشعار بانه يحل من الرضاع من يحل من النسب كاولاد الاعمام والعمات والاخوال والخالات واخت الاخ كما سيأتى (قهستانى فى الرضاع)
زيد رضاعا باباسى عمروك موطوءه سى اولان هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
واراد بحرمة المصاهرة المحرمات الاربع حرمة المرأة على اصول الزانى وفروعه نسبا ورضاعا وحرمة اصولها وفروعها على الزانى نسبا ورضاعا كما فى الوطئ الحلال
(البحر الرائق فى المحرمات)
زيد رضاعا اوغلى عمروك موطوءه سى اولوب تطليق ايتديكى هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز
(الاولى ان يقال بدل الموطوءة فى السؤال المنكوحة نكاحا صحيحا لان الحرمة ثابتة بنفس العقد دخل بها اولم يدخل كما صرح به فى البزازية وغيرها (لمرتبه الفقير)
(وحرم تزوج لكل رضاعا اى من جهة الرضاع حتى ان امرأة لو ارضعت ولدا تحرم على هذا الولد امرأة زوج المرضعة التى نزل لبنها منه ويحرم على زوج المرضعة امرأة هذا الولد ومن اراد ضبط هذه فليحفظ ماانشد بعض الافاضل * ازجانب شيرده همه خويش شوند * وازجانب شيرخواره زوجان وفروع
(ملا مسكين فى المحرمات)
زيدك زوجه مطلقه سى هند مرضعه نفسنى عمروه تزويج ايتدكد نصكره عمرودن

حمل اولدین زیددن اولان سود ایله مدت رضاعده بکری ارضاع ایلسه بکر عمروك زوجه اخرا سندن اولان قزی زینبی تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(ثبت بعضه فی حولین ونصف امومة المرضعة وابوة زوج لبنها منه کما اذا طلق ذات لبن فتزوجت بآخر بعد العدة و لم تحبل فان لبنها منه بالاجماع وکذا ان حبلت بلا ولادة واما عند ابی یوسف رحمه الله تعالی فان علم انه من الاول او الثانی فهو منه والا فمن الاول وعنه من الاول مطلقا وعنه من الثانی مطلقا و عند محمد رحمه الله تعالی منهما واما ان ولدت فمن الثانی بالاجماع (قهستانی فی الرضاع)

﴿کتاب الطلاق﴾

(هو لغة رفع القید مطلقا غیر انه استعمل فی النکاح بالتفعیل وفی غیره بالافعال ولهذا لو قال لزوجته انت مطلقة بتشدید اللام لم یحتج للنیة وبتخفیفها یحتاج وشرعا رفع القید الثابت شرعا بالنکاح بلفظ مخصوص (الدر المنتقی)
زید زوجه سی هندی تطلیقه عمروی توکیل ایتدکدنصکره بکر هندی فضولا تطلیق ایلسه مجرد بکرك وجه محرر اوزره تطلیق ایله هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(رجل وکل غیره بالطلاق اوالعتاق فوکل الوکیل رجلا آخر فطلق الثانی والاول حاضر اوغائب لایجوز وکذا لو وکل رجلا بالطلاق اوالعتاق فطلقها اجنبی فاجاز الوکیل ذلك لایجوز (خانیه فی الطلاق قبیل الخلع)
زید زوجه سی هندی برطلاق ایله تطلیق ایدوب هندك عدتی منقضیه اولدقدنصکره زید هنده اوچ طلاق بوش اول دیسه هند زیددن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(شرط صحة الطلاق قیام القید فی المرأة نکاحا کان اوعدة وقیام حل جواز العقد فان کان بعد ما طلقها واحدة او ثنتین وانقضت عدتها وطلقها لایصح الطلاق (من طلاق التاتارخانیه فی الثانی)
زید زوجه لری هند وزینبدن بالکز هندی تطلیق ایلسه زینب دخی بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(قال امرأتی طالق وله امرأتان اوثلث تطلق واحدة وله ای للزوج خیار التعیین هو الصحیح (درر فی الطلاق) ومنه یعرف جواب السؤال بالاولی
زید زوجه سی هند صغیره یی باینا ایکی طلاق ایله تطلیق ایلسه زید هندی رضاسیله تزوج ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور
(هکذا فی النسخ التی رأیناها والظاهر ان یقال بدل الصغیرة الحرة ولعله من تحریف الناسخ والا فلابد ان یقید السؤال بالحرة و برضاها بعد البلوغ (المرتبه) وله ان یتزوج مبانته بمادون الثلاث لوحرة والثنتین لوامة فی العدة وبعدها فانه خص بالاجماع من عموم قوله تعالی ولا تعزموا عقدة النکاح حتی یبلغ الکتاب اجله

(الدر المنتقى فى الرجعة)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده بوش اول ديوب بعده زيد هنده مراجعت ايتميوب هندك عدتى منقضه اولدقدنصكره زيد تجديد نكاح مرادايتدكده هند امتناع ايلسه زيد هنده نفسنكى باكه تزويج ايله ديوجبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرطية بقاء العدة لان الاستدامة انما تتحقق ما دامت العدة باقية اذ الملك باق فى العدة زائل بعد انقضائها (درر فى الرجعة) لاتجبر بكر بالغة على النكاح اى لاتنكح الابرضاها بل تجبر الصغيرة عندنا ولوثيبا وتجبر البكر عند الشافعى ولو بالغة فالبكر الصغيرة تجبر اتفاقا والثيب البالغة لاتجبر اتفاقا (درر فى الولى)

زيد طائعا شرب خمر ايدوب خمردن سكران ايكن زوجه‌سى هندى تطليق ايلسه طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور .

(طلاق السكران واقع وكذا اعتاقه و خلعه وهو من لايعرف الرجل من المرأة ولا السماء من الارض ولو كان معه من العقل ما يقوم به التكليف فهو كالصاحى (فتح القدير فى الطلاق) ولواكره على شرب الخمرفشرب وسكر ثم طلق امرأته روى محمد رحمه الله انه يقع طلاقه لانه وجد اللذة والصحيح انه لايقع (عماديه)

زيد زوجه‌سى هندى اوچ طلاق ايله تطليقه باباسى عمروى توكيل ايتدكده عمرو دخى هندى اوچ طلاق ايله تطليق ايلسه زيد هندى حله ايتدرمدين تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان الطلاق ثلاثا فى الحرة اوثنتين فى الامة لم تحل له حتى تنكح زوجا غيره نكاحا صحيحا ويدخل بها ثم يطلقها او يموت عنها (هدايه فيما تحل به المطلقة) رجل وكل غيره بطلاق امرأته فطلقها الوكيل بالثلاثة ان كان الزوج نوى بالتوكيل توكيلا بالثلاث طلقت ثلاثا وان لم ينو الثلاث لايقع شئ فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى (خانيه فى الطلاق الذى يكون من الوكيل)

زيد زوجه‌سى هنده اوچ طلاق بوش اول ديسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من الهداية)

زيد زوجه‌سى هنده بره اناسنى فلان ايتديكم قحبه سى ديو جماع لفظيله شتم ايلسه هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل شيخ الاسلام ابن كمال پاشا عن رجل قال لزوجته فى حال الغضب بى روسبى قحبه فهل تطلق امرأته واجاب لاتطلق امرأته بالقذف والشتم (صرة الفتاوى فى الطلاق)

زيد زوجه سى هنده سنى استمم ديسه مجرد بو يله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوقال لها لاحاجة لى فيك اوما اريدك اومرا بكار نيستى لايقع وان نوى (فى متفرقات الكنايات من طلاق الخلاصة)

زيد زوجه‌سى هنده وار غل كيت ديوب ابكى طلاق نيت ايلمسه بو يله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز

وفيما سوى ذلك من الكنايات نحو قوله حبلك على غاربك تقنعي تخمري استتري قومي اخرجي اذهبي انتقلي انطلقي تزوجي اعزبي لا نكاح لي عليك وهبتك لاهلك وقال اهلي اولم يقل لايقع الطلاق الا بالنية (من طلاق الخانية في الكنايات)

زيد قاضى عمروه مديونى بكره دينكى عمروه ادا ايتمدكجه منزلكدن چيقمه ديو تنبيه ايتدكدنصكره بكر دينى ادا ايتمدن منزلندن چيقسه مجرد امريمه مخالفت ايتمكله عورتك بوش اولور ديوب بكرك عورتنك طلاقنه حكم ايلسه نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(واما الطلاق فلا يتمكن منه الا الزوج لا القاضي واما الفسخ فلا يجوز الا بسبب (في الثالث من طلاق التاتارخانية) وقد غيرت بيت الوهبانية فقلت * ولو حكم القاضي بحكم مخالف * اعتمد ما صح اصلا لا يحرر (در المنتقى في القضاء)

زيد زوجه‌سى هنده ايچون نسبا قز قرنداشمدر ديسه هندك نسبى معروف اولوب زيدك قز قرنداشى دكل ايكن مجرد زيد بو يله ديمكله هند زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال لامرأته هذه اختي او ابنتي او امي ولها نسب معروف لم يفرق بينهما وان ثبت على ذلك لانه اقراره مكذب (في الرابع من نكاح الخلاصة)

زيد زوجه‌سى هندى اوچ طلاق ايله تطليق ايدوب عدتى منقضيه اولدقدنصكره هند نفسنى نكاح صحيح ايله عمروه تزويج ايدوب عمرودخى هندى بعد الوطئ تطليق ايتمكله هند بعد انقضاء العده نفسنى زيده تزويج ايلمسه زيد هندى تكرار بر طلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره زيد هندى رضاسيله بلا حلة تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ويهدم الزوج الثاني مادون الثلاث اى حكمه ايضا اى كما يهدم حكم الثلاث يعني اذا طلق الحرة تطليقة او تطليقتين ومضت عدتها وتزوجت بزوج آخر ثم عادت الى الزوج الاول عادت بثلاث تطليقات وهدم الزوج الثاني حكم مادون الثلاث من الحرمة الخفيفة كما يهدم حكم الثلاث من الحرمة الغليظة عند ابي حنيفة وابي يوسف رحمهما الله وعند محمد وزفر والشافعي رحمهم الله لايهدم مادون الثلاث (درر في الرجعة)

زيد زوجه‌سى هندى اوچ طلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره هند بعد انقضاء العده نفسنى عقد صحيح ايله عمروه تزويج ايدوب عمرودخى هندى وطئ ايدوب تحليل شرعى حاصل اولدقدنصكره عمرو هندى تطليق ايلسه زيد بعد انقضاء العده هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(ولا تحل حرة بعد الثلاث ولا امة بعد الثنتين الا بعد وطئ زوج آخر بنكاح صحيح ومضى عدته (ملتقى في الرجعة)

زيدك زوجه سى هند دن كلمهٔ كفر صادره اولمغله هند مبانه اولوب بعده هند تجديد ايمان ايتدكدنصكره تجديد نكاح اولنمدين بعد انقضاء العده زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه زيد هندى بلا حله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وارتداد احدالزوجين فسخ فى الحال وعند محمد رحمه الله تعالى ارتداد الرجل طلاق فلايتوقف على القضاء ولاينتقض به عدد الطلاق بلافرق بين المدخول بها وغيرها وهذا فى الرجل ظاهر ولايجبر المرأة على النكاح بعد اسلامه واما فى المرأة فهو ظاهر الرواية لكنها تجبر على الاسلام وعلى تجديد النكاح زجرا لها بمهر يسير ولودينارا رضيت اوابت هذا هو الصحيح قال الولوالجى وعليه الفتوى وافتى بعض مشايخ بلخ وسمرقند بعدم الفرقة بردتها زجرا لها ولقد شوهد من المشاق فى تجديدها فضلا عن جبرها بالضرب ونحوه ما لايعد ولايحد لاسيما التى تقع فيما يوجب الكفر كثيرا ثم ينكر وعن التجديد تأبى ومن القواعد المشقة تجلب التيسير والله الميسر لكل عسير (الدر المنتقى قبيل القسم) شرط صحة الطلاق قيام القيد فى المرأة نكاحا كان اوعدة وقيام حل جواز العقد (فى الثانى من طلاق التاتارخانيه)

زيد مسلمدن كفرايجاب ايدر برامر صادر اولمغله زوجه سى هند مبانه اولدقدنصكره زيد تجديد ايمان ايدوب لكن تجديد نكاح ايتمدين هندك عدتى منقضيه اولوب بعده زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه زيد هندى رضاسيله بلاحله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد هندى تزوج ايدوب بعده قبل الدخول والخلوه هندى بائنا تطليق ايتدكدنصكره زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه زيد هندى رضاسيله بلاحله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وان فرق اى الطلاق لغير الموطوءة بان قال انت طالق واحدة وواحدة اوانت طالق طالق اوانت طالق انت طالق بانت بالاولى لاالى عدة لكونها غيرمدخول بها ولم تقع الثانية لانتفاء المحل (درر فى ايقاع الطلاق)

زيد زوجه سى هندى ابتداء برطلاق ايله تطليق ايدوب بعده عدتى منقضيه اولدقدنصكره زيد هنده اوج طلاق بوش اول ديسه حالا زيد هندى رضاسيله بلاحله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجوب * اولور

(الصريح يلحق الصريح ويلحق البائن بشرط العدة (الدر المختار فى الكنايات)

زيد زوجه سى هندى بائنا تطليق ايدوب بعده تجديد نكاح ايتدكدنصكره زيد هندى تكرار بائنا تطليق ايدوب بعده تجديد نكاح ايتدكدنصكره زيد هندى ينه تطليق ايلسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان الطلاق ثلاثا فى الحرة اوثنتين فى الامة لم تحل له حتى تنكح زوجا غيره نكاحا صحيحا ويدخل بها ثم يطلقها او يموت عنها (من طلاق الهداية)

معتبقا مجنون اولميوب احيانا جنون عارض اولان زيد حال افاقتنده زوجه سى هندى تطليق ايلسه طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور
(فلايصح طلاق صبي ومجنون مغلوب اى لايفيق بحال واما الذى يجن و يفيق فحكمه كمميز (الدر المختار فى الحجر) قيد بالمغلوب اى المستغرق لانه ان كان يجن تارة ويفيق اخرى فهو حال افاقته كالعاقل (مجمع الانهر فى الحجر)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده بوش اول ديدكد نصكره زيد اول مجلسده هنده سكز كره دخى بوش اول ديسه زيد هندى بلا حله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(الصريح يلحق الصريح والباين والباين يلحق الصريح لا الباين (تنوير الابصار فى الكنايات)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هند حره يه بوش اول ديدكد نصكره درعقب انجق بر كره دخى بوش اول ديسه زيد هنده عدتى ايچنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(فمن طلق مادون الثلاث بصريح الطلاق او بالثلاث الاول من كناياته ولم يصفه بضرب من الشدة ولم يكن بمقابلة مال فله ان يراجع وان ابت مادامت فى العدة (ملتقى الابحر فى الرجعة)
ايكى زوجه سى اولان زيد زوجه سى هنده بندن اوچ طلاق بوش اول ديسه مجرد زيد هنده بوش اول ديمكله زوجهٔ اخراسى زينب زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(لابد فى الطلاق من خطابها او الاضافة اليها كما فى البحر (صرة الفتاوى)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى انجق بر طلاق باين ايله تطليق ايدوب هندك عدتى منقضيه اولدقد نصكره زيد هنده اوچ طلاق بوش اول ديسه هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(مر مثله فى اوائل الكتاب)
زيد زوجه سى هندى طلاق باين ايله تطليق ايتدكد نصكره زيد هندى رضاسيله بلا حله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * طلاق اخير دكل ايسه اولور
(الحكم الاصلى لمادون الثلاث من الواحدة البائنة والثنتين البائنتين هو نقصان عدد الطلاق وزوال الملك ايضا حتى لايحل له وطئها الا بنكاح جديد ولايصح ظهاره ولا ايلاؤه ولايجرى اللعان بينهما ولايجرى التوارث ولاتحرم حرمة غليظة حتى يجوز له نكاحها من غير ان تتزوج بزوج آخر (من طلاق البدايع فى حكم البائن)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى اوچ طلاق ايله تطليق ايتدكد نصكره هند بعد انقضاء العده نفسنى عمروه تزويج ايدوب بعده عمرو هندى تطليق ايتدكد نصكره برمدت مرورنده هند نفسنى زيده تزويج مراد ايدوب عمرو باكه داخل اولدى ديمكله

زيد هندی تصديق ايدوب تزوج ايتدكدنصكره هند عمرو باكه داخل اولمادی ديسه قولنه التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

(المطلقة الثلاث اذا اتت الزوج الاول وقالت تزوجت بزوج آخر ودخل بی وطلقنی وانقضت عدتی ان كانت ثقة اووقع عند الاول انها صادقة وكان ذلك بعد مدة تنقضی فيها العدتان وذلك اربعة اشهر فصاعدا حل للزوج الاول ان يتزوجها وان كان بعد مدة لاتنقضی فيها العدتان لايحل وكذا لو اقرت المرأة بذلك وانكر الزوج الثانی حل نكاحها للاول ولو اقر الزوج الثانی بذلك وانكرت المرأة دخول الثانی لايحل للاول وان كان الاول تزوجها بعد مدة ولم تقل المرأة شيئا ثم قالت تزوجتنی وكنت فی عدة الثانی اوقالت كانت تزوجت بالزوج الثانی ولم يدخل بی قالوا ان كانت عالمة بشرايط الحل للاول لاتقبل قولها وللاول ان يمسكها وان كانت جاهلة قبل قولها (من نكاح الخانية فی اقرار احد الزوجين بالحرمة) قالت للزوج الاول تزوجت بآخر وانقضت عدتی فتزوجنی فتزوجها ثم بعد زمان قالت كذبت ولم اكن تزوجت فان لم تكن اقرت بدخول الثانی تصدق و بطل النكاح وان اقرت لا (منيه فی مسائل الزوج الثانی من النكاح)

زيد ذات حيض اولان زوجهٔ مدخول بهاسی هنـدی اوچ طلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره بش آی مرورنده زيده كلوب بن نفسمی بعد انقضاء العده عمروه تزويج ايدوب عمرو دخی باكه داخل اولدی تحليل شرعی حاصل اولدقدنصكره عمرو بنی تطليق ايدوب عدتم منقضيه اولدی ديسه زيد هنده اينانيجق زيد هندی تزوج ايتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا من الخانية)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسی هندی اوچ طلاق ايله تطليق ايدوب بعد انقضاء العده هند نفسنی عمروه تزويج ايدوب بعده عمرو هندی تطليق ايتدكدنصكره برمدت مرورنده هند نفسنی زيده تزويج مراد ايدوب عمرو باكه داخل اولدی ديدكده عمرو هندی تكذيب ايدوب لكن زيد هندی تصديق ايلسه زيد بعد انقضاء العده هندی تزوج جائز اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)

زيد زوجه‌سی هند مسلميه‌يه دين وايمانی فلان ايتديكم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه هنـد زيددن مبانه اولورمی * الجواب * اولور

(ولوشتم دين المؤمن وايمانه يكفر وتطلق امرأته (حاوی المنية فی متفرقات السير) ومنها ان ردة احد الزوجين توجب البينونة بينهما فی الحال بدون قضاء القاضی ثم بعد ذلك ينظر ان كان الردة من الزوج فهی فرقة بغير طلاق عند ابی حنيفة وابی يوسف رحمهما الله تعالى ولاتجبر المرأة على ان ترجع اليه حتى يتزوجها وعليه مهر المثل اوالمسمى بعد الدخول ونصف المسمى اوالمتعة قبل الدخول وعليها العدة ان كانت بعد الدخول (خلاصه فی الفاظ الكفر)

زید آخر دیاره کتدکده زوجه‌سی هنده خطابا مکتوب یازوب ارادتك الکده اولسون دیدکدنصکره مکتوب واصل اولوب هند قرائت اولندیغی مجلسده سکوت ایدوب نسند سویلمامسه زید مجرد بو یله یازمغله هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(لایخفی ان هذا الجواب انما یستقیم اذا لم یکن الکتاب من اهل البلدة التی یکون هذا اللفظ متعارفا بینهم فی طلاق الزوجة والا فلا کما افتی به صاحب البهجة فلیراجع (لمرتبه) وعن الاصل الکتابة من الاخرس والصحیح علی ثلثة اوجه ان کتب علی وجه الرسالة وهو ان یکتب علی صحیفة معنونا مصدرا کما یکتب الی الغائب وثبت ذلك باقراره او بینة فهو کالخطاب ولو قال الصحیح او الاخرس لم انو به الطلاق لم یصدق فی القضاء (من طلاق فیض الکرکی) والفاظ التفویض ثلثة تخییر وامر بید ومشیئة قال لها اختاری او امرك بیدك ینوی تفویض الطلاق لانهما کنایة فلا یعملان بلا نیة او طلقی نفسك فلها ان تطلق فی مجلس علمها به مشافهة او اخبارا وان طال یوما او اکثر مالم یوقته ویمضی الوقت قبل علمها مالم تقم لتبدل مجلسها حقیقة او حکما بان تعمل مایقطعه مما یدل علی اعراض لانه تملیك فیتوقف علی قبولها فی المجلس

(الدر المختار فی تفویض الطلاق)

زید آخر دیاره کتدکدنصکره زوجه‌سی هنده معنون ومرسوم مکتوب تحریر ایدوب مکتوبنده ارادتك الکده اولسون استرسك نفسکی تطلیق ایله دیو تحریر ایلسه مکتوب عنده واصل اولوب قرائت اولندیغی مجلسده هند نفسنی تطلیق ایدیجك هند مبانه اولورمی * الجواب * اولور

(اذا قال لامرأته انت طالق ان شئت فذاك الیها مادامت فی مجلسها فان شاءت فی مجلسها وقع الطلاق (الذخیرة) ویکون الواقع رجعیا (م) وکذلك اذ قال لها طلقی نفسك ان شئت او لم یقل ان شئت فذلك الیها فی مجلسها الا ان ههنا لا تطلق مالم تطلق نفسها (فی الخامس من طلاق التاتارخانیه) وباقی المسئلة وماورد علیها یعرف ممامر

زید ام ولدی اولان جاریه‌سی هندی عمروه تزویج ایتدکدنصکره زید عمرولك اذنسز هندی تطلیق ایلسه عمرو مجیز اولمایجق هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(الطلاق کالنکاح فی حکم الفضولی فی الاجازة قولا وفعلا

(فصولین فی الرابع والعشرین)

حین تزویجده امر طلاق یدنده اولمیان هندزوجی زیده اوج طلاق بوش اول دیسه مجرد بو یله دیمکله هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(لان الطلاق لازالة القید وهو فیها دون الزوج ولو کان لازالة الملك فهو علیها لانها مملوکة له والزوج مالك (درر فی ایقاع الطلاق) زوج امته من عبده علی ان امرها بیده ان ابتدأ المولی فقال زوجتها منك علی ان امرها بیدی اطلقها کلما ارید وقبل العبد صح وصار الامر بیده وان ابتدأ العبد وقال زوجنی امتك علی ان امرها بیدك تطلقها کلما ترید فزوجها لم یصر الامر بیده لان التفویض هنا قبل النکاح وفی الاول بعده وعلی هذا

لوتزوج امرأة على انها طالق اوامرها بيدها تطلق نفسها كلما تريد لايقع الطلاق ولايصيرامرها بيدها ولو بدأت المرأة فقالت زوجت نفسي منك على انى طالق اوعلى ان امري بيدى اطلق كلما اريد فقبل الزوج وقع الطلاق وصح التفويض
(بزازيه فى نكاح العبيد)

زيدزوجه سى هند حره يى مادون ثلاث ايله باينا تطليق ايلسه زيد هندى رضاسيله بلا حله تزوجه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(وله ان يتزوج مبانته بمادون الثلاث لوحرة والثنتين لوامة فى العدة و بعدها
(الدر المنتقى فى الرجعة وقد مر تفصيله)

زيدزوجه سى هندى برطلاق ايله تطليق ايتدكدنصكره زيدهندى تزوج ايدوب بعده هندى ايكى طلاق ايله تطليق ايلسه زيد هندى بلاحله تزوجه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(ولاتحل حرة بعد الثلاث ولاالامة بعد الثنتين الابعد وطئ زوج آخر بنكاح صحيح ومضى عدته (ملتقى فى الرجعه)

اوج عورتى اولان زيد عورتم بوش اولسون ديوب لكن برينى تعيين ايلماسه اوچى دخى بوش اولورمى * الجواب * برى بوش اولور زيد ايچون خيار تعيين واردر
(قال امرأتى طالق وله امرأتان اوثلاث تطلق واحدة وله اى الزوج خيار التعيين هوالصحيح احترازا عما قيل يقع على كل واحدة منهن طلاق والصحيح هوالاول ذكره الزيلعى فى آخر باب الايلاء (درر فى الطلاق)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هند حره يى اصلا تطليق ايتامشيكن بوش اول بوش اول ديسدز يدهنده عدتى ايچنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح اولمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وتصح اى الرجعة فيمادون الثلاث من طلقة وطلقتين وهذا فى الحرة والثنتان فى الامة كالثلاث فى الحرة وقدمر مرارا وان ابت المرأة عن الرجعة فان الامر بالامساك مطلق فيشمل التقادير (درر فى الرجعة)

زيد زوجه سى هند ايله چكشدكده هند زيده مرادك ندر ديدكده زيد مرادم سنى بوشا مقدر ديوب لكن بوشامسه زيد مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(ولوقال اردت طلاقك لايقع (من اول طلاق الخانيه)

هند زوجى زيده اباغمك يولنى ويرديكده زيد مزلنده اولان كتفه اشارت ايدوب اشته اياق يولى وارال ديوب لكن طلاق نيت ايلماسه زيد مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(لوقال اذهبى اى طريق شئت لايقع بدون النية وان كان حال مذاكرة الطلاق
(تاتارخانيه فى الكنايات)

هند زوجی زیده بنی بوشه دیدکده زید برشی تلفظ ایتیوب انجق اوچ برماغنی هنده کوسترسه زید مجرد بویله ایتمکله هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(امرأة قالت زوجها طلقنی فاشار الیها بثلاثة اصابع ونوى به ثلاث تطليقات لا تطلق مالم يتلفظ به (خانية فی الطلاق)
زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی ایکی طلاق ایله تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدقدنصکره زید هندی تزوج ایتمدن هنده اوچ طلاق بوش اول دیسه زید هندی بلا حله تزوج جائز اولورمی * الجواب * اولور
(لابد ان یقید فی السؤال بکون الزوجة حرة (لمرتبه) شرط صحة الطلاق قیام القید فی المرأة نكاحا كان او عدة وقیام حل جواز العقد فان كان بعد ما طلقها واحدة او ثنتين وانقضت عدتها وطلقها لا يصح الطلاق (فی الثانی من طلاق التاتارخانیه)
زید زوجهٔ مدخول بهاسی هنده سنی تطلیق ایتدم دیسه واقع اولان طلاق رجعیمیدر بائنمیدر * الجواب * رجعیدر
(صریحه ما استعمل فیه خاصة ولا یحتاج الى نية وهو انت طالق ومطلقة وطلقتك ويقع به كل منها واحدة رجعية وان نوى اكثر منها او بائنة (ملتقى فی ایقاع الطلاق)
هند زوجی زیده باکه بیچون اثواب ایدیو برمزسن بن سنك اهلك دکلیم دیدکده دکلسن دیسه زید مجرد بویله دیمکله هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز
قال الفقیه لو قال لامرأته لست لی بامرأة فی قول ابی یوسف ومحمد رحمهما الله لا یقع الطلاق وان نوى وفی قول ابی حنيفة رحمه الله تعالى يقع ان نوى وبه نأخذ
(مجموع النوازل لابی اللیث فی الطلاق)
زید بر مصلحت ایچون عوامدن عمروك منزلنه واردقده عمرو شرب خمر ایدر بولنوب زیدی کوردکده کل شراب ایچه لم دیوب زید ابا ایتمکله عمرو زیدك اوزرینه قلج ایله هجوم ایدوب ایچ یوخسه سنی قتل ایدرم دیدکده زید دخی مکرها عمرو ایله شراب ایچوب عقلی بالکلیه زائل ایکن زید اول مجلسده زوجهسی هندی تطلیق ایلسه طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولماز
(اکره علی شرب الخمر او شربه للضرورة كاساغة لقمة وعطش فسكر وطلق لا يقع فی الصحیح (بزازیه فی الطلاق)
زید زوجهسی هندی تطلیقه عمروی وکالت مطلقه ایله توکیل ایدوب عمرو دخی سکران ایکن هندی تطلیق ایلسه طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولور
(الوکیل بطلاق لو سكر وطلق يقع فی الصحيح وقيل لا قال (ث) عدم وقوعه خلاف قول اصحابنا اذ التوكيل بطلاق تعليق طلاق بلفظ الوكيل ومن قال لآخر او قلت لامرأتی انت طالق فهی طالق ثم سكر ذلك الآخر فقال انت طالق يقع كذا هنا قلت ينبغی ان يكون على التفصيل لو وكله بان يطلقها مطلقا يقع ولو قال لو رأيت مصلحة او نحوه فطلقها وكالة والا فلا ينبغی ان لا يقع لو سكران لما مر انه لا يقف على المصالح وغرض موكله ذلك (فصولين فی الرابع والثلثين فی احكام السكارى)

باشنه ضرب اولنمغله عقلی بالکلیه زائل اولان زید اول حالده زوجه سی هنده طقوز طلاق بوش اول دیسه طلاق واقع اولورمی * الجواب * اولماز
(ولوزال عقله بالضرب اوضرب هو علی رأسه حتی زال عقله فطلق لایقع طلاقه (فی الثالث من کتاب الطلاق من التاتارخانیة)

زید ذمی زوجه سی هند نصرانیه یه اوچ طلاق بوش اول دیدکدنصکره زیدك هنده ازواج معامله سی ایتدیکنه مطلع اولان قاضی یه مزبورلرك بینلرینی تفریق لازم اولورمی * الجواب * اولور
(اذا طلق الذمی امرأته ثلاثا اوخالعها ثم اقام علیها فرافعته الی السلطان فالقاضی یفرق بینهما بالاتفاق بخلاف نکاح المحارم علی قول ابی حنیفة رحمه الله فانه لایفرق بینهما بمرافعة احدهما وما اذا تزوجها بعد الطلقات الثلاث برضاها قبل التزوج بزوج آخر لان هذا ونکاح المحارم فی جمیع التشریعات علی السواء هکذا ذکر فی الاصل وفی القدوری اذا طلق امرأته ثلاثا اوخالعها ثم اقام علیها فانه یفرق بینهما وان لم یترافعا قوله وان لم یترافعا یحتمل ترك المرافعة منهما ویحتمل ترك المرافعة من احدهما (محیط البرهانی فی نکاح الکفار)

زید زوجه سی هندی تطلیق ایتمکسزین هند ایله برقاچ دفعه احتیاطا عقد نکاح ایتدکدنصکره زید هندی طلاق رجعی ایله تطلیق ایلسه زید هنده عدتی ایچنده مراجعت ایدوب تجدید نکاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(واذا جدد النکاح للاحتیاط لایلزم الزیادة بلانزاع لان الغرض ابقاء الاول ولان العقد الثانی لم یثبت فکیف یثبت مافی ضمنه (فی الثانی عشر من نکاح البزازیة) وتصح ای الرجعة فیما دون الثلاث وان ابت (درر فی الرجعة ملخصا)

فی طلاق المریض

زید صحتنده زوجهٔ مدخول بها سی هندی تطلیق ایدوب هندك عدتی منقضیه اولدقدنصکره زید فوت اولسه هند زیده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز
(وان مات بعد انقضاء العدة فلامیراث لها (قدوری فی الطلاق)

زید خسته اولوب لکن غالب حالی هلاك اولمیوب خارج بیتنده اولان مصالحی کورمکه قادر ایکن زوجهٔ مدخول بهاسی هندی باینا تطلیق ایتدکدنصکره عدتی ایچنده زید فوت اولسه هند زیده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز
(ولوکان الزوج محصورا بحبس اوفی صف القتال ومثله حال فشو الطاعون (اشباه) اوقائما بمصالحه خارج البیت مشتکیا من الم اومحموما او محبوسا بقصاص اورجم لاترث لغلبة السلامة (الدر المختار فی طلاق المریض)

هند قزی زینب صغیره یی شهود محضرلرنده عمروه تزویج ایدوب عمرو زینبه داخل اولدقدنصکره زینب مرض موتنده بالغه اولدم دیو عقدمزبوری عمروك حضورنده

حاكم فسخ ايدردكدنصكره عدتى ايچنده زينب فوت اولسه عمرو زينبه وارث اولورمى * الجواب * اولور

(ينبغى ان يقيد التزويج بكونه من كفؤ وبمهر المثل لان تزويج الام الصغيرة من غير كفؤ او بغبن فاحش لا يصح والتوارث انما يجرى فى العقد الصحيح (لمرتبد) ولو باشرت سبب الفرقة وهى مريضة وماتت قبل انقضاء عدتها ورثها كما اذا وقعت الفرقة باختيارها نفسها فى خيار البلوغ والعتق او بتقبيلها ابن زوجها (تنويرالابصار فى طلاق المريض)

هند زوج داخلى زيدك مرض موتنده مهرى اوزرينه زيد ايله خلع اولدقدنصكره عدتى ايچنده زيد فوت اولسه هند زيده وارثه اولورمى * الجواب * اولماز

(والمراد به اذا طلقها من غير سؤال منها ولا رضاء ومات فى مرضه ذلك وهى فى العدة اما اذا سألته الطلاق فطلقها بائنا او ثلاثا او خالعها او قال لها اختارى فاختارت نفسها ثم مات فى العدة لم ترثه لانها رضيت بابطال حقها (حدادى فى الطلاق)

زيد مرض موتنده زوجۀ مدخول بهاسى هندى تطليق ايتدكدنصكره زيد برمدت مرورنده فوت اولدقده ورثه سى هندك عدتى منقضيه اولدى ديو دعوى وهند انقضاء عدتى انكار ايدوب ورثه نك مدعارى ثابت اولماسه هند يمين ايديجك زيده وارثه اولورمى * الجواب * اولور

(مريض طلق امرأته ثم مات بعد زمان وهى تقول لم تنقض عدتى كان القول قولها مع اليمين فان نكلت لا ترث وان حلفت ورثت (الخانية قبيل النسب)

زيد مرض موتنده زوجۀ مدخول بهاسى هنده فلان فعلى اشلرسم بوش اول ديدكدنصكره زيد اول فعلى اشلیوب هندك عدتى ايچنده زيد فوت اولسه هند زيده وارثه اولورمى * الجواب * اولور

(وان علق الطلاق بفعل اجنبى او بمجئ الوقت فوجد فان كان التعليق والشرط فى مرضه ورثت وان كان احدهما فى الصحة لا ترث وان علق بفعل نفسه وهما فى المرض او الشرط فقط ورثت (ملتقى فى طلاق المريض)

﴿ باب التعليق ﴾

هو ربط حصول مضمون جملة بحصول مضمون جملة اخرى (تنوير)

زيد والدهم هندك منزلنك شوقپوسندن ايچرو كيررسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد منزل مزبورك اول قپوسندن كيرميوب بعده هند اول منزلك ديوارينى دلوب برآخر قپو اچدروب زيد اول اچدرديغى قپودن كيروب شرط مزبوره بناء زيدك عورتى اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * شوقپوسندن ايچرو كيررسم ديديسه اولماز اما شو اوك قپوسندن ايچرو كيررسم ديديسه اولور

(فلو حلف لا يدخل من باب هذه الدار فدخل من غير الباب لم يحنث فان نقب بابا آخر فدخله حنث لانه دخل بابه وان نوى ذلك الباب بعينه لم يدين فى القضاء لانه لا تخصيص

فی لفظ حتی لوعینه فی الیمین لم یحنث فی غیره (فی ایمان الولوالجیة)

زید زوجه سی هنده بنم عمرو ایله عداوتم واردر عمروك منزلنه واررسك اوچ طلاق بوش اول دیدکدنصکره عمرو منزلی اوغلی بکره بیع وتسلیم ایدوب کندوسی چیقدقدنصکره هند اول منزله وارسه هند شرط مزبوره بناء اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وکذا لوحلف لایدخل دار فلان فباع فلان داره وتحول عنها لایحنث فی قول ابی حنیفة وابی یوسف رحمهما الله تعالی (من ایمان الخانیة فی الدخول)

زید قولی عمروه شمدنصکره سنی استخدام ایدرسم عورتم بوش اولسون دیدکدنصکره عمرو زیده امرنسز خدمت ایدوب زید عمروی نهی ایتماسه زیدك عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولور

(واذا حلف الرجل علی خادم کان یخدمه ان لایستخدمه فهذه المسئلة علی وجهین الاول ان یکون الخادم مملوکا للحالف وانه یشتمل علی فصول اربعة احدها ان یطلب منه الخدمة بعد الیمین نصا وصریحا بان قال اخدمنی وفی هذا الوجه یحنث فی یمینه وانه ظاهر والثانی ان یخدمه بعد الیمین بغیر امره ویترکه حتی یخدمه وکان یخدمه قبل الیمین بامره وفی هذا الوجه یحنث ایضا الثالث ان یخدمه بعد الیمین بغیر امره وقدکان خدمه قبل الیمین بغیر امره وفی هذا الوجه یحنث ایضا الرابع ان یخدمه بعد الیمین بغیر امره وکان لایخدمه قبل الیمین اصلا وفی هذا الوجه یحنث ایضا

(فی اواخر الثانی عشر من ایمان التاتارخانیة)

زید مجرد اولان عمروه سن متزوج ایمش سن دیدکده عمرو اکر بن حالا متزوج ایسهم الوب الاجغم بوش اولسون دیوب لکن عمرو حین حلفده متزوج اولمیوب بعده هندی تزوج ایلسه هند شرط مزبوره بناء بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعلق بالشرط لایقع بدون وجود الشرط (کذا فی المعتبرات)

مجرد اولان زید هر بار عورت تزوج ایدرسم اول عورت بوش اولسون دیدکدنصکره عمرو هندی زیده فضولی نکاح ایدوب زید دخی انجق فعلیله قبول ایلسه هنـــد بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(حلف لایتزوج فزوجه فضولی فاجاز بالقول حنث و بالفعل لا ولو زوجه فضولی ثم حلف لایتزوج لایحنث بالقول ایضا کل امرأة تدخل فی نکاحی فکذا فاجاز نکاح فضولی بالفعل لایحنث ومثله ان تزوجت امرأة بنفسی او بوکیلی او بفضولی

(تنویر الابصار فی اواخر الایمان)

مجرد اولان زید فلان فعلی اشلرسم الوب الاجغم بوش اولسون و بر وقتده اورزده نکاح بولنمسون و برطریقله نکاح قبول ایتمیم دیدکدنصکره زید اول فعلی اشلیوب بعده عمرو هندی رضاسیله زیدك توکیلنسز فضولا زیده تزویج ایدوب بعده زید قولیله قبول ایتمیوب فعلیله قبول ایلسه هند بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(واوقال كل امرأة تدخل فى نكاحى فهى طالق ثلاثا قال الامام عمرو النسفى ينفعه نكاح الفضولى لان دخولها فى نكاحه لايكون الا بالتزوج فيكون ذكرالحكم ذكرالسبب الذى يختص به وصار كانه قال كل امرأة اتزوجها فهى طالق (جواهر الفتاوى فى تعليق الطلاق) وانما ينسد باب الفضولى لوزاد اواجزت نكاح فضولى ولو بالفعل فلا مخلص له الا اذا كان المعلق طلاق المزوجة فيرفع الامر الى شافعى ليفسخ اليمين المضافة (الدرالمختار فى آخر الايمان) وماذكر فى السؤال من قبيل تعليق الاجزية المخالفة بالشرط فتأمل (لمرتبه)

زيد هنده سويلرسم الوب الاجغم بوش اولسون ديوب بعده هنده سويلمكله زيدك زوجهٔ مدخول بهاسى زينب زيددن طلاق رجعى ايله بوش اولدقدنصكره زيد زينبه عدتى ايچنده مراجعت ايلسه شرط مزبوره بناء زينب زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(حلف لايتزوج وكان تزوجها وطلقها رجعيا وراجع لايقع (بزازيه فى الحلف على التزوج)

زيد قاضى عمروفلان فعلى اشلرسه زوجه سى هند اوچ طلاق بوش اولاق اوزره عمروه اوچ پارمغيله اشارت ايتمكله عمرودخى اول اعتقاد ايله اول ايشى اشلمكه تعهد ايدوب لكن عمرودن طلاقه متعلق كلام صادر اولمدين عمرو اول فعلى اشلسه عورتى اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(قالت لزوجها طلقنى فاشار اليها بثلاث اصابع يريد بذلك ثلاث تطليقات لاتطلق مالم يقل بلسانه لانه لو وقع لوقع بالضمير والطلاق لايقع بالضمير (محيط البرهانى فى الرابع من كتاب الطلاق)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده منزلكه داخل اولورسم شرط اولسون شرط اولسون شرط اولسون ديوب الفاظ مذكوره دن مرادى شرط طلاق اولسه اول شرطله طلاق وقوعى هند تحت نكاحنده ايكن زيد هندك منزلنه داخل اولماسنه معلق وموقوف اولوب لفظ ثانى وثالث ايله هنده اوزرينه منجزا ايكى طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور

(تقييد السؤال بالارادة مبنى على ان الحالف من البلدة التى لم يتعارف فيها هذه الالفاظ فى الطلاق الصريح (لمرتبه) ان دخلت الدار فانت طالق طالق طالق وهى غير ملموسة فالاول معلق بالشرط والثانى ينزل فى الحال ويلغو الثالث وان تزوجها ودخل الدار نزل المعلق ولودخل بعد البينونة قبل التزوج انحل اليمين لاالى جزاء ولوموطوءة تعلق الاول ونزل الثانى والثالث فى الحال (بزازيه فى متفرقات الايمان)

زيد اناسى هنده اكرمنزلمه سى دخولدن منع ايتمزسم زوجه م زينب اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره هند زيدك منزلنه دخول مراد ايتدكده زيد هندى منع ايدوب بعده هند زيدك منزلنه ينه دخول مراد ايتدكده زيد هندى منع ايتماسه زيد هندى مجرد ثانيا منع ايتمامكله زينب زيددن اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال لامنعن فلانا من دخول داری فنعه مرة بر فی یمینه فان رآه مرة ثانية ولم يمنعه لاشیء عليه (خانيه فی فصل الدخول من الايمان)

زيد زوجه سی هند ايله چكشدكده هنده اكر بو كون سنی اوچ طلاق ايله تطليق ايتمزسم بندن اوچ طلاق بوش اولديدكدنصكره زيد اول كون هنده باكه شوقدر اقچه ويرمك اوزره سنی اوچ طلاق ايله تطليق ايلدم ديوب لكن هند قبول ايتميوب اول كون مرور ايلسه هند زيدن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل قال لامرأته ان لم اطلقك اليوم ثلاثا فانت طالق ثلاثا ثم اراد ان لاتطلق امرأته ولايصير حانثا قالوا الحيلة فی هذا ماروی عن ابی حنيفة رحمه الله تعالی وعليه الفتوی ان يقول لامرأته فی اليوم انت طالق ثلاثا علی الف درهم فاذا قال لها ذلك تقول المرأة لااقبل فاذا قالت المرأة ذلك ومضی اليوم كان الزوج بارا فی يمينه ولايقع الطلاق لانه طلقها فی اليوم ثلاثا وانما لم يقع الطلاق عليها برد المرأة وبهذا لايخرج كلام الزوج من ان يكون تطليقا (خانيه فی التعليق)

زيد مديونی عمرو ايله براوطه ده اوتوررلكن زيد عمروه سنك ذمتكده اولان شوقدر اقچه حقمی المدين بو اوطه دن طشره چيقارسم زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد مبلغ مزبوری المدين زيد امر نسز بكر زيدی ارقه سنه يوكلنوب اول اوطه دن طشره چيقارسه هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی لايخرج من هذه الدار مثلا فامر الحالف من حمله واخرجه عنها حنث لان فعل المأمور ينتقل الی الآمر فصار كدابة يركبها فيخرج عليها ولو حمل الحالف واخرج بلا امر حال كونه مكرها بحيث لايمكنه الامتناع اورضی بقلبه الا انه لم يأمره لايحنث فی الصحيح (مجمع الانهر فی اليمين فی الدخول)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسی هندی طلاق رجعی ايله تطليق ايتدكدنصكره اكر هندی بركره دخی تزوج ايدرسم اوچ طلاق بوش اولسون ديوب بعده زيد هنده عدتی ايچنده مراجعت ايلسه شرط مزبوره بناء هند زيددن اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(حلف لايتزوج وكان تزوجها وطلقها رجعيا وراجع لايقع (بزازيه فی الحلف علی التزوج)

زيد عمروه بعد اليوم سنكله معا طعام اكل ايدرسم زوجه م هند اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد عمرو ايله برسفره ده اوتوروب لكن زيد عمروك اكل ايتديكی صحندن اكل ايتميوب آخر صحندن طعام اكل ايلسه هند زيددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل حلف ان لايأكل مع فلان طعاما فاكل هذا من اناء وهذا من اناء آخر لايكون حانثا مالم يأكلا فی اناء واحد (من ايمان الخانية فی فصل الاكل)

زيد زوجه سی هنده اكرسنی بغير حق ضرب ايدرسم بوش اول ديدكدنصكره هند زيده حرامی كار و بونك امثالی شتم ايتمكله زيد هندی ضرب ايلسه شرط مزبوره بناء هند زيددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا جعل امرها بيدها على انه متى ضربها بغير جناية فهى تطلق نفسها فلازمت الزوج لاجل الكسوة فضربها صار الامر بيدها ولو كانت تعلقت به واخذت لحيته فهذا منها جناية وفی الذخيرة وكذلك اذا قالت ای حرامی كار فهذا جناية منها
(فی الخامس من طلاق التاتارخانيه)

زيد اكر فلان منزله كيررسم زوجهم هند اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندی برطلاق ايله تطليق ايدوب بعده هندك عدتی ايچنده زيد اول منزله كيرسه هند زيددن اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قال ان فعلت كذا فانت طالق ثم طلق امرأته باينا ثم فعل ذلك الفعل وهی فی العدة تطلق (فی الثالث من ايمان الخلاصة)

زيد عمروی اكر قتل ايتمزسم زوجهم هند اوج طلاق بوش اولسون ديوب لكن زمان تعيين ايتميوب بعده عمروی قتل ايتمدين زيد فوت اولسه هند مدخول بها اولمغله زيده وارثه اولورمی * الجواب * اولور

(انت طالق مالم اطلقك وسكت طلقت وفی ان لم اطلقك لا حتی يموت احدهما ای لا يقع الطلاق الا بموت احدهما فان كانت مدخولا بها ورثته بحكم الفرار وان كان الطلاق ثلاثا
(البحر الرائق فی الطلاق وكذا فی الحادی عشر من طلاق التاتارخانيه)

كسنه نك عيالنده اولميان زيد برمنزلده ساكن ايكن بعد اليوم بومنزلده ساكن اولورسم زوجهم هند اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد بالكز كندی چيقوب اهل وعيال ومتاعنی اول منزلده ترك ايلسه هند زيددن اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(رجل حلف ان لا يسكن هذه الدار فخرج بنفسه وترك اهله ومتاعه فيها ان كان الحالف فی عيال غيره كالابن الكبير يسكن فی دار الاب والمرأة تسكن فی دار زوجها ونحوهما لا يحنث فی يمينه وان لم يكن الحالف فی عيال غيره لا يبر الا ان يأخذ فی النقلة من ساعته لان الدوام على السكنی سكنی ثم ان عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى يشترط للبر نقل الاهل وكل المتاع حتی لو بقی فيها وتد اومكنسة كان حانثا وعلى قول ابی يوسف رحمه الله تعالى اذا نقل الاهل واكثر المتاع بر فی يمينه والفتوی على قوله وعلى قول محمد رحمه الله تعالى اذا نقل الاهل ومايقوم به الكدخدائية صار بارا (من ايمان الخانية فی المساكنة)

مجرد اولان زيد فلان فعلی اشلرسم هر الوب الاجغم اوج طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره زيد اول فعلی اشليوب بعده هندی تزوج ايتمكله هند اوج طلاق بوش اولدقدنصكره زيد زينبی تزوج ايلسه زينب اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قال كل امرأة اتزوجها فهي طالق فكل امرأة تزوجها تطلق واحدة فان تزوجها ثانيا لاتطلق لاقتضائها عموم الاسماء لاعموم الافعال
(البحر الرائق فى التعليق)

برمحله اهالیسندن زید محلهٔ مزبورده ساكنه هندایچون محله‌دن چیقمازسه وهند چیقمادیغی حالده بن چیقمازسم عورتم بوش اولسون دیدكدنصكره هندك وكندینك خروجلریله سكنى مراد ایتمكله فى الحال هند محله‌دن چیقوب برمدت آخر محله‌ده ساكنه اولدقدنصكره ینه اول محله‌یه كلوب زید دخى فى الحال اهل وعیالیله اول محله‌دن چیقوب آخر محله‌ده توطن ایلسه زیدك عورتى بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(والمعلق بالشرط لايقع بدون وجود الشرط (كذا فى المعتبرات)

زید فلان فعلى اشلرسم شرط اولسون دیوب لكن اول فعلى اشلماسه مجرد زید بویله دیمكله زوجه‌سى هند بوش اولورمى * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته آنفا)

زید حالا اون بش غروشه بالغ نقده مالك ایسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون دیوب لكن حین حلفده اون بش غروشه بالغ نقده مالك اولماسه زید مجرد بویله دیمكله عورتى بوش اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله فیماسبق)

(زیددائنى عمروه ساكه اولان دینى استانبوله وارديغم كون ادا ایتمزسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون دیدكدنصكره زید استانبوله واردقده برقاچ كون مرور ایدوب اداءدین ایتماسه عورتى اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور
(ولو قیدها بوقت فضى قبل الفعل حنث ان بقى الامكان والا بان وقع اليأس بموته او بفوت المحل بطلت يمينه (الدر المختار فى اليمين فى الضرب)

زید زمان تعیین ایتمكسزین فلان فعلى اشلمزسم عورتم بوش اولسون دیوب بعده زید اول فعلى اشلسه مجرد بویله دیمكله عورتى بوش اولورمى *الجواب* اولماز
(وان حلف ليفعلن كذا ففعله مرة واحدة بر فى يمينه لان الملتزم فعل واحد
(هدايه فى متفرقات الايمان)

زید فلان فعلى اون كونه‌دك اشلمزسم زوجه‌م هند بوش اولسون دیوب بعده اون كون مرور ایتمدین زید اول فعلى اشلسه عورتى بوش اولورمى * الجواب* اولماز
(مر نقله آنفا من الهدايه)

بربلده اهالیسندن زید آخر دیاره كتدكدنصكره عمرو زیده اوغلك بكر بلدهٔ مزبوره‌ده فوت اولدى دیو خبر ویردكده زید اوغلم بكر فوت اولدیغى صورتده بلدهٔ مزبوره‌یه واررسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون دیوب لكن بكر فوت اولمش اولمامغله زید بلدهٔ مزبوره‌یه وارسه مجرد بویله دیمكله عورتى اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله وهو ظاهر)

زيد عمروه فلان فعلی اسلدك ديدكده عمرو اكر بن اول فعلی اشلدم ايسه عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديوب لكن عمرو اول فعلی اشلديكنه مصر اولوب اول فعلی اشلديكی ثابت اولماسه هند اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل قال لفلان عليك الف درهم فقال ان كان لفلان علی الف درهم فامرأتی طالق فقال المدعی الفضولی ان لم يكن لفلان عليك هذا الالف فامرأتی طالق وفلان غائب فقال مادام كل واحد مصرا علی ما ادعاه لم تطلق امرأة واحد منهما حتی تبين الامر بالبينة او باقرار من حلف (فی الثانی من طلاق جواهر الفتاوی)

زيد قاين اتام عندك منزلنه كيررسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدكد نصكره زيد اول منزله كيرمدين هند منزل مزبوری زيده ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده هند منزلدن چيقدقدنصكره زيد منزله كيرسه عورتی شرط مزبوره بناء اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو حلف لايدخل دار فلان هذه فاشتراها الحالف ثم دخل لم يحنث عند ابی حنيفة وابی يوسف رحمهما الله تعالی وعن محمد رحمه الله تعالی اذا ادخلها فی دار نفسه اوجعلها ساحة لداره فدخل لم يحنث عنده ايضا (من ايمان العتابية)

زيد قريه سی اهالیسنه انجندكده بوكون بو قريه دن چيقمرسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديدكد نصكره اول كون مرور ايدوب زيد قريه دن چيقماسه عورتی اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(لو حلف وقال ان لم اخرج من هذا المنزل اليوم فامرأته كذا فقيد ومنع من الخروج حيث تطلق امرأته (فی الثانی عشر من ايمان المحيط البرهانی) ولو قيدها بوقت فضی قبل الفعل حنث ان بقی الامكان (الدر المختار فی اليمين فی الضرب)

بالقجی طائفه سندن برقاچ كمسنه لر برقايغه بنوب بالق صيد ايتمك ايچون برمحله واردقلرنده بينلرنده نزاع واقع اولمغله ايچلرندن زيد سائرلرينه بردخی اومدن چيقوب سزكله قايغه بنوب صيد كاهه كيدرسم عورتم اوج طلاق بوش اولسون ديوب بعده زيد سائرلريله اول قايغه بنوب منزللرينه كلسه لر مجرد سائرلريله اول قايغه بنوب منزلنه كلمكله عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز

والمعلق بالشرط لايقع بدون وجود الشرط (كذا فی المعتبرات)

زيد اوغلی عمروه منزلنه كيررسك عورتم بوش اولسون ديوب بعده عمرو منزله كيرمدين زيد منزل مزبوری عمروه بيع وتسليم ايدوب كندی چيقدقد نصكره عمرو منزله كيرسه زيدك عورتی بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی ايمان جامع الصغير لو حلف لايدخل دار فلان اولايكلم عبد فلان فباع فلان داره وعبده فدخل اوكلم لايحنث (فی السابع عشر من ايمان الخلاصة)

زيد عمروه اولان شوقدر اقچه دينی فلان زمانه دك ادا ايتمزسم عورتم بوش اولسون ديدكد نصكره اول زمان مرور ايدوب دين مزبوری ادا ايدهمامكله زوجة

مدخول بهاسی هند طلاق رجعی ایله بوش اولسه زید هنده عدتی ایچنده مراجعت ایدوب تجدید نکاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(واوقیدها بوقت فمضی قبل الفعل حنث ان بقی الامکان (الدر المختار) فمن طلق مادون الثلاث بصریح الطلاق او بالثلاث الاول من کنایاته ولم یصفه بضرب من الشدة ولم یکن بمقابلته مال فله ان یراجع وان ابت مادامت فی العدة
(ملتقی فی الرجعة)

زید زوجه سی هنده ساکه اولان دینی فلان کون ادا ایتمزسم بندن اوچ طلاق بوش اول دیوب بعده هند غیبت ایتمکله زید قاضی یه واروب دین مزبوری قبضه هندک طرفندن عمروی وکیل نصب ایدوب اول کون مرور ایتمدین زید دین مزبوری عمروه ویردکدنصکره اول کون مرور ایلسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(رجل علیه دین لرجل فطالبه صاحب الدین فقال المدیون ان لم اقضك مالك الیوم فامرأته طالق اوعبده حر ثم یغیب عنه الطالب فخاف الحالف ان یحنث فی یمینه فی المطلوب الی القاضی وقص علیه القصة فنصب القاضی للغائب وکیلا فی قبض دینه فدفع الیه المال وحکم القاضی بذلك ثم رفع ذلك الی قاض آخر قال ابو یوسف رحمه الله تعالی قضاء الاول باطل لایمضیه الثانی وذکر الناطفی فی الواقعات عن الحسن ابن زیاد رحمه الله تعالی ان القاضی ینصب وکیلا عن الغائب ویدفع الیه المال ولایحنث الحالف وقال وعلیه الفتوی (خانیه قبیل الشهادات)

زید داینی عمروه ساکه اولان شوقدر اقچه دینی فلان کون ادا ایتمزسم زوجهم هند بوش اولسون دیدکدنصکره اول کون مرور ایدوب زید مبلغ مزبوری عمروه ادا ایتماسه هند مدخول بها اولمغله طلاق رجعی ایله بوش اولوب بعده زید هنده عدتی ایچنده مراجعت ایدوب تجدید نکاح ایتمدین هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور
کل طلاق وقع بشرط لیس بمال فهو رجعی (فصولین فی الثانی والعشرین وباقی المسئلة یعرف بمامر)

مفهوم کلما اوزره اولسون دیمك عورتم بوش اولسون دیمك معناسنه متعارف اولان بلده اهالیسندن زید فلان فعلی اشلرسم مفهوم کلما اوزره اولسون دیوب بعده اول فعلی اشلیوب زوجه سی هند بوش اولدقدنصکره زینبی تزوج ایلسه شرط مزبوره بناء زینب بوش اولورمی * الجواب * اولماز
(لوقال رجل من اهل بلاد الروم کلما اولسون او کلمای شرعی اولسون ان فعل کذا ینبغی ان یصح الیمین علی الطلاق لانه متعارف بینهم فیه (فصولین فی الثالث والعشرین) ففی غیر کلما من ان واذا واخواتهما ان وجد الشرط مرة فی الملك ینحل الی جزاء (قهستانی فی التعلیق)

زید اوغلی عمروه اکر بنم شوبارکیرمه بنرسك زوجهم هند اوچ طلاق بوش اولسون

دیوب لکن عمرو اول بارکیره بتماسد زید مجرد بو یله دیمکله هند زیدده بوش
اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته غیر مرة)

زید اکر هندی تزوج ایدرسم هند بندن بوش اولسون دید کدنصکره زید هندی تزوج
ایلسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولور

(التعلیق انما یصح فی الملك کقوله لمنکوحته ان زرت فانت طالق اومضافا الی الملك
کقولك لاجنبیة ان نکحتك فانت طالق فیقع ان نکحها (ملتقی فی التعلیق)

هندك زوجی زید ایله برخصوصه متعلقه دعواسی اولمغله هندك باباسی عمرو زیده
خصوص مزبوری هندك توکیلیله سندن دعوی ایدرسم عورتم اوج طلاق بوش
اولسون دید کدنصکره عمرو خصوص مذکوری دعوی ایتمیوب کندینك آخر
خصوصنی اصالة زیددن دعوی ایلسه شرط مزبوره بناء عورتی بوش
اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله غیر مرة)

زید زوجه سی هنده مهرك مقابله سنده فلان منزلی قبول ایدرسك بندن اوج طلاق
بوش اول دیوب هند دخی منزل مزبوری مهری مقابله سنده قبول وقبض ایلسه هند
اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور

(وفیما سواها ای سوی کلما من حروف الشرط اذ وجد الشرط فی الملك ینحل ای الیمین
الی جزاء ای یبطل الیمین و یترتب علیه الجزاء (درر فی التعلیق)

زید هنده هرنه زمان سنی تزوج ایدرسم بندن بوش اول دیوب بعده هندی تزوج
مراد ایلسه هند بوش اولمامغه مخلص شرعی ندر * الجواب * فضولی
نکاح اولنوب زید فعلیله قبول ایلمکدر

حلف لایتزوج فزوجه فضولی فاجاز بالقول حنث وبالفعل لا (تنویر الابصار)

زید شومنزله کیررسم زوجهم هند اوج طلاق بوش اولسون دید کدنصکره زید اول
منزله کیرسه هند اوج طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور
(مر نقله من تعلیق الدرر)

بر بلده اهالیسندن زید اکر بو بلده ده بر دخی شرب خمر ایدرسم زوجهم هند بوش
اولسون دید کدنصکره زید اول بلده ده شرب خمر ایتمیوب لکن آخر بلده ده شرب
خمر ایتمش اولسه هند زیددن بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعلق بالشرط لایقع بدون وجود الشرط کذا فی المعتبرات اذا حلف لایشرب
النبیذ مادام ببخاری فخرج ثم عاد وشرب لایحنث فی یمینه
(فی الرابع من ایمان التاتارخانیه)

زید زوجه سی هنده سنی صوچك یوغیکن ضرب ایدرسم بندن بوش اول دید کدنصکره
هند مهر معجلنی استیفا ایتمشیکن زیدك اذنسز زیدك منزلندن بغیر حق خروج
ایدوب عمرو اجنبینك منزلنه وارمغله زید هندی ضرب ایلسه مجرد زید خصوص
مزبور ایچون هندی ضرب ایتمکله هند زیددن بوش

اولور می * الجواب * اولماز
(قال ان ضربتك بلا جناية فامرك بيدك فخرجت من البيت بلا اذنه فضربها قيل لايصير الامر بيدها لواوفاها المعجل والا فيصير بيدها وقيل لايصير بيدها مطلقا والاول اصح (فصولين فى الثالث والعشرين)
برقريه اهاليسندن برقاچ كسنه‌لر ايچلرندن زيده فلان مصلحتمز تمام اولنجه بزمله بيله بولنميوب مخالفت ايدرسك عورتك اوچ طلاق بوش اولسو نمى ديدكارنده زيد دخى اولسون ديوب بعده زيد اول مصلحت تمام اولنجه اول كسنه‌لر ايله بيله بولنوب مخالفت ايتميوب بعده اول كسنه‌لر برآخر مصلحته مباشرت ايتدكارنده زيد مزبورلره مخالفت ايلسه مجرد آخر مصلحتده مخالفت ايتمكله زوجه سى بوش اولورى * الجواب * اولماز (مر نقله غير مرة)
ايكى عورتى اولان زيد عورتلرينك اسملرينى ذكر ايتمدين بابام عمروك منزلنه كيررسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون ديوب بعده زيد عمروك منزلنه كيرسه زيدك ايكى عورتى اوزرينه اوچ طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولماز برينه واقع اولور زيده تعيين ايتدريلور
(ولوقال امرأتى طالق وله امرأتان كلتاهما معروفتان كان له ان يصرف الطلاق الى ايهما شاء (من اوائل طلاق الخانيه وفيه تمامه)
زيد شرب خمر ايدرسم زوجه‌م هند بوش اولسون ديدكدنصكره زيد شرب خمر ايلسه هند بوش اولورمى * الجواب * اولور
(ففى جميعها اذاوجد الشرط انتهت اليمين اى تمت اذلابقاء لها بدونه يعنى ينتهى التعليق الى وقوع الطلاق الافى كلما (الدر المنتقى فى التعليق ملخصا)
بوصورتده هند مدخول بها اولمغله زيد هنده عدتى ايچنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(لابد ان يقيد بعدم كون الطلاق الواقع اخيرا (لمرتبه) فمن طلق مادون الثلاث بصريح الطلاق اوبالثلاث الاول من كناياته ولم يصفه بضرب من الشدة ولم يكن بمقابلة مال فله ان يراجع وان ابت مادامت فى العدة (ملتقى فى الرجعة)
زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هنده اكرسنى ضرب ايدرسم بوش اول بوش اول بوش اول ديدكدنصكره زيد هندى ضرب ايلسه هند اوچ طلاق بوش اولورمى * الجواب * ايكى طلاق منجزا واقع اولور عدت ايچنده ضرب ايتمش ايسه برطلاق دخى واقع اولور
(ولوقال ان كلمت فلانا فانت طالق طالق طالق فان كان دخل بها تعلقت الاولى بالكلام و وقعت الثانية والثالثة فى الحال وان كان لم يدخل بها تعلقت الاولى بالكلام والثانية والثالثة لغو (مبسوط السرخسى فى اواخر الطلاق)
زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديدكده عمرو بنم ساكه

اصلا دینم یوقدر اکر سا که اولمقدار دینم وار ایسه زوجه م هند اوچ طلاق بوش
اولسون دیدکدنصکره زیدك عمرو ذمتنده اول جهتدن اواقدر الجد دینی اولدیغی
بینــه ایله ثابت اولوب حکم اولنسه هند زیددن اوچ طلاق بوش
اولورمی * الجواب * اولور

(وان حلف المدعی علیه بالطلاق ثم برهن المدعی علی المال ان شهدوا علی الاقراض
لایفرق لان بقاء الدین بالاستصحاب والحلف کان علی عدم قیام الدین وقیام الدین
لم یثبت بدلیل یکون حجة وان شهدوا علی قیام الدین بان قالوا له علیه کذا وقضی
به القاضی یفرق بینه وبین امرأته (فی السابع من قضاء البزازیة)

زید زمان تعیین ایتمکسزین زوجه سی هنده سنی تطلیق ایتمزسم اوچ طلاق بوش
اول دیوب لکن زید هندی تطلیق ایتماسه هند زیددن نه زمان بوش
اولور * الجواب * زمان یأسده

(واذا لم یفعل لایحکم بوقوع الحنث حتی یقع الیأس عن الفعل وذلك بالموت قبل
ان یفعل ذلك الشیء (فتح القدیر فی الایمان)

مجرد اولان زید زمان تعیین ایتمکسزین عمروه قز قرنداشم هندی سا که تزویج
ایتمزسم الاجنم بوش اولسون دیدکدنصکره زینبی تزوج ایدوب لکن هندی عمروه تزویج
ایتماسه زینب زیددن نه زمان بوش اولور * الجواب * زمان یأسده

(وفی لیأتین فلانا فلم یأته حتی مات حنث فی آخر جزء من اجزاء حیاته لان ترك الاتیان
انما یتحقق حینئذ (الدر المنتقی فی الیمین فی الدخول و الخروج)

مجرد اولان زید اکر جاریه م هندی وطیء ایدرسم عورتم اوچ طلاق بوش اولسون
دیدکدنصکره زید زینبی تزوج ایدوب بعده هندی وطیء ایلسه مجرد زید بو یله دیوب بعده
تزوج ووطیء ایتمکله زینب اوچ طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل قال ان فعلت کذا فامرأته طالق ولیست له امرأة فتزوج امرأة ثم فعل ذلك
لایحنث فی یمینه (خانیه فی مسائل تعلیق الطلاق)

زید عمروه سنی قتله فرصت بولدیغمده قتل ایتمزسم عورتم طقوز طلاق بوش اولسون
دیوب لکن زید عمروی قتله فرصت بولمامغله عمروی قتل ایلماسه عورتی
بوش اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعلق بالشرط لایقع بدون وجود الشرط وهذا ظاهر)

زید زوجه مدخول بهاسی هند ایچون فلان فعلی اشلرسم هند اوچ طلاق بوش
اولسون دیدکدنصکره زید اول فعلی اشلمدین هندی بر طلاق ایله تطلیق ایدوب
لکن هندك عدتی منقضیه اولمدین زید اول فعلی اشلسه هند اوچ طلاق
بوش اولورمی * الجواب * اولور

(رجل قال لامرأته ان فعلت کذا فانت طالق ثلاثا فالحیلة فیه ان یطلقها واحدة
فیترکها حتی تنقضی عدتها ثم یفعل ذلك الفعل فتبطل یمینه ثم یتزوجها ویکون

امرأته ذات تطليقتين ولايقع عليها ذلك لوجود الشرط ثانيا وان فعل ذلك فى العدة
وقع ثلاث تطليقات لان الزوجية كانت قائمة فى العدة (اختيار شرح المختار)

زيد عمروك مدبره جاريه سى هندى تزوج مراد ايتدكده اكر هندى تزوج ايتدكدنصكره
عمروك منزلندن طشره چيقاررسم هند اوج طلاق بوش اولسون ديوب بعده هندى
تزوج ايتدكدنصكره زيد هندى عمروك منزلندن طشره چيقارسه هند زيددن
اوج طلاق بوش اولورمى * الجواب * اولور

(الصواب انيقال فى الجواب تبين بطلقتين ويلغوا الثالث كما ستقف عليه (لمرتبه
واعتباره بالنساء فطلاق الحرة ثلاث ولوتحت عبد وطلاق الامة ولومكاتبة اومدبرة
اوام ولد ثنتان ولوتحت حر (الدر المنتقى فى الطلاق) ولايصح اضافة الطلاق الاان يكون
الحالف مالكا او يضيفه الى ملكه لان الجزاء لابد ان يكون ظاهرا ليكون مخيفا فيتحقق
معنى اليمين وهو القوة والظهور باحد هذين والاضافة الى سبب الملك بمنزلة الاضافة
اليه لانه ظاهر عند سببه (هدايه فى اليمين فى الطلاق)

زيد زوجه سى هندك قزقرنداشى زينبه سنى منزلمه قورسم شرط اولسون ديوب
مرادى شرطله طلاق اولوب لكن زينب زيدك علمى واذنى يوغيكن زيدك منزلنه
كيرسه هندده طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولماز

(تقييد السؤال بالارادة مبنى على ان الحالف من اهل البلدة التى لم يتعارف لفظ
الشرط بينهم فى الطلاق الصريح والا فلا يحتاج الى التقييد (لمرتبه) رجل قال ان
ادخلت فلانا بيتى فامرأتى طالق لايحنث فى يمينه ما لم يدخل فلان بامر الحالف
ولوقال ان دخل فلان بيتى فدخلها فلان باذن الحالف او بغيراذنه بعلمه او بغير علمه كان
الحالف حانثا فى يمينه ولوقال ان تركت فلانا يدخل بيتى فدخلها فلان بعلم الحالف
ولم يمنعه حنث فى يمينه والا فلا (خانيه فى التعليق)

زيد بو سنه ايچنده عسكرى اولمازسم زوجهم هند اوج طلاق بوش اولسون
ديدكدنصكره اول سنه ايچنده عسكرى اولسه مجرد بويله ديمكله هند بوش
اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله مرارا من تنوير الابصار)

زيد اون كونه دك سفره كيتمزسم زوجهم هند بوش اولسون ديدكدنصكره اون كون
مرور ايدوب سفره كيتامكله هند بوش اولسه هند مدخول بها اولمغله زيد عدتى
ايچنده هنده مراجعت ايدوب تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ينبغى ان يقيد الطلاق الواقع بعدم كونه اخيرا (لمرتبه) الرجعة استدامة النكاح
القائم فى العدة فمن طلق مادون الثلاث بصريح الطلاق او بالثلاث الاول من كناياته
ولم يصفه بضرب من الشدة ولم يكن بمقابلة مال فله ان يراجع وان ابت مادامت
فى العدة بقوله راجعتك او راجعت امرأتى او بفعل ما يوجب حرمة المصاهرة من
وطئ ومس بشهوة بلاانزال ونحوه من احد الجانبين (ملتقى فى الرجعة)

زيد اناسي هنده قزك زينبك منزلنه وارسك زوجهم خديجه بوش اولسون ديدكدنصكره هندزينبك منزلنه وارسه زيدك زوجهسي بوش اولورمي * الجواب * اولور

(وفيما سواها اي سوى كلما من حروف الشرط اذا وجد الشرط في الملك ينحل اي اليمين الى جزاء اي يبطل اليمين ويترتب عليه الجزاء (درر في التعليق)

برصورتده خديجه مدخول بها اولمغله واقع اولان طلاق رجعيمدر يوخسه بائنميدر * الجواب * رجعيدر

(لابد ان يقيد بما اذا لم يكن الطلاق اخيرا (لمرتبه) كل طلاق وقع بشرط ليس بمال فهو رجعي (فصولين)

زيد عمروه سنك بأكه غرضك وعداوتك واردر ديدكده عمرو زيده اكرسأكه عداوتم وارايسه زوجهم هند بوش اولسون ديوب بعده عمروك زيده عداوتي ظاهره اولوب عمرو عداوتي اولماديغنه مصر اولوب نفسني تكذيب ايتماسه مجرد بويله ديمكله هند بوش اولورمي * الجواب * اولماز

(وفي الخانية لكن حلف لايعادي فلانا فعاداه بقلبه وحفظ لسانه وجوارحه لايحنث في يمينه (في السابع عشر من طلاق التاتارخانيه) وفي الفوايد الظهيرية انت طلق ان كنت انا احب كذا ثم قال لست احبه فهي امرأته ديانة ايضا قال السرخسي هذا مشكل لانه يعرف مافي قلبه وان كان لانعرف مافي قلبها لكن الحكم يدار على الظاهر وهو الاخبار وجودا وعدما (الدر المنتقى في التعليق)

زيد قزي هند كبيره يه سني عمروه تزويج ايدرسم زوجهم زينب اوچ طلاق بوش اولسون ديوب بعده زيد آخردياره كتدكدنصكره هند نفسني زيدك اذنسز عمروه تزويج ايلسه زينب شرط مزبوره بناء اوچ طلاق بوش اولورمي * الجواب * اولماز

واذا حلف لايزوج ابناله كبيرا اوابنته الكبيرة فامر رجلا فزوجه واجاز الابن لايحنث وفي الخانية الاان يباشر العقد بنفسه (في الحادي عشر من ايمان التتارخانية)

زيد عمرودن استعاره ايتديكي حماره شوقدر الماسني تحميل ايدوب آخردياره كوتورركن اهل عرف طائفه سندن بكر اثناء طريقده زيدي اخذ ايدوب الما وحمار بشركدر ديدكده زيد الما وحمار بشركك ايسه زوجهم هند اوچ طلاق بوش اولسون ديوب لكن الما وحمار بشرك اولماسه زيد مجرد بويله ديمكله هند اوچ طلاق بوش اولورمي * الجواب * اولماز

(المعلق بالشرط لايوجد قبل وجود الشرط (عنايه)

زيد دايني عمروايله چكشدكده عمروه دينمي ساكه ادا ايدرسم عورتم هند اوچ طلاق بوش اولسون ديدكدنصكره بكر دين مزبوره عمروك امريله كفيل اولوب كفالتنه بناء دين مزبوري عمروه ادا ايلسه هند اوچ طلاق بوش اولورمي * الجواب * اولور

(رجل عليه دين فحلف ان لايدفع الى فلان ماله اولايقضي اياه دينه اولاينقده ثم امر رجلا حتى ضمن عنه ونقده الضامن بضمانه حنث الحالف لان الضمان اذا كان بامره كان له

ان يرجع عليه فكان فعله كفعل الآمر وكذا لو احال الحالف صاحب دينه على رجل فاعطاه المحتال عليه حنث الحالف وان كانت الكفالة والحوالة بغير امر الحالف لا يحنث الحالف كما لو تبرع رجل بالاداء (من ايمان الخانية فى مسائل فى الاخذ)

زيد زوجه سى هنده اوزريكه اولنورسم وكيلم اولوب الديغم عورتى تطليق ايله ديوب بعده زيد هندى تطليق ايدوب بعد انقضاء العده زينبى تزوج ايلسه هند وكالت مزبوره يه بناءً زينبى تطليقه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(ولو قال لها اذا تزوجت عليك بامرأة فامر تلك المرأة بيدك ثم خلعها اوطلقها بائنا اوثلثا ثم تزوج امرأة اخرى لا يصير امرها بيدها واذا قال لها اذا تزوجت امرأة فامر تلك المرأة بيدك ولم يقل عليك ثم انه طلقها بائنا اوثلاثا اوخالعها ثم تزوج امرأة يصير امرها بيدها (فى الخامس من طلاق التاتارخانية)

زيد هنده سى تزوج ايدرسم بوش اولسون ديدكدنصكره زيد هندى تزوج ايتمك استدكده بوش اولمامغه مخلص شرعى ندر * الجواب * فضولى نكاح فعليله قبول

(وفى لا يتزوج فزوجه فضولى فاجاز بالقول حنث وبالفعل لا يحنث وهو المختار لاختصاص العقود بالاقوال وعن محمد رحمه الله تعالى لا يحنث فيهما وبه افتى بعض مشايخنا (الدر المنتقى فى اليمين فى البيع والشراء)

زيد زوجه سى هنده اذنمسزمنزلدن طشره كيدرسك بوش اول ديو شرط ايتدكدنصكره زيد هندى تطليق ايدوب زينبى تزوج ايتدكده اذنمسزمنزلدن طشره كتمه زيرا شرط ايتمشيدم ديوب لكن زينب زيدك اذنسز اول منزلدن طشره كيدوب بعده زيده بن شرط مزبوره بناءً بوش اولدم ديوب زيد بن هند ايچون شرط ايتمشيدم سنك ايچون شرط ايتمدم ديسه زينب شرط مزبوره بناءً بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال لامرأته لا تخرجى من الدار بغير اذنى فانى حلفت بالطلاق فخرجت بغير اذنه لا تطلق لانه لم يذكر انه حلف بطلاقها فلعله حلف بطلاق غيرها فكان القول قوله (من طلاق الخانية)

زيد زوجه سى هنده والده‌ك زينب منزلمه كلورسه سنى براغورم ديوب بعده زينب زيدك منزلنه وارسه مجرد زيد بويله ديمكله هند زيددن بوش اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى البزازية لو قال ان شفى الله مريضى فانا احج كان نذرا وفى الكفالة لو قال ان لم يؤده فلان فانا ادفعه اليك كان كفالة لما علم ان المواعيد باكتساب صور التعاليق تكون لازمة انتهى وعلى هذا لو قال ان دخلت الدار فانا اطلق كما فى النهر (الدر المنتقى فى باب التفويض)وعلى هذا فجواب السؤال ليس فى محله الا ان يقال مبنى الجواب على ان الحالف لم يكن من اهل البلدة التى تعارف هذا اللفظ بينهم فى الطلاق (ارتبه الفقير)

﴿ باب الخلع ﴾

هو ازالة ملك النكاح المتوقفة على قبولها بلفظ الخلع اوما فى معناه (تنوير الابصار)

عمرو اولان هند صغیره زوجی زید ایله مهری اوزرینه خلع اولسه هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمغله تمام مهرینی زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور سن وجثه سنك بلوغه تحملی اولوب بلوغنه اعتراف ایتدیسه

(صح قبول الصغیرة العاقلة الخلع فی حق الطلاق لا البراءة من المهر
(منیة المفتی فی الخلع)

هند صغیرهنك اباسی زید هندك زوجی عمرو ایله مهری اوزرینه خلع اولوب بدل خلعه ضامن اولدقدنصکره هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمغله مهرمزبوری تماما عمرودن السه عمرو مهر مرقومی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان کانت الابنة صغیرة فان ضمن الاب تم الخلع و یکون صداقها علی الزوج ثم یرجع الزوج علی الاب وان لم یضمن الاب لایجب المال لا علی الاب ولا علی الصغیرة
(من خلع الخانیة)

زید زوجهسی هندهسنی مهرك اوزرینه خلع ایتدم دیوب لکن هند اول مجلسده خلعی قبول ایتدین قالقوب آخر مجلسده قبول ایلسه مجرد آخر مجلسده قبول ایتمکله خلع باطل اولورمی * الجواب * اولماز

(هذا الجواب خطأ کما ستعرف (لمرتبه)

بوصورتده هند مجرد آخر مجلسده قبول ایتمکله خلع صحیح اولماز دیوب مهر نامنه زیددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وهذا الجواب لیس علی اطلاقه (لمرتبه)

وشرطه کالطلاق وصفته ماذکره بقوله هو یمین فی جانبه لانه تعلیق الطلاق بقبول المال فلا یصح رجوعه عنه قبل قبولها ولا یصح شرط الخیار له ولا یقتصر علی المجلس ای مجلسه و یقتصر قبولها علی مجلس علمها وفی جانبها معاوضة بمال فصح رجوعها قبل قبوله وصح شرط الخیار لها ولو اکثر من ثلاثة ایام (بحر) و یقتصر علی المجلس کالبیع
(الدر المختار فی الخلع)

وذکر القاضی ابو حفص فی زیاداته الخلع والطلاق علی مال من جانب الزوج یمین علی معنی التملیك کانه قال ان قبلت فانت طالق فیقتصر ذلك علی المجلس ان کانت حاضرة وعلی مجلس العلم ان کانت غائبة وذکر القاضی الامام ابو الیسر فی باب الخلع من طلاق الاصل اذا قال الرجل لامرأته خالعتك علی الف درهم فانه یشترط قبولها فی المجلس لانه ابطل ملکه بما یطلب منها فکان فی معنی البیع وهناك یشترط القبول فی المجلس کذا ههنا وهذا لانه یخاطبها بهذا الکلام وجواب الکلام یطلب فی مجلس الخطاب فان قبلت فی المجلس صح الخلع وان قامت بطل ولا یصح بعد ذلك لو قبلت وکذلك المرأة لو قالت لزوجها اخلعنی علی الف درهم یشترط الجواب فی المجلس وکذلك لو قالت طلقنی او قال الزوج طلقتك علی الف درهم یشترط القبول فی المجلس ولو قال الزوج خالعتك علی الف درهم ثم اراد ان یرجع لا یعمل رجوعه لانه یمین فانه طلاق معلق بالقبول والیمین لا یحتمل

الرجوع ولا يبطل بقيامه عن المجلس بخلاف ما اذا قالت اختلعت على الف درهم ثم ارادت ان ترجع صح الرجوع ويبطل بقيامها عن المجلس لان الخلع فى جانبها تمليك وليس بيمين كذا ذكره والاشكال على هذا انه لما كان من جانبه يمينا حتى لايملك الرجوع عنه ينبغى ان لايبطل بقيامها عن المجلس حتى لو قبلت فى مجلس آخر صح الا ان الجواب عنه ما قاله صدر الاسلام انه خاطبها بهذا الكلام وجواب الخطاب يطلب فى مجلسه فان قبلت صح والا فلا ولان الخلع من جانبه تعليق للطلاق فى معنى التمليك فيشترط القبول فى المجلس كما ذكره القاضى ابو حفص الاستروشنى والحاصل ان الخلع من جانبه يبطل بقيامها دون قيامه ومن جانبها يبطل بقيام كل واحد منهما عن المجلس

(عماديه فى الثانى والعشرين وكذا فى البزازية والتاتارخانية)

هند زوجى زيد ايله شوقدر اقجه مهرى اوزرينه خلع اولور اولدقده مبلغ مزبوره عمرو ضامن اولمق اوزره خلع اولوب عمرو دخى قبول ايلسه زيد مبلغ مزبورى عمرو وهنددن قنقيسندن ديلرسه المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ولو قالت المرأة لزوجها خالعنى على الف درهم على ان فلانا ضامن لها ففعل ثم الخلع ولا يلتفت الى قبول الضمين فبعد ذلك ينظر ان كان قبل فلان المال كان للزوج الخيار ان شاء اخذ المرأة بذلك بحكم الاصالة وان شاء اخذ الضمين بحكم الكفالة وان لم يقبل ذلك لاشئ عليه ولا يبطل (ذخيره فى الخلع)

هند زوجى زيده مهرمدن فارغه اولمق اوزره بنى تطليق ايله ديدكده زيد دخى قبول ايدوب هندى تطليق ايلسه هند نادمه اولوب مجرد لفظ خلع بولنمدى ديو مهرينى زيددن المغه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(اذا ابرأت المرأة زوجها عما لها عليه على ان يطلقها ففعل جاز ذلك وجازت البراءة وكان الطلاق باينا وكذلك لو جعلت له مالا على ذلك

(تاتارخانية فى الخامس عشر من كتاب الطلاق)

هند صغيره نك باباسى زيد هندك زوجى عمرو ايله هندك مهرى اوزرينه خلع اولدقده زيد مهر مزبوره ضامن اولوب بعده هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمامغله مهر مزبورك نصفنى عمرودن السه عمرو نصف مرقومى زيده تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(خلعها ابوها بمهرها ولم يدخل بها وضمنه جاز ولها نصف المهر ويضمن الاب للزوج نصف المهر (فصولين فى الثانى والعشرين)

زيد صغيره قزى هندك زوجى عمرو ايله هندك مهرى اوزرينه خلع اولوب مهره ضامن اولسه هند بالغه اولدقده مدخول بها اولمغله تماما مهرينى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بابا كدن ال ديوب ويرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وان خلع الاب صبيته على انه ضامن اى ملتزم للمال وان كان فى الاصل المتحمل لما على الاصيل فعليه اى الاب المال اى البدل كما على الزوج المهر فيقع الطلاق

ولم يسقط المهر كما فى الهداية (قهستانى فى الخلع)
زيدك زوجه سى هند كبيره نك باباسى عمرو هندك اذنسز هندك مهرى او زرينه زيد ايله خلع اولوب مهرى كندى مالندن ضامن اولدقدنصكره هندواقف اولدقده قبول ايتماسه طلاق واقع اولورمى * الجواب * اولور
بوصورتده هند مهرينى زيددن طلب ايتدكده زيد بابالك ضامن اولمغله باباكدن ال ديوو برماسكه قادراولورمى * الجواب * اولماز زيددخى عمروه رجوع ايدر
(الاولى ان يقيد بكونها مدخولا بها (لمرتبه) اذا خلع ابنته الكبيرة على صداقها وضمن فان كان باذن المرأة اولم يكن باذنها لكن بلغها الخبر واجازت فالخلع جائز وبرأ الزوج من المهر سواء كان قبل الدخول او بعده وان لم تأذن بذلك ولا اجازت بعد ما بلغها فالخلع جائز والطلاق واقع لانه معلق بقبوله ورجع المرأة على الزوج بنصف المهر ان كان قبل الدخول و بالكل ان كان بعده والزوج يرجع بذلك على الاب بحكم الضمان (عماديه فى الثانى والعشرين)
هند زوجى زيدايله مهرى اوزرينه خلع اولوب حقوق زوجيته متعلقه دعواسندن زيدى ابرا ايتدكدنصكره هندزيددن برسمور كوركى غصبا اخذايتمشيدك ديودعوى ايتدكده زيد مجرد حقوق زوجيته متعلقه دعوادن ابرا ايتمكله بودعوادن دخى برى اولمش اولورم ديو هندى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(و يسقط الخلع والمبارأة كل حق لكل منهما على الآخر مما يتعلق بالنكاح كالمهر مقبوضا اوغير مقبوض قبل الدخول بها او بعده والنفقة الماضية واما نفقة العدة فلا تسقط الا بالذكر قيد بالنكاح لانه لايسقط مالا يتعلق به كالقرض وثمن ما اشترت ونحوهما (درر فى الخلع)
زيدزوجه سى هندى بلانفقه براغوب آخر دياره كتمكله هندقاضى يه واروب زيد اوزرينه قدرمعروف يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدروب برمدت كندى ماليله يچندكدنصكره زيد كلدكده هندايله خلع اولسه هند مدت مزبورده كندى مالندن صرف ايتديكى اقچه يى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من الدرر)
هندزوجى زيدايله مهرى اوزرينه خلع وزيدقبول ايتدكدنصكره زيد تجديدنكاح ايتمدين هندايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(والواقع به اى بالخلع طلاق باين (درر فى الخلع ملخصا)
زيد آخر دياره ايكن زوجه سى هند نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(ولايجوز نكاح منكوحة الغير ومعتدة الغير عند الكل (خانية فى المحرمات)
بوصورتده هندنفسنى عمروه تزويج ايدوب بعده عمروهندى تطليق ايدوب بعده ينه تزوج ايدوب بعده ينه تطليق ايدوب بعده ينه تزوج ايتدكدنصكره زيد كلوب هندى عمرودن تفريق ايتدروب بعده زيد هندى وطئ ايتمدين هند ايله مخالعه اولسه عمرو هندى

بعد نقضاء العدد رضاسيله بلا حله تزوجه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ولو طلقها فى النكاح الفاسد هل يكون متاركة ذكر القاضى الامام صدر الاسلام فى باب نكاح العبيد من المبسوط الطلاق فى النكاح الفاسد متاركة وابطال للنكاح ولا يقع موقع الطلاق وذكر فى شرح الطحاوى العبد اذا تزوج بغير اذن المولى فقبل ان يجيز المولى طلقها ثلاثا فهى متاركة وفى فوائد صدر الاسلام طاهر بن محمود الطلاق فى النكاح الفاسد متاركة حتى لا ينتقص به عدد الطلاق وهكذا ذكر فى مجموع النوازل
(عماديه فى التاسع والعشرين)

﴿ باب الايلاء والظهار ﴾

هو الحلف على ترك وطئ زوجة مدته وهى اربعة اشهر للحرة وشهران للامة فلا ايلاء لو حلف على اقل منها وحكمه وقوع طلقة بائنة ان بر ولزوم الكفارة او الجزاء ان حنث
(ملتقى فى الايلاء)

زيد زوجه سى هنده سنك دوشككه كيررسم بندن بوش اول ديدكده ايلا نيت ايدوب بعده درت اى مرور ايدوب وطئه قادر ايكن هندى وطئ ايلماسه هند مبانه اولورمى * الجواب * اولور
والالفاظ التى يقع بها الايلاء ضربان صريح وكناية اما الصريح فنحو قوله والله لا اقربك لا اجامعك لا اطؤك لا اباضعك لا اغتسل منك من جنابة واما الكناية فهى كقوله لا امسك لا آتيك ولا ادخل بك ولا اغشاك ولا اجمع رأسى ورأسك ولا اضاجعك ولا اقرب فراشك فلا يكون ايلاء بلا نية كذا ذكره فى الفتاوى الظهيرية (بيان الرواية فى الايلاء)
الايلاء منع النفس عن قربان المنكوحة منعا مؤكدا بالله تعالى اوغيره من طلاق او عتاق او صوم او حج اوغير ذلك مطلقا اوموقتا (تاتارخانيه فى الايلاء)

زيد زوجه سى هنده والله ساكه قربان ايتميم ديدكدنصكره زيد مدت ايلاء ايچنده هنده قربان ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * كفارت يمين
(وحكم الايلاء شيئان احدهما يتعلق بالحنث بان يقربها فى مدة الايلاء وهو لزوم الكفارة ان كان الايلاء باسم من اسماء الله تعالى (الخلاصة) او بصفة من صفات الله تعالى على ما نفصله فى كتاب الايمان (م) ولزوم ما جعل جزاء ان كان الايلاء بغير الله تعالى والثانى يتعلق بالبربان لم يقربها حتى مضت مدة الايلاء وهو وقوع طلقة بائنة
(تاتارخانيه فى الايلاء)

زيد زوجه سى هند حرهيه والله طقسان كون ساكه جماع ايتميم ديسه زيد مدت مزبوره ده فئ ايتماكله هند مبانه اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا ايلاء فيما دون اربعة اشهر فى الحرة (الدر المنتقى فى الايلاء)

زيد زوجه سى هنده باشك انامك باشنه بكرز ديسه زيد بويله ديمكله مظاهر اولمش اولورمى * الجواب * اولماز
(والاصل فيه اذا شبهها بعضو لا يحل النظر من اعضاء الام يكون ظهارا وان شبهها

بما يحل النظر اليه كالشعر والوجه والرأس واليد والرجل لا يكون ظهارا
(فتاوای عدلیه فی الظهار)

﴿ باب اللعان ﴾

هو شهادات مؤكدة بالايمان مقرونة باللعن قائمة مقام حد القذف فی حق الزوج ومقام
حد الزنا فی حقها (ملتقی فی اللعان)

زید نکاح صحیح ایله تزوج ایتدیکی هند حره و بالغه ومسلمه وعفیفه دن تولد ایدن ولد
ایچون بینلرنده نکاح قائم ایکن ولد مزبور بندن دکلدر دیوب بووجهله ولدك نسبنی
نفی ایتدکده هند ولد زنادن دکلدر سندن دیوزیدی تکذیب ایدوب بعده هند زیدك
بو مقاله سنك موجبنی قاضی مجلسنده طلب ایتدکده مرافعه اولدقلری قاضی
وجه شرعی اوزره لعان ایتدکده زید وهند تلاعن ایدوب قاضی مزبور هندی زیددن
تفریق ایلسه هند زیددن باین طلاق بوش اولورمی * الجواب * اولور
(بو صورتده وجه محرر اوزره بعد التفریق هندك وطئ زیده حرام
اولورمی * الجواب * اولور

بو صورتده بعد التفریق قاضی ولد مزبورك نسبنی زیددن نفی ایتدم هنده الحاق ایتدم
دیسه ولدك نسبی زیددن منتفی اولوب هنده ملحق اولمش
اولورمی * الجواب * اولور

(فمن قذف زوجته العفیفة عن الزنا وصلحا لاداء الشهادة اونفی نسب الولد وطلبته
به لاعن فان التعنابانت بتفریق الحاكم الذی وقع اللعان عنده وان لم یرضیا فلو لم یفرق
حتی عزل اومات استقبله الحاكم الثانی ولو اخطأ الحاكم ففرق بینهما بعد وجود الاكثر
من كل منهما صح ولو بعد الاقل لا وحرم وطئها بعد اللعان قبل التفریق وان قذف بولد
نفی نسبه والحقه بامه (تنویر الابصار فی اللعان ملخصا)

﴿ باب العدة ﴾

زیدك زوجهٔ مدخول بهاسی هند زیدك منزلنده ساكنه ایكن زید هندی تطلیق ایلسه
هند عدتی منقضیه اولنجه منزل مزبورده ساكنه اولمیوب بغیر وجه آخر منزله چیقمغه
قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(ولاتخرج معتدة الرجعی والباین من بیتها الذی كانت تسكنه وقت الفرقة لقوله تعالی
ولاتخرجوهن من بیوتهن الآیة وفیه اشارة الی انها لاتخرج الی صحن الدار وهذا اذا كانت
فی الدار منازل لغیرهم لان صحنها بمنزلة السكة والا فتخرج
(قهستانی فی العدة ملخصا)

زید هندی تزوج ایتدکدنصکره قبل الدخول زید فوت اولسه هنده عدت لازمه
اولورمی * الجواب * اولور
(والعدة لحرة مؤمنة او كافرة صغیرة او كبیرة ولو غیر مخلو بها للموت من وقته لا من وقت الخبر
اربعة اشهر هلالیة او یومیة كما مر وعشر من اللیالی كما قال محمد بن الفضل اومن الایام

كما فى ظاهر الاصول (قهستانى فى العدة)

زيد ام ولدى اولميان جاريه سى هندى اعتاق ايدوب هند دخى نفسنى عمروه تزويج مراد ايلسه هنده عدت لازمه اولور مى * الجواب * اولماز

(المدبرة والامة اذا اعتقت اومات سيدها لاعدة عليها بالاجماع (البحر الرائق فى العدة)

زيد جاريهٔ موطوئه سى هندى اعتاق ايتدين عمروه تزويج مراد ايلسه هنده عدت لازمه اولور مى * الجواب * اولماز اما افضل اولان بر حيض ايله استبرا ايدوب تزوج ايتمكدر

(رجل اراد ان يزوج جاريته بعد الوطئ فالافضل له ان يستبرئها بحيضة ثم يزوج وكذا اذ اراد ان يبيع جاريته فان زوج الجارية قبل الاستبراء جاز النكاح ويستحب للزوج ان لا يطئها حتى تحيض حيضة وقال محمد رحمه الله تعالى لايحل للزوج ان يطأها قبل الاستبراء (من بيوع الخانية فى اخر الاستبراء)

زيد ام ولدى هندى اعتاق ايتدكدنصكره زيد هندى عدتى ايچنده تزوج ايتمك جائز اولور مى * الجواب * اولور

(ويجوز لصاحب العدة ان يتزوجها لان النهى عن التزوج للاجانب لا للازواج (من طلاق البدايع فى احكام العدة)

زيد ذمينك زوجهٔ مدخول بهاسى هند ذميه شرف اسلامله مشرفه اولدقده زيد اسلامدن ابا ايتمكله حاكم هندى زيددن تفريق ايلسه هنده عدت لازمه اولور مى * الجواب * اولور

(قوله واباؤه طلاق لاباؤها واشار بالطلاق الى وجوب العدة عليها ان كان دخل بها لان المرأة اذا كانت مسلمة فقد التزمت احكام المسلمين ومن حكمه وجوب العدة (البحر الرائق فى نكاح الكافر)

زيدك ام ولدى اولوب ذات حيض اولان هند زيدك فوتندنصكره التمش كون تمامنده نفسنى عمروه تزويج مراد ايتدكده اوچ حيض كوروب عدتم منقضيه اولدى ديسه عمروهنده اينانيچق هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وام الولد اذا اعتقها مولاها اومات عنها تعتد بثلاث حيض (خانيه فى العدة) ومن قالت مضت عدتى بالحيض فالقول لها مع اليمين ان مضى عليها ستون يوما (ملتقى فى العدة)

زيدك ام ولدى هند وضع حمل ايدوب زيد هندى عقيب ولادته اعتاق ايتدكدنصكره هند يوز كون تمامنده نفسنى عمروه تزويج مراد ايتدكده اوچ حيض كوروب عدتم منقضيه اولدى ديسه عمروهنده اينانيچق هندى تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(اما اذا طلقها عقيب الولادة فلا تصدق الحرة فى رواية محمد رحمه الله تعالى فى اقل من خمسة وثمانين يوما ويجعل النفاس خمسة وعشرين يوما وعلى رواية حسن

رحمه الله تعالى اقلها مائة يوم بزيادة اكثر نفاس وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى لاتصدق فى اقل من خمسة وستين يوما وقال محمد رحمه الله تعالى لاتصدق فى اقل من اربعة وخمسين يوما وساعة (البحر الرائق فى العدة وتفصيله فى تتار خانيه)

زيدك ام ولدى هند ولد طوغوردقده زيد عقيب ولادته هندى اعتاق ايدوب بعده هند اوچ كون مرور نده نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز نكاح منكوحة الغير ومعتدة الغير عند الكل (خانيه فى المحرمات)
(وباقى المسئلة يعرف تمامه)

زيد ذات حيض اولان زوجهٔ مدخول بهاسى هندى باينا تطليق ايتدكدنصكره التمش كون تمامنده هند نفسنى عمروه تزويج مراد ايتدكده اوچ حيض كوروب عدتم منقضيه اولدى ديمكله عمرو اينانوب هندى تزوج ايتدكدنصكره هند نفسمى عمروه تزويج ايتديكم وقتده هنوز عدتم منقضيه اولمامشيدى ديسه كلامنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

(وقال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل اذا كان للمرأة زوج معروف طلقها فتزوجت بآخر وقالت تزوجت وانا فى العدة ان كان بين طلاق الاول ونكاح الثانى اقل من شهرين كان القول قول المرأة وان كان مقدار شهرين لايقبل قولها عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى
(خانيه فى دعوى النكاح من كتاب الدعوى)

زوجى فوت اولان هند حره حامل اولمديغى عدتى نقدر زمانده منقضيه اولور * الجواب * درت آى اون كون مرورنده

(واذا مات الرجل عن امرأته الحرة فعدتها اربعة اشهر وعشرة ايام وان كانت امة فعدتها شهران وخمسة ايام وان كانت حاملا فعدتها ان تضع حملها
(قدورى فى العدة)

زيد فوت اولوب زوجه سى هند حامله ترك ايتدكده هندك عدتى نه ايله منقضيه اولور * الجواب * وضع حمل ايله (مرت مسئلته آنفا)

زيد متوفاك عقد صحيح ايله منكوحه سى اولان هند حره زيدك فوتندن بمش كون مرورنده نفسنى عمروه تزويج ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(لابد ان يقيد بكونها حائلا (لمرتبد) وباقى المسئلة يعرف تمامه من الخانية)

زيد ذات حيض اولان زوجهٔ مدخول بهاسى هند حره يى باينا تطليق ايتدكدنصكره هند التمش كوندن اقلده اوچ حيض كوروب عدتم منقضيه اولدى ديسه تصديق اولنورمى * الجواب * اولنماز

(الحرة المطلقة اذا اقرت بانقضاء العدة بالحيض لاتصدق فى اقل من شهرين هو المختار
(خانيه فى العدة)

زيد ذمى زوجه سى هند نصرانيه يى تطليق ايلسه هنده عدت لازمه

اولور می * الجواب * اعتقادلرنده اولماق اوزره ایسه اولماز
(ولاعدة علی ذمیة طلقها اومات عنها ذمی اذا اعتقدوا عدمها
(الدر المنتقی فی العدة)

هندك زوجی زید آخر دیاره کیدوب برمدت مکث ایتدکدنصکره زید کلدکده هندزیددن سن بنی درت ای مقدم دیار آخرده باینا تطلیق ایتدك دیو دعوی وزید انکار ایدوب هند مدعاسنه اقامت بینه ایتمکله طلاقه حکم اولنسه هندك عدتی طلاقك وقوعی کوندنمی اعتبار اولنور یوخسه طلاقه حکم اولندیغی کوندنمی اعتبار اولنور
* الجواب * طلاقك وقوعی کوندن اعتبار اولنور

(وابتداء العدة فی الطلاق والموت عقیبهما ای عقیب الطلاق والموت وان لم تعلم المرأة بهما لانها اجل فلا یشترط العلم بانقضائه سواء اعترف بالطلاق او انکر فلو ادعته علیه فی شوال وقضی به فی المحرم فالعدة من وقت الطلاق لا القضاء کما فی البزازیة الا اذا اقر بطلاقها فی زمان ماض فالفتوی ان ابتدائها من وقت الاقرار (الدر المنتقی فی العدة)

بر بلده اهالیسندن زید آخر دیارکتدکدنصکره زوجه مدخول بهاسی هندی اورده باینا تطلیق ایلسه هندك عدتی طلاقی کوندنمی اعتبار اولنور یوخسه هنده خبر واصل اولدیغی کوندنمی اعتبار اولنور * الجواب * طلاقی کوندن اعتبار اولنور

(المرأة اذا بلغها طلاق زوجها الغائب اوموته تعتبر عدتها من وقت الطلاق والموت عندنا لا من وقت الخبر (من طلاق الخانیة فی انتقال العدة)

زید ذمی فوت اولدقده حامل اولان زوجهسی هند نصرانیه وضع حمل ایتمدین نفسنی آخره تزویج مراد ایلسه هند وضع حمل ایدنجه تزویجدن منع اولنور می * الجواب * اولور

(ولاعدة علی ذمیة طلقها ذمی ولا علی حربیة خرجت الینا مسلمة الا الحامل فان علیها العدة سواء کانت ذمیة اوحربیة عنده وعند جراز نکاح الحربیة ولا یطأ حتی تضع الحمل وهو اختیار الکرخی کما فی المحیط (قهستانی فی العدة ملخصا)

هند نصرانیهنك زوجی زید ذمی فوت اولوب بعده هند شرف اسلامله مشرف اولسه هندك عدتی منقضیه اولمدین هند نفسنی عمرو مسلمه تزویجه قادره اولور می * الجواب * اولماز

(اعلم ان المرأة اذا خرجت الینا مهاجرة مسلمة او ذمیة تبین باتفاق اصحابنا ولکن هل یلزم علیها العدة ففیه اختلاف قال ابو حنیفة رحمه الله تعالی لا یلزمها وقالا یلزمها لهما ان هذه حرة فارقت زوجها بعد الاصابة فیلزمها العدة کالمطلقة فی دارنا وکالتی اسلمت فی دارنا وابی زوجها عن الاسلام (غایة البیان فی نکاح اهل الشرك)

زید جاریه موطوءهسی هندی تدبیر مطلق ایله مدبره ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله هند آزاد اولسه زیددن عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(وقید بام الولد لان المدبرة والامة اذا اعتقت اومات سیدها لا عدة علیها کما ذکره الاسبیجابی (البحر الرائق فی العدة)

عدت وفات ايله معتده اولان هند درت اى اون كون تمام اولمدين نفسنى زيده تزويج ايدوب زيد دخى هنده داخل اولدقدنصكره عقد مزبور فاسد اولمغله حاكم هندى زيددن تفريق ايدوب بعده زيدك وفاتى كوننددن درت آى اون كون تمام اولدقده زيد هندى رضاسيله تزوج ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(وفى فوائد شمس الاسلام رجل تزوج امرأة فى عدة الوفات وجامعها فلما انقضت عدتها تزوجها ثانيا يجوز وكذا اوجبلت بالجماع تنقضى العدة بمضى المدة (خلاصه فى النكاح)

زيد ذمينك زوجهٔ مدخول بهاسى هند نصرانيه شرف اسلامله مشرفه اولوب بعده زيده اسلام عرض اولندقده زيد ابا ايتمكله هند زيددن تفريق اولنسه هند عدت چكمجه نفسنى آخره تزويجه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(قوله واباؤه طلاق لا اباؤها واشار بالطلاق الى وجوب العدة عليها ان كان دخل بها لان المرأة اذا كانت مسلمة فقد التزمت احكام المسلمين ومن حكمه وجوب العدة (البحر الرائق فى نكاح الكافر)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى باينا تطليق ايتدكدنصكره هند عدتنى ايچنده نفسنى عمروه تزويج عمرو دخى هنده دخول ووطئ ايدوب بعده فساد نكاحه بناء عمرودن تفريق اولنسه هند عمرودن عدتى منقضيه اولمدين نفسنى آخره تزويجه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا وطئت المعتدة بشبهة ولو من المطلق وجب عدة اخرى لتجدد السبب وتداخلتا والمرئى من الحيض منهما وعليها ان تتم العدة الثانية ان تمت الاولى وكذا بالاشهر او بهما لو معتدة وفات (الدر المختار فى العدة)

زيد هندى تزوج ايتدكدنصكره قبل الدخول والخلوة زيد هندى تطليق ايلسه هنده عدت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(العدة لحرة تحيض للطلاق بعد الدخول والخلوة الصحيحة فانه لو طلقها قبل الدخول او بعد الخلوة الفاسدة والفساد لعجزه عن الوطئ حقيقة لم تجب العدة (قهستانى فى العدة ملخصا)

زيد متوفانك ام ولدى اولوب ذات حيض اولان هند اوچ حيض كورمدين نفسنى آخره تزويجه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وهى فى حرة تحيض لطلاق اوفسخ بعد الدخول حقيقة اوحكما ثلاث حيض كوامل كذا ام ولد مات مولاها اواعتقها (تنوير الابصار فى العده)

زيدزوجهٔ مدخول بهاسى هندى طلاق رجعى ايله تطليق ايدوب بعده زيد مراجعت ايتمدين هندك عدتى منقضيه اولسه زيد تجديد نكاح ايتمدين هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرطية بقاء العدة لان الاستدامة انما تتحقق ما دامت العدة باقية اذ الملك باق

فی العدة زائل بعد انقضائها (درر فی الرجعة)

زید زوجهٔ مدخول بهاسی هندی تطلیق ایتدکدنصکره عمرو هندك عدتی منقضیه اولمق زعمیله هندی تزوج ایدوب بعده اوچ آی مرورنده هند مستبین الخلقه برجنین میت القا ایلسه عمروك نکاحی صحیح اولورمی * الجواب * اولمز

(رجل تزوج امرأة فجائت بسقط استبان خلقه او بعض خلقه قالوا ان جائت به لاربعة اشهر جاز النکاح وان جاءت به لاربعة اشهر الا یوما لایجوز لان الخلق لایستبین فی اقل من مائة وعشرین یوما فاذا اسقطت سقطا استبان خلقه کان السقط من زوج قبله فلایجوز النکاح (خانیه فی مسائل النسب من النکاح)

هند صغیرهنك ولی اقربی لابوین عمی زید هندی عمروه تزویج ایتدکدنصکره هند قبل الدخول بالغه اولوب خیار بلوغله عقد مزبوری حاکمه فسخ ایتدرسه هند نفسنی آخره تزویج ایتمك استدکده هنده عدت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولاعدة فی طلاق قبل الدخول (ملتقی) والفسخ فی معنی الطلاق (درر)

زید سن ایله بالغه اولوب اصلا حیض کورمیوب حامل دخی اولمیوب وسن ایاسه داخله اولمیان زوجه سی هند حره یی تطلیق ایلسه هندك عدتی نه ایله منقضیه اولور * الجواب * اوچ آی ایله

(لابد من التقیید بکون المرأة مدخولا بها (لمرتبه) وهی ای العدة فی حرة تحیض لطلاق اوفسخ ثلاث حیض کوامل وفیمن عطف علی فی حرة ای العدة فی حق حرة لم تحض لصغر اوکبر اوبلغت ولم تحض ثلثة اشهر (منح الغفار فی العدة)

زید صحتنده زوجه سی هند آیسه یی باینا تطلیق ایدوب بعده هندك عدتی ایچنده زید فوت اولسه هندك عدتی عدت وفاته منقلبه اولورمی * الجواب * اولماز

بو صورتده هندك عدتی یوم تطلیقدن اوچ آی تمامنده منقضیه اولورمی * الجواب * اولور

(ولابد من التقیید بکونها مدخولا بها (لمرتبه) والحرة المطلقة اذا مات زوجها فی العدة ان کان الطلاق رجعیا تنقلب عدتها عدة الوفاة وان کانت مبتوتة فان کانت لاترث زوجها لاتنقلب عدتها عدة الوفاة وان کانت ترث تجمع بین الاشهر والحیض (خانیه فی انتقال العدة)

زید زوجه سی هند ایله ازواج معامله سی ایدرکن هند زید دن سن بنی برآی مقدم طلاق ثلثه ایله تطلیق ایتمشیدك دیو دعوی وزید بن اول وقتده مجنون ایدم سنی تطلیق ایتدیکمی بلمدیسه هند زیدك اول وقتده عاقل ایکن کندوبی طلاق ثلثه ایله تطلیق ایتدیکنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك هنده وطئ اخیردن عدت مستأنفه لازمه اولورمی * الجواب * اولور

(ولوان مسلما ادعت علیه امرأته انه طلقها ثلاثا اوانه ارتد عن الاسلام فبانت منه فقال القاضی للزوج فقال اصابنی جنون وکان ذلك منی وانا مجنون اوقال اصابنی برسام

وبمذهب عقلي اوقال اصابني وجع اذهب عقلي فان عرف ان ذلك اصابه فالقول قوله (من طلاق الاستار خانية في المتفرقات) ويجب على معتدة الطلاق والفسخ والموت وغيرها وطئت بشبهة من قبل الزوج او الاجنبي عدة اخرى للوطئ وفيه اشعار بانه لو وطئها مبتوتة مقرا بالطلاق لم تستأنف العدة ولو لم يقر به تستأنف (قهستاني في العدة)

﴿ باب ثبوت النسب ﴾

زيدك ام ولدى اولميان جاريه سى هند بر ولد طوغوردقده ولد زيددندر ديوب لكن زيد دعوت ايلماسه مجرد هند بويله ديمكله ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولماز

(ولدت امة الموطوءة له ولدا لم يثبت نسبه حتى يدعيه (درر في آخر ثبوت النسب)

زيد زوجهٔ مدخول بهاسى هندى تطليق ايتدكدن صكره هند انقضاء عدتنى اقرار ايتمدين طقوز آى مرورنده بر ولد كتورسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(كما يثبت النسب في مبتوتة جاءت به اى بالولد لاقل منهما اى السنتين بلا دعوة لاحتمال كون الولد قائما وقت الطلاق فلا يتيقن بزوال الفراش ويثبت النسب احتياطا ان لم تقر بمضيها (منح الغفار في احكام النسب)

اقل مدت حمل نه مقداردر * الجواب * التى آيدر

(اقل مدة الحمل ستة اشهر واكثرها سنتان (ملتقى في ثبوت النسب)

زيد جاريه سى هندى عمروه بيع وتسليم ايدوب بعده وقت بيعدن التى آى مرورنده هند بر ولد طوغوردقده زيد ولد بندندر ديوب لكن عمرو تصديق ايلماسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولوب هند ام ولد اولورمى * الجواب * اولماز

(قال محمد في الاصل اذا باع الرجل جاريته من غيره وولدت عند المشترى فادعاه البائع فهذه المسئلة على ثلاثة اوجه الوجه الثانى اذا جاءت بالولد لستة اشهر فصاعدا فان دعوة البائع لا تصح الا بتصديق المشترى (محيط البرهانى في الدعوى)

زيدك جاريه سى هند ابتداء حامل اولدقده هند زيد بنى وطئ ايتدى ولد زيددندر ديوب لكن زيد بندن دكلدر ديسه مجرد هند بويله ديمكله ولد زيدك اوغلى اولوب هند ام ولد اولورمى * الجواب * اولماز

(ولدت امته الموطوءة له ولدا توقف ثبوت نسبه على دعوته (تنوير الابصار)

بوصورتده زيد هندى وولدى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(البيع عقد مشروع ثبت شرعيته بالكتاب والسنة والعقول (اختيار)

هندك زوجى زيد فوت اولدقدن صكره هند انقضاء عدتنى اقرار ايتمدين زيدك فوتندن يكرمى بش آى مرورنده بر ولد طوغورسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المبتوتة والمتوفى عنها زوجها يثبت الى سنتين ان لم تقر بالانقضاء بعد مدة تحتمل الانقضاء ولايثبت لاكثر من سنتين (خزانة المفتين فى النسب)

زيد مزنيه‌سى هندى تزوج ايتدكدنصكره هند التى آيدن اقلده بر ولد طوغوردقده زيد ولد مطلقا بندندر ديوب بعده زيد فوت اولسه ولد مزبورك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(رجل زنى بامرأة فحبلت منه فلما استبان حملها تزوجها الزانى ولم يطئها حتى ولدت قالوا ان لم تكن فى عدة الغير جاز النكاح وعليهما التوبة وقال الفقيه ابو الليث رحمه الله تعالى ان جاءت بولد لستة اشهر فصاعدا من وقت النكاح جاز النكاح ويثبت النسب وان جاءت بولد لاقل من ستة اشهر من وقت النكاح لايثبت النسب ولايرث منه الا ان يقول الرجل هذا الولد منى ولايقول من الزنا (من نكاح الخانية فى النسب)

زيد مزنيه‌سى هندى تزوج ايتدكدنصكره هند التى آيدن اقلده بر ولد طوغوردقده زيد ولد بندندر ديماسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولماز لايثبت النسب من الزنا لقوله عليه الصلاة والسلام الولد للفراش ولافراش للزانى (من دعوى مبسوط السرخسى فى دعوة الولد من الزنا)

زيد متوفانك زوجه‌سى هندك حملى ظاهر اولوب هند انقضاء عدتى اقرار ايتمدين زيدك فوتندن ايكى سنه‌دن اقلده بر ولد كتورسه ولدك نسبى زيددن ثابت اولورمى * الجواب * اولور

(و يثبت نسب ولد المتوفى عنها زوجها مابين الوفاة وبين سنتين (من البدايه)

زوجى اولميوب كسنه‌نك معتده‌سى اولميان هند مولدنده مجهول النسب اولوب كبدويه اوغل اولمغه صالح اولان آخرك قولى عمرو صغير ايچون اوغلمدر ديو اقرار ايدوب لكن عمروك مولاسى هندى تصديق ايتماسه اقرار مزبوره بناء عمروك نسبى هنددن ثابت اولورمى * الجواب * اولماز

(صح اقراره اى الرجل بالولد والوالدين لانه اقرار على نفسه وليس فيه حمل النسب على الغير والزوجة والمولى لان موجب اقراره ثبت بينهما بتصادقهما بلا اضرار باحد فينفذ وصح اقرارها بالوالدين والزوج والمولى لان الاصل ان اقرار الانسان حجة على نفسه لاعلى غيره و بالاقرار بهؤلاء لايكون اقرارا الا على نفسه فيقبل وشرط تصديقهم لان اقرار غيرهم لايلزمهم لان كلا منهم فى يد نفسه الا اذا كان المقر له صغيرا فى يد المقر وهو لايعبر عن نفسه اوعبدا له فيثبت نسبه بمجرد الاقرار ولو كان عبدا لغيره يشترط تصديق مولاه كما شرط تصديق الزوج فى دعوى المرأة الولد اوشهادة امرأة قابلة كانت اوغيرها فى اقرار امرأة ذات زوج بالولد وعدم العدة فى غيرها اى فى اقرار امرأة غير ذات الزوج يعنى اذا لم تكن المرأة ذات زوج ولامعتدة صح اقرارها بالولد لان فيه الزاما على نفسها دون غيرها فينفذ عليها (درر فى اقرار المريض)

زیدك ام ولدی اولیان جاریه سی هند برولد کتوردکده زید ولد بنمدر دیو دعوت
ایتمدین اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز
(مرت مسئله من تنویر الابصار)

زیدك ایکی سنه دنبرو ملکنده اولان جاریه سی هندی عمروه بیع و تسلیم ایتدکدنصکره
وقت بیعدن التی آیدن اقلده بر ولد طوغوردقده زید ولد بنمدر دیو دعوت ایلسه
ولدك نسبی زیددن ثابت اولوب هند ام ولدی اولمغله زید بیعی فسخ وثمنی رد ایدوب ولد ایله
هندی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولدت مبیعة لاقل من نصف سنة منذ بیعت فادعاه البایع فهو ابنه وهی ام ولده
ویفسخ البیع و یرد الثمن (ملتقی فی دعوی النسب) هذا اذا ولدت لاقل من ستة اشهر
من وقت البیع وقد کان البایع اشتری هذه الجاریة و باعها بعد سنتین حتی علم ان
العلوق کان فی ملك البایع (فی العاشر من دعوی الخلاصة)

زید هند حره یه زنا ایدوب هندك بر ولدی اولسه اول ولدك نسبی زید دن ثابت
اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله من دعوی المبسوط)

﴿ باب الحضانة ﴾

(بالکسر لغة مصدر حضن الصبی ای رباه کما فی المقائس وشرعا تربیة الام اوغیرها
الصغیر اوالصغیرة قبل الفرقة او بعدها (قهستانی) هی بفتح الحاء وکسرها
تربیة الولد (الدر المنتقی)

هند صغیره نك اناسی وحاضنه سی زینب فوت اولوب هندك نسواندن حاضنهٔ اخراسی
اولمامغله صغیره نك اقرب عصباتی لابوین عمی عمرو صغیره یی الوب تربیه و امساك
اوزره ایکن صغیره نك اناسنك عمه سی قزی خدیجه مجرد بن نسواندن اولمغله امسا که
اولی یم دیو صغیره یی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا حق لبنات العمة والخالة فی الحضانة لانهن غیر محرم (منح الغفار فی الحضانة)

اوچ درت یاشنده اولان هند صغیره نك حق حضانه سی هندك اناسنك لابوین قز قرنداشی
زینب ایله باباسی زیددن قنقیسنکدر * الجواب * زینبکدر

(فان لم تکن ای ان لم توجد امرأة مستحقة للحضانة فالحق للعصبات علی ترتیبهم
فی الارث فیقدم الاب ثم الجد ثم الاخ لاب وام ثم الاخ لاب ثم بنوه کذلك ثم العم ثم بنوه
لکن لاتدفع صبیة الی عصبة غیر محرم کابن العم ومولی العتاقة
(مجمع الانهر فی الحضانة)

هند زوج مطلقی زیددن اولوب حضانه سنده اولان صغیر اوغلی عمروك مالی اولمامغله
زید معسر اوزرینه نفقه تقدیر ایتدروب صغیری بسلیوب نفقهٔ مقدره یی استدکده
صغیرك باباسنك اناسی زینب موسره بن صغیری مجانا بسلیوب هنددن منع ایتمم دیسه
حاکم هنده صغیره یی مجانا امساك ایله یاخود زینبه ویر دیمکه
قادر اولورمی * الجواب * اولور زید معسر ایسه

(للصغيرة عمة موسرة واب معسر ارادت العمة امساك الولد مجانا ولا تمنعه اى العمة الولد عن الام وهى اى الام تأبى اى تمنع من الحضانة وتطالبه بالاجر ونفقة الولد فالصحيح ان يقال لها اما ان تمسكى الولد مجانا اوتدفعى الى العمة كذا فى الخلاصة (درر فى الحضانة)

استانبول اهالیسندن زید هندی استانبولده تزوج ایتدکدنصکره هند فوت اولسه حالا هندك دیمتوقه‌ده متوطنه اولان اناسی زینب هندك زیددن اولان صغیره قزی خدیجه‌یی حاضنه‌سی اولمغله زیدك اذنسز دیمتوقه‌یه کوتوروب آنده امساکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(وهذا اى السفر بالولد الى الوطن للام فقط فلا یخرجه الاب الا ان یستغنی ولا غیره ممن یستحق الحضانة نظرا للصغیر (قهستانی فی الحضانة)

هند صغیره‌نك اناسی زینب فوت اولدقده حق حضانه صغیره‌نك انا سنك اناسی خدیجه‌نك اولوب لکن خدیجه مسافهٔ سفر بعید آخر دیارده ساکنه اولمغله خدیجه هندی الوب باباسی زیدك اذنسز اول دیاره کوتورمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)

هند نصرانیه زوجی زید مسلم متوفادن اولان اوغلی عمرو صغیری بحق الحضانه امساك اوزره ایکن عمرو تعقل دین ایدوب عمروك مسلمیندن کسنه‌سی اولمامغله حاکم عمروی تربیه ایچون وصیسی بکر مسلمه ویرسه هند اناسی اولمغله بن تربیه‌یه اولی یم دیو عمروی بکردن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(والحاضنة الذمية ولو مجوسية كمسلمة مالم يعقل دينا ينبغى تقديره بسبع سنين لصحة اسلامه حينئذ (نهر) اوالى ان يخاف ان يألف الكفر فينزع منها وان لم يعقل دينا (بحر) (الدر المختار فى الحضانة)

هند زوجی زید متوفادن اولان صغیره قزلری زینب وخدیجه‌یی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن نفسنی صغیره‌لره اجنبی اولان عمروه تزویج ایدوب صغیره‌لرك نسواندن حاضنهٔ اخرالری اولماسه صغیره‌لرك اقرب عصبه‌لری بابالرینك باباسی عمرو صغیره‌لری هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ومن نكحت غير محرمه سقط حقها (ملتقى) فان لم تكن امرأة تستحق الحضانة فالحق للعصبات على ترتيبهم فى الارث (الدر المنتقى فى الحضانة)

هند زوجی زید متوفادن اولان صغیر اوغلی عمروی بحق الحضانه امساك اوزره ایکن نفسنی صغیره اجنبی اولان بکره تزویج ایدوب صغیرك نسواندن حاضنهٔ اخراسی اولمامغله صغیرك اقرب عصباتی لابوین عمی بشر صغیری هنددن الوب امساك ایتدکدنصکره بکر هندی باینا تطلیق ایلسه حالا هند صغیری بشردن الوب استغنا حاصل اولنجه بحق الحضانه امساك مراد ایتدکده بشر هنده مجرد مقدما نفسکی صغیره اجنبی‌یه تزویج ایتدکله ویرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ويسقط حقها بنكاح غير محرمه وتعود بالفرقة (تنوير الابصار) قال ثم تعود بالفرقة اى تعود الحضانة لزوال المانع فقولهم سقط حقها معناه منع مانع منه لانه من باب زوال المانع لامن عود الساقط كالناشزة لانفقة لها ثم تعود بالعود الى منزل الزوج واراد بالفرقة الطلاق البائن واما الطلاق الرجعى فانه لايعود حقها به حتى تنقضى عدتها لقيام الزوجية (البحر الرائق فى الحضانة)

هند صغيره نك حاضنه سى اناسى زينب فوت اولوب صغيره نك لابوين عمى زيد ايله لام ارقرنداشى عمرودن غيرى كمسنه سى اولماسه حق حضانه زيد وعمرودن قنقيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(ثم اذا لم تكن عصبة فلذوى الارحام فيدفع للاخ لام ثم لابنه ثم للعم لام ثم للخال لابوين ثم لام (الدر المختار فى الحضانه)

زيد بر بلده اهاليسندن هندى اول بلده ده تزوج ايتدكدن نصكره زيد هندى بلدۀ اخرايه كوتوروب بعده تطليق ايتمكله هند زيددن اولان صغيره قزى زينبى بحق الحضانه امساك ايدوب بعده هند زينبى بلدۀ اوليه كوتورمك مراد ايلسه زيد راضى اولمام ديو هندى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ليس للمطلقة الخروج بالولد من بلدة الى اخرى بينهما تفاوت الا اذا انتقلت من القرية الى المصر وفى عكسه لا الا اذا كان وطنها ونكحها ثمه (من تنوير الابصار فى الحضانة)

يدى ياشنده اولان هند صغيره نك حق حضانه سى ناسنك اناسى زينب ايله ابى زيددن قنقيسنكدر * الجواب * زينبكدر

(لام والجدة احق به حتى يستغنى عن الغير وقدر الاستغناء بسبع سنين وبه يفتى واحق بها حتى تحيض وروى عن محمد رحمه الله تعالى حتى تشتهى وهو الاحوط (دررغرر فى الحضانة ملخصا) وحد الشهوة تسع سنين وعليه الفتوى ذكره الزيلعى وغيره (الدر المنتقى)

بر بلده اهاليسندن هند زوجى زيد متوفا دن اولان صغير اوغلى عمروى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن نفسنى صغيره اجنبى يه تزويج ايدوب صغيرك نسواندن حاضنۀ اخراسى اولماسه صغيرك مدت سفر بعيد بلدۀ اخراده متوطن اولان اقرب عصباتى لابوين عمى عمرو كلوب صغيرى هندك اذنسز الوب بلدۀ اخرايه كوتوروب امساكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وهذا اى السفر بالولد الى الوطن للام فقط فلايخرجه الاب الا ان يستغنى ولاغيره ممن يستحق الحضانة نظرا للصغير (قهستانى فى الحضانة)

بر بلده اهاليسندن زيد زوجه سى هندى تطليق ايدوب زيددن اولان صغيره قزى زينبى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن نفسنى صغيره يه اجنبى يه تزويج ايتمكله هندك اناسى خديجه صغيره يى بحق الحضانه هنددن السه خديجه صغيره يى زيدك

اذنلسز مسافهٔ سفر بعید بلدهٔ اخرایه کوتوروب آنده امساکه قادره
اولورمی * الجواب * اولماز

(فاذا ماتت الام فصار الولد الى ام الام اوبعض من يجب لها اخذه من النساء فارادت ان تخرج الولد من المصر الذى فيه الاب الى مصر آخر لم يكن لها ذلك وان كان ذلك المصر الذى كان وقعت عقده بالنكاح على ام الصبى
(شرح ادب القاضى للخصاف)

زيد صغيرك اناسى وحاضنه‌سى هند نفسنى صغيره اجنبى اولان عمروه تزويج ايتدكد نصكره عمرو هندى باينا تطليق ايلسه هندك حضانه سى
عودت ايدرمى * الجواب * ايدر

(ويسقط حقها بنكاح غير محرمه وتعود بالفرقة (تنوير الابصار فى الحضانة)

بر بلده اهالبسندن زيد زوجه‌سى هندى تطليق ايدوب بلدهٔ اخراده توطن مراد ايتدكده زيدك هنددن اولوب عاقل وبالغ اولان اوغلى عمرو اناسى هند ايله ساكن اولمق مراد ايلسه عمروك رأيى مجتمع ونفسنده مأمون ايكن زيد عمروى جبر ايله بلدهٔ اخرايه كوتورمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واما التى للرجال فاماوقتها فمابعد الاستغناء فى الغلام الى وقت البلوغ وبعد الحيض فى الجارية اذا كانت عند الام اوالجدتين واذا كانت عند غيرهن فما بعد الاستغناء فيهما جميعا الى وقت البلوغ لما ذكرناه من المعنى وانما يوقت هذا الحق الى وقت بلوغ الصغير والصغيرة لان ولاية الرجال على الصغار والصغائر يزول بالبلوغ كولاية المال غير ان الغلام اذا كان غير مأمون عليه فللاب ان يضمه الى نفسه ولايخلى سبيله كيلا يكتسب شينا عليه ولبس عليه نفقته الا ان يتطوع فاما اذا بلغ عاقلا واجتمع رأيه واستغنى عن الاب وهومأمون عليه فلاحق للاب فى امساكه كماليس له ان يمنعه من ماله فيخلى سبيله فيذهب حيث شاء (بدايع فى الحضانة)

هند زوج مطلقى زيددن اولان صغير اوغلى عمروى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن عمرويدى ياشنى تكميل ايدوب استغنا حاصل اولمغله زيد عمروى هنددن الوب كندى بلده سنه كوتورمك مراد ايلسه هند زيدى منعه قادره
اولورمى * الجواب * اولماز

وفى المجمع ولايخرج الاب بولده قبل الاستغناء انتهى وعلله فى الشرح بانه لما فيه من الاضرار بالام بابطال حقها فى الحضانة وهو يدل على ان حضانتها اذا سقطت جازله السفر به (البحر الرائق فى الحضانه)

زيد بر بلده اهالبسندن هندى اول بلده ده تزوج ايدوب زيدك هنددن قزى زينب ايله اوغلى عمرو تولد ايتدكدنصكره زيد عمرو وزينبى بلدهٔ اخرايه كوتوروب بعده هندى تطليق ايلسه صغيرلرك حق حضانه لرى هندك اولمغله هند بلدهٔ اخرايه واروب عمرو وزينبى اخذ و بلدهٔ اولى يه كوتوروب بحق الحضانه امساكه

قادره اولورمى * الجواب * اولور
(ابن سماعة عن ابى يوسف رحمه الله تعالى رجل تزوج امرأة بالبصرة وولدت ولدا ثم ان هذا الرجل اخرج ولده الصغير الى الكوفة وطلقها فخاصمته فى ولدها وارادت رده عليها قال ان كان الزوج اخرجه بامرها فليس عليه ان يرده فيقال لها اذهبى فخذيه وان كان اخرجه بغير امرها فعليه ان يجئ به اليها (وروى عنه ان الرجل اذا خرج مع المرأة وولدها من البصرة الى الكوفة ثم رد المرأة الى البصرة ثم طلقها فعليه ان يرد ولدها و يؤخذ بذلك لها (فى الثلاثين من طلاق التاتارخانيه)
برقصبه اهالىسندن اولان زيد وزوجه سى هند متعاقبا فوت اولوب زيدك هنددن اولان صغيره قزى زيدك نسواندن حاضنة اخراسى اولماسه صغيره نك اقرب عصباتى لابوين عمى عمرو صغيره يى قصبه مزبوره يه ايكى قوناق بعيد اولان بلده سنه كوتوروب تربيه وامساكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(فان لم تكن امرأة تستحق الحضانة فالحق للعصبات على ترتيبهم فى الارث (الدر المنتقى فى الحضانة)
هند زوج مطلقى زيددن اولوب درت ياشنده اولان صغير اوغلى عمروى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن هند نفسنى صغيره اجنبى اولان بكره تزويج ايدوب صغيرك نسواندن حاضنة اخراسى اولمامغله زيد صغيرى هنددن الوب كندى بلده سنه كوتورمك مراد ايلسه هند بكرك تحت نكاحنده ايكن زيدى منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(فلو اخذ المطلق ولده منها لتزوجها جازله ان يسافر به الى ان يعود حق امه كما فى السراجية وقيده المصنف فى شرحه بما اذا لم يكن له من ينتقل الحق اليه بعدها وهو ظاهر (الدر المختار فى الحضانة)
زيد صغيرك اناسنك اناسى هند ايله باباسنك اناسى زينبدن غيرى نسواندن كيمسنه سى اولميوب لكن هند اختياره وحركته قادره اولميوب صغيرى تربيه وامساكدن عاجزه اولمغله زينب رأى حاكمله زيدى تربيه وامساك ايلسه هند حق حضانه بعذر ديو زيدى زينبدن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(سئل فى صغيرله ام الام وهى عاجزة عن حضانته وله ام الاب قادرة عليها هل يدفع لام الاب دون ام الام اجاب من شروط الحاضنة القدرة على الحضانة فاذا لم تقدر ام الام عليها يدفع الصغير الى من قدر عليها من الحاضنة (كذا فى الفتاوى)
هند زوجى زيد متوفادن اولان صغير اوغلى عمروى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن هند فوت اولوب صغيرك اقرباسندن اصلا كيمسنه سى اولمامغله صغيرى اوكى باباسى بكر اخذ ايدوب لكن بكر مأمون اولمامغله قاضى صغيرك باباسى زيدى اعتاق ايدن بشرك يانندهطورماسنى رأى ايلسه بشر صغيرى بكردن الوب تربيه وامساكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ينبغى ان يقيد فى السؤال بكون الزوجة حرة الاصل بمعنى عدم الرق فى اصلها ليظهر الاحتياج فى الحضانة الى رأى القاضى فتأمل (لمرتبه) اذا اجتمعت النساء ولهن ازواج وضعه القاضى حيث شاء لانه لاحق لهن بمنزلة من لاقرابة له
(خزانة المفتين فى الحضانة)

هند صغيره نك حق حضانه سى لابوين خاله سى زينب ايله لابوين عمه سى خديجه دن قنقيسنكدر * الجواب * زينبكدر
(الام احق بحضانة ولدها قبل الفرقة و بعدها ثم امها وان علت ثم ام الاب ثم اخت الولد لابوين ثم لام ثم لاب ثم خالته كذلك ثم عمته كذلك و بنات الاخت اولى من بنات الاخ وهن اولى من العمات (ملتقى فى الحضانة)

هند صغيره نك حاضنه سى اناسى زينب نفسنى صغيره يه اجنبى يه تزويج ايتدكده هند ك لاب ار قرانداشى عمرودن غيرى كسنه سى اولميوب لكن عمرو صغير اولوب صغيره يى تربيه يه قادر اولمامغله زينب هندى رأى حاكله امساك اوزره ايكن هندى وصيسى بكر زينبدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لان من شروط الحضانة القدرة على الحضانة كما سبق نقلا من الفتاوى (لمرتبه) وهذا الذى ذكرنا من ثبوت حق الحضانة لذوات الرحم المحرم اذا لم يكن لهن ازواج فاما اذا كان لها زوج فلا حق لها الا اذا كان زوجها ذارحم محرم من الصغير لانه يلحقه الجفاء والمذلة من زوج الام اذا كان اجنبيا و يضعه القاضى حيث شاء
(مضمرات فى النفقة)

هند صغيره يى اناسى اناسى زينب بحق الحضانه امساك اوزره ايكن هندك باباسى زيد احيانا كلوب كورمك استدكده زينب بن هندى اصلا كوسترمم ديو كورمكدن منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
الحاوى الولد متى كان عند احد الابوين لايمنع الآخر عن النظر اليه وعن تعاهده
(فى الثلاثين من نكاح التاتارخانيه)

هند قزينك ولد صغيرينى بحق الحضانه تربيه اوزره ايكن ولد مزبورك باباسى زيد احيانا كلوب كورمك استدكده هند زيدى ولدينى كورمكدن منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه بالاولى مما مر آنفا من التاتارخانيه)

هند صغيره نك باباسنك لابوين خاله سى زينب ايله لابوين عمى قزى خديجه دن غيرى كسنه سى اولميوب زينب هندى بحق الحضانه الوب تربيه وامساك مراد ايتدكده خديجه بن الورم ديو زينبى منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(ولاحق لفاسق ومعتق وابن عم فى مشتهاة وهو غير مأمون بخلاف الغلام ولا لبنت خالة وعمة و بنت خال وعم لعدم المحرمية كما لاحق للرجال من قبل الام
(الدر المنتقى فى الحضانة)

هند معتقه زوجى زيد معتق متوفادن اولان عمرو صغيرى بحق الحضانه تربيه اوزره ايكن هند

نفسنى صغيره اجنبيه تزويج ايدوب صغيرڭ نسواندن حاضنهٔ اخراسى اولماسه صغيرى اقرب عصباتى زيدى اعتاق ايدن بكر هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ويدفع الذكر الى مولى العتاقة (غاية البيان فى الحضانة)

زيد ام ولدى هندى اعتاق ايتدين عمروه تزويج ايتدكدنصكره زيد هنددن اولدن ولد صغيرى الوب تربيه وامساك ايتمك استدكده هند مجرد ام ولد اولمغله بن تربيه ايدرم ديوب ويرمامكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(فلا حق فى الحضانة لامة اى قنة ومدبرة ومكاتبة وام ولد لكن اذا اعتقن صرن كالحرائر (قهستانى فى الحضانة)

هند زوجى زيد متوفادن اولان صغيره قزى زينبى بحق الحضانة امساك اوزره ايكن هند نفسنى صغيرديه اجنبى اولان كمسنديه تزويج ايدوب صغيرهڭ نسواندن حاضنهٔ اخراسى اولماسه صغيرهڭ اقرب عصباتى لابوين ار قرنداشى بكر زينبى هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ثم اى بعد فقد النساء المذكورات الحضانة للعصبات على ترتيبهم فى الارث (قهستانى فى الحضانة)

هند صغيره نڭ حق حضانه سى اناسنڭ اناسى زينب ايله باباسنڭ اناسى خديجه دن قنقيسنڭكدر * الجواب * زينبڭكدر

(الام احق بحضانة ولدها قبل الفرقة و بعدها ثم امها وان علت ثم ام الاب ثم اخت الولد لابوين ثم لام ثم لاب (ملتقى فى الحضانه)

زيد صغيرڭ حق حضانه سى لام قز قرنداشى هند ايله لاب قز قرنداشى زينبدن قنقيسنڭكدر * الجواب * هندڭكدر (مر نقله آنفا من الملتقى)

زيد صغيرڭ حق حضانه سى اناسنڭ اناسى هندڭ اولوب لكن هند صغيرى تربيه دن ابا ايلسه صغيرڭ هنددن غيرى نسواندن انجق لابوين قز قرنداشى زينب موجوده اولمغله زينب صغيرى تربيه وامساكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ومن لها الحضانة من النساء لاتجبر عليها اذا ابت مطلقا على ماذكره البقالى لاحتمال العجز قالوا الا اذا تعينت وقيل تجبر (الدر المنتقى فى الحضانة) واذا اسقطت الام حقها صارت كميتة او متزوجة فتنتقل للجدة (الدر المختار فى الحضانة)

هند زوج مطلقى زيددن اولان صغير اوغلى عمرو ايله صغيره قزى زينبى بحق الحضانه امساك اوزره ايكن عمرو يدى ياشنى تكميل ايتمكله استغنا حاصل اولوب زينب دخى طقوز ياشنى تكميل ايدوب مشتهاة اولسه زيد عمرو وزينبى هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

والحاضنة اما او غيرها احق به اى بالغلام حتى يستغنى عن النساء وقدر بسبع وبه يفتى لانه الغالب ولو اختلفا فى سنه فان اكل وشرب ولبس واستنجى وحده دفع اليه ولو جبرا والا لا والام والجدة لام اولاب احق بها بالصغيرة حتى تحيض اى تبلغ فى ظاهر الرواية ولو اختلفا فى حيضها فالقول للام بحر بحثا واقول ينبغى

ان يحكم سنها او يعمل بالغالب وعند مالك رحمه الله تعالى حتى يحتلم الغلام وتتزوج الصغيرة ويدخل بها الزوج (عيني) وغيرهما احق بها حتى تشتهى وقدر بتسع وبه يفتى وبنت احد عشر مشتهاة اتفاقا (زيلعي) وعن محمد رحمه الله تعالى ان الحكم في الام والجدة كذلك وبه يفتى لكثرة الفساد (الدر المختار في الحضانة)

زيد صغيرى اناسنك اناسى هند بحق الحضانه امساك ايدوب ايكن زيد يدى ياشنى تكميل ايدوب استغنا حاصل اولسه صغيرك اقرب عصباتى لابوين عمى عمرو صغيرى هندن الق استدكده صغيرك لام قرنداشى زينب صغيرى بن الورم ديو عمروى منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وبعد ما استغنى الغلام وبلغت الجارية فالعصبة اولى يقدم الاقرب فالاقرب ولاحق لابن العم فى حضانة الجارية (فيض الكركى فى النفقة)

﴿ باب النفقات ﴾

هى لغة ماينفقه الانسان على عياله ونحو ذلك كذا فى البحر عن ضياء العلوم وشرعا كما فى الخلاصة عن هشام قال سألت محمدا رحمه الله تعالى عنها فقال هى الطعام والكسوة والسكنى وعرفا هى الطعام (الدر المنتقى فى النفقات)

زيد زوجه سى هندى بلانفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيدك عمرو ذمتنده وديعت اولان اقچه سندن نفقه تقدير ايتدرمك مراد ايلسه عمرو مبلغ مزبوره وزوجيته مقر اولجق قاضى هند ايچون مبلغ مزبوردن قدر معروف نفقه تقدير ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا غاب الرجل وله مال فى يد رجل يعترف به وبالزوجية فرض القاضى فى ذلك المال نفقة زوجة الغائب وولده الصغار ووالديه وكذا اذا علم القاضى بذلك ولم يعترف به لانه لما اقر بالزوجية والوديعة فقد اقر ان حق الاخذ لها لان لها ان تأخذ من مال الزوج حقها من غير رضاه واقرار صاحب اليد مقبول فى حق نفسه لاسيما ههنا فانه لو انكر احد الامرين لاتقبل بينة المرأة فيه لان المودع ليس بخصم فى اثبات الزوجية عليه ولا المرأة خصم اثبات حقوق الغائب واذا ثبت فى حقه تعدى الى الغائب وكذا اذا كان المال فى يده مضاربة وكذا الجواب فى الدين وهذا كله اذا كان المال من جنس حقها دراهم اودنانير اوطعاما اوكسوة (هدايه فى النفقة)

صورت مزبوره ده قاضى هند ايچون مبلغ مذكوردن قدر معروف نفقه تقدير ايدوب بعده زيد كلنجه عمرو امر حاكمله نفقه مقدره ايچون مبلغ مزبوردن هنده شوقدر اقچه ويرسه زيد كلدكده راضى اولمام ديو وجه محرر اوزره ويرديكى اقچه يى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فان كان عند غيرهم فاعطاهم بامر القاضى حتى انفقوا على انفسهم لم يضمن صاحب اليد وان اعطاهم بغير امر القاضى كان ضامنا له لان صاحب اليد مأمور بالحفظ ودفعه الى غيره لينفق على نفسه ليس من الحفظ فيصير مخالفا ضامنا له

(فى الثالث من نفقات الذخيرة)

زيد زوجه‌سى هندى بلانفقه براغوب آخردياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان الجه‌سندن نفقه تقدير ايتدرمك مراد ايلسه عمرو مبلغ مزبوره وزوجيته مقر اولديغى قاضى هندايچون مبلغ مزبوردن قدر معروف نفقه تقدير ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وتفرض نفقة زوجة الغائب وطفله وابويه فى ماله من جنس حقهم عند مودع او مضارب او مديون يقر به و بالزوجية و يعلم القاضى ذلك و يحلفها انه لم يعطها النفقة و يأخذ منها كفيلا فلو لم يقروا بالزوجية ولم يعلم القاضى بها فاقامت بينة لايقضى به وكذا اولم يخلف مالا فاقامت البينة على الزوجية ليفرض لها النفقة و يأمرها بالاستدانة عليه لاتسمع بينتها وعندز فر رحمه الله تعالى يسمعها ليفرض لها النفقة لثبوت زوجية وهو المعمول به اليوم والمختار (ملتقى فى النفقات)

زيد قوللرى عمرو و بكرى زوجه‌سى هندك يانده براغوب آخرديار كتسه هند عمرو و بكرى بيع ايدوب ثمنلرينى نفقه‌سنه صرفه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(اما اذا كان من خلاف جنسه لاتفرض النفقة فيه لانه يحتاج الى البيع ولايباع مال الغائب بالاجماع (هدايه فى النفقة)

زيد زوجه‌سى هندى بلانفقه براغوب آخرديار كتمكله هند قاضى يه واروب زيدك عمرو ذمتنده شوقدر الجه حقى واردر ديو مبلغ مزبوردن نفقه تقدير ايتدرمك مراد ايدوب لكن علم قاضى اولميوب عمرودخى منكر اولسه قاضى هندك قول مجرديله مبلغ مزبوردن هند ايچون نفقه تقدير ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من الهداية والملتقى)

زيد فقيرك ديار آخرده اولان اوغلى عمرو موسردن غيرى كسنه‌سى اولمامغله زيد قاضى يه واروب عمروك اوزرينه شوقدر الجه نفقه تقدير ايتدروب لكن زيد استدانه ايتميوب برمدت مرورنده عمرو فوت اولسه زيد مجرد نفقه حكم واردر ديو مدت مزبوره نك نفقه‌سى نامنه تركه‌دن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قضى بنفقة غير الزوجة زاد الزيلعى والصغير ومضت مدة اى شهر فاكثر سقطت لحصول الاستغناء فيما مضى واما دون الشهر ونفقة الزوجة والصغير فتصير دينا بالقضاء الا ان يستدين غير الزوجة بامر قاض فلو لم يستدن بالفعل فلارجوع (الدر المختار فى النفقة)

زيد زوجه مدخول بهاسى هندى طلاق باين ايله تطليق ايتدكده هندك عدتى حيض ايله اولمق زعميله اوچ آيلق نفقهٔ عدتى هنده تسليم ايتدكدنصكره اوچ آى مرورنده هند انقضاء عدته اقرار ايتمكسزين حمل ادعا ايلسه هندك بقيهٔ نفقهٔ عدتى زيد اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ادعت المطلقة امتداد الطهر وعدم انقضاء العدة صدقت ولها النفقة لان الاصل

بقاؤها الا اذا ادعت الحبل فان لها النفقة الى سنتين فان مضتا ثم تبين ان لا حبل فلا رجوع
عليها كما في فتح القدير (اشباه في القاعدة الثالثة)

زيد فقيرك اوغلنلرى عمرو و بكردن غيرى كمسنه سى اولميوب عمرو و بكردن هر برى موسر
اولمغله عمرو بكره زيدى برابر انفاق ايده لم ديد كده بكر عمروه مجرد سنك مالك زياده اولمغله
زيدى سن مستقلا انفاق ايله ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وان كان للفقير ابنان احدهما فائق في الغنى والآخر يملك نصابا كانت النفقة عليهما
على السواء ولو كان احدهما مسلما والآخر ذميا كانت النفقة عليهما على السواء كذا
في فتاوى قاضيخان قال الشيخ الامام شمس الائمة قال مشايخنا انما تكون النفقة عليهما
على السواء اذا تفاوتا في اليسار تفاوتا يسيرا اما اذا تفاوتا تفاوتا فاحشا يجب ان يتفاوتا
في قدر النفقة كذا في الذخيرة (في الخامس من نفقات الهندية)

هند فقيره نك اناسى زينب ايله لابوين ارقرنداشى عمرودن غيرى كمسنه سى اولميوب
لكن زينب موسره اولوب عمرو معسر اولسه هندك نفقه سى يالكز زينب اوزرينه مى
لازمه اولور يوخسه عمرو اوزرينه ده لازمه اولورمى * الجواب *
يالكز زينب اوزرينه لازمه اولور

(تجب على الموسر فانه اذا كان معسرا كان عاجزا ولا نفقة على العاجز (درر)

زيد زوجه سى هند ايله هندك منزلنده ساكن ايكن زيد آخر منزله نقل ايدوب هندى
اول منزله كتورماسه هند نفقه سنى زيددن طلب ايتدكده هند زيدك منزلنه كتمكدن
ابا ايتمزكن مجرد منزلكده ساكنه سن ديوب نفقه سنى ويرمامكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(تزوج كبيرة وطلبت النفقة وهى في بيت الاب بعد فلها ذلك لو لم يطلبها الزوج بالنقلة
اذ النفقة حقها والانتقال حق الزوج فاذا لم يطلبها بالنقلة فقد ترك حقه وهو لا يبطل
حقها وبه يفتى (فصولين في العشرين)

هند فقيره نك زوجى اولميوب سكنايه احتياجى اولمغله صغير اوغلى زيدك منزلنده ساكنه
اولمق مراد ايتدكده زيدك وصيسى عمرو راضى اولمام ديوب هندى منعه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ورأيت في كتاب الفوائد سئل صاحب المحيط عن امرأة لها ولد صغير وللصغير دار
هل لها ان تسكن في دار ولدها الصغير قال ان لم يكن لها زوج لها ذلك بحكم الحاجة
وان كان لها زوج ليس لها ذلك لان سكناها وجبت على الزوج فلا تكون محتاجة
الى السكنى وكذلك ان كان لها مال (احكام الصغار للاستروشنى في الاجارات)

هندك زوجى زيد آخر دياره كتدكده هند زيدك قرنداشى عمروه مجرد قرنداشى اولمكله
نفقه وكسوه م ايچون مالكدن باكه شوقدر اقچه ويرديو عمروه جبره قادره
اولورمى * الجواب * اولماز

(ويجبر الاب على نفقة امرأة ابنه الغائب وعلى نفقة ولدها ولا يجبر الاخوة والاعمام

على ذلك فيمن غاب وانقطع خبره (من نفقات الزاهدى) وهى تجب باسباب منها الزوجية ومنها النسب ومنها الملك (درر فى النفقة) ويستفاد منه جواب السؤال

هنـد فقيره نك نفقه سى قزى زينب معسره اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الفتاوى نفقة ذى الرحم المحرم لاتجب الا على الموسر (خزانة الروايات فى النفقة)

هند صغيره نك باباسنك باباسى زيد ايله اناسى زينبدن غيرى كسنه سى اولميوب لكن زيد موسر اولوب زينب معسره اولسه هندك نفقه سى بالكلية زيد اوزرينه مى لازمه اولور يوخسه زينب اوزرينه ده لازمه اولورمى * الجواب * بالكلية زيد اوزرينه لازمه اولور

(الاولى ان يقيد بكون الصغيرة فقيرة (لمرتبه) رجل مات وترك ولدا صغيرا وابا كانت نفقة الصغير على جده فان كان للصغير ام موسرة وجد موسر كانت نفقة الصغير على الجد والام اثلاثا فى ظاهر الرواية اعتبارا بالميراث وفى رواية الحسن رحمه الله تعالى عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى كانت نفقة الصغير على الجد كما لو كان مكان الجد اب فان كانت الام فقيرة كانت نفقة الصغير على الجد وتجعل الام كالمعدومة (خانيه فى نفقة الوالدين وذوى الارحام)

زيد عمرو تربيه سنده اولان عمرو صغيرك مالندن صغير ايچون حاكم قدر معروف يومى شو قدر اقچه نفقه تقدير ايتدروب استدانه يه اذن الوب برمدت عمروى استدانه ايله انفاق ايتدكدنصكره نفقه مستدانه يى المدين عمرو فوت اولسه زيد نفقه مستدانه يى صغيرك مالندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(افاد المص رحمه الله بعدم سقوطها بعد الاستدانة المأذون فيها انه لو مات من عليه النفقة بعد ذلك لاتسقط على الصحيح بل تؤخذ من تركته (من نفقة البحر)

زيد عمرو تربيه سنده اولان اوكى اوغلى عمرو صغيرك مالندن صغير ايچون حاكمه يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدروب واستدانه يه اذن الوب لكن استدانه ايتميوب وعمرو ايچون مستقلا طعام طبخ ايتميوب عمرو زيدك اباحه سيله برمدت زيدك نفسيچون طبخ ايتديكى طعامدن زيد ايله اكل ايلسه زيد مجرد نفقه تقدير ايتدردم ديو نفقه مقدره يى عمروك مالندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وصى ينفق على الصبى من مرقه وخبزه حتى بلغ فوضع ذلك عليه لبس له ذلك الا اذا كان انفق عليه ليرجع عليه (من وصايا القنية فيما يتعلق بانفاق الاب)

هند فقيره ومحتاجه اولوب اناسى زينب موسره دن غيرى كسنه سى اولماسه نفقه هند زينب اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(وعلى الموسر يسار الفطرة نفقة كل ذى رحم محرم صغير اوصغيرة او بالغة فقيرة (قهستانى فى النفقة ملخصا)

هند صغیره نك قرنداشی زیددن غیری کسنه سی اولیوب لکن هند موسره اولسه هندك نفقه سی کندی مالندنمی لازمه اولور یوخسه زید اوزرینه می
* الجواب * کندی مالندن لازمه اولور
(وان کان للصغیر مال فنفقته من ماله لان الاصل ان نفقة الانسان من مال نفسه صغیرا کان اوکبیرا (کافی فی نفقة الاولاد)
زید صغیر فقیرك اناسی هند موسره ایله لابوین ارقرنداشلری عمرو و بکر موسرلردن غیری کسنه سی اولماسه صغیرك نفقه سی مزبورلرك اوزرلرینه نوجهله لازمه اولور
* الجواب * سدس هنده باقیسی عمرو و بکره
(وتقدر النفقة بقدر الارث لقوله تعالی وعلی الوارث مثل ذلك فجعل العلة هی الارث فیتقدر الوجوب بقدر العلة (مجمع الانهر فی النفقة)
هندك زوجی زید موسر ایکن هند اوغلی عمرودن نفقه بها نامنه نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(قال ولوان امرأة معسرة لها ابن موسر ولها زوج معسر ولیس هواب الابن کان نفقتها علی زوجها لان نفقة الزوجات لاتسقط بالاعسار الاانههنا یؤمر الابن ان یقرضها (تاتارخانیه فی نفقة ذوی الارحام) ونفقة الاولاد الصغار علی الاب لایشارکه فیها احد کما لایشارکه فی نفقة الزوجة احد (قدوری فی النفقات)
زید معسر اوزرینه زوجه سی هندك جاریه سی زینبك نفقه سی لازمه اولورمی * الجواب * اولماز
(ویفرض علیه نفقة خادم واحد لها لوموسرا وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی نفقة خادمین ولو معسرا لاتلزمه نفقة الخادم فی الاصح (ملتقی فی النفقة)
زید وهند صغیر وفقیرلر اولوب بابالرینك باباسی عمرو موسر ایله بابالرینك اناسی زینب موسره دن غیری کسندلری اولماسه صغیرلرك نفقه لری مزبورلرك اوزرلرینه نوجهله لازمه اولور * الجواب * سدس زینبه باقیسی عمروه لازمه اولور
(مر نقله من مجمع الانهر)
کوترم اولوب کار وکسبه قدرتی اولمیان زید فقیرك لابوین ارقرنداشی عمرو موسردن غیری کسنه سی اولماسه زیدك نفقه سی عمرو اوزرینه لازمه اولورمی * الجواب * اولور
(والنفقة تجب لکل ذی رحم محرم اذا کان صغیرا فقیرا اوکانت امرأة بالغة فقیرة اوکان ذکرا زمنا اواعمی فقیرا یجب ذلك علی مقدار المیراث (قدوری فی النفقات)
اعلم ان الزمانة تکون فی ستة اعمی وذاهب الیدین والرجلین وذاهب الید والرجل من جانب والاخرس والمفلوج (الدر المنتقی فی النفقات)
هند زوج مطلقی زیددن اولوب حضانه سنده اولان صغیر اوغلی عمروك مالی اولمامغله عمرو ایچون زیدك اوزرینه حاکمه قدرمعروف یومی شوقدر اقجه نفقه تقدیر ایتدروب

واستدانه يه اذن اوب بر مدت صغيري استدانه ايله انفاق ايتدكدنصكره هند نفقهٔ
مستدانه يي المدين زيد فوت اولسه هند نفقهٔ مستدانه يي زيدك تركه سندن المغه
قادره اولورمي * الجواب * اولور

(قال فى كان القاضي بعد مافرض لها نفقة الاولاد امرها بالاستدانة فاستدانت
حتى يثبت لها حق الرجوع على الاب فمات الاب قبل ان يؤدي اليها هذه النفقة هل لها
ان تأخذ من ماله ذكر ماذكر الخصاف فى نفقته انه ليس لها ذلك وذكر فى الاصل
ان لها ذلك وهو الصحيح لان استدانة المرأة بامر القاضي وللقاضي ولاية كاملة بمنزلة
استدانة الزوج بنفسه ولو استدان الزوج بنفسه ثم مات لايسقط عنه الدين كذا هذا
(ذخيرة البرهانية فى الثالث من نفقة ذوي الارحام)

زيد زوجه سي هند حامله يي تطليق ايتدكدنصكره هند زيددن ولد كتورد كده ولدك مالي
اولمغله زيدك اوزرينه حاكم قدر معروف يومي شوقدر اقچه نفقه تقدير واستدانه يه
اذن اوب ايكي سنه صغيري بحق الحضانه تربيه ايدوب استدانه ايله انفاق ايلسه
حالا هند نفقهٔ مقدره يي زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد ولد مدت مزبوره ده
سود امبوب طعام يمامكله نفقه لازمه اولماز ديو ويرمامكه قادر
اولورمي * الجواب * اولماز

(وللرضيع النفقة والكسوة (الدر المختار فى النفقة) ونفقة الولد وهى مؤنة الارضاع
(بزازيه فى الخلع)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيدك زوجه سي هند زيدك وصيسي عمرو يدنده اولان
مالندن كندويه قدر معروف يومي شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدرسه هند مبلغ مزبوري
عمرودن الوب نفسنى انفاقه قادره اولورمي * الجواب * اولور

(تجب النفقة والكسوة والسكنى للزوجة على زوجها ولو صغيرا (ملتقى فى النفقة)
(ويعلم منه جواب السؤال)

زيد زوجه سي هندي بلانفقه براغوب آخر دياره كتدكدنصكره هند قاضي يه واروب
زيد اوزرينه قدر معروف يومي شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدروب واستدانه يه اذن الوب
لكن هند استدانه ايتميوب برمدت كندي ماليله كچندكدنصكره زيد هندي باينا تطليق
ايلسه زيد كلدكده هند مجرد نفقه تقدير ايتدرزدم ديو مالندن صرف ايلديكي اقچه يي
زيددن المغه قادره اولورمي * الجواب * اولماز

(وتسقط نفقة الزوجة مأكولة او ملبوسة فى مدة مضت ولم تصل اليها امالعجزه اولتعنته
او غيبته بالحبس اوغيره الا اذا سبق فرض قاض بالنفقة مع الاستدانة اولا اورضيا
بشئ معلوم منها لكل شهر اوسنة فان ولايته عليه اقوى من ولاية القاضي عليه
فتجب النفقة المفروضة اوالمرضية لمامضى من زمان الفرض اوالرضاء ماداما حيين
فان مات احدهما بعدا حد هذين او طلقها قبل قبض من الزوج شيئا منها طرف الفعلين
سقط بالموت اوالطلاق المفروض بالقضاء اوالرضاء من النفقة لانها صلة ساقطة

باحدهما قبل القبض كالهبة الا اذا استدانت بامر قاض فانها لا تسقط بالموت والطلاق
(قهستانى فى النفقة ملخصا)

زيد زوجه سى هندى بلانفقه براغوب آخر دياره كتمكله هند قاضى يه واروب زيد اوزرينه قدر معروف يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير واستدانه يه اذن الوب لكن هند استدانه ايتميوب كندى ماليله برمدت بچندكدنصكره هند فوت اولوب زيدى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه حالا زيد كلدكده سائر ورثه مدت مزبوره ده هندك كندى مالندن صرف ايتديكى اقچه ايچون زيد دن حصه نائنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واما المسقط لها بعد صيرورتها دينا فى ذمة الزوج فامور منها الابراء عن النفقة الماضية لانها لما صارت فى ذمته كان الابراء اسقاطا لدين واجب فيصح كما فى سائر الديون ولو ابرأته عما يستقبل من النفقة المفروضة لم يصح الابراء وكذا يصح هبة النفقة الماضية ولا يصح هبة ما يستقبل ومنها موت احد الزوجين حتى لو مات الرجل قبل اعطاء النفقة لم يكن للمرأة ان تأخذها من ماله ولو ماتت المرأة لم يكن لورثتها ان يأخذوا
(من نفقات البدايع فى بيان ما يسقطها ملخصا)

زيد صغير فقيرك نفقه سى باباسى عمرو اوزرينه شرعا لازمه اولورمى *الجواب* اولور

(ونفقة الطفل الفقير على ابيه لا يشاركه فيها احد (ملتقى فى النفقة)

زيدك قولى عمرو صغيرك نفقه سى عمروك باباسى بكر اوزرينه لازمه اوليوب زيد اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(ونفقة المملوك على سيده فان ابى كسب وانفق وان عجز عنه امر ببيعه
(نقايه فى النفقة)

زيد زوجه سى هند حامله تطليق ايتدكده هند وضع حمل ايدنجه زيد اوزرينه حاكم قدر معروفدن زياده يومى شوقدر اقچه نفقۀ عدت تقدير ايتدرسه زيد زياده يى حاكمه حط ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب *اولور

(واذا فرض القاضى لها ما لا يكفيها فلها ان ترجع عن ذلك وكذلك اذا فرض على الزوج زيادة على ما يكفيها فله ان يمتنع من الزيادة (تاتارخانيه فى النفقات)

هند زوج مطلقى زيددن اولوب حضانه سنده اولان صغير اوغلى عمروك مانى اولمغله عمرو ايچون زيد اوزرينه شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدردكدنصكره برمدت مرورنده نفقۀ مقدره صغيرك نفقه سنه كفايت ايتماسه حالا هند مبلغ مزبور اوزرينه صغيرك نفقه سنه قدر معروف كفايت مقدارى حاكمه زياده ايتدرمكه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(والقاضى اذا فرض النفقة ثم رخص يسقط الزيادة ولا يبطل القضاء وكذا لو فرض لها النفقة لرخص بالاقل من الدراهم فغلى لها ان تطالب بالزيادة

(فی التاسع عشر من نکاح البزازیه)
وان کان المصالح عند اقل من نفقتهم بان کان لایکفیهم یبلغ الی مقدار کفایتهم
(تاتارخانیه فی نفقة ذوی الارحام)
هند فقیره نك قزی زینب موسره ایله اوغلنك اوغلی زیددن غیری کسندسی اولماسه هندك نفقه سی یالکز زینب او زرینه می لازمه اولور یوخسه زیده دخی لازمه اولور می * الجواب * یالکز زینب او زرینه لازمه اولور
(وعلی الموسر یسارا یحرم الصدقة نفقة اصوله الفقراء بالسویة بین الابن والبنت و یعتبر فیها لقرب والجزئیة لا لارث فلوکان له بنت وابن ابن فنفقته علی البنت مع ان ارثه لهما (ملتقی فی النفقة)
هند صغیرهٔ فقیره نك موسر اولان عمی عمرو صغیره دن غیر کسنه سی اولماسه هندك نفقه سی عمروك مالندن لازمه اولور می * الجواب * اولور
(وعلیه نفقة کل ذی رحم محرم منه ان کان فقیرا صغیرا او انثی او زمنا
(ملتقی فی النفقة)
زید صغیر فقیرك باباسنك باباسی عمرو ایله اناسنك باباسی بکردن غیری کسندسی اولمیوب لکن عمرو معسر اولوب بکر موسر اولسه زیدك نفقه سی عمرو و بکردن قنغیسنه لازمه اولور * الجواب * بکر موسره
(والمعتبر فیه ای الرحم المحرم اهلیة الارث لاحقیقته اذ لاتحقق الابعد الموت فنفقة من له خال وابن عم علی الخال لانه محرم ولواستویا فی المحرمیة کعم وخال رجح الوارث لحالان مالم یکن معسرا فیجعل کالمیت (الدر المختار فی النفقة)
بر وقانی اولوب کار و کسبه قدرتی اولمیان زید فقیرك لابوین قرقرنداشی اوغلی عمرو موسردن غیری کسنه سی اولماسه زیدك نفقه سی عمرو او زرینه لازمه اولور می * الجواب * اولور
(وعلی الموسر یسار الفطرة نفقة کل ذی رحم محرم صغیر او بالغة فقیرة اوذکر زمن او اعمی هو مستدرك لان الزمانة تکون فی ستة اعمی وذاهب الیدین والرجلین وذاهب الید والرجل من جانب والاخرس والمفلوج کما فی احکام الصغار وحق الاداء محرم فقیر غیر کسوب سواء کان زمنا او صغیرا او صغیرة او کبیرة (قهستانی فی النفقة ملخصا)
طلبهٔ علوم شرعیه دنك صلحا و ارباب استعدادندن اولوب تحصیل علوم نافعه یه اشتغالی سببیله کسبدن عاجز اولان زید کبیر فقیرك نفقه سی باباسی عمرو موسر او زرینه لازمه اولور می * الجواب * اولور
(وفیه رمز الی ان نفقة العاجز عن الکسب علی ابیه فیدخل فیه المعتوه والمتشنج الاعضاء والرجل الصحیح الذی لایقدر علی الکسب وطالب العلم الذی لایهتدی الیه وهذا اذا کان به رشد کما فی الخلاصة ولذا قال صاحب المنیة انا افتی بعدم وجوبها فان قلیلا منهم حسن السیرة مشتغلا بالعلم الدینی واکثرهم فساق شرهم اکثر من خیرهم یحضرون الدرس

ساعة لخلا فيات ركيكة ضررها في الدين اكثر من نفعها ثم يشتغلون طول النهار بالسخرية والغيبة والوقوع في الناس وغيرها مما يستحقون به لعنة الله والملائكة والناس اجمعين فالقى الله تعالى البغض في قلوب آبائهم وينزع عنهم الشفقة فلا يعطون مناهم في الملابس والمطاعم وهم يطلبونها ويؤذونهم مع حرمة التأفيف ولو علم السلف حالهم لحرموا الانفاق عليهم فلم يفرضوا نفقاتهم (قهستاني في النفقة)

زيد موسرك اناسى هند ايله باباسى عمرو محتاجلر اولوب من بورلرك زيددن غيرى كسنه لرى اولماسه هند وعمروك نفقه لرى زيد اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من الملتقى)

زيد صغيرك لابوين عمى اوغلى عمرودن غيرى اصلا كسنه سى اولمامغله عمرو زيدى الوب تربيه اوزره ايكن زيدك وصيسى بكر يدنده اولان مالندن زيد ايچون حاكمه قدر معروفدن زياده يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدرسه بكر زياده يى حاكمه حط ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(يفهم جوابه تمامه من البزازية)

زيد زوجه سى هنده نفقه ويرميوب مطل وجور ايتمكله هند قاضى يه واروب زيدك حضورنده كندويه زيد اوزرينه قدر معروف يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدروب اولقدر اقچه يى زيددن طلب ايتدكده زيد بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وللزوج الانفاق عليها بنفسه ولو بعد فرض القاضي (خلاصه) الا ان يظهر للقاضي عدم انفاقه فيفرض اى يقدر لها بطلبها مع حضرته ويأمرها ليعطيها ان شكت مطله ولم يكن صاحب مائدة لان لها ان تأكل من طعامه وتتخذ ثوبا من كرباسه بلا اذنه فان لم يعط حبسه ولا تسقط عنه النفقة خلاصه وغيرها (الدر المختار في النفقة)

بر بلده اهاليسندن زيد زوجه سى هندى اول بلده ده منزلنده براغوب كندى بلده سندن بوره ده آخر يرده ساكن اولوب هند نفقه طلب ايتدكده ويرميوب مطل وجور ايتديكى ظاهر اولمغله حاكم زيدك حضورنده هند ايچون زيد اوزرينه قدر معروف نفقه تقدير ايدوب بعده هند برمدت كندى ماليله لجنسه هند نفقه مقدره يى زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(المرأة اذا فرضت لها النفقة فاكلت من مال نفسها او من مسئلة الناس كان لها ان ترجع بالمفروض على زوجها (خانيه في نفقة الاولاد) وسائر القيود تعرف بالتمام)

هند فقيره نك باباسنك باباسى عمرو ايله لابوين عمى بكردن غيرى كسنه سى اولميوب لكن عمرو معسر اولوب بكر موسر اولسه هندك نفقه سى يالكز بكر اوزرينه مى لازمه اولور يوخسه عمرو اوزرينه ده لازمه اولورمى * الجواب * يالكز بكر اوزرينه لازمه اولور (من نقله من الدر المختار)

زيد صغير فقيرك نفقه سى اناسى هند موسره ايله باباسنك باباسى عمرو اوزرلرينه

نوجهله لازمه اولور * الجواب * ثلث هنده باقیسی عمروه لازمه اولور
(وان كان للصغير ام موسرة وجد موسر كانت نفقة الصغير على الجد والام اثلاثا
فى ظاهر الرواية اعتبارا بالميراث (خانية فى نفقة الوالدين)
هند مجنونه فقیره نك اناسی زینب موسره ایله لابوین عمی اوغلی عمرو موسردن غیری
كسنه سی اولیوب هندك نفقه سی زینب وعمرودن قنغیسنك اوزرینه
لازمه اولور * الجواب * زینبك اوزرینه
(وعلى الموسر يسار الفطرة نفقة كل ذى رحم اى قرابة منه محرم لا يجوز التناكح بينهما
مثل الاخوة والاخوات واولادهما والاعمام والعمات والاخوان والخالات فلا نفقة
لذى رحم غير محرم مثل اولادهم (قهستانى فى النفقة)
زید صغیرك اقربادن كسنه سی اولمغله حاكم صغیری تربیه ایچون عمروه ویدكه نصكره
عمرو صغیرك وصیسی بكریدنه اولان مالندن صغیره حاكمك قدر معروف نفقه تقدیر
ایتدرسه عمرو نفقه ٔ مقدره یی بكردن الوب صغیری انفاقه قادر
اولورمی * الجواب * اولور
(وان كان للصغير مال فنفقته من ماله لان الاصل ان نفقة الانسان من مال نفسه صغيرا
كان او كبيرا (كافى فى نفقة الاولاد)
زید صغیر فقیرك اناسی هند ایله لاب قزقرنداشی زینب موسره لردن غیری كسنه سی
اولماسه صغیرك نفقه سی مزبوره لرك اوزرلرینه نوجهله لازمه اولور * الجواب
* بش سهمدن ایكی سهم هنده اوچ سهم زینب اوزرینه
(وتقدر النفقة بقدر الارث (مجمع الانهر فى النفقة)
زید فوت اولوب زوجه سی هند حاملی ترك ایتدكده هند نفقه ٔ عدت نامنه تركه دن
نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(لاتجب النفقة بانواعها لمعتدة موت مطلقا ولو حاملا الا اذا كانت ام ولد وهى حامل
من مولاها فلها النفقة من كل المال (الدر المختار فى النفقة)
(موسر اولان زیدك نفقه سی زیدك قزی هند اوزرینه لازمه اولورمی
* الجواب * اولماز
(وشرط الفقر لانه لو كان ذا مال فايجاب النفقة فى ماله اولى من ايجابها فى مال غيره
(البحر الرائق فى النفقة)
هند صغیره ٔ فقیره نك اناسی زینب موسره ایله لام عمی عمرودن غیری كسنه سی اولماسه
هندك نفقه سی زینب وعمرودن قنغیسنه لازمه اولور * الجواب * زینبه
(ولو استويا فى المحرمية واهلية الارث يرجح الوارث حقيقة
(شرح المجمع لابن ملك فى النفقة)
زید متوفانك حامل اولان ام ولدی هندك وضع حمل ایدنجه نفقه سی زیدك تركه سندن
ویرلمك جائز اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من الدر المختار)

اهل عرف طائفه سندن زيد هندك زوجى عمروى برمدت ظلما حبس ايلسه اول مدتده هندك نفقه‌سى عمرو اوزرينه لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(القاضى اذا حبس الزوج فى سجن السلطان ظلما اختلفوا فيه والصحيح انها لاتستحق النفقة (تصحيح القدورى فى النفقات)

﴿ كتاب العتاق ﴾

(العتق والعتاق لغة لقوة مطلقا وشرعا قوة حكمية تظهر فى حق الآدمى بانقطاع حق الاغيار عنه (درر)

زيد قولى عمروه سنى اوغلم كبى سورم ديسه مجرد بويله ديمكله عمرو آزاد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الخزانة ولو قال انت على مثل ولدى لم يعتق اذا لم ينو العتق (فى الثانى من عتاق التاتارخانيه)

زيد قولى عمروه اونسنه باكه خدمت ايله سنى آزاد ايدهيم ديو وعد ايدوب لكن آزاد ايلماسه عمرو وعد مزبوره بناءً آزاد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(والعتق لايثبت بوعد الاعتاق وانما يثبت بالاعتاق فالم يعتق لايعتق (بدايع فى فصل واما بيان مايصح تسميته مهرا من كتاب النكاح) المواعيد غير لازمة الا فى مسئلتين (الفوائد الزينيه)

زيد قولى عمروى طقوزسنه استخدام ايتدكدنصكره زيد عمرى آزاد ايتمك ياخود آزاد ايتك مأمول اولان برذى مرحمته بيع ايتمك مستحب اولورمى * الجواب * اولور

(ويستحب للرجل اذا استخدم عبده سبع سنين ان يعتقه او يبيعه من غيره لعله يعتقه كذا فى التاتارخانيه (هنديه فى العتاق)

زيد قولى عمروه حر كبى سن ديسه مجرد بويله ديمكله عمرو آزاد اولورمى * الجواب * اولماز

ولايصح بقوله انت مثل الحر او الحرة وان نوى وقال بعضهم انه يعتق بالنية كما فى الاختيار (قهستانى فى العتاق)

زيده قولك عمرو آزادلميدر دينلدكده زيد آزادلى دكلدر لكن آزادلى كبيدر ديسه مجرد بويله ديمكله عمرو آزاد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال انت مثل الحر لم يعتق (فى الثانى من عتاق التاتارخانيه)

زيد عمروك جاريهٔ مدبره سى هند ايچون آزادلو ميدر ديو سؤال ايتدكده عمرو آزادلو كبيدر ديوب عتقنه نيت ايلماسه مجرد بويله ديمكله آزاد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا بقوله انت مثل الحر لان المثل يستعمل للمشاركة فى بعض الاوصاف عرفا فوقع الشك فى الحرية فلا تثبت (درر فى العتاق)

زيد لابوين قرنداشى عمروه مالك اولسه عمرو آزاد اولورمى * الجواب * اولور

(ومن ملك ذا رحم محرم منه عتق عليه ولو كان المالك صغيرا او مجنونا (ملتقى فى الاعتاق

زيد موسر عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى قولى عمروك اذنسز اعتاق ايلسه عمرو اول قولدن حصه سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لابد ان يقيد فى السؤال بعدم الاجازة كما لايخفى (المرتبه) وان اعتق شريك نصيبه فللآخر ان يعتق او يدبر او يكاتب او يستسعى والولاء لهما او يضمن المعتق لو موسرا ويرجع به المعتق على العبد والولاء له (ملتقى فى الاعتاق)

زيد قولى عمروى اعتاق ايدوب لكن عتاق نامه تحرير اولنماسه زيد نادم اولوب مجرد عتاق نامه تحرير اولنمدى ديو عمروى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(هو عبارة عن اسقاط المولى حقه عن مملوك بوجه يصير المملوك به من الاحرار (تنوير الابصار) وركنه اللفظ الدال عليه (الدر المختار) وفى الاختيار ويستحب ان يكتب كتابه ويشهد عليه خوفا من التجاحد (قهستانى فى العتاق)

زيد بنم آزادسز قوللرم يوقدر جمله قوللرم آزاد اولدر ديسه حين اقرارده زيدك ملكنده موجود اولان قوللرى آزاد اولورمى * الجواب * اولور

رجل قال عبيدى احرار وهم عشرة عتق عبيده وان كانوا مائة (خانيه فى العتاق)

زيدك جاريه سى هند خسته اولدقده زيد هنده افاقت بولورسه آزاد ايديم ديو وعد ايدوب لكن آزاد اولسون ديماسه بعده هند افاقت بولوب زيد هندى بيع مراد ايتدكده هند مجرد وعدايتمكله آزاد اولمش اولورم ديو زيدى منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(المواعيد غير لازمة الا فى مسئلتين الاولى اذا كان الوعد معلقا بشرط فوجد صار لازما فلو قال انا احج لا يلزمه الحج ولو قال ان دخلت الدار فانا احج فدخلها لزمه الحج كذا فى الخلاصة وفرع عليه البزازى فرعا فى الكفالة (الفوائد الزينيه) وفى البزازية لو قال ان شفى الله مريضى فانا احج كان نذرا وفى الكفالة لو قال ان لم يؤده فلان فانا ادفعه اليك كان كفالة لما علم ان المواعيد باكتساب صور التعاليق تكون لازمة انتهى وعلى هذا لو قال ان دخلت الدار فانا اطلق كما فى النهر (الدر المنتقى فى التفويض) اقول وعلى هذا فجواب السؤال ليس فى محله فليتأمل (المرتبه)

زيد اوطه لغى اولوب آزادسز اولان جاريه سى هنده برمقدار اقچه هبه وتسليم ايتدكدنصكره هند زيدك اذنى وفبلغ مزبور ايله برجاريه اشترا ايدوب بعده هند اول جاريه يى زيدك اذنسز اعتاق ايلسه عتق مزبور نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(الرقيق لا يملك المال ومافى يده من المال كان لمولاه (شرح السراجية للسيد الشريف) اعتاق عبد الغير بغير اذنه انه لاينفذ لعدم الملك ولكن يتوقف على اجازة المالك عندنا (من عتاق البدايع فى شرائط الركن)

زيد صحتنده قولى عمروى آزاد ايتدكدنصكره زيد مفلسا فوت اولسه زيدك داينلرى مجرد زيد مفلسا فوت اولدى ديو عمروى استسعايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ان الاعتاق لايخلو اما ان يكون فى الصحة او فى المرض فان كان فى الصحة عتق كله سواء كان له مال آخر اولم يكن وسواء كان عليه دين اولم يكن
(من عتاق البدايع فى بيان حكم الاعتاق)

زيد طوعا شرب خمر ايدوب سكران ايكن قولى عمروى اعتاق ايلسه عتق واقع اولور مى * الجواب * اولور
(يجوز افاعيل السكران من الطلاق والعتاق والنكاح والبيع والشراء
(احكام الناطقى)

زيدك قولى عمرو خسته اولدقده زيد عمرو افاقت بولورسه مالمدن آزاد اولسون ديوب بعده عمرو افاقت بولسه آزاد اولور مى * الجواب * اولور
(وان علق العتق بشرط كدخول دار صح وعتق اذا دخل (الدر المختار فى العتق)

زيد عمروك جاريه سى هندى دايه لك ايچون صغير اوغلى بكر ايله عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايتدكدنصكره هند زيدك اوغلى بشرى بكر ايله ارضاع ايلسه زيد بعد البلوغ بكرى بيع مراد ايتدكده بكر مجرد هندبنى بشر ايله ارضاع ايتمكله آزاد اولمش اولورم ديو امتناعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(وفيه اشعار بانه عتق بالملك قرابة قريبة كالولاد ومتوسطة كالقرابة المتأبدة بالمحرمية ولم يعتق بعيدة كبنت العم ولا محرم غير رحم كالمحرم بالرضاع والصهرية
(قهستانى فى العتاق)

زيد صغيرك اعتاقى صحيح اولور مى * الجواب * اولماز
(يصح من حر مكلف فلا يصح من العبد والمجنون والصبى (قهستانى فى العتاق)

هند فوت اولوب زوجى زيدى واناسى زينبى ترك ايتدكده زينب قبل القسمه تركه دن برقاج جاريه لرى زيدك اذنسز اعتاق ايلسه زينب موسره اولمغله زيد جاريه لردن حصه سنى زينبه تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(لابد ان يقيد بعدم الاجازة (لمرتبه) عبد بين رجلين اعتق احدهما نصيبه يعتق نصيبه لاغير عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى لان الاعتاق عنده متجزء واعتاق البعض لايوجب اعتاق الكل بل يعتق بقدر ما اعتق ويبقى الباقى رقيقا وللشريك الساكت خمس خيارات ان شاء اعتق نصيبه وان شاء دبره وان شاء كاتبه وان شاء استسعاه معسرا كان المعتق اوموسرا ويسعى وهو رقيق وان شاء ضمن المعتق نصيبه ان كان موسرا وليس له خيار الترك على حاله لانه لاسبيل الى الانتفاع به مع ثبوت الحرية فى جزء منه وترك المال من غير انتفاع احد به تسبيب له وانه حرام فلابد من تخريجه الى العتق وله الخيار فى ذلك بين الوجوه التى وصفناها (من عتاق البدايع)

هند زيد ايله على الاشتراك مالكه اولديغى جاريه دن حصه سنى زيدك اذنسز اعتاق ايتدكدنصكره زيد دخى نسنه اختيار ايتمدين هند فوت اولسه زيد اول جاريه يى حصه سنده استسعايه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ولو مات المعتق فان كان لا عتق فى حال صحته يؤخذ نصف قيمة العبد من تركته الا ستسعاء وان كان فى حال مرضه لم يضمن شيئا حتى يؤخذ من تركته وهذا قول ابى حنيفة رحمه الله كذا فى البدائع ويسعى العبد المولى عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى
(فى الثانى من عتاق الهنديه)

هند جاريه سنى زينب حامله ايكن اعتاق ايلسه زينبك تبعيتله حملى دخى آزاد اولورمى * الجواب * اولور

(ان من حاملا عتق حملها ولو اعتق الحمل خاصة عتق دونها ولو اعتق الحمل على مال صح ولا يجب المال وانما يعرف قيام الحمل وقت العتق اذا جاءت به لاقل من ستة اشهر منه كذا فى الهدايه (هنديه فى العتاق)

زيدك جاريه سنى هندى هندك قرنداشى عمرو ايله بكر اجنبى على الاشتراك اشترا وقبض ايتدكلرينده عمروك حصه سى آزاد اولسه بكر حصه سنده هندى استسعا ايتميوب حصه سنى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن ملك قريبه مع آخر عتق حصته منه بلا ضمان على المالك علم بقرابته اولا وهو ظاهر الرواية عنه وللشريك ان يعتق او يستسعى (منح فى عتق البعض) واذا اعتق احد الشريكين نصيبه من العبد لم يكن للآخر ان يبيع نصيبه ولا يهبه ولا يمهره لانه صار بمنزلة المكاتب (فى الثانى من عتاق الهنديه)

هند مجنونه زيد ايله على الاشتراك مالكه اولديغى جاريه دن حصه سنى زيدك اذنسز اعتاق ايتدكده نصكره زيد تضمين واستسعا واعتاقدن برينى اختيار ايتمدين هند فوت اولسه هند وقت اعتاقده موسره اولمغله زيد جاريه دن حصه سنك قيمتنى هندك تركه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(مر نقله عن عتاق الهنديه)

متعدد قوللرى اولان زيد مرض موتنده بلاتعيين قديم قوللرم آزاد اولسونلر ديوب بعده فوت اولسه قديم عد اولنوب آزاد اولنلر نقدر زمان زيدك ملكنده بولنانلردر * الجواب * برسنه يادخى زياده ملكنده بولنانلردر

(قال عبدى الذى هو قديم الصحبة حر عتق من صحبه سنة هو المختار (الدر المختار فى العتاق) قال كل مملوك لى قديم فهو حر او كتب ذلك فى وصيته عتق منهم من مضى له حول او اكثر كشاف فى تفسير قوله تعالى كالعرجون القديم
(انقروى فى العتاق)

زيد قولى عمروى برخصوص صلك تمشيتيچون رشوت طريقيله بكره ويردكده نصكره بكر عمروى زيدك اذنسز اعتاق ايلسه زيد عتق مجيز اولميوب عمروى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الرشوة لا تملك (من هبة القنية فى الاباحة) ولابد من ان يكون العبد فى ملكه حتى لو اعتق عبد غيره لا ينفذ لقوله عليه السلام لا عتق فيما لا يملكه ابن آدم (هدايه فى العتاق)

بر بلده اهاليسندن زيد ديار آخره كيدر اولدقده صحتله بلده مه كلورسم قوللرم عمرو

آزاد اولسون ديوب كتدكدنصكره زيد محتله بلده سندكلسه عمرو آزاد اولورمى * الجواب * اولور

وان اضافه اى العتق الى ملك بان قال ان ملكتك فانت حر اوشرط بان يقول لعبده ان دخلت الدار فانت حر صح الاضافة فيهما (ملا مسكين فى العتاق)

زيدك جاريه سى هند زيدك شوقدر اقجه سنى اخذ ومبلغ مزبور ايله برجاريه اشترا ايتدكدنصكره هند اول جاريه يى اعتاق ايلسه زيد مجيز اولميوب اول جاريه يى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولور (من نقله من الهداية والبدايع)

هند صغير اوغلى زيد ايله على الاشتراك مالكه اولديغى جاريه يى اعتاق ايلسه هند معسره اولمغله صغيرك وصيسى عمرو اول جاريه يى صغيرك حصه سنده صغير ايچون استسعايه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واطلق المصنف فى الشريك وهو مقيد بمن يصح منه الاعتاق فلو كان الشريك صبيا ينتظر الى بلوغه ان لم يكن له ولى او وصى فان كان له احدهما فله الخيار ان شاء ضمن وان شاء استسعى اوكاتب لانه ضمان نقل الملك فصار كالبيع واختيار السعاية كالكتابة وللولى ولاية بيع مال الصبى وكتابة عبده وللقاضى ان ينصب وصيا ليختار احدهما وليس لهما اختيار الاعتاق والتدبير والمجنون كالصبى كما فى البدايع (من عتاق البحر)

زيد قولى عمروى ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمروه اوغلمدر ديسه مجرد زيد اوغلمدر ديمسيله عمرو آزاد اولورمى * الجواب * اولماز

(وانما يصح الاعتاق من مالك فلا يصح من غير مالك (مجمع الانهر فى العتاق)

زيد اسمى فاطمه اولان جاريه سنه خدمت بيوردقده كل فاطمه قدين ديوب لكن عتق نيت ايتماسه مجرد بويله ديمكله جاريه آزاد اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(لوقال لامته ياسيده اوقال لها ياسيدتى اوقال ياكد بانوا و ياكد بانوى من فان نوى العتق فى هذه المسائل يثبت العتق بلا خلاف وان لم ينو العتق اختلف المشايخ فيه واختار الفقيه ابو الليث انه لا يعتق (محيط البرهانى فى الثانى من العتاق وكذا فى جواهر الفتاوى)

زيد جاريه سى هندى آزاد ايتمدين كندويه نكاح ايدوب بعده هند ولد كتوردكدن زيد فوت اولسه ورثه سى هندى استرقاق ايتمك استدكارنده هند مجرد نكاح ايتمكله آزاد اولمش اولورم ديو امتناعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

تزوج امته بمهر عند الشهود لا يكون اقرارا بالحرية وكذا لوقال هى زوجتى (من اقرار القنية فى الاقرار بالعتق)

زيدك قولى عمرو زيدك اذنيله هند حره يى تزوج ايتدكدنصكره هند عمرودن ولد كتورسه زيد مجرد قولمك ولديدر ديو اول ولدى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وولد الحرة حر على كل حال لان جانبها راجح فيتبعها فى وصف الحرية كما يتبعها فى وصف

المملوكة والمرقوقة والتدبير وامومية الولد والكتابة (هدايه في العتاق)

زيد جاريه‌سى هندى آزاد ايتدين عمروه تزويج ايدوب بعده عمرودن بر ولد كتورسه زيد ولدى لوب استرقاق واستخدام ايتمك استدكده عمرو مجرد بن حر اولمغله ولددخى حر اولمش اولور ديو منعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وان كانت مملوكة كان الولد مملوكا لمولى الام (خانيه فى نفقة المملوك)

زيد عمه‌سنك اوغلى عمروه مالك اولسه عمرو آزاد اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن ملك ذارحم محرم عتق عليه فالمحرم بلارحم كابنه رضاعا وزوجة اصله وفرعه فلا يعتق عليه اتفاقا وكذا لرحم بلا محرم كبنى الاعمام والاخوال لايعتق عليه اتفاقا كما فى الكافى وغيره (الدر المنتقى فى الاعتاق ملخصا)

زيد لام قرنداشى عمروه مالك اولسه عمرو آزاد اولورمى * الجواب * اولور

(مر نقله من الدر المنتقى آنفا)

هند جاريه‌سى زينبه آزاد اول ديدكدنصكره هند بنم مرادم ايشدن آزاد اول ديمك ايدى ديسه هند قضاء تصديق اولنوب زينبى استرقاقه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوقال اردت الكذب اوانه حر من العمل صدق ديانة لانه محتمل كلامه لاقضاء لانه خلاف الظاهر وكذا لايصدق قضاء لوقال ما اردت به العتق اولا علم لى بمعناه (مجمع الانهر فى الاعتاق)

زيد عمروك قولى بكرى شرايه طالب اولدقده اكر بكره مالك اولورسم آزاد اولسون ديدكدنصكره زيد بكرى عمرودن ثمن معلومه اشترا ايلسه بكر آزاد اولورمى * الجواب * اولور

(واما التعليق بالملك او بسببه صورة ومعنى فنحو ان يقول لعبد لايملكه ان ملكتك فانت حر اوان اشتريتك فانت حر فانه صحيح عندنا حتى لوملكه اواشتراه يعتق وان لم يكن الملك موجودا وقت التعليق (من عتاق البدايع فى شرائط الركن)

زيد قولى عمروى اعتاق ايدوب بعده هند حره‌يى تزويج ايتمكله عمروك هنددن بر ولدى اولدقدنصكره زيد وعمرو فوت اولسه‌لر زيدك اوغلى بكر مجرد بابامك معتق ولديدر ديو اول ولدى استرقاقه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وولد الحرة حر على كل حال (هدايه فى العتاق)

زيد جاريه‌سى هندى قولى عمروه تزويج ايدوب بعده هندك عمرودن بر ولدى اولدقدنصكره زيد انجق عمروى آزاد ايلسه زيد اول ولدى استرقاق ايتمك استدكده عمرو زيده سن بنى آزاد ايتمكله ولد دخى آزاد اولمش اولور ديو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والولد يتبع امه فى الملك والرق والحرية والتدبير والاستيلاد والكتابة (ملتقى)

زيد آزادسز جاريه‌سى هندى كندويه احتياطا نكاح ايلسه زيد مجرد نكاح ايتمكله

هند آزاد اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل قال تزوجت هذه وهی امة له معروفة قال محمد رحمه الله تعالی لایکون ذلك اقرارا بالعتق والنكاح باطل (خانیه فی المهر)

هند نفسنی قرلی عمروك باباسی بكر معتقه تزويج ايتدكد نصكره هند فوت اولوب بكری وقزقرنداشی زينبی ترك ايلسه عمروك بكره اصابت ايدن حصه سی آزاد اولمغله زينب عمروی استسعايه راضيه اولميوب حصهٔ مزبوره يی بكره تضمينه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ملكا ولد احدهما بشراء اوهبة اووصية اواشتری احدهما نصف ابنه من مولاه اوعلق عتقه بشراء نصفه ثم اشتراه هو وآخر عتق حصته ولم يضمن علم الشريك حاله ام لا كما لوورثاه ای لایضمن الاب نصیب الشريك فی الصور المذكورة كما لایضمن الاب اذاورث هو وشريكه ابنه صورته امرأة ماتت ولها عبد هو ابن زوجها فتركت الزوج والاخ فورث الاب نصف ابنه فعتق عليه لايضمن حصة اخيها اتفاقا لان لارث ضروری لااختيار للاب فی ثبوته والآخر اعتق اواستسعی ای اذا لم يكن للشريك ولاية التضمين بقی له احد الامرين اما لاعتاق اوالاستسعاء (درر فی عتق البعض ملخصا)

زيدك قولی عمرو زيدك اذنيله هند حره يی تزوج ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سی عمروی استخدام ايتمك استدكارنده عمرو مجرد بن زيدك اذنيله حره تزوج ايتمكله آزاد اولمش اولورم ديو امتناعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(وركنه اللفظ الدال عليه اومايقوم مقامه كملك قريب ودخول حربی اشتری مسلما دارالحرب (الدر المختار فی العتق)

زيدك قولی عمرو كار وكسب ايدوب برمقدار مال تحصيل ايتدكدنصكره عمرو فوت اولمغله زيد اول مالی قبض مراد ايتدكده امين بيت المال بن قبض ايدرم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الرقيق لايملك المال ومافی يده من المال كان لمولاه (سيد علی السراجيه)

زيدك قولی عمرو اكتساب ايتديكی مالدن بكره شوقدر اقچه اقراض ايدوب بكر دخی استهلاك ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سی مبلغ مزبوری بكره تضمين ايتدكارندنصكره عمروی اعتاق ايلسه لر عمرو مجرد بن ويردم ديو مبلغ مزبوری بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی المحيط اكتسب فی بيت المولی شيئا واودعه عند آخر وهلك فی يد المودع للمولی ان يضمن المودع لانه ماله اودعه عبده بلا اذنه وكان كمودع الغاصب (بزازيه فی المأذون)

﴿ باب التدبير ﴾

هولغة الاعتاق عن دبر وهومابعد الموت كذا فی المغرب وشرعا تعليق العتق بموت المولی اوغيره (الدر المنتقی فی التدبير)

زيد قولى عمروى تدبير مطلق ايله تدبير ايتدكدنصكره زيد عمروى بكره هبه وتسليم ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه اولور مى * الجواب * اولماز

(فلا يباع المدبر ولا يوهب ولا يرهن ولا يخرج من الملك الا بالاعتاق والكتابة ويستخدم ويستأجر (تنوير الابصار فى التدبير)

زيد حج شريفه كيدر اولدقده اكر طريق حجده فوت اولورسه قولم عمرو آزاد اولسون ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد طريق حجده فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه سى عمروى استرقاقه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

والمدبر المقيد وهو ماقيد فيه الموت بقيد لا يحكم وقوعه معه عادة من قال له ان مت من مرضى هذا او سفرى هذا او من مرض كذا او الى عشر سنين او الى مائة سنة واحتمال عدم موته فيها على ما مر فيجوز بيعه وجميع مايوجب انتقاله من ملك الى ملك وان وجد الشرط عتق لانه مقيد فلابد من وجود القيد عتق المدبر المطلق اى من الثلث وسعى فيما زاد وان استغرق ففى كله (الدر المنتقى فى التدبير)

زيد عسكر اسلام ايله سفرده ايكن يوم محاربه ده فوت اولورسه مالك اولديغم قوللرم آزاد اولسونلر ديدكدنصكره زيد اول محاربه ده مصرا شهيد فوت اولوب ثلث مساعد اولسه زيدك حين تعليقنده ملكندن بولنان قوللرى آزاد اولورلرمى

* الجواب * اولورلر (مر نقله آنفا)

زيد موسر عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى جاريه يى عمروك اذننسز تدبير مطلق ايله تدبير ايلسه عمرو جاريه دن حصه سنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وان كان عبد بين رجلين فدبره احدهما وهو موسر فللآخر خيار فى خمسة اشياء احدها ان يضمنه ان شاء او يدبره كما دبر صاحبه او يتركه كما هو يستخدمانه جميعا وان شاء استسعاه فى قيمة نصيبه منه وان شاء اعتقه (نتف قبيل المكاتب)

زيد صغير جاريه سى هندى تدبير مطلق ايله تدبير ايلسه زيد بالغ اولدقده هندى بيعه قادر اولور مى * الجواب * اولور

وتدبير الصبى عبده لايصح و يستوى فيه التنجيز والتعليق ببلوغه حتى اذا قال الصبى لعبده اذا ادركت فانت حر بعد موتى لايصح (فى ١١ من عتاق التاتارخانيه)

زيد تدبير مطلق ايله تدبير ايتديكى قولى عمروى بكره بيع ايلك صحيح اولور مى * الجواب * اولماز

(فلا يباع المدبر ولا يوهب ولا يرهن (تنوير الابصار)

زيد قولى عمروى تنجيز تدبير ايدوب قطعا اعتاق ايتماسه زيد عمروى استخدام ايتمك استدكده عمرو مجرد مدبر ايتمكله آزاد اولمش اولورم ديو امتناعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

ويستخدم ويستأجر (تنوير الابصار)

زيد قولى عمروه ايچون موتمدن قرق كون مقدم آزاد اولسون ديدكدنصكره زيد اول كون

مروزنده عمروی بیع ایتمک استدکده عمرو بجرد بو یله دیمکله آزاد اولمش اولورم دیو امتناعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(قال لعبده انت حر قبل موتی بشهر فمات بعد شهر عتق من کل ماله زاد فی المجتبی ولمولاه بیعه فی الاصح (الدر المختار فی التدبیر)

﴿ باب الاستیلاد ﴾

هو لغة طلب الولد وشرعا طلب المولی الولد من امته بالوطئ (درر)

زید زوجه‌سی هند ایله علی الاشتراك السویه مالك اولدیغی جاریه‌یی هندك اذنسز وطئ و احبال ایدوب جاریه ولد طوغوردقده زید ولد بندندر دیو دعوت ایلسه اول ولدك نسبی زیددن ثابت اولوب جاریه مرقومه زیدك ام ولدی اولورمی * الجواب * اولور لکن زید جاریه‌نك نصف قیمتیله نصف عقرینی هنده ضامن اولور

(فان ادعی ولد امة مشترکة ولو مع بنه ثبت نسبه منه ولو کافرا او مریضا او مکاتبا لکنه ان عجز فله بیعها وهی ام ولده وضمن یوم العلوق نصف قیمتها ونصف عقرها ولو معسرا لا قیمة ولدها لانه علق حر الاصل (الدر المختار فی الاستیلاد)

زیدك ام ولدی هند زیدك فوتیله جمیع مالندن آزاد اولورمی * الجواب * اولور

(اذا ولدت الامة من سیدها باقراره ولو حاملا او من زوج فاشتراها الزوج فهی ام ولد وحکمها کالمدبرة الا انها تعتق بموته من کل ماله من غیر سعایة
(تنویر الابصار فی الاستیلاد)

زید جاریه‌سی هندی وطئ و احبال ایتدکدنصکره هند زیددن مستبین الخلقه بر جنین میت القا ایلسه هند زیدك ام ولدی اولمش اولورمی * الجواب * اولور

(لابد ان یقید بالدعوة لانه لا یثبت الاستیلاد بدون الدعوة کما فی البدایع وغیره (مرتبه)
ولو قال حمل جاریتی هذه منی او قال ما فی بطنها من ولد فهو منی فاسقطت سقطا استبان خلقه او بعض خلقه تصیر ام ولد له وان لم یستبن لا تصیر ام ولد له عندنا
(خانیه فی الاستیلاد)

زید جاریه‌سی هندی وطئ و احبال ایدوب هند زیددن ولد کتوردکدنصکره زید دعوت ایدوب بعده فوت اولسه ورثه‌سی هندی استرقاقه قادر اولورلرمی
* الجواب * اولمازلر (مرتبه من تنویر الابصار)

زید فوت اولوب اوغلی عمروی ترك ایتدکده عمرو زیدك فوتیله آزاد اولان ام ولدی هندی مجرد ثلث مساعد دکلدر دیو استسعایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(و المستولدة حکمها کالمدبرة وقدمر الا فی ثلثة عشر مذکورة فی الاشباه والبیع الفاسد من البحر منها انها تعتق بموته من کل ماله و المدبرة من ثلثه من غیر سعایة و المدبرة تسعی
(الدر المختار فی الاستیلاد)

زید هند اجنبیه‌نك جاریه‌سی زینبی هندك اذنسز وطئ ایدوب زینب زیددن ولد کتورسه هند اول ولدی استرقاقه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الخزانة ولدت منه امة غیره وقال احلها لی سیدها والولد ولدی فصدقه المولی فی الاحلال وکذبه فی الولد لا یثبت نسبه منه فان ملکها یوما ثبت نسبه منه وصار ام ولد له ولو صدقه فی الولد ثبت نسبه وهو عبد لمولاها (معراج الدرایة فی الاستیلاد)

زید عمرونک جاریه سی هندی وطئ ایدوب هند زیددن ولد کتورسه عمرو اول ولدی استرقاقه قادر اولور می * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)

زید ام ولدی هندی عمروه تزویج ایدوب هند عمرودن بر ولد کتورسه زید اول ولدی الوب استخدام مراد ایتدکده عمرو مجرد بن حر اولمغله ولدیم حر اولمش اولور دیوزیدی منعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(وان زوج ام ولده من رجل فجاءت بولد فهو فی حکم امه لان حق الحریة یسری الی الولد کالتدبیر الا تری ان ولد الحرة حر وولد القنة قن والنسب یثبت من الزوج لان الفراش له (هدایه فی الاستیلاد)

زید ام ولدی هندی قولی عمروه تزویج ایدوب هند عمرودن ولد کتورسه زید اول نجه ولدی استخدامه قادر اولور می * الجواب * اولور

(وان زوج المولی ام ولده فجاءت بولد یعنی من الزوج فهو فی حکم امه حتی لا یجوز للسید بیعه ولا هبته ویعتق بموته من کل المال ولا یسعی لاحد وله استخدامه واجارته الا انه اذا کان جاریة لا یستمتع بها لانه وطئ امها وهذه اجماعیة (فتح القدیر فی الاستیلاد)

زید فوت اولوب انجق لابوین قرنداشی عمروی ترک ایتدکده عمرو زیدک ام ولدی هندک جسمنی مواری اثواب مثلندن غیری اثوابنی هنددن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(رجل اعتق عبدا فما یکون علیه من الثیاب للمولی الا ثوبا یواریه (تاتارخانیه فی متفرقات العتق) واذا عتقت فما فی یدها للمولی الا اذا اوصی لها به کما فی الخانیة وعن محمد رحمه الله استحسن ان اترک لها ملحفه وقمیصا ومقنعة (الدر المنتقی فی الاستیلاد وکذا فی هبة القنیة)

زید عمرو ایله علی الاشتراک السوی مالک اولدیغی جاریه یی عمرونک اذنسز وطئ واحبال ایدوب بعده التی ای مرورنده جاریه بر ولد طوغوردقده زید ولد بندندر دیو دعوت ایلسه اول ولدک نسبی زیددن ثابت اولوب وجاریه مرقومه زیدک ام ولدی اولور می * الجواب * اولور لکن زید جاریه نک نصف قیمتیله نصف عقرینی عمروه ضامن اولور

(واذا کانت الجاریة بین شریکین فجاءت بولد فادعاه احدهما ثبت نسبه منه وصارت ام ولد له ویضمن نصف قیمتها ونصف عقرها ولا یغرم قیمة ولدها (هدایه فی الاستیلاد ملخصا)

زیدک جاریه سی هند حامل اولدقده زید هندک حملی بندندر دیو دعوت ایدوب بعده هند مستبین الخلقه بر جنین میت القا ایتدکدنصکره زید فوت اولسه هند آزاد

اولور می * الجواب * اولور (مرنقله من الخانية)
زيد صحتنده جاريه سی هند ايچون هند بندن ولد كتوردی ام ولد مدر ديو اقرار
ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه هند آزاد اولور می * الجواب * اولور
(واذا اقر فی صحته ان امته قدولدت منه فانها تصير ام ولدله و يكون عتقها من جمع المال
سواء كان معها ولد اولم يكن وان اقر بذلك فی مرضه فان كان معها ولد فكذلك
تصير الجارية ام ولدله وتعتق من جيع المال وان لم يكن معها ولد لم يصح الاقرار
بالاستيلاد بل يصير وصية حتى تعتق من ثلث المال (من عتاق الذخيرة)
زيد جاريه سی هند ايچون هند حامل ايسه حملی بندندر ديو اقرار ايدوب بعده نفی
ايتمكسزين وقت اقراردن التی ايدن اقلده هند مستبين الخلقه برجنين ميت القا ايتديكی
شرعا ظاهر اولسه هند زيدك ام ولدی اولورمی * الجواب * اولور
(ومن قال لامته ان كان فی بطنك ولدا وكان بها حبل فهو منی فشهدت امرأة ظاهره
سواء كانت هی القابلة اوغيرها كذا فی النهر بالولادة فهی امولده اجماعا لتعين الولد
بشهادتها هذا اذا ولدته لاقل من نصف حول مذ اقر وان لاكثر منه لا لاحتمال العلوق
بعد التعليق قيد بالتعليق لانه لو قال هذه حامل منی يثبت النسب الی سنتين حتی ينفيه
كما فی البحر عن الغاية (الدر المنتقی فی ثبوت النسب)
زيد جاريه سی هند حامل ايچون هندك بطننده اولان ولد بندندر ديو اقرار ايدوب بعده
نفی ايتمكسزين هند زيدك وقت اقراردن ايكی سنه دن اقلده برولد كتورسه ولد مزبورك
نسبی زيددن ثابت اولوب هند زيدك ام ولدی اولورمی * الجواب * اولور
(ينبغی لك ان تعرف انه فيما اذا قال ان كان فی بطنك ولدا وقال ان كان بها حبل فهو منی
بلفظ التعليق اما اذا قال هذه حامل منی يلزمه الولد وان جاءت به لاكثر من ستة اشهر
الی سنتين حتی ينفيه وبه صرح فی الاجناس من كتاب العتاق
(غاية البيان فی ثبوت النسب)
زيدك ام ولدی اولميان جاريه موطوءه سی هند حامل مستبين الخلقه برجنين ميت القا
ايدوب لكن زيد دعوت ايلمسه زيد هندی بيعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ولا تصير الامة فراشا فی ملك اليمين بنفس الوطئ بل بالوطئ مع قرينة الدعوة عندنا
وهی من مسائل كتاب الدعوی فلا يثبت الاستيلاد بدون الدعوة
(بدايع فی الاستيلاد)
زيد قرنداشی عمروك جاريه سی هندی عمروك احلالنسز وطئ ايدوب هند زيددن برولد
كتورسه عمرو اول ولدی استرقاقه قادر اولور می * الجواب * اولور
(ومن اشتری اخاه من الزنا لا يعتق عليه لانه ای الاخ ينسب اليه بواسطة نسبته الی الوالد
وهی غير ثابتة والمراد بالاخ الاخ لاب واما الاخ لام فانه يعتق عليه اذا ملكه وان كان
من الزنا لان النسبة بينهما ثابتة (من استيلاد العناية)
زيد زوجه سی هند ايله علی الاشتراك السوی مالك اولديغی جاريه يی هندك احلالنسز

ايكن بلا حائل اجنبيه بعده الى اى مرورنده جاريه بر ولد طوغوردقده زيد ولد بندندر ديو دعوت ايتدكدنصكره هند جاريه‌يى زيدك اذنسز اعتاق ايلسه زيد عتقى تجيز اولمغله جاريه‌نك نصف قيمتيله نصف عقرينى هنده ضامن اولوب جاريه‌يى ام ولدى
اولمق اوزره ضبطه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(جارية بين رجلين ولدت ولدا فادعاه احد الشريكين واعتقها الآخر وخرج الكلام معا كانت الدعوة اولى من الاعتاق لان الدعوة تستند الى حالة العلوق والاعتاق يقتصر على الحال فيكون المعتق معتقا لام ولد الغير (خانيه فى الاستيلاد)

{ كتاب المكاتب }

الكتابة تحرير المملوك يدا فى الحال ورقبة فى المآل (ملتقى فى المكاتب)

زيدك مكاتب على السنة اولان قولنك كسبى زيدكيدر * الجواب * زيدكدر

(هكذا افتى المولى المرحوم شيخ الاسلام ابو السعود العمادى ولم اظفر له نقلا صريحا فى كتب المذهب ولعله استنبطه مما يفهم من تعليل البدائع وغيرها حيث قال فى البدائع ان كاتب عبده كتابة صحيحة صار مأذونا فى التجارة لانه وجب عليه اداء بدل الكتابة ولا يمكن من الاداء الا بالكسب والتجارة كسب وقال ايضا المكاتبة انواع ثلثة صحيحة وفاسدة وباطلة اما الصحيحة فلها احكام بعضها يتعلق بما قبل اداء الكتابة وبعضها يتعلق باداء بدل الكتابة اما الاول فزوال يد المولى عن المكاتب وصيرورة المكاتب احق بمنافعه ومكاسبه وصيرورة المولى كالاجنبى عنها وثبوت حق المطالبة للمولى ببدل الكتابة وثبوت حق الحرية للمكاتب لان ما هو المقصود من هذا العقد من الجانبين لا يحصل بدونها انتهى وهذه الكتابة صحيحة كما صرح فى البدايع وعبارته ولو كاتبه على ان يخدمه شهرا فهو جائز استحسانا والقياس ان لا يجوز وجه القياس ان الخدمة مجهولة لانها مختلفة ولا يدرى فى اى شئ يستخدمه وانه يستخدمه فى الحضر او فى السفر وجهالة البدل تمنع صحة الكتابة وجه الاستحسان ان الخدمة المطلقة تنصرف الى الخدمة المعهودة فتصير معلومة بالعادة وبحال المولى انه فى اى شئ يستخدمه وبحال العبد انه لاى شئ يصلح فصار كما لو عينها نصا انتهى وقال فى الدرر فى باب النفقة والمكاتب على المال يكتسب لانه مالك يدا وان كان مملوكا رقبة واحترز به عن المكاتب على الخدمة
فانه كالرقيق اذ لا يد له اصلا انتهى فليتأمل عند الفتوى
(لمرتبه الفقير ستر الله تعالى عيوبه وغفر ذنوبه)

زيد قولى عمروى بش سنه يه دك خدمت ايتمك اوزره كتابته قطع ايدوب عمرو اول بش سنه ده بمقدار مال كسب ايتمش اولسه حالا عمرو اول تعيين اولنان بش سنه خدمتى ادا ايدوب عتقى مقرر اولدقده زيد عمروك اول كسب ايلديكى مالى يدندن المغه
قادر اولور مى * الجواب * اولور (مر ما يتعلق به مفصلا)

زيد جاريه‌سى هندى بش سنه كندويه خدمت ايتمك اوزره كتابته كسوب هند دخى
برقاچ آى خدمت ايتدكدنصكره زيد هندى رضا سيله عمروه بيع ايلسه

بيع مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولور

(ولوكاتبه على ان يخدمه شهرا فهو جائز استحسانا والقياس ان لا يجوز (بدايع فى الكتابة)

واو بيع المكاتب برضاه صح فى الاظهر فتنفسخ الكتابة اقتضاء بخلاف المدبر وام الولد (زيلعى فى البيع الفاسد)

زيد قولى عمروى كندويه درت سنه خدمت ايدوب بعده آزاد اولمق اوزره كتابته كسدكدنصكره اوج بچق سنه مرورنده زيد فوت اولدقده عمروك مكسو بى اولمق اوزره يدنده سكسان غروش بولنمغله زيدك ورثه سى مبلغ مزبورى عمرودن السه لر عمرو التى اى دخی ورثه يه خدمت ايدوب آزاد اولدقده مجرد مبلغ مزبور مكسوبى اولمغله حقكز تعلق ايتمدى ديو مبلغ مزبورى ورثه دن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(من مايتعلق به فى اول الكتاب)

﴿كتاب الولاء﴾

هو لغة النصرة والمحبة مشتقا من الولى وهو القرب وشرعا قرابة حكمية حاصلة من عتق اوموالاة ومن آثاره الارث والعقل وولاية النكاح (الدر المنتقى)

باباسى حر الاصل عجمى اولان هند مسلمه فوت اولوب اناسى زينب نصرانيه معتقه سنى وزينبى اعتاق ايدن زيد مسلمى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در

* الجواب * جمله تركه زيده در

(وان كان الاب حر الاصل فهذا على وجهين اما ان يكون الاب عربيا او عجميا فان كان عربيا لا يرث معتق الام بالاجماع لانه لا ولاء لقوم الام وان كان عجميا قال ابو حنيفة ومحمد رحمهما الله يرث معتق الام وقال ابو يوسف رحمه الله لا يرث (والوالجية فى الولاء)

فلا يرث الكافر من المسلم اجماعا (سيد على السراجية)

اناسنك اناسى معتقه اولان زيد فوت اولوب قزلرى هند وزينب وخديجه يى و باباسى اعتاق ايدن عمروك اوغلك اوغلى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در

* الجواب * ثلثان هند وزينب وخديجه يه باقى بكره

(فالحاصل ان الابوين اذا كانا حرين اصليين بالمعنى الثانى فلا ولاء على الولد واذا كانا معتقين لو فى اصلهما معتق فالولاء لقوم الاب (درر فى الولاء)

باباسى حر الاصل عجمى اولان زيد فوت اولوب اناسى هندى اعتاق ايدن عمروك اوغلى بكرى ترك ايلسه بكر تركهٔ زيدى احرازه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ويستحق الارث برحم ونكاح وولاء فيبدأ بذوى الفروض ثم بالعصبات النسبية ثم بالمعتق ثم عصبته الذكور (تنوير الابصار فى الفرائض)

باباسى حر الاصل عجمى اولان زيد فوت اولوب زوجه سى هندى ولابوين ارقرنداشى عمروى ترك ايتدكده زيدك اناسنى آزاد ايدن بكرك اوغلى بشر دخی ولاء جهتندن زيده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(والمعتق مقدم على الرد وعلى ذوى الارحام مؤخر عن العصبة النسبية
(من ولاء تنوير الابصار)

باباسی حرالاصل عجمی اولان هند فوت اولوب اناسنی اعتاق ایدن عمروك لابوین ار قرنداشی بكری ترك ایلسه هندك لابوین عمه سی قزی زینب دخی هنده وارثه اولورمی * الجواب * اولماز (من نقله من تنویر الابصار)

مجهول النسب اولان زید عجمی عمرو ایله وجه شرعی اوزره عقد موالاة ایتدكدنصكره مصرا فوت اولوب وارث معروفی اولماسه عمرو بیت المالدن مقدم اولوب تركهٔ زیدی احرازه قادر اولورمی * الجواب * اولور

وعقد الموالاة شرطه ان يكون حرا مجهول النسب بان لاينسب الى غيره اما نسبة غيره اليه فغير مانع عليه والثانى ان لايكون عربيا والثالث ان لايكون له ولاء عتاقة ولا ولاء موالاة مع احد وقد عقل عنه والرابع ان لايكون عقل عنه بيت المال والخامس ان يشترط العقل والارث (الدر المختار فى الولاء) واما المعقول فهو ان بيت المال انما يرث بولاء الايمان فقط لانه بيت مال المؤمنين قال الله تعالى والمؤمنين والمؤمنات بعضهم اولياء بعض وللمولى هذا الولاء و ولاء آخر بالمعاقدة فكان اولى من عامة المؤمنين
(بدايع فى ولاء الموالاة)

هندك جاريه سی زینب شو قدر اقچه كسب ایدوب مبلغ مزبور ایله زیدك جاریه سی خدیجه یی اشترا ایدوب بعده هند زینبی اعتاق ایدوب خدیجه یی زینبدن اخذ ایتدكدنصكره هند خدیجه یی دخی اعتاق ایدوب بعده خدیجه فوت اولسه هند خدیجه نك تركه سنی اخذ ایتمك استدكده زینب مجرد خدیجه یی بن اشترا ایتمكله حق ولا بنم اولمش اولوردیو خدیجه نك تركه سنه مداخله یه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(الرقیق لا یملك المال ومافى يده من المال كان لمولاه (سيد على السراجية)

زید قولی عمروی شو قدر اقچه مقابله سنده اعتاق ایتدكدنصكره عمرو فوت اولوب زوجه سی هندی وزیدك اوغلی بكری ترك ایلسه بكر ولا جهتندن عمروه وارث اولورمی * الجواب * اولور
(كل من حصل له هذا العتق من جهة انسان ثبت ولاء العتق منه سواء شرط الولاء اولم يشترط او يبرأ عنه وسواء كان الاعتاق ببدل او بغير بدل
(محيط البرهانى فى الولاء)

اناسنك اناسی معتقه اولان هند فوت اولوب زوجی زیدی واناسی زینبی و باباسنی اعتاق ایدن عمروك اوغلی بكری ترك ایلسه قسمت تركه نیجه در * الجواب * نصف زیده ثلث زینبه باقی بكره در
(وان كان الاب معتقا لايرث معتق الام وان لم يبق احد من قوم الاب لان الولاء لقوم الاب وان بقى معتق الاب اوعصبة معتق الاب فهوله
(ولوالجية فى الفرائض)

اناسنك اناسی معتقه اولان هند فوت اولوب باباسنی اعتاق ایدن عمروك اوغلی بکری ترك ایلسه بکر ترکهٔ هندی احرازه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته غیر مرة)

زید معتق اصلنده اصلا رق طاری اولماق معناسنه حرة الاصل اولان هندی تزوج ایدوب هنددن زینب تولد ایتدکدنصکره عمرو معتق زینبی تزوج ایدوب زینبدن دخی بکر تولد ایلسه بکر فوت اولوب اناسی زینبی ترك ایتمکله زینب ترکهٔ بکری قبض ایتدکده عمروی آزاد ایدن بشرك اوغلی خالد زینبك باباسی معتق اولمغله بن بکره ولاجهتیدن وارث اولورم دیو ترکه یه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الام اذا کانت حرة الاصل بمعنی عدم الرق فی اصلها فلا ولاء علی ولدها

(در رفی الولاء)

هند وزوجی زید علی الاشتراك السوی ملکاری اولان جاریه لری زینبی اعتاق ایتدکلرندنصکره هند فوت اولوب بعده زینب دخی فوت اولوب زوجی عمروی ومعتق زیدی ومعتقه سی هندی اعتاق ایدن بکرك اوغلی بشری ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه در *الجواب* دررت سهمدن ایکی سهم عمروه و برسهم زید و بشره در

(واما الحکم فان الاثنین اذا اعتقا عبدا مشترکا بینهما کان الولاء بینهما نصفین (بدایع فی صفة الاعتاق) واذا مات العبد المعتق عن صاحب فرض وعن مولی معتق اوعصبة المعتق فیعطی لصاحب الفرض فرضه والباقی لمن یستحق بالولاء

(فیض الکرکی فی الولاء)

هند جاریه سی زینبی زیده هبه وتسلیم ایتدکدنصکره زید زینبی اعتاق ایدوب بعده زینب فوت اولدقده زینبك ترکه سنی زیدك اوغلی عمرو قبض ایلسه هند مجرد بن زینبی زیده هبه ایتمکله بن وارثه اولورم دیوب عمرودن ترکهٔ زینبدن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(والولاء ان ثبت بایقاع العتق لایتحول ابدا لقوله علیه السلام الولاء لمن اعتق الزم الولاء المعتق (بدایع فی الولاء)

﴿ کتاب الایمان ﴾

الیمین تقویهٔ احد طرفی الخبر بالمقسم به سواء کان اسما من اسمائه تعالی اوصفته اوالتزام مکروه کفر اوزوال ملك فدخلت التعالیق (الدر المنتقی ملخصا)

زید فلان فعلی ایشلرسم کافر اولهیم دیوب بعده اول فعلی اشلسه زیده نه لازم اولور *الجواب* یمین اولمق اعتقادنده اولوب اشلدیسه کفارت یمین کافر اولمق اعتقادنده اولوب اشلدیسه تجدید ایمان ونکاح *جواب آخر* یمین اولمق اعتقادیله دیوب اشلدیسه کفارت یمین کافر اولمق اعتقادیله دیوب اشلدیسه تجدید ونکاح

(وکذا یکون یمینا قوله بالجملة الشرطیة ان فعل کذا فهو کافر او یهودی اونصرانی او بری ء من الله اوشریك الکفار ونحو ذلك وحینئذ فلا یصیر کافرا بالحنث فیهما سواء علقه

بماض اومستقبل ان كان يعلم انه يمين عملا باعتقاده فيكفر بحنثه لوفى المستقبل اما لماضى عالما بخلافه فغموس وان كان جاهلا وعنده انه يكفر فى الحلف فى الغموس وبمباشرة الشرط فى المستقبل يصير كافرا فيهما هو الصحيح لرضاه بالكفر والرضاء بكفر نفسه كفر بالاتفاق (الدر المنتقى فى الايمان)

زيد فلان مرادم حاصل اولورسه بتمش قيون قربان ايتمك نذرم اولسون ديدكدنصكره زيدك اول مرادى حاصل اولسه زيد عينيله بتمش قيون قربان ايتمك لازم اولورمى يوخسه بتمش قيونك بهالرينى تصدق ايتمك كفايت ايدرمى * الجواب * بتمش قيون قربانى لازم اولور قيمتلرينى تصدق كفايت ايتمز

(ويجوز دفع القيمة فى الفطرة والكفارة والعشر والنذر كما اذا نذر بالتصدق بصاع فتصدق بقيمته لكن فى النظم اذا نذر بذبح شاتين يوم النحر فنحر بشاة سمينة تبلغ قيمتها قيمة شاتين وسطين لا يجوز (قهستانى فى الزكوة) ولو قال ان برئت من مرضى هذا ذبحت شاة وعلى شاة اذبحها فبرئ لا يلزمه شئ لان الذبح ليس من جنسه فرض بل واجب كالاضحية فلا يصح الا اذا زاد واتصدق بلحمها فيلزمه لان الصدقة من جنسها فرض وهى الزكوة (الدر المختار فى الايمان) وكذا فى البحر معزيا الى مجموع النوازل فعلى هذا الاسلم ان يصرح فى السؤل التصدق باللحم فليتأمل (لمرتبه الفقير)

بحر بر رقبه واطعام وكسوه دن برينه قادر اولا لزيده كفارت يمين لازمه اولدقده بونلردن برينى ايتميوب اوج كون صائم اولمق ايله كفارت ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز التكفير بالصوم الالمن يعجز عما سوى الصوم (خانيه فى الكفارة)

زيد داينى عمروه فلان زمانه دك دينى ساكه اداايتمزسم اهل عرف طائفه سنه شوقدر اقچه نذرم اولسون ديدكدنصكره زيد اول كونه دك اداء دين ايده مسه اهل عرف طائفه سندن بكر نذر ايلدك ديو زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل اذا قال الرجل ان فعلت كذا وان كان كذا فعلى عشرة الاف درهم على سبيل النذر الشرعى للفقراء والمساكين اولمصالح الحرمين الشريفين ثم فعل ذلك هل يطالب به ام لا اجاب ان كان المعلق عليه النذر كما يريد وقوعه يلزمه فيما بينه وبين الله تعالى ولا يجبر عليه فى القضاء لانه لا يدخل تحت حكم القاضى وان كان لا يريد وقوعه وفعله فهو مخير ان شاء وفى بالنذر وان شاء كفر كفارة يمين (فتاواى قارئ الهدايه) لا يلزم النذر بما ليس من جنسه فرض (الدر المنتقى فى الايمان)

﴿كتاب الحدود﴾

الحد عقوبة مقدرة تجب حقا لله تعالى فلا يسمى تعزير ولا قصاص حدا (ملتقى)

زيد هنده جبرا زنا ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * زيد محصن ايسه رجم اولنور دكل ايسه يوز دكنك اوريلور

(وهواى الحد الثابت بالبينة او الاقرار للمحصن اى لحر مكلف مسلم وطئ بنكاح صحيح وهما بصفة الاحصان رجمه فى فضاء حتى يموت وهو اى الحد لغير المحصن اى لزان حر فقد سائر

الشروط الخمس جلدة مائة وسطا بسوط لاثمرة له (قهستانی فی الحدود ملخصا)

زید عمروك جاریه‌سی هندبکره زنا ایدوب بکارتی ازاله ایلسه زید محصن اولمایجق زیده نه لازم * الجواب * یوز دکنك اوریلوب جاریه‌نك نقصان بکارتی ضمان لازم اولور

(وفی نکاح فوائد صاحب المحیط الحد والضمان لایجتمعان الافی مسئلتین الاولی اذازنی بجاریة بکر لانسان یجب الحد ونقصان البکارة والثانیة اذ شرب خمر الذمی یجب الحد وقیمة الخمر (من حدود احکام الصغار)

زید یهودی عمروك جاریه سی هندی نصرانیه اولمق اوزره عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ایدوب هندی وطئ ابتدکدنصکره بکر وبشر مسلمر هند عمروك یدنده ایکن شرف اسلامله مشرفه اولمشیدی دیو شهادت ایدوب هندك اسلامنه حکم اولنسه زیدك وجه محرر اوزره هندی وطئ ایچون زیده نسنه لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(الشبهة دارئة للحد وهی نوعان شبهة فی الفعل الخ وشبهة فی المحل وهی قیام دلیل ناف للحرمة فی ذاته فلا یحد فیها (ملتقی فی الحدود ملخصا) وفی معروضات المفتی ابی السعود من الجهاد وبعد ان ورد الامر الشریف السلطانی بعدم استخدام الذمیین للعبید والجواری لو استخدم ذمی عبدا اوجاریة ماذا یلزمه فاجاب یلزمه التعزیر الشدید والحبس فنی الخانیة ویؤمرون بماکان استخفافا لهم وکذا تمیز دورهم عن دورنا انتهی فلیحفظ ذلك (الدر المنتقی فی الجزیة) فعلی هذا فجواب السؤال لیس فی محله (لمرتبه)

زید رضاعا قزقرنداشی هندی تزوج وحرام ایدیکنی بیلوب وطئ ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * مسئله اختلافیه‌در امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده حد لازم اولماز تفریق وتعزیر شدید لازم اولور

(قال الحاکم الشهید فی الکافی تزوج امرأة ممن لایحل له نکاحها فدخل بها قال لاحد علیه وان فعله علی علم لم یحد ایضا ویوجع عقوبة فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی وقال ابو یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی اذاعلم بذلك فعلیه الحد فی ذوات المحارم منه (غایة البیان فی الحدود)

زیدك آزادسز قولی عمرو هندده جبرا زنا ایلسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * اللی دکنك اوریلور

(وهو للعبد قنا کان اومدبرا اومکاتبا اومستسعی نصفها وهو خمسون جلدة وقالا لایکامل حد المستسعی لانه حرمدیون والقنة والمدبرة وام الولد کالعبد وان کان الزانی حرا (قهستانی فی الحدود)

زیدك آزادسز جاریه‌سی هند نفسنی طایعة عمروه تمکین ایدوب عمرو دخی هنده زنا ایلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * اللی دکنك.

(مرت مسئلته آنفا من القهستانى)

زيد اوغلى عمروك جاريه سى هندى وطئ ايلسه زيده حد لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(لاحد بشبهة المحل وان ظن حرمته كوطئ امة ولده و ولد ولده

(تنوير الابصار)

محصن اولان زيد مسلم هند ذميه يه جبرا زنا ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * رجم

(واحصان كل من الزانيين ليس بشرط لوجوب الرجم على احدهما حتى لوكان احدهما محصنا والآخر غير محصن فالمحصن منهما يرجم وغير المحصن يجلد

(من حدود البدايع)

زيد اناسى هندك جاريه سى زينبى حلال اولمق ظنيله وطئ ايلسه زيده حد لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا بشبهة الفعل ان ظن حله كوطئ امة ابويه (تنوير الابصار فى الحدود)

زيدك جاريه سى هنده عمروك زنا ايلديكى وجه شرعى اوزره ثابت اولسه عمرو محصن اولمامغله عمروه نه لازم اولور * الجواب * يوز دكنك اوريلور

(ولغير المحصن جلد مائة (ملتقى فى الحدود)

محصن اولميان زيدك هند باكره حره يه جبرا زنا ايلديكى وجه شرعى اوزره ثابت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يوز دكنك اوريلور

(مر نقله من الملتقى والقهستانى)

زيد عمروك جاريه سى هند بكره جبرا زنا ايدوب بكارتنى ازاله ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * يوز دكنك وهندك نقصان بكارتنى ضمان لازم اولور

سبق نقله فى السؤال الثانى لكن لابد ان يقيد فى السؤال بكون زيد غير محصن (لمرتبه الفقير)

﴿باب حد الشرب﴾

زيد مسلم اجانبدن برقاچ كسنه لرى زوجه سى هندك يانته كتوروب مزبورلر ايله شرب خمر ايدر اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حد شرب اقامت اولنوب تخفيف وجعنه نصكره تعزير اولنور

عن شرب الخمر فعليه الحد (بدايه) ومن ارتكب معصية فعليه التعزير

(كذا فى الفتاوى)

زيد مسلم منزلنده خمر اتخاذ ايدوب شرب خمر ايدر اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حد شرب وتعزير شديد ايله زجر ومنع اولنور

(الظهيرية سئل محمد عن رجل يوجد فى بيتـه الخمر وهو فاسق او يوجد القوم مجتمعين عليها ولم يرهم احد يشربونها غير انهم يجلسوا مجالس من يشرب بها هل يعزر قال نعم (تاتارخانيه فى الثامن من كتاب الحدود)

هند مسلمه زينب نصرانيه ايله مجلس قوروب شرب خمر ايلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * حد شرب

(والمرأة فى الحدود كالرجل تقطع يدها فى السرقة وتضرب اذا شربت ثمانين سوطا (احكام الناطفى)

﴿باب التعزير﴾

(هو لغة التأديب وهو فى الاصل المنع ولم يتعرض لمعنى الشرعى المراد اعتمادا على ماعلم من تعريف الحد ان التعزير عقوبة غير مقدرة حقا لله تعالى اوالعبد (الدر المنتقى)

زيد عمرو مسلمه شتم قصد يله اسلامك ودينك يوقدر ديسه زيده نه لازم
الجواب تعزير

(وعزر كل مرتكب منكر او مؤذى مسلم بغير حق بقول او فعل ولو بغمز العين (تنوير الابصار)

زيد برقاج مسلمانلره سزك ايوكزقو لتغنده حاج طاشر ديسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * تعزير (من نقله آنفا)

زيد عمروى بغير حق ضرب ايتدكده عمرو دخى زيدى ضرب ايلسه بالكز زيدمى تعزير اولنور يوخسه عمرو دخى تعزير اولنورمى * الجواب * اولنور

(ضرب غيره بغيرحق وضربه المضروب ايضا يعزران كالوتشاتما بين يدى القاضى ولم يتكافئا كامر ويبدأ باقامة التعزير بالبادى لانه اظلم (الدر المختار فى التعزير)

زيد سادات كرامدن عمروى بغيرحق ضرب ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب* تعزير (يستفاد جوابه مما مر)

زيد پادشاه اسلام خلدت خلافته الى يوم القيام حضرتلرينه اهانت وتحقير ايدوب سكه سنه يستهليهيم ديسه زيده نه لازم اولور* الجواب * تعزيرشديد
(من اهان السلطان فانه يعزر (خزانة الروايات فى التعزير)

زيد هندك آخر دياره زوجى وار ايديكنى بيلوركن هندى تزوج ووطئ ايلسه زيده نه لازم اولور* الجواب * تعزير شديد

(وفى المجتبى تزوج بمحرمه اومنكوحة الغير اومعتدته ظانا الحل لايحد ويعزر وان ظانا الحرمة فكذلك عنده خلافا لهما (الدر المختار فى الحدود)

زيد صلحادن عمروايله چكشدكده تهور ايدوب عمروك صقالنى چكوب بره ارغاد ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير
(من اذى غيره بقول اوفعل يعزر كما فى التاتار خانيه (اشباه فى الحدود)

زيد علمادن عمروه حرام زاده ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير
(ولوقال حرامزاده يعزر ولايحد (بزازيه قبيل السرقة)

زيد سادات كرامدن عمروه بره ايت اوغلى ايت ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور
* الجواب * تعزير

(لايا حمار ياكلب ياقرد ياتيس ياخنزير الخ واستحسنوا تعزيره اذا كان المقول له فقيها

اوعلويا (ملتقى فى التعزير)

زيد صلحادن عمروه بر مخنث ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(وعزر بيا كافر ياخبيث ياسارق يافاجر يامخنث ياخائن ياالص الا ان يكون اصا ياديوث يا قرطبان يا شارب الخمر يا آكل الربا يا ابن القحبة يا ابن الفاجرة انت مأوى اللصوص انت مأوى الزوانى يامن يلعب بالصبيان (تنوير الابصار فى التعزير)

زيد صلحادن عمروه بره خرسز يتاقى ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير (من نقله آنفا)

زيد صلحادن عمروه بره لوطى ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(ويعزر من قذف مملوكا اوكافرا بالزنا اوقذف مسلما بيافاسق يا كافر ياخبيث يالص يافاجر يامنافق يالوطى (ملتقى فى التعزير)

زيد ذمى عمرو مسلمه بره پيرسز بره اركانسز ديوشتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تأديب

(الحر والعبد والمسلم والذمى فى التعزير سواء (خزانة الأكمل فى التعزير)

زيد غمز وتلبيس ايله موصوف اولان عمروه بره غماز بره تلبس ديسه زيده تعزير لازم اولور مى * الجواب * اولماز

(وبقذف اى بشتم مسلم ما بيا فاسق الا ان يكون معلوم الفسق كمكاس مثلا اوعلم القاضى بفسقه لان الشين قد الحقه هو بنفسه قبل قول القائل (الدر المختار فى التعزير)

زيد عمروى بغير حق ضرب ايتدكده عمرو دخى زيدى ضرب ايلسه يالكز زيد مى تعزير اولنور يوخسه عمرو دخى تعزير اولنورمى * الجواب * اولا زيد بعده عمرو تعزير اولنور (مرت مسئلته من الدر المختار)

حربى كفره بلاد اسلاميه دن بعض بلده يه مستولى اولمغله پادشاه اسلام خلدت خلافته الى يوم القيام حضرتلرى طرف شريفلرندن كفرۀ مزبوره ايله مقاتله ومقابله يه مأمور اولان طائفه دن بعضى اطاعت وامتثال ايتميوب بلا عذر شرعى كتماسه لر اول كسنه لره نه لازم اولور * الجواب * اثم عظيم ايله آثملر اولوب دنياده تعزير شديد اولنورلر وآخرتده مظهر اشد عقوبات الهيه اولورلر

(ومن دعاهم الامام الى ذلك افترض عليهم اجابته لان طاعة الامام فيما ليس بمعصية فرض فكيف فيما هو طاعة بدايع لو قادرا (الدر المختار فى البغاة) وضابط التعزير كل معصية ليس فيها حد مقدرة ففيها التعزير (اشباه فى الحدود)

ساحر وساعى بالفساد اولان زيد قبل التوبه اخذ اولنسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قتل اولنور

(الخناق والساحر يقتلان اذا اخذا لسعيهما فى الارض بالفساد فان تابا قبل الظفر قبلت التوبة وبعد الاخذ لا ويقتلان (بزازيه قبيل الثانى من الجناية)

زيدك ساحر اولوب ساعى بالفساد اولدوغى شرعا ثابت اولسه زيدك قتلى

مشروعمیدر * الجواب * مشروعدر

(ولا تقبل توبة الساحر والزنديق فى ظاهر المذهب واما قتله فيجب ولايستتاب اذا عرفت مزاولته لعمل السحر لسعيه بالفساد فى الارض لا بمجرد علمه اذا لم يكن فى اعتقاده ما يوجب كفره (فتح القدير فى المرتد ملخصا)

هند وزينب وخديجه رجال صورتنه كيروب آلت حربله زيدك نهارا منزلنى باصوب شو قدر اشياسنى نهب وغارت ايلسه لر مزبوره لره نه لازم اولور * الجواب * الدقلرى اليويريلوب تعزير شديد وحبس

(واما اذا قطع ليلا اونهارا بمصر او بين مصرين متقارب بين فلان الظاهر لحقوق الغوث الا انهم يؤخذون برد المال ايصالا للمال الى المستحق ويؤدبون ويحبسون لارتكابهم الجناية (درر فى قطع الطريق)

زيد زوجه سى هندى فراشنه دعوت ايلدكده اجابت ايلماسه زيد هندى تعزيره قادر اولور مى * الجواب * اولور

(يعزر المولى عبده والزوج زوجته على تركها الزينة وغسل الجنابة والخروج من المنزل وترك الاجابة الى الفراش (تنوير الابصار فى التعزير)

زيد سادات كرامدن عمروه بره جنكانه ديو شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تعزير

(ومن الالفاظ الموجبة للتعزير يارستاقى يا ابن الاسود يا ابن الحجام وهو لبس كذلك كذا فى التبيين (البحر الرائق فى التعزير)

زيد مسلمك عمرو ذمى ايله دعواسى اولمغله عمروى شرعه احضار ايچون قاضيدن مراسله الوب مراسله يى عمروه كوستردكده عمرو زيده دلده ذكريكه يچور ديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد و حبس

(والاصل فى وجوب التعزير ان كل من ارتكب منكرا اواذى مسلما بغير حق بقوله اوفعله وجب عليه التعزير (البحر الرائق) وعن ابى يوسف رحمه الله تعالى انه على قدر عظم الجرم وصغره (هدايه)

زيد نحاسدن غروش واقچه يايوب وتمويها آغردوب اوزرينه سكهٔ سلطانيه الفاظنى تزويرا يازوب مسكوك كشدرديو عباد اللى خدعه ايله الدادوب ساعى بالفساد اولديغى ظاهر ومتحقق اولسه زيدك شر وفساديني دفع ايچون امر اولى الامر ايله قتلى مشروعميدر * الجواب * قلبزنلرك قتلى خصوصنده معتبرات فقهيه ده مسئله كورلمامكين قتلرينه افتى ممكن اولمامشدر لكن مزبورلركركى كبى تفتيش اولنوب صنعت خبيثه يى كندولر اشلدوكى ظاهر ومتحقق اولورسه شرلرينى دفع ايچون قتللرينه فرمان بيورلمه ده بأس يوقدراما يانلرنده قلب اقچه بولنوب علايم وآلات بولنماسه احواللرينى خبرويرر كمسنه لردخى اولماسه تعزير شديد و حبس مديد دن غيرى جزا جائز دكلدر

(وفى تفسير الامام الراغب فى سورة البقرة فى قوله تعالى واذا تولى سعى فى الارض ليفسد فيها روى عن سعيد بن المسيب ان قطع الدراهم من السعى بالفساد (وجيز السرخسى فى الصرف) يقتل الساعى بالفساد كما رآه الامام (زيلعى)

نحاسدن غروش وزوقه ايدوب تمويها آغردوب اوزرينه سكهٔ سلطانيه الفاظنى زوير ايدوب مسكوك كبى رديئه خلقه ويروب بو وجهله قلب زنلك صنعتنى اشلين كمسنه لره شرعا نه لازم اولور * الجواب * تعزير شديد وحبس مديد لازم اولور

(ويكره ان يلقى فى النحاس دواء فيبيضه ويبيع بحساب الفضة وكذا ضرب الدراهم فى غير دار الضرب وان كان جيادا واما لو صاغ الفضة لاهله ويلقى فيها النحاس فلا بأس به (من فتاوى العتابية فى الاستحسان) وكذا فى التاتارخانية قبيل التحرى وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى كل شئ لا يروج بين الناس ينبغى ان يقطع ويعاقب صاحبه ان انفق وهو يعرفه (مختصر محيط السرخسى للخبازى فى بيع الفلوس)

صورت مزبوره ده ذكر اولنان قلب زنلك ايدن كمسنه لرك وجه محرر اوزره حكم شرعيلرى معتبرات فقهيه دن فتاواى عتابيه وفتاواى تاتارخانيه ده مسطور ايكن مقدما بعض فحولدن استفتا اولندقده جوابلرنده قلب زنلرك قتللرى خصوصنده معتبرات فقهيه ده مسئله كورلمامكين قتللرينه افتى ممكن اولمامشدر لكن مزبورلر كركى كبى تفتيش اولنوب اول صنعت خبيثه يى كندو اشلدوكى ظاهر ومحقق اولورسه شر وفسادلرينى دفع امر ولى الامر ايله قتللرى مشروعدر ديو تحرير ايتمكين اول صنعتى اشلينلردن نيجه كمسنه لر اخذ اولنمش اولسه جواب مذكوره اعتبار اولنوب مزبورلرك قتللرينه شرعا مساعده اولنورمى * الجواب * اولنماز (كتبه ابو الخير)

برقاچ كمسنه لر قلب زنلك ايتمك اوزره اخذ اولنوب يانلرنده واولرنده قلب اقچه وقلب زولته ومزور طغرالى وزنجيرلى التون سكه لرى بولنوب كركى كبى تفتيش اولندقده اول صنعت خبيثه يى كندولر اشلدكلرى ظاهر ومحقق اولسه ساعى بالفساد اولملريله شر وفسادلرينى دفع ايچون اول كمسنه لر سياستا امر ولى الامر ايله قتللرى مشروع اولورمى * الجواب * اولور (كتبه عبد الرحيم الثانى وقدمر ماله وماعليه فليتأمل عند الفتوى)

زيد عمرولك اينكنى وطئ ايلسه زيده تعزير لازم اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده عمرو اينكى زيده دفع ايدوب اينكك قيمتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده اول اينك ذبح اولنوب اتى اكل اولنمق امام اعظم حضرتلرى قتنده حلال وامام ابى يوسف قتنده بعد الذبح احراق اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولور

(والبهيمة اى لا يحد بوطئ بهيمة لانه ليس فى معنى الزنا فى كونه جناية فى وجود الداعى لان الطبع السليم ينفر عنه والحامل عليه نهاية السفه اوفرط الشبق ولهذا لا يجب ستره الا انه يعزر لما بينا والذى يروى انه تذبح البهيمة وتحرق فذلك لقطع

التحدث به ولبس بواجب قالوا ان كانت الدابة مما لايؤكل لحمها تذبح وتحرق لماذكرنا وان كانت مما يؤكل تذبح وتؤكل عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وقالا تحرق هذه ايضا هذا اذا كانت البهيمة للفاعل فان كانت لغيره ففى الخانيه كان لصاحبها ان يدفعها اليه بالقيمة وفى التبيين يطالب صاحبها ان يدفعها اليه بالقيمة ثم تذبح هكذا ذكروا ولايعرف ذلك الا سماعا فيحمل عليه انتهى والظاهر انه لايجبر على دفعها
(البحرائق فى الحدود)

ذمى طائفه سنك اوزرينه نص قاطع ايله لازم كلن جزيه لرى بيت مال المسلمين ايچون وجه شرعى اوزره طلب اولندقده مسلميندن بعض كمسنه لر مزبور ذميلرى حمايت ايدوب جزيه لرينى ادايه مانع اولسه لر اول كمسنه لره نه لازم اولور * الجواب * اولو الامر واجبك جمع وتحصيلى امرنده عامهٔ مؤمنين ارزرلرينه اعانت لازمه ايكن انلرى ترك ايتدكلرندن ماعدا ممانعت ايتملريله اثم عظيم ايله آثملر اولوب تعزير شديد وتوبه وصلاحلرى ظاهر اولنجه دكين حبس ايله منع وزجر اولنورلر جزاء آخرتلرينى خود آخرتده مشاهده ايدرلر
(وضابط التعزير كل معصية ليس فيها حد مقدر ففيها التعزير (اشباه)

﴿ كتاب السرقه ﴾

(هى اخذ مكلف ناطق بصير عشرة دراهم جياد او مقدارها مقصودة ظاهرة الاخراج خفية من صاحب يد صحيحة مما لايتسارع اليه الفساد فى دار العدل من حرز لاشبهة ولا تأويل فيه (تنوير الابصار)

زيد عمرودن سن بنم منزلمده اولان مكان محرزمدن شومقوله شوقدر بيك اقچه قيمتلى متاعمى سرقه ايلدك ديودعوى وعمرو انكار ايلسه زيد مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك عمروك الني قطع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(فيقطع ان اقربها مرة اوشهد رجلان و يسألهما الامام كيف هى واين هى وكم هى وممن سرق و يناها وصح رجوعه عن اقراره بها (تنوير الابصار فى السرقه)

زيد عمرودن مكان محرزمدن شومقوله شوقدر بيك اقچه قيمتلى اشيامى سرقه ايلدك ديودعوى وعمرو انكار ايلسه زيد مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك عمروه قطع يد لازم اولورمى * الجواب * شرائط قطع موجوده ايسه اولور
(مرت مسئلته من تنوير الابصار)

زيد هند دن سن بنم مكان محرزمدن قيمتلرى نصاب سرقه يه بالغ شوقدر اشيامى سرقه ايلدك ديودعوى ايتدكده هند وجه محرر اوزره سرقه يى اقرار ايدوب رجوع ايتماسه هنده قطع يد لازم اولورمى * الجواب * اولور
(والحر والعبد فى القطع سواء لاطلاق الآية من غير فصل ولان القطع لايتنصف وكذا الرجل والمرأة فيه سواء للآية (جوهره شرح القدورى فى السرقه)

زيد عمرودن شوقدر بيك اقچه مى سرقه ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو بكر ايله

معاسرقه ايتمشيدك ديوب لكن بكر انكار ايدوب بكرك سرقتى ثابت اولماسه مجرد عمروك بو بله ديمسيله موجب سرقه بكرك اوزرينه اجرا اولنورمى * الجواب * اولمناز
(اقر بسرقة نصاب ثم ادعى احدهما شبهة مسقطة للقطع لم يقطعا قيد باقرارهما لانه لو اقر انه سرق وفلان فانكر فلان قطع المقر كقوله قتلت انا وفلان
(الدر المختار فى السرقة)
زيد بر مسجد شريفك بر سجاده سيله برقاچ جدسنى سرقه ايلسه زيده قطع يد لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(لايقطع بتافه الخ ومال عامة او مشترك وحصر مسجد واستار كعبة و مال وقف لعدم المالك (الدر المختار فى السرقة)

﴿ باب قطع الطريق ﴾

قاطع الطريق اولان زيد ابناء سبيلدن عمروك يولنى باصوب عمرو‌ى قتل ومالنى نهب وغارت ايتدكدنصكره زيد اخذ اولنوب خصوص مزبور وجه شرعى اوزره ثابت اولسه زيدك قتلى لازم اولورمى * الجواب * اولور
(لابد ان يقيد الاخذ بكونه قبل التوبة كما لا يخفى (المرتبه)
(وهو السرقة الكبرى الخ وشرائطها ستة بل ثمانية كونهم ذوشوكة وفى دار الاسلام وخارج المصر وعلى مسافة السفر اوجانب ومن اهل وجوب القطع وان يأخذوا قدر النصاب وان يؤخذوا قبل التوبة قلت وفيه ان الكلام فى الشرائط المختصة بها وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى اعتبار الشرط الاول فقط فيتحقق فى المصر ليلا وعليه الفتوى لمصلحة الناس كما فى الاختيار وغيره زاد القهستانى (وقال بعض المتأخرين ان هذا فى زمانهم واما فى زماننا فيتحقق فى القرى والامصار وعن ابى يوسف رحمه الله تعالى من زاحم فى المصر او بين القرى فان بالسلاح حد وان بغيره فلا الا بالليل (الدر المنتقى فى قطع الطريق) وان قتلوا واخذوا المال فالامام بالخيار ان شاء قطع ايديهم وارجلهم من خلاف و قتلهم وصلبهم وان شاء صلبهم ويصلب حيا ويبعج بطنه بالرمح الى ان يموت ويترك على خشبة ثلثة ايام ثم يخلى بينه و بين اهله ليدفنوه (فيض الكركى وهذا كله) اذا اخذ قبل التوبة ورد المال فلو رجع وتاب ورد المال لم يحد لكن يدفع الى اولياء المقتول ليقتلوه قصاصا او يصالحوه واما اذا تاب ولم يرد المال فقد قيل حد وقيل لم يحد بل دفع الى اوليائه كما فى المحيط وغيره
(قهستانى قبيل الجهاد)
زيد زوجه سى هند ايله آخر دياره كيدركن قطاع طريق اشقياسندن بر طائفه امصاردن بعيد اولان محلده زيد و هندك يوللرينى باصوب مماللرينى نهب وغارت ايدوب هر برينك الديغى نصاب سرقه يه بالغ اولوب بعده طائفۀ مزبوره‌دن عمرو قبل التوبه اخذ اولنوب زيد وهند خصوص مزبورى عمرودن دعوى ومدعالرينى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك عمروك صاغ اليله صول اياغنى قطع ايتدر مكه قادر

اولورلرمی *الجواب* شرائطی موجود اولیجق اولورلر

(وان اخذ قاطع الطريق المال ونصيب كل من القطاع نصاب من عشرة دراهم فی ظاهر الرواية وعشرين درهما فی رواية الحسن كما فی الظهيرية قطع يده ورجله من خلاف ای يده اليمنى ورجله اليسرى بلا قتل ثم رد المال ان بقی والا لم يضمن وفی الاكتفاء اشعار بان هذا الحكم فيما اذا اخذ قبل التوبة فلو تاب قبل ان يؤخذ سقط عنه الحد لكن بقی حق العبد من المال اوالقصاص كما فی الاختيار (قهستانی فی السرقة)

قاطع الطريق اولان زيد ابناء سبيلدن عمرو و بكرك يوللرينی باصوب وماللرينی نهب وغارت وعمروی قتل ايتدكد نصكره بشروالی زيدی اخذ ايدوب قتل ايلسه زيدك ورثه سی بكره مجرد بشر زيدی خصوص مز بوره ايچون قتل ايتمكه سبب اولدك اويله اوليجق زيدك ديتنی سندن آلورز ديمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واما بيان من يقيم هذا الحكم فالذی يقيمه الامام اومن ولاه الامام الاقامة ليس الی الاولياء ولا الی ارباب الاموال شئ بل يقيمه الامام طالب الاولياء وارباب الاموال بالاقامة اولم يطالبوا (بدايع فی قطاع الطريق) لكن لابد من تفسير السعاية ليعلم انه توجب الضمان اولا فانه يجوز ان يكون بحق مثل ان يكون له عليه حق فلم يؤده ورفع الی السلطان اوكان يأتی و يطرق امته اوزوجته فرفع الی السلطان وغرمه السلطان مالا فانه لايضمن الساعی (بزازيه فی الخامس عشر من الدعوی)

قاطع الطريق اولان برقاچ كسنه لر زيد وعمرو ايله بكرو بشرك يوللرينی باصوب ماللرينی نهب وغارت وزيد وعمروی قتل ايلسه لر اول كسنه لره نه لازم اولور * الجواب * قتل اولنورلر نهب ايلد كلری اموال موجوده ايسه استرداد اولنور

(واما الحكم الذی يتعلق بالمال فهو وجوب الرد ان كان قائما بعينه ولصاحبه ان يأخذه اينما وجده سواء وجده فی يد المحارب اوفی يد من ملكه المحارب ببيع اوهبة اوغير ذلك (بدايع فی قطاع الطريق)

قطاع طريقدن برقاچ كسنه لر برقريه اهاليسندن زيدك كيجه ايله آلت حربله منزلنی باصوب مالنی نهب وغارت ايدوب هر برينك الدیغی نصاب سرقه يه بالغ اولوب بعده زيد اول كسنه لردن عمرو و بكره ظفر بولوب قاضی حضورنده دعوی ايتدكده عمروو بكر وجه مشروح اوزره اقرار ايدوب رجوع ايتماسه لر عمروو بكره نه لازم اولور *الجواب* صاغ اللريله صول اياقلری مفصللرندن قطع اولنمق لازم اولور

(ينبغی ان يزاد فی الجواب وجوب رد المال ان كان قائما كما لايخفی (لمرتبه) واما اذا قطع ليلا اونهارا بمصر او بين مصرين متقاربين فلان الظاهر لحوق الغوث الا انهم يؤخذون برد المال ايصالا للمال الی المستحق و يؤدبون و يحبسون لارتكابهم الجناية ولو قتلوا فالامر الی الاولياء وعن ابی يوسف رحمه الله تعالی انهم لوكانوا فی المصر ليلا اوفيما بينهم و بين اهل المصر اقل من مسيرة سفر يجری عليهم احكام قطاع الطريق

مال فی الاختیار وعلیه الفتوی (در ر فی قطع الطریق) وکذلك اذا سقط الحد بالرجوع عن الاقرار لان الرجوع عن الاقرار یصح فی حق سقوط الحد اما لا یصح فی حق ضمان المال والقصاص فبقی اقراره معتبرا فی حقهما

(بدایع فی قطاع الطریق)

عربلردن قطاع الطریق اولان برطائفه حجاج مسلمینك مالارینی نهب وغارت ایتمك ایچون اوزرلرینه هجوم ایتدکلرنده حجاج مسلمیندن ملا عین مزبورلری قتل ایدنلر غازیلر وملا عینك حجاج مسلمیندن قتل ایتدکلری کمسنهلر شهید اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(اذا صار مقتولا فی القتال مع اهل الحرب وقطاع الطریق اوالخوارج واهل البغی ذابا عن نفسه اوعن ماله اوعن اهله اوعن واحد من المسلمین اومن اهل الذمة فانه یکون شهیدا بای شیٔ قتل بعصا او بحجر او بمدر او بوطأة دوابهم

(خلاصه فی الخامس والعشرین من کتاب الصلاة)

حدود اشقیاسندن برقاچ کمسنهلر برقریه اهالیسندن عمرو وبکرك آلت حربله کیجه ایله منزللرینی باصوب عمرو وبکری قتل ایدوب مالارینی نهب وغارت ایتدکلرندن صکره مزبورلر اخذ اولنوب خصوص مزبور وجه شرعی اوزره ثابت اولسه مزبورلره نه لازم اولور * الجواب * الدقلری استرداد وکندولری قتل اولنور

مرت مسئلته من الدرر وقد عرفت لزوم تقیید الاخذ بکونه قبل التوبة (لمرتبه)

﴿کتاب السیر﴾

وهی جمع السیرة اسم من السیر ثم نقلت الی الطریقة ثم غلبت فی الشرع علی امور المغازی ومایتعلق بها لاستلزامها السیر وقطع المسافة (الدر المنتقی)

زیدك سفینهسنه دریاده حربی کفره مستولی اولوب سفینهیی الدقلرندنصکره دارالحربه کوتورمیوب عمروه بیع وتسلیم ایلسهلر زید سفینهیی عمرودن مجانا المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وانما قال واحرزوه بدارهم لانهم قبل الاحراز بها لایملکون شیئا منها حتی ان اشتری منهم تاجر شیئا مما اخذوه قبل احرازهم بها وجده مالکه فی یده اخذه بلاشیٔ

(درر فی استیلاء الکفار)

زید شوقدر وقیه حناسنی عمروك سفینهسنه تحمیل ایدوب آخر دیاره کوتورر کن حربیلر سفینه وحنایی قهرا اخذ ایلیوب لکن حنایی دار الحربه ادخال ایتمدین بکره بیع وتسلیم ایلسهلر زید اول حنایی بکردن مجانا المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من الدرر)

فرقته قپودانی اولان زیدی حربی کفره دریاده فرقتهسیله اخذ واسیر ایتدکلرنده حربیلر زیدك فرقتهده اولان قولی عمرو نصرانی یی اخذ وتقیید ایتمیوب عمرو رضاسیله حربیلرله معا دارالحربه داخل اولدقدنصکره عمرو حربیلر ایله عسکر اسلامدن

برطائفه ایله قتاله چیقمغله اخذ اولنوب داراسلامه چیقسه زید اسیرلکدن خلاص اولوب کلدکده عمروی کیمك یدنده بولور ایسه مجانا المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واضافة المال للعهد ای المال الذی یملك الکفار فلودخل فی دارنا حربی وسرق من مسلم طعاما اومتاعا واخرجه الی دارهم ثم اشتراه مسلم واخرجه الی دارنا اخذه بلاشیٔ وکذالوابق عبدالیهم ثم اشتراه مسلم کما فی المحیط وغیره (قهستانی فی الجهاد) وفی شرح الوقایة الخلاف فیما اذا اخذوه قهرا وقیدوه واما اذا لم یکن قهرا فلا یملکونه اتفاقا (البحر الرائق فی السیر)

عسکر اسلام جهاد ایچون دارحربده بر بلده یه واروب اول بلده ده اولان حربی کفره مزبورلر ایله مقاتله ایچون چقدقلرنده قدیمدن اول بلده ده امانله ساکن اولوب اهل اسلامدن برطائفه یی دخی کندولره اعانت ایچون جبرا معا اخراج ایتدکلرنده نصکره بعون الله تعالی منهزم اولوب برمقداری سبی اولندقده طائفۀ مزبوره دخی اخذ اولنسه لر طائفۀ مزبوره نك استرقاق و بیعی جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن اسلم ثمه احترازبه عمن اسلم فی دارنا وکان اهله وولده الصغیر والکبیر وجمیع امواله ثمه فان الکل یکون فیئا وعن مستأمن منا دخل دارهم فانه وان کان مثل من اسلم ثمه فی جمیع مایأتی الا ان ودیعته عند حربی لم تصر فیئا فی روایة ابی سلیمان کاولاده ولو کبارا لانهم مسلمون عصم نفسه من القتل حقا لله تعالی ویسمی بالعصمة المؤثمة فلا یسترق ویجب الکفارة بقتله خطأ (قهستانی فی الجهاد)

هند صغیره دارالحربدن سبی اولندقده ابوینك بریله سبی اولنمیوب یالکز سبی ودار اسلامه اخراج اولنسه هندك اسلامنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنور

صبی وقع من الغنیمة فی سهم رجل فی دارالحرب او بیع منه فمات یصلی علیه لانه یصیر مسلما حکما تبعا لمولاه وان سبی الصبی اوالصبیة فمات فی دار الحرب فهو علی دین ابو یه وان ادخل دارالاسلام فان کان معه ابواه اواحدهما فهو علی دینهما وان مات الابوان بعدذلك فهو علی ماکان وان لم یکن واحد منهما حین ادخل دار الاسلام یصیر مسلما تبعا للدار وللمولی (خانیه فیما یکون اسلاما من الکافر)

زید حربی دار الحربده شرف اسلامله مشرف اولوب لکن داراسلامه چیقمغه قدرتی اولمامغله دارالحربده قریه سنده ساکن ایکن دارالحربه امانله واران عمرو ایله معا داراسلامه چقدقده عمرو زیددن بن سنی دارالحربدن قهرا اخراج ایلدم قولسن دیو دعوی ایتدکده زید دار اسلامدن چقمزدن مقدم شرف اسلامله مشرف اولدیغنی اثبات ایدیجك عمروی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان قالت الاساری اخذنا هؤلاء فی دار الحرب ونحن من اهل الاسلام اومن اهل الذمة دخلنا دار الحرب للتجارة اوقالوا کنا اساری فی ایدیهم وقالت السریة کلهم کانوا من اهل الحرب فالقول فیه قول السریة فان اقام الاساری البینة علی ماادعوا جاز

وان لم يكن لهم بينة الا ان بهم سيماء المسلمين وعلامة من علامات المسلمين قبل قولهم ولايتعرض لهم (من سير شرح الزيادات لقاضيخان)

زيد بلاد اسلاميه‌دن بر بلده‌ده وقعه بر عرصه‌يه مالك ايكن اول بلده‌يه حربى كفره مستولى اولوب برمدت ضبط ايتدكلرندنصكره عسكر اسلام اول بلده‌يى عنوة فتح ايدوب بعده اول بلده ده اولان اراضى طرف سلطنتدن قسمت اولنوب كسنه‌يه ويرلمدين زيد اول بلده‌يه كلسه زيد عرصهٔ مرقومه‌يى مجانا ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان ظهر المشركون على ارض من اراضى المسلمين فصارت دار شرك ثم غلب المسلمون عليها فمن حضر من اصحابها قبل القسمة اخذها بغيرشئ ومن حضر بعد القسمة اخذها بقيمتها ان احب لان لارض مال المسلم كسائر الاموال (شرح السير الكبير للسرخسى فى باب العبد اسرثم رجع)

زيدك قولى عمروى حربى كفره سى ودارالحربه ادخال ايتدكلرندنصكره حربيلر عمروى بكرتاجره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بكر دخى عمروى داراسلامه اخراج ايلسه عمرو بكره مجردبن داراسلامه اخراج اولنمغله آزاد اولمش اولورم ديوب رقدن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(العبد اذا ابق اليهم فاخذوه لم يملكوه عندابى حنيفة رحمه الله تعالى وقال ابو يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى يملكونه وكذا الخلاف فى الامة والخلاف فى عبد مسلم وفى الذمى له قولان وفى المرتد يملكون اتفاقا قيد بالاباق لانه اذاكان مترددا فى دارالاسلام فاخذوه واحرزوه بدارالحرب يملكونه بالاخذ اتفاقا وفائدة الخلاف تظهر فيما اذا اخرجه رجل بشراء اوهبة يأخذه المالك بغيرشئ عنده وبقيمته عندهما (شرح المجمع لابن الملك)

بلاد اسلاميه‌دن دارالحربه متصله اولان بر بلده ذميلرى نقض عهد وحربى كفره ايله اتفاق ايدوب حربيلر ايله معابلدهٔ مزبوره‌يه مستولى اولوب برمدت ضبط وآيين كفره‌يى على سبيل الاشتهار اجرا ايدوب بلدهٔ مرقومه دارالحرب اولدقدنصكره عسكر اسلام اول بلده‌يى قهرا فتح ايتدكلرنده اول بلده‌ده مناستر خط همايون ايله مسلميندن زيده تمليك اولنوب زيد دخى اول مناسترى چفتلك ايدوب ضبط اوزره ايكن نقض عهد ايدن ذميلردن بعضى كلوب تكرار ذمت قبول واول بلده‌ده ساكن اولسه‌لر مزبورلر مجرد مقدما بزم مناستريمز ايدى ديو اول چفتلكى زيددن الغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لاتصير دارالاسلام دارحرب الابامورثلثة باجراء احكام الشرك و باتصالها بدارالحرب و بان لايبقى فيها مسلم اوذمى آمنا بالامان الاول على نفسه (الدر المختار قبيل العشر والخراج) كل ارض فتحت عنوة لايترك فيه بيعة ولاكنيسة ولابيت نار (بزازيه فى العشر والخراج)

زيد قولی عمرو مسلمی اعتاق ایتدکدنصکره عمرو برطریقله دارالحربه واردقده اهل اسلامدن تجارت ایله دارالحربه واران بکر عمروی اشترا ایدوب دار اسلامه اخراج ایلسه بکر عمروی مرتد اولمشدر دیوب استرقاقه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ذکر فی السیر الکبیر المسلم اذا کان اسیرا فی ایدی اهل الحرب فاشتراه رجل منهم ان اشتراه بغیر امره یکون متطوعا لایرجع بذلك علی الاسیر و یخلی سبیله (خانیه فی الکفالة بالمال)

زید مسلمی حربیلر اسیر ایدوب بعده قورسانلغه جقدقلرنده زیدی سفینه‌لرنده استخدام ایدرکن اهل اسلام سفینه‌سی حربیلرك سفینه‌سنی دریاده قهرا اخذ و سفینه وزیدی دار اسلامه اخراج ایدوب زید اسیرلکدن خلاص اولسه سفینهٔ مزبوره رئیسی عمرو زیده سنی اسیرلکدن خلاص ایتمکله باکه شوقدر اقچه ویردیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (بحر فی التعزیر)

زیدك قولی عمرو نصرانی اباق ودار الحربه داخل اولوب لکن حربیلر عمروی اخذ وتقیید ایتمیوب بعده عمرو حربیلر ایله عسکر اسلامدن برطائفه ایله قتال ایدجکلرنده اهل اسلامدن بکر عمروی اخذ ایدوب بعده برمدت مرورنده بکر عمروی شوقدر اقچه اوزرینه اعتاق ایدوب مبلغ مزبوری عمرودن الدقدنصکره مالکی زید عمروی اخذ واسترقاق ایدوب بعده برمدت مرورنده زید دخی عمروی اعتاق ایلسه عمرو بکره ویردیکی اقچه‌یی بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی شرح الوهبانیة لابن الشحنة من دفع شیئا لیس واجبا علیه فله استرداده (حموی علی الاشباه فی القاعدة السابعة عشر) وباقی القیود یعرف مما مر من شرح المجمع والقهستانی لکن لابد ان یقید بعدم اجازة المولی العتق کما لایخفی (لمرتبه)

زیدك وقف مسجلی اولوب دار اسلامده اولان بر بلده ده واقع خان طرف وقفدن ضبط اولنورکن حربی کفره بلدهٔ مزبوره یه استیلا ایدوب سائر منازل واراضی ایله خان مذکوری برمدت ضبط ایتدکلرندنصکره عسکر اسلام بلدهٔ مزبوره‌یی قهرا فتح ایتدکلرنده بلدهٔ مذکوره‌ده اولان اوقافدن ماعداسی طرف سلطنتدن مسلمینه قسمت اولنوب خان مذکور سائر اوقاف ایله کالاول طرف وقفدن ضبط اولنمق اوزره ابقا اولنمشیکن اهل عرف طائفه‌سندن عمرو اول خانی تغلبا ضبط ایلسه زیدك وقفی متولیسی اول خانی عمرودن الوب وقف ایچون ضبطه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(واذا غلبوا علی اموالنا واحرزوهم بدارهم اوغلبوا علی دارنا وسکنوها حتی صارت دارالحرب ملکوها ونحن نملك بالاستیلاء علیهم وقوفهم وهم لایملکون وقوفنا (حاوی القدسی فی الغنایم) رجل غصب ارضا موقوفة علی الفقراء او علی وجه من وجوه البرکان للقیم ان یستردها من الغاصب (خانیه فی الوقف)

حربی کفره دار اسلامدن بر بلده‌یه مستولی اولوب برمدت ضبط ایتدکلرنده اول بلده

اهالیسندن زیدك ملكی اولان بالق اغربی تعبیر اولنور آتنی زیدك یدندن قهرا الوب مالك ولدقلرنده عسكر اسلام اول بلده یی قهرا فتح ایدوب اول اغربی كفره یدلرندن الوب حین قسمتده اول اغرب طرف سلطنتدن عمروك حصه سنه اصابت ایتمكله عمروه ویرلسه عمرو اول اغربی قیمتیله زیده ویرمكه راضی ایكن زید مجانا المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن وجد منا ماله فی ید الغانمین بعد الاستیلاء اخذه بلاشیء ان لم یقسم بین الغانمین وبالقیمة ای قیمته یوم اخذ الغانم ان قسم ان شاء وهذا اذا لم یتصرف الغانم فیه فلو باعه اخذه بالثمن فی روایة الاصول وعن محمد رحمه الله تعالی له نقض البیع واخذ القیمة كما فی النظم (قهستانی فی الجهاد)

برقاچ مسلمانلری حربیلر اسیر ایتدكلرنده اول حربیلر مزبورلری زیدذمی یه ویروب بهالرینی الیجه صاتیورمه دیوب بعده عسكر اسلام مزبورلری زیدك یدندن تخلیص ایلسه لر زید مزبورلره مجرد حربیلر بهالرینی الیجه صاتیورمه دیمشلرایدی دیو مزبورلردن بهالری نام نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایملكون حرنا ومدبرنا وام ولدنا ومكاتبنا ونملك علیهم جمیع ذلك بالغلبة (تنویر الابصار فی استیلاء الكفار)

زید مسلم اماناله دار الحربه داخل اولدقده حربیلردن عمروه شوقدر اشیاسنی بیع وتسلیم وثمنی المدین زید وعمرو دار اسلامه كلوب ثمن مزبوری عمرودن دعوی وعمرو انكار ایلسه زید مدعاسنی اثبات ایدوب ثمن مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان ادانه ای باعه بالدین والمراد من الدین ماهو اعم من البیع بالدین والابتیاع به اوالعرض ثمه ای فی دار الحرب حربی اوادان حربیا ای دخل المسلم دار الحرب بامان فجعل الحربی مدیونا بتصرف ما اوغصب احدهما من الآخر وخرجا ای ذلك الحربی والتاجر الینا وتحاكما عند القاضی لایقضی لواحد منهما علی صاحبه بشیء (مجمع الانهر فی المستأمن)

﴿ فصل فی الجزیة ﴾

مقطوع الید والرجل اولان زید ذمیدن جزیه النورمی * الجواب * النماز

(وفی الحجة امابیان من لایجب علیه الجزیة فعشرة اصناف الصبیان والنسوان والرهبان والعمیان والمجانین والعبید والشیخ الفانی والزمن والمقطوع ایدیهم وارجلهم والقسیسین (من خراج التاتارخانیه فی الثامن)

جنون مطبق ایله مجنون اولان زید ذمیدن جزیه النورمی * الجواب * النماز (مرت مسئلته آنفا)

مجنون اولوب كاروكسبه قدرتی اولمیان زید ذمیدن جزیه النورمی * الجواب * النماز

(ولاجزیة علی صبی وامرأة ومملوك ومكاتب وشیخ كبیر وزمن واعمی ومقعد وفقیر لایكتسب وراهب لم یخالط (ملتقی فی الجزیة)

فقیر اولوب اللری دخی جرلاق اولمغله کار وکسبه قدرتی اولمیان زید ذمیدن جزیه النورمی * الجواب * الماز (مر نقله من الملتقی)

برکنیسه‌نك پاپاسی اولان زید ذمی ناس ایله مخالطه ایدوب کار وکسب ایتمکله جزیه دار اولان عمرو زیددن جزیه طلب ایتدکده زید مجرد پاپاس اولمغله و یرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا توضع علی الرهبان الذین لایخالطون الناس وذکر محمد عن ابی حنیفة رحمهما الله تعالی انها توضع علیهم اذا کانوا یقدرون علی العمل وهو قول ابی یوسف رحمه الله تعالی (من خزانة التاتارخانیه فی الثامن) وشرطه ان لایخالط لناس ومن خالطهم علیه الجزیه هکذا ذکره القدوری (فتح القدیر فی الجزیه)

بلاد اسلامیه‌ده ساکنلر اولوب جزیه ویرن ذمیلرك اعلی واوسط وادناسنك حدلری نه‌در * الجواب * اون بیك درهمدن زیاده‌یه مالك اولان اعلی ایکیوز درهمدن اون بیك درهمه‌دك مالك اولان اوسط ایکیوز درهمه مالك اولمیوب مکتسب اولان ادنی در

(الموضوع من الجزیة بصلح لایغیر وما وضع بعد ما قهروا واقروا علی املاکهم یقدر فی کل سنة علی فقیر معتمل اثنی عشر درهما وعلی وسط الحال ضعفه وعلی المکثر ضعفه ومن ملك عشرة الاف درهم فصاعدا غنی ومن ملك مائتی درهم فصاعدا متوسط ومن ملك مادون المائتین اولایملك شیئا فقیر (تنویر الابصار فی الجزیه)

زید ذمینك قولی عمرو نصرانیدن جزیه النورمی * الجواب * الماز (مرت مسئلته من الملتقی)

بلاد اسلامیه‌دن بر بلده‌یه حربی کفره مستولی اولوب بلدهٔ مزبوره سکاننددن زید وعمرو یهودیلری اسیر ایدوب دار الحربه کوتوردکلرند نصکره برسنه مرورنده زید وعمرو خلاص اولوب دار اسلامه کلسه‌لر جزیه‌دار اولان بکر سنهٔ مزبوره جزیه‌سیچون زید وعمرودن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذ اجتمع علیه حولان تداخلت والاصح سقوط جزیة السنه الاولی بدخول الثانیة (تنویر الابصار فی الجزیه)

برقریه اهالیسندن زید ذمی برموجب امر ودفتر اوزرینه لازم اولان جزیه‌سنی جزیه دار اولان عمروه ویردکده عمرو زیدك قوکشیلری بکر وبشر ذمیلرك جزیه‌لرینی مزبورلردن طلب ایتمیوب زیده مجرد مزبورلرك قوکشیلری اولمغله جزیه‌لرینی دخی مالکدن ادا ایله دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (منح الغفار فی التعزیر)

برقریه اهالیسندن زید ذمی کندی جزیه‌سنی تماما جزیه دار اولان عمروه ادا ایتدکده عمرو اهالیدن سائر ذمیلرك جزیه‌لرینی مزبورلردن طلب ایتمیوب زیده مجرد مزبورلر قریه اهالیسندن اولمغله مزبورلرك جزیه‌لرینی دخی مالکدن ادا ایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)

بلاد اسلامیه‌دن بر ناحیه‌ده متوطن اولان ذمیلردن سلطان اسلام خلد الله تعالی ملکه الی یوم القیام حضرتلری طرفندن جزیه‌لری طلب اولندقده مزبورلر ادادن امتناع ایدوب ادایه جبر اولندقلرنده مزبورلر و یرمیوب قتاله تصدی ایلسه‌لر آخر طریق ایله جبر ممکن اولمامغله مزبورلردن قتاله تصدی ایدنلری قتل ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الخانیة ولو امتنع اهل الذمة عن اداء الجزیة قاتلهم الامام

(تاتارخانیه فی متفرقات السیر)

صلحا فتح اولنان بر بلده‌ده واقعه کنیسهٔ قدیمه محترقه اولسه بلدهٔ مزبوره ذمیلری کنیسهٔ مرقومه‌یی نسنه‌دن زیاده ایتمکسزین وضع قدیمی اوزره تعمیر ایتمکه مساغ شرعی وارمیدر * الجواب * واردر

(ولایجوز احداث بیعة وکنیسة وصومعة فی دارنا وتعاد المنهدمة من غیر نقل الی مکان آخر ولا زیادة فی بناء ونقص (الدر المنتقی فی الجزیة ملخصا) قلت فاذا احترقت هل تعد کالمنهدمة فقاعدة الانهدام تقتضیها (صرة الفتاوی)

اهالیسی جمله ذمیلر اولوب صار مسلمیندن بعید اولان قریه‌نك ذمیلری بر نیچه اولمغله اول قریه‌ده اولان کنیسه‌لری بالکلیه خراب اولدقده ذکر مزبورلر بنیه‌لرینه عودت ایدوب کنیسهٔ مرقومه‌یی کالاول تعمیر مراد ایلسه‌لر مزبورلر منع اولنمق لازمیدر * الجواب * دکلدر

(فان انهدمت بیعة او کنیسة من کنایسهم القدیمة فلهم ان یبنوها فی ذلك الموضع علی قدر البناء الاول و یمنع عن الزیادة علی البناء الاول

(خانیه فی احکام اهل الذمة من السیر)

بلاد اسلامیه‌دن بر بلده‌ده واقعه اولوب اهل ذمت یدلرنده اولان کنیسه ایچون مسلمیندن بر قاچ کمسنه‌لر بلدهٔ مزبوره عنوة فتح اولنمغله کنیسهٔ مرقومه‌نك ابقاسی جائز دکلدر دیو دعوی ایتدکلرنده کنیسهٔ مرقومه‌یه متصرف اولان ذمیلر بلدهٔ مزبوره صلحا فتح ایلنوب کنیسهٔ مرقومه اهل ذمت یدلرنده ابقا اولنمشدر دیوب تطاول عهد سببیله وقت فتحی ادراك ایدرکمسنه اولمامغله شهادت ممکن اولمیوب و علما یدلرنده عنوة یا صلحا فتح اولندیغنه موثوق به اثر دخی اولماسه اهل ذمت اصله متمسك اولدقلری اجلدن قول یمینلریله اهل ذمتك اولوب بلدهٔ مزبوره ارض صلح و کنیسهٔ مرقومه ذمیلر یدلرنده ابقا قلنورمی * الجواب * قلنور

(فان کانت لهم کنیسة فی مصر من امصار المسلمین فاراد المسلمون منعهم من الصلاة فیها فقالوا نحن قوم من اهل الذمة صالحنا علی بلادنا وقال المسلمون بل اخذنا بلادکم عنوة ثم جعلتم ذمة وهو امر قد تطاول فلم یدر کیف کان فان الامام ینظر فی ذلك هل یجد فیه اثرا عند الفقهاء او یسئل اصحاب الاخبار کیف کان اهل هذه الارض فان وجد فیه اثرا عمل به وان لم یجد فی ید الفقهاء اثرا فی ذلك او کانت الاثار مختلفة فان الامام یجعلها ارض صلح و یجعل القول فیها قول اهلها لانها فی ایدیهم فهم متمسکون فیها بالاصل والمسلمون

يريدون الاعتراض عليهم بالمنع اوالهدم فيكون القول فى ذلك قول الذين يتمسكون بالاصل مع ايمانهم ولوجاء آثارهم اهل صلح واسرنهم اخذوا عنوة فان القول فيه قولهم ايضا لتعارض لا آثار وهذا بخلاف ما اذا شهد شهود على شهادة شهود انهم صولحوا وشهد شهود على شهاد شهود انهم اخذوا عنوة فانه يعمل بشهادة الفريق الثانى لما جعل القول قولهم قبل اقامة البينة كان المحتاج الى البينة هم المسلمون دون اهل الذمة فتقبل بينتهم على ذلك بمنزلة بينة الخارج مع ذى اليد فى دعوى الملك المطلق

(شرح السير الكبير فيما يكون لاهل الحرب من احداث الكنايس ملخصا)

بو صورتده بلدهٔ مزبوره شرعا ارض صلح قلنقدنصكره اهل اسلامدن بعض كسنه‌لر كنيسهٔ مرقومه بلدهٔ مزبوره فتح اولنوب امصار مسلميندن اولدقدنصكره احداث اولنمغله منعى لازمدر ديو دعوى ايدوب ذميلر دخى قديم اولوب حين صلحده يدلرنده ابقا اولنمشدر ديسه‌لر قول قنقيسنكدر * الجواب * قول ذميلركدر بعد الفتح احداث اولنديغنه بينه لازمه در اقامت اولنورسه منع اولنورلر اقامت بينه يه امكان اولمازسه ذميلر يدلرنده ابقا اولنور

يفهم جوابه مما مر آنفا من قول الامام السرخسى و يجعل القول فيها قول اهلها الخ

بر بلده‌ده واقعه كنيسهٔ قديمه خراب اولمغله بلدهٔ مزبوره ذميلرى كنيسهٔ مرقومه‌ده وضع قديمندن زياده بنا احداث ايلسه‌لر حاكم زياده يى هدمه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا وقف الامام على بيعة جديدة او بناء منها فوق ما كان من القديم خربها وكذا ما زاد فى عمارة العتيق (فتح معزيا الى الحاوى القدسى)

ماقول شيخ الاسلام سلمه السلام فى ارض خربة من بلدة واهلها من الكفرة يزعمون انها بيعة اندرست بمرور الايام وكرور الاعوام و يريدون تعميرها و بناءها ولم يعلم احد انها بيعة فالحكم الشرعى هل يقدرون على تعميرها و بنائها وهل اذا عمروها واحدثوها يجب هدمها ام لا افتونا مأجورين * الجواب * لايقدرون على بنائها و يجب هدمها اذا عمروها

(ولايجوز احداث بيعة او كنيسة او صومعة فى دارنا (ملتقى فى الجزية) واذا وقف الامام على بيعة جديدة خربها (شرح المنظومة لابن الشحنة)

بلاد اسلاميه‌دن ادرنه‌ده واقعه نصارى طائفه سنك كنيسهٔ قديمه‌لرى آفت سماويه ايله محترقه اولدقده طائفهٔ مزبوره كنيسهٔ مرقومه‌يى وضع قديمى اوزره تعمير ايتمكدن منع اولنورلرمى * الجواب * اولنمازلر (من نقله من صرة الفتاوى)

مسلم و كفره مختلطا ساكن اولان قريه‌ده واقعه كنيسهٔ قديمه‌ده مسلميندن زيد اذان اوقوسه قريهٔ مزبوره كفره‌سى كنيسهٔ مرقومه‌ده آيينلرينى اجرا مرادايتدكلرنده اهل عرف طائفه سندن عمرو مجرد كنيسهٔ مرقومه‌ده اذان اوقونمغله باكه شوقدر اقچه و يرميجه آيينلرينى اجرا ايتدرمم ديو مزبورلردن نسنه المغه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلتند من تعزير المنح والبحر)
زيد ذمینك بر كنیسه قربنده واقع ملك منزلی خراب اولمغله كالاول تعمیر مراد ایتدكده برقاچ ذمیلر مجرد كنیسه قربنده اولمغله تعمیر ایتدیككه راضی اولمازز دیوب زیدی منزلی تعمیردن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(واعادة ماانهدم من البیوت والدور الجاریة فی ملكهم المعدة للسكنی جائزة بلاخلاف (خیریه فی السیر) ولایمنع الشخص من تصرفه فی ملكه لا اذا كان الضرر بجاره ضررا بینا فیمنع من ذلك وعلیه الفتوی (الدر المختار فی مسائل شتی من القضاء)
زید ذمی نقض عهد ایله دار حربه لاحق اولوب حاكم لحوقیله حكم ایتمكله دار اسلامده اولان ورثه سی تركه سنی بینلرنده اقتسام ایتدكلرنده تركه دن شوقدر اسبابی ورثه دن عمروه اصابت ایتمكله عمرو دخی بعد القبض اشیاء مذكوره یی آخره بیع وتسلیم ایله ملكندن ازاله ایتدكدنصكره زید دار اسلامه كلوب مسلم اولسه زید اشیاء مزبوره یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(واذ نقض الذمی العهد صار كالمرتد فی الحكم بموته بلحاقه وان عاد الی دار الاسلام مسلما فاوجده فی ید وارثه من ماله بعینه اخذه بخلاف ما اذا ازاله الوارث عن ملكه او اتلفه لانه ازال مال نفسه لانه صار له بقضاء القاضی بكونه میتا (من سیر الكافی)
زید یهودی طائفه سنك صبیانی منزلنده جمع ایدوب رفع صوت ایتمكسزین مزبورلره تعلیم توارت ایدر اولسه زیده تعرض اولنورمی * الجواب * اولنماز
(ولیس للنصرانی ان یضرب فی منزله بالناقوس فی مصر المسلمین ولا ان یجمع فیه بهم ائمة ان یصلی فیه ولا ان یخرجوا الصلیب اوغیر ذلك من كنایسهم ولو رفعوا اصواتهم بقراءة التوروة والانجیل ان كان فیه اظهار الشرك منعوا عن ذلك وان لم یقع بذلك اظهار الشرك لایمنع (هندیه فی الثامن من السیر)
زید یهودی بر بلده ده مسلمین محله سنده اولان منزلنی مسلمین منزللرندن زیاده ترفیع ایدوب وضع قدیمنی تغییر ایلسه زیدك اول ترفیع ایلدیكی بنا مسلمین منزللرینه مساوی اولنجه هدم اولنورمی * الجواب * اولنور حاكم بر مسلمه بیع ایتدرمكه دخی قادردر
(سئل هل یجوز لاهل الذمة ان یعلوا ابناءهم علی بناء المسلمین اجاب لایجوز لاهل الذمة ذلك (فتاوی قارئ الهدایه) وكذا یمنعون عن التعلی فی بنائهم علی المسلمین ومن المساواة عند بعض العلماء (الدر المنتقی) الذمی اذا اشتری دارا فی المصر لاینبغی ان تباع منه فلو اشتری یجبر علی بیعها من المسلم (در ر فی الجزیة)
زید ذمی دار حربه لحاقیله نقض عهد ایدوب وحربی قورسان فرقته سنه كیروب حربیلره تباع ایله قورسانلقده كزركن اهل اسلام سفینه سیله محاربه ایتدكلرنده اهل اسلام عون حق ایله فرقته یه غالب اولوب قهرا اخذ ایتملریله زیدی دخی اخذ واسترقاق ایلسه لر زید بن مجرد مقدما ذمی اولمغله حر الاصلم دیوب كندویی رقدن تخلیصه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وينتقض عهدهم بالغلبة على موضع للحراب او بالحاق بدار الحرب او يجعل نفسه طليعة للمشركين وصار كالمرتد الا انه يسترق ولايجبر على قبول الذمة
(تنوير الابصار فى الجزيه)

زيد ذمى نقض عهد ايدوب دارحربه داخل اولدقدنصكره زيد حربيلر ايله عسكر اسلامه قارشو چقوب محاربه ايدركن اهل اسلامدن عمرو زيدى قتل ايلسه زيدك دار اسلامده اولان باباسى بكر اوغلى قتل ايتدك ديو عمرودن ديت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفيه اشعار بانه لوكان المسلم فى صف المشركين فلا كفارة ولادية لان من فى صفهم مباح الدم كما فى التمرتاشى (قهستانى فى الجنايات)

زيد ذمى نقض عهدو دارحربه لحاق ايدوب لحاقيله حكم اولنسه زيدك دار اسلامده اولان زوجه سى هند نصرانيه مبانه اولورمى * الجواب * اولور

(ولما فى فتح القدير انه كالمرتد فى الحكم بموته بالحاق واذا تاب تقبل توبته وتعود ذمته ولايبطل امان ذريته بنقض عهده وتبين منه زوجته الذمية التى خلفها فى دار الاسلام اجماعا ويقسم ماله بين ورثته (البحر الرائق فى السير)

زيد ذمى نقض عهدو دار الحربه لحاق ايدوب لحاقيله حكم اولندقدنصكره زيدك دار اسلامده اولان قزى هند نصرانيه دن غيرى كمسه سى اولماسه هند زيدك دار اسلامده اولان مالنى احرازه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(مرت مسئلته آنفا من البحر)

زيد نصرانى برمصحف شريف اشترا ايدوب لكن اسلامه كماسه زيده اول مصحف شريفى برمسلمه بيع ايله ديوجبر اولنورمى *الجواب *اولنور

(وصح شراؤه اى الكافر كما قدمناه فى البيع الفاسد عبدا مسلما اومصحفا وشقصا منهما ويجبر على البيع (الدر المختار فى متفرقات البيوع)

زيد ذمى نقض عهدودارحربه لحاق ايدوب لحاقيله حكم اولندقدنصكره زيدك دار اسلامده ورثه سى موجودلر ايكن امين بيت المال اولان عمرو زيدك داراسلامده اولان مالنى تغلبا قبض ايلسه ورثه مال مزبورى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة ولغير من علم الاخيران (تنوير الابصار فى الغصب)

زيد ذمى نقض عهد ودارحربه لحاق ايدوب لحاقيله حكم اولنسه زيدك داراسلامده وارثى اولمايجق امين بيت المال اولان عمرو زيدك داراسلامده اولان مالنى رأى حاكمله ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا لم يوجد احد من المذكورين يوضع التركة فى بيت المال على انها مال ضايع فصارت لجميع المسلمين فيوضع هناك وليس ذلك بطريق الارث بناء على انهم اخوته الا يرى ان الذمى

اذالم يكن له وارث يوضع ماله فى بيت المال ولاميراث للمسلم من الكفار
(سيد على السراجيه)

زيد ذمينك رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه علناسب ايتديكى ثابت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * بلا تأخير ملعون قتل اولنور
(الذمى اذا اظهر سبه عليه الصلاة والسلام يقتل به (فتح القدير فى الجزية)

بكر يهودى بشر نصرانى يه سنك پيغمبرك عيسى عليه السلام حاشا ولد زنادر ديسه بكره نه لازم اولور * الجواب * نبايه صلوات الله تعالى عليهم وسلامه عندنا سب ايله اهل كفر قتل اولنور

(ويؤدب الذمى ويعاقب على سبه دين الاسلام اوالقرآن اوالنبى صلى الله تعالى عليه وسلم (حاوى وغيره) قال العينى واختيارى فى السب ان يقتل انتهى وتبعه ابن الهمام وبه افتى شيخنا الرملى وهوقول الشافعى رحمه الله تعالى ثم رأيت فى معروضات المفتى ابى السعود انه ورد امر سلطانى بالعمل بقول ائمة القائلين بقتله اذ ظهر انه معتاده وبه افتى ثم افتى فى بكر اليهودى قال لبشر النصرانى نبيكم عيسى ولد زنا بانه يقتل لسبه الانبياء عليهم الصلاة والسلام انتهى (قلت ويؤيده ان ابن كمال باشافى احاديثه الاربعينية فى الحديث الرابع والثلثون ياعايشة لاتكونى فاحشة مانصه والحق انه يقتل عندنا اذا اعلن بشتمه عليه الصلاة والسلام صرح به فى سير الذخيرة حيث قال واستدل محمد رحمه الله تعالى لبيان قتل المرأة اذا اعلنت بشتم الرسول عليه الصلاة والسلام بماروى ان عمر بن عدى رضى الله تعالى عنه لما سمع عصماء بنت مردان تؤذى الرسول صلى الله تعالى عليه وسلم فقتلها ليلا مدحه صلى الله تعالى عليه وسلم على ذلك انتهى فليحفظ (الدر المختار فى الجزية) وهوالذى يلزم التعويل عليه فى الافتاء والقضاء رعاية لجانب حضرت المصطفى صلى الله تعالى عليه وسلم (الدر المختار فى المرتد)

زيد ذمى علنا حاشا ثم حاشا رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم حضرتلرينه تعبير وتصريحى شنيع ومستهجن لفظ ايله سب وشتم ايلديكى شرعا ثابت اولسه زيده شرعا نه لازم اولور * الجواب * كرچه ائمهٔ حنفيه تعزير وحبس مديد ايله اكتفا ايلمشلر لكن بعض متأخرين قتلنه افتا ايلديكندن ماعدا ائمهٔ شافعيه ومالكيه عموما قتلنه ذاهب اولوب ابو السعود عليه رحمة الودود حضرتلرى قتلنه افتا ايدوب سلطان سليمان خان عليه الرحمة والغفران حضرتلرينه معروض اولان مواد ندر حالا پادشاه اسلامه عرض اولنوب قتل اولنمق كركدر (مرنقله مفصلا)

اى قلم پرداز حكمت سازدين | وى دوات آراى حكم كردكار
زيد ذمى حضرت پيغمبره | بى محابا شتمن ايتسه آشكار
اكه وحاميسى عمرو ومسلمه | نيجه اولور شرعله انجام كار

* الجواب *

زيد حقنده وجوب قتلدر | بى توقف حكم شرع كردكار

توبه ايلرسه اكر عمرو خبيث ضرب موجعدر اكا انجام كار
(وضابط التعزير كل معصية ليس فيها حد مقدر ففيها التعزير
(اشباه وباقى المسئلة يعرف مما مر)

﴿باب المرتد﴾

زيد مسلم ايله عمرو ذمينك بيلرنده مشاجره واقع اولدقده عمرو زيده باكه نيچون اذيت ايدرسن بن حضرت عيسى پيغمبر امتندنم ديدكده زيد عمروه سنك اناكى ده عيسى پيغمبرك اناسنى ده فلان ايدهيم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيد حضرت عيسى عليه الصلاة والسلامه سب ايتمش اولورمى * الجواب * اولور

بو صورتده زيدك وجه محرر اوزره سب ايتديكى حضور حاكمده وجه شرعى اوزره ثابت اولسه زيد بلا تأخير قتل اولنورمى * الجواب * اولنور

(وكل مسلم ارتد فتوبته مقبولة الا جماعة من تكررت ردته على مامر (الكافر بسب نبى من الانبياء عليهم السلام فانه يقتل حدا ولا تقبل توبته مطلقا (الدر المختار فى المرتد)

حدود مملكت عثمانيه داخلنده اكراددن بر طائفه افك صديقه وسب صديق وسب شيخين وبغض اصحاب ايدوب وبونك امثالى كفرى موجب روافض عجم اعتقاداتيله معتقد اولوب نسوانلرى دخى ذكر اولنان اعتقادات باطله ايله معتقدات اولوب واهل اسلامدن نيجه كمسنه لرك عيالرينى اخذ واسير اولمق ارزره روافض عجمه ويروب قتل نفوس ونهب اموال مسلمين عادت مستمره لرى اولوب لكن طائفهٔ مزبوره روافض عجم كبى صاحب منعه اولميوب دار اتخاذ ايتدكارى موضعك اطرافى دار اسلام اولوب اول موضعده احكام كفرى على سبيل الاشتهار اجرا ايده ماسدلر موضع مزبور دار حرب اولمش اولورمى وم بورلرك اوزرلرينه احكام مرتدين اجرا اولنورمى * الجواب * ديارلرى دار حرب اولمازلكن طائفهٔ مزبوره اوزرلرينه احكام مرتدين اجرا اولنور

بو صورتده سيد السلاطين سلطان المسلمين پادشاهمز حضرتلرينك طرف عاليلرندن تعيين بيوريلان عسكر اسلام طائفهٔ مزبوره اوزرلرينه هجوم ايلسهلر اول طائفه نك رجال ونساء وصبيان واموالرينك حكم شرعيسى نيجه در * الجواب * طائفهٔ مزبورهنك اسلامه كلمين رجالى على طريق الاستيصال قتل اولنورلر سب شيخين ايدنلر بروجهله قتلدن خلاص اولميوب بلا امان قتل اولنورلر ونسا وصبيانلرى سبى واسترقاق اولنميوب اسلامه جبر اولنورلر ارتدادلرى حالنده كسب ايتدكارىماللرى امام اعظم رحمه الله تعالى قتنده بيت الماله وضع اولنور

(حكم كل موضع معتبر بما حوله فاذا كان ما حول هذه البلدة كلها دار اسلام لا يعطى لها حكم دار الحرب كما لم يظهروا الشرك فيها وانما استولى المرتدون عليها ساعة من نهار ثم فى كل موضع لم يصر الدار دار حرب فاذا ظهر المسلمون عليها قتلوا الرجال واجبروا النساء والزرارى على الاسلام ولم يسب واحد منهم (مبسوط السرخسى فى المرتد) فى البحر عن الجوهرة معزيا للشهيد من سب الشيخين اوطعن فيهما كفر

ولا تقبل توبته وبه اخذ الدبوسی وابو اللیث وهو المختار للفتوی انتهی وجزم به فی الاشباه واقره المصنف قائلا وهذا یقوی القول بعدم قبول توبة ساب الرسول صلی الله تعالی علیه وسلم وهذا الذی یلزم التعویل علیه فی الافتاء والقضاء رعایة لجانب حضرة المصطفی صلی الله تعالی علیه وسلم (الدر المختار فی المرتد) وکسب ردته فیء بعدقضاء دین ردته وقالا میراث ایضا ککسب المرتدة
(من المحل المذکور)

زید ذمی سکران ایکن اسلامه کلوب بعده سکری زائل اولدقده زید مرتد اولسه ضرب وحبس ایله اسلامه کلنجه زیده جبر اولنورمی * الجواب * اولور
بو صورتده ضرب وحبس ایله زید اسلامه جبر اولنوب زید اسلامی قبول ایتماسه قتل اولنورمی * الجواب * اولنماز

(جامع الجوامع صح اسلام السکران وان رجع یجبر ولایقتل کالصبی العاقل (تتارخانیه فی المرتد) سئل عن ذمی صبی ممیز اسلم وهو سکران هل یصح اسلامه اجاب یصح کالبالغ السکران لکن اذا زال سکرهما فعادا الی دینهما یجبران علی العود الی الاسلام بالحبس والضرب ولم یقتلا (فتاوی قاری الهدایه)

زید مسلم عیاذا بالله تعالی مرتد اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * اسلام عرض اولنوب شبهه سی وار ایسه کشف اولنور استمهال ایدرسه اوچ کون حبس اولنور اسلامه کلورسه فبها والا قتل اولنور

(من ارتد العیاذ بالله تعالی یعرض علیه الاسلام ویکشف شبهته ان کانت فان استمهل حبس ثلثة ایام فان تاب والا قتل وتوبته بالتبری عن کل دین سوی الاسلام او عما انتقل الیه وقتله قبل العرض ترک ندب لاضمان فیه (ملتقی فی المرتد)

زید مسلمی حربیلر اسیر ایدوب دار حربه الحاق ایتدکارنده العیاذ بالله تعالی زید مرتد اولوب بعده زید حربیلر ایله قورساناغه چقدقده مسلمین زیدی قهرا اخذ ودار اسلامه اخراج ایلسه لر زید استرقاق اولنورمی * الجواب * اولنماز
زید اوزرینه احکام مرتد اجرا اولنور

(ولا یسترق وان لحق بدار الحرب اذ لم یشرع فیه الا الاسلام اوالسیف لقوله تعالی تقاتلونهم او یسلمون وکذا الصحابة رضی الله تعالی عنهم اجمعوا علیه فی زمن ابی بکر رضی الله تعالی عنه ولان الاسترقاق التوسل الی الاسلام واسترقاق المرتد لایقع وسیلة لما مر (درر فی المرتد)

زید ذمی شرف اسلامله مشرف اولدقدنصکره عیاذا بالله تعالی مرتد اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * عرض اسلام وکشف شبهه اولنوب استمهال ایدرسه اوچ کون حبس اولنور بعده اسلامه رجوع ایتمزسه قتل اولنور

(الرجل اذا ارتد یعرض علیه الاسلام فان اسلم فبها والا قتل فان قال اجلونی اجل ثلثة ایام فان رجع الی الاسلام وتبرأ من کل دین اعتقده سواه والا قتل (احکام الناطفی)

مسلم نامنده اولان طائفه يه پادشاه اسلام خلد الله ملكه الى يوم القيام حضرتلرى طرفندن اوامر مشروعه صادره اولدقده اطاعت ايتميوب بز كافرلرز سلطان امرينه اطاعت ايتمزز ديو اسلام ممالكندن قاقوب دار الحربه نقل ايده رز ديو اتفاق ايدوب شبهه لرى كشف اولندقده ينه اصرارلرى متحقق اولسه من بوركلك امر ولى الامر ايله قتللرى مشروع ميدر * الجواب * مشروعدر

(ولو قال دعنى اصير كافرا اوقال اعتقد نى كافرا او انا كافر كفر (قنيه فى السير فيما يكفر به الانسان) ما ركنها فهو اجراء كلمة الكفر على اللسان بعد وجود الايمان اذ الردة عبارة عن الرجوع عن الايمان واما حكم الردة نقول ان للردة احكاما كثيرة منها اباحة دمه لقوله عليه السلام من بدل دينه فاقتلوه ومنها انه يستحب ان يستتاب ويعرض عليه الاسلام لاحتمال ان يسلم لكن لا يجب لان الدعوة بلغته وان اسلم فرحبا واهلا وسهلا بالاسلام وان ابى نظر الامام فى ذلك فان طمع فى توبته اوسأل التأجيل اجله ثلثة ايام والا قتله من ساعته (بدايع فى الردة)

فيما يكون كفرا

زيد مسلم باباسى عمرو مسلمه بره دين وايمانى فلان ايتديكم كافرى ديو جماع لفظيله شتم ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح لازم اولور وتعزير اولنور عقوق قتلك جزاسنى آخرتده كورر

واو شتم دين المؤمن وايمانه يكفر وتطلق امرأته (حاوى المنية فى متفرقات السير) وعزر كل مرتكب منكر او مؤذى مسلم بغير حق بقول اوفعل ولو بغمز العين (تنوير الابصار فى التعزير) ويروى ان الله تعالى قال لموسى عليه السلام من بر والديه وعقنى كتبته بارا ومن برنى وعق والديه كتبته عاقا (وقال النبى عليه السلام فليعمل العاق ماشاء ان يعمل فلن يدخل الجنة وليعمل البار ماشاء ان يعمل فلن يدخل النار (ذكره فى المنبع) وقال عليه السلام ان الجنة يوجد ريحها من مسيرة خمسمائة عام ولا يجد ريحها عاق ولا قاطع رحم ذكره فى الاحياء (شرح شرعه لسيد على زاده)

زيد مسلم كفره ايله آيين كفر او زره خروس ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح لازم اولور

(قال ابو بكر بن طرخان من خرج الى النشيدة كفر اذ فيه اعلان الكفر فكانه اعان عليه وعلى قياس النشيدة الخروج الى نيروز المجوس والموافقة معهم فيما يفعلونه فى ذلك اليوم كفر (فصولين فى الثامن والثلثين)

زيد مسلم عمرو مسلمه جماع لفظيله ايمانكى كو بكاره فلان ايتدررم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح لازم اولور

(اقول على هذا ينبغى ان يكفر من شتم دين مسلم (فصولين فى الفصل المزبور)

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولمغله زيد عمرووى شرعه دعوت ايتدكده عمرو شرعك اناسنى فلان ايدهيم ديو جماع لفظيله شتم ايلسه عمروه نه لازم

اولور *الجواب* تجديد ايمان ونكاح
(عبادة الصنم كفر وكذا استخفافه بالقرآن والمسجد ونحوه مما يعظم (قنيه فى السير)
وكذا يستفاد الجواب من النقل الآتى بالاولى
زيدك عمرو مسلم ايله برخصوصده متعلقه دعواسى اولمغله زيد عمروى شرعه دعوت
ايتدكده عمرو بن شرع بلمم ديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تجديد
ايمان ونكاح لازم اولور
قال لخصمه من باتو بحكم خداى مى كنم فقال خصمه من حكم ندانم اوقال اينجا حكم
نيست اوقال اينجا حكم سرود اوقال خداى حاكمى نشايد اوقال اينجا ديو سست
حكم چه كند فهذا كله كفر (فصولين فى الثامن والثلثين)
زيد ذمى اسلامه كلمك مراد ايتدكده عمرو مسلم زيده اسلامه كلمه پشيمان اولورسن
ديسه عمروه نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح لازم اولور
(وفى سير الاجناس من عزم على ان يأمر غيره بالكفر كان بعزمه كافرا (درر فى اواخر
الكراهة) قال كافر لمسلم اعرض على الاسلام فقال لا ادرى اوقال اذهب الى عالم اوقام
كافر فى المجلس وقصد ان يسلم فقال له العالم اجلس الى آخر المجلس اوقال لمسلم خداى
مسلمانى ازتو باز استاند يكفر فى هذا كله (فصولين فى ٣٨)
زيدك عمرو ايله دعواسى اولوب زيد عمروه سنكله دعوامى شرعله كوررم يدمده
شيخ الاسلام مدن فتوام واردر ديوب فتواى شريفه يى عمروه كوستردكده فتوايى
ازده سون ايچ ديسه عمروه نه لازم اولور *الجواب * تجديد دين
(عرض عليه خصمه فتوى الائمة فردها وقال چه با زنامهٔ فتواى اورده قيل كفر
لرده حكم الشرع وكذا لو لم يقل شيئا والقى الفتوى على الارض
(فصولين فى الثامن والثلثين)
زيد برخصوصده شيخ الاسلامدن الديغى فتواى شريفه يى خصمى عمروه
كوستردكده عمرو زيده حاشا فتوايى ذكر يمه بچور ديسه عمروه نه لازم اولور
* الجواب * تجديد ايمان ونكاح (يفهم جوابه مما مر بالاولى)
زيد عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده بكر قاضى يه مرافعه اولدقده بكر
عمروى حمايت ايتمكله زيدى بغير وجه آزرلبوب خصوص مزبورى خلاف شرع عمروه
حكم ايدكده زيد بكره سن هم دعواجى هم قاضى سنك بو حكمكه راضى اولمام ديسه بويله
ديمكله زيده تجديد ايمان ونكاح لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(فى قوله اينجا حكم نيست لوقاله على وجه رد الحكم يكفر لا لوقاله على وجه الحزن
بان تغير الزمان وهذا حسن وسئل الحاكم عمن قال من برسم كاركنم فى حكم قال لو اراد
فساد الخلق وتركهم الحق واتباعهم الرسوم لارد الحكم لايكفر
(فصولين فى الثامن والثلثين)
زيدك عمرو ايله دعواسى اولمغله عمروى شرعه دعوت ايتدكده عمرو چاوش كتورمينجه

كتمم ديسه زيده نه لازم اولور * الجواب * تجديد ايمان ونكاح
(قال لخصمه اذهب معي الى الشرع و بالفارسية بامن بشرع رو فقال خصمه پياده بيار
نا بروم بى خبر نو وم كفر اذعاند الشرع (فصولين فى فصل المذكور)

﴿ فيما يتعلق ببيت المال ﴾

سرحد اسلامده اولان علاقك حفظيچون معين اولان مجاهد ينك وظيفه لرينه
بيك يوك اقچه لازم اولوب مهمات سفر ايچون دخى نيجه يوز يوك اقچه لازم اولوب
بيت المالده جمله نك اداسنده عسرت اولمغين هنده خواص بيت المالدن كلمش
ورشوت طريقيله جمع اولمش خزائن اموال اولسه خليفة الله حضرتلرى ذكر
اولنان اموالك جمله سنى يقصور الوب مهمات سفره و وظايف غزاة ومجاهدينه
و يرمك مشروع اولورمى * الجواب * اولور واجبدر تأخيرى مظنه و بالدر حضرت
رسول اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بويله مالى بيت الماله وضعدن صكره منبر
شريفلرنده اصحاب محضرلرنده امر الله جل شانه نه ايدوكين بيان ايدوب صكره
جناب حقه توجه ايدوب يارب امريكى قوللريكه بلدردممى ديو اهتمام بيورمشلر
صكره حضرت عمر رضى الله تعالى عنه برندن ضبط ايتمك استيوب بومالى قنده بولدك
ديوب هدايادن جمع اولدى ديدكده اى الله دشمنى كندى حالكده طورسك سا كه
بوقدر هدايا كلورميدى ديو عتاب ايدوب ضبط ايتديلر سائر صحابه وتابعين وائمهٔ
مجتهدين جمله سى بوقولى ارتضا وقبول ايتديلر غزاة مسلمينده بويله مضايقه اولوب
آخر يرده مال رشوت بويله مخزون اولمق حلال دكلدر خليفه حضرتلرينه لازمدر كه
تخليص بيوروب مستحقينه ايصال ايله مثاب ومأجور ويوم قيامتده دكين خير ايله
مذكور اوله لر والله سبحانه يؤيده بالنصر والتمكين الى يوم الحشر والدين

(عن ابى حميد الساعدى قال استعمل النبى صلى الله تعالى عليه وسلم رجلا من الازد
يقال له ابن الاتبيه على الصدقة فلما قدم قال هذا لكم وهذا اهدى لى قال فهلا
جلس فى بيت امه او بيت ابيه فينظر ايهدى اليه ام لا والذى نفسى بيده لا يأخذ
احد منه شيئا الا جاء به يوم القيمة يحمله على رقبته ان كان بعيرا له رغاء او بقرة له خوار
اوشاة يتعر ثم رفع بيده حتى رأينا عفرة ابطيه اللهم هل بلغت اللهم هل بلغت ثلثا
(خرجه البخارى فى صحيحه) والاصل فى ذلك قول رسول الله صلى الله تعالى عليه
وسلم هدايا الامراء غلول يعنى اذا حبسوا ذلك لانفسهم فذلك بمنزلة الغلول منهم
والغلول اسم خاص لما يؤخذ من المغنم فعرفنا ان ذلك بمنزلة الغنيمة وفى الحديث
ان النبى صلى الله تعالى عليه وسلم بعث عاملا فجاء بمال فقال هذا لكم وهذا اهدى الى
فقال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم فى خطبته فهلا جلس احدكم فى بيت ابيه
وامه حتى يهدى اليه وان عمر رضى الله تعالى عنه استعمل اباهريرة رضى الله تعالى
عنه على البحرين فجاء بمال فقال عمر رضى الله تعالى عنه ياعدو الله وعدو كتابه
سرقت مال الله تعالى فقال لست بعدو لله ولا عدو كتابه ولم اسرق مال الله تعالى

يا امير المؤمنين خيلي تناتجت وسهامي اجتمعت فلم يلتفت عمر رضي الله تعالى عنه الى قوله واخذ المال وجعله في بيت المال (من شرح السير الكبير للامام السرخسي في هدية اهل الحرب) من اهدى الى مفتي اوواعظ شيئا كان له خاصة لانه اهدى اليه لمعنى يخصه وهو علمه بخلاف ما لو اهدى الى واحد من الحكام فان ذلك لا يسلم له بل يلزمه الرد الى المهدي ان قدر عليه وان عجز عنه يضعه في بيت المال وكذلك كل عامل من عمال الخليفة اذا بعثه الخليفة على عمل فاهدى اليه شيء للخليفة ان يأخذ ذلك من العامل ويجعله في بيت مال المسلمين ان كان المهدي اهدى اليه بطيب نفسه وان كان المهدي مكرها في الاهداء للخليفة ان يرد الهدية على المهدي ان قدر عليه وان لم يقدر عليه يضعها في بيت المال و يكتب عليه قصته وكان حكمه حكم اللقطة
(من سير التارتارخانيه في الثالث والعشرين ملخصا)

سرحد اسلاميه قلاعنك حفظيچون معين اولان مجاهدين وظيفه‌لر يچون نه قدر پوز كيسه لازم ومهمات سفر ايچون دخي شو قدر كيسه لازم اولوب بيت المالده بو جمله يه كفايت ايدر مال اولمامغله زيد وعمرو وبكر وبشره خواص بيت المالدن كلمش وارباني نامعلوم اولوب رشوت طريقيله شو قدر مال جمع اولمش اولسه خليفة الله خلدت خلافته حضرتلري ذكر اولنان اموالي الوب مصالح مذكوره يه صرف ايتمك مشروع اولورمي * الجواب * اولور

(ذكر الطرسوسي في مؤلفه ان مصادرة السلطان لارباب الاموال لا تجوز الا لعمال بيت المال مستدلا بان عمر رضي الله تعالى عنه صادر ابا هريرة رضي الله تعالى عنه انتهى وذلك حين استعمله على البحرين ثم عزله واخذ منه اثني عشر الفا ثم دعاه للعمل فابى رواه الحاكم وغيره واراد بعمال بيت المال خدمته الذين يجبون امواله ومن ذلك كتبته اذا توسعوا في الاموال لان ذلك دليل على خيانتهم ويلحق بهم كتبة الاوقاف ونظارها اذا توسعوا وتعاطوا انواع اللهو وبنوا الاماكن فللحاكم اخذ اموالهم منهم وعزلهم فان عرف خيانتهم في وقف معين رد المال اليه والا وضعه في بيت المال (الدر المختار قبيل كفالة الرجلين)

رجال دولتدن اولوب طوائف عسكريه دن برطائفه‌نك رئيسي اولان زيد طائفهٔ مزبوره يه علوفه‌لر يچون بيت المالدن ويريلان مالك برمقداريني مزبورلره ويرميوب نفسيچون اليقويوب وسائر جاه دولت ايله شو قدر مال كسب وجمع ايلسه سيد السلاطين امام المسلمين بادشاهمز حضرتلري اول مالي بالجمله اخذ ايدوب بيت الماله وضع ايتمكه شرعا قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ومن اخذ المال من الناس بجاه الولاية كولاية الولاة وارباب المناصب يجوز للسلطان ان يأخذ ذلك المال فيضعه في بيت المال كما فعل عمر رضي الله تعالى عنه بابي هريرة رضي الله تعالى عنه لما استعمله على البحرين (تحفة الترك للطرسوسي في الفصل التاسع)

في التيمار والالواء

زيد تيماري قريه‌سنى شوقدر اقچه‌يه التزامله عمروه ويردكدنصكره عمرو تيماري ضبط ايتمدين زيد التزامه راضى اولمامغله عمروه ضبط ايتدرميوب كندى ضبطنه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الوكالة من العقود الغير اللازمة كالعارية فلايدخلها خيار شرط ولايصح الحكم بها مقصودا وانما يصح فى ضمن دعوى صحيحة على غريم فاذا قال للموكل عزله متى شاء الا اذا تعلق به حق الغير (الدر المنتقى فى الوكالة)

برقلعه نك دزدارى اولوب دزدارلق مقابله سنده برالله تيماره متصرف اولان زيد برسنه اداء خدمت ايتدكدنصكره حصاد ادراك ايدوب لكن عشر محصولى قبض ايتمدين زيد عزل اولنوب يرينه عمرو دزدار اولسه عشر محصولى زيد وعمرودن قنقيسى الور * الجواب * زيد لور

سئل صاحب المنح عن رجل كان من المستحفظين للقلعة مات فى خلال السنة قبل اخذ العطاء ووجهه السلطان لغيره هل يصرف العطاء الى وارثه وما الحكم فى ذلك اجاب ان عطاء الحصنى يكون فى مقابلة خدمته له شبه الاجرة ويعد الشهور التى كانت من القاء البذر الى الحصاد ويجعل الغلة سهاما بعد ذلك الشهور فيأخذ وارثه سهام الشهور التى خدم مورثه فيها ويأخذ الباقى الغير (من صرة الفتاوى)

زيد تيماري قريه سنك محصولنى قبضه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى محصولى قبض ايتدكده قريهٔ مزبوره اهاليسندن برقاچ كمسنه‌لر عمروه شوقدر بغداى واربه هبه وتسليم ايلسه‌لر عمرو محصولى زيده تسليم ايتدكده زيد عمروه مجرد اول كمسنه‌لر رعايامدن اولمغله ساكه هبه ايتدكارى بغداى واربه دخى بنم اولورديوب اول بغداى واربه‌يى دخى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

لايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (منح فى التعزير)

زيد واليسنك كتخداسى عمرو زيدك خاصى قريه‌لرينى شو قدر اقچه‌يه التزامله بكره ويروب اولقدر اقچه‌يى بكردن الدقدنصكره بكر خاصى ضبط ايتمدين خاص بشره توجيه اولنسه بكر مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى شرح الوهبانية لابن الشحنة من دفع شيئا ليس واجبا عليه فله استرداده (حموى على الاشباه فى القاعدة لثامنة عشر) وزيره خواص سلطانية فدفع كتخداه الى خالد مقطوعا وقد اخذ مبلغا منه بطريق المعجل ثم ان الوزير مات ولم يتيسر ضبط الخواص يرجع بالدراهم على الكتخدا (ميزان الفتاوى لبالى زاده)

زيد تحت التزامنده اولان واقف مقاطعه‌يى مأذون اولمغله بدل التزامندن شوقدر اقچه زياده‌يه عمروه ويروب عمرو دخى مقاطعه‌يى ضبط ومحصولنى قبض ايتدكده مقبوضى انجق زيدك وقفدن التزام ايتديكى مقداره بالغ اولسه عمرو مقبوضنى زيده ويردكده زيد عمروه مجرد سن زياده‌يه التزام ايتمكله زياده‌يى مالكدن تكميل ايله ديمكله

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولايجبر الانسان على التزام الضرر (من بيوع البزازيه فى الزروع والثمار)
زيد زعامتى قريه لرينى عمرو و بكره شوقدر اقجه يه التزام ايله ويردكدنصكره عمرو نسنه قبض ايتمدين فوت اولوب بعده بكر تيمارى مستقلا ضبط ومحصولنى قبض ايتدكده مقبوضى بدل التزامه بالغ اولمامغله بكر مقبوضنى زيده ويردكده زيد راضى اولميوب التزامى ايتمكله بدل التزامى تكميل ايله ديو بكردن تعلبا شوقدر اقجه السه بكر عمروك ورثه سندن مجرد عمرو زعامتى بغله التزام ايتمكله مبلغ مذكورك شو مقدارينى تركه سندن ضامن اولمك ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته من المنح)
زيد متولیسى اولديغى وقف قريه يى شوقدر اقجه يه التزام ايله عمروه ويرسه عمرو قريه يى ضبط ايتمدين زيد التزامه راضى اولمامغله قريه يى عمروه ضبط ايتدرميوب وقف ايچون كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وللموكل ان يعزل الوكيل عن الوكالة لان الوكالة حقه فله ان يبطله الا اذا تعلق به حق الغير (هدايه فى الوكالة)
بر تيمار زيدك رفعندن براتله عمروه توجيه اولنمغله عمرو برقاچ سنه اداء خدمت ايدوب سنين مزبوره ده حاصل اولان محصولى اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره اول تيمار عمروك رفعندن ينه زيده توجيه اولنسه زيد مجرد تمار مقدما وحالا اوزرمده اولمغله سنين مزبوره ده محصول دخى بنم اولمش اولور ديو اول محصولى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(والعطاء للذى جعل الامام العطاء له لان الاستحقاق للعطاء باثبات الامام (اشباه فى القاعدة الخامسة)
سرحد اسلاميه دن برقلعه ده مأذون بالافتى اولان زيده بيت المالدن تعيين وبرات اولنان سنوى شوقدر اقجه وظيفه صله ميدر يوخسه اجر تميدر * الجواب * صله در
بو صورتده زيد سنه تمامندن قرق كون مقدم برسنه لك وظيفه سنى تماما اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره فتوادن حجر اولنوب لكن وظيفهٔ مرقومه زيدك اوزرندن براتله رفع اولنمدين سنه تمام اولوب بعده وظيفهٔ مرقومه زيدك رفعندن آخره تعيين اولنسه مجرد سنه تمامندن قرق كون مقدم محجور اولمغله قرق كونه اصابت ايدن مقدارى زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(ومن مات ممن ذكر فى نصف الحول حرم من العطاء لانه صلة فلا تملك الا بالقبض واهل العطاء فى زماننا القاضى والمفتى والمدرس (صدر شريعه) ولو مات فى آخره او بعد تمامه (كما صححه اخى زاده) يستحب الصرف الى قريبه لانه اوفى تعبه فيندب الوفاء له ومن تعجله ثم مات او عزل قبل الحول قيل يجب رد ما بقى وقيل لا كالنفقة المعجلة (الدر المختار فى الجزية)

زيدك براتله متصرف اولديغى مالكانه ده حصاد ادراك ايتمدين زيد فوت اولوب مالكانه عمروه توجيه اولندقدنصكره حصاد ادراك ايدوب محصول حاصل اولمغله زيدك ورثه‌سى اول محصولى قبض ايتمك استدكلرنده عمر و ورثه‌يى منع ايدوب اول محصولى كندى قبضه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولومات الجندى فى اثناء السنة قبل خروج العطايا لم يستحق ورثته منها شيئا وكذلك بيع العطايا قبل خروجه لايجوز ذكره فى صلح المحيط من باب الصلح الفاسد (من وقف معين المفتى)

زيد تيمارى قريه‌سنى التزامله عمروه ويروب عمرودخى بكره شوقدر اقچه‌يه التزامله ويروب مبلغ مزبورى پيشين الدقدنصكره بكر تيمارى ضبط ومحصولنى قبض ايتدكده مقبوضى بدل التزامه بالغ اولماسه بكر عمروايله مخاصمه ايتيوب زيده مجرد تيمارك اولمغله مقبوضمى الوب ويرديكم بدل التزامى مالكدن ضامن اول ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز (اذلا لزوم بلاالتزام (درر فى الحواله)

زيد تحت التزامنده اولان ميرى خدمتى مأذون اولمغله بدل التزامندن زياده شوقدر اقچه‌يه التزامله عمروه ويروب عمرودخى ضبط ومحصولنى قبض ايتدكده مقبوضى انجق ميريسنه بالغ اولوب عمرومقبوضنى زيده ويردكده زيد مجرد التزام ايتمكله بدل التزامى مالكدن تكميل ايله ديو عمروك مقبوضندن زياده تغلبا شوقدر اقچه‌سنى اخذ واستهلاك ايدوب بعده ضامن اولمدين فوت اولسه عمرواول زياده‌يى زيدك تركه‌سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ويضمنه اذا اخذه بغير حق (خيريه فى الوقف) اذامات من عليه المال كان دينا فى تركته (بزازيه)

زيد تحت التزامنده اولان وقف قريه‌يى مأذون اولمغله شوقدر اقچه‌يه التزامله عمروه ويروب عمرودخى قريه‌يى ضبط ومحصولنى قبض ايتدكده مقبوضى انجق زيدك وقفدن التزام ايتديكى مقداره بالغ اولسه عمرومقبوضنى زيده ويردكده زيد مجرد التزام ايتمكله بدل التزامى مالكدن تكميل ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من بيوع البزازيه)

بر زعامته براتله متصرف اولان زيد حصادادراك ايتمدين فوت اولوب زعامت مزبوره براتله عمروه توجيه اولندقدنصكره حصادادراك ايدوب محصول حاصل اولسه عمرو محصولى قبض مراد ايتدكده زيدك ورثه سى ارثا بزه انتقال ايدر ديو عمروى منعــه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته من معين المفتى)

زيدوالى خاصى مقاطعه‌سندن اولان باجدارلغى شوقدر اقچه‌يه التزامله عمروه ويروب مبلغ مزبورى عمرودن الدقدنصكره عمروضبط ايتمدين باجدارلق امر سلطانى ايله رفع اولنسه عمرومبلغ مزبورى زيددن استردادة قادر اولورمى * الجواب * اولور وفى شرح الوهبانية لابن الشحنة من دفع شيئا ليس واجبا عليه فله استرداده

(حموی على الاشباه فى القاعدة الثامنة عشر)

زيد تيماری محصولنی قبضه عمروی توكيل ايتمكله عمرو دخی محصولی قبض ودر انبار ايدركن نصكره زيد سفرده اسير اولوب تيمار زيدك الندن رفعندن بكره توجيه اولنسه بكر مجرد تيمار بانكه توجيه اولندی ديو اول محصوله مداخله يه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال وشبه الصلة باعتبار نه اذ قبض المستحق المعلوم ثم مات او عزل فانه لا يسترد منه حصة ما بقى من السنة اى حصة ذلك لان الصلة تملك بالقبض

(بيری على الاشباه فى الوقف)

زيد تيماری قريه سنی شوقدر اقچه يه التزام ايله عمروه ويردكدن صكره عمرو تيماری اصلا ضبط ايتمدين التزامه راضی اولمامغله زيده تيماريكی ضبط ايله ديدكده زيد مجرد التزام ايتمكله بدل التزامی ادا ايدوب تيماری ضبط ايله ديو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لا يجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعی (منح فى التعزير)

زيد ميری مقاطعه سنی شوقدر اقچه يه التزام ايلدكدن صكره زيد عمروه مقاطعه دن فائده حاصل اولورسه فائده سنده سنی تشريك ايدهيم ديوب بعده زيد مقاطعه يی ضبط ايتدكده شوقدر اقچه ضرر ايلسه زيد عمروه فائده حاصل اولسه سنی تشريك ايده جك ايدم اويله اولديغی ضررك شوقدر ينی بانكه ضامن اول ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا يجبر الانسان على التزام الضرر (بزازيه فى البيوع)

زيد شوقدر اقچه يه التزام ايله برخدمت الدقده زيد عمروه خدمتی سنكله معا ضبط ايدهلم فائده حاصل اولدقده سنی تشريك ايدهيم ديه وعد ايدوب بعده زيد وعمرو خدمتی ضبط وبرمدت سعی ايدوب شوقدر فائده حاصل اولسه زيد عمروه عمرونك اجرتنی ويروب جمله فائده يی قبض ايتمك استدكده عمرو زيده مجرد شريكلكه وعد ايتمكله فائده ده سكا مشارك اولورم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(المواعيد غير لازمة (فوائد الزينيه)

زيد صغيرك خاصی قريه سنی وصيسی عمرو شوقدر اقچه يه التزام ايله بكره ويروب مبلغ مزبوری بكردن پيشين السه بكر خاصی ضبط ايتمدين عمرو التزامدن رجوع ايدوب مبلغ مزبوری بكره رد ايدوب وخاصی بكره ضبط ايتدرميوب كندی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وللموكل ان يعزل الوكيل عن الوكالة لان الوكالة حقه فله ان يبطله (هدايه)

﴿كتاب الآبق﴾

(هو فاعل من الاباق بالكسر وهو الهرب وجمعه ككفار وركع كما فى القاموس وعرفه ابن الكمال بانه انطلاق الرقيق تمردا ليشمل رد للدرر والغرر وصدر الشريعة ومنح الغفار وغيرها الهارب من موجره ومستعيره ومودعه ووصيه (الدر المنتقى)

بر بلده اهاليسندن زيدك عبد آبقی عمروی بكر مدت سفر بعيد آخر دياره اخذو اشهاد ايتدكدن صكره بكر عمروی كتوروب زيده تسليم ايلسه بكر زيددن نه مقدار نسنه

الور * الجواب * قرق درهم شرعی الور

(وان رده من مدة سفر وهو ممن يستحق الجعل اربعون درهما ولو بلا شرط وان لم يعدلها ان اشهد انه اخذه ليرده ومن اقل بقسطه وقيل يرضخ برأي الحاكم به يفتي ولو من مصر (تنوير الابصار في الآبق)

بر بلده ده ضابط اوابق اولان زيد برعبد آبقی اخذ ايدوب اشهاد و بلدهٔ مزبوره ده ضبطنده کتوروب تسجيل ايتدرديکدنصکره اذن قاضی ايله اول عبدی حبس ايلسه قاچ آی حبس ايتمك لازمدر * الجواب * التی آی حبس ايدر

بو صورتده زيد اول عبدی التی آی حبس ايدوب صاحبی ظهور ايتمامکله رأی قاضی ايله ثمن مثله بکره بيع وتسليم وثمنی حفظ ايلسه حالا اول عبدك صاحبی بشر کلدکده ثمنی المبيوب عبدی بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لابد من التقييد في السؤال بکون بشر من الرعايا والا فلا يستقيم اطلاق الجواب الثانی کما ستعرف (لمرتبد) وان لم يجئ للعبد طالب وطال ذلك باعه القاضی ويمسك ثمنه وفي فتاوى العتابية باعه بعد ما حبسه ستة اشهر ويدفع الثمن الى صاحبه اذا وصف حليته وعلامته وليس له ان ينقض البيع (تاتارخانيه في الاول من الآبق) ولا يملك المولى نقض بيعه اى بيع القاضي لانه بامر الشرع لحكمه لا ينقض قلت لكن في معروضات المرحوم ابي السعود مفتي الروم انه صدر امر سلطانی بمنع القضاة عن اعطاء الاذن ببيع عبيد العسكرية وحينئذ لا يصح بيع عبيد السپاهية فلهم اخذها من مشتريها ويرجع المشتري بثمنه على البائع واما عبيد الرعايا فكذلك اذا كان بغبن فاحش والا فللرعايا الثمن وبذلك ورد الامر ايضا انتهى بالمعنى فليحفظ فانه مهم (الدر المختار في الآبق)

زيدك عبد آبقی عمروی آخر دیارده ضابط اوابق اولان بکر رد ايچون اخذ ايتدکدنصکره بکر عمروايچون زيد اوزرينه قدر معروفدن زياده نفقه تقدير ايتدرسه زيد کلدکده زياده يی ويرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفي المجتبى يجب على القاضي اعتبار الكفاية بالمعروف في كل وقت ومكان (بحر في النفقة) وكذلك اذا فرض القاضي على الزوج زيادة على ما يكفيها فله ان يمتنع عن الزيادة (من المحل المذكور)

زيد عمروك عبد آبقی بکری اخذ ايتدکدنصکره زيد بکری برمدت استخدام ايدوب بعده بکری عمروه رد ايلسه زيد مدت مزبورده بکرك نفقه سی نامنه عمرودن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فاستخدام العبد غصب (تنوير الابصار) ونفقة العبد المغصوب على الغاصب الى ان يرده على مالكه (تنوير الابصار في النفقة)

زيدك عبد آبقی عمروی آخر دیارده ضابط اوابق اولان بکر اخذ ايتدکدنصکره زيد بعد الاثبات واخلف بکره جعلنی ويروب عمروی المق استدکده بکر قناعت ايتميوب جعلندن ماعدا زيدك شوقدر اقچه سنی دخی تغلبا اخذ ايدوب بعده عمروی زيده تسليم

ایلسه زید جعلدن زیاده الدیغی مبلغی بوری بکردن استرداده قادر اولور می * الجواب * اولور

فی استحقاقه الجعل نظر لما سیأتی من الدرر وحاشیة الاشباه فلیتأمل (المرتبه) من دفع شیئا لیس واجبا علیه فله استرداده (حموی) ولمن رده البدمن مدة سفر وهو ممن یستحق الجعل قیدبه لانه لاجعل لسلطان وشحنة وخفیر ووصی یتیم وعائله ومن استعان به کان وجدته فخذه فقال نعم او کان فی عیاله وابن واحد الزوجین مطلقا ز یلعی وشریك نتف ووهبانیه وولوالجیة فالمستثنی احد عشر (الدر المختار فی الابق) قوله والشحنة وهو فی زماننا من یعمل للسلطان اونائبه من الامراء فی البلاد والقصبات لضبط البلد وحفظه ویأخذ الآبق ویلتقط اللقیط واللقطة ولا یرد واحدا منها الا بعد اخذ الجعل من صاحبهم وان کان غیر مشروع (ابن زیرك علی الاشباه)

زیدك عبد آبقی عمروی ضابطه اوابق اولمیان بکر اخذ ایتدکده اشهاد ممکن ایکن اشهاد ایتمیوب بعده عمرو بکرك یدندن اباق ایدوب غائب اولسه زید عمروی بکره تضمینه قادر اولور می * الجواب * اولور

(فان لم یشهد الآخذ عند الاخذ مع التمکن علی ذلك فلاشیٔ له کما اشار الیه وضمن عند الطرفین خلافا لابی یوسف لانه غاصب ان ابق منه وعلم کونه آبقا (قهستانی فی الابق)

زیدك عبد آبقی عمروی آخر دیارده ضابط اوابق اولان بکر اخذ ایتدکدنصکره بکر عمروی زیدك اذنسز برمدت استخدام ایلسه زید عمروی بکردن اثرده وجه محرر اوزره استخدامیچون بکردن نسنه المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ومن استخدم عبد غیره لااجر علیه الا ان یکون للیتیم کما صرح به فی جامع الفصولین (مؤید زاده فی الغصب)

زیدك عبد آبقی عمروی آخر دیارده ضابط اوابق اولان بکر اخذ ایتدکدنصکره بکر عمروی زیدك اذنسز ثمن مثلندن نقصان فاحش ایله بشره بیع وتسلیم ایلسه زید بیعی مجیز اولیوب عمروی بشردن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(بیع الفضولی ینعقد موقوفا علی اجازة المالك فان اجاز نفذ وان رد بطل (بدایع فی البیوع) فی معروضات المفتی ابی السعود انه صدر امر سلطانی بمنع القضاة من بیع عبید العسکریة وح فلا یصح بیع عبید السپاهیة فلهم اخذها من مشتریها ویرجع المشتری بثمنه علی البایع واما عبید الرعایا فان کان بغبن فاحش فکذلك والا فلا رعایا الثمن لاغیر وبذلك ورد الامر ایضا انتهی فلیحفظ (الدر المنتقی فی الابق)

زیدك عبد آبقی عمروی آخر دیارده ضابط اوابق اولان بکر اخذ ایتدکدنصکره بکر عمروی زیدك اذنسز ثمن مثلندن نقصان فاحش ایله آخره بیع وتسلیم ایله استهلاك ایلسه زید بیعی مجیز اولمش اولمامغله عمروی بکره تضمینه قادر اولور می * الجواب * اولور

(والمغصوب منه مخیر بین تضمین الغاصب وغاصب الغاصب (الدر المنتقی)

زيدك عبد آبقى عمروى آخر دیارده ضابط اوابق اولان بكر اخذ ایتدکدنصكره زید بعد الاثبات والحلف والحكم بكره جعلنى ويروب عمروى المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

فان ادعاه آخر دفعه اليه ان برهن واستوثق بكفيل ان شاء لجواز ان يدعيه آخر ويحلفه اى القاضى مدعيه مع البرهان بالله ما اخرجه عن ملكه بوجه من الوجوه (منح فى الابق)

ولا تنس مامر من الدر المختار وحاشية لاشباه لابن زيرك (لمرتبه)

بر بلده اهاليسندن زيدك عبد آبقى عمروى بكر مدت سفر بعيد آخر دیارده اخذ واشهاد ايتدكدنصكره بكر عمروى كتوروب زيده تسليم ايلسه بكر زيددن نه مقدار نسنه الور * الجواب * كشدن قرق درهم شرعى الور اكر آبقك قيمتى قرق درهمدن ازيد ايسه والا آبقك قيمتندن بر درهم ناقص الور

(ولمن رده من مدة سفر اربعون درهما وان كانت قيمته اقل من اربعين فقيمته الا درهما عند محمد رحمه الله تعالى وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى اربعون (ملتقى فى الابق)

﴿ كتاب المفقود ﴾

هو غائب لايدرى مكانه ولا حيوته ولا موته (ملتقى فى المفقود)

زيد مفقود طقسان ياشنده اولدقده موتنه حكم اولنوب انجق لابوين قرنداشى عمروى ترك ايلسه عمرو تركهٔ زيدى احرازه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والمعتبر فى موت المفقود موت اقرانه وقيل تسعون سنة وبه يفتى (منية المفتى فى المفقود) وان مضت تلك المدة ورثه من كان حيا من ورثته ولا يرثه من مات قبل مضى المدة (عماديه قبيل الثامن والثلثين)

بوصورتده زيدك موتنه حكم اولنمدين فوت اولان اوغلنك اوغلى بكرك اناسى هند ايله بكرك لام قرنداشى بشر وارث اولمق زعميله تركهٔ زيدى قبض ايتمش اولسه لر عمرو تركه يى منبور لردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المغصوب لوقائما يأخذه مثليا اولا (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وقزى زينبى ومفقود اولان اوغلى عمروى ترك ايلسه عمروك موتنه حكم اولنمدين عمروك قزلرى خديجه وفاطمه يه تركهٔ زيددن حصه وريلورمی * الجواب * ويرلمز

(وميت فى حق غيره فلا يرث من غيره حتى لو مات رجل عن بنتين وابن مفقود وللمفقود بنتان وابن والتركة فى يد البنتين والكل مقرون بفقد الابن واختصموا للقاضى لا ينبغى له ان يحرك المال عن موضعه اى لاينزعه من يد البنتين (الدر المختار فى المفقود)

زيد مفقودك حقيقةً يا حكما موتى ثابت اولمدين ام ولدى هند نفسنى آخره تزويجه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(والاصل فيه قوله عليه السلام ايما امة تزوجت بغير اذن مولاها فهى عاهرة له ايما عبد تزوج بغير اذن مولاه فهو عاهر لان النكاح عيب فى العبد ولان منافع البضع للمولى فلا يملكها غيره (اختيار فى نكاح الرقيق) ليس للقاضى ترويج امة غائب ومجنون وعبدهما

(الدر المختار فى المفقود)

زيد شوقدر اشياسنى عمروه ايداع وتسليم ايدوب غائب اولدقده زيدك شركت عنان ايله شريكى بكر مجرد شريكى اولمغله بن حفظ ايدرم ديو اشيايى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يأخذ ماله الذى فى يد مودعه ومضاربه ليحفظه لان يدهما يد نيابة عنه فى الحفظ فكان محفوظا بحفظه فلا حاجة الى حفظ القاضى (بدائع فى المفقود)

زيد ملك منزلنى قز قرنداشى هنده ايداع وتسليم ايتدكدنصكره آخر دياره كيدوب غائب اولسه زيدك قزلرى زينب وخديجه مجرد قزلرى اولمغله حفظ ايدرز ديو منزلى هنددن المغه قادره اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (يفهم مما مر من البدائع)

بو صورتده زينب وخديجه منزلى تغلبا هنددن الوب ضبط ايلسهلر هند منزل مزبورى زينب وخديجه دن المغه قادره اولور مى * الجواب * اولور

(ان للغاصب والمودع يدا معتبرة بدليل ان السارق يقطع بخصومته فان وجد معترض على يده كان له ولاية الاسترداد منه ان كان قائما فى يده لقوله عليه السلام على اليد ما اخذت حتى ترد فكان هو فى الاسترداد بمنزلة السارق وهذا لان الغاصب محتاج الى اخراج نفسه عن عهدة الضمان فيتمكن من اعادته دفعا للضمان عن نفسه والمودع مأمور بالحفظ والاسترداد من الحفظ ولهما ولاية اخذ القيمة حال هلاك العين (الجامع الحصيرى فى باب الغصب من ضمان القيمة)

هند صغيره بالغه اولوب وصيسى عمرو يدنده اولان مالنى لمدين مفقوده اولسه هندك حقيقة يا حكما موتى ثابت اولمدين اقرباسى هندك مالنى عمرودن الوب اقتسامه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وهو حى فى حق نفسه بحكم الاستصحاب هذا هو الاصل فيه لا تنكح امرأته ولا يقسم ماله ولا يفسخ اجارته (الدر المنتقى فى المفقود)

زيد فوت اولوب لابوين عمى ارغلى اولوب مفقود اولان عمروى ترك ايلسه حاكم عمروك اوغلى بكرى قيم نصب ايدوب تركهٔ زيدى بكره حفظ ايتدرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(واما بيان ما يصنع بماله فالذى يصنع بماله انواع منها ان القاضى يحفظ ماله ويقيم من ينصبه للحفظ لانه مال لا حافظ له لعجز صاحبه عن الحفظ فيحفظ عليه القاضى نظرا له كما يحفظ مال الصبى والمجنون الذى لا ولى لهما (بدايع فى المفقود)

زيد مفقودك حقيقة يا حكما موتى ثابت اولمدين اقرباسى زيدك عمرو يدنده وديعت اولان اشياسنى عمرودن الوب اقتسامه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(حى فى حق نفسه فلا تنكح عرسه ولا يقسم ماله بين ورثته (قهستانى)

زيد مفقودك مالنى حفظه قيم نصب اولنان عمروك مال مفقوده خيانتى ثابته اولسه حاكم عمروى عزل ويرينه بكر مستقيمى قيم نصب ايدوب زيدك مالنى بكره حفظ ايتدرمكه

قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ليس للقاضى ان يخرج الوصى فان ظهرت منه خيانة اوكان فاسقا معروفا اخرجه ونصب غيره (فتاوى الصغرى للخاصى فى الوصايا)

زيد مفقود اولدقده مالنى حفظه قيم نصب اولنان عمرو زيدك ادانه سيله مديونى اولان بكردن ذمتكده شوقدر اقجه سى واردر باكه ويرديو دعوى ايلسه بكر منكر اولديغى عمروك بكردن دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ولايخاصم فى الدين الذى تولاه المفقود ولافى نصيب له فى عقار اوعروض فى يد آخر لانه ليس بمالك ولانائب عنه بل هو وكيل بالقبض من جهة القاضى وانه لايملك الخصومة بلا خلاف (درر فى المفقود)

هند فوت اولوب زوجى زيدى ومفقود اولان اوغلى عمروى ترك ايتدكده عمروك موتنه حكم اولنمدين لابوين ارقرنداشى بكره تركهٔ هنددن حصه ويريلورمى * الجواب * ويرلمز
(ميت فى حق غيره فلا يرث من غيره اى يوقف قسطه من مال مورثه الى تسعين سنة فان ظهر حيا قبلها فله ذلك وبعدها يحكم بموته فى ماله يوم تمت المدة فتعتد عرسه للموت ويقسم ماله بين من يرثه الآن وفى مال غيره من حين فقده فيرد ماوقف له الى من يرث الغير عند موته (صدر الشريعة فى المفقود ملخصا)

زيد زوجه سى هندك امريله كندى مالندن شوقدر اقجه صرف ايدوب هندك عرصه سنده هند ايچون برمنزل بنا ايتدكدنصكره مصروفنى المدين زيد مفقود اولوب اقرباسندن كسنه سى اولمامغله امين بيت المال هنده زيدك مصروفنك ثلثه ارباعنى باكه ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر من الدرر)

زيد مفقود اولدقده حاكم زيدك مالنى حفظه عمروى قيم نصب ايتدكدنصكره عمرو بكرك يدنده اولان منزل ايچون زيدك ملكيدر ديو دعوى وبكر بنم ملكمدر ديو انكار ايلسه عمروك دعواسى مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ليس لهذا المنصوب المخاصمة بالاجماع (الدر المنتقى فى المفقود)

﴿كتاب الشركة﴾

الشركة لغة بالكسر والضم كالمشاركة خلط المالين وتطلق على العقد وشرعا اختصاص اثنين فاكثر بمحل واحد كما فى المضمرات (الدر المنتقى فى الشركة)

زيد وعمرو تجارتدن برنوع مخصوصده عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد بكردن كندى ماليله تجارتلرى جنسندن اولميان برمتاع اشترا واخره بيع ايدوب شوقدر فائده حاصل اولسه عمرو زيده وجه محرر اوزره شريكم اولمغله اول فائده ده سا كه مشارك اولورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو اشترى ماليس من تجارتهما فهوله خاصة لان هذا النوع من التجارة لم ينطو عليه عقد الشركة (البحر الرائق فى الشركة) رجلان اشتركا شركة عنان فى تجارة على ان يشتريا

ويبيعا بالنقد والنسيئة فاشترى احدهما شيئا من غير تلك التجارة كان له خاصة لان كل واحد منهما يصير وكيلا بحكم الشركة والوكالة تقبل التخصيص

(خانيه فى شركة العنان)

زيد باباسى عمرولك عيالنده ايكن عمروه كار وكسبنده معاونت ايدوب برمقدار مال حاصل اولدقدنصكره زيد فوت اولسه زيدك سائر ورثه سى اول مالدن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اب وابن يكتسبان فى صنعة واحدة ولم يكن لهما شئ فالكسب كله للاب اذا كان الابن فى عيال الاب لكونه معيناله الاترى انه لوغرس شجرة يكون للاب

(قنيه فى متفرقات الشركة)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولدقلرى متاعى ثمن وثمنك صفقنى بينلرنده برابر اولمق اوزره صفقة واحده ايله ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايتدكارندنصكره زيد ثمن مزبوردن سوقدرا قچه يى الوب كندى مصارفنده صرفله استهلاك ايدوب بعده مبلغ مزبوردن عمرولك حصه سنى ضامن اولمدين زيد فوت اولسه عمرو مبلغ مزبوردن حصه سنى زيدك تركه وافيه سنى قبض ايدن ورثه سنه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قوله والدين المشترك الى قوله اذا كان صفقة واحدة قيدبها لانه اذا كان عبد بين رجلين باع احدهما نصيبه من رجل بخمسمائة درهم وباع الآخر نصيبه بخمسمائة وكتبا صكا واحدا بالف ثم قبض احدهما منه شيئا لم يكن للاخران يشاركه فيه لان نصيب كل واحد منهما وجب على المطلوب بسبب آخر فلا يثبت الشركة بينهما باتخاذ الصك كما لو اقرضه كل واحد منهما خمسمائة وكتبا بالالف صكا واحدا ثم ينبغى ان لا يكتفا بقوله اذا كان صفقة واحدة بل ينبغى ان يزد على هذا و يقال اذا كان صفقة واحدة بشرط ان يتساويا فى قدر الثمن وصفته لانهما لو باعاه صفقة واحدة على ان نصيب فلان منه بمائة ونصيب فلان بخمسمائة ثم قبض احدهما منه شيئا لم يكن للاخران يشاركه فيه لان تفريق التسمية فى حق البايعين كتفريق الصفقة بدليل ان للمشترى ان يقبل البيع فى نصيب احدهما وكذلك لو شرط احدهما ان نصيبه خمسمائة بخية ونصيب الآخر خمسمائة سود لم يكن للآخر ان يشاركه فيما قبضه الآخر لان التسمية تفرقت وتميز نصيب احدهما عن نصيب الاخر وصفا (من صلح النهاية معزيا الى المبسوط)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر بغدايى المدين زيد فوت اولوب زوجه سى هندى ولابوين قرقرنداشى اوغلى بكرى ترك ايتدكدنصكره اول بغدايدن حصه سنى المدين هند فوت اولوب كندويى اعتاق ايدن بشرى ترك ايلسه بشر اول بغدايدن هندك حصه سنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(احد الورثة يصلح خصما عن المورث فيماله وعليه و يظهر ذلك فى حق الكل الا انه قبض حصته فقط اذا ثبت حق الكل وانما يثبت لو ادعاه وقضى به امالو ادعى حصته فقط وقضى بها فلا يثبت حق الباقين (فصولين فى الثامن والعشرين)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه حقی المدين زيد فوت اولوب اناسی هندی ولابوين عمی بكری ترك ايتدكدنصكره بكر مبلغ مز بوردن هندك حصه سنی دخی عمرودن المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز (من نقله من الفصولين)

زيد وعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد مال شركتدن شوقدر متاعی عمروك اذنسز ثمن مثلرندن نقصان فاحش ايله آخره بيع وتسليمله استهلاك ايلسه عمرو حصه سنده بيعی مجيز اولمش اولمامغله متاعدن حصه سنی زيده تضمينه قادر اولور می * الجواب * اولور

(وشركة عنان وهی ان يشتركا متساوين فيما ذكرا وغير متساوين وتتضمن الوكالة دون الكفالة (ملتقی فی الشركة) والوكيل بالبيع يجوز بيعه بما قل اوكثر وبالعروض وقالا لايجوز الابمثل القيمة وبالنقود وبه يفتی كما فی البزازية (الدر المنتقی فی الوكالة ملخصا) ولو وكله ببيعه بما لی العطاء الخ فيصير كانه وكله ببيعه بالف فباعه الوكيل بتسعمائة وفيه يصير الوكيل غاصبا بالتسليم ضامنا للقيمة (ضمانات الفضيلية فی الوكالة بالبيع)

زيدك شركت عنان ايله شريكی عمرو زيدك اذنيله مال شركتدن شوقدر اقجه ايله تجارت ايدركن مبلغ مز بوره بلا تعد ضرر ترتب ايلسه عمرو زيده ضرری رأس ماله كوره چكه لم ديركن زيد راضی اولميوب جمله ضرری سن چك ديمكه قادر اولور می * الجواب * اولماز (والوضيعة علی قدر المال وان شرطا غير ذلك (ملتقی فی الشركة)

زيد وعمرو فائده بينلرنده برابر اولمق اوزره عقد شركت عنان ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو مال شركتی اعمال ايدرلركن بلا تعد مال شركته ضرر ترتب ايلسه زيد ضرری رأس ماله كوره چكه لم ديدكده عمرو فائده حاصل اولسه برابر اقتسام ايدردك اويله اولنجق ضرری دخی برابر چكه لم ديمكه قادر اولور می * الجواب * اولماز (من نقله آنفا من الملتقی)

زيدك شركت عنان ايله شريكی اولوب اعمل برأيك مضمونی اوزره عامهٔ تصرفاته مأذون اولميان عمرو زيدك اذنسز بكر ايله عنانا عقد شركت ايدوب يدنده اولان مال شركتی بكره تسليم ايتمكله بكر مال شركتی اعمال ايدركن يدنده ضايع اولسه زيد مال شركتدن حصه سنی عمروه تضمينه قادر اولور می * الجواب * اولور

(لايملك الشريك الشركة الاباذن شريكه (الدر المختار) ولو قال كل واحد منهما لصاحبه اعمل فيه برأيك فلكل واحد منهما ان يعمل فيما يقع فی التجارة من الرهن والارتهان ودفع المال مضاربة والسفر والخلط بماله والشركة مع الغير (خلاصه فی الشركة)

زيد شركت عنان ايله شريكی عمرو مال شركت ايله تجارت ايچون زيدك اذنيله مدت سفر بعيد آخر دياره كتسه عمرو مال شركتدن نفقه وكسوه سنه قدر معروف صرفه قادر اولور می * الجواب * اولور

(واذا سافر الشريك بالمال هل ينفق علی نفسه من ذلك المال لم يذكر هذا فی الاصل وروی الحسن ابن زياد عن ابی حنيفة رحمه الله تعالی اذا سافر المضارب والشريك بمال

انفق على نفسه وركوبه وطعامه وشرابه وكسوته وعن محمد ان احد شريكى العنان اذا سافر فله ان ينفق من المال بمنزلة المضارب (و قعات فى المضاربة)

زيد وعمرو عقد شركت مفاوضه ايدوب لكن رأس مالرى مساوى اولماسه عقدمزبور مفاوضة صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

وهى اربعة انواع شركة مفاوضة وهى ان يشترك متساويان تصرفا ودينا ومالا وربحا (ملتقى فى الشركة) ويتساويان فى رأس المال فان تفاوتا فى شئ من ذلك يكون عنانا ولايكون مفاوضة (خانيه فى شركة المفاوضة)

زيد وعمرو عقد شركت عنان ايدكارندنصكره زيد جنون مطبق ايله مجنون اولوب بعده عمرو مال شركتى اعمال ايدوب شوقدر فائده حاصله اولسه عمرو مال شركتدن زيدك حصه سنى وصيسى بكره ويردكن بكرقناعت ايتيوب اول فائده دن حصه طلبه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده اول فائده عمروه طيب اولورمى * الجواب * اولماز

(وتبطل الشركة بجنونه مطبقا فلو ربح بعدذلك للعامل لكنه يتصدق بربح مال المجنون (الدرالمختار) وفى النوازل جن احد الشريكين مطبقا وعمل الآخر وربح او خسر قال ابونصر ماعمل الى اطباق الجنون فعلى ماشرطا وماعمل بعده يكون على العامل لان الشركة تنفسخ باطباقه كالموت فيكون العامل بعده كالغاصب لمال المجنون فيضمن له حصته من المال ومار بح من حصة نفسه يطيب له وماربح من حصة المجنون يتصدق به لحصوله بسبب خبيث وهو الغصب (ضمانات الفضيلية قبيل شركة الاعمال فعلى هذا لابد من التفصيل فى السؤال الثانى (لمرتبه)

زيد ملك عرصه سنده كروم غرس ايدر اولدقده زيدك عيالنده اولان اوغلى عمرو زيده معاونت ايلسه عمرو اول كرومده زيده مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اب وابن يكتسبان فى صنعة واحدة ولم يكن لهما شئ فالكسب كله للاب اذا كان الابن فى عيال الاب لكونه معيناله الاترى انه لوغرس شجرة يكون للاب (من شركة القنية فى المتفرقات)

زيد قرنداشى عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزلده برقاج سنه عمروك اذنسز مستقلا ساكن اولسه حالا زيد اشتراك اوزره سكنايه راضى ايكن عمرو بن دخى اولقدر سنه ساكن اولوب بعده اشتراك اوزره ساكن اولالم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وفى الملك المشترك لايلزم الاجر على الشريك اذا استعمله كله وان كان معدا للاجارة وليس للشريك الذى لم يستعمله ان يقول للآخر انا استعمله بقدر مااستعملته لان المهايأة انماتكون بعد الخصومة (من وقف القنية وكذا فى الدرالمختار)

زيد وعمرو فائده وضرر بينلرنده برابر اولمق اوزره عقد شركت عنان ايدكارندنصكره زيد وعمرو مال شركتى اعمال ايدرلركن بلاتعد مال شركتده ضرر ترتب ايلسه زيد ضررى

رأس مالمزه كوره چكه لم ديد كده عمرو راضى اولميوب مجرد ضررى برابر چكمكه قول ايتمشيدك اويله اوليجق برابر چكه لم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوشرط اتفاضل فى الوضيعة بطل الشرط لان كل منهما امين على الآخر وشرط زيادة الوضيعة يكون تضمينا للامين وذا لايجوز وانما لم يؤثر هذا الشرط فى بطلان الشركة لانه شرط تعلق المعقود عليه لا العقد (شرح المجمع فى الشركة)

زيدك شركت عنان ايله شريكى عمرو مال شركتدن برمقدار متاعى برقاچ كسنه لره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب لكن ثمنى قبض ايلماسه عمرو زيده اول كسنه لردن الديغمده ثمندن حصه كى ويريم ديدكده زيد راضى اولميوب ثمندن حصه مى باكه ماكدن ويرمده اول كسنه لردن الديوجبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالبيع لايطالب بالثمن من مال نفسه (بزازيه فى الوكالة) ولو باع احدهما لايكون للآخر ان يقبض شيئا من الثمن ولايخاصم فيما باع صاحبه والخصومة فى ذلك الى الذى ولى العقد فان قبض الذى باع اووكل وكيلا بذلك جاز عليه وعلى شريكه (خانيه فى شركة العنان) لايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (منح الغفار فى التعزير)

زيدك شركت عنان ايله شريكى عمرو مال شركت ايله آخر دياره برمقدار متاع اشترا واول متاعى بيع ايچون زيده ارسال ايتكله زيد متاعى بيع ايدوب شوقدر فائده حاصله اولدقده عمرو فوت اولسه زيد اصل مال وربحدن عمروك حصه سنى ورثه سنه ويردكده ورثه قناعت ايتميوب مجرد عمرو اشترا ايتكله جمله ربح عمروك اولمش اولورديو جمله ربحى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولواشترى من جنس تجارتهما واشهد عند الشراء انه يشتريه لنفسه فهو مشترك بينهما لانه فى النصف بمنزلة الوكيل بشراء شئ معين (البحر الرائق فى الشركة) ولواشترى ماليس من تجارتهما فهوله خاصة (من المحل المذكور) فعلى هذا الاولى ان يقيد فى السؤال كون المتاع من جنس تجارتهما او يعمم الشركة (لمرتبه الفقير)

زيد ماليله اشترا ايتديكى امتعه يى عمروايله على الاشتراك مالك اولديغى سفينه يه تحميل وآخر دياره كوتوروب بيع ايتدكده شوقدر فائده حاصله اولسه عمرو مجرد سفينه بيمزده مشتركه اولمغله حاصله اولان فائده ده سا كه مشارك اولورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الشركة هى عبارة عن عقد بين المتشاركين فى الاصل والربح وركنها فى شركة العين اختلاطهما وفى العقد اللفظ المفيد له (تنوير الابصار) كل الناس احق بكسبه (قهستانى)

زيد وعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد مال شركتدن شوقدر امتعه يى ثمن مثلى ايله بكره نسيئة بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنى المدين بكر مفلسا فوت اولسه عمرو

نسيئة بيعدن نهی ایتمس دکل ایکن ثمن مزبوردن حصه سنی زیده تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(واکل واحد من شریکی العنان ان یبیع بالنقد والنسیئة (خانیه فی شرکة العنان)
زیدک شرکت عنان ایله شریکی عمرو مال شرکت ایله تجارت ایچون آخر دیاره کتمك
مراد ایتدکده زید کتمه دیو نهی ایتمشیکن عمرو اصغا ایتمیوب زیدك اذنسز آخر دیاره
کتدکده مال شرکتك برمقداری عمروك یدنده ضایع اولسه زید اولمقداردن
حصه سنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(واذا قال لاتخرج ولاتجاوز بلدا کذا فجاوز ضمن نصیب شریکه
(منیة المفتی فی الشرکة)
زیدك شرکت عنان ایله شریکی عمرو مال شرکت ایله آلنان متاعی بیع ایچون آخر
دیاره کیدر اولدقده عمروه متاعی نسیئة بیع ایتمه دیو نهی ایتمشیکن عمرو اصغا ایتمیوب
زیدك اذنسز متاعی برقاچ کسنهلره نسیئة بیع ایتدکد نصکره ثمنی مزبورلردن
الامیوب ضایع اولسه زید اول متاعدن حصه سنی عمروه تضمینه قادر
اولورمی * الجواب * اولور
(وفی الخلاصة وکذا یفید التقیید بالنقد فلو قال لصاحبه لاتبعه نسیئة جاز قلت
فلو باع بالنسیئة ینبغی ان یضمن حصة شریکه لافادة التقیید
(ضمانات الفضیلیة فی الشرکة)
زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی بارکیری عمروك اذنسز مرعایه صالیویروب
بلاحافظ براقمغله بارکیر ضایع اولسه عمرو بارکیردن حصه سنی زیده تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
(هی ضربان شرکة ملك وشرکة عقد فالاولی ان یملك اثنان عینا الخ وکل منهما
اجنبی فی الامتناع عن تصرف مضر فی نصیب الآخر لعدم تضمنها الوکالة
(الدر المنتقی فی الشرکة)
زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدقلری شو قدر اقچه یی بکره اقراض وتسلیم
ایتدکلرندنصکره زید مبلغ مزبورك برمقدارینی بکردن السه عمرو زیدك مقبوضندن
حصه سنی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(الدین المشترك اذا قبض احدهما شیئا منه شارکه الآخر فیه (تنویر الابصار)
زید وعمرو عقد شرکت عنان ایتدکلرندنصکره زید مال شرکت ایله الدقلری متاعی
عمروك اذنیله بکرك سفینه سنه تحمیل ایدوب آخر دیاره کیدرکن اثناء طریقده
فورتنه اولمغله سفینه غرق اولوب زید دخی هلاك اولسه عمرو زیدك ورثه سنه
متاع مزبوردن حصه می زیدك ترکه سندن ضامن اولك دیمکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(والمال فی یده ای یدکل من الشریکین امانة حتی اذا هلك لم یضمنه (درر)

زیدك شركت عنان ایله شریكی عمرو فوت اولوب ورثه‌سی زیددن مال شركتدن عمروك حصه سندن یدكده شوقدر اقجه قالدی ویر دیو دعوی ایتدكلرنده زید مبلغ مزبورك شو مقدارینی عمروه حیاتنده تسلیم ایتمشیدم دیوب ورثه سی جمله سی یدكده قالدی دیسه‌لر زید یمینی ایله اولمقدارك مطالبه سندن خلاص اولورمی *الجواب* اولور .

(وهو امین فی المال فیقبل قوله فی الدفع لشریكه ولو بعد موته (تنویر الابصار فی الشركة)

زید عمروه بنم عرصه‌مده شومقوله بر دكرمن بنا ایله عرصه و بنا بینمزده مشترك اولسون دیمكله عمرو دخی كراسته سیله عرصهٔ مرقومه ده اولمقوله بر دكرمن بنا ایلسه زید عمروه عملنك اجر مثلیله كراسته سنك قیمتنی ویروب دكرمنی مستقلا ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی باب المضاربة بالعروض من مضاربة الاصل واذا دفع الی رجل ارضا بیضاء علی ان یبنی فیها كذا وكذا بیتا وسمی طولها وعرضها وكذا حجرة علی ان مابنی من ذلك فهو بینهما وعلی ان اصل الدار بینهما نصفان فبناها كما شرط فهو فاسد وجمیع ذلك لرب الارض وللبانی علی رب الارض قیمة ما بناها واجر مثله فیما عمل (فی احكام العمارة من احكامات العمادیة)

بر بلده اهالیسندن زید وعمرو شركت عنان ایله شریكلر ایكن زید مال شركتدن بر متاعی بیع ایچون عمروك اذنیله آخر دیاره كیدوب متاعی اول دیارده ثمن مثلیله بیع وقبض ثمن ایتدكدنصكره عمرو فوت اولوب بعده زید ثمن مزبور ایله بلده سنه كلوركن یولده زیدی حرامیلر باصوب ثمن مزبوری نهب وغارت ایلسه‌لر عمروك ورثه‌سی زیده ثمن مزبوردن حصه مزی ضامن اول دیمكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(مرت مسئلته من الدرر)

زید وعمرو عنانا شریكلر ایكن زید فوت اولوب ورثه سنی ترك ایلسه ورثه عمرو ایله مال شركتی اقتسام مراد ایتدكلرنده عمرو راضی اولمیوب مال مزبور ایله ورثه اذنلرنسز تجارت ایچون آخر دیاره كیدوب تجارت اوزره ایكن مال مرقوم عمروك یدنده ضایع اولسه ورثه مال مزبوردن حصه‌لرینی عمروه تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وتبطل الشركة ای شركة العقد بموت احدهما علم به الشریك اولا لانه عزل حكمی (الدر المنتقی فی الشركة) فیكون العامل بعده كالغاصب فیضمن حصته من المال (ضمانات الفضیلیه وقدمر)

زید اهل عرف طائفه سندن عمرودن ظلما شوقدر اقچه‌یی الدی دیو دعوی وعمرو انكار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایتمكله بعد الحكم مبلغ مزبوری عمرودن السه بكر زیده عمرو بنم دخی ظلما شوقدر اقچه‌می المشیدی اویله اولیجق مبلغ مزبورده ساكه

شريك اولورم ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز
(سئل عطاء بن حمزه فيمن عليه الف لرجل وخمسمائة لآخر ومائتان لآخر ترافعوا الى القاضى وحبسوه بديونهم وله خمسمائة لا غير كيف يقسم بينهم هذا قال هو يقضى دين كل منهم كما اراد يوبر ويقدم من شاء لولاية الحى على ماله ونفسه
(من قضاء البزازية فى مسائل شتى)
زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى عرصه ده عمروك اذن نفسيچون اشجار غرس ايتدكدنصكره زيد عمروه عرصه‌يى حاكمه قسمت ايتدروب حصه‌كده واقعه اولان اشجارى قلع ايده‌يم ديركن عمرو راضى اولميوب مجرد عرصه بينمزده مشتركه اولمغله حصه‌مده واقعه اولان اشجار ملكم اولمش اولور ديوب زيدى منعه قادراولورمى * الجواب * اولماز
(ارض بينهما زرع احدهما كلها يقسم الارض بينهما فاوقع فى نصيبه اقر وماوقع فى نصيب شريكه امر بقلعه (فصولين فى لثالث والثلثين) وفى الارض المشتركة اذا بناها احدهما وقال له صاحبه ارفع بناءك فان القاضى يقسم الارض بينهما فاوقع من البناء فى نصيب الذى لم يبن فله ان يرفع ذلك او يأخذ البناء بالقيمة اذا رضى صاحبه بذلك (خانيه فى قسمة الاب والوصى)
زيدك شركت عنان ايله شريكى عمرو مال شركت ايله برمقدار متاع اشترا ايلدكدنصكره زيد عمروه متاعى بيع ايدەلم ديدكده عمرو متاع تعدى وتقصير مسز ضايع اولدى ديوب زيد متاع يدكده دردنيسه عمرو يمينله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور
(وهو اى الشريك امين فى المال فيقبل قوله بيمينه فى مقدار الربح والخسران والضياع والدفع لشريكه ولوادعاه بعد موته (الدر المختار فى الشركة)
زيدك شركت عنان ايله شريكى عمرو مال شركتدن شو قدر اقچه‌يى قبض ايدوب اعمال ايدركن مبلغ مزبورى مجهلا فوت اولسه مبلغ مزبوردن زيدك حصه سنى عمروك تركه سندن ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور
(ويضمن بالتعدى كما يضمن الشريك بموته مجهلا نصيب صاحبه
(تنوير الابصار)
زيد وعمرو شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد مال شركتدن شوقدر امتعه‌يى برقاچ كمسنه‌لره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب ثمنك برمقدارينى اول كمسنه‌لردن الوب ماعداسنى المدين زيد وعمرو فسخ عقد شركت ايلسه‌لر زيد عمروه موجود اولان اقچه‌يى رأس مالمزه كوره اقتسام ايده‌لم بعده اول كمسنه‌لر ذمتلرنده اولان اقچه‌يى دخى الديغمزده اقتسام ايده‌لم ديركن عمرو راضى اولميوب بن رأس مالك جمله سنى موجود اولان اقچه‌دن الورم ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز
(الوكيل بالبيع لايطالب بالثمن من مال نفسه (بزازيه فى الوكالة) لايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (منح الغفار)

زيد باباسى عمروك عيالنده اولوب ماللرى اولمامغله زيدك اعانتيله عمرو شوقدر مال كسب ايلسه زيد مجرد اعانتله كسب ايتمكله اول مالده سا كه مشارك اولورم ديو عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وذكر شيخ الاسلام جلال الدين فى اب وابن اكتسبا ولم يكن لهما مال فاجتمع لهما بالكسب اموال الكل للاب لان الابن اذا كان فى عياله فهو معين له فى كل ما يكتسب (من دعوى البزازية فى الثالث عشر)

زيد وعمرو برمنزله على الاشتراك مالكلر ايكن زيد عمروه منزلدن حصه مى اشترا ايله والا حصه كى باكه بيع ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(من شرط صحة هذه العقود التراضى قال الله تعالى الا ان تكون تجارة عن تراض منكم الآية (هدايه فى الاكراه ملخصا)

زيد برراس اوكوزينى عمروايله على الاشتراك مالك اولديغى عربه يه قوشوب زيد اول عربه ايله آخر دياره كيدركن اثناء طريقده اول اوكوز عمروك صنعنسز سرقه اولنوب ضايع اولسه زيد عمروه مجرد عربه بيمزده مشترك اولمغله اوكوزك قيمتك نصفنى باكه ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله غير مرة من منح الغفار)

(منقر رايج ايكن زيد عمرو ايله شو قدر منقر اوزرينه عقد شركت ايدوب تجارت ايلسه لر شركت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولور

(والفلوس النافقة لم يذكر المصنف فى هذا اختلافا وقال الاسبيجابى فى مبسوطه الصحيح ان عقد الشركة يجوز على قول الكل لانها صارت ثمنا باصطلاح الناس واعتمده المحبوبى والنسفى وابو الفضل الموصلى وصدر الشريعة (تصحيح القدورى)

﴿ كتاب الوقف ﴾

(هو حبس العين على ملك الواقف والتصدق بالمنفعة الخ وعندهما هو حبس العين على حكم ملك الله تعالى على وجه يعود نفعه الى العباد (ملتقى)

درت سنه دنبرو مرض مزمنه مبتلا اولان زيد قبل التغير ملك عقارينى بر جهته وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكدنصكره بش اون كون مرورنده زيدك حالى متغير ومرضى مشتد اولوب فوت اولسه ورثه سى وقفنى نقضه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ثم المريض الذى يعتبر تصرفاته من الثلث اذا صار صاحب الفراش لا يطيق القيام الى حاجته وتجوز له الصلوة قاعدا ويخاف عليه الموت اما اذا طال به المرض ولا يخاف عليه الموت كالفلج والسل وكما اذا كان زمنا اومقعدا او يابس الشق فهذا لا يكون فى حكم المرض الا اذا تغير حاله من ذلك ومات من ذلك التغير فما فعل فى حالة التغير يعتبر من الثلث (خلاصه فى الوصايا)

زيد صحتنده ملك منزلنى وقف وسكناسنى زوجه سى هنده بعدوفاتها غله سنى مدينه

منور مفقر اسنده شرط و تسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه وقفى نقضه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو قضى القاضى بلزومه لزم ونفذ لانه قضاء فى مجتهد فيه ولم يكن لغيره ابطاله

(اختيار فى الوقف)

زيد اراضى اميريه دن طابو ايله تصرف فده اولان يرى برجهته وقف ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو وقف ارضا اقطعه اياها السلطان فان كانت ملكاله اوموا تاصح وان كانت من بيت المال لايصح (اسعاف فيما يصح وقفه)

برمحله اهاليسندن زيد ملك منزلنى وقف ايدوب وقفيه يازدردقده اول وقفيه ده منزل مزبورك سكناسى اولا نفسيمه فوتمدنصكره اولاده واولاد اولادمه بعد الانقراض عمروه بعد وفاته عمروك اولادينه واولاد اولادينه مشروطه اولوب بعد الانقراض منزل مزبور بيع وثمنى استرباح اولنوب ربحى محلهٔ مزبوره نك عوارضنه صرف اولنه ديو يازدروب وجه محرر اوزره شرط ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ذكر هلال فى وقفه ولو شرط فى اصل الوقف ان يبيع الوقف ويجعل ثمنه للمساكين لم يجز هذا الشرط وذكر الانصارى فى وقفه والخصاف فى وقفه لو شرط ان يبيعها ويتصدق بثمنها الى مايرى من ابواب الخير فالوقف باطل وان شرط فى الوقف ان يبيعه ولم يبعه لم يجز لمن تولاه بعده ان يبيعه وفى العتابية ولو شرط ان يبيعها ويشترى بثمنها عبدا و يعتقه او يتصدق بثمنها او ينفق على نفسه فهو باطل قال ابو نصر يبطل الشرط ويصح الوقف (م) واذا وقف ضيعة على ان له ان يبيعها و يصرف ثمنها الى حاجته قال ابو نصر الشرط باطل والوقف جائز وعن ابى القاسم نحوه وقال ابو بكر الاسكاف الوقف باطل قال الصدر الشهيد وهو المختار وفى تجنيس الفتاوى الشرط والوقف باطلان وهو المختار (فى الرابع من وقف التاتارخانيه)

هند ملك منزلنى وقف وتسجيل ايتدروب وقفيه يازدردقده اول وقفيه ده منزلك سكناسى اولا نفسيمه فوتمدنصكره زوجم زيده بعد وفاته ربيبم عمرو ايله زوجه سى زينبه بعد وفاتهما عمروك اولادينه واولاد اولادينه مشروطه اولوب بعد الانقراض منزل بيع وثمنى استرباح اولنوب ربحى ساكنه اولديغم فلان محله نك عوارضنه صرف اولنه ديو يازدرسه حالا هند وقف مزبوردن رجوع ايدوب منزلى ملكيت اوزره ضبط وآخره بيعه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر الانصارى فى وقفه والخصاف فى وقفه لو شرط ان يبيعها ويتصدق بثمنها الى ما يرى من ابواب الخير فالوقف باطل (فى الرابع من وقف التاتارخانيه) ومثل ماذكر من المسئلتين افتى شيخ الاسلام على افندى صاحب الفتاوى لكن افتى فى البهجة بصحة مثل هذا الوقف مستندا الى مافى التاتارخانية فى الفصل المتقدم

ذكره حيث قال واذا شرط الواقف ان يبيعه ويجعل ثمنه فى وقف افضل حتى جاز الشرط والوقف عند ابى يوسف رحمه الله وقال فيه ايضا وان شرط فى الوقف ان له بيع ذلك ولم يشترط الاستبدال بثمنه مايكون وقفا مكانه قال محمد رحمه الله تعالى الوقف باطل وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى الوقف جائز والشرط باطل وفى الكبرى هو المختار انتهى قلت الاحوط ماافتى به صاحب البهجة لما قال فى الدر المنتقى معزيا الى الاشباه وغيرها الفتوى على قول ابى يوسف فيما يتعلق بالوقف والقضاء انتهى (لمرتبه الفقير)

زيد عرصه سى مقاطعه لو ارض ميرى و بناسى ملكى اولان دكرمنك بناسنى برجهته وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * حكم حاكمله اولور

(قلت ماتقول فى حوانيت السوق لوان رجلا وقف حانوتا له من حوانيت السوق قال ان كانت الارض باجارة فى ايدى القوم الذين بنوها لايخرجهم السلطان عنها فالوقف جائز (احكام الاوقاف للخصاف فى وقف ارض الخراج)

سلاطين ماضيه دن عمروك وقفى اولوب طاپو ومقاطعه ايله تصرفنده اولان تارلا وچايرلرى برجهت اخرايه وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز (ومن شرائط الوقف الملك وقت الوقف (البحر الرائق فى الوقف)

زيد مقاطعه ايله تصرفنده اولان وقف عرصه اوزرينه اذن متولى وكندى ماليله نفسيچون غرس ايتديكى اشجارى جهت اخرايه وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * حكم حاكمله اولور

(واذا كان اصل البقعة موقوفة على جهة قربة فبنى عليها بناء و وقف بناءها على جهة اخرى اختلف المشايخ قال بعضهم لايجوز وقال بعضهم يجوز لان جهات القربة وان اختلف فاصل القربة يجمعها واختلاف الجهة لايوجب اختلاف الحكم بعد اتفاق اصل القربة (انفع الوسائل) ان وقف البناء والغراس يجوز ان كانت الارض موقوفة على الصحيح لانه جاز على وجه الاستحسان كما ذكرنا والاصل ان مايثبت على وجه الاستحسان يكون العمل عليه الا فى مسائل معدودة ليست هاتين المسئلتين منها (فيض الكركى فى وقف المنقول)

زيد صحتنده يرى دخى ملك باغچه سنى برجهته وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى وقفى نقضه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مرت مسئله من الاختيار)

زيد ملك باغنى برجهته وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد نادم اولوب وقفندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايجوز الرجوع عن الوقف اذا كان مسجلا (مؤيدزاده)

زيد صحتنده ملك منزلنى برجهته وقف وتسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك

داينلری وقفی طوتمازز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمزلر

واو وقف المديون الصحيح وعليه ديون تحيط بماله فان وقفه لازم ولاينقضه ارباب الديون اذا كان قبل الحجر بالاتفاق لانه لم يتعلق حقهم بالعين فی حال صحته (فتح القدير فی الوقف) لكن فی معروضات المفتی ابی السعود سئل عمن وقف علی اولاده وهرب عن الديون هل يصح فاجاب لايصح ولايلزم والقضاة ممنوعون عن الحكم وتسجيل الوقف بمقدار ماشغل بالدين انتهی فليحفظ (الدر المختار فی الوقف) فعلی هذا الاسلم ان يعين الجهة فی السؤال (لمرتبه الفقير)

زيد ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده عمرو غنی وبرمدين صحتنده منزلی برجهته وقف وتسليم الی المتولی ايدوب تسجيل شرعی ايتدردكدنصكره عمرو ديونی تركه سندن ازيد اولديغی حالده فوت اولسه زيد ثمن مزبور ايله قسمت غرماده دخول لدن ابا ايدوب وقفی نقض ومنزله مداخله يه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوقضى القاضی بلزومه لزم ونفذ لانه قضاء فی المجتهد فيه ولم يكن لغيره ابطاله (اختيار فی الوقف) اشتری شيئا وقبضه ومات مفلسا قبل نقد الثمن فالبايع اسوة للغرماء (تنوير الابصار فی البيوع)

ديونی تركه سندن ازيد اولديغی حالده فوت اولان زيدك ورثه سی تركه دن برمنزلی استخلاص ايتمدين غرما اذنلرنسز برجهته وقف ايلسه‌لر غرما وقفی طوتميوب منزلی قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(واصل هذا ان استغراق الدين يمنع ملك الورثة (فی الثامن من بيوع الخلاصة) ومن شرائط الوقف الملك وقت الوقف (البحر الرائق)

زيد منزلم فوتمدنصكره فلان جهته وقف اولسون ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد وصيت مرقومه دن رجوع ايدوب منزل مزبوری بيعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وقف علی جهة بعد موته وقفا صحيحا له ان يرجع لانه وصية وللموصی ان يرجع عنها (بزازيه فی الوقف)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه سنی برجهته وقف ايدوب بعده مبلغ مزبور عمروك ذمتنده ايكن زيد فوت اولسه ورثه‌سی مبلغ مزبوری عمرودن الوب ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولاتجيز وقف كل عين معينة مملوكة قابلة للنقل مفيدة باقية يعنی العين الموصوفة بالصفات المذكورة لايجوز وقفها كلها عندنا الخ عرف من القيد الاول ان وقف مافی الذمة لايجوز وكذا وقف المنافع (شرح المجمع لابن ملك فی الوقف)

عسكری طائفه سندن اولان زيد برتفنك وبرقوشاق وبرپچاغنی عسكری اوطه‌سنه وقف ايدوب لكن تسليم الی المتولی وتسجيل شرعی بولنماسه زيد وقفندن رجوع ايدوب

اشياء مرقومه يی ملكيت اوزره ضبط و بيعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(لايزول ملك الواقف عن الوقف عند ابی حنيفة رحمه الله تعالى الاان يحكم به الحاكم او يعلقه بموته فيقول اذامت فقد وقفت داری على كذا وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى يزول الملك بمجرد القول وقال محمد رحمه الله تعالى لايزول الملك حتى يجعل للوقف وليا و يسلمه اليه (من وقف القدوری) وذكر شمس الاسلام افتقر الواقف واحتاج الى الوقف يرفع الامر الى الحاكم حتى يفسخ ان لم يكن مسجدا وهذا ظاهر على مذهب الامام رحمه الله تعالى فاما على مذهبهما فيصح ايضا لوقوعه في فصل مجتهد فيه (فی الاول من وقف البزازيه) فعلى هذا ينبغي ان يقيد السؤال بالافتقار وفسخ الحاكم كما لايخفى (لمرتبه الفقير)

زيد ملك قاطرينی برجهته وقف ايدوب لكن تسليم الى المتولی وتسجيل شرعی بولنمدين زيد فوت اولسه ورثه‌سی رأی حاكم ايله قاطری ميراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(قال ابوحنيفة وزفر رحمهما الله تعالى شرط جوازه ان يكون موصى به او يقول اذامت فقد وقفته حتى لو لم يوص به لايصح ويبقى على ملكه يجوز بيعه ويورث عنه الاان يجيزه الورثة فيصير جائزا ويتأبد (اختيار فی الوقف)

بلاد اسلاميه‌دن دار الحربه متصل اولان بر بلده ذميلری نقض عهد وحربی كفره ايله اتفاق ايدوب حربيلر ايله معا بلدهٔ مزبوره‌يه مستولی اولوب برمدت ضبط وآيين كفره‌يی على سبيل الاشتهار اجرا ايدوب بلدهٔ مرقومه دار الحرب اولدقدن صكره عسكر اسلام اول بلده‌يی قهرا فتح ايتدكارنده اول بلده‌ده اولان مناستر خط همايون ايله مسلميندن زيده تمليك صحيح ايله تمليك اولنوب زيد متصرف ايكن فوت اولوب اوغلی عمروی ترك ايتدكده عمرو اول مناستری برجهته وقف وتسليم الى المتولی وتسجيل شرعی ايتدرسه وقف مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولور
(لاتصير دار الاسلام دار حرب الابامور ثلثة باجراء احكام اهل الشرك وباتصالها بدار الحرب وبان لايبقى فيها مسلم اوذمی آمنا بالامان الاول (الدر المختار قبيل العشر والخراج) ولوان سلطانا اذن لقوم ان يجعلوا ارضا من اراضی البلدة حوانيت موقوفة على المسجد اوامرهم ان يزيدوا فی مسجدهم قالوا ان كانت البلدة فتحت عنوة وذلك لايضر بالمارة والناس ينفذ امر السلطان فيها وان كانت البلدة فتحت صلحا لاينفذ امر السلطان فيها لان البلدة اذا فتحت عنوة يصير ملكا للغانمين فيجوز امر السلطان فيها واذا فتحت صلحا يبقى على ملك ملاكها فلاينفذ امر السلطان فيها (خانيه فی الوقف)

هند مجنونه جنونی حالنده ملك عقارينی برجهته وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز
واما شرائط جواز الوقف فانواع بعضها يرجع الى الواقف فمنها العقل فلا يصح

الوقف من المجنون (من وقف البدايع)

زيد مجنون ايكن عندنده بر مصحف شريفى وقف وتسليم الى المتولى ايدوب تسجيل شرعى ايتدردكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى وقف مزبورى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(كما فى وقف الكتب واختار جوازه لمكان العرف وبه اخذ الفقيه ابو الليث وكذا وقف مصاحف المسلمين وكذا حبس فرس فى سبيل الله (صحيح قدورى)

محله اهاليسندن زيد ملك منزلنى وقف ايدوب وقفيه يازدردقده اول وقفيه ده منزل مزبورده حياتده اولدقجه كندم ساكن اولوب وفاتمدنصكره منزل مزبور بيع وثمنى استرباح اولنوب محله مزبوره نك عوارضنه صرف اولنه ديو شرط ايدوب بو رأى اوزره مصرا بلا وارث فوت اولدقده امين بيت المال اولان عمرو وجه محرر اوزره وقف صحيح اولمامغله منزل مزبورى بيت المال ايچون ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * وجه مذكور اوزره وقف صحيح دكلدر لكن زيد بو رأى اوزره مصرا فوت اولیجق وجه مذكور اوزره وصيت ايتمش اولور وصيتى تنفيذ لازم اولور امين بيت المال مداخله يه قادر اولماز

(قال الشيخ الامام ابو بكر محمد بن الفضل الوقف على ثلثة اوجه اما ان يكون فى الصحة اوفى حالة المرض او وقف بعد الموت فما كان فى الصحة فالقبض والافراز يكون شرطا لصحته كالهبة وماكان بعد الموت فالقبض والافراز ليس بشرط لصحته لانه وصية الا انه يعتبر من الثلث وماكان فى حالة المرض فحكمه حكم الوقف فى الصحة وان كان يعتبر من الثلث كالهبة فى المرض تعتبر من الثلث و يشترط فيه مايشترط فى الهبة من القبض والافراز (خانيه فى وقف المريض)

زيد تحت اجاره سنده اولان وقف عرصه يى برجهته وقف ايلسه وقف مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن شرائط الوقف الملك وقت الوقف (البحر الرائق)

زيد بوغه سنى وقف ايدوب لكن تسليم الى المتولى وتسجيل شرعى بولنماسه زيد وقفندن رجوع ايدوب اول بوغه يى بيعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وعند ابى حنيفة رحمه الله تعالى يجوز الوقف جواز الاعارة يصرف المنفعة الى جهة الوقف وتبقى العين على ملك الواقف له ان يرجع عنه ويجوز بيعه وان مات يورث عنه ولا يلزم الا بطريقين (خانيه فى الوقف) ولاتنس ماقدمنا من البزازيه (مرتبه)

﴿فى الشرط﴾

زيد منزلنى وقف ايتدكده فلان مسجدده امام اولانلره وقف ايتدم ديوب سكنى وغله دن برينى تصريح ايلماسه شرط اولنان سكنا ميدر يوخسه غله ميدر * الجواب * غله در

(رجل وقف منزلا على ولديه وعلى اولادهما ابدا ما تناسلوا فاراد السكنى ليس لهما

ذلك لان حقهما فی الغلة لاغیر (ولوالجیه فی الوقف)

غله‌سی واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله‌سنده واقفك قزینك اوغلی عمرو اوغلنك قزی هند مشارکته قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو قال علی اولادی واولادهم کان ذلك لکلهم یدخل فیه ولد الابن وولد البنت لان اسم ولد الولد کما یتناول اولاد البنین یتناول اولاد البنات (من وقف خزانة المفتین فیمن یقف علی نفسه واولاده)

زید واقف وقفنك غله‌سنی عتقاسنك اولادنه بعد الانقراض فقرایه شرط ایدوب اولاد برکره ذکر اولنسه عتقانك اولاد اولادی شرط مز بورده داخل اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل وقف ارضا علی اولاده وجعل آخره للفقراء فات بعضهم قال هلال یصرف الوقف الی الباقی من الاولاد فان ماتوا یصرف الی الفقراء لا الی ولد الولد (خانیه فی الوقف علی الاولاد)

غله سی واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك قزینك اوغلی زید اوغلینك اوغلی عمروه مشارکته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اوقال ارضی هذه موقوفة علی ولدی وولد ولدی الذکور قال هلال یدخل فیه الذکور من ولد البنین والبنات وهو الصحیح لان اسم ولد الولد کما یتناول اولاد البنین یتناول اولاد البنات لما قال الامام السرخسی ان ولد الولد اسم لمن ولده ولده وابنته ولده ومن ولده ابنته یکون ولد ولده حقیقة (درر فیما یتعلق بوقف الاولاد)

غله‌سی واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك غله سنه اولاد اولاددن زید وعمرو متصرفلر ایکن بکر ظهور ایدوب بندخی واقفك اولاد اولادندنم دیو دعوی وزید وعمرو انکار ایلسه‌لر بکر مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك غلهٔ مرقومه‌ده زید عمروه مشارکته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وقف ضیعته علی اولاده واولاد اولاده ابدا ماتناسلوا وله اولاد اولاده قسم بینهم علی السویة لایفضل الذکور علی الاناث لانه اوجب الحق لهم علی السواء (من وقف اللاقطی فی القسم الثالث)

غله‌سی واقفك بناته وبناتنك اولادنه وابناء بناتنك اولادنه مشروطه وقفك غله‌سنده حالا موجودلر اولان واقفك قزینك اوغلنك اولادنه واقفك اوغلنك قزی واوغلنك قزینك اولادی مشارکته قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وان وقف علی بناته کان للبنات دون البنین فان لم تکن له بنات وکان له بنون فهو للفقراء (ناصحی فی وقف الاولاد وکذا فی الدر المختار).

تولیت وسکناسی زیده مشروطه اولان وقف منزل تعمیره محتاج اولوب وقفده تعمیره مساعده اولمیوب زید دخی تعمیره قادر اولماسه زید منزلی رأی حاکمله تعمیره کفایت

ایده‌جك اجرت حاصله اولنجه آخره ایجار ایدوب اجرتیله منزلی تعمیره
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو ابى من له السكنى او عجز لفقره عمر الحاكم اى آجرها الحاكم منه او من غيره وعمرها باجرتها كعمارة الواقف ولم يزد فى الاصح الا برضى من له السكنى (زيلعى) ولا يجبر الآبى على العمارة ولا تصح اجارة من له السكنى بل المتولى او القاضى ثم ردها بعد التعمير الى من له السكنى رعاية للحقين (الدر المختار فى الوقف)

تولیت وسکناسی واقفك بطنا بعد بطن اولادنه و اولاد اولادنه مشروطه وقف منزل خراب اولوب وقفده تعمیره مساعده اولمیوب واقفك اولادندن بطن اولدن اولان زید دخی تعمیره قادر اولمیوب تعمیره کفایت ایده جك اجرت حاصله اولنجه ایجار لازم اولمغله زید منزلی رأی حاکمله عمروه ایجار ایدر اولدقده عدد ایامه بیان اولنمدین یومی شوقدر اقجه‌یه عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمروه منزلك خراب اولان مواضعنی مالکله تعمیر ایله مصروفنی اجرتدن استیفا ایدنجه منزلده ساکن اول دیمکله عمرو دخی مالندن قدر معروف شوقدر اقجه صرف ومنزلك خراب اولان مواضعنی تعمیر ایدوب مصروفنی سکنی ایله استیفا ایتدکدنصکره زید منزلی المدین فوت اولوب نوبت تصرف اولاد واقفدن هنده کلسه هند رأی حاکمله منزل مزبوری عمرودن المغه
قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وان وقف دارا على سكنى ولده فالعمارة على من له السكنى فان ابى من ذلك او كان فقيرا آجرها الحاكم وعمرها باجرتها فاذا عمرت ردها على من له السكنى لانه لو لم يعمرها يبطل حق الواقف وحق صاحب السكنى اصلا ولو عمرها يتأخر حق صاحب السكنى وتأخير حقه اولى من ابطال حقهما من كل وجه ولا يجبر الآبى على العمارة ولا يكون اباؤه رضى ببطلان حقه (شرح الوافى فى الوقف)

بو صورتده عمرو منزل مزبوری بشره بیع وتسلیم ایتمش اولسه هند رأی حاکمله منزل مزبوری بشردن الوب شرط واقف اوزره سکنایه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(واذا صح الوقف لا يملك ولا يملك (ملتقى فى الوقف)

زید غله‌سی سنوی اولان ملك عرصه‌سنی وقف صحیح ایله وقف ایدوب وقفیهٔ معمول بهاسنده وقفك غله‌سنك مجموعی بنا ایتدیکم مدرسه ومسجدك متولی ومدرس وامامنه شرط اولوب غله‌دن اوچیوز درهم متولیه وایکیوز درهم مدرسه و یوز درهم امامه ویرلسون دیسه حالا سنه‌نك غله‌سی التیوز درهمدن زیاده اولیجق زیادهٔ مرقومه متولی ومدرس وامام بینلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * برابر

(ولو كان الواقف جمعهما فى الغلة فقال على ان غلة هذه الارض لفلان وفلان لفلان منهما مائة درهم ولفلان مائتا درهم وكانت الغلة اكثر من ثلثمائة درهم فان الباقى من غلة هذه الصدقة يكون لهما نصفين لانه جعلها كلها لهما
(خصاف فى وقف الرجل نصف الارض على رجلين)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده وقفمك غله سى اولادمه واولاد اولادمه بعد الانقراض فلان جامعده امام وخطيب ومؤذن اولنلره وخبز النوب فقرايه صرف اولنه ديو شرط وتعيين ايدوب لكن مز بورلرە نه وجهله صرف اولنه جغنى بيان ايتمش اولماسه حالا اولاد منقرض اولملريله وقف مز بورك غله سى اول جامعده امام وخطيب ومؤذن اولنلرك عدد رؤسلريله خبز فقرايه على السويه صرف اولنمق لازم اولورمى * الجواب * اولور

(محمد عن يعقوب عن ابى حنيفة رحمهم الله تعالى فى رجل اوصى لامهات اولاده بثلث ماله وهن ثلث وللفقراء والمساكين فلهن ثلثة اسهم من خمسة اسهم وللفقراء سهم وللمساكين سهم وان اوصى بثلثه لفلان وللمساكين فنصفه لفلان ونصفه للمساكين (جامع الصغير)

اسكدارده واقع بر وقف قديمك وقفيهٔ معمول بهاسنده وقفمك توليت وغله سنه نسلا بعد نسل اولادم واولاد اولادم متصرف اوله لر ديو تصريح اولنوب لكن نسلا بعد نسل بطنا بعد بطن معناسنه متعارف اولمق اوزره واقفك اولادى سكسان طقسان سنه دن برو وقف مز بورك توليت وغله سنه بطنا بعد بطن متصرف اوله كلمشلر ايكن حالا واقفك بطن ثانيده موجود اولادندن زيد بطن اولده موجود اولان عمروه حين وقفده نسلا بعد نسل بطنا بعد بطن معناسنه اسكدارده متعارف اولديغنى اثبات ايله والابندخى توليت وغله ده سا كه مشارك اولورم ديمكه قادر اولورمى *الجواب * اولماز

اعلم ان نسلا بعد نسل لا يحمل على افادة الترتيب بل يحمل على افادة التأبيد كما لو قيل قرنا بعد قرن اللهم الا ان يكون اصطلاح اهل ديار الواقف على عدم الفرق بين البطن والنسل افاده المولى ابو السعود (كذا فى فتاوى على افندى) وذكر فى الذخيرة قال شيخ الاسلام عن وقف مشهور اشتبهت مصارفه وقدر ما يصرف الى مستحقيه قال ينظر الى المعهود من حاله فيما سبق من الزمان من ان قوامه كيف يعملون فيه والى من يصرفونه فيبنى على ذلك لان الظاهر انهم كانوا يفعلون ذلك على موافقة شرط الواقف وهو المظنون بحال المسلمين فيعمل على ذلك هذه عبارة الذخير قلت وهذا ايضا ظاهر لا خفاء فيه وهو الموافق للقواعد المذهبية والمراد بشيخ الاسلام خواهر زاده (انفع الوسائل فى اشتباه الوقف)

بو صورتده مرافعه اولدقلرى قاضى زيدى دفع وقديمدن ضبط اولنديغى وجه اوزره حكم وتوليت وغله يى عمروه مستقلا ضبط ايتدرد كدنصكره زيد وعمرو فوت اولوب حالا زيدك اولادى وقف مز بورك توليت وغله سنى وجه محرر اوزره عمرولك اولادندن بشر قاضى حضورنده دعوى ايتدكلرنده بشر نسلا بعد نسل اسكدارده بطنا بعد بطن معناسنه متعارف دكلدر ديو وقف مز بورك غله سنى مطلقا واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه اولمق اوزره حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز

(اعلم ان امر القاضي لا ينفذ الا اذا وافق الشرع (اشباه في القاعدة الخامسة)
سلاطين ماضيه دن زيد بعض قرى ومزارعى مالك صحيح اليملك ايله تمليك ايدكدنصكره وقف
صحيح لازم ايله وقف ايدوب توليتنى عمرويه بعده عمرونك اولادندن و اولاد اولادندن مستحق
اولانلره شرط وتعيين ايدوب بعده عمرونك اولادى واولاد اولادى منقرض اولمايوب فوت
اولوب عمرونك اولاد اولادندن بكر نام كمسنه موجود اولوب لكن توليته مستحق اولمامغله
حالا پادشاه اسلام ايده الله تعالى الى يوم القيام حضرتلرى توليت مرقومه يى اجانبدن
توليته مستحق اولان بكره توجيه بيورسه توجيه مزبور صحيح اولوب بكر توليتى ضبطه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان مات الواقف ولم يجعل ولايته لاحد جعل القاضي له قيما ولا يجعله من الاجانب ما دام
يجد من اهل بيت الواقف من يصلح لذلك اما لانه اشفق او لان من قصد الواقف نسبة
الوقف اليه وذلك فيما ذكرنا فان لم يجد فمن يصلح من الاجانب فان اقام اجنبيا ثم صار
من يصلح من ولده صرفه اليه كما في حقيقة الملك (اسعاف في باب الولاية)

سلاطين ماضيه دن زيد بعض قرى ومزارعى بعد التمليك الشرعى بر جهته وقف وتوليتنى
وتوزاجه وظيفه ايله عمرويه وعمرونك اولادنه واولاد اولادنه وزوائد وقفى هر عصرده
سلطان زمان اولانلره شرط وتعيين ايدوب لكن سلاطين ماضيه دن بعضيلرى زوائد وقفى
عمرونك اولادنه واولاد اولادنه انعام ايدوب حالا پادشاه اسلام ايده الله تعالى الى يوم القيام
حضرتلرى زوائد وقفى ضبط ايتمك استدكده عمرونك اولاد و اولاد اولادندن موجود اولان هند
مجرد بر مدت زوائد وقف عمرونك اولادنه واولاد اولادنه انعام اولنمغله زوائدى بن اخذ ايدرم
ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

اقر المشروط له الريع انه يستحقه فلان دونه صح ولو جعله لغيره لم يصح وكذا المشروط له
النظر على هذا (تنوير الابصار قبيل الصلح)

زيد واقف وقفيه معمول بهاسنده زوائد الاوقاف المذكورة من المرتزقة قسمت ووزعت
على السوية للاولاد الذكور وان لم يوجد اولاد الذكور قسمت ووزعت على السوية
الذكور اقربائى وان لم يوجد ذكور من اقربائى قسمت ووزعت بين الصلحاء والفقراء المقيمين
بمكة المعظمة والمدينة المنورة ديو تحرير ايتمش اولوب بعده واقفك اولاد ذكورى منقرض
اولوب انجق واقفك قز ينك اوغلى محمدك قز ينك قز ينك اولاد ذكورى ايله محمدك
قز ينك قز ينك قز ينك اوغلى اسمعيل موجود اولسه زوائد وقف مزبوره يالكز محمدك
قز ينك قز ينك اولاد ذكورينه مى و يريلور يوخسه اسمعيل دخى زوائد وقفده مزبورلره
مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال ارضى هذه صدقة موقوفة على اقربائى او قرابتى يصح ولا يفضل فيه الذكر
على الانثى ولا يدخل فيه والد الواقف ولا جده ولا ولده وعن الامام رحمه الله تعالى يدخل
فيه الجد والجدة وولد الولد والاستحقاق عند الامام رحمه الله تعالى يكون لكل ذى رحم
محرم من الواقف ويعتبر ايضا الاقرب فالاقرب (فى السادس من وقف البزازيه)

حرالاصل اولان زيد واقف ايتديكى دكانك غله سنى مواليسنه شرط ايلسه زيدايچون ولاسى ثابت اولان اولاد موالياتى غلهٔ مزبوره ده زيدك مواليسنه مشاركته قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ارايت رجلا قال ارضى هذه صدقة موقوفة على موالى وهو رجل من العرب قال فالوقف جائز والغلة لكل من اعتقه هذا الواقف قلت فهل يدخل فيه الذكور والاناث جميعا قال نعم لان قوله موالى اسم لجميع الذكور والاناث فهم جميعا فى الوقف سواء قلت فهل يدخل اولاد مواليه فى هذا الوقف قال نعم لانهم مواليه الامن كان من اولاده ومولياته فان كانوا يرجعون بولائهم بابائهم الى الواقف دخلوا (خصاف فى الوقف على الموالى)

غله سى واقفك عتقاسنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك عتقاسنه عتيقاتى مشاركته قادره اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(واوقال وقفت على موالى وله موالى وموليات دخلوا فيه كما قال على اخوتى فانه يدخل فيه الاخوة والاخوات (من اوقاف الناصحى فى الوقف على الموالى)

توليت وغله سى بر مسجد شريفك انجق امامنه مشروطه وقف اولان منزلك غله سنه مسجد مزبورده امام اولان زيد شرط واقف اوزره متصرف ايكن اول مسجدك مؤذنى اولان عمرو ايچون غلهٔ مزبورهك نصفى عمروه مشروطه در ديو اقرار ايدوب بعده زيد فوت اولوب امامت بكره توجيه اولنسه عمرو غله نك كندويه مشروطه اولديغنى اثبات ايتمدين زيدك اقرارينه بناء غلهٔ مزبوره ده بكره مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اقر الموقوف عليه بان فلانا يستحق معه كذا وانه يستحق الربع دونه وصدقه فلان صح فى حق المقر دون غيره من اولاده وذريته ولو كان مكتوب الوقف مخالفا له (اشباه فى الوقف) الاقرار حجة قاصرة على المقر ولا يتعدى الى غيره (اشباه فى الاقرار)

غله سى واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزله اجارتين ايله متصرف اولان زيد بلا ولد فوت اولوب متوليسى منزلى آخره ايجار ايتمك استدكده واقفك اولادى مجرد غله سى بزه مشروطه اولمغله منزلده ساكن اولورز ديو متوليه منزلى ايجاردن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وقف منزلا على ولديه واولادهما ما تناسلوا ليس لهما ان يسكنا فيه لان حقهما فى الغلة (منية المفتى فى الوقف) وفى النوازل وقف عليه غلة داره ليس له السكنى وان وقف عليه للسكنى ليس له الاستغلال (فى الثامن من وقف البزازيه)

زيد بنا و وقف ايتديكى جامع شريفده امام وخطيب اولنلره يومى ايكيشر يوز درهم اتمك و يريله ديو شرط ايتمكله حالا اول جامعده امام وخطيب اولان عمرو و بكر برمدت اداء خدمت ايدوب لكن متولى مزبورلره نسنه ويرماسه حالا مزبورلر مستحق اولدقلرى يومى ايكيشر يوز درهم اتمكك عينى ياخود ثمن مثلنى متولى يدنده اولان مدت مزبوره غله سندن طلب ايتدكلرنده متولى بغير وجه ويرمامكه ياخود ثمن مثلندن نقصان ويرمكه

قادر اولور می * الجواب * اولماز

(اوشرط للمستحقين خبزا ولحما معينا كل يوم فلاقيم ان يدفع القيمة من النقد وفى موضع آخر لهم طلب العين واخذ القيمة (اشباه فى الوقف)

زيد وقف لازم ايله وقف ايتديكى منزلك سكناسنى عتقا وعتيقاته بعد وفاتهم عتقا وعتيقاتنك اولادلرينه واولاد اولادلرينه بعد الانقراض غله سنى مدينهٔ منوره فقراسنه شرط ايدوب لكن كاتب وقفيده انجق زيدك عتقاسنه وعتقاسنك اولادلرينه واولاد اولادلرينه مشروطه اولمق اوزره تحرير ايلسه زيدك عتقا وعتيقاتنك اولادلرينه واولاد اولادلرينه شرطى وجه شرعى اوزره ثابت اولوب عتيقات اولادلرندن زينب موجوده اولمغله زينب منزلده ساكنه اولمق استدكده مدينهٔ منوره متولىسى مجرد وقفيده انجق عتقا واولاد عتقا يازلوب عتقا واولاد عتقادن كمسنه موجود اولمامغله منزلى مدينه وقفى ايچون ضبط ايدرم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ثم اعلم ان لااعتبار فى الشروط لما تكلم به الواقف لا لما كتب فى مكتوب الوقف فلو اقيمت بينة بشرط تكلم به الواقف ولم يوجد فى المكتوب عمل به كما فى وقف البزازيه (البحر الرائق فى الوقف)

زيد واقف واقفنك غله سندن مصارف معينه سندن زياده سنى عتقا وعتيقاته شرط ايدوب لكن وقفده مصارف معينه دن زياده نسنه اولماسه واقفك عتقا وعتيقاتى وقف مزبورك غله سندن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مبناه ان المعين له من الزوائد لا غير وهى غير موجودة واذا لم يكن ما عين منه موجودا فمن اين يأخذ الوظيفة (كذا فى فتاوى عطاء الله افندى فى الوقف)

زيد بر وقفك توليتندبراتله متصرف ايكن عمرو ظهور ايدوب توليت مرقومه اولاد واقفه مشروطه اولوب بن واقفك اولادندنم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرد يله توليت مرقومه يه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذ بمجرد الدعوى لا يثبت الحق (درر فى القسامة)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده وقفك توليت خدمتى مقابله سنده يومى اوتوز اقچه شرط وتعيين ايدوب لكن متولىسى عمروك براتنده اون اقچه يازلمش اولسه عمرو بعد اداء الخدمه شرط واقف اوزره وظيفه سنى غلهٔ وافيهٔ وقف مزبوردن المق استدكده وقفك مرتزقه سى براتكده اون اقچه تحرير اولنمغله زياده الديغكه راضى اولمازز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(شرط الواقف يجب اتباعه لقولهم شرط الواقف كنص الشارع (اشباه)

زيد واقف وقفيهٔ معمول بهاسنده وقفك غله سنه حياتده اولدقچه كندم متصرف اولوب فوتمدنصكره آخره متزوجه اولميان امهات اولادم متصرفه اولهلر وامهات اولادم انقراضلرندنصكره غلهٔ مزبوره فلان مدرسه ده ساكنلر اولان طالب العلم فقراسنه صرف اولنه ديو شرط ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب زيدك امهات اولادندن انجق

هند موجوده اولوب لكن هند آخره متزوجه اولسه غله مرقومه هنده می صرف اولنور یوخسه مدرسهٔ مزبورده ساکن طالب العلم فقراسنه می * الجواب * طالب العلم فقراسنه

(وفيها سئل عمن شرط السكنى لزوجته فلانة بعد وفاته ما دامت عزبا بنات وتزوجت وطلقت هل ينقطع حقها بالتزويج اجاب نعم قلت وكذا لو وقف على امهات اولاده الامن تزوج او على بنى فلان الا من خرج من هذه البلدة فخرج بعضهم ثم عاد او على بنى فلان ممن تعلم العلم فترك بعضهم ثم اشتغل به فلا شئ له الا ان شرط انه لو عاد فله فليحفظ

(من وقف الدر المختار فى الفروع)

زید ملك منزلنی وقف ایتدكده فلان محله مسجدی امامنه وقف ایتدم دیوب سكنی وغله دن برینی تصریح ایلماسه شرط اولان سكنامیدر غله میدر * الجواب * غله در

(مرنقله من الولوالجية ومنية المفتى)

هند ملك عقارینی وقف وغله سنی بر مسجدده امام اولنره شرط یدوب تسلیم الى المتولى وتسجیل شرعى ایتدردكده تبدیل وتغییر شرطنی یدنده قویوب لكن كاتب وقفیه ده تحریر ایلماسه حالا هند شرط مزبوره رجوع یدوب اول عقارك غله سنی جهت اخرایه شرط مراد ایتدكده اول مسجدده امام اولان عمرو مجرد وقفیه ده تحریر اولنماش دیو هندی منعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(وفى فتح القدير وعلى وزان شرط الاستبدال لو شرط لنفسه ان ينقص من المعاليم اذا شاء و يخرج من شاء و يستبدل به كان له ذلك وليس لقيمه الا ان يجعل له واذا ادخل واخرج مرة ليس له ثانيا الا بشرط (البحر الرائق فى الوقف) ثم اعلم ان الاعتبار فى الشروط لما تكلم به الواقف لا لما كتب فى مكتوب الوقف (من المحل المذكور)

زید واقف وقفیهٔ معمول بهاسنده ثم شرط الواقف ان يكون التولية لنفسه و بعد ما طار طائر روحه من عالم الاشباح الى عالم الارواح فالتولية لاصلح ابنائه وابناء ابنائه ثم وثم الى ان ينقرض النسل ثم لاقرب اقربائه الذكور الاقرب فالاقرب دیو تحریر ایتدردكد نصكره زید فوت اولوب زیدك ابناسی وابناء ابناسی منقرض اولوب واقفك اقرباسندن قرزی هندك اوغلنك اوغلی عمرو ایله واقفك قرنداشنك بشنجى بطنده اولان اوغلی بكر موجود اولسه لر تولیت مرقومه یه عمرو و بكردن قنقیسی مستحق اولور * الجواب * عمرو مستحق اولور

(رجل قال ارضى صدقة موقوفة على اقرب قرابتى وله اخت لاب وام و بنت بنت بنت فبنت بنت البنت اولى وان سفلت لانها من صلبه فتكون اقرب من التى من صلب ابيه

(فى السادس من وقف الخلاصة)

زید بر مدرسه بنا و وقف یدوب تسليم الى المتولى وتسجیل شرعى ایتدردكد نصكره علمادن عمرو اول مدرسه یه براتله مدرس نصب اولنسه زید حين تسجيلده مدرسك عزل ونصبنى یدنده قومش اولمیوب عمروك عزلنى موجب حالی یوغیكن مجرد بن وقف ایتمكله دیلدیكم كمسنه یی مدرس نصب ایدرم دیو بعمروی عزل ایتدرمكه قادر

اولور می * الجواب * اولماز

(قوله والباقی اولی الخ) وهذه المسئلة تدل دلالة ظاهرة علی ان المدرس والامام اذا كانا اهلا للتدريس والامامة ليس للواقف عزله واما اذا لم يكونا اهلا لهما او عرض عليهما عارض يمنع عن اقامة خدمتهما له ان يعزلهما وفی بعض الكتب ان المدرس والامام ومثلهما اذا كانوا اهلا لاداء خدمتهم وقادرين عليها ومرضوا مرضا ليس للسلطان عزلهم بل له ان يقيم مقامهم من ينوب منابهم ويقدر علی اداء خدمتهم
(ابن زيرك علی الاشباه فی الوقف)

بر وقف قديمك وقفيه‌سی ايلميوب لكن غله‌سی قديمدن بر جهته صرف اولنه كلمش اولسه متولی مجرد شرط واقف معلوم دكلدر ديو مصرف قديمی تغيير ايدوب غله‌ء مزبوره‌يی جهت اخرايه صرفه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(سئل شيخ الاسلام عن وقف مشهور اشتبهت مصارفه وقدر ما يصرف الی مستحقيه قال ينظر الی المعهود من حاله فيما سبق من الزمان من ان قوامه كيف يعملون فيه والی من يصرفونه وكم يعطون فيبنی علی ذلك لان الظاهر انهم كانوا يفعلون ذلك علی موافقة شرط الواقف (فی الحادی والعشرين من وقف المحيط)

غله‌سی واقفك ابناسنه وابنا ابناسنه مشروطه وقفك غله سنده واقفك ابناء ابناسنه بنات بناتی مشاركته قادره اولورلر می * الجواب * اولمازلر
(وبنو فلان يختص بذكورهم (من وصايا الدرر)

بر وقف منزلك غله‌سی واقفك اولادنه واولاد اولادنه بعد الانقراض مدينهء منوره فقراسنه مشروطه اولمق اوزره وقفيه سنده تحرير اولنوب وجه محرر اوزره وقفيه ايله قديمدن عمل اولنه كلمكله حالا اولاددن موجود اولان زيد منزلك غله‌سنی كالاول اخذ مراد ايتدكده مدينهء منوره متوليسی عمرو وقفيه‌نك مضمونی اثبات ايله والا منزلی بن ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا تقادم اصل الوقف ومات شهوده فما كان فی ايدی القضاة وله رسوم فی دواوينهم وتنازع اهله فيه فانه يجری علی الرسوم الموجودة فيها استحسانا
(اسعاف فی الاوقاف المتقادمة)

زيد بر جامع بنا و وقف ايدوب جامعك مصارفنه بعض عقارات وقف وتسجيل ايتدكده وقفك توليتی اولادنه واولاد اولادنه شرط ايدوب جامعك خدامنك عزل ونصبی وجهاتنك توجيهی اولادنك واولاد اولادينك يدلرنده اوله ديو شرط ايتمكله جامع جهتلرندن بعض جهات محلول اولدقده زيدك اولاد اولادندن متولی اولان عمرو شرط واقف اوزره اول جهاته مستحق اولان كمسنه‌يه توجيه ايلسه قاضی بن عمروك توجيهنه راضی اولمام ديو اول كمسنه‌لری عزل ايدوب آخر كمسنه‌لری نصب ايتمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مات المتولی والواقف حی فالرأی فی النصب الی الواقف لا الی الحاكم وبعد موت الواقف

الرأى الى وصيه لا الى الحاكم وان لم يكن له وصى فالرأى الآن الى الحاكم لان العين
وان زالت بالوقف عن ملكه حقيقة فهو باق على ملكه حكما باشارة قوله عليه السلام
وصدقة جارية الى يوم القيمة (من وقف البزازيه فى نصب المتولى)

توليتى واقفك اصلح اولادنه مشروطه وقفك توليتنه واقفك اولادندن اصلح اولان عمرو
شرط واقف اوزره متصرف ايكن واقفك اولادندن اصلح اولميان هند توليت مزبورده
عمروه مشاركته قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا شرط الولاية الى الافضل فالافضل من اولاده وكانوا كلهم فى الفضل سواء
يكون الولاية الى اكبرهم سنا (انفع الوسائل) وفسر فى الذخيرة الافضل فقال
هو الاورع والاصلح والاهدى فى امور الوقف واذا استوى اثنان فى الصلاح فالاعلم
بامور الوقف (فى الكتاب المذكور) شرط الواقف يجب اتباعه (اشباه)

سكناسى بر مسجدده مؤذن اولنلره مشروطه وقف منزلده مسجد مزبورده مؤذن اولان
زيد ساكن ايكن منزل بالكليه خراب اولمغله زيد منزلك عرصه سنده كندى ماليله
نفسيچون مجددا منزل بنا ايتدكدنصكره مؤذنلك زيدك رفعندن عمروه براتله توجيه اولنسه
زيد عمروه بنانك مقلوعا قيمتنى باكه ويروب بنايى آل والا قلعى وقفه مضر اولمامغله بنايى
قلع ايدرم ديدكده عمرو راضى اولميوب بناء مرقومى مجانا ضبط ايدرم ديمكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو انهدمت وقال الاول انا ابنيها واسكنها كان له ذلك واذا مات يكون البناء لورثته
ويقال لهم ارفعوا بناءكم عن الدار وخذوه والفرق بين هذه وبين ماقبلها ان مارمم به لا يمكن
تخليصه اوتمييزه الا بضرر بخلاف البناء فان كله لهم وليس للثانى ان يتملك البناء بقيمته
بدون رضاهم (اسعاف فى وقف الدار على السكنى)

بر محله اهاليسندن زيد محلهٔ مزبوره مسجدنده اون بش اجزاء شريفه تلاوت اولنمق ايچون
شوقدر اقچه وقف ايتدكده اجزاء شريفه تلاوتى اوچر اقچه وظيفه ايله محلهٔ مزبوره
اهاليسنه شرط ايلسه اهالى محله دن اجزاء شريفه تلاوتنه قادر كمسنه لر طالب لر ايكن
قاضى جهات مزبوره يى اول كمسنه لره توجيه ايتميوب اجانبدن كمسنه لره توجيهه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(شرط الواقف يجب اتباعه لقولهم شرط الواقف كنص الشارع اى فى وجوب العمل
به وفى المفهوم والدلالة (اشباه)

نسلا بعد نسل بطنا بعد بطن معناسنه متعارف اولان بلده اهاليسندن زيد وقفنك توليتنى
نسلا بعد نسل معتقى عمروك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه شرط ايلسه وقف مزبورك
توليتنه عمروك اولادندن بكرك اوغلى بشره بكرك قزينك قزى هند مشاركته
قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(قال الفقيه ابو جعفر الهندوانى هكذا ذكر هلال فى وقفه اذا ذكر الواقف ثلثة بطون
يكون الوقف عليهم وعلى من سفل منهم الاقرب والابعد فيه سواء لاازيد ذكر الواقف

فی وقفه لاقرب فالاقرب او یقول علی ولدی ثم من بعدهم علی ولد ولدی او یقول بطنا بعد بطن فحینئذ یبدأ بما بدأ به الواقف (خلاصه فی وقف الاولاد)

تولیت وغله سی واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك تولیت وغله سنی واقف اولاد اولادندن زید مستقلا ضبط ایلسه واقفك اولاد اولادندن زید ایله بر بطنده اولان عمرو تولیت وغله ده زیده مشارکته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وقف علیهم شارطا تقدیم البطن الاعلی ثم وثم ولم یزد فلا شیء لاهل البطن الثانی مادام واحد من الاعلی ومن مات عن ولد فلا شیء لولده ویستحق من مات ابوه قبل الاستحقاق مع اهل البطن الثانی لامع الاول لکونه منهم (اشباه فی القاعدة التاسعة)

زید واقف وقفك غله سنی اولادنه واولاد اولادنه شرط ایتدکده للذکر مثل حظ الانثیین اقتسام ایدهلر دیو شرط ایلسه زیدك اولاد اولادندن عمرو زیدك اولاد اولادندن هنده غله وقفی شرط واقف اوزره اقتسام ایدهلم دیدکده هند راضیه اولمیوب علی السویه اقتسام ایدهلم دیمکه قادره اولور می * الجواب * اولماز

(وتقسم بینهم بالسویة ان لم یرتب البطون وان قال للذکر کالانثیین فکما قال (من وقف الدر المختار فی وقف الاولاد)

بر وقف منزلك سکناسی زیدك اولادنه و اولاد اولادنه مشروطه اولمغله زیدك اولادندن هند منزل مزبورده ساکنه اولسه زیدك اولادندن زینب دخی هند ایله منزل مزبورده معا ساکنه اولمق استدکده هند بالکز بن ساکنه اولورم دیوب بغیره جدزینبی سکنادن منعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز (شرط الواقف یجب اتباعه (اشباه)

زید وقف ایتدیکی منزلك برجانبنده اولان اوطه سنی معتقی عمرو وعمروك اولادنه واولاد اولادنه وجانب اخرده اولان اوطه سنی آخر معتقی بکره و بکرك اولادنه واولاد اولادنه وجانب ثالثده اولان اوطه سنی آخر معتقی بشره و بشرك اولادنه واولاد اولادنه شرط ایدوب بعد انقراض الکل غله سنی مدینهٔ منوره فقراسنه شرط ایلسه حالا عمرو فوت واولادی دخی منقرضلر اولوب متصرف اولدقلری اوطه یی مدینهٔ منوره متولیسی رأی حاکمله مدینهٔ منوره فقراسیچون ضبط ایتمك استدکده بکرو بشرك اولادلری اول اوطه دخی بزه انتقال ایدر دیو متولی یی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو وقف علی اولاده وسماهم وقال علی فلان وفلان وجعل آخره للفقراء فمات واحد منهم فانه یصرف نصیب هذا الواحد الی الفقراء (خانیه فی وقف الاولاد)

هند وقف ایتدیکی منزلك سکناسنی عتیقه لری زینب وخدیجه یه بعد وفاتهما زینب وخدیجه نك اولادلرینه واولاد اولادلرینه شرط ایتسه کد نصکره زینب وخدیجه شرط واقف اوزره منزل مزبورده ساکنه لر ایکن زینب فوت اولوب خدیجه حیاتده ایکن زینبك اوغلی زید منزل مزبوره مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال علی ولدی هذین فاذا انقرضا فهی علی اولادهما ابدا ما تناسلوا قال الشیخ

الامام ابو بكر محمد بن الفضل رحمه الله تعالى اذا انقرض احد الولدين وخلف ولدا يصرف نصف الغلة الى الباقي والنصف الآخر يصرف الى الفقراء فاذا مات الولد الآخر يصرف جميع الغلة الى اولاد اولاده لان مراعاة شرطه لازمة في الوقف وهو انما جعل لاولاد الاولاد بعد انقراض البطن الاول فاذا مات احدهما يصرف نصف الغلة الى الفقراء (اسعاف في الوقف على الاولاد)

هند واقفه وقفنك مصارف معينه دن فضله سني اولادنه واولاد اولادنه على طريق الارث شرط ايدوب هندك قزينك اوغلنك قزي زينبك اوغلي زيدك قزي خديجه وزينبك قزي عايشه نك اوغلي عمرو ايله عايشه نك قزي فاطمه موجود اولسه لر اول فضله مزبوره لرك بينلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * التي سهمدن اوچ سهمي خديجه يه ايكي سهمي عمروه برسهمي فاطمه يه ويريلور

(قلت ارايت رجلا جعل ارضه صدقة موقوفة على فلان وفلان وفلانة فمن مات منهم وله ولد فنصيبه بينهم على قدر مواريثهم عنه قال هذا وقف جائز على ماشرط الواقف (خصاف في الوقف على نفسه)

زيد وقف ايتديكي عقارك غله سني برجهته شرط ايتدكده غلهٔ مزبوره جهت مذكوره يه صرف اولنمق متعذر اولورسه غلهٔ مزبوره مدينهٔ منوره فقراسنه صرف اولنه ديو شرط ايلسه جهت مزبوره يه صرف متعذر اولميوب حالا غلهٔ مزبوره اول جهته صرف اولنورکن مدينهٔ منوره متوليسي شرط مزبوره بناء غله يه مداخله يه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(شرط الواقف كنص الشارع (اشباه في الوقف)

غله سي برمحله ده واقع وقف قالدرمك تعميرينه مشروطه اولان نقودك غله سي قربنده واقعه قصبه ده اولان جامعك تعميرينه صرف اولنمق جائز اولورمي * الجواب * اولماز

(اتحد الواقف والجهة وقل مرسوم بعض الموقوف عليه جاز للحاكم ان يصرف من فاضل الوقف الآخر اليه وان اختلف احدهما لا (تنوير الابصار في الوقف)

توليت وسكناسي واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزل محترق اولدقده عرصه سني اولاددن زيد عمروه ايجار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب نوبت تصرف اولاددن بكره كلسه بكر اول عرصه يي عمرودن الوب شرط واقف اوزره ضبطه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وفي النوازل وقف عليه غلة داره ليس له السكنى وان وقف عليه للسكنى لم يكن له الاستغلال (في الثامن من وقف البزازيه)

زيد واقف وقفنك غله سني اولادنه واولاد اولادنه على طريق الارث شرط ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب اوغلي عمرو ايله قزي هندي ترك ايلسه اول غله عمرو وهند بينلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * للذكر مثل حظ الانثيين

(قلت أرأيت رجلا جعل أرضه صدقة موقوفة على فلان وفلان وولده فمن مات منهم وله ولد فنصيبه بينهم على قدر مواريثهم عنه قال هذا وقف جائز على ماشرط الواقف (خصاف في الوقف على رجل بنفسه)

زيد واقف وقف ايتديكي عقارك وقفيه معمول بها سنده عقارك غله سنى اولاد اولاده على قدر مواريثهم تقسيم ايده لر ديو شرط ايلسه زيدك قزينك اوغلى عمرو ايله قزينك قزى هنده وقفيه وجه اوزره اقتسام ايدرلر * الجواب * للذكر مثل حظ الانثيين (مر نقله آنفا من الخصاف)

توليت وسكناسى واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزلى اولادندن متصرف اولان زيد خلاف شرط واقف سو قدر الجديد اجرت معجله ومؤجله ايله عمروه ايجار و تسليم ايدوب معجله مزبوره يى عمرودن الدقدنصكره زيد فوت اولوب نوبت تصرف اولاددن بكره كلسه بكر منزل مزبورى عمرودن الوب شرط واقف اوزره ساكن اولمق مراد ايتدكده عمرو بكره زيده ويرديكم معجله يى ويرمينجه منزلى ساكه ويرمم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ومن له السكنى لايملك الاستغلال كما صرح به فى البزازية وفى فتح القدير بقوله وليس للموقوف عليهم الدار سكناها الاستغلال كما ليس للموقوف عليهم الاستغلال السكنى (البحر الرائق فى الوقف) ولايجوز اجارة من له السكنى لانه غير مالك (هدايه فى الوقف)

توليتى واقفك بطنا بعد بطن اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك توليتنده واقفك اولادندن بطن اولدن اولان زيد متصرف ايكن زيد توليتى اجانبدن عمروه فراغ ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب نوبت تصرف واقفك اولادندن بطن ثانيدن اولان بكره كلسه بكر توليتى عمرودن ضبط ايتدرميوب شرط واقف اوزره كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واما الحق فى الوقف فقال قاضيخان فى فتاواه من الشهادات فى الشهادة بوقف المدرسة ان من كان فقيرا من اصحاب المدرسة يكون مستحقا للوقف استحقاقا لايبطل بالابطال فانه لوقال ابطلت حق كان له ان يطلب ويأخذ بعد ذلك (اشباه فيما يقبل الاسقاط من الحقوق) سئل فى امرأة اسقطت حقها من وقف شرط لذريته وهى منهم هل يسقط ام لا اجاب لايصح اسقاطها (فتاوى خيريه فى الوقف)

توليتى واقفك اولادينك ارشد وسنا اكبرينه مشروطه وقفك توليتنده واقفك اولادندن ارشد وسنا اكبر اولان زيد شرط واقف اوزره متصرف ايكن واقفك اولادندن ارشد وسنا اكبر اولميان عمرو توليت مرقومه ده زيده مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومعنى الرشيد ان ينفق المال فيما يحل ويمسك عما يحرم ولايتصرف فيه بالتبذير والاسراف (منلا مسكين فى الحجر) شرط الواقف يجب اتباعه لقولهم شرط

شرط الواقف كنص الشارع (اشباه فى الوقف)

توليتى بر مسجد شريفده امام اولان زيده غله سى زيد ايله مسجد مز بورده مؤذن اولان عمروه مشروطه وقف منزلى زيد اجرمثليله بكره ايجار وتسليم ايتدكده عمرو مجرد غله سنك بعضى باكه مشروطه اولمغله بن ايجار ايدرم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(والموقوف عليه الغلة لايملك الاجارة الا بتولية (تنوير الابصار فى الوقف)

غله سى واقفك مطلقا اولاد نه واولاد اولاد نه مشروطه وقفك غله سنه واقفك اولاد ندن زيد وعمرو برابر متصرفلر ايكن زيد وعمرو فوت اولوب زيد اوچ اوغلنى وعمرو براوغلنى ترك ايلسه لر مزبورانك اوغلارى غله وقفى نه وجهله اقتسام ايدرلر * الجواب * برابر اقتسام ايدرلر

(وقف ضيعة على اولاده واولاد اولاده ابدا ما تناسلوا وله اولاد اولاده قسم بينهم على السوية لايفضل الذكور على الاناث لانه اوجب الحق لهم على السواء (من وقف اللاقطى فى القسم الثالث)

زيد واقف وقفنك غله سنى بطنا بعد بطن اولاد نه واولاد اولاد نه شرط ايدوب وقفيهٔ معمول بهاسنده تصريح ايتمكله قديمدن شرط مذكور ايله عمل اولنه كلشيكن دفترخاقانيده بطنا بعد بطن قيد اولنميوب وقفيه يه مغاير مطلق وقف اولاد ديو تحرير اولنمش اولسه وقفيه ايله مى عمل اولنور يوخسه دفتر ايله مى * الجواب * وقفيه ايله عمل اولنور

(وقف قديم لايدرى شرائطه ومصارفه يفعل ما فعل من قبل فى دواوين القضاة (من وقف مختارات النوازل) يبقى القديم على قدمه (فتاوى خيريه)

زيد واقف وقف ايتديكى عقارك وقفيهٔ معمول بهاسنده جعل الواقف توليته لنفسه مادام حيا ثم الى ولده عثمان ثم الى اولاده ديو شرط وتصريح ايتدكدنصكره زيد وعثمان فوت اولوب توليتهٔ عثمانك اولادى متصرف اولسه لر زيدك آخر اوغلى محمدك اولادى وقفك توليتنده عثمانك اولادنه مشاركته قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(رجل وقف عقارا وجعل ولايته الى نفسه مادام حيا ثم الى ولده فلان ثم بعده الى الاعف الارشد من اولاده فالهاء منصرف الى الابن دون الواقف لان الكناية تنصرف الى اقرب المكنيات بمقتضى الوضع (فى الثانى من وقف جواهر الفتاوى)

سكناسى واقفك اولادنه مشروطه وقف منزلده واقفك اوغلى عمرو شرط واقف اوزره ساكن ايكن متولى بن منزلى آخره ايجار ايدرم ديو خلاف شرط واقف عمروى منزلدن اخراجه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ليس للمتولى ان يتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخيره فى تصرفات القيم من الوقف)

هند ملك باغچه سنی وقف وغله سنی اولا نفسنه بعده غله نك ثلثانی اوغلی زیده اولادنه و اولاد اولادنه وثلثی قزی زینبك اولادنه و اولاد اولادنه شرط ایدوب بر مدتدن مقدم زینب فوت اولوب اوغلی عمروی ترك ایدكدنصكره هند بعدها زید دخی فوت اولوب زید اوغلی بكری ترك ایتدكده عمرو باغچه نك غله سنك ثلثنی شرط واقفه اوزره المق استدكده بكر مجرد انا زینب هند دن مقدم فوت اولمغه جمله غله یی بن الورم دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(شرط الواقف یجب اتباعه لقولهم شرط الواقف كنص الشارع ای فی وجوب العمل به فی المفهوم والدلالة (اشباه فی الوقف)

زید واقف وقفیه معمول بهاسنده وقف علی امهات اولاده مالم یتزوجن دیو تصریح ایتدكدنصكره غله وقفه وقفنك ام ولدی متصرفه ایكن نفسنی عمرو تزویج ایلسه غله وقفه مداخله یه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل وقف وقفا علی امهات اولاده الا من تزوج فانه لاشیء لها فتزوجت واحدة منهن ثم طلقها زوجها لایكون لها شیء الا اذ شرط الواقف فی الوقف ان من تزوجت وطلقها زوجها فلها (خزانة المفتین فی الوقف)

زید واقف وقفنك غله سنی اولادندن بالكز عمروه شرط ایلسه سائر اولادی وقفده عمروه مشاركته قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرنقله من الاشباه)

زید واقف وقف ایتدیكی عقارك وقفیه معمول بهاسنده شرط غلته علی اولاده الذكور و الاناث علی الفریضة الشرعیة لایشاركهم فی ذلك مشارك ولامنازع ثم من بعدهم علی اولاد ابنائه دیو تصریح ایلسه زیدك اولاد صلبیه سندن انجق عمرو قالوب شرط واقف اوزره غله وقفه متصرف ایكن زیدك اولاد اولادی غله وقفده عمروه مشاركته قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وقف علیهم شارطا تقدیم البطن الاعلی ثم وثم ولم یزد فلا شیء لاهل البطن الثانی مادام واحد من الاعلی (اشباه فی القاعدة التاسعة)

محصولی سنوی اولان وقفك غله سی واقفك بطنا بعد بطن اولادنه و اولاد اولادنه مشروطه اولمغله واقفك اولادندن درجه ده برابر اولان زید و عمرو وقفك غله سنه متصرفلر ایكن حصاد ادراك ایدوب غله حاصله اولدقلرندنصكره زید فوت اولوب اوغلی بكری ترك ایتدكده جمله محصولی عمرو قبض ایلسه بكر اول محصولدن زیدك حصه سنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قلت ارایت من مات منهم بعد مجیء الغلة قال حصة من مات منهم بعد مجیء الغلة میراث لورثته علی كتاب الله تعالی اقضی من ذلك دینه وانفذ منه وصایاه واورث منه زوجته لانه مال قد ملكه قبل ان یموت واما مایحدث من الغلة بعد وفات من هلك منهم فهی لمن بقی منهم دون من هلك منهم (انفع الوسائل فی غلة الوقف)

زید وقف ایتدیكی عقارك غله سنی اولادنه بعد الانقراض بر مسجد شریفك

مصارفنه شرط ایتدکده نصکره زیدك اولاد صلبیه‌سی منقرض اولسه‌لر اولاد برکره ذکر اولنمغله متولیسی غله‌یی مسجدك مصارفنه صرف ایتمك استدکده زیدك اولاد اولادی راضیلر اولیوب مجرد اولاده شرط اولنمغله بزالورز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل وقف ارضا علی اولاده وجعل آخره للفقراء فمات بعضهم قال هلال یصرف الوقف الی الباقی من الاولاد فان ماتوا یصرف الی الفقراء لا الی ولد الولد (خانیه فی الوقف)

سکناسی واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزلك عرصه سنده اولاددن زید صحتنده مالیله منزل بنا ایتدکدنصکره تبرعا وقف ایچون بنا ایتدم دیو اشهاد ایدوب بعده فوت اولسه زیدك اولاد وقفدن اولمیان ورثه‌سی منزل مزبوره مداخله‌یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل اقر بوقف صحیح واقر بانه اخرجه من یده وورثته یعلمانه لم یکن اخرجه من یده قالوا اقراره علی نفسه جائز ولیس للورثة ان یأخذه ولا یسمع دعواهم فی القضاء (خانیه فی فصل رجل یقر بارض فی یده انها وقف)

زید ملك منزلنی وقف وسکناسنی عمروك بنا ایتدیکی مسجدده امام اولنلره شرط ایتدکدنصکره منزل تعمیره محتاج اولسه منزل مرقوم عمروك وقفنك غله‌سیله تعمیر اولنمق جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو كان الموقوف دارا فعمارته علی من له السکنی ولو متعددا من ماله لا من الغلة اذ الغرم بالغنم (الدر المختار فی الوقف)

﴿ فی تصرفات المتولی ومایناسبها ﴾

زیدك متولیسی اولدیغی وقف عقار خراب اولدقده تعمیره مساعده وار ایکن زید اول عقاری بغیر وجه شرعی عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید معزول ویرینه مکر متولی اولسه بکر عقاری عمرودن الوب وقف ایچون ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا صح الوقف لم یجز بیعه (من وقف البدایه)

عرصه‌سی مقاطعه‌لو وقف وبناسی زیدك ملکی اولان منزل محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالدقدنصکره زید فوت اولوب برقاچ سنه عرصه‌نك مقاطعه‌سی ویرلمسه متولی عرصه‌یی وقف ایچون ضبط وآخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

آجر دارا کل شهر بکذا صح فی واحد فقط وفسد فی الباقی (درر فی الاجارة الفاسدة) وتنفسخ الاجارة بلا حاجة الی الفسخ بموت احدهما ای العاقدین (درر)

زیدك برجهته مشروطه وقفی اولان عرصه‌ده مغروسه اولوب عمروك جهت اخرایه مشروطه وقفی اولان اشجارك متولیسی بکر اول اشجاری بیعه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا صح الوقف لايملك ولايملك (ملتقى فى الوقف)

اراضى اميريه دن برمقدار اراضى طرف سلطنتدن زيده تمليك صحيح ايله تمليك اولنوب زيد دخى اول اراضى يى برجهته وقف وتسليم الى المتولى وتسجيل شرعى ايتدركدنصكره وقف مزبور متوليسى اول اراضى يى بعض كسنه لره طابو ايله ايجار ايدوب بعده برمدت مرورنده اول اراضينك انجق اعشار شرعيه سى امر سلطانى ايله برجامعك مصارفنه تعيين اولنوب اول جامعك متوليسى مجرد اعشارى جامعك مصارفنه تعيين اولنمغله حالا اراضى يى جامع وقفى ايچون ضبط ايدوب بن ايجار ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والموقوف عليه الغلة لايملك الاجارة الا بتولية (تنوير الابصار) ونقل فى المبسوط ان السلطان يجوز له مخالفة الشرط اذا كان غالب جهات الوقف قرى ومزارع فيعمل بامره وان غاير شرط الوقف لان اصلها لبيت المال (الدر المختار فى الوقف)

سلاطين ماضيه اوقاتندن اولوب زيدك تصرفنده اولان برمقدار اراضى اوزرينه زيد اذن متوليله بعض ابنيه احداث ايدوب واشجار غرس ايتدكدنصكره اول بنا واشجارى وقف وتسجيل وتوليت وتصرفنى اولادنه واولاد اولادنه شرط وتعيين ايدوب اولاد شرط واقف اوزره متصرفلر ايكن مرور ايام وكرور اعوام ايله ابنيه خراب اولوب واشجارى دخى قوريوب اكثريرى عرصهٔ بيضا اولدقده اولاددن بشر اول عرصهٔ بيضادن برمقدارينى عمروه ايجار واوزرينه ملكى اولاق اوزره بنايه اذن ويروب وعرصه سنه شوقدر اقچه كندى وقفى ايچون مؤجله تقدير ايتمكله عمرو دخى ماليله نفسيچون اول عرصه اوزرينه ابنيه احداث ايدوب بعده عرصه متوليسى اولوب زيدك اولادندن بشربندن تلقى ايتمشيدك ديو عمرودن اجاره يى الغمه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(هكذا فى النسخ التى رأيناها ولايخفى مافيه من سهو فليتأمل (المرتب الفقير)

برمحله ده واقع مسجد شريفك مصارفنه موقوفه نقودك متوليسى زيد نقود مزبوره دن برقاچ كسنه لره استرباح قصديله شوقدر اقچه ويردكدنصكره اول بلده يى حربى كفره استيلا ايدوب مسجد شريفى احراق ايلسه لر حالا عسكر اسلام بلدهٔ مزبوره يى فتح ايتمكله زيد مبلغ مزبورى اول كسنه لردن طلب ايتدكده مزبورلر مجرد مسجد شريف محترق اولمغله وقف بزدن لازم كلمز ديو ويرمامكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا لزم الوقف وتم لايملك اى لايكون مملوكا لصاحبه ولايملك اى لايقبل التمليك لغيره بالبيع ونحوه لاستحالة تمليك الخارج عن ملكه (درر فى الوقف)

زيد متوليسى اولديغى نقود موقوفه يى حفظ اوزره ايكن زيد معزول اولوب يرينه عمرو متولى اولدقده زيد نقود موقوفه دن يوزغروش الىقويوب ماعدايى عمروه

تسليم ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب بكر متولى اولسه بكر زيدك البقوديغى يوز غروشى وقف ايچون زيددن طلب ايتدكده زيد معترف ايكن مجرد بنم عمرو ذمتنده يوزغروشم اولمغله نقود موقوفه‌دن البقوديغم يوزغروشى اول الجه‌يه طوتارم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(عند رجل وديعة وللمودع عليه دين من جنس الوديعة لم تصر قصاصا بالدين حتى يجتمعا وبعد الاجتماع لاتصير قصاصا ما لم يحدث فيها قبضا وان فى يده يكفى لاجتماع بلاتجديد قبض يقع المقاصة وحكم المغصوب عند قيامه فى يد رب الدين كالوديعة (اشباه فى المداينات)

بر وقفك برقاچ آى غله‌سى موجوده اولمامغله متوليسى زيد غله‌ء وقفه رجوع شرطيله كندى مالندن امر حاكمه مرتزقه‌يه وظايف ايچون سوقدر اقچه ويردكدنصكره غله حاصله اولسه زيد مبلغ مزبورى اول سنه‌نك غله سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى البزازية قيم الوقف انفق من ماله فى الوقف ليرجع فى غلته له الرجوع وكذا الوصى مع مال الميت ولكن لوادعى لايكون القول قوله (المتولى اذا انفق من مال نفسه ليرجع فى مال الوقف له ذلك فان شرط الرجوع يرجع والا فلا انتهى وفيها ايضا اذا اشترى شيئا لمؤنة المسجد بلا اذن الحاكم بماله لايرجع على الوقف انتهى وظاهره انه لارجوع له مطلقا الا باذن القاضى سواء انفق ليرجع اولا سواء رفع الى القاضى اولا سواء برهن على ذلك اولا (البحر الرائق فى الوقف)

بر مدرسه‌نك متوليسى زيد مدرسه‌نك حرمندن اولوب وقف لازم ايله وقف اولان عرصه‌يى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيدك يرينه بكر متولى اولسه بكر عرصه‌يى عمرودن الوب شرط واقف اوزره مدرسه‌يه الحاقه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ارض الوقف لايجوز بيعها ولا رهنها (خيريه فى الوقف)

بر زاويه‌نك متوليسى زيد وقفك ايجارينى موجب مضايقه‌سى يوغيكن زاويه‌نك حرمندن اولوب ايجار ايچون معده اولميان عرصه‌يى عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى زيدك اذنيله اوزرينه نفسيچون بنا احداث ايلسه زيدك يرينه متولى اولان بكر قابى وقفه مضر اولمغله عمروه بناسنى قلع ايتدروب عرصه‌يى حرمدن اولمق اوزره ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ليس للمتولى ان يتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخيره فى تصرفات القيم) سئل فى مدرسة احتاجت الى نفقة العمارة ماخرج منها وليس هناك مايعمر به من الوقف هل يجوز ان توجر قطعة منها بقدر ماينفق عليه ام لا اجاب مقتضى مافى الخلاصة جواز ذلك فانه قال ولايوجر فرس السبيل الا اذا احتيج الى نفقته فيوجر بقدر ماينفق عليه وهذه المسئلة دليل على ان المسجد اذا احتاج الى النفقة توجر قطعة منه بقدر ماينفق عليه انتهى وبه يعلم الحكم فى المدرسة بالاولى (فتاوى خيريه فى الوقف)

علمسی واقفك اولادی و اولاد اولادینه مشروطه وقف دكانلری اولاددن هند مجرد اولاددن اولمغله برقاچ كسنه‌یه ایجار وتسلیم ایلسه وقف مزبورمتولیسی عمرو اول دكانلری مزبورلردن الوب آخره ایجاره‌قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الموقوف علیهم لایملكون اجارة الوقف (عمادیه فی العاشر)

زیدك متولیسی اولدیغی وقفك بعض مستغلاتی تعمیره محتاج اولوب وقفده موجوده غله اولمامغله زید وقفه رجوع شرطیله امر حاكمه كندی مالندن قدر معروف سوقدر اقچه صرف ایدوب تعمیر ایتدكدن نصكره مصروفی استیفا ایتمدن زید معزول و یرینه عمرو متولی اولوب لكن عمرو غله وقفدن نسنه قبض ایتمدن عمرو زیده غله حاصل اولدقده مصروفكی و یره‌یم دیركن زید راضی اولمیوب عمرو‌یه سن مصروفی مالكدن و یر بعده غله وقفدن ال دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(دلالزوم بلا التزام (درر فی الحوالة) المتولی لیس بمطلوب بما لم یقبضه وهذا ظاهر (عطائیه فی الوقف)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن بعض كسنه‌لره سوقدر اقچه قرض و یردكدن نصكره زید لك یرینه عمرو متولی اولوب بعده عمرو برقاچ سنه مبلغ مزبورك ربحنی مزبورلردن اخذ ومصارف وقفه صرف ایدوب بعده اصل مالدن نسنه المدین مرقوملرك بعضی مفلسا فوت اولوب بعضی فرار ایلسه‌لر عمرولك یرینه متولی اولان بكر عمرو‌یه مجرد سن ربح مرقومی مزبورلردن الوب اصلی اولمامغله اصل مالی ماكدن ضامن اول دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فلو امتنع المتولی عن تقاضی ماعلی المتقبلین زمانا فانه یأثم فان هرب بعض المتقبلین لایضمن المتولی (فی الرابع من وقف جواهر الفتاوی)

بر وقفك متولیسی زید غله وقفدن عمرو‌یه شوقدر اقچه و یروب وقفك مستغلاتی تعمیرینه صرف ایله دیو امر ایتمكله عمرودخی مبلغ مزبوری وقفك مستغلاتی تعمیرینه قدر معروف صرف ایتدكدن نصكره زید معزول اولوب یرینه بكر متولی اولسه بكر زیدك امرینی طوتمیوب مبلغ مزبوری عمرو‌یه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(المتولی یملك التفویض الی غیره توكیلا لحاجة مرة بعد اخری (فوائد ظهیریه)

زیدك متولیسی اولدیغی جامع شریف تعمیره محتاج اولمغله زید وقف مزبورك جابیسی عمرو‌یه جامع مزبوری مالكدن تعمیر ایله بعده مصروفكی و یره‌یم دیمكله عمرو مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایدوب جامعی تعمیر ایلسه عمرو مصروفنی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی فوائد عمی نظام الدین سئل مولانا متولی یكی رافرمود تا مسجد مناره كرد و بس از اداء اجرت مرد عامل اجر خودرا ازمال وقف طلبد یا از تركهٔ متولی اجاب از متولی طلبد (عمادیه فی احكام العمارة)

عرصه سی مقاطعه لو وقف و کرومی زیدك ملکی اولان باغك کرومی قوروب کوتکاری چیقوب عرصهٔ صرف قالدقده زید غرس ایتمیوب بش التی سنه عرصه نك مقاطعه سنی ویرماسه متولی عرصه یی ضبط و آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اصله انه قدعلم ممامر ان مثل هذه الاجارة فاسدة فی شرف الانفساخ لانها تنفسخ فی آخر السنة للاستیجار فی کل سنة بدراهم معلومة مقطوعة ولم یبین فیها عدد السنین فتصح فی سنة وتفسد فی بقیتها (عطائیه فی الوقف)

زید مقاطعه ایله متصرف اولدیغی وقف عرصه ده اذن متولی ومالیله نفسیچون اوطه لر بنا ایتدکدنصکره زید عرصه نك مقاطعهٔ مثلنی عرصه متولیسنه ویروب بنانك طورماسی وقفه مضر دکل ایکن متولی تعنتا بنایی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(استأجر ارضا وقفا وغرس فیها و بنی ثم مضت مدة الاجارة فللمستأجر ان یستبقیها باجر المثل اذا لم یکن فی ذلك ضرر قیل ولو ابی الموقوف علیهم الا القلع هل لهم ذلك فقال لا (فی الثانی من اجارات القنیه)

بر وقف منزل محترق اولدقده وقفده بنایه مساعده وار ایکن متولیسی زید عرصه سنی عمروه ایجار وملکیت اوزره بنایه اذن و برمکله عمرو دخی نفسیچون منزل بنا ایتدکدنصکره برقاچ سنه مرورنده زیدك یرینه بکر متولی اولسه غلهٔ وقفده بنایه مساعده اولوب وقف ایچون مجدداً بنا اولنمق انفع اولوب عمروك بناسنك قلعی وقفه مضر اولمامغله بکر عمروه بناسنی قلع ایتدروب کالاول وقف ایچون منزل بنا ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(للمتولی ان یفعل للوقف مایکون مصلحة (اسعاف فیما یجوز للمتولی)

عرصه سی مقاطعه لو وقف واشجاری اذن متولیله ملکیت اوزره غرس اولنان باغچه نك مالکی زید اشجاری وقف لازم ایله جهت اخرایه وقف ایتدکدنصکره اشجار متولیسی عرصه نك مقاطعهٔ مثلنی عرصه متولیسنه و یروب اشجار طورماسی وقفه مضر دکل ایکن عرصه متولیسی اشجار متولیسنه مقاطعهٔ مثلندن شوقدر زیاده و یر والا اشجاری قلع ایتدروب عرصه یی آخره ایجار ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی فتاوی السراجیة هل یجوز وقف البناء والغراس بدون الارض اجاب الفتوی علی صحته وظاهره انه لافرق بین ان یکون الارض ملکا او وقفا (البحر الرائق فی الوقف) بنی المستأجر باذن المتولی فلما مضت المدة زاد فی الاجرة للمستقبل فرضی صاحب السکنی بالزیادة فهو اولی (فصولین فی ۱۳) وباقی المسئلة یعلم ممامر من القنیة

بر عرصه نك سنوی شوقدر اقچه مقاطعه سی اولوب بناسی جهت اخرایه وقف اولان دکانلرك متولیسی زید اول عرصه نك برقاچ سنه عرصه متولیسنه مقاطعه سنی وقفدن ویرمدین معزول اولوب یرینه عمرو متولی اولدقده عرصه متولیسی اول سنه لرك مقاطعه سنی عمروك یدنده اولان غلهٔ وقفدن المق استدکده عمرو بن اول سنه لرده متولی دکل ایدم دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وحقوق عقد يضيفه الوكيل الى نفسه كبيع واجارة وصلح عن اقرار يتعلق به ولو اضاف
العقد الى الموكل تتعلق الحقوق بالموكل اتفاقا (الدر المنتقى ملخصا) ثم الاجرة لو معجلة
طالبه بها وله حبس الدار لاستيفائها وان مؤجلة لا مالم تمض المدة ولو منجمة تجب
اذا مضى النجم الواحد وان مسكوتا عنها ففي قول الامام اولا يطالبه قبل استيفاء المنافع
وفي قوله الآخر وهو قولهما يطالبه باجر كل يوم (من اجارة البزازيه)

عرصه سى مقاطعه لو وقف وبانيسى زيدك ملكى اولان منزل محترق اولوب اثر بنا قالمامغله
عرصه سنك متولیسى عمرو مصروفك اجرته محسوب اولمق اوزره عرصه ده وقف ايچون منزل
بنا ايله ديدكده زيد اراضى اولميوب نفسيچون ملكيت اوزره بنا مراد ايلسه عمرو وجه محرر
اوزره بنادن زيدى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ولو اراد المستأجر ان يبنى في المستأجر بناء ليس له ذلك لانه تصرف في رقبة المستأجر
وليس للمستأجر ذلك (في الثانى عشر من اجارة الذخيرة)

زيد متولیسى اولديغى نقود موقوفه دن برقاچ كسنه لره معامله ايله ويرديكى شوقدر اقچه نك
المدين معزول اولوب يرينه عمرو متولى اولسه عمرو مبلغ مزبورى اول كسنه لردن طلب
ايتدكده مزبورلر مجرد مبلغ مزبورى بزه زيد ويرمكله زيده ويررز ديو عمروه ادادن
امتناعه قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(او آجر القيم ثم عزل ونصب قيم آخر فقيل اخذ الاجر للمعزول والاصح انه للمنصوب
لان المعزول آجرها للوقف لا لنفسه (قنيه في تصرفات القيم من الوقف)

زيد بر بلده ده ايكى مسجد بنا ايدوب هر برينه بشقه بشقه برمقدار عقار وقف وتعيين
ايتدكدنصكره بعد زمان مسجدلك برى تعميره محتاج اولوب وقفنده تعميره وفا ايدر غله
اولماسه اول مسجدك متولیسى عمرو مجرد واقف بر اولمغله مسجد آخرك عقارى
غله سنى اخذ ايدوب مسجد مزبورك تعميرينه صرف ايدرم ديمكه
قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(اذا اتحد الواقف والجهة بان بنى رجل مسجدين وعين لمصالح كل منهما وقفا وقل مرسوم
بعض الموقوف عليه بان انتقص مرسوم امام احد المسجدين او مؤذنه مثلا بسبب كون
وقفه خرابا جاز للحاكم ان يصرف من فاضل الوقف الآخر اليه لانهما حينئذ كشيء واحد
وان اختلف احدهما بان بنى رجلان مسجدين او رجل مسجدا ومدرسة ووقفوا لهما
اوقافا فلا اي لا يجوز للحاكم ان يصرف من فاضل وقف احدهما الى الآخر كذا في البزازية
(درر في الوقف) ورد هذا التصوير العلامة نوح بما نصه اقول قال بعض الفضلاء حمل
اتحاد الجهة على ذلك مخالف لصريح كلام البزازي فانه فسر اتحاد الوقف والجهة
بان كان الوقفان على مسجد احدهما الى عمارته والآخر الى امامه ومؤذنه ومنشأ توهمه
تمثيل البزازي لاختلاف الجهة بان بنى مسجدا ومدرسة حيث ظن من ظاهره انه لو كانا
مسجدين لا يكون من اختلاف الجهة وليس الامر كذلك بل دائرة التمثيل اوسع من ذلك
فينتظم اختلاف الجهة صورة بناء مسجدين كما ينتظم صورة بناء مسجد ومدرسة كما نبه
عليه بعض العلماء جعل الله سعيه مشكورا وعمله مبرورا والحاصل ان الجهة عبارة

عن محل الوقف وهو المسجد مثلا ولم يتفطن المص لذلك وحمل اتحاد الجهة على الاتحاد
النوعى فى المحل انتهى (طحطاوى حاشية الدر المختار)

زيد بر قريه ده صدقات مسلمين ايله بر جامع شريف بنا ايدوب جامع مزبورده امام و خطيب
اولنلر ايچون نسنه وقف ايتمامكله عمرو بر عقارينى وقف لازم ايله وقف ايدوب غله سنى
اول جامعده امام و خطيب اولنلره شرط و تعيين ايتدكدنصكره جامعك بعض مواضعى
تعميره محتاج اولمغله اول قريه اهاليسى عمروك وقفى غله سندن خراب اولان مواضعى
تعمير اولنسون ديو حاكمه اعلام ايلسه لر حاكم غلهٔ مرقومه دن تعمير ايله ديو جامعده امام
وخطيب اولان بكر و بشره جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اما اذا اختلف الواقف واتحد الواقف واختلف الجهة بان بنى مدرسة ومسجدا وعين
لكل وقفا وفضل من غلة احدهما لا يبدل شرط الواقف وكذا اذا اختلف الواقف
لا الجهة يتبع شرط الواقف (بزازيه فى نوع من وقف المنقول)

هند اراضى مملوكه سنى وقف و غله سنى بنا ايتديكى مكتبك مصالحنه شرط ايدوب بعده
ملك خانى دخى وقف و غله سنى بنا ايتديكى چشمه نك مصالحنه شرط ايدوب بشقه
بشقه وقفيه تحرير ايتدردكدنصكره اول خان محترق اولسه متوليسى مجرد واقف
بر اولمغله مكتبك مصالحنه مشروطه اولان اراضينك غله سنى خلاف شرط واقف
خانك عمارتنه صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

اتحد الواقف والجهة وقل مرسوم بعض الموقوف عليه جاز للحاكم ان يصرف من فاضل
الوقف الآخر اليه وان اختلف احدهما لا (تنوير الابصار فى الوقف)

زيد تحت اجاره سنده اولان وقف عرصه اوزرينه متوليسى عمروك اذنى وكندى ماليله
نفسيچون بنا احداث ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب يرينه بكر متولى اولسه زيد
عرصه نك اجرمثلنى بكره ويروب بنانك طورماسى وقفه مضر اولميوب عمروك اذنى ثابت
ايكن بكر زيده مجرد عمرودن اذن تمسكى المامش سن ديو زيده بناسنى قلع
ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(استأجر ارضا وقفا وغرس فيها و بنى ثم مضت مدة الاجارة فللمستأجر ان يستبقيها
باجر المثل اذا لم يكن فى ذلك ضرر قيل ولو ابى الموقوف عليهم الا القلع هل لهم ذلك
فقال لا (فى الثانى من اجارات القنيه)

بر وقفك متولى قائم مقامى اولان زيد وقف مزبورك مستغلاتندن اولوب عرصه و اشجارى
وقف اولان باغچه نك اشجارينى عمروه بيع ايدوب عرصه سنى دخى سنه ده شوقدر اقچه يه
اجارهٔ طويله ايله عمروه ايجار و تسليم ايلسه وقف مزبور متوليسى بكر باغچه يى عمرودن
الوب شرط واقف اوزره ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا صح الوقف لم يجز بيعه (بدايه فى الوقف) لكن فى الوقف لا تصح فوق ثلث سنين
فى المختار كيلا يدعى المستأجر انه ملكه فعلة عدم الجواز اذا كانت هذا المعنى لا تصح
الاجارة الطويلة بعقود مختلفة كما جوزها البعض تجاوز الله تعالى عنهم

(صدر الشريعة فى الاجارة)

زيد متولیسی اولدیغی جامع شریفك حرمندن اولوب ایجار ایچون معد اولمیان عرصه‌یی وقفك ایجار پی موجب مضایقه یوغیکن عمروه ایجار ایلسه صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(واراد قیم المسجد ان یبنی حوانیت فی حرم المسجد وفی فنائه قال الفقیه ابو اللیث لا یجوز له ان یجعل شیئا من المسجد مسکنا ومستغلا (اسعاف فی بناء المسجد) ولو لم یکن للمسجد اوقاف واحتاج المسجد الی العمارة لا بأس بان یوجر جانب من المسجد (فصولین ١٣)

عرصه‌سی مقاطعه‌لو زیدك وقفی واشجاری عمرو‌ك جهت خرایه مشروطه وقفی اولان باغچه‌نك اشجارندن برقاچی قوریوب باقیسی قائم اولوب اشجار متولیسی عرصه‌نك مقاطعه‌سنی عرصه متولیسنه ویرمز کن عرصه متولیسی مجرد اشجارك برقاچی قوریدی دیو سائر اشجاری عرصه وقفی ایچون ضبط ایدرم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ولو زید علیه ان اجارته مشاهرة تفسخ عند رأس الشهر ثم ان ضر رفع البناء لم یرفع وان لم یضر رفع او یتملکه القیم برضاء المستأجر فان لم یرض یبقی الی ان یتخلص ملکه فیأخذه بمال الوقف وعزاه للمحیط قلت وهی فی القنیة ایضا ولو بقی لو اجارته مسانهة او مدة طویلة والظاهر انه لا تقبل الزیادة دفعا للضرر علیه ولا ضرر علی الوقف لان الزیادة انما کانت بسبب البناء لا الزیادة فی نفس الارض انتهی قلت فلیحفظ هذا فانه مما یکثر وقوعه بلا دنا وقل من نبه علیه نعم فی اجارة التنویر ولو استأجر ارض وقف وغرس او بنی فیها ثم مضت مدة الاجارة فللمستأجر استبقاؤها باجرة المثل اذ لم یکن فی ذلك ضرر بالوقف وعزاه فی المنح للبحر عن القنیة قال وبه تعلم مسئلة الارض المحتکرة
(الدر المنتقی فی الوقف)

زید متولیسی اولدیغی وقف منزلك آجر مثلندن برمقداریی تنزیل ایدوب منصرفی عمروه تمسك ویرسه زید عزل اولوب یرینه بکر متولی اولدقده بکر منزل مزبورك اجر مثلنی عمروه تکمیل ایتدرمکه قادر اولور می * الجواب * اولور

(والموقوف اذا آجره المتولی بدون اجر المثل لزم المستأجر لا المتولی کما غلط فیه بعضهم تمامه ای تمام اجر المثل کاب وکذا وصی خانیه اجر منزل صغیره بدونه فانه یلزم المستأجر تمامه اذ لیس لکل منهما ولایة الحط والاسقاط (الدر المختار فی الوقف).

(غله‌سی واقفك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف عرصه‌یی اولاددن متولی اولان زید ضبط وآخره ایجار مراد ایتدکده سائر اولاد غله‌سی بزه مشروطه اولمغله عرصه مزبوره‌یی بیننزده اقتسام ایدرز دیو زیدی ایجاردن منعه قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر

(واجمعوا ان الکل لو کان موقوفا علی الارباب فارادوا القسمة لا یقسم کذا فی المحیط
(درر فی الوقف)

زیدك متولیسی اولدیغی وقف زاویه‌نك زاویه داری اولان عمرو صدقات ونذوردن

بومقداری اخذ جمع ایلسه زید مجرد متولی اولمغله مبلغ مزبوری باکه ویردیو جبره قادر اولور می * الجواب * اولماز

(لا یجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (بحر فی التعزیر)

زید متولیسی اولدیغی وقف عرصه‌سی اوزرینه مالیله نفسیچون بنا احداث ایدرکن نفسکره نفسیچون بنا احداث ایتدیکنه اشهاد ایدوب بعده زید فوت اولوب یرینه عمرو متولی اولسه زیدک ورثه‌سی بنای مزبوری ملکیت اوزره ضبط ایتمک استدکلرنده عمرو مجرد زید متولی اولمغله اول بنا وقف اولوردی دیو منعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

متولی بنی فی عرصة الوقف فهو ای البناء یکون للوقف یصرف غلته الی مصارف الوقف ان بناه من مال الوقف او من مال نفسه ونواه للوقف ولم ینو شیئا وان بنی لنفسه واشهد علیه کان له ای للمتولی نفسه (درر فی الوقف)

زید متولیسی اولدیغی عرصه‌ده مالیله اشجار غرس ایتدکده نفسیچون غرس ایتدیکنه اشهاد ایتمیوب بیان ایلمسه اول اشجار زیدک ملکی اولور وقفمی اولور * الجواب * وقف اولور

(متولی بنی فی عرصة الوقف فهو للوقف ان بناه من مال الوقف او من مال نفسه ونواه للوقف ولم ینو شیئا وان بنی لنفسه واشهد علیه کان له والاجنبی اذ بنی ولم ینوه فله وکذا الغرس علی هذا والغرس فی المسجد للمسجد فی حق الکل

(من وقف القنیة فیما یتعلق بعمارة الوقف)

تولیت وسکناسی علمایه مشروطه وقف منزلک تولیت وسکناسنده علمادن زید متصرف ایکن منزل مزبورک عرصه‌سی اوزرینه مالیله بنا احداث ایتدکده نفسیچون بنا ایتدیکنه اشهاد ایتمیوب بیان ایلمسه اول بنا زیدک ملکی اولور یوخسه وقفمی اولور * الجواب * زید متولی اولیجق وقف اولور

(مرت مسئلته من الدرر والقنیة)

(ما قول مولانا شیخ الاسلام حفظه الله الملک العلام فی متولی وقف بنی فی عرصة الوقف مشهدا علی بنائه من مال نفسه لیکون ما بناه ایضا ملکا لنفسه وتصرف فیه تصرف الملاک فهل یکون البناء ملکا له افتونا مأجورین * الجواب * نعم یکون ملکا له

(مر نقله آنفا)

وفی الصورة المذکورة اذا مات البانی فهل ینتقل ذلک البناء الی ورثته ام لا افتونا مأجورین * الجواب * ینتقل الی ورثته

(الورثة خلفاء المیت فیما له وعلیه کما فی المعتبرات (المرتبه)

زیدک وقفی متولیسی عمرو غله وقفدن شوقدر نقود ایله هندک ملک منزلنی وقف ایچون اشترا ایلسه مجرد غله وقف ایله اشترا ایتمکله اول منزل وقف لازم ایله وقف اولمش اولور می * الجواب * اولماز

بوصورتده هند وعمرو بیعی اقاله ایدوب بعده منزل مزبوری بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم

ايلسه حالا عمرو مجرد زيد وقفيه سند.وقفك غله سندن مصارف معينه دن فضله نقود مجتمعه ايله وقف ايچون منازل اشترا اولنه ديو تحرير ايتمكله منزل مز بوري وقف ايچون ضبط ايدرم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(وذكر نجم الدين النسفي في فتاواه متولي الوقف اذا اشترى بمال الوقف دارا للوقف اختلف المشايخ في ان هذه الدار هل تلتحق بالمنازل الموقوفة حتى لايجوز بيعها قال بعضهم يجوز بيعها وهو الاصح لان في صحة الوقف والشرايط التي تصير الوقف بها لازما كلاما كثيرا ولم يوجد ههنا (عماديه في العاشر) تصحح اقالة المتولي لو خيرا والالا (الدر المنتقى في الاقالة) فعلى هذا ينبغي ان يقيد لاقالة في السؤال (المرتبة)

بر مسجد شريفك متوليسي زيد وقفك ايجاريني موجبه مضايقه سي بولنمغين مسجدك حرمندن اولوب ايجار ايچون معده اولميان عرصه يي عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب يرينه بكر متولي اولسه عمرو عرصهٔ مز بوره اوزرينه نفسيچون دكان بنا ايتمك استدكده بكر راضي اولميوب عرصهٔ مز بوره يي عمرودن آلوب كالاول مسجدك حرمندن اولمق اوزره ابقايه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(قيم المسجد لايجوز له ان يبني حوانيت في حد المسجد او في فنائه لان المسجد اذا جعل حانوتا ومسكنا يسقط حرمته وهذا لايجوز والفناء تبع المسجد فيكون حكمه حكم المسجد كذا في محيط السرخسي (هنديه في الحادي عشر من الوقف)

زيدك متوليسي اولديغي مسجد شريف تعميره محتاج اولوب وقفده موجوده غله اولمغله زيد امر حاكمه وقفه رجوع شرطيله كندي مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف وتعمير ايتدكدنصكره مصروفني استيفا ايتمدين زيد معزول اولوب يرينه عمرو متولي اولسه زيد مصروفني عمروك يدنده اولان غلهٔ وقفدن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(المتولي اذا انفق من مال نفسه ليرجع في مال الوقف له ذلك فان شرط الرجوع يرجع والا فلا انتهى وفيها ايضا قيم المسجد اشترى شيئا لمؤنة المسجد بلا اذن الحاكم بماله لايرجع على الوقف انتهى وظاهره انه لارجوع له مطلقا الا باذن القاضي سواء انفق ليرجع اولا سواء رفع الى القاضي اولا سواء برهن على ذلك اولا (البحر الرائق في الوقف)

زيدك متوليسي اولديغي مدرسه تعميره محتاج اولدقده عمرو زيدك بشرط الرجوع امريله كندي مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ايدوب مدرسه يي تعمير ايلسه عمرو مصروفني زيددن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ولو بنى بامر متوليه على ان يرجع في غلة الوقف فالبناء للوقف ويرجع بما انفق (فصولين في احكام العمارة)

زيد ملك منزلني بر وقف منزل ايله استبدال ايتمك مراد ايدوب لكن شرائط استبدال موجوده اولماسه جائز اولورمي * الجواب * اولماز

(مبادلة دار الوقف بدار اخرى انما تجوز اذا كانتا في محلة واحدة ويكون محلة المملوكة خيرا

﴿من﴾

من محلة الموقوفة وعلى عكسه لا يجوز وان كانت المملوكة اكثر مساحة وقيمة واجرة لاحتمال خرابها في ادون المحلتين لدناءتها وقلة رغبات الناس فيها (قنية في بيع الموقوف من كتاب الوقف) سئل عن استبدال الوقف ما صورته وهل هو على قول ابي حنيفة رحمه الله تعالى ام على قول اصحابه (اجاب) الاستبدال اذا تعين بان كان الموقوف لا ينتفع به وثمة من يرغب فيه ويعطي بدله ارضا او دارا لها ريع يعود نفعه على جهة الوقف فالاستبدال في هذه الصورة قول ابي يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى وان كان الوقف يدر ريعا ولكن يرغب شخص في استبداله ان اعطى مكانه بدلا اكثر ريعا منه في صقع احسن من صقع الوقف جاز عند القاضي ابي يوسف رحمه الله تعالى والعمل عليه والا فلا يجوز (فتاوى قارئ الهداية) قال صدر الشريعة استبدال الوقف يجوز بدون الشرط اذا ضعفت الارض عن الريع ونحن لا نفتي به وقد شاهدنا في الاستبدال من الفساد ما لا يعد ولا يحصى فان ظلمة القضاة جعلوه حيلة الى ابطال اكثر اوقاف المسلمين وفعلوا ما فعلوا زاد القهستاني وهذا في زمانه ونعم الزمان هذا وهو شك عنه واما في زماننا فلا يبقى اثر من الوقف فيستبدل ولا من الموقوف عليه فيستبدل به * ومع هذا نرجو من الله تعالى ان يحدث بعد ذلك امرا قلت وببركة دعائه قد حدث امر شريف سلطاني بمنع استبداله بالكلية وامر ان يصير باذن السلطان نصره الله تعالى تبعا لترجيح صدر الشريعة كما افاده المفتي ابو السعود فانه كان سنة تسعمائة واحدى وخمسين (الدر المنتقى في الوقف)

﴿ في ضمان المتولي وعدمه ﴾

رهن ايله استرباحي مشروطه اولان نقود موقوفه نك متوليسي زيد نقود مزبوره دن شو قدر اقجه يي خلاف شرط واقف رهنسز عمرويه معامله ايله ويروب بعده عمرو مفلساً فوت اولوب مبلغ مزبور ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمي * الجواب * اولور

(الواقف اذا شرط في الدراهم الموقوفة شرطا وخالفه المتولي فانه يلزمه الضمان قال شيخ الاسلام وهذه المسئلة ايضا غير مذكورة في الكتب لكون وقفية الدراهم غير مذكورة لكن استنبطته من مسئلة ذكرت في كتاب الوكالة وهي ان الوكيل اذا خالف شرط الموكل يلزمه الضمان وفيما نحن فيه المتولي وكيل اما من جانب الواقف كما هو رأي ابي يوسف او من جانب الفقراء كما هو رأي محمد وعلى كلا التقديرين يكون المتولي وكيلا فمخالفته ترجع الى مخالفة الوكيل فيلزمه الضمان (كذا في هامش مجموعة الغزوي)

(ما قول مولانا شيخ الاسلام حفظه الله الملك العلام في قيم الوقف قال قبضت الغلة ودفعتها الى هؤلاء المستحقين اليهم لا بقية له اخذ منه وانكروا ذلك هل يقبل قوله ام لا افتونا مأجورين * الجواب * نعم القول قوله مع يمينه

(ادعى ايصال الامانة الى مستحقها قبل قوله بيمينه كالمودع اذا ادعى الرد والوكيل والناظر اذا ادعى الصرف الى الموقوف عليهم يعني من الاولاد والفقراء وامثالهما واما اذا ادعى الصرف الى وظائف المرتزقة فلا يقبل قوله في حق ارباب الوظائف لكن لا يضمن ما انكروه بل يدفعه ثانيا من مال الوقف كما بسطه في حاشية الاخ زاده قلت وقدم في الوقف عن المولى

ابی السعود واستحسنه المص واقره ابنه فی حقنف (الدر المختار فی العاریة)

مکان معینده حفظی مشروط اولیان نقود موقوفه متولیسی زید نقود مزبوره‌دن شوقدر اقچه‌یی استانبولده واقع والده جامعنده اولان مخزنده حفظ اوزره ایکن حریق واقع اولوب مخزن یانمده اولان شمعدانلر ذوبان ایتمکله مبلغ مزبور زیدک تعدی وتقصیرسز ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(والامین انما یضمن بالتعدی ولو نوعان تلاف وزوال الحفظ ولم یوجد واحد منهما (بیری زاده علی الاشباه فی الامانات)

مکان مخصوصده حفظی مشروط اولیان نقود مزبوره‌نک متولیسی زید نقود مزبوره‌دن شوقدر اقچه‌یی منزلنده حفظ اوزره ایکن منزل مزبوره حریق واقع اولوب مبلغ مزبور ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وفی الودیعة تعدی شرط الضمان (مختارات النوازل فی الغصب)

بر وقفک جابیسی زید وقفک مسقفاتنک مستأجرلری ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه‌یی مزبورلردن الوب متولیه تسلیم ایتک ایچون حفظ اوزره ایکن مبلغ مزبور زیدک تعدی وتقصیرسز زیدک یدنده ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ان المقبوض فی ید الوکیل بجهة التوکیل بالبیع والشراء وقبض الدین والعین وقضاء الدین امانة بمنزلة الودیعة لان یده نیابة عن الموکل بمنزلة ید المودع فیضمن بما یضمن فی الودایع ویبرأ بما یبرأ فیها (بدایع فی الوکالة)

زید متولیسی اولدیغی وقف دکانی عمرویه اجرمثلی اولان شوقدر اقچه‌یه عمروه ایجار ایتدکده عمرودن جائز ایدمه‌سنه نقصی ایچون الی غروش الیه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المصوب لوقائما یأخذه مثلیا ولا (فصولین فی الثالث والثلثین)

زید متولیسی اولدیغی وقفک بر مقاطعه‌سنی ازالمه عمرو ویردکده قیمه ناسیله نقصی ایچون عمرودن شوقدر اقچه الیه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من الفصولین)

بر وقفک جابیسی زید وقفک مسقفاتنک مستأجرلری ذمتلرنده اولان شوقدر اجاره‌یی اخذ ایدوب بغیر حق کندی مصارفنه صرفله تلاف ایلسه وقف مزبورک متولیسی عمرو مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مرت مسئلته من البدایع)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن شوقدر اقچه‌یی حفظ اوزره ایکن عمرو مبلغ مزبوری تغلبا اخذ ایدوب زید دفعه قادر اولماسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(لو اخذها اجنبی والمودع یراه وسکت ضمن لو امکنه المنع لا لولم یمکنه المنع خوفه من ضربه (فصولین فی الثالث والثلثین)

زید متولیسی اولدیغی وقفك غله‌سندن وقفك مستغلاتی تعمیرینه قدر معروفدن زیاده فاحشه ایله زائد شوقدر اقچه صرف ایلسه زیادیی زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(وفی احکام الاوصیاء القول فی الامانة قول الامین مع یمینه الا ان یدعی امرا یکذبه الظاهر فحینئذ تزول الامانة وتظهر الخیانة فلا یصدق (بیری علی الاشباه فی الامانات) اما لو ادعی زیادة یمکن الاحتراز عنها فانه لا یصدق الوصی ویجب الضمان (ادب الاوصیاء)

زید واقف وقفنك غله‌سندن هرسنه عاشوراآشی طبخ اتمك ایچون شرط وتعیین ایلدیکی شوقدر اقچه‌یی وقف مزبورك متولیسی عمرو برقاچ سنه عاشوراآشی طبخ ایتمیوب بغیر حق کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایلسه مبلغ مزبوری عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(والامین انما یضمن بالتعدی وانه نوعان اتلاف وترك الحفظ (بیری)

زید متولیسی اولدیغی مال وقفدن برقاچ کسنه‌لرذ ‌متلرنده اولان شوقدر اقچه‌یی قبضه عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی مبلغ مزبوری اول کسنه‌لردن اخذ وبغیر حق کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتدکدنصکره زید معزول اولوب یرینه بکر متولی اولسه بکر مبلغ مزبوری عمروه تضمین ایتمیوب زیده مجرد عمرو وکیلك اولوب قبض واستهلاك ایتمکله مبلغ مزبوری ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اتلفها من فی عیال المودع ضمن المتلف صغیرا او کبیرا ارقنا حرا لا المودع (فصولین فی الثالث والثلثین) وقدمر صحة توکیل المتولی

غله‌سی زید وعمرك بنا ووقف ایتدکاری جامعلرك شمعنه مشروطه اولوب بکرك وقفی اولان خان خراب اولدقده مزبور جامعلر ایله خانك متولیسی اولان بشر زیدك نقود موقوفه‌سندن اولوب ربحی کندی جامعنك مرتزقه‌سنك وظائفنه مشروطه اولان شوقدر اقچه‌یی خان مزبورك تعمیرینه صرف واتلاف ایلسه مبلغ مزبوری بشره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(اصله انه کان متعدیا بالمخالفة لشرط الواقف والامین اذا تعدی یجب علیه الضمان (عطائیه فی الوقف)

بروقفك متولیسی زید معزول اولوب یرینه عمرو متولی اولدقده وقف مزبورك جابیسی بکر وقفك مسقفاتنك مستأجرلری ذمتلرنده اولان اجاره‌یی اخذ ایدوب بعده عمروه تسلیم ایتمك استدکده زید بکره مجرد اجارات زمان تولیتمده حاصله اولمغله باکه ویر دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لو آجر القیم ثم عزل ونصب قیم آخر فقیل اخذ الاجرة للمعزول والاصح انه للمنصوب لان المعزول آجرها للوقف لا لنفسه (فی تصرفات القیم من وقف القنیة)

زید وقف ایتدیکی نقودك عقاره تبدیلنی شرط ایتمکله متولیسی عمرو نقود موقوفه‌دن شوقدر اقچه ایله رأی حاکمله برعقاری ثمن مثلنه اشترا و وقف ایچون ضبط

ایندکدنصکره اول عقارك بناسی تعدی وتقصیر نسز محترق اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من حاشية الاشباه لبیری)

رهن یاخود کفیل ایله استرباحی مشروط ولمه اولان وقفك متولیسی زید مال وقفدن شوقدر اقچه‌یی استرباح قصدیله ملی اولان عمروه و بروب شرط واقف اوزره ملی اولان بکری کفیل الدقدنصکره زیدك برینه بشر متولی اولسه زید بشری عمروك اوزرینه احاله ایدرکن بشر زیده مبلغ مزبوری سن مالکدن و یر بعده عمرودن ال دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اصله ان المتولی السابق اداه بشرط الوقف ولم یفعل شیئا یخالف لما شرطه الواقف حتی یکون متعدیا ضامنا (عطائیه فی الوقف)

﴿ فی الوظائف والرقبة ﴾

زیدك متولیسی اولدیغی وقفك مستغلاتندن برسنه حاصله اولان غله‌سی مرتزقه‌نك وظایفنه وفا ایتمامکله زید مرتزقه‌یه وظیفه‌لرینی نقصان اوزره و یردکدنصکره زیدك برینه عمرو متولی اولوب بعده سنهٔ آتیه‌ده وقفده زیاده غله حاصله اولوب مصارف معینه‌دن برمقدار فضله قالسه مرتزقه عمروه سنهٔ سابقه‌ده وظیفه‌لریمزك نقصانی فضله‌دن تکمیل ایله دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(فان قلت هل للقیم ان یصرف غلة سنة عن سنة قبلها قلت لا لما فی الحاوی الحصیری وغیره سئل ابو جعفر عن قیم جمع الغلة فقسمها علی اهل الوقف وحرم واحدا منهم ولم یعطه وصرف نصیبه الی حاجة نفسه فلما خرجت الغلة الثانیة طلب المحروم نصیبه هل له ذلك قال ان شاء ضمن القیم وان شاء اتبع شرکاءه فشارکهم فیما اخذوا فان اختار تضمین القیم سلم لهم ما اخذوا ولیس له ان یأخذ من غلة هذا العام اکثر من نصیبه انتهی (البحر الرائق فی الوقف)

بر وقفه ضعف طاری اولوب غله‌سی وظائفه وفا ایتمامکله متولی مرتزقه‌نك وظائفنی علی الحساب رقبه اوزره و یررکن اول وقفك مستغلاتندن برمنزل محلول اولدقده متولیسی شوقدر اقچه اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله عمروه ایجار وتسلیم ومعجلهٔ مرقومه‌یی عمرودن الدقده مرتزقه بعد الیوم معجلهٔ مرقومه تمام اولنجه مستحق اولدقلری وظیفه‌لرینی اجارهٔ معجله دن تکمیل ایتدرمك استدکلرنده متولی معجله غله دن دکلدر بن معجله ایله وقف ایچون عقار اشترا ایدرم دیوب و یرمامکه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(و یجب صرف جمیع مایحصل من نماء وعواید شرعیة وعرفیة لمصارف الوقف الشرعیة (من وقف الدر المختار فی فروع مهمة) لیس للمتولی ان یتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخیره فی تصرفات القیم)

بر وقفه ضعف طاری اولوب غله‌سی وظائفنه وفا ایتمامکله متولی مرتزقه‌نك وظائفنی

على الحساب رقبه اوزره و يرركن اول وقفك مستغلا تندن برمنزل محلول اولدقده
متولیسی شوقدر اقجه اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله عمروه ایجار وتسلیم ومعجلهٔ
مرقومه یی عمرودن السه متولی بعدالیوم ماه بماه معجلهٔ مرقومه دن منزل مزبورك
اجر مثلنه اصابت ایدن مقداردن علی الحساب رقبه‌لرینه توزیع اوزره مرتزقه‌یه
وظیفه‌لرینی و یررکن مرتزقه قناعت ایتمیوب معجلهٔ مرقومه‌نك جمله سنی بزه پیشین
و یردیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لان الاجرة تجب ساعة فساعة ولان العقد ينعقد شيئا فشيئا (هدايه فی الاجاره
وباقی المسئلة یعرف بمامر)

غله‌سی برمسجدده امام اولنلره مشروطه وقف منزل محلول اولدقده متولی منزل
مزبوری شو قدر اقجه اجارهٔ معجله وشو قدر اقجه اجارهٔ مؤجله ایله عمروه ایجار
واجارهٔ معجله‌یی قبض ایدوب برمدت مرورندنصکره حالا اول مسجدده امام اولان
بکر مدت مزبوره ده و بعدها ماه بماه منزلك اجر مثلنه معجلهٔ مرقومه دن اصابت
ایدن مقداری متولیدن طلب ایتدکده متولی اجارهٔ معجله غله‌دن دکلدر دیو و یرمامکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرت النقول من الدرر والذخيرة والهداية)

بر وقفدن امامت خدمتی مقابله سنده وظیفه‌یه متصرف اولان زید برمدت اداء
خدمت ایدوب مستحق اولدیغی شو قدر اقجه وظیفه سنی متولی یدنده اولان غلهٔ
وقفدن طلب ایتدکده متولی سنك براتك عسکری براتی ایمش دیو بغیر وجه و یرمامکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(للامام ان يأخذ مرسومه المعين برضى اهل المحلة اذا لم يكن فيه قيم وللامام والمؤذن
ان يأخذ غلة الوقف الى وجهه بغير اذن القيم ان وجب الاجر بغير عقده (من وقف
القنيه فيما يحل للمدرس) شرط الواقف يجب اتباعه (اشباه)

بر وقفدن خدمت مقابله سنده شرط واقف اوزره سنه‌ده شو قدر کیل بغدای
وظیفه‌یه متصرف اولان زید برسنه اداء خدمت ایدوب مستحق اولدیغی اولقدر کیل
بغدایی متولیسی عمروك یدنده اولان سنهٔ مزبوره‌نك غله سندن المق استدکده عمرو
و یرمیوب اول بغدایی کندی مصارفنه صرفله استهلاك ایتدکدنصکره عمرو
فوت اولسه زید اول بغدایی عمروك ترکه سندن تضمینه قادر
اولورمی * الجواب * اولور

(وسئل الفقيه ابو جعفر عن قيم وقف جميع الغلة فقسمها على اهل الوقف وحرم
واحدا منهم فلم يعطه وصرف نصيبه الى حاجة نفسه فلما خرجت الغلة الثانية طلب
المحروم نصيبه فى الاولى من الغلة الثانية هل له ذلك قال هو بالخيار ان شاء ضمن القيم
وان شاء اتبع شركاءه فيشاركهم فيما اخذ وامته فان اختار اخذ القيم سلم لهم ما اخذوا
وليس له ان يأخذ من غلة هذا العام اكثر من نصيبه وان اتبع شركاءه فله ان يأخذ

من غلة هذا العام نصيبه ومقدار ماوجب له على شركائه ويأخذ من انصبائهم ثم له
وليس لهم ان يرجعوا على القيم بما استهلك (من وقف فتاوى ابى الليث)

محصولى سنوى اولان مسجد شريفك امامى زيد برسنه تمامنده دك اداء خدمت
ايدوب محصول ادراك ايتدكدن صكره محصولى قبض ايتمدين زيد فوت اولوب يرينه
عمرو امام اولسه زيدك ورثهسى سنهٔ مزبوره محصولنى المق استدكلرنده عمرو مجرد
زيد قبض ايتمدين فوت اولمغله محصولى بن الورم ديمكه قادر
اولورمى * الجواب * اولمز
(امام فى المسجد سنة لما ادرك غلة الوقف مات فهى لورثته بخلاف رزق القاضى
(من وقف القنية فى محل المدرس)

محصولى سنوى اولان وقفك مدرسى زيد بر قاج آى خدمت ايتدكدن صكره زيد
معزول ويرينه عمرو مدرس اولوب بعده بر قاج آى مرورنده حصاد ادراك ايدوب
محصول حاصل اولدقده جمله محصولى عمرو قبض ايلسه زيد محصولدن توليت
خدمتى مقابلنده تعيين اولنوب اول آيلره اصابت ايدن مقدارى عمرودن
المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(اذا مات المدرس فى اثناء السنة مثلا قبل مجيء الغلة وقبل ظهورها وقد باشر مدة
ثم مات او عزل ينبغى ان يعتبر بين وقت قسمة الغلة الى مدة مباشرته والى مباشرة من جاء
بعده ويسقط المعلوم على المدرسين وينظر كم يكون منه للمدرس المنفصل والمتصل
فيعطى بحساب مدته ولا يعتبر فى حقه ما قاله منه من اعتبار زمن مجيء الغلة وادراكها
كما اعتبر فى حق الاولاد فى الوقف بل يفترق الحكم بينهم وبين المدرس والمتفقه
وصاحب وظيفة ما وهذا هو الاشبه بالفقه والاعدل كذا حرره الطرسوسى فى انفع
الوسائل (اشباه فى الوقف)

مستغلاتى نقود اولان مسجد شريفك مؤذنى اولوب مؤذنه احتياجى يوغيكن زيد
وقف مزبورده كندويه مؤذنلك وظيفهسى نامنه خلاف شرط واقف شوقدر آقچه
وظيفه احداث وبرات ايتدرسه متولى خلاف شرط واقف اولمغله ويرممكه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ليس للقاضى ان يقرر وظيفة غيره فى الوقف بغير شرط الواقف ولا يحل للمقرر الاخذ
الا النظر على الوقف ذكره الحسامى فى واقعاته ان القاضى نصب القيم بغير شرط
وليس له نصب خادم للمسجد بغير شرط (اشباه فى الوقف)

محصولى سنوى اولان وقفك متوليسى زيد وقفك مرتزقهسنه محصول حاصل
اولدقده وظيفهلريكزى ويررم ديو كى مرتزقه خدمت ايتديكمز مدتك وظيفهسنى
مالكدن وير بعده حاصل اولدقده محصول وقفدن ال ديو جبره
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمزلر
(المتولى ليس بمطلوب بما لم يقبضه وهذا ظاهر (عطائيه)

بروقفدن خدمت مقابله‌سنده وظیفه‌یه متصرف اولان زیده متولی شرط واقف اوزره مستحق اولدیغی وظیفهٔ معینه‌سنی ویردکده زید قناعت ایتمیوب مجرد وقفده مساعده واردر دیو زیاده نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم سئلت لوقرر من فائض وقف سکت الواقف من مصرف فائضه فهل یصح فاجبت لایصح ایضا لما فی التتارخانیة ان فائض الوقف لایصرف للفقراء وانما یشتری به المتولی مستغلا (اشباه فی القاعدة الخامسة)

بوصورتده زید وظیفه سندن زیاده متولیدن جبرا شوقدر اقچه المش اولسه متولی اول زیاده‌یی زیددن استرداده قادراولورمی * الجواب * اولور

(لایحل لصاحب وظیفة ما ان یتناول زیادة عما عین له الواقف ویضمنه اذا اخذه بغیر حق لمخالفته شرط واقفه (خیریه فی الوقف)

بر وقفدن شرقدر اقچه جزء خوان وظیفه سنه متصرف اولان زیده متولی شرط واقف اوزره وظیفه‌سنی ویردکده زید متولیدن تغلبا شوقدر اقچه زیاده السه متولی زیاده‌یی زیددن استردادهقادراولورمی * الجواب * اولور

(مرنقله من فتاوی خیریه)

بردیارده اولان وقفك متولیسی زید اسدی اول دیارده یوزیتمش اقچه‌یه رایج اولمغله وقفك غله‌سندن برمقدار اسدیلری یوزیتمش اقچه حسابی اوزره الوب بعده مرتزقه‌یه اول حساب اوزره ویرمك استدکده مرتزقه راضیلر اولمیوب زیده اسدی فلان بلده ده یوزیکرمی اقچه‌یه رایج اولمغله یوزیکرمی حسابی اوزره ویردیمکه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل باع باصبهان بکذا من الدنانیر فلم ینقد الثمن حتی وجد المشتری ببخاری یجب علیه الذهب بعیار اصبهان و یعتبر مکان العقد (جامع الفتاوی فی البیوع)

بر وقفده مصلالك جهتنه متصرف اولان زید فوت اولوب جهت مزبوره عسکری براتیله عمروه توجیه اولنمغله عمرو برمدت اداء خدمت اید وب مستحق اولدیغی شوقدر اقچه وظیفه سنی متولیسی بکرك یدنده اولان غله وقفدن طلب ایتدکده متولی عمروه مجرد یدکده مایه براتی اولمامغله ویرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

لیس للمتولی ان یتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخیره فی تصرفات القیم)

بروقفدن تولیت خدمتی مقابله‌سنده براتله وظیفه‌یه متصرف اولان زید برقاچ سنه خدمت ایدوب مستحق اولدیغی شوقدر اقچه وظیفه‌سنی غلهٔ وقفدن الدقدنصکره عمرو ظهور ایدوب وقف مزبورك تولیتی باکه مشروطه دردیو دعوی ومدعاسنی اثبات ایتمکله تولیت عمروه توجیه اولنسه عمرو مدت مزبورده خدمت ایتمش دکل ایکن مجرد تولیت کندویه مشروطه اولمغله مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فی الوظایف شوب الاجارة فکان القدر الذی یتناوله من الوقف هو فی مقابلة هذا العمل فی معنی الاجرة (انفع الوسائل) لان اصحابنا اعتبروا المعلوم اجرة وهی لاتجب الاباداء الخدمة (البحر الرائق فی الوقف)

مستغلاتی قری ومزارع اولان جامع شریفک متولیسی زید اول جامع شریفک امام ومؤذن وقیمنه شرط واقف اوزره وظیفه لرینی ویردکده مزبورلر قناعت ایتمیوب یدلرنده برات سلطانی یوغیکن مستغلاتی قری ومزارع اولمغله غله دن جرایه نامیله بزه شوقدر کیل بغدای ویردیوب شرط واقفدن زیاده نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لایحل لصاحب وظیفة ان یتناول زیادة عما عین له الواقف (خیریه)

مستغلاتی قری ومزارع اولان وقفک زوائدندن زید کندویه جرایه نامیله شوقدر کیل بغدای احداث و برات ایتدروب لکن وقفده زوائد اولماسه زید مجرد براتم واردردیو اولقدر بغدایی متولیدن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مبناه ان المعین له من الزوائد لاغیر وهی غیر موجودة واذا لم یکن ماعین له موجودا فمن این یأخذ الوظیفة والمتولی لیس بمطلوب بما لم یقبضه وهذا ظاهر (عطائیه)

بر وقفدن تدریس خدمتی مقابله سنده زید براتله وظیفه یه متصرف ایکن جهت مزبوره زیدک رفعندن براتله عمروه توجیه اولنوب لکن عمرو براتی اظهار ایتمامکله زید برمدت اداء خدمت ایدوب مستحق اولدیغی شوقدر اقچه وظیفه سنی غله وقفدن السه عمرو مدت مزبوره ده خدمت ایتمش دکل ایکن مجرد جهت مزبوره براتله کندویه توجیه اولنمغله مدت مزبوره نک غله سنه مستحق اولورمی * الجواب * اولماز

(والمدرس یستحق المعلوم من وقت مباشرته بالتدریس کالامام یستحقه من وقت مباشرته بالامامة وحکم المؤذن کالامام لان اصحابنا اعتبروا المعلوم اجرة وهی لاتجب الاباداء الخدمة (البحر الرائق فی الوقف)

زید بر وقفدن سورهٔ ملک تلاوتی مقابله سنده شوقدر اقچه وظیفه یه متصرف ایکن عمرو جهت مزبوره یی برطریق ایله کندویه برات ایتدروب لکن براتی اظهار ایتمامکله برسنه زید تلاوت ایلسه حالا عمرو براتی اظهار ایدوب جهت مرقومه یی ضبط ایتدکده خدمت ایتمش دکل ایکن مجرد براتمک تاریخندن دوشدی دیو سنهٔ مزبورهنک وظیفه سنی طلبه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم جوابه مما مر من البحر الرائق)

محصولی سنوی اولان مکتبک براتله معلمی ومتولیسی اولان زید سنه تمامنه دک اداء خدمت ایدوب محصول ادراک ایتدکدنصکره محصولی قبض ایتمدین زید معزول ویرینه عمرو براتله معلم ومتولی اولوب زید سنهٔ مزبوره محصولنی المق استدکده عمرو زیده مجرد سن محصولی قبض ایتمدین معزول اولمغله محصول بنم اولمش اولور دیوب محصولی تغلبا اخذ واستهلاک ایلسه زید محصول مزبوری عمروه تضمینه

قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلنه من البحر الرائق)

محصولی سنوی اولان مسجد شریفك امامی زید بش آی خدمت ایدوب بعده زید فوت اولوب امامت عمروه توجیه اولنمغله عمرو دخی یدی آی خدمت ایتدکدنصکره حصاد ادراك ایدوب محصول حاصل اولسه اول محصول زیدك ورثه سیله عمرو بینلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * شهوره قسمت اولنور

فاذا مات المدرس فی اثناء السنة مثلا قبل مجیء الغلة وقبل ظهورها وقد باشر مدة ثم مات اوعزل ینبغی ان ینظر بین وقت قسمة الغلة الی مدة مباشرته والی مباشرة من جاء بعده و یسقط المعلوم علی المدرسین و ینظر کم یکون منه للمدرس المنفصل والمتصل فیعطی بحساب مدته ولایعتبر فی حقه ماقدمناه من اعتبار زمن الغلة وادراکها کما اعتبر فی حق الاولاد فی الوقف بل یفترق بینهم و بین المدرس والفقیه وصاحب وظیفة ما وهذا هو الاشبه بالفقه والاعدل کذا حرره الطرسوسی فی انفع الوسائل (اشباه فی الوقف)

مستغلاتی قری ومزارع اولان وقفك زوائدندن برقاج کمسنه لر کندولره دعاکوی واخلاص خوان و یس خوان وفتح خوان نامنه شو قدر وظیفه احداث و برات ایتدروب لکن وقفده زوائد اولماسه اول کمسنه لر مجرد براتمز واردر دیو متولیدن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مر نقله من فتاوی عطائیه)

محصولی سنوی اولان بروقفك متولیسی زید وقف مزبوردن شرط واقف اوزره شو قدر اقچه وظیفه یه متصرف اولان عمروه محصول حاصل اولدقده وظیفه کی ویره یم دیرکن عمرو زیده وظیفه می مالکدن ویر بعده محصول حاصل اولدقده محصولدن ال دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(المتولی لیس بمطلوب بما لم یقبضه (عطائیه)

بروقفك وقفیهٔ معمول بهاسنده مرتزقه نك وظیفه لری رقبه اولندقده متولی وجابینك وظیفه لری رقبه اولنمیه دیو شرط اولنمش اولسه حالا وقف مزبور رقبه یه محتاج اولوب رأی حاکمله سائر مرتزقه نك وظیفه لری رقبه اولندقده مزبورلر خلاف شرط واقف متولی وجابینك وظیفه لری دخی رقبه اولنسون دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(شرط الواقف یجب اتباعه لقولهم شرط الواقف کنص الشارع (اشباه)

برمسجد شریف تعمیره محتاج اولسه وقفیهٔ معمول بهاده مسجد شریف تعمیری وظایف اوزره تقدیم اولنه دیو تصریح اولنوب وقفده مساعده اولمامغله متولی رأی حاکمله مرتزقه نك وظایفنی رقبه ایدوب تعمیره صرفه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(و یبدأ من غلته بعمارته ثم ماهو اقرب لعمارته کامام مسجد ومدرس مدرسة یعطون بقدر کفایتهم ثم السراج والبساط کذلك الی آخر المصالح وتمامه فی البحر

وان لم يشترطه الواقف لثبوته اقتضاء وتقطع الجهات للعمارة ان لم يخف ضرر بين فتح
(الدر المختار فى الوقف)

بر وقف مسجد شريف خراب اولوب وقفده مساعده اولناسه متولى رأى حاكمه مرتزقه نك وظيفه لرينى رقبه ايدوب تعميره صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ولا تؤخر العمارة اذا احتيج اليها و تقطع الجهات الموقوف عليها ان لم يخف ضرر بين فان خيف قدم (البحر الرائق فى الوقف)

زيد متولىسى اولديغى وقفك غله سندن وقفك ناظرى عمروه مستحق اولديغى وظيفه سنى تماما ويردكده عمرو قناعت ايتميوب غلهء وقفدن باكه جاره نامنه شوقدر اقچه ويرديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لا يحل لصاحب وظيفة ان يتناول زيادة عما عين له الواقف (خيريه)

بر وقفدن مشروطيت اوزره خدمت مقابله سنده وظيفه يه متصرف اولان زيد برمدت اداء خدمت ايدوب مستحق اولديغى شو قدر اقچه وظيفه سنى متولى يدنده اولان غلهء وقفدن طلب ايتدكده متولى مجرد يدكده برات يوقدر ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(فى الوظايف شوب الاجارة فكان القدر الذى يتناوله من الوقف هو فى مقابلة هذا العمل فى معنى الاجرة (انفع الوسائل)

بر مدرسه زيدك رفعندن براتله عمروه توجيه اولنوب بعده زيد فوت اولدقده اول مدرسه زيدك اوزرنده اولمق ملاحظه سيله زيدك فوتندن براتله بكره توجيه اولنوب عمروك رفعنه تعرض اولنماسه بعده بكر مدرسهٔ مزبوره ده برمدت تدريس ايدوب اداء خدمت ايتمكله خدمت مزبوره مقابله سنده تعيين اولنان مدت مزبوره نك وظيفه سنى متوليدن الدقدنصكره بكردن رفع اولنوب مدرسه عمروه ابقا اولنسه عمرو مدت مزبوره ده وجه محرر اوزره الديغى وظيفه يى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(والمدرس يستحق المعلوم من وقت مباشرته بالدريس كالامام يستحق من وقت مباشرته بالامامة وحكم المؤذن كالامام لان اصحابنا اعتبروا المعلوم اجرة وهى لا تجب الا باداء الخدمة (البحر الرائق فى الوقف) غاب المتفقه شهرا او شهرين يحرم عليه اخذ المرسوم بلا خلاف ان كان مشاهرة وان كان مسانهة وحضر وقت القسمة وقد اقام اكثر السنة يحل (قنيه فيما يحل للمدرس من الوقف)

زيد مستغلاتى قرى ومزارع اولان مدرسه يه رؤس همايون ايله مدرس اولدقده مدرسهٔ مزبوره يه سابقا مدرس اولنلره نقدر اقچه وظيفه و يريله كلمش ايسه زيد دخى اولقدر اقچه وظيفه اله ديو امر سلطانى صادر اولمغله زيد برمدت اداء خدمت ايدوب امر سلطانى موجبنجه اسلافنك الدقلرى قدر وظيفه يى متولىسى عمرو يدنده اولان غلهء وقفدن المق استدكده عمرو وقفده مساعده وارايكن مجرد وقفيه ده شو قدر

ناقص تحریر اولنمغله وقفیه ده تحریر اولنان مقداری وریرم دیو زیاده یی ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ونقل عن المبسوط ان السلطان یجوز له مخالفة الشرط اذا كان غالب جهات الوقف قری ومزارع فیعمل بامره وان غایر شرط الواقف لان اصلها لبیت المال (الدر المختار فی الوقف)

زید بر وقفدن خدمت مقابله سنده براتله وظیفه یه متصرف ایکن جلوس همایون واقع اولدقده برقاچ آی اداء خدمت ایتدکدنصکره براتنی تجدید ایدوب بعده مستحق اولدیغی شوقدر اقچه وظیفه سنك قانون اوزره برآیلغندن ماعداسنی متولیسی عمروك یدنده اولان غلهٔ وقفدن المق استدکده عمرو مجرد تجدید برات ایتمامکله تجدید برات تاریخنه کلنجه وظیفه یه مستحق اولمازسن دیو بغیر وجه ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فی الوضایف شوب الاجارة فكان القدر الذی یتناوله من الوقف هو فی مقابلة هذا العمل فی معنی الاجرة (انفع الوسائل) لایلزم الاجر بالعقد بل بتعجیله اوشرطه حال العقد اوالاستیفاء ای استیفاء المنفعة المعقود علیها فان الاجر حینئذ تجب ایضا (درر فی الاجارة ملخصا)

زید بر مسجد شریفده برقاچ جزء شریف تلاوت اولنمق ایچون شوقدر اقچه وقف ایدوب اول مسجد شریفك مؤذنی عمروه ایکی جزء شریف شرط ایتمکله عمرو برمدت شرط واقف اوزره اداء خدمت ایدوب مستحق اولدیغی وظیفه سنی متولی یدنده اولان غلهٔ وقفدن المق استدکده متولی مجرد سن محاسبه دن تذکره المدك دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (یفهم مما مر من انفع الوسائل والدرر)

برجامع قدیمك وقفیه سی اولمیوب لکن مقدما اول جامع شریفده امام وخطیب اولنلر امامت وخطابت خدمتی مقابله سنده یومی اون بشر اقچه اله کلمریله حالا جامع مزبورده امام وخطیب اولان زید برمدت اداء خدمت ایدوب وقف مزبوره متولی دخی اولمغله امامت وخطابت خدمتی مقابله سنده قدیمدن الهکلن یومی اون بش اقچه یی غلهٔ وقفدن الدقدنصکره زید تولیتدن معزول اولوب یرینه عمرو متولی اولسه عمرو زیده شرط واقف اون بشر اقچه اولدیغنی اثبات ایله والا الدیغك وظیفه نك شومقداریی سندن استرداد ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل شیخ الاسلام عن وقف مشهور اشتبهت مصارفه و قدر مایصرف الی مستحقیه قال ینظر الی المعهود من حاله فیما سبق من الزمان من ان قوامه كیف یعملون فیه والی من یصرفونه وكم یعطون فیبنی علی ذلك لان الظاهر انهم كانوا یفعلون ذلك علی موافقة شرط الواقف (فی الحادی والعشرین من وقف المحیط) ما كان قدیما یترك علی قدمه وعلی حاله ولایتغیر الا بحجة (خانیه فی الشرب)

بر وقفك مستغلاتندن برسنه غله حاصل اولماسه مرتزقه حاكم امرنسز وظيفه مزى مالكدن ويرديو متوليه جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(المتولى ليس بمطلوب بمالم يقبضه (عطائيه)

مستغلاتى قرى ومزارع اولان مدرسه رؤس همايون ايله يومى اللى اقچه وظيفه ايله زيده توجيه اولنوب زيد بعد اداء الخدمه اول قدر وظيفه سنى متوليدن طلب ايتدكده وقفده مساعده وار ايكن مجرد وقفيه ده اوتوز اقچه قيد اولنمشدر ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ونقل عن المبسوط ان السلطان يجوز له مخالفة الشرط اذا كان غالب جهات الوقف قرى ومزارع فيعمل بامره وان غاير شرط الواقف لان اصلها لبيت المال

(الدر المختار فى الوقف)

بر مسجدده يومى يكرمى بش اقچه وظيفه ايله امام اولان زيد فوت اولوب امامت زيدك صغير اوغلى عمروه توجيه اولنمغله صغيرك وصيى بكر بشرى امامت خدمتى ايتمك اوزره يومى بش اقچه يه استيجار ايدوب بشر دخى بر مدت امامت خدمتنى ادا ايتدكدنصكره خدمت مزبوره مقابله سنده تعيين اولنان وظيفه نك جمله سنى بكر متوليدن اليه بشر اجر مسماسنى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولا لاجل الطاعات مثل الاذان والحج والامامة وتعليم القرأن والفقه ويفتى اليوم بصحتها لتعليم القرأن والفقه والامامة والاذان ويجبر المستأجر على دفع ما قبل فيجب المسمى بعقد واجر المثل اذا لم يذكر مدة (الدر المختار فى الاجارة الفاسدة)

وسيجئ تحقيقه من البحر

زيد صغير يومى شو قدر اقچه وظيفه ايله بر جامعك مؤذنى اولوب لكن اداء خدمته اقتدارى اولمامغين وصيى عمرو بكرى خدمت مزبوره ايچون وظيفه مزبوره نك نصفيله صغير طرفندن استنابه ايدوب بكر دخى بر مدت اداء خدمت ايدوب مدت مزبوره ده وظيفه مرقومه نك نصفنى الدقدنصكره عمروك يرينه بشر وصى اولسه بشر بكرك وجه محرر اوزره الديغى وظيفه يى صغير ايچون استرداد ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وفى القنية استخلف الامام خليفة فى المسجد ليؤم فيه زمان غيبته لايستحق الخليفة من اوقاف الامامة شيئا ان كان الامام ام اكثر السنة انتهى وحاصله ان النائب لايستحق من الوقف شيئا لان الاستحقاق بالتقرير ولم يوجد ويستحق الاصيل الكل ان عمل اكثر السنة وسكت عما يعينه الاصيل للنائب كل شهر فى مقابلة عمله هل يستحقه النائب عليه اولا والظاهر انه يستحقه لانها اجارة وقد وفى العمل بناء على قول المتأخرين المفتى به من جواز الاستيجار على الامامة والتدريس وتعليم القرأن (البحر الرائق)

﴿مسائل شتى﴾

بر وقف منزلك عرصه سى مقاطعه لو زيدك وقفى و بناسى عمروك جهت اخرايه مشروطه

وقفی اولمق اوزره عمروك وقفی متولیلری ضبط ایدوب عرصه‌نك مقاطعه‌سنی عرصه متولیسنه و یره کلمشلر ایکن زیدك وقفی متولیسی بکر عمروك وقفی متولیسی بشره منزلك بناسی عمروك وقفی اولدیغنی اثبات ایله والابنایی عرصه وقفیچون ضبط ایدرم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(الاصل بقاء ماکان علی ما کان (اشباه فی القاعدة الثالثة)

زید بر وقفه برقاچ سنه متولی اولوب بعده قاضی اول سندلك محاسبه‌سنی کوروب قبول ودفتری امضا ایلسه حالا اول دفتر محاسبهٔ مزبوره معمول علیه اولوب معتبر اولور می * الجواب * اولور دفترده محل شبهه وار ایسه جواب طلب اولنور

(وینبغی للقاضی ان یحاسب امناءه فیما فی اید یهم من اموال الیتامی ایعرف الخائن فیستبدله وکذا القوام علی الاوقاف (قنیه فی تصرفات القیم) فان عرف بالامانة یقبل القاضی الاجمال ولایجبره علی التفسیر شیئا فشیئا وان کان متهما یجبره القاضی علی التفسیر شیئا فشیئا ولایحبسه ولکن یحضره یومین اوثلثة و یخوفه و یهدده ان لم یفسره فان فعل والا یکتفی منه بالیمین ولو عزل القاضی ونصب غیره فقال الوصی للمنصوب حاسبنی المعزول لایقبله الابینة (قنیه فی المحل المذکور)

زید تحت اجاره‌سنده اولان وقف عرصه‌ده مالیله منزل بنا ایتدکده تبرعا وقف ایچون بنا ایلدم دیو اشهاد ایتدکدنصکره زید نادم اولوب اول بنایی بیعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والاجنبی اذا بنی ولم ینوشیئا فله ذلك وان نوی کونه للوقف کان وقفا کذا الغراس یعنی انه کالبناء فی جمیع ماذکرنا (درر فی الوقف) واذا صح الوقف لم یجز بیعه (بدایه فی الوقف)

زید عرصه سی مقاطعه‌لو وقف و بناسی ملك اولان دکانه متصرف ایکن فوت اولوب قزی هندی ولابوین قرنداشی زینبی ترك ایتدکده قبل القسمه اول دکانی هند تغلبا مستقلة قبض ایلسه زینب دکاندن حصه سنی ضبطه قادره اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من الدرر)

زید تحت اجاره‌سنده اولان وقف عرصه‌ده متولی اذنسز کندی مالیله نفسیچون بنا احداث ایلسه اول بنا زیدك ملکی اولور می * الجواب * اولور لکن مستحق القلع اولور

حانوت وقف بنی ساکنه فیه بلا اذن متولیه لولم یضر رفعه بنائه القدیم رفعه وهو للساکن (فصولین فی الثانی والثلثین)

متولی اولمیان زید بر وقف عرصه‌ده مالیله اوطه بنا ایتدکده وقف ایچون یا نفسیچون بنا ایتدیکنی بیان ایلماسه حالا زید نفسم ایچون بنا ایتدم دیوب بنایی ملکیت اوزره ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور لکن متولی اذنسز اولیجق مستحق القلع اولور * جواب آخر * اولور لکن متولی اذنسز یاپیلان بنا مستحق القلع اولور

حانوت وقف بنى فيه ساكنه بلا اذن متوليه وقال انفقت كذا وكذا لو لم يضر رفعه بنبائه القديم رفعه وهو للساكن ومايضر رفعه فهو الذى ضيع ماله فيتربص الى ان يتخلص ماله من تحت البناء ثم يأخذه ولا يكون بناء المستأجر فيه مانعا من صحة الاجارة من غيره اذلا يد له على ذلك البناء حيث لايملك رفعه ولو اصطلحوا على ان يجعل ذلك للوقف بثمن لايتجاوز اقل القيمتين منزوعا ومبنيافيه صح (فصولين ٣٤)

زيد متولبسى اولديغى وقف منزلى عدد شهور بيان اولنمدين آيده بكرمى اقجه يه عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد وقفك مرتزقه سندن بكرى رؤس شهورده اجارۀ مرقومه يى قبضه توكيل واحاله ايلسه عمرو اجارۀ مرقومه يى بكره ويردكده بكر راضى اولميوب بنم وقفدن وظيفۀ معينه م يكرمى بش اقچه اولمغله يكرمى بش اقچه الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والاصل ان الوكيل بالقبض انما يملك القبض على وجه لايكون للموكل ان يمتنع عنه (عماديه فى الثالث والثلثين)

زيد متولبسى اولديغى وقف عرصه يى عدد شهور بيان اولنمدين اجرمثلى اولان آيده قرق بشر اقچه يه عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره زيد وقفك مرتزقه سندن بكرى رؤس شهورده اجارۀ مرقومه يى وظيفۀ معينه سى مقابله سنده قبضه توكيل واحاله ايتمكله عمرو بر مدت اجارۀ مرقومه يى بكره ويردكدنصكره زيدك يرينه بشر متولى اولسه بشر عمروه وجه محرر اوزره بكره ويرديككى طو تمام مبلغ مزبورى تكرار بأكه ويرديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا قبض الدين من الغريم برئ الغريم لان القبض الصحيح يوجب البراءة (من وكالة البدايع)

زيد برجهته براتله متصرف ايكن فوت اولدقده اول جهت زيدك فوتندن براتله عمروه توجيه اولندقدنصكره جهت مرقومه بكرك اوزرنده اولمق ملاحظه سيله بكرك رفعندن براتله بشره توجيه اولنوب عمروك رفعنه تعرض اولنماسه قنقيسنك براتيله عمل اولنور * الجواب * عمروك براتيله

(البراءة السلطانية اذا وردت فى خصوص ثم ظهرت اخرى فى ذلك الخصوص وكان مضمونا هما متضادين فالعمل بالبراءة المتقدمة تاريخها (منح فى الجهاد)

برقريه حدودى داخلنده واقع موضعده اوصاف حدودى معلوم بر وقف مزرعه يه براتله متصرف اولان زيد فوت اولدقده زيدك محلولندن عسكرى قيدنده بولنان اول مزرعه نك اسميله عمروه توجيه اولنوب يدينه عسكرى براتى ويرلدكدنصكره ماليه قيدنده اول مزرعه آخر اسميله مقيد اولمغله ماليه ده بولنان اول مزرعه نك اسميله بكره توجيه ويدينه ماليه براتى ويريلوب عمروك رفعنه تعرض اولنماسه قنقيسنك براتيله عمل اولنورمى * الجواب * عمروك براتيله عمل اولنور

بوصورتده عمرو اول مزرعه يى ضبط ايتمك استدكده بكر بنم براتم ماليه دندر اعتبار

قيدنده اولان اسمه درعمروك يدنده اولان عسكرى براتنه اعتبار يوقدر ديو عمرويى منع ايدوب مزرعه يى كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وقفت على جواب فتوى ابى السعود العمادى بخطه وهى البراءة السلطانية اذا وردت فى خصوص ثم ظهرت اخرى فى ذلك الخصوص وكان مضمونا هما متضادين فالعمل بالبراءة المتقدمة تاريخها اما اذا ورد الامران فى خصوص وكان مضمونا هما متعارضين فالعمل بالامر المتأخر تاريخه اذ الثانى ناسخ للاول ولان البراءة متعلقة بالمال والامام ليس له ان يخرج شيئا من يده الا بحق ثابت معروف والامر متعلق برأى الامام غالبا من جهاد الخ

(صرة الفتاوى فى آخر الدعوى)

برزاويه زيدك فوتندن عسكرى براتيله عمروه توجيه اولندقدنصكره اول زاويه زيدك فوتندن ماليه براتيله بكره دخى توجيه اولنوب لكن عمروك رفعنه تعرض اولنماسه بكرك براتيله عمل اولنميوب عمروك براتيله عمل اولنورمى * الجواب * برات پادشاهكدر عسكرى وماليه بردر مقدم تاريخ اولوب رفعنه تعرض اولنمدقجه مقدم ايله عمل اولنور

(مرنقله آنفا من صرة الفتاوى)

بروقفك ناظرى اولان زيد وقف مزبورك توليتنى دخى كندويه توجيه و برات ايتدروب توليت مرقومه يى نظارت ايله جمع ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل اوصى الى رجل وجعل غيره مشرفا عليه ذكر الناطفى انهما وصيان كانه قال جعلتكما وصيين فلا ينفرد احدهما بما لا ينفرد احد الوصيين وقال شيخ الاسلام ابو بكر محمد بن الفضل يكون الوصى اولى بالامساك ولا يكون المشرف وصيا واثر كونه مشرفا ان لا يجوز تصرف الوصى الا بعلمه (من وصايا الخانية فى باب الوصى)

زيد كسنه يه مشروطه اولميان امامت جهتنه متصرف ايكن فوت اولسه زيدك اوغلى عمرو امامته اهل اولوب اداسنه قادر ايكن حاكم جهت مزبوره يى عمروه توجيه ايتميوب اجنبى يه توجيهه قادر اولورمى * الجواب * عمروه توجيه ايتمك كركدر

(واذا مات من له وظيفة فى بيت المال بحق الشرع واعزاز الدين كاجر الامامة والتأذين وغير ذلك مما فيه صلاح الاسلام والمسلمين وللميت ابناء يراعون ويقيمون حق الشرع واعزاز الاسلام كما يراعى ويقيم الاب فللامام ان يعطى وظيفة الاب لابناء الميت لا بغيرهم لحصول المقصود للشرع (خزانة الروايات قبيل صدقة الفطر)

عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى زيدك ملكى اولان منزل بالكليه منهدم اولوب عرصه صرفه قالمغله زيد عرصه مرقومه يى متولى يه تسليم مراد ايتدكده متولى الميوب كالاول مقاطعه ايله تصرف ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الرضاء شرط صحة هذه العقود (درر فى الاكراه)

مدت معينه ايله ايجارى مشروط اولميان وقف حمامك متولسى زيد اول حمامى ايكى سنه تمامنه دك عمروه ايجار وتسليم ايلسه زيد وقفه نافع اولمغله سنه تمامنده اول حمامى عمرودن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(يتبع شرط الواقف فى اجارته فلو اهمل مدتها قيل يطلق وقيل يقيد بسنة و بها يفتى فى الدار و بثلث سنين فى الارض (درر فى الوقف ملخصا)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملكى اولان منزلك بناسنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بناء مزبور محترق اولسه عمرو مجرد عرصه سى وقف اولمغله ثمن مزبوردن استيفا ايتديكى مقدارى استرداد ايدرم ديو زيده جبره قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وان هلك بعد القبض فعلى المشترى الا اذا اتلفه البايع والقبض بلا اذنه والثمن حال غير منقود فالبايع يعتبر مستردا و يبطل البيع وسقط الثمن عن المشترى (بزازيه فى الثانى عشر من البيوع)

زيد بر وقف عرصه يى متوليسندن استيجار ايتدكدنصكره اول عرصه ده بولدبغى مرمرديركى مجرد تصرفنده اولمغله اول ديرك ملكم اولمش اولور ديوب اخذ و بيعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(اصله مامر من ان الاجارة بيع المنفعة لا بيع العين حتى يملك المستأجر رقبة العرصة مع مافى ظاهرها و باطنها فيكون ماظهر للوقف لا له (عطائيه فى الوقف)

{فى الاجارة المعجلة والمؤجلة}

زيد بر وقف دكانه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن بلا ولد فوت اولوب متوليسى دكانى آخره ايجار مراد ايتدكده ورثه سى مجرد ورثه سى اولمغله بز ضبط ايدرز ديمكه قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(وتنفسخ الاجارة بلا حاجة الى الفسخ بموت احدهما اى العاقدين لو عقدها لنفسه لانها لو بقيت تصير المنفعة المملوكة او الاجرة المملوكة لغير العاقد مستحقة بالعقد لانتقالها الى الوارث وهو لا يجوز ولو عقدها لغيره لا اى لا تنفسخ كالوكيل والوصى والمتولى لبقاء حق المستحق عليه والمستحق حتى لو مات المعقود عليه بطلت لما ذكرنا (درر فى فسخ الاجارة)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف منزلى زوجه سى هنده فراغ ايدوب لكن اذن متولى بولنماسه هند فراغ مزبوره بناء منزله مداخله يه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(هذا الجواب ظاهر على ماذهب اليه بعض مشايخ الاسلام من ان الفراغ ليس بايجار بل هو نزول عن الحق المجرد واما على ما ذهب اليه بعضهم من ان الفراغ ايجار واذن المتولى متمم ومصحح للفراغ فلان الفارغ مستأجر اجارة فاسدة والمستأجر اجارة فاسدة لا يملك الاجارة من غيره على قول كما فى البزازية والتنوير وغيرهما فحينئذ لو آجر الفارغ بلا اذن المتولى يكون فضوليا فلا تنفذ اجارته لعدم الملك والولاية وللفضولى ان يفسخ العقد قبل اجازة من له الاجارة هذا ماظهر لى فى امثال هذه المسائل من التحقيق ومن الله تعالى التوفيق (لمرتبه الفقير)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف عرصه يى عمروه فراغه وعد ايدوب لكن اذن متولى بولنمامغله زيد وعدندن رجوع ايلسه عمرو وعد مزبوره بناء عرصه يه مداخله يه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(المواعيد لايتعلق بها اللزوم (ذخيره فى اوائل المداينات)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف منزلى اذن متولى ايله عمروه فراغه بكرى توكيل ايتمكله بكر منزل مزبورى زيدك صحتنده اذن متولى ايله عمروه فراغ ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه زيدك اوغلى بشر منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(كل عقد جاز ان يعقده الانسان بنفسه جاز ان يوكل غيره للحاجة (مختارات النوازل فى الاجارة) قدمر ان الفراغ يجار شرعا والتوكيل بالايجار جائز (عطائيه)

هند اوغلى عمرو صغيرك اجارتين ايله تصرفنده اولان وقف حمامى فضولا بكره فراغ ايدوب بكر دخى اول حمامى برقاچ سنه ضبط وتصرف ايلسه حالا عمرو بالغ اولوب وقفك متوليسنك رأيله حمامى بكردن الدقده مدت مزبورده حامك اجرمثلنى دخى متولينك توكيليله بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ووليه ابوه ثم وصيه بعد موته ثم وصى وصيه كما فى القهستانى عن العمادية ثم بعدهما جده الصحيح وان علا ثم وصيه ووصى وصيه قهستانى والزيلعى ثم الوالى بالطريق الاولى ثم القاضى اووصيه ايهما تصرف يصح فلذا لم يقل ثم دون الام اووصيها هذا فى المال دون النكاح (الدر المختار فى الماذون) وفى فوائد صاحب المحيط اذا اشترى دارا وسكنها ثم ظهر انها وقف اوكانت للصغير يجب اجر المثل صيانة للوقف والصغير (عماديه فى العاشر)

زيد صغيرك باباسندن انتقال ايدن اجارهٔ معجله ومؤجله لو وقف عقار تعميره محتاج اولوب تعمير اولماديغى تقديرجه خراب اولوب ضرر متعين اولمغله صغيرك وصيسى عمرو اول عقارك تعميرى صغيره نافع اولمغله معجله سنه محسوب اولمق اوزره صغيرك ماليله تعميره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وللوصى ان يفعل ما كان خيرا لليتيم (ادب الاوصياء وكذا فى الخانيه)

بوصورتده عمرو اول عقارى صغيرك ماليله تعمير ايتدكدنصكره صغير فوت اولسه ورثه سى صغيرك مالندن تعمير ايچون صرف ايتديكى اقچه يى عمروه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والامين انما يضمن بالتعدى وانه نوعان اتلاف وترك الحفظ ولم يوجد واحد منهما (پيرى على الاشباه فى الامانات)

زيد بر وقف منزله اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن فوت اولوب ظاهرده اولادى اولمامغله متوليسى عمرو منزل مزبورى شوقدر اقچه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله بكره ايجار واولقدر اقچه يى بكردن بيدئين الدقدنصكره بكر سكز سنه ضبط ايتدكده زيدك اوغلى

بشرط ظهور ایتمکله بشرمنزل مزبوری رأی متولیله بکردن السه حالا عمرو مبلغ مزبوردن بکرک استیفا ایتدیکی مقداری بکره و یرد کن بکر راضی اولمیوب مبلغ مزبوری تماما و یر د یو عمروه جبره قادر اولور می * الجواب * اولمز

(والموجر اذا قبض الاجرة کلها ثم انقضت الاجارة کان له بحساب مامضی مما قد استوفی منافعه و یرد الباقی علی المستأجر (شرح الطحاوی) مداره ان المتولی لو آجر الوقف کل یوم بدراهم معلومة ولم یذکر عدد الایام فالعقد صحیح فی یوم واحد وفاسد فی بقیة الایام معناه ان للمتولی ان یفسخ الاجارة آخر الیوم و یوجر الوقف ممن شاء فاذا فسخها وآجر من الآخر لیس للاول ان یعارضه لانه ماهو اولی من الثانی و باقی القیود رعایة للامر القانونی فتأمل (عطائیه فی الوقف)

برخانک عرصه سنک شوقدر ذراعی اوزرنده مبنی اولان شوقدر عدد اوطه لر زیدک وقفی وماعدا عرصه اوزرنده مبنی اولان اوطه لر عمروک وقفی اولوب هر وقفک متولیسی وغله سنک مصارفی بشقه بشقه اولوب بکر ایکی وقفک متولیلرندن اول خانک جمله سنی اجارهٔ معجله ومؤجله ایله استیجار ایدوب متصرف ایکن بلا ولد فوت اولمغله متولیلری اول خانی ضبط واجارهٔ معجله ومؤجلهٔ معلومه ایله بشره ایجار وتسلیم ایدوب معجله یی قبض ایتدکلرندن صکره زیدک وقفنک متولیسی خالد متولیسی اولدیغی عرصه اوزرنده اولان اوطه لره معجلهٔ مرقومه دن اصابت ایدن مقداری معینی قبض ایتمک استدکده عمروک وقفی متولیسی ولید راضی اولمیوب اجارهٔ مؤجله یه نظر اقتسام ایده لم دیو بغیر وجه مداخله یه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(لیس للمتولی ان یتجاوز امر الواقف وشرطه (ذخیره)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله تصرفنده اولان وقف منزلی عمروه شوقدر اقچه بدل مقابله سنده فراغ وقبض بدل ایدوب لکن اذن متولی بولنمیوب عمرو منزلی قبض ایلماسه عمرو بدل مرقومی زیددن استرداده قادر اولور می * الجواب * اولور

(الحقوق المجردة لایجوز الاعتیاض عنها وللدافع الرجوع (اشباه ملخصا) من دفع شیئا لیس واجبا علیه فله استرداده (حموی علی الاشباه)

(وقدمر نوع تفصیل فی المسئلة الثانیة)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله تصرفنده اولان وقف دکانی عمروه شوقدر اقچه بدل مقابله سنده فراغ وقبض بدل ایدوب لکن اذن متولی بولنماسه حالا عمرو دکانی زیده رد ایدوب بدل مرقومی زیددن استرداده قادر اولور می * الجواب * اولور

(مرت مسئلته آنفا)

هند اجارهٔ معجله ومؤجله ایله تصرفنده اولان وقف منزلی زیده شوقدر اقچه بدل مقابله سنده فراغ وقبض بدل ایدوب لکن اذن متولی بولنمدین زید فوت اولسه ورثه سی منزلی هنده رد ایدوب بدل مرقومی هنددن استرداده قادر اولورلر می * الجواب * اولورلر (مر نقله من الاشباه والحموی)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف منزلى هنده فراغ وهند قاضيدن حجت الوب بعده اذن متولى بولنمدين زيد بلا ولد فوت اولسه متولى منزلى وقف ايچون ضبط مراد ايتدكده هند وجه محرر اوزره اولان فراغه بناء متولى يى منعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى القنية لايملك القاضى التصرف فى مال اليتيم مع وجود وصيه ولوكان منصوبة انتهى وعلى هذا لايملك القاضى التصرف فى الوقف مع وجود ناظره ولو من قبله (اشباه فى القاعدة السادسة عشر)

زيد بروقف دكانه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن فوت اولوب قزى هندى ولابوين قز قرنداشى زينبى ترك ايتدكده هند دكانى مستقلة ضبط ايلسه زينب مجرد زيدك قز قرنداشى اولمغله اول دكانك تصرفنده هنده مشاركته قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وتنفسخ الاجارة بلاحاجة الى الفسخ بموت احدهما اى العاقدين لوعقدها لنفسه لانها لو بقيت تصير المنفعة المملوكة اوالاجرة المملوكة لغير العاقد مستحقة بالعقد لانتقالها الى الوارث وهو لايجوز (درر فى فسخ الاجارة) ومبنى الانتقال للبنت الامر القانونى

زيد وعمرو بروقف عرصه يه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرفلر ايكن زيد حصه سنى اذن متوليله بكره فراغ بكردخى ضبط ايلسه عمرو مجرد بن زيدك شريكى اولمغله فراغه اولايم ديو اول حصه يه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم بعد الطريق لجاره عقار واحترز به عمايكون وقفا اواجارة اووديعة (قهستانى فى الشفعة) لاشفعة فى الوقف لاللقيم ولا للموقوف عليـه (نقد الفتاوى)

توليت وسكناسى واقفك مطلقا اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقف منزلى اولاددن زيد بغير وجه شوقدر الجه معجله ومؤجلهٔ معلومه ايله عمروه ايجار وتسليم ومعجلهٔ مرقومه يى عمرودن الوب عمرودخى منزلى برقاچ سنه ضبط ايتدكدنصكره اولاددن بكر منزلى مزبورى حكم حاكم ايله زيدك حضورنده عمرودن الوب ضبط ايلسه عمرو معجلهٔ مرقومه دن استيفا ايتمديكى مقدارى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والموجر اذا قبض الاجرة كلها ثم نقضت الاجارة كان له بحساب مامضى مماقد استوفى منافعه ويرد الباقى على المستأجر (شرح الطحاوى فى الاجارة)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف اولديغى وقف عرصه اوزرينه متوليسى عمروك اذنى وكندى ماليله مصروفنى اجرتنه محسوب ايتمك اوزره وقف ايچون منزل بنا ايدوب بعده زيد مصروفنى استيفا ايتمدين زمان قليلده بلا ولد فوت اولوب عمرو اول منزلى وقف ايچون ضبط ايلسه زيدك ورثه سى عمروه زيدك مصروفندن استيفا ايتمديكى مقدارى مال وقفدن ويروالاز يدك مصروفنى استيفا ايدنجه منزلى ضبط ايدرزديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(اذا فسخ العقد بعد تعجيل الاجرة صحيحا كان العقد اوفاسدا فللمعجل حبس المبدل

حتى يستوفى البدل ذكره الزيلعى فى البيع الفاسد مصرحا بان للمستأجر حبس العين
حتى يستوفى ما عجله ولا يخالفه ما فى اجارات الولوالجية لانه فيما اذا كانت العين فى يد الموجر
وما ذكره الزيلعى انما هو فيما اذا كانت فى يد المستأجر وقد صرح به فى الاجارة الفاسدة
من جامع الفصولين (اشباه فى الاجارة)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف دكانى شوقدر اقچه بدل مقابله سنده
اذن متوليله عمروه فراغ وقبض بدل ايتدكدنصكره عمرو زيده هرنه زمان مبلغ مزبورى باكه
ويررسك دكانى ساكه ويره يم ديو وعد ايلسه زيد وعد مزبوره بناء اولقدر اقچه يى عمروه
ويروب دكانى عمرودن جبرا المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(المواعيد لايتعلق بها اللزوم (ذخيره فى المداينات)

زيد متوليسى اولديغى وقف منزلى شوقدر اقچه معجله ومؤجله ايله هنده ايجار وتسليم
ومعجله يى قبض ايدوب هند دخى برمدت ضبط وتصرف ايدوب معجله مرقومه يى استيفا
ايتدكدنصكره هند ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده بلا ولد فوت اولسه متولى منزلى
وقف ايچون ضبط مراد ايتدكده هندك داينلرى منزلى بز ديننز ايچون ضبط ايدرز
ديو متولى يى منعه قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر
(مبناه ان حقوقهم تتعلق بالتركة المملوكة والمنزل الموقوف لايكون ملكا له حتى يتعلق
حقوقهم به كما لايخفى (عطائيه فى الوقف)

هندك اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف حمام خراب اولوب تعميره محتاج
اولمغله هند متوليسى زيدك اذنى وكندى ماليله مصروفى اجرته محسوب اولمق اوزره حمامى
تعمير ايتدكدنصكره هند مصروفنى استيفا ايتمدين زمان قليلده بلا ولد فوت اولوب زيد
حمامى ضبط وآخره ايجار ايلسه هندك ورثه سى هندك مصروفندن استيفا اولنميان
مقدارى زيددن المغه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر
(وان كان رب الدار امر المستأجر بان يبنى فى الدار على ان يحسب له ذلك من الاجر فصرف
المستأجر من ماله قدرا معروفا الى بنائه فبناه ثم اخرج المستأجر من الدار قبل استيفاء
ماصرفه له ان يرجع به على الموجر الآمر (من اجارة المحيط ملخصا)

زيدك زوجه سى هند ايله على الاشتراك السوى اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان
وقف منزل محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالدقده زيد عرصهٔ مزبوره يى متولى اذننسز
كندى ماليله نفسيچون مستقلا منزل بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر
ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه اول بنايى ميراثه ادخال ايتمك استدكلرنده هند بطريق الارث
حصه سنه راضيه اولميوب مجرد عرصه سى وقف اولوب مقدما زيد ايله اشتراكم اولمغله بنانك
نصفنى بن ضبط ايدرم ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(رجل بنى فى ارض الوقف ينظر ان نوى للوقف صار وقفا والا فلو به ناخذ (خزانة
لاكمل) عمر دار زوجته بماله باذنها فالعمارة لها والنفقة دين عليها لصحة امرها ولو عمر لنفسه
بلا اذنها فالعمارة له ويكون غاصبا للعرصة فيؤمر بالتفريغ بطلبها ذلك

(الدر المختار فى مسائل شتى)

زيد مرض موتنده فى ديارنا متعارف اولان اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ فاسده ايله تصرفنده اولان وقف دكاندن قصر يد ايدوب عمرودخى دكان مزبورى اجارهٔ فاسدهٔ مرقومه ايله متوليسندن استيجار ايتدكدنصكره زيد بلا ولد فوت اولسه متولى دكانى عمرودن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مبناه القانونى عدم اعتبار الفراغ فى المرض (عطائيه)

زيد عرصه سى و بناسى وقف اولان دكانلره اجارهٔ معجله ومؤجله ايله على وجه الاجارة الفاسدة متصرف ايكن معجلهٔ مرقومه يى استيفا ايتدكدنصكره زيد مفلسا فوت اولوب زوجه سى هندى واوغلى عمروى ترك ايتدكده عمرو اول دكانلرى اذن متوليله ضبط ايلسه هند اول دكانلرى ميراثه ادخال ايدرزديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته من الدرر)

زيد فى ديارنا متعارفه اولان اجارهٔ معجله ومؤجلهٔ فاسده ايله تصرفنده اولان وقف منزلدن عمرودن بدل فراغ نامنه شوقدر اقجه المغله قصر يد ايدوب عمرو متوليسندن استيجار ايتدكده عمروزيده هرنه زمان بدل فراغى باكه و يررسك منزلى سا كه فراغت ايده يم ديو وعد ايلسه حالا زيد وعد مرقومه بناء اولقدر اقجه يى عمروه و يروب منزلى جبرا عمروك يدندن نزع وآخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

المواعيد غير لازمة (فوائد زينيه)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله على وجه الاجارة الفاسدة متصرف اولديغى وقف منزلى شوقدر اقجه بدل مقابله سنده عمروه فراغ وقبض بدل ايدوب عمرو برمدت متصرف اولوب بدل مرقومى استيفا ايتدكدنصكره عمرودخى منزل مزبورى شوقدر اقجه بدل مقابله سنده بكره فراغ وقبض بدل ايدوب بعده بكر بدل مرقومى استيفا ايتمدين زمان قليلده بلا ولد فوت اولوب متولى منزلى وقف ايچون ضبط ايلسه بكرك ورثه سى بكرك استيفا ايتمديكى مقدارى عمرودن طلب ايتميوب زيدن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا مات المستأجر فى اثناء مدته تنفسخ اجارته وترجع ورثته بما عجل من الاجرة لما بقى من المدة على القابضين اوعلى من ضمن الدرك فى الاجارة (فتاوى قارئ الهدايه)

لا لزوم بلا التزام (درر فى الحوالة)

﴿كتاب البيوع﴾

البيع فى اللغة مطلق المبادلة وكذلك الشراء سواء كانت فى مال اوغيره قال الله تعالى ان الله اشترى من المؤمنين انفسهم واموالهم بان لهم الجنة وفى الشرع مبادلة المال المتقوم بالمال المتقوم تمليكا وتملكا وهو عقد مشروع ثبت شرعيته بالكتاب والسنة والمعقول

(اختيار شرح المختار)

زيد والى برقصبه اهاليسندن مجانا شوقدر اربه طلب ايتدكده اهاليدن عمرو و بكر بشردن ثمن معلومه اولقدر اربه اشترا ايدوب بعده عمرو و بكر اربه يى قبضه خالدى توكيل

ایتملریله بشمر ار به بی خالده تسلیم ایدوب خالد دخی ار به بی زیده و یرسه بشمر ثمن مز بوری عمرو و بکردن طلب ایتدکده عمرو و بکر مجرد ار به زیده و یرلمکله ثمنی زیددن الدیوب و برمامکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(واما حکمه فثبوت الملك فی المبیع للمشتری وفی الثمن للبایع (فی الاول من بیوع الهندیه)
وباقی القیود ظاهرة (لمرتبه)
زید والی برقصبه اهالیسندن مجانا شوقدر اربه طلب ایتدکده اهالیدن برقاچ کسنه لر عمرودن ثمن معلومه اولقدر اربه اشترا ایدوب بعده اول کسنه لر اربه بی قبضه بکری توکیل ایتملریله عمرو اربه بی بکره تسلیم بکر دخی قبض ایدوب بعده بکر اول کسنه لرك امرلریله زیده و یرسه عمرو ثمن مزبوری اول کسنه لردن طلب ایتدکده اول کسنه لر مجرد اربه وجه محرر اوزره زیده و یرلمکله ثمنی زیددن ال دیوب و برمامکه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(ومن ظلم لیس له ان یظلم غیره (مبسوط السرخسی فی الوکالة بقبض الدین)
بر بلده ده دفتردار اولان زید اول بلده قاضیسی عمرولئ برسمور کورکنی نسیئة شوقدر اقچه یه اشترا وقبض ایدوب بعده زید اول کورکی وزرادن بکره بیع وتسلیم ایدوب بکر دخی عمروه هبه والباس وتسلیم ایتدکدنصکره بعد حلول الاجل عمرو ثمنی زیددن طلب ایتدکده زید مجرد کورك سا که تملیك اولندی او یله اولیجق ثمنی ویرمم دیو امتناعه قادر
اولورمی * الجواب * اولماز (مرنقله من الهندیه آنفا)
زید عمرودن ثمن معلومه اشترا ایتدیکی عقاری قبل القبض بکره ثمن معلومه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولور
(لایصح بیع المنقول قبل قبضه ویصح فی العقار خلافا لمحمد رحمه الله تعالی
(ملتقی فی البیوع)
زید جاریه سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع ایدوب لکن ثمنی قبض ایتمامکله هندی عمروه تسلیم ایتمیوب زیدك یدنده ایکن عمرو دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه عمرولئ داینلری زیده مجرد بیع منعقد اولمغله هندی قسمت غرماده ادخال ایدرز
دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(اشترا شیئا وقبضه ومات مفلسا قبل نقد ثمنه فالبایع اسوة للغرماء وانما قال وقبضه اذ لولم یقبضه فالبایع احق به اتفاقا (دررقبیل خیار الشرط ملخصا)
زید باغنده حاصل اولان اوزمنی کال بولدقدنصکره عمروه مجازفة ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه زید نادم اولوب بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ومن باع ثمرة بارزة ظهر صلاحها اولا صح ولو برز بعضها دون بعض لافی ظاهر المذهب ویقطعها المشتری فی الحال (تنویر الابصار) وتسلیم الثمرة بالتخلیة (بدایع)
واذا وجدا ای الایجاب والقبول لزم البیع بلا خیار (قهستانی)
هندزیدایله علی الاشتراك مالکه اولدیغی بری دخی ملك مزادن حصه معلومه سنی زیدك

اذنسز عمروه ثمن معلومه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور
(اذا باع نصف البناء مع نصف الارض جاز سواء باعه من اجنبي اومن شريكه
وللشفيع الشفعة (عماديه فى الثلثين)
زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى امتعه دن حصه سنى عمروه ثمن معلومه بيع
وتسليم ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب بيعى فسخه قادر
اولور مى * الجواب * اولماز
(قال وذكر فى شركة خواهر زاده المال المشترك بين اثنين اذا باع احدهما نصيبه
من شريكه يجوز كيف ماكان (عماديه فى الثلثين)
زيد شوقدر بغدايى عمروه ثمن معلومه بيع وقبض ثمن ايدوب لكن اول بغدايى عمروه تسليم
ايلماسه عمرو بغدايى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد بغداى تسليم اولنمامغله بيع منعقد
اولماز او يله اولنجق ثمنى ال ديوب بغدايى ويرمامكه قادر
اولورمى * الجواب * اولماز
(والاصل المحفوظ ان العقود فى حق القبض على مراتب منها ما يشترط فيه القبض
من الجانبين وهو الصرف ومنها مالا يشترط فيه القبض اصلا كبيع العين بالعين مماسوى
الذهب والفضة و بيع العين بالدين ممالا يتضمن ربا النساء كبيع الحنطة بالدراهم ونحوها
ومنها مايشترط فيها القبض من احد الجانبين كبيع الدراهم بالفلوس و بيع العين بالدين
ممايتضمن ربا النساء كبيع المكيل بالمكيل والموزون بالموزون اذا كان الدين منهما ثمنا
و بيع الدين بالعين وهو السلم (بدايع فى حكم البيع من كتاب البيوع)
جنون مطبق ايله مجنون اولان زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه حق مقابله سنده عمروك
ملك منزلنى عمرودن اشترا وقبض ايلسه زيدك وصيسى بكر منزلى عمروه رد ايدوب مبلغ
مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(واما الذى يرجع الى العاقد فنوعان احدهما ان يكون عاقلا فلا ينعقد بيع المجنون والصبى
الذى لا يعقل لان اهلية المتصرف شرط انعقاد التصرف والاهلية لاتثبت بدون العقل
فلا يثبت الانعقاد بدونه (بدايع فى شرائط الركن من البيوع)
زيد صحتنده عمروك شوقدر اشياسنى عمرودن شوقدر اقجه يه اشترا وقبض ايدوب بعده
ثمنى ويرمدين زيد فوت اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيدك تركه وافيه سنى قبض ايدن
ورثه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(لان الوارث خلف الميت (عماديه فى الثانى والعشرين) الوارث يطالب بدين
لوكانت التركة بيده (فصولين)
زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه تركه دن برمنزلدن
حصه لرينى هندك زيد ذمتنده اولان شوقدر اقجه مهرندن حصه لرينه اصابت ايدن
مقدارى مقابله سنده هنده بيع وتسليم ايلسه لر سائر ورثه نادملر اولوب بيعى فسخه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(واذا وجد اى الايجاب والقبول لزم البيع بلا خيار المجلس (قهستانى فى البيوع)

زيد بر بغى بغدايى عمروه مجازفة ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرو دخى بغدايى استهلاك ايلسه حالا عمرو نادم اولوب مجرد بغداى كيل اولنمامغله بغداى ويروب ثمنى سندن استرداد ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وصح بيع الطعام كيلا وجزافا اذا كان بخلاف جنسه ولم يكن رأس مال سلم وكان بجنسه وهو دون نصف صاع (تنوير الابصار فى البيوع)

زيد صحتنده ملك باغنى عمروه ثمن معلوم ببيع وتسليم ايتدكده ثمنك تعجيل وتأجيلى بيان اولنوب بعده قبض ثمن ايتديرن زيد فوت اولوب قزى هندى ترك ايلسه عمرو ثمن مرقومى هنده ويرركن هند البوب مجرد ثمنك تعجيل وتأجيلى بيان اولنمامغله بيع صحيح اولمز ديو باغه مداخله يه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفيه اشارة الى انه اذا باع مطلقا ثم اجل الى هذه الاجال صح واخر المطالبة (قهستانى فى البيع الفاسد)

زيد عمرودن اشترا ايتديكى ملك منزلنى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب ثمن مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر زيده منزل مزبورى عمروسا كه بيع ايتدكده قاضى يه تحرير ايتدرديكك مبايعه حجتنى باكه ويرمينجه ثمن مزبورى ساكه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ليس لمشترى الدار مطالبة البايع بتسليم القبالة القديمة (جواهر الفتاوى فى الباب الاول من البيوع) رجل اشترى دارا بثمن وتقابضا وطلب من البايع صك الشراء والبايع يقول اشهد واعلى بالبيع ولا يكتب قبالة فانه لا يجبر على كتب القبالة بعد الاشهاد ولا يحبس به ويكلف المشترى تسليم الثمن فان اراد المشترى اثباته اثبته فى قبالة ويجبر خط الشهود عليه (فى الخامس من بيوع جواهر الفتاوى)

هند ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره هند بلاوارث فوت اولسه امين بيت المال اول منزله مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرطه اهلية المتعاقدين ومحله المال وحكمه ثبوت الملك (الدر المختار) ولو اوصى بما زاد على الثلث ولا وارث له يجوز من جميع المال (بدايع فى الوصايا)

زيد مرض موتنده ملك منزلنى زوجه سى هنده بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هنددن غيرى وارثى اولمامغله تركه سنك ثلثه ارباعنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايلسه عمرو بيعى طوتميوب منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لو اوصى لزوجته وهى له ولم يكن ثمه وارث آخر تصح الوصية (الدر المختار فى الوصايا وباقى المسئلة يعلم مما مر آنفا)

زيد مرض موتنده زوجه سى هنده ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرى مقابله سنده

ملك منزلنى بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه بيعى طوتميوب تركه دن اولان نقوددن هندك مهرينى ويروب منزل مزبورى ميرانه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(قنيه) اعطاها بيتا عوض مهرهامثلها لم يجز اذ البيع من الوارث لم يجز فى المرض ولو بثمن المثل (فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد ملك منزلنك بش بلوكدن بر بلوكنى مشاعا ثمن معلومه عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(واجمعوا على ان بيع سهم واحد من عشرة اسهم من الدار جائز (تاتارخانيه)

زيد بر يمن بغدايى شوقدر كيلدر ديو عمروه شوقدر اقجه يه بيع ايتدكدنصكره عمرو اول بغدايى كيل ايتدكده شوقدر نا قص ايدوكى ظاهر اولسه عمرو بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ومن ابتاع صبرة على انها مائة قفيز بمائة درهم فوجدها اقل كان المشترى بالخيار ان شاء اخذها بحصته من الثمن وان شاء فسخ البيع (هدايه فى البيوع)

زيد بر باصداوچوقه سنى عمروه بيع ايدر اولدقده شوقدر ذراع اولوب هر بر ذراعى اوجر غروشه اولمق اوزره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره اول چوقه شوقدر ذراع ناقص اولديغى ظاهر اولسه عمرو نقصانك ثمندن حصه سيله زيده رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وان باع المذروع مثله على انه مائة ذراع مثلا اخذ المشترى الاقل بكل الثمن اوترك والاكثر بلا خيار للبايع وان قال كل ذراع بدرهم اخذ الاقل بحصته اوترك (الدر المختار فى البيوع) تخييره بين الاخذ والفسخ فى المسئلتين مقيد بما اذا لم يقبض المبيع اوقبض البعض فان قبض الكل لايخير يعنى وانما يرجع بالنقصان لانه صار بالقبض راضيا بذلك (الدر المنتقى فى البيوع)

زيد ملك عرصه سنى درتيوز آرشون اولمق اوزره عمروه شوقدر اقجه يه بيع ايتدكدنصكره اول عرصه درتيوز آرشون اولميوب شوقدر ناقص اولديغى ظاهر اولسه عمرو قبول ايتميوب عرصه يى تركه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مر نقله آنفا من الدر المختار)

زيد بر مقدار چوقه سنى يوز ذراعدر ديو عمروه شوقدر اقجه يه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو چوقه يى اولچدكده شوقدر ناقص ايديكى ظاهر اولسه عمرو بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(هكذا فى النسخ التى رأيناها والظاهر ان لفظ التسليم وقع سهوا من النساسخ لما قد عرفت مما مر من الدر المنتقى من ان التخيير مقيد بما اذا لم يقبض المبيع الى آخره (مرتبه)

هند ملك عرصه سنى شوقدر ذراع اولمق اوزره بهر ذراعى اللىشر پاره يه زيده بيع

ایدوب بعده اول عرصه مساحه اولندقده شوقدر ذراع زیاده اولدیغی ظاهر اولسه
زید زیاده نك هر ذراعیچون اللیشر پاره یی ویرمکدن یاخود بیعی فسخ ایتمکه راضی
اولمیوب زیاده یی ثمنا الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وان قال فی بیع المذروع کل ذراع بدرهم اخذ الاقل بحصته لصیرورته اصلا بافراده
بذکر الثمن اوترك لتفریق الصفقة وکذا اخذ الاکثر کل ذراع بدرهم اوفسخ لدفع ضرر
الزام الزائد (الدر المختار فی البیوع)
زید ملك منزلنی عمروه جمیع حقوق ومرافقیله ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن
ایتدکدنصکره اول منزلك پنجره جاملرینی غصباسوکوب اخذ ایلسه عمرو اول جاملری
زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور
(الاصل ان مسائل هذا الفصل مبنیة علی قاعدتین احداهما ماافاده بقوله کل ماکان
فی الدار من البناء یعنی کل ماهو متناول اسم المبیع عرفا یدخل بلا ذکر وذکر الثانیة
بقوله اومتصلا به تبعا لها دخل فی بیعها یعنی ان کل ماکان متصلا بالمبیع اتصال قرار وهو
ماوضع لا لان یفصله البشر دخل تبعا ومالا فلا ومالم یکن من القسمین فان من حقوقه
ومرافقه دخل بذکرها والا لا (الدر المختار فیما یدخل فی البیع)
زید جاریه سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع ایتدکدنصکره ثمنك نصفنی قبض
ایدوب ماعداسنی اجل معلوم ایله تأجیل ایلسه عمرو جاریه یی زیددن الق استدکده
زید اجل حلولنده ثمنك ماعداسنی دخی الدقجه جاریه یی تسلیم ایتمم دیمکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وکذلك لوطرأ الاجل علی العقد بان اخر الثمن بعد العقد فلم یقبض المبیع حتی حل
الاجل له ان یقبضه قبل نقد الثمن ولا یملك البایع حبسه لما قلنا
(بدایع فی احکام البیع)
زید باغنك اوزمنی اوزم الاجه لنوب صلاحی ظاهر اولدقدنصکره عمروه ثمن معلومه
بیع صحیح ایله بیع وتسلیم ایلسه عمرو شراسنه نادم اولوب بیعی فسخه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وصح بیع ثمرة وان لم یبد صلاحها لانها مال متقوم حالا اومآلا ولزم علی المشتری
قطعها اذا اشتراها مطلقا او بشرط القطع (درر فی البیوع)
زید باغچه سنك صلاحی ظاهر اولان میوه سنی عمروه ثمن معلومه بیع صحیح ایله بیع
وتسلیم ایتدکدنصکره اول میوه نك برمقداری عمروك یدنده چوریسه عمرو مجرد برمقداری
چوریمکله بیعی فسخ ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ومن باع ثمرة لم یبد صلاحها لایجوز وان بدا جاز وعلی المشتری قطعها (هدایه)
ویلزم البیع بایجاب وقبول ان کانا بلفظ الماضی مطلقا فلا خیار لواحد منهما الابعیب
وعدم رؤیة (ملا مسکین علی الکنز)
زیدك باغچه سنده اولان کراسی کمال بولدقدنصکره زید اول کراسی اغاجندن

دوشروب الحق اوزره ثمن معلومه عمروه بلاتغریر بیع صحیح ایله بیع ایلسه عمرود کرندن
زیاده یه الشم دیوب بیعی فسخه قادراولورمی * الجواب * اولماز
(ولارد بغبن فاحش فی ظاهر الروایة و یفتی بالرد ان غره والا لا (تنویر الابصار
فی المرابحة والتولیة) و باقی القیود یعلم مما مر من الدرر
زید برمتاعنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره ثمنی المدین عمروک افلاسی
ظاهراولسه زید تسلیمنه نادم اولوب مجرد استیفاء دین ایدنجه حبس ایدرم دیو متاعی
عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولوقبض المشتری المبیع باذن البایع بطل حق الحبس حتی لایملك الاسترداد لانه
ابطل حقه بالاذن بالقبض (بدایع فی احکام البیع)
زید عمروک معلومی اولان ملك دکرمنی عمروک غیابنده شوقدر اقجه یه بیع ایدرم وار
خبر ویردیو بکری ارسال ایدوب بکردخی عمروه خبر ویردکده عمروقبول ایتدم دیسه
بیع منعقد اولورمی * الجواب * اولور
(رجل قال لآخر بعت هذا العبد من فلان فبلغه الرسول اوغیره فقال اشتریت
لم یصح واوقال بعته منه فبلغه یافلان فلبغه رجل آخر جاز (فیض الکرکی فی البیوع)

﴿فی هلاك المبیع﴾

زید جاریه سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع ایدوب لکن هندی عمروه تسلیم ایتمدین
هند زیدك یانده حتف انفها فوت اولسه زید بیع مذکوره بناءً عمرودن ثمن نامنه نسنه
المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(هلاك المبیع قبل قبضه بیعاباتا او بخیار بآفة سماویة او بفعل البایع اوبفعل المبیع یبطل
البیع (فصولین فی الخامس والعشرین) ولوهلك فی ید البایع هلك علیه وانفسخ
البیع ولاشیٔ علی المشتری کما فی البیع المطلق (درر فی الخیار)
زید شوقدر اشیاسنی عمروه ثمن معلومه بیع وقبض ثمن ایدوب لکن اشیاء مزبوره یی
عمروه تسلیم ایتمیوب زیدك یدنده ایکن حربی کفره اشیاء مزبوره یی غارت ایلسه لر عمرو
ثمن مرقومی زیددن استرداده قادراولورمی * الجواب * اولور
(وفی کل موضع هلاك المبیع قبل القبض یجب علی البایع ردعین ماقبضه من الثمن
(مجمع الفتاوی فی البیوع)
بربلده اهالیسندن زید شوقدر کیل بغدایی ثمن معلومه عمروه بیع ایدوب لکن بغدایی
عمروه تسلیم ایتمیوب زیدك یدنده ایکن اول بلدهیه حربی کفره مستولی اولوب بغدایی
نهب وغارت ایلسه لر زید ثمن مزبوری عمرودن المغه قادراولورمی * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته من الدرر)
زید شوقدر متاعنی عمروه ثمن معلومه بیع ایدوب بعده متاعی عمروه تسلیم ایتمدین اول
متاعی کندی استهلاك ایلسه زید بیع مزبوره بناء عمرودن ثمن نامنه نسنه المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله غیرمرة)

هند قولی عمروی ثمن معلومه بکره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو بکرك یدنده حتف انفه فوت اولسه بکر هنده مجرد عمرو فوت اولمغله ثمن مرقومی سندن استرداد ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان هلك بعد القبض فعلی المشتری (بزازیه فی الثانی عشر)

زید شوقدر عدد قبونی شوقدر اقچه یه عمروه بیع وقبض ثمن ایدوب لکن قبونلری عمروه تسلیم ایتمدن اول قبونلری آخره بیع ایدوب استهلاك ایلسه عمرو ثمن مرقومی زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو هلك المبیع بفعل البایع او بفعل المبیع او بامر سماوی بطل البیع ویرجع بالثمن لو مقبوضا (الدر المنتقی فی البیوع)

فیما یتعلق بالثمن

زید جاریه سی هندی ثمن معلومه اجل معلومه دك عمروه بیع ایلسه حالا عمرو جاریه یی زیددن طلب ایتدکده زید اجل مزبور تمام اولوب ثمنی المادقجه ویرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وللبایع حق حبس المبیع لاستیفاء الثمن اذا کان الثمن حالا وان کان مؤجلا لم یکن له ذلك لانه بالتأجیل اسقط حق نفسه فی المساواة فلا یسقط حق الآخر (محیط رضوی)

بو صورتده عمرو جاریه یی زیددن السه زید قبل حلول الاجل ثمن مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والحاصل ان تأجیل الدین علی ثلثة اوجه باطل فی بدل صرف وسلم وصحیح غیر لازم فی قرض واقالة وشفیع ودین میت ولازم فیما عدا ذلك (الدر المختار قبیل القرض)

زید عمروه متندة ثمن مبیعدن اولان شوقدر اقچه حقنك شومقدارینی حط ایتدکدنصکره زید نادم اولوب مقدار مرقومی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وصح ایضا الحط منه ای من الثمن ولو بعد هلاك المبیع لکونه اسقاطا ویلحق باصل العقد استنادا (الدر المنتقی فی المرابحة والتولیة)

زید ملك منزلنی عمروه شوقدر اقچه یه بیع وتسلیم ایدوب بعده مبلغ مزبوری المدین عمرو دیونی ترکه سندن زید اولدیغی حالده فوت اولسه عمروك سائر داینلری منزلی حاکمه بیع ایتدروب ثمنی قسمت غرماده ادخال مراد ایتدکلرنده زید راضی اولمیوب بن منزلك ثمنندن مبلغ مزبوری تماما استیفا ایدرم یاخود منزلی الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری شیئا وقبضه ومات مفلسا قبل نقد الثمن فالبایع اسوة للغرماء ولولم یقبضه فان البایع احق به (تنویر الابصار فی البیوع)

زید جاریه سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع ایدوب لکن تسلیم وقبض ثمن بولنمدین

عمرودیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولدقده زید ترکهٔ عمرودن ثمنی استیفا
ایتمك ایچون جاریه‌یی الیقوسه سائر داینلر زیده جاریه‌یی تقسیم غرماده ادخال ایتدیررز
دیوز یده جبره قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر (من نقله آنفا)

زید شوقدراشیاسنی عمروه رایج اولان اقچه‌دن شوقدراقچه‌یه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره
عمرواولقدراقچه‌یی زیده ویررکن زید اقچه ایله بیع ایتدیکنه نادم اولمغله اقچه مقابله‌سنده
غروش الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والثمن المسمى قدره لاوصفه ينصرف مطلقه الى غالب نقد البلد بلد العقد مجمع
الفتاوى لانه المتعارف (الدر المختار فی البیوع) و یعتبر فی حق بیان الجنس والنوع
والصفة والقدر لان التعیین فی حقه مفید (بدایع فی حکم المبیع)

هند جاریه‌سی زینبی زیده ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره ثمندن شومقدارینی
حط ایلسه هند نادمه اولوب اولمقداری زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(وعلى هذا الخلاف حط بعض الثمن انه جائز عندنا و يلتحق باصل العقد
(بدایع فی حکم المبیع)

زید وعمرودن هربری بشقه بشقه ملکاری اولان شوقدر قیونلرینی برمجلسده ثمن معلومه
بکره بیع وتسلیم ایتدکلرندنصکره زید قیونلرینك ثمنی بکردن الوب بعده عمرو قیونلرینك
ثمنی المدین بکره افلاس طاری اولسه عمرو زیده مجرد قیونلریمزی برمجلسده بیع ایتمکله
ثمنده سا کا مشارك اولورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قوله والدین المشترك الى قوله اذا كان صفقة واحدة قید بها لانه اذا كان عبد بین رجلین
باع احدهما نصیبه من رجل بخمسمائة درهم وباع الآخر نصیبه بخمسمائة وكتبا
صكا واحدا بالف ثم قبض احدهما منه شیئا لم یكن للآخر ان یشاركه فیه لان
نصیب كل واحد منهما وجب على المطلوب بسبب آخر فلا یثبت الشركة بینهما
باتحاد الصك كما لو اقرضه كل واحد منهما خمسمائة وكتبا بالالف صكا واحدا
(من صلح النهایه)

زید شوقدر قهوه سنی شوقدر طغرالی التونه عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید
اول طغرالی التونی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب بغیر وجه التون مقابله سنده
شوقدر پاره الدیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اعلم ان عدم تعین الدراهم والدنانیر فی حق الاستحقاق لاغیر فانهما یتعینان جنسا
وقدرا ووصفا بالاتفاق وبه صرح الامام العتابی فی شرح الجامع الصغیر
(اشباه فی احکام النقد)

زید شوقدر ذراع چوقه‌سنی عمروه شوقدر عینی اسدی‌یه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید
اولقدر اسدی‌یی عمرودن طلب ایتدکده عمرو ویرمیوب بغیر وجه اسدی مقابله‌سنده
شوقدر اقچه الدیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(و اذا كان الثمن اسما لما فی الذمة لم یكن محتملا للتعیین بالاشارة فلم یصح التعیین حقیقة

فی حق استحقاق العین فجعل کنایة عن بیان الجنس المشار الیه ونوعه وصفته وقدره تصحیحا لتصرف العاقل بقدر الامکان ولان التعیین غیر مفید لان کل عوض یطلب من المعین فی المعاوضات یمکن استیفاؤه من مثله فلم یکن التعیین فی حق استحقاق العین مفیدا فیلغو فی حقه ویعتبر فی حق بیان الجنس والنوع والصفة والقدر لان التعیین فی حقه مفید (بدایع فی حکم المبیع)

زید عمروك شوقدر کورکنی شوقدر پارەیه عمرودن اشترا وقبض ایتدکدنصکره اولقدر پارەیی عمروه ویررکن عمرو العیوب مقابلەسنده شوقدر اسدی الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من البدایع والاشباه)

برقاج دوەلك ثمن مثللری بامثك لازم اولدقده نه ایله معلوم اولور * الجواب * بغرض اهل وقوفك اخباریله معلوم اولور

وصی باع شیئا من مال الیتیم ثم طلب منه اکثر مما باع فان القاضی یرجع الی اهل البصر ان اخبره اثنان من اهل البصر والامانة انه باع بقیمته وان قیمته ذلك فان القاضی لا یلتفت الی من یزید وان کان فی المزایدة یشتری باکثر وفی السوق باقل لا ینقض بیع الوصی لاجل تلك الزیادة بل یرجع الی اهل البصر والامانة فان اجتمع رجلان منهم علی شیء یؤخذ بقولهما وهذا قول محمد رحمه الله تعالی اما علی قولهما قول الواحد یکفی فی التزکیة ونحوها (خانیه فی تصرفات الوصی)

زید برمتاعنی عمروه شوقدر رانجه یه مرابحة بیع وتسلیم عمرو دخی متاعی استهلاك ایتدکدنصکره زید ثمنی عمرودن طلب ایتدکده عمرو زیده سن مرابحەده خیانت ایتمش سن اویله اولیجق ثمنی تماما ویرمم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (فلو هلك المبیع او استهلکه فی المرابحة قبل الرد او امتنع الفسخ بمانع لزم کل الثمن المسمی اتفاقا وسقط خیاره (الدر المنتقی فی المرابحة والتولیة)

زید قولی عمروی بکره ثمن معلومه بیع ایدوب بعده عمروی بکره تسلیم ایتمدین عمرو زیدك یدندن اباق ایتمکله تسلیم ایدەماسه زید عمروی تسلیم ایتمدین بیع مزبوره بناء ثمن مزبوری بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو باعه ولبس بآبق ثم ابق قبل القبض فان المشتری بالخیار فی فسخ ذلك العقد ولا یکون للبایع ان یطالب المشتری بالثمن ما لم یحضر العبد (البحر الرائق فی البیع الفاسد)

فی البیع الفاسد

زید برمتاعنی عمروه ثمن معلومه بیع ایدر اولدقده عمرو ثمنی علی التفاریق ویرمك شرطیله بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل باع شیئا بالف درهم علی ان یعطیه علی التفاریق ان کان ذلك شرطا فی البیع لا یجوز البیع (من بیوع الخانیة فی الاجل)

زید عرصەسنده بغدای زرع ایتدکدنصکره حاصل اولاجق بغدایی اصلا نابت اولمدین عمروه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

فلاينعقد بيع المعدوم وماله خطر عدم كبيع نتاج النتاج بان قال بعت ولد ولد هذه الناقة وكذا بيع الحمل لانه ان باع الولد فهو بيع المعدوم وان باع الحمل فله خطر العدم وكذا بيع اللبن فى الضرع لان له خطر الاحتمال انتفاخ الضرع وكذا بيع الثمر والزرع قبل ظهوره لانه معدوم ان (من بيوع البدايع فيما يرجع الى المعقود عليه)

زيد باغچه سنده حاصل اولوب كمال بولميان كلنى اچيلوب كمال بولنجه اشجارنده ترك شرطيله عمروه بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وان شرط تركها على الشجر فسد ولو بعد تناهى عظمها خلافا لمحمد (ملتقى فى البيوع)

زيد ملك منزلنى عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو زيدى اولنجه كوزتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(والبيع بشرط يقتضيه العقد صحيح كشرط الملك للمشترى وكذا بشرط لا يقتضيه العقد ولانفع فيه لاحد كشرط ان لايبيع الدابة المبيعة ولو بشرط لايقتضيه العقد وفيه نفع لاحد العاقدين اولمبيع يستحق فهو فاسد (ملتقى فى البيع الفاسد)

بو صورتده زيد منزل مزبورى وجه محرر اوزره عمروه بيع ايتدكده بيع ضمننده منزل مزبوره متعلقه دعوادن عمروى ابرا ايلسه ابراء مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(والابراء والاقرار فى ضمن عقد فاسد لايمنع صحة الدعوى لان بطلان المتضمن يدل على بطلان المتضمن (من دعوى البزازيه قبيل العاشر)

هند ملك منزلنى زيد ايله زوجه سى زينبه بيع ايدر اولدقده زيد زينبى اولنجه تطليق ايتمامك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذا يصح بشرط لا يقتضيه العقد ولانفع فيه لاحد ولو اجنبيا ذكره ابن ملك فلو شرط ان يسكنها فلان اوان يقرضه البايع اوالمشترى كذا فالاظهر الفساد وذكره اخى زاده وظاهر البحر ترجيح الصحة وفى القهستانى عن الاختيار ان الشرط باطل (الدر المنتقى فى البيع الفاسد)

زيد برمتاعنى عمروه شوقدر اقجه يه بيع ايدر اولدقده عمرو اول متاعى آخره بيع ايتدكده ضرر ايدرسه ضامن اولمق شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وكل شرط لايقتضيه العقد وفيه منفعة لاحد المتعاقدين يفسده (هدايه)

عسكرى طائفه سندن زيد جاريه سنى عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو معاشنه شوقدر اقجه زياده ايتمك شرطيله بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)

دباغ طائفه سندن زيد قصاب طائفه سنك ذبح ايده جكى قيون وكچى دريلرندن حصه نامنه اشترا ايده جكى شوقدر دريى اشترا ايتدين عمروه بيع ايلسه بيع مزبور

صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(وبیع مالیس فی ملکه لبطلان بیع المعدوم وماله خطر العدم لابطریق السلم لانه علیه الصلاة والسلام نهی عن بیع مالیس عند الانسان ورخص فی السلم

(الدر المختار فی البیع الفاسد)

زید والی منصبه کیدرکن عمروك شوقدر وقیه قهوه سنی شرایه طالب اولوب عمرو دخی بیع ایدر اولدقده زید ثمنی منصبده اداایتمك اوزره اجل مجهول ایله بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(واما الذی یخص بعض البیاعات دون بعض فانواع منها ان یکون الاجل معلوما فان کان مجهولا یفسد البیع سواء کان الجهالة متفاحشة کهبوب الریح ومطر السماء وقدوم فلان اوموته ونحو ذلك اومتقاربة کالحصاد والدیاس والنیروز والمهرجان وقدوم الحاج وخروجهم والجذاذ والجزاز والقطاف والمیلاد وصوم النصاری وفطرهم قبل دخولهم فی صومهم ونحو ذلك لان الاول فیه غرر الوجود والعدم والنوع الثانی ممایتقدم ویتأخر فیؤدی الی المنازعة فیوجب فساد البیع

(من بیوع البدایع فی شرائط الصحة)

زید فوت اولوب اوغلی عمروی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده بکر زیدك ترکه سنی نمقدار ایدیکنی بلمکسزین عمروك ترکهٔ زیددن حصه سنی عمرودن اشترا ایلسه عقد مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل قال لاخر بعت نصیبی من هذه الدار بکذا ان علم المشتری نصیبه ولم یعلم البایع جاز بعد ان یقر البایع انه کما قال المشتری وان لم یعلم المشتری عند ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی لایجوز علمه البایع اولا (خلاصه فی الثالث من البیوع)

زید بر متاعنی عمروه شوقدر اقجه یه بیع ایدر اولدقده عمرو متاعی هر نه وقتده آخره بیع ایدرسه ثمنی اول وقتده ویرمك اوزره اجل مجهول ایله بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتراه علی ان یؤدی الثمن من بیعه فهو فاسد ان شرطه فی البیع

(من بیوع القنیة فی الشروط المفسدة)

زید برکولده اولان بالغی صید ایتمدین عمروه بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایجوز بیع طیر فی الهواء وسمك لم یصد اوصید والقی فی حظیرة لایؤخذ منها بلاحیلة

(ملتقی فی البیع الفاسد)

زید عمروك شوقدر کیل بغداینی شوقدر اقجه یه عمرودن اشترا ایدوب بعده بغدای کیل اولنموب قبض ایتمدین زید اول بغداینی آخره بیع ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز

الفروینك جلد
دن نقل اولنه

لایصح بیع المنقول قبل قبضه ویصح فی العقار خلافا لمحمد رحمه الله تعالی ومن اشتری کیلیا لایجوز له بیعه ولا اکله حتی یکیله (ملتقی فی البیوع)

زید ملك منزلینی عمروه ثمن معلومه بیع ایدر اولدقده عمرو ثمنی فلان زمانه دك ادا ایدرسه بیع لازم اولوب ایتمزسه لازم اولمامق اوزره بیع ایدوب عمرودخی اول وجه اوزره قبول ایلسه بیع مزبور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(وکذا ای مثل خیار الشرط فی الصحة ان شرط انه ای المشتری ان لم ینقد ای لم یعط البایع الثمن مفعوله الثانی ای ثمن العبد مثلا الی ثلثة ایام او اقل او اکثر منها فلا بیع بینهما ویسمی خیار النقد فان العقد فی الاولین جائز عند الثلثة وفی الثانی فاسد عنده یرتفع بالنقد قبل مضی الیوم الثالث علی تخریج العراقیة وموقوف یفسد بلانقد اذا مضی الیوم الثالث علی تخریج الخراسانیة کما فی المحیط فلا ینفسخ العقد وهو الصحیح ولذا لو اعتقه المشتری وهو فی یده ینفذ عتقه ولو کان فی ید البایع لاینفذ واما عندهما فجائز کما فی النظم وفیه اشارة الی انه لو لم یبین الوقت اصلا او بین مجهولا کالایام فقد فسد کما فی الذخیرة (قهستانی فی الخیار)

زید شوقدر قهوه سنی عمروه بیع ایدر اولدقده هر وقیه سیچون فلان زمانه دك یدیشر ربع ویروب اول زمانه دك ادا ایده مزسه بر التون ویرمك شرطیله بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(باع بالنقد بکذا وبالنسیئة بکذا اوالی شهر بکذا والی شهرین بکذا فسد (بزازیه فی الخامس من البیوع)

زید ملك منزلنی داینی عمروه شوقدر اقچه دینی مقابله سنده بیع ایدر اولدقده هر نه زمان دین مزبوری عمروه ادا ایدرسه عمرو منزلی زیده رد ایتمك شرطیله عمروه بیع وتسلیم ایلسه بیع مزبور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(قال الشیخ الامام ظهیر الدین فی بیع الوفاء بیع فاسد ولو تبایعا ثم قال احدهما لصاحبه چون سیم بر تو آرم بیع بمن باز ده فقال الاخر نعم لایفسد العقد اما اذا قال فی البیع شرط کردیم که چون بها بمن رسد فسخ کنم یفسد العقد (فی الرابع من بیوع الخلاصه)

بو صورتده عمرو منزلی زیده اعاره وتسلیم ایدوب زید دخی قبض ایتمکله بیع مزبور منفسخ اولسه حالا زید منزل مزبوری آخره بیعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(وفی القنیة کل مبیع ببیع فاسد رده المشتری علی البایع بهبة اوصدقة او بیع او بوجه من الوجوه کالودیعة والاعارة والاجارة والغصب والشراء ووقع فی ید البایع فهو متارکة للبیع وبرئ المشتری من ضمانه (منح فی البیع الفاسد)

زید ملك منزلنی برجهته وقف وتسلیم الی المتولی ایدوب تسجیل شرعی ایتدردکدنصکره زید منزل مزبوری بیع ایلسه بیع مزبور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(واذا صح الوقف لایملك ولایملك (ملتقی فی الوقف)

زید ام ولدی هندی عمروه بیع ایلسه صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(وكذا بطل بيع مافي حكم الحر مثل ام ولد والمدبر المطلق وكذا بيع المكاتب الا ان يجيزه اي قبل البيع لا بعده على الصحيح اي فبيعهم باطل بقاء فلم يملكوا بالقبض لا ابتداء فصح بيعهم من انفسهم (الدر المنتقى في البيع الفاسد)

زيد قولى عمروى بكره بيع ايدوب لكن ثمن ذكر اولنماسه بيع مزبور صحيح اولور مى * الجواب * اولماز

(ولو باع شيئا فقال بعتك بغير ثمن او قال بعتك على ان لا ثمن له كان باطلا ولو باع وسكت عن ذكر الثمن كان فاسدا (خانيه في البيع الباطل)

وصورتده بكر عمروى زيدك رضاسيله قبض ايدوب بعده عمرو بكرك يدنده حتف انفه فوت اولسه زيد بيعك فسادينه بناء عمروك يوم قبضنده اولان قيمتنى بكره تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(واذا قبض المشترى المبيع برضى بايعه صريحا او دلالة في البيع الفاسد ولم ينههه ملكه بمثله ان مثليا والا بقيمته يعني بعد هلاكه او تعذر رده يوم قبضه لان به يدخل في ضمانه (الدر المختار في البيع الفاسد)

﴿ في احكام البيع الفاسد ﴾

زيد ملك باغچه سنى شوقدر اغچه يه بيع فاسد ايله عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره آفت سماويه ايله اول باغچه اشجارينك برمقدارى قوريوب باغچه يه نقصان ترتب ايلسه حالا مانع فسخ بونمغله زيد بيعى فسخ ايدوب باغچه يى عمرودن الدقده مبلغ مزبوردن اول قوريان اشجاره اصابت ايدن مقدارى ابقو يوب باقيسنى ويرمك استدكده عمرو تماما ويرديو زيده جبره قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ثم ما حكم النقصان فان انتقص المبيع في يد المشترى بآفة سماوية كان للبايع ان يأخذ المبيع مع ارش النقصان وكذلك اذا كان النقصان بفعل المشترى او بفعل المبيع (عماديه في التاسع والعشرين)

زيد عمروك توت باغچه سنده حاصل اولاجق يبراغى اسلا ظاهر اولمدين عمرودن ثمن معلومه اشترا ودفع ثمن ايتدكدنصكره زيد اول باغچه يى برمدت ضبط وحاصل اولان يبراغى استهلاك ايلسه زيدك عمروه ويرديكى ثمن اول يبراغك يوم قبضده اولان قيمتندن زياده اولسه زيد اول زياده يى عمرودن استرداده قادر اولور مى * الجواب * اولور

(والمعدوم كبيع حق التعلى اي علو سقط لانه معدوم ومنه بيع ما اصله غائب كجزر وفجل او بعضه معدوم كورد وياسمين وورق فرصاد (الدر المختار في البيع الفاسد) الحطب واوراق الاشجار كلها من ذوات القيم (عماديه في الثاني والعشرين) واذا قبض المشترى المبيع برضى بايعه صريحا او دلالة في البيع الفاسد ولم ينهه ملكه بمثله ان مثليا والا بقيمته يعني بعد هلاكه او تعذر رده لان به يدخل في ضمانه فلا تعتبر زيادة قيمته كالمغصوب والقول فيها للمشترى لانكاره الزيادة (الدر المختار في البيع الفاسد ملخصا)

زيد قيميادن برمتاعى عمروه بيع فاسد ايله بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى متاعى استهلاك

ايلسه عمرو متاعك يوم قبضده اولان قيمتي زيده ويروكن زيد راضي اولميوب متاعك
قيمتي شمدي زياده در شمدي اولان قيمتي الورم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(وتعتبر قيمته يوم القبض وان زادت قيمته في يده فاتلفه لانه دخل في ضمانه بالقبض
فلا يعتبر كالمغصوب كذا في الكافي (درر في البيع الفاسد)
زيد عمرودن شراء فاسد ايله برجاريه اشترا وقبض ايتدكدنصكره زيد اول جاريه يي بكره
ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه عمرو جاريه نك يوم قبضده اولان قيمتي زيده تضمين
ايتدرميوب جاريه يي بكردن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(فان باعه اي باع المشتري بشراء فاسد بعدان قبضه او وهبه وسلمه اواعتقه نفذ بيعه
وهبته واعتاقه لانه لما ملكه ملك التصرف فيه فلا يتصور الفسخ فيه لتعلق حق العبد
بالتصرف الثاني وفسخ البيع الاول كان لحق الشرع وحق العبد يقدم لحاجته فعليه
قيمته لما مر انه مضمون بالقبض (درر في البيع الفاسد) لكن لابد ان يقيد القبض في السؤال
بكونه برضى بايعه صريحا اودلالة كما لا يخفى (لمرتبه الفقير)
زيد شوقدر كيل بغدايني عمروه بيع ايدر اولدقده عمرو ثمني خرمن زماننده زيده ادا ايتمك
اوزره اجل مجهول ايله بيع وتسليم ايدوب عمرودخي بغدايي استهلاك ايلسه حالا عمرو
اول بغدايك مثلني زيده ضامن اولوركن زيد الميوب ثمن مسمايي المغه
قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(ولا يجوز البيع الى الحصاد والدياس والقطاف والجزاز وقدوم الحاج (ملتقى في البيع
الفاسد) ومنها ان الثابت بالبيع الفاسد ملك مضمون بالقيمة او بالمثل لا بالمسمى بخلاف البيع
الصحيح لان القيمة هو الموجب الاصلي في البياعات لانها هي مثل المبيع في المالية الا انه يعدل
عنها الى المسمى اذا صحت التسمية فاذا لم تصح وجب المصير الى الموجب الاصلي
(من بيوع البداية في حكم البيع)
زيد شوقدر اربه و پرنجي اجل مجهول ايله نسئة شوقدر اقچه يه عمروه بيع وتسليم ايدوب
عمرودخي اول اربه و پرنجي استهلاك ايلسه عمرو اولقدر اربه و پرنجك مثلني زيده ويروكن
زيد الميوب ثمن مسمايي المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز (مرت مسئلته آنفا)
زيد ملك باغچه سني عمروه شوقدر اقچه يه بيع فاسد ايله بيع وتسليم ايدوب بعده ثمني المدين
عمرو باغچه يي بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايلسه زيد باغچه نك قيمتيله عمروي مطالبه ايتميوب
بيعي فسخ ايله باغچه يي بكردن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(ولكل من العاقدين فسخه فان باعه المشتري نفذ بيعه وسقط حق الاسترداد (بدايه)
زيد عمروك شوقدر كيل بغدايني عمرو كندويه شوقدر اقچه قرض ويرمك شرطيله عمرودن
ثمن معلومه اشترا وقبض ايدوب عمرودن اولقدر اقچه قرض الدقدنصكره زيد بغدايي
استهلاك ايلسه زيد قرض الديغي اقچه يي عمروه ادا ايدوب اول بغدايك مثلني عمروه ويروكن
عمرو راضي اولميوب ثمن مسمايي المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز
(ويفسد البيع بشرط لا يقتضيه العقد وفيه نفع لاحدهما اي المتعاقدين كشرط البايع

ان لا يسلم الى المشترى الى شهر او اقل او اكثر او يقرضه مالا او يهبه او يتصدق عليه بمال او يواجره او يعيره وكذا شرط المشترى (قهستانى فى البيع الفاسد وقد مر حكم البيع الفاسد من الدر المختار والبدايع فليراجع)

زيد عمروك قبل الدن سوقدر اشياسنى عمرو كندو يه سوقدر اقجه قرض ويرمك شرطيله عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض واولقدر اقجه قرض الدقدنصكره زيد اشيايى آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايلسه زيد قرض الديغى اقجه يى عمروه اداايدوب اشياء مرقومه نك يوم قبضده اولان قيمتلرينى ضامن اولور لكن عمرو راضى اولميوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من القهستانى والدرر)

زيد سوقدر قنطار دمرينى عمرو كندو يه سوقدر اقجه قرض ويرمك شرطيله عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايدوب عمرودن اولقدر اقجه قرض الدقدنصكره زيد اول دمرى استهلاك ايلسه زيد قرض الديغى اقجه يى عمروه ادا ايدوب اول دمرك مثلنى عمروه ويرلكن عمرو راضى اولميوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئلته غير مرة)

زيد عمروك سوقدر وقيه قهوه سنى عمرو كندو يه شوقدر اقجه قرض ويرمك شرطيله عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايدوب عمرودن اولقدر اقجه قرض الدقدنصكره اول قهوه يى آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايلسه زيد قرض الديغى اقجه يى عمروه ادا ايدوب اول قهوه نك مثلنى ضامن اولور لكن عمرو راضى اولميوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته غير مرة فليراجع)

زيد برمتاعنى عمروه شوقدر اقجه يه بيع فاسد ايله بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيد وعمرو عقد مزبورى فسادينه بناء فسخ ايلسه لر زيد ثمن مزبورى عمروه رد ايتمدين متاعى عمرودن جبرا المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وليس للبايع فى البيع الفاسد ان يأخذ المبيع حتى يرد الثمن لان المبيع مقابل به فيصير محبوسا به كالرهن (هدايه فى احكام البيع الفاسد)

﴿ فى التلجئة ﴾

زيد ملك منزلنى زوجه سى هنده بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيد هنددن بيع مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى وه مواضعه يى تفسير ايدوب مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك ثمنى هنده رد ايدوب منزلى هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(التلجئة فى البيع ان يظهرا بيعا و يتواضعا فى السر ان لا بيع بينهما فالبيع فاسد وهذا هو صورة بيع الهازل منعقد غير لازم وهو بمنزلة البيع بشرط الخيار وان ادعى احدهما بيع التلجئة وانكر الآخر فالقول لمن ادعى الجد مع يمينه فان اقام احدهما البينة قبلت بينته ثم المشترى ان اقام البينة ان الدار تلجئة فى يده لا يرجع بالثمن على البايع وان ذكر الشهود قبض الثمن وان اقام البينة ان الشراء تلجئة يرجع (وجيز السرخسى فى بيع التلجئة)

زيدملك منزلني دامادي عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده ثمني المدين زيد وعمرو متعاقبا فوت اولوب منزلي ورثه سي ضبط ايتدكارنده زيدك ورثه سي عمروك ورثه سندن بيع مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدي ديو دعوى وعمروك ورثه سي انكار ايلسه لر زيدك ورثه سي مواضعه يي تفسير ايدوب مدعالريني وجه شرعي اوزره اثبات ايديجك منزلي عمروك ورثه سندن المغه قادر اولورلرمي * الجواب * اولورلر

وان اختلفا فادعى احدهما ان البيع كان تلجئة والآخر ينكر التلجئة لايقبل قول مدعى التلجئة الا ببينة ويستحلف الآخر وصورة التلجئة في البيع ان يقول الرجل لغيره اني ابيع داري منك بكذا وليس ذلك بيع في الحقيقة بل هو تلجئة ويشهد على ذلك ثم يبيع في الظاهر من غير شرط فهذا البيع يكون باطلا بمنزلة بيع الهازل (خانيه في احكام البيع الفاسد) وحكمه اى حكم البيع الباطل ان المبيع به لايملك اى لايكون ملكا للمشترى لان الباطل لايترتب عليه الحكم (درر في البيع الفاسد)

﴿ في الغبن والتغرير ﴾

عروضده غبن فاحش نه مقداردر * الجواب * اونلق اون بچغه و يرلك اون بچقلق اونه الممق غبن فاحشدر

(ومالا يتغابن فيه قيل في العروض ده نيم وفي الحيوان ده يازده وفي العقار ده دوازده وقيل مالايدخل تحت تقويم المقومين (فصولين في السابع والعشرين)

عقارده غبن فاحش نه مقداردر * الجواب * تحت تقديره داخل اولميانددر

(والوكيل بالشراء يجوز شراؤه بمثل القيمة و بزيادة يتغابن بها وهى مايقوم به مقوم وقدر في العروض ده نيم وفي الحيوان ده يازده وفي العقارده دوازده لابمالايتغابن بها (ملتقى في الوكالة) واعلم انه لارد بغبن فاحش هومالايدخل تحت تقويم المقومين (الدر المختار) وهذه الفتوى مخالفة لما افتى به على افندى تبعا للفصولين (لمرتبه)

زيد شوقدر اشياسني بلاتغرير عمروه صحتنده ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده ثمني المدين عمرو فوت اولمغله زيد ثمن مزبوري عمروك تركة وافيه سني قبض ايدن ورثه سندن طلب ايتدكده ورثه سن اشياء مرقومه يي دكرندن زياده يه بيع ايتمشيدك ديو ثمني تماما و يرمامكه قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

(واعلم انه لارد بغبن فاحش هومالايدخل تحت تقويم المقومين في ظاهر الرواية و به افتى بعضهم مطلقا كما في القنية ثم رقم وقال و يفتى بالرد رفقا بالناس وعليه اكثر روايات المضاربة وبه يفتى ثم رقم وقال ان غره اى غر المشترى البايع او بالعكس او غره الدلال فله الرد والا لا وبه افتى صدر الاسلام وغيره (الدر المختار في المرابحة والتولية) هل ينتقل الرد بالتغرير الى الوارث استظهر المص لاتصريحهم بان الحقوق المجردة لاتورث قلت وفي حاشية الاشباه لابن المص و به افتى شيخنا العلامة على المقدسي مفتى مصر قلت وقد قدمناه في خيار الشرط معزيا للدرر لكن ذكر المص في شرح منظومته الفقهية مايخالفه ومال الى انه يورث كخيار العيب ونقله عنه ابنه في كتابه معونة المفتى في كتاب الفرائض وايده بما في بحث القول في الملك من الاشباه قبيل التاسعة ان الوارث يرد بالعيب و يصير مغرورا

بخلاف الوصى فتأمل (الدر المختار فى المحل المذكور)

زيد برقاج كوركنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بيع مزبورده تغرير وغبن فاحش اولديغنه مطلع اولوب بعده اول كوركارى يعد عرض بلسه حالا عمرو تغرير وغبن فاحش ايله اولمشيدى ديو اول كوركلرى زيده رده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو تصرف المشترى المغبون فى المبيع تصرف الملاك بعد ما علم الغبن فبدلا برده بالغبن (حاوى المنية فى خيار الغبن)

﴿ فى البيع بالوفاء ﴾

هند ملك منزلنى وفاء عمروه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده برمدت مرورنده هند وعمرو بيعى فسخ يدوب هند منزلى قبض ايتدكدنصكره عمرو ثمن مزبور بشيوز غروشدر ديو دعوى وهند اوچيوز غروشدر ديوز يادهيى انكار ايدوب زياده بابنده اولماسه عمرو قول مجرديله زيادهيى هنددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايلزم بنفس الدعوى شئ (بدايع فى ركن الكفالة)

زيد ملك خاننى داينى عمرودينى مقابله سنده وفاء بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول خانى زيدك اذنسز برقاج سنه آخره ايجار واجرتى اخذ ايلسه زيد داينى ايدوب خانى عمرودن الدقدنصكره اجرت مرقومهيى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وقد صرحوا قاطبة فى بيع الوفاء بان المشترى لو آجره لغير البايع فله لاجرة مطلقا سواء قلنا بكونه فاسدا كالغصب اوجائز اوهو واضح اوقلنا بانه رهن اذ المرتهن لو آجر بغير اذن الراهن فالغلة له ويتصدق بها وهذا ظاهر (من فتاوى خيريه)

﴿ فى البيع بطريق الاستغلال ﴾

زيد ملك منزلنى عمروه سوقدر اقچه دينى مقابله سنده استغلال طريقيله بيع وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى عمروه اداء ايتمدين زيد منزل مزبورى عمروك اذنسز بكره هبه وتسليم ايلسه عمرو هبهيى مجيز اولمامغله منزلى بكردن الوب مبلغ مزبورى استيفا ايدنجه امساكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اصله ان هذا رهن حقيقة اذ مقصود المتعاقدين انه رهن والعبرة للمقاصد لاللالفاظ كما تقرر فى الاصول (عمادية) وفيه اشعار بان الراهن اذا تصرف فى الرهن بلا اذنه تصرفا يقبل الفسخ لم يجز ذلك فى حق المرتهن اصلا ولم يبطل حقه فى الحبس الا بعد قضاء الدين كالبيع والاجارة والكتابة والهبة والصدقة والاقرار (قهستانى)

﴿ فى بيع الفضولى ﴾

زيد عمروك شوقدر قيونى فضولا بكره بيع وتسليم ايدوب بكردخى قيونلرى استهلاك ايلسه عمرو بيعى مجيز اولمش اولمامغله قيونلرى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فى الفضولى لو هلك المبيع قبل الاجازة فان هلك قبل قبض المشترى بطل العقد وان هلك بعده فلم يجز بالاجازة وللمالك ان يضمن ايهما شاء وايهما اختار تضمينه برأ الآخر

لان في التضمين تمليكا منه فاذا ملكه من احدهما لايقدر ان يملكه من غيره فان ضمن المشتري بطل البيع لان اخذ القيمة منه كاخذ العين وللمشتري ان يرجع على البايع بثمنه لابما ضمن وان ضمن البايع فان كان قبض البايع مضمونا عليه نفذ بيعه بضمانه ولان سبب ملكه تقدم عقده وان كان قبضه امانة وانما صار مضمونا عليه بالتسليم بعد البيع لاينفذ بيعه بضمانه لان سبب ملكه تأخر عن عقده وذكر محمد رحمه الله تعالى في ظاهر الرواية ان البيع يجوز بتضمين البايع وقيل تأويله انه سلم اولا حتى صار مضمونا عليه ثم باعه فصار كالمغصوب

(فصولين في الرابع والعشرين)

زيدك اوغلى عمرو كبير حاضر ايكن زيد عمروك باركيريني فضولا بكره بيع وتسليم ايلسه عمرو بيعي مجيز اولميوب باركيريني بكردن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(يبيع الاب لاالام عرض ابنه الكبير الغائب لاالحاضر اجماعا لاعقاره فيبيع عقار صغير ومجنون اتفاقا للنفقة له ولزوجته واطفاله (الدر المختار في النفقة ملخصا) بيع الفضولي ينعقد موقوفا على اجازة المالك فان اجاز نفذ وان رد بطل

(بدايع فيما يرجع الى المعقود عليه من البيوع)

زيدك قزي هند كبيره حاضره ايكن زيد هندك عرصه سي مقاطعه لو وقف و بناسي ملكي اولان دكانني فضولا عمروه بيع وتسليم ايلسه هند بيعي مجيزه اولميوب دكاني عمرودن المغه قادره اولورمي * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا)

زيد هندك ملك منزلني فضولا عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره هند بيعي مجيزه اولمدين فوت اولسه هندك ورثه سي منزل مزبوري عمرودن المغه قادر اولورلرمي * الجواب * اولورلر

(الورثة خلفاء الميت فيقومون مقامه في حقوق الميت واملاكه (درر في الشرب) ولمن باع فضولي ملكه ان يفسخه بلا قضاء وله ان يجيزه بقول اوفعل كقبض الثمن بشرط بقاء الملك وهو ببقاء العاقدين البايع والمشتري والمبيع المعقود عليه بان لايتغير والمالك الاول فلا تجوز اجازة وارثه لبطلانه بموته وكذا يشترط بقاء الثمن ايضا ان كان عرضا معينا لانه مبيع من وجه

(الدر المنتقى في بيع الفضولي)

زيد عمروك كندوده وديعت اولان شوقدر كيل بغدايني عمروك اذنسز بكرك معين ومشار اليه اولان بعينه شو قدر طوزي مقابله سنده بكره بيع ايدوب اول طوزي قبض ايتدكدنصكره عمرو بيع مزبوره عالم اولدقده مجيز اولوب اول طوزي زيددن المق مراد ايلسه زيد عمروه بغدايك مثلني ويروب اول طوزي ويرمامكه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وان كان عينا فقيامه شرط لحقوق الاجازة فصار الحاصل ان قيام الاربعة شرط صحة الاجازة اذا كان الثمن دينا وان كان عينا فقيام الخمسة شرط فان وجدت الاجازة عند قيام الخمس جاز ويكون الثمن للبايع لاللمالك لان الثمن اذا كان عينا كان البايع مشتريا من وجه والشراء لايتوقف على الاجازة بل ينفذ على المشتري اذا وجد نفاذا عليه بان كان

اهلا وهو اهل والمالك يرجع عليه بقيمته ان لم يكن له مثل وبمثله ان كان له مثل لانه عقد لنفسه ونقد الثمن من مال غيره فيوقف النقد على الاجازة فاذا اجازه مالكه نفذ النقد ويرجع عليه بمثله او بقيمته بخلاف ما اذا كان الثمن دينا لانه اذا كان الثمن دينا كان العقد بايعا من كل وجه ولا يكون مشتريا لنفسه اصلا فيتوقف على اجازة المالك فاذا اجاز كان مجيزا للعقد فكان بدله له (من بيوع البدايع فيما يرجع الى المعقود عليه)

زيد فوت اولدقده زوجه سی هندی وبالغ اوغلی عمروی ترك ايتدكده هند قبل القسمة تركه‌دن بر جاريه‌يی عمروك اذنسز قيمتندن نقصانله آخره بيع وتسليم ايدوب استهلاك ايلسه عمرو حصه‌سنده بيعی مجيز اولمش اولمیوب جاريه‌نك قيمتندن حصه‌سنی هنده تضمين مراد ايتدكده هند ثمن مسمادن حصه‌كی ال ديوب ضماندن امتناعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(في الفضولی او هلاك المبيع قبل الاجازة فان هلك قبل قبض المشتری بطل العقد وان هلك بعده فلم يجز بالاجازة وللمالك ان يضمن ايهما شاء (فصولين في الرابع والعشرين)

شرط وجوب ضمان المثل والقيمة على الغاصب عجزه عن رد المغصوب فما دام قادرا على رده على الوجه الذی اخذه لا يجب عليه الضمان سواء عجز عن الرد بفعله بان استهلكه او بفعل غيره او بآفة سماوية بان هلك بنفسه (بدايع في حكم الغصب)

زيد عمروك بر باركيرينی عمروك اذنسز سوقدر اثواب مقابله‌سنده بطريق المقايضه بكره بيع وتسليم واثوابی قبض ايدوب بعده عمرو شرائط اجازت موجوده اولديغی حالده بيعی مجيز اولسه حالا زيد باركيرك قيمتنی عمروه ويرركن عمرو راضی اولمیوب اول اثوابی زيددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل باع عبد غيره بغير اذن المولى بعرض بعينه او بشیء بعينه سوی الدراهم والدنانير ثم اجازه مولى العبد بيعه جاز بيعه والمشتری بالعبد يكون للمشتری وعليه قيمة العبد لمولاه لان شراء ذلك الشیء لا يتوقف فكان مشتريا لنفسه قاضيا ثمنه بالعبد باذن المولى فيكون المشتری بالعبد له (خانيه في بيع الموقوف)

زيد عمروك ملك منزلنی فضولا بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو بيعی مجيز اولمدين زيد فوت اولسه عمرو منزلی بكردن المیوب ثمن مزبوری زيدك تركه‌سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا باع الرجل مال الغير عندنا يتوقف البيع على اجازة المالك ويشترط لصحة الاجازة قيام العاقدين وقيام المعقود عليه ولا يشترط قيام الثمن اذا كان الثمن من النقود واذا كان من العروض يشترط قيامه ايضا (خانيه في بيع الموقوف)

زيد جاريه‌لری هند وزينبی عمروه ثمن معلومه بيع ايدر اولدقده زيد اوچ كونه‌دك مخير اولمق اوزره بيع وتسليم ايدوب بعده ايكی كون تمامنده زيد بيعی مجيز اولمدين عمرو هند وزينبی زيدك اذنسز بكره بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا يخرج مبيع عن ملك البايع مع خياره فقط اتفاقا (الدر المختار في خيار الشرط)

واما البيع الموقوف فهو بيع مال الغير بغير اذن صاحبه وهو المسمى بيع الفضولى ولا حكم له يعرف الحال لاحتمال الاجازة والرد من المالك فيتوقف فى الجواب فى الحال لا ان يكون التوقف حكما شرعيا (بدايع فى حكم البيع)

زيد عمروك بكر ايله على لاشتراك مالك اولديغى سفينه دن حصه معلومه سنى عمروك اذنسز اشبو ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو شرائط اجازت موجوده اولديغى حالده بيعى مجيز اولسه عمرو اجازتنه نادم اولوب بيعى فسخه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(بيع الفضولى ينعقد موقوفا على اجازة المالك فان اجاز جاز وان رد بطل (بدايع) وكل من شركاء الملك اجنبى فى مال صاحبه فصح له بيع حصته ولو من غير شريكه الا فى صورة الخلط لماليهما بفعلهما والاختلاط بلا صنع من احدهما فلا يجوز بيعه الا باذنه لعدم شيوع الشركة فى كل حبة بخلاف نحو حمام وطاحون وعبد ودابة حيث يصح بيع حصته اتفاقا (الدر المختار فى الشركة)

﴿ فى بيع الاب والوصى ﴾

دفسدو مبذر اولان زيد صغيره قزى هندك ملك باغنى ثمن مثليله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغيره بالغه اولدقده باغنى عمرودن المغه قادره اولور مى * الجواب * اولور

(بيع الاب مال طفله من الاجنبى على ثلثة اوجه فان الاب اما عدل اومستور الحال اوفاسد فجاز فى الاولين فليس له نقضه بعد بلوغه اذ للاب شفقة كاملة ولم يعارض هذا المعنى معنى آخر فكان هذا البيع نظرا وفى الوجه الثالث لم يجز بيع عقاره فله نقضه بعد بلوغه هو المختار الا اذا كان خيرا بان باع بضعف قيمته اذ عارض ذلك المعنى معنى آخر فلم يكن هذا البيع نظرا او بيع منقوله جاز فى رواية و يوضع ثمنه بيد عدل لا فى رواية لو لا خير بضعف قيمته وبه يفتى (فصولين فى السابع والعشرين)

بو صورتده عمرو باغى برمدت ضبط ومحصولنى اخذ واستهلاك ايلسه هند باغنى الدقده محصول مستهلكى عمروه تضمينه قادره اولور مى * الجواب * اولور

(رجل اشترى بستانا مشجرا وكان فى يده سنين واخذ الثمار ثم استحق رجل فله ان يضمن المشترى ثمرة الاشجار (جواهر الفقه)

محمود الحال اولان زيد صغير اوغلى عمروك ملك زيتون باغچه سنى ثمن مثليله بكره بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده اول باغچه يى بكر دن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الفصولين)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك برى دخى ملك باغنى بلا مسوغ شرعى عمروه بيع وتسليم عمرو دخى برمدت ضبط ومحصولنى اخذ واستهلاك ايتدكدنصكره صغير بالغ اولوب باغى الدقده محصول مستهلكى عمروه تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(بيع الوصى العقار لا يجوز الا ان يكون خيرا لليتيم بان يرغب المشترى فى الشراء بضعف القيمة اوكان خراجها وعلا ئفها ومؤنتها تزيد على غلاتها اوكان على الميت دين

لايبقى غير العقار بذلك اوكان الميت اوصى بمال مرسلة اونحوها اوكان للصغير حاجة الى الثمن لاجل النفقة ونحوها فان لم يكن شئ من ذلك لايبيع العقار (من بيوع خزانة المفتين فى تصرف الاب)

محمود الحال اولان زيد متوفى اوغلى عمرو صغيرك ملك عقارينى ثمن مثليله بكره بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده اول عقاره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

الجد فى شراء ماله وبيعه كالاب (فى الثامن من بيوع البزازية) الولاية فى مال الصغير الى الاب ووصيه ثم وصى وصيه ولو بعد فلومات ابوه ولم يوص فالولاية لى اب الاب ثم الى وصيه ثم وصى وصيه فان لم يكن فالقاضى ومن نصبه القاضى (فصولين ٢٧) وكذا فى الدر المختار فى المأذون فعلى هذا لابد ان يقيد السؤال بعدم وصى المختار (لمرتبه الفقير)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك بعض اشياسنى ثمن مثليله نفسيچون اشترا ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(والوصى ولو اشترى لنفسه بمثل القيمة او بغبن يسير لايجوز بالاجماع (عماديه فى السابع والعشرين)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالندن بعض منقولاتى نسيئة بيع صغيره نافع اولمغله ملى اولوب دينى انكار واجل حلوانده ادادن امتناع ايدرمقوله سندن اولميان عمروه اجل متعارف ايله مؤجلا بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(اذا باع الوصى شيئا من تركة الميت بالنسيئة فان كان ذلك ضررا على اليتيم بان يخشى عليه الجحود والمنع عند حلول الاجل لايجوز وان لم يكن ضررا على اليتيم بان كان لا يخشى عليه الجحود والمنع عند حلول الاجل يجوز (هنديه فى التاسع من الوصايا) لكن الاولى ان يقيد فى السؤال بكون بيعه بمثل القيمة او بغبن يسير (لمرتبه الفقير)

زيد فوت اولوب آخر ديارده اولان ورثهٔ صغار وكبارينى ترك ايتدكده زيدك وصى مختارى عمرو تركه دن شو قدر قيونى ثمن مثلاريله بكره بيع وتسليم و قبض ثمن ايتدكدنصكره ورثهٔ كباردن هند ثمن مزبوردن حصه سنى عمرودن طلب ايتميوب بكردن نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان الورثة غيبا فله ان يبيع العروض وليس له ان يبيع العقار (احكام الناطفى فى الاوصياء)

زيد مجنونك وصيسى هند زيدك جاريه سى زينبى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره حاكم هندك خيانتنه بناء عزل ايدوب يرينه بكرى وصى نصب ايلسه بكر عمرودن بيع مزبور غبن فاحش ايله اولمشيدى ديو دعوى وغبن فاحشى اثبات ايديجك زينبى عمرودن الوب زيد ايچون ضبطه قادراولورمى * الجواب * اولور

(بيع الاب والوصى والمضارب بغبن فاحش لايجوز بالاجماع (عماديه ٢٧)

زيد جاريه سى هندى قزى زينب صغيره يه هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد

نادم اولوب اول جاريه يى زوجه سى خديجه يه ثمن مثليله بيع وتسليم ايلسه زيد مفسد ومبذر اولبحق زينب بالغه اولدقده جاريه يى خديجه دن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور (من نقله من الفصولين)

هند فوت اولوب اولاد صغارينى ترك ايتدكده صغارك وصيلرى زيد تركه دن برمنزلى هندك ضرورت دين مثبتيچون ثمن مثليله عمروه بيع وتسليم ايلسه صغار بالغ اولدقلرنده منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى الاقضية والصغرى والخانية ان بيع الوصى على خمسة اوجه الاول ان يكون الورثة كلهم صغارا فحينئذ له ان يبيع كل المنقولات ولو بغبن يسير وليس له ان يبيعه بفاحشه وليس له ان يبيع العقار الا لزيادة فى الثمن بان يبيعه بضعف القيمة اولضرورة الدين اولوصية مرسلة فى التركة لاينفذ بدون بيعه اولوصية بعضه وهو لاينقسم اولحاجة اليتيم الى ثمنه اولزيادة مؤنته وخراجه على غلته وارتفاعه اولتداعيه الى الخراب فيما اذا كان دارا اوحانوتا اوللخوف من تسلط جارذى شوكة عليه ذكر فى الخانية وغيره حتى لو باعه بدون شئ من هذه المسوغات التسع يكون لليتيم نقضه اذا بلغ وقال شمس الائمة الحلوانى وهذا هومذهب المتأخرين من المشايخ وبه يفتى (ادب الاوصياء فى البيع)

زيد وصيسى اولديغى عمرو مجنونك شوقدر اشياسنى ثمن مثلريله نفسيچون اشترا ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(وان باع الوصى اواشترى مال اليتيم من نفسه فان كان وصى القاضى لايجوز ذلك مطلقا لانه وكيله وان كان وصى الاب جاز بشرط منفعة ظاهرة للصغير وهى قدر النصف زيادة اونقصا وقالا لايجوز مطلقا (الدر المختار فى باب الوصى)

هند وصيسى اولديغى زيد صغيرك ملك منزلنى بلامسوغ شرعى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره صغير فوت اولسه ورثه سى منزل مرقومى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(الورثة خلفاء الميت فيقومون مقامه فى حقوق الميت واملاكه (درر فى الشرب)

(وباقى القيود يعرف مما مر من ادب الاوصياء)

زيد صغيرك منقولاتى اولمامغله وصيسى عمرو صغيرك ملك عقارينى صغيرك ضرورت نفقه سيچون ثمن مثليله بيع وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده اول عقاره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وصح له بيع عقار اليتيم بمثل قيمته ويفتى بانه لايجوز الا بضعف قيمته او بضرورة (فصولين فى السابع والعشرين)

زيد متوفانك حصرا وارثه سى قزى هند صغيره يه قاضى عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره عمرو تركه دن عرصه سى مقاطعه لو وقف وبناسى ملك اولان منزلى ثمن مثليله اوغلى بكره بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذا الايملك وصى القاضى البيع لمن لاتقبل له شهادته (بزازيه فى البيوع)

تولیت وغله سی زید صغیره مشروطه اولان وقف باغچه یی صغیرك وصیسی بکر عمروه بیع وتسلیم ایلسه صغیر بالغ اولدقده اول باغچه یی عمرودن الوب شرط واقف اوزره ضبطه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(ولایملك الوقف بالبیع ونحوه (قهستانی فی الوقف)

زید عمروه اولان شوقدر اقچه دینی ادا ایتمدن جنون مطبق ایله مجنون اولوب زیدك دیننه وفیه منقولاتی اولمامغله زیدك وصیسی بکر زیدك عقارینی ثمن مثلیله بیع ایدوب دینی ادایه قادر اولورمی *الجواب* اولور (یستفاد جوابه مما مر من ادب الاوصیاء وغیره)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك ملك عقارینی بلا مسوغ شرعی عمروه بیع وتسلیم ایلسه زیدك یرینه وصی اولان بکر اول عقاری عمرودن الوب صغیر ایچون حفظه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(برهن الوصی الثانی ان الوصی الاول کان باعه بغبن فاحش اوباع العقار المتروك لقضاء الدین مع وجود المنقول یقبل ویبطل البیع (فی اخر الاول من دعوی البزازیه)

زید وصیسی اولدیغی عمرو صغیرك ملك منزلنی غبن فاحش ایله بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بالغ اولوب لکن منزل مزبوری بکردن المدن فوت اولسه ورثه سی اول منزلی بکردن الوب میراثه ادخاله قادر اولورلرمی *الجواب* اولورلر

باع الوصی مال الیتیم بغبن فاحش فهو باطل لایملك بالقبض (من وصایا القنیة)

﴿فی خیار الشرط﴾

هند وزینب آخر دیارده اولان قرنداشلری زید ایله علی الاشتراك مالکه اولدقلری باغی عمروه بیع ایدر اولدقلرنده زید هر نه زمان کلوب حصه سنده بیعی مجیز اولمازسه هند وزینب مخیره اولمق اوزره بیع ایدوب بعده اوچ کون مرور ایدوب کامکله هند وزینب مجیزه اولماسهلر بیع مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(وخیار الشرط انواع فاسد وفاقا کما اذا قال اشتریت علی انی بالخیار اوعلی انی بالخیار ایاما اوعلی انی باخیار ابدا الخ (درر فی خیار الشرط) والکلام مشیر الی انه لولم یکن الخیار موقتا لم یکن له الاجازة فی الثلاث وقد جاز عند الکل وکذا بعده عندهما خلافا له رحمه الله تعالی (قهستانی فی الخیار)

زید برمتاعنی عمروه شوقدر اقچه یه بیع ایدرا اولدقده عمرو اوچ کونه دك مخیر اولمق اوزره بیع ایدوب متاعی عمروه تسلیم ایتدکدنصکره اوچ کون مرور ایدوب عمرو بیعی فسخ ایتمسه حالا زید ثمنی عمرودن طلب ایتدکده عمرو خیار مزبوره بناء ثمنی ویرمیوب متاعی رده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وتم العقد بموته ومضی المدة والاعتاق وتوابعه (تنویر الابصار فی خیار الشرط)

زید برمتاعنی عمروه ثمن معلومه بیع ایتدکده زید اوچ کونه دك مخیر اولمق ازره بیع ایدوب بعده اوچ کون مرور ایدوب زید بیعی فسخ ایتمسه حالا زید خیار مزبوره بناء بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

﴿ویتم﴾

(ويتم العقد بموت من له الخيار وكذا بمضى المدة وبالاخذ بشفعة بسبب المبيع وبكل مايدل على الرضاء كاركوب لغير الاختبار والوطئ والاعتاق وتوابعه (ملتقى فى الخيارات)

زيد جاريه‌سى هندى عمروه ثمن معلومه بيع ايتدكده عمرو اوج كونه دك مخير اولمق اوزره بيع وتسليم ايدوب بعده ايكى كون تمامنده هند عمروك يدنده فوت اولسه زيد ثمن مرقومى عمرودن طلب ايتدكده عمرو اثناء مدت خيارده فوت اولدى ديو ثمنى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويخرج المبيع عن ملك البايع بخيار المشترى يعنى اذا كان الخيار للمشترى فقط يخرج المبيع عن ملك البايع لزوم البيع فى جانبه بانتفاء الخيار فان هلك المبيع عنده اى المشترى ضمن الثمن فان الهلاك لايخلو عن مقدمة عيب وسيأتى انه اذا دخله عيب يمتنع الرد واذا امتنع لزم العقد وتم فيلزم الثمن المسمى (درر فى خيار الشرط)

زيد عمروك جاريه‌سى هندى اشترا ايدر اولدقده اوج كونه دك مخير اولمق اوزره اشترا ايلسه زيد شرايى مجيز اولميوب اوج كون مرور ايتمدين فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ومن شرط له الخيار فله ان يفسخ فى مدة الخيار وله ان يجيز (هدايه فى خيار الشرط)

في خيار الرؤية

زيد عمروك شو قدر دستى بكمزينى كورمدين عمرودن ثمن معلومه اشترا ايلسه زيد دستيلرى آچوب بكمزى كوردكده بكمزا بجك خيار رؤيت ايله بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(من اشترى مالم يره جاز وله رده اذا رآه مالم يوجد مايبطله وان رضى قبلها (ملتقى فى خيار الرؤية)

زيد اعمى عمروك ملك منزلنى كند ويه وصف اولنمدين اشترا ايلسه زيد منزل مزبور وصف اولندقده بكمزا بجك خيار رؤيت ايله بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وبيع الاعمى وشراؤه جاز وله الخيار اذا اشترى لانه اشترى مالم يره ثم يسقط خياره بجسه المبيع اذا كان يعرف بالجس وبشمه اذا كان يعرف بالشم وبذوقه اذا كان يعرف بالذوق كما فى البصير ولايسقط خياره فى العقار حتى يوصف له لان الوصف يقام مقام الرؤية (هدايه فى خيار الرؤية)

في خيار العيب

زيد جاريه‌سى هندى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره برمدت مرورنده هندك مدت مزبوره ده حدوثى ممكن اولميان عيبى ظهور ايتدكده عمرو هند يدكده ايكن اول عيب ايله معيبه ايدى ديو زيددن دعوى وزيد سنك يدكده حادث اولدى ديو انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله هندى زيده رده

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(اواختلفا فی قدم العیب فانکره البایع فالقول له واختلف فی تعلیله فقیل لان الاصل عدمه وقیل لان الاصل لزوم العقد (اشباه فی قاعدة الاصل القدم)
(ولا یظهر صدق المدعی الابحجة (بدایع فی الکفالة)
زید اون سکز یاشنده اولان جاریه‌سی هندی عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو هندك لداء مرتفعة الحیض ایدیکنه واقف اولوب زیدی قاضی یه احضار ایدوب خصومته وجه شرعی اوزره صلاحه نصکره عمرو زیددن هند سنك یدکده ایکن بسبب الداء مرتفعة الحیض درديو دعوی وزید انکار ایلسه عمرو مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك هندی زیده رده قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ولو اشتری جاریة وقبضها ثم ادعی انها لاتحیض قال الشیخ الامام ابو بکر محمد بن الفضل لاتسمع دعوی المشتری الا ان یدعی ارتفاع الحیض بسبب الداء و بالحبل فان ادعی بسبب الحبل تسمع دعواه ویریها القاضی النساء فان قلن هی حبلی یحلف البایع ان ذلك لم یکن عنده وان قلن لیست بحبلی فلا یمین علی البایع وهو نظیر ما ذکر فی النیابة وفی معرفة داء فی بطنها یرجع الی الاطباء ثم فی الداء یرد بشهادة رجلین اذا شهدا انه قدیم (خانیه فی العیوب) فلو کانت الجاریة بالغة لاتحیض اوهی مستحاضة فهو عیب لان ارتفاع الدم واستمراره علامة الداء و یعتبر فی الارتفاع اقصی غایة البلوغ وهی سبع عشرة عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی و یعرف الارتفاع والاستمرار بقول الامة وترد الجاریة المشتراة اذا انضم نکول البایع قبل القبض و بعده وهو الصحیح
(هدایه فی خیار العیب)
زید شو قدر چوقه سنی عمروه شو قدر درهم خالص کمش مقابله سنده بیع و تسلیم ایدوب بعده عمرو خالص کمش اولمق اوزره زیده اولقدر کمش و یردکدنصکره اول کمش خالص اولمیوب مغشوش اولدیغی ظاهر اولسه زید اول کمشی عمروه رد ایدوب برینه اولقدر خالص کمش المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(قبض زیوفا بدل الجیاد یعنی کان له علی آخر دراهم جیاد فاستوفی زیوفا علی ظن انها جیاد ثم علم انها زیوف ان کانت قائمة یردها والا ای وان لم یکن قائمة سواء کانت هالکة اومستهلکة فلا ای لایرد ولا یسترد (درر قبیل خیار الشرط)
زید عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی جاریه‌یی وطئ ایتدکدنصکره جاریه‌نك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمی اولدیغی شرعا ثابت اولسه عمروده راضی اولدیغی زید نقصان عیب ایله عمروه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(اشتری جاریة فوطئها اومسها بشهوة ثم وجد بها عیبا لم یردها مطلقا ورجع بالنقصان الا اذا قبلها البایع (تنویر الابصار فی خیار العیب)
زید عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیکی بارکیرك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمی اولدیغی ظاهر اولوب ردصددنده ایکن بارکیر زیدك یدنده هلاك اولسه بارکیر عمروك

يدنده ایکن اول عیب ایله معیب اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولیحق زید نقصان ثمن ایله عمروه مراجعته قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اشتری عبدا وقبضه ومات العبد ثم علم المشتری بعیب کان عند البایع فان المشتری یرجع بنقصان العیب علی البایع (خانیه)

زید حماری عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکد نصکره ثمنی قبض ایتمدین حمارک ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمی اولدیغی ظاهر اولوب رد صددنده ایکن حمار عمروک یدنده حتف انفه هلاک اولسه حمار زیدک یدنده ایکن اول عیب ایله معیب اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولمغله عمرو ثمندن عیبدن ماعداسنی زیده ویررکن زید راضی اولیوب ثمنی تماما المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان ظهر عند القاضی عیب فی المبیع فلو هلک قبـل الظهور فی المحکمة لم یرجع بالنقصان کما فی الخزانة قدیم ای کائن عند البایع بعدما مات المبیع عند المشتری اواعتقه المشتری المبیع مجـانا ای بلامال اودبره اواستولد المبیعة رجع المشتری علی البایع بالنقصان ای بمانقص بالعیب من بعض الثمن وهو تفاوت مابین القیمتین قیمة مقوم بلاعیب ومع عیب فان کان التفاوت عشرا فیرجع بعشر الثمن ونصفا فنصفه (قهستانی فی خیار العیب)

هند زیده جاریه م زینبی مجار جنسندندر دیمکله زید زینبی اول جنسدن اولمق اوزره اشترا وقبض ایتدکد نصکره زینبک اول جنسدن الحق اولان آخر جنسدن اولدیغی ثابت اولسه زید زینبی هنده رده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی المنتقی اشتری جاریة علی انها مولدة الکوفة فاذاهی مولدة البصرة یردها لان مولدة الکوفة افضل ولواشتری جاریة ترکیة اوغلاما ترکیا اوعلی انها ترکیة فاذاهی هندیة یردها (فی الخامس من بیوع الخلاصة)

زید شو قـدر وقیه کونلکنی عمروه بیع ایدوب عمرو دخی اول کونلکی آخره بیع وتسلیله استهلاک ایتدکد نصکره زید ثمن مرقومی عمرودن طلب ایتدکده عمرو کونلکک ردینی ایجاب اید رعیبی وار ایدی دیو ثمنی تماما ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولواشتری طعاما فباعه ثم علم بعیب کان عند البایع لایرجع بنقصان العیب (من بیوع الخانیة فی الرجوع بالنقصان)

زید عمروک جاریه سنی عمرودن اشترا وقبض ایتدکد نصکره جاریه نک بردیشی قیرق اولوب عمروک یدنده اول عیب ایله معیبه اولدیغی شرعا ثابت اولسه زید جاریه یی خیار عیب ایله عمروه رده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(من وجد بمشریهماینقص الثمن عند التجار اخذه بکل الثمن اورده (تنویر الابصار فی خیار العیب)

زید عمرودن اشترا وقبض ایتدیکی جاریه نک اوج آیدنصکره حملی ظهور ایتدکده

زيد عمرودن جاريه‌سنك سنان بلكده حملی وار ایدی دیو دعوی و عمرو انكار ایدوب
عمروه یمین تكلیف اولندقده عمرو یمین ایلسه زید جاریه‌یی عمروه رده
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وفی النهایة دعوى الانقطاع لاتسمع اذا لم یذكر مدة مدیدة وهی سنتان عند ابی
حنیفة رحمه الله تعالى وثلثة اشهر عند ابی یوسف رحمه الله تعالى واربعة اشهر
عند محمد رحمه الله تعالى وكذا لاتسمع مالم یدع ان الانقطاع بسبب الحبل اوالداء
لانه بدون هذین السببین لایعد عیبا والمرجع فی الحبل الى قول النساء وفی الداء الى
قول الطبیبین العدلین وفی الغایة انما یثبت بشهادتهن حق الخصومة فی توجه الیمین
على البائع لاحق الفسخ لانه قوی وشهادتهن ضعیفة وروی محمد رحمه الله تعالى
انها ترد بشهادتهن من غیر یمین البائع (شرح المجمع لابن ملك فی خیار العیب)
زید عمرودن اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدیكی قیونلرك كلباك مرضنه مبتلا اولدقلری
ظاهر اولوب رد صددنده ایكن اول قیونلر زیدك یدنده هلاك اولسه‌لر اول قیونلرك
عمرو یدنده ایكن ردینی ایجاب ایدر كلباك مرضیله عیبلی اولدقلری شرعا ثابت اولیجق
زید عمروه قیونلرك نقصان ثمنلریله مراجعته قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مرت مسئلته من الخانیة والقهستانی)
زید شوقدر كلیجه صارقلرینی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره زید آخر
دیاره كیدوب بعده بكری ثمن مزبوری قبضه توكیل ایتكلد بكر مبلغ مزبوری عمرودن
طلب ایتدكده عمرو اول صارقلرك ردینی ایجاب ایدر عیب قدیمنه مطلع اولدم مبیعی
رد مراد ایدرم دیو دعوى ومدعاسنه اقامت بینه ایدركن عمروه مبلغ مزبوری بكره
تسلیم ایله دیو جبر اولنورمی * الجواب * اولنماز
(ومن قبض ماشراه ثم ادعى عیبا لایجبر المشتری على دفع الثمن ولكن یبرهن او یحلف
بایعه (ملتقى فی خیار العیب) والوكیل بقبض الدین یملكها ای الخصومة عند ابی
حنیفة رحمه الله تعالى (درر فی الوكالة بالخصومة)
زید عمرودن ثمن معلومه اشترا ودفع ثمن ایتدیكی منزلی قبض ایدوب برمدت ساكن
اولدقدنصكره بعض كسنه‌لر منزل اصلا جن یتاغیدر جن واردر دیو خبر ویردیلر عیبی
ظهور ایتدی دیو منزل مزبوری عمروه رد وثمن مرقومی استرداده
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لااعتبار للتوهم (مجمع الفتاوى فی الوصایا)
زید جاریه‌سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدكدنصكره عمرو
زید ایله بیعی اقاله وهندی زیده تسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده هندك مطعونه
اولدیغی ظاهر اولوب زید وقت اقاله‌ده هندك مطعونه اولدیغی معلومی اولمامغله
هندی رد صددنده ایكن هند زیدك یدنده فوت اولسه جاریه عمروك یدنده ایكن
مطعونه اولدیغی وجه شرعی اوزره ثابت اولیجق زید عمروه نقصان ثمن ایله مراجعته

قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان تغيرت الجارية الى النقصان بان تعيبت الجارية فى يد المشترى بفعل المشترى او بآفة سماوية فان تقايلا بمثل الثمن الاول او سكتا عن ذكر الثمن الاول يجعل الاقالة فسخا عنده غير ان البائع اذا لم يعلم بالعيب وقت الاقالة كان له الخيار ان شاء امضى الاقالة وان شاء رد وان علم بالعيب فلا خيار له (فى الحادى والعشرين من بيوع التاتارخانيه)

والحاصل ان هلاك المبيع ليس كاعتاقه فانه اذا هلك المبيع يرجع بنقصان العيب سواء كان بعد العلم او قبله (البحر الرائق فى خيار العيب)

هند زيدك جاريه سنى زيدك توكيليله عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وثمنى بعد القبض زيده تسليم ايتدكدنصكره جاريه نك مطعونه اولديغى ظاهر اولوب هند قبل البيع يدنده ايكن مطعونه اولديغنى اعتراف و بلاقضا جاريه يى اخذ وقبول ايلسه عمرو ثمن مزبورايله هنده رجوع ايتميوب مجرد وكيلك وجه محرر اوزره اعتراف وقبول ايتدى ديو ثمنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بالبيع اذا باع ثم خوصم فى عيب فقبل المبيع بغير قضاء لزم الوكيل ولا يلزم الموكل ويكون المبيع للوكيل ولا يكون للوكيل ان يخاصم الموكل فان خاصمه واقام البينة على ان هذا العيب كان عند الموكل لاتقبل بينته لان الرد بالعيب بغير قضاء بمنزلة الاقالة فيجعل فى حق الموكل كان الوكيل اشتراه من المشترى هذا اذا كان عيبا يحدث مثله فان كان قديما لايحدث مثله ذكر فى بعض الروايات البيوع انه يلزم على الآمر وذكر فى عامة روايات البيوع والراهن والوكالة والمأذون انه يلزم الوكيل دون الموكل وهو الصحيح (خانيه فى الرد بالعيب)

بوصورتده زيد كندويه ثمنى رد لازم اولور زعميله عمرو ايله ثمنك برمقدارى اوزرينه صلح ودفع بدل ايلسه حالا زيد بدل مرقومى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال فى التجريد الصلح والحط انما يصح اذا كان المشترى يقدر على رد المبيع او اخذ النقصان وان لم يقدر فالصلح والحط باطل (فى الخامس من صلح البزازيه)

زيد عمروك توكيليله عمروك قولى بكرى بشره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بشر بكرك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمى واردر ديو زيددن دعوى ايتدكده زيد اعتراف ايدوب رضاسيله حكم حاكمسز بكرى قبول ايلسه حالا عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد بكرى ال ديوب مبلغ مزبورى بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الخانيه)

زيد شوقدر قنطار پلامودينى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب عمرو پلامودك برمقدارينى استهلاك ايتدكدنصكره پلامودك باقيسنك ردينى ايجاب ايدر عيب قديمى اولديغى شرعا ثابت اولسه عمرو پلامودك باقيسنى خيار عيب ايله ثمندن حصه سيله زيده رده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وعن محمد رحمه الله تعالى انه لا يرجع بنقصان العيب فيما باع و يرد الباقي بحصته من الثمن وبه اخذ الفقيه ابو الليث وابو جعفر وعليه الفتوى (عماديه ٢٥)

زيد عمروك جاريه سی هندی بکر اولمق اوزره عمرودن ثمن معلومه اشترا وقبض ايتدكدنصكره زيد حين قرباده هندك بكر اولماديغنی بيلديكی آنده بلا لبث وطئی ترك ايلسه زيد هندی عمروه رده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو شراها على انها بكر فقال هي ثيب يرجع الى النساء فان قلن هي بكر فالقول للبايع بلا يمين وان قلن هي ثيب فالقول للبايع مع يمينه فان وطئها المشترى فعلم بالوطئ فلو زايلها كما علم انها ليست ببكر بلا لبث فله الرد والا لزمته (فصولين في الخامس والعشرين

﴿في الاقالة﴾

زيد شوقدر اشياسنی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيد عمروايله بيعی اقاله واشيابی عمرودن الوب ثمنی عمروه تسليم ايلسه زيد اقاله سنه نادم اولوب بيع مزبوره بناء اشياسنی عمروه ويروب ثمن مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وحكمها انها فسخ في حق المتعاقدين فيما هو من موجبات بفتح الجيم اى احكام العقد (الدر المختار في الاقالة)

زيد باكيرينی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله بيعی اقاله وثمنی زيددن اخذ ايدوب لكن باركيری زيده تسليم ايتميوب باركير عمروك يدنده هلاك اولسه زيد ثمن مزبوری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(تقايلا فابق العبد من يد المشترى وعجز عن تسليمه اوهلك المبيع بعدها قبل القبض بطلت (الدر المختار في الاقاله)

زيد شوقدر قسراغنی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده اول قسراقلردن عمروك يدنده فروع حاصله اولدقدنصكره زيد وعمرو بيعی اقاله ايلسه‌لر اقالهٔ مزبوره صحيحه اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم ذكر لكونها فسخا فروعا فالاول انها تبطل بعد ولادة المبيعة لتعذر الفسخ بالزيادة المنفصلة بعد القبض حقا للشرع لاقبله مطلقا (الدر المختار في الاقالة)

زيد ملك باغچه سنی عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمنی المدين عمرو فوت اولمغله زيد عمروك ورثه سيله بيعی اقاله ايدوب ورثه باغچه يی زيده تسليم ايتدكلرندنصكره زيد اقاله سنه نادم اولوب ثمنی ورثه دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولايشترط لصحتها بقاء المتعاقدين فيصح اقالة الوارث والوصى ولاتصح اقالة الموصى له كما في القنية (البحر الرائق في الاقالة)

﴿في الاستحقاق﴾

زيد بر باركيری ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرو دخی بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بشر باركيره مستحق چيقوب

بعد الاثبات والحكم بار كيرى بكردن المغله بكر عمروه ويرديكى ثمنى عمرودن السه عمرودخى زيده ويرديكى ثمن ايله زيده رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الاستحقاق نوعان مبطل للملك كالعتق ونحوه وناقل له كالاستحقاق به فالناقل لايوجب فسخ العقد والحكم به حكم على ذى اليد وعلى من تلقى الملك منه فلا تسمع دعوى الملك منهم بل دعوى النتاج ولايرجع على بايعه مالم يرجع عليه ولا على الكفيل مالم يقض على المكفول عنه (تنوير الابصار فى باب الاستحقاق)

زيد وصيسى اولديغى عمرو صغيرك ملك منزلنى مسوغ شرعى به بناء بكره ثمن مثلى اولان شوقدر اقچه يه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره بشر اول منزله مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم بكردن السه بكر ثمن مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا باع مال اليتيم ثم استحق ضمن الوصى ثم يرجع فى مال اليتيم (احكام الناطفى)

زيد تصرفنده اولان منزلك عرصه سى مقاطعه لو وقف وبناسى ملك اولمق اوزره بناسنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره منزل مزبورك بناسى دخى وقف اولديغى بينه ايله ثابت اولوب وقفيتنه حكم اولنسه عمرو ثمن مزبور ايله زيده رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والقضاء بالوقف قيل كالحرية وقيل لا وهو المختار ويثبت رجوع المشترى على بايعه بالثمن اذا كان الاستحقاق بالبينة اما اذا كان باقرار المشترى او بنكوله او باقرار وكيل المشترى بالخصومة او بنكوله فلا (تنوير الابصار فى الاستحقاق)

زيد عمروى قولمدر ديو داينلرى بكر وبشر وخالده شوقدر اقچه دينى مقابله سنده بيع وتسليم بعده بكر وبشر عمرودن حصه لرينى خالده ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكلرندنصكره وليد عمروه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمروى خالددن السه خالد بكر وبشره حصه لريچون ويرديكى ثمنى مزبورلردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا من التنوير)

زيد دوه سنى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر دوه ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايتدكده عمرو اول دوه با كه بيع ايدنزيدك ملك دوه سندن طوغمشدر ديو دعوى ومدعاسنى بكرك يوزينه اثبات ايلسه بكرى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(استحق بملك مطلق فطلب ثمنه فبرهن بايعه انه نتج فى ملك بايعى تقبل (عماديه فى السابع عشر)

زيد عمروى قولمدر ديو بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو بكردن بن حر الاصلم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب حريتنه حكم اولنسه بكر ثمن مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والمبطل يوجبه اى يوجب فسخ العقود اتفاقا فلكل واحد من الباعة الرجوع على بايعه وان لم يرجع عليه (الدر المختار فى الاستحقاق)

زید قولی عمرویه بیع و تسلیم ایدوب عمرو دخی بکره بیع و تسلیم ایتدکدنصکره بشر
اول قول ملکمدر دیو بکردن دعوی و بینه عادله ایله اثبات ایدوب بعد الحکم قولی بکردن الدقده
بکر عمرویه ویردیکی ثمنی عمرودن استرداد مراد ایتدکده عمرو اول قول قبل البیع بدن زیدک
جاریه مملوکه سندن متولد ایدی دیو دعوی و بینه عادله ایله بکرک بینه سنه اثبات ایدیجک حاکم
بکرک دفعیله حکم ایلسه حالا بکر اول قولی بشردن طلب ایتمیوب عمرودن ثمن نامنه
نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(استحق بملك مطلق وطلب ثمنه فبرهن بايعه انه نتج على ملك بايعه يقبل او كان بحضرة المستحق والا وغاب بايع البايع لانه ينتصب خصما عن بايعه اقول ينبغي ان لا يشترط حضرة المستحق ايضا كما تقدم (فصولين في السادس عشر)

زید بر منزلی ملکمدر دیو عمرویه ثمن معلومه بیع و تسلیم و قبض ثمن ایدوب عمرو دخی
منزل مزبورده ابنیه احداث ایتدکدنصکره زید فوت اولدقده هند اول منزله مستحقه
جیقوب بعد الاثبات والحکم عمرودن الدقده عمرو اول بنایی مبنیا زیدک ورثه سنه تسلیم
ایدوب یوم تسلیمده مبنیا قیمتیله ثمن مرقومی زیدک ترکه سندن المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اشتری دارا و بنی فیها فاستحقت یرجع بالثمن وقیمة البناء مبنیا علی البایع اذا سلم النقض الیه وان لم یسلم فبالثمن لاغیر (منیة المفتی فی الاستحقاق) شری ارضا فبنی اوغرس اوزرع فاستحق یرجع المشتری بثمنه علی بایعه و یسلم بناءه وزرعه وشجره الیه فیرجع بقیمتها مبنیا قائما یوم سلمها الیه (فصولین فی السادس عشر)

زید یدنده اولان بالی تعبیر اولنور بر منزلی مستقلا ملکمدر دیو عمرویه ثمن معلومه بیع
وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو فوت اولوب منزلی ورثه سی ضبط ایتدکلرنده
هند وزینب اول منزلک نصف شایعنه مستحقه لر جیقوب بعد الاثبات والحکم
منزلک نصفنی ضبط ایلسه لر ورثه نصف آخرینی دخی زیده تسلیم ایدوب ثمن مرقومی
زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(قبض کل المبیع فاستحق بعضه بطل البیع فی قدره فان اورث العیب فی الباقی او کان المستحق شیئین کشیء واحد خیر المشتری فیه والا لزمه بحصته من الثمن توضیحه ان البیع اذا بطل فی قدر البعض المستحق ینظر ان کان استحقاق ما استحق یورث العیب فی الباقی کما اذا کان المعقود علیه شیئا واحدا مما فی تبعیضه ضرر کالدار والارض والکرم والعبد ونحوها فالمشتری بالخیار فی الباقی ان شاء رضی بحصته من الثمن وان شاء رد وکذا اذا کان المعقود علیه شیئین وفی الحکم کشیء واحد فاستحق احدهما فله الخیار فی الباقی وان کان استحقاق ما استحق لا یورث عیبا فی الباقی کما اذا کان المعقود علیه ثوبین او عبدین فاستحق احدهما او صبرة حنطة او حملة وزنی فاستحق بعضه فانه لا ضرر فی تبعیضه فلزم الباقی المشتری بحصته من الثمن ولیس له الخیار کذا فی شرح الطحاوی (درر فی الاستحقاق ملخصا)

﴿زید﴾

زید بر منزلی مستقلا ملکی اولمق اوزره ثمن معلومه عمروه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدن صکره بکرك وقفی متولیسی بشر منزل مزبورك شومقداری بکرك وقف مسجدیدر دیو عمرودن دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب بعد الحکم اولمقداری وقف ایچون ضبط ایلسه عمرو منزلدن اولمقدارك ماعداسنی زیده رد ایدوب ثمن مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته آنفا من الدرر)

زید عمروه بن بکرك قولی یم بنی اشترا ایله دیمکله عمرو زیدی بکردن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدکدنصکره عمرو فوت اولدقده زید عمروك ورثه سی یوزلرینه بن حر الاصلم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب حریتنه حکم اولنسه بکر غائب اولوب مکانی معلوم اولمامغله ورثه ثمن مزبوری زیده تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(فلو قال رجل لاخر اشترنی فانی عبد فاشتراه ثم ادعی الحریة فاثبت حریته ضمن العبد ان لم یعلم مکان بایعه ورجع ای العبد علیه ای البایع ان وجده وان علم ای مکان بایعه فلا ای لا یضمن العبد (درر فی الاستحقاق ملخصا) ویحلف الوارث المورث فی ضمان الغرور (خانیه فی مسائل الغرور)

زید بر منزلی ملکی اولمق اوزره شوقدر اقچه یه عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر ثمن مزبوری عمروك اذنینسز کندی مالندن تبرعا زیده ادا ایتدکدنصکره بشر اول منزله مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم منزلی عمرودن السه بکر ثمن مزبور ایله زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو تبرع بدین ثم انتقض ذلك بوجه من الوجوه یعود ذلك الی ملك القاضی او تبرع بقضاء دینه ولو قضی بامره یعود الی ملك من علیه ویضمن للقاضی مثله ولو تبرع بمهر ثم خرج من المهریة برد تها او خرج نصفه من المهریة بطلاق قبل دخوله یرجع الی ملك المتبرع وکذا المتبرع بالثمن اذا انفسخ البیع رجع فی الثمن (فصولین ٣٤)

زید عمروه بن بکرك قولی یم بنی اشترا ایله دیمکله عمرو دخی زیدی بکردن ثمن معلومه اشترا وقبض ودفع ثمن ایتدکدنصکره زید عمرودن بنی بکره بیع ایدن بشر ملکنده ایکن بنی اعتاق ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب حریتنه حکم اولنسه بکرك مکانی معلوم ایکن عمرو ثمن مرقومی ضامن اول دیو زیده جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان قال شخص لاخر اشترنی فانا عبد فاشتراه معتمدا علی مقالته فاذا هو حر ای ظهر حرا فان کان البایع حاضرا او مکانه معلوما لا یضمن العبد الآمر لوجود القابض والا یضمن العبد الثمن خلافا لابی یوسف رحمه الله تعالی ویرجع العبد به علی البایع اذا حضر لانه قضی دینا علیه وهو مضطر فیه فلم یکن متبرعا (الدر المنتقی فی الاستحقاق)

زید هندی جاریه سی اولمق اوزره دلاله اولان زینبك وساطتیله کندوسی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره هندك حرة الاصل اولدیغی بینه ایله ثابت

اولوب حريتنه حكم اولنسه عمرو ثمن مرقومى زيددن طلب ايتمبوب زيده مجرد سنك وساطتكله اشترا ايتدكلمه ثمنى مالكدن باكه وير ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وقيد بالوكيل لان الرسول لاترجع الحقوق اليه ولو ادعى انه رسول وقال البايع انه وكيل وطالبه بالثمن فالقول للمشترى والبينة على البايع (من وكالة البحر)
زيد عمرودن اشترا وقبض ايتديكى جاريه سى هندى بكر اجنبى يه وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولمغله بكر هندى اخذ واستيلاد ايدوب هند بر ولد طوغوروب بعده بشر هنده مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم هندى وولدك يوم خصومتده اولان قيمتنى بكردن السه بكر ولدك قيمتنى وزيدك عمروه ويرديكى ثمن نامنه عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(والموصى له بالجارية اذا استولدها ثم استحقت فانه لايرجع على بايع الموصى لابالثمن ولابقيمة الولد كما لايردها بالعيب وجدبها (خانيه فى مسائل الغرور)
زيد بر باغى ملكمدر ديو عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب عمرو دخى باغى برمدت ضبط ومحصولنى اخذ ايتدكدنصكره بكر اول باغه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم باغى عمرودن المغله عمرو ثمن مرقومى زيددن المق استدكده زيد ضبط ايتديكك مدتك محصولنه طوتارم ديوب و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ويثبت رجوع المشترى على بايعه بالثمن اذا كان الاستحقاق بالبينة (تنوير الابصار)
اشترى بستانا مشجرا وكان فى يده سنين واخذ الثمار ثم استحق رجل فله ان يضمن المشترى ثمرة الاشجار (جواهر الفتاوى فى الخامس من البيوع)
زيد عمروى قولى اولمق اوزره بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو بكردن زيد قبل البيع بنى ملكنده ايكن اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب قاضى دخى عمروك عتقنه حكم ايدوب حجت ويرمكله بكر ثمن مزبورى زيددن استرداد مراد ايتدكده زيد عتقى انكار ايلسه بكر مضمون حجتى وجه شرعى اوزره اثبات ايدركن زيد راضى اولميوب اصل شاهدلرى كلسونلر ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لايحكم بسجل الاستحقاق بشهادة انه كتاب قاضى كذا لان الخط يشبه الخط فلم يجز الاعتماد على نفس السجل بل لابد من الشهادة على مضمونه ليقضى للمستحق عليه بالرجوع بالثمن (الدر المختار فى الاستحقاق) ولكل ان يرجع على بايعه بلا اعادة بينة (الدر المختار)
زيد عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان اشيايه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمرودن الدقده زيد عمروه اشياء مزبوره ايله بنم شوقدر اشيام دخى سرقه اولنمشيدى اشياء مزبوره يدكده بولنمغله ماعداسنى دخى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لايقضى بالقرينة (اشباه قبيل الصلح) ومن ظلم ليس له ان يظلم غيره (مبسوط السرخسى فى الوكالة بقبض الدين)
زيد هندى جاريه سى اولمق اوزره عمروك جاريه سى زينب ايله سكسان غروش مقابلهسنده

عمروه بیع وتسلیم ومبلغ مزبوری ایله زینبی عمرودن اخذ ایتدکدنصکره هند بن حرة الاصل دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب حریتنه حکم اولنمغله زید مبلغ مزبوری عمروه ویروب زینب یدنده موجود اولمغله زینبی دخی عمروه ویرمك استدکده عمرو المیوب زینبك قیمتنی الورم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(وفی المقایضة لو استحق احد العوضین یرجع المستحق علیه فی عوضه قیاسا علی ما اذا ادعی عینا فصالحه علی آخر ثم استحق بدل الصلح یرجع فی دعواه
(خزانة المفتین فی الاستحقاق)

زید جاریه سی هندی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب عمرو دخی هندی بکره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره بکر عمرودن هند بندن حریت ادعا ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب حریتنه حکم اولنمشیدی ثمن مزبوری سندن استرداد ایدرم دیو دعوی ایتدکده عمرو بکر ایله عن انکار شوقدر اقجه اوزرینه صلح ودفع بدل ایلسه عمرو زیده مجرد جاریه دعواسندن بکر ایله شوقدر اقجه اوزرینه صلح ودفع بدل ایتمکله بدل مزبور ایله ساکه رجوع ایدرم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(شراه فادعاه آخر فقبل ان یثبت الاستحقاق صالحه المشتری ودفع الیه شیئا وامسك المبیع صح فلا یرجع علی بایعه بما دفع لدفعه برضاه والاستحقاق لم یثبت
(فصولین فی السادس عشر)

زید قولی عمروی بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بکر دخی عمروی بشره ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره بکر زیددن سن عمروی باکه بیع ایتمزدن مقدم اعتاق ایتمش سن دیوب عمره بشردن وجه محرر اوزره عتقنی دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب عتقنه حکم اولنمغله بشر ثمن مزبور ایله باکه مراجعت ایلدی بن دخی ساکه ویردیکم ثمنی سندن استرداد ایدرم دیو دعوی وزید بالکلیه انکار ایدوب بکرك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله ثمن مزبوری زیددن استرداده قادر اولور می * الجواب * اولماز

(وما لم یبرهن علی الاستحقاق لا یلزم البایع دفع ثمنه (فصولین فی السادس عشر)

زید بر قسراغی ملکمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده عمروك یدنده قسراقدن فروع حاصله اولدقدنصکره بکر اول قسراغه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم قسراغی وفروعنی عمرودن السه عمرو ثمن مزبوری وفروعك قیمتلریله زیده رجوعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(رجل باع دابة لآخر فولدت الدابة عند المشتری اولادا ثم استحقت الدابة یأخذ المستحق الدابة بجمیع الاولاد ویرجع المشتری بالثمن وبقیمة الاولاد علی البایع فی قولهم جمیعا لانه مغرور من جهة البایع (جامع الفتاوی فی البیوع)

زید بر قسراغی ملکمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب بعده اول قسراغك عمروك یدنده اوچ قوانی حاصل اولدقدنصکره بکر اول قسراغه مستحق

جيقوب بعد الاثبات والحكم قمرانى وقوللرى عمرودن السه عمرو قسراغنك ثمنى وقوللرك قيتلريله زيده رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مر نقله آنفا من جامع الفتاوى)

زيد عمروى قوللردديو بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو بكرك يدنده اباق ايدوب بعده بكر عمروى اخذ ايتدكده عمرو بكردن بن حر الاصلم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب حريتنه حكم اولنمغله بكر ثمن مزبور ايله زيده رجوع ايتمك استدكده زيد مجرد مقدما عمرو يدكرده اباق ايتدكله سنك ايچون حق رجوع ثابت اولماز ديوب بغير وجه شرعى ثمن مرقومى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وهنا الملك القديم باق فيرجع المشترى بثمنه (فصولين فى السادس عشر)

زيد برمنزلى ملكمدر ديو عمروه شوقدر اقچه يه بيع وتسليم وثمن مزبورى اوله قدر اقچه دينى بكره حواله ايدوب وهر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى بكره ويروب بعده بشر منزل مزبوره مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمرودن السه عمرو ثمن مزبور ايله زيده رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور.

(فان بطل حوالة الدين فى الحوالة المقيدة بطلت الحوالة مثل ان يشترى من رجل شيئا بالف درهم ولم يؤد الالف حتى احال عليه بها رجلا فقبل ثم استحق المبيع وكان المبيع عبدا فظهر انه حر فان الحوالة فى هذين الوجهين تبطل وكان للمحتال ان يرجع على المحيل بدينه (مضمرات فى الحواله) دى المال فى الحوالة الفاسدة فهو بالخيار ان شاء رجع على المحتال القابض وان شاء رجع على المحيل وكذا فى كل موضع ورد الاستحقاق

(الدر المختار فى الحواله)

زيد عمروى قولمدر ديو بكره ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بكردخى عمروى ثمن معلومه بشره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره عمرو بشردن بن حر الاصلم ديو دعوى و بشر انكار ايتمكله عمرو مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب عمروك حريتنه حكم اولندقدنصكره بشر بكره رجوع ايتدكدن بكر زيده ثمن مزبور ايله رجوع ايتمك استدكده زيد عمروك وجه مشروح اوزره حريتنه حكم لاحق اولديغنه معترف ايكن مجرد بشرساكه رجوع ايتمدين سن باكه رجوع ايده مزسن ديو بكرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الاستحقاق نوعان استحقاق مبطل كدعواه الحرية والعتق من البائع و ثبوته يوجب فسخ البياعات فى كل الروايات وناقل كدعواه انه ملكه وانه لايوجب فسخ البياعات فى ظاهر الرواية وكذلك يختلف المبطل مع الناقل فى الرجوع فان فى المبطل الباعة يرجع بعضهم على بعض قبل رجوع الاول على الثانى والثانى على الثالث

(بزازيه فى الاستحقاق من الدعوى)

زيد عمرودن ثمن معلومه برچفتلك منزلى اشترا وقبض ايدوب لكن اول چفتلك منزلنك آلات حراثتى اولماغله زيد ملكى اولان شوقدر آلات حراثتنى اول چفتلك منزلنه وضع

ایتدکدنصکره بکر یالکزاول چفتلك مزلنده مستحق چیقوب بعدالاثبات والحکم زیددن
السه بکراول آلات حراثت ایچون بمجرد چفتلك مزلمده بولندی دیو مجانا المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(عذا واضح لانهما لك زید ولیس لبکران یأخذها کما اذا بنی رجل فی دار اشتراها بناء ثم
استحقت الخ ولو بضر قلع ما بناه بالدار فللرجل ان یقلع بنائه و یأخذ (عطائیه)

زید عمرویی قولندر دیو بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره بکر عمرویی
بشره هبه وتسلیم ایدوب بشر دخی ثمن معلومه خالده بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب
بعده ولید عمروه مستحق چیقوب بعدالاثبات والحکم خالددن المغله خالد ثمن مزبور ایله
بشره رجوع ایلسه بکر دخی زیده رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المشتری وهبه لآخر واستحق من ید المشتری من الموهوب له لا یرجع المشتری الاول علی
بایعه حتی یرجع المشتری من الموهوب له علی الموهوب له فحینئذ یرجع هو علی البایع الاول
(فی السادس عشر من دعوی البزازیة)

زید عمرودن غصبا اخذ ایتدیکی عرصه یی غصبه علمی اولان بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم
وقبض ثمن ایدوب بکر دخی اول عرصه ده بنا احداث ایتدکدنصکره عمرو بیعی مجیز
اولمیوب اول عرصه یی بکردن السه بکر ثمن مزبور ایله زیده رجوع ایتدکده بنانك مبنیا
قیمتنی دخی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اشتری دارا وهو یعلم ان البایع غاصبه باعها بلا اذن المالك و بنی فیها ثم استحقت بوجه
شرعی لا یرجع بقیمة البناء علی البایع لانه مغتر لا مغرور (بزازیه فی الدعوی) العلم بکونه
ملك الغیر لا یمنع من الرجوع علی البایع عند الاستحقاق (الدر المختار فی الاستحقاق)
لکن الاولی ان یصرح فی السؤال بکون البیع بلا اذن المالك (لمرتبه)

زید شوقدر اشیایی ملکمدر دیو عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم و بکر ثمن مزبوره کفیل
اولمغله زید ثمن مزبوری کفالتنه بناء بکردن الدقدنصکره بشر اشیاء مزبوره ده مستحق
چیقوب بعد الاثبات والحکم عمرودن السه ثمن مزبور ایله زیده عمرو و بکردن
قنقیسی رجوع ایدر * الجواب * بکر

(اشتری شیئا وکفل بالثمن انسان ثم ان الکفیل قضی الثمن واستحق المبیع من المشتری
لیس للمشتری ان یرجع علی البایع بالثمن لانه لم یؤد الثمن انما اداه الکفیل علی البایع
فیرجع الکفیل علی البایع والمشتری علی الکفیل ان کان قضاه
(من دعوی البزازیه فی الاستحقاق)

﴿ باب السلم ﴾

هو فی اللغة کالسلف وزنا ومعنی وشرعا بیع آجل وهو المسلم فیه بعاجل وهو رأس المال
ورکنه رکن البیع ویسمی الثمن رأس المال ورب السلم والاخر المسلم الیه والحنطة
مثلا المسلم فیه (الدر المنتقی)

زید شوقدر قنطار فندق ایچون عمروه سلم طریقیله شوقدر اقچه ویروب شرائط سلمی

رعايت ايلمسه زيد اجل حلولنده اولقدر فندیغی عمرودن طلب ایتدکده عمرو اخذ ایتدیکی ال دیوب فندیغی ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ويصح السلم فيما يعلم قدره ووصفه كالمكيل اى ما يعرف مقداره بالكيل من نصف صاع واكثر والاحسن من مكيل كالحنطة والشعير والتمر والملح والحمص والارز والذرة والرب والسمن والخل والعسل والبيع والتوتيا والكحل وغيرها والموزون اى ما يعرف مقداره بالوزن من منوين اواكثر مما يباع بالامناء والاواني كالدهن والمسك والعنبر والزعفران والنبيذ والسكر والبصل والثوم والحديد والنحاس والصفر والقطن وحبه وغيرها حال كون الموزون مثمنا والمذروع والمعدود متقاربا (قهستاني في السلم)

زيد شوقدر وقيه كوز ايچون عمروه سلم طريقيله شوقدر اقچه ويروب شرائط سلمي رعايت ايلمسه زيد اجل حلولنده اولقدر كوزي عمرودن طلب ایتدکده عمرو اخذ ایتدیکی ال دیوب كوزي ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والشحم والفحم مثليان (هنديه في اوائل الغصب) وجعلهما في الدر المختار قيميين فليراجع (لمرتبه)

زيد شوقدر طوز ايچون سلم طريقيله عمروه شوقدر اقچه ويروب لكن شرائط سلمي رعايت ايلماسه زيد مبلغ مزبوري عمرودن طلب ایتدکده عمرو ويرميوب اولقدر طوز ال دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز.

(شرائط السلم سبعة اشياء معرفة رأس المال وقبضه في المجلس ومعرفة الكيل والوزن ومعرفة المسلم فيه ومعرفة كون المسلم فيه موجودا من وقت العقد الى محل الاجل وبيان مكان الايفاء اذا كان له حمل ومؤنة (خزانة الفقه في السلم)

زيد شوقدر وقيه قلای ايچون عمروه سلم طريقيله شوقدر اقچه ويروب لكن شرائط سلمي رعايت ايلماسه عمرو مبلغ مزبوري زيده ويرمكن زيد الميوب اولقدر قلای الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا بأس بالسلم في القطن والكتان والابريسم والنحاس والتبر والحديد والرصاص والصفر والشبه وهذه الاشياء من ذوات الامثال (هنديه فيما يجوز السلم فيه وما لا يجوز)

زيد شوقدر كيل بغداى ايچون عمروه سلم طريقيله شوقدر اقچه ويردكدنصكره عمرو سلمي اقاله ايدوب زيد مبلغ مزبوري عمرودن السه حالا زيد اقاله سنه نادم اولوب مبلغ مزبوري ينه عمروه ويروب مقابلهسنده عمرودن ينه اولقدر بغداى المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وتصح اقالة الاقالة فلو تقايلا البيع ثم تقايلاها اى الاقالة ارتفعت وعاد البيع الا اقالة السلم فانها لا تقبل الاقالة لكون المسلم فيه دينا سقط والساقط لا يعود (الدر المختار في الاقالة)

زيد شوقدر وقيه قهوه ايچون عمروه سلم طريقيله شوقدر اقچه ويروب لكن شرائط سلمي رعايت ايلماسه عمرو مبلغ مزبوري زيده ويردكن زيد الميوب اولقدر قهوه الورم دیمکه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اما اذا لم يذكر شروطه على الخلاف فى العقد كما يفعل اهل ديارنا فلا يصح عند علمائنا الثلثة ويأخذ رأس ماله فقط . (صرة الفتاوى فى السلم)

﴿ فى الاستصناع ﴾

زيد عمروه شوقدر اقجه ويروب مبلغ مزبور ايله بنم ايچون شومقوله برسفينه ياپدرديو عمروى استصناعه توكيل ايتمكله عمرو مبلغ مزبور ايله زيد ايچون اولمقوله برسفينه ياپدروب زيده تسليم مراد ايتدكده زيد توكيلنه نادم اولوب سفينه يى اليوب مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الوكيل بشراء شئ معين اذا اشترى والموكل لايريد بعد ذلك فان البيع لازم للموكل وليس له ان يرد البيع (جواهر الفتاوى فى الوكالة)

﴿ باب الصرف ﴾

هو لغة الزيادة ومنه سمى التطوع فى العبادات صرفا لانه زيادة على الفرائض وشرعا بيع ثمن بثمن اى ما خلق للثمنية ومنه المصوغ تجانسا اولا كذهب بفضة وكذهب وذهب بذهب اوفضة (الدر المنتقى)

زيد كندن مصنوع اولان طاسى شوقدر اقجه يه نسيئة عمروه بيع وتسليم عمرودخى قبض ايتدكدنصكره عمرو اول طاسى كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايدوب اول طاسك قيمتنى زيده ويروكن زيد راضى اولميوب ثمن مسمايى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(يشترط التقابض قبل الافتراق فى الصرف فان تفارقا قبله بطل العقد (اشباه)

قبض المشترى المبيع بعقد باطل باذن بايعه لايملكه فهو امانة فى يده عند القبض فيهلك امانة اذ الامانة هدر فيبقى امانة ومضمون عند البعض فيضمن بالقيمة كالمقبوض على سوم الشراء وقيل الاول اى كونه امانة قول الامام والثانى اى كونه مضمونا قولهما اخذا من الاختلاف المذكور فيما لو باع مدبرا او ام ولد فمات فى يد مشتريه حيث لايضمن عنده خلافا لهما بناء على انه امانة او مضمون قلت وبه صرح صاحب البرهان والاختيار والمختار قولهما وقيل وعليه الفتوى كما فى الدرر وفى القهستانى وهو الصحيح على ماذكره السرخسى وحكاه قاضيخان (الدر المنتقى فى البيع الفاسد)

زيد التونلرينى بلاضرر تخليص ممكن اولميان برمجوهر التون قوشاغى ايله برمجوهر التون يوزكنى عمروه شوقدر اقجه يه نسيئة بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وان اشترى سيفا حليته خمسون بمائة ونقد خمسين فهو حصة الحلية ان حلصت بلا ضرر وان لم يبين اوقال هى من ثمنهما لورود التثنية للواحد نحو نسيا حوتهما يخرج منهما اللؤلؤ والمرجان والمراد احدهما وكذا لوقال هذا المعجل حصة السيف لانه اسم الحلية ايضا لدخولهما فى البيع تبعا ولو زاد خاصة فسد البيع لازالته للاحتمال وان تفرقا بلا قبض صح فى السيف دونها ان تخلص بلاضرر كطوق الجارية والا يتخلص الا بضرر بطل فيهما اصلا (الدر المنتقى فى الصرف)

زيد سوقدر كمشى وزنا او قدر كسندن اقل اولان شوقدر اقجه به عمروه بيع وتسليم ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كان الخالص مثله اى المغشوس او اقل منه او لايدرى فلا يصح البيع للربا فى الاولين ولاحتماله فى الثالث (الدر المختار فى الصرف)

زيد غشى غالب اولان شوقدر جر يعنى عمروك فضه سى غالب اولوب اولجر يقدن وزنا زياده اولان بشلكى مقابله سنده بيع ايدوب اول مجلسده تقابض بولنسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(والغالب الغش فيهما اى الدراهم والدنانير فى حكم العروض باعتبار الغالب فصح بيعه اى بيع الغالب الغش بالخالص من الدراهم والدنانير ان كان اى الخالص اكثر من المغشوش صرفا للجنس الى الجنس وغيره الى الزائد (درر فى الصرف)

زيد غشى غالب اولميان شوقدر درهم زولته سنى عمروك وزنا اول زولته يه مساوى اولوب غشى غالب اولميان بشلكى مقابله سنده عمروه بيع ايدوب اول مجلسده تقابض بولنسه زيد نادم اولوب بشلكى عمروه رد ايدوب زولتهلرى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وماغالبه الفضة اوالذهب فضة وذهب حكما فلا يصح بيع الخالص به ولا بيع بعضه ببعض الامتساويا وزنا ولا استقراضه الا وزنا وماغلب عليه الغش منهما فهو فى حكم العروض فبيعه فى حكم العروض الخ والمتساوى الغش والفضة اوالذهب كغالبه فى التبايع والاستقراض وكذا فى الصرف وقيل كغالبه (ملتقى فى الصرف) واذا وجد اى الايجاب والقبول لزم البيع بلا خيار المجلس (قهستانى)

زيد صرمه سنى بلاضرر تخليص ممكن اولميان صرمه لى كسمه سنى عمروه شوقدر اقجه يه نسيئة بيع ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وان لم يتخلص الحلية من السيف بطل البيع اصلا اى فى الحلية والسيف لانعدام شرطه (قهستانى فى الصرف ومر تفصيله من الدر المنتقى)

﴿ فى المداينات ﴾

زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالندن عمروه شوقدر اقجه قرض ويردكده عمروك اوزرينه بر سنه تمامنده دك شوقدر اقجه ربح الزام ايدوب سنه تمامنده ربح مزبورى عمرودن الدقدنصكره اصل مال ايكى سنه عمروك ذمتنده قالوب الزام ربح اولنماسه زيد سنه سابقه ده الزام ربح كفايت ايدر ديو الزام ربح اولنميان سنه ايچون عمرودن ربح نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل عن رجل دفع الى رجل الفا قرضا وترك بلا معاملة شرعية سنين ثم بعد ذلك طلب من المديون ربحا هل يلزم له ذلك ام لا اجاب لايلزم (ابن نجيم)

بر بلده اهاليسندن بر قاچ كمسنه لر بلده ٔ اخراده بر مصلحتلرينه صرف ايچون زيد تاجردن شوقدر اقجه قرض طلب ايدوب قبضنه عمروى توكيل ايتملريله زيد اول بلده ده اولان

شریکی بکره مکتوب یازوب یدکده اولان مالمدن عمروه اولقدر اقچه و یردیو امر ایتمکله بکر عمروه اولقدر اقچه و یروب بعده اول کمسنه لر مبلغ مز بوری زیده اد ایلسه لر حالا اول کمسنه لر مجرد عمرو بکردن الدیغی اقچه یی مصلحتمزه صرف ایتمیوب اتلاف ایلمش دیو و یردکلری اقچه یی زیددن استرداده قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولو بعث رجل بکتاب مع رسول الى رجل ان ابعث الی کذا کذا درهما قرضا فالك على فبعث مع الذی اوصل الکتاب روى ابو سليمان عن ابی یوسف انه لم یکن ذلك من مال الآمر حتى يصل اليه ولو ارسل رجل رسولا الى رجل فقال ابعث الی بعشرة دراهم قرضا فقال نعم و بعث بها مع رسوله کان الآمر ضامنا لها اذا اقر ان رسوله قبضها (خانیه فی الصرف)

زید و صبی اولدیغی صغیرك مالندن عمروه قرض و یردیکی اقچه یی اجل معلومه تأجیل ایلسه زید قبل حلول الاجل مبلغ مز بوری عمرودن الغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وتأجیل القرض باطل سواء کان التأجیل فی القرض او بعد ما اقرض (مجمع الفتاوى فی القرض) وفی التجرید ولو اقرض مؤجلا او شرط التأجیل بعد القرض فالاجل باطل والمال حال (من بیوع التاتارخانیه فی الرابع والعشرین)

زید متولیسی اولدیغی نقود موقوفه دن عمروه معامله ایله و یردیکی اقچه ایچون برسنه تمامنده دك عمروك اوزرینه اونی اون اوچ حسابی اوزره شوقدر اقچه ربح الزام ایدوب بعده سنه تمامنده ربح مز بوری عمرو دن دعوی ایلسه اونی اون بر بچقدن زیاده یی دعواسی مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز ممنوعدر

(السلطان اذا قلد القضاء رجلا واستثنى خصومة رجل معینا صح الاستثناء ولا یصیر هو قاضيا فی تلك الخصومة اوفی حق ذلك الرجل (خلاصه فی الثالث من القضاء)

زید عمروه قرض و یردیکی اقچه سیچون الزام ربح ایتدیرب برقاچ سنه ده عمرودن ربح نامنه اصل مالدن زیاده شوقدر اقچه الدقدنصکره زید فوت اولسه عمرو ربح مز بورك اصل مال مقدارینی اصله طوتوب زیاده سنی زیدك ترکه وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن الغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اقرض عشرة دراهم وطلب على ذلك ربحا واخذه فللمستقرض ان یحسب ذلك من الاصل (جواهر الفتاوى فی الکفالة) وفی شرح الوهبانیة لابن الشحنة من دفع شیئا لیس واجبا عليه فله استرداده (حموی على الاشباه فی القاعدة ١٨)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه حقنی المدین زید فوت اولدقده حصرا وارثی بکر مبلغ مز بوری زیدك وصیتنسز اجل معلوم ایله تأجیل ایلسه بکر مبلغ مرقومی قبل حلول الاجل عمرودن الغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(مات المقرض فاجل وارثه قال (ح) لم یجز کالو اجل المقرض اذ القرض عارية والعارية تبطل بموت قال (صط) ینبغی ان يصح من الورثة على قول البعض

قال بعضهم رأيت فى المنتقى ان القرض اذا صار مستهلكا صح تأجيله والصحيح انه باطل
(فصولين فى الرابع والثلثين)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حتى المدين فوت اولوب ورثه سى مبلغ مزبورى برسنه تمامنده ك تأجيل ايلسه لر ورثه قبل حلول الاجل مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(والسابع القرض فلا يلزم تأجيله الا فى اربع الوصية بان اوصى ان يقرض من ماله الف درهم فلانا الى سنة اواوصى بتأجيل قرضه على زيد سنة اواحاله على مديون مؤجل دينه اواجله المقرض اوكان مجحودا اوحكم مالكى بلزومه بعد ثبوت اصل الدين عنده (الدر المنتقى قبيل الربا) فعلى هذا الاولى ان يقيد فى السؤال بعدم الوصية (لمرتبه)

زيد عمرودن شوقدر غروش قرض الوب استهلاك ايتدكد نصكره عمرو ويرديكى غروشلرك مثلارينى زيددن طلب ايتدكده زيد ويرميوب مقابله سنده شوقدر منقرل ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لان الاقراض فى الحقيقة مبادلة الشئ بمثله فان الواجب على المستقرض رد مثل مااستقرض دينا فى ذمته لاعينه (بدايع فى حكم المبيع)

فندق التونى درت غروشده رايج اولان بلدده زيد عمرولك شوقدر فندق التونى غصبا اخذ ايتدكد نصكره زيد اولقدر فندق التونى عمروه ويرركن عمرو مجرد غصب ايتديكك بلدده دردر غروشده رايج اولمغله هربرى مقابله سنده دردر غروشده وير ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الخانية رجل غصب من رجل دراهم اودنانير فى بلدة فطالبه المالك فى بلدة اخرى كان عليه تسليمها وليس للمالك ان يطالبه بالقيمة وان اختلف السعر
(منح فى الصرف)

منقر رايج ايكن زيد عمرودن شوقدر منقر قرض الوب مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكد نصكره منقر كاسد اولسه عمرو اول منقرلرك يوم قبضده التوندن باكثندن اولان قيمتنى زيددن طلب ايتدكده زيد ويرميوب اولقدر منقر ويررم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

استقرض من الفلوس الرايجة والعدالى فسكدت فعليه مثلها كاسدة ولايغرم قيمتها وكذا كل مايكال ويوزن لما مر انه مضمون بمثله فلا عبرة بغلائه ورخصه ذكره فى المبسوط من غير خلاف وجعله فى البزازية وغيرها على قول الامام وعند الثانى عليه قيمتها يوم القبض وعند الثالث قيمتها فى آخر يوم رواجها وعليه الفتوى
(الدر المختار فى القرض)

(ومحل الخلاف فيما اذا هلكت ثم كسدت فلو باقية رد عينها اتفاقا ذكره ابن ملك وغيره (الدر المنتقى فى الصرف) وبعض مشايخنا افتوا بقول ابى يوسف رحمه الله تعالى

وقوله اقرب الى الصواب فى زماننا كذا فى المحيط (هنديه فى القرض)

منقر رايج ايكن زيد برمقدار اشياسنى شوقدر منقره عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمنى المدين منقر كاسد اولسه زيد اولقدر منقرلرك يوم عقدده التون ياكشدن اولان قيمتلرينى عمرودن طلب ايتدكده عمرو ويرميوب اولقدر منقرو يردم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولواشترى به وهو نافق فكسدت بطل البيع عنده وقالا لايبطل ويجب قيمته يوم البيع عند ابى يوسف رحمه الله تعالى وآخر ماتعومل به عند محمد رحمه الله تعالى وبقول ابى يوسف رحمه الله تعالى يفتى وكذا حكم الفلوس والدراهم لوكسدت اوانقطعت (الدر المنتقى فى الصرف)

د رتيوز منقر برالتونه رايج ايكن زيد عمرودن شوقدر منقر قرض الوب مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكد نصكره منقر كاسد اولسه زيد اول منقرلرك يوم قبضده التون ياكشدن اولان قيمتلرينى عمروه ويرركن عمرو راضى اولميوب زيده سن استقراض ايتزدن مقدم اوجيوز منقر برالتونه رايج ايدى اويله اولنجق هراوجيوز منقر مقابله سنده برالتون الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرنقله من الدرين والهنديه)

منقر رايج ايكن زيد داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده شوقدر منقر ويروب عمرو دخى اول منقرلرى قبول وقبض ايدوب استهلاك ايتدكد نصكره منقر كاسد اولسه عمرو زيده مجرد منقر كاسد اولمغله اولقدر منقرى ساكدو يروب مقابله سنده اقچه الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من البدايع)

زيد عمرودن شوقدر كيل بغداى قرض الوب استهلاك ايتدكدنصكره اول بغدايك مثلنى عمروه ويرمك استدكده عمرو الميوب بغيروجه مقابله سنده شوقدر اقچه الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(القرض هو عقد مخصوص يرد على دفع مال مثلى لآخر ليرد مثله وصح فى مثلى لافى غيره فيصح استقراض الدراهم والدنانير وكذا مايكال اويوزن او يعد متقاربا (تنوير الابصار فى القرض)

زيد عمرودن شوقدر كيل بغداى قرض الوب استهلاك ايتدكدنصكره عمرو اولقدر كيل بغدايى مز بوردن طلب ايتدكده زيد ويرميوب مقابله سنده اقچه ال ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الواجب فى القرض رد المثل (فصولين فى الثلثين)

زيد عمرو ذمتنده جهت حوالهدن اولان شوقدر اقچه سنى اجل معلوم ايله تأجيل ايلسه زيد قبل حلول الاجل مبلغ مز بورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(كل دين اجله صاحبه فانه يلزم تأجيله الا فى سبعة الاولى القرض الثانية الثمن عند الاقالة الثالثة الثمن بعد الاقالة وهما فى القنية الرابعة اذا مات المديون المستقرض

فاجل الداين الوارث الخامسة الشفيع اذا اخذ الدار بالشفعة وكان الثمن حالا فاجله المشترى السادسة بدل الصرف السابعة رأس مال السلم (اشباه فى المداينات)

زيدك برقريه اهالبسندن برقاج كسنه لر ذمتلرنده ثمن مبيعدن شوقدر الجه سى اولمغله اول كسنه لر قاضى يه واروب زيدك اذنسز مبلغ مزبورك سنده ده شوقدرينى اداايتمك اوزره مدت معلومه تماممندك تأجيل ايتدرسه لر زيد راضى اولميوب قبل حلول الاجل مبلغ مزبورك جمله سنى مزبورلردن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(وكذا الايصح تأجيل القاضى لان الحق ليس له (اشباه قبيل القاعدة السادسة)

خرده باره رائج ايكن زيد عمرودن شوقدر خرده باره استقراض واستهلاك ايتدكدنصكره اولمقوله باره كاسد اولسه زيد اولمقوله باره نك يوم قبضده التون يا كشدن اولان قيمتنى عمروه ويرركن عمرو الميوب خرده عددنجه جيد الورم ديمكه قادر اولورمى

* الجواب * اولماز (من نقله غيرمرة)

زيد عمروه استرباح قصديله ويرديكى الجه سيجون عمروك اوزرينه پرسنه تماممندك اونى اون بربجق حسابى اوزره معامله شرعيه ايله شوقدر الجه ربح الزام ايلسه زيدسند تماممنده ربح مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل طلب من رجل دراهم ليقرضه بده دوازده فوضع المستقرض متاعا بين يدى المقرض ويقول للمقرض بعت منك هذا المتاع بمائة درهم فيشترى المقرض ويدفع اليه الدراهم ويأخذ المتاع ثم يقول المستقرض بعنى هذا المتاع بمائة وعشرين فيبيعه فيحصل للمستقرض مائة درهم ويعود اليه متاعه ويجب للمقرض عليه مائة وعشرون درهما والاوثق والاحوط ان يقول المستقرض للمقرض بعد ماقرر المعاملة كل مقاولة وشرط كان بيننا فقد تركت ثم يعقدان بيع المتاع وهذه المسئلة دليل على جواز بيع الوفاء اذا لم يكن الوفاء شرطا فى البيع هذا اذا كان المتاع للمستقرض فان كان المتاع للمقرض وليس للمستقرض شئ ويريد ان يقرضه عشرة بثلثة عشر الى اجل فان المقرض يبيع من المستقرض سلعة بثلثة عشر ويسلم السلعة الى المستقرض ثم ان المستقرض يبيع السلعة من اجنبى بعشرة ويدفع السلعة الى الاجنبى ثم الاجنبى يبيع السلعة من المقرض بعشرة ويأخذ منه العشرة ويدفعها الى المستقرض فيبرأ الاجنبى من الثمن الذى كان عليه للمستقرض فتصل السلعة الى المقرض بعشرة وللمقرض على المستقرض ثلثة عشرة الى اجله (وحيلة اخرى ان يبيع المقرض من المستقرض سلعة بثلثة عشر الى اجل معلوم ويدفع السلعة الى المستقرض ثم يبيعها المستقرض من اجنبى ثم ان المستقرض يقيل البيع مع الاجنبى قبل القبض او بعده ثم يبيعها المستقرض من المقرض بعشرة ويأخذ العشرة فيحصل للمستقرض عشرة وعليه للمقرض ثلثة عشر وتصل السلعة الى المقرض والمقرض وان صار مشتريا ما باع باقل مما باع قبل نقد الثمن الا ان ذلك جائز لتخلل البيع الثانى وهو البيع الذى جرى بين المستقرض والاجنبى (وحيلة اخرى ان يبيع المستقرض من المقرض سلعة بثمن مؤجل

ويدفع السلعة الى المستقرض ثم ان المستقرض يبيعها من غيره باقل مما اشترى وذلك الغير يبيعها من المقرض بما اشترى لتصل السلعة اليه بعينها ويأخذ الثمن ويدفعه الى المستقرض فيصل المستقرض الى القرض ويحصل الربح للمقرض وهذه الحيلة هى العينة التى ذكرها محمد رحمه الله تعالى قال مشايخنا العينة فى زماننا خير من البيع الذى يجرى فى اسواقنا وعن ابى يوسف رحمه الله تعالى انه قال العينة جائزة مأجور وقال اجره لمكان الفرار عن الحرام (خانيه فيما يكون فرارا عن الربوا)

زيد عمروه مصارفكه صرف ايله ديو شوقدر اقچه ويروب عمرودخى قبض ايتدكدنصكره مبلغ مزبور عمروك يدنده ضايع اولسه زيد مبلغ مزبورى عمرودن الماق استدكده عمرو مجرد ضايع اولمغله ادا لازم اولماز ديوب اداءدن امتناعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وفى السراجية اذا دفع الى آخر ثوبا فقال اكس نفسك كان هبة بخلاف ما اذا دفع اليه دراهم وقال انفقها حيث يكون قرضا (منح فى الهبة) المستقرض يكون مملوكا للمستقرض بنفس القبض عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى ويجب مثله دينا فى الذمة وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى لا يصير مملوكا للمستقرض مالم يستهلكه ولا يجب مثله دينا فى الذمة قبل ان يستهلكه (من الذخيرة البرهانيه فى القرض)

زيدك مديونى عمرو طلك منزلنى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب آخر دياره كتدكده زيد بكره مجرد عمروك منزلنى اشترا ايتمكله عمروذمتنده اولان حقمى مالكدن ويرديو جبره قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(لالزوم بلا التزام (درر فى الحواله)

زيد قولى عمروى داينى بكره شوقدر اقچه دينى مقابله سنده بيع وتسليم ايتدكدنصكره سائر داينلرى زيدى مطالبه ايتميوب بكره مجرد زيد عمروى ساكه بيع ايتمكله زيد ذمتنده اولان حقمزى ويرديو جبره قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(مرنقله آنفا)

زيد صحتنده برمتاعنى داينى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وثمنى دينده تقاص ايتدكدنصكره زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيدك داينلرى عمروه اول متاعى قسمت غرماده ادخال ايده رز ديو جبره قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(وسئل عطاء بن حمزة فيمن عليه الف لرجل وخمسمائة لآخر ومائتان لآخر ترافعوا الى القاضى وحبسوه بديونهم وله خمسمائة لا غير كيف يقسم بينهم هذا قال هو يقضى دين كل منهم كما اراد ويؤثر ويقدم من شاء لولاية الحى على نفسه وماله (بزازيه فى اواخر القضاء)

زيد عمروه شوقدر كيل بغداى بر بلده ده اقراض وتسليم ايلسه عمرو اولقدر كيل بغدايك مثلنى بنه اول بلده ده زيده تسليم ايدركن زيد المبوب هر بر كيلى ايچون شوقدر اقچه ويرديو جبره قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(رجل استقرض من رجل حنطة فی خراسان ثم التقیا فی کرمان فللمقرض ان یطالبه بان یخرج الیه اوالی وکیله فی خراسان او یخرج الیه من قیمته بقیمة خراسان فی کرمان وله ان یکلفه ببذل کفیل لیخرج الیه عند موافاته اوموافاة وکیله بخراسان فان ابی المستقرض دفع الکفیل الیه یحبسه حتی یخرج الیه بخراسان او یخرج الیه من قیمته بکرمان لکن بسعر خراسان وان رضی المقرض بالقیمة وابی المستقرض یؤاخذه بتسلیم القیمة الی المقرض وان رضی ان یأخذ منه القیمة بقیمة خراسان فله ان یؤاخذه بها حتی یخرج الیه فی الموضع الذی یخاصمه فیه من کرمان هکذا ذکره هو الصحیح والغصب کالقرض فی هذه الاحکام ذکره فی المنتقی (جواهر الفتاوی فی آخر الکفالة)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان سوقدر اقجه حقی الدین عمرو فوت اولوب ترکه‌ٔ وافیه‌سی ورثه‌سی قبض ایلسه‌لر زید مبلغ مز بوری ورثه‌دن طلب ایتدکده ورثه و یره‌جوب مبلغ مز بور مقابله‌سنده ترکه‌دن بر منزل الدیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمزلر

(المدیون اذا قضی الدین اجود مما علیه لا یجبر رب الدین علی القبول کما لو دفع الیه انقص مما علیه وان قبل جاز کما لو اعطاه خلاف الجنس وهو الصحیح

(هندیه فی القرض والاستقراض)

زیدك عمروه اولان شوقدر اقجه دینی زیدك اوغلی بکر تبرعا کندی مالندن عمروه ادا ایتدکدنصکره زید بکرك اداسنی بلمامکله مبلغ مز بوری تکرار عمروه و یرسه زید و یردیکی اقجه‌یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الکفیل بالدین بامر المطلوب اذا ادی ثم ادی المدیون ولم یعلم باداء الکفیل ایهما یسترد اجاب الاصیل لانه قد قضی دینا مضمونا لان الدین قد سقط ولو کان کفیلا بغیر امره اوکان متبرعا بالقضاء فکذلك لان المعنی لا یتفاوت (قاعدیه فی الکفالة)

﴿ کتاب الکفالة ﴾

(هی ضم ذمة الی ذمة فی المطالبة مطلقا ورکنها ایجاب وقبول وشرطها کون المکفول به مقدور التسلیم وفی الدین کونه صحیحا وحکمها لزوم المطالبة علی الکفیل

(تنویر الابصار)

زید هندی شوقدر اقجه مهر معجل تسمیه‌سیله تزوج ایتدکدنصکره عمرو مهر مز بوره کفیل اولوب زید هنده داخل اولدقدنصکره مهر مرقومی و یرمدین فرار وغیبت ایلسه هند مبلغ مز بوری عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو تزوج امرأة ولم یسم لها مهرا فکفل رجل بمهر المثل جازت الکفالة کما تجوز الکفالة بالمسمی (خزانة المفتین فی المهر)

زید هنده زوجك عمرو خرجکی کورمزسه نفقه‌که بن کفیلم دیوب لکن نفقه ایچون مدت معینه بیان ایتمیوب یاخود سن عمروك نکاحنده اولدقجه یاخود سن حیاتده اولدقجه دیو تعمیم وقت دخی ایتماسه هند کفالت مز بوره‌یه بنـاء زیددن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعى مالا بسبب الكفالة لابد من بيان المال انه باى سبب فينظر انه هل يصح الكفالة ام لا فان كان الكفالة بنفقة المرأة اذا لم يذكر مدة معلومة لا تصح الا ان يقول ماعشت اوما دمت فى نكاحه (عماديه فى الخامس)

زيد زوجه سى هندى بلا نفقه براغوب آخر دياره كيتدكدنصكره هند قاضى يه واروب زيد اوزرينه قدر معروف يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدروب بعده عمرو هنده زيدك نكاحنده اولدقچه نفقه كه كفيلم ديوب بعده هند برمدت زيدك نكاحنده كندى ماليله تجنسه هند مدت مزبوره ده نفقهٔ مزبوره يى كفالت مرقومه يه بناء عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(ضمن لامرأة مافرض لها القاضى على زوجها من النفقة كل شهر فان ذلك يلزمه لشهر واحد الا ان يقول مادمت امرأته اوعشرة اشهر فحينئذ يلزم كما التزمه (ذخيره فى النفقة)

زيد عمروك بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنك شومقدارينه كفيل اولدقد نصكره زيد اولمقدارى كفالت مرقومه يه بناء عمروه ويرسه عمرو مجرد اولمقداره كفيل اولمغله ماعدايه دخى كفيل اولمش اولورسن ديو ماعدايى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لالزوم بلا التزام (درر فى الحواله)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنى عمرودن طلب ايتدكده بكر بن مبلغ مزبوره ضامنم ديسه زيد مبلغ مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الفتاوى الخلاصة لوقال لرب المال انا ضامن ماعليه فهذا ضمان صحيح (تاتارخانيه فى الثانى من الكفالة)

زيد عمروه قولك بكر اباق ايدرسه بن ضامن وكفيلم ديسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو ان رجلا قال ان ابق عبدك فانا ضامن فهذا باطل (تاتارخانيه قبيل الثانى والعشرين من الكفالة)

زيد عمروه قرنداشم بكره مالكدن شوقدر اقچه قرض ويرديوب لكن بعده بن ضامنم ديميوب عمرودخى مالندن بكره اولقدر اقچه قرض ويرسه زيد مجرد بو يله ديمكله مبلغ مزبوره كفيل اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوقال اقرض فلانا الف درهم فاقرضه لايضمن الآمر شيئا سواء كان خليطا له اولم يكن (خانيه فى الكفالة بالمال) طلب من غيره قرضا فلم يقرضه فقال رجل اقرضه فما اقرضته فانا ضامن فاقرضه فى الحال من غير ان يقبل ضمانه صريحا يصح ويكفى هذا القدر (بزازيه فى الكفالة)

بر بلده ده متره بليدا اولان زيد مديون معزول اولوب زيدك داينلرندن عمرو وبكر زيد

ذمتنده اولان شوقدر اقجه‌لرینی زیددن طلب ایتدکلرنده زیدک بر بینه معتبره‌بلید اولان بشر عمرو و بکره مبلغ مزبوری بندن آلک دیسه مجرد بو یله دیمکله مبلغ مزبوره کفیل اولمش اولورمی * الجواب * اولماز

(اذهب الذی لك علی فلان انا دفعه الیك اواسلمه الیك اواقبضه منی لایکون کفالة مالم یقل لفظا یدل علی اللزوم کضمنت اوکفلت وهذا اذاذکره منجزا اما اذاقال معلقا بان قال ان لم یؤده فلانا فانا ادفعه الیك ونحوه یکون کفالة لماعلم ان المواعید باکتساء صور التعلیق تکون لازمة (فی الاول من کفالة البزازیة)

زید عمرودن ذمتکده شوقدر اقجه حقم واردر دیو دعوی وعمرو انکار ایتدکده عمروک قرنداشی بکر زیده عمرو ذمتنده اولقدر اقجه حقك وار ایسه بن کفیلم دیوب لکن بکر دخی منکر اولوب زیدک عمرو ذمتنده حقی اولدیغی ثابت اولماسه مجرد بو یله دیمکله زید بکردن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو کفل بنفسه فان لم یواف به فعلیه مایدعیه الطالب فادعی الطالب الفا فان لم یکن علیه بینة لایلزم الکفیل لانه لایلزم بنفس الدعوی شیء وقد اضاف التزامه الی مالیس بسبب للزوم وکذا اذا اقر بها المطلوب لان اقراره حجة علیه لاعلی غیره فلایصدق علی الکفیل ولو قامت البینة علیها اواقر بها الکفیل فعلیه الالف لان البینة سبب لظهور الحق وکذا اقرار الانسان علی نفسه صحیح فیؤاخذ به (بدایع فی رکن الکفالة) ان قال ماذاب لك علی فلان فهو علی - اوماثبت اوماقضی علیه فاقر المطلوب بمال لزم الکفیل الافی قوله ماقضی علیه لم یلزمه الاان یقضی القاضی (هندیه فی الخامس من الکفالة)

زیدک عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقجه حقنه بکر کفیل اولدقدن نصکره زید مبلغ مزبوری بکردن طلب ایتدکده بکر بن کفیل اولدیغمده عمرو مبلغ مزبوری استهلاك ایتمکله باکه ادا لازم اولماز دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

وکفالة المال تصح به ولو مجهولا الااذا کان دینا صحیحا وهومالایسقط الابالاداء اوالابراء (تنویر الابصار فی الکفالة)

زیدک شوقدر اقجه مدیونی عمرو بکره زیده اولان دینمه کفیل اول دیدکده بکر اولجه نه لازم اولور دیسه زید مجرد بو یله دیمکله کفیل اولمش اولورسن دیوب مبلغ مزبوری بکردن المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(قال دینك الذی علی فلان انا ادفعه الیك انا اسلمه انا قضیه لایصیر کفیلا مالم یتکلم بلفظ یدل علی الالتزام کقوله کفلت ضمنت علی - الی - (فصولین فی ٣٠)

زید قولی عمروی شوقدر اقجه اوزرینه اعتاق ایدوب عمرو دخی قبول ایتدکدن نصکره بکر مبلغ مزبوره کفیل اولسه زید مبلغ مزبوری بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ومن اعتق علی مال اوبه فقبل عتق والمال دین علیه حتی یصح الکفالة به بخلاف

بدل الكتابة (ملتقى فى العتق على جعل)

زيد عمروك مديونى اولوب مكانى معلوم اولميان بكر غائبك نفسنه كفيل اولسه كفالت مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو كفل بنفس رجل غائب لايعرف مكانه لاتصح (عماديه فى ٢٩)

زيد عمروك شو قدر جاموسنى غصبا اخذ ايتدكد نصكره زيد عمروى مؤا خذه ايتدكده بكر بن زيدك مغصوبى اولان جاموسلره كفيلم زيدى مؤا خذه ايتمه ديسه جاموسلر زيدك يدنده هلاك اولمغله عمرو جاموسلرك قيمتلرينى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا اذاكان مغصوبا لانه مضمون بعينه فانكان المضمون عينا قائما يلزم الضامن احضارها وتسليمها وقيمتها ان هلكت وان كان المضمون مستهلكا فالمضمون قيمته (منح الغفار فى الكفالة)

زيد عمروه آخر دياره اولان اوغلك بكرذمتنده شوقدر اقچه حقم واردرديدكده عمرو اكر بكر كلوب سا كه اولقدر دينى اولديغنى اقرار ايدرسه بن كفيل اولدم ديوب لكن بكر كلوب اقرار ايتماسه زيد عمرودن بو مرتبه ايله مبلغ مزبورى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والكفالة بالمال صحيحة ولومجهولا اذاكان دينا صحيحا بكفلت عنه بالف او بمالك عليه من مال وكذا بماقربه فلان فعلى- (الدرالمنتقى فى الكفالة ملخصا)

زيد عمروى خدمتكار المق استدكده بكره عمروى بيلورميسن ديدكده بكردخى بيلورم ايو آدمدر ديمكله عمروى خدمتكار الدقد نصكره عمرو زيدك شوقدر اشياسنى اخذ ايدوب فرار ايلسه زيد بكره مجرد ايو آدمدر ديمشيدك او يله اولجق نفسنه كفيل اولمش اولورسن ديو عمروى بول ياخود اشيايى ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الاصل لوقال لآخر اناضامن لمعرفة فلان اوضامن لان ادلك عليه اولان ادل على منزله لايكون كفالة ولوقال اناضامن لتعريفه اوعلى تعريفه ففيه اختلاف المشايخ وفى النوازل عن نصير قال سأل ابن محمد ابن الحسن اباسليمان الجوزجانى عن رجل قال لآخر اناضامن لمعرفة فلان قال ابوسليمان اما فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى وابيك لايلزم شئ فاما ابو يوسف رحمه الله تعالى قال هذا على معاملة الناس وعرفهم قال الفقيه ابو الليث هذا القول عن ابى يوسف رحمه الله تعالى غيرمشهور والظاهر ماروى عن ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى (فيض الكركى فى الكفاله)

زيد عمروى خدمت ايتمك ايچون بكره يناشدردقد نصكره عمرو بكرك شوقدر اقچه سنى سرقه ايدوب فرار ايلسه زيد كفيل اولمش دكل ايكن بكر زيده مجرد عمروى سن كتوردمكله مبلغ مزبورى مالكدن ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لالزوم بلا التزام (دررفى الحواله)

زيد عمروه موجب تعزير اولان شتمله شتم ايدوب بعده عمرو دعوايه تصدى ايتدكده بكر زيدك

نفسنه كفيل اولوب بعده زيد فرار ايلسه مكانى معلوم اولمايجق عمرو بكره زيدى بول ديو
جبره قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(فان غاب اى المكفول عنه وعلم مكانه امهله اى الحاكم الكفيل مدة ذهابه وايابه فان مضت
ولم يحضر حبسه وان لم يعلم اى مكانه لم يطالب به (درر فى الكفالة)

زيد عمرو خانقه بكره شوقدر پاپوچ ومست وير بعده قيمتلرينى بن ساكه ويريم ديمكله
عمرو دخى بكره اولقدر پاپوچ ومست ويرسه عمرو اول پاپوچ ومستلرك قيمتلرينى زيددن المغه
قادر اولور مى * الجواب * اولور

(رجل قال لآخر بايع فلانا فما بايعته من شئ فهو على صح وان قال الطالب بعته متاعا
بالف وقبضه منى فاقر به المطلوب وجحد الكفيل يؤخذ الكفيل به استحسانا بدون البينة
(فيض الكركى فى الكفالة)

زيد عمروه سنك بكر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقكى بكردن الوب ساكه تسليم ايتمكدن
ضامنم ديسه زيد بو يله ديمكله مبلغ مزبوره كفيل اولمش اولور مى * الجواب * اولماز

(قال للطالب ضمنت مالك على فلان ان اقبضه منه وادفعه اليك ليس بكفالة ومعناه
ان يتقاضاه له ويدفعه اليه اذا قبضه منه على هذا معنى كلام الناس
(فى الاول من كفالة البزازية)

{ فيما يقع به البراءة ومالا }

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ
مزبورك برمقدارينى عمرودن الوب بعده ماعداسنى بكردن طلب ايتدكده بكر مجرد
برمقدارينى عمرودن المغله كفالتدن چيقمش اولورم ديو ماعداسنى ادادن امتناعه
قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(واذا طالب الداين المكفول له احدهما اى الاصيل والكفيل فله اى الداين مطالبة الآخر
لان له مطالبة الكل بخلاف تضمين احد الغاصبين اذ التضمين تمليك
(قهستانى فى الكفالة)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره عمرو ديونى
تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولمغله زيد مبلغ مزبورك برمقدارينى قسمت غرمادن
الوب ماعداسنى بكردن طلب ايتدكده بكر برمقدارينى وجه محرر اوزره المغله كفالتدن
خلاص اولمش اولورم ديوب ويرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وله ايضا مطالبة احدهما ولو بعد مطالبة الآخر لان مقتضاها الضم لا التمليك بخلاف
المالك اذا اختار احد الغاصبين حيث يتضمن التمليك منه اذا قضى القاضى به فلا يمكنه
التمليك من الثانى (درر فى الكفالة)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالندن قاضى اذنسز عمروه شوقدر اقچه اقراض وتسليم
ايدوب بكر دخى مبلغ مزبوره كفيل اولدقدنصكره قبل الاداء صغير فوت اولدقده صغيرك
ورثه سى مبلغ مزبورى زيده تضمين ايلسه لر زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن طلب

ایتدکده بکر مجرد ورثه مبلغ مزبوری ساکه تضمین ایتمرله کفالتدن خلاص اولورم دیو
ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لایقرضه الاب ولا قاضیا لانه لایقتضی لولده ولا الوصی ولا الملتقط فان اقرضوا ضمنوا لعجزهم عن التحصیل (الدر المختار فی الحبس) وکفالة المال تصح به ولو مجهولا اذا کان دینا صحیحا وهو مالا یسقط الا بالاداء اوالابراء (تنویر الابصار) والمکفول له بالخیار
ان شاء طالب الذی علیه الاصل وان شاء طالب کفیله (قدوری فی الکفاله)

زید شوقدر اشیاسنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر ثمن مزبوره کفیل اولوب بعده زید وعمرو بیعی فسخ ایدوب زید اشیاء مزبوره یی عمرودن السه زید کفالت
مزبوره یه بناء بکردن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لوکفل بالثمن فاستحق المبیع بریٔ الکفیل وکذا لورده بقضاء او بغیر قضاء او بخیار رؤیة اوشرط (البحر الرائق فی الکفالة) و براءة الاصیل توجب براءة الکفیـل
(خانیه فی الکفالة)

زیدک عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه بکر کفیل اولدقدنصکره عمرو ملك دکانی مبلغ مزبور مقابله سنده وفاء زیده بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید وعمرو فسخ عقد ایدوب
دکانی عمرو ضبط ایلسه زید کفالت مرقومه یه بناء بکردن نسنه المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(کفل بمال ثم باع الغریم من الداین عقارا بیعا جائزا وتقاصا اووقعت المقاصة لمجانسة بریٔ الکفیل فاذا تفاسخا البیع بعده لاتعود الکفالة (بزازیه فی الرابع فیما یتصل
بالبیع الفاسد)

زیدک عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر کفیل اولدقدنصکره عمرو مبلغ مزبور مقابله سنده زیده شوقدر بغدای بیع ایدوب لکن بشر بغدایه مستحق چیقوب بعد الاثبات والحکم بغدایی زیددن السه زید مبلغ مزبوری کفالت مرقومه یه بناء بکردن
طلب ایتدکده بکر بیع مزبوره بناء بن کفالتدن خلاص اولمشیدم دیو ویرمامکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا کفل عن رجل بمال و باع الاصیل من الطالب عبدا بذلك المال وسلمه الیه حتی بری الکفیل من الکفالة حکما لبراءة الاصیل ثم استحق العبد من ید الطالب اورده الطالب بالعیب
بقضاء القاضی عاد المال علی الکفیل (من کفالة لتاتارخانیه فی السادس)

زیدک عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بکر کفیل اولوب بعده عمرو مبلغ مزبوری زیده ادا ایتدکدنصکره زید عمروه تکرار شوقدر اقچه اقراض وتسلیم ایلسه زید بکره مجرد مقدما عمرو ذمتنده اولان مبلغ مزبوره کفیل اولمغله صکره اقراض ایلدیکم
اقچه یه دخی کفیل اولمش اولورسن دیوب بکردن نسنه المغه قادر اولورمی
* الجواب * اولماز (لالزوم بلا التزام (درر فی الحواله)

زید هندی جاریه سی اولق اوزره عمروه شوقدر اقچه یه بیع وتسلیم ایتدکده بکر مبلغ مزبوره

کفیل اولوب بعده هند عمرودن بن حرة الاصلم دیو دعوی و عمرو انکار ایدوب هند مدعاسنه
اقامت بینه ایتمکله حریتنه حکم اولنوب سبیلی تخلیه اولنسه زید کفالت مز بوره یه بناء
بکردن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو کفل بالثمن فاستحق المبیع برئ الکفیل وکذا لورده بقضاء او بغیر قضاء او بخیار رؤیة
اوشرط (البحر الرائق فی الکفالة)

﴿ فی کفالة الرجلین ﴾

اوچ نفر کیسه لر زیدك شوقدر اربه سنی علی الاشتراك ثمن معلومه اجل معلوم ایله نسئة
زیددن اشترا وقبض ایتدکلرنده هر بری ثمن مز بوردن اخرلرك ذمتلرینه لازم کلن مبلغه
کفیل اولسه زید ثمن مز بوری اول کیسه لرك قنقیسندن دیلرسه المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
(رجلان اشتریا عبدا واستقرضا مالا من رجل علی ان کل واحد منهما کفیل عن صاحبه
کان للبایع ان یأخذ ایهما شاء بجمیع المال (خانیه فی الکفالة)
زیدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان بشیوز غروش حقنه بکر کفیل اولوب ثمن مبیعدن
اولان بشیوز غروش حقنه دخی بشر کفیل اولدقدنصکره عمرو زیده انجق بشیوز غروش
ادا ایدوب وقنغی دین ایچون ادا ایلدیکنی بیان ایلماسه زید مبلغ باقی بشیوز غروشك نصفنی
بکردن ونصفنی دخی بشردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وفی المحیط ولو کان بالمال کفیلان فاداه الاصیل ولم یبین فهو عنهما لانه به یندفع الترجیح
بلا مرجح وکذا لو کان لکل نصف منه کفیل علی حدة فادی الاصیل نصفا منه وقال
هو عما کفل به فلان فهو عنه لانه جعل فعله لاحد ما یحتمله فیقع عنه فیصدق فیه وکذا
اذا کان الالف متفرقا علیه فی الاصل بان کان من قرضین او بیعین او مالین واجبا بسببین
مختلفین بان کان احدهما قرضا والآخر ثمنا فادی الاصیل خمسمائة وقال هی التی
کفل بها فلان فهو علی ماقال (ضمانات فضیلیه فی تعدد الکفالة)
زیدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان اون ایکی کیسه اقچه سندن بکر و بشر وخالددن
هر بری دردر کیسه اقچه سنه کفیل اولوب بعده مبلغ مز بورك سکز کیسه سنی عمرو زیده
ویروب لکن بکر و بشر وخالددن قنقیسنك کفیل اولدیغی اقچه ایچون ویردیکنی بیان
ایلماسه زید باقی قلان درت کیسه اقچه دن بکر و بشر وخالدك هر برینك اوزرینه
لازم کلن مبلغی مز بورلردن طلب ایتدکده مز بورلر بغیر وجه ویرمامکه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(رجل له علی رجل الف درهم من قرض اقرضه او من ثمن مبیع باعه وکفل له رجل
بنصف المال وکفل رجل آخر بالنصف الاخر کفالتین مفترقتین او کفالة واحدة
فادی الاصیل خمسمائة ولم یقل شیئا کان المؤدی عنهما ولو قال هذا مما کفل فلان فهو
علی ماقال (من کفالة الهندیه فی الرابع)
زیدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنه بکر و بشر کفیل اولدقلرندنصکره

زيد بالكر بكرى كفالتدن اخراج ايلسه بشر دخى خارج اولورمى * الجواب * اولماز
(وفى الشافى ثلثة كفلوا معا بالف يطالب كل واحد بثلث الالف وان كفلوا على التعاقب يطالب كل واحد بالالف كذا ذكره شمس الائمة السرخسى والمرغينانى والتمرتاشى
(نهايه فى الكفالة و يعلم منه جواب السؤال)

﴿ فى الرجوع على المكفول عنه ﴾

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنه بكر عمروك امريله كفيل اولوب بعده زيده مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن طلب و بكرى حاكمه حبس ايتدردكدنصكره بشر كندى مالندن بكره اولقدر اقچه هبه وتسليم و بكر قبض ايدوب مبلغ مزبور ايله دين مزبورى زيده اداايلسه بكر مبلغ مزبورايله عمروه مراجعت ايتمك استدكده عمرو مجرد مبلغ مزبورى سا كه بشر هبه ايتمكله باكه مراجعت ايده مزسن ديمكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(فاذا كفل بامره وادى رجع عليه اى المكفول عنه بما ادى اذا ادى ما ضمنه لانه قضى دينه بامره فيرجع عليه (درر) ولو وهب الدين له اى للكفيل ان كان غنيا او تصدق عليه ان كان فقيرا يشترط القبول كما هو حكم الهبة والصدقة اذهبة الدين لغير من عليه الدين تصح اذا سلط عليه والكفيل مسلط على الدين فى الجملة كذا فى الكافى و بعده له الرجوع على الاصيل كذا فى الخانيه . (درر فى الكفالة)
زيدك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنه بكر عمروك امريله كفيل اولسه بكر مبلغ مزبورى ادا ايتمدين مجرد امر كله كفيل اولدم ديو عمرودن نسنه المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا يطالب كفيل اصيلا بمال قبل ان يؤدى الكفيل عنه لان تملكه بالاداء
(الدر المختار فى الكفالة)
زيد عمروه ذمتمده بكره قرضدن شوقدر اقچه دينم وار دردين مرقومه سن كفيل اول ديو امر ايتمكله عمرو دخى مبلغ مزبوره كفيل اولوب بعده بكر مبلغ مزبورى كفالتنه بناء عمرودن الدقدنصكره عمرو دخى زيده مراجعت ايتمك استدكده زيد مبلغ مزبورك شومقدارى ربادر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(ولو اراد الكفيل بعد الاداء الرجوع على الاصيل فقال الاصيل كان ثمن خمر و برهن عليه لا يقبل و يؤمر بدفع المال اليه ثم يدعى و يخاصم الداين فى ذلك يبرهن عليه و يسترد
(بزازيه فى الاقرار)

﴿ كتاب الحواله ﴾

هى لغة اسم بمعنى الاحالة وهى النقل مطلقا وشرعا نقل الدين من ذمة الى ذمة اى من ذمة المحيل الى ذمة المحتال عليه . (درر)
زيد جهت كفالتدن دا ينى عمروى بكرك اوزرينه حواله و عمرو و بكردخى هر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره بكره جنون عارض اولسه توى متحقق دكل ايكن عمرو مبلغ مزبورى

كرك وصبيسى بشرك بدنده اولان بكرك ماندن طلب ايتمبوب مجرد بكره جنون عارض اولمغله مبلغ مز بورى سندن الورم ديوز يده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وكل دين جازت الكفالة به جازت الحوالة (بزازيه فى الحوالة) ويبرئ المحيل من الدين والمطالبة جميعا بالقبول من المحتال للحوالة فلا يرجع المحتال على المحيل الا بالتوى بالقصر وبعد هلاك المال لان برائته مقيدة بسلامة حقه وقيده فى البحر بان لا يكون المحيل هو المحتال عليه ثانيا وهو باحد امرين ان يجحد المحال عليه الحوالة ويحلف ولا بينة له اى لمحتال ومحيل او بموت المحال عليه مفلسا بغير عين ودين وكفيل وقالا بهما وبان فلسه الحاكم
(الدر المختار فى الحوالة)
زيد ذمتى عمروى شوقدر اقچه دينى ايله بكرك اوزرينه حواله وهر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره عمرو بكردن نسنه المدين بكر مفلسا فوت اولسه عمرو مبلغ مز بورى زيددن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور
(ولا يرجع المحتال على المحيل الا ان يتوى حقه فاذا توى عليه عاد الدين الى ذمة المحيل
(هنديه فى الاول من الحوالة)
زيد عمروه اولان شوقدر اقچه دينى ادا ايتمدين عمرو فوت اولوب صغير اوغلى بكرى ترك ايتدكده زيد بكرك وصيسى بشرى اولقدر اقچه مديونى اولوب املا اولان خالدك اوزرينه مبلغ مز بور ايله حواله ايدوب بشر وخالددن هر برى حواله يى قبول ايتدكدنصكره توى متحقق دكل ايكن بشر مبلغ مز بورى خالددن طلب ايتميوب زيددن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(يجوز قبول الحوالة بمال اليتيم من الاب والوصى على الاملاء لان تصرفهما مقيد بشرط النظر وان كان مثله فى الملائة اختلفوا على قولين وكذا قبول الحوالة من المتولى على هذا التفصيل (البحر الرائق فى الحوالة) وباقى المسئلة يعلم تمامه من الدر المختار
زيد ذمتى عمروى شوقدر اقچه دينى ايله بكرك اوزرينه حواله وهر برى حواله يى قبول ايدوب بعده بشر بكرك ذمتنه لازم كلن مبلغه كفيل اولدقدنصكره قبل الادا بكر مفلسا فوت اولسه عمرو مبلغ مز بورى بشردن طلب ايتميوب مجرد بكر مفلسا فوت اولدى ديوز يددن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(فى زيادات المحتال له اذا اخذ الكفيل من المحتال عليه بالمال ثم مات المحتال عليه مفلسا لا يعود الدين الى ذمة المحيل سواء كفل بامره او بغير امره والكفالة حالة او مؤجلة او كفل حالا ثم اجله المكفول له (خلاصه فى الحوالة)
زيد ذمتى عمروى شوقدر اقچه دينى ايله بكرك غيابنده بكرك اوزرينه حواله ايدوب بعده عمرو حواله يى بكره اعلام ايتدكده بكر حواله يى قبول ايتمسه عمرو مجرد زيد وجه محرر اوزره حواله ايتمكله مبلغ مز بورى بكردن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(وشرط لصحة الحوالة رضى الكل اما رضى الاول فلان ذوى المروات قد يأنفون بتحمل غيرهم ما عليهم من الدين فلا بد من رضاه واما رضى الثانى وهو المحتال فلان فيها انتقال حقه من ذمة الى اخرى والذمم متفاوتة فلا بد من رضاه واما رضى الثالث وهو المحتال

عليه فلانها التزام الدين فلا لزوم بلا التزام (درر فى الحوالة)

زيد داینی عمرویی شوقدر اقچه دینی ایله اخردیارده اولان بکرك اوزرینه حواله ایدوب عمرو حواله یی قبول ایدوب بکره اعلام ایتدکده بکر دخی حواله یی قبول ایدوب مبلغ مزبوری عمروه ویرسه بکر حواله یی قبولنه نادم اولوب مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ثم صحة الحوالة تعتمد قبول المحتال عليه حتى لو جاء رجل الى رجل وقال احالنى فلان عليك بكذا وصدقه المحتال عليه وقبل صحت الحوالة وان كان المحيل غائبا (خلاصه)

زید متصرف اولدیغی جهتی شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فارغ اولدقدنصکره زید اولقدر اقچه داینی بکری بدل فراغدن اداایتمك اوزره عمروك اوزرینه حواله مقیده ایله حواله ایلسه حواله مزبوره صحیحه اولور می * الجواب * اولماز

بين المطلقة والمقيدة فرق وهو انها اذا كانت مقيدة انقطعت مطالبة المحيل من المحال عليه فان بطل الدين فى المقيدة اوتبين براءة المحيل عليه من الدين الذى قيدت به الحوالة بطلت الحوالة (جوهره شرح القدورى فى الحواله) لانه لما قيد الحوالة به فقد تعلق الدين به واذا ظهر انه لا دين فقد ظهر انه لا حوالة لان الحوالة بالدين وقد تبين انه لا دين فتبين انه لا حوالة ضرورة (من حوالة البدايع فى شرائط الحواله)

زید داینی عمرویی شوقدر اقچه دینی ایله بکرك صحتنده بکرك اوزرینه حواله مطلقه ایله حواله ایدوب هر بری حواله یی قبول ایتدکدنصکره قبل الادا بکر فوت اولسه عمرو مبلغ مزبوری بکرك ترکه وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(العبرة بحال العقد والتصرف فى التصرف المنجز هو الذى اوجب حكمه فى الحال فان كان فى الصحة فمن كل المال وان فى المرض فمن ثلثه (لدر المنتقى فى الوصايا)

(وباقى المسئلة يفهم ممامر)

زید صغیره شوقدر اقچه دینی اولان عمرو صغیرك وصیسی بکری اولقدر اقچه مدیونی اولوب املأ اولان بشرك اوزرینه مبلغ مزبور ایله حواله و بکر و بشردن هر بری حواله یی قبول ایتدکدنصکره نوی متحقق دکل ایکن بکر مبلغ مزبوری بشردن طلب ایتمیوب عمرودن المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ولو احتال وصى بماله صح لو املأ لا لو مثله هذا اذا وجب بمداينة الميت فلو وجب بمداينة الوصى جاز الاحتيال ولو لم يكن املأ من الاول ولو احتال الوكيل بالبيع صح و يغرم للموكل عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى والحوالة ابراء موقت والخلاف فى الموقت والمطلق سواء و يستوى فيه الاملأ والافلس بخلاف الاب والوصى فانهما لو احتالا على الاملأ لم يضمنا (فصولين فى السابع والعشرين)

زید داینی عمرویی شوقدر اقچه دینی ایله بکرك اوزرینه حواله وهر بری حواله یی قبول ایتدکدنصکره بشر مبلغ مزبوره کفیل اولوب بعده بکر مفلسا فوت اولسه عمرو

مبلغ مز بوری کفالتنه بناءً بشر دن طلب ایتمبوب زید دن المغه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(مات المحتال علیه مفلسا ولم یدع مالا یعود الدین الی ذمة المحیل بخلاف مالومات المحتال علیه مفلسا و بالمال کفیل فانه لا یعود الدین الی ذمة المحیل (من کفالة الخانیة)

﴿ کتاب القضاء ﴾

هو لغة الاحکام وشرعا الزام علی الغیر ببینة اواقرار اونکول لان حقیقته فصل الخصومة وهو انما یکون به (درر)
زید عمرو ایله برخصوصده متعلقه دعواسنده بکر قاضی یه مرافعه اولدقده بکر خصوص مز بوری حکم ایتمك ایچون زیددن سوقدر اقجه رشوت الوب حکم ایلسه حکمی نافذ اولور می * الجواب * اولماز بکر عزله مستحق اولور
(اخذ القضاء برشوة اوارتشی وحکم لا ینفذ حکمه ولو عدلا ففسق باخذها استحق العزل (تنویر الابصار فی القضاء)
عسکری اولان زید مدعی بلدی اولان عمرو مدعی علیهه سنکله قاضی عسکر حضورنده مرافعه اولهلم دیدکده عمرو راضی اولمیوب قاضی بلده حضورنده مرافعه اولورم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولور
(فی المصر قاضیان ووقع الدعوی بین رجلین واراد کل ان یذهب الی واحد منهما فالعبرة قاضی المدعی عند الثانی وعند محمد رحمه الله تعالی لقاضی المدعی علیه وعلیه الفتوی وکذا لو تنازع الجندی والبلدی فی قضیة واراد کل ان یحکم قاضیه فالعبرة لقاضی المدعی علیه ولا یلی قاضی الجندی الحکم علی البلدی وسوق العسکر عسکری (بزازیه فی الرابع من ادب القاضی)
زید متوفانك وارثهٔ معروفهسی قزی هند ترکهسنی قبض ایتدکدنصکره زینب ظهور ایدوب بن دخی زیدك قزی یم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایتدکده هند سن زیدك قزی دکل سن دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایتمکله مرافعه اولدقلری قاضی هندك بینهسنی قبول وزینبی دفعله حکم ایلسه حکمی نافذ اولور می * الجواب * اولماز
(شهادة النفی غیر مقبولة (اشباه فی القضاء) اعلم ان امر القاضی لا ینفذ الا اذا وافق الشرع (اشباه فی القاعدة الخامسة) وهنا لم یستند الحکم الی دلیل شرعی کما لا یخفی
بر بلدهده قاضی اولان زید حقنده من بعد بلدهٔ مز بوره قراسنه چیقوب استماع دعاوی ایتمیه دیو امر سلطانی وارد اولمشیکن خلافنه امر وارد اولمدین زید اول قرایه چیقوب بعض دعاوی استماع وحکم ایلسه حکمی نافذ اولور می * الجواب * اولماز
(القضاء یتخصص بالزمان والمکان فاذا ولاه قاضیا بمکان کذا لا یکون قاضیا فی غیره وفی الملتقط وقضاء القاضی فی غیر مکان ولایته لا یصح (اشباه فی القضاء)
بر دفعه شرعله فصل اولنوب آخر قاضی تنفیذ وامضا ایلدیکی خصوص بنداصلندن دیکلمك شرعی اولور می * الجواب * امر سلطانی اولمایجق اولمازمأمور اولیجق

دخی سابقا شرعله فصل اولندیغی ثابت اولیجق تغییر اولنماز
(وكذلك هذا الحكم فی كل حادثة اختلف الناس فيها انها مختلفة اوليست بمختلفة ان قضاء القاضی فيها يتوقف علی امضاء قاض آخر وان امضاه قاض آخر ينفذ وليس لاحد بعد ذلك ابطاله وان ابطله قاض آخر بطل وليس لاحد بعد ذلك امضاءه (هنديه فی القضاء فی المجتهدات) قضی بحق ثم امره السلطان بالاستيناف بمحضر من العلماء لم يلزمه
(الدر المختار فی القضاء)
زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله تركه سنی حفظ ايچون عمرو قاضی بكری قيم نصب ايدوب و برمدت حفظ وتربص اولنوب بعده زيدك وارثی ظهور ايتمامكله عمرو تركه يی بكردن الوب بيت المال امينی اولان خالده تسليم ايتدكدنصكره عمرو معزول اولوب بعده زيدك وارثی بشرط ظهور ايلسه بشر تركه يی خالددن طلب ايتميوب مجرد تركه يی خالده عمرو تسليم ايتمكله عمروه تضمينه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(الغريب اذا مات وترك مالا فالقاضی ان يتربص مدة حتی يحضر الوارث فان لم يحضر يضعه فی بيت المال و يصرف الی القناطير ونفقة الايتام ولو صرف ثم حضر الوارث يقضی من بيت المال (خزانة المفتين فی الدعوی)
زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو بكر قاضی حضورنده دعوی وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسی ثابت اولمدين بكر زيدك قول مجرديله زيد ايچون عمروك اوزرينه اولقدر اقچه حكم ايتدم ديوب بعده بكر عمروی حبس ايدوب اولقدر اقچه يی خلاف شرع شريف عمرودن زيده الیويرديكدنصكره بكر تعمدا جور ايتديكنی اقرار ايلسه مبلغ مزبوری بكره ضمان لازم اولور می * الجواب * اولور
(ولو قضی بالجور فالغرم عليه فی ماله ان متعمدا واقر به ولو خطاء فعلی المقضی له
(تنوير الابصار قبيل التحكيم)
هند بر بلده اهاليسندن زيددن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوی زيد دخی مبلغ مزبوری بن ساكا اداايتمشيدم ديو دعوی وهند انكار ايلسه زيد شاهدلرم بو بلده ده موجودلردر ديو استمهال ايتدكده مرافعه اولدقلری قاضی زيده اوچ كونه دك مهل ويرمك جائز اولور می * الجواب * اولور
(وفيه لوادعی ايفاء دين فان قال بينتی فی البلدة يمهله الی مجلس آخر وهو اليوم الثانی فان لم يبرهن يحكم عليه ولوادعی براءته من دين وقال لی بينة فی المصر يؤجله ثلثة ايام
(فصولين فی العاشر)
بر بلده قاضيسی زيدك مدتی تمام اولمغه قريب اولدقده اول قضاء معتاد اوزره فلان آيك غره سندن توقيتله عمروه توجيه اولندقدنصكره اول ايدن يكرمی كون مرور ايدوب عمرو بلدهٔ مذكوره يه وارهميوب زيده خبر عزل واصل اولمامغله اول بلده ده يكرمی كون حكومت وشوقدر اقچه اكتساب ايدوب بعده عمرو زيده سنك يكرمی كونده اكتساب ايلديككك مبلغ مزبور بنم زمانمه مصادف اولمغله مبلغ مزبوری سندن الورم ديمكله

قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (منح فی التعزیر)

زید قاضی عمرودن سن بنم قضامك محصولندن شوقدر اقچه الدك سن دیو عمروك بغیر حق سوقدر اقچه سنی السه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المغصوب لوقائما اخذه مثلیا اولا (فصولین فی الثالث والثلثین)

برقضاده نائب اولان زید عمروك بكر ایله برخصوصه متعلق دعواسنی استماع ایدوب حق عمروك یدنده اولمغله خصوص مزبوری عمروه حکم ایتمك استدکده اول قضاده والی اولان بشر مانع اولوب قاضی نصبنه مأذون دکل ایکن خالدی قاضی نصب ایدوب خالد اول خصوصی خلاف شرع شریف حکم ایدوب حجت ویرسه حکمی نافذ وحجتی معتبره اولورمی * الجواب * اولماز

(وقد افتیت بان تولیة باشا مصر قاضیا لیحکم فی قضیة بمصر مع وجود قاضیا المولی من السلطان باطلة لانه لم یفوض الیه ذلك (اشباه فی الاقرار) سئل قاضی القضاة وفخرهم سیف الدین الارسانیدی ان السلطان اذا نصب قاضیا فی بلد وکتب له منشورا بالقضاء وکتب فیه ان لایزاحمه احد و بعثه الی تلك البلدة وفیها امیر مع اسباب الامارة وهو معترف منقاد بقبول المثال وامر السلطان و یطیع السلطان فی جمیع الامور لکن نصب قاضیا آخر ولم یمکن القاضی الذی بعث السلطان الیه هل یجوز له نصب قاض آخر وهل یجوز تقلد القضاء منه فاجاب جون امیر در طاعت سلطان بود قاضی آنکس بود که سلطان نصب کند جون سلطان ویرا ولایت نصب کردن قاضی نه داده است ازوی نصب کردن قاضی درست نبود واجاب الصدر السعید ابو الفضل الکرمانی قاضی آنکس بود که سلطان نصب کند والله تعالی اعلم

(جواهر الفتاوی فی اواخر القضاء)

زید قاضی اعمی اولوب عماسی حالنده عمرو وبکرك دعوالرینی استماع وحکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن لایکون اهلا للشهادة کالعبد والصبی والاعمی والکافر لایکون اهلا للقضاء حتی لوقلد فقضی لا ینفذ قضاؤه (فتاوی عدلیه فی القضاء)

﴿فی الحبس﴾

زید عمروه اولان دیننه مقر اولوب اداده مطلی یوغیکن عمرو زیدی تعنتا حبس ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذ ثبت الحق للمدعی وطلب حبس خصمه فان ثبت بالاقرار لایحبس الا اذا امره بالاداء فابی (ملتقی فی القضاء)

زید عمرودن سن بنم شوقدر اقچه قیمتلو شو مقوله عبد آبقمی غصبا اخذ ایلدك حالا یدکده در ویر دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه زید مدعاسنه وجه شرعی اوزره اقامت

بينه ايديجك حاكم اول عبدى احضار وصاحبنه رد ايچون عمروى حبسه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وان كان العين غائبا وادعى انه فى يد المدعى عليه فانكر ان بين المدعى قيمته وصفته
تسمع دعواه وتقبل بينته وان لم يبين القيمة فقال غصب منى عين كذا ولا ادرى انه
هالك اوقائم ولا ادرى كم كانت قيمته ذكر فى عامة الروايات انه تسمع دعواه فانه ذكر
فى كتاب الرهن اذا ادعى رجل على رجل انه رهن عنده ثوبا بكذا قال تسمع دعواه
وذكر فى كتاب الغصب اذا ادعى على آخر انه غصب منه عبدا اوادعى انه غصب منه
جارية وغيبها واقام البينة على ذلك تقبل بينته ويحبس حتى يجئ بها ويردها على
صاحبها وان لم يبين قيمتها (خانيه فى دعوى المنقول) قال عامة المشايخ تقبل الشهادة
على فعل الغاصب وان لم يصفوا الجارية ولم يذكروا قيمتها فى حكم الحبس لا فى القضاء
بالجارية لان الغصب انما يكون ببعد من الشهود عادة فلو لم يقبل الشهادة من غير
بيان الصفة والقيمة لانفتح باب الظلم فان قال الغاصب ماتت تلك الجارية اوقال
بعتها ولا اقدر على ردها ان صدقه المغصوب منه فى ذلك وطلب منه القيمة يقضى له
بالقيمة وان كذبه يحبس الغاصب حتى يمضى زمان يقع عند القاضى انه عاجز عن ردها
(خانيه فيمن لا تقبل شهادته للتهمة)

زيد مديونى عمروى حبس ايتدردكده فرار خوفى يوغيكن عمروك بوينه زنجير واياغنى
طومروغه اوردرمغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ولا يضرب المحبوس الا فى ثلاث اذا امتنع عن كفارة الظهار والانفاق على قريبه
والقسم بين نسائه بعد وعظه والضابط مايفوت بالتأخير لا الى خلف (اشباه) قلت
وزاد مافى الوهبانيه * وان فر يضرب دون قيد تأديبا * وتطيين باب الحبس فى العنت
يذكر * ولا يغل الا اذا خاف فراره فيقيده اويحول لسجن اللصوص وهل يطين
الباب الرأى فيه للقاضى بزازيه (الدر المختار فى الحبس)

زيد زوجه سى هندى بلا نفقه براغوب آخر دياره كتدكده هند قاضى يه واروب
كندويه قدر معروف يومى شوقدر اقچه نفقه تقدير ايتدروب بعده برمدت كندى
ماليله كچندكدنصكره زيد كلوب هند نفقهٔ مقدره يى زيددن طلب ايتدكده زيدك
ادايه قدرتى وارايكن مماطله ايلسه هند زيدى حاكمه حبس ايتدرمكه
قادره اولورمى * الجواب * اولور
(ولا يحبس لما مضى من نفقة زوجته وولده الا اذا ادعى الفقر وان قضى بها لانها
ليست بدل مال ولا لزمته بعقد على ماص حتى لو برهنت على يساره حبس بطلبها بل يحبس
اذا برهنت على يساره بطلبها كالوابى ان ينفق عليهما اوعلى اصوله وفروعه فيحبس
احياء لهم (الدر المختار فى الحبس)

زيد عمرودن سن اوغلم بكرى مدت سفر بعيد آخر بلده ده موجبى قصاص اولان قتل ايله
قتل ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد دن بينه طلب اولندقده زيد بونده

شاهدلرم یوقدر شاهدلرم محل قتل اولان بلدۂ مزبورده درانلرکانجه عمرو تکفیل اولنسون یاخود حبس اولنسون دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لایجبر المدعی علیه علی اعطاء الکفیل بالنفس فی دعوی حد وقود مطلقا وقالا یجبر فی قود وحد قذف وسرقة کتعزیر لانه حق آدمی والمراد بالجبر الملازمة لاالحبس ولواعطی برضاه کفیلا فی قود وقذف وسرقة جاز اتفاقا (ابن کمال) فظاهر کلامهم انها فی حقوقه تعالی لاتجوز (نهر) قلت وسیجیء انها لاتصح بنفس حد وقود فلیکن التوفیق ولاحبس فیهما حتی یشهد شاهدان مستوران اوواحد عدل یعرفه القاضی بالعدالة لان الحبس بالتهمة مشروع وکذا تعزیر المتهم
(الدر المختار فی الکفالة)

زیدک عمروذمتنده اولان اقچه‌سنی بکرقاضی حکم ایدوب عمرومماطله ایتمکله بکر عمروی جوقداری اولان بشرایله زندانه کوندروب بشردخی زندانه کوتوررکن عمرو بشرک صنعنسز فرار وغیبت ایدوب بشراخذه قادر اولماسه زید بشره عمروی بول یاخود ذمتنده اولان حقمی مالکدن ادا ایله دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لایلزم احدا احضار احد لاالخ (اشباه فی الکفالة) ومن اخذ غریماله فنزعه انسان من یده فلاضمان علی النازع (ملتقی فی مسائل شتی)

زیدک مدیونی عمروک ادایه قدرتی واریکن مماطله ایتمکله زید عمروی حاکمه حبس ایتدردک استدکده سائر داینلری راضی دکللرز دیو عمروی حبس ایتدرمکه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(رجلان لهما علی رجل دین الاان الدین لاحدهما اکثر فلصاحب القلیل ان یحبسه ولیس لصاحب الکثیر ان یمنعه ولوحبساه ان اراد احدهما اطلاقه فللآخران یمنعه
(فی التاسع من قضاء الخلاصة)

زید ذمی عمرو مسلم ذمتنده اولان شوقدراقچه حقنی عمرودن طلب ایتدکده عمروک اداء دینه قدرتی وار ایکن مماطله ایلسه زید عمروی حاکمه حبس ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(یحبس المسلم بدین الذمی والمستأمن وعکسه (بزازیه فی القضاء)

زید مدیون دینی ایچون حبس اولنمق لازم اولد قده نه قدر زمان حبس اولنور * الجواب * رأی قاضی‌یه مفوضدر
(لاتقدیر بمدة حبسه وانما هومفوض الی رأی القاضی (منح فی الحبس)

{ فی کتاب القاضی }

بربلده اهالیسندن زید مدت سفر بعید بلدۂ اخراده ساکن عمروایله ماله متعلقه دعواسنده بلده سی قاضیسی نائبندن نقل شرعی الوب بعده زید بلدۂ اخرایه واروب نقلی ابراز ایتدکده عمرو مجرد نائب نقلی اولمغله عمل ایتم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * نقل ویرمکه مأذون اولوب نقلده معتبره اولان شرائط مرعیه اولنمق اولماز

(ولايستخلف قاض الا اذا فوض اليه بخلاف المأمور باقامة الجمعة نائب القاضي المفوض اليه الاستنابة نائب عن الاصل (تنوير الابصار في القضاء) لايقبل اي نقل الشهادة الا من قاض مولى من قبل السلطان (درر في كتاب القاضي)

عسكري طائفه سندن زيد فوت اولوب لابوين قرنداشي قزلري هند وزينب وارثه لري اولوب اوزره تركه سني قبض مراد ايتدكلرنده مدت سفر بعيد بلدهٔ اخرى اهاليسندن عمرو بلدهٔ اخرى قاضيسي بكره واروب بن زيدك لابوين عمي اوغلنك اوغلي وحصرا وارثيم ديو دعوى ومدعاسني وجه شرعي اوزره اثبات ايدوب بكر دخي نقل شرعي يازدقده بلدهٔ اولى قاضيسي واصول ونوابدن واصل اولان افنديلرك حضورلرينه ديو تحرير ايتكله عمرو اول نقلي كتوروب بلدهٔ اولاده قسام عسكري اولان بشره ويروب بشر دخي نقلي هند وزينبك مواجهه لرنده فتح وقرائب وشهود طريقيله استماع وموجبيله حكم ايدوب هند وزينبي تركه يه وضع يددن منع ايدوب عمروك يدينه حجت ويرسه حكمي نافذ وحجتي معتبره اولورمي * الجواب * اولور

(وان شهدوا على غائب لايحكم بل يكتب بها ليحكم المكتوب اليه وهو كتاب القاضي الى القاضي والكتاب الحكمي وهو نقل الشهادة في الحقيقة ويقبل في كل مالايسقط بالشبهة كالدين والعقار والنكاح والنسب والغصب والامانة والمضاربة المجحودتين وعند محمد رحمه الله تعالى قبوله في كل ماينقل وعليه المتأخرون وبه يفتى ولابد ان يكون الى معلوم بان يقول من فلان الى فلان ويذكر نسبهما فان شاء قال بعده والى كل من يصل اليه من قضاة المسلمين ويقرأه على من يشهدهم عليه او يعلمهم بما فيه وتكون اسماؤهم داخلة ويختمه بحضرتهم ويحفظون مافيه ويسلمه اليهم وابو يوسف رحمه الله تعالى لم يشترط شيئا من ذلك سوى اشهادهم انه كتابه لما ابتلى بالقضاء واختار السرخسي رحمه الله تعالى قوله وليس الخبر كالعيان واذا وصل الى المكتوب اليه نظر الى ختمه ولايقبله الا بحضرة الخصم وبشهادة رجلين اورجل وامرأتين انه كتاب فلان القاضي قرأه علينا وختمه وسلمه الينا في مجلس حكمه وعند ابي يوسف رحمه الله تعالى انه كتاب فلان وختمه وعنه ان الختم ليس بشرط فاذا شهدوا فتحه وقرأه على الخصم والزمه مافيه (ملتقى في القضاء)

﴿كتاب الشهادات﴾

(هي لغة اخبار قاطع وشرعا اخبار بحق للغير على الغير بلفظ الشهادة عند القاضي عن مشاهدة وعيان لاعن ظن وحسبان (الدر المنتقى ملخصا)

زيد صغير مميز ايكن تحمل شهادت ايدوب بعد البلوغ ادا ايلسه مقبوله اولورمي * الجواب * اولور

(ولاتقبل من اعمى مطلقا ومرتد ومملوك وصبي الا ان يتحمل في الرق والتمييز وادايا بعد الحرية والبلوغ (الدر المختار في الشهادة)

هند زیدك یدنده اولان باغ ایچون ملکمدر دیو دعوی ایتدکده زید هنده اول باغ ملکك واوب لکن زوجك عمرو اول باغی باکه فضولا ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره من شرائط اجازت موجود اولدیغی حالده تجیز اولمشیدك دیو دعوی وهند انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایده مامکله هنده یمین ویردردکدنصکره زید مدعاسنه اقامت بینه ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(وتقبل البینة لو اقامها المدعی وان قال قبل الیمین لا بینة لی سراج خلافا لما فی شرح المجمع عن المحیط بعد یمین المدعی علیه کما تقبل البینة بعد القضاء بالنکول خانیه عند العامة وهو الصحیح لقول شریح الیمین الفاجرة احق ان ترد من البینة العادلة ولان الیمین کالخلف عن البینـة فاذا جاء الاصل انتهی حکم الخلف کانه لم یوجد اصلا (الدر المختار فی الدعوی)

زیدك مدعاسنه عمروك آزادسز قولی بکرك شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز (مرت مسئلته من الدر المختار)

زید هندك یدنده اولان منزل ایچون ملکمدر دیو دعوی وهند بنم ملکمدر دیو انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه شهادت ایدن عمرو وبکر منزلك حدود یك اصحابی اسملرینی بلیوب لکن محلنده تعیینه قادر اولسه‌لر شهادتلری مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ویشترط التحدید فی دعوی العقـار کما یشترط فی الشهادة علیه ولو کان العقار مشهورا خلافا لهما الا اذا عرف الشهود الدار بعینها فلا یحتاج الی ذکر حدودها (الدر المختار فی الدعوی)

زید عمرودن ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وعمرو انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه زیدك داینلری بکر وبشر شهادت ایلسه‌لر عمرو مجرد بکر وبشر داینلرك اولملریله شهادتلرینی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ویجوز شهادة رب الدین لمدیونه بما هو من جنس دینه ولو شهد لمدیونه بعد موته بمال لم تقبل شهادته لان الدین لا یتعلق بمال المدیون فی حیاته ویتعلق به بعد وفاته (خانیه فیمن لا تقبل شهادته)

زید وعمرو بکر ایله اون کون بر بلده‌ده ساکنلر اولوب بکرك زوجه‌سی هند ایله ازواج معامله‌سی ایتدیکنه عالملر ایکن بلا عذر سکوت ایتدکلرندنصکره زید وعمرو بکر مقدما مدیونم بشر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقمی الادم اگر الدم ایسه زوجهم هند اوچ طلاق بوش اولسون دیوب بعده بکر مبلغ مزبوری قبل الحلف بش آی مقدم بشردن المشیدم دیو اقرار ایدوب بو وجهله هند زیددن اوچ طلاق بوش اولمشدر دیو شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز

(اجاب المشایخ فی شهود شهدوا بالحرمة المغلظة بعد ما اخروا شهادتهم خمسة ایام من غیر عذر انه لا تقبل ان کانوا عالمین بانهما یعیشان عیش الازواج علاء الحمامی والخطیب

الانما طی وکمال الائمة الساعی (قع شم کص) شهدوا بعد ستة اشهر باقرار الزوج بالطلاق الثلث لایقبل اذا کانوا عالمین بعیشهم عیش الازواج وکثیر من المشایخ اجابوا کذلك فی جنس هذا وان کان تأخیرهم بعذر تقبل (قنیه فی الشهادات)

زید عمروك یدنده اولان منزل ایچون شوقدر اقچه دینم مقابله سنده منزلی مزبوری بشرط الوفاء ساکه بیع وتسلیم ایتمشیدم مبلغ مزبوری الوب منزلی باکه تسلیم ایله دیو عمرودن دعوی وعمرو سن منزل مزبوری اولمقدار اقچهیه باکه بتا بیع وتسلیم ایتمشیدك دیو بشرط الوفا بیعی انکار ایتدکده زید منزل مزبوری مبلغ مرقوم مقابله سنده عمروه بشرط الوفاء بیع ایلدی دیو بکر شهادت و بشر عمروك زید منزل مزبوری مبلغ مرقوم مقابله سنده بشرط الوفاء بیع ایتمشیدی دیو اقرارینه شهادت ایلسه لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی بیعا بشرط الوفاء فانکر ذو الید فشهد انه باع بشرط الوفاء وآخر انه اقر المشتری انه شری بشرط الوفاء تقبل لان فی البیع لفظ الانشاء ولفظ الاقرار واحد (فصولین فی الحادی عشر)

زید عمروك قولی ایکن تحمل شهادت ایدوب بعد العتق ادا ایلسه مقبوله اولورمی * الجواب * اولور

(وکذا ان تحملها وهو عبد اوکافر اوصبی فاداها بعد زوال هذه العوارض قبلت لان المعتبر حالة الاداء ولامانع حینئذ (هندیه فیمن لاتقبل شهادته)

زید مسلم عمرو ذمی ایچون عمرو مسلمان اولدی دیو شهادت ایدوب لکن غیری شاهد اولماسه یالکز زیدك شهادتیله عمروك اسلامنه حکم اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ونصابها للزناء اربعة رجال ولبقیة الحدود والقود واسلام کافر ذکر وردة مسلم رجلان (تنویر الابصار فی الشهادة) ثم الشرط عدد المثنی فی عموم الشهادات القائمة علی مایطلع علیه الرجال الافی الشهادة فی الزنا فانه یشترط فیها عدد الاربع (من شهادات البدایع فی الشرائط)

زیدك عمرو ایله برعرصه یه متعلقه دعواسنده زیدك مدعاسنه شهادته کلن بکر وبشر محلنده اول عرصه نك حدود اربعه سنی تعیین وبیان ایدوب لکن جیرانك اسمارینی بلمامرلیله عمرو شهادتلرینی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(شهدا بدار وقالا نعرف حدوده اذا مشینا الیه لکنا لانعرف اسماء الحدود فان القاضی یقبل ذلك اذا عدلا ویبعثهما مع المدعی والمدعی علیه وامینین له لیقف الشهود علی الحدود بحضرة امینی القاضی فاذا وقفا علیه وقالا هذه حدود دار شهدنا به لهذا المدعی یرجعون الی القاضی ویشهد الامینان انهما وقفا وشهدا باسماء الحدود فحینئذ یقضی بالدار وکذا القریة والحانوت وجمیع الضیاعات (فصولین ٧)

زیدك هند ایله برخصوصه متعلقه دعواسنده زیدك مدعاسنه عادللر اولوب هندك محرمی اولمیان عمرو وبکر وجه شرعی اوزره شهادت ایلسهلر هند مجرد عمرو وبکر

محرم اولمامليله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(والعدالة وهى شرط وجوب القبول على القاضى لاجوازه هكذا فى البحر الرائق والشرط هو العدالة الظاهرة عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى واما الحقيقية وهى الثابتة بالسؤال عن حال الشهود بالتعديل والتزكية ليست بشرط وعند ابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى انها شرط كذا فى البدايع والفتوى على قولهما
(هنديه فى الاول من الشهادات)

زكان طائفه سندن برقبيله دن زيد قبيله مرقومه يه صوت استماع اولنمان بر صحراده قتيل بولنوب ورثه سى قبيله اخرادن عمرودن زيدى سن آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلمشدر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده ورثه نك مدعا زيده قبيله اولادندن بكر وبشر عادلان شهادت ايلسه لر عمرو مجرد بكر وبشر قبيله كزدن اولمغله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وتقبل الشهادة لاخيه وعمه ومن حرم رضاعا اومصاهرة كام امرأته وبنتها وزوج بنته وامرأة ابيه وابنه لان الاملاك بينهم متميزة والايدى متحيزة ولا بسوطة لبعضهم فى مال البعض فلا تتحقق التهمة (درر فى الشهادة)

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه زيدك عبالنده اولميان معتق بشر شهادت ايلسه عمرو مجرد بكر معتقك اولمغله شهادتنى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(والمعتق للمعتق وبالعكس لعدم التهمة وقد ثبت ان قنبرا شهد لعلى رضى الله تعالى عنه عند شريح رحمه الله تعالى فقبل شهادته وهو كان عتيق على رضى الله تعالى عنه
(من شهادة الدرر فى القبول وعدمه)

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسنده زيدك مدعاسنه شاب امرد اولان بكر وبشر عادللر شهادت ايلسه لر عمرو مجرد بكرو بشر ملتحى اولمامغله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(وشرطها العقل الكامل بان يكون عاقلا بالغا (درر فى الشهادة)

زيدك مدعاسنه محكمه كاتبى اولوب عادل اولان عمروك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولور
(اما شهادة الصكاكين فالصحيح انها تقبل اذا كان غالب حالهم الصلاح (هنديه فى الرابع من الشهادات) ولزم ايضا العدالة لوجوبه اى وجوب القبول لقوله تعالى واشهدوا ذوى عدل منكم ولان الخبر يحتمل الصدق والكذب والحجة هو الخبر الصدق وبالعدالة يترجح جهة الصدق اذ من ارتكب غير الكذب من المحظورات يرتكب الكذب ايضا وفيه اشارة الى ان العدالة شرط وجوب العمل بالشهادة لاشرط اهلية الشهادة (درر فى الشهادة)

زيد وعمرو بكرك يدنده اولان منزل ايچون بكرك ملكيدر ديو اقرار ايتدكلرندن صكره

بشر منزل مزبور ملکمدر دیو بکردن دعوی و بکر انکار ایتدکده بشرك مدعاسنه زید
وعمرو شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(وکذا لوقال هذه الدار لفلان لاحق لی فیها ثم شهد انها لفلان آخر لا تقبل
(من شهادات الخلاصة) ولوشهد بملك لانسان ثم شهد به لغیره لاتقبل
(فصولین فی الرابع عشر)

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی وسائر ورثه‌سنی ترك ایتدکده هندك سائر ورثه ایله مهره
متعلقه دعواسنده هندك مدعاسنه زید هندی تزوج ایتدیکی محله ده عاقدینه نکاح
تلقین ایدن بکر امام شهادت ایلسه سائر ورثه مجرد نکاح بکرك تلقینیله اولمغله شهادتنی
طوتمازز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(وعن ابی القاسم اذا ادعت المرأة علی ورثة الزوج مهرها فانکر الورثة نکاحها
وکان الشاهد تولی تزویجها قال یشهد علی النکاح ولایذکر العقد عن نفسه
(من شهادة الخانیة)

زید برقصبه ده بیت المال امینی اولان عمروك یدنده مجلس شرعده حاضر اولان
شوقدر قیون ایچون ملکم اولوب ضایع اولمشیدی دیو رأی حاکمه عمرودن دعوی
وعمرو بن اول قیونلری صحراده بولوب بیت المال ایچون قبض ایتمشیدم سنك ملکك
اولدیغنی بلمم دیو انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه شهادته کلن بکر و بشر بوقیونلر زیدك
ملکیدر دیو شهادت ایلسه‌لر عمرو بکر و بشر مجرد قیونلرك اوصافنی ذکر ایتمامکله
شهادتلرینی طوتمام دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وهی الشهادة لوکانت علی حاضر تجب الاشارة الی ثلثة مواضع اعنی الخصمین
المدعی والمدعی علیه والمشهود به لوکان عینا (درر فی الشهادة) ولوسأل القاضی
الشهود عن لون الدابة وذکر ثم شهدوا عند الدعوی وذکروا الصفة علی خلافه
یقبل والتناقض فیما لا یحتاج الیه لایضر کذا فی الخلاصة
(هندیه فی الثالث من الشهادات)

بر بلده اهالیسندن زیدزوجهٔ مدخول بهاسی هندی تطلیق ایدوب بعده زینبی تزوج
ایتدکدنصکره اهالی بلده دن عمرو و بکر بلدهٔ مزبوره ده درت آی ساکنلر اولوب
وزیدك زینب ایله ازواج معامله‌سی ایتدیکنه عالملر اولوب بلا عذر سکوت ایتمشلر
ایکن عمرو و بکر هند زینبی مدت رضاعده ارضاع ایدوب زینب هندك رضاعاً قزیدر
دیو شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولورمی * الجواب * اولماز
(اعلم ان شاهد الحسبة اذا اخر شهادته بلا عذر یفسق ولاتقبل شهادته ونصوا
علیه فی الحدود وطلاق الزوجة وعتق الامة وظاهر مافی القنیة انه فی الکل وهی
فی الظهیریة والیتیمة وقد الفت رسالة فیها (اشباه فی اواخر القضاء)

دلال اولان زیدك شهادتی مقبوله اولورمی * الجواب * عدل ایسه اولور
(اماشهادة اهل الصناعات الدنیة کالکساح والزبال والحائك والحجام فالاصح

مرورزمان ایله

الها تقبل لانها قد تولاها قوم صالحون فما لم يعلم القادح لا يبنى على ظاهر الصناعة وكذا النخاسون والدلالون هكذا فى فتح القدير (هنديه فيمن لا تقبل شهادته لفسقه)

كبير اولان زيد ذمى شرف اسلامله مشرف اولوب لكن زيد خوف هلاكدن ناشى ختانى ترك ايلسه مجرد وجه محرر اوزره ختانى ترك ايله زيد فاسق اولوب عدالتى ساقطه اولور مى * الجواب * اولماز

(وتقبل ايضا من اقلف لاطلاق فى النصوص بلا تقييد بالختان ولانه لا يخل بالعدالة هذا اذا تركه لعذر به من كبر اوخوف هلاك واذا تركه استخفافا بالدين لم تقبل لانه لايكون عدلا (من شهادة الدرر فى القبول وعدمه)

بر خصوصده زيدك اوزرينه شهادت ايدن كمسنه لرك غيابلرنده تعديل ويا جرح اولنمق اول كمسنه لرك شهادتلرينك قبول وعدم قبولنده كفايت ايدر مى * الجواب * ايدر

(وكفى السؤال سرا اى كفى سره بان يبعث غالبا الى المزكى رسولا اوكتابا فيه اسماء الشهود وانسابهم وحلاهم ومحالهم فكتب تحت العادل عدل والمستور مستور والفاسق الله اعلم فختم الكتاب ثم يقول القاضى للمدعى فى غير العدل زد فى شهودك ولايقول جرحوا ولايحتاج الى العلانية بان يجمع القاضى بين المزكى والشاهد ويقول المزكى اهذا الذى عدلته فيه اشعار بانه يفتى بكفاية السر فان الاصل اشتراك المعطوفين فى القيد وعن محمد رحمه الله تعالى ان تزكية العلانية بلاء وفتنة وتزكية السر احدثه شريح رحمه الله تعالى وعليه الفتوى كما فى المضمرات وغيره (قهستانى فى الشهادة)

زيد مقتولك ورثه سى عمرودن سن زيدى موجبى ديت اولان قتل ايله قتل ايتدك ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده ورثه نك مدعا زينه زيدك حياتنده خدمتكارلرى اولان بكر وبشر شهادت ايلسه لر عمرو مجرد مزبورلر زيدك حياتنده خدمتكارلرى اولمغله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(والمعتبر حال الشاهد وقت الاداء لا التحمل (ملتقى فى الشهادة)

بر حجتك مضموننه شهادت ايدن زيد وعمرو عادللرك اسملرى ذيل حجتده تحرير اولنماسه شهادتلرينك قبولنه مانع اولور مى * الجواب * اولماز

(يشهد بكل ما سمعه اوراه كالبيع والاقرار وحكم الحاكم والغصب والقتل وان لم يشهد عليه (ملتقى فى الشهادة)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقى واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده ورثه نك مدعا زينه زيدك آخر مديونلرى بسرو خالد شهادت ايتدكلرنده عمرو مجرد مزبورلر زيدك مديونلرى اولمغله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(تقبل شهادة المديون لرب الدين (قنيه فيمن تقبل شهادته ومن لا تقبل)

زيد متوفانك تركه سنى لابوين عمى عمروك اوغلنك اوغلى بكر قبض ايتدكد نصكره بشر ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى اوغلى اولوب عصوبت نسبيه جهتندن زيدك وارثى يم ديو دعوى ايتدكده بشرك مدعاسنه شهادته كلن خالد ووليد زيدك باباسى زفرايله بشرك باباسى نذير لابوين قرنداشلر اولوب بابارى اسمى قاسمدر ديوب لكن قاسمك باباسى اسمنى بيلماسهلر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(واعلم انه يشترط فى دعوى بنوة العم ودعوى العمومة لنسبة الى ان يقع الالقاء الى الجد الاعلى (ظهيريه فى المحاضر والسجلات)

زيدك زوجه سى هندى تطليق ايتديكنه شهادت ايدن عمرو وبكر زيد منزلنده عورت بندن اوچ طلاق بوش اول ديديكنى وراء جداردن اشتدك لكن زيد وهندى كورمدك وزيدك مخاطبه سى هند اولديغنى بلمزز ديو شهادت ايلسه لر شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يسعه الشهادة بسماعه من وراء الحجاب اى لو سمع الشاهد صوت من يشهد عليه من وراء الحجاب لا يسعه ان يشهد لاحتمال ان يكون غيره اذ النغمة تشبه النغمة الا اذ تعين القائل بان يكون فى البيت وحده وعلم الشاهد انه ليس فيه غيره ثم جلس على المسلك وليس فيه مسلك غيره فسمع اقرار الداخل ولم يره اذ حينئذ يحصل به العلم لكن ينبغى للقاضى ان لا يقبله اذا فسر له اذ ليس من ضرورة جواز الشهادة القبول عند التفسير فان الشهادة بالتسامع يقبل فى بعض الحوادث لكن اذا صرح به لم تقبل (درر فى الشهادة)

زيد متوفانك تركه سنى قرى هند قبض ايتدكد نصكره عمرو ظهور ايدوب بن زيدك لاب عمى اوغلى يم ديو دعوى وهند انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه شهادته كلنكسنه لر زيدك باباسى بكر ايله عمروك باباسى بشر لاب قرنداشلر اولوب بابارى اسمى خالد وخالدك باباسى اسمى وليد در ديو شهادت ايدوب لكن وليدك باباسى اسمنى بيان ايلماسه لر هند مجرد مزبورلر وليدك باباسى اسمنى بيان ايتاملريله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى انه ابن عم الميت يحتاج الى ان يذكر نسبة الاب والام الى الجد ليصير معلوما لان الانسابه بهذه النسبة ليس بثابت عند القاضى فيشترط البيان ليعلم (فصولين فى السادس) والحاصل ان المعتبر انما هو حصول المعرفة وارتفاع الاشتراك (هنديه فى الثالث من الشهادات)

زيد عمرودن بكرذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقچه حقنه كفيل اولمشيدك ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه شهادته كلن بشر وخالد عمرو زيدك بكر ذمتنده ثمن مبيعدن اولان اولقدر اقچه حقنه كفيل اولدى ديو شهادت ايدوب لكن بكرك نسبنى بيان ايده ماسه لر عمرو مجرد بشر وخالد بكرك نسبنى بيان ايتاملريله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والحاصل ان المكفول عنه اذا كان مجهولا فى الدعوى لاتصح الدعوى ولاتسمع وذا كان مسمى فى الدعوى الا انه مجهول فى الشهادة تقبل الشهادة (فى الخامس عشر من كفالة المحيط البرهانى وكذا فى الثالث من كفالة الهندية)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن سوقدراقجه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه انجق بكر شهادت ايدوب غيرى شاهد بولنمسه زيدك مدعاسى ثابت اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم الشرط عدد المثنى فى عموم الشهادات القائمة على مايطلع عليه الرجال الافى الشهادة فى الزنا فانه يشترط فيها عدد الاربع (من شهادات البدايع فى الشرائط)

زيدك عمرو ايله برخصوصه متعلقه دعواسى اولوب زيدك مدعاسنه شاهد اولان بكر پير واختيار اولوب مشيه قادر اولميوب دابه يه بولنمغه دخى قدرتى اولمغله زيدك دابه سيله قاضى يه واروب وجه شرعى اوزره شهادت ايلسه عمرو مجرد بكر زيدك دابه سنه بنكله شهادتنى طوتمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوكان الشاهد شيخا لايقدر على المشى ولايمكنه الحضور لاداء الشهادة الا راكبا وليس عنده دابة ولامايستكرى به دابة فبعث اليه المشهود له دابة فركبها لاداء الشهادة لاتبطل شهادته (خانيه فيمن لاتقبل شهادته للتهمة)

زيدك مدعاسنه قزقرنداشنك زوجى عمرو شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وتقبل الشهادة لاخيه وعمه ومن حرم رضاعا اومصاهرة (درر)

زيد برخصوصى عمرودن دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكرك آزادسز قوللرى بشر وخالد شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولامن مملوك قن اومدبر اومكاتب اوام ولد اومعتق البعض لانه ليس من اهل الولاية على الغير (قهستانى فى الشهادة)

زيدك زوجۀ مطلقه سى اولوب عدتى منقضيه اولميان هند عمرودن برخصوصى دعوى ايتدكده هندك مدعاسنه زيد شهادت ايلسه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(والزوجة لزوجها وهولها وجاز عليها الا فى مسئلتين فى الاشباه ولوعدة من ثلاث لمافى القنية طلقها ثلاثا وهى فى العدة لم تجز شهادته لها ولاشهادتها له (الدر المختار فى القبول وعدمه)

جمعيتلرده رقاصلق ايدن زيدك شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاتقبل شهادة الطفيلى والرقاص والمجازف فى كلامه والمسخرة بلا خلاف (فتح القدير فيمن تقبل شهادته ومن لا)

زيد برماده ايچون تحرير اولنان تمسك ذيلنده شهادتنى كندى خطيله يازلمش كوروب لكن اول ماده يى تذكر ايده ماسه مجرد خطنى كورمكله اول ماده يه شهادت حلال اولورمى *الجواب *اولماز

(ولايشهد ايضا من رأى خطه الذى كتب فيه شهادته ولم يذكرها اى شهادته كذا القاضى يعنى اذاوجد فى ديوانه اقرار رجل لرجل بحق اوشهادة شهود شهدوا لرجل على رجل بحق وهو لايذكره لايحكم به ولا ينفذه حتى يتذكره وكذا الراوى يعنى اذا لم يتذكر لايحل له الرواية لان كلا منهما لايحل الاعن علم ولاعلم هنا لان الخط يشبه الخط (درر فى الشهادة)

شرائط اسلامى بلمياز زيد وعمروك شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(سئل ابوالسعود العمادى عن شهادة من لايعلم القنوت ولابدله ولايعلم صفة الايمان والاسلام اولايعلم المذهب او الملة هل تقبل شهادتهم املا واجاب لاتقبل شهادتهم جميعا كذا افتى المرحوم حامد وكذا اجاب صاحب النحح عن هذا وقال فى فتاواه نعم تكون شهادتهم مردودة لفسقهم بموجب تركهم تعلم مايجب عليهم شرعا فحينئذ لاتقبل شهادتهم على مثلهم وغيره ويدل على صحة ماصرح به الامام الزاهدى فى المجتبى ان من ترك الاشتغال بالفقه لاتقبل شهادته انتهى (صرة الفتاوى فى الشهادة)

بوصورتده بكر قاضى زيد وعمروك شهادتلرينى قبول وموجبيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرط للكل الحرية والاسلام والعدالة وهى شرط لوجوبه لالصحته حتى لوقضى بشهادة فاسق نفذ واثم الاان يمنع منه الامام فلاينفذ كنعه من القضاء باقوال ضعيفه (الدر المنتقى فى الشهادات ملخصا)

﴿ فى جر المغنم ﴾

زيد مفلس عمرو ذمتنده شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه زيدك داينى بكر شهادت ايدوب قاضى دخى بكرك شهادتنى قبول ايدوب موجبيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * قاضى بومسئله ده اولان اختلافه عالم اولوب بكرك عدالتنه بناء حكم ايتديسه اولور

(ولايقبل شهادة رب الدين لمديونه اذاكان مفلسا (شح) ووالد صاحب المحيط تقبل شهادة رب الدين لمديونه وان كان مفلسا (قنيه فيمن تقبل شهادته ومن لا) قضاء القاضى فى المجتهدات نافذ لكن ينبغى ان يكون عالما بمواضع الخلاف ويترك قول المخالف ويقضى برأيه حتى يصح على قول جميع العلماء وان لم يعرف مواضع الاجتهاد والاختلاف ففى نفاذ قضائه روايتان والاصح انه ينفذ (هنديه فى القضاء فى المجتهدات)

زيد وعمرو وبكر شركت عنان ايله شريكلر ايكن زيد بشردن مال شركتدن ذمتكده شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى و بشر انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه عمرو وبكر شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وترد شهادة الشريك لشريكه فيماهو من شركتهما لانها شهادة لنفسه من وجه ولوشهد بماليس من شركتهما تقبل لعدم التهمة (هنديه فيمالايقبل شهادته للتهمة)

بو صورتده مرافعه اولندقلرى قاضى عمرو و بكرك شهادتلرينى قبول وموجبيله حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز (مبناظهر وقدمر من الاشباه)

زيد وعمرو بكردن شوقدر اقجه مزى غصبا اخذ ايتمشيدك ديودعوى ومدعا ريله بشر وخالد شهادت ايدوب حكم اولندقدنصكره بشر وخالد بكردن بزم دخى شوقدر اقجه مزى غصبا اخذ ايتمشيدك ديودعوى ايتدكارنده مدعا رينه زيد وعمرو شهدت ايلسه لر شهادتلرى مقبوله اولور مى * الجواب * اولور

(سئل فيما اذا شهد شاهد على ظلم لاخر باخذ ماله وشهد المشهود له لشاهده بمثله هل تقبل شهادته وان كانا من قرية واحدة ومحلة واحدة كما تقبل شهادة بعض قافلة لبعض على قطاع الطريق ام لا اجاب نعم تقبل شهادته ولايمنع من ذلك شهادة الاخر له اولا باتفاق العلماء وقد ترادفت المتون والشروح على ذلك

(خيريه فى الشهادة وتمامه فيها)

برزاويه ده ساكن اولوب بلاوارث فوت اولان زيدك تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره بكر عمرودن زيد جمله مالى وجوه خيره وصيت ايدوبنى تنفيذيند وصى نصب ايتدى ديودعوى وعمرو انكار ايتدكده بكرك مدعاسنه اول زاويه ده ساكنلر اولان بشر وخالد شهادت ايلسه لر عمرو مجرد زبورلر زاويه ده ساكنلر اولمغله شهادتلرينى طوتمام ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وشهادة اهل المحلة يقبل لانهم لم يجروا لانفسهم بهذه الشهادة نفعا

(فصولين فى الثالث عشر وسيجيئ تفصيله)

زيدك وقفى متواليسى عمرو بكرك ملكيت اوزره يدنده اولان منزل ايچون منزل مزبور غله سى فلان محله نك عوارضنه مشروطه زيدك وقفيدر ديودعوى وعمرو انكار ايتدكده بكرك مدعاسنه محله مزبوره اهاليسندن بشر وخالد عادللر شهادت ايلسه لر مقبوله اولور مى * الجواب * اولور

(ولو وقف رجل كراسة على مسجد لقراءة القرآن او على اهل المسجد وشهد اهل ذلك المسجد على وقف الكراسة فهذه المسئلة نظير شهادة اهل المدرسة على وقف تلك المدرسة وشهادة اهل المسجد على وقف تلك المحلة والمشايخ فصلوا فيها فقالوا اهل المدرسة لوكانوا يأخذون الوظايف من ذلك الوقف لا تقبل شهادتهم وان كانوا لا يأخذون تقبل وكذا فى اهل المحلة وكذا الشهادة على وقف مكتب وللشاهد صبى فيه لا تقبل وقيل فى هذه المسائل كلها لا تقبل وهو الصحيح لان كون الفقيه فى المدرسة وكون الرجل فى المحلة ليس بلازم بل ينتقل وشهادة اهل المحلة تقبل لانهم لم يجروا لانفسهم بهذه الشهادة نفعا (فصولين فى الثالث عشر)

﴿ فى دفع المغرم ﴾

انجق برمحله يى محتويه اولان برقلعه صغيره نك ديوارينه متصل اولوب وقلعه يه صوت استماع اولنوب كمسنه نك ملكى اولميان خالى يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم

اولميان زيدك ورثه سى قلعه‌مز بوره اهاليسندن عمرو دن زيدى سن قتل ايلدك ديو دعوى ايتدكارنده مدعا عليه قلعه‌مز بوره اهاليسندن بكر و بشر شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولور مى * الجواب * اولماز

(ادعى ولى القتيل على رجل بعينه من اهل المحلة فالقسامة والدية بحالها فى ظاهر الرواية وروى عبد الله بن المبارك عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى ان القسامة تسقط وكذا روى عن محمد رحمه الله تعالى وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى القياس ان يسقط القسامة الا انا تركناه للاثر فلو شهد شاهدان من اهل المحلة عليه لا تقبل شهادتهما على ظاهر الرواية عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى لان الخصومة بعد هذه الدعوى قائمة فكان الشاهد خصما لانه يقطع الخصومة عن نفسه بشهادته ولا شهادة للخصم

(بدايع فيما يكون ابراء عن القسامة)

﴿ فى شهادة اهل الكفر ﴾

زيد يهودينك عمرو نصرانى ايله اولان دعواسنده زيدك مدعا عليه بكر يهودى شهادت ايلسه مقبوله اولور مى * الجواب * اولور

(ومن الذمى لو عدلا فى دينه جوهره على مثله الا فى خمس مسائل على ما فى الاشباه وتبطل باسلامه قبل القضاء وكذا بعده لو بعقوبة كقود بحر وان اختلفا ملة كاليهود والنصارى

(الدر المختار فى القبول وعدمه)

زيد ذمى فوت اولوب تركه سنى حصرا وارثى اوغلى عمرو ذمى قبض ايدوب بعده عمرو شرف اسلامه مشرف اولدقده نصرانى بكر عمرودن زيد ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى و عمرو انكار ايتدكده بكرك مدعا سنه بشر و خالد ذميلر شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولور مى * الجواب * اولماز

(اذا مات الكافر عن ابنين وترك الفى درهم فاقتسماها بينهما ثم اسلم احدهم ثم جاء كافر وادعى دينا على الميت واقام على ذلك شاهدين كافرين قال فى الكتاب اجزت ذلك فى حصة الكافر خاصة لان شهادة الكافر حجة فى حق الكافر دون المسلم فثبت الدين بهذه الشهادة فى حق استحقاق نصيب الكافر وابطال هذه عليه لا فى حق استحقاق نصيب المسلم وابطال هذه عليه (محيط البرهانى فى الحادى عشر من الشهادات)

زيد مسلمك رقه منقاده اولان جاريه سى هند بن حرة الاصل ديو دعوى و زيد انكار ايتدكده هندك مدعا سنه عمرو و بكر ذميلر شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولور مى * الجواب * اولماز

(وفى المنتقى عبد باعه نصرانى من نصرانى ثم باعه المشترى من آخر ثم وثم حتى تداوله عشرة ايد من الباعة كلهم نصارى ثم اسلم واحد منهم ثم ادعى العبد انه حر الاصل واقام على ذلك شهودا من النصارى قال زفر رحمه الله تعالى لا يقبل بينته سواء اسلم اولهم او آخرهم او اوسطهم حتى يقيم البينة من المسلمين وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى ان كان المشترى الاخير هو الذى اسلم لا قبل بينته وان كان غيره اسلم اقضى بعتقه و يترد والثمن فيما بينهم حتى ينتهى الى المسلم فلا يؤخذ برد الثمن ولا من قبله من الباعة وهذا قول

ابی حنیفه رحمه الله تعالی (تاتارخانیه فی الحادی عشر من الشهادات) و بهذا تبین فساد
مافی بعض الصکوك المدونة من قبول شهادة الکافر علی المسلم فی مثل هذا
(لمرتبه الفقیر)

زید ذمی عمرو ذمینك سوقدر اشیاسنی غصباً اخذ ایتدکدنصکره عمرو شرف اسلامله
مشرف اولوب بعده اشیاء مزبوره یی زیددن دعوی ایدوب زید دخی بن اشیاء مزبوره یی
تماماً سکا تسلیم ایتمشیدم دیو دعوی و عمرو انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه بکر و بشر
ذمیلر شهادت ایلسه لر مقبوله اولور می * الجواب * اولماز
(لا تقبل شهادة کافر علی مسلم الا تبعاً وضرورة (اشباه فی القضاء وتمامه فیها)

زید ذمی عمرو مسلمدن سن متوفی بابام اولوب وراثتی بکا منحصر اولان
بکر ذمینك حیاتنده شوقدر سوقدر رقیتلو شوقدر اشیاسنی غصباً اخذ واستهلاك
ایتمشیدك حصه می ضامن اول دیو دعوی و عمرو اشیاء مزبوره یی وجه محرر اوزره اخذ
واستهلاکنی اقرار ایدوب زیدك نسبنی انکار ایتدکده زیدك مدعاسنه بشر و خالد ذمیلر
شهادت ایلسه لر مقبوله اولور می * الجواب * اولور
وفی الاشباه لا تقبل شهادة کافر علی مسلم الا تبعاً کما مر او ضرورة فی مسئلتین فی الایصاء
شهد کافران علی کافر انه اوصی الی کافر واحضر مسلماً علیه حق للمیت وفی النسب
شهدا ان النصرانی ابن المیت فادعی علی مسلم بحق وهذا استحسان
(الدر المختار فی القبول وعدمه)

زید مسلم فوت اولوب ترکه سنی ذی رحم جهتندن وارثی عمرو قبض ایتدکدنصکره
بکر بن زیدك لابوین عمی اوغلی یم دیو دعوی و عمرو انکار ایتدکده بکرك مدعاسنه بشر
وخالد ذمیلر شهادت ایلسه لر مقبوله اولور می * الجواب * اولماز
(لا تقبل شهادة الذمی علی المسلم لانه لا ولایة علیه (هدایه)
بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی بشر و خالدك شهادتلرینی قبول وموجبیله حکم
ایلسه حکمی نافذ اولور می * الجواب * اولماز (المبنی علی الفاسد فاسد (اشباه)
دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولان زید ذمینك داینی عمرو مسلم دینی
زیدك ورثه سی یوزلرینه مسلملر شهادتلریله اثبات ایدوب زیدك داین آخری بکر ذمیلر
شهادتلریله اثبات ایلسه عمرو بکره بن جمله دینمی استیفا ایدوب ماعدا یی سن قبض
ایله دیرکن بکر راضی اولمیوب سنکله برابر اقتسام ایده لم دیمکه قادر
اولور می * الجواب * اولماز
(ولو ان مسلمین شهد لاحدهما مسلمان علی عبد کافر تاجر بالف درهم وشهد للاخر
کافران بدین الف درهم بدیء بدین الذی شهد له المسلمان فان بقی شیء کان للاخر اما البدایة
بهذا الدین فان بینة من شهد له مسلمان حجة علی العبد وعلی صاحبه فظهر الدین
فی حق العبد وفی حق صاحبه و بینة من شهد له کافران حجة علی العبد دون صاحبه
فظهر دینه فی حق العبد دون صاحبه واما تفاضل له فلان دینه ظهر فی حق العبد

(والواجبه فى الشهادات)

ديونى تركه سندن زيد اولديغى حالده فوت اولان زيد ذمينك داينلرى عمرو و بكر مسلملر دينلرينى زيدك ورثه سى يوزلرينه مسلملر شهادتلريله اثبات ايدوب زيدك داين آخرلرى اولان بشر وخالد ذميلر دخى دينلرينى ورثه يوزلرينه مسلملر شهادتلريله اثبات ايلسه لر بشر وخالد عمرو و بكره تركه يى دينلريمزه كوره اقتسام ايده لم ديرلركن عمرو و بكر راضيلر اولميوب بز تركه دن دينمزى تماما استيفا ايدوب ماعدا بى سز اقتسام ايلك ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو اقام مسلم مسلمين بالف درهم على العبد واقام ذمى مسلمين ايضا بالف درهم واقام ذمى ذميين ايضا بالف درهم فان القاضى يقضى بدينهم على العبد فيباع العبد ومافى يديه فيعطى المسلم والذمى الذى شهد له المسلمان كل واحد منهما نصف ذلك وانما قضى القاضى بدينهم على العبد لان كل واحد منهم اقام ماهو حجة على العبد فوجب القضاء بها عليه اذلا تنافى فى الوجوب عليه فلا يقع المزاحمة واذا آل الامر الى الاستيفاء ووقعت المزاحمة وبيع العبد ومافى يده ولم يف ذلك بالديون تقدم دين المسلم والذمى الذى شهد له شاهدان مسلمان لان ماقام الذمى الآخر ليس بحجة فى حق المسلم فلم يظهر دينه فى حق المسلم فلا يشاركه والذمى الذى اقام مسلمين مع المسلم اقام كل واحد منهما ماهو حجة فى حقه فيقسم ثمن العبد ومافى يده بينهما (من شهادات المحيط البرهانى فى الحادى عشر)

﴾ فى شهادة النسوان ﴿

زيدك هند ايله ماله متعلق دعواسنده بر رجل ايله ايكى عورت شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ونصابها لغيرها من الحقوق سواء كان مالا وغيره كنكاح وطلاق ووكالة ووصية واستهلال الصبى للارث رجلان اورجل وامرأتان لما روى ان عمر وعليا رضى الله تعالى عنهما اجازا شهادة النساء مع الرجال فى النكاح والفرقة كما فى الاموال وتوابعها (درر فى الشهادات)

زيد مقتولك ورثه سى عمرودن زيدى سن موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده ورثه نك مدعا لرينه بر رجل ايله ايكى عورت شهادت ايلسه لر شهادت مرقومه ايله عمرو قصاص اولنورمى * الجواب * اولنماز

(اما قسام الشهادة فمنها الشهادة فى الزنا ويعتبر فيها اربعة من الرجال ومنها الشهادة ببقية الحدود والقصاص تقبل فيها شهادة رجلين ولا تقبل فى هذين القسمين شهادة النساء هكذا فى الهدايه (هنديه فى الاول من الشهادات)

هند زيددن باكره جبرا زنا ايتدك ديو دعوى وزيد انكار ايتدكده هندك مدعاسنه برقاچ عورتلر شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا تقبل شهادتها فى الحدود والقصاص (اشباه فى احكام الانثى)

ثبوت زناده نسا شهادتى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(مرت مسئله من الهنديه والاشباه)

هندز يدندن ذمتكده فلان جهتدن سوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى وزينب انكار ايتدكده هندك مدعاسنه انجق زيد ايله خديجه نك شهادت ايلسه لر بو صورتده ايله هندك مدعاسى ثابت اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(ومنها الشهادة بغير الحدود والقصاص ومالا يطلع عليه الرجال وشرط فيها شهادة رجلين اورجل وامرأتين سواء كان الحق مالا اوغير مال كالنكاح والطلاق والعتاق والوكالة والوصاية ونحو ذلك ممالبس بمال كذا فى التبيين هنديه (فى الاول من الشهادات)

﴿ فى الشهادة بالتسامع ﴾

زيد تحتنده يدنده اولان عقارى ملكى اولمق اوزره عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب قاضى بيعك صحتنه حجت و يردكدنصكره زيد فوت اولوب زيدك اوغلى بكر زيد عقار مزبورى بيع ايتمزدن اول وقف لازم ايله وقف ايتمشيدى ديو رأى حاكمه عمرودن دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكرك مدعاسنه بشر وخالد تسامعله شهادت ايلسه لر عقار مزبور شهادت مذكوره ايله عمروك يدندن نزع اولنورمى * الجواب * اولنماز تسجيله شهادت كركدر تسجيل تسامعله ثابت اولماز

(هكذا افتى مشايخ الاسلام فى الديار الرومية ولم ار فيه نقلا صريحا فى كتب الائمة بل اطلقوا قبول الشهادة بالتسامع فى اصل الوقف ووفق بينهما المولى المرحوم شيخ الاسلام محمد افندى الانقروى فى بعض تحريراته وقال اذا كان تصرف ذى اليد العقار مستندا الى سبب من اسباب الملك الشرعى نحو الشراء والهبة والارث ولم يقر ذو اليد بكونه وقفا فلا بد من اثبات التسجيل وهو حكم القاضى بصحة الوقف ولزومه لان الحكم لا يثبت بالتسامع كما صرح به فى كتب المذهب فحينئذ تداولت الايدى على العقار على وجه الملكية ولم يثبت التسجيل عند دعوى وقفيته لا تقبل الشهادة بالتسامع ولا ينزع من يد ذى اليد بتلك الشهادة و يحمل على عدم التسجيل وابطال الواقف او الوارث وقفيته واستقراره فى ملكه برأى القاضى كما افتى به مشايخ الاسلام ولو اقر ذو اليد انه وقف لكن ادعى انه ملكه بسبب عارض فحينئذ يكون المتصرف خارجا والمتولى ذا يد حكما فان اقام البينة على ما ادعاه يبقى فى يده والا تقبل الشهادة بالتسامع و يحكم بوقفيته وهذا هو مراد الائمة من قبول الشهادة بالتسامع فى اصل الوقف والله تعالى اعلم انتهى بالمعنى مع نوع تغيير وزيادة

(لمرتبه الفقير)

زيد عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان دكان ايچون ملكمدر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده زيدك مدعاسنه بكر وبشر تسامعله شهادت ايلسه لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(ذكر فى شهادات المحيط لا يجوز الشهادة بالتسامع والشهرة على الاملاك واسبابها نحو البيع والهبة والصدقة (عماديه فى الثالث عشر)

دعواى عتقده تسامعله شهادت مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(الشهادة بعتق لاتحل عندنا بشهرة وسماع خلافا للشافعى رحمه الله تعالى والشهادة

بولاء لاتحل بشهرة عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى مالم يعاين تحريرمولاه وهو قول ابى يوسف رحمه الله تعالى الاول وعلى قوله الآخر تحل وقول محمد رحمه الله تعالى مضطرب (مح) العتق كالولاء اختلافا (فصولين فى الثانى عشر)

توليتى واقفك عتقاسنك اولادنه واولاد اولادنه مشروطه وقفك توليتنه اولاد عتقادن موجود اولان زيد متصرف ايكن عمرك اولادندن بكر ظهور ايدوب عمرودخى واقفك عتقاسندن اولوب بن عمروك اولادندن اولمغله توليتده سا كه مشارك اولورم ديو زيددن دعوى بزيد عمرو واقفك عتقاسندن اولديغنى انكار ايتدكده بكرك مدعاسنه بعض كسنه‌لر تسامعله شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(مر نقله آنفا من الفصولين)

برو قفك متولیسی زيد عمروك بطريق الشراء ملكى اولمق اوزره تصرفنده اولان منزل ايچون وقف مزبورك مستغلاتندندر ديو دعوى وعمرو بنم ملكمدر ديو انكار ايتدكده بكر وبشر زيدك مدعاسنه شهادت ايلسه‌لر عمروك تصرفى وجه محرر اوزره سبب ملك اولور مستند شرعى يه بناء اولمغله مزبورلرك شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(مر مايتعلق به فى اول الباب)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك دينى اداية وصى اولان عمرو بكرك يدنده اولان منزلى ايچون زيدك تركه سندن اولوب سن منزل مزبورى زيدك فوتندنصكره غصبا اخذ ايلدك ديو دعوى ايتدكده بكر منزل مزبور وقف صحيح ايله وقف وتوليت وسكناسى علمايه مشروطه اولوب زيدك فوتندنصكره منزل مزبورى حاكم زيدك محلولندن باكه توجيه ايدوب يديمه حجت ويرمكله منزل مزبوره توجيهحا كمله متصرفم ديو دعوى ايتدكده بكرك مدعاسنه شهادته كلن بشر وخالد منزل مزبور توليت وسكناسى علمايه مشروطه اولمق اوزره وقف صحيح ايله وقفدر ديو تسامعله شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(الشهادة على الوقف بالتسامع جائزة فلو انهما شهدا بالتسامع وصرحا انهما يشهدان بالتسامع تقبل شهادتهما ولعل تاريخ الوقف مائة وسن الشاهدين عشرون سنة فالقاضى يتيقن انهما يشهدان بالتسامع لابالعيان فاذ الافرق بين السكوت والافصاح هكذا كان يحكى هذا التعليل عن الشيخ الامام ظهيرالدين (ظهيريه فى الاول من القسم الثالث من الوقف)

بوصورتده مرافعه اولدقلرى قاضى بشر وخالدك بعد التعديل والتزكيه شهادتلرينى قبول ومنزل مزبورك وجه محرر اوزره وقفيتنه حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولور (مبناه ظاهر)

اصل وقفده تسامعله شهادت مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الوقف الصحيح انه تقبل بالتسامع على اصله لاشرائطه لانه يبقى على الاعصار لاشرائطه وكل مايتعلق به صحة الوقف ويتوقف عليه فهو من اصله ومالايتوقف

عليه الصحة فهو من الشرائط (من شهادات البزازيه فى الاول)

دعواى نكاحده بلا تفسير سماعله شهادت مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(والثالث ان يكون تحمل بمعاينة المشهود به بنفسه لا بغيره الا فى اشياء مخصوصة وهى النكاح والنسب والموت فانه تحل الشهادة بها بالتسامع من الناس وان لم يعاين بنفسه لان مبنى هذه الاشياء على الاشتهار فقامت الشهرة فيها مقام المعاينة واختلف فى تفسير التسامع فعند محمد رحمه الله تعالى هو ان يشتهر ذلك ويستفيض وتتواتر به الاخبار عنده من غير تواطئ لكن ينبغى ان يشهد فى ذلك على البتات والقطع دون التفصيل والتقييد بان يقول انى لم اعاين ذلك ولكن سمعت من فلان كذا وكذا وشهدوا كذا لا تقبل (بدايع فى اول الشهادة)

دعواى نسبده شهادته كلن زيد وعمرو نامدن بويله ايشيدرز ديو شهادت ايلسهلر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا شهد الشهود بما يجوز به الشهادة بالسماع وقالوا لم نعاين ذلك ولكنه اشتهر عندنا جازت شهادتهم ولو قالوا شهدنا بذلك لانا سمعنا من الناس لا تقبل شهادتهم (خانيه فى الشهادات)

زيد فوت اولوب قزلرى هند وزينبى ترك ايتدكده تركهٔ زيدى هند وزينب قبض ايتدكلرندنصكره عمرو ظهور ايدوب زيد بابام بكرك معتقى اوغله بندخى ولا جهتندن زيده وارثم ديو دعوى وهندوزينب انكار ايتدكلرنده عمروك مدعاسنه شهادته كلن بشر وخالد خصوص مزبوره تسامعله شهادت ايلسهلر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(اما الولاء فالشهادة فيه بالتسامع غير مقبولة عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى وهو قول ابى يوسف رحمه الله تعالى الاول ثم رجع وقال تقبل وذكر الطحاوى قول محمد مع ابى يوسف رحمهما الله تعالى الاخر ووجهه ان الولاء لحمة كلحمة النسب ثم الشهادة بالتسامع فى النسب مقبولة كذا فى الولاء والصحيح جواب ظاهر الرواية لان جواز الشهادة بالتسامع فى باب النسب لما ان مبنى النسب على الاشتهار فقامت الشهرة فيه مقام السماع بنفسه وليس مبنى الولاء على الاشتهار (بدايع فى اول الشهادة)

﴿ فى الشهرة والتواتر ﴾

برقريه اهاليسنك مرعارى اولنق اوزره قديمدن ضبط وتصرف اولنوب اوبله اولديغى مشهور ومتواتر اولان عرصه ايچون قربنده تيمارى اولان زيد تيمارم اراضيسندندر ديو دعوى ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت بينه ايلسه مسموعه ومقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(لا تسمع الدعوى ولا البينة على خلاف المتواتر لانه تكذيب الثابت بالضرورة والضرورات مما لا يدخله الشك عندنا (المحيط البرهانى فى الدعوى) لان الخبر المتواتر موجب للعلم قطعا فاذا شهدوا به على التواتر لم يقبل البينة على خلافه لانها محتملة للكذب وقد ظهر

تمتار شرمى ١٢٨ وزرسنه

كذبهم بخبر العامة (المحيط البرهانى فى السابع عشر من الشهادات)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو بن مبالغ مز بورى فلان زمانده فلان مصرده سا كه اداايتمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايلسه زيدك اول زمانده اول مصرده اولميوب حج شريفده اولديغى مشهور ومتواتر ايكن عمروك مشهور ومتواترك خلافنه اقامت ايلديكى بينه مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل اقام بينة على آخر انه اقرضه امس الف درهم فى بلده واقام الاخر بينة انه فى ذلك اليوم فى بلد آخر فالبينة بينة المدعى ولايلتفت الى بينة المدعى عليه لان الاثبات فى بينة المدعى والمدعى عليه لايريد ببينته اولا نفى القرض والبينات لاتقبل للنفى انما تقبل للاثبات فلم يلتفت الى بينة المدعى عليه الا ان يأتى العامة وشهدوا بذلك ويكون امرا مكشوفا فيؤخذ بشهادتهم لان الخبر المتواتر موجب للعلم قطعا فاذا شهدوا به على التواتر لم تقبل البينة على خلافه لانها محتملة للكذب وقد ظهر كذبهم بخبر العامة

(فى السابع عشر من شهادات المحيط البرهانى)

زيد مقتولك ورثه سى عمرودن زيدى سن فلان زمانده كورجه قصبه سنده آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايتدكلرنده عمرو بن اول زمانده اول قصبه ده اولميوب ادرنه ده ايدم ديو انكار ايدوب عمروك اول زمانده اول قصبه ده اولميوب ادرنه ده اولديغى مشهور ومتواتر اولسه ورثه نك دعوالرى مسموعه ومشهور ومتواترك خلافنه اقامت ايلدكلرى بينه لرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذلك ان قال آتى بالبينة انى كنت غائبا ذلك اليوم فى ارض كذا لم تقبل منه الا ان يجئ فى ذلك بامر مشهور فتقبل ذلك فى الحدود والقصاص والاموال فان القاضى يقضى بذلك اذ الشهرة فى النفى حجة كما فى الاثبات واذا كان امرا تمكن ثمة مشهورا فالقاضى عالم بكذب الشهود واذا لم يجزله القضاء بشهادتهم عند الكذب فعند العلم بكذبهم اولى (مبسوط فى الحدود) شهدا انه استقرض من فلان فى يوم كذا فى بلد كذا كذا فبرهن على انه لم يكن فى ذلك اليوم فى ذلك المكان بل كان فى مكان آخر لاتقبل لان قوله لم يكن فيه نفى صورة ومعنى وقوله بل كان فيه نفى معنى واصله ما ذكر فى انواد رعن الثانى شهدا عليه بقول اوفعل يلزم عليه بذلك اجارة او بيع اوكتابة اوطلاق اوعتاق اوقتل اوقصاص فى مكان وزمان وصفاه فبرهن المشهود عليه انه لم يكن ثمه يومئذ لاتقبل لكنه قال فى المحيط ان تواتر عند الناس وعلم الكل عدم كونه فى ذلك المكان والزمان لاتسمع الدعوى عليه ويقضى بفراغ الذمة لانه يلزم تكذيب الثابت بالضرورة والضرورات مما لايدخله الشك

(بزازيه فى الشهادة على النفى)

﴿ فى الاختلاف ﴾

زيد عمرودن ذمتكده قرق غروش حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكر زيدك عمرو ذمتنده قرق غروش حقى اولديغنه شهادت ايدوب بشر دخى زيدك عمرو ذمتنده

بكرمى غروش حق اولديغنـه شهادت ايلسه شهادت مزبوره ايله زيدك مدعاسى ثابت اولمس اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا شهد احدهما بخمسة وعشرين والاخر بعشرين والمدعى يدعى خمسة وعشرين تقبل الشهادة على عشرين فرق ابو حنيفة رحمه الله تعالى بين هذا وبين ما اذا شهد احدهما بخمسة عشر والآخر بعشرة والمدعى يدعى خمسة عشر حيث لا تقبل الشهادة عنده اصلا والفرق ان خمسة عشر اسم واحد وانه غير العشرة لفظا ومعنى فلم يتفقا على اقل المالين لفظا ومعنى واما الخمسة والعشرون فاسمان مختلفان الا ترى كيف عطف احدهما على الآخر والعطف يقتضى المغايرة فاتفقا على اقل المالين فجاز ان يقضى بشهادتهما بالاقل (من شهادات المحيط البرهانى فى الحادى والعشرين)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو بن بلغ مزبورى سا كه ادا ايتمشيدم ديو دعوى ايدوب زيد انكار ايتدكده عمروك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر زيد عمروى مبلغ مزبوردن ابرا ايتمشيدى ديو شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى المديون ايصال الدين وشهدا له بالابراء تقبل لاحتمال حصول الابراء بالاستيفاء (قنيه فى الاختلاف بين الدعوى والشهادة)

زيد عمرودن شوقدر اقچه‌مى غصبا اخذ ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكر عمرو زيدك اولقدر اقچه‌سنى غصبا اخذينه شهادت ايدوب بشر دخى عمرو زيدك اولقدر اقچه‌سنى غصبا اخذ ايتمشيدم ديو اقرارينه شهادت ايلسه‌لر مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(اما المطابقة بين الدعوى والشهادة فينبغى ان تكون فى المعنى خاصة ولا عبرة للفظ حتى لو ادعى الغصب وشهد احدهما على الغصب والاخر على الاقرار بالغصب لا تقبل ولو شهدا على الاقرار بالغصب تقبل (خزانة المفتين فى الاختلاف بين الدعوى والشهادة)

﴿ فى الشهادة على الشهادة ﴾

زيد عمرودن ذمتكده شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايتمكله زيدك مدعاسنه شهادته كلن بكر و بشر مدت سفر بعيد آخر دياره كيدن خالد ووليدك طرفلرندن شهاده على الشهاده طريقله شهادت ايدوب لكن خالد ووليد آخر دياره كتمزدن مقدم بز بوخصوصده شاهد دكلز وكسنه‌يى اشهاد ايتمدك ديوب كتمش اولسه‌لر بكر و بشرك شهادتلرى مقبوله اولورمى * الجواب * اولماز

(وتبطل شهادة الفرع بامور بنهيهم عن الشهادة على الاظهر خلاصه وسيجئ متنا مايخالفه وبخروج اصله عن اهليتها كفسق وخرس وعمى وبانكار اصله الشهادة كقولهم مالنا شهادة اولم نشهد هم اوشهدناهم وغلطنا اوسئلوا فسكتوا قبلت (الدر المختار فى الشهادة على الشهادة)

زيدك عمرو ايله مال متعلقه دعواسنده اصل شاهدلرى اولان بكر وبشر مدت سفر

بعيد آخر دياره اولمغله بكرك طرفندن تحمل شهادت ايدن خالد ووليد زيدك
مدعاسنه شهاده على الشهاده اوزره شهادت ايلسه‌لر يالكز بكر طرفندن تحمل شهادت
ايتملريله زيدك مدعاسی ثابت اولمش اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو ان عشرة شهدوا على شهادة واحد تقبل لكن لا يقتضي حتى يشهد شاهد آخر
لان الثابت بشهادتهم شهادة واحد (خزانة المفتين في الشهادة على الشهادة)

بر بلده اهالیسندن زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدی اولوب مخدره
اولميان هند بلدهٔ مزبورده حاضره اولوب مجلس شرعه حضوری متعذر دكل ايكن
بكر وبشر هندك طرفندن شهاده على الشهاده طريقيله شهادت ايلسه‌لر مقبوله
اولورمی * الجواب * اولماز
(الشهادة على الشهادة هي مقبولة الا في حد وقود بشرط تعذر حضور الاصل بموت
او مرض او سفر او كون المرأة مخدرة عند الشهادة وشهادة عدد عن كل اصل لا تغاير
فرعى هذا وذاك ويقول الاصل مخاطبا للفرع اشهد على شهادتي بكذا ويقول
الفرع اشهد ان فلانا اشهدني على شهادته بكذا وقال لي اشهد على شهادتي بذلك
(تنوير الابصار في الشهادة على الشهادة)

زيدك عمرو ايله ماله متعلقه دعواسنده اصل شاهدی اولان هند مخدره اولوب محكمه‌يه
حضور عادتی اولمامغله هندك طرفندن تحمل شهادت ايدن خالد ووليد زيدك
مدعاسنه شهاده على الشهادتك كيفيت معهوده‌سی اوزره شهادت ايلسه‌لر مقبوله
اولورمی * الجواب * اولور (من نقله من تنوير الابصار)

﴿ في الرجوع عن الشهادة ﴾

زيد متوفانك قولی عمرو زيدك ورثه‌سندن زيد بنی تدبير مطلق ايله تدبير ايتمشيدی ديو
دعوی و ورثه انكار ايدوب عمروك مدعاسنه بكر وبشر شهادت ايتملريله قاضی
شهادتلرينی قبول وعمروك عتقنه حكم ايدوب ثلث مساعد اولمغله عمروك سبيلی
تخليه اولندقدنصكره بكر وبشر قاضی حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسه‌لر ورثه
عمروك قيمتنی بكر وبشره تضمينه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(ولو شهدا بعتق فرجعا ضمنا القيمة لمولاه مطلقا ولو معسرين لانه ضمان الاتلاف
والولاء للمعتق لعدم تحول العتق اليهما بالضمان فلا يتحول الولاء هدايه وفي التدبير
ضمنا ما نقصه وهو ثلث قيمته ولو مات المولى عتق من الثلث ولزمهما بقية قيمته وتمامه
في البحر (الدر المختار في الرجوع عن الشهادة)

زيد مقتولك ورثه‌سی عمرو وبكردن زيدی موجب ديت اولان قتل ايله‌سز قتل ايتديكز
ديو دعوی وعمرو وبكر انكار ايدوب ورثه‌نك مدعارينه بشر وخالد شهادت ايتدكلرنده
مرافعه اولندقلری قاضی بشر وخالدك شهادتلرينی قبول وديت ايله حكم ايدوب
ورثه زيدك ديتی نامنه عمرو وبكردن شوقدر آقچه الدقلرندنصكره بشر وخالد قاضی
حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسه‌لر عمرو وبكر مبلغ مزبوری بشر وخالده

تضمينه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولوشهدا انه قتل فلانا خطأً وقضى القاضى ثم رجعا ضمنا الدية لانهما اتلفاها عليه وتكون فى مالهما لان الشهادة منهما بمنزلة الاقرار منهما بالاتلاف والعاقلة لاتعقل الاقرار ولهذا لورجعا فى حال المرض اعتبر اقرارا بالدين حتى يقدم عليه دين الصحة كما فى سائر الاقارير (بدايع فى الرجوع عن الشهادة)

زيد عمرودن سن بنم ايكى پارمغمى موجبى ديت اولان قطع ايله قطع ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه بكر وبشر شهادت ايتدكلرنده قاضى شهادتلرينى قبول وزيدك ايكى پارمغنك ديتى اولان سوقدر اقچه يى عمرودن حكم ايدوب زيد مبلغ مرقومى عمرودن الدقدن نصكره بكر وبشر قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسه‌لر عمرو مبلغ مرقومى بكر وبشره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا لوشهدا انه قطع يد فلان خطأً ثم رجعا ضمنا دية اليد لماقلنا (بدايع فى المحل المذكور)

هند زيد متوفانك ورثه‌سندن زيد ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده ورثه سن زيدك حياتنده مبلغ مزبوردن زيدى ابرا ايتمشيدك ديو دعوى وهند انكار ايدوب ورثه نك مدعارينه بكر وبشر شهادت ايتمكله قاضى شهادتلرينى قبول وموجبيله حكم ايتدكدنصكره بكر وبشر قاضى حضورنده شهادتلرندن رجوع ايلسه‌لر هند مبلغ مزبورى بكر وبشره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الخلاصة الشاهدان اذا رجعا عن شهادتهما رجوعا معتبرا يعنى عند القاضى لايبطل القضاء لكن ضمنا المال الذى شهدا به هذا قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى الآخر وهو قولهما وعليه الفتوى سواء قبض المقضى له المال الذى قضى به اولم يقبض (فيض الكركى فى الرجوع عن الشهادة)

زيد عمرودن برخصوصى دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسنه بكر وبشر شهادت ايتدكلرندنصكره مزبورلر قبل الحكم شهادتلرندن رجوع ايلسه‌لر شهادت مرقومه‌يه بناءً خصوص مزبور عمرودن زيده حكم اولنورمى * الجواب * اولنماز

فان رجعا عنها قبل الحكم بها سقطت الشهادة عن حيز الاعتبار فلا يجوز ان يحكم بها ولم يضمنا اى الراجعان لانهما لم يتلفا شيئا لكنهما قد شهرا كما فى الكافى (قهستانى فى الرجوع)

في ترجيح البينات

بعده طوع بينه سيله اكراه بينه سى جمع اولسه قنقيسى اولى در * الجواب * اكراه بينه سى اولى در

(اختلف فى الطوع والكره فالقول لمن يدعى الجواز ولو اقاما بينة فبينة من يدعى الكره اولى وعليه الفتوى (من بيوع البزازيه فى الحادى عشر)

زيد شوقدر متاعنى ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو شومقوله شرط

مفسدايله بيع ايتمشيدك ديودعوى واقامت بينه ايدوب زيد بيع صحيح ايله بيع ايتمشيدم ديودعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در

الجواب عمروك بينه سى

(واذا اختلف المتبايعان احدهما يدعى الصحة والآخر يدعى الفساد اوشرطا فاسدا اواجلا فاسدا كان القول قول مدعى الصحة والبينة بينة الفساد باتفاق الروايات (من بيوع ترجيح البينات لغانم البغدادى)

زيدك اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف اولديغى وقف منزل محترق اولدقده متولسى عمروك اذنسز كندى ماليله مجدداً منزل بنا ايتدكدنصكره زيد بلاولد فوت اولدقده ورثه اول منزلى زيد نفسيچون بنا ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرودخى وقف ايچون بنا ايتمشيدى ديودعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در *الجواب* عمروك بينه سى

(جوابه مبنى على الاصل الذى تفرع عليه كثيرمن المسائل وهوكون القول قول من يشهد له الظاهر والبينة بينة من يشهد الظاهر على خلافه والمتولى ممن يشهد الظاهر على خلافه لان الظاهر ان الانسان انمايبنى لنفسه (عطائيه)

زيد شو قدر اشياسنى اوكى اوغلى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده ثلث مساعد اولمامغله ورثه سى زيد مرض موتنده هبه وتسليم ايتمشيدى ديودعوى واقامت بينه ايدوب عمرودخى صحتنده هبه وتسليم ايلدى ديودعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در *الجواب* عمروك بينه سى

(رجل مات وترك مالا فادعى بعض الورثة عينا من اعيان التركة ان المورث وهبه فى صحته وقبضه وبقية الورثة قالوا كان ذلك فى المرض فان القول يكون قول من يدعى الهبة فى المرض وان اقاموا البينة فالبينة بينة من يدعى الهبة فى الصحة (من دعوى الخانية قبيل الخصومة بين الزوجين)

زيد قزى هنده شوقدر جهاز اثوابى ويروب بعده زيد اثواب مزبوره يى هنددن الدقدنصكره هند زيددن سن اثواب مزبوره يى بكا هبه وتسليم ايتمشيدك ديودعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى عاريت طريقيله ويرمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در *الجواب* هندك بينه سى

(رجل زوج ابنته وسلمها الى زوجها وجهزها بجهاز ثم قال كان الجهاز عارية اختلفوا فيه قال بعضهم القول قول الاب لان التمليك يستفاد من جهة الاب فاذا انكر التمليك كان القول قوله وقال بعضهم لايقبل قوله الا ببينة لان الجهاز غالبا يكون ملك المرأة فاذا انكر ذلك كان مكذبا ظاهرا قال مولانا وينبغى انيكون الجواب على التفصيل ان كان الاب من الاشراف والكرام لايقبل قوله انه عارية وان كان الاب ممن لايجهز البنات بمثل ذلك الجهاز قبل قوله (خانيه فى المهر) وبينة الهبة اولى من بينة العارية (ترجيح البينات للخصالى فى الهبة)

زید عمروه شوقدر اقچه و یروب عمرو دخی مبلغ مزبوری متاعه بوزوب تجارت وزره ایکن رأس ماله نقصان ترتب ایتدکد نصکره زید مبلغ مزبوری قرض طریقیله ویرمشیدم دیو دعوی واقامت بینه ایدوب عمرو دخی مضاربه طریقیله ویرمشیدك دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه‌سی اولی در * الجواب * زیدك بینه‌سی

(ولو قال رب المال هو قرض وادعى القابض المضاربة فان كان بعدما تصرف فالقول لرب المال والبينة بينته ايضا والمضارب ضامن وان كان قبل التصرف فالقول له ولا ضمان عليه اي القابض (محيط سرخسي في الاختلاف من المضاربة)

زید عمروه شوقدر اقچه ویروب بعده مبلغ مزبور عمرونك یدنده هلاك اولدقده زید مبلغ مزبوری قرض ویرمشیدم دیو دعوی واقامت بینه ایدوب عمرو دخی مضاربه طریقیله ویرمشیدك دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه‌سی اولی در

* الجواب * قرض بینه سی

(واما وادعى المالك القرض والمضارب المضاربة فالقول للمضارب لانه ينكر الضمان وايهما اقام البينة قبلت وان اقاما فبينة رب المال اولى لانها اكثر اثباتا

(الدر المختار في المضاربة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه‌یی متاعه بوزوب استانبوله کیدرکن فورتنه‌دن سفینه باتوب متاع مزبور ضایع اولدقد نصکره عمرو زیددن بن مبلغ مزبوری ساکه ویردکن انجق ازمیره سفر ایتمك اوزره ویرمشیدم دیو دعوی واقامت بینه ایدوب زید دخی سن اول وقتده نصکره دیلدیکك بلده‌یه سفر ایله دیو تعمیم ایتمشیدك دیو دعوی واقامت بینه ایلسه زیدك بینه‌سی اولی اولورمی * الجواب * اولور

(واما الاختلاف في النوع فان ادعى المضارب العموم او الاطلاق وادعى المالك الخصوص فالقول للمضارب لتمسكه بالاصل ولو ادعى كل نوعا فالقول للمالك والبينة للمضارب فيعمها على صحة تصرفه ويلزمها نفي الضمان ولو وقت البينتان قضى بالمتأخرة والا فبينة المالك (الدر المختار في اواخر المضاربة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه ایله ازمیره واروب بعده ازمیری تجاوز ایدوب مصره کیدرکن فورتنه‌دن سفینه باتوب مبلغ مزبور ضایع اولدقد نصکره عمرو زیددن بن مبلغ مزبوری انجق ازمیره سفر ایتمك ایچون ویرمشیدم دیو دعوی واقامت بینه ایدوب زید دخی اطلاق ایدوب نسنه تعیین ایتمشیدك دیو دعوی واقامت بینه ایلسه عمرونك بینه‌سی اولی اولورمی * الجواب * اولور

(ولو ادعى احدهما الاطلاق والعموم والآخر التقييد فالقول لمن يدعي العموم ولو اتفقا على التقييد وادعى رب المال في نوع فالقول قوله وبينة رب المال على التقييد اولى من بينة المضارب على الاطلاق (عتابيه في الاول من المضاربة)

زید عمرونك یدنده اولان قاطر ایچون ملکم اولوب برسنه‌دنبرو غائب اولمشیدی دیو دعوی

واقامت بينه ايدوب عمرو دخی درت سنه دن برو ملکمدر ديو دعوی واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سی اولی در * الجواب * زيدك بينه سی

(ادعی ان هذا العبد غاب منذ شهر وقال ذواليد لی منذ سنة يقضی للمدعی ولا يلتفت الی بينة المدعی عليه (درر فی دعوی الرجلين)

زيد فوت اولوب قزی هندی ترك ايتمكله هند تركه سنی قبض ايتدكده عمرو ظهوره كلوب زيد بابام بكر متوفانك آزادلوسی اولوب بن زيدك ولا جهتندن وارثی يم ديو دعوی واقامت بينه ايدوب هند دخی زيد حر الاصلدر ديو دعوی واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سی اولی در * الجواب * هندك بينه سی

(رجل مات وترك مالا وبنتا فاقام رجل البينة انه كان عبده فاعتقه وان ولاءه له واقامت البنت البينة انه كان حر الاصل ذكر فی ولاء لاصل ان البينة بينة البنت (من دعوی الخانية فيما تبطل دعوی المدعی)

هند فوت اولوب تركه سنی امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره زيد عمرودن بن هندك معتق وولا جهتندن حصرا وارثی يم ديو دعوی ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب عمرو دخی هند حرة الاصل اولوب تركه سی بيت الماله عائددر ديو دعوی واقامت بينه ايلسه عمروك بينه سی اولی اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اقام احدهما بينة انه حر الاصل وقد والاه واقام الآخر بينة ان اباه اعتقه يقضی للذی ادعی انه حر الاصل ولا يقضی للآخر لان مدعی حرية الاصل اثبت حرية سابقة (من عتاق الولوالجية قبيل الخامس)

زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله تركه سنی امين بيت المال قبض ايتدكدنصكره عمرو ظهور ايدوب زيد قولم اولوب ملكمده ايكن فلان تاريخده اعتاق ايتمشيدم زيدك حصرا ولا جهتندن وارثی يم ديو دعوی واقامت بينه ايدوب بكر دخی زيد بنم قولم اولوب ملكمده ايكن اول تاريخدن برسنه مقدم اعتاق ايتمشيدم زيدك حصرا ولا جهتندن وارثی يم ديو دعوی واقامت بينه ايلسه بكرك بينه سی اولی اولورمی * الجواب * اولور

(ولو مات رجل فاختصم رجلان فی ميراثه واقام كل واحد منهما بينة انه اعتق الميت وهو يملكه وهو وارثه لا وارث له غيره ولم يوقت البينتان قضی القاضی بالميراث بينهما لانهما استويا فی الدعوی والحجة ولم يتيقن القاضی بكذب احدی البينتين لجواز ان كل واحد من الفريقين عاين سببا يمكن له اداء الشهادة وهو التصرف فی العبد واعتاق العبد بعد ذلك والمشهود به يحتمل الاشتراك فيقضی بينهما نصفان كما فی الاملاك هذا اذا لم يوقت البينتان فان وقتا ووقت احدهما اسبق قضی لاسبقهما وقتا اعتبارا للثابت بالبينة كالثابت عيانا (المحيط البرهانی فی الولاء)

زيدك يدنده اولان منزل ايچون عمروك وقف متولیسی بكر عمروك وقف مسجدیدر ديو دعوی واقامت بينه ايدوب زيد دخی بنم ملكمدر ديو دعوی واقامت بينه ايدوب ايكيسی

دخی تاریخ بیان ایلاسه قنقیسنك بینه‌سی اولی‌در * الجواب * بكرك بینه‌سی
(وبینة الخارج فی الملك المطلق احق من بینة ذی الید لانه المدعی والبینة له بالحدیث
(الدر المختار) والحاصل ان دعوی الوقف من قبیل دعوی الملك المطلق
(بحر فی دعوی الرجلین)

زید ملك منزلنی شوقدر اقچه‌یه عمرویه بیع وتسلیم ایتدكدنصكره عمرو بیع مزبور
تغریر وغبن فاحش ایله اولمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایدوب زید دخی ثمن مثلیله
بیع ایتمشیدم دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك بینه‌سی اولی‌در
* الجواب * عمروك بینه‌سی
(وبینة الغبن اولی من بینة كون القیمة مثل الثمن (درر فی القبول وعدمه)

زید عمروك یدنده اولان آت ایچون ملكمدر دیو دعوی واقامت بینه ایدوب عمرو دخی
اول آت بنم قصرا عمدن طوغمش ملكمدر دیو دعوی واقامت بینه ایلسه قنقیسنك
بینه‌سی اولی‌در * الجواب * عمروك بینه‌سی
(ولو برهن احدهما من الخارج وذی الید علی الملك المطلق والآخر علی النتاج
فذو النتاج اولی لان برهانه قام علی اولیة الملك فلا یثبت للآخر الا بالتلقی منه
(درر فی دعوی الرجلین)

اقرارقلده طوع بینه‌سیله اكراه بینه‌سی جمع اولسه قنقیسی اولی در
* الجواب * اكراه بینه‌سی
وبینة الاكراه فی اقراره اولی من بینة الطوع ان ارخا واتحد تاریخهما فان اختلفا
اولم یورخا فبینة الطوع اولی ملتقط وغیره واعتمده المصنف وابنه وعزمی زاده (الدر
المختار قبیل الاختلاف فی الشهادة) قول فعلی هذا ینبغی ان یفصل السؤال
(لمرتبه الفقیر)

زید معتق فوت اولوب كندوبی اعتاق ایدن عمروی وزوجه‌سی هندی ترك ایتدكده
عمرو تركه‌دن اولمق اوزره هندك یدنده اولوب وقت عتقده زیدك جسمنی مواری اولان
اثوابدن ماعدا بعض اشیا ایچون زید اشیاء مزبوره‌یی آزاد اولمازدن مقدم اكتساب
ایتمكله اشیاء مذكوره مستقلا ملكمدر دیو دعوی واقامت بینه ایدوب هندد خی زید اول
اشیایی آزاد اولدقدنصكره اكتساب ایتمشیدی دیو دعوی واقامت بینه ایلسه
قنقیسنك بینه‌سی اولی‌در * الجواب * عمروك بینه‌سی
(واذا اعتق بعض الشركاء العبد وفی ید العبد مال اكتسبه ولایدری متی اكتسبه
واختلف فیه الشركاء والعبد قال الشركاء اكتسبه قبل العتق وقال العبد اكتسبته
بعد العتق فالقول قوله لان الكسب حادث فیحال بحدوثه علی اقرب ماظهر وانما ظهر
الكسب الحال فیجعل القول قول من یدعی حدوثه فی الحال وهو العبد (المحیط البرهانی
فی السابع من العتاق) بینة المولی علی ان یحصل المال حال رق العبد اولی من بینة العبد
علی ان یحصل حال عتقه (ترجیح البینات للخصالی فی العتاق)

زيد عمروك يدنده اولان دكان وباغچه ايچون فلان تاريخده هنددن شوقدر اقچه يه اشترا ايلدم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى بن اول دكان وباغچه يى هنددن اول تاريخدن ايكى سنه مقدم اشترا ايلدم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * عمروك بينه سى

(وان ادعيا الشراء من واحد ولم يورخا اوارخا سواء فهو بينهما نصفان لاستوائهما فى الحجة وان ارخا واحدهما اسبق يقضى لاسبقهما اتفاقا (فصولين ٨)

زيد عمروك يدنده اولان منزل ايچون فلان تاريخده بكردن شوقدر اقچه يه اشترا ايلدم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى بن منزل مزبوره يى اول تاريخده بكردن اشترا ايلدم ملكمدر ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * عمروك بينه سى

(فلو ادعى الخارج وذو اليد بسبب نحو شراء وارث وشبهه فلا يخلو اما ان يدعيا تلقى الملك من جهة واحدة اومن جهة اثنين فلو ادعياه من جهة واحد وبرهنا حكم به لذى اليد لولم يورخا اوارخا سواء (فصولين فى الثامن)

هند مديونى زيدى حاكمه حبس ايتدروب بعده برقاچ آى مرورنده زيد افلاسنى دعوى ايدوب هند دخى زيدك يسارينى دعوى ايدوب ايكى طرف دخى اقامت بينه ايلسه لر قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * هندك بينه سى

(ولايقبل برهانه على افلاسه قبل حبسه لقيامها على النفى وصححه عزمى زاده وصحح غيره قبولها والمعول عليه رأيه كامر فان علم اعساره قبلها والا لانهر فليحفظ وبينة يساره احق من بينة اعساره بالقبول لان اليسار عارض والبينات للاثبات نعم لوبين سبب اعساره وشهدوا به فتقدم لاثباتها امرا عارضا (الدر المختار فى الحبس)

زيد عمروى خطأ اوق ايله اوروب جرح ايتدكدنصكره برمدت مرورنده عمرو فوت اولدقده ورثه سى عمرو اول جرحدن فوت اولدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب زيد دخى عمروه اول جرحدن برء تام حاصل اولوب بعد البرء برقاچ كون صحيحا كزدكدنصكره فوت اولدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * زيدك بينه سى

(ادعى على آخر انه ضرب امته ومات بضربه فدفعه المدعى عليه بانها خرجت الى السوق بعد الضرب لايصح امالو برهن انها صحت بعد الضرب صح ولو برهن هذا على الصحة وهذا على الموت بالضرب فبينة الصحة اولى

(من دعوى البزازية فى المتفرقات)

زيد جاريه سى هندى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمرودن اول جاريه يى ساكه اوچيوزسكسان غروشه بيع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى انجق يوزسكسان غروشه بيع وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * زيدك بينه سى

(وكذا اختلف المتبايعان في البيع نادى احدهما ثمنا وادعى البايع اكثر منه او اعترف البايع بقدر من المبيع وادعى المشترى اكثر منه فاقام احدهما البينة قضى له بها لان في الجانب الآخر مجرد الدعوى والبينة اقوى منها وان اقام كل واحد منهما بينة كانت البينة المثبتة للزيادة اولى لان البينات للاثبات ولا تعارض في الزيادة (هدايه في التحالف)

زيد اوغلى عمروه قرضدن شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده سائر ورثه زيد مرض موتنده اقرار ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايدوب عمرو دخى زيد صحتنده اقرار ايتمشيدى ديو دعوى واقامت بينه ايلسه قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * عمروك بينه سى

(اقر لوارثه بشئ ثم مات فقال المقر له اقر في صحته وقال بقية الورثة لا بل في مرضه فالقول للورثة والبينة للمقر له ولو لا بينة له فله تحليف الورثة (فصولين في ٣٤)

هند بدستوفات ورهسندن بن زيدك طلاق رجعى ايله مطلقه سى اولوب عدتم منقضيه اولمدين زيد فوت اولدى تركه سندن حصه مى ويرك ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب ورثه دخى هند زيدك صحتنده باين تطليق ايدوب بعده فوت اولدى تركه سندن سا كا حصه يوقدر ديو دعوى ومدعالرينه اقامت بينه ايلسه لر قنقيسنك بينه سى اولى در * الجواب * ورثه نك بينه سى

(الرجعة هي استدامة الملك القائم في العدة اى الرجعة ابقاء النكاح على ما كان ما دامت في العدة فان النكاح قائم فيها (منح الغفار) شهد اثنان انه مات وهذه امرأته واخران انه طلقها قبل موته قال (نف) بينة زوجية اولى وقال (سعد) بينة الطلاق اولى وقيل لو كانت المرأة تدعى عندين يفتى باولوية بينة الزوجية والا فباولوية بينة الطلاق وقيل لو انكروا نكاحها اصلا لم يكن هذا دفعا لدعواها ولو لم ينكروا اصل النكاح وانما انكروا ارثها بان قالوا لم تكن زوجته عند موته اولا ترثه بالزوجية ونحوه فهذا دفع واقول يفتى باولوية بينة الطلاق لان شهود بقاء الزوجية شهدوا باستصحاب الحال والاخر اثبت الزوال (فصولين في العاشر) .

حادثة وقعت في زمن قضائى رجل طلق امرأته ثم مات فادعت امرأته انه طلقها رجعيا وهي ترث وقال الورثة انه طلقها باينا وهي لا ترث واقامت الورثة البينة على البينونة والمرأة على الرجعة فاى البينتين تسمع اقول سألت هذه المسئلة عن شيخ الاسلام السيد على فقال لم ادر من ايهما تسمع ثم رأيت في شرح تنوير الابصار المسمى بمنح الغفار عند تعليل بعض المسئلة ان الورثة لما تصادقوا على ان المهر كان واجبا عليه واختلفوا في السقوط كان القول قول من ينكر السقوط انتهى ومن هنا يلزم ان يكون البينة لمن يدعى البائن فليتدبر والله الموفق (ابو الخير)

﴿في القول لمن﴾

زيد بر متاعنى بيعه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى متاعى بكره نسيئة بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد بن توكيل ايتديكمده اول متاعى نقدا ايله بيع ايله ديو تقييد ايتمشيدم ديو

دعوی وعمرو اطلاق ایتمشیدك دیو دعوی ایدوب طرفینك بینه‌لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب * زیدکدر

(اختلف رب المال مع المضارب فی التقیید والاطلاق فالقول للمضارب وفی الوکالة القول للموکل (اشباه فی الشرکة)

زید زوجه‌سی هندی تطلیق ایتدکدنصکره زید ایله هندك ساکن اولدقلری منزلده بولنوب نسایه مخصوصه اولان اشیا ایچون زید بنمدردیوب هند دخی بنمدردیوب طرفینك بینه‌لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب * هندکدر

(وان اختلف الزوجان ولو مملوکین اومکاتبین اوصغیرین والصغیر یجامع اوذمیة مع مسلم قام النکاح اولافی بیت لهما اولاحدهما (خزانة الاکمل) لان العبرة للید لاللملك فی متاع هوهنا ما کان فی البیت ولوذهبا اوفضة فالقول لکل واحد منهما فیما صلح له مع یمینه (الدر المختار فی التحالف)

هند صحتنده یدمده اولان جمیع اشیا والدهم زینبکدر بنم علاقهم یوقدر دیو اقرار ایتدکدنصکره هند فوت اولوب زینب هندك یدنده بولنان اشیایی مستقلة اخذ مراد ایتدکده جمله‌سی حین اقرارده هندك یدنده ایدی دیوب وسائر ورثه اشیاء مزبوره‌نك بعضی ایچون حین اقرارده موجود دکل ایدی صکره مالکه اولمشیدی دیوب طرفینك بینه‌لری اولماسه قول قنقیسنکدر * الجواب * سائر ورثه‌نکدر

(ذکر فی الجامع رجل قال مافی یدی من قلیل اوکثیر اوعبد اومتاع لفلان صح اقراره وان جاء المقرله لیأخذ عبده من ید المقر واختلفا فقال المقرله کان فی یدك وقت الاقرار فهولی وقال المقر لابل ملکت هذا بعد الاقرار کان القول قول المقر الا ان یقیم المقرله البینة انه کان فی ید المقر وقت الاقرار وذکر فی الاقرار ما یوافق روایة الجامع رجل قال مافی حانوتی لفلان ثم بعد ایام ادعی شیئا ممافی الحانوت انه وضعه فی الحانوت بعد الاقرار صدق وذکر فی بعض الروایات انه لایصدق قال رضی الله تعالی عنه وهذه الروایة تخالف روایة الجامع قالوا تأویل الروایة الثانیة اذا ادعی بعد الاقرار فی مدة لایمکنه ادخاله فی الحانوت فی تلك المدة بیقین وفی مسئلة الجامع اذا ادعی المقر حدوث الملك فی زمان لایتصور حدوثه فیه لایقبل قوله ملکته بعد الاقرار (فی الثامن من دعوی الهندیه)

هند شوقدر اثوابی عمرو خیاطه دکمك ایچون و یردکدنصکره هند اثواب مرقومه‌نك شومقدارینی باکه و یروب ماعداسی یدکده قالدی و یر دیو دعوی ایتدکده عمرو تماما ساکه تسلیم ایتدم دیسه عمرو یمینیله تصدیق اولنور می * الجواب * امام اعظم رحمه الله تعالی قتنده اولنور

(ولودفع الی قصار ثوبا لیقصره بدرهم فاعطاه القصار ثوبا فقال هذ ثوبك وقال صاحب الثوب لیس هذا ثوبی کان القول قول القصار فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی وکذا لوکان القصار یدعی رد الثوب لان فی قول ابی حنیفة القصار امین وکذا کل اجیر مشترك والفتوی علی قوله (مؤید زاده فی الاجارات)

زيد عمرودن شوقدر غروش بعده مبلغ مزبوريله تجارت ايچون آخر دياره كيدركن
قبل العمل مبلغ مزبوره ضايع اولدقده عمرو بن مبلغ مزبوري سا كه قرض ويرمشيدم
ديوب وزيد مضاربه طريقيله ويرمشيدك ديوب طرفينك بينه لرى اولماسه
قول قنقيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(ولو ادعى رب المال القرض والمضارب المضاربة فالقول للمضارب لاتفاقهما على الاخذ
بالاذن ورب المال يدعى على المضارب الضمان وهو ينكر والبينة لرب المال ان اقاماها
لانها تثبت الضمان (عناية فى المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى نقدينى بر نوع متاعه بوزوب تجارت اوزره ايكن
رأس ماله نقصان ترتب ايتدكده عمرو زيددن بن سنى اول نوع تجارتدن منع ايتمشيدم
ديو دعوى وزيد سن اطلاق ايدوب نسنه تعيين ايتمدك ديو دعوى ايدوب طرفينك
بينه لرى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(واما لو اختلفا فى النوع فان قال المضارب اطلقت وقال المالك عينت نوعا او بلدا
او نقدا او نحو ذلك كما افاده البرجندى فالقول للمضارب لتمسكه بالاصل وهو العموم
قلت وهذا اذا ادعى بعد تصرف المضارب فلو قبله فالقول للمالك (الدر المنتقى)

هند فوت اولوب زوجى زيدى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند ايله زيدك ساكن اولدقلرى
منزلده بولنان شوقدر الجه ايچون زيد بندر ديوب سائر ورثه هندكدر ديوب طرفينك
بينه لرى اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * زيدكدر

(وان اختلفا الزوجان فى متاع البيت فالقول لها فيما يصلح لها وله فيما يصلح له او يصلح لهما
وبعد موت احدهما القول فى المحتمل للحى (ملتقى فى التحالف)

زيد فوت اولوب زوجه سى هند حامله وسائر ورثه سنى ترك ايدوب هند وضع حمل ايتدكده
ولد ميت بولنمغله هند سائر ورثه دن ولد مزبور حيا طوغوب بعده فوت اولدى بن ولده دخى
وارثه يم ديو دعوى وسائر ورثه ولد ميت طوغوب ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى
اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * سائر ورثه نكدر

(وان وقع الاختلاف فى انفصاله حيا او ميتا فشهدت القابلة على انفصاله حيا اجمعوا
على انه تقبل شهادتها فى حق الصلاة عليه وهل تقبل شهادتها فى حق الارث قال ابو حنيفة
رحمه الله تعالى لا تقبل وقالا تقبل (تاتارخانيه فى ميراث الجنين) و يستفاد
من هذ النقل جواب السؤال (لمرتبه)

زيد كبير اوغلى عمروه هندى شوقدر الجه مهر ايله تزويجه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى
هندى عمروه شهود محضرلرنده اول قدر الجه مهر مسميه سيله تزويج ايتدكدنصكره عمرو
فوت اولدقده هند زيددن نكاح مزبور عمروك اذنيله واقعيدى ديو دعوى وزيد عمروك
اذنسز ايتدرمشيدم عمرو مجيز اولمدن فوت اولدى ديو دعوى ايدوب طرفينك بينه لرى
اولماسه قول قنقيسنكدر * الجواب * هندكدر

(رجل زوج ابنته البالغة ولم يعلم الرضاء والرد حتى مات زوجها فقال ورثة الزوج انها

زوجت بغير امرها ولم تعلم بالنكاح ولم ترض فلا ميراث لها وقالت هي زوجني ابي بامري كان القول قولها ولها الميراث (خانيه في شرائط النكاح)

﴿ كتاب الوكالة ﴾

هي لغة الحفظ وشرعا اقامة الغير مقام نفسه ترفها او عجزا في التصرف الشرعي المعلوم (الدر المنتقى)

هندوز ينك زيد ايله بر خصوصه متعلقه دعوالري اولمغله هندوز يدن خصوص مزبوري زيددن دعوايه عمروي توكيل ايتدكلرندنصكره عمرو هند وزيدك اذنلرينسز زيد ايله دعواي مزبوره دن شوقدر اقجه اوزرينه صلح اولسه هندوز يدن صلحي مجيزه‌لر اولميوب خصوص مزبوري زيددن دعوايه قادره اولورلرمي * الجواب * اولورلر

(والوكيل بالخصومة لا يملك الصلح والصلح عقد من العقود فالوكيل بعقد لا يباشر عقدا آخر (من وكالة البزازيه في الثاني) وكيل الخصومة والتقاضي اي اخذ الدين لا يملك القبض عند زفر رحمه الله تعالى و به يفتي لفساد الزمان واعتمد في البحر العرف ولا الصلح اجماعا بحر (الدر المختار في الوكالة بالخصومة)

زيد عمرودن سن بكر و بشر و خالدك ظلما شوقدر اقجه‌لريني اخذ ايتمشيدك بن مبلغ مرقومي دعوى وقبضه مزبورلرك وكيللري يم ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيد وكالت واخذ وقبضي وجه شرعي اوزره اثبات ايديجك مبلغ مزبوري عمرودن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(كل عقد جاز ان يعقده الانسان بنفسه جاز ان يوكل به غيره و يجوز التوكيل بالخصومة في سائر الحقوق و باثباتها و يجوز بالاستيفاء الا في الحدود والقصاص فان الوكالة لا تصح باستيفائهما مع غيبة الموكل عن المجلس (مختصر القدوري في الوكالة) رجل وكل رجلا بقبض ديونه من فلان والخصومة فيها فاحضر الوكيل المديون فاقر المديون بالوكالة وانكر الدين فاقام الوكيل البينة على الدين لا تقبل بينته على الدين لان البينة على الدين لا تقبل الا من خصم و باقرار المديون لم تثبت الوكالة فلم يكن خصما الا يرى ان المديون لو اقر بالوكالة فقال الوكيل انا اثبت الوكالة بالبينة مخافة ان يحضر الطالب و ينكر الوكالة قبلت بينته وان كانت البينة قائمة على المقر (خانيه في التوكيل بالخصومة)

زيد عمرودن غائب اولان بكر ذمتنده يوز غروش حقم اولمغله سني خصومته توكيل ايتمشيدي ديو دعوى وعمرو وكالتي اقرار ودين مزبوري انكار ايدوب زيددن مرقومه بينه اقامت ايلسه مقبوله اولورمي * الجواب * اولماز

(وفي فتاوى القاضي ادعى على غائب دينا بحضرة رجل يدعي انه وكيل الغائب في الخصومة فاقر المدعى عليه بالوكالة لم يصح حتى لو برهن المدعي بالدين على الغائب لم تقبل (في السابع من دعوى البزازية)

زيد عمرو متوفانك وارثلري اولان اولاد صغارينك وصيلري هنددن عمرو ذمتنده فلان

جهتندن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی مرادایدوب هند خصوص مزبورده خصومته بکری توکیل ایتدکدنصکره زید خصوص مزبوری بکرک یوزینه دعوی و بکر انکار ایدوب زید بعد الاثبات والحلف والحکم مبلغ مزبوری عمرولنرکه سندن السه هند توکیلنه نادمه اولوب زیده مدعاسی تکرار انم یوزیمه دخی اثبات ایله والا مبلغ مزبوری سندن استرداد ایدرم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(للوصی ان یوکل بکل ما یجوز له ان یعمل بنفسه (فصولین فی السابع والعشرین)

زیدک عمرو ایله شوقدر اقچه یه متعلق دعواسی اولمغله عمرو زید ایله خصومته بکری توکیل ایدوب بکر دخی وکالتی قبول ایدوب بعده زید بکر ایله مرافعه اولدقده بکر عمرو ذمتنده زیدک اولقدر اقچه حقی اولدیغنی حاکم حضورنده اقرار ایلسه بکرک اقراری معتبر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی الاقضیة الوکیل بالخصومة اذا اقر علی موکله فی مجلس القضاء یصح وفی غیر مجلس القضاء لا یصح وقال ابو یوسف رحمه الله تعالی اولا لا یصح اصلا ثم رجع وقال یصح فی مجلس القضاء وغیر مجلس القضاء (فی الثانی من وکالة الخلاصه)

زیدک هند ایله شوقدر اقچه یه متعلق دعواسی اولمغله هند زید ایله خصومته عمروی توکیل ایتدکده هند عمروه بنم علیهمه اقرارک جائز اولمیه دیو موصولا ومنصلا استثنا ایتمشیکن زید عمرو ایله مرافعه اولدقده عمرو زیدک هند ذمتنده اولقدر اقچه حقی واردر دیو اقرار ایلسه زید عمروک اقرارینه بناء هنددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو وکله بالخصومة غیر جائز الاقرار علیه یصح فی ظاهر الروایة وانما یصح الاستثناء اذا کان موصولا واختار بعضهم انه یصح موصولا ومفصولا ولو کان التوکیل بسؤال الخصم واستثنی الاقرار موصولا لا یصح (فیض الکرکی فی الوکالة)

زید عمرو ایله بر خصوصه متعلق دعواسنده اعمی اولان بکری توکیل ایدوب بکر دخی خصوص مزبوری عمرودن دعوی ایتمک استدکده عمرو اعمینک وکالتی صحیحه دکلدر دیو بکری دعوادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وصح عقد الاعمی ولو لغیره وهو کالبصیر الا فی اثنی عشرة مسئلة مذکورة فی الاشباه (الدر المختار فی خیار الرؤیة) لاسلم ان یزاد فی السؤال عدم قصد الاضرار کما لا یخفی (لمرتبه الفقیر)

زید مجنون جنونی حالنده ملک منزلنی بیعه عمروی توکیل ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(التوکیل صحیح وهو اقامة الغیر مقام نفسه فی تصرف جائز معلوم ممن یملکه فلا یصح توکیل مجنون وصبی لا یعقل مطلقا (تنویر الابصار)

زید عمرودن سن خدمتکارک بکری بندن شوقدر اقچه استقراضه توکیل ایدوب بکر دخی استقراض ساکه اضافتله بندن شوقدر اقچه الدی مبلغ مزبوری ویر دیو دعوی ایتدکده عمرو توکیلنی انکار ایدوب وکالت ثابته اولماسه زید قول مجردیله عمرودن نسنه المغه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(الوكيل بالاستقراض من رجل معين اذا استقرض ان قال الوكيل للمقرض على وجه الرسالة ان فلانا يقول لك اقرضني كذا كان القرض للموكل وان لم يقل الوكيل ذلك واستقرض كان القرض على الوكيل (خزانة المفتين في الصرف) اذ بمجرد الدعوى لا يثبت الحق (درر في باب القسامة)

﴿ في الوكالة بالقبض ﴾

زيد قولى عمرى شوقدر اقچه يه كتابته كسوب بعده عمرو اخر دياره كتدكده زيد بدل كتابتى اول دياره عمرودن اخذه بكرى توكيل ايتمكله بكر دخى بدل مرقومى اول دياره عمرودن اخذ ايدوب حفظ اوزره ايكن متغلبه دن بشر بدل مرقومك برمقدارينى بكردن تغلبا اخذ ايدوب بكر دفعه قادر اولماسه بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(المقبوض في يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء وقبض الدين والعين وقضاء الدين امانة لانه بمنزلة الوديعة لان يده يد نيابة عن الموكل بمنزلة يد المودع ويضمن بما يضمن به في الودايع ويبرأ بما يبرأ فيها ويكون القول قوله في دفع الضمان عن نفسه (بدايع في حكم الوكالة) وفي الجامع الاصغر ولو اخذ الوديعة اجنبي والمودع يراه فسكت قال ابو القاسم الصفار ضمن ان امكنه دفعه اما لو لم يمكن منعه لخوفه من ضرره وذعارته لم يضمن (ضمانات الفضيليه في ضمان الوديعة)
برقريه ضابطى زيد قريه مزبوره رعاياسنك اعشار شرعيه لرينى قبضه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى اهالى قريه نك اعشار شرعيه لرينى قبض ايتدكدنصكره اهالى قريه دن برقاچ كسنه لر عمروه شوقدر كيل بغداى واريه هبه وتسليم ايلسه لر عمرو مقبوضى اولان اعشارى تماما زيده تسليم ايتدكده زيد عمروه مجرد وكيل اولمغله اهاليك سا كه هبه ايدكارى بغداى واريه دخى بنم اولمش اولوردیوب اول بغداى واريه يى دخى عمرودن تغلبا اخذ واستهلاك ايلسه عمرو اول بغداى واريه يى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وحكمها ثبوت الملك للموهوب له (تنوير الابصار في الهبة) وفي القدورى ومن غصب شيئا له مثل فهلك في يده فعليه ضمان مثله وان كان مما لا مثل له فعليه قيمته (فيض الكركي في اول الغصب)
زيد اخر دياره عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايتمكله بكر دخى اول دياره واروب مبلغ مزبورى عمرودن اخذ ايتدكدنصكره زيدك دائنى بشر مجرد زيدك اقچه سنى قبضه وكيل اولمغله زيد ذمتنده اولان حقمى مالكدن الورديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز (لا لزوم بلا التزام (درر في الحواله)
زيد آخر دياره عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايتمكله بكر دخى اول دياره واروب مبلغ مزبورى عمرودن اخذ ايلسه زيدك دائنلرى بكره مجرد زيدك قبضه وكيلى اولوب قبض ايتمكله زيد ذمتنده اولان حقمز ايچون مبلغ مزبورى

بزه و یردیکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وكل رجلا بقبض كل حق له على الناس وعندهم ومعهم وفي ايديهم ويحبس من يرى حبسه ويخليه عند اورأى ذلك وكتب في آخره انه يخاصمهم ويخاصمهم ثم ان قوما بهنوا ان له على موكله مالا فلا يحبس به وكيله لانه جزاء الظلم اذ ليس في هذه الشهادة امر باداء المال ولا ضمان للوكيل عن آمره فاذا لم يؤمر ولم يضمن لم يجب عليه الاداء من مال موكله فلا يظلم بامتناعه عن الاداء (فصولين في الرابع والثلثين)

زید تیماری قریه سنك محصولنی قبضه عمرویی توکیل عمرو دخی تیماری ضبط وبر قدر کیل اعشار شرعیه سنی قبض ایتدکدنصکره عمرو مقبوضنی زیده ویرمك استدکده زید راضی اولیوب عمرو مجرد وکیل اولدیغی اعشاری بن ایتقویوب مقابله سنده باکه شوقدر اقچه ویردیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(المقبوض في يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء وقبض الدين والعين وقضاء الدين امانة بمنزلة الوديعة لان يده يد نيابة (بدائع في حكم الوكالة) فان كانت الوديعة قد بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدائع في اواخر الوديعة)

زید بر تاجره کسندن ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه عمرویی توکیل عمرو دخی وکالتی قبول ایدوب لکن عمرو مبلغ مزبوری قبض ایتمدین زید فوت اولسه ورثه سی مبلغ مزبوری مرقوملردن طلب ایتمیوب عمروه مجرد وکالتی قبول ایتدکلریله مبلغ مزبوری ماکدن ویردیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (لالزوم بلا التزام (درر في الحواله)

زید آخر دیارده عمرو الیدنده ودیعت اولان شومقدار اشیاسنی قبضه بکری توکیل ایدوب بشری دخی توکیله اذن ویرمکله بکر اشیاء مزبوره یی قبضه بشری توکیل ایتسه صحیح اولورمی * الجواب * اولور

(وليس للوكيل ان يوكل الا باذن موكله الا في دفع زكوة وفي قبض الدين لمن في عياله وعند تقدير الثمن له والتفويض الى رأيه بقوله اعمل برأيك الا في طلاق وعتاق فان اذن فوكل كان الثاني وكيل الموكل لا الثاني (الدر المنتقى في الوكالة البيع)

هند زید ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه عمرویی توکیل ایدوب عمرو دخی قبض ایتدکدنصکره عمرو مجهلا فوت اولسه ترکه سندن ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ومنه انه امين فيما في يده كالمودع فيضمن بما يضمن به المودع ويبرأ بما يبرأ به (من وكالة البحر) الامانات تنقلب مضمونة بالموت عن تجهيل ومعنى موته مجهلا ان لا يبين حال الامانة وكان يعلم ان وارثه لا يعلمها ومعنى ضمانها صيرورتها دينا في تركته (اشباه في الامانات ملخصا)

زید شوقدر اقچه سنی عمروه ایداع وتسليم ایتدکدنصکره بکر کلوب زید مبلغ مذکوری قبضه بنی توکیل ایتدی دیو عمرودن طلب ایتدکده عمرو بکری تصدیق وتکذیب ایتمکسزین مبلغ مزبوری بکره ویروب بکر دخی استهلاك ایتدکدنصکره زید توکیلی انکار ایدوب

وكالت ثابته اولمامغله مبلغ مزبوری عمروه تضمین ایلسه عمرو مبلغ مرقومی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(يذكر فی دعوى الاصل من شرح الطحاوی ولو ادعى الوكالة بقبض الوديعة وصدقه المودع لا يجبر على التسليم ولو كذبه او سكت لا يجبر ايضا ولو سلم لا يتمكن من استرداده فان حضر المالك وكذبه فی الوكالة ففی وجه واحد لا يرجع المودع على الوكيل وهو ما اذا صدقه ولم يشترط عليه الضمان وفی سائر الوجوه يرجع عليه بعينه ان كان قائما وبقيمته ان كان هالكا (عماديه فی الثالث والثلثين)

زيد شوقدر بغدايی عمروه ايداع وتسليم ايدوب آخر دياره كتدكده بكر عمروه زيد اول بغدايی قبضه بنی توكيل ايتدی ديمكله عمرو بكری تصديق وتكذيب ايتمكسزين بغدايی بكره تسليم ايدوب بعده زيد كلدكده وكالتی انكار ايدوب وكالت ثابته اولمامغله اول بغدايی عمروه تضمين ايلسه عمرو اول بغدايی قائم ايسه بكردن استرداد ايدوب دكل ايسه بكره تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو حضر ربه وكذبه فی الوكالة لا يرجع المودع على الوكيل لو صدقه ولم يشترط الضمان عليه والا يرجع بعينه لو قائما وبقيمته لو هالكا (فصولين فی الرابع والثلثين)

زيد عمروك مديونی بكره عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بنی توكيل ايتدی ديدكده بكر زيدی تصديق ومبلغ مزبوری زيده تسليم ايدوب زيد دخی مبلغ مرقومی استهلاك ايتدكدنصكره عمرو وكالتی انكار ايدوب وكالت ثابته اولمامغله بعد الحكم مبلغ مزبوری بكردن السه بكر مبلغ مرقومی زيده تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعى انه وكيل الغائب بقبض دينه فصدقه الغريم امر بدفعه اليه فان حضر الغائب فصدقه فبها والا امر الغريم بدفع الدين اليه ثانيا ورجع الغريم به على الوكيل ان باقيا فی يده ولو حكما بان استهلكه فانه يضمن مثله (الدر المختار فی الوكالة بالخصومة)

زيد عمروك يدنده وديعت اولان اشياسنی قبضه بكری توكيل ايدوب بكر دخی اشياء مرقومه يی عمرودن طلب ايتدكده عمرو بن اشياء مرقومه يی تماما زيده تسليم ايلدم ديسه عمرو يمينيله بكری دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وكله بقبض وديعته فقال المودع دفعته الى الموكل او الى وكيله صدق (فصولين فی الثالث والثلثين)

زيد بر قاچ كمسنه لر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه عمروی توكيل عمرو دخی وكالتی قبول ومبلغ مزبورك برمقدارينی اول كمسنه لردن اخذ وزيده تسليم ايدوب ماعداسنی الامامسه زيد عمروه مجرد وكالتی قبول ايتمكله ماعدايی مانكدن ويرديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (لا لزوم بلا التزام (درر فی الحواله)

زيد عمروه بنم بكر ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر سن باكا اول قدر اقچه ايچون دين تمسكی ويروب بعده مبلغ مزبوری بكردن ال ديمكله عمرو زيده وجه محرر اوزره تمسك ويروب بعده مبلغ مزبوری بكردن طلب ايتدكده بكر عمروه نسنه ويرماسه زيد خصوص مزبور

وجه محرر اوزره اولدیغنـه معترف ایکن مجرد تمسك و برمکله عمرودن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب *اولماز (مرنقله من الدرر)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره بکر مبلغ مزبورك برمقدارینی عمرودن الوب بعده عمرو ماعداسیله بکری بشرك اوزرینه حواله ایتدکده بکر زیدك اذنسز حواله یی قبول ایلسه زید حواله یی مجیز اولیوب ماعدایی عمرودن طلب ایتدکده عمرو مجرد بکر حواله یی قبول ایتمکله دیندن بری اولمش اولورم دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولایصح ابراء الوکیل بالقبض ولا حطه ولا اخذه الرهن ولا تأجیله ولا قبول الحوالة بخلاف الوکیل بالبیع (البحرالرائق فی الوکالة)

زید عمروی بکر ذمتنده اولان شو قدر اقچه سنی قبضه توکیل ایدوب بعده بکر مبلغ مزبورله عمروی بشرك اوزرینه حواله ایدوب عمرو دخی زیدك اذنسز حواله یی قبول ایلسه زید مجیز اولمامغله مبلغ مزبوری بکردن المغـه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والوکیل بقبض الدین لیس له ان یقبل الحوالة (خزانة المفتین فی الوکاله)

زید عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بکری توکیل ایتمکله بکر دخی مبلغ مزبوری عمرودن قبض ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ورثه سی مبلغ مزبوری بکردن طلب ایتمیوب زیدك توکیلنی طوتماز دیو تکرار عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ویجوز التوکیل بقبض الدین لان الموکل قدلایقدر علی الاستیفاء بنفسه فیحتاج الی التفویض الی غیره کما فی التوکیل بالبیع والشراء وغیرهما من التصرفات الاان التوکیل بقبض رأس مال السلم وبدل الصرف انمایجوز فی المجلس لافی غیره لان الموکل انمایملك القبض فی المجلس لافی غیره واذاقبض الدین من الغریم برأی الغریم لان القبض الصحیح یوجب البراءة (من وکالة البدایع فی الشرائط)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بکری توکیل ایدوب بکر دخی قبض ایتدکدنصکره زید مبلغ مزبوری بکردن طلب ایتدکده بکر بن کندی مالمدن ساکه اولقدر اقچه ویرمشیدم مبلغ مزبوره تقاص اولنسون دیو دعوی وزید بن سندن نسنه المادم دیو انکار ایلسه بکر یمینیله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنماز

(والیمین لاترد علی مدع لحدیث البینة علی المدعی (الدر المختار فی الدعوی)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر غروشنی قبضه بکری توکیل بکر دخی وکالتی قبول ایدوب اولقدر غروشی عمرودن الدقدنصکره زید مبلغ مزبوری بکردن طلب ایتدکده بکر بنم دخی عمرو ذمتنـده اولقدر غروش حقم اولمغله مبلغ مزبوری کندی دینم ایچون المشیدم دیو دعوی وزید انکار ایتدکده عمرو بن مبلغ مزبوری زیده اولان دینم ایچون ویرمشیدم دیوب بکرك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله زیدی دفعه

قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا كان لرجل على رجل ثلثمائة درهم كل مائة فى صك فصك منها قرض وصك كفالة عن رجل وصك كفالة عن آخر ثم دفع المطلوب مائة درهم الى الطالب واشهد انها من صك كذا فهى من ذلك لانه هو المعطى وقد صرح عند الاعطاء بالجهة التى اعطاها فتصريحه بذلك نفى عن الاعطاء بسائر الجهات وكذلك ان لم يشهد عند الاعطاء فوقع الاختلاف بينه و بين الطالب فى الجهة التى بها اعطى فالقول قول المطلوب لانه هو المملك لماادى الى الطالب والقول فى بيان جهة التمليك قول المملك

(من مبسوط خواهر زاده فى الكفالة) ولايظهر صدق المدعى الا بحجة

(بدايع فى الكفالة)

زيد آخر دياره عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه سنى قبضه وكندويه ايصاله بكرى توكيل بكر دخى اول دياره واروب مبلغ مزبورى عمرو دن الوب زيده كتوررکن اثناء طريقده بكرى حراميلر باصوب مبلغ مذكورى نهب وغارت ايلسه‌لر بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(والوكيل بالقبض اذاقبض المال كان امانة فى يده كالمودع والقول قوله مع يمينه فى هلاك المال (حاوى القدسى فى الوكالة)

زيد عمروك شوقدر اقجه مديونى بكردن عمرو مبلغ مزبورى قبضه بنى توكيل ايتدى ديودعوى ايتدكده بكر زيدى تصديق ايلسه بكر مبلغ مزبورى زيده دفعه جبر اولنورمى * الجواب * اولنور

(ولوكان لرجل على رجل دين فجاء انسان الى الغريم وقال ان الطالب امرنى بقبضه منك ان صدقه الغريم واراد ان يدفع اليه لايمنع منه وان ابى ان يدفع اليه يجبر على الدفع فى الدين وفى العين لايجبر عليه (بدايع فى حكم الوكالة)

زيد عمرودن بكرك ذمتكده قرضدن شوقدر اقجه سى اولوب بكر مبلغ مزبورى قبضه بنى توكيل ايتدى ديودعوى ايتدكده عمرو زيدى تصديق ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيده ويرمكدن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل قال لآخر ان فلانا وكلنى بقبض ماله عليك من الدين فقال المديون صدقت وامتنع عن الدفع ليس له ان يمتنع (خانيه فى التوكيل بالخصومة)

زيد عمروك مديونى بكره عمرو ذمتكده اولان شوقدر اقجه سنى قبضه بنى توكيل ايتدى ديدكده بكر زيدى تصديق ايدوب مبلغ مزبورى زيده تسليم ايلسه بكر نادم اولوب مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى شرح الطحاوى قال ومن قال لرجل قد وكلنى فلان بقبض ماله عليك من الدين فهذا لايخلو اما ان يصدقه المديون او يكذبه او يسكت فان صدقه يجبر على دفعه اليه واذا دفع فليس له ان يسترد بعد ذلك وان كذبه اوسكت لايجبر على دفعه ولكن لو دفعه مع ذلك ثم اراد ان يسترده لم يكن له ذلك (تاتارخانيه ١٩ من الدعوى)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه‌سنی قبضه بکری توکیل ایدوب بکر دخی
اثبات وکالت ایدوب مبلغ مزبوری عمرودن طلب ایتدکده عمرو بن مبلغ مزبوری تماما
زیده ادا ایتمشیدم دیو دعوی و بکر انکار ایدوب عمرونك مدعاسی ثابت اولمسه قول
مجردیله بکری دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولا یظهر صدق المدعی الا بحجة (بدایع فی الکفالة)

زید عمرو دن بکرك ذمتنده شوقدر اقچه حق اولوب مبلغ مزبوری قبضه بنی توکیل
ایلدی دیو دعوی و عمرو وکالتی و دینی بوقدر دیودینی انکار ایدوب زید اثبات وکالت
ایتدکده عمرو بن مبلغ مزبوری تماما بکره ادا ایتمشیدم دیو دعوی و مدعاسنه اقامت بینه
ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوکیل بقبض الدین یملك الخصومة فی اثبات الدین اذا انکر الغریم عند ابی حنیفة
رحمه الله تعالی وعندهما لا یملك وهو روایة الحسن عن ابی حنیفة رحمه الله تعالی
فیملك اقامة البینة وکذا لو اقام المدعی علیه البینة ان صاحب الدین قد استوفی منه
او ابرأه عنه قبلت بینته عنده وعندهما لا یملك ولا یقبل (من وکالة البدایع فی حکم
الوکالة) ادعی رجل علی آخر مالا قال ای الآخر ما کان لك علی شیء قط معناه نفی
الوجوب علیه فی الماضی علی سبیل الاستغراق فبرهن ای المدعی علی الف و برهن
المنکر علی القضاء او الابراء قبل هذا ای صار برهان المنکر مقبولا (درر فی الدعوی)
وسیجیء قریب من هذا فی الدفع

بر بلده اهالیسندن زید عمروه شوقدر اقچه اقراض وتسلیم ایدوب بعده عمرو بلدهٔ
اخرایه کیدر اولدقده زید مبلغ مزبوری بلدهٔ اخرا ده شریکم بکره و یر دیوب بکره دخی
بر مکتوب یازوب مبلغ مزبوری قبضه بکری توکیل ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مرقومك
بر مقدارینی بکره و یروب ماعداسنی و یرمدین بلدهٔ اولایه کلسه زید ماعدایی عمرودن
طلب ایتدکده عمرو سن بکری قبضه توکیل ایتمکله ماعدایی بلدهٔ اخراده بکره و یررم
دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وکله بقبض الدین ملك عزله ان بغیر حضرة المدیون وان وکله بحضرته لا تتعلق
حقه به الا اذا علم به بالعزل المدیون فحینئذ ینعزل (الدر المختار فی عزل الوکیل)

زید متوفانك ورثه‌سی ترکهٔ زیدی انجق قبضه عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی ترکه‌یی
قبض وورثه یه دفع وتسلیم ایتدکدنصکره زیدك داینی بکر ظهور ایلسه بکر عمروه
مجرد سن ترکه‌یی قبضه وکیل اولمغله دین مزبوری باکه مالکدن و یردیو جبره
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لا لزوم بلا التزام (درر فی الحواله)

منقر رایج ایکن زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر منقرینی قبضه بکری توکیل ایدوب
بکر دخی اولقدر منقری عمرودن الدقدنصکره زیده تسلیم ایتمدین منقر کاسد اولسه
زید عمروه مجرد باکه تسلیم ایتمدین کاسد اولمغله منقرلری الوب یرینه التون یا کمش و یر

دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ان المقبوض فی ید الوكیل بجهة التوكیل بالبیع والشراء وقبض الدین والعین وقضاء الدین امانة بمنزلة الودیعة (بدایع فی حكم الوكالة) فان كانت الودیعة قائمة بعینها ترد علیه لان هذا عین ماله (من اواخر ودیعة البدایع)

﴿فی الاختلاف﴾

زید مصارفه صرف ایله دیو عمروه شوقدر اقچه ویردكده نصكره زید فوت اولدقده ورثه سی عمرودن مبلغ مزبورك شو مقدارینی زیدك مصارفنه صرف ایدوب ماعداسی یدكده قالدی ویردیو دعوی ایتدكلرنده عمرو جمله سنی زیدك حیاتنده زیدك مصارفنه صرف ایلدم دیسه ظاهر حال مكذب اولمایجق عمرو یمینیله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنور
وكله وكالة عامة علی ان یقوم بامره وینفق علی اهله من مال الموكل ولم یعین شیأ للانفاق بل اطلق له ثم مات الموكل فطالبته الورثة ببیان ما انفق ومصرفه فان كان عدلا یصدق فیما قال وان اتهموه حلفوه ولیس علیه بیان جهات الانفاق (من وكالة القنیة)
القول للامین مع الیمین الا اذا كذبه الظاهر (اشباه فی الامانات)
زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بكری توكیل ایدوب بكر دخی قبض ایتدكد نصكره زید بكردن مبلغ مذكور یدكده قالدی ویردیو دعوی ایلسه بكر تماما ساكا ویردم دیوب اوزرینه ردوضمان لازم اولمادیغنه یمین ایدیجك زیدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور
(الوكیل بقبض الدین اذا قال قبضت ودفعت الی الموكل ولا بینة له وانكر الموكل القبض یحلف الوكیل انه سلمه الی الموكل ثم لاضمان علیه ویهلك من مال الموكل (فی الثانی من وكالة جواهر الفتاوی) وكذا فی الخانیة فی التوكیل بالخصومة
زید عمروك یدنده ودیعت اولان شوقدر اقچه سنی قبضه بكری توكیل ایدوب بكر دخی قبض ایتدكد نصكره زید فوت اولوب ورثه سی بكردن مبلغ مزبوری زیده ویرمیوب یدكده قالدی ویردیو دعوی ایتدكلرنده بكر مبلغ مزبوری زیده حیاتنده تماما تسلیم ایلدم یدمده نسنه قالمادی دیسه بكر یمینیله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنور
(ولو وكل بقبض ودیعة ثم مات الموكل فقال الوكیل قبضت فی حیاته وهلك اوقال دفعته الیه وانكرت الورثة صدق (فی الرابع من وكالة الولوالجیة)
زید آخر دیارده ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی قبضه وكندویه ایصاله عمروی توكیل ایدوب عمرو دخی اول دیاره واروب مبلغ مزبوری قبض ایدوب بعده اهل عرف طائفه سی مبلغ مزبوری جبرا عمرودن الدقد نصكره زید عمرودن سن مبلغ مزبوری بنم امرمسز اهل عرفه ویرمكله تعدی ایتدك ضامن اول دیو دعوی وعمرو اهل عرف طائفه سی مبلغ مزبوری یدمدن قهرا الوب بن دفعه قادر اولامدم دیو تعدیینی

انكار ايدوب تعدی ثابت اولماسه عمرو اوزرينه ردوضمان لازم اولماديغندن يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(الامين يصدق فيما يدعى من براءة نفسه عن الضمان لانه يكون منكرا للضمان ولا يصدق فى ايجاب الضمان على الغير (من وكالة الذخيرة فى الخامس)

زيد برقاج كسنه لر ذمتلرنده اولان سوقدر اقچه سنی قبض وكندويه ايصاله عمروی توكيل عمرو دخی قبض ايتدكدن صكره زيد مبلغ مزبوری عمرودن طلب ايتدكده عمرو اهل عرف طائفه سندن بكر مبلغ مزبوری بندن قهرا الوب بن دفعه قدر اولدم ديوب زيد مبلغ مزبوريدكده در ديسه عمرو اوزرينه رد وضمان اولماديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(المقبوض فى يد الوكيل بجهة التوكيل بالبيع والشراء وقبض الدين والعين وقضاء الدين امانة لانه بمنزلة الوديعة لان يده يد نيابة عن الموكل بمنزلة يد المودع ويضمن بما يضمن به فى الودايع ويبرأ بما يبرأ فيها ويكون القول قوله فى دفع الضمان عن نفسه (بدايع فى حكم الوكالة)

زيد عمروی ذمم ناسده اولان اقچه سنی قبض ومصارفنه صرفه وكالت عامه ايله توكيل ايدوب عمرو دخی شوقدر اقچه قبض ايتدكدن صكره زيد فوت اولدقده ورثه سی عمرودن زيدك ذمم ناسده اولان اولقدر اقچه سنی قبض ايلدك لكن مصارفنه صرف ايتمدك يدكده قالدی ديو دعوی وعمرو مبلغ مزبوری زيدك حياتنده مصارفنه قدر معروف صرف ايلدم ديسه ظاهر حال مكذب اولمديجق عمرو يمينيله تصديق اولنورمی * الجواب * اولنور (منقله من القنية والاشباه)

بر وقفك مستغلاتی تعميره محتاج اولمغله متوليسی زيد غله وقفدن شوقدر اقچه ويروب مستغلات مرقومه يی تعمير ايله ديو امر ايتمكله عمرو دخی تعمير ايتدكدن صكره زيد عمرودن مبلغ مزبورك شو مقدارينی صرف ايدوب ماعداسی يدكده قالدی وبر ديو دعوی ايتدكده عمرو جمله سنی صرف ايلدم ديسه ظاهر حال مكذب اولمديجق عمرو يمينيله زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(المأمور والوكيل اذا اراد الرجوع بان صرفا من مالهما الى تعمير دار الموكل او الانفاق الى اهله فلابد من اقامة البينة وان اراد الخروج من الضمان بان كان الصرف من مال الموكل فالقول قولهما باليمين (فتاوى خيريه)

زيد برجامع شريفك متوليسی عمروك بشرط الرجوع امريله كندی مالندن جامع شريفك تعميرينه شوقدر اقچه صرف ايدوب تعمير ايتدكدن صكره زيد مصروفم شوقدر در ديوب عمرو شو قدر ناقصدر ديوب نزاع ايتملريله كشف اولندقده اول صناعتك اهلی زيدك ديديكی مقدار اوزرينه اتفاق ايلسه لر زيد يمينيله تصديق اولنورمی * الجواب * اولنور

(وان كان رب الدار امر المستأجر ان يبنى فى الدار على ان يحسب له ذلك من الاجر

و بنى المستأجر ثم اختلفا فى مقدار ماانفق ذكر ان القول قول رب الدار مع يمينه لانه يدعى زيادة الانفاق وهو ينكر فاما اذا اجتمع اهل تلك الصناعة على قول احدهما وقالوا يذهب من النفقة فى مثل هذا البناء مايقول احدهما فالقول قوله لانه امكن معرفة ماوقع التنازع فيه من جهة غيرهما (من اجارة الذخيرة فى ٢١)

زيد عمروه و يرديو بكره شوقدر اقچه و يردكدنصكره زيد بلاوارث فوت اولدقده امين بيت المال اولان خالد رأى حاكمله بكردن سن مبلغ مزبورى عمروه و يرميوب يدكده قالدى ديو دعوى ايتدكده بكر مبلغ مزبورى تماما زيدك حياتنده عمروه تسليم ايتدم ديوب اوزرينه ردوضمان لازم اولماديغنه يمين ايديجك خالدك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(ولودفع اليه مالا وقال اقضه فلانا عن ديني فقال الوكيل قدقضيت صاحب الدين وكذبه صاحب الدين فالقول قول الوكيل فى براءة نفسه عن الضمان والقول قول الطالب فى انه لم يقبضه حتى يسقط دينه عن الموكل لان الوكيل امين فيصدق فى دفع الضمان عن نفسه ولايصدق على الغريم فى ابطال حقه (بدايع فى حكم الوكالة)

زيد جاريه سى زينبى بيعه عمروى توكيل ايتمكله عمرو دخى زينبى ثمن مثلى اولان شوقدر اقچه يه بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيد عمرودن سن ثمن مزبورى باكه و يرميوب يدكده قالدى و يرديو دعوى ايتدكده عمرو تماما سكا تسليم ايتدم ديوب اوزرينه ردوضمان لازم اولماديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(وكذا الوكيل بالبيع لوادعى هلاك الثمن اوالدفع الى الموكل يعتبر قوله مع اليمين (جامع الفتاوى فى الوكالة)

﴿ فى المأمور ﴾

زيد عمروك باغچه سنى ثمن معلومه نفسيچون عمرودن اشترا وقبض ايندكدنصكره زيد ثمن مزبورى عمروه و ير بعده بن سا كه و يرهيم ديو بكره امر ايتمكله بكر دخى ثمن مذكورى مالندن عمروه و يرسه زيد ثمنى بكره و يردكن بكر اليوب مجرد ثمنى بن و يرمكله باغچه بنم اولمش اولور ديوب زيددن باغچه يى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واما حكمه فثبوت الملك فى المبيع للمشتري وفى الثمن للبايع (هنديه فى اول البيوع)

زيد صحتنده زوجه سى هنده شو قدر اقچه و يروب قزم زينبك جهازى مصارفنه صرف ايله ديو امر ايتمكله هند دخى مبلغ مزبورى قدر معروف زينبك جهازى مصارفنه صرف ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه سى زيدك امرينى معترفلر ايكن مجردسن صرف ايتمسك مبلغ مرقوم بزه انتقال ايدردى اويله اوليجق مبلغ مزبوردن حصه مزى ضامنه اول ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لان الامانة ضد الضمان والشخص الواحد لايصلح ان يكون امينا وضمينا فى شئ واحد لشخص واحد (تحرير شرح الجامع الكبير للحصيرى فى ضمان الوكيل)

زيد سوقدر چوقه‌سنی عمروه ويروب چوقه‌يی بيع وثمندن فلان بلده‌ده اولان دائنم بكره اولان شوقدرا قچه‌ديني اداايله‌ديو عمروی توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول چوقه‌يی آخره بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب لكن دينی بكره ادا ايلماسه ثمن مزبوردن دين مزبوری بكره ادا ايله ديو عمروه جبر اولنورمی * الجواب * اولنور

(رجل وكل رجلا بقبض كل حق له على الناس وعندهم ومعهم وفی ايديهم ويحبس من يری حبسه ويخلد عنده اورأی ذلك وكتب فی آخره انه يخاصم ويخاصم ثم ان قوما رهنوا انابهم على موكله مالا فلا يحبس به وكيله لانه جزاء الفعل اذ ليس فی هذه الشهادة امر باداء المال ولاضمان الوكيل عن آمره فاذا لم يؤمر ولم يضمن لم يجب عليه الاداء من مال موكله فلم يفعل بامتناعه عن الاداء كذا (خ) فهذه المسئلة تدل على ان المأمور باداء الدين من مال آمره يجبر على قضاء دينه

(فصولين فی الرابع والثلثين)

زيد دائنم عمروه ويرديو بكره شوقدر اقچه ويروب لكن بكر مبلغ مزبوری عمروه ويرمبوب يدنده قالسه زيد مبلغ مزبوری بكردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وكذا لودفع الی رجل ليدفعه الی رب دينه فله ان يسترده لانه وكيل المديون فله عزله

(فصولين فی الرابع والثلثين)

زيد دائنم عمروه ويرديو بكره شوقدر اقچه ويروب بعده بكر عمروه ويرمدين زيد مبلغ مزبوری بكردن السه عمرو بكره مجرد زيد مبلغ مزبوری اداء دين ايچون ... كه ويروب بعده سن زيده رد ايتمكله زيد ذمتنده اولان اقچه‌می مالكدن ضامن اول ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والكيل بقضاء الدين من ماله اومال موكله لايجبر عليه اذا لم يكن للموكل على الوكيل دين وهی واقعة الفتوی كما بسطه العمادی واعتمده المصنف قال ومفاده ان الوكيل ببيع عين من مال الموكل اوفاء دينه لايجبر عليه (الدرالمختار فی الوكالة بالبيع)

زيد عمروه اولان شوقدر اقچه دينني عمروك امرنسز عمروه ويرديو بكره ويروب لكن بكر عمروه ويرماسه عمرو بكرك قبضنی مجيز اولميوب مبلغ مزبوری زيددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الفضولی هو من يتصرف فی حق غيره بغير اذن شرعی كل تصرف صدر منه وله مجيز حال وقوعه انعقد موقوفا (تنوير الابصار فی البيوع) ولوبعث دينه بيد رجل الی الداين فجاء الرجل الی الطالب واخبره به ورضی به وقال لمن جاءبه اشتری به شيئا ثم هلك قيل يهلك من مال المديون وقيل يهلك من مال الطالب وهو الصحيح اذ الرضاء بقبضه فی الانتهاء كاذن بقبضه فی الابتداء وهذا التعليل اشارة الی ان الاجازة تلحق الافعال وهو الصحيح (فصولين فی اواخر الخامس والعشرين)

زيد مديونی عمروه ذمتكده اولان شوقدر اقچه حقمی بكره ويرديو امر ايتدكدنصكره بكر فوت اولوب زيد عمرودن مبلغ مزبوری بكره ويرمدك باكه ويرديو دعوی ايتدكده عمرو

بکره ویردم حتی بکر حیاتنده قبضنی دخی اقرار ایتمشیدی دیو دعوی وزید بالکلیه انکار ایلسه عمرو بکرك اقرار مشروحنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك زیدك مطالبه سندن خلاص اولورمی * الجواب * اولور

(ولوكان المال مضمونا على رجل كالمغصوب فى يد الغاصب اوالدين فامره صاحب الدين اوالمغصوب منه بان يدفعها الى فلان فقال المأمور قدفعلت ذلك وقال فلان لم اقبض لايصدق المأمور على الدفع الابينة الااذا صدقه الآمر فى الدفع فحينئذ يبرأ عن الضمان ولايصدقان على القابض والقول قوله انه لم يقبض مع يمينه ولوكذب الآمر المأمور انه لم يدفع وطلب المأمور يمينه يحلف على العلم مايعلم نه دفع فان حلف اخذ منه الضمان وان نكل سقط عنه الضمان (هنديه قبيـل فصل فى الوكيل بقبض العين)

زید قولی عمروی شوقدر اقچه اوزرینه اعتاق ایتدکدنصکره عمرو بکره مبلغ مزبوری مالکدن زیده ادا ایله بعده بن ساکه ادا ایده یم دیمکله بکر مبلغ مزبوری مالندن زیده ادا ایلسه بکر مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولوقال لعبده انت حر على الف او باع نفس العبد منه عتق بقبوله كما فى البيع والمال دين فى ذمته حتى يصح الكفالة به (مختارات النوازل فى الكتابة) اذا وكل انسانا بقضاء دين عليه فهو جائز يرجع الوكيل على الآمر بمايؤديه (هنديه فى الوكالة)

زید عمرودن شوقدر غروش قرض الدقدنصکره زید آخر دیارده اولان شریکی بکره مکتوب یازوب مکتوبده عمرودن شوقدر غروش قرض الدم یدکده اولان مالمدن عمروك قبضه وکیلی اولان بشره ادا ایدەسن دیو یازوب بعده مکتوبی بشرك یدیله بکره ارسال ایدوب بشر دخی کوتوروب بکره ویردکده بکر زیدك مالندن اولقدر غروشی بشره ادا ایتدکدنصکره زید بکره تکرار مکتوب کوندروب مبلغ مزبوری بشره ویرمیه سن دیو یازسه بکر اول مکتوبه بناء مبلغ مزبوری بشردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وعن الشيخ الامام ابى بكر محمد بن الفضل رجل انفذ اجيراله الى مدينة من المداين ثم انفذ الى الاجير بعد خروج الاجير من المدينة شيئا من السودزيان ثم كتب الرجل الى اجيره سفتجة باسم رجل فلما وصلت السفتجة الى الاجير قبلها وادى بعض المال و بذل صاحب السفتجة خطا بالباقى ثم ورد الى الاجير كتاب من الاستاذ ان لاتقبل السفتجة التى كتبتها اليك باسم فلان وان كنت قبلتها فلا توفه المال وورد عليه كتاب السفتجة فقد بدالى وقد تبدل الامر فهل للاجير ان يمتنع عن اداء الباقى قال محمد رحمه الله تعالى ان كان المكتوب له وهو صاحب السفتجة دفع المال الى الذى كتب السفتجة وضمن له المكتوب اليه صح ضمان الاجير ولايكون للاجير ان يمتنع عن اداء الباقى وان لم يكن صاحب السفتجة دفع المال الى الكاتب لايصح ضمان الاجير وكان للاجير ان يمتنع

عن اداء الباقي ولا يكون له ان يسترد مادفع اليد (هنديه قبيل كتاب الحوالة)

هند زوجی زیدك امریله زیدك عمروه اولان شوقدر اقچه دینی کندی مالندن عمروه ادا ایتدکدنصکره زید فوت اولسه هند مبلغ مزبوری زیدك ترکه سندن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ثم في الامر بقضاء الدين لوقال ادفع الى فلان الف درهم قضاء ولم يقل عني اوقال اقض فلانا الف درهم ولم يقل عني ولاقال على اني ضامن فدفع المأمور فان كان المأمور شريك الآمر اوخليطه وتفسيره ان يكون المأمور في السوق بينهما اخذ واعطاء ومواضعة على انه متى جاء رسوله او وكيله يبيع ويقرض منه فانه يرجع على الآمر بالاجماع وكذا لوكان الآمر في عيال المأمور والمأمور في عيال الآمر وان لم يوجد واحد من هذه الاشياء الثلثة لايرجع عليه وعند ابي يوسف يرجع وهذا اذا لم يقل اقض عني فان قال ثبت له حق الرجوع بالاجماع (خلاصه في الثالث من كتاب القضاء)

زید عمروك بكره اولان شوقدر اقچه دینی عمروك امریله کندی مالندن بكره ادا ایلسه زید مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(امر غيره بان ينفق عليه او يقضي دينه ففعل يرجع بلاشرط الرجوع ولوقال عوض عن هبتي اواطعم عن كفارتي اوادّ زكوة مالي اوهب لفلان عني الفا لايرجع بلا شرط الرجوع ففي كل موضع ملك المدفوع اليه المال المدفوع مقابلا بملك المال فالمأمور يرجع بلاشرط الرجوع وفي كل موضع ملك المدفوع اليه غيرمقابل بملك المال لايرجع بلا شرط (في الثالث من وكالة البزازية)

زید عمروه مالكدن بكره اولان شوقدر اقچه دینی طرفمدن بكره ادا ایله دیو امر ایتمكله عمرو دخی مبلغ مزبوری مالندن بكره ادا ایلسه عمرو مبلغ مرقومی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من الخلاصة)

زید عمروه شوقدر اقچه ویروب بكره ویردیو امر ایتمكله عمرو دخی بكره ویردكدنصكره زید فوت اولسه ورثه سی زیدك امری یوقدر دیو مبلغ مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ومنه انه امين فيما في يده كالمودع فيضمن مايضمن به المودع ويبرأ بمايبرأ به (بحر في الوكاله)

(والمودع لايجب عليه الضمان الا بالتعدي (في ٢٤ من اجارات الذخيرة)

زید عمروه بكره ویردیو شوقدر اقچه ویروب عمرو دخی مبلغ مزبوری عیالنده اولان خدمتكاری بشره ویروب بشر دخی مبلغ مزبوری بكره تسلیم ایلسه حالا زید امرینه نادم اولوب مبلغ مزبوری عمروه یاخود بشره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا من اجارات الذخيرة)

زید عمروك امریله کندی مالندن قدر معروف شوقدر اقچه صرف ایدوب عمروك زوجه سی هندی انفاق ایلسه زید مصروفنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی کتاب اللقیط للامام السرخسی اذا قال لغیره انفق علی فانفق علیه رجع الآمر وان لم یشترط الضمان والرجوع وهکذا اختاره الصدر الشهید فی فتاواه الصغری فی کتاب الکفالة وقال مجرد الامر بالانفاق یوجب الرجوع ولو قال القاضی للملتقط انفق علی اللقیط علی ان یکون ذلك دینا علیه قال بعض مشایخنا بمجرد الامر یکفی ولاحاجة الی قوله علی ان یکون دینا علیه وقوله انفق علی ولدی او علی اهلی اوفی بناء داری وقوله انفق علی سواء (فی الثالث من قضاء الخلاصة)

زید عمروه کندی مالندن شوقدر اقچه ایله بکر ایچون برمنزل اشترا و بکره تسلیم ایله مبلغ مزبوری بن ساکه و یره یم دیمکله عمرو کندی مالندن اولقدر اقچه یه برمنزل اشترا و بکره تسلیم ایلسه حالا عمرو بکره مبلغ مزبوری زیددن الامادم منزلدن چیق منزلی بن ضبط ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال هب لفلان الف درهم علی انی ضامن ففعل جازت الهبة و یضمن الآمر للمأمور وللآمر ان یرجع فی الهبة ولا یرجع الدافع
(من کفالة الخانیة فی الامر بنقد المال)

زید دارالحربده عمرو حربینك یدنده اسیر ایکن زید دارالحربه واران بکر ذمی یه مالکدن عمروه شوقدر اقچه و یروب بنی تخلیص ایله بعده بن ساکه و یره یم دیمکله بکر عمروه اولقدر اقچه و یروب زیدی تخلیص ایلسه بکر مبلغ مزبوری زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(والرجل اذا اخذه السلطان لیصادره فقال لرجل خلصنی اوالاسیر فی ید الکافر اذا امر غیره بذلك فدفع المأمور مالا وخلص الآمر اختلفوا فیه قال بعضهم لا یرجع المأمور فی المسئلتین الا بشرط الرجوع وقال بعضهم فی الاسیر یرجع وفی الذی اخذه السلطان لا یرجع الا عند الشرط وقال شمس الائمة السرخسی یرجع فی المسئلتین وان لم یشترط الرجوع (خانیه فی اداء الزکوة)

بوصورتده بشر مبلغ مزبوره کفیل اولسه بکر مبلغ مرقومی بشردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وکفالة المال تصح به اذا کان دینا صحیحا وهو ما لا یسقط الا بالاداء اوالابراء
(تنویر الابصار فی الکفالة)

زید زوجه سی هندك اذنسز کندی مالندن شوقدر اقچه صرف ایدوب هندك منزلنده هند ایچون بنا احداث ایلسه زید مصروفی نامنه هنددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(عمر دار زوجته بماله باذنها فالعمارة لها والنفقة دین علیها لصحة امرها ولو عمر لنفسه بلا اذنها فالعمارة له ویکون غاصبا للعرصة فیؤمر بالتفریغ بطلبها ذلك ولها بلا اذنها فالعمارة لها وهو متطوع فی البناء فلا رجوع له ولو اختلفا فی الاذن وعدمه ولا بینة فالقول لمنکره بیمینه وفی ان العمارة لها اوله فالقول له لانه هو المملك کما افاده شیخنا

(الدر المختار فى مسائل شتى)

هند زوجی زیده زوج آخردن اولان اوغلی عمرو صغیرك مصارفنه مالکدن شوقدر اقجه صرف ایله بعده مصروفکی سا کا ویریم دیمکله زیددخی عمروك مصارفنه کندی مالندن قدر معروف اولقدر اقجه صرف ایلسه زید مصروفنی هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(قال جاره اختن ولدی مع والدك نا هرجه خرج کنی من حصة تو بدهم ففعل واتخذ ضیافة فله ان یرجع علی الامر ان کان ابنه صغیرا وان کان بالغا لایرجع الا ان یقول الاب علی انی ضامن (قنیه فیما یتعلق بالتوکیل بالانفاق)

زید عمرو دن سنك بشرط الرجوع امرکله مالمدن بکره شو قدر اقجه ویرمشیدم مبلغ مزبوری ویر دیو دعوی ایتدکده عمرو وجه محرر اوزره امرینی اقرار لکن زیدك بکره اولقدر اقجه ویردیکنی انکار ایلیوب زیدك بکره نسنه ویردیکی ثابت اولماسه قول مجردیله اولقدر اقجه یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ان اراد الخروج عن الضمان فالقول قوله وان اراد الرجوع فلابد من البینة (من وکالة القنیة وقدم تفصیله من فتاوی خیریه)

منقر رایج ایکن زید شوقدر منقرینی فلان مصلحتمه صرف ایله دیو عمروه ویروب عمرو دخی اول منقرلك برمقدارینی اول مصلحته صرف ایدوب ماعداسی یدنده ایکن منقر کاسد اولسه عمرو یدنده اولان منقرلری زیده ویرمك استدکده زید مجرد ایدکده ایکن کاسد اولمغله منقر یرینه التون یا کمش الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فان کانت الودیعة قائمة بعینها ترد علیه لان هذا عین له (بدایع فی الودیعة)

زید آخر دیارده دائنی عمروه ویردیو بکره شوقدر اقجه ویروب بکردخی مبلغ مزبوری کوتوروب اول دیارده عمروه ویرمك استدکده زیدك آخر داینلری بکره بزم دخی زید ذمتنده حقمز اولمغله مبلغ مزبورك برمقدارینی غرما طریقیله بزه ویر دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

المدیون یملك ایثار بعض الغرماء عن البعض (عمادیه) وقدم فی الوکالة بالقبض انه اذا لم یؤمر الوکیل ولم یضمن لم یجب علیه الاداء من مال موکله (مرتبه)

زید دائنی عمروه ویردیو بکره شوقدر اقجه ویردکدنصکره بکرك دخی عمروه اولقدر اقجه دینی اولوب بکر مبلغ مذبوری کندی دینی ایچون عمروه دفع وتسلیم ایتمکله عمرو زید ذمتنده اولان شوقدر اقجه سنی تکرار زیددن السه زید مبلغ مرقومی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الوکیل بقضاء الدین صرف مال الموکل الی دین نفسه ثم قضی دین الموکل من مال نفسه ضمن وکان متبرعا (قنیه فی الوکاله فی قضاء الدین)

﴿ فی الوکالة بالبیع ﴾

هند جاریه سی زینبی بیعه خدیجه یی توکیل ایتمکله خدیجه زینبی ثمن مثلی اولان شوقدر

الجه یه زیده بیع وتسلیم ایتدکدنصکره مبلغ مزبوری المدین زید فوت اولدقده خدیجه
مبلغ مزبوری زیدك ترکه وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن قبضه هندی توکیل ایلسه هند
مبلغ مزبوری ورثه دن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(قال الوکیل بالبیع هل یجبر علی استیفاء الثمن من المشتری اجاب لا لانه متبرع ولکن یقال
له اقبض بنفسك اواحل الموکل علی المشتری ای وکله بالقبض وانما یحتاج الی التوکیل
لان حق القبض للعاقد والموکل لیس بعاقد فلا یملك القبض الا بامر من له حق القبض
(قاعدیه فی الوکالة)
زید برمتاعنی بیعه عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی اول متاعی کندی داینی بکره ثمن
مثایله بیع وتسلیم ایتدکده ثمن مزبوری عمرو دینه تقاص ایدوب عمرو ضامن اولمدین
زید فوت اولسه زیدك ورثه سی ثمن مزبوری عمروه تضمین ایتمیوب بکردن المغه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(الوکیل بالبیع اذا کان علیه للمشتری دین علی قول ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی
یصیر الثمن قصاصا علی الوکیل ویضمن الوکیل لموکله وعلی قول ابی یوسف رحمه الله
تعالی لا یصیر قصاصا (خانیه فی توکیل البیع والشراء)
زید شوقدر اشیاسنی بیعه عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی اشیاء مزبوره یی ثمن مثلاریله
بکره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر ثمن مزبوری زیده ادا ایلسه عمرو مجرد بن بیع ایلدم
دیو ثمن مزبوری زیددن تکرار المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وللمشتری من البایع الوکیل منع الثمن عن الموکل لانه اجنبی من العقد فان دفعه الیه
صح دفعه ولو مع نهی الوکیل استحسانا ولا یطالبه الوکیل ثانیا لعدم الفائدة فی الاخذ
ثم الدفع (الدر المنتقی فی الوکالة)
زید ملك باغنی بیعه عمروی توکیل ایدوب عمرو دخی باغی ثمن مثلیله بکره بیع وتسلیم ایتدکدن
صکره زید فوت اولسه ورثه سی بیعی فسخه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر
(واذا وجد الایجاب والقبول لزم البیع ولا خیار لواحد منهما الا من عیب او عدم رؤیة
(الدر المنتقی فی البیوع) الوکیل بالبیع یجوز بیعه بالقلیل والکثیر عند ابی حنیفة رحمه
الله تعالی وقال ابو یوسف ومحمد رحمهما الله تعالی لا یجوز بیعه بنقصان
لا یتغابن الناس فی مثله (قدوری فی الوکالة)
زید جاریه سی هندی بیعه عمروی توکیل ایتدکدنصکره عمرو هندی ثمن مثلندن نقصان
فاحش ایله بکره بیع وتسلیم ایدوب بعده زید بیعی مجیز اولمدین فوت اولسه ورثه سی هندی
بکردن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(والوکیل بالبیع من غیر من ترد شهادته له یجوز بیعه بما قل او کثر وبالعروض وقالا لا یجوز
الا بمثل القیمة وبالنقود وبه یفتی کما فی البزازیه (الدر المنتقی فی الوکالة)
هند بر بلازکی بیعه زینبی توکیل ایتدکدنصکره زینب اول بلازکی ثمن مثلندن نقصان
فاحش ایله خدیجه یه بیع وتسلیم ایدوب بعده هند مجیزه اولمدین خدیجه بلازکی استهلاك

ایلسه هند بلازکی خدیجه یه تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(الوکیل بالبیع اذا خالف لاینفعه بل یقع موقوفا علی اجازة المالك (قاعدیه فی الوکالة)
فی الفضولی لو هلك المبیع قبل الاجازة فان هلك قبل قبض المشتری بطل العقد وان هلك
بعده فلم یجز بالاجازة وللمالك ان یضمن ایهما شاء (فصولین ٢٤)

زید شوقدر چودارینی بیعه عمروی توکیل ایتمکله عمرو دخی اول چودارى ثمن مثلیله بکره
بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ورثه سی بیعی طوتمازز دیمکه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلة من الدر المنتقی والقدوری)

زید برمتاعنی بیعه عمروی توکیل ایتدکده رهن وکفیل ایله بیع ایله رهن وکفیلسز بیع
ایلمه دیونهی ایتمشیکن عمرو اول متاعی رهن وکفیلسز بکره بیع وتسلیم ایدوب بعده بکره
افلاس طاری اولمغله عمرو ثمنی الامسه زید بیعی مجیز اولمامغله متاعی عمروه تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو امره بان یبیعه برهن ثقة او بکفیل ثقة فباعه بغیر رهن او کفیل لم یجز (خلاصه
فی الرابع من الکفالة) وحرف آخر ان تصرف المأمور اذا وافق امر الآمر ینفذ واذا
خالف امر الآمر قصدا الی شر لاینفذ وان کان وکیلا بالبیع وسلم یضمن لان النفاذ
بحکم الامر وفیما خالف لم یوجد الامر (تحریر فی الوکالة بالبیع)

زید قولی عمروی بیعه بکری توکیل ایلسه بکر آخره بیع ایتمیوب نفسیچون اشترا ایتمك
جائز اولورمی * الجواب * اولماز

(والثالثة الوکیل بالبیع والشراء اذا اشتری مال الموکل لنفسه او باع مال نفسه للموکل لایجوز
عندهم جمیعا سواء کان خیرا اوشرا (من وصایا الخانیة فی تصرفات الوصی)

دلاله اولان هند زیدك جاریه سی زینبی زیدك توکیلیله عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض
ثمن ایدوب بعده هند ثمن مزبوری زیدك امریله بکره ویردکدنصکره زینب عمرودن بن حرة
الاصلم دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدوب حریتنه حکم اولنمغله عمرو ثمن مزبوری
هنددن السه هند ثمن مزبور ایله زیده رجوعه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وفی العتابی اذا کان البایع وکیلا رجع المشتری عند الاستحقاق علی الوکیل وهو یرجع
علی الموکل (عمادیه فی الاستحقاق)

زید عمروك توکیلیله عمروك برمتاعنی ثمن مثلی اولان شوقدر اقجه یه بیع وتسلیم وقبض
ثمن ایتدکدنصکره عمرو مبلغ مزبوری قبضه بشری توکیل ایتمکله بشر مبلغ مزبوری
زیددن طلب ایتدکده عمروك بشری توکیلی شرعا ثابت ومبلغ مزبورك تسلیمی ممکن ایکن
زید تسلیم ایتمیوب تغلبا القیوب قدنصکره مبلغ مزبور زیدك یدنده ضایع اولسه زیده ضمان
لازم اولورمی * الجواب * اولور

المقبوض فی ید الوکیل بجهة التوکیل بالبیع والشراء وقبض الدین والعین وقضاء الدین امانة
لانه بمنزلة الودیعة لان یده ید نیابة عن الموکل بمنزلة ید المودع ویضمن بما یضمن به فی الودایع
ویبرأ بما یبرأ فیها (بدایع فی حکم الوکالة) فان طلبها ربها فنفسه ولو حکما کوکیله بخلاف

رسوله ولو بعلامة منه فى الظاهر كما فى البحر فحبسها ظلما وهو قادر على تسليمها صار غاصبا لانه ظلم والالا (الدر المنتقى فى الوديعة)

زيد عمروك توكيليله عمروك شوقدر اشياسنى ثمن مثلاريله ملى اولان بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره ثمنى المدين بكر مفلسا فوت اولوب مبلغ مزبور ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(والوكيل بالبيع يجوز بيعه بما قل اوكثر وبالعروض وقالا لايجوز الابمثل القيمة وبالنقود ويجوز بيعه بالنسيئة (ملتقى فى الوكالة) والمودع لاتجب عليه الضمان الابالتعدى والتقصير (فى الرابع والعشرين من اجارات الذخيرة)

منقرض ايكن زيد شوقدر اشياسنى عمروه ويروب عمروى بيعه توكيل ايتدكده اشياء مرقومه يى عروض ايله بيع ايله منقرايله بيع ايله ديونى ايتمشيكن عمرو اول اشيايى زيدك ذنيسز شوقدر نقره آخره بيع وتسليمله استهلاك ايلسه زيد بيعى مجيز اولمامغله اشيايى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الوكيل اذا خالف امر الآمر ان كان خلافا الى خير فى الجنس كأن وكله بيع عبده بالف درهم فباعه بالف ومائة ولو وكله بيع عبده بالف درهم فباعه بمائة دينار لاينفذ وان كان خيرا (من وكالة الخلاصة فى الرابع)

زيد عمروك شوقدر كيل بغدايى عمروك توكيليله بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره بكر ثمن مزبورى عمروه ويرسه زيد مجرد وجه محرر اوزره بن بيع ايتمكله ثمنى عمروه ويرديككه راضى اولمام ديوب ثمن مزبورى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وللمشترى الاباء عن دفع الثمن للموكل وان دفعه له صح ولو مع نهى الوكيل ولايطالبه الوكيل ثانيا (تنوير الابصار فى الوكالة)

زيد ملك منزلنى بيعه عمروى توكيل ايدوب لكن عمرو بيع ايتمدين زيد منزل مزبورى كندى اصالة بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايدوب بعده بلامكلد عمرو دخى منزلى بشره بيع وتسليم ايلسه بكر منزلى قبض مراد ايتدكده بشر عمروك وجه محرر اوزره بيعنه بناء بكرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

وتبطل الوكالة بموت احدهما الخ وتصرف الموكل فيما وكل به تصرفا يعجز الوكيل عنه سواء علم به اولا كالبيع والهبة مع التسليم (قهستانى فى الوكالة)

زيدك زوجه سى هند شوقدر اشياسنى بيعه عمروى توكيل ايتمكله عمرو دخى اشياء مزبوره يى ثمن مثلاريله بكره بيع وتسليم ايلسه زيد اذنم بولنمدى ديو بيعى فسخه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا وجد الايجاب والقبول لزم البيع (ملتقى فى البيوع)

﴿ فى الوكالة بالشراء ﴾

زيد عمروه شوقدر اقچه ويروب بنم ايچون شو مقوله برسفينه اشترا ايله ديو عمروى توكيل ايتمكله عمرو دخى مبلغ مزبور ايله ثمن مثلنه زيد ايچون اولمقوله برسفينه اشترا ايدوب بعده سفينه يى

زیده تسلیم ایتدین زید و عمرو فوت اولوب سفینه‌یی عمرونك ورثه‌سی قبض ایلسه‌لر زیدك ورثه‌سی سفینه‌یی عمرونك ورثه‌سندن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(والملك يثبت للموكل ابتداء خلافة عن الوكيل وان اضاف الى نفسه لانه نائب في حق الملك اصيل في حق الحقوق (الدر المنتقى في الوكالة)

زید عمرویه شوقدر اقجه ویروب مبلغ مزبور ایله بنم ایچون شومقوله بر سفینه یاپدر دیو عمروی استصناعه توکیل ایتمکله عمرو مبلغ مزبور ایله زید ایچون اولمقوله بر سفینه یاپدروب زیده تسلیم مراد ایتدکده زید توکیلنه نادم اولوب سفینه‌یی الیوب مبلغ مزبوری عمرویه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لو كيل بشراء شئ معين اذ اشترى والموكل لا يريد بعد ذلك فان البيع لازم للموكل وليس له ان يرد البيع (جواهر الفتاوى في الوكالة)

زید عمرویه شوقدر اقجه ویروب بنم ایچون شومقوله بر سفینه یاپدر دیو عمروی توکیل عمرو دخی مبلغ مزبور ایله زید ایچون اولمقوله بر سفینه یاپدردقدنصکره عمرو دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه عمرونك داینلری مجرد عمرو یاپدرمغله عمرونك اولمش اولور دیو سفینه‌یی قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(الملك يثبت للموكل ابتداء لكن يثبت له خلافة عن الوكيل وحاصله ان الوكيل خلف عن الموكل في حق استفادة التصرف والموكل خلف عن الوكيل في حق الملك (درر في الوكالة)

زید عمرویه شوقدر اقجه ویروب مبلغ مزبور ایله بنم ایچون شومقوله شوقدر اثواب اشترا ایله دیو عمروی توکیل ایتمکله عمرو دخی مبلغ مزبور ایله زید ایچون ثمن مثللری ایله اولمقوله اولقدر اثواب اشترا ایدوب زیده تسلیم ایلسه زید توکیلنه نادم اولوب اثواب مزبوره‌یی عمرویه رد ایدوب مبلغ مزبوری تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مر نقله من جواهر الفتاوى)

زید رئیس سفینه‌سیله آخر دیاره گیدر اولدقده برقاچ کمسنه‌لر اخر دیارده بزم ایچون شومقوله شوقدر کیلار به اشترا ایله گتوردیوز یدی توکیل ایتملریله زید اول دیارده مالیله اول کمسنه‌لر ایچون ثمن مثلی اولان شوقدر اقجه‌یه اولقدر اربه اشترا وقبض ایدوب سفینه سیله اول کمسنه‌لره گتوررکن سفینه فورتنه‌دن غرق اولوب زیدك تعدی وتقصیرنسز هلاك اولسه زید اولقدر اقجه‌یی اول کمسنه‌لردن طلب ایتدکده اول کمسنه‌لر معترفلر ایکن مجرد اربه بزه واصل اولمدین هلاك اولدی دیو ویرمامکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وللوكيل طلب الثمن من الموكل وان لم يدفعه للبايع وله حبس المشترى لاجله فان هلك قبل حبسه هلك على الآمر ولا يسقط ثمنه وان بعد حبسه سقط (ملتقى في الوكالة)

زید عمرونك معین منزلنی شوقدر اقجه‌یه شرایه بکری توکیل ایدوب بکر دخی منزل مزبوری عمرودن اولقدر اقجه‌یه اشترا وقبض ایلسه بکر عقد مزبوری زیدك اذننسز اقاله‌یه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(والوكيل بالشراء لايملك الاقالة بخلاف الوكيل بالبيع والسلم (بزازيه فى الوكالة)
زيد آخر بلده يه كيدر اولدقده عمرو زيده شوقدر الجه ويروب اول بلده ده بنم ايچون شومقوله ايپك اشترا ايله ديو زيدى توكيل ايتدكدنصكره زيد اول بلده يه واروب مبلغ مزبور ايله عمرو ايچون شوقدر ايپك اشترا ايتدكده ثمن مثلندن زيادهٔ فاحشه ايله اشترا ايدمسه شراء مزبور عمرو او زرينه نافذ اولورمی * الجواب * اولماز
ولو وكله ان يشترى له جارية فالوكالة صحيحة ولم يسم ثمنا فاشترى الوكيل جارية ان اشترى بمثل القيمة او باقل من القيمة او بزيادة يتغابن فى مثلها جاز على الموكل وان اشترى بزيادة لايتغابن فى مثلها يلزم الوكيل لان الزيادة القليلة مما لايمكن التحرز عنها فلومنعت النفاذ على الموكل اضاق الامر على الوكلاء ولامتنعوا عن قبول الوكالات وبالناس حاجة اليها فمست الضرورة الى تحملها ولاضرورة فى الكثير لامكان التحرز (بدايع فى الوكالة)
زيد عمروه شوقدر الجه ويروب بنم ايچون مبلغ مزبور ايله برجاريه اشترا ايله ديو عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو بكرك يدنده اولان جاريه يى بكرك ملكى اولمق اوزره مبلغ مزبور ايله زيد ايچون بكردن اشترا وقبض وزيده تسليم ايتدكدنصكره هند جاريه يه مستحقه چيقوب بعد الاثبات والحكم زيد دن السه زيد ثمن مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وفى نوادر ابن سماعة عن محمد رحمه الله رجل دفع الى رجل دراهم وامره ان يشترى له بها عبدا فاشترى فوجده حرا فللموكل ان يضمن الوكيل الالف ولو وجده مستحقا فليس له ان يضمن الوكيل (فى العاشر من وكالة التاتارخانيه وكذا فى الخانيه)
منقر رايج ايكن زيد عمروه شوقدر منقر ويروب اسدى يه تبديل ايله ديو عمروى توكيل ايتدكدنصكره عمرو اول منقرلرى تبديل ايتمدين منقر كاسد اولسه عمرو اول منقرلرى عينى ايله يدنده اولمغله زيده ويرمك استدكده زيد عمروه مجرد وكالتى قبول ايتمكله منقر يرينه التون يا كمش الورم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدايع)

﴿ فى الرسول ﴾

زيد عمروى بكرك شوقدر اشياسنى شرايه ارسال ايتدكدنصكره بكر اولقدر اشيايى شوقدر الجه يه زيده بيع ايلدموار زيده خبر ويروب تسليم ايله ديو عمروه ويروب عمرو دخى زيده كلوب خبر ويردكده زيد عقد مزبورى اول مجلسده قبول ايدوب عمرو اشياء مزبوره يى زيده تسليم ايلسه بكر ثمن مزبورى زيددن طلب ايتميوب عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وقيد بالوكيل لان الرسول لاترجع الحقوق اليه ولو ادعى انه رسول وقال البايع انه وكيل وطالبه بالثمن فالقول للمشترى والبينة على البايع (البحر الرائق فى الوكالة)
زيد آخر دياره اولان مديونى عمروه معنون ومرسوم مكتوب كوندروب مكتوبده

ذمتكده اولان شوقدر اقچه‌یی قولی بکره و بردیو تحریر ایتمکله عمرودخی مبلغ مزبوری
تماما بکره و یروب لکن بکر مبلغ مرقومی زیده و یرمیوب اباق ایلسه زید مجرد بکره مبلغ
مزبوری باکه و یرمدین اباق ایلدی دیوب عمرودن تکرار المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

فی نوادر ابن رستم قال لمدیونه ابعث بالدین مع غلامی اوغلامك اوابنی اوابنك ففعل
فضاع فی ید الرسول قبل الوصول ضمن الدین وضاع من المدیون لانه رسالة فلایتم
الاداء قبل الوصول بخلاف قوله ادفع الدین الی غلامی اوغلامك اوابنی اوابنك لانه
وكالة فتم القبض بوصوله الی الوكیل (بزازیه فی الثالث من الوكالة)

زید عمروه ویردیو بکره شوقدر اقچه ویردکده بکر مبلغ مزبوری امینی اولمیان
بشرك یدیله عمروه ارسال ایدوب بعد المفارقه مبلغ مزبور عمروه واصل اولمدین بشرك
یدنده ضایع اولسه زید مبلغ مزبوری بکره تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل دفع الی رجل الف درهم وقال له ادفعها الی فلان بالری ثم مات الدافع فدفع
المودع المال الی رجل آخر لیدفعها الی فلان بالری فاخذ فی الطریق فلا ضمان
علی المودع لانه وصی المیت ولوكان الدافع حیا ضمن المودع لانه وكیل الا ان یكون
الاخر فی عیاله فلاضمان علیه (من ودیعة الخانیة فیمایعد تضییعا) دفعها المودع
الی آخر فضاعت عند الثانی ان لم یفارق الاول لاضمان علی احد وان فارق وضاع
یضمن الاول عند الامام ولایضمن الثانی (بزازیه فی الودیعة)

زید شوقدر اربه سنی ثمن معلومه عمروه بیع ایتدکدنصکره عمرو اول اربه یی قبضه
خدمتکاری بکری ارسال ایتمکله زید اول اربه یی کوتور عمروه ویردیو بکره ویروب
بکردخی عمروه ویرسه زید ثمنی عمرودن طلب ایتمیوب مجرد اربه یی یدیکه تسلیم ایتدم
دیو بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
لان الرسول لاترجع الحقوق الیه (بحر فی الوكالة)

کتاب الدعوی

(وهی لغة اخبار بحق له علی غیره (ملتقی الابحر)

زید عمرودن شومقوله شوقدر اقچه قیمتلو شوقدر اشیامی غصبا اخذ ایلدك دیو دعوی
وعمرو انكار ایلسه زید مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك اشیاء مزبوره موجوده ایسه
اعیانی دکل ایسه قیمتلرینی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

الغصب هو ازالة الید المحقة واثبات الید المبطلة فاستخدام العبد وحمل الدابة غصب
لا الجلوس علی البساط وحكمه الاثم ووجوب رد عینه فی مكان غصبها ان كانت قائمة
والضمان لو هلكت (ملتقی فی الغصب) وان وقعت الدعوی فی جنس غائب لایعرف
مكانه بان ادعی انه غصب منه ثوبا اوجاریة ولایعلم قیامه وهلاكه اشار فی عامة الكتب
الی انه لاحاجة الی ذكر القیمة بعد بیان الجنس والنوع وبه صرح فی كتاب الرهن

وفی کتاب الغصب انه اذا برهن علی انه غصب منه جاریة تسمع فبعض اولوه بما اذا ذکر القیمة و بعض حملوه علی ما اذا شهدوا علی اقراره بغصب جاریة فتقبل فی حق الحبس والقضاء جمیعا و عامة المشایخ علی انه تقبل فی حق الحبس لا فی حق الحکم بلا فرق بین الدعوی والشهادة واطلاق محمد رحمه الله یدل علیه قال ابو الیسر فلما اختلف المشایخ فی اشتراط ذکر القیمة کلف بذکرها لکی یبعد عن الاختلاف فان لم یذکر لم ترد الدعوی احیاء لحق المالك فان الغصب قد یقع قبل ان یختبر المالك قیمته و یعرفها واذا سقط بیان القیمة عن المالك فلان یبطل عن الشاهد اولی (بزازیه فی الدعوی)

زید عمرودن ساکه شو مقوله شوقدر اقچه قیمتلو قلیج ایداع وتسلیم ایتمشیدم دیو دعوی وعمرو سن بکا نسنه ایداع ایتمدك دیو انکار ایلسه زید مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك اول قلیج قائم ایسه عینی دکل ایسه قیمتی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وکذا یصیر غاصبا لو جحدا یاها ای انکر الودیعة بعد طلب المالك اوقائم مقامه بحضرته بلا نیة الحفظ (الدر المنتقی فی الودیعة)

زید عمروی قولی اولمق اوزره بکره بیع وتسلیم ایدوب عمرو رقه منقاد اولدقدنصکره عمرو بن حر الاصلم دیو بکردن دعوی و بکر انکار ایلسه عمرو مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك سبیلی تخلیه اولنورمی * الجواب * اولنور

(ولو باع عبدا ودفعه الی المشتری وقبض ثمنه وقبضه المشتری وذهب به الی منزله والعبد ساکت وهو ممن یعبر عن نفسه فهذا اقرار منه بالرق فلا یصدق فی دعوی الحریة بعد ذلك الا ان یقوم له بینة علی ذلك فحینئذ تقبل (البحر الرائق فی الاستحقاق)

زیدك رقه منقاد اولمیان عمرودن قولمسن دیو دعوی وعمرو بن حر الاصلم دیوب زیدك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله عمروی استرقاقه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال العبد انا حر الاصل فالقول له بحکم الاصل مالم یسبق منه انقیاد للرق و بعده لا یقبل قوله بلا برهان (بزازیه فی الحادی عشر من الدعوی) ولا یظهر صدق المدعی الا بحجة (بدایع فی الکفالة)

زید عمرودن قولمسن دیو دعوی واقامت بینه ایتدکدنصکره عمرو بن حر الاصلم دیو دعوی وزید انکار ایدوب عمروك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله سبیلی تخلیه اولنورمی * الجواب * اولنماز

(ولو برهن العبد علی مولاه بالحریة و برهن المولی علیه بالرق فبینة العبد اولی لان الرق لا یرد علی الحر والحریة ترد علی الرق (بزازیه فی الحادی عشر من الدعوی)

زید کندویه رقه منقاده اولان جاریه سی هندی بیع ایتمك استدکده هند بن حرة الاصلم دیو دعوی وزید انکار ایدوب هندك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله امتناعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(القن لو انقاد للبیع لا یقبل قوله انی حر الاصل بلا بینة وتفسیر الانقیاد ان ینقاد للتسلیم یعنی اذا سلمه الی المشتری لا یأبی (فصولین فی التاسع والثلثین)

زید متوفانك ورثه‌سی زیدك جاریه‌سی هندی بیع مراد ایتدکارنده هند ورثه‌دن زید حیاتنده بنی اعتاق ایتمشیدی دیو دعوی وورثه انکار ایدوب هندك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله امتناعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز (مرنقله من البحر والبدایع)

زید بازکیربنی عمروه ثمن معلوم ایله بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو شو مقوله شرط مفسد ایله بیع ایتمشیدك دیو دعوی ، زید انکار ایدوب عمروك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله بیعی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذ بمجرد الدعوی لایثبت الحق (درر فی القسامة)

زید عمرو متوفانك ورثه‌سی یدلرنده اولان منزل ایچون ملکمدر دیو دعوی وورثه عمروك زکه‌سنده در دیو انکار ایلسه‌لر زید مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك بعد الحلف منزل مرقومی ورثه دن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لایحلف مع وجود البرهان الا فی مسائل الاولی یحلف مدعی الدین علی المیت اذا برهن ولاخصوصیة لدعوی الدین بل فی کل موضع یدعی حقا فی الترکة واثبته بالبینة فانه یحلف من غیر طلب خصم انه ما استوفی حقه وهو مثل حقوق الله تعالی یحلف من غیر دعوی الثانیة المستحق المبیع بالبینة للمستحق علیه تحلیفه بالله ما باعه ولاوهبه ولاتصدق به ولاخرجت العین من ملکه الثالثة یحلف مدعی الآبق مع البینة انه باق علی ملکك الی الآن لم یخرج ببیع ولاهبة کذا فی البحر الرائق (هندیه فی الثالث من الدعوی)

بروقفك متولیسی زید عمرو متوفانك ورثه‌سندن مال وقفدن عمروه شوقدر اقچه قرض ویرمشیدم دیو دعوی وورثه انکار ایلسه‌لر زید مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك بعد الحلف مبلغ مزبوری عمروك ترکه‌سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واجمعوا علی ان من ادعی علی میت یحلفه القاضی بلا طلب الوصی والوارث (بزازیه فی الاول من الدعوی) ولایستحلف الاب فی مال الصبی ولاالوصی فی مال الیتیم ولا لمتولی المساجد والاوقاف اذا ادعی العقد علیهم فحینئذ یستحلفون (شرح الطحاوی للاسبیجابی فی اول کتاب الدعوی)

زید جاریه‌سی هندی شوقدر اقچه‌یه عمروه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره عمرو زیددن هند بندن دعوای حریت ومدعاسنه اقامت بینه ایتمکله حریتنه حکم اولنمغین ثمن مرقومی ویردیو دعوی وزید انکار ایدوب عمروك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله ثمن مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لایلزم بنفس الدعوی شیء (بدایع فی رکن الکفالة)

زید تجاردن عمروه بکره شوقدر کیل برنج ویر قیمتنی بن سا که ویره‌یم دید کدنصکره عمرو زیددن بن بکره اوقدر کیل برنج ویردم قیمتنی ویر دیو دعوی ایتدکده زید بکره ویردیکك برنج شوقدر ناقصدر دیو زیاده‌یی انکار وزیاده ثابته اولماسه عمرو قول مجردیله زیدك اقرار ایتدیکی مقداردن زیاده زیددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اذ بمجرد الدعوی لایثبت الحق (درر فی القسامة)

زيد ملك دكانني عمروه مدت معلومه تمامنه دك ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخي مدت تمامنه دك ضبط وتصرف ايتدكدنصكره زيد عمرودن اجر مسمى شوقدر در ديو دعوى وعمرو شوقدرنا قصدر ديو زياده يي انكار ايدوب زياده ثابته اولماسه قول مجرديله عمروك اقرار ايتديكي مقداردن زياده نسنه المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(ولو اختلفا فى الاجارة قبل الاستيفاء تحالفا وبعده لا والقول للمستأجر (تنوير الابصار فى التخالف)

زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره عمرو بكردن زيد شوقدر اقچه سنى ساكه ايداع وتسليم ايتمشيدى ديو رأى حاكمله دعوى ايتدكده بكر انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله بكردن نسنه المغه قادر اولورمي * الجواب * اولماز (مرنقله من الدرر والبدايع)

زيدك وقفى اولمق اوزره متوليسى عمروك يدنده اولان عرصه ايچون بكرك وقفى متوليسى بشر بكرك وقف مسجليدر ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك اول عرصه يي بكرك وقفى ايچون ضبطه قادر اولورمي * الجواب * اولور

وبينة الخارج فى الملك المطلق احق من بينة ذى اليد لانه المدعى والبينة له بالحديث (الدر المختار فى الدعوى) والحاصل ان دعوى الوقف من قبيل دعوى الملك المطلق (البحر الرائق فى دعوى الرجلين)

هند بر منزله زيدك قرنداشى اولادنه مشروطه وقفى زيدك قرنداشى اولادندن اولمق اوزره متصرفه ايكن زينب ظهور ايدوب زيد منزل مزبورى قرنداشى اولادينه شرط ايتميوب توليت وتصرفنى عتقاسنك اولادنه شرط ايدوب بن زيدك عتقاسنك اولادندن اولمغله حق تصرف بنمدر ديو دعوى وهند انكار ايدوب زينبك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله منزل مزبوره مداخله يه قادره اولورمي * الجواب * اولماز

(مرنقله من الدرر وكفالة البدايع)

زيد بر وقف دكانه اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف ايكن بلاولد فوت اولوب متولى دكانى وقف ايچون ضبط ايتدكدنصكره عمرو متوليدن زيد صحتنده اول دكانى شوقدر اقچه بدل مقابله سنده سنك اذنكله باكه فراغ ايدوب حق اذن تمسكى دخى ويرمشيدك ديو دعوى وتمسك ابراز ايتدكده متولى بالكليه انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله اول دكانه مداخله يه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

ولا يظهر صدق المدعى الا بحجة (بدايع فى الكفالة) والحجة هى البينة والاقرار اما الصك فلا يصلح حجة (ظهيرية فى القسم الثالث من الوقف)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف عرصه ده ماليله دكان بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عرصه متوليسى عمرو زيدك ورثه سندن زيد دكانى تبرعا وقف ايچون بنا واشهاد ايتمشيدى ديو دعوى وورثه نفسيچون بنا ايدوب لكن اشهاد ايتمامشيدى ديو انكار ايلسه لر عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك دكانى وقف ايچون ضبطه قادر اولورمي * الجواب * اولور

رجل بنى فى ارض الوقف بنفسه ان نوى الوقف صار وقفا والا فلا وبه نأخذ (خزانة الاكمل فى الوقف) جوابه مبنى على الاصل الذى تفرع عليه كثير من المسائل وهو كون القول قول من يشهد له الظاهر والبينة بينة من يشهد الظاهر على خلافه والمتولى ممن يشهد الظاهر على خلافه لان الظاهر ان الانسان انما يبنى لنفسه (عطائيه)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله تصرفنده اولان وقف عرصه‌ده ماليله دكان بنا ايتدكدن صكره زيد بلا ولد فوت اولدقده عرصه‌نك متولىسى عمرو زيدك ورثه‌سندن زيد دكانى تبرعا وقف ايچون بنا واشهاد ايتمشدى ديو دعوى وورثه انكار ايلسه‌لر عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايدبجك دكانى وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى الجواب اولور (مر نقله آنفا)

زيد تحت اجاره‌سنده اولان وقف عرصه‌ده ماليله دكان بنا ايتدكدن صكره زيد فوت اولدقده عرصه‌نك متولىسى عمرو زيدك ورثه‌سندن زيد دكانى تبرعا وقف ايچون بنا ايتمشدى ديو دعوى وورثه نفسيچون بنا ايتمشدى ديو انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله اول بنايى وقف ايچون ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله غير مرة)

زيد شوقدر قيوتى عمروه بيع وتسليم ايتدكدن صكره زيد عمرودن اول قيونلرى سا كه شوقدر آقچه‌يه بيع وتسليم ايتمشيدم ديو دعوى وعمرو شوقدر نقصانه بيع ايتمشيدك ديو زياده‌يى انكار ايلسه زيد مدعاسنه اقامت بينه ايدبجك مبلغ مزبورى تماما عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اختلفا اى المتبايعان فى قدر ثمن او وصفه او جنسه او فى قدر مبيع حكم لمن برهن لانه نور دعواه بالحجة وان برهنا فمثبت الزيادة اذ البينات للاثبات (الدر المختار فى التحالف

زيدك بازه‌سنى جرح اولنوب بعد البرء بالكليه عمل مانده اولمغله زيد عمرودن بازه‌مى سن ضرب وجرح ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله بازه‌سنك ديتى نامنه عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من البدايع والدرر)

زيد عمرودن بكرك ذمتكده قرضدن شوقدر آقچه حقى اولمغله بكر مبلغ مزبورى قبضه بنى توكيل ايتدى ديو دعوى ايتدكده عمرو دينى قرار ايدوب وكالتى انكار ايلسه زيد وكالتى وجه شرعى اوزره اثبات ايدبجك مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل وكل بقبض دينه من فلان فاراد توكيل اثبات الوكالة بالبينة فشهد شاهدان انه وكله بقبض دينه من فلان قال ابوحنيفة رحمه الله تعالى يصير وكيلا بالقبض والخصومة (فى الثامن من وكالة التتارخانيه)

زيد عمروك يدنده اولان عرصه ايچون بكرك ملكى اولوب بكر اول عرصه‌يى دعوى وقبضه بنى توكيل ايتدى ديو دعوى وعمرو عرصهٔ مرقومه‌ده بنم ملكمدر ديوب بكرك ملكى اولديغنى ووكالت مرقومه‌يى بالكليه انكار ايلسه زيد مدعاسنى وجه شرعى

اوزره اثبات ایدیجك عرصهٔ مرقومه یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(لانه نور دعواه بالحجة (الدر المختار)

هند متوفاتك حصرا وارثه لری قرینك قزلری زینب وخدیجه زیدك یدنده اولان منزل و باغ ایچون مورثه مز هندك ملکی اولوب ارثا بزه انتقال ایلدی دیو دعوی وزید اول منزل و باغی عمرودن اشترا ایلدم ملکمدر دیو انکار ایلسه زینب وخدیجه مدعا رینه اقامت بینه ایدیجك منزل و باغی زیددن المغه
قادره اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(ادعاه ارثا عن ابیه فقال ذو الید کان ملکا لفلان آخر باعه منی لاتسمع لان الدار لوکانت بید بایعها و برهن انها ملکی لایندفع دعوی المدعی فکذا من تلقی الملك منه
(نور العین فی الثامن ومثله فی الخلاصة والبزازیه)

هند شوقدر اشیاسنی زیده هبه وتسلیم ایتدکد نصکره هند فوت اولدقده ورثه سی زیددن هند اول اشیایی ساکه هبه ایدر اولدقده اولنجه بنی کوروب کوزه درسك سنك اولسون دیو هبه ایتمشیدی دیو دعوی وزید انکار ایلسه ورثه مدعا رینه اقامت بینه
ایدیجك اول اشیایی زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(اقام وارث الواهب بعد موته بینة ان ابی وهب هذا الشیٔ له هبة فاسدة فلی اخذه
منه یسمع (قنیه فی الدعوی والخصومات)

زید متوفانك ورثه سی عمروك یدنده اولان دکان ایچون زیدك ملکی اولوب ارثا بزه انتقال ایلدی دیو دعوی وعمرو بنم ملکمدر دیو انکار ایلسه ورثه مدعا رینه اقامت بینه
ایدیجك دکانی عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(دار بید رجل ادعی رجل انها کانت لابیه مات وترکها میراثا له والذی فی یدیه یقول لی فشهد شهود المدعی انها کانت لاب المدعی مات وترکها میراثا له وانهم لایعلمون وارثا
غیره فان القاضی یقبل شهادتهم ویقضی به للمدعی ویدفع الدار الیه
(فتوی عدلیه فی دعوی الملك بسبب)

هند فوت اولوب اناسی زینبی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده سائر ورثه برقوشاق ایله برانجو اصقی یی ترکه دن اولمق اوزره قسام دفترینه تحریر ایتدروب بعده زینب اول قوشاق ایله اصقی بنم ملکمدر دیو دعوی وسائر ورثه ترکه دندر دیو انکار ایتملریله زینب مدعاسنه اقامت بینه ایدوب بعد الحلف والحکم اول قوشاق ایله اصقی یی مستقلة المق استدکده سائر ورثه مجرد قسام دفترینه تحریر اولنمغله حقك ساقط اولور دیوب
ویرمامکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
فان اقام ای البینة قضی علیه فانه نور دعواه بالبینة (درر فی الدعوی) لایجوز لاحد من
المسلمین ان یاخذ مال احد بغیر سبب شرعی (بحر فی التعزیر)

زید جنون مطبق ایله مجنون اولان عمروك وصیسی بکر دن عمروه افاقتی حالنده شو قدر اقچه اقراض وتسلیم ایتمشیدم دیو دعوی و بکر انکار ایلسه زید مدعاسنه

اقامت بینه ایدیجك مبلغ مزبوری بكرك یدنده اولان عمروك مالندن المغه قادراولورمی * الجواب * اولور (مرنقله آنفامن الدرر)

زید متوفانك ورثه سی عمروك مستقلا ملكی اولمق اوزره یدنده اولان باغ و باغچه ایچون اول باغ و باغچه‌نك نصفی زیدك ملكی اولوب اربابه انتقال ایلدی دیو دعوی و عمرو مستقلا بنم ملكمدر دیو انكار ایلسه ورثه مدعالرینه اقامت بینه ایدیجك اول باغ و باغچه دن حصه‌لرینی ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (مرنقله آنفا)

زیدك شركت عنان ایله شریكی عمرو زیددن ساكه اعمال ایچون سكز یوز سكسان غروش ویرمشیدم دیو دعوی وزیدسندن اخذ ایتدیكم یدییوز غروشدر دیو زیاده‌یی انكار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایدهماسه عمرو زیاده‌یی یمینیله زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وعندنا یستحلف المدعی علیه فقط ویقضی علیه بنكوله لقوله صلی الله تعالی علیه وسلم البینة للمدعی والیمین علی من انكر ومقتضی التقسیم یقتضی انتفاء مشاركة كل واحد منهما عن قسم صاحبه فیدل علی ان جنس الایمان فی جانب المدعی علیه ولا یمین فی جانب المدعی اذ اللام فی الیمین للاستغراق (درر فی الدعوی)

زید عمرودن متولیسی اولدیغی نقود موقوفه‌دن ساكه بشیوز غروش قرض و یرمشیدم دیو دعوی ایتدكده عمرو ایكیوز غروشنی اقرار ایدوب زیاده‌یی انكار ایلسه زید مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك بشیوز غروشی تماما المغه قادر اولورمی الجواب * اولور

(وان انكر ای الخصم سأل القاضی المدعی بینة لان النبی صلی الله تعالی علیه وسلم قال للمدعی الك البینة فقال لا فقال علیه السلام لك یمینه سأل ورتب الیمین علی عدم البینة فلابد من السؤال عنها لیتمكن من الاستحلاف فان اقام البینة قضی علیه فانه نور دعواه بالبینة (درر فی الدعوی)

زید هندك یدنده اولان استفان ایچون ملكمدر دیو دعوی وهند انكار ایدوب استفان هندك یدنده قائم اولمغله مدعی وشهودك اشارت ایتملری ایچون اول استفا نی مجلس شرعه احضار ایله دیو جبر اولنورمی * الجواب * اولنور

فلوكان مایدعیه منقولا فی ید الخصم ذكر المدعی انه فی یده بغیر حق لاحتمال كونه مرهونا فی یده او محبوسا بالثمن فی یده وطلب المدعی احضاره ان امكن فعلی الغریم احضاره لیشار الیه فی الدعوی والشهادة والاستحلاف (الدر المختار فی الدعوی)

{فی دعوی الاقرار}

هند زیددن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب حق اقراریكی مشتمل وخط وختمكی حاوی معنون ومرسوم دین تمسكی دخی ویرمشیدك دیو دعوی ووجه محرر اوزره تمسك ابراز ایتدكده زید تمسك وخط وختم كندینك اولدیغنی معترف ایكن مبلغ مزبوری ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل ادعی علی رجل مالا فانكر المدعی علیه فاخرج المدعی خطا باقرار المدعی علیه

بذلك المال وقال هذا خط المدعى عليه فانكر المدعى عليه ان يكون خطه فاستكتب فكتب وكان بين الخطين مشابهة ظاهرة اختلفوا فيه قال بعضهم يقضى القاضى على المدعى عليه بذلك المال وقال بعضهم لايقضى وهو الصحيح ولوقال المدعى عليه هذا خطى لكن ليس على هذا المال ان كان الخط على وجه الرسالة مصدرا معنونا لايصدق ويقضى عليه بالمال (خانيه فى الدعوى والبينات من باب الدعوى)

زيد عمرودن بن سنك امر كله بكره اولان شوقدر اقچه دينكى مالمدن بكره ادا ايدوب حتى مبلغ مزبور جهت مزبوره دن ذمتكده دينك اولديغنى اقرار ايدوب خط وختمكى حاوى معنون ومرسوم تمسك دخى و يرمشيدك ديو دعوى ووجه محرر اوزره تمسك ابراز ايتدكده عمرو تمسك كنديتك اولديغنى معترف ايكن مبلغ مزبورى و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله آنفا)

زيد عمرودن بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقمه كفيل اولوب حتى وجه محرر اوزره كفالتكى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيد عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واجمعوا على انه لوقال هذا العين ملكى واقر به صاحب اليد اوقال لى عليه كذا وهكذا اقر به هذا المدعى عليه صح الدعوى وتسمع البينة على اقراره لانه لم يجعل الاقرار سببا للوجوب (درر فى كتاب الاقرار)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى سن مبلغ مزبوردن صلحه طلب اولمشيدك ديو دعوى و بن انجق دعوادن صلحه طلب اولدم ديو انكار ايلسه زيد عمروك مبلغ مزبوردن صلحه طالب اولديغنه اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

طلب الصلح والابراء عن الدعوى لايكون اقرارا وطلب الصلح والابراء عن المال يكون اقرارا (من اقرار البزازية فى الاول من الاستثناء)

زيد متوفانك ورثه سى عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان شو قدر قيون ايچون زيدك تركه سندن اولوب حتى سن زيدك تركه سندن اولديغنى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه ورثه عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك قيونلرى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (من نقله من الدرر)

زيد متوفانك قزى هند عمروك يدنده اولان وقف منزل ايچون زيدك اجارتين ايله تصرفنده اولوب ساكه فراغ بالوفا ايله فارغ اولوب حتى سن وجه محرر اوزره اقرار دخى ايتمشيدك ديو متولى حضورنده عمرودن دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه هند عمروك وجه محرر اوزره اقرارينه بينهٔ عادله ايله اقامت بينه ايلسه رأى متوليله منزل مزبورى عمرودن الوب ضبطه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(رجلان ادعى احدهما ان البيع الذى جرى بيننا فى الدار كان بيعا باتا وادعى الآخر

بيع الوفاء واقاما جميعا البينة تقبل بينة مدعى الوفاء لانه خلاف الظاهر فى البياعات (فى الثالث من دعوى جواهر الفتاوى وفيها تفصيل) الاقرار حجة على المقر اذا كان عاقلا بالغا (بدايع فى الاقرار)

زيد عمرو متوفانك تركه‌سندن اولمق اوزره ورثه‌سى يدلرنده اولان شوقدر اشيا ايچون ملكم اولوب حتى عمرو صحتنده اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى وورثه بالكليه انكار ايلسه‌لر زيد عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك بعد الحلف اشياء مرقومه‌يى ورثه‌دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واجمعوا انه لو قال هذا العين ملكى وهكذا اقر به المدعى عليه يقبل لانه لم يجعل الاقرار علة الاستحقاق ولو برهن عليه ايضا يقبل (بزازيه فى الاول من الدعوى) ولا خصوصية لدعوى الدين بل فى كل موضع يدعى حقا فى التركة واثبته بالبينة فانه يحلف من غير خصم انه ما استوفى حقه وهو مثل حقوق الله تعالى يحلف من غير دعوى كذا فى الولوالجية (البحر الرائق فى اوائل كتاب الدعوى)

زيد صغيرك وصيسى عمرو هند متوفانك تركه‌ٔ وافيه‌سنى قبض ايدن ورثه‌سندن صغيرك مالندن هنده شوقدر اقچه قرض ويرمشيدم حتى هند صحتنده اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى و ورثه بالكليه انكار ايلسه‌لر عمرو هندك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك بعد الحلف مبلغ مزبورى ورثه‌دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولا يستحلف الاب فى مال الصبى ولا الوصى فى مال اليتيم ولا المتولى لمسا جد والاوقاف الا اذا ادعى العقد عليهم فحينئذ يستحلفون (شرح الطحاوى للاسبيجابى فى الدعوى)

زيد زعامتى قريه‌لرينك محصوللرينى قبضه عمروى توكيل ايدوب عمرو دخى زعامتى ضبط ايتدكدنصكره مقبوضم شوقدردر ديوب زيد اولقدر محصول شرعيدن مقبوضك شوقدر زياده اولوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيد عمروك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك زياده موجود ايسه عينينى الوب ذكل ايسه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(و يسأل القاضى المدعى عليه عن الدعوى فيقول انه ادعى عليك كذا فاذ تقول بعد صحتها والا تصدر صحيحة لايسأل لعدم وجوب جوابه فان اقر فبها او انكر فبرهن المدعى قضى عليه (الدر المختار فى الدعوى)

هند متوفانك تركه‌ٔ وافيه‌سنى قبض ايدن ورثه‌سندن زيد برمقدار اشيامى توكيلمله آخره ثمن مثللرى اولان شوقدر اقچه‌يه بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره مبلغ مزبورى بغير حق كندى مصارفنه صرفله اتلاف ايدوب حتى زيد صحتنده اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى وورثه بالكليه انكار ايلسه‌لر هند زيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايدوب مبلغ مزبورى ورثه‌يه تضمين مراد ايتدكده ورثه هنده اشياء مرقومه‌نه مقوله اشيا ايديكنى بيان ايتمجه مبلغ مزبورى ضامن اولمازز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وينبغى ان يزاد فى السؤال بعد الحلف كما عرفت مما مر من البحر (لمرتبه الفقير)
ادعى على آخر الف درهم ثمن عبد اشتراه منه وقبضه صح الدعوى وان لم يبين العبد
ولم يبين صفته لان هذا فى الحقيقة دعوى الدين لما كان العبد مقبوضا (فى الثانى من
دعوى التاتارخانيه ومثله فى السادس من الفصولين)
زيد عمرو متوفانك تركهٔ وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن عمرو ذمتنده قرضدن شوقدر
الچه حقم اولوب حتى سز عمروك فوتندن صكره اقرار دخى ايتمشيدكز ديو دعوى وورثه
بالكليه انكار ايلسه‌لر زيد ورثه نك اقرار مشروحلرينه اقامت بينه ايديجك مبلغ
مزبورى ورثه‌دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(الاقرار حجة على المقر اذا كان عاقلا بالغا (بدايع فى الاقرار)
زيد شوقدر منقرينى عمروه ايداع وتسليم ايدوب بعده منقركاسد اولدقدنصكره عمرو
اول منقرلر حالا يدمده در ديوب زيده اولقدر منقر ويرمك استدكده زيد بوم منقرلر بنم
دكلدر سن اول منقرلرى قبل الكساد بغير حق كندى مصارفكه صرفله استهلاك
ايدوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايلسه زيد عمروك
اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك اول منقرلرى اليوب ايداع ايتديكى منقرلرك
يوم استهلاكده التون باكندن اولان قيمتنى عمرودن المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
فان انقطع المثلى يجب قيمته يوم الخصومة وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى يوم الغصب
وعند محمد رحمه الله تعالى يوم الانقطاع (ملتقى فى الغصب) وباقى القيود
يعرف تمامه من البدايع)
زيد هندك ملكيت اوزره يدنده اولان شوقدر اشيا ايچون ملكم اولوب حتى وجه محرر
اوزره اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وهند بالكليه انكار ايلسه زيد هندك اقرار
مشروحنه اقامت بينه ايديجك اشياء مرقومه‌يى هنددن المغه قادر اولورمى
* الجواب * اولور (مرنقله من الدرر والبزازيه والبدايع)
هند فوت اولوب زوجى زيدى وقزى زينبى ترك ايدوب زينب هندك زيد ذمتنده
اولان مهرندن حصه‌سنى المدين زيد دخى فوت اولوب ورثه‌سنى ترك ايتدكده زينب
زيدك ورثه‌سندن هندك زيد ذمتنده درتيوز غروش مهرى اولوب حتى زيد صحتنده
اقرار دخى ايتمشيدى حصه مى تركهٔ زيددن ويرك ديو دعوى ايتدكده ورثه هندك
زيد متنده اولان مهرى ايكيوز غروشدر ديو زياده‌يى وزيدك اقرارينى انكار ايلسه‌لر
زينب زيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك درتيوز غروشدن حصه‌سنى زيدك
تركه‌سندن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور (مرنقله من الدرر)
لكن ينبغى ان يزاد فى السؤال بعد الحلف كما لايخفى (لمرتبه)
زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر الچه حقنه بكر كفيل اولمغله بكر مبلغ مزبورى
كفالتنه بناء زيده ادا ايتدكدنصكره بشرط ظهور ايدوب عمرودن زيدك ساكه اقراض

بندیکی اولقدر اقچه بنم اولوب حتی زید بنم اولدیغنی اقرار دخی ایتمشیدی دیوب زید بسری عمرو اوزرینه حواله ایتمش دکل ایکن زیدك اقرارینه بناء مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو قال مالی من الدین علی فلان لفلان او من الودیعة عند فلان لفلان فهو اقرار وحق القبض للمقر ویسلمه الی المقرله فان سلم المودع او المدیون الی المقرله بریء (فی الاول من اقرار البزازیه)

﴿ فی الدفع ﴾

زید عمروك یدنده اولان برمتاعی ملکمدر دیو عمرودن دعوی ایتدکده عمرو زیده بکر مقدما ملکی اولمق اوزره متاع مزبوری بندن دعوی ایتدکده سن بکرك دعوای مذکوره سنه شهادت ایتمشیدك دیو دعوی ومدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(رجل ادعی الطیلسان بالشراء فشهد به رجلان له ولم یقض ثم ادعی احد الشاهدین فی الطیلسان لایسمع دعواه (فی الاول من دعوی الخلاصة) المدعی علیه اقام بینة ان المدعی شهد بهذا لفلان او انه استوهبه منی او اقرانه لبس له او انه قبله ودیعة تندفع عنه الخصومة (منیة المفتی فی الدعوی)

زید عمرودن ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکده عمرو کرچك اقرار ایتمشیدم لکن مبلغ مزبورك شو مقداری قرض ماعداسی ربادر دیو دعوی وزید انکار ایدوب عمروك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال سمعت شیخ الاسلام القاضی علاء الدین المروزی یقول یقع عندنا کثیرا ان الرجل یقر علی نفسه بمال فی صك و یشهد علیه ثم یدعی ان بعض هذا المال قرض و بعضه رباعلیه ونحن نفتی ان اقام علی ذلك بینة تقبل بینتــه وان کان متناقضا لانا نعلم انه مضطر الی هذا الاقرار (قنیه فیما تبطل دعوی المدعی) ولایظهر صدق المدعی الا بحجة (بدایع فی الکفالة)

زید عمرودن ذمتکده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وعمرو مبلغ مزبوری تماما سا که ادا ایلدم دیو دعوی ایتدکده زید کرچك ادا ایتدك لکن بن بکره اولقدر اقچه اقراض وتسلیم ایتدکده نصکره بکر مبلغ مزبوره سا که ولان اولقدر اقچه دینی ایچون ویروب سن دخی با که ویردك اویله اولیجق اداکی طوتمام دیو عمرودن تکرار نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو ان رجلا لحقه دین وهو صحیح فصرف جمیع ماله الی غریم من الغرماء صح قضاؤه ولیس لسائر الغرماء ان یشارکوه (شرح الطحاوی فی المداینات) الدین مما لایسقط بالقضاء الا ان الطالب لایطالب الغریم بعد القضاء فانه لوطالبه الطالب بما فی ذمته طالبه المطلوب بما وجب له فی ذمة الطالب لان الدیون تقضی بامثالها

لاباعيانها (من الذخيرة فى الاقالة)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شو قدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمرو بن سنى اولقدر اقچه دينم ايله بكرك اوزرينه حواله ايدوب هر بريكز حواله يى قبول ايتمشيدكز ديو دعوى وزيد انكار ايلسه عمرو مدعاسنى وجه شرعى اوزره بكرك حضورنده اثبات ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص

اولورمى * الجواب * اولور

(زعم المديون انه كان احال الداين على فلان وقبل وانكره الطالب سأل الحاكم عن المديون البينة على الحوالة ان احضرها والمحتال عليه حاضر قبلت و برئ المديون وان غائبا قبلت فى حق التوقف الى حضور المحتال عليه (بزازيه فى الحواله)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه بكر كفيل اولدقدنصكره زيد مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن طلب ايتدكده بكر عمرو مبلغ مزبورى تماماسا كه ادا ايلدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه

قادر اولورمى * الجواب * اولور

(طالب الداين كفيله بدينه فبرهن الكفيل ان المديون اداه يقبل وينتصب الكفيل خصما عن المديون اذلا يمكنه دفع الداين الابهذا (فصولين فى الخامس)

زيد عمرودن بكر ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقمه كفيل اولمشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو كفالتى اقرار ايدوب لكن مبلغ مزبورى بكر سا كه تماما ادا ايتمشيدى ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله زيدى دفعه

قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لان مجرد قوله ليس بحجة فى ابطال حق الغير (شرح الجامع الحصيرى فى الدعوى والبينات)

زيد متوفانك لابوين قرنداشى عمرو وارثى اولمق اوزره تركه‌دن شومقدار اشيايى قبض ايتدكد نصكره هند ظهور ايدوب زيد بنم عبد مأذونم اولوب اشياء مزبوره ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايتدكده عمرو كرچك زيدسنك قولك ايدى لكن سن زيدى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم بكردخى زيدى اعتاق ايدوب زيد اشياء مزبوره‌يى بعد العتق اكتساب ايتمشيدى ديو دعوى وهند بيعى انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه

قول مجرديله دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله آنفا)

زيد قرنداشى عمروك يدنده اولان شو قدر اشيا ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده عمرو سن اول اشيايى با كه هبه وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنى اثبات ايده مامكله زيده يمين ويردروب زيد اشياء مزبوره‌يى بعد الحكم عمرودن السه عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك اشياء مزبوره‌يى زيددن المغه

قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وتقبل البينة لو اقامها المدعى وان قال قبل اليمين لا بينة لى سراج خلافا لما فى شرح المجمع

عن المحيط بعد يمين المدعى عليه كما تقبل البينة بعد القضاء بالنكول خانيه عند العامة وهو الصحيح لقول شريح رحمه الله تعالى اليمين الفاجرة احق ان ترد من البينة العادلة ولان اليمين كالخلف عن البينة فاذا جاء الاصل انتهى حكم الخلف كانه لم يوجد اصلا بحر (الدر المختار فى الدعوى)

زيد عمرودن آخرديارده اولان بكردمنكده شوقدر اقجه حقنى قبضه بنى توكيل ايلدى ديو دعوى واثبات وكالت ايتدكده عمرو كرچك بكره اوقدر اقجه دينم واريدى لكن بكره ادا ايتمشيدم ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنى اثبات ايده مامكله زيد بعد الحكم مبلغ مزبورى طلب ايتدكده عمرو زيده بكر كلوب استيفاء دين ايتمديكنه يمين ايتديكه ويرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو ادعى المديون على الوكيل بقبض الدين استيفاء الداين ولا بينة له امر بدفعه اليه ولا يستحلفه انه مايعلم استيفاء موكله بل يتبع رب الدين ويستحلفه انه مااستوفاه (ملتقى فى الوكالة بالخصومة)

هند عمرودن سن بنم شومقوله شوقدر اقجه قيمتلو جاريه مى غصباً اخذ ايدوب يدكده هلاك اولدى ضامن اول ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب هند مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده عمرو بن اول جاريه يى سنك اذنكله اخذ ايتمشيدم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك هندى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى على رجل انك غصبت جارى وهلك فى يدك فانكر فاقام بينة على وفق دعواه فقال المدعى عليه اخذت باذنك واقام بينة على ذلك تسمع لان التوفيق ممكن (منية المفتى فى الدعوى)

زيد شوقدر اقجه سنى آخرديياره كوتور قرنداشم عمروه ويرديو بكره ويروب بكر دخى مبلغ مزبورى سفينه ايله كوتورركن فورتنه دن اول سفينه پاره لنوب مبلغ مزبور ضايع اولدقدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى بكردن سن مبلغ مزبورى زيدك اذنسز سفينه ايله كوتورركن ضايع اولدى ضامن اول ديو دعوى ايتدكلرنده بكر مبلغ مزبورى باكه سفينه ايله كوتورمكه اذن ويرمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايديجك ورثه يى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

اقام بينة انك غصبت جارى وهلك فى يدك فقال ذواليد ذهبت جاره ولكن باجازته واقام بينة تسمع وتقبل (قنيه فى الدعوى)

زيد عمرو ايله على الاشتراك برسفينه يه مالك ايكن زيد سفينه ايله آخر دياره سفر ايتدكده سفينه فورتنه دن هلاك اولدقدنصكره عمرو زيددن سن سفينه ايله اذنمسز سفر ايتمكله سفينه دن حصه مى ضامن اول ديو دعوى وزيد اذنكله سفر ايتمشيدم ديو دعوى ومدعاسنى اثبات ايديجك عمروك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

لان العمل فى مال الغير سبب الضمان الا اذا كان العمل باذن صاحب المال وههنا ثبت اذن صاحب المال (ذخيره فى المضاربة ومر نقله من القنية ومعين المفتى)

زید فوت اولوب ترکه سنی اوغلی عمرو قبض ایتدکدنصکره هند ظهور ایدوب بن زیدك منکوحه سی ایکن زید فوت اولمشیدی ترکه دن حصه می ویر دیو دعوی و عمرو هند زیدك حین فوتنده منکوحه سی اولدیغنی انکار ایدوب هند اقامت بینه ایتدکده عمرو زید سنی تطلیق ایدوب عدتك منقضیه اولدقدنصکره فوت اولمشیدی دیو دعوی و مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك هندی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

ادعت امرأة على ولد ميت انها كانت امرأة ابيه مات وهى فى نكاحه وطلبت الميراث وانكر الابن فاقامت هى البينة على نكاحها ثم ان هذا الابن يقيم البينة ان اباه طلقها ثلثا وانقضت العدة قبل موت ابيه قال يصح الا اذا كان الابن قال فى الاول انه لم يكن تزوجها اولم تكن له زوجة قط فلا تسمع دعوى الطلاق منه للتناقض (جواهر الفتاوى فى الثالث من الدعوى وكذا فى الثالث والعشرين من دعوى التاتارخانية)

زید متوفانك ورثه سی عمرو دن زیدك ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه سی واردر دیو دعوی ایتدکلرنده عمرو زیدك صحتنده داینی بکری اولقدر اقچه دینی ایله مبلغ مزبوردن ادا ایتمك اوزره بنم اوزریمه حواله مقیده ایله حواله ایتمکله بن مبلغ مزبوری بحکم الحواله بکره ادا ایلدم دیو دعوی و ورثه انکار ایلسه لر عمرو مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدیجك ورثه یی دفعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(ادعى على غيره انه كان لابى عليك كذا وكذا مات ابى قبل ان يقبض شيئا من ذلك وصار جميع ذلك ميراثا لى من جهة ابى لما انه لا وارث لابى غيرى فقال المدعى عليه فى دفع دعواه ان اباك قد احال فلانا بما كان له على وقد قبلت الحوالة ودفعت جميع ذلك الى المحتال له وصدقه المحتال له فى ذلك كله لا يندفع الخصومة عن المدعى ما لم يقم البينة على الحوالة فاذا اقام البينة على الحوالة يندفع دعوى المدعى عليه وخصومته كذا فى الذخيرة (هنديه فى السادس من الدعوى) ادعى دينارثا فبرهن خصمه ان اباك احال به فلانا ودفعته اليه وصدقه فلان يندفع لان المحتال يصير وكيلا بقبض الدين والوكيل بقبض الدين او العين اذا اقر بالقبض يصح على الموكل ويبرأ الغريم (فصولين فى العاشر)

هند زوج مطلقی زیدك یدنده اولان شوقدر صغر ایچون ملکم اولوب غصبا اخذ ایلدك دیو دعوی ایتدکده زید سن بکا اول صغرلر اوزرینه خلع اولوب اول صغرلری بدل خلع اولمق اوزره باکا تسلیم ایتمشیدك دیو دعوی وهند بالکلیه انکار ایدوب زیدك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله هندی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لان مجرد قوله ليس بحجة فى ابطال حق الغير الا اذا اثبت ذلك بالحجة (شرح الجامع الكبير للحصيرى فى الدعوى والبينات)

زید عمرودن ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکده عمرو اقرار مذکوری اکراه معتبر ایله اولمشیدی دیو دعوی و زید انکار ایدوب عمرونك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

سئل شيخ الاسلام عطاء بن حمزة السغدى عن رجل اثبت على رجل بالبينة انه اقر له بكذا طايعا فاقام المدعى عليه فى دفع ذلك بينة ان اقراره ذلك كان باكراه هل يكون ذلك دفعا لبينة المدعى قال نعم و بينة الاكراه اولى بالقبول (فتاوى هنديه فى الدفع)

ولا يظهر صدق المدعى الا بحجة (بدايع فى الكفالة)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو كرچك اقرار ايتمشيدم اكن اقرارم بور اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجردیله زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله آنفا)

هند زيدك يدنده اولان شوقدر اسيرلرجون ملكم اولوب سن که زوجم عمرو فضولا بيع ايتمش ديو دعوى ايتدكده زيد سن اول اسيرلرى بيعه عمروى توكيل ايدوب عمرو باكه بيع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى وهند انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله هندى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو برهن ذواليد انه شراه من وكيله يندفع الدعوى (فصولين فى الثالث)

زيد عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى و ورثه عمروك ساكه دينى بوقدر ديو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده ورثه سن مبلغ مزبوردن عمروك ذمتنى ابرا ايتمشيدك ديو دعوى وزيد انكار ايد وب ورثه مدعارينه اقامت بينه ايده مامل ريله زيد بعد الحلف مبلغ مزبورى تركه دن السه حالا ورثه مدعارينه اقامت بينــه ايديجك مبلغ مزبورى زيد دن استرداده قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(واذا صحت الدعوى سأل القاضى الخصم فان اقر حكم عليه باقراره لانه حجة بنفسه وان انكر سأل المدعى البينة فان اقامها فبها والا حلف الخصم ان طلب خصمه فان حلف انقطعت الخصومة حتى تقوم البينة فتسمع البينة بعد يمين الخصم على ما هو الصواب (الدر المنتقى فى الدعوى)

زيد عمروه برجاريه و يروب عمرو دخى جاريه يى آخره بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمرودن بن جاريه يى ساكه رشوت طريقيله و يرمشيدم ديو دعوى ايتدكده عمرو سن اول جاريه يى باكه هبه وتسليم ايتمشيدك ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ادعى الراهن الرهن والمرتهن الهبة واقام البينة قضى بالهبة لان القضاء بالبينتين ممكن بان يجعل كانه رهن ثم وهب فان الرجل قد يهب بعد الرهن فامكن القضاء بالبينتين فيقضى بها (فى الثامن من رهن الولوالجية) و يستفاد منه جواب السؤال

زيد عمرودن تغلبا شوقدر اقچه مى المشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو بنم بكر ذمتنده اولقدر اقچه حقم اولمغله بكر يى اولقدر اقچه ايله اوزريكه حواله ايدوب هر بريمز حواله يى قبول ايتدكدنصكره سن اولقدر اقچه يى حوالۀ مرقومه يه بناء باكه و يرمشيدك ديو دعوى

ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ذ) ادعى انه اخذه منه بغير حق وهلك عنده و برهن خصمه انى اخذته بحق لانه ملكى يندفع المدعى لانه يدعى الضمان فدفعته البينة ولو باقيا فى يده فبرهنا على ما ادعيا تقبل بينة الآخذ لتصادقهما انه كان بيد المدعى فيكون المدعى ذا يد حقيقة والآخذ خارجا فبينته اولى (خ فش) ادعى انه اخذ منه هذه الدراهم بغير حق فبرهن خصمه انه اخذ بحق تقبل بينة المدعى لانه خارج وكذا لو برهنا بعد هلاكها على ما ذكر تقبل بينة المدعى ولو برهن انى اخذتها بحق لانى بعت منه كذا وقد اخذت ثمنه تندفع الخصومة لانه اثبت المبايعة اقول المسئلة الاولى تخالف رواية (ذ) وجعل المدعى ثمنه ذا يد وهنا خارجا والصواب عندى ما ذكره (د) لما مر من تصادقهما والعبرة للمعنى لا للصورة
(فصولين فى العاشر)

زيد عمرودن برخصوصك تمشيتيچون ساكه رشوت طريقيله شوقدر اقچه ويرمشيدم ديو دعوى ايتدكده عمروسن مبلغ مزبورى باكه بكره ويرديوب بندنجى بكردو يرمشيدم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ادعى انى دفعت اليك عشرة دراهم قرضا فقال نعم دفعت الى ولكن امرتنى ان ادفعها الى فلان ودفعت اليه و برهن على ذلك فهذا دفع صحيح (فصولين فى العاشر) برهن عليه انه دفع اليه عشرة فقال دفعته الى لادفعه الى فلان فدفعت يصح الدفع
(بزازيه فى الخامس عشر من الدعوى)

زيد هنددن سن نفسكى فلان زمانده باكه تزويج ايتمشيدك ديو دعوى وهند انكار ايتمكله زيد مدعاسنه اقامت بينه ايدوب هندز يده حكم اولندقدنصكره هندز يددن سن اول زماندنصكره بنم ايچون هند ايله بيننزده نكاح يوقدر ديوب طلاق نيت ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد كرچك ديمشيدم لكن طلاق نيت ايتمدم ديوب طلاق نيت ايتديكنه هندك طلبيله يمين ايديجك هند ايله ازواج معامله سنه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(برهن انه تزوجها فى غرة شهر كذا و برهنت انه اقر بعد هذا التاريخ بثلثة اشهر انها حرام عليه وابست بامرأته فهذا دفع صحيح حتى يحلف انه لم يرد به الطلاق (فصولين فى العاشر) وفى الاجناس اجمعوا انه لو قال لها لا نكاح بينى و بينك اولا سبيل لى عليك يقع اذا نوى (خلاصه فى الثامن من الطلاق)

هند نفسنى زيده تزويج ايتدكدنصكره هندك مقدما زوجى اولان عمرو هندى زيددن تفريق ايتدرمك استدكده هند عمرودن سن بنى باينا تطليق ايتمشيدك ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك عمروى دفعه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(ادعى انها امرأته وحلاله وقالت كنت امرأته ولكنه طلقنى وتزوجت بهذا الثانى وهى فى يده و يدعى الثانى انه تزوجها و ينكر نكاح الاول وطلاقه فعليها اقامة بينة الطلاق (فصولين فى العشرين) لو ادعى النكاح فدفعه دعوى طلاق او اقرار به او اقرار بحرمة المصاهرة او برضاع (فصولين فى العاشر)

هند زيدك يدنده اولان منزل ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده زيد هنده سن او منزلى شو قدر اقچه يه عمرويه بيع وتسليم ايدوب بعده عمرو منزلى با ثمن معلوم بيع وتسليم ايتمكله منزل مزبور ملكمدر ديو دعوى وهند انكار ايلسه زيد مدعاسنه اقامت بينه ايديجك هندى دفعه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ادعى عليه دارا انها ملكه واثبته بالبينة ثم اقام المدعى عليه بينة ان المدعى باعها من زوجته وباعتها هى منى تسمع (من دعوى القنية فى الدفع)

زيدك ملكيت اوزره يدنده اولان منزل ايچون عمروك وقف متوليسى بكر عمرو منزل مزبورى فلان تاريخده وقف ايتمشيدى عمروك وقف مسجديدر ديو دعوى ايتدكده زيد عمرو منزل مزبورى اول تاريخدن بر سنه مقدم ملكنده ايكن با ثمن معلوم بيع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك بكرى دفعه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ادعى على رجل ان هذه الدار التى فى يده وقف عليه مطلقا وذو اليد ادعى انه اشتراها من الواقف وارخا واقاما البينة فبينة الوقف اولى (سم) ان اثبت ذو اليد تاريخا سابقا على الوقف فبينته اولى والا فبينة الوقف اولى (قنيه فى البينتين المتضادتين)

زيد آخر دياره اولان عمروك قولى بكردن زيد سنى اول دياره نقل وكندويه ايصاله بنى توكيل ايتدى ديو دعوى ايتدكده بكر عمرو آخر دياره كتمزدن مقدم بنى اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه زيدك قصر يدى حقنده بينه سى مقبوله اولوب زيدى دفعه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(كذا الطلاق والعتاق يعنى اذا اقامت المرأة البينة على الطلاق والعبد والامة على العتاق على الوكيل بنقلهم من مكان الى مكان لا تقبل هذه البينة على اثبات العتق والطلاق وتقبل فى قصر يد الوكيل حتى يحضر الغائب (درر فى الوكالة بالقبض)

بر بلده اهاليسندن زيد رقده منقاد اولوب آخر دياره اولان قولى عمروى كتورمكه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى آخر دياره واروب عمروى بلده مزبوره يه نقل مراد ايتدكده عمرو بكردن زيد بنى اعتاق ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه عمرودن بكرك يدى قصر اولنور مى * الجواب * اولنور

(برهن القن على وكيل مولاه بنقله انه حرره يقبل فى قصر يده لا فى العتق (فصولين فى الخامس)

بر بلده اهاليسندن زيد رقه منقاد اولوب اخر دياره اولان قولى عمروى كتورمكه بكرى توكيل ايدوب بكر دخى اخر دياره واروب عمروى بلده مزبوره يه نقل مراد ايتدكده عمرو بن حر الاصلم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه عمرودن بكرك يدى قصر اولنور مى * الجواب * اولنور (مر نقله من الدرر والفصولين)

زيد رقده منقاده اولميان هنددن جاريه م سن ديو دعوى وهند بن حرة الاصلم ديو انكار ايتمكله زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده بينه رقى دفع ايچون هنددن حرة الاصل اولديغنه بينه طلب اولندقده هند حرة الاصل اولديغنى اثباته قادره اولماسه قول مجرديله زيدى دفعه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(ثم اعلم ان الاصل فى دار الاسلام هو الحرية فمن ادعى انه حر الاصل واقام بينة لا تقبل

{بينته}

بينته اذ القول له فلا حاجة الى البينة لكن لو ادعى عليه الرق واقام البينة فالآن تقبل بينته
على حرية لا اصلية دفعا لبينة الرق (فصولين فى التاسع والثلثين)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه سنى المدين زيد فوت اولوب صغير اوغلى بكرى ترك
ايدوب بعده بكرك وصيسى بشر مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بن مبلغ
مزبورى زيدك فوتندنصكره سا كه ادا ايتمشيدم ديو دعوى و بشر انكار ايدوب عمروك
مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله بشرى دفعه قادر اولورمى *الجواب* اولماز
(اذا المديون لم يصدق فى الاداء (فصولين فى الثامن والعشرين)

زيد سپاهى ملكى اولان چفتلك مزلنه متصرف ايكن سفره كتدكدنصكره يدى سنه
مرورنده زيدك اوغلى عمرو فوت اولوب زيدك زوجه سى و عمروك اناسى اولان هند زيد
يدى سنه مقدم سفره كتدكده حربى كفره ايله جنك ايدركن شهيدا فلان كون قتل
اولنوب وراثتى باكه و اوغلم عمروه منحصره اولوب بعده عمرودخى فوت اولوب بن عمروك
حصرا وارثه سى اولمغله مزل مزبورك مجموعى مناسخه طريقيله باكه انتقال ايلدى
ديو دعوى و زيدك قز قرنداشلرى زينب و خديجه زيد عمروك فوتندنصكره فوت اولوب
قرابت نسبيه جهتندن بزدن غيرى وارثى اولمامغله مزل مزبورده ساكه مشاركت
ايدرز ديوب هند زيدك يوم مزبورده وجه محرر اوزره شهيدا قتل اولنديغنى بينه عادله
ايله اثبات ايلسه هند زينب و خديجه يى دفع ايدوب مزل مزبورى مستقلا ضبطه
قادره اولورمى * الجواب * اولور

يوم الموت لايدخل تحت القضاء بخلاف يوم القتل فلو برهن على موت ابيه يوم كذا ثم برهنت
امرأة ان الميت نكحها بعد ذلك قضى بالنكاح ولو برهن على قتله فيه فبرهنت ان المقتول
نكحها بعده لاتقبل وكذا جميع العقود والمداينات الا فى مسئلة الزوجة التى معها اولاد فانه
تقبل بينتها بتاريخ مناقض لما قضى القاضى به يوم القتل (الدر المختار فى الحبس)

زيدك شوقدر پاره مديونى عمرو زيده اول قدر پاره تسليم ايتدكدنصكره بعد زمان زيد
عمرودن بن اول پاره لرى سندن وديعت طريقيله الوب بنده ساكه رد ايتمشيدم ذمتكده اولان
حقمى و ير ديو دعوى ايتدكده عمرو بن اول پاره لرى ساكه اداء دين ايچون و يرمشيدم بعده
سندن المادم ديو انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله عمرودن نسنه المغه
قادر اولورمى *الجواب* اولماز (ولا يظهر صدق المدعى الا بحجة (بدايع)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم اولوب حتى اقرار ايدوب تمسك
دخى و يرمشيدك ديو دعوى و بر تمسك ابراز ايتدكده عمرو اقرار مزبور و تمسك تحريرى
اكراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى و اكراه معتبرى اثبات ايديجك زيدى دفعه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(رجل ادعى على آخر دينا ثم قال وهكذا اقر فقال المدعى عليه كنت مكرها فى الاقرار
صح الدفع ولا يشترط ذكر اسم المكره ونسبه (هنديه فى السادس من الدعوى)

زيد عمرودن بكرك ذمتكده شوقدر اقجه حقى اولوب بكر مبلغ مزبورى قبضه بنى توكيل
ايلدى ديو دعوى و عمرو وكالتى انكار ايدوب زيد اثبات وكالت ايتدكده عمرو بن مبلغ مزبورى

تماما بكره ادا ايتمشيدم ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(الوكيل بقبض الدين يملك الخصومة فى اثبات الدين اذا انكر الغريم عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعندهما لا يملك وهو رواية الحسن عن ابى حنيفة رحمه الله تعالى فيملك اقامة البينة وكذا لو اقام المدعى عليه البينة ان صاحب الدين قد استوفى منه او ابرأه عنه قبلت بينته عنده وعندهما لا يملك ولا يقبل (بدايع فى حكم الوكالة)

زوجى اولمايان هند فقيره عمى عمرو موسردن نفقه دعوى ايتدكده عمرو هندك موسر قرنداشى اولديغنى دعوى وهند انكار ايلسه عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايديجك هندى دفعه قادر اولورمى *الجواب* اولور

(قدمت عمها الى الحاكم لنفقتها فبرهن العم ان لها اخا موسرا وانكرت برئ العم من النفقة (فى العاشر من دعوى البزازية)

﴿ فى الدفع بالاقرار ﴾

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم اولوب شومقدارينى ادا ايدوب ماعداسى ذمتكده قالدى ديو دعوى ايتدكده عمرو بن مبلغ مرقومى تماما ساكا ادا ايدوب حتى سن تماما استيفا ايتديككى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى وزيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وقد بقى هنا فصل آخر اختلف العلماء فيه وهو ان المديون اذا برهن على اقرار المدعى باستيفاء الدين قيل لا يسمع لانه دعوى الاقرار فى طرف الاستحقاق لان الديون تؤدى بامثالها فيكون المقبوض دينا على الدافع وقيل يسمع لانه فى الحاصل يدفع اداء الدين عن نفسه فكان دعوى الاقرار فى طرف الدفع (بزازيه فى الاول من الدعوى)

زيد متوفانك ورثه سى عمرولك يدنده اولان شوقدر اشيا ايچون زيدك تركه سندندر ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو زيد اشياء مزبوره يى باكا هبه وتسليم بندخى قبض ايدوب حتى زيد صحتنده وجه محرر اوزره اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى وورثه بالكليه انكار ايلسه لر عمرو زيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك ورثه يى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو شهدا على اقرار الواهب او المتصدق او الراهن بالقبض جازت الشهادة (عماديه فى الثانى عشر)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك ذمتكده منزل ثمنندن شوقدر اقجه حقى واردر ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو بن مبلغ مزبورى تماما زيده ادا ايدوب حتى زيد الديغنى حياتنده اقرار دخى ايتمشيدى ديو دعوى وورثه بالكليه انكار ايلسه لر عمرو زيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك ورثه يى دفعه قادر اولورمى *الجواب* اولور (مر نقله من البزازيه)

زيد متوفانك ورثه سى عمرودن زيدك ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقى واردر ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو بن مبلغ مزبورى زيده ادا ايتمشيدم حتى زيد صحتنده مبلغ مزبورى تماما الدم عمرو ذمتنده اصلا حقم يوقدر ديو اقرار ايدوب اقرارينى مشتمل خط وختمنى حاوى معنون ومرسوم تمسك دخى ويرمشيدى ديو دعوى ووجه محرر اوزره تمسك ابراز

ایتسدکده ورثه تمسك زیدك اولدیغنی معترفلر ایکن عمروه اداکی اثبات ایله دیمکه قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(او قال هذا خطی لکن لیس علی هذا المال ان کان الخط علی وجه الرسالة مصدرا معنونا لا یصدق و یلزم المال (الدر المختار فی الشهادات)

زید متوفانك وصی مختاری عمرو بکردن زیدك ذمتکده شوقدر اقچه حقی واردر دیو دعوی ایتدکده بکر بن مبلغ مزبوری زیدك فوتندن اصکره ساکه تماما اداایدوب حقی سن الدیغکی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی و عمرو بالکلیه انکار ایلسه بکر عمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك عمروی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی المبسوط اقر الوصی انه استوفی من فلان کل ما للمیت علیه یصح و یمنعه اقراره هذا عن مطالبته وان لم یسم مقدار المال فان برهن علی ان للمیت علی هذا الغریم الفا وعلی اقرار الغریم به اخذ ذلك من الوصی لصحة اقراره بقبض کله فاذا ادعی بعد ذلك انه کان قبض بعضه لا تسمع لانه رجوع عن اقراره (فی الثانی من اقرار البزازیه)

زید عمرودن ساکه یکرمی غروش قرض و یرمشیدم دیو دعوی ایتدکده عمرو مبلغ مزبوری هند باکه هبه ایدوب سنکله ارسال ایتمکله سن هندك طرفندن رسالة تسلیم ایدوب حتی وجه محرر اوزره تسلیمکی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی و زید بالکلیه انکار ایلسه عمرو زیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك زیدی دفعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(دعوی الاقرار فی طرف الدفع یصح علی المختار (خزانة المفتین فی الدعوی)

زیدك زوجه سی هند زیددن سن بنی اوچ طلاق ایله تطلیق ایلدك دیو دعوی و زید بن سنی اوچ طلاق ایله تطلیق ایتدکدنصکره سن بعد انقضاء العده نفسکی شهود محضرلرنده کفوك عمروه تزویج و عمروسنی وطئ ایدوب تحلیل شرعی بولندقدنصکره عمرو باینا تطلیق ایدوب بعد انقضاء العده نفسکی شهود محضرلرنده باکه تزویج ایدوب حتی بروجه محرر الیوم زوجه م اولدیغکی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی و هند بالکلیه انکار ایلسه زید هندك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك هندی دفع ایدوب هند ایله ازواج معامله سنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو برهنت علی طلقات ثلث و برهن الزوج انها اقرت بعد الطلقات الثلث انها اعتدت وتزوجت بآخر ودخل بها وطلقها ومضت عدتها وتزوجت وهی امرأته الیوم فقد قیل هذا لیس بدفع والصحیح انه دفع (معین الحکام فی الثلثین القضاء)

﴿ فی دفع الدفع ﴾

زید متوفانك حصر اوارثی صغیر اوغلی عمروك وصیسی بکر تر کهدن برمنزلی بشره بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بالغ اولوب بشردن بکر منزل مزبوری بلامسوغ شرعی بیع ایتمشیدی دیو دعوی ایتدکده بشر بکر منزلی زیدك ضرورت دین مثبتیچون بیع ایتمشیدی دیسه عمرو زیدك دیننه وافی منقولاتی وار ایکن بیع ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه

اقامت بینه ایدیجك منزلی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ارجل ادعى عقار الصغير فقال ذو اليد باعنيه ابى وصى القاضى لم قبلك بثمن المثل لحاجته الى قضاء الدين فقال الوصى نعم ولكن وقع البيع باطلا لانه باع بغبن فاحش او ترك الميت منقولا يفى بالدين فلم يكن بيع العقار محتاجا اليه واقام بينة تسمع

(قنية في الدفع في الدعوى)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقنی عمرودن طلب ایتدکده عمرو مبلغ مزبوری سکا ویرمشیدم دیو دعوی وزید انکار ایتمکله عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایدوب مرافعه اولدقلری قاضی زیدی دفعله حکم ایتدکدنصکره زید عمرودن سن دعوای مزبورکده مبطل اولوب حقی وجه محرر اوزره اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی و عمرونك اقرارینه مشروحنه اقامت بینه ایدیجك عمروی دفع ایدرب مبلغ مزبوری عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(برهن على قوله انه مبطل في الدعوى او شهودی كذبة اولیس لی علیه شئ صح الدفع (درر فی الاشتراء) وكما يصح الدفع بعد البرهان يصح قبل اقامته ايضا وكذلك يصح قبل الحكم كما يصح بعده ودفع الدفع ودفعه وان كثر صحيح فى المختار

(من دعوى البزازية)

زید عمرو متوفانك ورثه سی یدلرنده اولان منزل ایچون ملکمدر دیو دعوی ایتدکده ورثه سن منزل مزبوری حیاتنده عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتمشیدك دیو دعوی وزید بیع وتسلیم وقبض ثمن اکراه معتبرایله اولمشیدی دیو دعوی واکراه معتبری اثبات ایدیجك ثمن مزبوری ورثه یه رد ایدوب منزل مزبوری ورثه دن المغه قادر اولورمی * الجواب *اولور

(وان ادعى احدهما البيع عن طوع والاخر عن اكراه اختلفوا فيه والصحيح ان القول قول من يدعى الطوع كما فى الصحيح والفاسد وكذا لو اختلفا على هذا الوجه فى الصلح والاقرار كان القول قول مدعى الطوع والبينة بينة الاخر فى الصحيح من الجواب وقال بعضهم بينة الطوع اولى (خانيه فى البيع الفاسد)

هند زیددن ساکن اولدیغی دار بطریق العاریه شوقدر اقچه ویرمشیدم دیو دعوی وزید مبلغ مزبور ابتداء عملده فلان زمانده تعدی وتقصیرمسز ضایع اولمشیدی دیو دعوی ایتدکده هند سن اول زماندنصکره مبلغ مزبور یدمده قالدی دیو اقرار ایتمشیدك دیو دعوی وزیدك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك زیدی دفع ایدوب مبلغ مزبوری زیددن المغه قادره اولورمی * الجواب * شهود عدول ایله اثبات ایدرسه اولور

(كما يصح الدفع يصح دفع الدفع ومازاد عليه وهو المختار وكما يصح قبل اقامة البينة يصح بعدها وكما يصح الدفع قبل الحكم يصح بعد الحكم (فصولين فى العاشر) دعوى الاقرار فى طرف الدفع يصح على المختار (خزانة المفتين فى الدعوى بسبب الاقرار)

زید عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی

ایتدکده ورثه زید بن سن فلان زمانده مبلغ مزبوردن عمروك ذمتنی ابرا ایتمشیدك دیو دعوی
وزید انکار ایدوب ورثه مدعالرینه اقامت بینه ایتدکلرنده زید عمرو حیاتنده اول
زماندنصکره جهت مزبوره دن باکه اولقدر اقچه دینی اولدیغنی اقرار ایتمشیدی دیو دعوی
وعمروك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایلسه ورثه یی دفع ایدوب بعد الحلف مبلغ مزبوری
عمروك ترکه سندن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور
(فقط) برهن انه ابرأني عن هذه الدعوى ثم ادعى المدعى ثانيا انه اقرلي بالمال بعد ابرائي
فلو قال المدعى عليه ابرأني وقبلت الابراء اوقال صدقته فيه لايصح هذا الدفع يعني دعوى
الاقرار ولو لم يقله يصح الدفع لاحتمال الرد والابراء يرتد بالرد فيبقى لمال عليه بخلاف قبوله
اذ الابراء لايرتد بالرد بعد قبوله سئل (شين) عمن ادعى مالا فبرهن خصمه انك اقررت بالابراء
فبرهن المدعى انك اقررت بهذا المال بعد اقراري بالبراءة هل يندفع دفع المدعى عليه اجاب
لا ولو برهن انك اقررت به بعد دعواك اقراري بالبراءة تقبل والفرق انه لما قال بعد اقراري
بالبراءة صار مقرا في هذه الحالة فكان دعواه اقراره بالمال سابقا على اقراره بالبراءة
وفي الاقرارات يعتبر الاخر بخلاف مالو قال بعد دعواك اقراري بالبراءة لانه
لايقتضي الاقرار بها (فصولين في العاشر)
زید متوفانك ورثه سی عمرودن زیدك ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقی وار دردیو
دعوی وعمرو زید صحتنده مبلغ مزبوردن ذمتمی ابرا ایتمشیدی دیو دعوی وورثه انکار ایدوب
عمرو مدعاسنی اثبات ایتدکده ورثه زیدك فوتندنصکره مبلغ مزبوردن ذمتنده دینی اولدیغنه
عمروك اقرارینی اثبات ایلسه لر عمروی دفع ایدوب مبلغ مرقومی عمرودن المغه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
ادعى على اخر مالا فقال الخصم المدعى عليه على وجه الدفع ابرأني عن دعواه و برهن
فادعى ثانيا انه اي المدعى عليه اقر بعد الابراء فلو كان قال اي الخصم ابرأني وقبلته اوقال
صدقته في ذلك لم يصح دفع الدفع يعني دعوى الاقرار وان لم يكن قال قبلت الابراء صح
لانه اذا لم يقل ذلك جاز ان يكون المال عليه لرده الابراء لانه يرتد بالرد بخلاف ما اذا قال
قبلت الابراء لانه بعد القبول لايرتد بالرد كذا في الفتاوى الظهيريه
(درر في الاستثناء)
زید متوفانك ورثه سی عمرودن زیدك ذمتکده شوقدر اقچه حقی واردر دیو دعوی وعمرو
کرچك زیدك ذمتمده اولقدر اقچه حقی واردر لکن شومقوله برمتاعمی دین مزبوره
مقابله سنده زیده رهن وتسلیم ایتمشیدم اول متاعی احضار ایلك بعده دین مزبورنی
ادا ایدهیم دیو دعوی ایتدکده ورثه زید حیاتنده فك رهن ایدوب اول متاعی سا که تسلیم
ایتمشیدی دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه ورثه مدعالرینه اقامت بینه ایدیجك عمروی دفع
ایدوب مبلغ مرقومی عمرودن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(ویصدق المرتهن في دعوى الهلاك ولايصدق في دعوى الرد (عتابيه في الثالث عشر
بعد المائة) سئل عن المرتهن اذا ادعى رد المرهون الى الراهن هل يصدق بلا بيان اجاب

لايصدق بلا بيان (فتاوى ابن نجيم)

زيد عمرودن ذمتكده قرضدن بوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى و عمرو سن مبلغ مزبورى قبضه بكرى توكيل ايتكله مبلغ مزبورى فلان زمانده بكر ورمشيدم ديو دعوى وزيد نكار ايدوب عمرو مدعاسنى اثبات ايتدكده زيد عمرولئ اول زماندنصكره جهت مزبوره دن كندويه اوالقدر اقچه دينى اولديغنه اقرارينى اثبات ايلسه عمروى دفع ايدوب مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(دعوى الاقرار فى طرف الدفع يصح على المختار

(خزانة المفتين فى الدعوى سبب الاقرار)

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن بوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى و عمرو سن مبلغ مزبورى بندن تماما اخذ ايدوب حتى اقرار دخى ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده زيد اقرار مزبور مواضعه طريقيله اولمشيدى ديو دعوى ومواضعه يى تفسير ايدوب مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايلسه عمرو مجرد اقرار مزبوره بناء مبلغ مزبورى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ثم كما لايجوز بيع التلجئة لايجوز الاقرار بالتلجئة بان يقول لآخر انى اقرلك فى العلانية بمالى او بدارى وتواضعا على فساد الاقرار لايصح اقراره حتى لايملكه المقرله (من بيوع البدايع فى شرائط الصحة) وان ادعى احدهما ان هذه لاقرار هزل وتلجئة وادعى لآخر انه جد فالقول لمدعى الجد وعلى لآخر البينة (تاتارخانيه فى الثامن من البيوع)

زيد فوت اولوب زوجهسى هندى وساير ورثهسنى ترك ايدوب هند ساير ورثهدن زيدك ذمتنده شوقدر اقچه مهرم واردر ديو دعوى وساير ورثهسن فلان تاريخده مهرمى زيده هبه ايتمشيدك ديو دعوى وهند انكار ايدوب ساير ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايلسهلر هند اول تاريخدنصكره زيد صحتنده اولقدر اقچه مهرم ذمتنده دينى اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى وزيدك اقرار مشروحنه اقامت بينه ايديجك ساير ورثه يى دفع ايدوب مهر مزبورى تركهٔ زيددن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(امرأة وهبت مهرها من زوجها ثم ان لزوج بعد ذلك اشهد على ان لها عليه كذا من مهرها تكلموا فيه والمختار للفقيه ابى الليث ان اقراره جائز لانه تصرف فيجب تصحيحه وقد امكن بان يجعل كان الزوج بعد هبة المهر زادلها مهرا وقبلت المرأة الزيادة واوزاد فى مهرها بعد هبة المهر وقبلت المرأة الزيادة جازت الزيادة وكذا هذا (فى اثنا من من طلاق الولوالجية) اقر بمهر المثل ثم برهن بعد موته انها وهبت المهر لزوجها قالوا ترد البينة للتناقض واحتمال العقد فى مرض الموت ثانيا (فصولين فى الرابع والثلثين) لكن لابد فى السؤال ان يقال بعد الحلف لانه دعوى الدين فى التركة (لمرتبه)

زيد متوفانك اوغلى عمرو زيدك آخر اوغلى بكرك يدنده اولان شوقدر اشيا ايچون زيدك تركهسندندر حصهمى ويرديو دعوى و بكر اشياء مزبوره بنم ملكمدر حتى سن اشياء مزبوره تركهدن اولميوب بنم ملكم اولديغنى اقرار ايتمشيدك ديو دعوى ايتدكده عمرو اقرار مزبوره

مواضعه طريقيله ونشبدى ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره ثبات ايلسه بكر مجرد اقرار ايلدك ديو عمروى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مر نقله من التاتارخانيه)

﴿ فى المخمسة ﴾

ماقول مولانا شيخ الاسلام ومفتى الانام كاشف اسرار الحقايق الدينيه مد الله تعالى ظلال بقاه ورضى الله تعالى عنه وارضاه فى رجلين استأجرا بيتا موقوفا من اوقاف خليل الرحمن على نبينا وعليه التحية من متوليها واتخذاه معصر الزيتون وتصرفا فيه باجر معلوم وجاء آخر ادعى عليهما ان هذا البيت قد كان ملكا لابى مات وتركه ميراثا لى وقالا فى جوابه ان البيت وقف من اوقاف خليل الرحمن على نبينا وعليه السلام آجره متوليه الغائب عن المجلس منا وسلمه الينا لاملك لنا فيه قط واقاما على ذلك بينة فهل تندفع عنهما خصومة المدعى افتونا مأجورين * الجواب * نعم تندفع عنهما خصومته قال ذو اليد هذا الشئ المدعى منقولا كان او عقارا اودعنيه او اعارنيه او آجرنيه او رهننيه زيد الغائب او غصبته منه وبرهن عليه دفعت خصومة المدعى للملك المطلق لان يد هؤلاء ليست يد خصومة وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى ان عرف ذو اليد بالحيل لاتندفع وبه يؤخذ ملتقى واختاره فى مختار وهذه مخمسة كتاب الدعوى لان فيها اقوال خمسة علماء كما بسط اولان صورها خمس عينى وغيره (الدر المختار فى دفع الدعاوى ملخصا)

هند وزينب خديجه نك يدنده اولان منزل ايچون ملكمزدر ديو دعوى ايتدكارنده خديجه منزل مزبورى زيد غائب باكدينى مقابله سنده رهن ايتمشيدى ديو دعوى وهند وزينب انكار ايدوب خديجه نك مدعاسى ثابت اولمسه قول مجرديله مزبورلرى دفعه قادره اولورمى * الجواب * اولماز
(ظاهر اليد يوجب توجه الخصومة ولايندفع عنه باحالة اليد الى غيره الا بحجة يقيمها لان مجرد قوله ليس بحجة فى ابطال حق الغير الا اذا اثبت ذلك بالحجة لانه يريد دفع الخصومة ولايمكنه ذلك الابجعل الحاضر خصما عن الغائب فينتصب الحاضر خصما
(شرح الجامع الكبير للحصيرى فى الدعوى والبينات)

رقه منقاده اولوب هندك يدنده اولان زينب بن حرة الاصل ديو دعوى ايتدكده هند سن زيد غائبك ملكى اولمغله زيد سنى باكه ايداع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدنجك زينبى دفعه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(ولو ان العبد اقام البينة ان فلانا اعتقه واقام صاحب اليد البينة ان فلانا ذلك اودعه يقبل ويبطل بينة العبد ولايحال بينه وبين العبد قياسا ويحال استحسانا ويؤخذ من العبد كفيل بنفسه حتى لايهرب فاذا حضر الغائب فان اعاد البينة عتق والافهو عبد كذا فى محيط السرخسى وكذا لو اقام ذو اليد البينة ان فلانا آخر اودعه اياه كذا فى الخلاصة لو ادعى العبد انه حر الاصل فالقول للعبد فان اقام ذو اليد البينة على الملك والايداع تقبل

وان اقام على ايداعه حبس لاتقبل بخلاف الدار وان برهن على الملك والايداع
وبرهن العبد على حريته لاصل حيل بينهما بكفيل كذا فى الكافى
(هنديه فى السادس من الدعوى)

زيد عمروك يدنده اولان مصحف شريف ايچون ملكمدر ديو دعوى ايتدكده عمرو اول
مصحفى بكر غائب باكه ايداع وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنى اثبات ايدنجك
زيدى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اذا قال المدعى عليه هذا الشئ اودعنيه فلان الغائب اورهنه عندى اوغصبته منه
اواعارنى اوآجرنى اودفع الى رجل اعرفه بوجهه دون نسبه واقام البينة على ذلك يندفع
الخصومة عنه لانه ثبت ان يده ليست بيد خصومة (مختارات النوازل
فيما يندفع الخصومة)

زيد عمروه شوقدر اقچه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبور عمروك يدنده ايكن
بكر زيدك غيابنده عمرودن زيد مبلغ مزبورى بندن غصب ايدوب بعده سا كه ايداع
وتسليم ايتمشيدى مبلغ مزبورى ويرديو دعوى ايلسه مسموعه
اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوادعى انه له غصبه منه فلان الغائب وبرهن عليه وزعم ذواليدان هذا الغائب
اودعه عنده اندفعت لتوافقهما ان اليد لذلك الرجل (الدر المختار فى دفع الدعاوى)

* فى دعوى النسب والارث *

زيد متوفانك زوجهسى هند دن غيرى ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركهسنك ثلثة
ارباعنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكدنصكره بكر ظهور ايدوب بن زيدك لابوين
عمى اوغلى وعصوبت جهتندن حصرا وارثى يم ديو دعوى ومدعاسنى جم غفير ايله
اثبات ايلسه عمروك مقبوضنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان اقام اى البينة قضى عليه لانه نور دعواه بالبينة فهى فعيلة من البيان فانها دلالة
واضحة يظهر بها الحق عن الباطل (درر فى الدعوى)

زيد فوت اولوب اناسى هندى ترك ايتمكله هند تركهٔ زيدى قبض ايتدكدنصكره عمرو
ظهور ايدوب بن زيدك لابوين عمى اوغلى وعصوبت نسبيه جهتندن وارثى يم ديو
هند دن دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايتدكده هند قبل الحكم سن زيدك لام عمى
اوغلى سن ديو دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايديجك عمروى دفعه
قادره اولورمى * الجواب * اولور

(برهن انه ابن عمه لابيه وامه وبرهن الدافع انه ابن عمه لامه فقط اوعلى اقرار الميت به
اى انه ابن عمه لامه فقط كان دفعا قبل القضاء بالاول لابعده لتأكده بالقضاء
بخلاف الاول (من دعوى الدرر فى الاستشراء)

زيد متوفانك ظاهرده زوجهسى هند ايله قزى زينبدن غيرى وارث معروفى اولمامغله
تركهسنى هند وزينب قبض ايتدكلرندنصكره خديجه ظهور ايدوب بن زيدك لابوين

قزقرنداشی یم دیو زینبدن دعوی ایتدکده قبل القضاء زینب سن زیدك لام قز قرنداشی سن دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك خدیجه یی دفعه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ولو برهن انه ابن عمه لابیه والمدفع برهن الدافع انه ابن عمه لامه لالابیه قبل الحکم بالاول یندفع وکذا لو برهن ان المیت اقر انه ابن عمی لامی لالابی (فصولین فی العاشر)

زید متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله ترکه سنی امین بیت المال اولان عمرو ضبط ایتدکد نصکره هند ظهور ایدوب زید بنم قولم اولوب ملکمده ایکن اعتاق ایتمشیدم دیو دعوی وعمرو انکار ایلسه هند مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك ترکه یی عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(الولاء یظهر بالبینة مرة و بالاقرار اخری اما البینة فنحو ان یدعی رجل انه وارثه بولاء العتاقة فشهد له شاهدان ان هذا الحی اعتق هذا المیت وهو یملکه وهو وارثه لایعلمون له وارثا غیره جازت الشهادة لانهم شهدوا شهادة مفسرة لاجهالة فیها فقبلت ولو شهدا ان المیت مولاه وانه وارثه لاوارث له غیره لم تجز الشهادة حتی یفسرا الولاء (من ولاء البدایع فیما یظهر به الولاء وفیه تفصیل)

هند معتقهٔ متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمامغله ترکه سنی امین بیت المال اولان زید قبض ایتدکد نصکره عمرو ظهور ایدوب بن هندی اعتاق ایدن زینبك اوغلی وهندك عصوبت سببیه جهتندن حصرا وارثی یم دیو دعوی ومدعاسنی جم غفیر ایله اثبات ایدیجك ترکهٔ هندی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واذا مات العبد المعتق عن صاحب فرض وعن مولی معتق او عصبة المعتق فیعطی لصاحب الفرض فرضه والباقی لمن یستحق بالولاء (فیض الکرکی)

باباسی حر الاصل عجمی اولان هند متوفانك ترکه سنی حصرا وارثه سی قزی زینب قبض ایتدکد نصکره عمرو ظهور ایدوب بن هندك اناسی خدیجه یی اعتاق ایدن بکرك لابوین ارقرنداشی اوغلی وهندك عصوبت سببیه جهتندن وارثی یم دیو دعوی وزینب انکار ایدوب عمرونك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله ترکه دن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(اذ بمجرد الدعوی لایثبت الحق (درر فی القسامه)

زید متوفانك ظاهرده قزلری هند وزینبدن غیری وارثی اولمامغله ترکه سنی هند وزینب قبض ایدوب بعده عمرو ظهور ایدوب زید بابام بکر متوفانك قولی اولوب ملکنده ایکن اعتاق ایتمشیدی بکرك بندن غیری عصبه سی اولمامغله بن زیدك ولاجهتندن وارثی یم دیو دعوی ومدعاسنه وجه شرعی اوزره اقامت بینه ایدوب بعد الحکم ترکه دن حصه سنی الدقد نصکره بشر زید بنم معتقم اولوب زیدك ولاجهتندن بن وارثی یم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو جاء احد المدعین اولا واقام البینة انه اعتق المیت وهو یملکه وقضی القاضی

بيننه ثم جاء الآخر وادعى واقام البينة انه اعتق الميت فالقاضى لايقضى للثانى واوجاءا معا وادعيا واقاما بينة على دعواهما قضى بالولاء بينهما (من ولاء المحيط البرهانى)

﴿فيمن يكون خصما ومن لا﴾

زيد مقتولك ورثه سى عمرولك قولى بكردن زيدى سن قتل ايلدك ديو دعوى ايتمك استدكارنده عمرولك حضورى لازممیدر * الجواب * لازمدر

(والمحجور يؤاخذ بافعاله لا باقواله الا فيما يرجع الى نفسه كالقصاص والحدود وحضرة المولى لايشترط فان لم يقر لكن اثبت عليه البينة فحضرة المولى شرط الاعند الامام الثانى ولو اتلف مالا يؤاخذ به فى الحال اما الاقرار بجناية توجب الدية او الفداء لايصح محجورا او مأذونا (بزازيه فى المأذون)

زيد عمرولك قولى بكرلك يدنده اولان شو قدر اشيايى غصبا اخذ ايتدكد نصكره بكر آخر دياره كيدوب بعده عمرو زيدن سن قولم بكردن غصبا اخذ ايتديكك اشياء مزبوره بنم ملكممدر ديو بكرلك غيابنده دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(اما لو كان من جهة قن المدعى وديعة او غصبا او دينا من قرض او ثمن مبيع فاقر من عنده المال انه من حصل المال من جهته هو قن المدعى وصدقه المدعى لايؤمر بدفع المال الى المدعى عينا كان او دينا اذ القن هو الخصم فيما فى يده هذا لو اقر بان المال من جهة قن المدعى ولم يقر بالملك للمدعى فلو اقر به مثلا بان قال هذا مالك غصبه منك قنك فدفعه الى وصدقه والمدعى لايجبر القاضى على التسليم الى المقر له لانهما تصادقا على وصوله من جهة الغائب فقد تصادقا انه ليس بخصم كما فى لمسئلة المخمسة (فصولين فى الثالث)

زيد قولى عمروه تجارت ايتمك ايچون شوقدر اقچه ويردكد نصكره بكر مبلغ مزبورى عمرودن غصبا اخذ ايلسه زيد مبلغ مزبورى عمرولك حضورنده بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(غصب من عبد الفا وغاب العبد ثم حضر مولاه فادعاه على الغاصب لا تسمع بلا حضور العبد عينا كان او دينا سواء اقر بالملك للمدعى اولم يقر (من دعوى البزازية فيمن يشترط حضرته للخصا)

هند متوفاتك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان زيد قبض ايتدكده زيد هندلك برقاچ كسنه لر ذمتلرنده اولان شو قدر اقچه سنى رأى حاكله مزبورلردن الدقد نصكره هندلك زوجى عمرو ظاهر اولسه عمرو تركه دن حصه سنى زيدن الدقده مبلغ مزبوردن دخى حصه سنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ادى مديون الى الوصى يبرأ اصلا ولو الى وصى فدفع الى بعض ورثته يبرأ عن حصته خاصة (فصولين فى الثامن والعشرين) ولو لم يكن للميت وارث فجاء مدعى الدين نصب القاضى للدعوى كما فى ادب القاضى للخصاف وظاهره ان وكيل بيت المال

لبس بخصم (من قضاء البحر الرائق فى مسائل شتى)

زيد فوت اولدى بيله دفن ايلدك ديو بعض كسنه لر قاضى حضورنده على طريق الشهاده خبرويروب حاكم زيدك وفاتنه حكم وموجود وارث معروفى اولمامغله متركاتنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايدوب ذمم ناسده اولان اقچه لرينى دخى امر حاكمله قبض ايلدكدنصكره زيد فوت اولمامش اولوب كلدكده ذكر اولنان اقچه لرينى مديونلردنمى الور يوخسه عمرودنمى الور * الجواب * حاكم بعض كسنه لر شهادت شرعيه ايتمكسزين مجرد خبرويرملريله ايتديسه زيد ديونن ذمم‌دن طلب حاكم وصى نصب ايتمش دكل ايسه مجرد حاكم امر ايتمسيله ويرن مديونلردن الور (يستفاد مما مر من الفصولين والبحر)

زيد فوت اولوب اوغلى عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده قبل القسمه بكر زيد ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو عمروك يوزينه دعوى وعمرو انكار ايتدكده بكر مدعاسنه اقامت بينه ايدوب بعد الحلف والحكم مبلغ مزبورى تركه‌دن الحق استدكده سائر ورثه بكره مبلغ مزبورى بزم يوزيمزه دخى اثبات ايله والا ويرمزز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(احد الورثة يصلح خصما عن المورث فيماله وعليه ويظهر ذلك فى حق الكل الا انه قبض حصته فقط اذا ثبت حق الكل وانما يثبت لو ادعاه وقضى به اما لو ادعى حصته فقط وقضى بها فلا يثبت حق الباقين (فصولين فى الثامن والعشرين)

زيد متوفانك ورثه سى تركه زيدى اقتسام ايتدكلرندنصكره عمرو ورثه‌دن يالكز بكره ظفر بولوب زيد ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وبكر انكار ايتدكده عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايدوب بعد الحلف بكر مبلغ مزبوردن عمرو ايله شوقدر اقچه يه صلح اولوب بكر دخى بدل صلحى تركه‌دن مقبوضندن امر حاكمله ويرسه بكر بدل صلحدن سائر ورثه‌نك حصه‌لرينه اصابت ايدن مقدار ايله سائر ورثه‌يه مقبوضلرندن مراجعته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفيها ادعى على بعضهم دينا على الميت فصالحه وبعضهم غائب فحضر ولم يجز فلو ثبت الدين بالبينة وادى بدل الصلح من التركة بامر القاضى صح ورجع لو من مال نفسه اذ دفع بامر القاضى بحجة شرعية والدين لو ثبت ببينة وادى احد الورثة من مال نفسه رجع ولو دفع من التركة بلا قضاء القاضى فللغائب استرداد حصته ولو من مال نفسه لا يرجع على الغائب اذ لم يثبت الدين بحجة شرعية (فصولين فى ١٨)

زيد معتق فوت اولوب آخر ديارده اولان اناسى هندى ترك ايتدكده عمرو ظهور ايدوب زيدك مديونى بكردن زيد عبد معتقم اولوب زيدك وراثتى هند ايله باكه منحصر اولمغله زيدك ذمتكده اولان شوقدر اقچه حقندن حصه‌مى ويرديو دعوى وبكردن مزبورى اقرار لكن عمروك وراثتنى انكار ايتدكده عمرو مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب بعد الحكم مبلغ مزبوردن حصه‌سنى بكردن السه حالا هند كلدكده عمروه

ورثه نی بنم یوزیمه اثبات ایله ولاجله ترکه یی بن قبض ایدرم دیمکه
قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(ان بینة الارث لاتسمع الاعلی خصم وهو وارث اودائن اومدیون اوموصی له
(فصولین فی الثامن والعشرین)
زید متوفانك وارثلری اوغلی عمرو ایله قزی هند ترکه سنی اقتسام ایتدکلرند نصکره
بکر عمرودن زید ذمتنده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ومدعاسنی وجه
شرعی اوزره اثبات ایتمکله بعد الحلف والحکم مبلغ مزبوردن عمروك حصه سنه
اصابت ایدن مقداری عمرودن الدقده بکر هندك حصه سنی دخی هنددن طلب
ایتدکده هند دینی تکرار بنم یوزیمه اثبات ایتمیجه ویرمم دیمکه
قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(واذا توفی رجل وادعی رجل علیه حقا اوشیئا مما فی یده دارا اوضیعة اوعقارا اوغلاما
اوعروضا اوادعی علیه دینا فخاصمه فی ذلك بعض الورثة اوالوصی واراد ان یثبت
علیه حقه ذلك بحضر وارث واحد اوالوصی فذلك جائز علی جمیع الورثة
(خزانة المفتین فی الدعوی علی الورثة)
زید عمرو متوفانك ورثه سندن عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده
ورثه دن بکر اقرار وسائرلر انکار ایدوب بعده بکر قبل القسمه ترکه دن اولقدر اقچه یی
سائر ورثه اذنلرنسز زیده ویرسه سائر ورثه مبلغ مزبوردن حصه لرینی بکره تضمینه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(ادعی علی میت حقا اوشیئا مما کان بیده فاقر الوارث به لزمه فی حصته حتی یستغرقها
اذ قر علی نفسه فیصح و بقیة الورثة علی حقوقهم اذلم یصح اقراره علیهم
(فصولین فی التاسع والعشرین)
زید فوت اولوب صغیر اوغلی عمروی وسائر ورثه سنی ترك ایدوب حاکم بکری صغیره
وصی نصب ایتدکدنصکره قبل القسمه بشر زید ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه
حقم واردر دیو بکرك یوزینه دعوی و بکر انکار ایتمکله بشر مدعاسنی وجه شرعی
اوزره اثبات ایدوب بعد الحلف والحکم مبلغ مزبوری ترکه دن الق استدکده سائر
ورثه دینی بزم یوزیمزه دخی اثبات ایله والا ویرمزز دیمکه قادر
اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(ذکر الخصاف ادعی علی میت حقا فخصمه الورثة والوصی والحکم علی احد الورثة
حکم علی الکل وان لم یکن فی یده شیء من الترکة (بزازیه فی دعوی الدین) ولواثبت
علی من یصح نبانه علیه کوصی اووارث ثبت له حق الاستیفاء منهما
(فصولین فی الفصل الثامن)
زید متوفانك ظاهرده وارث معروفی اولمغله امین بیت المال ترکه سنی قبض ایدوب
بعده ترکه دن برمنزلی رأی حاکمله ثمن مثله عمروه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدنصکره

هند عمروه بنم زيد ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر مجرد سن منزلی اشترا ایتکله یوز یکه اثبات ایدوب مبلغ مزبوری سندن الورم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(لایملك الداین اثبات الدین علی الغریم الذی للمیت علیه دین ولا علی الموصی له (عمادیه فی الثانی والعشرین)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنی المدین زید فوت اولدقده بکر ظهور ایدوب زیدك وارثی یاوصیسی حاضر دکل ایکن مجرد عمرو مدیون اولمغله زید ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو عمروك یوزینه دعوی واثبات ایدوب عمرودن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(برهن علی مدیون مدیونه لایقبل ولایملك اخذ الدین منه لکن اذ ثبت الدین فی الترکة واقر رجل عند الحاکم ان علیه لهذا المیت کذا یأمره الحاکم بدفع ماعلیه الی داین المیت (فی الرابع من دعوی البزازیه)

زید قرنداشی عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی منزلدن حصه سنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم وقبض ثمن ایتدکدن صکره زید فوت اولوب زیدك ورثه سندن بکر عمرودن زیدك حصهٔ مرقومه یی جنونی حالنده بیع ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایتدکده عمرو زید عاقل ایکن بیع ایتمشیدی دیو دعوی ومدعاسنی بکرك یوزینه وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب بکری دفعله حکم اولنسه سائر ورثه عمروه مدعاکی بزم یوزیمزه تکرار اثبات ایله والا حصهٔ مزبوره یی سندن الورز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وبینة کون المتصرف ذا عقل اولی من بینة کونه مخلوط العقل او مجنونا (تنویر الابصار) احد الورثة یصلح خصما عن المورث فیماله وعلیه ویظهر ذلك فی حق الکل (فصولین فی الثامن والعشرین)

ثلثی زیدك ملکی ثلثانی عمروك وقفی اولمق اوزره زید ایله وقف مزبور متولیسی بکرك تصرفلرنده اولان عقار ایچون بشر ملکمدر دیو دعوی واثبات ایدوب المق استدکده وقف جانبندن خصم شرعی یوغیکن زیدك یوزینه دعوی ایلسه زیدك حصه سندن زیاده ده دعواسی مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ادعی علیهما ان الدار الذی بیدکما ملکی فبرهن علی احدهما فلو کان الدار بید احدهما بارث یکون الحکم علیه حکما علی الغائب اذ احد الورثة ینتصب خصما عن البقیة ولو لم یکن کل الدار بیده لایکون هذا قضاء علی الغائب بل یکون هذا قضاء بما فی ید الحاضر علی الحاضر ولو بید هما او بید احدهما بشراء لایکون الحکم علی احدهما حکما علی الآخر (فصولین فی الرابع)

زید متوفانك وارث معروفی اولمامغله ترکه سندن شوقدر اشیایی امین بیت المال اولان عمرو قبض ایتدکدن صکره بکر زیدك شوقدر اقچه مدیونی بشردن زید حیاتنده بنم ایچون وارثمدر دیو اقرار بندنی تصدیق ایدوب زید مصرا فوت اولمشیدی اویله

اولنحق مبلغ مزبوری باکا ویریور دعوی و بسمر انکار ایدوب بکر مدعاسن وجه شرعی اوزره اثبات ایدکله مبلغ مزبوری بسر دن السه حالا بکر ترکه دن عمروک مقبوضی اولان اسبابی دخی عمرودن طلب ایتدکده عمرو مدعاکی تکرار بنم یوزیمه اثبات ایله والامبلغ مزبوری دخی سندن الورم دیوب ویرمامکه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(والمودع والغاصب اوالمديون لا يكون خصما للموصى له وان كان الذى فى يده المال مقرا بانه لمتوفى فالخصم وصيه اووارثه لا الموصى له وان انكر الذى فى يده المال ان يكون مال المتوفى يجعله الحاكم خصما و يعطيه ثلث ما فى يده اذا ثبت الموصى له ذلك وقولهم الموصى له ليس بخصم يراد به الموصى له بالثلث اما الموصى له بجميع المال او بما زاد على الثلث فهو خصم اذا صح لعدم الوارث لان استحقاق الزائد على الثلث من خصائص الوارث فيلحق فى الحكم بالوارث (فى الخامس عشر من دعوى البزازية)

زید متوفاک ورثه سندن هند عمرو متوفانک ترکه سی وافیه سنی قبض ایدن ورثه سندن زیدک عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقی واردر دیر دعوی وعمروک ورثه سی انکار ایتملریله هند مدعاسنه اقامت بینه ایدوب بعد الحلف مبلغ مرقومدن حصه سنی عمروک ورثه سندن السه زیدک سائر ورثه سی مبلغ مرقومدن حصه لرینی عمروک ورثه سندن طلب ایتدکلرنده عمروک ورثه سی مزبور لره سزدخی اثبات ایلک والا حصه کزی ویرمازز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ادعى بيتا ارثا لنفسه ولاخوته الغيب وسماهم وقال الشهود لا نعلم له وارثا غيرهم تقبل البينة فى ثبوت البيت للميت اذ احد الورثة خصم عن الميت فيما استحق له وعليه الا يرى انه لو ادعى على الميت دين بحضرة احدهم يثبت فى حق الكل وكذا لو ادعى احدهم دينا على رجل للميت و برهن يثبت فى حق الكل (فصولين فى الرابع) لكن لابد ان يحلف سائر الورثة فحينئذ ينبغى ان يقيد فى السؤال كما لا يخفى (لمرتبه الفقير)

زید شو قدر اسباسنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدکد نصکره بکر اشیاء مرقومه یی غصبا عمرودن اخذ واستهلاک ایلسه عمرو اشیاء مزبوره یی بکره تضمینه قادر اولور می * الجواب * اولور

(اتلف وديعة انسان فللمودع ان يخاصمه و يغرم القيمة (فى الخامس من وديعة البزازية)

زید آتنی عمروه ایداع وتسلیم ایدوب آخر دیاره کتدکد نصکره بکر آتی تغلبا عمرودن السه عمرو آتی بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ان للغاصب والمودع يدا معتبرة فاذا وجد معترض على يده كان له ولاية الاسترداد (من بيوع شرح الجامع للحصيرى)

زید شو قدر انجیرینی بیع ایچون عمروه دفع وتسلیم ایتدکد نصکره بکر انجیری عمروک یدندن غصبا اخذ واستهلاک ایلسه زید اول انجیری بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة (درر فى الغصب)
بر وقف قريه نك اراضيسندن اولمق اوزره رعايانك طاپو ايله متصرف اولدقلرى
اراضى ايچون عمرو سپاهى تيمارم اراضيسندندر ديو دعوى ايتدكده متولينك
حضورى لازممىدر * الجواب * لازمدر
(فى دعوى المستأجر يشترط حضرة العاقدين اذالملك للموجر واليد للمستأجر
فيشترط حضرتهما كالرهن (نور العين فى الثالث)
بر وقفك متولىسى زيد عمرودن بندن مقدم وقف مزبوره متولى اولان بكرك ادانه سيله
ذمتكده مال وقفدن شوقدر اقچه واردر ديو دعوى وعمرو انكار ايلسه زيد مدعاسنه
اقامت بينه ايديجك مبلغ مزبورى وقف ايچون عمرودن المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور
(لو آجر القيم ثم عزل ونصب قيم آخر فقيل اخذ الاجر للمعزول والاصح انه للمنصوب
لان المعزول آجرها للوقف لا لنفسه (من وقف القنية فى تصرفات القيم)
زيد متولىسى اولديغى وقف مخزنى عمروه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره بكر زيد اول
مخزنى سا كه ايجار ايتمزدن مقدم با كه ايجار ايتمشيدى لكن با كه تسليم ايتميوب سا كه
تسليم ايلدى ديو دعوى مراد ايتدكده متولينك حضورى
لازممىدر * الجواب * لازمدر
(المستأجر هل يصلح خصما مثلا ادعى عليه انه استأجر الدابة قبله اوانها ملكه
اختلف فيه المتأخرون فقيل انه خصم لانه يدعى المنفعة ومن يدعى الملك لنفسه فى شئ
ينتصب خصما لمن يدعيه قال (صد) هذا القول اقرب الى الصواب وقيل لا ينتصب
خصما الا اذا ادعى الفعل عليه بان يقول غصبتها منى امابدون دعوى الفعل عليه
بان قال مثلا استأجرتها قبلك وسلمها اليك لا لى لا ينتصب خصما وبه افتى (ظ) وقال
(مح) هو الصحيح اذلا يدعى ملك الغير كمستعير فلا يكون خصما (فصولين ٣)
زيدك ملكى اولوب عمروك تحت اجاره سنده اولمق اوزره يدنده اولان دكان ايچون
بكر زيد اول دكانى سا كه ايجار ايتمزدن مقدم با كه مدت معلومه تمامنه دك ايجار وتسليم
ايدوب بعده سن اول دكانى بندن غصبا اخذ ايلدك ديو دعوى وعمرو بالكليه
انكار ايلسه بكر مدعاسنه اقامت بينه ايديجك دكانى عمرودن الوب مدت اجاره
تمامنه دك ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ادعى على آخر انى استأجرت الدار التى فى يدك قبل ان تستأجرانت ان ادعى عليه
فعلا بان قال انا قبضتها فاخذتها منى بغير حق ينتصب خصما ولو قال انا استأجرت
قبلك ولكن يسلم اليك لا ينتصب خصما لان المستأجر لا ينتصب خصما لا فى اثبات الملك
ولا فى اثبات الاجارة الا بدعوى الفعل عليه (منية المفتى فى الدعوى)
زيدك وقفى اراضيسندن اولمق اوزره رعايانك طاپو ايله متصرف اولدقلرى اراضى
ايچون عمروك وقفى متولىسى بكر عمروك وقفى اراضيسندندر ديو دعوى واقامت

بينـه اثبات استدكده زيدك وقنى متولبسى بشرك حضورى لازممدر
* الجواب * لازمدر (مرتقله من منية المفتى ومن الفصولين)
زيد عمرو متوفانك صغير اوغلى بكر محجورك وصيسى حاضر دكل ايكن عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو صغيرك يوزينه دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايلسه مسموعه ومقبوله اولورمى * الجواب * اولماز
(واما الشرائط المصححة للدعوى فانواع منها عقل المدعى والمدعى عليه فلا يصح دعوى المجنون والصبي الذى لا يعقـل وكذا لا تصح الدعوى عليهما حتى لا يلزم الجواب ولا تسمع البينـة لانهما مبنيان على الدعوى الصحيحة
(من دعوى البدايع فى الشرائط)
زيد فوت اولوب صغير اوغلى عمرويى ترك ايتدكده بكر زيد ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو وصى مختارى بشرك يوزينه دعوى ومدعاسنى اثبات ايتمك استدكده بشر الآن نفسمى وصايتدن عزل ايتدم ديوب مرافعهدن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(والعدل الكافى لا يملك عزل نفسه والحيلة فيه شيئان احدهما ان يجعله الميت وصيا على ان يعزل نفسه متى شاء الثانى ان يدعى دينا على الميت فيتهمه القاضى فيخرجه كذا فى الولوالجية (اشباه فى الوصايا)
زيدك جاريهسى هند زينبه شوقدر اقجه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبور زينبك يدنده ايكن زيد هندك غيابنده زينبدن مبلغ مزبورى باكه ويرديو دعوى وزينب مبلغ مرقوم زيدك اولديغنى انكار ايلسه زيد زينبه مدعاسى اثبات ايدوب مبلغ مزبورى سندن الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(اما لوكان من جهة قن المدعى وديعة اوغصبا اودينا من قرض اوثمن مبيع فاقر من عنده المال ان من حصل المال من جهته هو قن المدعى وصدقه المدعى لا يؤمر بدفع المال الى المدعى عينـا كان اودينا اذ القن هو الخصم فيما فى يده
(فصولين فى الثالث وفيه تفصيل)
زيد عمروك يدنده اولان كولهيى عمروك ملكى اولمق اوزره عمرودن اشترا وقبض ايتدكدنصكره بكر اول كولهيه مستحق چيقوب زيددن دعوى وزيد انكار ايتدكده بكر مدعاسنه اقامت بينه ايتمدين اول كولهنك رديني ايجاب ايدر عيب قديمى ظاهر اولمغله زيد كولهيى عمروه رد ايلسه بكر كولهيى عمرودن دعوى ايتميوب مجرد مقدما يدكده يدى ديو زيددن دعوايه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وذكر الوبرى اشترى عبدا وقبضه واستحقه رجل بالبرهان فقبل القضاء عليه رده على بايعه بالعيب بشرائطه لا تندفع عنه الدعوى لانه لما برهن استحق عليه القضاء فلا يلى الاحالة والابطال وان رده قبل ان يبرهن صح لانه لم يصر خصما غاية الامر ان غاصب الغاصب رده الى الغاصب والرد الى الغاصب سبب البراءة لان الواجب عليه

نسخ فعله وقد حققه لكن لايثبت الرد الا بالبرهان (من دعوى البزازية فى الاول)

﴿ فى التحليف ﴾

زيد عمرودن ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايتدكده عمروسن مبلغ مزبوردن بنى ابرا ايتمشيدك ديو دعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنى اثبات ايده مامسه زيده يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(قال ابرأنى المدعى عن هذه الدعوى يسئل المدعى الك بينة على المال فلو برهن يحلف المدعى على البراءة وان لم يبرهن يحلف المدعى عليه اولا على دعواه المال فلو حلف المدعى عليه ترك ولو نكل يحلف المدعى على البراءة ودعوى البراءة اقرار بالمال عند المتأخرين لاعند مشايخنا المتقدمين وهو الاصح قال (ظ) ينبغى ان يحلف المدعى اولا على البراءة لانه يدعى عليه بطلان دعواه وربما ينكل فينقطع الخصومة (فصولين فى العاشر)

زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان عمروك ورثه سندن عمرو ذمتنده بنم دخى شوقدر اقچه حقم واردر ديو دعوى وورثه انكار ايدوب زيد مدعاسنى اثبات ايده مامسه ورثه يه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(رجل مات وعليه ديون مستغرقة فجاء رجل وادعى ان له على الميت دينا فعجز عن اقامة البينة فاراد ان يحلف الورثة اوالغريم ليس له ذلك لان التركة اذا كانت مستغرقة لاحق للوارث فيه فلايكون خصما والغريم ليس بخصم لانهم لوقضوا ديونهم من مال آخر جاز واليمين انما يتوجه على الخصم (فى الثامن من وصايا الولوالجية)

زيدك وقفى اولمق اوزره متولىسى عمروك يدنده اولان عرصه ايچون بكر بنم ملكمدر ديو دعوى ايدوب لكن مدعاسنه اقامت بينه ايده مامسه عمروه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(النيابة تجرى فى الاستحلاف لاالحلف وفرع على الاول بقوله فالوكيل والوصى والمتولى واب الصغير يملك الاستحلاف فله طلب يمين خصمه ولايحلف احد منهم الا اذا ادعى عليه العقد اوصح اقراره (الدر المختار فى الدعوى)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه يى برمدت اعمال ايدوب بعده شوقدر ربح حاصل اولدى ربحدن حصه كدر ديو عمروه شوقدر اقچه ويردكدنصكره عمرو ربح مزبور زياده اولوب شوقدرينى اخذ واخفا ايلدك ديو زيددن دعوى وزيد انكار ايدوب عمرو مدعاسنه اقامت بينه ايده مامسه زيده يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ويسأل القاضى المدعى عليه بعد صحتها والالا فان اقر اوانكر فبرهن الخصم قضى عليه والاحلفه بعد طلبه (تنوير الابصار فى الدعوى)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه هنددن قبل القسمة تركه دن شو مقوله شوقدر اقچه قيمتلو شوقدر اشيايى اخذ واخفا ايلدك ديو دعوى

وهند انکار ایدوب سائر ورثه مدعاسنه بینه اقامت ایده ماسه لر هنده یمین و یردرمکه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(وان لم یقم المدعی البینة بان یقول لاشهود لی اوهم غیب اومرضی حلف ای الخصم
وفیه اشارة الی انه انما یترتب التحلیف علی صحة الدعوی (قهستانی فی الدعوی)
زیدک صبی اولدیغی عمرو صغیرده فوت اولدقده عمروک ورثه سی زیددن مال صغیردن
مقبوضک شوقدر اخجه در دیو دعوی وزید شوقدر ناقصدر دیو انکار ایدوب ورثه مدعالرینی
اثبات ایده ماسه لر زیده یمین و یردرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(واذ صحت الدعوی سأل القاضی الخصم عنها فان اقر حکم علیه باقراره وان جحد بفسد
وان انکر سئل المدعی البینة فان اقامها قضی بها والا حلف الخصم ان طلبه خصمه
لانه حقه (الدر المنتقی فی الدعوی)
شرکت عنان ایله شریکلر اولان زید وعمرو برمدت مال شرکتی اعمال ایدوب بعده
عقد شرکتی فسخ ومال شرکتی وموجوده اولان فائده یی اقتسام ایتدکلرندنصکره
زید عمرودن قبل القسمه فائده دن شوقدر اخجه یی اخذ واخفا ایلدک دیو دعوی
وعمرو انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایده ماسه عمروه یمین و یردرمکه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
(سئل عن احد الشریکین اذا ادعی علی الآخر خیانة فطلب یمینه انه ماخانه فی شیء
من الربح وغیره هل یلزمه ام لا اجاب ان ادعی علیه خیانة وطلب یمینه انه ماخانه فی قدر
معلوم عینه حالة الدعوی وانکر یحلف والا لا (فتاوی ابن نجیم فی الشرکة)
زید متوفانک ترکه سی لاب قرنداشی عمروه حصر اولنوب اولمق اوزره قبض ایتدکدنصکره
بکر ظهور ایدوب بن زیدک لام قرنداشی یم ترکه دن حصه می و یر دیو دعوی وعمرو
انکار ایدوب بکر مدعاسنه اقامت بینه ایده ماسه عمروه یمین و یردرمکه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ومنها ان یکون المدعی مما یحتمل الاقرار به شرعا بان کان لواقر به لصح اقراره
فان لم یکن لم یجر فیه الاستحلاف حتی ان من ادعی علی رجل انه اخوه ولم یدع فی یده میراثا
فانکر لایحلف لانه لواقر له بالاخوة لم یجز اقراره لکونه اقرارا علی غیره وهو ابوه ولو ادعی
انه اخوه وان فی یده مالا من ترکة ابیه وهو مستحق لنصفه بارثه من ابیه یحلف لاجل المیراث
لا للاخوة لانه لواقر انه اخوه لصح اقراره فی حق الارث حتی یؤمر بتسلیم المیراث الیه
ولم یصح فی حق النسب حتی لایقضی بانه اخوه (من دعوی البدایع فی بیان حجة المدعی)
(وان ادعی مالا بنسب بان ادعی ان اباهما مات وترک مالا فی ید المدعی علیه اوادعی
انه زمن والمدعی علیه موسر والمدعی علیه ینکر الاخوة یستحلف المدعی علیه علی المال
عند النکول لاعلی النسب فیستحلف بالله ماتعلم له فی هذه الدار نصیبا کما یدعی فان حلف
بریء وان نکل یقضی علیه بالمال ولایقضی بالنسب (خانیه فی الیمین من الدعوی)

هند متوفاتك قزی زینبدن غیر ظاهرده وارث معروفی اولمامغله جمله ترکه یی زینب
قبض ایتدکد نصکره زید ظهور ایدوب زینبدن هند بنم آزادلم اولوب هندك
عصوبت سببیه جهتندن حصرا وارثی بم دیو دعوی وزینب انکار ایدوب زید
مدعاسنه اقامت بینه ایده‌ماسه زینبه عدم علمه یمین ویردرمکه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وذکر الخصاف کان الامام الثانی رحمه الله تعالی وغیره من اصحابنا یقولون یحلف فی کل نسب لواقر المدعی علیه لزم کما لوادعی ان ابوه اوابنه اوزوجته اومولاه ولوادعی انه اخوه اوعمه اونحوه لایحلف الا اذا ادعی حقا فی ذمته کالارث بجهته فحینئذ یحلف وان نکل یقضی بالمال ان ثبت المال (بزازیه فی السابع من القضاء)

زید متولیسی اولدیغی وقف عقاری مدت معلومه تمامنه‌دك عمروه شو قدر اقچه‌یه
ایجار وتسلیم ایدوب عمرودخی مدت تمامنه‌دك ضبط ایتدکد نصکره زید اجر مسمایی
عمرودن طلب ایتدکده عمرو بن مبلغ مزبوری تماما ساکه ادا ایلدم دیو دعوی وزید
انکار ایدوب عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایده‌ماسه زیده یمین ویردرمکه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولایستحلف الاب فی مال الصبی ولاالوصی فی مال الیتیم ولا المتولی للمسجد والاوقاف الا اذا ادعی علیهم العقد فیحلفون حینئذ (من وقف الدر المختار فی فروع مهمه)

هندزوجی زیددن ذمتنکده اللی غروش حقم واردر دیو دعوی وزید بن مبلغ مزبوری
ساکه ادا ایدوب حتی سن الدیغکی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکده هند کاذبة
اقرار ایتمشیدم دیوب قاضی هند اقرارنده کاذبه اولمادیغنه طلبیله زیده یمین تکلیف
ایتدکده زید نکول ایلسه هند بعد الحکم مبلغ مزبوری زیددن المغه
قادره اولورمی * الجواب * اولور

اقر بدین اوغیره ثم قال کنت کاذبا فی اقراری حلف المقر له انه ای المقر لم یکن کاذبا فیه ولست بمبطل فی دعواك علیه عند ابی یوسف رحمه الله تعالی وهواستحسان (درر قبیل التحالف) فان نکل ای امتنع عن الحلف مرة اوسکت عنه بلا آفة من خرس اوطرش اوغیره وقضی له علیه بالمال بالنکول ای بسبب الامتناع عنه صح ذلك القضاء ونفذ عند عامة المشایخ وهوالصحیح (قهستانی فی الدعوی)

زید عمرودن شومقوله شوقدر اقچه قیمتلو برمتاعمی ساکه ایداع وتسلیم ایتمشیدم دیو دعوی
وعمرو انکار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایده ماسه عمروه یمین ویردرمکه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وذکر الخصاف فی دعوی الودیعة اذا لم تکن حاضرة یحلفه بالله ماله هذا المال الذی ادعاه فی یدك ودیعة ولاشیء منه ولاله قبلك حق منه لانه متی اتلفه اودل انسانا علیه لم یکن فی یده ویکون علیه قیمته فلایکتفی بقوله فی یدك بلا یضم الیه ولاله قبلك منه احتیاطا وهذا یستقیم علی ظاهر الروایة لانه یحلف علی الحاصل (فصولین فی الخامس عشر)

زيد عمرو متوفانك تركه‌ سى قبض ايدن ورثه‌سندن عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقجه حقم واردر ديو دعوى وورثه انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده‌مامسه ورثه يه عدم علمه يمين و يردرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ادعى على الميت مالا فله ان يحلف الورثة كلهم على علمهم ولا يكتفى بيمين احدهم (فصولين فى الخامس عشر)

زيد فوت اولوب اوغللرى عمرو و بكرى ترك ايدوب بعده عمرو و بكر دخى متعاقبا فوت اولوب عمرو اوغلى بشرى بكر اوغلى خالدى ترك ايتدكده بشر خالدك يدنده اولان شوقدر اشيا ايچون زيدك تركه‌سندن اولوب قبل القسمه باباك تغلبا ضبط ايلدى ديو دعوى وخالد بكرك مستقلا ملكيدر ديو انكار ايدوب بشر مدعاسنى اثبات ايده‌مامسه خالده عدم علمه يمين و يردرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ولو وقع الدعوى على فعل الغير من كل وجه يحلف على العلم حتى لو ادعى على وارث ان اباك اتلفه او سرقه او غصبه منى يحلف على العلم (فصولين فى الفصل المذكور)

هند فوت اولوب زوجى زيدى وقزى زينبى ترك ايتدكده زيد زينبك يدنده اولان شوقدر اشيا ايچون هندك تركه‌سندندر ديو دعوى وزينب هند اشياء مرقومه‌يى صحتنده بالكهبه وتسليم ايتمشيدى ديو دعوى وزيد انكار ايدوب زينب مدعاسنه اقامت بينه ايده‌مامسه زيده عدم علمه يمين و يردرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ومن ورث شيئا فادعاه آخر حلف الوارث على العلم لا على البتات (الدر المنتقى فى الدعوى)

زيدك قولى عمرو بن تاتارم ديو دعوى و بينه‌دن عاجز اولسه تاتار ايدكمى بيلمديككه يمين ايله ديحك زيد نكول ايتدكده عمرو زيددن خلاص اولور مى * الجواب * اولور

(التحليف على فعل نفسه يكون على البتات وعلى فعل غيره على العلم الا اذا كان متصلا به (تنوير الابصار فى الدعوى)

زيد عمرودن سن بنم جاريه‌م هندبكرى جبرا وطئ ايدوب بكارتنى ازاله ايتمشيدك نقصان بكارتنى ضامن اول ديو دعوى وعمرو بالكليه انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده‌مامسه عمروه يمين و يردرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور نكول ايدرسه نقصان بكارتى ضامن اولور حد لازم اولماز

(ادعى على آخر انه وطئ جاريته وحبلت منه وادعى النقصان بهذا السبب وانكر هو الدخول فله ان يحلفه واو حلف المدعى عليه فله ان يطلب من القاضى تعزير المدعى (قنيه فى الاستحلاف)

زيد سپاهينك تيمارى اراضيسنى زراعت ايدن كسنه‌لر محصوللريمزن شوقدر ديو عشرينى زيده ويردكلرنده زيد مز بورلردن عشرينى و يرديكلرندن ماعدا شوقدر محصول دخى صاقلديكز ديو دعوى ومزبورلر انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده‌مامسه مزبورلره يمين و يردرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(فان صحت الدعوى سئل المدعى عليه عنها فان اقر او انكر فبرهن المدعى قضى عليه

ولا حلف بطلبه كذا فى كنز الدقايق (هنديه فى الاول من باب اليمين)

زيد شوقدر وقيه چو يدينى عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرودخى چو يدى استهلاك ايتدكدن صكره زيد چويدك هروقيه سنى اون غروشه بيع ايتمشيدم ديودعوى وعمرو سكز غروشه بيع ايتمشيدك ديو زياده يى انكار ايدوب طرفينك بينه لرى اولماسه بينلرنده تحالف اولنورمى * الجواب * مبيعك هلاك كندنصكره تحالف اولنماز قول عمروكدر يمينيله

(ولاتحالف اذا اختلفا بعد هلاك المبيع اوخروجه عن ملكه اوتعيبه بمالايرد به وحلف المشترى الا اذا استهلكه فى يد البايع غير المشترى (الدر المختار فى التحالف)

زيد متوفانك ورثه سى عمرو متوفانك تركه وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن زيدك عمرو ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقى واردر ديو دعوى وعمروك ورثه سى انكار ايدوب ورثه زيد مدعالرينه اقامت بينه ايده ماسه لر عمروك ورثه سنه عدم علمه يمين ويردرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ولولم يكن هذا الوارث اقر بالدين على مورثه وعجز المدعى عن اقامة البينة واراد تحليف الوارث فانه يحلف على العلم (خانيه فى باب اليمين من الدعوى)

زيد عمرودن سن بنم شومقوله شوقدر اقچه قيمتلو شوقدر اشيامى غصبا اخذ واستهلاك ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه عمروه يمين ويردرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ثم اعلم ان مايكتفى بالقيمة عند التعذر فيما اذا ادعى العين اما اذا ادعى قيمة شئ مستهلك فلابد من بيان جنسه ونوعه (من دعوى البحر) اما اذا ادعى الهلاك اوقال لاادرى فانه يشترط لصحة الدعوى بيان القيمة باتفاق الروايات واذا بين القيمة وذكر قدرها يحلف بالله مالهذا عليك قيمة هذا العبد ولا شئ منه وهوكذا

(بزازيه فى السابع من ادب القاضى)

زيد ذات زوج اولميوب وكسنه نك زوجيتنه اقرار ايتمين هنددن باباسى عمروسنى صغرك حالنده باكه شهود محضرلرنده تزويج ايدوب بن دخى قبول ايتمشيدم ديو دعوى وهند انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايده ماسه هنده عدم علمه يمين ويردرمكه قادر اولورمى

* الجواب * قول مفتى به اوزره اولور

(رجل ادعى على رجل ان المدعى عليه زوج ابنة فلانة منه وهى صغيرة فانكر الاب وطلب المدعى يمينه ان كانت الابنة صغيرة وقت الخصومة لايستحلف الاب فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعند صاحبيه يستحلف الاب وان كانت كبيرة وقت الخصومة لايستحلف الاب عند الكل وتستحلف المرأة على دعواه عندهما (هنديه فى الثالث من باب اليمين)

ولايحلف المنكر فى نكاح ورجعة وفئ واستيلاد ورق ونسب وولاء وعندهما يحلف وبه يفتى (ملتقى فى الدعوى)

﴿ فيما يسمع من الدعوى ومالا يسمع ﴾

زيد يدنده اولان خان ايچون غلەسى فلان جامعه مشروطه وقفدر ديو اقرار ايتدكدنصكره

زيد اول خان بابادن منتقل ملكمدر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

ادعى عليه ثم اله ثم ادعى انه وقف عليه تسمع لصحة الاضافة بالاخصية نفعا كما لو ادعى لنفسه ثم ادعى لغيره ذلك او ادعاه بالوكالة عن غيره ولو ادعى اولا الوقف ثم ادعاها لنفسه لا تسمع كما لو ادعاها لغيره ثم لنفسه (من دعوى البزازيه فى التناقض) فى يده ارض اقر انها وقف او صدقة موقوفة ولم يزد جاز اقراره وهى وقف (بزازيه فى الوقف)

زيد متوفانك زوجه سى هند زيدك تركه سنه وصى نصب اولنان عمرودن تركه دن حصه سنه اصابت ايدن شو قدر اقچه مى بغير حق مصارفكه صرف له استهلاك ايتمكله ضامن اول ديو دعوى و عمرو سن خصوص مزبوردن بنى ابرا ايدوب ابراكى ناطق حجت دخى تحرير ايتدرمشيدك ديو دعوى ايتدكده هند خصوص مزبوردن عمروى ابرا ايدوب حجت تحرير ايتدرديكنى اعتراف ايدوب لكن عمروه سن اول وقتده خصوص آخر ايچون حالا زوجم اولان بكرى حبس ايدوب تعجيز ايتدرمشيدك بكرى تخليص ايچون ابرا ايلدم اويله اولمجق ابرام طوتماز ديو هندك خصوص مزبورى عمرودن تكرار دعواسنه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز

وذكر القاضى اتفقت الروايات على ان المدعى لو قال لا دعوى لى قبل فلان او لا خصومة لى قبل فلان يصح ولا يسمع دعواه الا فى حق حادث بعد الابراء (فى الاول من دعوى البزازيه)

زيد عمرو ايله شو قدر كيسه اقچه يه متعلقه دعواسندن عمرو ايله بر مقدارى اوزرينه صلح وقبض بدل ايدوب بعده زيد صلح مزبور صحيحا اولدى ديو اقرار ايدوب عمروه حجت ويردكدنصكره زيد دونوب صلح مزبور شو كونه شرط مفسد ايله اولمشيدى ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

ومنها عدم التناقض فى الدعوى وهو ان لا يسبق ما يناقض دعواه لاستحالة وجود الشىء مع ما يناقضه وينافيه (من دعوى البدايع فى الشرايط المصححة)

زيد ملك دكرمنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب بعده زيد بيع مزبور باتا اولمشيدى ديو اقرار ايدوب اقرارى حجت اولندقدنصكره زيد دونوب بيع مزبور وفاء اولمشيدى ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى انه اشترى منه باتا ثم ادعى انه اشترى منه وفاء لا تسمع لعدم امكان التوفيق (بزازيه قبيل الخامس من كتاب البيوع)

زيد اجارتين ايله متصرف اولديغى وقف منزلى شو قدر اقچه مقابله سنده اذن متوليله عمروه فراغ ايدوب بعده زيد منزل مزبورى فراغ قطعى ايله فراغ ايدوب منزل مزبورده علاقه م قالمدى ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد دونوب منزل مزبورى فراغ بالوفا ايله فارغ اولمشيدم ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله من البزازيه)

زيد قولى عمروى ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد عمروى بيعدن اول تدبير

مطلق ایله تدبیر ایتمشیدم دیو دعوی ایدوب عمرو تدبیری دعوی ایتمسه زیدک دعواسی مسموعه اولور می * الجواب * اولماز

(ولو باع امة ثم ادعی انه حررها قبل ان باعها تسمع و شهداء علی بایعها بتحریرها قبل بیعه تعتق و یبطل البیع لا لو عبدا ما لم یدع العبد (فصولین فی الثالث عشر) ذکر العتابی ادعی بایع العبد انه کان دبره و برهن یسمع و یحلف المشتری علی عدم علمه ان لم یکن للبایع بینة

(من دعوی البزازیه فی نوع فی التناقض)

حب غلمان ایله متهم اولیوب صلاح ایله معروف اولان زید شاب امرد اولان عمرودن قاضی حضورنده سا که بکره و یردیو شومقوله شوقدر اقچه تمام شوقدر اشیاو یرمشیدم لکن بکره و یرمیوب یدکده قالدی دیو دعوی ایتدکده قاضی شاب امردن دعوی اولنمز دیو زیدک دعواسنی بغیر وجه استماعدن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(سئل عن رجل دفع الی شاب عاقل بالغ مبلغا من الدراهم قرضا و کتب علی ذلک سجلا ثم طالبه بما له علیه من الدین فامتنع الشاب من الاعطاء فشکاه الی حاکم الوقت فهل یسمع دعواه ام لا اجاب ان کان الشاب امرد فله بل علیه ان لا یسمعها اصلا فان ما حکی من الحیل معهود فیما بین الفجرة فلا بد للحکام ان لا یصغوا الی امثال هذه الدعاوی بل یعزروا المدعی و یحجروه عن التعرض لمثل ذلک هکذا افتی شیخ الاسلام ابو السعود العمادی مفتی الدیار الرومیة و انا اقول ان کان الرجل معروفا بالفسق و حب الغلمان و الحیل لا تسمع دعواه و لا یلتفت القاضی لها و ان کان معروفا بالصلاح و الفلاح فله سماعها والله تعالی اعلم

(من فتاوی الغزی صاحب المنح فی الدعوی)

بردفعه شرعله فصل و حکم اولنوب لکن حجت اولنمیان دعوایی زید قاضی مجرد حجت اولنمادی دیو تکرار استماع و حکم اولک خلافنه حکم ایدوب حجت و یرسه حکمی نافذ و حجتی معتبره اولور می * الجواب * اولماز

(فان عرض هذا القضاء ورفع الی قاض اخر ثان یمضیه ای ینفذه و یجعله بحکمه نافذا لازما و هذا منه واجب لترجحه بالقضاء فلیس له ان یرده فلو رد و رفع الی ثالث امضی قضاء الاول ورد الثانی کما فی المغنی و غیره (قهستانی فی القضاء)

زید ملک دکرمنی عمروه ثمن معلومه بیع و تسلیم ایتدکدنصکره بکر دکرمنی عمرودن استشرا ایدوب عمرو بیع ایتمامکله بکر دونوب زیده دکرمنی سا که بیع ایتمزدن مقدم بشری بیعه توکیل ایتمکله بن اول دکرمنی سندن مقدم بشردن اشترا ایتمشیدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولور می * الجواب * اولماز

(الاستشراء و الاستیهاب و الاستیداع و الاستیجار ای طلب شراء شیء من غیره و طلب هبة منه و طلب ایداعه عنده و طلب ایجاره له یمنع دعوی الملک للطالب لان کلا منها اقرار بان ذلک الشیء ملک لذی الید فیکون الطلب بعده تناقضا

(درر فی فصل الاستشراء)

زید هند صغیره نک ولی اقربی اناسی زینبدن هندی با که تزویج ایله دیو استنکاح ایدوب

زینب تزویجدن ابا ایتمکله زید هندی قبل الاستنکاح هندك بابا سی عمرو متوفی حیثنده
باکه تزویج ایتمشیدی دیودعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز
(والاستنکاح فی الامة یمنعها ای دعوی الملك وفی الحرة یمنع دعوی النکاح
(درر فی فصل الاستشراء)

زید عمرودك ملك منزلنی عمرودن استیجار ایتدکدنصکره زید منزل مزبوری قبل الاستیجار
ملکمدر دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز (مرنقله من الدرر)

زید کندی مالی اولمق اوزره عمروه شوقدر اقچه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت
اولوب قزی هندی ترك ایتدکده هند مبلغ مزبوری عمرودن السه زیدك کندودن مقدم
فوت اولان اوغلی بکرك زوجهسی زینب زیدك سابقا ایداع ایلدیکی مبلغ مزبور زوجم
بکرك ملکی اولوب زیده ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره زید بکرك اذننسزسا که ایداع
وتسلیم ایتمشیدی سن مبلغ مزبوری هنده تسلیم ایتمکله مبلغ مزبوردن حصهمی ضامن
اول دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو دفعها الی المودع ثم استحق لم یضمن لرده علی من اخذ منه کذا کل امانة وغصب
(فصولین فی الثالث والثلثین)

زید عمروه بکر ذمتنده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم اولوب سن خصوص مزبوره شاهد
اولمغکله کل شهادت ایله دیو عمرودن شهادت طلب ایتدکده عمرو بالکلیه انکار ایتمکله
دونوب مبلغ مزبور اول جهتدن بکرك ذمتنده اولمیوب واصلا اول بکرك ذمتنه تعلق
ایتمیوب مبلغ مزبور اول جهتدن سنك ذمتکده دردیو عمرودن دعوی ایلسه
مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز
(ادعی علی زید انه دفعه ما لا یدفعه الی غریمه وحلفه ثم ادعی ادعاه علی خالد وزعم
ان دعواه علی زید کان غلطا لا یقبل لان الحق الواحد کما لا یستوفی من اثنین لا یخاصم مع اثنین
بوجه واحد (فی الاول من دعوی البزازیه)

زید متوفانك ورثهسندن عمرو شوقدر اشیانی ترکهٔ زیددن اولمق اوزره قسمته ادخال ایدوب
سائر ورثه ایله اقتسام ایتدکارندنصکره عمرو اشیاء مزبوره ترکهدن اولمیوب بنم ملکم ایدی
دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز
(ادعی بعض الورثة بعد الاقتسام دینا علی المیت وبرهن یقبل ولا یکون الاقتسام ابراء عن
الدین لان حقه غیر متعلق بالعین فلم یکن الرضاء بالقسمة اقرارا بعدم التعلق بخلاف ما اذا
ادعی بعد القسمة عینا من اعیان الترکة حیث لا تسمع لان حقه متعلق بعین الترکة صورة
ومعنی فتضمنت القسمة انقطاع حقه عن الترکة صورة ومعنی لان القسمة تستدعی عدم
اختصاصه به (بزازیه فی الثالث من القسمة)

این درت یاشنده اولوب جهه سنك بلوغه تحملی اولان زید احتلام ایله بالغ اولدم دیو
اقرار ایدوب بعده عمرودك ذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقچه حقنه کفیل اولدقدنصکره
زید بن کفیل اولدیغم زمانده بالغ اولمامشیدم دیو دعوی ایلسه مسموعه

اولور مى * الجواب * اولماز

(وادنى مدته له اثنى عشر سنة ولها تسع سنين هو المختار كما فى احكام الصغار فان راهقا بان بلغا هذا السن فقالا بلغنا صدقا ان لم يكذبهما الظاهر كذا قيده فى العماديه وغيرها فبعد ثنتى عشرة سنة يشترط شرط اخر لصحة اقراره بالبلوغ وهو ان يكون بحال يحتلم مثله والا لايقبل قوله شرح وهبانيه وهما حينئذ كالبالغ حكما فلا يقبل جحوده البلوغ بعد اقراره مع احتمال حاله (الدر المختار فى الحجر)

زيدك يدنده اولان باغچه ايچون عمروك اوقافى متوليسى بكر اول باغچه عمروك وقف مسجد ايدر ديو دعوى و زيد ملكمدر ديو دعوى ووقفيتنى انكار ايدوب بكر مدعاسنى وجه شرعى اوزره اثبات ايدوب اول باغچه نك وقفيتنه حكم اولندقدنصكره زيد اول باغچه عمروك اباسى بشر ذمينك ملكى اولوب بشر كافر ايكن فوت اولدقده عمرو مسلم بولنمغله بشرك حصرا وارثه سى قزى هند ذميه يه انتقال ايتدكدنصكره بن هنددن اشترا ايتمشيدم ديو دعوى ايلسه مسموعه اولور مى * الجواب * اولماز

(وكل من صار مقضيا عليه لاتسمع دعواه فى تلك الحادثة الا اذا كان فيه ابطال القضاء (فى الرابع من قضاء الخلاصه) المقضى عليه فى حادثة لاتسمع دعواه ولا بينة الا اذا ادعى تلقى الملك من المدعى اوالنتاج او برهن على ابطال القضاء (اشباه فى القضاء)

بو صورتده خالد قاضى زيدك دعواى مزبوره سنى استماع و بينه سنى قبول و باغچه زيدك ملكى اولمق اوزره حكم ايدوب حجت و يرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز (مبنى الجواب ظاهر)

زيد مرض موتنده عمرو ذمتنده اصلا حقم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده زيدك حصرا وارثى بكر اقرار مزبوردن مقدم زيدك ذمتكده شوقدر اقچه حقى واردر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولور مى * الجواب * اولماز

(لوقال المريض مرض الموت لاحق لى على فلان الوارث لم تسمع الدعوى عليه من وارث آخر وهى الحيلة فى ابراء المريض وارثه فى مرض موته بخلاف ما اذا قال ابرأته فانه يتوقف كما فى حيل الحاوى القدسى وعلى هذا لو اقر المريض بذلك لاجنبى لم تسمع الدعوى عليه بشئ من الوارث (اشباه فى الاقرار)

زيد قرنداشى هندك يدنده اولان منزل ايچون هندك ملكيدر بنم علاقەم يوقدر ديو اقرار ايدوب بعده هند فوت اولدقده زيد اول منزلى اقرار مزبوردن مقدم ملكى اولمق اوزره هندك ورثه سندن دعوى ايلسه مسموعه اولور مى * الجواب * اولماز

(ولو اقر انه ملك فلان ثم ادعاه لنفسه لاتقبل (فصولين فى العاشر)

زيد صحتنده داماذى عمروك يدنده اولان منزل ايچون عمروك ملكيدر بنم علاقەم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولدقده ورثه سى منزل مزبورى اقرار مزبوردن مقدم زيدك ملكى اولمق اوزره عمرودن دعوى ايلسه لر مسموعه اولور مى * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)

زید عمرویك یدنده اولان منزل مجحون منزل مزبورك ثلثی بنم وثلثانی عمرویك ملكی اولوب شمدیه دك بنم علاقه م یوقدر دیو اقرار ایتدكدنصكره زید منزل مزبور قبل الاقرار مستقلا ملكمدر دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو ادعی ثلثه وقال لا حق لی فیما وراء ثلثه ثم ادعی ثلثیه لاتسمع للتناقض)

(فصولین فی العاشر)

زید باغی ملكمدر دیوزوجه سی هندك حضورنده عمرویه بیع وتسلیم ایتدكده هند بلاعذر سكوت ایدوب عمرو برقاچ سنه ضبط ایتدكدنصكره هند اول باغ قبل البیع ملكمدر دیو عمرودن دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * هند حیله وتلبیس ایله مشهوره ایسه دعواسی استماع اولنمامق اوزره افتاء اختیار اولنمشدر

(باع عقارا وامرأته اوولده او بعض اقاربه حاضر فسكت ثم ادعی علی المشتری من كان حاضرا وقت البیع افتی مشایخ سمرقند انه لاتسمع وجعل سكوته فی هذه الحالة كاقرار دلالة قطعا للاطماع الفاسدة وافتی مشایخ بخارا انه یسمع فینظر المفتی فی ذلك فلوكان رأیه انه لایسمع لاشتهار المدعی بحیلة وتلبیس وافتی به كان حسنا سدا لباب التزویر

(فصولین فی الرابع والثلثین)

زید برصابونخانه یی ملكی اولمق اوزره اوغلی عمرویك حضورنده بكره بیع وتسلیم ایتدكده عمرو بلاعذر سكوت ایدوب بكر اون درت سنه ضبط وتصرف ایتدكدنصكره زید وعمرو متعاقبا فوت اولدقلرنده عمرویك ورثه سی اول صابونخانه قبل البیع عمرویك ملكیدر دیو بكردن دعوی ایلسه لر مسموعه اولورمی * الجواب * اولماز

(باع عقارا او حیوانا اوثوبا وابنه وامرأته وغیرهما من اقاربه حاضر یعلم به ثم ادعی الابن مثلا انه ملكه لاتسمع دعواه بخلاف الاجنبی فان سكوته ولوجارا لایكون رضی الا اذا سكت وقت البیع والتسلیم وتصرف المشتری فیه زرعا وبناء فحینئذ لاتسمع دعواه علی ماعلیه الفتوی قطعا للاطماع الفاسدة (الدرالمختار فی مسائل شتی ملخصا)

زید یدنده اولان منزلی ملكمدر دیو عمرو اجنبینك حضورنده بكره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدكده عمرو سكوت ایلسه حالا عمرو منزل مرقوم قبل البیع بنم ملكمدر دیو بكردن دعوی مراد ایتدكده بكر مجرد عمرو حین بیعده سكوت ایتمكله دعواسی مسموعه اولمازدیو عمرویی دعوادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مرنقله من الدرالمختار)

بروقفك تولیتی واقفك اولادینه مشروطه اولمغله اولاددن زید تولیت مرقومه یه مشروطیت اوزره متصرف ایكن عمرو زیده واقفك اولادندن دكلمدیدكدنصكره عمرو بن واقفك اولادندنم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولورمی * الجواب * اولور

(اذ التناقض فی النسب لایمنع صحة دعواه (فصولین فی العاشر)

زید عمرودن ذمتكده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی وعمرو بن سندن نسنه الیادم وبینمزده اصلا معامله جاریه اولمادی دیو انكار ایدوب زید مدعاسنه اقامت بینه ایتدكده

عمروسن مبلغ مزبورك شومقدارى اوزره بكله صلح اولوب بندنى بدل صلحى سا كه ادا ايتمشيدم ديودعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعى على اخر مالا فال ما كان لك على شئ قط فبرهن على الالف و برهن المنكر على القضاء او الابراء قبل هذا الان بزيد ولا اعرفك اوما اشبهه كقوله ولا رأيتك ولا جرى بينى و بينك مخالطة فلا تقبل بينته على القضاء ولا الابراء لتعذر التوفيق اذ لا يكون بين اثنين اخذ واعطاء وقضاء واقتضاء ومعاملة بلا اختلاط ومعرفة (درر فى الاستشراء)

زيد عمروه سن مانكدن بكره شوقدر اقجه ويربعده بن سا كه ويره يم ديو باكه امر ايتمكله بن دخى مبلغ مزبورى بكره ويرمشيدم ديودعوى وعمرو بن سا كه اصلا امر ايتمدم وسن بكره اصلا نسنه ويرمدك ديو بالكليه انكار ايدوب زيد مدعاسنه اقامت بينه ايتدكده عمرو سن مبلغ مزبوردن بنى ابرا ايتمشيدك ديودعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

وان زاد كلمة ولا اعرفك ونحوه كما رأيتك لا يقبل لتعذر التوفيق (الدر المختار فى القضاء)

زيد مقتولك ورثه سى عمردن زيدى سن قتل ايلدك ديودعوى وعمرو انكار ايدوب ورثه مدعالرينه اقامت بينه ايدەمامالريله ورثه دونوب زيدى عمرو قتل ايتميوب سن قتل ايتمشيدك ديو بكردن دعوى ايلسه لر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

ومنها عدم التناقض فى الدعوى وهو ان لا يسبق ما يناقض دعواه لاستحالة وجود الشئ مع ما يناقضه وينافيه (من دعوى البدايع فى الشرائط المصححة)

زيد عمروك ملكيت اوزره يدنده اولان باغچه ايچون ملكمدر ديودعوى ايتدكدنصكره زيد اول باغچه بكرك ملكى اولوب بكر بنى دعوايه توكيل ايلدى ديو عمرودن وكالة دعوى مراد ايتدكده عمرو مجرد مقدما نفسك ايچون دعوى ايتمكله وكالة دعواك صحيحه اولماز ديو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ادعاه لنفسه ثم لغيره بوكالة تسمع اذ لا منافاة بين الدعويين اذ وكيل الخصومة قد يضيف الملك الى نفسه على معنى ان له حق المطالبة (فصولين فى العاشر)

زيد عمروك يدنده اولان باغچه ايچون بكرك ملكيدر بكر بنى خصومته وقبضه وآخره بيعه توكيل ايتدى ديو عمرودن دعوى وعمرو ملكمدر ديو انكار ايتدكدنصكره زيد دونوب اول باغچه دعواى مزبوره دن مقدم ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

ولو ادعى لغيره بوكالة ثم لنفسه لا تسمع لان ماهو ملكه لا يضيفه الى غيره عند الخصومة فتمكن المنافاة (فصولين فى العاشر)

هند زيدايله برمنزله متعلقه دعواسندن زيدى ابرا ايدوب بعده زيد منزل مزبورى عمروه بيع وتسليم ايتدكدنصكره هند منزل مزبور ابراء مزبوردن مقدم ملكمدر ديو عمرودن دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

ولو قال برئت من دعواى فى هذه الدار لا يبقى له حق فيه (فصولين فى العاشر)

زيد متوفانك ورثه سى تركه سنى بينلرنده اقتسام ايتدكلرنده بر منزل ايله بر باغچى تركه دن زيد دن ديو قسمته ادخال ايدوب اول منزل ايله باغ ايچلرندن عمروك حصه سنه اصابت ايتمكله عمرو بر مدت ضبط ايتدكدنصكره ورثه دن بكر اول منزل و باغ بنم ملكم اولوب زيده حياتنده ثمن معلومه بيع و تسليم ايتمشيدم لكن ثمنى الامغله منزل و باغ حالا بنم ملكمدر ديو دعوى ايلسه مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

واما كه دفثبوت الملك فى المبيع للمشترى وفى الثمن للبايع (هنديه فى البيوع) ادعى بعض الورثة دينا فى التركة بعد تمام القسمة صح وله ان ينقض القسمة ولو ادعى عينا من اعيان التركة انه اشتراه من الميت او وهبه الميت له وسلمه اليه لا تسمع بعد القسمة

(قنيه فيما يبطل الدعوى)

﴿ فى مرور الزمان ﴾

زيد بر وقف منزلى اجارتين ايله قزى هندك مواجهه سنده اون بش سنه مستقلا متصرف اولوب هند بو مدتده بلاعذر سكوت ايتمشيكن حالا زيد فوت اولوب هندى وزوجه اخرسندن اولان قزى زينبى ترك ايتمكله زينب منزل مزبورى انتقال عاديه بناء هند ايله على السويه ضبط ايتمك استدكده هند منزل مزبورك نصفى سنين مذكوره دن مقدم انام خديجه متوفانك اجارتين ايله تصرفنده اولوب بالكه انتقال ايتمشيدى و بنه اولاجق منزل مزبورك ثلاثة ارباعنى بن ضبط ايدرم ديو زيدن دعوى ايلسه بلاامر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

وفى فتاوى العتابى لا يسمع الدعوى بعد ستة وثلثين سنة لكن المختار الآن ان لا يسمع الدعوى بعد خمسة عشر سنة الا بامر السلطان وعليه الفتوى

(فتاوى عدليه فى الدعوى)

بو صورتده عمرو قاضى هندك دعوى مزبوره سنى بلاامر استماع و حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

(القضاء مظهر لا مثبت و يتخصص بزمان ومكان وخصومة حتى لو امر السلطان بعدم سماع الدعوى بعد خمسة عشر سنة فسمعها لم ينفذ قلت فلا تسمع الآن بعدها الا بامر الا فى الوقف والارث ووجود عذر شرعى وبه افتى المفتى ابو السعود فليحفظ

(الدر المختار قبيل التحكيم)

زيد اجارهٔ معجله ومؤجله ايله متصرف اولديغى وقف منزلى اذن متوليله عمروه فراغ ايدوب متولى دخى فراغ مزبورى قطعى اولمق اوزره تمسك ويردكدنصكره زيد فوت اولوب عمرو منزلى بر مدت تصرف ايتدكدنصكره بكر و هنده اذن متوليله فراغ ايدوب بكر و هند دخى بشر و زينبه اذن متوليله فراغ ايدوب بعده بشر و زينب دخى اذن متوليله خالده فراغ ايدوب بو وجه اوزره تداول ايادى ايله يكرمى سنه مرور ايلسه حالا زيدك اوغلى وليد بابام زيد منزل مرقومى عمروه فراغ ايتدكده وفاء فارغ اولمشيدى ديو دعوى ومنزلى ضبط مراد ايلسه وليدك بو وجه اوزره اولان دعواسنه

التفات اولنورمی * الجواب * اولنماز

(هکذا فی النسخ التی رأیناها والظاهر ان عدم التقیید بقوله بلا امر مبنی علی ا
الفراغ نزول لا ایجار کما ذهب الیه بعض العلماء واما علی ما علیه العمل فی زماننا فلا بد
من تقیید عدم الالتفات بقوله بلا امر کما قید فی بهجة الفتوی فلیراجع (لمرتبه الفقیر
ورأیت فی کراسة فتوی مولانا العلامة المفسر ابی السعود افندی ان ولاة الممالك المحمیة
قد نهوا قاطبة فی شهر ربیع الاخر سنة سبع وخمسین وتسعمائة ان لا یسمعوا دعوی
سکت عنها صاحبها خمسة عشر عاما بغیر عذر شرعی الا ان یرد فی حقها امر
سلطانی انتهی (حاشیة الاشباه للپیری فی القضاء)

برمقدار اراضی زید واقف وقفی اراضیسندن اولمق اوزره قربنده واقع تیمارك
متصرفلری حضورلرنده قرق سنه ضبط وتصرف اولنوب تیمار متصرفلری بومدتده
بلا عذر سکوت ایتمشلر ایکن حالا اول تیمارك متصرفی عمرو اول اراضی سنین مزبوره دن
مقدم متصرف اولدیغم تیمار اراضیسندندر دیو دعوی ایلسه مسموعه
اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو ترك المدعی دعواه ثلاث سنین تبطل دعواه ولا تسمع بعدها حتی لا یجوز حکم القاضی
بها عند المتقدمین الا بثلثة اعذار احدها ان یکون غائبا والثانی ان یکون صبیا او مجنونا
لم یبلغ ولم یفق فیها والثالث ان یکون المدعی علیه امیرا جائرا ظالما قال بعض المتأخرین
لو ترکها ثلثین سنة لا تسمع بعدها الا باحد الاعذار الثلثة المذکورة غیر الصباوة وقال
بعضهم لو ترکها ستة وثلثین لا تسمع بعدها الا باحد الاعذار الثلثة المذکورة هکذا
ذکرت فی الفتاوی لکن قیل لا خلاف بینهم فی الحقیقة لان الروایة فی عدم سماعها منه
بعد ترکها ثلاث سنین فی الاراضی الموقوفة والمسلبة ومایحتاج فی ابقائه الی الانفاق
والمرمة والروایة فی عدم سماعها بعد ترکها ثلثین سنة فی الاراضی الامیریة والروایة
فی عدم سماعها منه بعد ترکها ستة وثلثین سنة فی اراضی الاملاك اما فی الوقف
فلثبوت حق القرار للمتصرف فیه فیما فوق الثلاث ولهذا لا یجوز اجارته الی ما فوقها
خوفا منه واما فی الاراضی الامیریة فلهذه العلة ایضا لکن افتی المتأخرون بذلك
فیما بعد ثلثین سنة فی کلها لکونها اوسط الروایات الثلث وخیر الامور اوسطها
(من دعوی حاوی الزاهدی فیما یبطل به دعوی المدعی)

بو صورتده مرافعه اولدقلری قاضی عمروك دعوای مرقومه سنی استماع و اول اراضی بی
عمروك تیماری اراضیسندن اولمق اوزره حکم ایلسه حکمی نافذ
اولورمی * الجواب * اولماز (منباه ظاهر)

زید برملك دکانی برجهته وقف وتسلیم الی المتولی ایتدکدنصکره فوت اولوب متولی
دکانی وقف اولمق اوزره زیدك ورثه سی حضورلرنده یکرمی بش سنه ضبط وتصرف
ایدوب ورثه بومدتده بلا عذر سکوت ایتمشلر ایکن حالا ورثه اول دکانی زید وقف
ایتمشیدی لکن تسجیل شرعی ایتدرمامغله وقفی حاکمه فسخ ایتدروب اول دکانی

ميراثه ادخال ايدرز ديو دعوى ايلسه لر بلا امر مسموعه اولورمى
* الجواب * اولماز (من نقله من حاشية الاشباه)

بو صورتده عمرو قاضى ورثه نك دعواى مرقومه لرينى بلا امر استماع ووفق شرعله حكم ايدوب حجت ويرسه حكمى نافذ وحجتى معتبره اولورمى * الجواب * اولماز
(من نقله من الدر المختار)

زيد مدت سفر بعيد آخر دياره كتدكده عمرو زيدك ملك باغنى تغلبا ضبط ايدوب بعده عمرو فوت اولمغله باغى ورثه سى ضبط ايدوب زيد آخر ديارده اون سكز سنه مكث ايتمكله بو مدتده دعوى ايده مامسه حالا زيد كلوب باغى ورثه دن دعوى مراد ايتدكده ورثه مجرد اون سكز سنه مرور ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو زيدى دعوادن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

قال بعض المفتين لا يجب ان يستثنى من ذلك صغير لا ولى له ومسافر ونحوهم (حموى)

زيدك منزلنه جريان ايدن صوجارى عمرونك مواجهه سنده يكرمى سنه جريان ايدوب عمرو بو مدتده بلا عذر سكوت ايتدكدن صكره زيد منزلى بكره عمرو دخى بشره بيع وتسليم ايتدكده بشر اول صويك برمقدارى يكرمى سنه مقدم بنم استرا ايتديكم منزله آقارايمش اولوجهله صويك برمقدارنده حقم واردر ديو بكردن دعوى ايلسه بلا امر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز

بو صورتده مرافعه اولدقلرى قاضى بشرك دعواسنى بلا امر استماع واقامت ايتديكى بينه سنى قبول ايدوب اولمقدار صويى بشره حكم ايلسه حكمى نافذ اولورمى * الجواب * اولماز

وفى المبسوط رجل ترك الدعوى ثلاثا وثلثين سنة ولم يكن له مانع من الدعوى ثم ادعى لم تسمع دعواه لان ترك الدعوى مع التمكن يدل على عدم الحق ظاهرا انتهى وقد مناعنهم ان من القضاء الباطل القضاء بسقوط الحق بمضى سنين لكن ما فى المبسوط لا يخالفه فانه ليس فيه قضاء بالسقوط وانما فيه عدم سماعها وقد كثر السؤال فى القاهرة عن ذلك مع ورود النهى من السلطان ايده الله تعالى بعدم سماع حادثة لها خمسة عشر سنة وقد افتيت بعدم سماعها عملا بنهيه اعتمادا على ما فى خزانة المفتين
(البحر الرائق فى آخر التحالف)

زيد عمرو ايله اون بش سنه بر بلده ده ساكن اولدقدن صكره زيد عمرودن سنين مزبوره دن مقدم ذمتكده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر ديو نزاع ايدوب زيدك دعواى مزبوره سى اون بش سنه مرور ايتمش ايسه دخى استماع اولنه ديو امر شريف ويرلمكله زيد مبلغ مزبورى عمرودن دعوى مراد ايتدكده عمرو اون بش سنه مرور ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو زيدى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله من حاشية الاشباه للبيرى)

زيدك عمرو وبكر ايله برمقدار اقچه يه متعلقه دعواسى اولوب لكن زيد مجنون اولوب

اون بش سنه افاقت بولمامغله بومدتده دعوى ايدهماسه حالا زيد افاقت بولوب مبلغ مزبورى عمرو و بكردن دعوى مراد ايتدكده عمرو و بكر اون بش سنه مرور ايتمكله دعواك مسموعه اولمازديو زيدى دعوادن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(من نقله من الحاوى وغيره)

زيد عمرو ذمتنده ثمن مبيعدن اولان شوقدر اقجه سنى المدين زيد مدت سفر بعيد آخر دياره كيدوب التى سنه آخر دياره مكث ايتمكله بومدتده دعوى ايدهماسه بعده زيد كلدكده عمرو فوت اولوب اون ايكى سنه مرورنده زيد مبلغ مزبورى عمروك تركه وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن دعوى مراد ايتدكده ورثه اون سكز سنه مرور ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو زيدى دعوادن منعه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (من نقله غير مرة)

هند وزينب برمنزل وباغچه يه اون بش سنه على الاشتراك ملكلرى اولمق اوزره معا متصرفه لر اولوب هند بومدتده بلا عذر سكوت ايدوب مستقلا ملكمدر ديو دعوى ايتمش دكل ايكن حالا هند اول منزل وباغچه سنى مزبوره دن مقدم مستقلة ملكمدر ديو زينبدن دعوى ايلسه بلا امر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(من نقله)

زيد فوت اولوب اوغلى عمروى وجنون مطبق ايله مجنونه قزى هندى ترك ايتدكده تركهٔ زيدك جمله سنى عمرو تغلبا قبض ايدوب بعده هند اوتوز سنه افاقت بولمامغله دعوى ايده ماسه حالا هند افاقت بولوب تركه دن حصه سنى عمرودن دعوى مراد ايتدكده عمرو اوتوز سنه مرور ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو هندى دعوادن منعه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز (يفهم جوابه مما مر)

زيدك عمرو ايله برمنزله متعلقه دعواسى اولوب لكن زيده جنون عارض اولوب اون بش سنه افاقت بولمامغله بومدتده دعوى ايده ماسه حالا زيد افاقت بولوب منزل مزبورى عمرودن دعوى ايتمك استدكده عمرو مجرد اون بش سنه مرور ايتمكله دعواك مسموعه اولماز ديو زيدى دعوادن منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(يفهم ايضا مما سبق)

توليت وغله سى واقفك اولادنه مشروطه اولمق اوزره ضبط اولنه كلن وقف منزلى اولاددن متولى اولان عمرو بكره اجارهٔ معجله ومؤجله ايله ايجار وتسليم ايدوب بعده بكر دخى اذن متوليله بشره فراغ ايدوب بكر و بشر منزل مزبورى هند وزينب وخديجه نك مواجهه لرنده اون التى سنه وجه محرر اوزره تصرف ايدوب مزبوره لر بومدتده بلا عذر سكوت ايتدكلرندنصكره مزبوره لر زيدك اولادنه اول منزلك سكناسى مشروطه اولوب بزلر دخى زيدك اولادندنيز اوبله اولنجق منزلده ساكنه اولورز ديو متولى حضورنده
بشردن دعوى ايلسه لر بلا امر مسموعه اولورمى * الجواب * اولماز
(القضاء تخصيصه وتقييده بالزمان والمكان واستثناء بعض الخصومات كما فى الخلاصة

وعلى هذا لو امر السلطان بعدم سماع الدعوى بعد خمس عشرة سنة لا تسمع ويجب عليه عدم سماعها (اشباه فى القضاء)

﴿ كتاب الاقرار ﴾

(هو اخبار بحق لآخر على نفسه (كذا فى الملتقى)

زيد عمرو ه ثمن مبيعدن اولان ايكيوز غروش دينى ايچون بر تمسك تحرير ايدوب بعده ينه ثمن مبيعدن اولان درتيوز غروش ايچون بر تمسك دخى تحرير ايتدروب بعده عمرودن بيك يوز الى غروشلق اشيا دخى الوب تمسك تحرير ايتدرر اولدقده دين سابقلرى جمع ايدوب جمله سى بر تمسك اولسون ديو عمرو ه ثمن مبيعدن بيك يديـوز الى غروش دينم واردر ديو تحرير ايتدرد كدنصكره اسكى تمسكلر عمرونك يدنده قالسه عمرو اسكى تمسكلر ناطق اولديغى دينلرك تمسك ثالثده مندرج اولديغنى معترف ايكن زيددن بيك يديوز الى غروشدن زياده نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لا يعتمد على الخط ولا يعمل به (اشباه فى القضاء) لا يجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (البحر الرائق فى التعزير)

بو صورتده عمرو وجه محرر اوزره معترف ايكن تمسك ثالثده مندرج اولاندن زياده زيدك تغلبا شوقدر اقچه سنى السه زيد اول زياده يى عمردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وحكمه الاثم لمن علم ووجوب رد عينه فى مكان غصبها ان كانت قائمة والضمان او هلكت (ملتقى فى الغصب)

زيد جرح وقتل اولندقده عمرونك قولى بكر صغير زيدى بن جرح وقتل ايلدم ديو اقرار ايلسه اقرارى معتبر اولورمى * الجواب * اولماز

(الصبى والمجنون لا يصح عقودهما ولا اقرارهما ولا طلاقهما وضمنا ما تلفاه وصح قبضه الهبة (فصولين فى الرابع والثلثين)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيد عمروى قتل ايتدم ديو اقرار ايلسه اقرارى صحيح ومعتبر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يصح طلاق الصبى والمجنون واعتاقهما ولا اقرارهما اصلا (الدر المنتقى فى الحجر)

زيد وعمرونك بينلرنده برمدت معاملات واخذ واعطا جارى اولوب بعده حساب كوردكلرنده زيدك عمرو ذمتنده شوقدر اقچه سى ظاهر اولمغله عمرو مبلغ مزبور ديمدر ديو اقرار قطعى ايله اقرار ايدوب تمسك دخى ويردكدنصكره قبل الاخذ زيد فوت اولوب اولاد صغارينى ترك ايتمكله صغارك وصيلرى بكر مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو حسابده غلط واقع اولمشيدى تكرار محاسبه كورهلم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اقر بشئ ثم ادعى الخطأ لم يقبل الا اذا اقر بالطلاق بناء على افتاء المفتى ثم تبين عدم

الوقوع لم يقع يعنی ديانة (الدر المختار قبيل الصلح)

زيد ايله عمروك بينلرنده برمدت معاملات واخذ واعطا جاری اولوب بعده محاسبه کوردکلرنده حسابده غلط واقع اولمغله زيدك عمرو ذمتنده برمقدار مالی ظهور ايدوب عمرو دخی زيدك حسابنه کوره زيده شوقدر اقچه دينم وارد ر ديوب اقرار رقعه‌سی ايتمش اولماسه حالا زيد مبلغ مزبوری عمرودن طلب ايتدکده عمرو زيده سنك حسابکه بناء ديمشيدم حسابده غلط واقع اولمغله تکرار محاسبه کوره‌لم ديمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولوقال له علی الف درهم فيما اظن اوفيما ظننت اوفيما احسب اوفيما حسبت اوفيما اری اوفيما رأيت فهو باطل کذا فی المبسوط ولوقال له علی الف درهم فی شهادة فلان اوفی علم فلان لايلزمه شیء ولوقال بشهادة فلان او بعلم فلان کان اقرارا ولوقال فی قول فلان او بقوله لايلزمه شیء کذا فی فتاوی قاضيخان ولوقال له علی الف درهم فی حسابی اوحساب فلان او بحسابه اوفی کتابه اوفی کتاب فلان او بکتاب فلان کان باطلا (هنديه فی الثانی من الاقرار)

زيد عمروه شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايدوب مبلغ مزبوری حيننده عمروه ادا ايتدکد نصکره زيد فوت اولدقده ورثه‌سی عمروه زيد ذمتنده اولقدر اقچه حقك اولديغنی اثبات ايله والا مبلغ مزبوری سندن استرداد ايده رز ديمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(الاقرار لايجامع البينة لانها لاتقام الاعلی منکر لافی اربع فی الوکالة والوصاية وفی اثبات دين علی ميت وفی استحقاق العين من المشتری کذا فی وکالة الخانية (اشباه فی الاقرار)

زيدك وصيسی اولديغی عمرو صغير بالغ اولدقده زيد عمروه مالکدن شوقدرينی بغير حق کندی امورمه صرف ايلدم ديو اقرار ايدوب مبلغ مزبوری عمروه ضامن اولدقد نصکره زيد فوت اولوب ورثه‌سی زيدك وجه محرر اوزره اقرارينی طوتمازز ديوب مبلغ مزبوری عمرودن استردادده قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(الاقرار حجة علی المقر اذا کان عاقلا بالغا (بدايع فی الاقرار)

زيد عمرو و بکره شوقدر اقچه ادانه ايتدکد نصکره زيد صحتنده مبلغ مزبور بشرکدر بنم علاقه‌م يوقدر ديو اقرار ايدوب بعده زيد فوت اولسه ورثه‌سی اقرار مزبوری طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ولوقال مالی من الدين علی فلان لفلان اومن الوديعة عند فلان لفلان فهو اقرار وحق القبض للمقر ويسلم الی المقر له فان سلم المودع اوالمديون الی المقر بریٔ (بزازيه)

زيد صحتنده يدمده اولان منزل وايچنده اولان اشيا اوغللرم عمرو و بکرکدر بنم علاقه‌م يوقدر ديو اقرار ايتدکد نصکره زيد ديونی ترکه‌سندن زيد اولد يغی حالده فوت اولسه داينلر اقرار مزبوری طوتميوب اول منزل ايله حين اقرارده ايچنده بولنان

اشیایی قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل اقر في صحته بانه وعند ان جميع ما هو داخل في منزله لامرأته غير ما عليه من الثياب وتوفي الرجل وترك ابنا ثم ادعى الابن ان ذلك من تركة ابيه فكل شيء علمت المرأة انه صار لها بتمليك الزوج اياها ببيع صحيح او هبة صحيحة وكان لها عليه مهر فهي في سعة من منعه والاحتجاج بهذا الاقرار وما لم يكن لها ملك لا يسعها ان تحتج بهذا الاقرار فيما بينها وبين الله تعالى وهو تركة المتوفى واما في الحكم فلما شهدت الشهود على ذلك الاقرار وجب القضاء بما كان في الدار يوم الاقرار (هنديه في الاقرار)

زید صحتنده یدنده اولان سفینه‌نك نصفی اوغلی عمرونكدر نصفنده علاقه‌م یوقدر دیو اقرار ایتدکدن نصکره زید فوت اولوب عمرویی وسائر ورثه‌سنی ترك ایلسه سائر ورثه اقرار مزبوری طوتمیوب سفینه‌نك مجموعنی میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(رجل قال جميع ما في يدي او جميع ما يعرف لي او جميع ما ينسب الي فهو لفلان فهذا اقرار كذا في الخلاصه (هنديه في الثاني من الاقرار)

زید صحتنده یدنده اولان جمیع اشیا والده‌م هند ایله قزقرنداشلرم زینب وخدیجه‌نك على الاشتراك السویه مالکاریدر بنم علاقه‌م یوقدر دیو اقرار ایتدکدن نصکره زید فوت اولوب مزبوره‌لری وابن عمی عمرویی ترك ایلسه عمرو اقرار مزبوری طوتمیوب حین اقرارده زیدك یدنده بولنان اشیایه مداخله‌یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (من نقله من الهندیه)

زید صحتنده منزلنده بحنده ولان جمیع اشیا زوجه‌م هندکدر بنم علاقه‌م یوقدر دیو اقرار ایدوب لکن بعد الاقرار شو قدر اقچه دخی اکتساب ایدوب مبلغ مزبور ایله برمقدار عقارات وامتعه اشترا ایتدکدن نصکره زید فوت اولوب هندی وسائر ورثه‌سنی ترك ایلسه سائر ورثه اول عقارات وامتعه‌یی میراثه ادخال مراد ایتدکلرنده هند مجرد اقرار مزبوره بناء اول عقارات وامتعه‌یی دخی مستقلا اخذه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا قال الرجل جميع ما في يدي من قليل او كثير من عبد او غيره لفلان فهذا الاقرار صحيح فان حضر فلان ليأخذ ما في يد المقر فاختلفا في عبد في يديه فقال فلان كان في يدك يوم اقررت فهو لي وقال المقر لم يكن هذا في يدي يوم اقررت وانما ملكته بعد ذلك فالقول قول المقر الا ان يقيم المقر له بينة انه كان في يده يوم اقر فحينئذ يقضى للمقر له كذا في المحيط (هنديه في الثاني من الاقرار)

زید عمرودن ذمتکده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده عمرو استهزاء بلی حاضردر الزمبسن دیسه زید عمروه مجرد بویله دیمکله بکا اولقدر اقچه دین اقرار ایتمش اولورسن دیو عمرودن اولقدر اقچه‌یی المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفي النوازل اذا قال المدعى عليه كيسه بدوز قبض كن لا يكون اقرارا وكذا قوله

بکبر لایکون اقرارا لان هذه الالفاظ تصلح للابتداء وکذلك اذا قال قبض کنش بکسر
النون کبسه بد وزش بکسر الزای لایکون اقرارا لان هذه الالفاظ تذکر للاستهزاء
وکذلك بکیرش بکسر الراء لایکون اقرارا (هندیه فی الثانی من الاقرار)

دیون کثیره سی اولان زید یدنده اولان جاریه ایچون عمروك ملکیدر بنم علاقهم
یوقدر دیو اقرار ایدوب عمرو جاریه سنی زیددن المق استدکده زیدك داینلری عمروه
مجرد زید مدیونمز اولمغله زیدك اقرارینی طوتمازز دیو عمروی جاریه سنی اخذدن منعه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ویصح اقرار الصحیح للاجنبی من جمیع المال لانعدام تعلق حق الورثة بماله فی حال
الصحة بل الدین فی الذمة وانما یتعلق بالترکة حالة المرض (من اقرار البدایع فی فصل
واما حق العبد) وللصحیح ان یؤثر بعض الغرماء علی بعض حتی انه لوقضی دین
احدهم لایشارکه فیه الباقون لما بینا ان الدین فی حالة الصحة لم یتعلق بالمال بل هو فی الذمة
فلا یکون فی ایثار البعض ابطال حق الباقین (بدایع فی الفصل المذکور)

زید عمرو متوفانك حصرا وارثه لری زوجه سی هند ی وقزلری زینب وخدیجه یی
قاضی یه کتوروب عمرو ذمتنده شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده جمله سی
اقرار ایدوب مبلغ مزبوری ترکه دن زیده ویردکارندن صکره هند وزینب وخدیجه
نادمه لر اولوب اولقدر اقچه حقك اولدیغنی اثبات ایله والا مبلغ مزبوری سندن استرداد
ایدرز دیمکه قادره اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ادعی علی ترکة دینا فصدقه الوارث ثم ادعی ان مورثه کان قد قضاه لاتسمع بعد
اقراره بوجوب المال فی الترکة (قنیه فیما یبطل دعوی المدعی)

زید قولی عمروی اعتاق ایتدکدن صکره زید صحتنده عمروه شوقدر اقچه دینم واردر
دیو اقرار ایدوب بعده فوت اولسه ورثه سی اقرار مزبوری طوتمامغه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ویصح اقرار الصحیح للاجنبی من جمیع المال لانعدام تعلق حق الورثة بماله
فی حالة الصحة بل الدین فی الذمة وانما یتعلق بالترکة حالة المرض وکذا لو اقر الصحیح
بدیون لاناس کثیرة متفرقة بان اقر بدین ثم بدین جاز کله علیه لان حالة الصحة حال
الاطلاق لوجود الموجب للانطلاق وانما الامتناع لعارض تعلق حق الورثة او للتهمة
وکل ذلك ههنا منعدم (بدایع فی الاقرار)

﴿ فی اقرار المریض ﴾

هند مرض موتنده یدنده اولان جمیع اشیا عمروك ملکیدر بنم علاقهم یوقدر دیو اقرار
ایتدکدن صکره هند بلا وارث فوت اولسه امین بیت المال اقرار مزبوری طوتمیوب
حین اقرارده هندك یدنده اولان اشیایه مداخله یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وجاز ای اقرار المریض لغیره ای غیر الوارث لوجود المقتضی وانتفاء المانع اما الاول فلانه
تصرف فی خالص ماله واما الثانی فلان المانع من الجواز کان الارث وقد انتفی ولو وصلیة

كان اقراره بكل ماله (درر في اقرار المريض)

هند مرض موتنده يدنده اولان منزل ايچون زوجم زيدكدر بنم اصلا علاقەم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولوب انجق زيدى ترك ايلسه امين بيت المال منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فلو لم يكن وارث آخر واوصى لزوجته او هى له صحت الوصية واما غيرهما فيرث الكل فرضا وردا فلا يحتاج لوصية (الدر المختار في اقرار المريض)

هند مرض موتنده يدنده اولان منزل ايچون قرنداشم زيدكدر بنم علاقەم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولوب اوغلى عمروى ترك ايلسه عمرو اقرار مزبورى طوتميوب منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واعلم ان العبرة لكونه وارثا وغير وارث وقت الموت الا اذا صار وارثا بسبب جديد فلو اقر لاخيه منلا ثم ولد له صح الاقرار لعدم ارثه (الدر المنتقى في اقرار المريض)

زيد مرض موتنده يدنده اولان منزل ايچون منزل مزبور تمام هندكدر بنم علاقەم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وزوجەسى زينبى ترك ايتدكده زينب زيدى اقرار مزبورنده تصديق ايتمكله هند منزلى مستقلا ضبط ايلسه زينب تصديقنه نادم اولوب منزلى ميراثه ادخاله قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(واقرار المريض للوارث لا يصح الا ان يصدقه بقية الورثة بعد موت الموصى حتى لو اجازوا قبل موته لا يعتبر اجازتهم ولهم ان يرجعوا (خزانة المفتين في الاقرار في المرض)

زيد مرض موتنده يدنده اولان بعض اشيا ايچون عمروك ملكى اولوب برقاچ سنه دنبرو بطريق الامانه يدمده در بنم قطعا علاقەم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه اشياء مزبوره زيدك حال مرضنده تمليكى معلوم دكل ايكن ورثه سى اقرار مزبورى طوتميوب اول اشيايى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(قال استادنا رحمه الله تعالى فهذا كالتنصيص ان المريض اذا اقر بعين في يد الاجنبى فانما يصح اقراره من جميع المال اذا لم يكن تمليكه اياها في حال مرضه معلوما حتى امكن جعل اقراره اظهارا فاما اذا علم تمليكه في حال مرضه فاقراره به لا يصح الا من ثلث ماله قال وانه حسن من حيث المعنى (قنيه في اقرار المريض)

هند مرض موتنده زوجم زيدذمتنده اولان سوقدر الجه مهريمى صحتمده زيده هبه ايتمشيدم ديو اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولوب زيدى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه تصديق ايتميوب وجه محرر اوزره هبه ثابت اولماسه سائر ورثه مهر مزبوردن حصه لرينى زيددن الحق استدكلرنده زيد اقرار مزبوره بناء ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مريضة اقرت انها وهبت مهرها لزوجها في صحتها ينبغى ان لا يصح لانه وصية للوارث على ما مر فلم تجز الا ان يصدقه الورثة (فصولين في الثالث والثلثين)

زيد مرض موتنده منزلم ايچنده اولان جمله اسباب زوجەم هندكدر بنم علاقەم يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه زيدى

اقرارمز بورنده تصديق ايتمايجك هنداقرارمز بورهبناء اشياء مرقومه‌يي مستقلا اخذه قادره اولور مي * الجواب * اولماز

(ولو اقر المريض لوارثه بطل الا ان يصدقه الورثة ولو اقرارا بقبض دينه عليه (تنوير الابصار في اقرار المريض)

بر قاچ سنه دنبرو مسلول اولان زيد قبل التغير اوغلي عمروه شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايدوب كندنصكره الي كون مرورنده زيدك حالي متغير ومرضي مشتد اولوب فوت اولسه سائر ورثه اقرارمز بوري طوتمامغه قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

(والمقعد والمفلوج والمسلول اذا تطاول ولم يقعده في الفراش كالصحيح مجتبي ثم رمز حد التطاول سنة (الدر المختار في الوصايا)

مرض سله مبتلاة اولان هندك غالب حالي هلاك اولميوب مصالحني كورمكه قادره ايكن هند اوزرمده لابسه واولديغم اثوابمدن غيري يدمده اولان جميع اشياء صغيره قزلرم زينب وخديجه‌نكدر بنم علاقه‌م يوقدر ديو اقرار ايتدكدنصكره برسنه مرورنده هندك حالي متغير ومرضي مشتد اولوب فوت اولسه سائر ورثه اقرارمز بوري طوتميوب حين اقرارده هندك يدنده اولان اشيايه مداخله‌يه قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

(صاحب السل والدق ما لم يصر صاحب فراش فكصحيح اذ الانسان لا يخلو من مرض فدام يخرج في حوايج نفسه لا يعد مريضا عادة (جر) او يزداد كل يوم فهو مريض ولو ينقص مرة ويزداد اخرى فلومات بعده بسنة فهو كصحيح ولومات قبل سنة فكمريض (فصولين في الرابع والثلثين)

زيد مرض موتنده زوجه‌م هنده قرضدن شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندي وسائر ورثه سني ترك ايتدكده سائر ورثه اقرارمز بوردز يدي تصديق ايتملريله هند اولقدر اقچه‌يي تركه‌دن السه سائر ورثه تصديقلري بندنادملر اولوب مبلغ مزبوردن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمي * الجواب * اولمازلر

(مريض اقر لوارثه بطل الا ان يصدقه بقية الورثة كذا في الكتب ولم يذكر ان تصديقهم في حيوته اولا وفي الوصية لوارثه يعتبر الاجازة بعد موته لا قبله (فصولين في الرابع والثلثين)

زيد مرض موتنده زوجه‌م هنده قرضدن شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايدوب بعده فوت اولدقده هنددن غيري وارثي اولميوب لكن ديون مثبته‌سي تركه‌سندن ازيد اولسه هند مجرد اقرارمز بوره بناء تركه‌دن نسنه المغه قادره اولور مي * الجواب * اولماز

من عليه دين الصحة فاقر في مرضه لاجنبي بدين اوعين في يده مضمونة اوغير مضمونة اوامانة بان قال مضاربة اوامانة اووديعة اوغصب يقدم دين الصحة ولا يصح اقراره في حق غرماء الصحة (خزانة المفتين في الاقرار في المرض)

زيد مرض موتنده قرضدن شوقدر اقچه عمروه دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره

بلاوارث فوت اولسه امين بيت المال اقرار مزبوری طوتمامغه
قادر اولور می * الجواب * اولماز
(واذا اقر الرجل فی مرض موته بدين لغير الوارث فانه يجوز وان احاط ذلك بماله
(خزانة المفتين فی الاقرار فی المرض)
زيد ملك منزلنی زوجه سی هنده ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد صحتنده
ثمن مزبوری استيفا ايتدم ديوب بعده زيد فوت اولوب هنددن غيری وارثی اولماسه امين
بيت المال اولان عمرو ثمن مزبوری ويرديككی اثبات ايلمدكجه زيدك اقرار مشروحنی طوتمام
ديوب منزلك ثلثه ارباعنی ضبط ايدرم ديمكه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(وان اقر المريض لوارثه بطل الا ان تصدقه الورثة فلو لم يكن وارث آخر او وصی له وجته
وهی له صحت الوصية واما غيرهما فيرث الكل فرضا وردا فلا يحتاج لوصيته شرنبلاليه
ولو كان ذلك اقرار بقبض دينه او غصبه او رهنه ونحو ذلك عليه ای علی وارثه او عبد وارثه
او مكاتبه لا يصح لوقوعه لمولاه ولو فعله نبری جاز كل ذلك لعدم مرض الموت
(الدر المختار فی اقرار المريض ملخصا)
هند مرض موتنده بر صندوقی ايچنده اولان اوچ كيسه اقچه ايچون متولیسی اولديغم وقفك
غله سندندر ديو اقرار ايتدكدنصكره هند فوت اولسه ورثه سی اقرار مزبوری طوتميوب
مبلغ مزبوری ميراثه ادخال ايدرز ديمكه قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر
(اقراره بدين لاجنبی نافذ من كل ماله باثر عمر رضی الله تعالی عنه ولو بعين فكذلك الا اذا علم
تملكه لها فی مرضه فيتقيد بالثلث ذكره المص فی معينه فليحفظ واخر الارث عنه
(الدر المختار فی اقرار المريض)
زيد متوفانك وارثی اولميان عمرو زيدك ورثه سندن زيد ذمتنده منزل ثمنندن شوقدر اقچه حقم
اولوب حتی زيد مرض موتنده اقرار دخی ايتمشيدی تركه سندن ويرك ديو دعوی ايتدكده
زيدك عمرودن غيری اصلا كمسنه يه دينی اولميوب تركه سی ورثه سنه انتقال ايتمشيكن ورثه
مجرد زيد مرض موتنده اقرار ايتمكله اقراری معتبر دكلدر ديو عمروی منعه
قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر
(واذا اقر الرجل فی مرض موته بدين لغير الوارث فانه يجوز وان احاط ذلك بماله (خزانة
المفتين فی الاقرار فی المرض) اقر فی مرض موته بدين وعليه ديون لزمته فی صحته وديون
لزمته فی مرضه باسباب معلومة فيؤخر عنهما ما اقر به ولولا دين فالمقر له اولی من الورثة
(فصولين فی الرابع والثلثين)
زيد مرض موتنده وارثی اولميان عمروه شوقدر اقچه دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره
زيد فوت اولوب ورثه سنی ترك ايتدكده عمرو مبلغ مزبوری زيدك تركه ٔ وافيه سندن المق
استدكده ورثه مجرد زيد حال مرضنده اقرار ايتمكله اقرارينی طوتمازز ديمكه
قادر اولورلر می * الجواب * اولمازلر (من نقله آنفا)
هند صحتنده زوجی زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرينی زيده هبه ايتدكدنصكره هند

مرض موتنده مهرینی زیده هبه ایتدیکنی اقرار ایدوب فوت اولدقده سائر ورثه سی هندی اقرارمز بورنده تصدیق ومهردن ماعداسنی بینلرنده اقتسام ایدوب برمدت مرورنده سائر ورثه دخی فوت اولوب اوغللری عمرو وبکری ترک ایلسه لر عمرو وبکر مجرد هبه یی اقرار هندك مرض موتنده اولمشیدی دیو مهرمز بوری زیدن دعوایه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(مریضة قرت انها وهبت مهرها لزوجها فی صحتها ینبغی ان لا یصح لانه وصیة للوارث الا ان یصدقه الورثة (فصولین فی الرابع والثلثین)

﴿ فی الاقرار بالنسب ﴾

زید فوت اولوب زوجه سی هندی وقزلری زینب وخدیجه وعایشه یی ترك ایتدکده عمرو ظهور ایدوب بن زیدك لابوین عمی اوغلی یم دیو دعوی ومزبورلر دخی اقرار ایلسه لر عمرو زیده وارث اولورمی * الجواب * اولور

(وارث معروف اقر بوارث آخر قاسمه ما بیده علی موجب اقراره اذ اقر باستحقاق المال فنفذ فی حق المال لا فی حق النسب اذ فیه حمل النسب علی الغیر (فصولین فی التاسع والعشرین)

زید متوفانك ترکه سنی لابوین قزقرنداشی هند قبض ایتدکدنصکره عمرو ظهور ایدوب بن زیدك لابوین عمی اوغلی وعصوبت جهتندن وارثی یم دیو دعوی ایتدکده هند اقرار ایدوب ترکه ٔ زیدن عمروه حصه سی مقداری شوقدر اشیا ویردکدنصکره هند اقرارینه نادم اولوب عمروه نسبکی اثبات ایله والا ویردیکم اشیایی سندن استرداد ایدرم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن مات ابوه فاقر باخ شارکه فی لارث فیستحق نصف نصیب المقر ولم یثبت نسبه لما تقرران اقراره مقبول فی حق نفسه فقط (الدر المختار فی اقرار المریض)

زید مولدنده مجهول النسب اولوب کندویه اوغل اولمغه صالح اولان قولی عمرو ایچون اوغلمدر دیو اقرار عمرو دخی تصدیق ایتدکدنصکره زید فوت اولسه عمروك نسبی زیدن ثابت اولوب زیده وارث اولورمی * الجواب * اولور

(رجل قال لعبده هذا ابنی او لجاریته هذه بنتی ان کان المملوك یصلح ولدا له وهو مجهول النسب یثبت النسب و یعتق العبد سواء کان العبد عجمیا جلیبا اومولدا وان کان العبد یصلح ولدا له لکنه معروف النسب یعتق العبد فی قولهم ولا یثبت النسب وان کان العبد لا یصلح ولدا له لا یثبت النسب و یعتق العبد فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی وقال صاحباه رحمهما الله تعالی لا یعتق (من عتاق الخانیة فی العتق فی دعوی النسب) ومجهول النسب الذی یذکر فی الکتب هو الذی لا یعرف نسبه فی البلدة التی هو فیها ومختار المحققین من شراح الهدایة وغیرهم انه الذی لا یعرف نسبه فی مولده ومسقط رأسه بدلیل الوفاق علی ان الحامل المسبیة ولدها ثابت النسب (درر فی العتاق)

زید عمروك اوغلی اولوب معروف النسب اولان بکر ایچون اوغلمدر دیو اقرار ایلسه

بكرك نسبی زيددن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز
(اقرار الرجل جائز باربعة نفر بولد ووالد وزوجة ومولى ففى الولد يحتاج الى ثلاثة اشياء تصديق المقرله اذا لو معبرا عن نفسه وان يولد مثله لمثله وان ليس للمقرله اب معروف
(فصولين فى التاسع والعشرين)

زيدك زوجه سی هند مولدنده مجهول النسب اولوب وسنا كندويه ولد اولمغه صالح اولوب حره اولان زينب ايچون نفسمی زيده تزوجمدن مقدم بندن تولد ايتمش صلبيه قزمدر ديو اقرار زينب دخی تصديق ايلسه زينبك نسبی هنددن ثابت اولورمی * الجواب * اولور
(وصح اقرارها بالولد مطلقا ان لم يكن الامر كذلك بان لم يكن ذات زوج ولا معتدة او كانت ذات زوج ادعت انه اى الولد من غيره اى من غير زوجها (منح فى اقرار المريض)

زيدك زوجه سی هند مولدنده مجهول النسب وسنا كندويه ولد اولمغه صالح اولوب حره اولان زينب ايچون زيددن مقدم آخر زوجك فراشندن حاصله قزمدر ديو اقرار زينب دخی تصديق ايلسه زينبك نسبی هنددن ثابت اولورمی * الجواب * اولور (مرتضى آفندی)

بو صورتده هند فوت اولوب زوجی زيدی و زينب مزبوره يی ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * ربع زيده باقی فرضا وردا زينبه اصابت ايدر
(وتفسير صحة الاقرار بمن ذكرنا اعتبار الاقرار فيما يلزم المقر والمقرله من الحقوق وفيما يلزم غيرهما حتى انه اذا اقر بالابن مثلا فالابن المقرله يرث مع سائر ورثة المقرله من المقر وان جحد سائر الورثة نسبه ويرث ايضا من اب المقر وهو جد المقر وان جحد الجد نسبه (هنديه فى السابع عشر من الاقرار)

زيد عمرو ايچون لابوين قرنداشم اوغلی وحصرا وارثمدر ديو اقرار عمرو دخی تصديق ايلدكدن صكره زيد اقرارندن بوردن رجوع ايدوب بعده بلا وارث فوت اولسه عمرو اقرار مزبوره بناء تركهٔ زيددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو اقر بأخ فى مرض موته وصدقه المقرله ثم انكر المريض بعد ذلك وقال ليس بينى وبينك قرابة بطل اقراره فى حق الميراث ايضا حتى انه لو اوصى بعد الانكار بماله لانسان ثم مات ولا وارث له فالمال كله للموصى له بجميع المال لان الانكار منه رجوع والرجوع عن مثل هذا الاقرار صحيح لانه يشبه الوصية وان لم يكن وصية على الحقيقة والرجوع عن الوصية صحيح ولو لم يكن وليس هناك موصى له بالمال اصلا فالمال لبيت المال لبطلان الاقرار اصلا بالرجوع (بدايع فى الاقرار بالنسب)

زوجی اولموب كيسه نك معتده سی اولميان هند مولدنده مجهول النسب اولوب كندويه ولد اولمغه صالح اولان آخرك قولی عمرو ايچون اوغلمدر ديو اقرار ايدوب لكن عمروك مولاسی تصديق ايتماسه اقرار مزبوره بناء عمروك نسبی هنددن ثابت اولورمی * الجواب * اولماز
(ولو كان المقرله عبد الغير اشترط تصديق مولاه (تنوير الابصار فى اقرار المريض)

زیدڭ قولی اولوب مولدنده معروف النسب اولان عمرو ایچون زید اوغلمدر دیو اقرار ایتدکدنصکره زید فوت اولسه عمروڭ نسبی زیددن ثابت اولوب زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(لوقال لمن لایولد مثله لمثله هذا ابنی لاتسمع دعواه لاستحالة ان یکون الاکبر سنا ابنا لمن هو اصغر منه وکذا اذاقال لمعروف النسب من الغیر هذا ابنی (بدایع فی الدعوی)
(وفی الجلیب انمایثبت نسبه لوجهل فی مولده والافلا (فصولین فی العاشر)

زید معتق مجهول النسب اولان عمرو ایچون قرنداشم ووارثمدر دیو اقرار عمرو دخی تصدیق ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب وارث معروفی کندوبی اعتاق ایدن بکری ترک ایلسه عمرو اقرار مزبوره بناءً زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(وان اقر بنسب علی غیره کالاخ والعم والجد وابن الابن لایصح فی حق غیره ویصح فی حق نفسه حتی یلزمه الاحکام اذ تصادقا علیه فان لم یکن له وارث غیره مطلقا وارثه والالا (تنویر الابصار فی اقرار المریض)

زید فوت اولوب معروف النسب اولان خالهسی اوغلی عمروی ترک ایتدکده معروف النسب اولمیوب زیدڭ ابن عمی اولمق اوزره مقرله بالنسب اولان بکر دخی زیده وارث اولورمی * الجواب * اولماز

(فان لم یکن له وارث غیره مطلقا لاقریبا کذوی الارحام ولابعیدا کمولی الموالاة عینی وغیره ورثه والالالان نسبه لم یثبت فلایزاحم الوارث المعروف (الدر المختار فی الاقرار)

﴿ کتاب الصلح ﴾

هو عقد یرفع النزاع ویجوز مع اقرار وسکوت وانکار (ملتقی)

زید عمرودن ذمتکده قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده عمرو زید ایله عن انکار دعوای مزبورهدن شوقدر معین قیون اوزرینه صلح ودفع بدل ایتدکدنصکره عمرو فوت اولسه ورثهسی صلح مزبوری فسخه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وحکمه وقوع البراءة عن الدعوی ووقوع الملك فی مصالح علیه وعنه لو مقرا وهو صحیح مع اقرار اوسکوت اوانکار (الدر المختار فی الصلح) وفی المبسوط بعد تمام الصلح بالتراضی بینهما لایملك واحد منهما ان یرجع (بزازیه فی صلح الاب والوصی)

زید عمرودن ذمتکده فلان جهتدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده عمرو زید ایله برمقدار اقچه اوزرینه صلح اولوب بدل صلحی زیده تسلیم ایتدکدنصکره زیدڭ اول جهتدن عمرو ذمتنده اصلا حقی اولمادیغی ظاهر ومتبین اولسه عمرو مبلغ مزبوری زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ادعی علی انسان مالا اوحقا فی شیءٍ ثم تبین انه لم یکن ذلك المال علیه اولم یکن ذلك الحق ثابتا کان للمدعی علیه حق استرداد المال الذی اعطاه (الذخیرة البرهانیه فی الثامن من الصلح)

زید عمرو متوفانڭ ترکهٔ وافیهسنی قبض ایدن حصر اوارثی اوغلی بکردن عمرو ذمتنده

قرضدن شوقدر اقچه حقم واردر دیو دعوی ایتدکده بکر زید ایله عن انکار مبلغ مزبورك برمقداری اوزرینه صلح اولدقدنصکره بکر نادم اولوب صلح مزبوری فسخه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(الصلح ان کان بمعنی المعاوضة بان کان دینا بعین ینتقض بنقضهما ای بفسخ المتصالحین وان کان لا بمعناها ای المعاوضة بل بمعنی استیفاء البعض واسقاط البعض فلا یصح نقضه ولانقضه لان الساقط لایعود (الدر المختار فی الصلح)

زید شوقدر اقچه ثمن معلومه عمروه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو زیددن اشیاء مرقومه یی بیع فاسد ایله بیع ایتمشیدك دیو دعوی وزید انکار ایتدکدنصکره زید عمرو ایله دعوای فساددن شوقدر اقچه اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(ادعی علیه فساد البیع بعد قبض المبیع فصولح عن دعوی الفساد علی دنانیر لم یصح حتی لو وجد بینة بعد الصلح تسمع (قنیه فی الصلح)

زید فوت اولوب زوجه سی هندی واوغلی عمروی ترك ایتدکده جمله ترکه یی هند قبض ایدوب عمروه ترکه شوقدر دردیکله عمرو حصه سندن برمقدار نسنه اوزرینه هند ایله علی طریق التخارج صلح وقبض بدل ایدوب هندی ترکه یه متعلقه دعوادن ابرا ایتدکدن صکره هندك یدنده ترکه دن شوقدر اشیا دخی ظاهره اولسه عمرو ظهور ایدن اشیادن حصه سنی طلب ایتدکده هند معترفه ایکن مجرد وجه محرر اوزره ابرا ایتمکله حقك ساقط اولمش اولور دیوب ویرمامکه قادره اولور می * الجواب * اولماز

(قال تاج الاسلام وبخط صدر الاسلام وجدته صالح احد الورثة وابرأ ابراء عاما ثم ظهر فی الترکة شیء لم یکن وقت الصلح لاروایة فی جواز الدعوی ولقائل ان یقول یجوز دعوی حصته منه وهو الاصح ولقائل ان یقول لاوفی المحیط ولو ابرأ احد الورثة الباقی ثم ادعی الترکة لاتسمع دعواه وان اقروا بالترکة امروا بالرد علیه (فی السادس من صلح البزازیه)

زید مقتولك حصر اوارثی باباسی عمرو بکردن زیدی آلت جارحه ایله عمدا سن جرح وقتل ایلدك دیو دعوی ایتدکده بکر عمرو ایله دعوای مزبوره دن عن انکار شوقدر اقچه اوزرینه صلح اولوب لکن بدل صلحی اول مجلسده عمروه تسلیم ایتماسه حالا عمرو بدل صلحی بکردن طلب ایتدکده بکر مجرد بدل صلح مجلس صلحده قبض اولنمدیغندن صلح باطل اولمش اولور دیوب ویرمامکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(لم ار لهذه الفتوی نقلا صریحا ورأیت فی البدایع والدرة البیضاء مایخالفها قال فی صلح البدایع ویجوز الصلح من التعزیر لانه حق العبد وکذا یصح من القصاص فی النفس ومادونه لان القصاص حق العبد سواء کان البدل عینا اودینا الا انه اذا کان دینا یشترط القبض فی المجلس احترازا عن الافتراق عن دین بدین انتهی وفی الدرة البیضاء معزیا الی تحفة الفقهاء اما الضرب الذی یجوز نحو الصلح عن موجب العمد فی النفس وفیما دون النفس علی ای بدل کان عینا اودینا اقل من ارش الدیة وارش الجنایة او اکثر لان هذا

بدل القصاص لابدل الدية الا ان البدل اذا كان دينا لابد من القبض فى المجلس حتى لايكون افتراقا عن دين بدين انتهى وهذا لايخالف مافى الخانية وغيرها من انه اذا شرط الاجل فى الصلح عن العمد يكون مؤجلا لانه محمول على الاشتراط فى عقد الصلح كما افصح عنه وكذلك كون الصلح عن انكار لانه مبنى على زعم المدعى

(لمرتبه الفقير ستر الله عيوبه)

زيد عمروك اياغنى عمدا جرح ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله اول جراحتدن وجراحتدن حادث اولاجقدن شوقدر اقجه يه صلح وقبض بدل ايتدكدنصكره عمرو اول جرحدن فوت اولسه ورثه سى زيددن عمروك ديتنى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الصلح من كل جناية فيها قصاص على مال قل او كثر فهو جائز وكذا من الجرح والقطع والضرب فان برئ صح الصلح وان مات منها بطل الصلح ويجب الدية استحسانا فى ماله ان كان عمدا وفى عاقلته ان كان خطاء عند ابى حنيفة رحمه الله وعندهما صح العقد ولو صالحه مما يحدث منه صح عاش اومات (خزانة لاكمل فى الصلح)

زيد عمروك قولنى آلت جارحه ايله عمدا ضرب وجرح ايتدكدنصكره عمرو زيد ايله اول جرحدن اون بش غروش اوزرينه صلح اولوب لكن جرحدن حادث اولاندن صلح اولميوب بعده عمرو اول جرحدن متأثرا فوت اولسه ورثه سى زيددن عمروك ديتنى المغه قادره اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مر نقله آنفا)

زيد عمروك برالنى آلت جارحه ايله ضرب وجرح ايتدكد نصكره عمرو زيدى اول جرحدن ابرا ايدوب لكن جرحدن حادث اولاجقدن ابرا ايتميوب بعد البرء عمروك اول اليك درت پارمغى بالكليه عملماندن اولسه عمرو پارمقلرينك ديتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا قطع رجل اصبع رجل عمدا اوخطاء فصالحه منها على الف درهم ثم شلت اصبع اخرى بجنب تلك الاصبع فعند ابى حنيفة رحمه الله تعالى روايتان فى رواية لاينتقض الصلح وعلى القاطع ارش اصبع واحدة وفى رواية ينتقض الصلح وعلى القاطع ارش اصبعين واما فى قول ابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى لاشئ عليه باصبع اخرى (المحيط البرهانى فى الثانى عشر من الصلح)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايتدكد نصكره زيد عمروك قاتلندن ورثه سيله صلحه بكرى توكيل ايتمكله بكر عمروك ورثه سيله عمروك قاتلندن شوقدر اقجه يه صلح اولوب لكن بدل صلحه ضامن اولماسه ورثه مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتميوب مجرد صلحه وكيل اولمغله بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وكل بالصلح عن دم عمدا وعلى بعض دين يدعيه من المكيلات اوالموزونات لزم بدله الموكل دون الوكيل لانه اسقاط محض فكان الوكيل سفيرا محضا فلاضمان عليه كالوكيل بالنكاح الا ان يضمنه اى الوكيل البدل فانه حينئذ يكون مؤاخذا بالضمان لابالصلح (درر فى الصلح)

هند زیدك یدنده اولان شوقدر اقچه‌یی ملکمدر دیو دعوی ایتدکده زید حین انکار
هند ایله دعوی‌دن بوردن شوقدر اقچه اوزرینه صلح اولوب لکن هند مبلغ مزبوری
الدیغی فوت اولسه هندك ورثه‌سی مبلغ مزبوری زیددن طلب ایتدکلرنده زید مجرد
هند قبض ایتدیغی فوت اولمغله صلح باطل اولماسی اولور دیوب ویرمامکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز

اوادعی فقد صالح علی بعضه مؤجل ولم یقبض حتی هلك اولا جاز لان فی التقدیم فلانه عن عین حقه
دین فما اهلك ذلك لان الواجب هو النقیة وهی دراهم اودنانیر فقد صالح علی عین
حقه (فصولین فی الثلاثین) الوارث قائم مقام المورث (بحر فی الدعوی)

زید عمرودن شوقدر اقچه‌می غصباً اخذ واستهلاك ایتدك دیو دعوی وعمرو انکار
ایتدکده زید عن انکار عمرو ایله مبلغ مزبورك برمقداری اوزرینه صلح وانعقاد ایتدکده
زید بدل مزبوری اجل معلوم ایله تأجیل ایلسه زید قبل حلول الاجل بدل مزبوری
عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الصلح الواقع علی بعض جنس ماله علیه من دین او غصب اخذ لبعض حقه وحط لباقیه
لا معاوضة للربا وحینئذ فصح الصلح بلا اشتراط قبض بدله عن الف حال علی مائة
حالة او علی الف مؤجل (الدر المختار فی الصلح)

زید وعمرو بکرك یدنده اولان شوقدر اقچه‌یی بزم ملکمزدر اولوب سن بزدن غصباً اخذ ایتدك
دیو دعوی وبکر انکار ایدوب زید وعمرو مدعالرینه اقامت بینه ایده‌مدکلرنده بکر ایله
عن انکار مبلغ مزبورك برمقداری اوزرینه صلح اولسه لر حالا قولنلر مدعالرینی اثبات
ایدیجك مبلغ مزبوردن بدل صلحدن ماعداسنی دخی بکردن المغه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

رجل غصب من رجل الفا واخفاها فصالحه المالك علی خمسمائة فاعطاه الغاصب
من تلك الالف او من غیرها جاز الصلح قضاء وکان علی الغاصب فیما بینه وبین الله تعالی
ان یرد الباقی وان کانت الدراهم فی ید الغاصب بحیث یراها المالك فان کان الغاصب
جاحدا فکذلك الجواب لان الجحود بمنزلة الاستهلاك فیجوز الصلح فان وجد المغصوب
منه بینة بعد ذلك فاقامها یقضی ببقیة ماله لانه اذا وجد بینة ظهر ان المغصوب لم یکن
مستهلکا ولو کان مقرا بالغصب والدراهم ظاهرة فی یده یقدر المغصوب منه علی اخذها
فصالحه علی بعضها علی ان ابرأه عن الباقی یجوز الصلح قضاء قیاسا ولا یجوز
استحسانا وعلیه ان یردها علی المغصوب منه لانها لیست فی معنی المستهلك فتعذر
تصحیح الصلح بطریق الاسقاط لان الابراء عن العین لا یصح وتعذر تجویزه مبادلة
لمکان الربا (ظهیریه فی الصلح عن الدیون فی الفصل الاول)

زید برخصوص ایچون عمروه رشوت طریقیله شوقدر اقچه ویروب عمرو دخی مبلغ
مزبوری استهلاك ایتدکدنصکره زید عمرو ایله مبلغ مزبورك برمقداری اوزرینه صلح
وقبض بدل ایدوب ماعداسندن عمروك ذمتنی ابرا ایلسه حالا زید صلح وابراسندن اولوب

ماعدایی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

وانما الذی یجب حقا للشرع ردعین الربا ان کان قائما لارد ضمانه قال بعض الفضلاء قدعلمت ان العقد المذکور تعلق به حقان حق العبد وهورد عینه ان کان باقیا اورد ضمانه ان کان مستهلکا وحق الشرع وهورد عینه بنقض العقد السابق المنهی عنه شرعا وابراء العبد انمایکون فیمایملکه وهو الدین الثابت فی الذمة ولاشك فی برائته عنه لان المالك قدابرأه منه وامافیما لایملکه وهو حق الشرع فلاعمل لابرائه فیه لانه لیس حقا له وقدتعذر لعدم التصور بعد الهلاك (حموی علی الاشباه فی القضاء)

زید عمروك یدنده اولان عرصه ایچون ملکمدر دیو دعوی ایتدکده عمرو عن انکار دعوای مزبوره دن زید ایله شوقدر اقچه اوزرینه صلح اولسه زید بدل صلحی عمرودن طلب ایتدکده عمرونادم اولوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وفیه اشعار بانه لوصالح علی خلاف جنسه کان معاوضة فلوصالحه من الدار علی الدراهم وافترقا قبل القبض صح سواء کان عن اقرار اوانکار (قهستانی فی الصلح)

وفی المبسوط بعد تمام الصلح بالتراضی بینهما لایملك واحد منهما ان یرجع (بزازیه فی صلح الاب والوصی)

زید فوت اولوب لابوین ارقرنداشلری عمرو و بکری ترك ایتدکده زیدك لابوین عمی بشر ترکهٔ زیددن شوقدر اشیایی تغلبا قبض ایدوب بعده عمرو و بکر بشر ایله اشیاء مزبوره دن شوقدر اقچه اوزرینه صلح وقبض بدل ایلسهلر عمرو و بکر زیدك برقاچ کمسنهلر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچهسنی اول کمسنهلردن طلب ایتدکارنده بشر عمرو و بکره سز بنله وجه محرر اوزره صلح اولمغله اوکمسنهلر ذمتلرنده اولان اقچه بی بن الورم دیوب عمرو و بکری منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وتملیك الدین من غیر من علیه الدین باطل وان کان بعوض (درر فی الصلح)

زید عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمرو ایله شومقدار اوزرینه صلحه بکری توکیل ایتمکله بکر دخی عمرو ایله مبلغ مزبورك اولمقداری اوزرینه صلح اولسه زید توکیلنه نادم اولوب صلحی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(مر نقله من البزازیه)

هند حامل زیددن سن بنی بغیرحق ضرب ایدوب ضربکدن ناشی مستبین الخلقه برجنین میت القا ایتمشیدم دیو دعوی ایتدکده زید هند ایله عن انکار دعوای مزبوره دن شوقدر اقچه اوزرینه صلح ودفع بدل ایلسه زید نادم اولوب صلحی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(یجوز الصلح عن مجهول ولایجوز الاعلی معلوم فیجوز عن دعوی المال والمنفعة والجنایة فی النفس وما دونها عمدا اوخطأ (ملتقی فی الصلح)

زید عمرو ایله شوقدر اقچهیه متعلقه دعواسندن عمرو ایله عن انکار شوقدر اشیا اوزرینه صلح اولوب قبض بدل ایتدکدنصکره بکر بدل مرقومك جملهسنه مستحق چیقوب

بعد الاثبات والحكم زيددن السه زيد مبلغ مزبوری عمرودن دعوايه قادر اولور می * الجواب * اولور

(واووقع الصلح على سبيل المعاوضة بان وقع الصلح على خلاف جنس المدعى فعند الاستحقاق يرجع الى اصل دعواه (خزانة المفتين فى الاستحقاق)

زيد مقتولك ورثه سی عمرو و بكر و بشر دن زيدی سز قتل ايتديكز ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو و بكر و بشر عن انكار ورثه ايله دعوای مزبوره دن اللی غروش اوزرينه صلح ودفع بدل ايلسه‌لر مزبورزاده‌لر اولوب مبلغ مزبوری ورثه‌دن استرداده قادر اولور لرمی * الجواب * اولمازلر

(وفى البزازية فى صلح الاب والوصى ومجمع الفتاوى عن المبسوط بعد تمام الصلح بينهما بالتراضى ليس لواحد منهما ان يرجع عنه (انقروى فى الصلح)

زيد فوت اولوب زوجه سی هندی ولابوين ارقرنداشی عمروی ترك ايتسدكده جمله تركه‌يی هند قبض ايدوب بعده عمرو حصه سندن تركه دن برمقدار نسنه اوزرينه هند ايله على طريق التخارج صلح اولدقده زيدك دينی ظهور ايدرسه ادا ايتمك شرطيله صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا شرطوا فى هذا الصلح انه لوظهر على الميت دين فلاشئ عليهم لم يصح الصلح وكذا لوشرطوا انه لوظهر للميت دين فلاحصة له من ذلك الدين فلا يصح الصلح (من تتمة الفتاوى)

زيد هند ذمتنده اولان شوقدر اقجه حقندن برمقداری اوزرينه هند ايله صلح اولور اولدقده هند زيدی كندويه كتخدا ايتمك شرطيله صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(وجملة مالايصح تعليقه بالشرط ويبطل بفاسده ثلاثة عشر البيع والقسمة والاجارة والرجعة والصلح عن مال الخ (فصولين فى السادس والعشرين)

زيد بر كتابی عمروه ايداع وتسليم ايدوب بعده زيد اول كتابی حاكم حضورنده عمرودن طلب ايتسدكده بلا تعد ضايع اولدی ديوب حاكم دخی زيدك طلبيله عمروه يمين ويرردكده نصكره زيد اول خصوصدن عمرو ايله برمقدار نسنه اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا ادعى صاحب المال عليه الاستهلاك والمدعى يدعى الرد اوالهلاك ثم صالحه على شئ جاز الصلح فى قول محمد وابى يوسف الآخر واختلفوا فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى والصحيح انه لايجوز الصلح فى قوله وهوقول ابى يوسف الاول وعليه الفتوى واجمعوا على انه لوصالح بعد حلف المستودع انه رد اوهلك لايجوز الصلح انما الخلاف فيما اذا كان الصلح قبل يمين المودع (خانيه فى صلح العمال)

زيد هند بكر بالغه‌يه جبرا زنا ايدوب بكارتنی ازاله ايتدكده نصكره هند زيدی موجب زنا ايله مؤاخذه ايتمك استدكده زيد هند ايله موجب زنادن شوقدر اقجه اوزرينه صلح

اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(واما الذی یرجع الی المصالح عنه فانواع احدها ان یکون حق العبد لا حق الله تعالی سواء کان مالا عینا او دینا او حقا لیس بمال عین او دین حتی لا یصح الصلح عن حد الزنا والسرقة وشرب الخمر بان اخذ زانیا او سارقا او شارب خمر وصالحه علی مال علی ان لا یرافعه الی السلطان لانه حق الله تعالی (بدایع فی الصلح)

زید صغیرک وصیسی عمروی حاکم عزل ایدوب یرینه بکری وصی نصب ایتدکدنصکره بکر عمرودن زیدک مالندن شوقدر اقچه یی بغیر حق کندی مصارفنه صرفله استهلاک ایتمشیدک دیو دعوی وعمرو انکار ایتدکده بکرک بینه سی وار ایکن مبلغ مزبورک شو مقداری اوزرینه عمرو ایله صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(صلح الوصی مع المدعی علیه علی اقل من الحق لم یجز لو مقضیا علیه او مقرا به او علیه بینة والا جاز وصح صلحه مع المدعی لو له بینة او علم القاضی والا فلا (فصولین فی السابع والعشرین)

زید عمروی موجب دیت اولان قتل ایله قتل ایدوب عمرو زوجه سی هندی واولاد صغارینی ترک ایدوب هند صغاره وصی نصب اولندقده هند زید ایله دیتک شو مقداری اوزرینه عن اقرار صلح اولسه صلح مزبور صغیرلرک حصه لرنده صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو صالح الاب او الوصی علی اقل من الدیة فی الخطاء او شبه العمد لا یجوز لان الحط تبرع وهما لا یملکان التبرع بمال الیتیم والحط القلیل والکثیر سواء (فی الاول من صلح البدایع)

زیدک وقفی متولیسی عمرو بکرک یدنده اولان عرصه ایچون زیدک وقف مسجدیدر دیو دعوی وبکر ملکمدر دیو انکار ایتدکده عمروک بینه سی وار ایکن بکر ایله شوقدر کیل بغدای اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو تناول الاکار من غلة الوقف شیئا فصالح المتولی علی شیء ان وجد المتولی بینة علی ما ادعی او کان الاکار مقرا لا یملک المتولی ان یحط منه شیئا (اسعاف فیما یجوز للقیم من التصرف) والمتولی کالوصی کما مر فی الوقف وصلح الوصی فی هذا الوجه لا یصح وکذا صلح المتولی (عطائیه)

زید عمرو صغیرک وصیسی بکر یدنده اولان شوقدر اقچه سنی غصبا اخذ واستهلاک ایتدکدنصکره بکر معزول اولوب یرینه بشر وصی اولدقده بشر زید ایله عن اقرار مبلغ مزبورک بر مقداری اوزرینه صلح اولسه صلح مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(لولد دین فصالحه ابوه او وصیه ان وجب الدین بمعاقدة ابیه او وصیه صح الحط وضمن عند ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی لا عند ابی یوسف رحمه الله تعالی کوکیل

ابرأ المشتري ولولم يكن بمعاقدته لم تجز الصلح للتبرع (فصولين ٢٢)
زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالندن شوقدر اقچه قرض ويردكدنصكره زيدك بر ينه بكروصى اولدقده بكر عمروايله عن اقرار مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه صلح اولسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(والوصى لوابرأ غريم الميت او اجله اوحط عنه شيئ صح عندهما لوعاقدا وضمن لاعند ابى يوسف رحمه الله تعالى ولولزم بعقد غيره لم يصح وفاقا (فصولين ٢٧)
زيد متوفانك حصرا وارثى صغير اوغلى عمروك وصيسى بكر زيدك بشر ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن شومقدارى اوزرينه صلحه خالدى توكيل ايدوب خالد دخى بشر ايله مبلغ مزبورك اولمقدارى اوزرينه صلح وقبض بدل ايدوب بدل مزبورى بكره تسليم ايتدكدنصكره صغير بالغ اولوب مبلغ مزبورى تماما بشردن المغله بشر دخى مبلغ مزبورى خالده تضمين ايلسه خالد بدل مرقومى بكردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور
(ولوصالح من مائة درهم على خمسين درهما فاستحق بدل الصلح رجع بخمسين لابمائة لان الخمسين لايكون عوضا وانما هو استيفاء بعض وابراء عن بعض والاستحقاق يوجب نقض الاستيفاء لانقض الابراء (فصولين فى السادس عشر) وحقوق عقد يضيفه الوكيل الى نفسه كبيع واجارة وصلح عن اقرار يتعلق به ان لم يكن الوكيل محجورا (ملتقى فى الوكالة)
زيد متوليسى اولديغى وقف قريه‌نك محصولنى قبضه عمروى توكيل ايتمكله عمرو قريه مزبوره محصولندن شوقدر بغداى قبض ايدوب بعده اول بغدايى بغير حق كندى مصارفنده صرفله استهلاك ايتدكدنصكره زيد اول بغدايك برمقدارى اوزرينه عمروايله صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(ولوتناول الاكار من غلة الوقف شيئا فصالح المتولى على شيئ ان وجد المتولى بينة على مادعى اوكان الاكار مقرا لايملك المتولى ان يحط منه شيئا (اسعاف فيما يجوز للقيم من التصرف ومالايجوز)
زيد متوفانك حصرا وارثلرى اولاد صغارينك وصيلرى عمرو بكردن تركه‌دن شوقدر اقچه‌يى تغلبا اخذ واستهلاك ايتدك ديو دعوى و بكر انكار ايتدكده عمروك بينه‌سى وارايكن بكرايله مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز
(الوصى اذا صالح عن حق الميت اوعن حق الصغير على رجل فان كان المدعى عليه مقرا بالمال اوعليه بينة اوكان قضى عليه بذلك لايجوز صلح الوصى على اقل من الحق وان لم يكن كذلك يجوز (عماديه فى السابع والعشرين)
زيد عمرو متوفانك حصرا وارثلرى اولاد صغارينك وصيلرى بكردن عمروك ذمتنده شو قدر اقچه حقم واردر ديو دعوى ايدوب لكن اقامت بينه‌دن عاجز ايكن بكر

مبلغ مزبوردن زيد ايله صغاركماللرندن شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولسه صلح مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى فتاوى ابى الليث صح صلح الوصى على مال نفسه قل اوكثر كان للمدعى بينة اولم تكن اما صلحه على مال اليتيم فلا يجوز الا اذا ثبت بالبينة ولم يفحش الغبن (ادب الاوصياء فى الصلح)

هند فوت اولوب زوجى زيدى وصغير اوغلى عمروى ترك ايتدكده هندك قرقنداشى زينب تركهٔ هندى تغلبا قبض ايدوب بعده زيد تركه‌دن حصه‌سندن زينب ايله صلح اولدقده صغيرك حصه سندن دخى عن اقرار برمقدارى اوزرينه صلح اولسه صغير بالغ اولدقده تركه‌دن حصه‌سنى تماما زينبدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان يحق الصغير على رجل ان كان منكرا ولم يكن له بينة يجوز وان الخصم مقرا اوله بينة لم يجز والاب والجد فى الفصلين كالوصى (فى السادس من صلح البزازيه ملخصا)

﴿فى صلح الفضولى﴾

برقاچ كسنه‌لرك زيد ذمتنده شوقدر اقچه حقلرى اولوب ايچلرندن عمرو سائرلرك اذنلرى‌نسز مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه زيد ايله صلح اولسه سائرلر حصه لرنده صلحى مجيزلر اولميوب مبلغ مزبوردن حصه‌لرينى تماما زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(الفضولى هو من يتصرف فى حق غيره بغير اذن شرعى كل تصرف صدر منه وله مجيز حال وقوعه انعقد موقوفا (تنوير الابصار فى البيوع)

زيد فوت اولوب ورثه‌سنى ترك ايتدكده اجانبدن عمرو تركه‌دن شوقدر اقچه‌يى تغلبا اخذ ايتدكدنصكره ورثه‌دن بكر سائر ورثه اذنلرى‌نسز مبلغ مزبورك برمقدارى اوزرينه عمرو ايله صلح اولسه سائر ورثه صلحى مجيزلر اولميوب مبلغ مزبوردن تماما حصه‌لرينى المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مر نقله من تنوير الابصار)

زيد فوت اولوب آخر دياره ورثه سنى ترك ايتدكده اجانبدن هند تركهٔ زيدى تغلبا قبض واستهلاك ايدوب بعده ورثه دن عمرو كلوب تركهٔ زيددن هند ايله عن اقرار سائر ورثه اذنلرى‌نسز شوقدر اقچه اوزرينه صلح اولسه سائر ورثه حصه‌لرنده صلحى مجيزلر اولميوب تركهٔ زيددن حصه‌لرينى تماما هنده تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر (مر نقله من التنوير)

زيد عمروى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو اوغللرى بكر و بشرى ترك ايتدكده بكر بشر اذنى‌نسز ديتك شو مقدارى اوزرينه صلح اولسه بشر حصه‌سنده صلحى مجيز اولميوب تماما ديتدن حصه‌سنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (سبق نقله من التنوير)

زيد عمروى موجب ديت اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو زوجه‌سى هندى و لابوين

ارقرنداشی بکری ترك ایتدکده بکر هندك اذنسز زید ایله عمروك دینندن شومقداری اوزرینه صلح اولسه هند حصه سنده صلحی مجیزه اولمیوب تمام دیندن حصه سنی زیدن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور (مرت مسئلته)

زید عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدقلری شوقدر الجه یی معا بکره قرض وتسليم ایتدکلرندن نصکره زید عمروك اذنسز مبلغ مزبورك سومقداری اوزرینه بکر ایله صلح وماعدادن بکری ابرا ایلسه عمرو حصه سنده صلحی وابرایی طوتمیوب مبلغ مزبوردن حصه سنی تماما بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور (یستفاد مما مر من التنویر)

في الابراء

زیدك عمرو ایله برخصوصه متعلقه دعواسندن زیدك قرنداشی بکر فضولا عمروی ابرا ایلسه زید مجیز اولمیوب خصوص مزبوری عمرودن دعوایه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(الفضولی هو من يتصرف في حق غيره بغير اذن شرعي كل تصرف صدر منه وله مجيز حال وقوعه انعقد موقوفا (تنوير الابصار في البيوع)

هند فوت اولوب زوجی زیدی و باباسی عمروی ترك ایتدکده ترکهٔ هندك جمله سنی عمرو تغلبا اخذ واستهلاك ایتدکدن نصکره زید عمروك آخرقزی زینبی تزوج ایدوب بعده ترکه دن حصه سندن عمروی ابرا ایدر اولورسه زینبه شوقدر الجه ویرسك حصه می ضماندن بری اول دیوب بوشرطله ابرا ایلسه ابراء مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(والخامس لو علق بصريح الشرط كان اديت الى كذا اواذا اومتى لايصح الابراء لما تقرر ان تعليقه بالشرط صريحا باطل لانه تمليك من وجه (الدر المختار في الصلح)

طقسان یاشنده اولوب معتوه اولان زید برخصوصه متعلقه دعواسندن عمروی ابرا ایلسه صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(وتصرف الصبي والمعتوه الذي يعقل البيع والشراء ان كان نافعا محضا كالاسلام والاتهاب صح بلا اذن وان ضارا كالطلاق والعتاق والصدقة والقرض لا وان اذن به وليهما (الدر المختار في المأذون)

زید برخصوصك تمشیتیچون بطریق الرشوه عمروك شوقدر الجه سنی الدقده اول مجلسده مبلغ مزبورك عینی موجود ایکن عمرو مبلغ مزبوردن سنی ابرا ایتدم دیوب بووجهله زیدی ابرا ایلسه ابراء مزبور صحیح اولورمی * الجواب * اولماز

(الابراء عن الاعيان لايصح (خانيه قبيل الابراء) ولو صالح على بعض دار يدعيها لايصح هذا الصلح في رواية ابن سماعه عن محمد لا استوفى بعض حقه وابرأ عن الباقي والابراء عن الاعيان باطل فتسمع دعواه الباقي وبه افتى شيخ الاسلام والامام ظهير الدين لكن ظاهر الرواية انه يصح مطلقا فلا تسمع دعوى الباقي قلت وقولهم الابراء

عن الاعيان لايصح معناه ان العين لاتصير ملكا للمدعى عليه لانه يبقى المدعى على دعواه بل يسقط فى الحكم كالصلح على بعض الدين فانه انمايبرأ عن باقيه فى الحكم لافى الديانة ولذا لوظفر به اخذه ذكره القهستانى والبرجندى وغيرهما واما الابراء عن دعوى الاعيان فصحيح بلا خلاف (الدر المنتقى فى الصلح)

زيد برخصوصك تمشيتيچون بطريق الرشوه عمروك شوقدر اقچه‌سنى الدقده اول مجلسده مبلغ مزبورك عينى موجود ايكن عمرو مبلغ مزبوردن سنى ابرا ايتدم ديوب بووجهله زيدى ابرا ايتدكده نصكره زيد مبلغ مزبورى استهلاك ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

ولوقال ابرأتك من هذا العبد له ان يدعيه لانه ابراء عن الضمان الواجب فيبقى امانة فى يده فيصح دعواه حال قيام العين واستهلاكه لاحال هلاكه كمانص عليه فى غير الذخيرة ولوقال برئت من هذا العبد اوالعين لايصح دعواه وكان بريئا (من مجموعة دده افندى نقلا عن الذخيره وكذا فى صلح النهايه ودعوى البزازيه)

زيد اوغلى عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمروك ذمتنى ابرا ايدر اولدقده عمروه اكر بنمله حسن معاشرت ايدرسك مبلغ مزبوردن ذمتكى ابرا ايتدم ديسه ابراء مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولوعلق البراءة بالشرط صريحا احترز به عن التعليق معنى كما ر كان اواذا اومتى اديت الى كذا نصفا مثلا من دينه فانت برئ من الباقى لايصح الابراء وان اداه اذ فى الابراء معنى تمليك ينافيه التعليق كماتقرر (قهستانى فى الصلح)

زيد زعيم زعامتى صوباشيسى عمروك ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن عمروى ابرا ايدر اولدقده اكر زعامتم رعاياسى ذمتلرنده اولان حقمه وضع يد ايتمزسك مبلغ مزبوردن ذمتكى ابرا ايلدم ديسه ابراء مزبور صحيح اولورمى *الجواب * اولماز

(مايبطل بالشرط الفاسد ولايصح تعليقه به البيع والقسمة والاجارة والاجازة والرجعة والصلح عن مال والابراء عن الدين الخ (تنوير الابصار قبيل الصرف)

شركت عنان ايله شريكلر اولان زيد وعمرو فسخ شركت ايدوب محاسبه كوردكلرنده زيدك عمرو ذمتنده شوقدر اقچه‌سى ظاهر اولدقده نصكره زيد عمروه فلان وفلان كمسنه‌لره اولان شوقدر اقچه دينمى ادا ايدرسك مبلغ مزبوردن برى اول ديوب بووجهله ابرا ايلسه ابراء مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(مرنقله من التنوير وغيره)

عنان شريكلر اولان زيد وعمرو فسخ شركت عقد عنان ايدوب هر برى مال شركتدن حصه‌سنى اخذ واستيفا وشركته متعلقه دعوادن اخرى ابرا ايتدكدن نصكره مزبورلردن هر برى مااللرندن شوقدر اقچه چيقاروب تكرار عقد شركت ايدوب مال شركتى اعمال اوزره ايكن زيد فوت اولدقده مال شركتك جمله‌سنى زيدك ورثه‌سى قبض ايلسه‌لر عمرو مال شركتدن حصه‌سنى زيدك ورثه‌سندن طلب ايتدكده ورثه

مجرد عقد اولدن اولان ابرايه بناء و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المنية ادعى عليه دعاوى معينة ثم صالحه واقرانه لادعوى له عليه ثم ادعى عليه حقا آخر تسمع وحمل اقراره على الدعوى الاولى الا اذا عمم قال لا ابنه دعوى كانت (من دعوى البزازيه فى نوع آخر فى الدفع) وذكر القاضى اتفقت الرواية على ان المدعى لوقال لادعوى لى قبل فلان اولاخصومة لى قبل فلان يصح ولايسمع دعواه فى حق حادث بعد الابراء (بزازيه فى المحل المذكور)

زيدهندك عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه حقندن هندك اذنسز عمروى ابرا ايلسه هند مجيزه اولميوب مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(الفضولى هو من يتصرف فى حق غيره بغير اذن شرعى كل تصرف صدر منه وله مجيز حال وقوعه انعقد موقوفا (تنوير الابصار فى البيوع)

زيد عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه سنى المدين ديه نى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولدقده زيدك ورثه سى غرما اذنلرنسز مبلغ مزبوردن عمروى ابرا ايلسه لر غرما مجيزلر اولميوب مبلغ مزبورى رأى حاكمله عمرودن الوب قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(اوعلى الميت دين مستغرق لم يجز الصلح ولاالقسمة اذ وارثه لم يملك تركته (فصولين فى الثانى والعشرين) وذكر ظهير الدين مات وله فى يد انسان غصب اودين فطلب منه الورثة تسليم ذلك وعلى الميت دين مستغرق فصالح الورثة عما عليه اوفى يده على ان يدفعه اليهم يغرم لغرماء الميت ولايبرأ بهذا الصلح

(من وصايا البزازيه فى تصرف المريض)

ماقول شيخ الاسلام سلمه الله الملك العلام فى زيد مات عن زوجة واولاد صغار منها وترك ديونا فى الذمم فابرأت الزوجة مديونا مع كونها وصية على اولادها فهل يقتصر على حصتها او يتعدى الى حصة الاولاد افتونا مأجورين * الجواب * نعم يقتصر على حصتها ولايتعدى

(ابرأ الغريم احد الورثة من الدين صح فى حصة نفسه (فصولين فى الرابع والثلثين) والوصى لوابرأ غريم الميت اواجله اوحط عنه شيئا صح عندهما لوعاقدا وضمن لاعند ابى يوسف ولولزم بعقد غيره لم يصح وفاقا (فصولين فى التاسع والعشرين)

زيد مديونى عمروه ذمتكده اولان شوقدر اقچه حقمى سندن طلب ايتميم ديدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايلسه عمرو مجرد طلب ايتميم ديمشيدك ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(قال لآخر لااخاصمك اولااطلب منك مالى فهذا ليس بشئ

(فى الثالث من هبة البزازيه)

زيدك عمرو ذمتنده قرضدن اولان شو قدر اقچه حقنه بكر عمروك امريله كفيل اولدقدنصكره بكر قبل الاداء عمرو ذمتنده اصلا حقم يوقدر ديو عمروى ابراء عام ايله

ابرا ایدوب بعده کفالت مرقومه یه بناء مبلغ مزبوری زیده ادا ایلسه حالابکر بعد الابرا اداایتمکله حق حادث اولمش اولوردیوب مبلغ مزبورایله عمروه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولوابرأ الکفیل الاصیل قبل الاداء الی الطالب من الدین اووهبه له یصح حتی لایرجع علی الاصیل بعد الاداء (من کفالة الکفایة)

﴿کتاب المضاربة﴾

(هی شرکة فی الربح بمال من جانب وعمل من جانب (ملتقی الابحر)

زید عمروه شوقدر کیل بغدای ویردکدنصکره اول بغدای مضاربه اولسون دیوب لکن بغدایی بیع وثمنیله مضاربة عمل ایله دیمش اولماسه عقد مزبور جائز اولورمی * الجواب * اولماز

المضاربة لاتجوز بغیرالدراهم والدنانیرمکیلاکان اوموزنااوعروضا (خانیه فی المضاربة)

(رجل دفع عرضا وقال بعه واعمل بثمنه مضاربة بنصف الربح فباع باحد النقدین وتصرف فی الثمن جازت المضاربة لانه اضافها الی الثمن لاالی العروض (خانیه فی المضاربة)

زید عمرودن مضاربه طریقله الدیغی اقچه یی ابتداء متاعه بوزوب بعده متاع ایله تجارت ایچون آخر دیاره سفرایتدکده یولده زیدی حرامیلرقتل ایدوب متاعی غارت ایلسه‌لر زیدک ترکه سندن ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(ثم المدفوع الی المضارب امانة فی یده لانه قبضه بامر مالکه لاعلی وجه البدل والوثیقة وهو وکیل فیه لانه یتصرف فیه بامر مالکه واذاربح فهو شریك فیه لتملکه جزأ من المال بعمله واذافسدت ظهرت الاجارة حتی استوجب العامل اجرمثله واذاخالف کان غاصبا لوجود التعدی منه علی مال غیره (هدایه فی المضاربة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه یی ابتداء متاعه بوزوب بعده متاعی بیع ایچون عمروك اذنیله آخردیاره کتورورکن یولده زیدی حرامیلر باصوب متاعی نهب وغارت ایلسه‌لر زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(مضارب سافر بمال المضاربة فقطع علیه الطریق واخذ لایضمن (جواهر الفتاوی فی الشرکة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه یی برمدت اعمال ایدوب لکن ربح حاصل اولماسه بعده مزبورلر مضاربه یی فسخ وعمرو رأس مالی زیدن السه عمرو زیده مجرد اقچه‌می اعمال ایتمکله مالکدن شوقدر اقچه ربح ویر دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیرسبب شرعی (منح فی التعزیر)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه یی برقاچ دفعه اعمال ایدوب حاصله اولان فائده یی عمروایله اقتسام ایتدکدنصکره فسخ عقداولنمدین زید مبلغ مزبورایله تکرار

عمل ايتدكده تعدى وتقصيرى اولمقسزين رأس ماله ضرر ترتب ايلسه عمرو رأس مال طرفيندن
فائده ايله تكميل اولنسون ديدكده زيد راضى اولميوب جمله ضررى سن چك ديمكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان كانا يقتسمان الربح والمضاربة بحالها ثم هلك المال بعضه اوكله ترادا الربح حتى
يستوفى رأس المال لان قسمة الربح لاتصح قبل استيفاء رأس المال لانه هو الاصل
وهذا بناء عليه وتبع له فاذا هلك مافى يد المضارب تبين انما استوفياه من رأس المال
فيضمن المضارب مااستوفاه لانه اخذه لنفسه وما اخذه رب المال محسوب برأس ماله
واذا استوفى رأس المال فان فضل شئ كان بينهما لانه ربح وان نقص فلاضمان
على المضارب لمابينا (هدايه فى المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه‌نك جمله‌سنى آخر دياره عمروك اذنى وثمن
مثليله ابتداء شومقوله متاعه بوزوب بعده متاعى بيع ايتمدين زيد اول دياره فوت
اولدقده نصكره زيدك تركه‌سنه وصى نصب اولنان بكر متاعى رأى حاكمله ثمن مثليله
بيع ايتديكى وقتده رغبات ناس منقطعه اولمغله ثمن مزبور ثمن اولدن ناقص اولوب
مال مضاربه‌يه ضرر ترتب ايلسه عمرو اول ضررى زيدك تركه‌سندن تضمينه
قادراولورمى * الجواب * اولماز

(ومن حكم المضاربة الصحيحة ان يكون الربح بينهما على الشرط والوضيعة على
رب المال (شرح الطحاوى فى المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقچه‌يى متاعه بوزدقدن نصكره زيد متاعى
شوقدر فائده ايله بعض كمسنه‌لره بيع وتسليم ايدوب بعده ثمنى المدين عمرو فوت اولسه
زيد عمروك ورثه‌سنه ثمنى اول كمسنه‌لردن الوب رأس مالى وفائده‌دن حصه‌كزى ويره‌يم
ديركن ورثه راضى‌لر اولميوب زيده رأس مال وفائده‌دن حصه‌مزى مالكدن ويربعده
اول كمسنه‌لردن ال ديمكه قادر اولورلرمى *الجواب * اولمازلر

(اذا انفسخت المضاربة ومال المضاربة ديون على النـاس فامتنع عن التقاضى
والقبض فان كان فى المال ربح اجبر على التقاضى وان لم يكن فيه ربح لم يجبر على التقاضى
والقبض وقيل له احـل رب المال بالمال على الغرماء لانه اذا كان هناك ربح كان له فيه
نصيب فيكون عمله عمل الاجراء والاجير مجبور على العمل فيما التزم واذا لم يكن هناك
ربح لم يسلم له منفعة فكان عمله عمل الوكلاء فلاتجبر على اتمام العمل كمالايجبر الوكيل على
قبض الثمن غيرانه يؤمر المضارب اوالوكيل ان تحيل رب المال على الذى عليه الدين
حتى يمكنه قبضه لان حقوق العقد راجعة الى العاقد فلايثبت للآخر ولاية القبض
الاباحالة العاقد فيلزمه ان تحيله بالمال حتى لايتوى حقـه ولوضمن العاقد لرب المال
هذا الدين الذى عليه لم يجز ضمانه لان العاقد جعله امينا فلايملك ان يجعل نفسه ضمينا
(بدايع فيمايبطل به عقد المضاربة)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكدنصكره برمدت مرورنده مبلغ مزبورى

عمرودن طلب ایتدکده عمرو مبلغ مزبوری ساکه تماما ویردم دیوب زید انکار ایلسه
عمرو یمینیله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنور
ولوادعی المضارب اوالشریك دفع المال وانكر رب المال اوالشريك القبض يحلف
المضارب والشريك الذى كان المال فى يده اذ القول للامين مع اليمين
(فصولین فی الخامس عشر)
زید مضاربه طریقیله عمروه شوقدر اقچه ویردکدنصکره مال مضاربه عمروك یدنده
نقد ایکن زید فوت اولدقده ورثه‌سی عمروه بیمزده مناصفه اولق اوزره ینه مضاربة
اعمال ایله دیملریله عمرو مبلغ مزبوری اعمال اید وب شوقدر فائده حاصله اولدقده
اصل مال وفائده‌دن شرطلری اوزره ورثه‌نك حصه‌لری اولان شوقدر اقچه‌یی ورثه‌یه
ویردکدنصکره عمرو نادم اولوب ورثه‌یه ویردیکی ربحی دعوی ایتدکده مرافعه اولدقلری
قاضی ربحك جمله‌سی عمروك اولوردیو ورثه‌نك ربحدن بروجه محرر مقبوضلرینی
عمروه حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولماز
(ولوقال رب المال للغاصب اوالمستودع اوالمستبضع اعمل بمافى يدك مضاربة بالنصف
جازعند ابى يوسف رحمه الله تعالى والحسن رحمه الله تعالى كذا فى محيط السرخسى
(هنديه فى لاول من المضاربة) والمضارب امين فهى ايداع ابتداء قبل التصرف
(الدر المنتقى فى المضاربة)
زید عمروه مضاربه طریقیله شوقدر اقچه ویردکده قول اشترا ایتمه دیونهی ایتمشیکن
عمرو مبلغ مزبور ایله برقول اشترا ایدوب بعده اول قول حر الاصل چیقوب حریتنه حکم
اولنمغله مبلغ مزبور ضایع اولسه زید مبلغ مزبوری عمروه تضمینه
قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وان قيدت ولو بعدالعقد مالم يصر المال عرضا ببلد اووقت اومعامل معين اوسلعة
اونوع تجارة فليس له ان يتجاوز ماعينه كما فى الشركة وقدتقدم فان تجاوز ضمن والربح له
والوضيعة عليه للمخالفة (الدر المنتقى فى المضاربة)
زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه ایله برمتاع اشترا ایتدکدنصکره زید
عمروك اذنیسز کندی مالندن شوقدر اقچه اجرت ویروب اول متاعی آخر دیاره نقل
ایلسه زید مبلغ مزبور ایله مال مضاربه‌یه رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(اواشترى ثيابا بجميع مال المضاربة ثم استأجر على حملها اوقصارتها اوفتلها وفعل
ذلك من ماله فهو متطوع لانه يصير مستدينا على المضاربة وهو لايملك ذلك (هنديه
فى التاسع من المضاربه) مضارب معه الف اشترى بها ثيابا فقصرها اوحملها بمائة
من عند نفسه وكان قال له رب المال اعمل برأيك اولم يقل فهو متطوع لانه لوجاز على
رب المال صار مستدينا عليه ولم يأمر رب المال بذلك وقوله اعمل برأيك لااثرله فى الاستدانة
لانها ليست من اعمال المضاربة (بزازيه فيما يملك المضارب)
زید عمروه بکرذمتنده اولان شوقدر اقچه‌یی بکردن اخذ ومضاربة عمل ایله دیو امر

ایدوب لکن عمرو بکردن نسنه المدین زید فوت اولسه عقد مزبور باطل
اولور می * الجواب * اولور
(وتبطل ای المضاربة بموت احدهما ای المالك والمضارب لانها توكيل وموت الوكيل
اوالموكل يبطل الوكالة (د رر فی المضاربة)
زید شوقدر اشیاسنی عمروه ویروب اشیاء مزبوره‌یی بیع وثمنیله مضاربة عمل ایله‌دیو امر
ایدوب لکن عمرو اشیاء مزبوره‌یی بیع ایتمدین زید فوت اولسه عقد مزبور باطل
اولور می * الجواب * اولور (مرنقله من الدرر)
زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه‌یی متاعه بوزدقدنصکره زید متاعی شوقدر
اقچه فائده ایله بعض کسنه‌لره بیع وتسلیم ایدوب بعده ثمنی اول کسنه‌لردن المدین عمرو فسخ
عقد مضاربه ایلسه زید عمروه ثمنی اول کسنه‌لردن الوب رأس مال وفائده‌دن حصه‌کی
ویره‌یم دیرکن عمرو راضی اولمیوب زیده سن رأس مالی وفائده‌دن حصه‌می مالکدن ویر
بعده اول کسنه‌لردن ال دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(افترقا وفی المال دیون وربح یجبر المضارب علی اقتضاء الدیون والا لا ویوكل المالك علیه
(تنویر الابصار فی المضاربة) ولوضمن العاقد رب المال هذا الدین الذی علیه لم یجز
ضمانه لان العاقد جعله امینا فلا یملك ان یجعل نفسه ضمینا
(بدایع فیما یبطل به عقد المضاربة)
زید عمروه مضاربه طریقیله شوقدر اقچه ویردکدنصکره مال مضاربه عمروك یدنده نقد
ایکن زید فوت اولدقده عمرو زیدك ورثه‌سی اذنلرنسز مبلغ مزبوری متاعه بوزوب آخر
دیاره کوتوررکن متاع عمروك یدنده ضایع اولسه عمروه ضمان لازم
اولور می * الجواب * اولور
(وان مات رب المال والمال نقد بطلت المضاربة فی حق التصرف وان عرضا فی حق
المسافرة تبطل لا فی حق التصرف فیملك بیعه بالعرض والنقد ولواتی مصرا واشتری شیئا
فمات رب المال وهو لا یعلم فاتی بالمتاع مصرا اخر فنفقة المضارب فی مال نفسه وهو ضامن
لما هلك فی الطریق فان سلم المتاع جاز بیعه لبقائها فی حق البیع
(بزازیه فی المضاربة)
زید عمرودن مضاربه صحیحه ایله الدیغی اقچه‌یی اعمال ایدوب شوقدر فائده حاصل اولوب
عمرو اصل مالی زیددن الدقده فائده‌نك جمله‌سنی دخی تغلباً زیددن السه زید اول فائده‌دن
حصه‌سنی عمرودن استرداده قادر اولور می * الجواب * اولور
(ومن حکم المضاربة الصحیحة ان یکون الربح بینهما علی الشرط
(شرح الطحاوی)
زید عمرودن مضاربه طریقیله شوقدر اقچه الدقده عمرو مبلغ مزبور ایله یاغ اشترا ایله غیری
امتعه اشترا ایلمه دیو تقیید ایتمشیکن زید مبلغ مزبور ایله یاغ اشترا ایتمیوب عمروك اذنسز
غیری امتعه اشترا وقبض واخره بیع ایتدکده مال مضاربه‌یه ضرر ترتب ایلسه زیده

ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(فان جاز المضارب عند ای ما عینه المالك ضمن المال وكان له ربحه وعليه وضيعته لانه صار مخالفا (قهستانی فی المضاربة)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی شوقدر اقچه یی متاعه بوزه دین عمرو فوت اولوب بعده زید مبلغ مزبور ایله نفسیچون عمل ایدوب شوقدر فائده حاصل اولدقده زید فائده یی مصارفنه صرفله استهلاك ایلسه زید اصل مالی عمروك ورثه سنه و یردكده ورثه فائده دن بزه حصه ذكر فائده دن حصه مزی ضامن اول دیو زیده جبره قادر اولورلرمی *الجواب* اولمازلر

(وتبطل المضاربة بموت احدهما لكونها وكالة (الدر المختار) وان آجر الغاصب المغصوب اوالامین الامانة كالعارية والوديعة اوربح الغاصب اوالامین بالتصرف كالبيع فيهما ای المغصوب والامانة تصدق الغاصب اوالامین وجوبا بالاجرة والربح عندهما خلافا لابی یوسف رحمه الله تعالى وفیه اشارة الى ان كلا من الاجرة والربح صار ملكا لهما ملكا خبيثا وحراما لخبث السبب وهو التصرف فی ملك الغير وكل حلال عنده لان المضمونات تملك باداء الضمان (قهستانی فی الغصب وتمامه فیه)

زید عمرو و بكره شوقدر كيل بغدای و یروب اول بغدایی بیع وثمنیله مضاربه عمل ایلك دیو امر ایتمكله عمرو و بكر دخی بغدایی ثمن مثلنه بیع وثمنی قبض ایتدكلرنده ثمن مزبورك برمقداری عمرو و بكرك تعدی وتقصیرلرنسز ضایع اولسه عمرو و بكره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وما هلك من مال المضاربة يصرف الى الربح فان زاد الهالك على الربح لم يضمن (تنویر الابصار فی المضاربة)

بوصورتده زید مجرد ضایع اولمغله سز ضمان لازم اولوردیو عمرو و بكردن تغلبا اولقدر اقچه السه عمرو و بكر مبلغ مزبوری زیددن استردادە قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة (درر فی الغصب)

زید عمروه مضاربه طریقیله شوقدر اقچه و یردكدنصكره مال مضاربه ایله سبسام اشترا ایله غيری متاع اشترا ایتمه دیشیكن عمرو مبلغ مزبور ایله زیدك اذنسز صغر اشترا ایتدكده اول صغرلرك بعضی هلاك اولمغله مبلغ مزبورك برمقداری ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(وغصب ان خالف لتعديه على مال غيره فيكون ضامنا ولو وصلية اجاز بعده ای المضارب اذا اشترى ما نهى عنه ثم باعه وتصرف فيه ثم اجاز رب المال لم يجز (درر فی المضاربه)

زید عمرودن مضاربه طریقیله الدیغی اقچه یی متاعه بوزوب بعده متاعی بیع ایتدین عمرو اول متاعی زیدك اذنسز اخذ و شوقدر فائده ایله آخره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایلسه زید اول فائده دن شرطلری اوزره حصه سنی عمرودن المغه قادر اولورمی *الجواب* اولور

(اشترى المضارب بمالها جارية فاخذها رب المال بلا اذنه وباعها بالربح فالربح على الشرط

ولايكون بيعها نقضا للمضاربة (بزازيه فى المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى شوقدر اقجه ايله متاعدبوزوب بعده متاعى بيع ايتمدين زيد فوت اولدقده عمرو اول متاعى تغلبا اخذ واخره بيع ايتدكده شوقدر فائده حاصل اولسه ورثه زيد فائده دن حصه لرينى عمرودن طلب ايتدكلرنده عمرو مجرد زيد قبل البيع فوت اولمغله سزه حصه ويرمم ديو ويرمامكه قادراولور مى * الجواب * اولماز

(وان كانت المضاربة حين مات المضارب عروضا ودنانير فاراد رب المال ان يبيعها من يحتمل لم يكن له ذلك والذى يلى بيعها وصى المضارب فان لم يكن له وصى جعل القاضى له وصيا يبيعها فيوفى رب المال رأس ماله وحصته من الربح و يعطى حصة المضارب من الربح غرماءه (هنديه فى التاسع عشر من المضاربة)

زيد عمرودن مضاربه طريقيله الديغى اقجه يى متاعه بوزمق ايچون مدت سفر بعيد آخر دياره كيدوب اياب وذهابنده كنديننك نفقه سندو الديغى متاعك كراسندمال مضاربه دن قدر معروف شوقدر اقجه صرف ايتدكدنصكره متاعى بيع ايدوب مال مضاربه نقد اولدقده زيد عمرو رأس مالى الوب بعده فضله يى بيننده اقسام ايدهلم ديدكده عمرو مصروفكى طوتمام فائده دن حصه كده حساب ايدرم ديمكه

قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وفى الاصل المضارب ما دام يعمل فى المصر فنفقته فى ماله وان كان المصر كبيرا وهو مقام فى جانب آخر للتجارة اما اذا انفصل عن عمران المصر سواء كان مسيرة سفر اودونه فنفقة فى مال المضاربة وكسوته وكطعامه ودهنه ومايغسل ثيابه و يركبه وعلف دوابه للركوب (خلاصه فى الثالث من المضاربة) ولو كان اشترى بسبعمائة منها طعاما و بقيت فى يده مائة فاداها فى الكراء لم يكن متطوعا (هنديه فى التاسع من المضاربة)

منقرايچ ايكى زيد مضاربه طريقيله عمروه شوقدر اقجه ويروب بعده عمرو اول منقرلرى متاعه بوزمدين منقر كاسد اولسه اول منقرلر عينيله عمروك يدنده موجود اولمغله عمرو اول منقرلرى زيده ويرمك استدكده زيد عمروه مجرد منقرديدكده ايكن كاسد اولمغله يرينه التون يا كمش الورم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(والمضارب امين فهى ايداع ابتداء قبل التصرف (الدر المنتقى فى المضاربة) فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدايع فى اواخر الوديعة)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقجه ويردكده مبلغمزبور ايله اسيردن ماعدا متاع آل اسير الما ديو نهى ايتمشيكن عمرو مبلغ مزبور ايله براسير اشترا ايدوب اول اسير عمروك يدنده فوت اولسه زيد مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرنقله من الدرر والقهستانى)

زيد عمرو ايله مضاربه طريقيله شوقدر اقجه ويردكده عمروه سفر ايتدكده زيده شوقدر اقجه ربح ويرمك اوزره ويرسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وشرط كون الربح بينهما مشاعا فتفسد ان شرط لاحدهما عشرة دراهم مثلا لاحتمال

ان لايحصل من الربح الا ذلك القدر (الدر المنتقى فى المضاربة)

بو صورتده عمرو مبلغ مزبور ايله سفر ايتدكده فورتنه دن عمروك سفينه سى پاره لنوب هلاك اولدقده مبلغ مزبور ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يضمن المضارب المال بهلاكها فيها اى المضاربة الفاسدة وهذا ظاهر الرواية وبه يفتى كما فى الواقعات وعن محمد انه يضمن كما فى الكرمانى وقال الطحاوى انه لا يضمن عنده خلافا لهما والاصح انه لم يضمن عند الكل كما فى العمادى (قهستانى)

زيد عمروه مضاربه طريقيله شوقدر اقچه ويردكده مبلغ مزبور ايله بغداى اشترا ايله غيرى متاع اشترا ايلمه ديو نهى ايتمشيكن عمرو مبلغ مزبور ايله قطران اشترا ايدوب بيع ايتدكده شوقدر اقچه ضرر ايلسه اول ضررى عمروه ضمان لازم

اولورمى * الجواب * اولور

(ولا يملك ايضا تجاوز بلد او سلعة او وقت او شخص عينه المالك لان المضاربة تقبل التقييد المفيد ولو بعد العقد مالم يصر المال عرضا لانه حينئذ لا يملك عزله فلا يملك تخصيصه كما سيجئ قيدنا بالمفيد لان غير المفيد لا يعتبر اصلا كنهيه عن بيع الحال واما المفيد فى الجملة كسوق من مصر فان صرح بالنهى صح والا لا فان فعل ضمن بالمخالفة

(الدر المختار فى المضاربة)

زيد اوغلى عمروه بضاعه طريقيله اوچ كيسه اقچه ويروب عمرو دخى اعمال ايدوب شوقدر ربح حاصل اولدقدنصكره زيد اصل مال وربحى المدين عمرو فوت اولوب زيدى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه زيد اصل مال وربحى مستقلا المق استدكده سائر ورثه مجرد عمروك يدنده بولنمغله اصل مال وربحدن بزدخى حصه الورز ديمكه

قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ودفع المال الى آخر مع شرط الربح كله للمالك بضاعة فيكون وكيلا متبرعا (الدر المختار)

﴿ كتاب الوديعة ﴾

الايداع تسليط المالك غيره على حفظ متاعه زاد فى التنوير صريحا او دلالة والوديعة شرعا مايترك عند الامين للحفظ (الدر المنتقى فى الوديعة)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره اهل عرف طائفه سندن بكر زيدى برجرمله اتهام ايتدكده عمرو مبلغ مزبورى زيدك اذنسز زيدك جريمه سيچون بكره ويرسه زيد مجبر اولميوب مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قضى المودع دين مودعه بالوديعة ضمن فى الصحيح (فصولين فى الثانى والعشرين)

رجل فى يديه مال انسان فقال له السلطان الجائر ان لم تدفع الى هذا المال حبستك شهرا اوضربتك ضربا لايجوز له ان يدفع المال اليه فان دفع كان ضامنا وان قال له ان لم تدفع الى المال اقطع يدك او اضربك خمسين سوطا فدفع اليه لا يكون ضامنا لان دفع مال الغير الى الجائر لا يجوز الا ان يخاف تلف عضو والضرب المتوالى يخاف منه التلف

(خانيه فيما يعد تضييعا من كتاب الوديعة)

زيد سوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبورى عمرودن غصبا اخذ ايلسه عمرو مبلغ مزبورى بكردن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ان الغاصب والمودع يدا معتبرة بدليل ان السارق يقطع بخصومته فاذا وجد معترض على يده كان له ولاية الاسترداد منه ان كان قائما (من بيوع شرح الجامع الكبير الحصيرى فى الغصب)

زيد سوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى آخر دياره اولمريله تركه سنى امين بيت المال اولان بكر قبض ايتدكده عمرو مبلغ مزبورى ورثه اذنلرنسز بكره دفع وتسليم ايلسه ورثه بكرك قبضنى مجيز اولميوب مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(اودع رجلا مالا وقال ان مت فادفعه الى ابنى فدفعه اليه وله وارث غيره ضمن نصيبه ولا يكون بهذا وصيا ولو قال فادفعه الى فلان غير وارث ضمن ان دفعه اليه (فصولين قبيل التاسع والعشرين)

زيد خدمتكارى عمروه كوتور فلان بلده ده بكره ويرديو شوقدر اشيا ويروب عمرودخى اشياء مزبوره يى اول بلده يه كوتورركن عمروى يولده حراميلر باصوب اشياء مزبوره يى نهب وغارت ايلسهلر عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وحكمها وجوب الحفظ على المودع وصيرورة المال امانة عنده وفرع عليه بقوله فلا يضمن اى المودع ان هلكت اوسرقت عنده (درر فى الوديعة)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورك برمقدارينى فضولا آخره اقراض وتسليم ايلسه زيد مجيز اولميوب اولمقدارى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو اقرض مال غيره فاجازه ربه يكون المقرض رب المال وان لم يجز وضمن القابض برئ الدافع ولو ضمن الدافع فالدافع ملك مادفع لضمانه (فصولين فى الرابع والعشرين)

زيد شوقدر منقرينى استانبولده عمروه ايداع وتسليم ايدوب ادرنه يه كالدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى استانبولده واقع منزلده قويوب بعده اول دخى ادرنه يه كالسه زيد عمروه مبلغ مزبورى استانبولدن كتوروب ادرنه ده بكا تسليم ايله ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

قال ربها للمودع احملها الى اليوم فقال افعل ولم يفعل حتى مضى اليوم لم يضمن اذ الواجب عليه التخلية لا حملها اليه فتبرع بقبوله فلا تجبر عليه (فصولين فى الثالث عشر)

منقر رايج ايكن زيد شوقدر منقرينى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول منقرلرى زيدك اذننسز بغير حق كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايدوب بعده منقر كاسد اولسه زيد اول منقرلرك يوم استهلاكده اولان قيمتنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو ويرميوب اولقدر منقر ويردم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وحكمه الاثم لو عن عمد ووجوب رد عينه في مكان غصبه ان كانت باقية والضمان لو هلكت ففي المثلي كالكيلي والوزني والعددي المتقارب يجب مثله فان انقطع المثلي يجب قيمته يوم الخصومة وعند ابي يوسف رحمه الله تعالى يوم الغصب وعند محمد رحمه الله تعالى يوم الانقطاع (ملتقى في الغصب) وعند ابي يوسف رحمه الله تعالى يوم الغصب وهذا اعدل الاقوال كما ذكره صدر الشريعة وهو المختار كما في النهاية (الدر المنتقى)

زيد باكيرينى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو زيدك اذنسز باكيرينى برمدت استعمال ايتمكله باكير زبون اولوب قيمتنه نقصان ترتب ايلسه زيد باكيرك نقصان قيمتنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان تعدى فيها بان كانت ثوبا فلبسه او دابة فركبها او عبدا فاستخدمه ضمن (ملتقى في الوديعة)

زيد جاريه سى هندى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب زيدك ورثه سى هندى عمرودن طلب ايتدكلرنده عمرو تسليمى ممكن ايكن تسليم ايتميوب تغلبا اليقودقدنصكره هند عمروك يدنده هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(فان طلبها ربها بنفسه ولو حكما كوكيله بخلاف رسوله ولو بعلامة منه في الظاهر كما في البحر فحبسها ظلما وهو قادر على تسليمها صار غاصبا (الدر المنتقى في الوديعة)

زيد برخنجرينى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو اول خنجرى مجهلا ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيد خنجرك قيمتيله قسمت غرماده داخل اولورمى * الجواب * اولور

(ولو مات المودع فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله ومن وجد عين ماله فهو احق به على لسان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم وان كانت لا تعرف بعينها فهي دين في تركة الميت يحاص الغرماء لانه لما مات مجهلا للوديعة فقد اتلفها معنى لخروجها من ان تكون منتفعا بها في حق المالك بالتجهيل وهو تفسير الاتلاف ولو قالت الورثة انها هلكت اوردت على المالك لا يصدقون على ذلك لان الموت مجهلا سبب لوجوب الضمان لكونه اتلافا فكان دعوى الهلاك والرد دعوى امر عارض فلا يقبل الا بحجة ويحاص المودع الغرماء لانه دين الاستهلاك فيساوي دين الصحة (من اواخر وديعة البدايع)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى مجهلا ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه زيد مبلغ مزبور ايله قسمت غرماده داخل اولميوب مبلغ مزبورى تماما عمروك تركه سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب - اولماز (مرت مسئلته آنفا من البدايع)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايدوب بعده زيد آخر دياره كتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى زيدك اذنسز مرقاضى يه غيبتكن زيدك زوجه سنك نفقه سنه صرف ايلسه

زيدكلدكده مبلغ مزبوری عمروه تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(المودع او المديون اذا انفق على ولد المودع وامرأته بغير اذن القاضي يضمن المودع ولا يبرأ المديون لان نفقتهما لا تكون على من دين وجب عليه والمودع او قضى دين المودع بغير اذنه يضمن فهذا اولى ولا يرجع المنفق على المنفق عليه لانه ملكه بالضمان فتعين انه دفعه ملك نفسه فكان متبرعا فلا يرجع عليه (من نكاح الولوالجية في النفقة)
زيد عمروك كندوده وديعت اولان آتی عمروك اذنسز بكره اعاره وتسليم بكردخی برمدت استعمال ايتدكدن آت زبون اولوب قيمتنه نقصان ترتب ايلسه عمرو آتی الدقده نقصان قيمتنی زيده تضمينه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(والوديعة لا تودع ولا تعار ولا تواجر ولا ترهن وان فعل شيئ منها ضمن كذا في البحر الرائق (هنديه في الاول من الوديعة)
منقررايج ايكن زيد شوقدر منقر يی عمروه ايداع وتسليم ايدوب عمرودخی حفظ اوزره ايكن منقر كاسد اولسه عمرو اول منقرلر عينيله يدنده موجود اولمغله زيده تسليم مراد ايتدكده زيد الميوب مجرد منقر كاسد اولمغله يرينه التون يا كمس ويرديكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ويتعين اى النقد في الامانات والهبة والصدقة والشركة والمضاربة والغصب وتمامه في فصول العمادى (اسباه في احكام النقد) فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدايع في اواخر الوديعة)
زيد شوقدر اقچه سنی بر بلده اهالیسندن عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبوری امينی اولان اوغلی بكره حفظ ايچون ويروب بكردخی حفظ اوزره ايكن بلده ٔ مزبوره يه حربی كفره مستولی اولوب مبلغ مزبوری غارت ايلسه لر عمروه يا بكره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز
(وهی امانة هذا حكمها مع وجوب الحفظ والاداء عند الطلب واستحباب قبولها فلا تضمن بالهلاك الا اذا كانت الوديعة باجر اشباه معزيا للزيلعی مطلقا سواء امكن التحرز ام لاهلك معها شيئ اولا لحديث الدارقطنى ليس على المستودع غير المغل ضمان والمودع حفظها بنفسه وعياله (الدر المختار في الايداع ملخصا)
زيد فوت اولوب ظاهرده وارث معروفی اولمامغله تركه سنی امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكده عمرو زيدك بكر يدنده وديعت اولان شوقدر اقچه واشياسنی دخی امر حاكمله بكردن الدقدنصكره زيدك حصر اوارثه لری قرزی هند وزينب ظهور ايلسه لر هند وزينب مبلغ مرقوم ايله اشياء مزبوره يی عمرودن طلب ايتميوب بكره تضمينه قادره اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(الغريب اذا مات وترك مالا فللقاضي ان يتربص مدة حتى يحضر الوارث فان لم يحضر يضعه في بيت المال ويصرف الى القناطير ونفقة الايتام ولو صرف ثم حضر الوارث يقضی ماله من بيت المال (من دعوى الخزانه قبيل التناقض) ولو قال بعد موت المودع

زد تها على الوصى كان القول قوله مع يمينه و لايضمن
(خانيه فيما يضمن المودع)

زيد شوقدر اقچه سنى عمروه ايداع وتسليم ايدوب بعده بر بلده يه كيدر اولدقده زيد عمروه مبلغ مرقومى بركسنه ايله اول بلده يه باكه كوندر ديدكده نصكره عمرو دخى مبلغ مزبورى امينى اولان بكر ايله زيده ارسال ايدوب لكن بكر مبلغ مرقومى زيده ويرميوب آخر دياره كتسه زيد مجرد باكه واصل اولمادى ديو مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى العتابية وضع امانة وقال امانت من بدست هركه خواهى بفرست فبعث بيد امين وهلك فى يده قيل يضمن وقيل لايضمن لان قوله بدست هركه خواهى معلوم والامر عام بخلاف قوله ابعث على يد رجل فان هنا يضمن لانه مجهول فلا يصح الامر (تاتارخانيه فى الرابع من الوديعة) ولو دفعها الى امين من امنائه وابس فى عياله يجوز وعليه الفتوى (اصلاح ايضاح فى الوديعة).

زيد حجه كيدركن يولده شوقدر اقچه سنى رفيقى عمروه ايداع وتسليم ايدوب عمرو دخى حفظ اوزره ايكن برمحلده حاجى حراميلر باصوب مالارينى نهب وغارت ايتدكلرنده حراميلر مبلغ مزبورى دخى غارت ايلسه زيد عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز
(مرت مسئلته من الدر المختار)

زيد عمرولك كنديده وديعت اولان شوقدر اشياسنى بكره ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد اشياء مرقومه يى بكردن طلب ايتدكده بكر اشياء مرقومه عمرولك اولمغله عمروه ويررم ديوب ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ان للغاصب والمودع يدا معتبرة بدليل ان السارق يقطع بخصومته فاذا وجد معترض على يده كان له ولاية الاسترداد منه ان كان قائما لقوله عليه الصلوة والسلام على اليد ما اخذت حتى ترد فكان هو فى الاسترداد بمنزلة المالك وهذا لان الغاصب محتاج الى اخراج نفسه عن عهدة الضمان فيتمكن من اعادته دفعا للضمان عن نفسه والمودع مأمور بالحفظ والاسترداد من الحفظ ولهما ولاية اخذ القيمة حال هلاك العين (من بيوع شرح الجامع للحصيرى فى ضمان القيمة)

زيد عمرولك كنديده وديعت اولان شوقدر اشياسنى بكره ايداع وتسليم ايدوب بكر دخى حفظ اوزره ايكن بشر اول اشيايى تغلبا بكردن الوب بكر دفعه قادر اولماسه بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو اودع المودع الوديعة من ليس فى عياله بغير اذن ولا ضرورة كحرق فهلكت بعد مفارقته ضمن الاول فقط بلا خلاف دون الثانى عنده وعندهما ضمن ايا شاء فلو ضمن الثانى رجع على الاول (الدر المنتقى فى الوديعة) لو اخذها اجنبى والمودع يراه وسكت ضمن لو امكنه المنع لا لو لم يمكنه المنع (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد بر مصحف شريفك ورقلرنده اولان كلملرك صورتلرينى رسم ايتمك ايچون برسوقده

دكانی اولوب متعدی اولمقسزین عمرو زیدك مصحفنی كندی متاعیله دكانده
قویوب قپاتوب كیتدكده قضاء السماوی دكان جوارنده اولان دكاكین صحابی
ایله جیرانندن [illegible] دكانلرینی ایچون قویوب كتمك معتادلری اولیجق
زید مصحفی عمروه تضمینه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(سوقی قام من الحانوت الى الصلاة وفى الحانوت ودائع فضاعت الوديعة لم يضمن صاحب
الحانوت لتضييعها [illegible] لم يكن مضيعا ولا يكون هذا ايداعا منه للوديعة بل هو حافظ
بنفسه فى حانوته وحانوته محرز (خانيه فى الوديعة)
زید عمرولك كندی یدنده ودیعت اولان اقمشه‌سیله عمرولك اذنسز تجارت ایدوب شوقدر فائده
حاصل اولدقده زید اول فائده‌یی كندی مصارفنه صرف ایله استهلاك ایلسه عمرو مبلغ
مزبوری زیددن الدقده فائده‌یی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وان آجر الغاصب المغصوب او الامين الامانة كالعارية والوديعة اوربح الغاصب
او الامين بتصرف كالبيع فيهما اى المغصوب والامانة تصدق الغاصب او الامين وجوبا
بالاجرة والربح عندهما خلافا لابى يوسف رحمه الله تعالى وفيه اشارة الى ان كلا من الاجرة
والربح صار ملكا له لكنه خبيث وحراما لخبث السبب وهو التصرف فى ملك الغير وكل
حلال عنده (قهستانی فى الغصب)
زید شوقدر اشیاسنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدكدنصكره زید فوت اولوب ورثه سی
صغار اولغله [illegible] بكر قبض ایتدكده عمرو اشیاء مزبوره‌یی
ورثه [illegible] بكره دفع وتسلیم ایلسه بكرك قبضنی مجیز اولمیوب اشیاء مزبوره‌یی
عمروه تضمینه قادر اولورلر می * الجواب * اولورلر
(وله حفظها بنفسه وعياله اى زوجته وولده ووالديه واجيره ويضمن ان حفظ بغيرهم
او اودعها غيرهم لان المالك رضى بحفظه ويده دون غيره فيضمن بالتسليم اليه (درر
فى الوديعة) دفع الوديعة الى اجنبى واجاز المالك خرج من البين كانه دفع الى المالك
(فصولين فى الثالث والثلثين)
زید شوقدر غروشنی مدیونی عمرولك بكر یدنده ودیعت اولان اولقدر غروشنه ظفر بولوب
اخذ ایلدكدنصكره عمرو فوت اولسه اولاد صغارینك وصیلری بشر مبلغ مزبوری
زیددن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(رجل له على آخر دين فاخذ من ماله مثل حقه قال ابو نصر محمد بن سلام يصير غاصبا
ويصير ما اخذ قصاصا بما عليه لانه اخذ بغير اذنه والمختار انه لا يصير غاصبا لانه اخذ
باذن الشرع لكن يصير مضمونا عليه لان طريق قضاء الدين هذا
([illegible] فى السادس عشر من كتاب الغصب)
زید قپولی عمروی بكره ایداع وتسلیم ایتدكدنصكره زید آخر دیاره كیدوب غائب
اولسه بكر [illegible] عمروی ایجاره ویروب اجرتیله عمروی انفاق یاخود ثمن مثلیله بیع
ایدوب ثمنی زید ایچون حفظه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اودع رجلا عبده وغاب فجاء المودع الى القاضى فطلب ان يأمره بالنفقة او بالبيع فان القاضى يأمره بان يواجره وينفق عليه من اجره وان رأى ان يبيعه فعل (خانيه فى نفقة المملوك)

زيد وعمرو برمقدار اقچه لرینی برمجلسده بشقه بشقه بكره ایداع وتسلیم ایتدكلرندن صكره زید عمروك غیابنده كندی اقچه سنی بكردن طلب ایتدكده بكر مجرد عمرو ایله برمجلسده ایداع ایتمكله عمرو حاضر اولمادقچه ویرمم دیمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وهى امانة هذا حكمها مع وجوب الحفظ والاداء عند الطلب (الدر المختار فى الوديعة) وهذه الصورة ليست من قبيل ايداع الاثنين من واحد لان موضوع تلك المسئلة فى المال المشترك بينهما (لمرتبه الفقير)

زید برقلیجنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدكدنصكره زید فوت اولوب ورثه سی قلیجی عمرودن طلب ایتدكلرنده عمرو قلیج زیدك اولوب ورثه دخی زیدك ورثه سی اولدیغنی معترف ایكن بغیر وجه ویرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا مات رب الوديعة فالوارث خصم فى طلب الوديعة لانه خليفة المورث قائم مقامه بعد موته (مبسوط السرخسى فى الوديعة)

بر بلده اهالیسندن زید باركیرینی عمروه ایداع وتسلیم ایتدكدنصكره باركیر عمروك یدنده سرقه اولنوب بعده زید بلدهٔ اخرایه وارد قده باركیری بلدهٔ اخراده بولوب كتورسه زید عمرودن بلدهٔ اخرایه واروب كانجه شوقدر اقچه خرج ایتشیدم مجرد باركیر یدكده سرقه اولنمغله مبلغ مزبوری باكه ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لاضمان على المودع الا فى ثلثة اشياء التقصير فى حفظها وخلطها بماله خلط لا يمكن التميز ومنعها عن مالكها عند الطلب (خزانه فى الوديعة)

زید شوقدر كتابنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدكده اول كتابلری فلان موضعده اولان طاش اوطه كده حفظ ایله آخر یره وضع ایلمه دیو نهی ایتمشیكن عمرو اول كتابلری اول اوطه ده حفظ ایتمیوب زیدك اذنسز من غیر ضرورة طاشدن مبنی اولمیوب اول اوطه دن حرزده دون اولان آخر اوطه یه وضع ایتدكده اول اوطه محترق اولوب كتابلر ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(ولو امره بان يضعها فى هذا البيت من هذه الدار فوضعها فى بيت آخر الذى نهاه عن الوضع فيه فضاعت لا يضمن لان حرز البيت فى دار واحدة غير مختلف الا ان يكون البيت الذى امره بالوضع فيه احرز من البيت الذى نهاه عنه فحينئذ يضمن لانه يفيد النهى والاصل ان كل شرط يفيد اعتباره ويمكن للمودع مراعاته فهو معتبر وكل شرط لا يفيد اعتباره ولا يمكن مراعاته فهو لغو (شرح الطحاوى فى الوديعة)

زیدك شوقدر اقچه مدیونی عمرو اقرارینی مشتمل وخط وختمنی حاوی معنون ومر...

زيدك تمسكنى ويروب زيد دخى اول تمسكى بكره ايداع وتسليم ايتدكده تمسك بكرك تعدى وتقصيرندن ناشى يدنده ضايع اولسه بكر تمسكك مكتوب قيمتنى ضامن اولوركن زيد راضى اولميوب بكره تمسك وجه محرر اوزره ضايع اولمغله عمرو ذمتنده اولان اقجه مى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا خرق دفتر حساب انسان واستهلكها ولم يدر المالك ما اخذ وما اعطى يضمن المالك قيمة دفتر الحساب وهو انه ينظر بكم يشترى ذلك فى غصب فتوى اهل سمرقند وهو نظير ما ذكر فى فتوى ابى الليث من خرق صك انسان ضمن قيمة الصك مكتوبا على قول اكثر المشايخ ولا ينظر الى المال لان الاتلاف صادف الصك وما صادف المال

(فى الرابع من غصب المحيط وكذا فى غصب الخانية)

زيد شوقدر اقجه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى عمرودن طلب ايتدكده عمرو زيده سن مبلغ مزبورى بكره رد ايتديكنى سويله اولمغله بكر حاضر اولمايجه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو قال ما لى من الدين على فلان لفلان او من الوديعة عند فلان لفلان فهو اقرار وحق القبض للمقر ويسلمه الى المقر له فان سلم المودع او المديون الى المقر له برئ

(بزازيه فى اول الاقرار)

زيد شوقدر اشياسنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره بكر اشياء مزبوره يى عمرودن غصبا اخذ واستهلاك ايلسه عمرو اشياء مرقومه يى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الاصل اتلف وديعة انسان للمودع ان يخاصمه ويغرم القيمة

(فى الخامس من وديعة البزازيه)

زيد شوقدر اقجه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب ورثه سى عمرودن مبلغ مزبورى يدكده قالدى ويرديو دعوى عمرو مبلغ مزبورى زيده حياتنده تماما دفع وتسليم ايتدم يدمده نسنه قالمدى ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولماديغنه يمين ايديجك ورثه نك مطالبه لرندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(ادعى ايصال الامانة الى مستحقها قبل قوله كالمودع اذا ادعى الرد والوكيل والناظر وسواء كان فى حياة مستحقها او بعد موته (تنوير الابصار فى العاريه)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولدقلرى بر رأس قسراغى بكره ايداع وتسليم ايتدكلرندنصكره زيد عمروك غيابنده اول قسراغى عمروك توكيلنسز بكردن طلب ايلسه بكر عمرو حاضر اولمادقجه ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان اودع اثنان من واحد شيئا لا يدفع الى احدهما بغيبة الآخر عنده خلافا لهما

(ملتقى فى الوديعة)

زيدك قولى عمرو تجارت ايدوب وشوقدر اشيا كسب ايتدكدنصكره اشياء مزبوره يى بكره ايداع وتسليم ايلسه زيد عمروى اخذ ايدوب اشياء مزبوره يى عمروك حضورنده

بکردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(عبد اودع عند رجل وغاب لم یکن لمولاه ان یسترد الودیعة سواء کان العبد مأذونا او محجورا علیه (قاعدیه فی الودیعة)

﴿کتاب العاریة﴾

(هی لغة مشددة وتخفف اعارة الشیء منسوبة الی العارة اسم من الاعارة کالغارة من الاغارة وماقیل من التعاور او من العار او من العریة فمنظور فیه وشرعا تملیک منفعة من عین مع بقائها بلا بدل (الدر المنتقی)

زید ملك عرصه‌سنی بنا ایچون عمروه اعاره وتسلیم ایدوب عمرو دخی عرصهٔ مرقومه‌ده مالیله نفسیچون براوطه بنا ایتدکدنصکره عمرو قلعی عرصه‌یه مضر اولمامغله بناسنی قلع واخذ مراد ایتدکده زید مجرد عرصه ملکم اولمغله بنا دخی ملکم اولمش اولوردیو عمروی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

وتصح اعارة الارض للبناء والغرس وله ان یرجع متی شاء ویکلفه قلعهما ولا یضمن ان لم یوقت وان وقت ورجع قبله کره له ذلك تنزیها وضمن ما نقص بالقلع وقیل یضمن قیمته ویتملکه وللمستعیر قلعه بلا تضمین ان لم تنقص الارض به کثیرا وعند ذلك الخیار للمالك (ملتقی فی العاریة)

زید ملك عرصه‌سنی وقت تعیین ایتمکسزین بنا ایچون عمروه اعاره وتسلیم ایدوب عمرو دخی عرصهٔ مرقومه‌ده مالیله نفسیچون براوطه بنا ایتدکدنصکره زید عمروه بناسنی قلع ایتدرمك مراد ایتدکده عمرو وجه محرر اوزره اعاره وتسلیم ایتمکله عرصه ملکم اولمش اولور دیو امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(صح الاعارة ای اعارة الارض للبناء والغرس لان منفعتهما معلومة تملك بالاجارة فتملك بالاعارة وله ای للمعیر ان یرجع لان الاعارة لیست بلازمة فیکلفه قلعهما ای البناء والغرس لانه شاغل ارضه بملکه فیؤمر بالتفریغ (درر فی العاریة)

زید ملك عرصه‌سنی وقت تعیین ایتمکسزین بنا ایچون عمروه اعاره وتسلیم ایدوب عمرو دخی عرصهٔ مرقومه‌ده مالیله نفسیچون منزل بنا ایتدکدنصکره برقاچ کون مرورنده زید عمروه بناسنی قلع ایتدرمك استدکده عمرو مجرد وجه محرر اوزره اعاره ایتمکله عرصه ملکم اولش اولوردیو امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرنقله من الملتقی والدرر)

زید برنهرك کنارنده اولان ملك عرصه‌سنی وقت تعیین ایتمکسزین بنا ایچون عمروه اعاره ایدوب عمرو دخی عرصهٔ مرقومه‌ده اسکله بنا ایلسه زید عمروه بناسنی قلع ایتدروب عرصه‌یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرنقله آنفا)

زید ملك عرصه‌سنی بنا احداث ایتمك ایچون عمروه اعاره ایدوب عمرو دخی عرصهٔ مزبوره‌ده منزل بنا ایتدکدنصکره زید فوت اولوب اوغلی بکری ترك ایلسه بکر عمروه بناسنی قلع ایتدروب عرصه‌یی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو عار ارضا للبناء والغرس صح وله ان يرجع لانها غير لازمة ويكلفه قلعهما الا اذا كان فيه مضرة بالارض فيتركان بالقيمة مقلوعين (تنوير الابصار في العارية)

زيد برمحلده واقع ملك منزلني عمروه اعاره وتسليم ايتدكدنصكره محلهء مرقومدده حريق واقع اولمغله عمروك تعدى وتقصيرى اولمقسزين آتش منزل مزبوره اصابت ايدوب محترق اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو هلكت بلا تعد فلا ضمان (ملتقى في العارية)

زيد قسراغني برمحله واروب كلنجه بنمك ايچون عمروه اعاره وتسليم ايدوب عمرو دخى معتاد اوزره بنوب اول محله كيدركن قسراق عمروك تعدى وتقصيرى اولمقسزين هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(استعارها الى مكان ففي اى طريق ذهب لم يضمن بعد ان كان طريقا سلكه الناس اذا لم يعين طريقا ولو طريقا لا يسلكه الناس الى ذلك المكان يضمن اذ مطلق الاذن ينصرف الى المتعارف (فصولين في الثالث والثلثين)

زيد باركيريني برمحله وارنجه بنمك ايچون عمروه اعاره وتسليم عمرو دخى معتاد اوزره اول محله وارنجه باركيره بنمكله باركير زبون اولوب قيمتنه نقصان ترتب ايلسه اول نقصاني زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

ولا تضمن العارية بالضم بلا تعد من المستعير ان هلكت العارية ولو بشرط الضمان (قهستاني في العارية)

زيد باركيريني بش التى ساعتلك بعدى اولان محله واروب كلنجه ايكى كونه دك بنمك ايچون عمروه اعاره وتسليم ايتدكدنصكره عمرو باركيره بنوب اول محله واردقده بلاضرورة التى كون مكث ايدوب بعده بنوب كلوركن باركير اثناء طريقده هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(تتلف العارية في يد المستعير فلو كان العقد مطلقا يبرأ سواء تلفت في الاستعمال او في غيره وعند الشافعي رحمه الله تعالى لو تلف في الاستعمال ضمن والا فلا ولو موقتا فتلفت في المدة فعلى خلاف مر ولو بعد مضيها ضمن في قولهم اذ امسكها بعد المضي بلا اذن فصار غاصبا (فصولين في الثالث والثلثين)

زيد باركيريني ايكى قوناق بعيد برمحله ايكى كونده واروق اوزره بنمك ايچون عمروه اعاره وتسليم ايتدكدنصكره عمرو باركيره بنوب زيدك اذنسز اول محله بركونده وارمغله باركير عمروك تعدى وتقصيرندن ناشى چتلايوب هلاك اولسه زيد باركيريني عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واما بيان ما يوجب تغير حاله فالذى يغير حال المستعار من الامانة الى الضمان ماهو المغير حال الوديعة وهو الاتلاف حقيقة اومعنى (بدايع في العارية)

زيد عمروى آخر دياره اولان برمصلحتني كورمك ايچون ارسال ايتدكده آتني بنمك ايچون اعاره وتسليم ايدوب عمرو دخى بنوب كيدركن اثناء طريقده قطاع طريق

اشقیاسی زیدك آنی عمرودن السملر عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز
ولاتضمن بالهلاك من غیر تعد (تنویرالابصار فی العاریة)

زید وعمرو علی الاشتراك مالك اولدقلری سفینه‌یی فلان اسکله‌یه واروب کانجه بکره
اعاره وتسلیم ایدوب بکر دخی سفینه ایله اول اسکله‌یه کیدرکن تعدی وتقصیرنسز
سفینه فورتنه‌دن باتوب بکر برطریق ایله خلاص اولسه بکره ضمان لازم
اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)

زید عمروایله علی الاشتراك مالك اولدیغی سفینه‌یی عمروك اذنسز بکره اعاره وتسلیم
ایدوب بکر دخی استعمال ایدرکن سفینه فورتنه‌دن پاره‌لنوب هلاك اولسه عمرو اول
سفینه‌دن حصه‌سنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وهی ضربان شرکة ملك وهی ان یملك متعدد عینا اودینا بارث او بیع اوغیرهما
وکل اجنبی فی مال صاحبه (تنویرالابصار فی الشرکة) رهب ماغصب اوباع اوتصدق
به اوآجر اواودع اواعار فهلك ضمنوا قیمته (فصولین فی السادس عشر)

زید آخردیاره کیدر اولدقده عمرو ایکی طبانجه‌لی تفنکی یوله کوتورمك ایچون زیده
اعاره وتسلیم ایدوب زید دخی اول دیاره کیدرکن یولده تفنکاری امینی اولان
خدمتکاری بکره ویروب بکر دخی بلنه صوقوب کیدرلرکن قطاع طریق اشقیاسی
یوللرینی باصوب زیدی قتل ومالنی نهب وغارت ایتدکارنده اول تفنکاری اخذ ایلسه‌لر
بکره ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز
(الودیعة لاتودع ولاتعار ولاتوجر والمستأجر یوجر و یعارو یودع ولایرهن والعاریة
تودع ولاتوجر (خزانة المفتین فی العاریة) عن المودع اذاسافر بمال الودیعة فاخذوه
منه قطاع الطریق هل یضمنه املا اجاب لایضمنه (فتاوی ابن نجیم)

هند زینبدن کندی کیمك ایچون استعاره ایتدیکی قفتانی خدیجه‌یه کیمك ایچون
زینبك اذنسز اعاره وتسلیم ایدوب خدیجه دخی کیدکده قفتان خدیجه‌نك یدنده ضایع
اولسه زینب قفتانی هنده تضمینه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(فلواستعار دابة لیحمل علیها بنفسه او بیتا لیسکنها اوقنا لیخذ مه فله الاعارة لعدم
التفاوت ولوثوبا لیلبسه او دابة لیرکبها بنفسه لیس له الاعارة
(فصولین فی الثالث والثلثین)

زید ملك منزلنی عمروه اعاره وتسلیم ایدوب عمرو دخی منزلده برمدت ساکن اولسه
زید اعاره‌سنه نادم اولوب منزلك مدت مزبوره ده اجرتی نامنه عمرودن نسنه المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(العاریة هی تملیك منفعة بلابدل (ملتقی فی العاریة)

﴿کتاب الهبة﴾

(هی لغة تبرع وتفضل بماینتفع به الموهوب له مطلقا قال الله تعالی فهب لی من لدنك
ولیا وقال تعالی یهب لمن یشاء اناثا و یهب لمن یشاء الذکور وشرعا تملیك عین

بلاعوض ای بلاشرط عوض لان عدم العوض شرط فيه ليتنقض بالهبة بشرط العوض فتدبر (د ر رفی الهبة)

هند ملك منزلنی اولنجه کندو بی بسلك اوزره زيده هبه وتسليم ايدوب زيد دخی بسلركن هند فوت اولوب وارثی اولماسه امين بيت المال هبه يی طونمامغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(تعليق الهبة بالشرط باطل ان ذكر بكلمة ان وان ذكر بكلمة علی ان كان ملايما بان قال وهبتك علی ان تعوضنی كذا صحت الهبة والشرط وان كان الشرط مخالفا صحت الهبة وبطل الشرط (فی الخامس من بيوع الخلاصه)

زيد صحتنده مالك اولديغم جميع اشيام عمروكدر ديدكدنصكره تسليم وقبض بولنمدين زيد فوت اولسه هبهٔ مزبوره باطله اولورمی * الجواب * اولور

(رجل قال جميع ما املكه لفلان يكون هبة حتی لايجوز بدون القبض ولوقال جميع مايعرف بی اوينسب الی لفلان فهو اقرار لان فی الوجه الاول صرح باضافة الملك الی نفسه ثم اضافه الی فلان ومثله يكون هبة وفی المسئلة الثانية لم يصرح بملك نفسه لان مايعرف به اوينسب اليه قد يكون لغيره (خانيه فيما يكون هبة)

زيد صحتنده نامزدی هنده شوقدر اشيا هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سی هبه يی طونمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ويمنعه زيادة متصلة وموت احدهما (نقايه فی الهبة)

زيد مرض موتنده جاريه سی هندی زوجه سی زينبه هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب زينبی وسائر ورثه سنی ترك ايتدكده سائر ورثه هبه يی مجيز اولسه لر حالا ورثه اجازتلرينه نادم اولوب هنده مداخله يه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(الهبة فی المرض فی حكم التنفيذ معتبرة بالوصية (مبسوط السرخسی فی الهبة) المعتبر هو الاجازة بعد الموت اذ حقهم يثبت بعد الموت (فصولين فی احكام المرضی)

هند شوقدر اشياسنی زوجی زيده ويروب اشياء مرقومه يی بيع وثمنلرينی مصارفكه صرف ايله ديمكله زيد دخی اشياء مزبوره يی ثمن مثللريله آخره بيع وتسليم وقبض ثمن ايدوب ثمن مزبوری مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكدنصكره هند ثمن مرقومه يی زيددن طلب ايتدكده زيد مصارفكه صرف ايله ديمكله هبه ايتمش اولورسن ديو مبلغ مزبوری ادادن امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(قال امرأة دفعت متاعالها الی الزوج فقالت اين را بفروش ودركدخدايی خرج كن ففعل هل عليه قيمته اجاب نعم (قاعديه فی النكاح) قال زن برشوی راپاره پاره ازجهاز خودداده است وكفته كه بكير وبفروش ودركدخدايی خرج كن شوی فروخته است ودركدخدايی خرج كرده آكنون بهاء آن كالها باقيمت ازشوی می خواهد تواندياني اجاب تواند لانها تجعل موكلة ببيع المتاع ثم معيرة الی الثمن واعارة المثلی قرض (قاعديه فی النكاح)

زيد صحتنده عمرو يدنده وديعت اولان شوقدر اشياسنى عمروه هبه ايتدكدنصكره زيد
فوت اولسه ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ولوفى يده امانة كوديعة اوعارية فوهبه منه مالكه لايحتاج الى قبض آخر وينوب
القبض الاول عن الثانى (بزازيه فى الثانى عشر من البيوع)
زيد برمنزلى ملكى اولمق اوزره اوغلى عمروه بلاعوض هبه وتسليم ايتدكدنصكره
بكر اول منزله مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم منزلى عمرودن الوب بعده زيد
فوت اولوب عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه عمرو سائر ورثه يه مجرد بعد الهبه منزل
المذكوره انفاق ايتديكى ابنيه ومصرف مقابلنده تركه دن شوقدر اشيا الورم ديمكه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(تلفت العين الموهوبة واستحقها مستحق وضمن المستحق الموهوب له لم يرجع
على الواهب بما ضمن لانها عقد تبرع فلايستحق السلامة (الدرالمختار فى الهبة)
وامالامة التعوض هو الموهوب للموهوب له شرط للتعويض حتى لواستحق الموهوب
كان له ان يرجع فيما عوض (هنديه فى السابع من الهبة)
زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقچه سنى قبضه بكرى توكيل ايدوب بكردخى قبض
ايتدكدنصكره زيد مبلغ مزبورى مصارفكه صرف ايله ديواذن ويروب بكردخى
صرف ايلسه زيد مبلغ مرقومك مثلنى بكردن طلب ايتدكده بكر مجرد سنك اذنكله
صرف ايتمكله اداء لازم اولماز ديو ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
ولودفع اليه دراهم وقال انفقها ففعل فهو قرض وهو كالوقال اصرفها فى حوائجك
(خانيه فيما يكون هبة من الالفاظ)
برقاچ كسنه لر هندك زوجى زيد ذمتنده اولان مهر ينك برمقدارينى زيده هبه ايتدرمك
مراد ايدوب هنده زيد ذمتنده اولان مهريكك شومقدارينى زيده هبه ايتدكمى
ديدكلرنده هند معتقلة اللسان دكل ايكن صراحة جواب ويرميوب انجق باشنى اكوب
ايما ايلسه مجرد باشنى اكمكله مهرينك اولمقدارينى زيده هبه ايتمش
اولورمى * الجواب * اولماز
(والايماء بالرأس من الناطق ليس باقرار بمال وعتق وطلاق و بيع ونكاح واجارة وهبة
بخلاف افتاء ونسب واسلام وكفر (تنويرالابصار فى الاقرار)
زيد آخر دياره كيدر اولدقده شوقدر اشياسنى آخر دياره فوت اولورسم سنك اولسون
ديو عمروه هبه ايلسه هبه مزبوره صحيحه اولورمى * الجواب * اولماز
(وتعليق الهبة بكلمة ان باطل و بعلى ان ملايما كهبة على ان يعوضه يجوز وان مخالفا
بطل الشرط وصحت الهبة (فى الخامس من بيوع البزازيه)
زيد صغيرك اناسى هند متوفاتدن انتقال ايدوب مستقلا ملكى اولان شوقدر اشياى
صغيرك باباسى عمرو زوجه اخراسى زينبه هبه وتسليم ايلسه صغير بالغ اولدقده اشياء
مرقومه يى زينبدن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ليس للاب ان يهب مال الصغير لغيره بغير عوض لانه ازالة ملكه من غير عوض فكان ضررا محضا وكذا ليس له ان يهب بعوض عند ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله تعالى وعند محمد رحمه الله تعالى له ذلك (من نوع البدايع فى الشرائط)

هند شو قدر اقچه سنى زيده هبه ايدر اولدقده بنى اوقيجه كوروب كوزه درسك سنك اولسون ديو هبه و تسليم ايتسه كه زيد هنده بر مصحف شريف عوض ويرسه مجرد عوض ويرمكله هبه صحيحه اولور مى * الجواب * اولماز

(اذا بطل الشيء بطل ما فى ضمنه وهو معنى قولهم اذا بطل المتضمن بالكسر بطل المتضمن (اشباه قبيل الفن الرابع)

زيد ام ولدى اولان جاريه سى هندى عمروه هبه وتسليم ايلسه هبهٔ مزبوره صحيحه اولور مى * الجواب * اولماز

(واذا ثبت صارت ام ولد له ولا يجوز اخراجها عن ملكه الا بالعتق (ملتقى فى الاستيلاد)

هندزيده سنا كه ملك منزلى هبه ايده يم ديو وعد ايدوب لكن هبه ايتمدين زيد فوت اولوب وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايلسه عمرو هنده مجرد وعد ايتمكله منزل مزبور زيدك ملكى اولمش اولورديو منزل مزبورى هنددن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(امرأة قالت لزوجها انك تغيب عنى كثيرا فان مكثت معى ولا تغيب فقد وهبت منك الخاتم الذى فى مكان كذا فمكث معها زمانا ثم طلقها فالمسئلة على خمسة اوجه الاول اذا كانت عدة منها فالهبة لحال فى هذا الوجه لا يكون اخذا للزوج لان بالعدة لا يملك الزوج (خزانة المفتين فى هبة المريض)

زيد عمروه كيدر اولدقده دائنى عمروه فوت اولورسم طوزيتمك حقنى حلال ايله ديدكده عمرو حلال اولسون ديوب انجق دينى حلال ايتماسه زيد عمرودن كلوب عمرودين مذكورى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد مقدما طوزيتمك حقنى حلال ايتمكله دين مذكوردن برى اولمش اولورم ديو ويرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(من عليه حقوق فاستحل صاحبها مطلقا ولم يفصلها فجعله فى حل يعذر ان علم انه لو فصله له لجعله فى حل والا فلا قال رحمه الله تعالى وانه حسن وان روى انه يصير فى حل مطلقا (من هبة القنية فى الصدقة والتحليل)

زيد فوت اولوب اوغلى عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده عمرو قبل القسمة تركه دن شو قدر اقچه يى بغير حق اخذ و آخره هبه وتسليم ايله استهلاك ايلسه سائر ورثه مبلغ مزبوردن حصه لرينى عمروه تضمينه قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر

(شرط وجوب ضمان المال والقيمة على الغاصب عجزه عن رد المغصوب فما دام قادرا على رده على الوجه الذى اخذه لا يجب عليه الضمان سواء عجز عن الرد بفعله بان استهلكه او بفعل غيره او بآفة سماوية بان هلك بنفسه (بدايع فى حكم الغصب)

هند زوجى زيد ذمتنده اولان مهرينى زيده هبه ايدر اولدقده زيد هنده شو قدر عدد

ملك زيتون اشجارینی عوض ویرمك شرطیله هبه ایدوب بعده زید دخی صحتنده
اول اشجاری هنده تسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولسه سائر ورثه سی اشجار مرقومه یه
مداخله یه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(فاذا قبض الواهب العوض فلیس لکل واحد منهما ان یرجع علی صاحبه فیما ملکه
اما الواهب فلانه قد سلم له العوض عن هبته وانه یمنع الرجوع واما الموهوب له فلانه قد سلم له
ماهو فی معنی العوض فی حقه وهو سقوط حق الرجوع فیتبع (بدایع فی حکم الهبة) وهی
بشرط العوض هبة ابتداء فشرط قبضهما ای العاقدین للعوضین لکون کل منهما هبة
و بطلت بالشیوع کما هو حکم الهبة (درر فی الهبة ملخصا وکذا فی الدر المختار وغیره) اقول
فعلی هذا ینبغی ان یقید العوض المذکور فی السؤال بکونه مع الارض لان هبة الاشجار
بدون الارض لایجوز لکونه بمنزلة المشاع الذی یحتمل القسمة کما صرح به فی الخانیه والبزازیه
وغیرهما (لمرتبه الفقیر)

زید هندی شوقدر اقچه مهر مؤجل ایله تزوج ایتدکدنصکره هند صحتنده مهر مزبوری
لیله زفافده زیده هبه ایدوب بعده هند فوت اولسه هندك سائر ورثه سی مجرد هبه لیله زفافده
اولمغله هبه یی طوتمازز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(هبة الدین ممن علیه الدین جائزة قیاسا واستحسانا (هندیه فی الرابع من الهبة)

هند قابل قسمت اولیان باغخانه سیله باغخانه ایچنده اولان دکرمنی زید وعمروه معا هبه
ومعا تسلیم ایلسه هبه مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولور

(وهب اثنان دارا لواحد صح لعدم الشیوع وبقلبه لکبیرین لا عنده للشیوع فیما یحتمل القسمة
اما مالا یحتملها کالبیت فیصح اتفاقا (الدر المختار فی الهبة)

زید صحتنده اوغلی عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولوب قابل قسمت اولمیان بر کوزد کرمنی
ایله بر قرنغاندن حصه شایعه سنی عمروه هبه وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولسه سائر
ورثه سی هبه یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وفیما لا یقسم کالعبد والدابة والثوب والحمام ونحوه یجوز هبة المشاع من الشریك وغیره
فی قولهم جمیعا (خانیه فی هبة المشاع)

زید وقرنداشی عمرو علی الاشتراك مالك اولدقلری عرصه یی صحتلرنده بکره هبه ومعا تسلیم
ایدوب بعده زید وعمرو فوت اولسه لر ورثه لری هبه یی طوتمامغه
قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(صح هبة اثنین دارا لواحد لانهما سلماها جملة وهو قد قبضها فلا شیوع عکسه وهو
هبة واحد لاثنین لا ای لاتصح لانها هبة النصف من کل واحد فیلزم الشیوع
(درر فی الهبة)

هند شوقدر اشیاسنی کبیر اوغلی زیده هبه ایدوب بعده تسلیم وقبض بولنمدین زید فوت
اولسه هبه مرقومه باطله اولورمی * الجواب * اولور

(والمیم موت احد العاقدین بعد التسلیم فلو قبله بطل (الدر المختار فی الهبة)

زید مرض موتنده جاریه‌سی هندی اعتاق ایدوب وسوقدراسیاسنی هنده هبه و تسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب لکن ثلث اشیاء مزبوره یه مساعد اولمیوب نجق هندک قیمتنه مساعد اولسه زیدک ورثه‌سی هبه‌یی تجیز اولمالریله اشیاء مزبوره‌یی هنددن الوب میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(هبة المریض وصدقته وعتقه اووصیته ومحاباته فی بیع واجارة وکتابة وعتق علی مال لایجوز الا من ثلثه (فصولین فی الرابع والثلثین) مریض وهب شیئا لایخرج من الثلث یرد الموهوب له مازاد علی الثلث بلا اخبار وفی البیع یجیز کما مر فی البیع (فصولین فی الفصل المذکور)

زید ام ولدی هندی آزاد ایتمدین سوقدر اشیاسنی هنده هبه وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ورثه‌سی اشیاء مزبوره‌یی هنددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(واذا وهب المولی لام ولده فی صحته لاتصح لان مالها لمولاها وکذلک لووهب لها فی مرض موته لاتصح ولاتنقلب وصیة اما اذا اوصی لها تصح لانها تعتق بالموت (کافی فی الهبة)

زید مرض موتنده ملک مزاتی عمرو اجنبی یه هبه وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب ثلث مساعد اولماسه ورثه‌سی ثلث مساعد اولمادیغی مقدارده هبه‌یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (مرت مسئلته من الفصولین)

زید صحتنده قابل قسمت اولمیان برکوزدکرمننک ربع شایعنی اوغلنک اوغلی عمروه هبه وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولسه ورثه‌سی هبه‌یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(وهبة المشاع فیما لایحتمل القسمة تجوز من الشریک ومن الاجنبی (هندیه) اعلم ان الشایع ینقسم الی قسمین شایع یحتمل القسمة کنصف الدار ونصف البیت الکبیر وشایع لایحتملها کنصف قن ورحی وحمام وثوب وبیت صغیر ففاصل بینهما حرف واحد وهو ان القاضی لواجبر احد الشریکین علی القسمة بطلب الآخر فهو من القسم الاول ولولم یجبر فهو من الثانی اذ الجبر آیة القبول (فصولین فی الحادی والثلثین)

﴿فی الرجوع فی الهبة﴾

هند زوجی زید ذمتنده اولان مهرینی زیده هبه ایدر اولدقده زید هنده برکوزلیه برصغر عوض ویرمک شرطیله هبه ایتدکدنصکره زید هنده نسنه ویرماسه هند هبه‌سندن رجوعه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(امرأة وهبت مهرها لزوجها لیقطع لها فی کل حول ثوبا مرتین وقبل الزوج ذلک فمضی حولان ولم یقطع قال الشیخ الامام ابو بکر محمد بن الفضل ان کان ذلک شرطا فی الهبة فمهرها علیه علی حالها وان لم یکن شرطا فی الهبة سقط مهرها ولایعود بعد ذلک وکذا اووهبت مهرها علی ان یحسن الیها فلم یحسن الیها کانت الهبة باطلة (هندیه فی الثامن من الهبة) الهبة بشرط العوض بمنزلة البیع الا فی خصلتین احدهما مالم یتقابضا الکل

واحد منهما ان يمتنع ولو قبض احدهما وابى الاخر ان يدفع العوض اليه فللواهب ان يرجع في الهبة (تمرتاشي في الهبة)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده هند زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرينى ورثه يه هبه ايتدكدنصكره هند نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادره اولور مى * الجواب * اولماز

(غريم الميت وهب الدين من الوارث صح لانه ممن عليه الدين حكما الا انه ان لم يكن في التركة دين مستغرق يملكها الوارث وان كان فله حق الاستخلاص (بزازيه في الاول من الهبة) اذا وهب الدين من المديون ليس له ان يرجع فيه لان الدين سقط بالهبة فلا يحتمل العود (خانيه في الهبة)

زيد جاريه سى هندى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايدوب بعده نادم اولغله هبه سندن رجوع مراد ايتدكده عمرو راضى اولميوب قبل القضاء هندى اعتاق ايلسه صحيح اولور مى * الجواب * اولور

(ينفرد الواهب في الرجوع قبل القبض وبعد القبض لا يرجع الا بقضاء او برضاء الموهوب له وللموهوب له ان يتصرف في الهبة مالم يقض القاضي بالرجوع بنقض الهبة و بعد ما قضى لا يجوز تصرفه (خانيه في الرجوع في الهبة) فصح اعتاق الموهوب اى اعتاق الموهوب له العبد الموهوب بعد الرجوع متعلق بالاعتاق قبل القضاء لانه لا يخرج عن ملك الموهوب له الا بالقضاء فصح اعتاقه قبله (درر في الهبة)

زيد ملك عرصه سنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو عرصهٔ مزبورده دكان بنا ايدوب بناء عرصه دى استيعاب ايتمكله مجموعنده زيادهٔ متصله حاصله اولسه زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

ومنع الرجوع (دمع خزقه) فالدال الزيادة المتصلة كالغرس والبناء الخ اطلق البناء والغرس ومراده اذا كان يوجب زيادة في الارض وان كان لا يوجب لا ينقطع الرجوع وان كان يوجب زيادة في قطعة منها بان كانت الارض كبيرة بحيث لا يعد مثله زيادة فيها كلها امتنع الرد في تلك القطعة دون غيرها (زيلعى في الهبة ملخصا)

زيد ملك عرصه سنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايدوب عمرو دخى عرصهٔ مزبوره اوزرينه بنا احداث ايلسه زيد هبه سندن رجوعه قادر اولور مى * الجواب * بناء عرصه نك كليسندن زياده عد اولنور ايسه اولماز (مرت مسئلته آنفا)

زيد برياشنده اولان جاموس بوزاغوسنى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره بش سنه مرور ايدوب بوزاغو بيويوب اينك اولمغله زيادهٔ متصله حاصله اولسه حالا زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ويمنع منه حروف دمع خزقه فالدال الزيادة المتصلة كالبناء والغرس والسمن والكبر والصحة والتجصيص والتطيين وتحديد السكين ونحوها (الدر المنتقى ملخصا في الهبة) ولو وهب عبدا صغيرا فشب وصار رجلا طويلا لا يرجع الواهب فيه لان الزيادة في البدن

يمنع الرجوع وان كان ينقص الهبة (خانيه فى الرجوع فى الهبة)

زيد بارگيرينى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو بارگيرى آخره بيع وتسليم ايدوب ملكندن اخراج ايلسه زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو خرجت الهبة عن ملك الموهوب له الى غيره او هلكت لايرجع الواهب (خانيه فى الرجوع فى الهبة)

زيد شوقدر اقچه سنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايتدكدنصكره مبلغ مزبور عمروك يدنده موجود اولوب مانع رجوع بولنمغله زيد هبه سندن رجوع ايدوب رضا يا قضا ايله مبلغ مزبورى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(صح الرجوع فيها بعد القبض مع انتفاء مانعه وان كره تحريما ولو مع اسقاط حقه من الرجوع تنوير الابصار فى الهبة ولا يصح الرجوع الا بتراض او بحكم قاض (ملتقى)

زيد برآتنى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو دخى اول آتى خدمتكارى بكره هبه وتسليم ايله ملكندن اخراج ايلسه زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والثاء خروج الهبة عن ملك الموهوب له ولو بهبة الا اذا رجع الثانى فللاول الرجوع سواء كان بقضاء اورضاء (الدر المختار فى الهبة)

هند صحتنده شوقدر اشياسنى عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره هند عمروك غيابنده هبه مدن رجوع ايتدم ديوب لكن رضا يا قضا بولنمدين هند فوت اولسه ورثه سى مجرد هند هبه مدن رجوع ايتدم ديمشيدى ديو اشياء مرقومه يى ميراثه ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولا يصح الرجوع الا بتراض او بحكم قاض (ملتقى فى الهبة) واذا مات الواهب او الموهوب له يبطل حق الرجوع (خانيه فى الرجوع فى الهبة)

زيد شوقدر اشياسنى عمرو اجنبى يه هبه وتسليم ايتدكده عمرو هبه كك عوضيدر آل ديو برمتاعنى زيده ويروب زيد دخى قبول وقبض ايتدكدنصكره بكر اول متاعه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم متاعى زيددن السه زيد مانع رجوع بولنمامغله هبه سندن رجوع ايدوب رضا يا قضا ايله اشياء مرقومه يى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان استحق العوض يرجع فى الهبة وان استحق الهبة يرجع فى العوض (خلاصه فى الثانى من الهبة)

زيد بردكانى ملكى اولمق اوزره عمروه هبه وتسليم ايتدكده عمرو هبه كك عوضيدر آل ديو زيده شوقدر اقچه ويروب زيد دخى قبول وقبض ايتدكدنصكره دكانك وقف اولديغى بينه ايله ثابت اولوب بعد الحكم وقف ايچون ضبط اولنسه عمرو مبلغ مرقومى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان استحق جميع الهبة كان له ان يرجع فى جميع العوض ان كان قائما و بمثله ان هالكا

وهو مثلی وبقیمته ان قیمیا (تنویر الابصار فی الهبة)

زید هنددن زید اولوب بعده عقد نکاح اولنمدین هند شوقدر اشیاسنی زیده هبه وتسلیم ایتدکدنصکره هند مانع رجوع بولنمامغله هبه سندن رجوع ایدوب رضا یا قضا ایله اشیاء مرقومه‌یی زیددن استرداده قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وهب لاجنبیة ثم تزوجها له الرجوع لا فی عکسه فالمنظور وقت الهبة (بزازیه فی الرجوع فی الهبة)

زید قولی عمروی بکره هبه وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو بکرک یدنده فوت اولسه زید هبه سندن رجوع ایدوب عمروی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وهلاک الموهوب فانه اذا هلک تعذر الرجوع (درر فی الهبة)

هند زیددن استدانه ایتدکی شوقدر ... زیده هبه ایلسه هند نادمه اولوب هبه سندن رجوعه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(اذا وهب الدین من المدیون لیس له ان یرجع فیه لان الدین سقط بالهبة فلا یحتمل العود (خانیه فی الهبة)

زید ملک منزلنی قرنداشی اوغلی عمروه هبه وتسلیم ایتدکدنصکره زید نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(صح ای الرجوع فی اجنبی اراد به من لم یکن ذا رحم محرم منه فخرج به من کان ذا رحم ولیس بمحرم ومن کان محرما ولیس بذی رحم ولذا قال ومنعه المحرمیة بالقرابة (درر فی الهبة)

زید جاریه‌ء مهزوله‌سی هندی اجانبدن عمروه هبه وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو هندی رفاه ایله بسلیوب هند حسن وجمال پیدا ایتمکله قیمتی زیاده وسمن وقامتله بدننده زیادهء متصله حاصله اولسه زید نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ویمنع الرجوع فیها دمع خزقه فالدال الزیادة المتصلة کبناء وغرس وسمن وجمال وخیاطة وقصر ثوب وکبر صغیر وسماع اصم وابصار اعمی واسلام عبد ومداواته وعفو جنایة وتعلیم قرآن اوکتابة اونقط مصحف باعرابه وحمل تمر من بغداد الی بلخ مثلا ونحوها (الدر المختار فی الهبة)

زید شوقدر ذراع چوقه‌سنی عمروه هبه وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو چوقه‌یی فراجه دیکدروب برمدت کیوب استهلاک ایلسه زید نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(انی عشر شیئا ینقطع به حق الرجوع اذا کان الموهوب له ذا رحم محرم او زوجته او کان زوجها او عوضها وقال هذا عوض عن هبتک او بدل عنها اومات احدهما اوخرج عن ملکه اوزاد فیها زیادة متصلة بان کان عبدا صغیرا فکبر او کان مهزولا فسمن او کان ارضا فبنی فیها بناء او غرس علیها اشجارا او کان ثوبا فخاطه او صبغه صبغا یزید فیه او غیره

عن حالها بان كان حنطة فطحنها او دقيقا فخبزه اوسويقا فلته بسمن اوكان ابنا فتخذه جبنا اوكان جارية فعلمها القرأن والكتابة اوالمشط (فى خزانة الفقه غيره) اقول فعلى هذا المانع عن الرجوع فى السؤال الزيادة المتصلة فتدبر

زيد جاريه سى هندى اجانبدن عمروه هبه وتسليم ايتدكدنصكره عمرو هنده برمدت قرأن تعليم ايدوب هند دخى قرائته قادره اولسه زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من الدرالمختار وخزانة الفقه)

في الهبة للصغير

زيد صحتنده قولى عمروى اوغلى بكر صغيره هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه سائر ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وكل شئ وهبه لابنه الصغير واشهد عليه وذلك الشئ معلوم فهو جائز والقبض فيه باعلام ماوهبه له والاشهاد عليه ثم قال والاشهاد ليس بشرط بل الهبة تتم بالاعلام الا انه ذكر الاشهاد احتياطا للتحرز عن جحود سائر الورثة بعد موته وعن جحوده بعد ادراك الولد (درر فى الهبة)

زيد صحتنده قولى عمروى بكرك صغير اوغلى بشره هبه وعمروى بكره تسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وهبة الاجنبى له تتم بقبضه لوعاقلا وبقبض ابيه اوجده اووصى احدهما اوامه ان فى حجرها (ملتقى فى الهبة)

زيد صحتنده ملك منزلنى متوفى اوغلنك اوغلى اولوب عيالنده اولان عمرو صغيره هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وهبة من له ولاية على الطفل فى الجملة وهوكل من يعوله فدخل الاخ والعم عند عدم الاب لوفى عيالهم تتم بالعقد (الدرالمختار فى الهبة)

اب وجد ووصيدن برى اولميان زيد وعمرو صغيرلر انالرينك قرقرنداشلرى ووصيلرى هندك عيالنده ايكن هند صحتنده زيد وعمروه بشقه بشقه برر مقدار اشيا هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره هند فوت اولسه ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مرنقله آنفا من الدرالمختار)

زيد صحتنده شوقدر اشياسنى اوغلى عمروك قزى هند صغيره يه هبه واشياء مزبوره يى عمروه تسليم ايدوب عمرو دخى صغيره ايچون قبض وقبول ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه سائر ورثه هبه يى طوتمازز ديو اشياء مزبوره دن حصه نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اذا وهب اجنبى لصغير هبة فحق قبض الهبة والقبول يكون للاب فان مات الاب اوغاب غيبة منقطعة كان ذلك لوصى الاب لانه بمنزلة الاب وهو اولى من الجد فان لم يكن له وصى ولااب فحق القبض يكون للجد اب الاب ثم بعده وصى الجد ولايجوز قبض

غيرهؤلاء الاربعة الاان يكون الصغير فى عياله (خانيه فى قبض الهبة للصغير)
زيد اينكارندن شوقدر اينكنى افراز وتعيين ايدوب صغيراوغلى عمروه هبه واعلام واشهاد
ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(صح اى الرجوع فى اجنبى ومنعه المحرمية بالقرابة (درر فى الهبة)
زيد صحتنده قابل قسمت اولميان بركوزدكرمنى عيالنده اولوب اب وجد ووصيدن
برى اولميان قرنداشى اوغللرى عمرو و بكر صغيرلره معاهبه واشهاد ايتدكدنصكره زيد
فوت اولسه ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(وصح هبة اثنين معااواكثرلواحد دارا اتفاقا لعدم الشيوع ولا يصح و يفسد عكسه عنده
للشيوع خلافا لهما نظرا لاتحاد العقد فلاشيوع وهذا لوكبيرين اوالدار يحتمل القسمة
فلولم تحتملها كالبيت صح اتفاقا ولووهب لكبير وصغير فى عيال الكبير ولابنيه صغير وكبير
لم يجز اتفاقا للشيوع بتفرق القبض (الدر المنتقى فى الهبة)
زيد قابل قسمت اولان منزلنى صغير اوغللرى عمرو و بكره هر برينك حصه سنى
افراز وتعيين ايتمدين شايعا هبه واشهاد ايتدكدنصكره افراز وتعيين بولنمدين زيد
فوت اولسه هبة مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور
(وان وهبها واحد من اثنين لاتجوز عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وقالا تصح لان هذه
هبة الجملة منهما اذ التمليك واحد فلايتحقق الشيوع كما اذا رهن من رجلين وله ان هذه
هبة النصف من كل واحد ولهذا لوكانت فيما لايقسم فقبل احدهما صح ولان الملك
يثبت لكل واحد منهما فى النصف فيكون التمليك كذلك لانه حكمه وعلى هذا الاعتبار
يتحقق الشيوع بخلاف الرهن (هدايه فى الهبة) وقد اتفقوا على ترجيح دليل الامام
واختار قوله ابو الفضل الموصلى و برهان الائمة المحبوبى وابو البركات النسفى
(تصحيح القدورى فى الهبة)
زيدك صغير اوغلى عمرو بكرك عيالنده دكل ايكن بكر شوقدر اقچه سنى زيدك حضورنده
عمروه هبه واشهاد ايدوب لكن زيده تسليم ايتماسه هبة مزبوره
تامه اولورمى * الجواب * اولماز
(الموهوب له ان كان من اهل القبض فحق القبض اليه وان كان الموهوب له صغيرا اومجنونا
فحق القبض الى وليه ووليه ابوه اووصى ابيه ثم جده ثم وصيه ثم وصى وصيه ثم القاضى
ومن نصبه القاضى سواء كان الصغير فى عيال واحد منهم اولم يكن (هنديه فى الهبة
للصغير) ولوكان الصغير فى عيال الجد اوالاخ اوالام اوالعم فوهب له هبة فقبض الهبة
من كان الصغير فى عياله والاب حاضر اختلف المشايخ فيه والصحيح الجواز هكذا فى فتاوى
قاضيخان و به يفتى هكذا فى الفتاوى الصغرى (هنديه فى الفصل المذكور)
زيد مديونى عمرو ذمتنده اولان شوقدر التونى صغير اوغللرى بكر و بشره هبه واعلام
واشهاد ايدوب لكن مبلغ مزبورى عمرودن قبض ايتمدين زيد فوت اولسه هبة مرقومه
باطله اولورمى * الجواب * اولور

(وهبة الدين من غير من عليه الدين لاتجوز الا اذا سلطه على قبضه ويصير كأنه وهبه حين قبضه ولا تصح الا بالقبض (عماديه) والحكم المذكور جار في ما لو قبض الاب ولم يعين حصة كل واحد منهما للشيوع (المرتبه الفقهيه)

زيد صغيره قزى هنده سوقدر آقجه هبه ايتمك مراد ايتدكده هنده مالمدن سوقدر آقجه هبه ايتدم ديوب بعده افراز وتعيين بولنمدين زيد فوت اولسه هبه مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(ومنها ان يكون الموهوب مقبوضا حتى لايثبت الملك للموهوب له قبل القبض وان يكون الموهوب مقسوما اذا كان مما يحتمل القسمة وان يكون الموهوب متميزا عن غير الموهوب (هنديه في اوائل الهبة)

هند قزينك قزى اولوب عيالنده اولميان زينب صغيره نك باباسى حاضر ايكن ملك منزلنى زينبه هبه ايدوب بعده تسليم وقبض بولنمدين هند فوت اولسه هبه مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(والميم موت احد العاقدين بعد التسليم فلو قبله بطل (الدر المنتقى في الهبة) وباقى القيود يعرف تمامه من الهنديه

هند صغيره نك اب وجدو وصيدن برى اولميوب باباسنك اناسى زينبك عيالنده ايكن زينب تحتنده شوقدر اشياسنى صغيره يه هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زينب فوت اولسه سائر ورثه سى هبه يى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وهبة الاب لطفله تتم بالعقد ان الموهوب فى يد الاب او يد مودعه لا ان كان فى يد غاصب اومرتهن او مستاجر والصدقة فى ذلك كالهبة والام والجد كالاب عند غيبته غيبة منقطعة او موته وعدم توصيته ان كان الطفل فى عيالها وكذا كل من يعول الطفل (ملتقى فى الهبة)

زيدك اوغلنك اوغلى عمرو صغير غير مميز زيدك عيالنده اولميوب صغيرك باباسى بكر حاضر ايكن زيد ملك باغچه سنى صغيره هبه ايدوب بعده صغيرك باباسى بكر تسليم ايتمدين زيد فوت اولسه هبه مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(مر نقله من الهنديه والملتقى)

زيد برمنزلنك براوطه سنى صغير اوغلى عمروه هبه ايلدم ديوب لكن اوطه يى افراز وتعيين ايتمدين زيد فوت اولسه هبه مزبوره باطله اولورمى * الجواب * اولور

(مر نقله من الدر المنتقى)

زيدك لابوين ارقرنداشى اوغلى اولوب اب وجدو وصيدن برى اولميان عمرو صغير زيدك عيالنده ايكن زيد شوقدر اشياسنى عمروه هبه واعلام واشهاد ايتدكدنصكره زيد نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والقاف القرابة المحرمية نسبا ومنعه الشافعى مطلقا الا الاب فيما وهب لولده فلا رجوع فيما وهب لذى رحم محرم منه نسبا (الدر المنتقى)

زید صغیر لابوین عمی و وصیسی عمروك عیالنده ایکن عمرو شو قدر اشیاسنی زیده هبه واعلام واشهاد ایتدکد نصکره عمرو نادم اولوب هبه سندن رجوعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مر نقله آنفا)

زید صحتنده شوقدر اقچه سنی اوغلی عمروك صغیر اوغلی بکره هبه ایدوب مبلغ مزبوری عمروه تسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب عمروی وسائر ورثه سنی ترك ایلسه سائر ورثه هبه یی طوتمامغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرت مسئلته غیرمرة)

﴿ کتاب الاجارة ﴾

(هی لغة اسم للاجر وهو ما یستحق علی عمل الخیر ولذا یدعی به یقال اعظم الله تعالی اجرك وشرعا بیع منفعة معلومة مقصودة من العین فلو غیر مقصودة کاستیجار اوان لیتجمل بها اودابة لیجنبها لم تجز بعوض معلوم دین اوعین (الدر المنتقی)

برقصبه اهالیسی اوزرلرینه تکالیف توزیع اولنمق لازم اولدقده قصبهٔ مزبوره قاضیسی زیده تکالیف مزبوره یی عدل اوزره توزیع و بردفتر تحریر ایله دیو طلب ایتدکلرنده زید اجرت قولنسز اهالی یه دفتر یازدقده اهالی رضالریله زیده یازدیغی دفترك اجرتی اولمق اوزره اجر مثلندن ازید شو قدر اقچه ویروب زید دخی مبلغ مزبوری مصارفنه بعد الصرف زید معزول اولدقده اهالی بزم ساکه ویردیکمز اجر مثلکدن زیاده اولمغله برمقداریني بزه ضامن اول دیوجبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(کل مایجب علی القاضی والمفتی لایحل لهما اخذ الاجر به کانکاح صغیر لانه واجب علیه وکجواب المفتی بالقول واما بالکتابة فیجوز لهما علی قدر کتبهما لان الکتبة لاتلزمهما (الدر المختار فی آخر القضاء) رجل دفع الی خیاط ثوبا لیخیط له قباء اوجبة ولم یشارط له الاجر فلما فرغ منه اعطاه صاحب ثوب زیادة علی اجرمثله فی قیاس قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی یطیب له الاجر بناء علی مسئلة صلح الاصل اذا استهلك رجل ثوب انسان فصالحه علی اکثر من قیمته جاز عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی خلافا لهما وقال الفقیه ابو اللیث الزیادة جائزة فی قولهم جمیعا (فی العاشر من اجارة الخلاصه) ومثله فی حضر البزازیه

برقلعه مستحفظلرندن براله تیماره متصرف اولان زید فوت اولوب تیماری محلول اولدقده عمرو قلعهٔ مزبوره ده دزدار اولان بکره اول تیمار طرف دولتدن باکه توجیه اولنمق رجاسنه بنم ایچون برعرض تحریر ایله عرضك نافذ اولوب تیمار باکه توجیه اولنورسه شو قدر اقچه ویره یم عرضك یوزلرسه اقچه می باکه ویردیو بکره پشین اولقدر اقچه ویروب لکن بکرك عرضی یورلنیوب تیمار آخره توجیه اولنسه حالا عمرو مبلغ مزبوردن کاغدینك قیمتیله تحریرینك اجر مثلندن ماعداسنی بکردن طلب ایتدکده بکر بغیر وجه ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الاصل ان العقد اذا فسد مع کون المسمی معلوما یجب اجر المثل لایزاد علی المسمی

ونا فسد بجهالة المسمى او بعدمه او بعضه يجب اجر المثل بالغا ما بلغ (درر في متفرقات الاجارة) تفسد الاجارة بالشروط المخالفة لمقتضى العقد فكل ما فسد البيع يفسدها (تنوير الابصار في الاجارة الفاسدة)

زيد زوجه‌سی هندك بالك خدمتنی كورسه كه ملك منزلمی و يرهیم ديمكله هند دخی برمدت زيدك بيتنك خدمتنی كوروب لكن زيد منزلنی هنده ويرماسه هند وجه محرر اوزره خدمتنك اجرمثلنی زيددن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل استأجر امرأته لخدمة البيت شهرا لايجوز ولايكون لها الاجر في ذلك لان خدمة البيت مستحق عليها ديانة فلا يجب الاجر لها كما لو استأجرها لتخبز او تطبخ ولان منفعة خدمة البيت تعود اليهما والانسان لايستحق الاجر فيما تعود منفعته اليه كما في الطبخ والخبز (خانيه فيما يجب الاجر على المستأجر)

برقريه اهاليسندن زيد عمرونك باركيرینی فلان محله واروب كلمجه يجون شوقدر اقجه‌يه عمرودن استيجار ايدوب بعده اول باركيرايله محل مزبوره واردقده نصكره اول محلی تجاوز و برقاج قوناق بعيد آخر دياره واروب بعده بلدهٔ مزبوره‌يه كلوب باركيرايله اجرمسمايی عمروه ويردكن عمرو راضی اولميوب اجرمسمادن زياده نسنه المغه قادراولورمی * الجواب * اولماز

(استأجر دابة للركوب الى الكوفة فجاوز بها عن الكوفة مقدار ما لايسامح فيه الناس وركب في تلك الزيادة اولم يركب ثم ردها الى الكوفة كان عليه الاجر الى الكوفة وتكون الدابة مضمونة عليه مالم يردها الى صاحبها (خانيه في اجارة الدواب)

زيد ملك فرننی عمروه مدت معلومه تمامنده‌دك سوقدر اقجه‌يه ايجار وتسليم ايتدكدنصكره قبل تمام المده فرن تعميره محتاج اولدقده زيد تعمير ايتميوب فرن خراب اولمغله اصلا انتفاع ممكن اولميوب مدت تمامنده‌دك فرن معطل قالسه زيد مدت معطله ايچون عمرودن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وان انهدم الدار كلها فله الفسخ من غير حضرة رب الدار لكن الاجارة لاتنفسخ لان الانتفاع بالعرصة ممكن المذهب خواهرزاده وفي اجارات شمس الائمة اذا انهدمت الدار كلها الصحيح انه لاينفسخ لكن سقط الاجر منفسخ اولم يفسخ كذا في الصغرى (هنديه في التاسع عشر من الاجارات)

زيد سومقوله اشياسنی تحميل وآخر دياره نقل ايچون عمرو رئيسك سفينه سنی برآيه‌دك شوقدر اقجه‌يه استيجار واشياسنی تحميل ايدوب دريايه كيدر لكن برآی مرور ايدوب اول دياره وارمدين مدت منقضيه اولدقده نصكره دريايه برآی دخی كيدوب اول دياره وارسه عمرو زيددن اولكی ايچون اجر مسمی ايكنجی ايچون اجر مثل المق استدكده زيد عمروه مجرد ايكنجی آی ايچون اجرت ذكر اولنمامشيدی ديو اجرمسمادن ماعدا ساكه نسنه ويرمم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز ايكنجی آی ايچون اجرمثل الور

(ولو استأجر سفينة شهر اومضت المدة فى البحر فانه ينعقد اجارة اخرى باجر المثل بغير رضاء المالك (ذخيره فى السير)

زيد عمروه كل فلان خدمتى كور يوريسا كه رعايت ايدهيم ديمكله عمرودخى اول خدمتى كوروب بعده زيد عمروه اول خدمتى مقابله سنده اجرمثلندن زياده شوقدر اقجه ويرسه اول زياده عمروه طيب اولورمى * الجواب * اولور

(ولو دفع الى خياط ثوبا ليخيطه قباء ففعل ولم يشارطه الاجر فدفعه اكثر من اجر المثل زيادة لايتغابن فيه جاز خلافا لهما كالصلح مع الغاصب على اكثر من قيمة المغصوب قال ابو الليث الزيادة جائزة فى قولهم لانه فى معنى ابتداء التسميـة (قنية فى جهالة الاجرة)

زيد ملك دكرمن طاشنى برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر اقجه يه ايجار وتسليم ايدوب عمرودخى سنه تمامنه دك ضبط وتصرف ايلسه زيد اجر مسمايى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والاجرة لاتستحق بالعقد بل بالتعجيل او بشرطه او باستيفاء المعقود عليه او التمكن منه (ملتقى فى الاجارة)

زيد شوقدر اقجه امتعه سنى سفينه سيله فلان اسكله يه كوتورمك ايچون عمرو رئيسى شوقدر اقجه يه استيجار ايتدكده اول امتعه نك كمركنى عمرو كندى مالندن ادا ايتمك شرطيله استيجار ايلسه عقد مزبور صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(الاجارة تفسد بالشروط لانها كالبيع الايرى انها تقال وتفسخ (فصولين ٣٠)

زيد برمحلدن منزلنه صوكتورمك مراد ايتدكده كندى قنواتى دوشيوب مجرى ايتمك ايچون صو يولجى اولان عمروى شوقدر اقجه يه اجارهٔ صحيحه ايله استيجار ايدوب عمرودخى زيدك قنواتى معتاد اوزره دوشيوب مجرى ايدوب برقاج كون صو زيدك منزلنه جريان ايتدكدنصكره حالا صو منقطع اولسه عمرو اجر مسمايى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد صو منقطع اولدى ديوو يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولمز

(وفى شرح الطحاوى استأجر اجيرا ليبنى له حيطانا او ليحفر بئرا فى ملك المستأجر ففعل ثم انهار يجب الاجرة وليس على الاجير اصلاحه ثانيا (عماديه فى ضمان النجار)

زيد برمقدار امتعه سنى آخر دياره كتورمك ايچون عمروك قاطرلرينى شو قدر اقجه يه استيجار واجر مسمايى پيشين عمروه ويروب بعده امتعه سنى تحميل ايدوب عمرو ايله معا كيدركن اثناء طريقده برقصبه ده زيدك امتعه سنى حيدود اشقياسى نهب وغارت ايدوب زيد اول قصبه ده قاطرلرينى عمروه تسليم ايلسه زيد اول قصبه يه كلنجه اجر مسمادن لازم كلن مقداردن ماعدا سنى عمرودن استردا ده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وهى تفسخ بالعذر وهو عجز العاقد عن المضى فى موجبه اى موجب العقد الابتحمل

ضرر زائد لم يستحق به اي بالعقد (زيلعي في فسخ الاجارة) وان نقضت الاجارة بعد ما قبض المؤجر الاجرة حط عن الاجر قدر المستوفاة من المنفعة ورد الباقي الى المستأجر (في الاول من اجارة البزازيه)

زيد قيونلريني مدت معلومه تمامنده رعي ايچون عمروه يدي معين قيون اجرت ايله استيجار ايدوب عمرودخي مدت تمامنده زيدك قيونلريني رعي ايلسه عمرو اول يدي قيوني زيددن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(وكل ما صلح ثمنا اي بدلا في البيع صلح اجرة لانها ثمن المنفعة ولا ينعكس كليا فلا يقال ما لا يجوز ثمنا لا يجوز اجرة لجواز الاجارة المنفعة بالمنفعة اذا اختلفا (الدر المختار في الاجارة)

هند ملك فرني اجرت معلومه ايله برسنه تمامنده عمروه ايجار وتسليم عمرودخي الني آي فرني ضبط وتصرف ايدوب بعده التي آي دخي تصرف ممكن ايكن تصرف ايتميوب فرني قپايوب سنه تمامنده عمروك يدنده معطل قالسه حالا هند اجرت مرقومه يي عمرودن طلب ايتدكده عمرو تعطيل ايتديكم مدتده اجرت لازمه اولمازديو اجر مسمايي تماما ادادن امتناعه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(والاجر لا يلزم بالعقد فلا يجب تسليمه بل بتعجيله او شرطه في الاجارة او الاستيفاء او تمكنه منه فيجب الاجر لدار قبضت ولم تسكن اذا كانت الاجارة صحيحة اما في الفاسدة فلا الا بحقيقة الانتفاع (تنوير الابصار في الاجارة)

زيد ملك دكاني برسنه تمامنده شو قدر اقچه يه عمروه ايجار وتسليم عمرودخي سنه تمامنده ضبط ايتدكدن صكره زيد اجر مسمايي عمرودن طلب ايتدكده عمرو مبلغ مزبور دكانك اجر مثلندن زياده ايمش اويله اولجق اجر مثل مقداري ويررم ديوب تماما ادادن امتناعه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(لان المنافع لا قيمة لها في انفسها عندنا وانما تتقوم بالعقد او شبهه فاذا لم تتقوم في نفسها وجب الرجوع الى ما قومت به في العقد (درر في الاجارة الفاسدة)

زيد واليسنك كتخداسي عمرو بكر خياطه شوقدر اقچه اجرت ايله دیکمك ايچون شوقدر اثواب ويروب بكردخي اثواب مرقومه يي ديكوب عمروه تسليم ايلسه بكر اجر مسمايي عمرودن طلب ايتدكده عمرو اثواب مزبوره زيدك ايدي واجرتكي زيددن ال ديوب ويرمامكه قادر اولورمي * الجواب * اولماز

(وفي القدوري والعقود التي يعقدها الوكلاء على ضربين كل عقد يضيفه الوكيل الى نفسه مثل البيع والاجارة فحقوق ذلك العقد يتعلق بالوكيل دون الموكل فيسلم المبيع ويقبض الثمن ويطالب بالثمن اذا اشترى (فيض الكركي في الوكالة)

زيد وصيسي اولديغي صغيرك ملك دكريني برسنه تمامنده اجر مثلي اولان شوقدر كيل بغدايه عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرودخي سنه تمامنده ضبط ايلسه زيد اجر مسمايي عمرودن طلب ايتدكده عمرو بغير وجه ويرمامكه

قادر اولورمی * الجواب * اولماز
لايلزم الاجر بالعقد بل بتعجيله اوشرطه حال العقد اوالاستيفاء اى استيفاء المنفعة المعقود عليها فان الاجر حينئذ تجب ايضا (درر فى الاجارة ملخصا)
زيد خدمتكارى عمروه بكن خدمتى مقابله‌سنده بربار كيرايله برقلج ويروب بعده زيد عمرودن اون بش غروش قرض الدقد نصكره عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكده زيد مبلغ مزبورى باركيرايله قلجك بهالرينه طوت ديوب ويرمامكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(المقبوض على وجه القرض مضمون بمثله (مبسوط السرخسى فى الصرف)
زيد ملك كرمدخانه‌سنى برسنه تمامنه‌دك عمروه اجرت معلومه‌ ايله ايجار وتسليم عمرو دخى برسنه تمامنه‌دك ضبط ايدوب لكن انتفاع ممكن ايكن كرمدخانى‌يى اشلتميوب بعد مسنه‌ تمامنده اجر مسمايى زيده ويرسه عمرو نادم اولوب مجرد كرمدخانه‌يى اشلتمدم ديو اجر مسمايى زيددن استردادە قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وكما يجب الاجر باستيفاء المنافع يجب بالتمكن من استيفاء المنافع اذا كانت الاجارة صحيحة حتى ان من استأجر دارا اوحانوتا مدة معلومة ولم يسكن فى تلك المدة مع تمكنه من ذلك يجب الاجر (فى الثانى من اجارة المحيط ونقله فى الهنديه)
زيد عمروى التى آى تمامنه‌دك كندويه خدمت ايتمك اوزره شوقدر اقچه‌يه استيجار ايدوب لكن اجرتك تعجيل وتأجيلى شرط اولنميوب بعده عمرو زيده اوچ آى خدمت ايتدكد نصكره عمرو زيده اجر مسمادن اوچ آيه اصابت ايدن مقدارى شمدى وير بعده ماعدايى التى آى تمامنده ويرديسه زيد التى آى تمام اولمايجق نسنه ويرم ديمكه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(ان وقعت الاجارة على المدة كما فى اجارة الارض والدار والعبيد اوعلى قطع المسافة كاستيجار الجمال والدابة انما يجب ايفـاء الاجر بحصة ماستوفى اذا كان لما استوفى حصته معلومة من الاجر (ذخيره فى الثانى من الاجارة)
برقاچ كسنه‌لر زيدى برمصلحتلرينى كورمك ايچون شوقدر اقچه‌يه استيجار ايدوب لكن زيد اول مصلحتى اصلا كورميوب مزبورلر كنديلر كورسه‌لر زيد مزبورلردن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وفى النوازل رجل قال لدلال بع ضيعتى على ان لك من الاجر كذا فلم يقدر وهو على الاباعة فباعها دلال آخر ليس للاول شئ به اخذ الفقيه ابو الليث قال فى المحيط وهو الاستحسان وعليه الفتوى (خلاصه فى الخامس من الاجارة) يجب ان يعلم بان الاجرة لاتملك بنفس العقد ولا يجب ايفاؤها الا بعد استيفاء المنفعة اذا لم يشترط التعجيل فى الاجرة (ذخيره فى الثانى من الاجارة)
زيد عمرو رئيسه شوقدر بغدايمى سفينه‌ك ايله فلان بلده‌يه كتور بيع ايتدكمده نقدر فائده حاصله اولورسه نصفنى ساكه ويره‌يم ديمكله عمرو زيدك اولقدر بغدايني

سفینه سیله مالده مزبوره یه کتوروب زید بیع ایتدکده فائده حاصله اولماسه عمرو اوزون بعدالنقل ایچون زیددن اجر مثل المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فی فصل ان العقد اذا فسد مع کون المسمی معلوما یجب اجر المثل لایزاد علی المسمی واذا فسد لجهالة المسمی او بعدمه او بعضه یجب اجر المثل بالغا ما بلغ

(قنیه فی الاجارة الفاسدة)

زید ملك دکانی مدت معلومه تمامنده دك سوقدر اجره ایله عمروه ایجار ایدوب لکن زید دکانی عمروه تسلیم ایتمیوب مدت تمامنده دك کندی ضبط ایتکله عمرو تصرف ممکن اولماسه زید مجرد استیجاره بناء دیو عمرودن اجرت مدت مزبورهسنی المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(واولم یتمکن من السکنی بان منعه المالك او اجنبی لایجب الاجر (فی فصل من اجارة المحیط ومن مایفهم الجواب منه من الذخیرة)

هند ملك دکانی اوچ آی تمامنده دك زیده سوقدر اجره یه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره هند نادمه اولوب مجرد اجره لمدن نقصانه ایجار ایتمشم دیو اجارهیی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الاجارة عقد لازم لاینفسخ بغیر عذر (اسبد فی الاجارات) فاما غلاء اجر المثل فلیس بعذر نفسخ به الاجارة الا فی اجارة الوقف (بدایع فی الاجارة)

بر قاچ کمسنهلر زیددن سوقدر اقچه قرض آلدقلرندنصکره مزبورلر زیدك برمقدار کیمنی تعمیر ایچسهلر زید مبلغ مزبوری اول کمسنهلردن طلب ایتدکده مزبورلر تعمیرلرینه نادملر اولوب مبلغ مزبورك شو مقدارینی اجر تعمیره طوتارز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لان المنافع لاقیمة لها فی انفسها عندنا وانما یتقوم بالعقد او شبهه

(درر فی الاجارة الفاسدة)

زیده مبتلا اولان زید عمرو کحاله کندی ادویهسیله باکه برء حاصل اولنجه علاج وتیمار ایله سا که سوقدر اقچه ویریم دیمکله عمرو دخی کندی ادویهسیله زیده بر مدت علاج وتیمار ایدوب برء حاصل اولسه عمروك صرف ایتدیکی ادویهنك ثمنلریله عملنك اجر مثلی اول قدر اقچهیه مساوی اولمغله عمرو اول مقدار اقچهیی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فی رجل بداء فی انفه اتفق مع طبیب علی مداواته وجعل له اجرة ولم یضرب لذلك مدة فالحکم اجاب للطبیب اجرة مثله وما انفق من ثمن الادویة لفساد الاجارة علی الوجه المذکور (فتاوی خیریه فی الاجارة)

زید عمروی آخر دیاره واروب برایکی کونده حاصل اولهجق بر مصلحتنی کورمك ایچون مدت تعیین ایتمکسزین شو قدر اقچهیه استیجار ایدوب عمرو دخی اول دیاره واروب بر قاچ کون سعی ایدوب لکن اول مصلحتی کورهمهسه عمرو اجر مثل ذهابی مسمادن ذهابه اصابت ایدن مقداردن اکثر اولمامغله اجر مثل ذهابی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اهل بلدة ثقلت عليهم المؤنات فاستأجروا رجلا باجر معلوم ليذهب الى السلطان ويرفع القصة ليخفف عنهم السلطان نوع تخفيف واخذ الاجر من عامة اهل البلد من الاغنياء والفقراء قالوا ان كان بحال لو ذهب الى بلدة السلطان يتهيأ له اصلاح الامر في يوم او يومين جازت الاجارة وان كان بحال لا يحصل المقصود في يوم او يومين وانما يحصل في مدة فان وقتوا للاجارة وقتا جازت الاجارة وله كل المسمى وان لم يوقتوا فسدت الاجارة وكان له اجر المثل على اهل البلدة على قدر مؤنتهم ومنافعهم وقال بعضهم لا تصح هذه الاجارة على كل حال (خانيه في الاجارة الفاسدة) وان استوجر لايصال طعام الى زيد فوجده ميتا فرده فلا اجر له وكذا لو استأجر لايصال قط اليه فرده لموته وقال محمد رحمه الله تعالى له اجر ذهابه ولو تركه هناك فله اجر الذهاب اجماعا

(ملتقى في الاجارة)

زيد حيواناتي اسكان ايچون عمرو ك عرصه سنى مدت تعيين ايتمكسزين شوقدر اجره ايله استيجار ايدوب لكن زيد حيواناتي آخر موضعده اسكان ايتمكله اول عرصه يي اصلا تصرف ايلماسه عمرو عقد مزبور ه بناءً زيددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

يفسدها شروط يفسد البيع لجهالة المدة والاجرة او المعقود عليه كما في الاختيار (قهستاني في الاجارة) التمكن من الانتفاع يوجب الاجر الا في مسائل الاولى اذا كانت الاجارة فاسدة فلا تجب الا بحقيقة الانتفاع كما في فصول العمادى

(اشباه في الاجارات)

هند ملك عرصه سنى اون بش دونم اولمق اوزره هر دونمي يوزاوز اقچه يه برسنه تمامنه دك عمروه ايجار وتسليم عمرو دخى اون بش دونم اولمق اوزره عرصه نك اجرتنى تماماهنده تسليم وعرصه يى برسنه تمامنه دك ضبط وتصرف ايتدكدنصكره عرصه نك مقدارى اون بش دونم اولميوب اون بردونم اولديغى ظاهر اولسه عمرو درت دونم ايچون ويرديكى اجرتى هند دن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفي متفرقات اجارات الذخيرة استأجر ارضا على انها عشرة اجربة بعشرة دراهم فلما ذرعها تبين انها خمسة عشر جريبا او تسعة اجربة فعليه الاجر الذى سماه ولو قال كل جريب بدرهم يحسب عليه كل جريب بدرهم

(عماديه في الثامن عشر)

زيد ملك عرصه سنده كندى طاشى وكرجى ايله طول وعرض وقدى درد ذراع اولمق اوزره برمخزن بنا ايچون عمرو نجارى شوقدر اقچه يه اجارهٔ صحيحه ايله استيجار ومبلغ مزبورى عمروه تسليم ايدوب عمرو دخى زيدك طاشى وكرجيله عرصه سنده اولمقوله مخزن بنا ايلسه حالا عمرو نادم اولوب زيددن زياده نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

واذا استأجر نجارا ليعمل له في هذه الساحة بيتين ذى سقفين وذى سقف واحد وبين طوله

و عرصه والسر و وغير ذلك ويقال له بالفارسية بدكر دادن لا يجوز هكذا ذكر في فتاوى ابي الليث رحمه الله تعالى والصواب انه يجوز اذا كان بآلات المستأجر لتعامل الناس (المحيط البرهاني في الخامس عشر من الاجارة)

زيد عرصه سنده عمقنى بيان اتمكسزين صو چيقنجه برصوقيوسى حفر ايچون عمروى شوقدر اجره ايله استيجار ايدوب عمرودخى معتاد اوزره برقيو حفر ايدوب برقولاچ مقدارى صوچقدقده نصكره مسمى اجرمثلنه مساوى اولمغله زيد اجرمسماىى عمروه ويروب بعده اوچ سنه مرورنده قيونك صوبى چكلسه زيد مجرد صوچكمكله مبلغ مزبورك برمقدارينى عمرودن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو شرط حفر البئر وطيها بالآجر ففعل ثم انهارت بعد الطى له الاجر وان قبل الطى فبحسابه وان في غير ملكه فلا اجر لعدم التسليم (بزازيه في الخامس من الاجارة)

زيد برمتاعنى فلان اسكله يه كتورمك ايچون عمرو رئيسى شوقدر اجره يه استيجار ايدوب عمرودخى متاعى سفينه سنه تحميل واول اسكله يه كتوروب زيده تسليم ايلسه عمرو اجرمسماىى زيددن طلب ايتدكده زيد بغير وجه ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وللموجر طلب الاجر للدار والارض كل يوم وللدابة كل مرحلة اذا اطلقه ولو بين تعين والخياطة ونحوها من الصنائع اذا فرغ وسلم فهلكه قبل تسليمه يسقط الاجر وكذا كل من لعمله اثر ومالا اثرله كحمال له الاجر كما فرغ وان لم يسلم (الدر المختار في الاجارة)

زيدك رقه منقاده اولان جاريه سى هند زيده برمدت خدمت ايتدكدنصكره هند زيددن بن حرة الاصلم ديودعوى وزيد انكار ايتمكله هند مدعاسنه اقامت بينه ايدوب سبيلى تخليه اولنسه هند مدت مزبوره ده خدمتنك اجرمثلى نامنه زيددن نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(آجر عبده سنة ثم اقام العبد بينة ان مولاه اعتقه قبل الاجارة فله الاجر ولو قال انى حر وفسخت الاجارة ولا بينة له واجبره المولى على العمل ثم اقام بينة على حريته فلا اجر لاحد ولو كان غير بالغ فالاجر في الفصلين للغلام لانه كلقيط في حجر رجل (قنيه في اجارة غير المالك)

زيدك شوقدر اقچه سى درياىه دوشدكده غواص اولوب اجرت ايله غواصلق معتادى اولان عمرو اجرت قولنسزين زيدك طلبيله درياىه طلوب اقچه يى چيقارسه زيد عمروه عملنك اجرمثلنى ويركن عمرو قناعت ايتميوب اجرمثلندن زياده زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومنها لو عمل له شيئا ولم يستأجره وكان الصانع معروفا بتلك الصنعة وجب اجر المثل على قول محمد رحمه الله تعالى وبه يفتى (اشباه في الكلام في اجر المثل)

بر بلده اهاليسندن زيد آخر دياره كيدر اولدقده عمرو آخر دياره وارنجه آخر دياره

طورديغى مدتده و بلدەيه كانجه باكه خدمت ايله ساكه اوتوزغروش و يرەيم ديوب لكن مدت تعيين اولنميوب عمرودخى زيده اول دياره وارنجه واول دياره طورديغى مدتده و بلدەسنه كانجه خدمت ايلسه عمرو اجر مسمايى زيددن المغه قادر اولورمى

* الجواب * اجرمثل الور مسمايى تجاوز ايلمز

كل جهالة تؤثرفى البيع تؤثرفى الاجارة وتفسدبه العقد سواء كانت الجهالة فى الاجرة اوالمدة اوالعمل المستأجرعليه و يجب اجرالمثل فى فاسدها ولايجاوزبه المسمى (ح) لايجاوز المسمى لوعلم الاجر والايجب بالغا مابلغ (فصولين فى الثلثين)

زيد ملك باغ و باغچه سنى عمروه ايجار ايدر اولد قده حاصل اولان ميوه سى عمروك اولمق اوزره ايجار ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايجوز اجارة الشجر والكرم باجر على ان يكون الثمرله وكذا البان الغنم وصوفها ولواستأجر الشجر مطلقا قال خواهرزاده لقائل انيقول بالجواز و ينصرف الى شد الثياب عليها اوالدابة و بعدمه لان المنفعة المقصودة منها الثمرة (اشباه فى الا جارات)

زيد عمروك ملك سفينه سنى مصره واروب كانجه متاعنى تحميل ايچون شوقدر اقچه يه عمرودن استيجار وقبض ايدوب بعده ذهاب وايابده سفينه يه متاع تحميل ايله مصره واروب كلسه عمرو اجر مسمايى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لايلزم الاجر بالعقد بل بتعجيله اوشرطه حال العقد اوالاستيفاء اى استيفاء المنفعة المعقود عليها فان الاجر حينئذ يجب ايضا (درر فى الاجارة)

اجرت ايله خدمت ايدر مقوله سنـدن اولان زيد ملاحك معد للاستغلال اولان سفينه سنه عمروشوقدر اربه سنى آخر دياره كتورمك ايچون اجرت قولنسز تحميل ايدوب زيددخى اول اربه يى كتوروب بعده اربه يى سفينه دن اخراج وعمروه تسليم ايلسه زيد عمل وسفينه نك اجرمثلنى عمرودن طلب ايتدكده عمرو مجرد اجرت قول اولنمدى ديو و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(استعمل صانعا بلاشرط الاجر كالحمال والخياط والصباغ والقصار والسمساران كان معروفا انه يعمل بالاجر يجب الاجر والافلا (منية المفتى فى الاجارة)

زيد عمرو ريئس ايله على الاشتراك مالك اولديغى شو قـدر صوغاندن حصه سنى سفينه سيله استانبوله كوتورمك ايچون شوقدر اقچه يه عمروى استيجار ايتمكله عمرودخى اول صوغانك جمله سنى سفينه سيله استانبوله كتورسه عمرو زيددن اجرت نامنه نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وان استأجر شريكه اوحماره اى حمار شريكه لحمـل طعام هو اى الطعام لهما لايلزم الاجر الذى سماه ولااجر المثل لانه لا يعمل شيئـا لشريكه الا و يقع بعضه لنفسه فلايستحق الاجر وعند الائمة الثلثة تجوز هذه الاجارة و يجب المسمى لانه اوفى المشرط عنه (مجمع الانهر فى الاجارة)

﴿ فى الاستغلال ﴾

زيد وصايسى اولديغى صغيرك مالندن هنده شوقدر اقچه اقراض وتسليم ايتدكده هندده مالك منزلنى مبلغ مزبور مقابله سنده استغلال طريقيله زيده بيع وتخليه وتسليم ايدوب بعده هند منزل مزبورى زيددن برسنه تمامنده دكين شوقدر اقچه يه استيجار وقبض وبرسنه تمامنده دكين ضبط ايدوب اجر مسمايى ويردكدن صكره هند تجديد عقد اجاره ايتمكسزين منزلده برقاچ سنه دخى ساكن اولسه زيد هنددن تجديد عقد اجاره اولنميان سنه لرده سكناسيچون اجر مثل المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وصح بيع الوفاء فى العقار استحسانا للتعامل واختلف فى المنقول قيل يصح نعم وقيل لا والاصح خصوص التعامل (در قبيل الشفعة) وفى البحر زيد لو باعه لآخر بالتوقف على اجازة مشتريه وفاء ولو باعه المشترى فللبايع او ورثته حق استرداده وافاد فى الشرنبلالية ان ورثة كل من البايع والمشترى يقوم مقام مورثه نظرا لجانب الرهن فليحفظ ولو استأجره بايعه لايلزمه الاجر لانه رهن حكما حتى لايحل الانتفاع به قلت وفى فتاوى ابن الحلبى ان صدرت الاجارة بعد قبض المشترى المبيع وفاء ولوالشراء وحده فهى صحيحة والاجرة لازمة للبايع طول مدة التواجر انتهى فتنبه قلت وعليه فلومضت المدة وبقى فى يده فافتى علماء الروم بلزوم اجر المثل ويسمونه بيع الاستغلال (الدر المختار قبيل الكفالة)

زيد متوليسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقچه قرض ويردكده عمروده مالك منزلنى مبلغ مزبور مقابله سنده استغلال طريقيله زيده بيع وتخليه وتسليم ايدوب بعده عمرو منزل مزبورى زيددن برسنه تمامنده دك شو قدر اقچه يه استيجار وقبض وبرسنه تمامنده دك ضبط ايدوب اجر مسمايى ويردكدن صكره عمرو تجديد عقد اجاره اولنمدين منزلده برقاچ سنه دخى ساكن اولوب بعده زيد عمرودن نسنه المدين عمرو فوت اولسه زيد تجديد عقد اجاره اولنميان سنه لرده سكناسيچون عمروك تركه سندن اجر مثل المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وفى الخانية استأجر دارا اوحماما اوارضا شهرا فسكن شهرين هل يلزمه اجر الشهر الثانى ان معدا للاستغلال نعم والا لا وبه يفتى قلت فكذا الوقف ومال اليتيم وكذا لوتقاضاه المالك وطالبه بالاجر فسكن يلزمه الاجر بسكناه بعده (الدر المختار فى الاجارة)

زيد متوليسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقچه قرض ويردكده عمرو ده مالك منزلنى مبلغ مزبور مقابله سنده استغلال طريقيله زيده بيع وتخليه وتسليم ايدوب بعده عمرو منزل مزبورى زيددن برسنه تمامنده دك شوقدر اقچه يه استيجار وقبض وبرسنه تمامنده دك ضبط ايدوب اجر مسمايى زيده ويردكدن صكره عمرو تجديد عقد اجاره اولنمدين منزلده برقاچ سنه دخى ساكن اولسه عمرو تجديد عقد اجاره اولنميان سنه لرده سكناسيچون منزلك اجر مثلنى زيده ويردكده زيد راضى اولميوب اجر مسمادن

زياده نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(مرنقله من الدر المختار)

زيد متوليسى اولديغى نقود موقوفه دن عمروه شوقدر اقچه قرض ويردكده عمرو ملك منزلنى مبلغ مزبوره مقابله سنده زيده استغلال طريقيله بيع ايدوب بعده تخليه وتسليم بولنمدين زيد منزل مزبورى مدت معلومه تمامنه دك شوقدر اقچه يه عمروه ايجار عمرودخى مدت تمامنه دك ضبط ايدوب مدت مزبوره ده منزلك اجره مثلنى زيده ويردكده زيد راضى اولميوب عمرودن زياده نسنه المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(وفى البزازية فان آجر المبيع وفاء من البايع فمن جعله فاسدا قال لاتصح الاجارة ولاتجب شئ ومن جعله رهنا كذلك ومن جوزه جوز الاجارة من البايع وغيره واوجب الاجرة وان آجره من البايع قبل القبض اجاب صاحب الهداية انه لايصح واستدل بما لو آجر عبدا اشتراه قبل قبضه انه لايجب الاجرة وهذا فى البات فاظنك فى الجائز فعلم به ان الاجارة قبل التقابض لاتصح على قول من الاقوال الثلثة (فتاوى خيريه) وحكم الاول وهو الفاسد وجوب اجر المثل بالاستعمال (الدر المختار فى الاجارة الفاسدة)

﴿ فى اجارة الوقف ﴾

مدت معينه ايله ايجارى مشروطه اولميان وقف حمامك متوليسى زيد اول حمامى ايكى سنه تمامنه دك عمروه ايجار وتسليم ايلسه زيد وقفه نافع اولمغله برسنه تمامنده حمامى عمرودن الوب آخره ايجاره قادر اولور مى * الجواب * اولور

(متولى الوقف اذا آجر دارا موقوفة على الفقراء والمساكين اكثر من سنة لايجوز وان لم يشترط فالمختار ان يقضى بالجواز فى الضياع فى ثلاث سنين الا اذا كانت المصلحة فى عدم الجواز وفى غير الضياع يقضى بعدم الجواز اذا زاد على السنة الواحدة الا اذا كانت المصلحة فى الجواز وهذا شئ يختلف باختلاف المواضع والزمان كذا فى السراجية وهو المختار للفتوى (هنديه فى الخامس من الوقف) وفى الوقف يتبع شرط الواقف فان لم يشترط فالفتوى ان لايزاد فى الاراضى الموقوفة على ثلاث سنين خوف دعوى الملكية و فى غيرها سنة فلو آجرها المتولى اكثر فسخت فى كل المدة لان العقد متى فسد فى بعضه فسد فى كله خلافا لما وقع فى نفع الوسائل

(الدر المنتقى فى الاجارة)

عسكر اسلام ادرنه ده ايكن ادرنه ده واقع وقف حمامك متوليسى زيد حمامى برسنه تمامنه دك التمش بيك اقچه يه عمروه ايجار ايدر اولدقده عسكر سنه تمامنه دك ادرنه ده مكث ايدرسه التمش بيك اقچه يى عمرودن الوب مكث ايتمزسه مكث ايتديكى مدتده التمش بيك اقچه دن اصابت ايدن مقدارى الوب ماعداسندن اجر مثل الورم ديوب بو شرطله ايجار ايلسه عقد مزبور صحيح اولور مى * الجواب * اولماز

(تفسد الاجارة بالشروط المخالفة لمقتضى العقد فكل ماافسد البيع يفسدها

(تنویر الابصار فی الاجارة الفاسدة)

زید برقریه‌ده واقع وقف حمامی برسنه تمامنده‌دك شوقدر اجره‌یه متولیسندن استیجار وقبض و برآی ضبط وتصرف ایتدکدنصکره اهالی قریه بالکلیه پریشان اولوب اصلا کمسنه قالمامغله حمام معطل قالوب اول سنه مرور ایلسه حالا زید اجر مسمادن برآیه اصابت ایدن مقداری متولیه و یرکن متولی قناعت ایتیوب مسمایی تماما الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(رجل استأجر حماما فی قریة فوقع الجلاء ونفر الناس سقط الاجر وان نفر بعض الناس لا

(بزازیه فی الثالث من الاجارة)

بوصورتده متولی اجر مسمایی زیددن تماما الش اولسه زید اجر مسمادن برآیه اصابت ایدن مقداردن زیاده‌سنی متولیدن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی شرح الوهبانیة لابن الشحنة من دفع شیئا لیس واجبا علیه فله استرداده

(حموی علی الاشباه فی القاعدة الثامنة عشر)

زید متولیسی اولدیغی وقف حمامی عمروه اجارهٔ طویله ایله ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره عمرو حمامی سنه‌ده شوقدر اجره‌یه بکره ایجار وتسلیم بکردخی برقاچ سنه ضبط ایدوب اجر مسمایی عمروه ویردکدنصکره زید عقدمزبورك فسادینه بناء حمامی بکردن الوب وقف ایچون ضبط ایلسه زید عمرو ایله مخاصمه ایتیوب بکره اجر مسمایی عمروه ویردیککی طوتمام تکرار وقف ایچون صامن اول دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(المستأجر اجارة فاسدة قیل لایملك الاجارة من غیره بدلیل مالو استأجر دارا علی ان یرمها ولا اجر له لایملك الاجارة والاصح انه یملك وعدم الملك فیما اورد لکونها عارية فلو قوله ولا اجر وعن نصیر انه لایواجر ولو آجر بعد القبض یستحق الثانی الاجر ولا یکون غاصبا لانه یجب علیه اجر المثل (بزازیه فی التاسع من الاجارة)

بوصورتده حامك صویه مضایقه‌سی اولمغله بکر کندی مالندن شوقدر اقچه صرف وقنوات احداث ایدوب برمحلدن قنوات ایله حامه صو کتورسه بکر تبرعا وقف ایچون کتورمش اولمایجق اول صویی دیلدیکی محله اجرایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(والاجنبی اذا بنی ولم یبین شیئا فله ذلك وان نوی کونه للوقف کان وقفا

(درر فی الوقف)

زید اجارهٔ معجله ومؤجله ایله متصرف اولدیغی وقف منزلی مدت معلومه تمامنده‌دك هنده شوقدر اجره‌یه ایجار وتسلیم هند دخی مدت مزبوره تمامنده‌دك منزل مزبورده ساکنه اولمغله زید اجر مسمایی هنددن اخذ واستهلاك ایلسه هند نادمه اولوب اجر مسمایی زیددن استرداده قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(المستأجر فاسدا اذا آجر صحیحا جازت لو بعد قبضه فی الاصح منه وقیل لا

(الدر المختار فی مسائل شتی من الاجارة)

زيد متولیسی اولدیغی وقف خانی برسنه تمامنه دك شوقدر اقچه یه عمروه ایجار ایدوب بعده تسلیم ایتمدین متغلبه دن بکر خانی تغلبا ضبط ومدت مز بوره تمامنه دك تصرف ایتمکله عمروه خانی تصرف ممکن اولماسه زید مجرد ایجار ایلدم دیو اجر مسمایی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الغصب يسقط الاجرة عن المستأجر الا اذا امكن اخراج الغاصب بشفاعة او حماية كما في التاتارخانيه والقنيه (اشباه في الاجارات)

زید متولیسی اولدیغی وقف باغچه یی اجارهٔ طویله ایله عمروه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره زید فوت اولوب یرینه بکر متولی اولسه بکر باغچه یی عمرودن الوب وقف ایچون ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(لكن في الوقف لا تصح فوق ثلث سنين في المختار كيلا يدعى المستأجر انه ملكه فعلة عدم الجواز اذا كانت هذا المعنى لا تصح الاجارة الطويله بعقود مختلفة كما جوزها البعض (صدر الشريعة في الاجارة)

زید متولیسی اولدیغی وقف دکرمنی اجارهٔ طویله ایله عمروه ایجار وتسلیم ایلسه زید اول دکرمنی عمرودن الوب اجارهٔ صحیحه ایله آخره ایجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله من الدر المنتقى وصدر الشريعة)

زید متولیسی اولدیغی وقف حمامی مدت معلومه تمامنه دك عمروه ایجار وتسلیم ایدوب عمرو دخی مدت تمامنه دك ضبط وتصرف ایتدکدنصکره زید حمامی عمرودن الوب برسنه تمامنه دك اجر مثلیله بکره ایجار وتسلیم ایلسه عمرو مجرد بن مقدما مستأجرك اولمغله ایجاره اولایم اویله اولیجق حمامی بکردن الوب باکه ایجار ایله دیو زیده جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الاجارة عقد لازم لا يفسخ بغير عذر (اشباه في الاجارات)

زید متولیسی اولدیغی وقف حمامی عمروه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره زید عمروه حمامك خراب اولان مواضعنی مالکله تعمیر ایله مصروفکی اجرته حساب ایده یم دیمکله عمرو دخی مصروفنی اجرته حساب اولنمق اوزره مالیله حمامی تعمیر ایتدکدنصکره عمرو مصروفم شوقدردر دیوب وزید شوقدردر انقصدر دیو نزاع ایتملریله کشف وتخمین اولندقده اول صناعتك اهلندن بعض زیدك دیدیکی مقدار ایله تخمین ایدوب بعض آخری عمروك دیدیکی مقدار ایله تخمین ایلسه لر عمرو یمینیله تصدیق اولنورمی * الجواب * اولنماز

(وان قال له رب الدار ابن واحسب من الاجر ثم اختلفا فقال المستأجر بنيت وانكره الآجر فالقول للاجر وان اقر بالبناء واختلفا في قدر ما انفق ان جميع اهل الصنعة على قول واحد فالقول له وان كان بعضهم معه والبعض مع المستأجر يعتبر الدعوى والانكار (بزازيه قبيل العاشر من الاجارات)

زید متولیسی اولدیغی وقف خانی برسنه تمامنه دك اجر مثلی اولان شوقدر اقچه یه عمروه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره زید معزول اولوب یرینه بکر متولی اولسه بکر قبل تمام المدة اجاره یی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وتنفسخ بموت احد العاقدين عقدها لنفسه فان عقدها لغيرها لا كوكيل ووصى ومتولى الوقف (تنويرالابصار) وفى السراجية وحكم عزل القاضى والمتولى كالموت فلا تنفسخ (الدر المختار فى فسخ الاجارة)

زيد صحتنده تحت اجاره سنده اولان وقف عرصده ماليله وقف ايچون تبرعا منزل بنا ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه ورثه سى منزل مزبوره مداخله يه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والاجنبى اذا بنى ولم يبين شيئا فله ذلك وان نوى كونه للوقف كان وقفا (درر فى الوقف)

زيد تحت اجارهسنده اولان وقف دكرمنى اذن متولى ياخود رأى حاكم يوغيكن كندى مالندن شوقدر اقچه صرف ايدوب مرمت مستهلكه مقولهسى مرمت ايلسه زيد مصروفنى اجرته حسابه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(كل من بنى فى دار غيره بامره فالبناء لآمره ولو بنى لنفسه بلا امره فهوله وله رفعه الا ان يضر بالبناء فيمنع ولو بنى لرب الارض بلا امره ينبغى ان يكون متبرعا كمامر (فصولين فى احكام العمارة)

زيد متولیسی اولديغى وقف خانى برسنه تمامندك شوقدر اقچه اجرتله عمروه ايجار وتسليم وعمرو خانى سنه تمامندك ضبط وتصرف ايلسه زيد اجر مسماى عمرودن طلب ايتدكده عمرو خاندن شوقدر اقچه ضرر ايلدم ديو اوله اولیجق اجر مسمادن اولمقدارى ويرم ديوب تماما ادادن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لايلزم الاجر بالعقد بل بتعجيله اوشرطه حال العقد اوالاستيفاء اى استيفاء المنفعة المعقود عليها فان الاجر حينئذ تجب ايضا (درر فى الاجارة)

بر وقفك مشروطيت اوزره متولیسی اولان زيدك قائممقامى اولان عمرو وقف مزبورك مستغلاتندن بر حمامى اجر مثلندن نقصان فاحش ايله بكره ايجار وتسليم بكر دخى برمدت ضبط وتصرف ايدوب اجر مسماى عمروه ويرسه زيد حمامى الدقده مدت مزبوره ده اجر مثلنى بكره تكميل ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا آجره المتولى بدون اجر المثل لزم المستأجر تمامه كاب آجر منزل صغيره بدونه (تنوير الابصار فى الوقف)

بر وقفك متولیسی زيد عمروى انجق وقفك مستأجرلرى ذمتلرنده اولان شوقدر اقچه اجاره يى قبضه توكيل ايتدكدنصكره عمرو زيدك اذنسز وقفك مستغلاتندن اولان برحمامى بكره ايجار وتسليم ايلسه زيد مجبر اولميوب اول حمامى بكردن الوب آخره ايجاره قادر اولورمى * الجواب * اولور

(شرط نفاذ الاجارة الملك والولاية فلا تنفذ اجارة الفضولى لعدم الملك والولاية لكنه ينعقد موقوفا على اجازة المالك عندنا (من اجارة البدايع فى شرائط الركن)

زيدك متولیسی اولديغى وقف عرصهك اجر مثلى يومى اون اقچه اولمغله زيد عرصهٔ

مزبوره يى مدت معلومه تمامنده‌دك كبير اوغلى عمروه يومى اون بش اقچه‌يه ايجار ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(المتولى اذا آجر دار الوقف من ابنه البالغ اوابيه لم يجز عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى الا باكثر من اجر المثل كبيع الوصى او بقيمته صح عندهما ولو خيراً لليتيم صح عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وكذا متول آجر من نفسه لو خيراً صح والا ومعنى الخيرية مر فى بيع الوصى من نفسه و به يفتى (فصولين فى السابع والعشرين) وتفسيره ان يأخذ بخمسة عشر مايساوى عشرة او يبيع منه بعشرة مايساوى خمسة عشر (فصولين فى الفصل المذكور) (لكن ينبغى ان يعين المدة المذكورة فى السؤال احترازا عن الاجارة الطويلة (لمرتبه الفقير)

بر وقف منزلك اجر مثلى يومى اون بش اقچه ايكن متولسى اجر مثلندن نقصان فاحش ايله يومى اون اقچه‌يه ايجار ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(وتجوز بمثل الاجرة او باكثر او باقل بما يتغابن فيه الناس لا بما لايتغابن (الدر المختار فى الاجارة) الغبن الفاحش فى الاجارة مقدر بده يازده (فى الاول من اجارة جواهر الفتاوى)

زيد متولسى اولديغى وقف عرصه يى اجر مثليله زوجه سى هنده ايجار ايلسه صحيح اولور مى * الجواب * اولماز

(لو باع القيم مال الوقف او آجر ممن لايقبل شهادته له لم يجز عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وكذا الوصى وقيل الوصى كمضارب وفيه المتولى اذا آجر دار الوقف من ابنه البالغ او ابيه لم تجز عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى الا باكثر من اجر المثل كبيع الوصى بقيمته صح عندهما ولو خيرا لليتيم صح عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وكذا متول آجر من نفسه لو خيرا صح والا ومعنى الخيرية مر فى بيع الوصى من نفسه وبه يفتى (فصولين فى ٢٧)

سنده اون غروش اجر مثلى اولان وقف منزلى متولسى زيد برسنه تمامنه‌دك يكرمى غروشه نفسيچون استيجار ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(متولى الوقف اذا تقبل ارض الوقف لنفسه من نفسه لايجوز لان الواحد لايتولى طرفى العقد الا اذا تقبلها من القاضى لنفسه فيتم العقد بين اثنين (خانيه فى اجارة الاوقاف) فعلى هذا ينبغى ان يقيد الاستيجار المذكور فى السؤال بكونه من القاضى (لمرتبه) وجواب السؤال يعلم مما مر من الفصولين

زيد متولسى اولديغى وقف حمامى اجر مثليله باباسنك اناسى هنده ايجار ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من الفصولين)

هند متوليه‌سى اولديغى وقف منزلى اجر مثليله زوجى زيده ايجار ايتمك جائز اولورمى * الجوب * اولماز (مر نقله من الفصولين)

زيد متولسى اولديغى وقف عقارى اجر مثليله لابوين قرنداشى هنده ايجار ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولور

(الاجارة وهى بيع نفع معلوم بعوض كذا (قهستانى) الناظر وكيل الواقف عند ابى يوسف ووكيل الفقراء عند محمد (اشباه فى الوقف) فى النظم الوكيل بالبيع يبيع ممن احب الامن ثمانية نفرار بعة بالاتفاق عبده المأذون ومكاتبه وولده الصغير وولد مكاتبه واربعة عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى خلافهما وهى ولده الكبير وولد ولده الكبير ووالده وزوجته وقيل وزوجها ان كانت امرأة وقيل والد ولده الصغير لايجوز اذا مات ابوه ولم يترك وصيا بالاتفاق وقيل مدبره المأذون (قنيه فى الوكالة)

﴿ باب فسخ الاجارة ﴾

زيد عمرو ايله على الاشتراك ملكلرى اولان اتمكجى فرننى برسنه تمامنه دك بكره شوقدر الجديه معا ايجار وتسليم ايتدكلرندنصكره زيد وعمرو نادملر اولوب عذر يوغيكن قبل تمام المده اجاره يى فسخه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الاجارة عقد لازم لايفسخ بغير عذر الا اذا وقعت على استهلاك عين كالاستكتاب فلصاحب الورق فسخها بلا عذر (اشباه فى الاجارات)

زيد دكانى برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر الجديه ايجار وتسليم ايدوب عمرودخى دكانى برآى ضبط ايتدكدنصكره عمرو سفر مراد ايلسه عمرو اجاره يى فسخ ودكانى زيده تسليم ايدوب مبلغ مزبوردن برآيه اصابت ايدن مقدارى زيده ويروكن زيد راضى اولميوب اجر مسمايى تماما الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا آجر عقارا ثم سافر فليس بعذر اذ المستأجر يمكنه استيفاء المنفعة بعد غيبته حتى لو اراد المستأجر السفر فهو عذر لما فيه من المنع من السفر او الزام الاجر بدون السكنى والانتفاع وفى ذلك ضرر هكذا فى السراج الوهاج

(هنديه فى التاسع عشر من الاجارة)

زيد ملك خانى عمروه برسنه تمامنه دك شوقدر الجديه ايجار وتسليم واولقدر الجديى عمرودن بيشين الوب عمرودخى خانى يدى آى ضبط ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب خانى ورثه سى ضبط ايلسه لر عمرو مبلغ مزبوردن يدى آيه اصابت ايدن مقداردن زياده سنى زيدك ورثه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وتنفسخ الاجارة بلا فسخ بموت احد العاقدين قد عقدها لنفسه (قهستانى ملخصا) وان نقضت الاجارة بعد ماقبض المواجر الاجرة حط عن الاجرة قدر المستوفاة من المنفعة ورد الباقى الى المستأجر (بزازيه فى الاول من الاجارة)

زيد ملك منزلنى برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر الجديه ايجار ومبلغ مزبورى عمرودن اخذ ايتدكدنصكره منزلى ضبط ايتمدين عمرو سفر مراد ايلسه عمرو اجاره يى فسخ ايدوب مبلغ مزبورى زيددن استرداده قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مرنقله من الهنديه والبزازيه)

زيد دكاننى برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر الجديه ايجار وتسليم عمرو دخى التى اى ضبط ايتدكدنصكره عمرو سفر مراد ايلسه عمرو مبلغ مزبوردن التى آيه اصابت ايدن مقدارى

زیده تسلیم ایدوب اجاره‌یی فسخه قادر اولور می *الجواب* اولور
(وکذا لو استأجر دارا للسکنی اوعقارا ثم اراد السفر فهو عذر للضرر البین
(الدر المنتقی فی فسخ الاجارة)

زید ملك دکرمنی برسنه تمامنه دك اجرت معلومه ایله عمروه ایجار وتسلیم عمرودخی دکرمنی اوچ آی ضبط ایتدکدنصکره دکرمن محترق اولوب عرصهٔ صرفه قالمغله عمرواجاره‌یی فسخ ایلسه عمرواجر مسمادن اوچ آیه اصابت ایدن مقداری زیده ویرر کن زید راضی اولمیوب عقد مزبوره بناء برسنه‌نك اجرتی تماما الورم دیمکه قادر
اولور می * الجواب * اولماز

(رجل استأجر داراوقبضهافسقط منهاحائط اوانهدم بیت من الدار کان للمستأجر ان یفسخ الاجارة بحضرة الآجر ولایصح فسخه عند غیبته لان هذا بمنزلة الرد بالعیب فان انهدم کل الدار کان للمستأجر ان یفسخ عند حضرته وغیبته ویسقط الاجر عند الکل ولاینفسخ الاجارة مالم یفسخ (من اجارة الخانیه فیمایجب الاجر)

زید ملك فرنی برسنه تمامنه دك عمروه شوقدر اقچه‌یه ایجار وتسلیم ایدوب عمرودخی فرنی برآی ضبط ایتدکدنصکره عمروسفره مراد ایلسه عمرو اجاره‌یی فسخ وفرنی زیده تسلیم مراد ایدوب مبلغ مزبوردن برآیه اصابت ایدن مقداری زیده ویرر کن زید المیوب سنه تمامنده اجر مسمایی تماما الورم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(مر نقله من الدر المنتقی والبزازیه)

برمحله‌ده واقع وقف اوطه‌نك مستأجری زید فسقه دن برقاچ کسنه‌لری جمع ایدوب مزبورلر ایله دائما اوطه‌ده شرب خمر وسائر انواع شر اظهار ایتمکله حاکم منع ایدوب ممنوع دخی اولماسه حاکم زیدی اول اوطه‌دن اخراج ایدوب متولی‌یه اوطه‌یی کندی حالنده اولان کسنه‌لره ایجار ایله دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولور

(ولوکان المستأجر یظهر منه فسق فی الدار المستأجرة وکان یجمع الناس علی الشرب فیها منعه رب الدار من ذلك کله علی سبیل النهی عن المنکر ولیس لرب الدار ان یخرجه منها مسلما کان اوذمیا لان عقد الاجارة لاتفسخ الابعذر یزول ضرره بفسخ الاجارة وهذا لیس من ذلك الجهة (مجمع الفتاوی فی الاجارات) رجل اظهر الفسق فی داره فینبغی ان یتقدم الیه ابلاء للعذر فان کف لم یتعرض له لانه ترك فان لم یکف فالامام بالخیار ان شاء حبسه وان شاء ادبه بالسیاط وان شاء ازعجه من داره لان الکل یصلح للتعزیر
(تجنیس المزید فی الکراهیة) وکذا فی خزانة الفتاوی والفیض)

زید عمروك ملك منزلنی مدت معلومه تمامنه دك شوقدر اقچه‌یه عمرودن استیجار ومبلغ مزبوری پیشین عمروه ویردکدنصکره زید نادم اولوب بلا عذر قبل تمام المده اجاره‌یی فسخ ایدوب مبلغ مزبوری عمرودن استرداده قادر اولور می * الجواب * اولماز
(الاجارة عقد لازم لاینفسخ بغیر عذر (اشباه فی الاجارات)

زید ملك عقارینی درت سنه تمامنه دك یکرمی بش غروشه عمروه ایجار وتسلیم ایدوب

عمرو دخی عقاری اوج سنه ضبط ایتدکدنصکره زید فوت اولمغله عقاری زیدک ورثه سی ضبط ایلسه‌لر عمرو اجر مسمادن اوج سنه یه اصابت ایدن مقداری ویردکده ورثه زید اصبیتر اولیوب اجر مسمایی تماماً ویرزدیکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمزلر

(وان وقعت الاجارة علی المدة کما فی اجارة الدار والارض او علی قطع المسافة کما فی کراء الدابة یجب الاجر بحصة ما استوفی من المنافع (زیلعی فی الاجارة)

زید رئیس عمروی سفینه سنده التی آی تمامنده‌دک خدمت ایتمک ایچون قرق غروشه استیجار ایدوب عمرو دخی زیدک سفینه سنده بش آی خدمت ایتدکدنصکره زیدک سنه المدین عمرو فوت اولسه ورثه سی اجر مسمادن بش آیه اصابت ایدن مقداری زیددن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(الوارث قائم مقام المورث (بحر فی الدعوی)

زید ملک منزلنی برسنه تمامنده‌دک شوقدر اقچه یه عمروه ایجار وتسلیم ایتدکدنصکره زید آخر دیاره کیدوب بعده عمرو سفر مراد ایلسه زید غائب ایکن عمرو اجاره یی فسخه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو کان الموجر غائبا فلیس للمستأجر ان یفسخ لان حضور العاقدین شرط صحة الفسخ (من اجارة المحیط البرهانی فی الثانی عشر)

زید عمروک ملک عرصه سنی قاون وقاربوز زرع ایتمک ایچون مدت معینه تمامنده‌دک اجارهٔ صحیحه ایله شوقدر اقچه یه استیجار وقبض واجر مسمایی عمروه بتمین ویروب بعد الزرع معتاددن زیاده یغمور یاغوب زرع هلاک اولدقدنصکره تکرار زرع وحصول ممکن اولمغله زید وعمرو اجاره یی فسخ ایلسه‌لر زید اجر مسمادن هلاک زرعدن مدت باقیه یه اصابت ایدن مقداری عمرودن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان استأجر ارضا فغرقت قبل ان یزرعها فمضت المدة فلا اجر علیه کما لو غصبها غاصب وان زرعها فاصاب الزرع آفة فهلك الزرع او غرقت بعد الزرع ولم ینبت عن محمد رحمه الله تعالی فی روایة کان علیه الاجر کاملا وعنه فی روایة اذا استأجر ارضا فزرعها فقل ماؤها او انقطع فله ان یخاصم الاجر الی القاضی حتی یترك الارض فی یده باجر المثل الی ان یدرك الزرع فان سقی زرعه بعد ذلك لم یکن له ان ینقض الاجارة والمختار للفتوی انه اذا هلك الزرع لم یکن علیه لما بقی من المدة بعد هلاك الزرع اجر الا اذا کان متمکنا من ان یزرع مثل ذلك ضررا بالارض او اقل ضررا من الاول وان اختل الزرع ونقصت غلته کان علیه الاجر کاملا وان لم یسعه اذا کان لم یرفعه الی الحاکم (هندیه فی التاسع عشر من الاجارة)

زید ملك حمامنی عمروه برسنه تمامنده‌دك شوقدر اقچه یه ایجار وتسلیم ومبلغ مزبوری عمرودن پیشین الوب عمرو دخی التی آی ضبط ایتدکدنصکره اول حمامك صویی بالکلیه منقطع اولوب حمام ایله انتفاع ممکن اولمامغله زید وعمرو اجاره یی فسخ ایلسه‌لر

عمرو مبلغ مرقومدن الى آيه اصابت ايدن مقداردن زيادهسنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(انسد راقود الحمام فلا ينتفع به وهى فى يد المستأجر سقط اجرة هذه المدة فلا يبقى الاجارة اذا لم ينتفع بها انتفاع الحمام (قنيه فيما يسقط الاجرة) وان نقضت الاجارة بعد ماقبض المواجر الاجر حط عن الاجرة قدر المستوفات من المنفعة ورد الباقى الى المستأجر (بزازيه فى الاول من الاجارة)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك مالك منزلنى عدد شهور بيان اولنمدين آيده شوقدر اقجه يه عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى برقاچ آى منزلده ساكن اولسه زيد آخر شهرده اجارهيى فسخ ايدوب منزلى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(آجر دارا كل شهر بكذا صح فى واحد فقط وفسد فى الباقى اذ لا يمكن تصحيح العقد على جملة الشهور لجهالتها ولا على ما بين الادنى والكل لعدم اولوية بعضها من البعض فتعين الادنى واذا تم الشهر الاول فلكل منهما ان ينقض الاجارة لانتهاء العقد الصحيح (درر فى الاجارة)

زيد عمرو ايله على الاشتراك مالك اولديغى منزلدن حصهسنى عدد سنين بيان اولنمدين سنهده شوقدر اقجه يه عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى منزلده بش سنه مستقلا ساكن اولسه زيد آخر سنهده اجارهيى فسخ ايدوب حصهسنى ضبط ايتدكده سنين مرقومهنك هر برى ايچون اجر مسماىى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولا تصح اجارة المشاع الا من الشريك وعندهما تصح مطلقا (ملتقى فى الاجارة الفاسدة وباقى المسئلة يعرف مما مر آنفا من الدرر)

﴿فيما يجب على المستأجر﴾

زيد متوليسى اولديغى وقف منزلى عمروه ايجار وتسليم ايدوب عمرو منزل مزبورده برمدت ساكن اولمغله منزل مزبورك عرصهسنده عمروك كنسندن برمقدار سو پرندى مجتمع اولسه عمرو سو پرنديسنى كندى اخراج ايتميوب زيده اخراج ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا خرج المستأجر من الدار وفيها تراب ورماد من كناسته فعلى المستأجر اخراجه وكذا ما اشبه ذلك مما هو ظاهر على وجه الارض (خزانة الاكمل فى اجارة الدور وكذا فى الذخيرة

﴿فى ضمان الاجير﴾

زيد شوقدر كيل اوتى آخر دياره كتورمك ايچون عمرو رئيسه ويروب عمرو دخى كوتورركن اثناء طريقده فورتنه اولوب غرق احتمالى غالب اولمغله عمرو سفينهيه خفت كلمك ايچون اوتك برمقدارينى دريايه القا ايلسه عمرو اولمقدارك وقت القادن اولان قيمتنى ضامن اولوركن زيد راضى اوليوب اولمقدار اوتى الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(سفينة موقرة اخذت فى الغرق والقى الملاح ما فيها من المكيل والموزون فى الماء يضمن

فيهما ساعتئذ كما في المجتبى (معين المفتى وكذا فى غصب الدر المختار)
زيد برنفنك نامليسنى قونداقجى اولان عمروه قونداق يابمق ايچون ويروب عمرودخى قونداق يابركن اول نامل عمروك تعدى وتقصير نسز سرقه اولنوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

دفع اليه مصحفا ليعمل فيه ودفع غلافه معه اوسيفا الى صيقلى ليصقله ودفع جفنه معه فسرق لايضمن لانه مودع فيه وعن محمد رحمه الله تعالى ضمن الكل للتبعية ولودفع مصحفا ليعمل له غلافا اوسكينا ليعمل له نصابا فضاع المصحف اوالسكين يبرأ اذا استأجره ليعمل فى غيرهما لافيهما وهما ليسا بتبع لذلك الغير بخلاف مامر فصار فيهما كمودع و يفتى بقول ابى حنيفة رحمه الله تعالى كمامر (فصولين ٣٣)

زيد سفينه رئيسى اولوب اجيرمشترك اولان عمروه اجرت ايله براسكله يه كتورمك ايچون شوقدر اشيا ويروب كندى بيله كيتوب عمرو سفينه سيله كتورركن اشياء مز بورمك برمقدارى عمروك تعدى وتقصير نسز سرقه اولنسه عمروه ضمان لازم اولورمى
* الجواب * ضمان بالنصف اختيار اولنمشدر

(ولايستحق المشترك الاجر حتى يعمل كالقصار ونحوه كفتال وحمال ودلال وله خيار الرؤية فى كل عمل يختلف باختلاف المحل (مجتبى) ولايضمن ماهلك فى يده وان شرط عليه الضمان لان شرط الضمان فى الامانة باطل كالمودع وبه يفتى كما فى عامة المعتبرات وبه جزم اصحاب المتون فكان هو المذهب خلافا لما فى الاشباه وافتى المتأخرون بالصلح على نصف القيمة وقيل ان الاجير مصلحا لايضمن وان بخلافه يضمن وان مستور الحال يؤمر بالصلح عماديه قلت وهل يجبر عليه حرر فى تنوير البصائر نعم لكن تمت مدته فى وسط البحر اوالبرية تبقى الاجارة بالجبر ويضمن ماهلك بعمله كتخريق الثوب من دقه وزلق الحمال وغرق السفينة من مده جاوز المعتاد ام لا بخلاف الحجام ونحوه كما يأتى عماديه والفرق فى الدرر وغيرها على خلاف ما بحثه صدر الشريعة فتأمل لكن قوى القهستانى قول صدر الشريعة قنيه وفى المنية هذا اذا لم يكن رب المتاع او وكيله فى السفينة فان كان لايضمن اذا لم يتجاوز المعتاد لان محل العمل غير مسلم اليه (الدر المختار فى ضمان الاجير) وافتى المتأخرون بالصلح على نصف القيمة لاختلاف الصحابة والائمة وعلى هذا حكم الولاة والقضاة عملا بالقولين وفى شرح المجمع نقلا عن المحيط الخلاف فيما اذا كانت الاجارة صحيحة وان فاسدة لايضمن اتفاقا (مجمع الانهر) فعلى هذا الاسلم ان يزاد فى هذا السؤال وفيما يأتى من امثاله مايؤذن بكون الاجارة صحيحة كما لايخفى على المنصف (لمرتبه الفقير)

زيد عمروك سفينه سنى فلان بلده يه متاعنى نقل ايچون شوقدر اقچه يه عمرودن استيجار وقبض ايدوب بعده متاعى تحميل واول بلده يه واروب سفينه يى اول بلده نك ليماننده معتاد اوزره ربط ابتدكده فورتنه اولمغله سفينه زيدك تعدى وتقصيرنسز لنكر يى قيروب غرق اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وفي الصغرى سفينة استأجرها فغرقت من اصابة ريح وصدم موج وصدم جبل اووقع شيء بلافعل من الملاح محمود اوعنف جذب لم يضمن الملاح وفاقا لان التلف ليس بفعله ولايمكنه التحرز عنه (ضمانات فضيليه في ضمان الملاح)

زيد عمروك سفينه سنى فلان بلده يه متاعنى نقل ايچون شو قدر اقچه يه عمرودن استيجار وقبض ايدوب بعده زيد متاعى تحميل واول دياره كيدركن اثناء طريقده فورتنه ارلمغله سفينه غرق اولوب زيد برطريق ايله خلاص اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(قال في لاصل لاضمان على المستأجر في الدابة ان هلكت في يده قال في المحيط لانه امانة في يده (ضمانات في ضمان المستأجر)

زيد بربلده اهالىسندن عمروك ملك سفينه سنى ساقز جزيره سنه واروب كلمك ايچون استيجار عمرودخى سفينه بى زيده تسليم وكندى بلده سنده قالوب زيد سفينه ايله ساقز جزيره سنه واردقدنصكره زيد بلدهٔ مزبوره يه عودت ايتميوب عمروك اذنسز ساقزجزيره سنى تجاوزايدوب جزيرهٔ اخرايه كيدركن سفينه فورتنه دن پاره لنوب هلاك اولسه عمروسفينه سنى زيده تضمينه قادراولورمى * الجواب * اولور

(استأجر دابة للركوب اوالحمل الى مكان معلوم فجاوز ذلك المكان حكمه انه كما جاوز المكان المعلوم دخل المستأجر في ضمانه حتى لوعطب قبل العود الى المكان المأذون فيه يضمن كل القيمة (بدايع في حكم الاجارة)

زيد شوقدر قارپوز قايقچى اولان عمروك قايغنه برمعين اسكله يه نقل ايچون اجرت ايله تحميل ايدوب بعده عمروقايغنه كيروب اول اسكله يه واردقلرنده زيد قايقدن طشره چيقمغله عمرو قاونلرى قايقدن چيقارمدين زيدى طشره براغوب زيدك اذنسز من غير ضرورة قايق ايله قاونلرى آخر بره كوتوروب برقاچ كون مكث ايتمكله قاونلرك برمقدارى چوريوب ضايع اولسه زيد اول چوريين قاونلرى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(استأجر رجلا يحمل العنب من القرية الى المصر فاخر المكارى حتى افسدافتى القاضى الامام انه يضمن اذاكان دفع العنب اليه (مجمع الفتاوى في مسائل الهلاك عند الاجير)

زيد عمروك قايغنى عمرودن استيجار ايتدكدنصكره زيد قايغنى عمروك اذنيله كيجه ايله قايقخانه يه باغليوب منزلنه كتدكده زيدك تعدى وتقصيرانسز قايق سرقه اولنوب ضايع اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولايضمن بالهلاك من غير تعد (تنوير الابصار في العاريه) كل مايضمن في الاعارة يضمن في الاجارة ولا يجب الاجر وكل ما لا يضمن في الاعارة لا يضمن في الاجارة ويجب الاجر (فصولين في الثالث والثلثين)

زيد شوقدراوطونى اجرت ايله آخرديارة كوتورمك ايچون عمروه ويروب كندى بيله

كتوروب عمرو اوطونى سفينه سنه تحميل ايدوب كوتوررکن اوطون عمرولك تعدى وتقصيرندن ناشى ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(والاجير المشترك ضمن ما جنت يده بالاجماع (فصولين فى ٣٣)

زيد شوقدر قبوق ديمى ايچون اجرتله عمروه ويروب عمرو دخى دريايه قريب اولان مرحله معتاد اوزره ريى ايدركن حرينى كذره سفينه ايله اول طرفه اوغرايوب عمرولك تعدى وتقصيرى اولمقسزين قبوقلرى قهر الغنه ايا ياسه لر عمروه ضمان لازم اولورمى الجواب اولماز

(الاجير الخاص لا يضمن ما هلك فى يده بلا صنعه او هلك من عمله المأذون فيه بالاجماع ولا ينقص شئ من اجره والاجير المشترك ضمن ما جنت يده بالاجماع وكذا ما هلك فى يده بلا صنعه عندهما او لكن التحرز عنه والا لا (فصولين فى الفصل المذكور)

زيد شوقدر قهوه سنى دوكجى اولان عمروه بر بادييه اجرتله كوتورمك ايچون ويروب عمرو دخى دولر يله قهوه بى اول باديه كوتوردكدنصكره زيد عمرودن سن اول قهوه نك شوقدار ينى باكه ويروب ماعدا سنى يدكده قالدى ديو دعوى ايتدكده عمرو تماما ك ويروب يدمده نسنه قالمدى ديسه عمرو يمينيله زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(كل امين ادعى ايصال الامانة لى مستحقها قبل قوله (اشباه فى الامانات) ولو اختلف الاجير وصاحب الثوب فقال الاجير رددت وانكر صاحبه فالقول قول الاجير فى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى لانه امين عنده فى القبض والقول قول الامين مع اليمين ولكن لا يصدق فى دعوى الاجر وعندهما القول قول صاحب الثوب لان الثوب قد دخل فى ضمانه عندهما فلا يصدق على الرد الا ببينة (من اجارات البدايع فى فصل واما حكم الاجارة)

تجاردن زيد ازميردن متاع يوكلدوب بر بلده يه كوتورمك ايچون عمرولك دوه سنى استيجار ايدرا وليقد دوه يه شو مقوله متاعدن ايكيوز التمش وقيه يوك تحميل ايتمك اوزره استيجار ايتدكدنصكره زيد دوه يه اول مقوله متاعدن عمرولك اذنسز اوچيوز يكرمى وقيه يوك تحميل ايدوب دوه اولمقداره تحمل ايدهمامكله بلى قيريلوب هلاك اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(وان استأجرها ليحمل عليها مقدار الحمل عليها اكثر منه فعطبت ضمن مازاد الثقل ان حملها صاحبها وحده فلا ضمان على المستأجر وان حملا معا وجب النصف على المستأجر ولو حمل كل واحد حولقا وحده لا ضمان على المستأجر وهذا اذا كانت الدابة تطيق مثله اما اذا كانت لا تطيق فجميع القيمة ويجب عليه كل الاجر (تنوير الابصار فى الاجارة)

زيد شوقدر بغدايى اوكوتمك ايچون عمرو طاحونه ويروب عمرو دخى معتاد اوزره دكرمنده اوكوتمك اثناسنده حريق غالب واقع اولوب بغداى دخى محترق اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(و لا اجير المشترك لايضمن عنده وعند صاحبيه يضمن الا من حرق غالب اوغرق غالب
اوغارة غالبة (خزانة الاكمل فى الاجارة)

زيد شوقدر استعدسنی اجرت ايله آخر بلده يه كوتورمك ايچون عمرو رئيسك سفينه سنه
قويه لی ايدوب عمرو دخی متاعی سفينه سيله اول بلديه كوتوردكدنصكره زيد اول بلدده
عمرودن متاعی سفينه دن چيقاروب باكا تسليم ايله ديدكده عمرو تسليمی ممكن ايكن تسليم
ايتميوب برقاچ كوندنصكره متاع سفينه ده ايكن سفينه دنوب غرق اولمغله متاع ضايع
اولسه عمروه ضمان لازم اولور می * الجواب * اولور

(ومن لا ر لعمله كحمال حبس الحمل او يباع او بعار حبس الثمن للاجر فيهلك امانة لوحبسه
بامر مالكه وعليه الاجرة ولو حبسه بلا امره ضمن اذليس له حبسه فيخير المالك فان شاء
ضمنه محمولا وله الاجر اوغير محمول ولا اجرله (فصولين فى اخر الثلثين)

زيد برمقدار اتونی قيوچی اولوب اجير مشترك اولان عمروه اجرت ايله كو په پاپق ايچون
ويروب عمرو دخی يا پركن اتون عمروك تعدی وتقصيرى اولمقسزين سرقه اولنوب ضايع اولسه
عمروه ضمان لازم اولور می * الجواب * ضمان بالنصف اختيار اولنمشدر

(والاجير المشترك ضمن ماجنت يده بالاجماع وكذا ماهلك فى يده بلاصنعه عندهما
لو امكن التحرز عنه والا لاوقال ابو حنيفة وزفر وحسن رحمهم الله تعالى لايضمن هو قياس
سواء هلك بامر يمكن التحرز عنه كسرقة وغصب اولا يمكن كحرق غالب اوغارة غالبة وقيل
قول ابی حنيفة رحمه الله تعالى قول علی رضی الله تعالى عنه وقولهما قول عمر رضی الله
تعالى عنه ولاجل اختلاف الصحابة اختار المتأخرون الفتوى بالصلح على النصف جبرا
عملا بالقولين (فصولين فى ضمان الاجير المشترك)

برقريه اهاليسنك صغرتماجلرى اولوب اجير مشترك اولان زيد اهاليسنك صغرلرينی رعی
ايدركن تعدی وتقصيرى اولمقسزين ايچلرندن عمروك برصغرينی قورد پارەليوب اهلاك ايلسه زيده
ضمان لازم اولور می * الجواب * ضمان بالنصف اختيار اولنمشدر
(مرنقله آنفا من الفصولين)

زيد بردسنی عسلنی فلان محله كوتورمك ايچون عمرو حماله اجرت ايله ويروب عمرو دخی
كوتوروركن عمروك اياغی سورچوب دستی قيريلوب عسل بالكليه ضايع اولسه عمروه
ضمان لازم اولور می * الجواب * اولور

(ويضمن ماتلف بعمله اتفاقا كتخريق الثوب من دقه وزلق الحمال وانقطاع الحبل
(ملتقى فى الاجير المشترك)

زيد شوقدر قيون وكچيسنی اجير خاصی اولان چوبانی عمروه ويروب عمرو دخی رعی ايدركن
اول قيون وكچيلر تعدی وتقصيرى اولمقسزين حتف انفها هلاك اولسه لر عمروه ضمان
لازم اولور می * الجواب * اولماز

(الاجير الخاص لايضمن ماهلك فى يده بلاصنعه اوهلك من عمله المأذون فيه بالاجماع
ولاينقص شئ من اجره (فصولين فى ضمان الاجير)

زيد سوقدرجى عسلنى فلان اسكلهيه كوتورمك ايچون عمرو رئيسه اجرت ايله ويروب عمرو دخى اول اسكلهيه كوتوروب فوچيلرى قورنال تعبير ايتدكلرى ايب ايله سفينهدن چيقاررکن ايب قرلمغله چيتك برى دريايه دوشوب عسل ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(بل يضمن ماهلك بعمله كالخرق من الدق وزلق الحمال وانقطاع حبل يشدبه الحمل فان التلف الحاصل به حصل من تركه التوثيق فى شد الحمل (درر فى لاجير المشترك)

زيد سوقدركانى مخالج اسكلهسنه كوتورمك ايچون عمروك اوستى آچق قايغنه تحميل ايدوب عمرو دخى كوتوررکن اثناء طريقده شديد يغمور ياغمغله احتراز ممكن اولميوب كتانك برمقدارى عمروك صنعنسز اصلنوب قيمتنده نقصان ترتب ايلسه زيد مجرد كتان قايغده اصلانمغله كتانك نقصان قيمتنى ضامن اولديو عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(والاجير المشترك ضامن لماتلف بفعله وماتلف لابفعله لايضمن عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعندهما يضمن الا اذ تلف بمالايمكن التحرز عنه كالغرق الغالب ونحوه (عنايه فى الاجارات)

زيد شوقدر بزينى عمرو قصاره قصارلق ايچون ويروب عمرو دخى قصارلرکن اول بزلر عمروك خلاف معتاد دقندن ناشى پارهلنوب قيمتنده نقصان ترتب ايلسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور (مرنقله من الدرر والملتقى)

زيدك آتى صراجه مرضنه مبتلا اولدقده زيد صراجه يى كيدرمك ايچون آتى نعلبنده كوتوروب عمرو دخى زيدك اذنيله صراجه يى معتاد اوزره كسدكدنصكره برايكى كون كچوب آت هلاك اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاضمان على حجام وبزاغ وفصاد لم يجاوز المعتاد فان جاوز ضمن الزيادة كلها اذا لم يهلك واذا هلك ضمن نصف دية النفس (تنوير الابصار فى ضمان الاجير)

زيد شوقدر جلتك پرنجى دينكجى اولان عمروه دوكمك ايچون ويروب عمرو دخى اول پرنجى دينكنده دوكرکن دينكى سيل غالب باصوب احتراز ممكن اولمامغله اول پرنجى دخى سيل كوتوروب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من الفصولين والعتابيه)

زيد شوقدر كوسره طاشنى براسكلهدن آخر بلدهيه كوتورمك ايچون عمرو رئيسه ويروب عمرو دخى طاشلرى اول بلدهيه كوتوروب بعده سفينهدن چيقاررکن طاشلرك برمقدارى عمروك عملنده قصورندن ناشى قيريلوب قيمتلرينه نقصان ترتب ايلسه زيد اول طاشلرك اول اسكلهده وقت تحميلده اولان قيمتلرينى تماما عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان انكسر دن فى الطريق ان شاء المالك ضمن الحمال قيمته فى مكان حمله ولااجر اوفى موضع الكسر واجره بحسابه وهذا لو انكسر بصنعه والا بان زحمه الناس فانكسر فلاضمان خلافا لهما (الدر المختار فى ضمان الاجير)

زيد بر قلجنى اجير مشترك اولوب قلججى اولان عمروه پاسنى اچق ايچون و يردكدنصكره اول قلج عمروك تعدى وتقصيرى اولمقسزن سرقه اولوب ضايع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * ضمان بالنصف اختيار اولنمشدر (من نقله غير مرة)

زيد شوقدر چوقه سنى دلال اولان عمروه بيعه عرض ايديو يرديو ويردكدنصكره زيد عمرودن اول چوقه يى بيع ايده مدك يدكده قالدى ديو دعوى وعمرو بيع ايدهميوب ساكه دفع وتسليم ايتدم يدمده قالمدى ديوب اوزرينه رد وضمان لازم اولمديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(والاجير المشترك لايضمن عنده وعند صاحبيه يضمن الامن حرق غالب اوغرق غالب اوغارة غالبة ولو ادعى الرد على صاحبها فالقول قوله عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى وعندهما القول قول صاحب الثوب (خزانة الاكمل فى الاجارة)

زيد عمروك اوچ رأس اسيرلرينى كندى سفينه سنده كورك چكمك ايچون شوقدر اقچه يه استيجار وقبض ايدوب الكن زيد اول اسيرلره كورك چكدرميوب عمروك اذنى اولمقسزن بكره اعاره وتسليم ايتدكدنصكره اسيرلر بكرك يدنده هلاك اولسه لر عمرو اسيرلرينى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وفى الولوالجية استأجر للركوب ولم يسم الراكب فاركب غيره لايضمن لان له حينئذ ايداعه لغيره واعارته منه فلا يوجب دفعه الى غيره ضمانا عليه اما فيما اذا سماه لايكون له دفعه الى غيره لا بايداع ولا باعارة فيضمن بالدفع الى غيره للركوب (ضمانات فضيليه فى الضمان بالمخالفة)

﴿فى ضمان المنفعة﴾

زيد بر وقف منزلى تغلبا ضبط ودا نى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ساكن اولسه متولسى منزلى وقف ايچون ضبط ايتدكده مدت مزبوره ده سكناسيچون منزلك اجر مثلنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والسكنى بتأويل ملك اوعقد فى الوقف لايمنع لزوم اجر المثل وقيل دار اليتيم كالوقف (بزازيه قبيل نوع فى الاعمال التى يصح الاجارة)

زيد اوكى اوغلى عمرو صغيرك ملك منزلنده تغلبا زوجه سى هندايله برمدت ساكن اولسه صغير بالغ اولدقده صغرنده سكنا سيچون زيددن منزلك اجر مثلنى المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وبخلاف منافع الغصب اذا استوفاها اوعطلها فانها لاتضمن عندنا الافى ثلاث فيجب اجر المثل على اختيار المتأخرين ان يكون المغصوب وقفا للسكنى اوللاستغلال اومال يتيم الافى مسئلة سكنت امه مع زوجها فى داره بلا اجر ليس لهما ذلك ولا اجر عليهما كذا فى الاشباه معزيا الوصايا لقنية قلت و يستثنى ايضا سكنى شريك اليتيم فقد نقل المصنف وغيره عن القنية انه لاشئ عليه وكذا الاجنبى بلا عقد وقيل دار اليتيم كالوقف انتهى قلت ويمكن حمل كلا الفرعين على قول المتقدمين بعدم اجرته واما على قول المعتمد انها كالوقف فتجب الاجرة على الشريك والزوج لكون سكنى المرأة

بأجرة عليه وهو غاصب لدار اليتيم فتلزمه الاجرة وبه افتى ابن نجيم وما فى شرحه
من تفصيل ان اليتيم يقدر على المنع فلا اجر والا فعليها غير ظاهر وعليه فهو عليه
لا عليها كما افاده فى تنوير البصائر (الدر المختار فى الغصب)

هند قز قرنداشى زينب كبيره ايله على الاشتراك مالكه اولديغى منزلده زينب آخر
دياره اولمغله اجرت قواله سز برمدت ساكنه اولسه زينب كلدكده هنددن اجرت نامنه
نسنه المغه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الملك المشترك لا يلزم الاجر على الشريك اذا استعمله كله وان كان معدا للاجارة
(قنيه فى سكنى الوقف وكذا فى غصب الاشباه)

زيد عمرولك سوقدر اسيرينى غصبا اخذ و برمدت استخدام ايلسه عمرو اسيرلرينى
الدقده وجه محرر اوزره استخدامىچون زيددن اجرت نامنه نسنه المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

زيد عمرولك شوقدر اسيرينى غصبا اخذ ومدت معلومه تماممنده بكره ايجار ايدوب
اجرتلرينى اخذ واستهلاك ايلسه عمرو اجرت مرقومه يى زيده تضمينه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اذا غصب عبدا مثلا وآجره واخذ اجرته فنقصه بالاستعمال وضمن ما نقص
تصدق باجر آخذه عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى واصله ان الغلة للغاصب
عندنا خلافا للشافعى رحمه الله تعالى لان المنافع لا تملك الا بالعقد والعاقد هو الغاصب
فهو الذى جعل منافع العبد مالا بعقده فكان هو اولى ببدلها ويؤمر ان يتصدق بها
لاستفادتها ببدل خبيث وهو التصرف فى مال الغير (درر فى الغصب)

زيد عمرولك معد للاستغلال اولان ملك منزلنده اجرت قونمسز برمدت ساكن
اولدقدنصكره زيد فوت اولسه عمرو منزلك مدت مزبوره ده اجرمثلنى زيدك ورثه سندن
طلب ايتدكده ورثه مجرد اجرت قول اولنمدى ديو ويرمامكه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(سكن دارا معدة للغلة اوزرع ارضا معدة للاستغلال من غير استيجار يجب الاجرة
وبه يفتى وكذا اذا دخل حماما (منية المفتى فى الاجارة) لكن لابد ان يقيد فى السؤال بكون
الورثة قابضين للتركة الوافية كما لا يخفى (لمرتبه الفقير)

زيد متوليسى اولديغى وقف دكرمنى داينى عمروه شوقدر اقچه دينى مقابله سنده وفاء
بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ضبط وتصرف ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب
يرينه بكر متولى اولسه بكر دكرمنى عمرودن الدقده دكرمنى مدت مزبوره ده تصرفيچون
عمرودن اجرمثل المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والسكنى بتأويل ملك اوعقد فى الوقف لا يمنع لزوم اجر المثل وقيل دار اليتيم كالوقف
(بزازيه فى الثانى من الاجارة)

زيد متوليسى اولديغى وقف منزلى عمروه بيع وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت منزل

مز بورده ساكن اولدقد نصكره زيد فوت اولوب يرينه بكر متولى اولسه بكر منزلى
عمرودن الدقده مدت مز بورده سكناسيچون عمرودن اجر مثل المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(متولى الوقف باع الوقف ثم عزل ونصب آخر فادعى الثانى على المشترى الساكن
انه وقف واخذه بحكم القاضى فعلى المشترى اجر المثل سواء كانت معدة للاستغلال اولا
(بزازيه فى الثانى من الاجارة)

هند زيد صغيرك ملك منزلنده برمدت تغلبا ساكن اولسه صغيرك وصيسى عمرو منزلى
هنددن الدقده مدت مز بورده سكناسيچون هنددن اجر مثل المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(منافع الغصب غير مضمونة الا فى ثلاث مال اليتيم ومال الوقف والمعد للاستغلال
(اشباه فى الغصب)

زيد قرنداشى عمرو صغير ايله على الاشتراك مالك اولديغى عقارى برمدت تغلبا
مستقلا ضبط وتصرف ايتدكد نصكره زيد فوت اولسه عمرو بالغ اولدقده مدت
مز بوره ده حصه سنى تصرفيچون زيدك تركه سندن اجر مثل المغه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

عن الشريك اذا سكن فى الدار المشتركة بينه وبين يتيم مدة فهل تلزمه له اجرة عن حصته
اجاب نعم يلزمه (فتاوى ابن نجيم ومر تفصيله من الدر المختار)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك خانى بلا مسوغ شرعى عمروه بيع وتسليم عمرو دخى
برمدت ضبط وتصرف ايتدكد نصكره صغير بالغ اولوب خانى الدقده خانك مدت
مز بوره ده اجر مثلنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(مر نقله من اجارة البزازيه)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك حمامنى اجر مثلندن نقصان فاحش ايله عمروه
ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ضبط وتصرف ايدوب اجر مسماسنى زيده
ويردكد نصكره زيدك يرينه بكر وصى اولسه بكر حمامك مدت مز بورده اجر مثلنى
عمروه تكميل ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(متولى ارض الوقف آجرها بغير اجر المثل يلزم مستأجرها اى مستأجر ارض
الوقف لا المتولى كما غلط فيه بعضهم تمام اجر المثل على المفتى به كما فى البحر عن التلخيص
وغيره وكذا حكم وصى واب كما فى مجمع الفتاوى (الدر المختار فى الاجارة)

زيد وصيسى اولديغى صغيرك ملك عقارينى عمروه اجر مثلندن نقصان فاحش ايله
ايجار وتسليم ايدوب عمرو دخى برمدت ضبط وتصرف ايتدكد نصكره صغير بالغ
اولوب اول عقارى عمرودن الدقده اول عقارك مدت مز بوره ده اجر مثلنى عمروه
تكميل ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)

زيد عمروك يدنده اولان منزلى عمروك ملكى اولمق اوزره عمرودن اشترا وقبض وبرمدت

تصرف ایتدکدنصکره منزل مزبوری بکره بیع وتسلیم ایدوب بکردخی برمدت
تصرف ایتدکدنصکره بشر صغیرك وصیسی هند صغیرك ملکی اولمق اوزره منزل
مزبوره استحقاق دعواسی ایدوب بعد الاثبات والحکم منزلی بکردن الدقده بکرك
تصرف ایتدیکی مدتك اجرمثلنی دخی بکردن المه هند زیدك تصرف ایتدیکی
مدتك اجرمثلنی دخی بکردن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(وفی فوائد صاحب المحیط اذا اشتری دارا وسکنها ثم ظهر انها وقف اوکانت للصغیر
یجب اجر المثل صیانة للوقف والصغیر (عمادیه فی العاشر)
وجواب السؤال ظاهر
زید برمنزلی ملکی اولمق اوزره شو قدر اقچه یه عمروه بیع وتسلیم عمرو دخی منزلی
برمدت ضبط وتصرف ایتدکدنصکره بکرك وقفی متولیسی بشر منزل مزبور بکرك
وقف مسجدلیدر دیو دعوی و دعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات ایدوب بعد الحکم
منزلی وقف ایچون ضبط ایلسه بشر مدت مزبوره ده منزلك اجرمثلنی عمرودن
المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرنقله من البزازیه والعمادیه)
زید عمروك معد للاستغلال اولان ملك انبارینی اجرت قولنمز برمدت ضبط وتصرف
ایلسه عمرو انبارك مدت مزبوره ده اجرمثلنی زیددن طلب ایتدکده زید مجرد
اجرت قول اولنمدی دیو ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرنقله من الاشباه ومنية المفتی)

﴿كتاب الاكراه﴾

(هو فعل یوقعه لانسان بغیره یفوت به رضاه او یفسد اختیاره مع بقاء لا هلیة
(کذا فی ملتقی الابحر)
مال دعوا سندن اکراه معتبر ایله ارلان ابرا شرعا صحیح ومعتبر اولورمی
* الجواب * اولماز
(لایصح مع الاکراه ابراؤه مدیونه او ابراؤه کفیله بنفس اومال لان البراءة لاتصح
مع الهزل (الدر المختار فی الاکراه)
اکراه معتبر ایله اولان اقرارزنا شرعا صحیح ومعتبر اولورمی * الجواب * اولماز
وکذا لواکره لیقر بحد اوقصاص فاقر کان باطلا (خانیه فی الاکراه)
تهدیدینی ایقاعه قادر اولان زید عمروه بکری لساعد آلت جارحه ایله قتل ایتمزسك
سنی قتل ایدرم دیو اکراه ایدوب عمرودخی بکری قتل ایتدیکی تقدیرجه زید کندوبی
قتل ایده جکی معلوم اولمغله بکری زیدك حضورنده مکرها آلت جارحه ایله عمدا قتل
ایلسه ورثه سی زیدی قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(لاقتله عطف علی اتلاف ای لایرخص قتل مسلم بل یصبر علی ان یقتل فان قتله کان
آثما لان قتل المسلم لایستباح لضرورة ما الا ان یعلم انه لولم یقتله قتله ویقاد فی العمد
الحامل فقط عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی لان الفاعل یصیر آلة له وقال ابو یوسف

رحمه الله تعالى لايقاد واحد منهما للشبهة وقال زفر رحمه الله تعالى يقاد الفاعل لانه مباشر وقال الشافعي رحمه الله تعالى يقاد كل منهما الفاعل بالمباشرة والحامل بالتسبيب (درر في الاكراه)

تهديدي ايقاعه قادر اولان زيد عمروه بكري الساعه آلت جارحه ايله قتل ايتزسك سني قتل ايدرم ديو اكراه ايدوب عمرودخي بكري قتل ايتديكي تقديرجه زيد كندوبي قتل ايده جكي معلومي اولمغله بكري زيدك حضورنده مكرها آلت جارحه ايله عمدا قتل ايلسه بكرك ورثه‌سي زيدي قصاص ايتدرميوب عمروي قصاص ايتدرمكه قادر اولورلر مي * الجواب * اولمازلر

(واذا اكره الرجل بوعيد قيد اوحبس على قتل مسلم ففعل لايصح الاكراه وعلى القاتل القصاص في قولهم وان اكره بقتل اواتلاف عضو ففعل قال ابوحنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى يصح الاكراه ويجب القصاص على المكره دون المأمور وقال ابو يوسف رحمه الله تعالى يصح الاكراه ولايجب القصاص على احد وكان على الآمر دية المقتول في ماله في ثلاث سنين (خانيه في الاكراه)

زيد عمروي موجب قصاص اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو ورثه كبارينى ترك ايتدكده ورثه سي زيدي قصاصدن مكرها عفو ايلسه‌لر شرعا صحيح ومعتبر اولورمي * الجواب * اولور

(واذا اكره على العفو عن القصاص فعفى فالعفو جائز لان العفو تصرف لايبطله الهزل فيصح مع الاكراه كالطلاق ولايضمن المكره لولي القصاص شيئا لان القصاص ليس بمال وليس له حكم المال (محيط البرهاني في الاول من الاكراه)

بوصورتده ورثه قصاصدن مكرها عفو صحيح اولمازدي بوزيدي قصاص ايتدرمكه ياخود عمروك ديتي نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورلر مي * الجواب * اولمازلر

(ولوان رجلا وجب له على رجل قصاص في نفس اوفيما دونها فاكره بوعيد قتل اوحبس حتى عفى فالعفو جائز لان العفو عن القصاص نظير الطلاق في ان الهزل والجد فيه سواء فانه ابطال ملك الاستيفاء وليس فيه من معنى المال شئ ولاضمان له على الجاني لان الجاني لم يلتزم له عوضا ولم يتملك عليه شيئا (مبسوط السرخسي في الاكراه)

زيد ملك منزلني ثمن معلومه عمروه بيع وتسليم ايدوب بعده منزل مزبوره متصل ملك منزلي اولان بكر بيعي استماع ايتديكي آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه تماما رعايت ايتدكدنصكره تهديدني ايقاعه قادر اولان بشر بكره اسقاط شفعه ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله بكر بشرك حضورنده مكرها اسقاط شفعه ايلسه بكرك شفعه سي ساقط اولورمي * الجواب * اولماز

(وكذلك تسليم الشفعة من هذا القبيل انه لايصح مع الاكراه لان الشفعة في معنى البيع الاترى انه لايتعلق صحته باللسان كالبيع حتى تبطل الشفعة بالسكوت فاشبه البيع ثم البيع يعمل عليه الاكراه وكذلك تسليم الشفعة (بدايع في الاكراه)

زيدك تهديدينه ايقاعه قادر اولان عمرو ايله بر خصوصه متعلق دعواسي اولمغله عمرو زيده
خصوص مزبوردن قاضي حضورنده بني ابرا ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايدوب بعده
زيد عمرو ايله قاضي يه واروب عمروك حضورنده خصوص مزبوردن عمرويي مكرها ابرا
ايتدكدنصكره زيد خصوص مزبوري عمرودن دعوي مرادايتدكده عمرو مجرد قاضي
حضورنده ابرا ايتمكله اكراه معتبر اولماز ديوب زيدي دعوادن منعه قادر
اولور مي * الجواب * اولماز

(واشار قدمنا الى ان الاكراه يتحقق من اي ظالم في اي مكان واي زمان وهذا عندهما
واما عنده فلا يتحقق الا من السلطان وبمجرد امره (قهستاني في الاكراه)

زيد ملك منزليني عمروه بيع و تسليم ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب منزلي ورثه سي ضبط
ايتدكلرنده زيد بوزنه دن بيع و تسليم اكراه معتبر ايله اولمشيدي ديو دعوي واكراه معتبري
اثبات ايديجك بيعي فسخ ايدوب منزلي ورثه دن المغه
قادر اولور مي * الجواب * اولور

(تصرفات المكره قولا يعني ان الاصل ان التصرفات القولية للمكره سواء كان مكرها
بالملجئ او بغيره تنعقد عندنا كما في البيوع الفاسدة وما يحتمل الفسخ يفسخ ان فسخ المكره
وما لا يحتمله فلا يفسخ الاول وهو ما يحتمل الفسخ كبيعه وشرائه واجارته وصلحه وابرائه
مديونه او كفيله وهبته فانه اذا اكره على واحد منها باحد نوعي الاكراه خير الفاعل بعد
زوال الاكراه ان شاء امضاه وان شاء فسخ لان الاكراه مطلقا يعدم الرضاء والرضاء شرط
صحة هذه العقود فتفسد بفواته (درر في الاكراه)

زيد عمرو ذمتنده اولان شوقدر اقجه حقندن عمرو ايله بكرك غيابنده شومقداري اوزرينه
صلح و قبض بدل ايدوب ماعداادن عمروك ذمتني ابرا ايتدكدنصكره زيد عمرودن بكر مقدما
اكا اكراه ايتمشيدي بكرك غيابنده اكراه مزبوره بناء صلح اولمشيدم ديو ماعداسني
عمرودن دعوي ايلسه مسموعه اولور مي * الجواب * اولماز

(فان زال المكره عن بصر المكره يزول الاكراه (هنديه في اول الاكراه)

زيد قولي عمرويي اعتاق ايتدكدنصكره زيد بكر باكا اكراه ايتمكله عمرويي مكرها اعتاق
ايتمشيدم اويله اولنجق عتق صحيح دكلدر ديوب عمرويي استرقاقه
قادر اولور مي * الجواب * اولماز

(والثاني وهو ما لا يحتمل الفسخ كنكاحه وطلاقه واعتاقه وسائر ما سيأتي فان هذه العقود
تصح عندنا مع الاكراه قياسا على صحتها مع الهزل (درر في الاكراه)

زيد يا رسولي حاضر دكل ايكن هند قاضي يه واروب زينبه فلان جهتدن شوقدر اقجه
دينم واردر ديو اقرار ايتدكدنصكره زينب مبلغ مزبوري هنددن طلب ايتدكده هند زيد
باكا مقدما اكراه ايتمشيدي اويله اولنجق اقرار معتبر اولماز ديوب ويرمامكه
قادره اولور مي * الجواب * اولماز

(والحامل اعم ان يكون حقيقيا كما اذا كان حاضرا او حكميا كما اذا كان غائبا ورسوله

حاضر خاف الفاعل منه خوف المرسل واما اذا غاب الرسول ايضا فلا اكراه كما في الذخيرة
(قهستانى فى الاكراه)

تهديدينى ايقاعه قادر اولان زيد عمروه شو جاموسكى بكره شوقدر اقجه يه بيع وتسليم وقبض ثمن ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله عمرو دخى جاموسى اولقدر اقجه يه بكره مكرها بيع وتسليم ومكرها قبض ثمن ايتدكدنصكره جاموس بكرك يدنده حتف انفيله هلاك اولسه عمرو ثمنى بكره رد ايدوب جاموسى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان هلك فى يد مشتر غير مكره لزمه قيمته وللبايع تضمين اى شاء من المكره اوالمشترى فان ضمن المكره رجع على المشترى بقيمته وان ضمن المشترى بعد ماتداولته البياعات نفذ كل شراء وقع بعد شرائه ولا ينفذ الذى وقع قبله (ملتقى فى الاكراه)

تهديدينى ايقاعه قادر اولان زيد عمروه بكر ذمتنده اولان شوقدر اقجه حقكدن بكرى ابرا ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله عمرو دخى زيدك حضورنده مبلغ مزبوردن بكرى مكرها ابرا ايلسه حالا عمرو مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر ابراء مزبوره بناء ويرمم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(مرنقله من الدرر والدر المختار)

تهديدينى ايقاعه قادر اولان زيد هنده منزلكى عمروه بيع ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايدوب هند دخى مكرهة منزلنى عمروه بيع ايتدكدنصكره هند زيدك غيابنده بيعى تجيزه اولسه هند اجازتنه نادمه اولوب عقد مزبورى فسخه قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(فان قبض ثمنه اوسلم المبيع طوعا قيد المذكورين نفذ يعنى لزم لما مر ان عقود المكره نافذة عندنا والمعلق على الرضاء والاجازة لزومه لانفاذه اذا للزوم امر وراء النفاذ كما حققه ابن الكمال (الدر المختار فى الاكراه) بيع المكره يخالف البيع الفاسد فى اربع يجوز بالاجازة بخلاف الفاسد الخ (اشباه فى الاكراه)

تهديدينى ايقاعه قادر اولان زيد عمروه مالكدن بكره شوقدر اقجه ويرديوب عمرو وبكردن هر برينه اعطا وقبضه اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله عمرو زيدك حضورنده بكره مكرها اولقدر اقجه ويروب بكر دخى مكرها قبض ايتدكدنصكره مبلغ مزبور بكرك يدنده ضايع اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو ان لصا اكره الرجل بوعيد تلف حتى اعطى رجلا ماله واكره الاخر بمثل ذلك حتى قبض وهلك المال عنده فالضمان على الذى اكرهه دون القابض
(تاتارخانيه فى الاول من الاكراه)

زيد والى عمرودن شوقدر اقجه قرض الدقدنصكره زيدك كتخداسى بكر زيدك رسولى حاضر دكل ايكن مبلغ مزبوره طائعا كفيل اولوب بعده عمرو مبلغ مزبورى كفالتنه بناء بكردن طلب ايتدكده بكر زيد مقدما باكه كفيل اول ديو اكراه ايتمشيدى اويله اولمجق

كفالت تحجيه اولمز ديوب و يرمامكه قادر اولور مى * الجواب * اولمز
(مرنقله من القهستانى)

زيدك زوجه‌سى هند خول بوسى هندز يد ايله مهرى ونفقهٔ عدتى اوزرينه خلع اولدقدنصكره هند خلع مزبورا كراه معتبر ايله اولمشيدى ديو دعوى و اكراه معتبرى اثبات ايديجك مهر مزبور ايله نفقهٔ عدتى زيد دن الغه قادره اولور مى * الجواب * اولور
(ضرب امرأته ضربا شديدا حتى اختلعت نفسها منه بمهرها ونفقة عدتها واثبات بينتها فان كان الضرب لاجل الاختلاع فلها ان تدعى ذلك والطلاق واقع (قنيه)

برقريه اهاليسندن زيد عمروى تفنك ايله اوروب جرح وقتل ايندكده عمروك ورثه‌سى موجب قتل ايله زيدى مطالبه ايتيوب اهالى قريه‌دن اولوب امر مجردى اكراه اولميان مقوله سندن اولان بكر و بشره عمروى قتل ايله ديو زيده سزامر ايتمش سكز ديوب موجب قتلى بكر و بشر دن دعوايه قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر
(وشرط تحقق الاكراه اربعة قدرة الحامل اى المكره بالكسر على ايقاع ماهدد اى خوف به ولا كان هذيانا (قهستانى فى الاكراه) ولوامر رجل رجلا بقتل انسان فقتله كان الضمان على القاتل لاعلى الآمر (ضمنات غانم فى ١١)

استقبادن زيد سكرانا بردكونه وروب خلقى زياده رنجيده ايتمكله عمرو شوخبيثى اورك ديدكده بكر باشنه طبوز ايله ضرب ايدوب زيد فوت اولسه ورثه‌سى موجب قتل ايله بكرى مطالبه ايتيوب عمروه مجرد سن اورك ديو امر ايتمكله زيدك ديتنى و يرديمكه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(واعلم ان الآمر لاضمان عليه بالامر الافى ستة اذا كان الآمر سلطانا اوابا اوسيدا اوالمأمور صبيا اوعبدا امره باتلاف مال غيرسيده واذا امره بحفر باب فى حائط الغير غرم الحافر ورجع على الآمر (الدر المختار فى الغصب)

امر مجردى اكراه اولميان مقوله سندن اولان زيد عمروه بكرك مزلنى احراق ايله ديو امر ايتمكله عمرو دخى آتش اوروب بكرك مزلنى احراق ايلسه بكر بناء محترقك مبنيا قيمتنى عمروه تضمين ايتيوب زيده مجرد سن امر ايتمكله ضامن اول ديمكه قادراولور مى * الجواب * اولماز (مرنقله من القهستانى)

امر مجردى اكراه اولميان زيد عمرو و بكره بشرك مزلنى هدم ايلك ديو امر ايدوب عمرو و بكر دخى بشرك مزلنى هدم ونقضنى استهلاك ايلسه‌لر بشر بناء مهدومك مبنيا قيمتنى عمرو و بكره تضمين ايتيوب زيده مجرد امر ايتمكله سن ضامن اول ديمكه قادراولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من القهستانى والدر المختار)

تهديدينى ايقاعه قادر اولان زيد عمروه بكرى قتل ايله ديو اكراه معتبر ايله اكراه ايتمكله عمرو دخى بكرى زيدك حضورنده مكرها قتل ايلسه بكرك ورثه موجب قتل ايله زيدى مطالبه ايتيوب عمروى مطالبه يه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ينبغى ان يقيد هذا السؤال بالقيود السابقة فى اول الاكراه فليراجع (لمرتبه الفقير)

تهديدینی ایقاعه قادراولان زید عمروه بکرذمتنده اولان شوقدر اقجه حقکدن بکری ابرا ایله دیو اکراه معتبر ایله اکراه ایتمکله عمرودخی زیدك حضورنده مکرها بکری ابرا ایلسه ابراء مز بور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(ولو اکره علی الابراء عن الحقوق او الکفالة بالنفس او تسلیم الشفعة او علی ان لا یطلب الشفعة کان باطلا (فیض الکرکی فی الاکراه)

﴿ کتاب الحجر ﴾

(هو منع نفاذ تصرف قولی واسبابه الصغر والجنون والرق (کذا فی الملتقی)

طقوز یاشنی تکمیل ایدوب جثه سنك بلوغه تحملی اولان هند حیض کوروب بالغه اولدم دیو اقرار ایدوب بعده نفسنی شهود محضرلرنده زیده تزویج ایتدکدنصکره هند حین عقدده بالغه اولمامشیدم دیو دعوی ایلسه مسموعه اولور می * الجواب * اولماز

(وادنی مدته له اثنی عشر سنة ولها تسع سنین هو المختار کما فی احکام الصغار فان راهقا بان بلغا هذا السن فقالا بلغنا صدقا ان لم یکذبهما الظاهر کذ قیده فی العمادیة وغیرها فبعد ثنتی عشرة سنة یشترط شرط آخر لصحة اقراره بالبلوغ وهو ان یکون بحال یحتلم مثله و لا لایقبل قوله شرح وهبانیه وهما حینئذ کالبالغ حکما فلا یقبل جحوده البلوغ بعد اقراره مع احتمال حاله (الدر المختار فی الحجر)

زید عمروی موجبی دیت اولان قتل ایله قتل ایتدکدنصکره عمروك صغیر اوغلی بکر صغرنده زیدی دیتدن ابرا ایلسه ابراء مز بور صحیح اولور می * الجواب * اولماز

(وتصرف الصبی والمعتوه ان کان نافعا کالاسلام و لاتهاب صح بلا اذن وان ضارا کالطلاق والعتاق لا وان اذن به ولیهما (تنویر الابصار فی المأذون)

زیدك قولی عمرو اکتساب ایتدیکی مالدن شو قدر اقجه یی بکره ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره مبلغ مز بوری المدین عمرو فوت اولسه زید مبلغ مز بوری بکردن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(قلت واما الکسب الحاصل قبل الاذن فحق المولی فله اخذه مطلقا قال شیخنا ومفاده انه لو اکتسب شیئا واودعه عند آخر وهلك فی ید المودع للمولی تضمینه لانه کمودع الغاصب فتأمله (الد ر المختار فی المأذون)

سکز یاشنده اولان زید بالغ اولدم دیو اقرار ایلسه اقراری معتبر اولور می * الجواب * اولماز

(وفی البرجندی عن الظهیریه فقبل ثنتی عشرة لایقبل اقراره ولا تسمع البینة علیه (الدر المنتقی فی الحجر)

طبابت ادعاسنده اولوب علم طبدن خبری اولمیان بعض کمسنه لر مرضاء ناسه معالجه وادویهٔ مهلکه سقی ایله هلاکلرینه سبب اولوراولسه لر مز بورلر حجر ومنع اولنمق لازم اولور می * الجواب * اولور

(وحجر عن الافتاء مفت ماجن وعن المعالجة طبیب جاهل وهو الذی یسقی المرضی دواء

مبدل كتابه وكذا فى الذخيرة وطن بدون كافى التتمه (فهسته نى فى =)

﴿ كتاب المأذون ﴾

الاذن فك الحجر واسقاط الحق (ملتقى)

زيدك عبد مأذونى عمرو بكردن ثمن مؤجل برمقدار اشيا اشترا وقبض ايتدكدنصكره ثمن اداسندن زيد عمروى اذنسز بيع ايدوب يدنده اولان مال مكسوبنى زيد قبض ايلسه بكر ثمن مزبورى زيدك مقبوضى اولان عمروك مال مكسوبندن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(وان كان للكسب والرقبة كل واحد منهما محلا لتعلق الدين به فن الدين يتعلق بالكسب والرقبة يبدأ بالاستيفاء من الكسب (من مأذون البدايع فى حكم التعلق)

هندك عبد مأذونى اولوب آزادسز اولان عمرو فوت اولدقده عمروك يدنده بولنان مال مكسوبنى هند قبض مراد ايتدكده عمروك اوغلى اولوب حر اولان بكر اول مال ارثا باكه انتقال ايدرديوب هندى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(الرقيق لا يملك المال وما فى يده من المال كان لمولاه (سيد على السراجيه)

زيدك عبد مأذونى عمرو بكردن ثمن مؤجل برمتاع اشترا وقبض ايتدكدنصكره ثمنى اداايتدين عمرو اباق ايدوب يدنده اولان مال مكسوبنى زيد قبض ايلسه بكر ثمن مزبورى زيدك مقبوضى اولان عمروك مال مكسوبندن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ولو اخذ المولى مافى يده وعليه دين فللغرماء ان يأخذوا منه ما اخذه ان كان قائما وقيمته ان كان هالكا لانه اخذ شيئا تعلق به حق الغير فيلزمه رده اورد عوضه (قاعديه فى اواخر المأذون)

زيدك عبد مأذونى عمرو اكتساب ايتديكى مالدن بكره بر مقدار اقچه اقراض وتسليم ايدوب بعده زيد عمروى تجارتدن حجر ايتدكدنصكره بكر مبلغ مزبورى عمروه ادا ايلسه زيد مجرد بعد الحجر اداايتمكله صحيح اولماز ديو مبلغ مزبورى بكردن تكرار المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(واذا حجر المأذون وله ديون على الناس كان الخصم فيها العبد حتى لو قبضها العبد برئ الغريم كان عليه دين ام لا (من ضمانات الغانم فى المأذون وكذا فى البزازيه)

زيدك عبد مأذونى عمرو اكتساب ايتديكى مال ايله بر جاريه اشترا ايتدكدنصكره عمرو زيدك اذنسز اول جاريه فوتمدنصكره آزاد اولسون ديوب بعده عمرو فوت اولسه زيد مجيز اولمامغله اول جاريه يى استرقاق و بيعه قادر اولور مى * الجواب * اولور

اعتاق عبد الغير بغير اذنه لا ينفذ لعدم الملك ولكن يتوقف على اجازة المالك عندنا (من عتاق البدايع فى شرائط الركن)

زيدك عبد مأذونى عمرو اكتساب ايتديكى اقچه ايله بر قول اشترا ايلسه عمرو اول قولى زيدك اذنسز اعتاقه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ولا يكاتب المأذون رقيقه وان لم يكن عليه دين لان الكتابة ليست بتجارة وفيه اشعار

بأنه لا يعتق لان انعتاقه فوق تكابة كما في المحيط (قهستاني في المأذون)

زيدك عبد مأذوني عمرو بكرك شوقدر اشياسني غصبا اخذ واستهلاك ايدوب يدنده نسنه اولماسه بكر زيده اشياء مرقومه يي باكه ضامن اول وتا عمروي حاكمه بيع ايتدروب ثمندن اشياء مرقومهنك قيمتلريني استيفا ايدرم ديمكه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ومازم المأذون من الدين بسبب تجارة او ماهو بمعناها كبيع وشراء وتجارة واستيجار وغصب وجحد امانة وعقر امة شراها فوطئها فاستحقت يتعلق برقبته فيباع ان لم يفده المولى ويقسم ثمنه (ملتقى في المأذون)

﴿ كتاب الغصب ﴾

(هو ازالة يد المحقة واثبات اليد المبطلة (ملتقى الابحر)

زيدك برى دخى ملك اغاجى ايچنده مكان اتخاذ ايدوب بال ياپان اروزلك بنى عمرو زيدك يدندن تغلبا اخذ واستهلاك ايلسه زيد اول بالى عمروه تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ان اتخذ النحل موضعا في ارض رجل فحصل منه عسل كثير فهو لصاحب الارض وفيه العشر وليس لاحد عليه سبيل (تاتارخانيه في العشر وكذا في صيد البزازيه)

وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة (درر في الغصب)

زيد عمروك برقواني ايچنده اولان آروسيله غصبا اخذ ايلسه عمرو اول قواني آروسيله زيددن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ويباع النحل المحرز وهو دود العسل وهذا عند محمد رحمه الله تعالى وبه قالت الثلاثة وبه يفتى (الدر المختار في البيع الفاسد) وجواب السؤال يعلم مما مر من الدرر)

زيد عمروك عرصه سني برمدت تغلبا ضبط وزراعت ايلسه عمرو عرصه سنى الدقده زيدك زراعتندن ترتب ايدن نقصان ارضى زيده تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولور

بوصورتده نقصان ارض ندر * الجواب * ارضك قبل الزراعه اولان اجرتيله بعد الزراعه اولان اجرتنه نظر اولنوب بينهماده اولان تفاوت نقصان ارضدر

(رجل زرع ارض الغير لنفسه كان الزرع له وعليه لصاحب الارض نقصان الارض ان انتقصت بزراعته وطريق معرفة النقصان عند البعض ان ينظر الى قيمة الارض قبل الزرع والى قيمتها بعد الزرع فيضمن الفضل وعند البعض ينظر بكم تستأجر الارض قبل الزرع وبكم تستأجر بعد الزرع فيضمن الفضل (من مزارعة الخانية في مزارعة الارض بغير اذن صاحبها)

زيد بر وقف عرصه يي تغلبا حفر وطپراغنى اخذ وبنا سنه ادخال ايلسه متولىسى طپراغك قيمتى اولمغله زيدك صنعيله عرصه يه ترتب ايدن نقصانى زيده تضمينه

قادر اولور می * الجواب * اولور

(اخذ التراب من ارض انسان ان له قيمة ضمن القيمة تنقص الارض اولا وان لم يكن له قيمة يضمن نقصان الارض وان لم تنقص فلا ضمان عليه

(بزازيه فى الثالث من الغصب)

زيد مقاطعه ايله تصرفنده اولان وقف عرصه‌يى متولى اذنسز حفر وطپراغنى اخذ ايدوب كرج قطع ايلسه طپراغك قيمتى اولمغله متولى طپراغك قيمتنى زيده تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(تخذ كوزا من تراب غيره وطين غيره فالكوز للمتخذ ويضمن قيمة التراب

(بزازيه فى المحل المذكور)

زيد عمروك شوقدر اشياسنى غصبا اخذ ايتدكدنصكره بكر اشياء مرقومه‌يى زيددن غصبا اخذ ايلسه عمرو اشياسنى زيدك حضورنده بكردن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(قال محمد رحمه الله تعالى فى اخر بيوع الجامع غاصب الغاصب ومودع الغاصب ينتصب خصما للمالك حتى ان من ادعى عبدا فى يدى رجل انه ملكه غصبه منه فلان وغصب هذا الرجل من فلان واقام على ذلك بينة يسمع بينته (مجمع الفتاوى فى الدعوى) وكذا فى الخامس عشر من دعوى البزازيه اقول فعلى هذا لا يشترط حضرة زيد (لمرتبه)

زيد عمروك برطولم ايچنده اولان شوقدر وقيه صاغ ياغنى تغلبا اخذ ودوكوب اتلاف ايلسه عمرو اول ياغى زيده تضمينه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(اراق زيت مسلم او سمنه وقد وقعت فيها فارة يضمن قيمته (بزازيه فى الغصب)

بو صورتده عمرو زيددن سن اول ياغى طاهر ايكن استهلاك ايتدك ديو دعوى ايتدكده زيد اول ياغده فاره دوشوب متنجس اولدقدنصكره استهلاك ايتدم ديو اول ياغك طاهر اولديغنى انكار ايلسه زيد يميله تصديق اولنور مى * الجواب * اولنور

(رجل صب زيتا او سمنا او خلا لغيره بمعاينة الشهود وقال مات فيها فارة كان القول قوله مع يمينه فى انكاره استهلاك الطاهر ولا يسمع للشهود ان يشهدوا عليه انه صب زيتا غير نجس (خانيه قبيل الشهادة على الشهادة ومثله من غصب الهنديه)

زيد عرصه‌سنده بغداى زرع ايتدكدنصكره نابت اولمدن عمرو عرصه مزبوره‌ده تغلبا ملك بغدايى زرع وعرصه‌يى تقليب ايدوب بعده ايكيسى دخى نابت اولدقده جمله اكينى عمرو قبض ايلسه زيد زرع ايتديكى بغدايك مزروعا قيمتنى عمروه تضمينه قادر اولور مى * الجواب * كندى ارضنده مزروع اولديغى حالده قيمتنى الور

(رجل القى بذرا فى ارض نفسه فجاء آخر والقى بذره فى تلك الارض وقلب الارض قبل ان ينبت بذر صاحب الارض اولم يقلب وسقى الارض حتى نبت البذر ان فالنابت يكون للثانى عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى لان خلط الجنس بالجنس عنده استهلاك وللاول على الثانى قيمة بذره واكن مبذورا فى ارض نفسه فيقوم الارض ولا بذر فيها

وتقوم وفيها بذر فيرجع بفضل ما بينهما فان جاء صاحب البذر لاول وهو صاحب الارض والتي بذر بنفسه مرة اخرى وقلب الارض قبل ان ينبت البذر او لم يقلب وسقى الارض فنبتت البذور كلها فجميع ما نبت لصاحب الارض وعليه للغاصب مثل بذره ولكن مبذورا في ارض غيره هكذا ذكر في فتاوى الفضلي (هنديه في العاشر من الغصب ومثله في التاتارخانيه وفيهما تفصيل)

زيد عمروك عرصه سني تغلبا ضبط ونفسيچون بغداى زرع ايدوب بعده عمرو دخي عرصهٔ مرقومه ده كندى بغدايني زرع وعرصه يي تقليب ايتدكد نصكره بغدايك ايكيسي نابت اولوب محصول حاصل اولسه عمرو زيدك بغداينك ارض غيرده مزروعا قيمتني زيده ضامن اولوب اول محصولك جمله سني ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا من الهنديه)

زيد صغيره قيزى هند وزينبك شوقدر اقچه لريني احتياجي يوغيكن بغير حق كندى مصارفنه صرفله اتلاف ايلسه هند وزينب بالغه اولد قلرنده مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادره اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(لايصير الاب غاصبا باخذ مال ولده اذ له اخذه بغير شيء لو محتاجا والا فله اخذه ليحفظه فلا يضمن الا اذا اتلفه بلا حاجة (فصولين في السابع والعشرين)

زيد اوغلى عمروك شوقدر اقچه سني تغلبا اخذ واحتياجي يوغيكن كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكد نصكره ضامن اولمدين زيد فوت اولوب عمروى وسائر ورثه سني ترك ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيدك تركه سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)

زيد عمروك قيزى هندى شوقدر اثواب مهر معجل تسميه سيله تزوج ايدوب اشياء مزبوره يي هنده ويردكده عمرو اشياء مرقومه يي هنددن تغلبا اخذ واستهلاك ايتدكد نصكره ضامن اولمدين عمرو فوت اولوب هندى وسائر ورثه سني ترك ايلسه هند اشياء مزبوره يي عمروك تركه سندن تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(الاسلم ان يقيد بعدم الاحتياج كما مر وقد سبق نقله من الفصولين (لمرتبه)

زيد عمروك شوقدر غروشني غصبا اخذ ايدوب بكره دفع وتسليم ايله استهلاك ايلسه عمرو مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وحكمه الاثم لمن علم انه مال الغير ورد العين قائمة والغرم هالكة (درر في الغصب)

زيد عمروك كلب معلمني اخذ وفضولا آخره بيع وتسليم ايله استهلاك ايلسه عمرو اول كلبي زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وصح) الكلب المعلم لحراسة وماشية وصيد ونحوها جاز بيعه ويغرم متلفه عندنا خلافا للشافعي (فصولين في الثالث والثلثين)

زيد بر وقف منزلى تغلبا هدم ونقضني استهلاك ايدوب عرصه سنده نفسيچون مجددا منزل بنا ايتدكد نصكره زيد فوت اولوب متولى قلعي وقفه مضر اولمامغله

ون بنالى زيدك ورثه سنه قلع ايندروب بناء مهدومك مبنيا قيمتنى زيدك تركه سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وفى المحيط او هدم حائط انسان لايجبر على بنائه والمالك بالخيار ان شاء ضمنه قيمة الجدار والنقض للضامن وان شاء ضمنه النقصان والنقض له (عماديه فى الضمانات)

(حانوت وقف بنى فيه ساكنه بلا اذن متوليه ان لم يضر رفعه رفعه وان ضر فهو المضيع ماله فليتربص الى ان يتخلص ماله من تحت البناء ثم يأخذه ولا يكون بناؤه مانعا من صحة الاجارة لغيره اذ لايدله على ذلك البناء حيث لايملك رفعه
(الدر المختار فى الاجارة)

زيد عمروك برقاچ قسراغنى غصبا اخذ ايتدكد نصكره زيدك يدنده قسراقلردن فروع حاصله اولسه عمرو قسراقلرينى الدقده فروعلرينى دخى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وزوائد الغصب ونماؤه متصلة كالسمن والجمال اومنفصلة كالولد واللبن والثمر لاتضمن ان هلكت الا بالتعدى بان اهلك اوباع وسلم اوالمنع اى بمنع الغاصب اياها عن المالك بعد الطلب (قهستانى فى الغصب ملخصا)

زيد عمروك ملك منزلنه آتش اوروب منزلى وايچنده اولان اشياسنى احراق ايلسه عمرو بناء محترقك مبنيا قيمتيله اشياء مرقومه يى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اوقد نارا فى الارض بلا اذن المالك ضمن ما احرقته فى مكان اوقدت فيه
(فصولين فى الضمانات)

زيد عمروك آغلنه آتش اوروب آغلى وايچنده اولان حيواناتك برمقدارينى احراق ايلسه عمرو محترق اولان حيواناتك قيمتلريله بناء محترقك مبنى قيمتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(مرنقله آنفا من الفصولين)

زيد بكيلرينى سوق وعمروك باغنه ادخال ايدوب اوزمنى يدرسه عمرو اول اوزمى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ادخل غنما اوثورا اوفرسا اوحمارا فى كرم اوزرع ان سائقه ضمن ما تلف والالا وقيل يضمن وان لم يكن سائقه قياسا على المغتلم (بزازيه فى الرابع من الجنايات)

زيد عمروك دكرمننه واروب عمروك ملك دكرمنى طاشنك اوستنده عمروك اذنسز آتش ياقمغله طاش محترق اولوب پاره لنسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور
(يستفاد مما مر من الدرر والفصولين)

بر وقف قوريدن بعض كمسنه لر بغير حق اوطون قطع ايدوب كومور ياقمق مراد ايلسه لر متولى اول كمسنه لرى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(لايجوز التصرف فى مال غيره بلا اذنه ولا ولايته (الدر المختار فى الغصب)

زيد قرنداشی عمرو ایله علی الاشتراك مالك اولدیغی باغی تغلبا مستقلا ضبط وکرومنی دیبلرندن قطع واستهلاك ایلسه عمرو اول کرومدن حصه سنك قائمة قیمتلرینی زیده تضمینه قادر اولور می * الجواب * اولور

(قطع اشجار کرم انسان یضمن القیمة لانه اتلف غیر المثلی وطریق معرفة ذلك ان یقوم الکرم مع الاشجار الثابتة و یقوم مقلوع الاشجار ففضل ما بینهما قیمة الاشجار فبعد ذلك صاحب الکرم بالخیار ان شاء دفع الاشجار المقطوعة الی القاطع وضمنه تلك القیمة وان شاء امسکها ورفع من تلك القیمة الاشجار المقطوعة و یضمنه الباقی (من غصب اللاقطی)

منقر رایج ایکن زید قاضی عمروك ظلما شوقدر منقرینی اخذ واستهلاك ایتدکدنصکره منقر کاسد اولسه عمرو اول منقرلرك یوم غصبده التون یا کمشدن اولان قیمتنی زیددن طلب ایتدکده زید و یرمیوب اولقدر منقر و یررم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(و یجب رد مثله ان هلك وهو مثلی وان انقطع المثل بان لا یوجد فی السوق الذی یباع فیه وان کان یوجد فی البیوت ابن کمال فقیمته یوم الخصومة ای وقت القضاء وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی یوم الغصب وعنـد محمد رحمه الله تعالی یوم الانقطاع ورجحا قهستانی وتجب القیمة فی القیمی یوم الغصب اجماعا (الدر المختار فی الغصب)

منقر رایج ایکن زید برخصوصك تمشیتیچون رشوت طریقیله عمرودن شوقدر منقر الدقدنصکره منقر کاسد اولسه منقرلر عینیله زیدك یدنده موجود اولمغله زید اول منقرلری عمروه تسلیم مرادایتدکده عمرو المیوب مجرد یدکده ایکن کاسد اولمغله یرینه التون یا کمش و یر دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(و یجب رد عین المغصوب فی مکان غصبه و یبرأ بردها ولو بغیر علم المالك (تنویر الابصار فی الغصب)

زید طاپو ایله تصرفنده اولان تارلاسنده ملك تخمنی زرع ایتدکدنصکره نابت اولوب یشل چمن اولدقده عمرو اول چمنی تغلبا بچوب اخذ واستهلاك ایلسه زید اول چمنی عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفی المبسوط ولو انبته فی ارضه بالکراب والسقی فهو احق به من غیره لا یأخذه احد بلا رضاه لانه حصل بکسبه فیسترده ممن اخـذه و یغرم متلفه مثله وهذا بخلاف الاشجار النابتة فی ملکه بلا انباته حیث یکون له ولیس لاحد الاحتطاب منها وله ان یسترده و یضمنه لان الاشجار تحرز عادة (ضمانات فی الشرب)

زید زوجه سی هندك اذنسز هندك عرصه سنده کندی مالیله نفسیچون منزل بنا ایتدکدنصکره هند فوت اولوب زیدی وسائر ورثه سنی ترك ایلسه زید سائر ورثه یه عرصه یی اقتسام ایدوب قلعی عرصه یه مضر اولمامغله حصه کرده واقع اولان بنایی قلع ایده یم دیرکن سائر ورثه راضیلر اولمیوب مجرد عرصه هندك اولمغله بنادخی هندك

اولمش اولور او يله اوليجق بنايي ميراثه ادخال ايدرز ديمكه
قادر اولورلرمى * الجوب * اولمازلر
(عمر دار زوجته بماله باذنها فالعمارة لها والنفقة دين عليها لصحة امرها ولو عمر لنفسه
بلا اذنها فالعمارة له ويكون غاصبا للعرصة فيؤمر بالتفريغ بطلبها ذلك ولها
بلا اذنها فالعمارة لها وهو متطوع فى البناء فلا رجوع له ولو اختلفا فى الاذن وعدمه
ولا بينة فالقول لمنكره بيمينه وفى ان العمارة لها اوله فالقول له لانه هو المملك كما افاده شيخنا
(الدر المختار فى مسائل شتى)
زيد زوجه سى هندك ملك عرصه سنده ماليله نفسيچون هندك اذنسز مستقلا بنا
احداث ايتدكدن صكره قلعى عرصه يه مضر اولمامغله زيد اول بنايى قلع واخذ
مراد ايتدكده هند مجرد عرصه مده بنا اولمغله بنا ملكم اولمش اولور ديو زيدى منعه
قادره اولور مى * الجواب * اولماز
(رجل عمر بيت امرأته من ماله باذنها فله ان يرجع عليها ولو عمر بغير اذنها
لا يرجع عليها لكن له ان يهدمها ان لم يوجب ضررا فى غير ما بنى
(جواهر الفتاوى فى الدعوى)

زيدك آروسى اوغل چيقارسه چيقار ديغى يردن قالقوب زيدك ملكنك بر طرفنده
قوندقده زيد غائب ايكن عمرو كلوب زيدك ملكى ايچندن الوب كتسه صكره زيد
واروب عمرودن اوغللرى آلى بيلورمى * الجواب * آلى بيلور
(وفى المنتقى داود بن رشيد عن محمد رحمه الله تعالى نحل اتخذ كوارات فى ارض رجل
فخرج منها عسل كثير كان ذلك لصاحب الارض ولا سبيل لاحد على اخذه قال
ولا يشبه هذا الصيد وبيضه واشار الى معنى الفرق فقال انه يجئ ويذهب والبيض
يصير طائرا ويطير وانما يشبه الطير فى هذا النحل نفسها ولو اخذ النحل احد كانت له
واما العسل لم يكن صيدا ولا يصير صيدا قط وفيه ايضا عن ابى يوسف رحمه الله
تعالى اذا وضع الرجل كوارات النحل فتعسلت فهو لصاحب الكوارات كذا فى الذخيرة
وفى الملتقط لاحد الرجلين حمامة ذكر وللآخر انثى فالفراخ لصاحب الانثى كذا
فى التاتارخانية (هنديه فى الثانى من الصيد)
زيد عمروك شوقدر كيل بغداى واربه سنى غصبا اخذ واستهلاك ايدوب عمرو اول
بغداى واربه يى زيده تضمين مراد ايتدكده زيد بن اول بغداى واربه يى بكرك
امريله الوب بكره ويرمشيدم وار بكردن ال ديوب عمروى دفعه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ذكر فى الصغرى اذا امر انسانا باخذ مال الغير فالضمان على الآخذ لان الامر
لم يصح وفى كل موضع لا يصح الامر لا يجب الضمان على الآمر
(عماديه فى الضمانات)
وبوده اولان زيد عمرودن بغير حق شوقدر اقچه طلب ايدوب عمرو فرار ايتدكده زيد

عمروك دكرمننه وار وب اضرار قصديله عمروك دكرمن طاشنى اورنه سندن قيروب ايكى پاره ايتمكله اول طاش ايله انتفاع ممكن اولماسه عمرو اول طاش پاره‌لرينى زيده رد ايدوب قيمتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(كذا لو خرق ثوبا وفوت بعضه ونقص نفعه يعنى ان المالك مخير فيه ايضا ان شاء ضمن الغاصب كل قيمة ثوبه وكان الثوب للغاصب وان شاء اخذ الثوب وضمنه النقصان لما ذكر واوفوت كله ضمن الغاصب كلها اى كل القيمة (درر فى الغصب)

بر بلده اهاليسندن زيد عمروك شوقدر كيل بغداى واريه‌سنى اول بلده‌ده غصبا اخذ واستهلاك ايتدكدن نصكره زيد اول بغداى واريه‌نك مثلنى ينه اول بلده‌ده عمروه ويردكده عمرو المغصوب بغداى واريه مقابله سنده شوقدر اقجه الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(المغصوب لو قائما يأخذه مثليا اولا فى الوجوه كلها الا اذا كانت قيمة بلدة الخصومة اقل من قيمة بلدة الغصب فحينئذله خيارات ثلاث رضى به اوانتظر اواخذ قيمة مكان الغصب يوم الخصومة اذ التفاوت حصل بمعنى من جهة الغاصب وهو نقله من هذا المكان فيخير بخلاف ما اذا لقيه فى بلد الغصب وقد انتقص السعر حيث لا يخير اذ النقصان لم يحصل بفعل من الغاصب وانما هو بمعنى راجع الى رغبات الناس فلا يضمن ولوهالكا ففى القيمى للمالك قيمة بلد الغصب يوم الخصومة وجواب المثلى على التفصيل لو تساوى القيمة فى البلدين يبرأ برد مثله ويطالب برد مثله اذ لا ضرر على احد منهما ولو قيمة بلد الخصومة اقل فللمالك خيارات ثلاث كامر ولو قيمة بلد الخصومة اكثر فالغاصب مخير اعطاه المثل اوقيمة بلد الغصب يوم الخصومة اذ المالك لايستحق الرد الا فى مكان الغصب (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد عمروك شوقدر قنطار دمرينى صماقوده عمروك اذنسز مخزنندن اخذ واستانبوله كتوروب استهلاك ايتدكدن نصكره عمرو زيده استانبولده ملاقى اولوب اول دمرى زيددن دعوى ايلسه دمرك استانبولده قيمتى صماقوده اولان قيمتندن اكثر اولمغله زيد عمروه اول دمرك صماقوده اولان قيمتنى سا كه بونده ويره‌يم ياخود راضى اولورسك مثلنى ساكه صماقوده ويره‌يم ديركن عمرو راضى اولميوب اول دمرلرك مثلنى بالكه بونده ويرديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولمز (مرنقله من الفصولين)

قديمدن بر بلده ده ساكن روم طائفه سنك يدلرنده اولان كنيسهٔ قديمه‌لرينى بلدهٔ مزبوره‌ده ساكن ارمنى كفره سى تغلبا ضبط ايلسه‌لر طائفهٔ مزبوره كنيسه‌لرينى ارمنيلردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

وذكر فى الزاهدى انه على ضربين ماهو موجب للضمان فيشترط اليد وماهو موجب للرد فيشترط اثبات اليد فلاغصب موجبا للضمان فى العقار لعدم ازالة اليد لانه فى محله بلا نقل والتصرف فى المالك بالتبعيد عنه فهو غصب موجب للرد لوجود

اثبات الید (قهستانی فی الغصب)

زید ذمی عمرو ذمینك بنت قزی هندی بالغه یی نصرانیه اولمق اوزره تزوج ایتدکدن صکره عمروك اسلامی هندك صغری حالنده اولدیغی ثابت اولمغله هندك دخی اسلامنه حکم اولنوب زیدن تفریق اولنسه اهل عرف طائفه‌سندن بکر متهم اولمامك دیو جریمه نامنه نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (منح فی التعزیر)

زید طولو تفنکنی عمروه ویروب تفنکی آت دیو عمروه امر ایتمکله عمرو دخی تفنکی معتاد اوزره آتدقده تفنك پاره لنسه عمروه تفنکك قیمتنی ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(اعطاه درهما ینقده فغمزه فانکسر بری لامره بغمزه والاضمن وکذا لواراه قوسا فده فانکسر فهو علی هذا (فصولین فی ضمان المأمور)

زید رئیس برلیمانده لنکر براغوب سفینه‌سیله طورورکن عمرو زیدك اذنسز سفینه‌نك لنکرینی قطع ایتدکده زید سفینه‌سنی ربط ایتمیوب برکون سفینه لیمانده طوردقدن صکره سفینه قاره یه دوشوب پاره لنسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(حل سفینة مربوطة فی یوم ریح ان ثبتت بعد الحل اقل القلیل ثم سارت وغرقت لایضمن (فصولین فی الثالث والثلثین وکذا فی غصب البزازیه)

زید ملك اشجارینی عمروك عرصه‌سنده تغلبا نفسیچون غرس ایتدکدن صکره زید قلعی عرصه یه مضر اولمامغله اشجاری قلع واخذ ایتمك استدکده عمرو مجرد عرصه‌مده غرس ایتمکله بنم اولمش اولور دیوب زیدی منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(غرس فی ارض الغیر بغیر اذنه فالشجر للغارس و یتصدق بما زاد علی قیمة غرسه ولیس لصاحب الارض تملکها بالقیمة ولکن یغرم الغارس نقصان الارض ان ظهر ولوکان الغارس مستحقا فتصدق به علی نفسه یجوز (ط ب) یتملکها مقلوعة بالقیمة ان اضر القلع بالارض وقبل قیمة شجرة لغیره حق القلع (قنیه فی الغصب)

زید عمروك سفینه‌سنی غصبا اخذ و برمدت استعمال ایتمکله سفینه‌نك قیمتنه نقصان ترتب ایلسه عمرو سفینه‌سنی الدقده سفینه‌نك نقصان قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واما الغصب فالاوصاف داخلة فیه فلهذا لوغصب جاریة سمینة فهزلت فی ید الغاصب وردها کذلك فانه یضمن النقصان (اکمل فی الغصب)

زید عمروك بارکیرینی غصبا اخذ و برمدت دکرمنده قوشوب استعمال ایتمکله بارکیرك کوکسی قاچوب معیب اولوب قیمتنه نقصان ترتب ایلسه عمرو بارکیری الدقده نقصان قیمتنی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(المنافع لاتضمن بالغصب والاتلاف بل يضمن ماينقص باستعماله فيغرم النقصان
(درر في الغصب)

زيد مسلم عمرو ذمينك شوقدر خنزيريني غصبا اخذ واستهلاك ايلسه عمرو اول
خنزيرلرك قيمتلريني زيده تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ولايضمن خمر المسلم اوخنزيره بان اسلم وهما في يده بالاتلاف سواء كان المتلف مسلما
اوذميا وضمن القيمة فيهما لوكانا لذمي لوالمتلف مسلما غير الامام اومأموره يرى ذلك
عقوبة فلا يضمن (الدر المنتقى في الغصب)

زيد عمروك صاغيلو راينكني غصبا اخذ و برمدت صاغوب شوقدر سوديني اخذ
واستهلاك ايلسه عمرو اينكني الدقده اول سودي زيده تضمينه
قادر اولورمي * الجواب * اولور
غصب شاة فحلبها ضمن قيمة لبنها (بزازيه في الغصب)

زيد بر وقف عرصه يي تغلبا برمدت ضبط وايچنده نابت اولوب وقفك محصولي اولان
شوقدر اقجه قيمتلو بويه جيجكني اخذ واستهلاك ايلسه متولي عرصه يي الدقده
محصول مستهلكي وقف ايچون زيده تضمينه قادر اولورمي * الجواب * اولور
(مر نقله من القهستاني وهو قوله وزوائد الغصب)

زيد واليك خدمتكاري عمرو برقريه اهاليسندن برقاچ كمسنه لردن زيد ايچون ظلما
شوقدر اقجه الدقدن صكره اول كمسنه لر ظفر بولوب مبلغ مزبوري عمرودن استرداد
ايلسه لر زيد مبلغ مزبوري بنم ايچون المشيدك ديو عمروه تضمينه
قادر اولورمي * الجواب * اولماز (مر نقله من تعزير المنح)

زيد بر وقف مزارستاني تغلبا ضبط ايلسه متوليسي اول مزارستاني زيددن الوب شرط
واقف اوزره دفن موتي ايچون ضبطه قادر اولورمي * الجواب * اولور
(رجل غصب ارضا موقوفة على الفقراء اوعلى وجه من وجوه البر كان للقيم
ان يستردها من الغاصب (خانيه في الغصب)

زيد آخر دياره كيدوب اول دياره قولي عمرو ايله اوينه شوقدر اقجه كوندردكده اثناء طريقده
بكر مبلغ مزبوري عمروك يدندن غصبا اخذ ايتدكدنصكره عمرو فوت اولسه زيد مبلغ
مزبوري بكردن المغه قادر اولورمي * الجواب * اولور
غصب من عبد الفا وغاب العبد ثم حضر مولاه فادعاه على الغاصب لاتسمع بلاحضور
العبد عينا كان اوديناسواء اقر بالملك للمدعي اولم يقر (من دعوى البزازيه) وانتصاب
المولى خصما في هذه المسئلة لموت العبد كما لايخفى (لمرتبه)

زيد هندك جاريه سي زينبي غصبا اخذ ايتدكدنصكره زينب زيدك يدنده حتف انفها
فوت اولسه هند زينبي زيده تضمينه قادره اولورمي * الجواب * اولور
(شرط وجوب ضمان المثل والقيمة على الغاصب عجزه عن رد المغصوب فمادام قادرا
على رده على الوجه الذي اخذه لايجب عليه الضمان سواء عجز عن الرد بفعله

ان استهلكه او بفعل غيره او بآفة سماوية بان هلك بنفسه لان المحل انما صار مضمونا بالغصب السابق لان فعله ذلك لا بالهلاك لان الهلاك ليس صنعه لكن عند الهلاك يتقرر الضمان لتقرر العجز عن رد العين (بدايع فى حكم الغصب)

زيد ذمى بالذات اوزمنى بو زمق مراد ايتدكده اهل عرف طائفه سندن عمرو سن اوزمى خمر ايتك استرسن ديو اتهام ايدوب جريمه نامنه زيددن نسنه الغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله مرارا من تعزير المنح)

والده سلطان حضرتلرى طرفندن ناسك اوزرلرينه الجه نثار اولندقده ايچلرندن زيد ذيلنى مهيا ايتمكله ذيلنه شوقدر اقچه دوشدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى زيدك ذيلندن غصبا السه زيد مبلغ مزبورى عمرودن استردادة قادر اولورمى * الجواب * اولور

ولو بسط ذيله عند النثار ابقع فيه شئ من المنثور ملكه بالوقوع فيه (زيلعى فى البيع الفاسد) ومثله يحكى عن الامام الثانى فى المنثور فى الولايم اذا انصب فى حجر انسان فاخذه احد ان كان هيأ ذيله او حجره لذلك يسترده من الآخذ و لا لا الا اذا سبق احرازه تناول الآخذ بان جمع المبسوط من ذيله بعد وقوع المنثور فيه على قصد الاحراز (بزازيه فى الثالث عشر من الدعوى)

زيد عمرو واليك كتخداسى بكره نفسيچون رشوت طريقيله شوقدر اقچه و يردكدن صكره زيد مبلغ مزبورى بكردن طلب ايتدكده بكر بن مبلغ مزبورى عمروه و يردم وار عمرودن ال ديوب و يرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الرشوة لاتملك (علك) قاض او غيره دفع اليه سحت لاصلاح المهم فصلح ثم ندم يرد مادفع اليه (من هبة القنية فى الاباحه)

﴿ فى غاصب الغاصب ومايناسبه ﴾

هند زينبك يوزكنى تغلبا اخذ ايدوب زينبك اذنندن كندى داينى زيده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زينب مجيزه اولمدين يوزك زيدك يدنده ضايع اولسه زينب يوزكنى هنده تضمينه قادره اولورمى * الجواب * زينب مخيره در هند وزيددن ديلديكنه تضمين ايدر

وكذا آجره الغاصب اورهنه فهلك كان للمغصوب منه تضمين ايهما شاء فان ضمن غاصبه لايرجع على المرتهن وسقط دينه لهلاك الرهن وان ضمن المرتهن والمستأجر رجع على الغاصب بما ضمن الا اذا اتلفه فلا يرجع به على احد (بزازيه فى الغصب)

زيد عمروك شوقدر كيل بغداى واربه سنى غصبا اخذ وفضولا بكره بيع وتسليم ايدوب بكردخى اول بغداى واربه يى استهلاك ايلسه عمرو بيعى مجيز اولمامغله اول بغداى واربه يى بكره تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فى الفضولى لو هلك المبيع قبل الاجازة فان هلك قبل قبض المشترى بطل العقد وان هلك بعده فلم يجز بالاجازة وللمالك ان يضمن ايهما شاء (فصولين ٢٤)

بو صورتده عمرو اول بغدای وارپه یی بکره تضمین قصد ایدوب مثللری موجود اولمغله اولقدر بغدای وارپه یی بکردن طلب ایتدکده بکر ویرمیوب بغیر وجه مقابله سنده شوقدر اقچه ال دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ویجب فی المثلی المثلی کالمکیل والموزون والعددی المتقارب (نقایه فی الغصب)

زید سفینه سنی عمروه ایداع وتسلیم ایتدکدنصکره بکر سفینه یی عمرودن غصبا اخذ وفضولا بشره اعاره وتسلیم ایدوب بشر دخی سفینه ایله سفر ویردکده سفینه فورتنه دن پاره لنوب هلاك اولسه زید سفینه سنی بکره تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وهب ما غصب او باع او تصدق به او آجر او اودع او اعار فهلك ضمنوا قیمته (فصولین فی السادس عشر)

زید عمروك سفینه سنی غصبا اخذ وبیع ایله دیو بکره ویروب بکر دخی اول سفینه یی بشره شوقدر اقچه یه بیع وتسلیم ایلسه عمرو بیعی مجیز اولمیوب سفینه یی بشردن الدقده بشر مبلغ مزبوری بکردن استرداده قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو باعه الغاصب وسلمه فالمالك بالخیار ان شاء ضمن الغاصب وجاز بیعه والثمن له ان شاء ضمن المشتری ویرجع علی الغاصب بالثمن وبطل البیع (بزازیه فی الغصب)

﴿ فی التسبیب ﴾

زید عمروی بکرك منزلنی احراق ایله دیو سوق وتحریك ایدوب عمرو دخی احراق ایلسه بکر مجرد سوق ایتدك دیو منزلی زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز زید تعزیر اولنور

(واعلم ان الآمر لاضمان علیه بالامر الا فی ستة اذا كان الآمر سلطانا او ابا او سیدا او المأمور صبیا او عبدا امره باتلاف مال غیر سیده واذا امره بحفر باب فی حائط الغیر غرم الحافر ورجع علی الآمر (الدر المختار فی الغصب)

هر غمز ایله تغریم عادت مستمره سی اولان اهل عرفه زید عمروی بغیر حق غمز ایدوب ظلما شوقدر اقچه سنی الدرمغه سبب اولسه عمرو مبلغ مزبوری الاندن المایجق زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولا ضمان علی من سعی ونم الی سلطان بمن یؤذیه ولا یندفع الا بالسعی او بمن یفسق ولا یمتنع بنهیه ولا علی من قال لسلطان صفته قد یغرم وقد لا یغرم فقال له ان فلانا وجد مالا فغرمه السلطان او الحاكم شیئا فانه لا یضمن فیما ذكر لانتفاء التسبب وتخلل فعل مختار وان كان عادته ای السلطان ان یغرم البتة ضمن لوجود التسبب وكذا یضمن لو سعی بغیر حق عند محمد رحمه الله تعالی زجرا له لانه غیر مضطر فیه وهو المدار كما فی القاعدیه وبه یفتی لكثرة الفساد (الدر المنتقی فی الغصب)

زیدك قولی عمرو بکری اهل عرفه بغیر حق غمز ایدوب ظلما شوقدر اقچه سنی الدرمغه سبب اولسه بکر زیده مجرد عمرو قولك اولمغله مبلغ مزبوری مالکدن ضامن اول دیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

سعى قن الى سلطان ظالم ضمن بعد عتقه لانه اتلاف قولى
(فصولين فى الثالث و الثلثين فى غصب القن)

زيد ظلمله معروف اولان اهل عرف طائفه سندن عمروه بكر برغول آدمدر ديوب دلالت ايدوب عمرودخى بكرك ظلماً شوقدر اقجه سنى السه بكر مبلغ مزبورى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(سعى الى الظالم وقال لفلان مال كثير او اصاب مالا او ميراثا ومال فلان الغائب عنده والسلطان ممن يعزم فى امثال هذه الحادثة يضمن ان كان كاذبا وان كان صادقا لا لانه ليس بمتظلم ولا محتسب يضمن ايضا (بزازيه فى الثالث من الغصب)

زيدك برسوقده واقع دكانى كيجه ايله آچلوب ايچنده اولان اشياسى سرقه اولدقده اهل عرف طائفه سندن عمرو اول سوقك پاسبانى بكرى زيدك صنعتسز اخذ ايدوب سن خرسزلك شريكى سن ديو اشكنجه ايدركن بكر فوت اولسه بكرك ورثه سى زيده مجرد بكرد كانك آچلمغله اشكنجه اولنوب فوت اولدى او يله اولنجق بكرك ديتنى ويرديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولومات المشكو عنه بضرب القائد لايضمن الشاكى لان الموت فيه نادر فسعايته لاتفضى اليه غالبا (من غصب التنوير فى ضمان الساعى)

زيد روزكار مشتد ايكن عمروك منزلى قربنده اولان نارلامى اوتلوغند آتش اوردقده آتش عمروك منزلنه سرايت ايدوب منزل محترق اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(احرق حصائد اى بقايا اصول قصب محصود فى ارض مستأجرة او مستعارة اى فى مملوكة بالاولى كما فى الشرنبلالية ومثله ارض بيت المال المعدة لحط قوافل وحصائد ورعى وحراب ونحوه قلت والحاصل انه ان لم يكن له حق الانتفاع فى الارض يضمن ما احرقته فى مكانه بنفس الوضع لامانقلته الريح على ماعليه الفتوى كما حررناه فى شرح التنوير فاحترق شئ فى ارض غيره لايضمن لانه تسبب لامباشرة هذا اذا كان الريح هادئة حين اوقد النار وان الريح مضطربة ضمن لانه يعلم مجاوزتها فيكون مباشرا (الدر المنتقى فى الاجارة)

زيد شديد روزكارلى كونده عمروك منزلى قربنده اولان عمروك خرمن يرينك اوتلوغنه عمروك اذنسز آتش اورمغله آتش عمروك منزلنه اصابت ايدوب منزل وايچنده اولان اشيا محترق اولسه عمرو منزل واشياسنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(مرنقله آنفا)

زيد روزكار شديد اولوب آتش ياقديغى تقديرجه جوارنده اولان محله سرايته عالم ايكن عمروك منزلى قربنده اولان نارلاسنك اوتلوغنه آتش اوردقده عمروك منزلنه سرايت ايدوب عمروك منزلى محترق اولسه عمرو بناء محترقك مبنيا قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو احرق حشيشا فی ارضه او حصيد او اجمة فخرجت النار الى ارض غيره واحرقت شيئ لايكون ضامنا لانه تصرف فی ملكه قبل هذا اذ كان الريح ساكنة حين اوقد النار فاما اذ كان اليوم ريحا يعلم ان الريح يذهب الى ارض جاره كان ضامنا استحسانا (خانيه فيما يحدث فی الطريق)

زيدك باركيرى عمروك نارلاسنك حولوسندن كچركن عمروك صنعنسز حولو قاز يغنه صابلنوب هلاك اولسه زيد عمروه مجرد نارلاك قاز يغنه صابلنوب هلاك اولمغله باركيرى ضامن اول ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(الاصل ان كل موضع كان للواضع حق الوضع فيه برئ على كل حال ولو لم يكن له حق الوضع ضمن لولم يزل عن محل وضعه لا بعد مازال عنه بمزيل (فصولين فی الثالث والثلثين)

زيدك باركيرى عمروك ملك باغچه سنه كيروب باركيرك اياغى اول باغچه ده عمروك صنعنسز بر دلوكه كچوب قيرلسه عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(واعلم انه لاضمان فيما تلف بشئ فعل فی الملك او فی فناءله فيه حق التصرف وذلك بان لم يكن للعامة ولامشتركا لاهل سكة غير نافذة لانه غير متعد (الدر المنتقى فيما يحدث فی الطريق من الجنايات)

زيدك خدمتكارى عمرو فرار ايتدكده اهل عرف طائفه سى زيدن خدمتكاريكى قتل ايتدك ديوجريمه نامنه شوقدر اقچه الدقد نصكره عمرو كلسه زيد اقچه م فرارك سببيله الندى مبلغ مزبورى بكا ضامن اول ديو عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن ظلم ليس له ان يظلم غيره (مبسوط السرخسى فی الوكالة بقبض الدين)

زيد تحت التزامنده اولان بر بلده نك بيت المال امانتنى عمروه ويردكد نصكره بلده مزبوره اهاليسندن بكر فوت اولوب ورثه سنى ترك ايتدكده عمرو بكرك ورثه سندن شوقدر اشيايى تغلبا اخذ واستهلاك ايلسه بكرك ورثه سى اشياء مزبوره يى عمروه تضمين ايتميوب زيده مجرد امانتى التزام ايله عمروه ويرمكله اشيايى ضامن اول ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مر نقله من المبسوط)

زيد صياد صحراده براغاجك اوزرنده اولان طيوره برتفنك آتدقده اول صحراده چفت سورن عمروك اوكوزى اوركوب اياغنى صبان تيمورينه اورمغله اوكوزك اياغى مجروح اولسه مجرد اوكوزم طيوره تفنك آتمكله اوركوب مجروح اولدى ديو زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولونفر طير انسان من رجل لايضمن ولوقصد تنفيره يضمن ولودنى منه ولم يقصد تنفيره لايضمن (عماديه فی التسبيب من الضمانات)

﴿كتاب الشفعة﴾

هى تملك العقار على مشتريه بماقام عليه جبرا (ملتقى الابحر)

زيد ملك مخزنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکد نصکره اول مخزنه متصل ملك مخزنی اولان بکر بیعی استماع ایتدیکی آنده طلب مواثبه وطلب اشهاد ایدوب بعده مرض یاحبس کبی عذر شرعیسی اولیوب قاضی یه ترافع ممکن ایکن طلب تملیك ایتیوب اوتوز کون تأخیر ایلسه بکرك شفعه سی ساقطه اولور می * الجواب * ظاهر مذهبده اولماز لکن متأخرین رفقا للعباد امام محمد رحمه الله تعالی قولنی ترجیح وسقوط شفعه ایله افتا بیورمشلردر

(فاذا علم الشفیع بالبیع یشهد فی مجلس علمه انه یطلبها ویسمی طلب مواثبة ثم یشهد عند العقار او علی المشتری او علی البایع ان کان المبیع فی یده فیقول اشتری فلان هذه الدار وکنت طلبت الشفعة وانا طلبها الآن فاشهدوا علی ذلك ویسمی طلب تقریر واشهاد ثم یطلب عند قاض فیقول اشتری فلان دار کذا وانا شفیعها بسبب کذا فمره بالتسلیم الی ویسمی طلب خصومة وتملیك ولا تبطل الشفعة بتأخیره مطلقا فی ظاهر الروایة وعلیه الفتوی وقیل یفتی بقول محمد رحمه الله تعالی انه ان اخره شهرا بلا عذر بطلت (ملتقی) لانه قال الفتوی الیوم علی انه اذا اخر شهرا سقطت الشفعة لتغیر احوال الناس فی قصد الاضرار بالغیر وفی المحیط والخلاصة ومنیة المفتی ومختارات النوازل والفتوی علی قول محمد رحمه الله تعالی (مجمع الانهر) وفی الشرنبلالیة عن البرهان انه اصح مایفتی به فلیحفظ (الدر المنتقی فی الشفعة)

زیدك ملك بستان عرصه سنه متصل ملك بستان عرصه سی اولان عمرو عرصه سنی بکره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایدوب بکر دخی عرصه یی وقف وتسجیل ایتدردکدنصکره زید بیعی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه تمامها رعایت ایدیجك بکرك وقفنی نقض ایتدروب عرصهٔ مزبوره یی شفعه ایله بکردن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(ولو تصرف المشتری فی الارض المشفوعة قبل ان یأخذها الشفیع بان وهبها من انسان وسلم او تصدق بها او آجرها او جعلها مسجدا وصلی فیها او جعلها مقبرة ودفن فیها او وقفها وقفا مسجلا لا تبطل شفعة الشفیع وله ان ینقض تصرف المشتری وان باعها المشتری من غیره کان الشفیع بالخیار ان شاء اخذها بالبیع الاول وان شاء اخذها بالبیع الثانی (خانیه فی الشفعة)

زید ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم عمرو دخی منزل مزبوری شوقدر اقچه ایله عددی نامعلوم مشار الیها اولان بر قبضه فلوسه بکره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایدوب اول فلوسی مجلس بیعده صاحبی تضییع ایتدکدنصکره اول منزله متصل ملك منزلی اولان بشر بیع اولی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب تمامها رعایت ایدیجك عمروك حضورنده بیع اول ایله منزل مزبوری شفعه ایله بکردن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(ولو باعها المشتری من الاخر بثمن اکثر من الاول کان للشفیع الخیار فان اختار الاخذ

بالشراء الثانی یأخذ من ید المشتری ولایشترط حضرة المشتری الاول وان اختار بالثمن الاول بحکم الشراء الاول کان له ذلك و یشترط حضرة المشتری الاول فی قول ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی وقال ابو یوسف رحمه الله تعالی لایشترط وکذلك لوکان المشتری وهبها من انسان ثم حضر الشفیع فلاخصومة بینه و بین الموهوب له فی قول ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی حتی یحضر المشتری وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی هوخصم له (مبسوط السرخسی فی الشفعة)

زید ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکده مقدما منزل مزبورده مستأجر اولان بکر مجرد مقدما مستأجر اولمغله شرایه اولایم دیو منزل مزبوره مداخله یه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(وانما تجب للخلیط الخ ثم الجار ذی العقار ولوذمیا اومأذونا اومکاتبا واحترز به عمایکون وقفا اواجارة اووديعة (الدر المنتقی فی الشفعة)

زید ملك منزلنی عمروه ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتدکدنصکره اول منزله متصل ملك منزلی اولان بکر بیعی استماع ایتدیکی آنده اتخاذ شفعه ایدوب شرائطنه تمامها رعایت ایتدکده زید وعمرو بیعی اقاله ایلسه‌لر بکر منزل مزبوری شفعه ایله عمرودن الحق استدکده عمرو مجرد زید ایله اقاله ایلدك دیو و یرمامکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(بخلاف الرد بعیب بعد القبض بلاقضاء او باقالة فان له الشفعة لان الرد بعیب بلاقضاء بمنزلة البیع مبتدأ (الدر المختار فی الشفعة)

زیدك منزلنك برجانبی عمروك منزلنه ایکی جانبی بکرك منزلنه متصل اولوب زید منزل مزبوری بشره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایتمکله عمرو و بکر اتخاذ شفعه وشرائطنه تمامها رعایت ایدوب منزل مزبوری شفعه ایله الحق مراد ایلسه‌لر نه وجهله الورلر * الجواب * برابر الورلر

(ویثبت تملك دون العقار بقدر رؤس الشفعاء لابقدر الملك ای ملکهم لان علة الاستحقاق اتصال الملك لاقدره واذا قسم علی التصیف ماباع شریك لصاحب نصف وثلث وسدس وجاره جاران احدهما من ثلثة جوانب وثانیهما من جانب (قهستانی فی الشفعة)

ادرنه‌ده ملك منزلی اولان زید استانبوله کلدکده اول منزله متصل ملك منزلی اولان عمرو منزل مزبوری بکره ثمن معلومه ادرنه‌ده بیع وتسلیم ایتدکدنصکره زید بیع مزبوری استانبولده استماع ایتدیکی آنده طلب مواثبه ایدوب ودرعقب طلب اشهاد وخصومت شفعه ایچون بشری توکیل ایدوب بشر دخی ادرنه‌یه واروب وکالة شفعه دعوی ایدوب شرائط شفعه‌یه تمامها رعایت ایدیجك منزل مزبوری شفعه ایله زید ایچون بکردن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور

(الشفیع اذا علم بالشراء وهو فی طریق مکة یطلب المواثبة و یوکل وکیلا لیطلب له الشفعة وان لم یفعل ومضی بطلت شفعته (ذخیره فی الشفعة) ویجوز التوکیل بطلب

الشفعة لانه توكيل بالخصومة والشرى والتوكيل بكلا الامرين جائز
(المحيط البرهانى فى الثالث عشر من الشفعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره زيد وعمرو حجت تحرير اولنمق ايچون محكمه يه واردقلرنده عمرو منزل مزبوره متصل ملك منزلى اولان بكرك شفعه سنى اسقاط ايچون ثمن مزبوره برمقدار فلوس زياده ايدوب بعده اول فلوسى زيده ويروب زيددخى تضييع ايلسه بو يله ايتمكله بكرك شفعه سى ساقط اولورمى * الجواب * اولماز

(وان زاد المشترى البائع لم تلزم الزيادة الشفيع الخ ونظير الزيادة اذا جدد العقد باكثر من الثمن الاول لم يلزم الشفيع حتى كان له ان يأخذ بالثمن الاول لما بينا كذا هذا (هدايه فى باب ما يؤخذ به المشفوع من كتاب الشفعه)

زيد طريق خاصده قپوسى اولان ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اول طريق خاصده قپوسى اولوب منزل مزبوره متصل ملك منزلى اولان بكر بيعى استماع ايديكى آنده اتخاذ شفعه ايدوب شرائطنه تمامها رعايت ومنزل مزبورى شفعه ايله عمرودن المق استدكده طريق خاصده قپوسى اولميوب انجق بيع اولنان منزله متصل ملك منزلى اولان بشر بكره بنده منزلمك اتصالى اولمغله شفعه ده سا كه مشارك اولورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وانما تجب للخليط فى نفس المبيع فان لم يكن فللخليط فى حق المبيع كالشرب والطريق الخاصين كنهر لا تجرى فيه السفن وطريق لا ينفذ ثم للجار واو بابه فى سكة اخرى (ملتقى فى الشفعة ومثله فى سائر المتون)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره منزل مزبوره متصل ملك منزلى اولان بكر بيعى استماع ايتديكى آنده طلب مواثبه ايدوب لكن اشهاد ايتميوب بلاعذر سكوت ايدوب ايكى اى مرور ايلسه بكرك شفعه سى ساقطه اولورمى * الجواب * اولور

(فان اخر الشفيع احدهما اى الطلبين طلب مواثبة عن المجلس وطلب الاشهاد عن مدة التمكن منه بطلت الشفعة (قهستانى فى الشفعة ملخصا)

زيد ملك منزلنى عمروه بلاعوض هبه وتسليم ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر شفعه اتخاذ ايدوب منزل مزبورى شفعه ايله عمرودن المغه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(فلا تجب فى عرض وفلك وبناء وشجر بيعا بدون الارض ولا فى ارث وصدقة وهبة بلا عوض مشروط (ملتقى فى الشفعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر حين بيعده ديار اخرده اولوب اول دياره بيعى استماع ايتديكى آنده طلب مواثبه ايدوب بلا مكث ديارينه كلدكده طلب اشهاد وشرائطنه تمامها رعايت ايديجك

منزل مزبوری شفعه ایله عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وان كان الشفيع غائبا فعلم بالشراء فانه ينبغى ان يطلب طلب المواثبة ثم له من الاجل على قدر المسير الى المشترى او البايع او الدار المبيعة لطلب الاشهاد والتقرير فاذا مضى ذلك الاجل قبل ان يطلب هذا الطلب او يبعث من يطلب فلا شفعة له (محيط برهانى فى الثالث من الشفعة)

زيد ملك منزلنى عمروه ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكدنصكره اول منزله متصل ملك منزلى اولان بكر شفعه اتخاذ وطلب مواثبه وطلب اشهاد ايدوب لكن قاضى قبل الحكم والقبض بكر فوت اولسه ورثه سى بكر طلب مواثبه وطلب اشهاد ايتمشيدى ديو منزل مزبورى شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والشفعة لا تورث فلو بيعت دار وطلب الشفيع الطلبين ثم مات قبل الاخذ بقضاء او بتسليم المشترى اليه وارادت الورثة اخذه بها ليس لهم ذلك ولو كان ملكها بالقضاء او الاخذ بالتسليم الى الشفيع يكون ميراثا بورثته (خزانة المفتين فى الشفعة)

زيد عرصه سنده نابته اولان ملك اشجارينى بدون العرصه عمروه بيع وتسليم ايلسه قربنده اشجارى اولان بكر اول اشجارى شفعه ايله عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فلا تجب فى ارض وفلك وبناء وشجر اذا بيعا قصدا بدون الارض ولو مع حق القرار خلافا لما فهمه ابن الكمال لمخالفته المنقول (الدر المنتقى فى الشفعة)

﴿كتاب القسمة﴾

هى جمع نصيب شايع فى معين وتشتمل على معنى الافراز وعلى المبادلة (كذا فى ملتقى الابحر)

زيد فوت اولوب زوجه سى هند ايله اولاد صغارى بينلرنده تركه سى قسمت اولنوب بعده هند آخر دياره كتدكده زينب ظهور ايدوب زيدبنى صحتنده شو قدر الجه مهر ونكاح صحيح ايله تزوج ايتمشيدى ديو صغارك وصيسى بكردن دعوى ومدعاسنه اقامت بينه ايدوب تركه دن بكرك يدنده اولان الجه دن تمامامهرينى وماعداسنك نصف ثمنى طلب ايتدكده سن مهر وحصه كى هندك يدنده اولان الجه دن ال ديوب كندى مقبوضندن مهرى ايله ماعداسنك نصف ثمنى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ظهر دين او وصية بالثلث او بالف مرسلة او وارث اخر بعد القسمة ترد وان قالت الورثة نؤدى الدين او الوصية او حصة الوارث من مالنا ولا ننقض القسمة ففيما اذا ظهر غريم او موصى له بالف مرسلة لهم ذلك لان حقهما فى المالية لا فى العين وفيما اذا ظهر وارث او موصى له بالثلث ليس لهم ذلك بل تنقض القسمة لان حقهما متعلق بعين التركة الا اذا رضى الوارث او الموصى له بذلك (بزازيه فى الثالث من القسمة)

زيد متوفانك ورثه سندن عمرو وهند تركه دن برمنزلى اقتسام ايدوب هر برى استيفاء حقه اقرار ايتدكدنصكره عمرو هندك حصه سى اولمق اوزره يدنده اولان عرصه ايچون

سومقداری بنم حصه‌مدر بعد القبض سن تغلبا اخذ ایلدك دیو دعوی وهندنم حصه‌مدر دیو انکار ایلسه عمرو مدعاسنه اقامت بینه ایدیجك اولمقدار عرصه‌یی هنددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اقتسما دارا فاصاب كلا طائفة وادعى احدهما بيتا في يد الآخر انه من نصيبه وانكر الآخر فعليه البينة وان اقاما البينة فالمعتبر بينة المدعي لانه خارج وان كان قبل الاشهاد على القبض تحالفا وتفسخ القسمة (منح الغفار في القسمة)

زید متوفانك ورثه‌سندن عمرو غائب ایکن حاضرلر اولان سائر ورثه‌سی ترکه‌دن عمرونك حصه‌سی حفظ ایچون حاکم قیم نصب ایتدرمیوب حصه‌سنی قبض تسلیم ایتمکسزین بینلرنده اقتسام ایلسه‌لر عمرو کلدکده قسمت مزبوره‌یی نقضه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(اذا اقتسموا الاعيان حال غيبة احدهم ثم حضر له النقض على كل حال (بزازيه في الثالث من الشرب)

زید فوت اولوب صغیر اوغلی عمرویی وکبیرلر اولان سائر ورثه‌سنی ترك ایتدکده قاضی ترکه‌دن بر منزلی ورثه بینلرنده قسمت ایتدکده نصکره صغیرك وصیسی بکر صغیرك حصه‌سنده غبن فاحش واقع اولمشیدی دیو دعوی ومدعاسنه اقامت بینه ایدیجك منزل مزبوری قسمت عادله ایله قسمت ایتدرمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وذكر في قسمة الذخيرة الاصل من ملك بيع شئ ملك قسمته بيعا وافرازا ومن ملك بيع شئ ملك افرازه ضرورة اذا عرفت فنقول الاب يقاسم مال ولده الصغير عقارا كان اومنقولا بغبن يسير ولا يملكه بغبن فاحش لانه يملك بيع مال ولده الصغير عقارا كان اومنقولا بغبن يسير ولا يملك بغبن فاحش فكذا القسمة ووصي الاب في ذلك بمنزلة الاب والجد كالاب حال عدم الاب (احكام صغار في القسمة) وان ادعى الغلط في القسمة بان ادعى غبنا فيها يسيرا بحيث يدخل تحت تقويم مقوم لا يسمع وان فاحشا ان قسم بالقضاء لا بالرضاء يسمع اتفاقا (بزازيه في القسمة وسيأتي تفصيله من الدر المختار)

زید برقاچ کسنه‌لر ذمتلرنده اولان شوقدر غروش حقنی المدین فوت اولمغله عمرو وسائر ترکه‌یی قسمت ایتدکده زیدك اول کسنه‌لر ذمتلرنده اولان اولقدر غروشی ورثه‌دن بکر وبشره قالمق شرطیله ترکه موجوده‌سنك برمقدارینی بکر وبشره وماعداسنی سائر ورثه‌یه ویروب بو وجهله قسمت ایلسه قسمت مزبوره صحیحه اولورمی * الجواب * اولماز

(واذا اقتسم الورثة الدين فيما بينهم فهذا على وجهين اما ان كان الدين ثابت وفي هذا الوجه ان اقتسموا الدين والعين جملة بان شرطوا في القسمة ان الدين الذي على فلان لهذا الوارث مع هذا العين والدين الذي على فلان الآخر لهذا الوارث الآخر مع هذا العين

فهذه القسمة باطلة فى العين والدين وان قسموا الاعيان ثم قسموا الديون فقسمة الاعيان صحيحة وقسمة الديون باطلة وانما كانت قسمة الديون باطلة لان الدين معدوم حقيقة لكن اعطى له حكم الموجود فى حق الشراء واشباه ذلك لحاجة الناس ولا حاجة فى حق القسمة فبقى على العدم فى حق القسمة وقسمة المعدوم باطلة لان القسمة فى الاصل شرعت لتكميل المنفعة ولا وجود لذلك فى الدين (ذخيره فى السادس من القسمة)

زيد عرصه سى مقاطعه لو وقف و بناسى ملكى اولان منزله متصرف ايكن فوت اولوب اوغلى عمرو ايله قزى هندى ترك ايلسه عمرو وهند اول بنايى نوجهله اقتسام ايدرلر * الجواب * للذكر مثل حظ الانثيين

(واذا اختلط البنون والبنات عصب البنون البنات فيكون للابن مثل حظ الانثيين (هنديه فى الفرائض)

زيد فوت اولوب قرنداشى عمرو وكبيرى ترك ايتدكده بكر قاضى عمروه رسم قسمت نامنه باكه شوقدر راتجه و يرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز لاحد من المسلمين ان يأخذ مال احد بغير سبب شرعى (البحر الرائق)

زيد متوفانك حصر اوارثلرى اوغللرى عمرو و بكر تركه دن برمنزلى اقتسام ايدوب هر برى حصه سنى ضبط ايتدكدنصكره بشر منزلمز بوردن عمروك حصه سنه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمروك حصه سنى السه عمرو منزل مز بوردن بكرك مقبوضنده بكره مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو استحق بعض معين من نصيب البعض لا تفسخ و يرجع بقسطه فى حظ شريكه وكذا فى الشايع وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى تفسخ وفى بعض مشاع فى الكل تفسخ اجماعا (ملتقى فى القسمة) وفى كتاب الشروط جعل المسئلة على ثلثة اوجه ايضا لكن لم يذكر ثمه ما اذا استحق جزء شايع من كل الدار وذكر مكانه ما اذا استحق جميع نصيب احدهما وذكر القسمة باطلة ويقسم الباقى وهو الذى لم يستحق بينهما ان كان قائما فى يد الآخر ولم يبعه وان كان باعه فالبيع ماض وعليه ان يرد على المستحق عليه نصف قيمة ما باع (هنديه فى العاشر من القسمة)

زيد متوفانك ورثه سى تركه ٔ زيدى اقتسام ايتدكلرنده ايچلرندن عمروك حصه سنه تركه دن انجق برمنزل اصابت ايدوب قبض ايتدكدنصكره بكر اول منزله مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم عمرودن السه عمرو حصه سيله سائر ورثه يه تركه دن مقبوضلرينه مراجعته قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)

زيد متوفانك ورثه سى تركه سنى اقتسام وهر برى حصه سنى قبض ايتدكدنصكره ورثه دن عمروك حصه سنه اصابت ايدن قولك حر اولديغى بينه ايله ثابت اولوب حريتنه حكم اولسه عمرو اول قولك قيمتيله سائر ورثه نك حصه لرينه رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله من الملتقى)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى واخر دياره اولان سائر ورثه سنى ترك ايتدكده تركه ٔ زيدله

جمله سنی زیدك وصیسی عمرو تملك قبض ایلسه هند ترکه دن عمرینی وماعدادن حصه سنی
عمرودن المغه قادره اولورمی * الجواب * اولور
(ثم یبدأ بقضاء دیونه من جمیع ماله الباقی بعد التجهیز (سید علی السراجیه)
للزوجات حالتان الربع للواحدة فصاعدا عند عدم الولد وولد الابن وان سفل والثمن
مع الولد او ولد الابن وان سفل (سراجیه)
زید فوت اولوب نامی هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده زیدك ذمتنده بر مقدار
اقچه سی اولمغله سائر ورثه هنده یدیرده اولان ترکه یی وجه شرعی اوزره اقتسام ایده لم
بعده ذمتده اولان اقچه یی اذ یغریزده انی دخی اقتسام ایده لم دیدکلرنده هند راضیه اولیوب
بن ذمتده اولان اقچه دن حصه می موجوده اولان ترکه دن استیفا ایدرم دیمکه
قادره اولورمی * الجواب * اولماز (مرنقله من الذخیرة)
زید متوفانك ورثه سی ترکه سنی اقتسام ایتدکلرندنصکره ترکه دن بردکان بعضلرندن
عمرولك حصه سنه اصابت ایدوب عمرو قبض ایتدکدنصکره دکان عمرولك یدنده محترق
اولسه عمرو مجرد دکان محترق اولمغله ترکه یی تکرار قسمت ایتدررم دیمکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(واما حکمها فتعیین نصیب کل واحد منهم من نصیب صاحبه بحیث لایبقی لکل واحد
منهم تعلق بنصیب صاحبه کذا فی التبیین (هندیه فی اول القسمة)
زید فوت اولوب زوجه سی هند حامله ولابوین قرنداشی عمرویی ترك ایتدکده هند
وضع حمل ایتمدین عمرو ترکه دن حصه نامنه نسنه المغه
قادر اولورمی * الجوب * اولماز
(فان کانوا الارثون مع الابن بان مات عن اخوة وامرأة حامل یوقف جمیع الترکة ولایقسم
لان فی حق الاخوة فی طلب القسمة شکا فلایقسم (خانیه فی القسمة)
زید فوت اولدقده عمرو قاضی ورثه نك طلبلریله ترکه یی ورثه بینلرنده قسمت ایتدکده
ورثه عمرویه یکده اون بش اقچه ویردکلرندنصکره ورثه نادملر اولوب مبلغ مزبوری
عمرودن استرداده قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(اختلف العلماء المتأخرون فی تقدیر اجرة القسمة قال الکرخی فی مختصره وقال شمس الائمة
السرخسی وابی اللیث ربع العشر کالزکوة لانه عمل للعامة فاشبه الزکوة وقال خواهر
زاده وابولیلی وابوجعفر وکثیر منهم اشارة بذلك وعلیه الفتوی لکن المختار الان سدس
العشر الاتسع سدس العشر یعنی فی کل مائة درهم ونصف
(فتاوی عدلیه فی القسمة)
زید فوت اولوب اولاد صغار وکبارینی ترك ایتدکده عمرو قاضی ترکه یی تحریر وقسمت
عادله ایله قسمت ایدوب رسم قسمت نامنه ترکه دن شوقدر اقچه الدقدنصکره عمرو معزول
اولوب بکر قاضی اولدقده بکر ترکه یی تکرار تحریر ایدوب رسم قسمت نامنه نسنه المغه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز (مرنقله من البحر الرائق)
زید قاضی عمرو متوفانك ترکه سنی ورثه سی بینلرنده قسمت ایتدکدنصکره ورثه دن بکر

استيفاء حقه اقرار ايتدين حصه‌سنده غبن فاحش واقع اولمديغى ديو دعوى وغبن فاحشى اثبات ايديجك تركه‌نى قسمت عادله ايله قسمت ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولوظهر غبن فاحش لايدخل تحت التقويم فى القسمة فان كانت بقضاء بطلت اتفاقا لان تصرف القاضى مقيد بالعدل ولم يوجد ولو وقعت بالتراضى تبطل ايضا فى الاصح لان شرط جوازها المعادلة ولم توجد فوجب نقضها خلافا لتصحيح الخلاصة قلت فلوقال كالكنز تفسخ لكان اولى وتسمع دعواه ذلك اى ماذكر من الغبن الفاحش ان لم يقر بالاستيفاء وان اقر به لاتسمع (الدر المختار فى القسمة)

زيد عمرو ايله اشتراك اوزره ملكلرى اولان منزلده عمروك اذنسز برمدت مستقلا ساكن اولسه حالا زيد عمروه اشتراك اوزره ساكن اولالم ديدكده عمرو بن اولقدر مدت مستقلا ساكن اولنجه اشتراك اوزره سكنايه راضى اولمام ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الملك المشترك لايلزم الاجر على الشريك اذا استعمله كله وان كان معدا للاجارة وليس للشريك الذى لم يستعمله ان يقول للآخر انا استعمله بقدر ما استعملته لان المهايأة انماتكون بعد الخصومة (قنيه فى سكنى الوقف)

سكناسى وقفك اولادنه مشروطه اولان منزلده واقفك اولادندن زيد وعمرو على الاشتراك ساكنلر ايكن زيد بن حصه‌مى افراز ايدرم ديوب منزل مزبورى قسمت ايتمك ايچون عمروه جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واجمعوا على ان الكل اذا كان موقوفا على الارباب وارادوا القسمة لايجوز (عماديه فى الثلثين) اقتسموا ارضا موقوفة عليهم بتراضيهم ثم اراد احدهم بعد سنين ابطال تلك القسمة فله ذلك (قنيه فى القسمة)

زيد وعمرو على الاشتراك اجارتين ايله متصرف اولدقلرى دكانى قسمت ايتمك جائز اولورمى * الجواب * اولماز

(رهن الوقف وقسمته لايجوز (بزازيه فى الرابع من الوقف)

زيد وعمرو على الاشتراك مالك اولدقلرى دكان قابل قسمت اولمامغله زيد عمروه دكانى مهايأة متصرف اولالم ديدكده عمرو راضى اولميوب انجق بن متصرف اولورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ويجوز المهايأة ويجبر عليها فى دار واحدة يسكن هذا بعضا وهذا بعضا وهذا علوها وهذا سفلها وفى بيت صغير يسكنه هذا شهرا وهذا شهرا وله الاجارة واخذ الغلة فى نوبته (ملتقى فى القسمة)

﴿ كتاب المزارعة ﴾

هى عقد على الزرع ببعض الخارج وهى فاسدة عنده وعندهما جائزة وبه يفتى للحاجة (الدر المنتقى فى المزارعة)

ارض و بقر زيدك تخم و عمل عمروك اولمق اوزره زيد و عمرو عقد مزارعه ايتدكلرندنصكره عمرو وجه محرر اوزره عمل ايدوب محصول حاصل اولسه عمرو ارض و بقرك اجر مثللرينى زيده ويروب محصولى كندى ضبطه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واذا كان البذر والارض لاحدهما والعمل والبقر للآخر او الارض لاحدهما والبقية للآخر او العمل لاحدهما والبقية للآخر صحت وان كانت الارض والبقر لاحدهما والبذر والعمل للآخر بطلت وكذا لو كان البذر والبقر لاحدهما والارض والعمل للآخر او البذر لاحدهما والباقى للآخر واذا صحت فالخارج على الشرط فان لم يخرج شئ فلا شئ للعامل ومن ابى عن المضى بعد العقد اجبر الا رب البذر وان فسدت فالخارج لرب البذر وللآخر اجر مثل عمله او ارضه ولا يزاد على ما شرط عندهما خلافا لمحمد رحمه الله تعالى وان فسدت لكون الارض والبقر فقط لاحدهما لزم اجر مثلهما هو الصحيح
(ملتقى فى المزارعة)

ارض وتخم زيدك بقر عمروك عمل زيد و عمروك بينلرنده مشترك اولوب خارج بينلرنده برابر اولمق اوزره عقد مزارعه ايتدكلرندنصكره مزبورلر وجه محرر اوزره عمل ايدوب محصول حاصل اولسه زيد عمروك عمل و بقرينك اجر مثللرينى عمروه ويروب محصولك جملهسنى الغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(مرنقله آنفا)

تخم و بقر زيدك ارض و عمل عمروك اولوب محصول بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد و عمرو عقد مزارعه ايدوب بعده عمرو زيدك تخم و بقرلريله كندى ارضنده زرع ايدوب محصول حاصل اولسه زيد عمروه ارض و عملنك اجر مثلنى ويروب جمله محصولى قبض مراد ايتدكده عمرو راضى اولميوب عقد مزبوره بناء محصولك نصفنى الغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من الملتقى)

تخم زيدك ارض و عمل و بقر عمروك اولوب محصول بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد و عمرو عقد مزارعه ايتدكلرندنصكره عمرو وجه محرر اوزره عمل ايدوب محصول حاصل اولسه زيد عمروه ارض و عمل و بقرلرينك اجر مثللرينى ويروب جمله محصولى الغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرنقله من الملتقى)

تخم زيدك ارض و عمل و بقر عمروك اولوب محصول بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد و عمرو عقد مزارعه ايدوب بعده عمرو زيدك تخمنى كندى ارضنده بقرلريله زرع ايدوب محصول حاصل اولسه زيد عمروه ارض و بقر و عملنك اجر مثللرينى ويروب جمله محصولى قبض مراد ايتدكده عمرو راضى اولميوب عقد مزبوره بناء محصولك نصفنى الغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من الملتقى)

بقر زيدك تخم و عمل و ارض عمروك اولوب محصول بينلرنده برابر اولمق اوزره زيد و عمرو عقد مزارعه ايدوب عمرو تخمى كندى ارضنده زيدك بقرلريله زرع ايدوب محصول حاصل

اولسه عمرو زیده بقرینك اجر مثلنی و یروب جمله محصولی قبض مراد ایتدکده زید راضی اولمیوب عقد مزبوره بناء محصولك نصفنی المغه قادر اولورمی
* الجواب * اولماز (مرنقله من الملتقی)

ارض زیدك تخم و بقر و عمل عمروك اولوب محصول بینلرنده برابر اولمق اوزره زید و عمرو عقد مزارعه ایتدکلرند نصکره عمرو وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول حاصل اولدقده زید فوت اولوب زیدك ورثه سی محصولك جمله سنی تغلباً قبض ایلسه لر عمرو محصولدن حصه سنی زیدك ورثه سندن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مرنقله من الملتقی)

ارض و بذر اشتراك اوزره زید و عمروك عمل و بقر بكرك اولوب محصولك نصفی زید و عمروك و نصف آخری بكرك اولمق اوزره زید و عمرو بكر ایله عقد مزارعه ایدوب بعده بكر وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول حاصل اولدقدنصکره زید حصه سنی المدین فوت اولسه زیدك ورثه سی زیدك محصولدن حصه سنی المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(وعلی هذا کل مالایجوز اذا کان واحدا هکذا اذا کانا اثنین وکذا کل ماجاز من واحد ینبغی ان یجوز من اثنین کما اذا اخذ ارض غیرهما لیزرعها ببقرهما و بذرهما جازت المزارعة (عمادیه فی المزارعة الفاسدة)

زید عمروه جفتلکمده اولان اوکوزلرم و آلاتم ایله تخممی تارلامده زرع ایله حاصل اولان محصولدن بن تخممی الوب ماعداسی سنك اولوب باکه سنده ده شوقدر راجقه و یر دیوب عمرودخی راضی اولوب بعده زیدك تخمنی وجه محرر اوزره زرع ایتدکدنصکره قبل الحصاد عمرو فوت اولوب بعده حصاد ادراك ایلسه زید عمروك عملنك اجر مثلنی عمروك ورثه سنه و یروب جمله محصولی ضبطه قادر اولورمی * الجواب * اولور

فتبطل ان شرط لاحدهما قفزان مسماة اومایخرج من موضع معین اورفع بذره اورفع الخراج الموظف وتنصیف الباقی (تنویر الابصار فی المزارعة) والمزارعة متی وجب فیها الدراهم والدنانیر تفسد اذ یخالف مقتضی العقد وهو شرکة الخارج ثم اذا فسدت فالخارج کله لرب البذر وعلیه اجر مثل العمل لصاحب العمل (فصولین ٣٠)

زید عمروه جفتلکمده اولان اوکوزلرم و آلاتم ایله بنم تخممی تارلالرمده زرع ایله حاصل اولان محصولدن بن تخممی الوب محصولك ماعداسی سنك اولوب باکه سنه ده شوقدر راجقه و یردیوب عمرودخی راضی اولوب بعده زیدك تخمنی وجه محرر اوزره زرع ایدوب محصول حاصل اولدقده زید نادم اولمغله عمروه عملنك اجر مثلنی و یروب جمله محصولی ضبط ایتمك استدکده عمرو راضی اولمیوب عقد مزبوره بناء جمله محصولی بن قبض ایدوب ساکه اولقدر راجقه و یررم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرنقله من التنویر والفصولین)

زید عمروه جفتلکمده اولان اوکوزلرم و آلاتم ایله بنم تخممی تارلالرمده زرع ایله حاصل

اولان محصولدن بر تخمی الوب محصولك ماعداسنی سنك اولوب بكا سنده شوقدر اقچه و یر دیوب عمرو دخی راضی اولوب بعده زیدك تخمنی وجه محرر اوزره زرع ایدوب محصول حاصل اولسه زید مبلغ مزبوری الیوب محصولدن عمروك عمننك اجر مثلندن ماعداسنی عمرودن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مرتقله من التنویر والفصولین)

تخم وارض زیدك عمل و بقر عمروك اولوب خارج بینلرنده برابر اولمق اوزره زید وعمرو عقد مزارعه ایتدكلرند نصكره عمرو وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول حاصل اولدقده زید محصولك جمله سنی تغلبا قبض ایلسه عمرو حصه سنی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(واذا صحت فالخارج على الشرط (تنویر الابصار)

عمل زیدك تخم وارض و بقر وآلات عمروك اولوب خارج بینلرنده برابر اولمق اوزره زید وعمرو عقد مزارعه ایتدكلرند نصكره زید وجه محرر اوزره عمل ایدوب محصول حاصل اولدقده متغلبه دن بكر اول محصولی تغلبا حیوانلرینه یدیروب زید دفعه قادر اولماسه عمرو حصه سنی بكره تضمین ایتمیوب عقد مزبوره بناء زیده تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(الغلة فی المزارعة مطلقا امانة فی ید المزارع فلا ضمان لو هلكت ومثله المعاملة (تنویر الابصار فی المزارعه) الامانة لا تضمن الا بالتعدی (محیط سرخسی فی ضمان الاجیر)

﴿ كتاب المساقاة ﴾

(هی لغة مفاعلة من السقی وشرعا دفع الشجر الی من یصلحه بجزء من ثمره وهی كالمزارعة (درر فی المساقاة)

زید باغنی عمروه و یروب حاصل اولان اوزم بینلرنده برابر اولمق اوزره وجه شرعی اوزره عقد مساقات ایتدكلرند نصكره عمرو باغی تیمار ایدوب اوزم حاصل اولدقده اوزمك جمله سنی عمرو اخذ واستهلاك ایدوب بعده عمرو زیدك حصه سنی ضامن اولمدین فوت اولسه زید حصه سنی عمروك تركه سندن تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وهی كالمزارعة فی انها باطلة عند ابی حنیفة رحمه الله تعالى خلافا لهما وان الفتوى على صحتها وشروطها كشروطها الممكنة ههنا كاهلیة العاقدین و بیان نصیب العامل والتخلیة بین الاشجار والعامل والشركة فی الخارج وماعداها من الشروط المذكورة فیها لا تجری ههنا (درر فی المساقاة) ولو دفع غراسا فی ارض لم تبلغ الثمرة على ان یصلحها فما خرج كان بینهما تفسد هذه المساقاة ان لم یذكرا اعواما معلومة وان ذكرا ذلك صح (الدر المختار فی المساقاة)

زید عمروه بنم عرصه مده كرومی غرس ایدوب باغ ایله عرصه وكروم بیننمزده مشترك اولسون دیمكله عمرو دخی زیدك كرومنی اول عرصه ده غرس ایدوب باغ ایلسه زید عمروه عملنك اجر مثلنی و یروب باغی مستقلا ضبطه

قادر اولور می * الجواب * اولور

رجل دفع الى رجل ارضا بيضاء سنين معلومة على ان يغرسها نخلا او شجرا او كرما على ان ما رزق الله تعالى من نخل او شجر او كرم فهو بينهما نصفان وعلى ان تكون الارض بينهما نصفين ايضا فهو فاسد فان قبضها وغرسها غراسا من عنده فاخرجت ثمرا كثيرا كان جميع الثمر والاشجار لصاحب الارض وللغارس على رب الارض قيمة غراسه واجر مثله فيما عمل والمسئلة فى كتاب الاجارات وكذا لو كان الغراس من قبل صاحب الارض وشرطا ان ما خرج من ذلك يكون بينهما نصفين وعلى ان للعامل على رب الارض مائة درهم او كر حنطة وسط او شرط ان يكون الارض بينهما نصفين
(خانيه فى المعاملة ملخصا)

زيد عمروه شو قدر كل فدانى و يروب بنم عرصه مده غرس ايدوب باغچه ايله عرصه و فدان بيننزده مشترك اولسون ديمكله عمرو زيدك فدانلرينى عرصهٔ مزبوره ده غرس ايدوب باغچه ايلسه زيد عمروه عملنك اجر مثلنى و يروب باغچه يى مستقلا ضبطه قادر اولور می * الجواب * اولور (مر نقله من الخانيه)

﴿ كتاب الذبائح ﴾

(الذبيحة اسم ما يذبح من النعم اى ما من شانه ان يذبح كالذبح بالكسر والذبح بالفتح قطع الاوداج جمع ودج بالتحريك مجرى الدم وهو ودجان فقط بينهما الحلقوم والمرى ففيه تغليب وتعميم المنحر ايضا وشرطه كون الذابح على ملة التوحيد اعتقادا او دعوى وكونه حلالا خارج الحرم فى حق الصيد (الدر المنتقى)

كتابى اولوب شرائط ذبحى مراعى اولان زيد يهودينك ذبيحه سى حلال اولور می * الجواب * اولور

وكذلك ذبيحة اليهود والنصارى حلال (خانيه فى الصيد والذبائح) ولا يحل ذبيحة تارك التسمية عمدا وان تركها ناسيا يحل والمسلم والكتابى فى ترك التسمية سواء كذا فى الكافى
(هنديه فى الاول من الذبائح)

﴿ كتاب الكراهية والاستحسان ﴾

تكلموا فى معنى المكروه والمروى عن محمد رحمه الله تعالى نصا ان كل مكروه حرام الا انه لما لم يجد فيه نصا قاطعا لم يطلق عليه لفظ الحرام وعن ابى حنيفة وابى يوسف رحمهما الله تعالى انه الى الحرام اقرب كذا فى الهداية وهو المختار هكذا فى شرح ابى المكارم هذا هو المكروه كراهة تحريم واما المكروه كراهة تنزيه فالى الحلال اقرب
(هنديه فى الكراهية)

هند اوكى قزى زينبك زوجى زيد اجنبيه كورنمك جائز اولور می * الجواب * اولمز (وينظر من الاجنبية ولو كافرة مجتبى الى وجهها وكفيها فقط للضرورة
(الدر المختار فى الحظر والاباحة)

هند رضاعا اوغلى عمروه محرم اولوب كورنمك جائز اولور می

* الجواب * امن اولیجق اولور

(ومن حرم شیء من لا یحل له نکاحها ابداً بنسب او بسبب ولو بزنا الی الرأس والوجه والصدر والساق والعضد ان امن شهوته وشهوتها ایضاً ذکره فی الهدایة فمن قصر علی الاول فقد قصر ابن کمال والا لا (الدر المختار فی الحظر والاباحة)

زید بالبیع تملک جاریه سی هندی وطئ ایلسه هندک وطئی عمروه حلال اولورمی * الجواب * اولماز

(وزاد بحرمة المصاهرة المحرمات الاربع حرمة المرأة علی اصول الزانی وفروعه نسبا ورضاعا وحرمة اصولها وفروعها علی الزانی نسبا ورضاعا کما فی الوطئ الحلال (البحر الرائق فی المحرمات)

هند آزادلوسی زید اجنبی یه محرم اولوب کورنمك جائز اولورمی * الجواب * اولماز (والعبد مع سیدته کالاجنبی (ملتقی فی الکراهیة)

خیر اهالیك برسوقده بنا ووقف ایلدیکی سبیل خانه دن صو ایچمکده فقراء واغنیاء مساوی میدر یوخسه اغنیایه جائز دکلمیدر * الجواب * اغنیایه دخی جائزدر

(الوقف علی ثلاثة اوجه وجه یختص به الفقراء ووجه یکون للاغنیاء ثم للفقراء ووجه یستوی فیه الفقراء والاغنیاء کالرباطات والخانات والمقابر والمساجد والسقایات والقناطر لان الغنی یحتاج الی هذه الاشیاء کالفقیر (قنیه فی الوقف)

زید طبیب مسلم هند مریضه یه سنك مرضکه دوا انجق شرب لبن آدمی ایله اولور دیسه هند زینب مرضعه نك لبنی شرب ایتمك ایله تداوی ایتمك جائز اولورمی * الجواب * اولور

(ولا بأس بان یستعط الرجل بلبن المرأة ویشربه لدواء وفی شرب لبن المرأة للبالغ من غیر ضرورة اختلاف المتأخرین (قنیه فی الاکل من الکراهیة) وکذا کل تداو لا یجوز الا بطاهر وجوزه فی النهایة بمحرم اذا اخبره طبیب مسلم ان فیه شفاء ولم یجد مباحا یقوم مقامه (الدر المختار فی الحظر والاباحة)

هند حامله ایکن مدت حملی طقوز آی اولدقده هند وفات ایدوب بطننده اولان ولد حرکت اوزره اولمغله حیاتی معلوم اولسه هندك جانب ایسرندن بطنی شق اولنوب ولد اخراج اولنمغه مساغ شرعی وارمیدر * الجواب * واردر

(حامل ماتت وولدها حی یضطرب شق بطنها من الایسر ویخرج ولدها (الدر المختار فی الجنائز)

هند متوفاتك قارننده حاملی ولد اولسه صو ل بوکرندن یاروب چیقارمق لازم اولورمی * الجواب * اولور (مر نقله آنفا)

نشق وکبره تعبیر اولنور حیوانات تزسنك بیعی جائز اولورمی * الجواب * اولور

(وجاز بیع السرقین والانتفاع کالبیع (ملتقی فی الکراهیة)

زید واقف برمحلده بنا ووقف ایلدیکی سبیل خانه نك صوینی انتفاعی ابناء سبیله

شرط وتعيين ايلسه اول صودن ابناء سبيلك اغنياسي دخي انتفاع ايتمك جائز اولورمي * الجواب * اولور

(الوقف على ثلاثة اوجه اما للفقراء او للاغنياء ثم للفقراء او يستوى فيه الفريقان كرباط وخان ومقابر وسقايات وقناطر ونحو ذلك كمساجد وطواحين وطست لاحتياج الكل لذلك بخلاف الادوية فلم يجز للغنى بلا تعميم او تنصيص فيدخل الاغنياء تبعا للفقراء (الدر المختار فى الوقف)

جامده استعمال اولنوب چركاب وكاريزه مخلوط اولمغله صو وصفندن چيقوب متنجس اولان صويى خيار وقباق وباذنجان وسائر سبزوات بستاننه اجرا ايدوب اول مزروعاتى صوارمق جائز اولورمي * الجواب * اولماز

(وغسالة الثوب النجس ان تغير طعمها او لونها او ريحها يحرم الانتفاع بها كالبول والا يجوز فى غير الشرب والتطهير كبل الطين وسقى الدواب (من كراهية القنية فى الانتفاع بالاشياء النجسة)

ابو السعود عليه رحمة الودود حضرتلرندن برقصبه مقبره سنده دفن اولنان موتادن زيد متوفى جازو اولمغله كيجه لرده بعض كمسنه لرك منزللرينه واروب يا فلان يا فلان ديو ندا ايتمكله اول كمسنه لر فوت اولوب بو وجه اوزره تلف نفوس ناسه سبب اولديغى مشهور ومتواتر اولوب عامه يه ضررى متحقق اولسه بونك دفعنه چاره ندر ديو استفتا اولندقده جوابلرنده زيد مزبورقبرندن اخراج ورأسى قطع اولنور كرضررى مندفع اولمازسه احراق اولنور ديو افتى بيورمشلر جواب مزبوره اصله مبتنى اولوب بو وجه اوزره عمل اولنمقده بأس وارميدر * الجواب * بو خصوصده معتبرات فروع فقهيه ده بومسئله كورلمامشدر لكن جواب مذكور كتب اصولده مسطور اولان يتحمل الضرر الخاص لاجل دفع ضرر عام دخى اذا تعارض مفسدتان روعى اعظمها ضررا بارتكاب اخفهما اصللرى اوزرينه مبتنى در جواب مذكور ايله عمل اولنمقده بأس يوقدر

(ولايخفى ان هذا الجواب لايطابق السؤال اذ لايفهم اصلا من الاصلين المذكورين جواز دفع الضرر على الوجه الذى افتى به المولى المرحوم ابو السعود (لمرتبه الفقير)

﴿ كتاب الشرب ﴾

(فهو لغة الماء المشروب واليه اشار بقوله هو النصيب من الماء الجارى او الراكد للحيوان او الجماد وشرعا نوبة الانتفاع بالماء سقيا للزراعة او الدواب (كذا فى الدر المنتقى)

زيدك باغچه سنك برنهردن حق شربى اولمغله زيد انجق حق شربنى عمروه ثمن معلومه بيع وقبض ثمن ايلسه بيع مزبور صحيح اولورمي * الجواب * اولماز

بو صورتده زيد ثمن مزبورى عمروه رد ايدوب نهر مرقومدن باغچه سنى كالاول سقى ايتمكه قادر اولورمي * الجواب * اولور

(ولا يباع الشرب ولا يوهب ولا يوجر ولا يتصدق به لانه ليس بمال متقوم فى ظاهر الرواية وعليه الفتوى (الدر المختار فى الشرب)

زيد وعمروك بينلرنده مشترك بر نهر صغيرك قربنده بكرك باغى اولوب لكن اول باغك نهر مزبوردن شربى اولمسه بكر مجرد نهر مزبور قربنده اولمغله بندنجى اول باغى نهر مزبوردن سقى ايدرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى فتاوى القاضى الامام نهر لقوم ولرجل ارض بجنبه ليس لها شرب من هذا النهر كان لصاحب الارض الذى ليس له شرب منه ان يشرب ويتوضأ ويسقى دوابه من هذا النهر وليس له ان يسقى ارضه منه اوشجرا اوزرعا (خلاصه فى الشرب)

زيدك دكرمنى خرقندن جريان ايدن صو ايله طرفنده باغچه لرى اولان برقاچ كسنه لر ايام صيف وستاده اون كونده بركره باغچه لرينى سقى ايده كلوب سائر كونلرده بنده دكرمنه جريان ايدوب وضع قديم بويله ايكن اولكسنه لر ايام صيفده هركون باغچه لرينى سقى ايدرز ديوب وضع قديمى تغييره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ماكان قديما يترك على حاله ولا يتغير الا بحجة (خانيه فى الشرب) يبقى القديم على قدمه اذ الاصل بقاء ماكان على ماكان لغلبة الظن المسلمين بانه ماوضع الا بوجه شرعى (فتاوى خيريه فى الحيطان)

زيد منزلنه اجرا ايده جكى صو بى عمروك منزلنه جريان ايدن صو يك ملك مجرا سندن بغير حق اجرا مراد ايلسه عمرو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(والفقه فيه ان يفعل ذلك يصير مستعملا لملك الغير بغير اذنه فيمنع وهذا مما لا شبهة فيه (خيريه فى الحيطان)

زيدك منزلنه جريان ايدن صو قديمدن بحق عمروك منزلنه جريان ايدن صو يك مجراسندن جريان ايده كلمشيكن عمرو زيده بعد اليوم راضى اولمام آخر يردن اجرا ايله ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (من نقله من الخانيه)

بر وقف چشمه يه جريان ايدن صو قديمدن بحق كندكله زيدك منزلى ايچندن جريان ايدركن زيد كندنكى تغلب ادلوب صو بى استعمال ايدر اولسه چشمه متوليسى عمرو كندنكى قپايوب زيدى منع مراد ايتدكده زيد مجرد منزلم ايچندن مرور ايتمكله حقم اولمش اولور ديو عمرو ى دفعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(لا يجوز التصرف فى مال غيره بلا اذنه ولا ولايته الا فى مسائل مذكورة فى الاشباه (الدر المختار فى الغصب)

برمحله ايچندن جريان ايدوب اهاليسك ايچه كلدكلرى صويك اوزرينه اهاليدن زيد وعمرو بركنيف احداث ايدوب صو بى تلويث ايدر اولسه لر سائر اهالى حاكمه اعلام ايتدكلرنده حاكم زيد وعمروه كنيفلرينى قلع ايتدرمكه قادر اولورمى *الجواب * اولور

(بالوعة قديمة لرجل على نهر الشفعة تدخل فى سكة غير نافذة قال ابو بكر البلخى لا عبرة

للقديم والحديث في هذا ويؤمر برفعه فان لم يرفع يرفع الامر الى صاحب الحسبة ليأمره بالرفع (من شرب الخانية في الانهار)

زيدك باغندن نبوع ايدوب قديمدن اول باغه مالك اولنلر انتفاع ايده كلدكلرى صويى عمرو بغير حق مجراى قديمندن اخراج وكندى باغنه اجرا ايتمكله زيدى انتفاعدن منع ايلسه زيد عمروى اجرادن منع ايدوب كالاول انتفاعه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وليس لاحد ان يسقى ارضه او زرعه من نهر الغير او عينه او قناته اضطر لذلك اولم يضطر (خانيه في الشرب)

قديمدن بحق برقصبه قربنده اولان ميرى چلتكه جريان ايدن صويى قصبهٔ مزبوره اهاليسندن برقاچ كمسنه‌لر بغير حق مجراى قديمندن اخراج ايدوب آخر يره اجرايه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(يبقى القديم على قدمه اذ الاصل بقاء ماكان على ماكان (خيريه في الحيطان)

زيدك قديمى دكرمننك التى يانده عمروك دكرمنى اولوب ايكيسى برصوايله اشلرلكن عمرو دكرمننك بندينى هدم ايدوب مجددا بنا ايتدكده طرز اول اوزره بنا ايتميوب زيدك دكرمننه قريب يرده بنا ايتمكله صوقاروب زيدك دكرمننك دورانه مانع اولوب ضرر بيني اولسه زيد ضرر بيني عمروه دفع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولايمنع الشخص من تصرفه في ملكه الا اذا كان الضرر بجاره ضررا بينا فيمنع من ذلك وعليه الفتوى (الدر المختار في القضاء)

زيد منزلنه صو كتورمك مراد ايتدكده اول صويى برمسجد شريفه جريان ايدن صويك وقف قنواتنه بغير حق الحاق مراد ايلسه متولى زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولور (مرنقله من الدر المختار والخيريه)

زيدك منزلنك صويى قورشون بورى ايله برطريق عامدن جريان ايدركن برمدرسه‌نك كنيفى چركابنى اجرا ايتمك ايچون متوليسى عمرو اول طريق عامده قورشون بورينك التنده متقاطعا كاريز حفر ايدوب اول قورشون بورى ايله كاريزك ماييننده كاركير بنا ايتمكله كاريزك چركابنك اثرى صويه واصل اولميه جغى متحقق ايكن زيد مجرد صويك التندن كاريز حفر ايدوب چركاب اجرا ايتديككه راضى اولمام ديو عمروى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(احدث في الطريق ظلة لكل احد الرفع والمنع اضر ام لا وقال محمد رحمه الله تعالى اذا لم يضر يمنع ولايرفع وقال الثانى رحمه الله تعالى اذا لم يضر لايمنع ولايرفع (بزازيه في الحيطان)

زيدك ملك خاننك چركابى قديمدن بحق طاش قپاقلى كاريز ايله طريق عامدن كچركن عمرو برچشمه بنا و وقف ايدوب چشمه‌نك صوينى طريق عامدن زيدك كاريزى اوزرندن قنواتله عرضا اجرا ايتدكده چركابك اثرى صويه واصل اولماز ايكن زيدك

كاریزینی تغلباقیاسه زید اول کاریزی کاذول اجرایه قادر اولورمی * الجواب * اولور
ماکان قدیما یترك علی حاله ولا یتغیر الا بحجة (خانیه فی الشرب)

بر خرقدن جریان ایدن صو زیدك دکرمننه بعده عمروك دکرمننه جریان ایدرکن اول خرقك طرف اعلا سنده بعض مواضعی بوزیلوب کری واصلاحه محتاج اولمغله زید عمروه علی الاشتراك کری واصلاح ایدهلم دیوب عمرو امتناع ایتمکله زید عمروه مراجعت ایتمک اوزره امرحاکمه مانندن قدر معروف شوقدر اقجه صرف ایدوب خرقی کری واصلاح ایلسه زید مصروفندن عمروه اصابت ایدن مقداری استیفا ایدنجه عمروی صوایله انتفاعدن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(م فی النهر الخاص او اراد بعض الشرکاء الکری وامتنع الباقون قال ابو بکر بن ابی سعید البلخی لا یجبرهم الامام ولو حفره الذین طلبوا الحفر کانوا متطوعین وقال ابو بکر الاسکاف یجبرون علی ذلك وذکر الخصاف فی النفقات ان القاضی یأمر الذین طلبوا الکری بالکری فاذا فعلوا ذلك کان لهم منع الاخرین عن الانتفاع به حتی یدفعوا الیهم حصصهم من مؤنة الکری وهکذا روی عن ابی یوسف رحمه الله تعالی
(خانیه فی اواخر الشرب)

زید عمروك اذنیله عمروك منزلنه کیروب منزل ایچنده اولان عمروك صوقیوسندن برمدت صو السه حالا عمرو زیدی منع مراد ایتدکده زید عمروه مجرد وجه محرر اوزره برمدت کیروب صو المغله قیوده حقم اولمش اولور اولیله او یچق البته منزله کیروب صو الورم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(ولو کانت البئر او العین او الحوض فی ملك رجل فله ان یمنع من یرید الشفة من الدخول فی ملکه اذا کان یجد ماء آخر بقرب هذا الماء فی غیر ملك احد لانه لا یتضرر به وان کان لا یجد ذلك یقال للرجل اما ان تخرج الماء الیه او تترکه لیأخذ بنفسه (کافی النسفی فی الشرب) وللمبیح الرجوع عنها (خیریه فیما یحدث فی الطریق)

زیدك منزلی کنیفنك جرکابی اخر ملك منزلنك کنیفی کاریزندن قدیمدن آقه کلمش دکل ایکن حالا زید منزل اولك جرکابنی منزل ثانینك کاریزندن برمدت اجرا ایتدکدنصکره زید منزل اولی عمروه منزل ثانی بی بکره بیع ایتدکده منزل اولك جرکابی منزل ثانینك کاریزندن اجراسی شرط اولنماسه حالا بکر عمروی اجرادن منع ایتمک استدکده عمرو مجرد وجه محرر اوزره زید اجرا ایتمکله بندخی اجرا ایدرم دیوب بغیر وجه منزلی جرکابنی بکرك منزلی کاریزندن اجرایه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(داران لرجل مسیل ماء سطح احدیهما علی الاخری فباع التی علیها المسیل بکل حق هو لها ثم باع الدار الاخری من رجل آخر فاراد المشتری الاول ان یمنع المشتری الثانی عن اسالة الماء علی سطحه ذکر فی الاصل ان له ذلك الا ان یذکر البایع وقت البیع الاول ان مسیل الماء التی لم یبع یکون له فی الدار التی باعها (خانیه فی الشرب)

زیدك منزلنده اولوب ملکی اولان کاریزه جاری عمروك حق اجراسی یوغیکن عمرو

مېزلنك كنيفى چركابى زيدك اذنيله برقاج سنه زيدك كاريزينه اجرا ايدوب بعده زيد منزلنى بكره ثمن معلومه بيع وتسليم ايتدكده عمروك كنيفى چركابنك اول كاريزه اجراسى شرط اولنماسه حالا بكر عمروى منع مراد ايتدكده عمرو مجرد زيدك اذنيله برقاج سنه اجرا ايتمكله بنم ايچون حق اجرا ثابت اولمش اولوردېو كنيفى چركابنى بكرك كاريزينه اجرايه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(رجل اذن لجاره فى حفر سرداب تحت داره ثم باع داره فللمشترى رفع السرداب الا اذا شرط فى البيع ترك ذلك فحينئذ لايكون له ذلك (حاوى الزاهدى فى الدعوى وكذا فى حيطان الخلاصه)

زيد ملك منزلنده صوقيوسى حفر ايتمك مراد ايتدكده جارى عمرو حفر ايده جكك قيوقيومك صوينى جذب ايدرديو زيدى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وكذلك لصاحب الساحة ان يتخذ فيها بئر ماء لانه يتصرف فى خالص ملكه وينتفع به انتفاع مثله (المحيط البرهانى فى اخر الكتاب) لانه غير متعد فيما صنع والماء تحت الارض غير مملوك لاحد فليس له ان يخاصمه فى تحويل ماء بئره الى بئر الثانى (كذا فى الدرر فى احياء الموات)

زيد ملك بستاننده جارى عمروك بستان قپوسنه يكرمى برذراع بعدى اولان موضعده قيو حفر ايتمك استدكده عمرو قيومك صوينى جذب ايدرديو بغير وجه زيدى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز (مرنقله آنفا)

انهار غير مملوكه دن اولوب بر قريه قربنده جريان ايدن نهر كبيردن قريهٔ مزبوره اهاليسى تارلالرينى سقى ايتمك استدكلرنده كمسنه يه ضررى يوغيكن التى باننده اولان قريهٔ اخرى اهاليسى مجرد راضى اولمازز ديو مزبورلرى منعه قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(الانهار العظام كالفرات ودجلة غير مملوكة ولكل واحد فيها حق الشفة والوضوء ونصب الرحى وكرى نهر الى ارضه ان لم يضر بالعامة (ملتقى فى احياء الموات)

بر محلدن نبوع ايدن صويك بر ماصوره سى زيدك منزلنه اوچ ماصوره سى بر وقف چشمه يه بحق جريان ايدركن اول صويه منبعندن قلت كلوب انجق ايكى ماصوره صو نبوع ايدر اولسه چشمه متوليسى زيده موجود اولان صويك ربعى سنك منزلكه ثلثهٔ ارباعى چشمه يه اجرا اولنسون ديركن زيد راضى اولميوب بغير وجه بر ماصوره صوينى تماما منزلمه اجرا ايدرم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(مرنقله من غصب الدر المختار وحيطان الخيريه)

زيدك منزلنه جريان ايدن صوقنواتله عمروك ملك منزلى عرصه سندن جريان ايدوب عمرو دخى عرصه سنده كاريز حفر ايدوب چركابنى كاريز ايله قنواتدن برزراع اشاغيدن كچورمك استدكده كاريزك قنواته اصلا ضررى يوغيكن زيد مجرد راضى اولمام ديو تعنتا عمروى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(اعلم ان للانسان ان يتصرف فى ملكه بما لم يضر لغيره ضررا بينا وعليه الفتوى
(منح فى القضاء)

برقريه يه جريان ايدوب اهاليسى انتفاع ايده كلدكلرى نهراوزرينه زيدكرمن احداث ايلسه اهالى يه ضررى اولمغله اهالى زيد ه بناسنى قلع ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(بنى حائطا على الفرات وتبنه عليه رحى او بنى فى طريق العامة فخ صمه احد ولو من اهل الذمة غير العبيد والصبيان يقضى عليه بهدمه ضر بالعامة اولا قال (ص) لا يقضى بهدمه لولم يضر (فصولين فى الخامس والثلثين)

بر نهر عظيمدن برى بردن اسفل برقاچ نهرمنشعب اولوب قوم معلوملرك نهرمزبوردن حصص معينه لرى اولوب قديمدن وضع معين اوزره جريان ايدركن اول نهرلك جانب اسفلنده اولنلر بعض اوقاتده مياهه قلت كلوب بزم اراضيمزه صوقبل كلوردبوجانب اعلاده اولان انهارك اغزى كوبى سد ايدوب وضع قديمى تغيير ايله نهرك صوينى اراضيلرينه اجرايه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وسئل ابو نصر عن نهر بين قوم يأخذ الماء من النهر الاعظم فمنهم من له فيه كونان ومنهم من له ثلاث كوى فقال صاحب الاسفل لصاحب الاعلى انكم تأخذون من الماء اكثر من نصيبكم لان كثرة الماء ودفقه يكون فى اعلى النهر فيدخل فى كواكم شئ كثير ونحن لا نرضى بذلك ونجعل لكم اياما معلومة ونسد فى ايامكم كوانا ولنا ايام معلومة وانتم تسدون فيها كواكم قال ليس لهم ذلك ويترك على حاله كما كان قبل
(من شرب الخانيه فى الانهار)

زيد منزلنه اجرا ايتديكى صو بروقف چشمه نك مجراسندن چشمه متوليسنك اذنيله اجرا ايدوب چشمه نك اصل صوينه نقصان ترتب ايتميوب وقفه ضررى اولمغله متولى راضى ايكن قربنده اولان محله اهاليسندن بعض كمسنه لر زيده صو يكى چشمه نك مجراسندن اجرا ايتديككه راضى اولمازز ديسه لر كلاملرينه التفات اولنورمى * الجواب * اولنماز
(الناظر وكيل الواقف (اشباه فى الوقف)

﴿كتاب الحيطان﴾

الحائط البستان واصله ما احاطه به وهو فى حديث رافع وحديث كشف الفخذ واختصام ابى بن كعب الى زيد حيث قال ابى حائطى اى ادعى حائطى اوحائطى الذى تعرفه ملكى وقولهم هذا احوط اى ادخل فى الاختياط شاذ (مغرب اللغة)

زيد وعمروك منزللرى بينده واقع اولوب مزبورلردن برينك وضع يدينه علامت مشتمل اولميان ديواراچون زيد مستقلا بنم ملكم اولوب يدمده در ديو دعوى عمرودخى مستقلا بنم ملكم اولوب يدمده در ديو دعوى ايدوب لكن طرفينك بينه لرى اولميوب هر برى آخرك طلبيله تحليف اولندقده نصكره اول ديوار مزبورلر يدلرنده على الاشتراك السوى

ترك وابقا اولنورمی * الجواب * اولنور
(وان لم يكن متصلا بنا ئهما ولم يكن لهما عليه شئ من الجذوع وغيرها فانه يقضى بالحائط بينهما اذا عرف كونه فى ايديهما قضاء ترك وان لم يعرف كونه فى ايديهما وادعى كل واحد منهما انه ملكه وفى يده يجعل فى ايديهما كذا فى المحيط (هنديه فى العاشر من الدعوى)
رجلان تنازعا فى دار كل واحد منهما يدعى انها له وفى يديه ذكر محمد فى الاصل ان على كل منهما البينة والايمان (خانيه فى دعوى الدور والاراضى)
سكهٔ غيرنافذه دن منشعبه اولان سكهٔ غيرنافذه نك اربابى سكهٔ غيرنافذه نك رأسنى سدايدوب منزللرينه الحاق ايتمك مراد ايلسه لرماره من بورلرى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(ليس لاهل السكة ان ينصبوا على رأس سكتهم دربا ويسدوا رأس السكة لان مثل هذه السكة ولوكانت ملكا ظاهرا لكن للعامة فيها نوع حق وهو انه اذا ازدحم الناس فى الطريق كان لهم ان يدخلوها حتى يخف الزحام
(فصولين فى الخامس والثلثين)
سكناسى علمايه مشروطه وقف منزلك عرصه سى اوزرينه زيدك منزلنك صجاغى صويى بحق قديمدن اقه كلش ايكن حالا اول وقف منزله توجيه حاكم ايله متصرف اولان عمرو عرصهٔ مزبوره اوزرينه بنا احداث ايدوب زيدك منزلى صجاغنك طمله سى جريانه ضررى يوغيكن عمرو راضى اولمام ديو زيده بناسنى قطع ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(داران لجارين سطح احدهما اعلى والاخر اسفل ومسيل الاعلى على السفلى اراد مالك السفلى اعلاءها وان يبنى عليها له ذلك ولا يملك الاعلى منعه بل يطالبه حتى يسيل ماؤه الى طرف الميزاب (بزازيه فى الحيطان) يبقى القديم على قدمه (خيريه)
زيد ايله عمروك منزللرى اراسنده اولوب زيدك ملكى اولان منزلى زيد هدم ايدوب يرينى باغچه ايتمكله زيدك منزلندن عمروك منزلنك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولسه عمرو زيده حواله سنى دفع ايتدرمك مراد ايتدكده زيد عمروه مجرد سنك منزلك مرتفع اولمغله حواله يى دفع با كه لازم اولماز ديوب حواله سنى دفعدن امتناعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(حائط بينهما ولاحدهما بنات وعورات لايجبر على العمارة قال الفقيه لابد من سترة بينهما فى هذا الزمان لان هذا الزمان زمان فساد والزمان الاول زمان صلاح قال القاضى الامام فخر الدين لايجبر الآبى على العمارة غير ان الحاكم يأمره باتخاذ السترة وذكر فى المنية قيل فى زماننا يجبر والفتوى اليوم على الجبر لانه لابد ان يكون بينهما حاجز والاول قول العلماء وهو القياس (جامع الفتاوى فى القسمة)
زيدك ملك منزلنده احداث ايتديكى فوقانى اوطه سنك پنجره لرندن عمروك مقرنسوان اولان مواضعى كورينوب حواله سى اولمغله زيد پنجره لرينك اوكنه تخته پرده چكوب

حواله سنی دفع ایلسه عمرو راضی اولمیوب پنجره لر یکی طاش دیوار ایله دیو جبره قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ولا یمنع الشخص من تصرفه فی ملکه الا اذا کان الضرر بجاره ضررا بینا فیمنع من ذلك وعلیه الفتوی (الدر المختار فی القضاء)

زید بر مدرسه اوطه سنك پنجره سندن قارشو مرتفع بنا احداث ایتمکله اوطه زیاده قرانلق اولوب ضرر بینی اولسه مدرسه متولیسی عمرو زیده ضرر بینی دفع ایتدرمکه قادر اولور می * الجواب * اولور (مرنقله من الدر المختار)

زیدك ملك منزلنده احداث ایتدیکی فوقانی اوطه سنك پنجره سندن جاری عمروك منزلنده تمتد سکنی اولوب مقر نسوان اولان ساحه سی کورینوب حواله سی اولسه عمرو زیده حواله سنی دفع ایتدرمك استدکده زید ساحه یه حواله اولمازدیو امتناعه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(وفی التهذیب فاما صاحب البناء لو فتح کوة فی ساحة ونحوها لا یمنع والفتوی علی انه ان کان الکوة للنظر والساحة موضع النساء یمنع (تاتارخانیه فی الکراهیة)

زیدك منزلی محترق اولدقده منزلندن یوقاریده واقع عمروك منزلی دخی محترق اولوب بعده زید منزلنی بنا ایتدکده وضع قدیمی اوزره بنا ایتمیوب منزلك اوکنی عمروك منزلی جانبنه بنا ایتدکدنصکره عمرو دخی منزلنی وضع قدیمی اوزره بنا ایتدکده زیدك وجه محرر اوزره اولان بناسندن ناشی عمروك منزلندن زیدك منزلنده مقر نسوان اولان مواضعی کورینوب حواله سی اولسه زید حواله سنی کندی دفع ایتمیوب عمروه دفع ایتدرمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(یبقی القدیم علی قدمه (خیریه فی الحیطان)

زیدك منزلنده احداث ایتدیکی اوطه سنك پنجره سندن جاری عمروك منزلنده مقر نسوان اولان حولیسی کورینوب حواله سی اولسه عمرو زیده حواله سنی دفع ایتدرمکه قادر اولور می * الجواب * اولور

(الساحة اذا کانت مجلس النساء والکوة تشرف علیها یؤمر صاحبها بسدها وعلیه الفتوی (مضمرات فی الحیطان)

زیدك منزلنده احداث ایتدیکی صفه سندن جاری عمروك مقر نسوان اولان مواضعی کورینوب حواله سی اولسه عمرو زیده حواله سنی دفع ایتدرمکه قادر اولور می * الجواب * اولور (مرنقله من التاتارخانیه والمضمرات)

بر وقف عرصه نك متولیسی زید عرصه مزبوره یه متصل اولان طریق عامك ایکی جانبنه بنا وطریق عامی سد ایدوب عرصه مرقومه یه الحاق ایلسه ماره اول بنایی زیده قلع ایتدروب کالاول مروره قادر اولورلر می * الجواب * اولورلر

(اراد ان یحدث ظلة فی طریق العامة وهی لا تضر بالعامة الصحیح من مذهب ابی حنیفة رحمه الله تعالی ان لکل من المسلمین حق المنع والطرح وقال (م) له حق المنع لا الطرح

وقال (س) ليس له كلاهما اولو ضر فلكل منهم حق المنع والطرح والدفع

(فصولين فى الخامس والثلثين)

برقاج كسنه لر منزللرينك چركابنى بر مسجد شريفك داخلنه اجرا ايدر اولسه لر حاكم مز بورلرى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(يفهم مما مر وهذا مما لاشبهة فيه)

زيد منزلنده احداث ايديكى بدستخانه نك صوينى جارى عمروك منزلنه ميزاب ايله بغير حق اجرا ايدر اولسه عمرو زيدى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(قال ولو كان لرجل ميزاب فى دار رجل فاراد ان يسيل فيه الماء فمنعه رب الدار فليس له ان يسيل فيه حتى يقيم البينة ان له فى هذه الدار مسيل

(مبسوط السرخسى فى دعوى الحائط)

زيد ملك منزلنده جارى عمروك پنجره سى قر بنده فوقانى بنا احداث ايتمكله عمروك پنجره سنى قپادوب عمروك منزلى زياده قرا كولق اولمغله ضرر بينى اولسه عمرو زيدك ضررينى دفع ايتدرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(الضرر البين ان يسد ضوء الجار بحيث لايمكنه قراءة القرأة والكتابة كما افاده صاحب المنح وبه افتى المرحوم ابو السعود والذى يظهر لى من تتبع كلامهم ان الضرر البين مايضر البناء او يمنع الضوء او يمنع السكنى بكثرة الدخان ونحو ذلك واما منع الهواء والشمس فى ظاهر الرواية ليس له المنع وبه يفتى وقال النصير والصفار له المنع كذا فى المجتبى

(من قسمة شرح الوهبانية لابن الشحنة)

زيد ملك عرصه سنده بر چشمه يابمق مراد ايتدكده قر بنده منزللرى اولان كسنه لره ضررى يوغيكن مجرد منزللريمز قر بنده بنا اولنديغنى استمز ديو زيدى منعه قادر اولور لر مى * الجواب * اولماز لر

(ولا يمنع الشخص من تصرفه فى ملكه الا اذا كان الضرر الحاصل من تصرفه المتعلق بغيره ضررا بينا فيمنع من ذلك اعلم ان للانسان ان يتصرف فى ملكه بما لم يضر لغيره ضررا بينا وعليه الفتوى (منح الغفار فى كتاب القاضى)

زيدك ملك دكانى اوزرنده قديمدن عمروك اوطه سى اولوب دكان ايله اوطه حريقده محترق اولدقدنصكره زيد دكانى بنا ايدوب عمرو دخى اوطه سنى وضع قديم اوزره بنا ايتمك استدكده عمروك بناسنك زيده ضررى يوغيكن مجرد دكانك اوزرنده اوطه يابديغكه راضى اولمام ديو عمروى منعه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(علو لرجل وسفل لآخر قال ابو حنيفة رحمه الله تعالى ليس لصاحب العلو ان يبنى فى العلو بناء او يتد وتدا الا برضى صاحب السفل وقال صاحباه رحمهما الله تعالى له ذلك اذا لم يضر بالسفل والمختار للفتوى انه ان ضر بالسفل يمنع وعند الاشتباه والاشكال يمنع

(من صلح الخانيه فى الحيطان)

سفلی زیدك ملك دكانی وعلوی عمروك ملك اوطه سی اولان ابنیه منهدم اولوب عمرو زیده دكانكی بنا ایله بنده اوطه می بنا ایدهیم دیدكده زید بنادن امتناع ایلسه عمرو رأی حاكمله اول دكان ایله اوطه یی كندی مالندن بنا ایدوب زیدی دكانك بناسنك قیمتنی ادا ایدنجه انتفاعدن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(سفل لرجل وعلیه علو لغیره تهدما لم یجبر صاحب السفل علی البناء ویقال لصاحب العلو ان شئت فابن السفل والعلو من مالك وامنع صاحب السفل من الانتفاع به حتی یرد قیمة البناء وذكر الخصاف انه یرجع بما انفق (خلاصه فی الثانی من الحیطان)

زید برقریه ده بنا ایلدیكی مسجد شریفك منارهسی اولمیوب مؤذن اذان اوقودقده اهالی اذانی استماع ایده مامكله زید مال ایله برمناره بنا یتمك استدكده اهالیدن عمرو بر وجهله ضرری یوغیكن بنا اولندیغنه راضی اولمادیو بغیر وجه زیدی منعه قادر اولور می * الجواب * اولماز (مبناه ظاهر)

زید باغچهسنده میوه اشجار ینه چقدقده جاری عمروك مقر نسوان اولان مواضعنه نظر ایدر اولمغله عمرو زیده اشجاره چیقمق مراد ایتدیككده اخبار ایله نسوان ستر ایتسونلر دیو برقاج دفعه سویلیوب زید اصغا ایتامكله عمرو حاكمه اعلام ایتدكده حاكم زیدی اشجار مرقومه یه بلا اخبار چقمقدن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(فی داره شجرة فرصاد باع اغصانها فالمشتری اذا رتقها یطلع علی عورات الجار یرفع الی القاضی حتی یمنعه منه قال (صل) فی (فب) المختار ان المشتری یخبرهم وقت الارتقاء مرة اومرتین لیستروا انفسهم اذ هذا جمع بین الحقین ولو لم یفعل فرفع الامر الی القاضی فلو رأی القاضی المنع له ذلك (فصولین فی الخامس والثلثین)

زید منزلنده احداث ایتدیكی اوطهسنك طمله سنی بغیر حق جاری عمروك عرصه سنه اجرا ایلسه عمرو زیدی اجرادن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور

(والفقه فیه ان بفعل ذلك یصیر مستعملا لملك الغیر بغیر اذنه فیمنع وهذا مما لاشبهة فیه (خیریه فی الحیطان)

زیدك منزلنك صچاغی قدیمدن بحق عمروك باغچه سی اوزرینه اوزانمش اولوب طمله سی باغچه یه آقه كلشیكن عمرو زیده بعد الیوم راضی اولمام طمله یی آخر یره اجرا ایله دیمكه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(ما كان قدیما یترك علی حاله ولا یتغیر الا بحجة (خانیه فی الشرب)

زید عمروك قدیمی چورگجی فرننه متصل عرصه سنده منزل احداث ایلسه زید فرنك دخانی منزله كلور دیوب اول فرنی تعطیل ایتدرمكه قادر اولور می * الجواب * اولماز

(اذ فی الملك مطلق التصرف للمالك (خیریه فی الحیطان)

زید برطریق خاصده واقع بو یه خانهسنك قدیمی قپوسنی قپایوب طریق عام طرفنه قپو اجدقدنصكره زید بو یه خانه یی حقوقیله عمرو بیع وتسلیم ایدوب بعده عمرو اول قپو یی

قپایوب قدیمی قپوسنی آچوب طریق خاصدن بو یه خانه سنه اشلمك مراد ایلسه اول طریقده منزللری اولان کمسنه لر مقرر ایکن مجرد زید مقدما قپو یی قپامغله حالا اچدیغنه راضی اولمازز دیو بغیر وجه شرعی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(واذا باع الرجل دارا بابها فی سکة نافذة وقد کان باب تلك الدار فی القدیم فی سکة غیر نافذة فاراد المشتری ان یفتح بابا الی تلك السکة ومنعه الجیران عن ذلك ینظر ان اقر اهل السکة بذاك الباب فله ان یفتح و یمر به لانه قام مقام البایع وکان للبایع ان یفتح ذلك فکذا لمن قام مقامه (عمادیه فی الرابع والثلثین)

زید برقاچ کمسنه لر ایله مشترك اولدیغی طریق خاصی بغیر حق زراعت ایدر اولسه اول کمسنه لر زیدی زراعتدن منع ایدوب کالاول مروره قادر اولورلرمی
* الجواب * اولورلر

(فالاصل ان من احدث فی طریق نافذ حدثا یضر بالعامة فلکل منهم منعه وفی غیر النافذ حق المنع لاهله (فصولین فی الخامس والثلثین)

زید منزلنده باغخانه احداث ایتمکله جوارنده منزللری اولان کمسنه لر باغخانه نك رایحهٔ کریهه سندن زیاده متأذیلر اولوب ضرر بینلری اولسه مزبورلر زیده ضررینی دفع ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(نصب منوالا لاستخراج الابرسیم من الفیلق فللجیران المنع اذا تضرروا بالدخان ورایحة الدیدان (فع) یرفعه الی المحتسب فیمنعه اذا کان فیه ضرر بین
(قنیه فی الکراهیة فیمن یتصرف فی ملکه)

برطریق خاصك اربابندن زید سائرلری اذنلرنسز طریق مزبوراوزره شهنشین احداث ایتمك مراد ایلسه سائرلری زیدی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(من احدث فی طریق العامة کنیفا او میزابا او جرصنا او دکانا وسعه ذلك ان لم یضر بهم والکل منهم نزعه وفی الطریق الخاص لا یسعه ذلك بلا اذن الشرکاء وان لم یضر لانه ملکهم فلو احدثه فلکل نقضه (الدر المنتقی فیما یحدث فی الطریق ملخصا)

برمحله اهالیسنك منزللرینك کنیفی چرکابی قدیمدن بربستانك کاریزندن کاریز ایله آقه کلمشیکن اول بستانك مالکی زید اول چرکابی مجرای قدیمندن بغیر حق اخراج ایتمکله بستاننده حفر ایتدیکی قیو یه اجرا ایدوب اول چرکاب قیوده متعفن اولمغله بستانك جوارنده منزللری اولان کمسنه لر رایحهٔ کریهه سندن متأذیلر اولوب ضرر بینلری اولسه اول کمسنه لر ضررلرینی زیده دفع ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(مر نقله من الدر المختار والخانیه وغیرهما)

زید منزلنك کاریزی چرکابنی جاری عمروك منزلی کاریزینه بغیر حق الحاق ایدوب اجرا ایدر اولسه عمرو زیدی اجرادن منعه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مر نقله من حیطان الخیریه)

زید منزلنك صحانی صو یی جاری عمروك اذنیله برمدت عمروك عرصه سنه اجرا ایلسه

حالا عمرو زیدی اجرادن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور
(وللمبیع الرجوع عنها (خیریه فیما یحدث فی الطریق)

زید حمامی چرکابنی جاری عمروك اذنیله برمدت عمروك باغچه سندا اجرا ایدرکن عمرو فوت اولسه ورثه سی زیدی اجرادن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(الورثة خلفاء المیت فیماله وعلیه (لمرتبه)

زید منزلنك کنیفی چرکابنی عمروك باغچه سنه بغیر حق اجرا ایدر ولسه عمرو زیدی اجرادن منعه قادر اولور می * الجواب * اولور
(مر نقله من حیطان الخیریه وهو قوله والفقه فیه الخ)

برقاج کسنه لرك منزللرینك صحانی صویی قدیمدن بحق عمروك منزلی التندن کاریزیله جریان ایده کلمشیکن مزبورلر اول صویی مجرای قدیمندن اخراج ایدوب بغیر حق بکرك منزلی التندن کاریزیله اجرا مراد ایلسه لر بکر مزبورلری منعه قادر اولور می * الجواب * اولور (مر نقله من حیطان الخیریه والخانیه)

زید عمروك ملك عرصه سنه عمروك اذنیله برمدت زبل القا ایتمش اولسه حالا عمرو زیدی منع مراد ایتدکده زید مجرد اذنکله برمدت القا ایتمکله بنم ایچون حق القا ثابت اولمش اولور اویله اولیجق بنه القا ایدرم دیمکه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(وللمبیع الرجوع عنها (خیریه فیما یحدث فی الطریق)

برقاج کسنه لر بینلرنده مشترك اولان طریق خاصدن مرور ایده کلمشلر ایکن ایچلرندن زید سائرلره بعد الیوم مرور یکزه راضی اولمام دیوب مزبورلری منعه قادر اولور می * الجواب * اولماز (یفهم مما مر من القول)

﴿ کتاب الرهن ﴾

هو حبس شیء بحق یمکن استیفاؤه منه وینعقد بایجاب وقبول ویتم بالقبض محرزا مفرغا ممیزا (کذا فی الملتقی)

زید ملك منزلنی داینی عمروه دینی مقابله سندن رهن ایدوب لکن تسلیم وقبض بولنماسه رهن مزبور لازم اولور می * الجواب * اولماز
(ویلزم الرهن ان سلم المرهون فالقبض شرط اللزوم فللراهن ان یرجع قبله والیه مال شیخ الاسلام وفی الاصل انه شرط الجواز وهو الاصح کما فی الذخیرة (قهستانی فی الرهن)

هند زینب وخدیجه ایله علی الاشتراك مالکه اولدیغی منزلی زینب وخدیجه نك اذنلرنسز داینی عمروه رهن وتسلیم ایلسه زینب وخدیجه حصه لرنده رهنی مجیز اولمیوب منزل مزبوردن حصه لرینی هندك حضورنده عمرودن الوب ضبطه قادره اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(الفضولی هو من یتصرف فی حق غیره بغیر اذن شرعی کل تصرف صدر منه وله مجیز حال وقوعه انعقد موقوفا (تنویر الابصار فی البیوع)وفی دعوی العین المرهونة یشترط

حضرة الراهن والمرتهن بالاتفاق (عماديه فى الثالث)

زيد هندك ملك باغچه سنى هندك اذنسز داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هند مجبره اولمامغله باغچه سنى زيدك ورثه سى حضورلرنده عمرودن المغه قادره اولور مى * الجواب * اولور

(مرنقله من التنوير والعماديه)

زيد عمرو متوليدن قرض الديغى شوقدر اقجه مقابله سنده شوقدر اشياسنى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد بلا وارث فوت اولسه عمرو اشياء مزبوره يى حاكمه بيع ايتدروب دين مزبورى استيفا يه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(غاب الراهن غيبة منقطعه فرفع المرتهن امره للقاضى ليبيعه بدينه ينبغى ان يجوز ولو مات ولا يعلم له وارث فباع القاضى داره جاز (الدر المختار فى الرهن)

زيد قزى هند كبيره نك ملك منزلنى هندك اذنسز كنديتك داينى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره هند مجبره اولمدين زيد مفلسا فوت اولوب هندى وسائر ورثه سنى ترك ايلسه هند منزل مزبورى زيدك ورثهٔ سائره سى حضورلرنده عمرودن اخذ مراد ايتدكده عمرو دينى ادا ايتمينجه ويرمم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(ولو رهن الاب مال ابنه الكبير فى دينه لم تجز لعدم ولايته عليه

(بزازيه فى الرهن)

زيد ملك باغنى داينى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد صحتنده باغك محصولنى عمروه اباحه واحلال ايتمكله عمرودخى باغك محصولنى اخذ واكل ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه زيدك ورثه سى اول محصولى عمروه تضمينه قادر اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(ولو اذن الراهن للمرتهن فى اكل الزوائد فاكلها فلا ضمان عليه ولا يسقط شئ من الدين

(تنوير الابصار فى الرهن)

زيد ملك منزلى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد اول منزلى قبل الفك عمروك اذنسز بكره بيع وتسليم ايدوب بعده زيد فوت اولسه عمرو بيعى مجبر اولمامغله منزلى بكردن الوب استيفاء دين ايدنجه امساكه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(بيع الراهن الرهن موقوف على اجازة المرتهن اوقضاء دينه

(ملتقى فى التصرف فى الرهن)

زيد ارض ميريده مغروسه اولان ملك اشجارينى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه صحيح اولور مى * الجواب * اولماز

(لا يصح رهن مشاع مطلقا ولا ثمرة على نخل دونه ولا زرع ارض اونخل بدونها وكذا عكسها (تنوير الابصار فى الرهن)

زيد اراضى اميريه دن طاپو ايله تصرفنده اولان عرصه يى داينى عمروه دينى مقابله سنده

رهن وتسليم ايلسه صحيح اولورمی * الجواب * اولماز
(واما ما يرجع الى المرهون فانواع منها ان يكون محلا قابلا للبيع وهوان يكون موجود وقت العقد مالا مطلقا متقوما مملوكا معلوما مقدور التسليم (هنديه فی الرهن)
زيد صغير اوغلی عمروك بالغ بكره دايني بكره شوقدر اقچه دينی مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب عمرودن غيری وارثی اولماسه عمرو بالغ اولدقده مبلغ مزبوری بكره اداايدوب باغی بكردن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(رهن الاب من مال طفله شيئا بدين على نفسه جاز ولو ادرك الابن ومات الاب ليس للابن اخذه قبل قضاء الدين ويرجع الابن فی مال الاب ان كان رهنه لنفسه لانه مضطر كمعير الرهن (الدر المختار فی الرهن ملخصا)
زيد وصيسی اولديغی عمرو صغيرك شو قدر اشياسنی كنديننك داينی بكره دينی مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيدك مال صغيره خيانتی ثابت اولمغله حاكم زيدی عزل ويرينه بشری وصی نصب ايلسه بشر دين مزبوری ادا اولمدين اشياء مزبوره يی بكردن صغير ايچون المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وفی الهداية رهن الاب اووصيه مال الصغير بدين انفسهما جاز استحسانا فلو ادرك الصبی لم يكن له استرداده حتی يقضی الدين لانه وقع لازما من جانبه لان تصرفهما كتصرفه بنفسه بعد بلوغه لقيامهما مقامه (ضمانات فضيليه فی رهن الوكيل ملخصا)
زيد وصيسی اولديغی صغيرك مالندن عمروه شوقدر اقچه قرض ويروب عمرو دخی مبلغ مزبور مقابله سنده منقولاتدن بعض اشياسنی زيده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو غيبت منقطعه ايله غائب اولوب حيات ومماتی معلوم اولماسه زيد اشياء مزبوره يی اذن حاكمله ثمن مثلارينه بيع ايدوب مبلغ مزبوری استيفايه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وفی المنية للمرتهن بيع الرهن باجازة الحاكم واخذ دينه اذا كان الراهن غائبا لايعرف موته ولاحيوته (بزازيه فی اواخر الرهن)
زيد شوقدر اشياسنی بر بلده ده داينی عمروه شوقدر اقچه دينی مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبوری بلده ٔ مزبوره ده زيدن طلب ايلسه عمرو اشياء مرقومه يی احضار ايتمدين مبلغ مزبوری زيددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(طلب دينه فی بلد العقد امر باحضار الرهن ان كان قادرا على احضاره ولم يكن له حمل ولا عند عدل فاذا احضره امر راهنه بتسليم كل دينه اولا ثم المرتهن بتسليم الرهن تحقيقا للتسوية (الدر المنتقی فی الرهن)
زيد حمل ومؤنتی اولان شوقدر اشياسنی ادرنه ده داينی عمروه شو قدر اقچه دينی مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو زيده استانبولده ملاقی اولوب مبلغ مزبوری وير بعده سنكله ادرنه يه واروب اشياء مزبوره يی ساكه تسليم ايده يم ديركن

زید اشیاء مزبوره یی استانبوله احضار ایله بعده ویره یم دیو امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز لکن زید رهنك عدم هلاکنه عمروه یمین ویرلمك طلب ایدرسه عمرو تحلیف اولنور یمین ایدرسه احضار ایچون عمروه جبر اولنماز اداء دین ایچون زیده جبر اولنور

(قال فخر الاسلام رجل رهن شیئا وسلمه الی المرتهن ثم لقیه فی غیر مصره وطالبه المرتهن بقضاء دینه فابی الا باحضار الرهن فان کان الرهن شیئا لحمله مؤنة اجبر الراهن علی القضاء ولم یجبر المرتهن علی الاحضار ولکن یحلف المرتهن بالله ماهلك الرهن ان طلبه الراهن لانه غائب یحتمل الهلاك فیبطل الدین فاذا حلف اقتضی دینه (غایة البیان فی الرهن)

زید ملك منزلنی داینی عمروه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکده فلان زمانه دك اداء دین ایده مزسم بکر منزلی بیع ایدوب ثمنی ایله دینی ادا ایلسون دیو بکری توکیل بکر دخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره اول زمان مرور ایدوب زید اداء دین ایده ماسه بکر منزلی ثمن مثلیله بیع ایدوب اداء دینه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(فان وکل الراهن المرتهن او وکل العدل اوغیرهما ببیعه عند حلول الاجل صح توکیله لو الوکیل اهل لذلك والا یکن اهلا لذلك عند التوکیل لاتصح الوکالة (الدر المختار فی الرهن)

هند ملك منزلنی داینه سی زینبه شوقدر غروش دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکده فلان زمانه دك اداء دین ایده مزسم عمرو وکیلم اولوب منزلی بیع وثمندن اداء دین ایلسون دیو عمروی توکیل عمرو دخی وکالتی قبول ایتدکدنصکره اول زمان مرور ایدوب هند اداء دین ایده مامکله عمرو منزل مزبوری ثمن مثلی اولان اولقدر غروشه بکره بیع وتسلیم وقبض ثمن ایلسه زینب عمروه ثمن مزبوردن دین مزبوری باکه ادا ایله دیدکده عمرو بن ثمنی هنده ویررم دیو ادادن امتناعه قادر اولورمی *الجواب* اولماز

(رجل وکل آخر یبیع عقاره ودفع الثمن الی فلان فامتنع الوکیل عن البیع فان القاضی لایجبره علی البیع الا ان یکون فی عقد رهانة صحیحة مشروطة فی عقد الرهن فحینئذ یجبر الوکیل علی ذلك (جواهر الفتاوی فی الخامس من الوکاله) وکل رجلا بقبض کل حق له الخ فهذه المسئلة تدل علی ان المأمور باداء الدین من مال آمره یجبر علی قضاء دینه (فصولین فی الرابع والثلثین)

زید ملك منزلنی زوجه سی هنده شوقدر اقچه دینی مقابله سنده رهن وتسلیم ایتدکدنصکره قبل الفك زید فوت اولوب هندی وسائر ورثه سنی ترك ایتدکده سائر ورثه دین مزبوری ترکه دن هنده ویروب منزل مزبوری میراثه ادخاله قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(واما الحکم الثالث وهو وجوب تسلیم المرهون عند الافتکاك فیتعلق به معرفة وجوب التسلیم فنقول وبالله التوفیق وجوب تسلیمه مابعد قضاء الدین یقضی الدین اولا

ثم تسليم الرهن لان الرهن وثيقة وفي تقديم تسليمه ابطال الوثيقة ولانه لو سلم الرهن اولا فمن الجائز ان يموت الراهن قبل قضاء الدين فيصير المرتهن كواحد من الغرماء فيبطل حقه فلزم تقديم قضاء الدين على تسليم الرهن (بدايع في حكم الرهن)

زيد عمرودن سو قدر غروش استقراض ايدر اولدقده زيد عرصه سى متعلقه اوقف و بناسي ملك اولان خانيلك بناسني عمروه مبلغ مزبور مقابلهسنده رهن وتسليم ايدوب بعده مبلغ مرقومي قبض ايتدكدنصكره زيد اول خاني قبل الفك عمروك اذننسز بكره بيع ايلسه عمرو بيعي مجيز اولميوب استيفاء دين ايدنجه خاني امساكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(بيع الراهن الرهن موقوف على اجازة المرتهن اوقضاء دينه (ملتقى) اورهن رهنا فاسدا كمشبوع مثلا على ان يقرضه كذا فسلم الرهن واخذ المال ثم فسخه الراهن لفساده فللمرتهن حبس الرهن لدين رهن به اذ استفاد يدا على الرهن بمقابلة ما اقرضه فله حبسه كالبيع والرهن الصحيح اذا تفاسخا فلوهلك في يده يهلك بالاقل من قيمته ومن الدين اذ بطل الفسخ بهلاك الرهن فعاد الامر الى ما كان والمرهون كان مضمونا بالاقل فكذا هذا اومات راهنه فالمرتهن احق به من الغرماء اذ له على المحل يد مستحقة على ما ذكرهذا اذا رهن بمقابلة الدين امالورهن بدين كان عليه قبل ذلك والمسئلة بحالها لايملك حبسه كالرهن الجائز بدين كان عليه قبله اذا تفاسخا لايملك حبسه والجامع بينهما انه ما استفاد ملك اليد بمقابلة هذا الدين فليس له حبسه بدين وجب بجهة اخرى فلومات راهنه فالمرتهن اسوة للغرماء اذ ليست له على المحل يد مستحقة على مامر ولورهنه بذلك مدبرا اوام ولد فللراهن اخذ الرهن في الوجهين اذ بطل رهنهما بخلاف مامر (فصولين في الثلاثين) كل حكم في الرهن الصحيح فهو الحكم في الرهن الفاسد وفي كل موضع كان الرهن مالا والمقابل به مضمونا الا انه فقد بعض شرائط الجواز ينعقد الرهن بصفة الفساد (تنوير الابصار في الرهن)

زيد قولي عمروى دايني بكره ديني مقابلهسنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره زيد ديني بكره ادا ايلسه زيد عمروى بكردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(واما الرهن الصحيح فله احكام الخ والثالث وجوب تسليم المرهون عند الافتكاك (بدايع في الرهن)

زيد قولي عمروى تدبير مطلق ايله تدبير ايتدكدنصكره زيد عمروى دايني بكره ديني مقابلهسنده رهن وتسليم ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

(ولا يجوز رهن الحر والمدبر وام الولد والمكاتب والوقف (ملتقى في الرهن)

برقاچ كمسنهلره ديني اولان زيد ملك منزلي مزبورلردن بحق عمروه ديني مقابلهسنده رهن وتسليم ايلسه سائر داينلر عمروه بزم دخي زيد ذمتنده حقمز اولمغله منزل مزبوري ضبط ايتمكده ساكه مشارك اولورز ديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(اذا مات الراهن وعليه ديون كثيرة فالمرتهن احق بالرهن فانه كان احق بالمرهون

من الراهن حال حياته وكذا من غرمائه بعد وفاته (المحيط البرهانى فى السادس من الرهن وكذا فى البزازيه)

زيد مديونى عمرودن رهن طلب ايتدكده عمرو يدنده اولان بردكرمنى زيده رهن وتسليم ايتدكدنصكره بكر اول دكرمنه مستحق چيقوب بعد الاثبات والحكم زيددن السه زيد عمروه مجرد دكرمن يد مدن النمغله باكه برآخر رهن ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(استحق الرهن فليس للمرتهن ان يطالب الراهن باقامة غيره مقامه (قنيه فى اواخر الرهن)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه شوقدر اقجه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره قبل الفك زيد فوت اولوب ورثه سنى ترك ايتدكده بكر منزل مزبورك نصف معينى ايچون ملكمدر ديو زيدك ورثه سيله عمروك مواجهه لرنده دعوى ومدعاسنى بعد الاثبات والحكم منزل مزبورك نصف معينى عمرودن السه ورثه دين مرقومى تماما ادا ايتمدين عمروك يدنده قلان نصف معين باقى يى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجوب * اولمازلر

(ولو استحق بعض الرهن فان كان المستحق شايعا يبطل الرهن فيما بقى فان استحق شئ مفرز يبقى الرهن صحيحا فيما بقى ويكون الباقى محبوسا فى جميع الدين فان هلك الباقى وفى قيمته وفاء بجميع الدين فانه يهلك بحصته من الدين لاغير (خانيه فيما يجوز رهنه ومالا وكذا فى الثلاثين من العماديه)

زيد زوجه سى هندك بعض اشياسنى هندك اذنيله داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايلسه هند اداء دين ايدوب اشياء مزبوره يى زيدك حضورنده عمرودن المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

وليس للمرتهن ان يمتنع عن قبض الدين من المعير بل يجبر على ذلك حتى يقبض ويسلم اليه الرهن (خانيه فيمن يرهن مال الغير)

﴿ فى هلاك الرهن ﴾

زيد عمرو متوليدن قرض الدينى بيك بشيوز غروش مقابله سنده بشيوز غروش قيمتلو برزمرد كوپه سيله بيك بشيوز غروش قيمتلو شو قدر امتعه سنى عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره اول كوپه عمروك تعدى وتقصيرنسز عمروك يدنده ضايع اولسه دين مزبوردن اوچيوز يتمش بش غروش ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(وفيه اشعار بانه لوهلك بعض الرهن قسم الدين على الهالك والموجود فلو رهن دارا قيمتها الف بالف فخربت فى يده قسم الالف على قيمة البناء والعرصة يوم القبض فما اصاب البناء سقط وما اصاب العرصة بقى وتمامه فى العمادى (قهستانى فى الرهن) وان انتقص الرهن عند المرتهن قدرا او وصفا يسقط من الدين بقدره بخلاف النقصان بتراجع السعر على ماعرف فى الجامع فلو رهن فروا قيمته اربعون بعشرة

فافسده السوس حتى صارت قيمته عشرة يفتكه الراهن بدرهمين ونصف ويسقط ثلثة ارباع الدين لان كل ربع من الفرو مرهون بربع الدين وقد بقى من الفرو ربعه فيبقى من الدين ايضا ربعه (بزازيه فى الثالث من الرهن)

زيد قيمتى ديندن ازيد اولان برقوشاغنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره اول قوشاق عمروك تعدى وتقصيرى اولمقسزين سرقه اولنوب ضايع اولمغله دين مزبور ساقط اولسه اول قوشاغك قيمتدن ديندن زياده سنى عمروه ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وهو مضمون بالاقل من قيمته ومن الدين فلو هلك وهما سواء صار المرتهن مستوفيا لدينه وان كانت قيمته اكثر فالزائد امانة وان كان الدين اكثر سقط منه قدر القيمة وطولب الراهن بالباقى وتعتبر قيمته يوم القبض (ملتقى فى الرهن) الامانة لاتضمن الا بالتعدى (محيط سرخسى فى ضمان الاجير)

زيد قيمتى ديندن اقل اولان برمتاعنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدن صكره اول متاع عمروك يدنده هلاك اولوب مبلغ مزبوردن متاعك قيمتى مقدارى ساقط اولسه عمرو ماعداسنى زيددن طلب ايتدكده زيد مجرد رهن هلاك اولمغله دينك جملهسى ساقط اولور ديو ماعدايى ويرمامكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(فان هلك وساوت قيمته الدين صار مستوفيا دينه حكما اوزادت كان الفضل امانة فيضمن بالتعدى اونقصت سقط بقدره ورجع المرتهن بالفضل لان الاستيفاء بقدر المالية (الدرالمختار فى الرهن)

زيد يوز اللى بيك اقچه قيمتلو شوقدر امتعه سنى داينى عمروه اللى بيك اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره اول امتعه نك اللى بيك اقچه لغى عمروك تعدى وتقصيرندن ناشى سرقه اولنوب ضايع اولسه دين مزبور ساقط اولوب زيد امتعه نك باقيسنى عمرودن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان تعدى المرتهن فى الرهن كالقراءة والبيع واللبس والركوب والسكنى والاستخدام بلا اذن والسفر ضمن كله بكل قيمته كالغصب اى مثل ضمان الغصب لا الراهن فلا يضمن مازاد بل عليه قيمته يوم القبض فى القيمى والمثل فى المثلى الا اذا انقطع فقيمته يوم الخصومة (قهستانى فى الرهن)

زيد شو قدر اشياسنى داينهسى هنده شو قدر اقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره هند اشياء مرقومه نك برمقدارينى بغير حق استهلاك ايدوب بعده مبلغ مزبورى تماما تغلبا زيددن السه زيد اشياء مرقومه نك موجود اولان مقدارينى هنددن الوب مقدار مستهلكى هنده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وكذلك لو استهلكه المرتهن لانه اتلف مالا مملوكا بغير اذن مالكه فيضمن مثله اوقيمته (بدايع فى الرهن)

زيد قيمتلرى ديندن ازيد اولان شوقدر اشياسنى عمرودن قرض الديغى شوقدر اقچه

مقابلەسنده عمروه رهن وتسليم ايتـدكدنصكره عمرو اشياء مزبوره‌يى مجهلا فوت اولمغله دين مزبور ساقط اولسه زيد اشياء مزبوره‌نك قيمتلرندن ديندن زياده سنى عمروك تركه‌سندن تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الرهن كوديعة وكل فعل لايغرم به المودع لايغرم به المرتهن الا ان الوديعة لايضمن بالتلف بخلاف الرهن يقتص بالدين وكل فعل يغرم به المودع يغرم به المرتهن (فصولين فى الثالث والثلثين) المرتهن اذامات مجهلا للرهن يكون ورثته ضامنا من تركته (محيط السرخسى فى الوديعة)

زيد عمرودن شوقدر اقچه طلب ايدوب عمرو دخى ويره‌جك اولدقد نصكره اولقدر اقچه قيمتلو برمتاعنى مبلغ مزبور مقابلەسنده رهن اولمق اوزره عمروه ويروب بعده مبلغ مزبورى عمرودن المدين متاع عمروك يدنده هلاك اولسه زيد اول متاعى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وذكر فى العدة اذارهن عبدا ليقرضه الفافهلك العبد قبل ان يقرضه فعليه الالف لان المقبوض بحكم الرهن له حكم الرهن (عماديه فى التصرفات الفاسدة)

زيد قيمتلرى دينه مساوى اولان شوقدر اشياسنى داينى عمروه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره اشياء مرقومه عمروك يدنده هلاك اولسه دين مزبور ساقط اولورمى * الجواب * اولور (مرنقله من الدرر وغيره)

زيد قيمتى دينه مساوى اولان ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابلەسنده رهن وتسليم ايتـدكدنصكره عمرو زيدك اذنسز برمدت منزل مزبورده ساكن اولمغله عمروك سكناسيله منزل مزبور خراب اولوب قيمتنده شوقدر نقصان ترتب ايلسه ديندن اول نقصان مقدارى ساقط اولورمى * الجواب * اولور

(مرنقله من البزازية والقهستانى)

زيد زوجه‌سى هندك برجفت كوپه‌سنى رهن ايتمك ايچون استعاره ايدوب شو قدر اقچه‌يه عمروه رهن وتسليم ايتدكدنصكره اول كوپه عمروك يدنده ضايع اولوب كوپه‌نك قيمتى دينه مساوى اولمغله دين مزبور ساقط اولسه هند كوپه‌سنى زيده تضمينه قادره اولورمى * الجواب * اولور

(وصح استعارة شئ ليرهنه فيرهنه بماشاء وان قيده بقدر اوجنس اومرتهن او بلد تقيد وان خالف ضمن المستعير اوالمرتهن الااذاخالف الى خير بان عين له اكثر من قيمته فرهنه باقل من ذلك فان ضمن المستعير تم عقد الرهن وان ضمن المرتهن رجع بماضمن وبالدين على الراهن فان وافق وهلك عند المرتهن صار مستوفيا لدينه ووجب مثله للمعير على المستعير ان كان كله مضمونا والاضمن قدر المضمون والباقى امانة (تنوير الابصار فى الرهن)

زيد ملك منزلنى داينى عمروه دينى مقابلەسنده رهن ايدوب بعده تسليم وقبض بولنمدين منزل مزبور زيدك يدنده محترق اولسه عمرو مبلغ مزبورى زيددن طلب ايتدكده

زيد مجرد منزل محترق اولمغله دين ساقط اولمش اولور ديو ويرمامكه قادراولورمى * الجواب * اولماز

(ومالم يقبضه فالراهن بالخياران شاء سلم وان شاء رجع عن الرهن فاذا سلم اليه وقبضه دخل فى ضمانه بالقبض كذا فى الكافى (هنديه فى الرهن)

زيد عمرودن قرض الدينى اللى درت غروش مقابله سنده يوزغروش قيمتلو كتابنى عمروه رهن وتسليم ايتدكدن نصكره زيد عمرودن التمش برغروش دخى استقراض وقبض ايتدكده زيد كتاب مرقومك دين اولدن رهنيتنى فك ايتمدين دين ثانى يه دخى رهن اولسون ديوب عمرو دخى راضى اولسه كتاب مرقوم دين ثانى يه دخى رهن اولمش اولورمى * الجواب * اولماز

(والزيادة فى الدين لا تصح عند ابى حنيفة ومحمد رحمهما الله تعالى وفى شرح الطحاوى وزفر رحمه الله تعالى خلافا لابى يوسف رحمه الله تعالى حتى اذا رهن آخر عبداله بدين عليه ثم حدث للمرتهن زيادة دين على الراهن بالاستقراض او بالشراء او بسبب آخر فجعل الرهن بالدين القديم رهنا به وبالدين الحادث فعلى قول ابى حنيفة ومحمد رحمه الله تعالى لايصير رهنا بالدين الحادث حتى لوهلك يهلك بالدين القديم ولايهلك بالدين الحادث وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى يصير رهنا بالدين القديم والحادث جميعا حتى يهلك بهما (فى السادس من رهن التاتارخانيه)

بوصورتده اول كتاب عمروك يدنده بلاتعد محترق اولسه بالكز دين اولمى ساقط اولور يوخسه مجموعيمى * الجواب * يالكز دين اول ساقط اولور

(مرنقله آنفا)

زيد قيميائدن برمتاعنى عمروه شوقدراقچه دينى مقابله سنده رهن وتسليم ايتدكدنصكره عمرو متاعى فضولا آخره بيع وتسليمله استهلاك ايدوب بعده زيد بيعى مجيز اولدين زيدوعمرو متعاقبا فوت اولدقلرنده زيدك ورثه سى عمروك ورثه سندن متاعك قيمتى دينندن شوقدر زياده در ديو دعوى وعمروك ورثه سى دينه مساوى ايدى ديو زياده يى انكار ايدوب زيدك ورثه سنك مدعالرى ثابت اولماسه قول مجردلريله عمروك تركه سندن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولواختلف الراهن والمرتهن فى قيمة الرهن فالقول قول المرتهن لانه ينكر الزيادة كالغاصب والبينة بينة الراهن فى زيادة القيمة (فى الثالث من رهن الولوالجيه)

﴿ كتاب الجنايات ﴾

(وهى فى الشرع اسم لفعل محرم سواء كان فى مال اوفى نفس لكن فى عرف الفقهاء يراد باطلاق اسم الجناية الفعل فى النفس والاطراف كذا فى التبيين والاول يسمى قتلا وهو فعل من العباد يزول به الحيوة والثانى يسمى قطعا وجرحا كذا فى العتابيه (هنديه فى اول الجنايات)

برقاچ كمسنه لردن هر برى زيدى آلت جارحه ايله عمدا جرح مثخن ايله معا جرح وقتل

ایلسه‌لر من بورلره نه لازم اولور * الجواب * جمله‌سی قصاص اولنورلر

(ویقتل جمع بفرد ان جرح کل واحد جرحا مهلکا لان زهوق الروح یتحقق بالمشارکة لانه غیر متجز بخلاف الاطراف کما سیجیئ والا لا کما فی تصحیح العلامة قاسم (الدر المختار فی القود)

زید عمرویی موجب قصاص اولان قتل ایله قتل ایدوب عمرونک لابوین خالی بکری ترک ایلسه بکر زیدی قصاص ایتمک استدکده زید ذوی الارحام قصاصه قادر دکلدر دیو بغیرحق امتناعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(و یلی القصاص من یرث ای کل من یرث المقتول فله ولایة القصاص ولو زوجا او زوجة کذا الدیة ای یستحق الدیة کل من یستحق الارث (درر فیما یوجب القود)

زید ذمی سادات کرامدن اولان عمرو صغیری ایپ ایله بوغوب قتل ایلسه زیده نه لازم اولور * الجواب * ابوحنیفه رحمه الله تعالی قتنده دیت امامین رحمهما الله تعالی قتلرنده قصاص لازم اولور

(لو خنق رجلا فمات اوغرق صبیا او بالغا فی ماء فلا قصاص عند ابی حنیفه رحمه الله تعالی وقال ابو یوسف ومحمد والشافعی رحمهم الله تعالی علیه القصاص (کذا فی الجنایات) وکذا فی الوجیز من خنق رجلا فمات فلا قود فیه عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی لکن ان اعتاد یقتله الامام سیاسة وعندهما فیه القود (منح الغفار فی الجنایات)

بو صورتده امامین قوللریله حکمه مأمور اولان بکر قاضی زیده قصاص اولمق اوزره حکم ایلسه حکمی نافذ اولورمی * الجواب * اولور

(القضاء یجوز تخصیصه وتقییده (اشباه فی القضاء)

زید عمرویی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایدوب عمرو زوجه‌سی هندی وهنددن اولان صغیر اوغلی بکری ترک ایلسه صغیر بالغ اولمدین هند زیدی قصاص ایتدرمکه قادره اولورمی * الجواب * اولور

(ومن قتل وله اولیاء کبار وصغار فللکبار الاقتصاص من قاتله قبل کبر الصغار خلافا لهما لانه حق لایتجزی الا اذا کان الکبیر اجنبیا عن الصغیر فلا حتی یبلغ الصغیر اجماعا (الدر المنتقی فیما یوجب القصاص)

برقاچ کسنه‌لر معا زیدی بغیرحق خروجه استطاعتی اولمیان آتشه القا ایتملریله زید آتشدن چیقامیوب محترقا فوت اولسه اول کسنه‌لره نه لازم اولور

* الجواب * جمله‌سنه قصاص

(ولو احرقه بالنار عمدا یجب القصاص (خانیه فیمن یقتل قصاصا) قال محمد رحمه الله تعالی اذا احمی تنورا والقی فیها انسانا اوالقاه فی نار لایستطیع الخروج منها فاحرقته النار یجب القصاص لان النار بمعنی السیف (المحیط البرهانی فی الثانی من الجنایات)

زيد مقتولك ورثه‌سى عمرودن زيدى موجبى قصاص اولان قتل ايله‌سن قتل ايلدك
ديو دعوى ايتدكلرنده عمرو وجه محرر اوزره قتلنى اقرار ايلسه ورثه عمرو قصاص
ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(والقصاص يقام بالشهادة والاقرار وان لم يوجد التصريح بالعمد والحاصل ان
القصاص عوض لانه شرع جابرا فجاز ان يثبت مع الشبهة كسائر الاعواض التى هى
حق العبد (مسائل شتى فى آخر الهدايه)

زيد عمروى موجبى قصاص اولان قتل ايله قتل ايدوب عمرو اوغلى بكر صغير ايله قزى
هند صغيره‌يى ترك ايتدكده عمروك قرنداشى بشر ايله عمى خالد وارث دكللر ايكن مجرد
اقربادن اولمغله زيدى قصاص ايتدرمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ويورث دم المقتول كسائر امواله ويستحقه من يرث ماله ويحرم منه من يحرم ارث ماله
(حدادى شرح القدورى فى الجنايات)

زيد عمروى آلت جارحه ايله عمدا ضرب وجرح ايدوب عمرو اول جرحدن صاحب
فراش اولوب فالقمدين متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

(ومن جرح ولم يزل صاحب فراش حتى مات اقتص جارحه
(ملتقى فى الجنايات)

زيد عمروك امردى اخذ ايدوب لواطه ايتمك قصديله عمروك اوزرينه هجوم ايتدكده عمرو
طريق آخر ايله نفسنى تخلص ممكن اولمامغله زيدى قتل ايدوب نفسنى تخلص ايلسه
عمروه تعرض اولنورمى * الجواب * اولنماز

(وفى النوازل رجل اراد ان يستكره صبيا اوامرأة فقتلاه فدمه هدر اذا لم يستطع
دفعه الا بالقتل (عماديه فى احكام الصبيان) رجل اكره غلاما اوامرأة على الفاحشة
فقتله الغلام اوالمرأة لاشئ عليه اذا لم يمكن الخلاص الا به
(مختارات النوازل فى الحائط المائل)

زيد زوجه‌سى هندى عمدا تفنك ايله اوروب قورشون ايله ضرب وجرح وقتل ايدوب
هندك زيددن ولدى اولماسه هندك ورثه‌سى زيدى قصاص ايتدرمكه
قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ويقتل الذكر بالانثى (الدر المنتقى) ويسقط قودنفس ومادونها ورثه على ابيه بان قتل
ابوه امه عمدا اوقطع يدها عمدا الا يستوفيه ابنه بل يسقط لحرمة الابوة
(درر فيما يوجب القود)

زيد عمروك عبد معتقى بكرى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايدوب بكرك
عمرودن غيرى وارثى اولماسه عمرو زيدى قصاص ايتدرمكه
قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وان لم يكن له وارث وكان له مولى العتاقة وهو المعتق فالمستحق للقصاص هو لان
مولى العتاقة آخر العصبات ثم ان كان واحدا استحق كله وان كانوا جماعة استحقوه

وان كان للمقتول وارث ومولى العتاقة ايضا فلا قصاص لان الولى مشتبه لاشتباه سبب الولاية فالسبب فى حق الوارث هو القرابة وفى حق المولى الولاء وهما سببان مختلفان واشتباه الولى يمنع وجوب القصاص (بدايع فيمن يستحق القصاص)

زيد طولو تفنكنى انجق عمرويى قتل ايچون آتوب عمدا عمرويى جرح وقتل ايتدكدنصكره تفنك قورشونى عمرودن نفوذ ايدوب بكرى دخى خطأ قتل ايلسه زيده نه لازم اولور

* الجواب * اول ايچون قصاص ثانى ايچون ديت لازمه اولور

رمى عمدا فنفذ سهمه الى آخر فماتا يقتص للاول لانه عمد وعلى عاقلته الدية للثانى لانه خطأ (درر فى القود فيما دون النفس)

﴿كتاب الديات﴾

الدية المال الذى هو بدل النفس والارش اسم للواجب بالجناية على مادون النفس كذا فى الكافى (هندية فى الثامن من الجنايات)

رجلك ديتى اون طقوزى بردرهم كلور اقچه دن نه مقدارد ر * الجواب * يوز طقسان بيك اقچه در

الدية الف دينار من الذهب وعشرة الاف درهم من الفضة ومائة من الابل فقط (درر فى الديات)

رجلك ايكى دېشنك ديتى كندن نه مقدارد ر * الجواب * هر برى ايچون بشيوز درهمدر

(وفى كل سن خمس من الابل اوخمسمائة درهم (تنوير الابصار فى الديات)

رجلك بورننك ديتى كندن نه مقدارد ر * الجواب * اون بيك درهمدر

(فى النفس الدية اى نفس الحر ولو صغيرا رضيعا ذميا وكذا المارن وارنبة والانف كما فى المنح والهداية (الدر المنتقى فى الديات)

﴿فيما يوجب الدية ومالا﴾

زيد آلت حربله قتل قصديله هندك اوزرينه هجوم ايدوب فجأة صيحه ايتمكله هند قورقوب زيدك صيحه سندن فوت اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت مرأه

(رجل صاح فجأة فمات من صيحته تجب فيه الدية (تاتارخانية فى الثانى من الجنايات)

(وفى مجموع النوازل رجل صاح على آخر فجأة فمات من صيحته تجب الدية (خلاصه فى الثانى من الديات)

زيد منزلنى تعمير ايتمك ايچون كتورديكى كراسته يى منزلى اوكنده واقع طريق عام اوزرنده وضع ايتدكدنصكره عمرو اول كراسته يى وضع اولنديغى محلدن بوزايوب كراسته بكره اصابت ايدوب قهره بره ايتمكله بكر فى الحال فوت اولسه بكرك ديتى زيدو عمرودن قنغيسنه لازمه اولور * الجواب * عمروه

(ولو وضع حجرا فنحاه غيره عن موضعه فعطب به انسان فالضمان على الذى نحاه لان حكم فعله قد انتسخ لفراغ ماشغله وانما اشتغل بالفعل الثانى

(هداية فيما يحدث فى الطريق)

هند مقتوله نك زوجى زيد هندى بن قتل ايتدم ديوب قتل مطلق اقرار ايلسه زيده ديت مرأه واجبه اولورمى * الجواب * اولور

ولاقرار بالقتل المطلق يوجب الدية كالشهادة بالقتل المطلق

(خزانة المفتين فى الجنايات)

زيد مديون مقتولك ورثه سى زيدك قاتلى عمرو ايله سوقدرآقجه اوزرينه صلح اولوب قبض بدل ايلسه لر زيدك ديونى مبلغ مزبوردن قضا اولنورمى * الجواب * اولنور

(ويقضى ديون الميت من الدية وبدل الصلح (بزازيه فى الجنايات) رجل قتل عمدا وعلى المقتول ديون ثم ان ولى القتيل صالح القاتل على مال يقضى منه ديون المقتول

(من جنايات التاتارخانيه فى المتفرقات)

برقاج كمسنه لر زيد مديونى قتل ايدوب ورثه سى اول كمسنه لردن زيدك ديتنى السه لر زيدك غيرى مالى اولمامغله داينلرى اول ديتدن دينلرينى ورثه دن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وفى الجامع الصغير القصاص حق الورثة ابتداء وعندهما حق الميت ثم ينتقل الى الورثة ويقضى ديون الميت من الدية وبدل الصلح (خلاصه فى الاول من الجنايات)

زيد مقتولك ورثه سى قاضى حضورنده عمرو ذميدن زيدى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلدك ديو دعوى ومدعا رينه بكر و بشر ذميلر وجه شرعى اوزره شهادت ايتملريله قاضى بعد التعديل والتزكيه شهادتلرينى قبول وموجبيله حكم ايتدكدنصكره عمرو قصاص اولنمدين شرف اسلامله مشرف اولسه حكم مزبوره بناء عمرو قصاص اولنورمى * الجواب * اولنماز

بوصورتده حكم مزبوره بناء عمرو قصاص اولنمامغله زيدك ديتى عمرو اوزرينه واجبه اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده زيدك ورثه سى زيدك ديتنى عمرودن المش اولسه لر عمرو ديت مزبوره ايله بكر و بشره رجوعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولو شهد ذمى على ذمى ولم ينفذ الحاكم الشهادة حتى اسلم المشهود عليه فالشهادة باطلة لان الشهادة انما تصير حجة عند اتصال القضاء بها وعند اتصال القضاء بها الشاهد كافر والمشهود عليه مسلم فلا تصير حجة وان اسلم المشهود عليه بعد الحكم فالحكم ماض عليه ويؤخذ بالحقوق كلها الا الحدود لان الامضاء فى باب الحدود من القضاء فصار الاسلام قبل الامضاء كالاسلام قبل القضاء وكذلك القصاص فى النفس وفيما دون النفس لاينفذ القضاء استحسانا لما قلنا ومتى لم ينفذ القضاء فى حق القصاص هل يجب الدية اختلفوا فيه قال بعضهم يجب الدية وقال بعضهم القياس ان لاتجب عند الكل والصحيح فى الدية ان عند ابى يوسف ومحمد رحمهما الله تعالى يقضى بالدية فى النفس

وفيمادون النفس وعند ابى حنيفة رحمه الله تعالى لايقضى ولايرجع المشهود عليه فى هذا الباب على الشاهدين بشئ لان القصاص لم يسقط بفعل الشاهد وانما سقط بالاسلام المشهود عليه (والواجية فى الثالث من كتاب القاضى وكذا فى التاتارخانية فى الحادى عشر من الشهادات)

زيد مقتولك ورثه سى عمرودن زيدى سن قتل ايتدك ديو دعوى ايتدكارنده عمرو بكر ايله قتل ايلدك ديوب لكن بكر انكار ايدوب بكرك قتلى ثابت اولماسه مجرد عمروك بو يله دعمسيله موجب قتل بكر اوزرينه اجرا اولنورمى * الجواب * اولنماز

(ولوادعى عليه العمد فقال قتلته انا وفلان عمدا وانكر فلان اوكان غائبا فله ان يقتل المقر (من جنايات خزانة المفتين قبيل مايحدثه فى الطريق) الاقرار حجة قاصرة على المقر ولايتعدى الى غيره (اشباه فى الاقرار)

زيد قتل اولندقده عمرو زيدى بكر ايله معا قتل ايلدك ديو اقرار ايدوب لكن بكر انكار ايدوب بكرك قتلى ثابت اولماسه مجرد عمروك بكر ايله معا قتل ايلدك دعمسيله بكرك اوزرينه موجب قتل اجرا اولنورمى * الجواب * اولنماز (مرنقله آنفا)

برقصبه ضابطى زيد عمروى برجرمله اتهام ايدوب زيدك اتباعندن بكر عمروى اخذ مراد ايتمكله عمرو دريا كنارنده طوروب بكرى مدافعه ايدركن بكر بربيوك طاش ايله عمروى ضرب ايدوب عمرو اول ضربندن ناشى دريايه دوشوب بلاسباحة فى الحال غرق اولسه عمروك ورثه سى عمروك ديتنى بكردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وفى الخانية قط رجلا والقاه فى البحر فرسب وغرق كما القاه فعلى عاقلته الدية عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى ولوسبح ساعة ثم غرق فلادية لانه غرق بعجزه وفى الاول غرق بطرحه فى الماء (الدر المختار فى الجنايات)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيد زوجه سى هندى بچاق ايله بوغازليوب قتل ايلسه زيد ميراثدن محروم اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده هند زوجى زيدى و اناسى زينبى و باباسى عمروى ترك ايلسه زينب وعمرو هندك ديتندن حصه لرينى زيدك مالندن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

وعمد الصبى والمجنون خطأ وعلى عاقلته الدية ولاكفارة ولاحرمان ارث (تنوير فى الشجاج)

زيد صغير عمروى آلت جارحه ايله جرح وقتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت لازمه اولور اكر حالا مالى يوغسه ماله قادر اولنجه صبر اولنور

(وعمد الصبى والمجنون والمعتوه خطأ بخلاف السكران والمغمى عليه وعلى عاقلته الدية ان نصف العشر فاكثر ولم يكن من العجم والافى ماله (الدر المختار فى الشجاج)

زيدك صغير اوغلى عمرو بكرك صغير اوغلى بشرى قتل ايدوب لكن زيدك مالى اولماسه بكر زيده مجرد عمرو اوغلك اولمغله بشرك ديتنى مالكدن ويرديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(صبيان يرمون لعبا فاصاب سهم احدهم امرأة وهو ابن تسع سنين ونحوه فالدية فى مال الصبى ولاشئ على الاب وان لم يكن له مال فنظرة الى ميسرة قال ابو الليث وانما

اوجب الدية فى مال الصبى لانه لا يرى للعجم عاقلة (قنية فى جناية الصبيان)

زيد نشانه تفنك آتركن تفنك اره لنوب پارەسى زيدك يانندە طوران عمرو اصابت ايتمكله عمرو فوت اولسه عمروك ورثەسى عمروك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(انفلت من فأس قصاب كان يكسر العظم واتلف عضو انسان يضمن وهو خطأ والدية فى ماله لانه لا عاقلة للعجم (ضمانات غانم فى الجنايات)

هند عربه يه بنوب معتاد اوزره طريق عامدن كيدركن عمرو عربەنك يانندەكلوب عربه هندك صنعسز دوريلوب عمرو التنده قالوب فوت اولسه ورثەسى هنده مجردسن عربه ايچنده اولمغله عمروك ديتنى مالكدن ويرديو جبره قادر

اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(الاصل ان المرور فى طريق المسلمين مباح بشرط السلامة لانه يتصرف فى حقه من وجه وفى حق غيره من وجه لكونه مشتركا بين كل الناس فقلنا بالاباحة بشرط السلامة ليعتدل النظر من الجانبين فيما يمكن الاحتراز عنه لا فيما لا يمكن لان تقييده بها مطلقا يؤدى الى المنع من التصرف وسد بابه وهو مفتوح (درر فى جناية البهيمة)

برقريه اهاليسنك مرعازندن اولوب ممر ناس اولان موضعده زيدك بلا اذن السلطان حفر ايتديكى قيويه اهاليدن بكر دوشوب هلاك اولسه زيده دية لازمه

اولورمى * الجواب * اولور

(اذا حفر بئرا فى غير ملكه فعطب به انسان اى هلك وجبت ديته لانه لما صار سببا للاتلاف جعله الشرع كالمتلف خطأ (ابن ملك على المجمع فى الجنايات) وهذا اذا فعله بلا اذن الامام فان فعل شيئا من ذلك باذنه فلا ضمان

(الدر المنتقى فيما يحدث فى الطريق)

زيد عمروى يومروق ايله ضرب ايتدكدنصكره عمرو بكرمى كون اسواقده صاغ وسالم كزوب مصالحنى كوروب بعده فوت اولسه ورثەسى جائزكه اول ضربكدن فوت اولمش اوله ديو زيددن ديت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(فلا اعتبار للتوهم (مجمع الفتاوى فى الوصايا)

زيد عمروى جرح ايدوب بعده عمروه برء تام حاصل اولوب برقاچ كون سالما كزدكدنصكره عمرو فوت اولسه ورثەسى جائزكه جرحكدن فوت اولمش اوله ديو عمروك ديتى نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مر نقله آنفا)

زيد عمرو ايله اولان دعواسنده بكر قاضى يه واروب مرافعه اولدقده عمروه شرعا تعزير لازم اولمغله بكر عمروه وجه شرعى اوزره تعزير ايدوب بعده برقاچ كون مرورنده عمرو فوت اولسه عمروك ورثەسى مجرد عمروه تعزير اولندقدنصكره فوت اولمغله عمروك ديتى نامنه بكردن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ومن حد او عزر فمات من ذلك هدر و بطل دمه لانه مأمور من الشرع فلا يتقيد

بشرط السلامة (قهستانى قبيل السرقة ملخصا)

زيد عمروك كوكسنه يومرق ايله ضرب ايدوب قتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت

(والقتل شبه العمد ويقال له شبه الخطأ وهوضربه قصدا بغيرما ذكر اى بما لايفرق الاجزاء كحجر لزحا والعصا والسوط واليدمالم يكن جارحا ولذا يسمى بشبه العمدوفيه الاثم والكفارة ودية مغلظة على العاقلة (قهستانى فى الجنايات ملخصا)

زيد عمروصغيرى يره اوروب زيدك ضربندن ناشى عمروهلاك اولسه ورثه سى عمروك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى *الجواب *اولورلر

(وذا القاه من سطح اوجبل اوالقاه فى بئرفعلى قول ابى حنيفة رحمه الله تعالى هذا خطأ العمد واماعلى قولهما ان كان موضعا يرجى منه النجاة غالبا فهوخطأوان كان موضعا لايرجى منه النجاة غالبا فهو عمد محض يجب القصاص به عندهما

(فى الثانى من جنايات المحيط البرهانى)

زيد عمروى بچاق ايله ضرب ايتمك قصديله عمروك اوزرينه هجوم ايتدكده زيدك اياغى سورچكله زيد يقلوب زيدك الندن اولان بچاق بكره خطأ اصابت ايتمكله بكرى جرح ايدوب بكراول جرحدن متأثرا فوت اولسه زيده نه لازم اولور* الجواب* ديت وكفارت

(اوخطأ فى نفس الفعل كأن يرمى غرضا اوصيدا فاصاب آدميا اويرمى غرضافاصابه ثم رجع عنه اوتجاوزعنه الى ماوراءه فاصاب رجلا اوقصد رجلافاصاب غيره وموجبه الكفارة والدية على العاقلة (الدرالمختار فى الجنايات ملخصا)

زيد باركيرنى عمروصغيره ويروب صويه كوتوردبوامر ايتمكله صغيراول باركيرى صويه كوتوردكده باركير صغيرى سورييوب صويه غرق واهلاك ايلسه ورثه سى صغيرك ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(امر صبياليسقى له دابة من النهرا وارسله فى حاجته فمات اوضل لم يكن على الرجل شىء ولو غرق فى النهر اوصدمته دابة اونهشته حية كان الذى امره ضامنا (من جنايات تتمة الفتاوى فى الجنين والصبى)

زيد ملك بذرخانه سنى عمروه ايجاروتسليم ايدوب عمرودخى بذرخانه ده بغداى دوكركن بذرخانه زيدك صنعنسز عمروك اوزرينه يقلوب فوت اولسه عمروك ورثه سى زيده مجرد بذرخانه يقلوب فوت اولمغله عمروك ديتنى بزه ويرديو زيده جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والمسبب لايضمن اذالم يكن متعديا (فى الرابع عشرمن جنايات المحيط)

زيد برقاچ كسنه لر ايله شكاره آت قوشدرركن زيد مزبورلرك صنعلرنسز آتدن دوشوب فوت اولسه ورثه سى زيدك ديتى نامنه مزبورلردن نسنه المغه قادراولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(لانه كالجانى على نفسه (درر فى جناية البهيمة)

برصنعت اربابندن اولان زيدك شاكردى عمرو كبير غائب اولدقده عمروك اقرباسى

زیده مجرد عمرو شاکردی اولمغله عمروی بول یاخود دیتنی ویردیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لایلزم احدا احضار احد   (اشباه فی الکفالة)

زید عمروی آخر دیارده اولان بر مصلحتنی کورمك ایچون شوقدر اقچه یه استیجار ایدوب عمرو دخی اول دیاره کیدرکن اثناء طریقده غائب اولسه اقرباسی زیده مجرد مصلحتنکه کیدرکن غائب اولمغله عمروی بول یاخود دیتنی مالکدن ویریو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرنقله من تتمة الفتاوی والاشباه)

زید نجار عمروك منزلنی مرمت ایدرکن عمروك منزلی عمروك صنعنسز زیدك اوزرینه منهدم اولوب زید فوت اولسه ورثه سی عمروه مجرد سنك منزلك منهدم اولمغله فوت اولدی دیو زیدك دیتی نامنه عمرودن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لانه لم یوجد منه صنع هو تعد   (مبسوط السرخسی فی الحائط المائل)

هندك اوغلی زید عمروك اوغلی بکرك باشنه طاش ایله اوروب بکر فوت اولدقده زید فرار ایتمکله عمرو هندك جبرا بغیر حق شوقدر اقچه سنی السه هند مبلغ مزبوری عمرودن استردادە قادره اولورمی * الجواب * اولور

(وحکمه الاثم لمن علم انه مال الغیر ورد العین قائمة والغرم هالکة (درر فی الغصب)

﴿ فی الجنین ﴾

زیدك زوجه سی هند حامل زیدك اذنسز اسقاط جنین ایچون علاج ایتمکله هند مستبین الخلقه بر جنین میت القا ایلسه هنده نه لازم اولور * الجواب * غره لازم اولور که بشیوز درهمدر

(امرأة اسقطت میتا بدواء اوفعل کضرب بها بطنها مثلا ففیه الغرة ای تجب علی عاقلتها فی سنة واحدة الا ان یکون باذن الزوج فحینئذ لایلزم شیء (درر قبیل مایحدث فی الطریق)

واذا اسقطت الولد بعلاج تتعمد به الاسقاط فسقط الولد وجبت الغرة علی عاقلتها وان شربت دواء ولم تتعمد به اسقاط الولد فسقط الولد لاشیء علیها ویکون الغرة للزوج والغرة خمسمائة درهم نصف عشر الدیة   (خانیه فی الجنین ملخصا)

هند حامل زینبدن بنی بغیر حق ضرب شدید ایله ضرب ایدوب ضرب بکدن ناشی بر جنین حی القا ایتدکده جنین مزبور فی الحال فوت اولدی دیو دعوی وزینب بالکلیه انکار ایدوب هندك مدعاسی ثابت اولماسه قول مجردیله زینبك اوزرینه دیت لازمه اولورمی * الجواب * اولماز

(اذ مجرد الدعوی لایثبت الحق لقوله علیه السلام لو خلی الناس ودعواهم لادعی قوم دماء قوم واموالهم لکن البینة علی المدعی والیمین علی من انکر

(مجمع الانهر فی القسامة)

هند زینبدن سن بنی ضرب شدید ایله ضرب ایدوب سنك ضرب بکدن ناشی مستبین الخلقه

برجنين ميت القا ايلدم ديو دعوى وزينب بالكليه انكار ايدوب هندك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله زينبه نسنه لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(مر نقله آنفا)

زيد هند حاملك منزلنه كيروب هندى ضرب ايتمك قصديله اوزرينه هجوم ايتدكده هند خوفندن مستبين الخلقه ايكى جنين ميت القا ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * هر برجنين ايچون غره لازمه اولور

(هذا اذا القت جنينا واحدا فاما اذا القت جنينين فان كانا ميتين ففى كل واحد منهما غرة (بدايع فى الجناية على ما هو نفس من وجه)

زيد هند حاملك منزلنه كيروب هندى ضرب ايتمك قصديله اوزرينه هجوم ايتدكده هند خوفندن برجنين ذكر حى القا ايتدكدنصكره جنين مزبور فى الحال فوت اولسه ورثه سى جنينك تمام ديتنى زيددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ضرب بطن امرأة حرة ولو كتابية او مجوسية فالقت جنينا ميتا وجب غرة نصف عشر الدية فى سنة فان القته حيا فمات فدية كاملة (تنوير الابصار فى الجنين)

بو صورتده جنين مزبورك ديتى كشدن نه مقداردر * الجواب * اون بيك درهمدر

الدية من الذهب الف دينار ومن الفضة عشرة آلاف درهم (نقايه فى الديات)

﴿ فى الجناية فيما دون النفس ﴾

زيد عمروك برالنى مفصلندن قلج ايله قطع ايدوب بعده زيد فرار ايتمكله عمرو دعوى ايده ميوب بعد البرء عمرو حتف انفه فوت اولوب كندونى اعتاق ايدن بكرى ترك ايلسه زيد كلدكده بكر زيدك النى قصاص ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فيقاد قاطع اليد عمدا من المفصل (درر فى القود فيما دون النفس) ويستحق القصاص من يستحق ميراثه على فرائض الله تعالى (هنديه فى الثالث من الجنايات)

زيد عمروك برقولاغنى ديبندن عمدا قطع ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

(واذا قطع الاذن كلها ففيها القصاص (تاتارخانيه فى الرابع من الجنايات)

زيد عمروك بچاق ايله ايكى قولاغنى عمدا ديبندن قطع ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص ممكن ايسه قصاص دكل ايسه ديت كامله

(وفى الاذنين الشاخصتين فى الخطأ الدية كملا (هنديه فى الديات) وقد مر نقل لزوم القصاص لكن ما ظهر لى وجه التعليق المذكور فى الجواب (لمرتبه الفقير)

زيد عمروك بورنى ديبندن وايكى قولاقلرينى دخى عمدا ديبلرندن قطع ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصبه سى ايچون ديت كامله قولاقلرى ايچون قصاص ممكن ايسه قصاص دكل ايسه برديت كامله دخى لازمه اولور

(فيقاد قاطع اليد عمدا من المفصل حتى اذا كان من نصف الساعد لم يقد لامتناع حفظ المماثلة ولو كان يده اكبر منها كذا الرجل فانها اذا قطعت الى المفصل يقاد ولو من نصف الساق لا والمارن فان مارن الانف اذا قطع عمدا يقاد ومن قصبته لا والاذن

فانه اذا قطع عمدا يقاد ايضا (درر فى القود فيمادون النفس) ونقل اندية قد سبق ولايخفى مافى التعليق (لمرتبه)

زيد عمروك اغزينه ضرب ايدوب ايكى ديشنى تحريك ايتدكدنصكره برسنه تأجيل اولنوب اول ديشلر سياه اولوب ومنفعت مضغه لرى قالميوب اول حالده اوزره قالسه زيده ايكى ديشك ديتى لازمه اولور مى * الجواب * اولور

ولاقصاص لوكسر نصف سن فاسود باقيها بل دية السن كلها وكذا لو احمر او اصفر او اخضر وهذا اذا فات منفعة مضغه والافان لم يرحال التكلم فلاشئ فيه والافقيه الدية ذكره الزيلعى وغيره ولو اسودت الاسنان كلها بضربة وهى قائمة فالدية فى الخطأ على العاقلة وفى العمد فى ماله (الدر المنتقى فى الشجاج) و يستأنى فى اقتصاص السن والموضحة حولا وكذا لوضرب سنه فتحركت (الدر المختار فى الشجاج)

زيد كوسج اولميان عمروك لحيه سنى بالكليه تراش ايتدكدنصكره برسنه مرور ايدوب نماسه زيده ديت لازمه اولور مى * الجواب * اولور

(ولحية حلقت فلم تنبت و يؤجل سنة فان مات فيها برئ وفى نصفها نصف الدية وفيما دونها حكومة عدل كشارب ولحية عبد فى الصحيح ولاشئ فى لحية كوسج على ذقنه شعرات معدودة ولو على خده ايضا ولكنه غير متصل فحكومة عدل ولو متصلا فكل الدية (الدر المختار فى الديات)

زيد هندك فرجنى بچاق ايله قطع ايدوب بعد البرء هند اول قطعدن ناشى بولنى امساكه قادره اولماسه زيده ديت مرأة لازمه اولور مى * الجواب * اولور

(ولوقطع فرج امرأة وصارت بحيث لاتستمسك البول ففيه الدية (خلاصه فى الثلث من الجنايات)

زيد صغير اوغلى عمروى ختان ايچون بكر ختانه امر ايتمكله بكر عمروى ختان ايدركن خطأ عمروك حشفه سنى بالكليه قطع ايدوب بعده عمروه برء تام حاصل اولدقده اصلا حشفه سى قالماسه بكره نه لازم اولور * الجواب * ديت كامله

(ولاضمان على حجام و بزاغ وفصاد لم يجاوز المعتاد فان جاوز ضمن الزيادة كلها اذا لم يهلك وان هلك ضمن نصف دية النفس فلوقطع الختان الحشفة و برئ المقطوع تجب عليه دية كاملة وان مات فالواجب عليه نصفها (تنوير الابصار فى ضمان الاجير)

بو صورتده ديت كامله كشيدن نه مقداردر * الجواب * اون بيك درهمدر

(الدية من الذهب الف دينار و من الفضة عشرة الاف د رهم ومن الابل مائة (نقايه فى الديات)

بر برطاقفه سندن زيد عمروك دلنك التنده اولان طمرينى عمروك اذنيله فصد ايتدكده اول طمرى عمروك اذنسز معتادى تجاوز ايدوب زياده قطع ايتمكله عمرو اول فصددن صاحبفراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه عمروك ورثه سى عمروك نصف

دیتی زیددن المغه قادر اولورلر می * الجواب * اولورلر
(ولاضمان علی حجام و بزاغ ای بیطار وفصاد لم یجاوز الموضع المعتاد فان جاوز المعتاد ضمن الزیادة کلها اذا لم یهلك المجنی علیه وان هلك ضمن نصف دیة النفس لتلفها بمأذون فیه وغیر مأذون فیه فیتنصف (الدر المختار فی ضمان الاجیر)
بو صورتده عمروك نصف دیتی کندن بشبیك درهم اولورمی * الجواب * اولور (مرتقله من الدرر والنقایة)
زید فصاد عمروك امریله عمروك قولنی فصد ایدوب لکن عمرو فصد عقبنده اعمال شاقه یه مشغول اولمغین قولی شیشوب بعده اوتوز بش کون مرورنده فوت اولسه زید معتادی تجاوز ایتمش دکل ایکن عمروك ورثه سی جائز که سنك فصد کدن فوت اولمش اوله دیوب عمروك دیتی نامنه زیددن نسنه المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (مرتقله)
زید عمروك کردننه آلت جارحه ایله ضرب وجرح ایتدکدنصکره بعد البرء اثری قالسه زیده حکومت عدل لازمه اولور می * الجواب * اولور
(وفی الحاوی فی کتاب الاجناس قال کل شجة تحت الذقن ففیها حکومة عدل لایقدر ارشها بالتقدیر (تاتارخانیه فی الثالث من الجنایات)
بو صورتده عمرو قول فرض اولنوب بو اثرایله و بو اثرسز تقویم اولنوب قیمتلری بینك تفاوتی نه مقدار اولورایسه دیتدن اول مقدار حکومت عدل اولوب مثلا بو اثرایله عشر قیمتی ناقص اولسه دیتك عشری زیده لازم اولورمی * الجواب * اولور
(فبین الحکومة بقوله فیقوم عبدا بلا هذا الاثر ثم معه فقدر التفاوت بین القیمتین من الدیة حکومة العدل فیفرض ان هذا الحر عبد وقیمته بلا هذا الاثر الف درهم ومعه تسعمائة فالتفاوت بینهما مائة درهم وهو عشر الالف فیؤخذ هذا التفاوت من الدیة وهی عشرة الاف درهم فعشره الف درهم فهو حکومة عدل و به یفتی (درر فی الشجاج)
زید صغیر عمرو صغیرك آلت جارحه ایله ایکی پارمغنی جرح ایدوب بعد البرء عمروك اول ایکی پارمغی بالکلیه عمل مانده اولسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت اصبعین
(الصبی المحجور مؤاخذ بافعاله (اشباه فی الحجر)
زید عمروك باشنه طاش ایله ضرب ایتمکله عمروك قوه ناطقه سی فائته اولوب بالکلیه تکلمه قادر اولماسه زیده نه لازم اولور * الجواب * دیت
(واما اذهاب معنی العضو مع بقائه صورة فنحو العقل والسمع والبصر والکلام والشم والذوق والجماع والایلاد (بدایع فیما فیه دیة کاملة) وکل عضو ذهب نفعه بضرب ففیه دیته (نقایه فی الدیات)
هند زینبك اغزینه یومرق ایله خطأ ضرب ایدوب بردیشنی چیقارسه هنده نه لازم اولور * الجواب * نصف عشر دیت مرأة
(وفی کل سن یعنی من الرجل اذ دیة سن المرأة نصف دیة الرجل جوهره خمس من الابل اوخمسون دینارا او خمسمائة درهم (الدر المختار فی الدیات)

هند زيدك يومرق ايله اغزينه اوروب اوج ديشنى جيقارسه هنده نه لازم اولور * الجواب * هر برديش ايچون ديت سن لازم اولور

(من نقله آنفا)

زيد عمروك ايكى قولنى آلت جارحه ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرء عمروك قوللرى بالكليه عمل مانده اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت كامله

(وفى النفس والانف والذكر والحشفة والعقل والشم والذوق والسمع والبصر واللسان ان منع النطق اواداء اكثر الحروف ولحية حلقت فلم تنبت وشعر الرأس كذلك والعينين واليدين والشفتين والحاجبين والرجلين والاذنين وثديى المرأة الدية وفى كل واحد من هذه الاشياء نصف الدية (تنوير الابصار فى الديات)

زيد جرح اولنوب بعد البرء ترى قالمغله زيد عمرودن سن بنى جرح ايلدك ديو دعوى وعمرو انكار ايدوب زيدك مدعاسى ثابت اولماسه قول مجرديله عمرودن نسنه المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(اذ مجرد الدعوى لا يثبت لقوله صلى الله تعالى عليه وسلم لو خلى الناس ودعواهم لادعى قوم دماء قوم واموالهم لكن البينة على المدعى واليمين على من انكر (مجمع الانهر فى القسامة)

زيد عمروك باشنه دكنك ايله ضرب ايدوب زيدك ضربندن ناشى عمروك بر كوزى بالكليه كورمز اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * نصف ديت لازم اولور

(من نقله من التنوير)

زيدك الى شدت ايله عمروك بر كوزينه طوقنوب طوقنماسندن ناشى عمروك اول كوزى بالكليه كورمز اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * نصف ديت

(من نقله من التنوير)

زيد عمروك باشنه قلج ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرء اول جرحدن عمروك سمعنه ضعف كلوب قولاقلرى كالاول اشتمز اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل لازم اولور

(واما الذى يجب فيه ارش غير مقدر وهو المسمى بالحكومة فالكلام فيه فى مواضع فى بيان الجنايات التى تجب فيها الحكومة وفى تفسير الحكومة اما الاول فالاصل فيه ان مالا قصاص فيه من الجنايات على مادون النفس وليس له ارش مقدر ففيه الحكومة لان الاصل فى الجنايات الواردة على محل معصوم اعتبارها بايجاب الجابر او الزاجر ما امكن (بدايع فيما يجب فيه ارش غير مقدر)

زيد عمروك بلنى آلت جارحه ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرء عمروك بلنه ضعف كلمكله كالاول اوتوروب قالقمغه قادر اولميوب لكن غيرى نقصانى اولماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل (من نقله من البدايع)

زيد عمروك ارقه سنى وبلنى بجاق ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرء عمروك براياغنه

اول جرحدن عرج عارض اولغله كالاول مشيه قادر اولميوب لكن بالكليه عمل مانده اولماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

(مرنقله من البدايع)

زيد عمروك دكنك ايله باشنه ضرب وجرح ايتمكله بعد البرء اول ضربدن ناشى عمروك ايكى كوزى بالكليه كورمز اولوب وايكى قولاغى بالكليه اشتمز اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ايكى كوزينك ذهاب بصرى ايچون ديت كامله ايكى قولاغنك ذهاب سمعى ايچون دخى ديت كاملهٔ اخرى لازمه اولور

(واما اذهاب معنى العضو مع بقائه صورة فنحو العقل والسمع والبصر والكلام والشم والذوق والجماع والايلاد بان ضرب على رأس انسان فذهب عقله او سمعه او بصره او كلامه او شمه اوذوقه او جماعه او ايلاده بان ضرب على ظهره فذهب ماء صلبه والاصل فيه ماروى عن عمر رضى الله تعالى عنه انه قضى فى رجل واحد باربع ديات ضرب على رأسه فذهب عقله وكلامه وبصره وسمعه ولانه فوت المنافع المقصودة من هذه الاعضاء على سبيل الكمال (بدايع فيما فيه دية كاملة من الجنايات)

زيد عمروك برقولى ايله باشنى آلت جارحه ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرء عمروك بركوزى بالكليه كورمز وبرقولاغى بالكليه اشتمز اولوب اول قولى بالكليه عمل مانده اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت كامله ونصف ديت

(كل ما كان فى النفس زوجا ففى احدهما نصف الدية وفى كلاهما الدية كاملة كاليدين والرجلين والاذنين والحاجبين والشفتين والعينين والخصتين

(شرح الطحاوى فى الديات باقى القيود يعلم مما مر من البدايع)

زيد هنده زنا قصد ايدوب هند امتناع ايتمكله زيد هندك صاچنى ديبندن قطع ايدوب بعده برسنه مرور ايدوب هندك صاچى اوزاميوب قطع اولنديغى وجه اوزره قالسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

(لح) امرأة قطعت ذؤابتى امرأة اخرى عند الرأس ومضت سنة فلم تبلغ الذؤابتان النهاية القديمة بل بقيت كما قطعت ففيها حكومة عدل (قنيه فى الجنايات)

زيد زوجه سى هنده غضب ايتدكده هندك صاچنى ديبندن بچاق ايله قطع ايدوب بعده برسنه مرور ايدوب هندك صاچى اوزاميوب قطع اولنديغى وجه اوزره قالسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل

زيد عمروك خنجر ايله دوداغنى اوروب بعد البرء عمرو كالاول تكلمه قادر اولماسه زيده نه لازم اولور * الجواب * حكومت عدل (مرنقله من البدايع)

زيد آلت جارحه ايله عمدا عمروك باشنه ضرب ايدوب موضحة شج ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * شجهٔ موضحه ايله قصاص اولنور

(لاقود فى الشجاج الا فى الموضحة عمدا وهى التى توضح العظم اى تبينه لامكان اعتبار المساواة فيها بان يسترغورها بالمسبار ثم يتخذ حديدة بقدر ذلك فيقطع بها مقدار ماقطع

(درر فى الشجاج)

﴿ فی جنایة الرقیق والجنایة علیه ﴾

زیدك قولی عمرو زیدی آلت جارحه ایله عمدا جرح وقتل ایلسه عمروه نه لازم اولور
* الجواب * قصاص
(عبد قتل مولاه عمدا لاروایة فیه وقال الفقیه ابوجعفر یقتل (بزازیه فی الجنایات)
ویقتل العبد بمولاه (خانیه فی باب القتل من الجنایات)

زیدك قولی عمرو زیدی صوپه تعبیر اولنور عصای کبیر ایله باشنه عمدا ضرب وجرح ایدوب وآخر قولی بکردخی بچاق ایله عمدا ذبح ایدوب ایکیسی زیدی جرح مثخن ایله معا جرح وقتل ایلسه‌لر زیدك ورثه‌سی عمرو و بکری قصاص ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر (من نقله آنفا)

زیدك تدبیر مطلق ایله مدبری اولان قولی عمرو بکرك بر دیشنی چیقارسه زید عمروك مدبرا قیمتیله ارشدن اقلنی بکره ویرر کن بکر راضی اولمیوب باکه عمروی تسلیم ایله دیو زیده جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(وان جنی مدبر اوام ولد خطأ ضمن السید الاقل من قیمته ای قیمة کل منهما بوصف التدبیر والاستیلاد یوم الجنایة وتمامه فی الکفایة ومن الارش فیجب اقلهما
(قهستانی فی جنایة المملوك)

زید مقتولك ورثه‌سی عمروك قولی بکردن عمروك غایبنده سن زیدی موجبی قصاص اولان قتل ایله قتل ایدوب حتی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی و بکر بالکلیه انکار ایلسه ورثه بکرك اقرار مشروحنه اقامت بینه ایدیجك بکری قصاصا قتل ایتدرمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر
(ولوقامت البینة علی العبد المأذون اوالمحجور علی سبب قصاص اوحد من القتل اوالقذف اوالزنا اوالشرب لم یقض بها علیه حتی یحضر المولی عند ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی وعند ابی یوسف رحمه الله تعالی یقضی بها وان کان غائبا واجمعوا علی انه لو اقر بالحدود والقصاص فانها تقام من غیر حضور المولی
(من مأذون البدایع فی بیان سبب ظهور الدین)

زیدك قولی عمرو بکرك کوزینی طاش اوروب چیقاروب زید جنایت مزبوره‌یه عالم اولدقدنصکره عمروی بشره ثمن معلومه بیع وتسلیم ایلسه بکر کوزینك دیتنی زیددن المغه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(وان باعه اواعتقد بعد العلم بالجنایة وجب علیه الارش (قدوری فی الدیات)

زیدك قولی عمرو بکری خطأ قتل ایلسه زید عمروی بکرك ورثه‌سنه تسلیم ایدرکن ورثه عمروی المیوب بکرك دیتنی ویردیوز یده جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(واذا جنی العبد جنایة خطأ فمولاه بالخیار ان شاء دفعه بها فیملکه ولی الجنایة وان شاء فداه بالارش وامسك عبده (تاتارخانیه فی التاسع من جنایة الرقیق)

زيدك قولى عمرو بكرى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه بكرك ورثه سى عمروى قصاص ايتدرميوب زيد مجرد عمرو قوللث اولمغله بكرك ديتنى ويرديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(جنى عبد عمدا فى النفس يجب القود لمامر الا ان يصالح اى يقع الصلح بين الولى والمولى او يعفى اى يقع العفو من الولى (درر فى جناية الرقيق)

زيدك قولى عمرو دكنك ايله بكرك بركوزينى ضرب واخراج ايتدكدنصكره زيد جنايتى بيلوركن عمروى بشره باتابيع وتسليم ايلسه بكر كوزينك ديتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(فان وهبه السيد بعد الجناية او باعه بيعا صحيحا فانه بالفاسد لم يصر مختارا للفداء الا اذا سلم كما فى الهداية او اعتقه اودبره اوكاتبه اواستولدها ولم يعلم بها ضمن الاقل من قيمته ومن الارش وان علم غرم الارش (قهستانى فى جناية المملوك ملخصا)

زيد عمرو بربره قوللرى بكرى ختان ايله ديو امر ايدوب عمرو دخى معتاد اوزره بكرك موضع ختانى قطع ايدركن حشفه سنى دخى قطع ايدوب بعده بكر فوت اولميوب موضع ختانك جرحندن برى اولوب لكن ذكرينك منفعتى بالكليه زائل اولسه زيد بكرك تمام قيمتنى عمروه تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(امر حجاما او ختانا ليختن ابنه اوعبده فختن فقطع رأس الذكر حتى فاتت المنفعة على الكمال فان مات العبد اوالصبى فعلى الختان فى الصبى نصف الدية وفى العبد نصف القيمة وان برآ من ذلك وصحا يضمن تمام الدية فى الصبى وتمام القيمة فى العبد (لاقطى فى قتل المأذون من الجنايات) لكن تمام القيمة انما تضمن اذا لم يبلغ قيمته دية الحر اما اذا بلغت نقص من قيمته عشرة دراهم كما هو المصرح فى كتب المذهب فالاولى ان ينبه عليه فى هذا السؤال (لمرتبه الفقير)

زيد قوللرى عمروه انجق يوز دكنك اور ديو بكره امر ايتمكله بكر دخى عمروه يوز دكنك اوردقدنصكره زيدك اذنسز بكره اون دكنك دخى اوروب بعده عمرو اول ضربدن صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت اولسه يوز دكنك ايله عمروك قيمتنه ترتب ايدن نقصان رفع اولنوب يوز دكنك ايله مضروب اولديغى حالده اون دكنك ايله قيمتنه ايدن نقصان ايله باقى قلان قيمتنك نصفنى بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده عمروك قيمتى يوز اللى غروش اولوب يوز دكنك ايله مثلا قيمتنك يوز غروشى واون دكنك ايله اون غروشى ناقص اولمش اولسه اول اون غروش ايله باقى قيمتنك يكرمى غروشنى بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ولو امر رجلا ان يضرب عبده عشرة اسواط فضربه احد عشر سوطا فمات من ذلك رفع عنه مانقصته العشرة الاسواط وضمن مانقصه السوط الاخير مضروبا عشرة اسواط ونصف مابقى من قيمته امارفع مانقصه العشرة الاسواط لانه فى هذا الضرب عامل للمولى لانه ضرب بامره فانتقـل الفعل الى المولى واما ضمان مانقصه

السوط الاخير لانه متعد فى هذا الضرب واما مضروبا عشرة اسواط لان الضرب الحادى عشر صادفه وهو منقوص بضرب عشرة اسواط واما وجوب نصف مابقى من قيمته لان العبرة فى ضمان النفس لعدد الجناة لالعدد الجنايات والجناة اثنان يعنى المولى بضرب عشرة اسواط وهو بضرب سوط واحد (من اجارات الولوالجية فى الثانى فيما يضمن المستأجر)

زيد عمروك جاريه سى هندى آلت جارحه ايله عمدا جرح وقتل ايلسه زيده نه لازم اولور * الجواب * قصاص

(يجب القصاص بقتل من هو محقون الدم على الأبيد عمدا فيقتل الحر بالحر وبالعبد والمسلم بالذمى ولا يقتلان بمستأمن بل المستأمن بمثله والذكر بالانثى (ملتقى فى الجنايات)

برقاج كسنه لر زيدك قولى عمرو ايله شرب خمر ايدوب عمرو سكران ايكن مزبورلر عمروى يوزى اوزرينه آتشه براغوب عمروك اعضاسنك اكثرى محترق اولدقده عمرو برقاج كون مضطربا كزدكدنصكره صاحب فراش اولوب بعده برقاج كون مرورنده متأثرا فوت اولسه زيد عمروك قيمتنى مزبورلردن الغه قادر اولورمى * الجواب * اولور اكر قيمتى ديت حره بالغ ايسه اون درهم نقص اولنور

(ولو القاه فى النار ثم اخرج وبه رمق فمكث اياما ولم يزل صاحب فراش حتى مات قتل وان كان يجئ ويذهب ثم مات لم يقتل (هنديه فى الثانى من الجنايات) وان كان يجئ ويذهب ثم مات من ذلك لم يقتل وعليه الدية (هنديه فى الفصل المذكور) دية العبد قيمته فان بلغت هى دية الحر و بلغت قيمة لامة دية الحر نقص من كل دية عبد وامة عشرة دراهم اظهارا لانحطاط رتبة لرقيق عن الحر وتعيين العشرة باثر ابن مسعود رضى الله تعالى عنه وعنه من الامة خمسة و يكون على العاقلة فى ثلاث سنين (الدر المختار فى الجناية على العبد)

هند زيدك جاريه سى زينبى طاش ايله ضرب و قره بره ايدوب زينب اول ضربدن ناشى صاحبة الفراش اولوب قالقمدين متأثرة فوت اولسه زيد زينبك قيمتنى هنددن الغه قادر اولورمى * الجواب * اولور اكر قيمتى ديت حره يه بالغه ايسه اون درهم نقص اولنور (مزنقله من الدر المختار)

زيد صغير عمروك قولى بكر صغيرك برقولنى طاش ايله ضرب وجرح ايدوب قولنى قيرمغله بكرك اول قولى بعد البرء بالكلية عمل مانده اولسه عمرو بكرك نصف قيمتنى زيدك وصيسى يدنده اولان مالندن الغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(وماقدر من دية الحر قدر من قيمته و(ح) ففى يده نصف قيمته بالغة مابلغت فى الصحيح (الدر المختار فى الجناية على العبد)

زيد عمروك قولى بكرك اغزينه ضرب ايدوب ايكى ديشنى چيقارسه زيده نه لازم اولور * الجواب * هر برديش ايچون عبدك نصف عشر قيمتنى ضمان لازم اولور

(وفى كل سن يعنى من الرجل اذ دية سن المرأة نصف دية الرجل جوهره خمس من الابل

اوخمسون دينارا اوخمسمائة درهم لقوله عليه السلام فى كل سن خمس من الابل يعنى
نصف عشر ديته لو حرا ونصف عشر قيمته لو عبدا (الدر المختار فى الديات)

﴿فى جناية البهيمة والجناية عليها﴾

زيد طريق عامده كيدركن عمرو زيدك اردندن آت قوشدردقده زيدك اوزرينه
اوغرايوب زيدى آته چكندوب قره بره ايتمكله زيد متأثرا فوت اولسه ورثه سى زيدك
ديتنى عمرودن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر
(ضمن الراكب فى طريق العامة ماوطئت دابته وما اصابت بيدها اورجلها اورأسها
اوكدمت اوخبطت اوصدمت (تنوير الابصار فى جناية البهيمة)
زيد ملك منزلنده آتنى طوتديو عمروه ويروب عمرو آتى طوتاركن بكر صغير زيد
وعمروك امرلرنسز زيدك منزلنه كلدكده مزبورلرك منعلرنسز آتك اردينه چبوب
آتى اوركتمكله آت قيچ اياغيله بكرى دپوب بكر فوت اولسه ورثه سى زيددن ياعمرودن
ديت نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(يضمن الراكب السائر فى الطريق واما فى ملك نفسه فلايضمن بفعل الدابة الا
فى الوطئ وهو راكبها لانه به مباشر فيحرم الميراث (الدر المنتقى فى جناية البهيمة) ومن
ضرب دابة عليها راكب اونخسها فنفحت اوضربت بيدها اونفرت فصدمته فمات
ضمن هو لا الراكب ان فعل ذلك حال السير وان اوقفها الا فى ملكه فعليهما وان نفحت
الناخس فدمه هدر (ملتقى فى جناية البهيمة)
زيد صغير عمروك باركيرينى عمروك اذنسز الوب يولارينى بلنه باغليوب كوتورركن
باركير اوركوب صغيرى سوريمكله صغير فوت اولسه ورثه سى عمروه مجرد باركيرك سوريمكله
فوت اولديو صغيرك ديتنى ويرديمكه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(جرح العجماء جبار يعنى فعل العجماء هدر (هدايه فى جناية البهيمة)
زيد آتنه بنوب طريق عامده عمروك اردندن كيدركن آت عمروك صول اويلوغنى
اصيروب جرح ايتمكله عمرو اول جرحدن صاحب فراش اولوب قالقمدين متأثرا فوت
اولسه زيده نه لازم اولور * الجواب * ديت
(ضمن الراكب فى الطريق العام ماوطئت دابته وما اصابت بيدها اورجلها اورأسها
اوكدمت اى عضت بمقدم اسنانها اوخبطت اى ضربت بيدها اوصدمت اى
ضربت بنفسها شيئا يقال اصطدم الفارسان اذا ضرب احدهما الآخر بنفسه
فان الاحتراز عن هذه الاشياء ممكن لانها ليست من ضرورات السير فقيد بشرط
السلامة عنها (درر فى جناية البهيمة)
برقاچ كمسنه لر جريد اوينامق ايچون صحرايه چيقوب جريد اوينارلركن ايچلرندن
زيد وعمرو آت قوشدردقلرنده برى برينه خطأ طوقوشوب زيدك آتنك ضربندن
ناشى عمروك آتى ييقلوب عمرو متأثرا فوت اولسه زيده
نه لازم اولور * الجواب * ديت

(ضمن عاقلة كل فارس اوراجل دية الاخر ان اصطدما وماتا ولم يكونا من العجم حتى لوكانا منهم وجبت الدية فى مالهم كما مر مرارا وكان اى الاصطدام خطأ لانه موت كل منهما مضاف الى فعل صاحبه وفيه خلاف زفر والشافعى رحمهما الله تعالى ولو كان الاصطدام عمدا فنصفها اى الواجب نصف الدية اتفاقا لان كلا منهما مات بفعله وفعل الاخر فيعتبر نصف الدية ويهدر النصف
(درر فى جناية البهيمة)

زيدك آخورنده مربوط اولان آتى زيدك صنعنسز بوشانوب فرار ايدركن عمروآتك اردندن يتشوب طوتمق استدكده آت عمروى ديوب براياغى بالكليه عمل مانده اولسه عمرو اياغنك ديتى نامنه زيددن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وان ارسل طيرا ساقه اولا اودابة اوكلبا ولم يكن سائقاله اوانفلتت دابة بنفسها واصابت مالا اوآدميا نهارا اوليلا لاضمان فى الكل لقوله عليه السلام العجماء جبار اى المنفلتة هدر
(الدر المختار فى جناية البهيمة)

زيدك آخورنده مربوط اولان آتى بوشانوب زيدك ملك قبوسندن صوايجركن عمرو آتك يانته واروب آتى طوتمق استدكده آت اوزكوب باشيله عمروه طوقنمغله عمرو قبويه دوشوب فوت اولسه عمروك ورثه سى زيددن عمروك ديتى نامنه نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (مر نقله آنفا من الدر المختار)

زيداوكوزلرينى عربه يه قوشوب شهرايچنده طريق عامده كيدركن اوكوزلرى طوتمقده مساعده ايدوب احترازممكن ايكن ايتميوب اوكوزلر طريق عامده مرور ايدن عمروى سوسوب بوينوزيله عمروك كوزينى چيقارسه عمرو كوزينك ديتنى زيددن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وضمن السائق والقائد ماضمنه الراكب (تنوير الابصار فى جناية البهيمة وقدمر تفصيله من الدرر)

زيد طريق عامده آتنك يولارينى معتاد اوزره طوتاركن عمرو آتك اردينه كلوب آنه طوقنمغله آت زيدك صنعنسز عمروى ديوب عمرو فوت اولسه ورثه سى مجرد آتك ديوب فوت اولدى ديو عمروك ديتى نامنه زيدن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ولونفحت الناخس فدمه هدر (الدر المختار فى جناية البهيمة)

زيد عمروك اوكوزينك قويروغنى دبندن قطع ايلسه عمرو اوكوزك نقصان قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وانما خص بالعين لان فى قطع لسان الثور والحمار ضمان النقصان على مانقل عن شرف الائمة وعنه جميع القيمة كما فى المنية وفى اذن الدابة وذنبها ضمان النقصان وفى اليد والرجل منها القيمة وعليه الفتوى كما فى الذخيرة
(قهستانى فى جناية البهيمة وعليها)

زيد عمروك اوكوزينك قويروغنى بچاق ايله ديبندن قطع ايلسه عمرو اوكوزك نقصان قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(مر نقله آنفا)

زيد عمروك اوكوزينك برآياغنى باتله ايله ضرب وجرح ايدوب بعد البرء اوكوزك اول اياغى سقط اولوب عمل ماندە اولسه عمرو اوكوزى زيده تسليم ايدوب قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو قطع قوايم الدابة فانه يضمن جميع قيمتها ذكره الامام السرخسى فى غصب الاصل وفى غصب الفتاوى ان لم يكن مأكول اللحم هكذا اما اذا كان مأكول اللحم له الخيار ان كان له قيمة بعد القطع ان شاء سلمه وضمنه القيمة وان شاء امسكه وضمن الجانى مانقصه (خلاصه فى الجناية على الدابة)

زيد عمروك قاطرينك اياغنه دكنك ايله ضرب ايتمكله اول ضربدن ناشى قاطرك اول اياغى طوپال اولوب بالكليه عمل مانده اولميوب لكن كالاول مشيه قادر اولمامغله قيمتنه نقصان ترتب ايلسه عمرو قاطرك نقصان قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(عرج الحمار المغصوب فى يد الغاصب ان كان يمشى مع العرج ضمن النقصان وان كان لايمشى فهو بمنزلة قطع اليد (خلاصه فى الغصب)

زيد عمروك آتنى قلچ ايله اوروب قتل ايلسه عمرو آتنك لاشه سنى زيده تسليم ايدوب قيمتنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(لو اهلك حمارا او بغلا بقطع يده او بذبحه ضمنه وسلمه اليه او امسكه ولاشئ له وبه يفتى (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد عمروك قسراغنى تفنك ايله اوروب اهلاك ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور (مر نقله من الفصولين مع قيد زائد)

زيد عمروك منزلنى محافظه ايچون معلم اولان كلب حارسنى قتل ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(الكلب المعلم للحراسة والصيد ونحوهما يجوز بيعه ويغرم مستهلكه عندنا خلافا للشافعى رحمه الله تعالى (عماديه فى الضمانات)

زيد عمروك كلب معلم اولان تازيسنى بغيرحق طاش ايله اوروب اهلاك ايلسه عمرو تازيسنى زيده تضمينه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(دية الكلب المعلم اربعون درهما ودية الكلب الماشى خلف الغنم عشرون درهما ودية كلب المزاعة قفيزان من الطعام ودية كلب البيت عشرون درهما من شرح الطحاوى (صرة الفتاوى فى الجناية على البهيمة)

زيد عمروك كلب معلمنى قتل ايلسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(مر نقله من العماديه)

برقريه اهاليسنك مرعا زندن اولوب مرحيوانات اولان موضعنده زيدك بلا اذن السلطان حفر ايتديكى قيويه اهاليدن عمروك برصغر اينكى دوشوب هلاك اولسه زيده ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولور

(اذا حفر بئرا فى الموضع الذى يحتاج الناس اليه يكون ضامنا لما عطب به اذا لم يفعل باذن الامام (خانيه فيما يحدث فى الطريق)

برقريه قربنده اولوب اهالينك صويه احتياجلرى اولان موضعده زيد اذن سلطانى ايله برقيو حفر ايتدكد نصكره عمروك بردوهسى زيدك صنعنسز اول قيويه دوشوب هلاك اولسه عمرو مجرد قيويى سن حفر ايتمكله دوهمى ضامن اولديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ومن حفر اواوقف اوبنى فى الطريق اوفى سوق العامة باذن السلطان لم يضمن كذا فى محيط السرخسى (هنديه فى الحادى عشر من الجنايات)

برقريه اهاليسندن زيد باركير يى صاليو يرمكله باركير عمروك ملك منزلى ايچنه كيروب منزل ايچنـده صو قيو سنه عمروك صنعنسز دوشوب هلاك اولسه زيد عمروه مجرد باركيرم سنك صو قيوكه دوشوب هلاك اولمغله قيمتنى ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(ولاضمان فى تلف بشئ فعل فى الملك وفى فنائه فيه حق التصرف بان لم يكن للعامة ولامشتركا لاهل سكة غير نافذة (ملتقى فيما يحدث فى الطريق)

زيدك قره صغر اينكى عمروك تارلاسى ايچنده هالك بولوب نه وجهله هلاكى معلوم اولماسه زيد عمروه مجرد تارلاكده هالك بولنمغله ضامن اول ديو جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى الخانية وجد بهيمة اودابة مقتولة فلاشئ فيها (الدر المختار قبيل المعاقل)

﴿باب القسامة﴾

زيد بر بلده ده واقع زندانده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اول زندان قربنده اولان محله اهاليسنه قسامه وديت لازمه اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى مسجد محلة وشارعها على اهلها وسوق مملوك على الملاك وفى غيره والشارع الاعظم والسجن والجامع لاقسامة والدية على بيت المال (تنوير فى القسامة)

برقريه ده واقع زيدك ساكن اولديغى ملك منزلنده اوغلى عمرو جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه قسامه وديت بالكز زيده مى لازمه اولور يوخسه اهالى قريه نك جمله سنه مى * الجواب * يالكز زيده

واووجد القتيل فى دار ابيه اوامه اوالمرأة فى دار زوجها فعليه القسامة والدية على العاقلة ولا يحرم عن الميراث (خانيه فى الجنايات) هذا اذا كان له عاقلة والا فعليه (درر فى القسامة)

زيد برسفينه ايچنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولماسه اهالى سفينه يه قسامه

ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولور

(وان وجد القتیل فی سفینة کانت القسامة علی من فیها ای فی السفینة مطلقا ای سواء کان مالکها اوساکنها فیها (مجمع البحرین فی القسامة)

بو صورتده اهالی سفینه زیدی اجبرزدن عمرو قتل ایلدی دیو شهادت ایلسه‌لر مقبوله اولور می * الجواب * اولماز

(و بطل شهادة اهل المحلة بقتل غیرهم او واحد منهم

(تنویر الابصار فی القسامة)

زید برمحله ایچنده کسنه‌نك ملکی اولمیان خالی برده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولمیوب ظاهرده وارث معروفی اولماسه امین بیت المال اهالی محله‌یه قسامه ایتدروب زیدك دیتنی محلهٔ مزبوره اهالیسندن بیت المال ایچون المغه

قادر اولور می * الجواب * اولور

(ومن قتل مسلما خطأ لاولی له فالدیة علی عاقلته وعلیه الکفارة ومعنی قوله ان للامام حق الاخذ له لانه لاوارث له قال علیه الصلوة والسلام السلطان ولی من لاولی له

(هدایه فی باب المستأمن ملخصا)

زید عمروك ساکن اولدیغی ملك منزلنده مسافرت وجهی اوزره ساکن ایکن دیوار دالکندن اوچ تفنك آتیلوب قورشونلرندن بر قورشون زیدی جرح وقتل ایدوب زیده اصابت ایدن قورشونك تفنکنی کیم آتدیغی معلوم اولماسه عمروه قسامه ودیت

لازمه اولور می * الجواب * اولور

(واذا خرج الرجل فی قبیلة فاصابه حجر لایدری من رماه فشجه ولم یزل صاحب فراش حتی مات فعلی الذین اصیب فیهم الدیة والقسامة (محیط برهانی فی الحادی عشر من الجنایات) وفی مجموع النوازل اذاوجد الضیف قتیلا فهو علی رب الدار عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وقال ابو یوسف رحمه الله تعالی ان کان نازلا فی بیت علی حدة فلادیة ولاقسامة وان کان مختلطا فعلیه الدیة (محیط برهانی فی الفصل المذکور)

برقریه‌یه صوت استماع اولنموب کسنه‌نك ملکی اولمیان خالی برده زید جرح اولنوب بعده زید قریهٔ مزبوره اهالیسندن عمروك منزلنه نقل اولندقدنصکره عمروك منزلنده فوت اولوب جارحی معلوم اولماسه عمروه قسامه ودیت لازمه

اولور می * الجواب * اولماز

(اذا وجد القتیل فی فلاة من الارض لیس بملك لاحد انه لاقسامة فیه ولادیة اذا کان بحیث لایسمع الصوت من الامصار ولامن قریة من القری (بدایع فی شرائط وجوب القسامة) العبرة لایجاب القسامة والدیة بحال الجرح لابحال الموت (محیط برهانی فی القسامة من الجنایات)

زیدك قولی عمرو برقریه ایچنده کسنه‌نك ملکی اولمیان خالی برده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه زید قریهٔ مزبوره اهالیسندن بعد القسامة عمروك قیمتنی المغه قادر

اولور می * الجواب * اولور لکن عمروك قیمتی دیت حره بالغ ایسه
اون درهم نقص اولنور

(وتجب فی العبد القسامة والقیمة اذا وجد قتیلا فی غیر ملك صاحبه لانه آدمی من کل وجه ولهذا یجب فیه القصاص فی العمد والکفارة فی الخطاء وتغرم العاقلة قیمته وهذا علی اصل ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی واما علی اصل ابی یوسف رحمه الله تعالی لاقسامة ولادیة فیه (بدایع فی شرائط وجوب القسامة) دیة لعبد قیمته فان بلغت هی دیة الحر وقیمة الامة دیة الحرة نقص من کل عشرة (تنویر الابصار فی الجنایة علی العبد)

زیدك آزادسز قولی عمرو برقریه ایچنده کسندنك ملکی اولمیان یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه زید قریهٔ مزبوره اهالیسنه قسامه ایتدروب عمروك قیمتنی اهالی قریه دن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور لکن عمروك قیمتی دیت حره بالغ ایسه
اون درهم نقص اولنور (مر نقله من البدایع والتنویر)

زیدك یوز غروش قیمتلو آزادسز جاریه سی هند برقریه ایچنده کسنه نك ملکی اولمیان خالی یرده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه زید اهالی قریه یه قسامه ایتدروب
هندك قیمتنی قریه اهالیسندن المغه قادر اولور می * الجواب * اولور
(مر نقله من البدایع والتنویر)

هند زیدك تصرفنده اولان ملك عماننی ایچنده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه
زیده قسامه ودیت لازم اولور می * الجواب * اولور

(وان وجد القتیل فی دار انسان فالدیة علی عاقلته والقسامة علیه وعلی قومه ان کانوا حضورا وان کانوا غیبا فالقسامة علی رب الدار یکرر علیه الایمان هذا عند ابی حنیفة
ومحمد رحمهما الله تعالی هکذا فی الهدایة (هندیه فی القسامة)

زید آخر دیاره کتدکده زیدك اوبکجیسی اولان عمرو زیدك منزلنده مستقلا ساکن ایکن عمرو منزل مزبورده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه زیده قسامه ودیت
لازمه اولور می * الجواب * اولماز

(سئل ابو السعود العمادی عن رجل آجر داره الی زید ثم وجد زید فیها قتیلا ولم یعلم قاتله فهل تجب دیته علی اهل المحلة او علی مالك الدار اجاب لاتجب علی صاحب الدار اذ لم یتصرف فیها ولاتجب علی اهل محلة المقتول ایضا کالضیف اذا نزل فی بیت رجل فوجد فیه قتیلا ولم یعلم قاتله وکان البیت فی یده مستقلا ولم یکن مالکه ساکنا معه فیه حیث لاتجب القسامة والدیة علی مالکه فالحاصل ان من استأجر او استعار منزلا اوحانوتا و وجد فیه قتیلا حال کونه مستقلا فی یده سواء کان المنزل او الحانوت ملکا اووقفا فی حکم من وجد قتیلا فی ملکه فیجعل کانه قتل نفسه وکان دمه هدرا وبه یفتی وهو قول ابی یوسف رحمه الله تعالی والقضاة مأمورون علی العمل بهذا القول حتی
لوحکم الحاکم بخلافه لاینفذ حکمه (صرة الفتاوی فی القسامة)

برقریه اهالیسندن هند قریهٔ مزبوره قربنده واقع باغنك ایچنده اولان ملك منزلنده

مستقلة ساكنه ایكن جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه سائراهالیه قسامه ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولماز

(وان وجد قتیلا فی دار نفسه فالدیة علی عاقلة ورثته عند ابی حنیفة رحمه الله تعالی وعندهما وزفر رحمهم الله تعالی لاشیٔ فیه ای فی القتیل المذكور و به یفتی (الدر المختار فی القسامة)

عرصه واشجاری زیدك برجهته مشروطه وقفی اولوب عمرولك تحت اجاره سنده اولان باغچه ده عمرو مستقلا ساكن ایكن بكر اول باغچه ایچنده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه عمروه قسامه ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولور

(واذا وجد القتیل فی دار فیها سكان وار بابها غیب فالدیة والقسامة علی ارباب الدار فی قول ابی حنیفة رحمه الله تعالی وقال ابو یوسف رحمه الله تعالی علی السكان (تاتارخانیه فی القسامة) والعمل الیوم علی قول ابی یوسف رحمه الله تعالی لان القضاة ممنوعون عن الحكم علی مذهب ابی حنیفة رحمه الله تعالی

(كذا فی هامش مجموعة انقروی)

زید برقریه ایچنده كندینك ملكی اولمیان خالی موضعده جرح اولنوب بعده قریهٔ اخرایه نقل اولندقدنصكره صاحب فراش اولوب قالقمدین قریهٔ اخراده فوت اولوب جارحی معلوم اولماسه قسامه ودیت قریهٔ اولی اهالیسنه می لازمه اولور یوخسه قریهٔ اخری اهالیسنه می * الجواب * قریهٔ اولی اهالیسنه

(ولو جرح فی محلة اوقبیلة فحمل مجروحا فمات فی محلة اخری من تلك الجراحة فالقسامة والدیة علی اهل المحلة التی جرح فیها وعند ابن ابی لیلی لاشیٔ علی المحلتین والصحیح قولنا لان القتل حقیقة وجد فی المحلة الاولی دون الاخری لان الموت اتصل بذلك الجرح لان ازهاق الروح من متولدات فعله وفعله هو الجرح فصار قتلا (من جنایات محیط السرخسی فی القسامة)

اراضی امیریه دن برقریه اهالیسندن هندك طاپو ایله تصرفنده اولوب قریهٔ مزبوره یه صوت استماع اولنان تارلاده زید جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه قسامه ودیت بالكز هنده می لازمه اولور یوخسه جمله قریه اهالیسنه می * الجواب * جمله قریه اهالیسنه

(واذا وجد فی ارض قریة وهی الی بیوت قریة اخری اقرب فان كان الارض الذی وجد فیه القتیل مملوكا فهو علی صاحب الارض وان لم یكن مملوكا فهو علی اقرب القریتین (المحیط البرهانی فی القسامة)

زید بر بلده ده واقع جامع شریفده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه جامع قربنده اولان محله اهالیسنه قسامه ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولماز

(ولاقسامة فی قتیل یوجد فی مسجد الجامع ولافی شوارع العامة ولافی جسور العامة لانه لم یوجد الملك ولاید الخصوص وتجب الدیة علی بیت المال لان تدبیر هذه المواضع

ومصلحتها الى العامة فكان حفظه عليهم فاذا قصروا ضمنوا وبيت المال مالهم فيؤخذ من بيت المال (بدايع فى شرائط وجوب القسامة)

بر محله ايچنده كمسنه نك ملكى اولميان خالى يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولميان زيدك حصرا وارثى لابوين قرنداشى عمرو محله مزبوره اهاليسندن اولان بكردن زيدى سن قتل ايلدك ديو دعوى وبكر انكار ايدوب عمروك مدعاسى ثابت اولماسه اهالى محله دن قسامه ساقطه اولورمى * الجواب * اولماز

(قتيل وجد فى محلة فادعى ولى القتيل القتل على رجل بعينه من اهل المحلة لاتبطل القسامة والدية على اهل المحلة وعن ابى حنيفة رحمه الله تعالى فى رواية يكون ذلك ابراء منه لاهل المحلة ثم لو اقام ولى القتيل شاهدين من غير اهل المحلة على ذلك الرجل فقد ثبت القتل عليه بالحجة فيقضى بموجبه وان اقام شاهدين من اهل المحلة لاتقبل شهادتهما ثم على قول ابى يوسف رحمه الله تعالى يحلف الشاهدان بالله ماقتلناه قط وعلى قول محمد رحمه الله تعالى يحلف الشاهدان بالله ماقتلناه ولاعلمنا له قاتلا (خانيه فى الشهادة من الجنايات)

بر قريه ايچنده كمسنه نك ملكى اولميان خالى يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولميان زيدك ورثه سى اهالى قريه يه قسامه ايتدرمك مراد ايتدكلرنده اهالى قريه ايچلرندن عمرو ايچون زيدى عمرو قتل ايتمشيدى ديو دعوى ومدعالرينه اقامت بينه ايلسه لر مزبورلردن قسامه ساقطه اولورمى * الجواب * اولور

(وبطل شهادة بعض اهل المحلة بقتل غيرهم او واحد منهم (تنوير الابصار فى القسامة) وباقى المسئلة يعلم مامر من الخانيه ومما سيأتى من المبسوط لكن ينبغى ان يقيد فى السؤال كون الشاهدين من غير اهل تلك المحلة كما لايخفى (لمرتبه الفقير)

بر قريه ايچنده كمسنه نك ملكى اولميان خالى يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولميان زيدك وارثى اهالى قريه دن ديت دعوى ايتدكده اهالى قريه زيدى بر شخص غائب اجنبى قتل ايتدى ديو وارث يوزينه اثبات ايلسه لر ديت مطالبه سندن خلاص اولورلرمى * الجواب * شخص مزبور وشهود قريه مزبوره اهاليسندن اولميوب عدالتلرى وار ايسه اولورلر

(وان ادعى اهل المحلة على رجل من غيرهم انه هو الذى قتله واقاموا عليه بينة من غيرهم قبلت بينتهم لانهم يسقطون بهذه البينة الخصومة عن انفسهم ومن ادعى نفى الخصومة عنه واثبته بالبينة كان ذلك مقبولا منه (مبسوط السرخسى فى القسامة)

بر محله ايچنده زيدك ساكن اولديغى ملك منزلنده جريحا قتيل بولنوب قاتلى معلوم اولميان عمروك ورثه سى زيدى قسامه وديت ايله مؤاخذه ايتدكلرنده زيد عمروى بكر قتل ايتمشيدى ديو دعوى ومدعاسنه اول محله اهاليسندن بشر وخالد شهادت ايلسه لر زيددن قسامه وديت ساقطه اولور * الجواب * اولور

(اذا وجد القتيل فى محلة وادعى اهل المحلة ان فلانا قتله دونهم واقاموا على ذلك بينة

من غير محلتهم جازت الشهادة ووقعت لهم البراءة عن القسامة والدية ادعى ولي القتيل
ذلك اولم يدع كذا في الذخيرة (هنديه في القسامة)

زيد برقريه ده واقع ملك منزلي ايچنده جريحا قتيل بولنسه اهل عرف طائفه سندن عمرو
قريه كرده قان اولمش ديو اهالي قريه دن عشر ديت نامنه نسنه المغه
قادر اولور مي * الجواب * اولماز
(ولا يجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعي
(البحر الرائق في باب التعزير)

زيد عمروي بكرك منزلنده قتل ايدوب فرار ايلسه عمروك ورثه سي بكره مجرد زيد عمروي
منزلكده قتل ايتمكله زيدي بول ياخود عمروك ديتني مالكدن و ير ديو جبره
قادر اولورلر مي * الجواب * اولمازلر
(ميت به جرح لايعلم قاتله اذ لو علم كان هو الخصم وسقط القسامة (درر ملخصا) لايلزم
احدا احضار احد (اشباه في الكفالة)

كوچر اولي مقوله سندن برقبيله كسنه نك ملكي اولميان صحراده مختلطا اوبه لريني قوروب
اوتورورلركن زيد اول اوبه لر اراسنده جريحا قتيل بولنوب قاتلي معلوم اولماسه مز بورلره
قسامه وديت لازمه اولورمي * الجواب * اولور
(ولو وجد في معسكر في فلاة غير مملوكة في الخيمة والفسطاط على من يسكنهما
وفي خارجهما ان كانوا قبائل فعلى قبيلة وجد القتيل فيها
(تنوير الابصار في القسامة)

زيد اتباعيله شكاره كيدوب آت قوشاركن زيدك آتي سورچوب زيد آتدن دوشدكده
آت زيدك اوزرينه باصوب مجروح ايتدكدنصكره اتباعي زيدي عمروك منزلنه كتوروب
زيد عمروك منزلنده فوت اولسه عمرو ه قسامه وديت لازمه
اولورمي * الجواب * اولماز
(لانه كالجاني على نفسه (درر في جناية البهيمة)

هند برقريه ايچنده كسنه نك ملكي اولميان خالي يرده جريحا قتيل بولنوب قاتلي معلوم
اولماسه اهالي قريه يه قسامه وديت لازمه اولورمي * الجواب * اولور
(واذا وجد القتيل في قرية اصلها القوم شتى فيهم المسلم والكافر فالقسامة على اهل القرية
المسلم منهم والكافر سواء ثم يفرض عليهم الدية فما اصاب المسلمين من ذلك فعلى عواقلهم
وما اصاب اهل الذمة فان كانت لهم عواقل فعليهم والا ففي اموالهم كذا في المبسوط
(هنديه في القسامة)

زيد عمروك منزلنده ساكن ايكن زيده سودا عارض اولوب كندوبي صلب ايلسه
زيدك ورثه سي عمروه مجرد زيد كندوبي منزلكده صلب ايتمكله ديتني مالكدن و يرديو
جبره قادر اولورلر مي * الجواب * اولمازلر
(لانه قتل نفسه فكان هدرا (لمرتبه الفقير)

زید بر قریه یه تجنده کسنه نك ملکی ولمیان خالی یرده مصلوباً قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه اهالی قریه یه قسامه ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولور
(مرتقله من الهندیه)

زید وعمرو علی الاشتراك مالك اولوب ساكن اولدقلری منزلده بكر جریحاً قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه زید وعمروه قسامه ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولور
(ولو وجد فی دار مشتركة سهاماً مختلفة فالقسامة والدية علی الرؤس لا الانصباء
(الدر المنتقی فی القسامة)

بر منزلك ثلثی زیدك وثلثانی عمروك ملكی اولمغله زید وعمرو اول منزلده ساكنلر ایكن بكر منزل مزبورده جریحاً قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولماسه بعد القسامه دیت زید وعمروه منزلده حصه لرینه كوره می لازمه اولور یوخسه برابر می * الجواب * برابر
(واذا وجد قتیل فی دار مشتركة بین قوم بعضهم اكثر بان كان لرجل نصفها ولرجل عشرها وباقیها الآخر فهی علی رؤس فلا یعتبر قدر الانصباء لاستواء صاحب القلیل والكثیر فی الحفظ والتقصیر (درر فی القسامة)

زید بر محله یه تجنده کسنه نك ملكی وایان خالی یرده میت بولنوب لكن بدننده اصلا اثر جرح وقتل وضرب اولمیوب تجق اغزندن وبورنندن قان كلمش بولنسه اهالی محله یه قسامه ودیت لازمه اولور می * الجواب * اولماز
(ولا قسامة ولا دية فی میت لا اثر به او یخرج الدم من فمه وانفه ودبره وذكره (ملتقی)

﴿ كتاب الوصایا ﴾

الوصیة تملیك مضاف الی مابعد الموت عیناً اومنفعة (الدر المنتقی)

زید جمله مالنی عمروه وصیت ایتدكدنصكره مصرا فوت اولوب انجق زوجه سی هندی ترك ایدوب لكن هند وصیتی مجیزه اولماسه تركه زید عمرو ایله هندك بینلرنده نه وجهله قسمت اولنور * الجواب * التی سهمدن بر سهم هنده باقی عمروه و یریلور
(رجل مات ولم یدع وارثاً غیر امرأته واوصی لرجل بجمیع المال فان اجازت كان له جمیع المال وان لم تجز كان لها سدس جمیع المال والباقی للموصی له لان الوصیة منفذة من الثلث بدون اجازتها وبقی الثلثان وحق المرأة من ذلك نصف الثلث وهو ربع الباقی وهو سدس الكل وكذلك لومات ولم یبق الا زوجها ولم یجز الزوج كان للزوج الثلث والثلثان للموصی له (ولواجبة فی الوصایا)

بو صورتده امین بیت المال اولان بكر هند وصیتی مجیزه اولمامغله تركه نك نصفی بیت الماله عائد اولدی دیو تركه نك نصفنه مداخله یه قادر اولور می * الجواب * اولماز
(الوصیة مقدمة علی بیت المال (هندیه فی الوصایا)

زید عمرو متوفانك شوقدر اقچه مدیونی بكردن عمرو ثلث مالنی وجوه بره وصیت وتنفیذنه بنی وصی نصب ایتمكله مبلغ مزبورك ثلثنی ویر دیو دعوی ایتدكده بكر دین مزبوری اقرار ایدوب لكن عمروك وصیت وایصاسنی انكار ایلسه زید مدعاسنی وجه شرعی اوزره اثبات

ابديجك مبلغ مرقومك ثلثی بكردن الوب وصيتی تنفيذه
قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولو ادعى رجل انه وصى فلان الميت لا يسمع دعواه الا على خصم جاحد وخصمه
وارث الميت او رجل عليه للميت دين (خانيه في باب الدعوى)

زيد فوتمدن نصكره خدمتكارم عمرو ذمی مسلمان اولورسه مالمدن شبو قدر غروش ويريله ايكيوز
كيل بغدای ويرلسون ديو وصيت ايدوب مصرا فوت اولدقدن نصكره عمرو شرف
اسلامله مشرف اولوب ثلث مساعد اولسه عمرو تركه زيددن مبلغ مزبور ايله ايكيوز
كيل بغدايی الغه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(تعليق الوصية بالشرط جائز لان هذا في الحقيقة اثبات الخلافة واثبات الخلافة معلقا
بالشرط جائز (المحيط البرهاني في الوصايا وكذا في الولوالجية)

زيد ثلث مالنی برجهته بر وصيت ايدوب بعده زيده جنون عارض اولوب جنونی برسنه
ممتد اولدقدن نصكره فوت اولسه وصيت مزبوره باطله اولورمی * الجواب * اولور

ولو اوصى بوصية ثم جن قال محمد رحمه الله تعالى ان اطبق الجنون حتى بلغ ستة اشهر بطلت
وصيته وان افاق قبل ذلك فاوصاؤه ووصيته باقية وقدر محمد رحمه الله تعالى الجنون
المطبق بستة اشهر وعن ابي يوسف رحمه الله تعالى انه قدر المطبق بشهر وهو قول
محمد رحمه الله تعالى اولا ثم قدره بسنة (خانيه في مسائل مختلفة من الوصايا)

زيد ثلث مال موجودی خيره صرف اولنه ديو وصيت ايدوب بعده معتوه اولوب عتهی
برسنه ممتد اولدقدن نصكره فوت اولسه وصيت مزبوره باطله
اولورمی * الجواب * اولور

(رجل اوصى بوصية ثم اخذه الوسواس وصار معتوها فبقی كذلك زمانا ثم مات بعد ذلك
قال محمد رحمه الله تعالى وصيته باطلة (خانيه في الفصل المذكور)

زيد ملك منزلنك سكناسنی هند اجنبيه يه ابدی ما كندا ولتی ويرديو وصيت ايتدكدن نصكره
مصرا فوت اولوب ثلث منزل مزبورك قيمتنه مساعد اولسه ورثه سی وصيتی طوتيوب
منزل مزبوری هنده ويرمامكه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(صحت الوصية بخدمة عبده وسكنى داره مدة معلومة وابدا وبغلتهما فان خرجت الرقبة
عن الثلث سلمت اليه ليها والا تقسم الدار اثلاثا وتهايئا في العبد (تنوير الابصار
في الوصية بالخدمة)

زيد فوتمدن نصكره اوغلم اوغلی عمروه بر اوغل حصه سی كبی حصه ويرلسون ديو وصيت
ايتدكدن نصكره زيد مصرا فوت اولوب اوغللری بكر وبشر ايله قيزلری هند وزينب
وخديجه يی ترك ايلسه عمرو زيدك تركه سندن نه مقدار النه الور * الجواب * طقوز سهمدن
ايكی سهم حصه الور

(وقال محمد رحمه الله تعالى رجل هلك وترك ابنا وابنة واوصى لرجل بنصيب ابن وكانت
فالوصية من سبعة عشر سهما ثم اوصى له خمسة اسهم وللام سهمان وللابن عشرة اسهم

والوجه في ذلك ان تبين الفريضة اولا لولا الوصية فنقول لولا الوصية كانت الفريضة
من ستة للام سهم والباقي للابن خمسة فاذا اوصى بنصيب بنت لوكانت يزاد على الفريضة
نصيب بنت وهو نصف نصيب الابن فيزاد على اصل الفريضة سهمان ونصف
فصار ثمانية ونصفا فوقع الكسر فوجب التضعيف فصار سبعة عشر وصار الكل ضعف
ذلك يعطى للموصى له اولا خمسة لان وصيته حصلت باقل من الثلث فتكون مقدمة
على الميراث بقي عند اثني عشر يعطى الام السدس وذلك سهمان يبقى عند عشرة
فظهر انا اعطينا الموصى له نصيب بنت لوكانت نصف ما اعطينا الابن فاستقام التخريج
قال ولو ترك امرأة وابنا واوصى بنصيب ابن آخر لوكان واجازت الورثة الوصية فالفريضة
من خمسة عشر للموصى له سبعة اسهم وللمرأة سهم وللابن سبعة والوجه ماذكرنا ان تصحح
الفريضة اولا لولا الوصية لكانت الفريضة من ثمانية للمرأة الثمن سهم وللابن سبعة
اسهم فاذا اوصى بنصيب ابن آخر لوكان يزاد على الفريضة نصيب ابن لوكان سبعة
فيصير خمسة عشر (هنديه في الوصية بثلث المال)

هند فوت اولدقده اوغلي زيد و عمرو اوغلي حصه سي كبي حصه ويرلسون ديو
وصيت ايتدكدنصكره هند مصرة فوت اولوب انجق اوغلي بكري ترك ايلسه بكر وصيتي
مجيز اولمايجق زيد وعمروه تركه دن نه مقدار نسنه ويريلور * الجواب * ثلث
(وشرط اجازة الورثة لوصية ههنا لان الوصية حصلت باكثر من الثلث وفي مثل هذا
يحتاج الى اجازة الورثة (هنديه في المحل المذكور)

زيد فوت اولدقدنصكره قرنداشي زينبه برقرنداش حصه سي كبي حصه ويرلسون ديو وصيت
ايتدكدنصكره مصرا فوت اولوب قرنداشي خديجه يي ترك ايلسه خديجه وصيتي مجيزه
اولمايجق زينبه تركه دن نه مقدار نسنه ويريلور * الجواب * ثلث
(مر نقله آنفا من الهنديه)

زيد فوت اولدقدنصكره خدمتكاري عمروه براوغل حصه سي كبي حصه ويرلسون ديو وصيت
ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب اوغلاري بكر و بشري ترك ايلسه عمرو تركه زيددن
نه مقدار نسنه الور * الجواب * ثلث
(وبمثل نصيب ابنه صحت وبنصيب ابنه لا وله ثلث ان اوصى مع ابنين
(تنوير الابصار في الوصية بثلث المال)

زيد ثلث مالي تدبير مطلق ايله مدبري اولان عمروه وصيت ايتدكدنصكره مصرا فوت
اولوب زيدك ثلث مالي عمروك قيمتندن زياده اولسه عمرو تركه زيددن
اول زياده يي المغه قادر اولور مي * الجواب * اولور
(وصحت لمكاتب نفسه ولمدبره ولام ولده استحسانا (الدر المختار في الوصايا)

زيد شوقدر اقچه سني زوجه سي هنده وصيت ايتدكدنصكره زيد فوت اولوب هندي
وسائر ورثه سني ترك ايلسه سائر ورثه وصيتي مجيز اولماسه لر هند وصيت مرقومه يه بناء تركه دن
اول قدر اقچه المغه قادره اولور مي * الجواب * اولماز

(لايصح الوصية فى اكثر منه اى باكثر من الثلث فان فى بمعنى الباء كما فى القاموس ولاتصح بشئ لوارثه اى الموصى لحديث مقبول عند الجميع الا باجازة ورثته
(قهستانى فى الوصايا ملخصا)

زيد مرض موتنده قوللرم عمرو و بكر فوتمدنصكره زوجه‌م هندواوغلم بشر وقزم زينبه سكز سنه خدمت ايدوب بعده آزاد اولسونلر ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب هندو بشر وزينبدن غيرى وارثى اولماسه ثلث مساعد ايكن مز بورلر وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(ولو اوصى بان يخدم عبده ورثته سنة ثم يعتق جاز هذا بطريق الارث لان حق استخدام العبد لجميع الورثة ثابت شرعا فكانت هذه وصية باعتاق لاغير بعد سنة ولكن يشترط ان يخدم الورثة سنة فاذا خدم الورثة سنة يعتق على الميت
(محيط رضوى فى الوصية بعتق العبد)

زيد مرض موتنده فوتمدنصكره مالمدن عمروه برآت ويريله ديو وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب ثلث مساعد اولسه ورثه سى وصيتى طوتمامغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وتجوز بالثلث للاجنبى عند عدم المانع وان لم يجز الوارث ذلك
(الدر المختار فى الوصايا)

زيد مرض موتنده ثلث مالنى اجانبدن عمرو وهند ايله قزلرى زينب وعايشه وخديجه ورحيمه وفاطمه و ام كلثومه وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولسه عمرو وهندك هر برينه تركه نك ثلثندن نه مقدار نسنه ويريلور * الجواب * عمرو وهندك هر برينه ثلثدن ثمن ويريلور

ومن اوصى لوارثه ولاجنبى فللاجنبى نصف الوصية وتبطل وصيته للوارث (هدايه)

زيد خسته اولوب لكن غالب حالى هلاك اولميوب خارج بيتده اولان مصالحنى كورمكه قادر اولوب بو حال اوزره برمدت خسته اولدقدنصكره برقاچ كون مرورنده فوت اولسه زيدك اول حال اوزره مدت مز بوره ده اولان خسته لكى مرض موت عد اولنورمى * الجواب * اولنماز

(وقالوا اذا اضناه المرض حتى صار صاحب فراش وعجز عن القيام بمصالحه الخارجية وازداد كل يوم فهو مرض الموت فالمسلول الذى طال مرضه ولم يضنه كالصحيح وقال محمد ابن سلمة ان كان لايرجى برؤه بالتداوى فكالمريض والا فكالصحيح كما فى طلاق العمادى وعن شمس الاسلام انه فى حق الفقيه ان لايقدر على الخروج الى المسجد وفى السوقى ان لايخرج الى الدكان وفى المرأة ان لاتقدر على السطح وقال الفضلى ان لايخرج الى حوايج نفسه وعليه الاعتماد كما فى الخلاصة والمختار انه من كان الغالب منه الموت وان لم يكن صاحب فراش كما فى هبة الذخيرة (قهستانى فى الوصايا)

زيد خسته اولدقده اكر بو خسته لكدن فوت اولورسم ثلث مالم فلان جهته وصيت

اولسون دیدکدنصکره زید افاقت بولوب بعده برمدت مرورنده فوت اولسه زیدك ثلث مالی وصیت مزبوره یه بناء اول جهته صرف اولنمق لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(اوصی بوصایا فبرأ فعاش سنین ثم مرض فوصایاه باقیة لولم یقل ان مت من مرضی هذا فقد اوصیت بکذا ونحوه امالوقاله یبطل وصیته اذا برأ (فصولین فی الرابع والثلثین فی الوصیة)

زید فوت اولوب زوجه‌سی هندی واناسی زینبی وصغیر اوغلی عمر و ایله صغیره قزی عایشه‌یی ترك ایتدکده بکر قاضی ترکه‌یی قسمت ایتدکدنصکره بشر هند وزینب ایله صغیرلرك وصیلری خالددن زید حیاتنده ثلث مالنی وجوه خیره وصیت وتنفیذنه بنی وصی نصب ایدوب مصرا فوت اولمشدی دیو دعوی ایتدکده خالد انکار ایدوب هند وزینب اقرار ایلسه‌لر بشر هند وزینبك حصه لرینك ثلثنی مزبوره‌لردن الوب وصیتی تنفیذه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(واو اقر الابنین بعد القسمة بوصیة ابیه بالثلث صح اقراره فی ثلث نصیبه لانصفه استحسانا لانه اقرله بثلث شایع فی کل الترکة وهی معهما فیکون مقرا بثلث مامعه وبثلث مع ما اخیه (الدر المختار فی اوصایا)

زید ثلث مالنی وجوه بره صرف اولنـه دیو وصیت وتنفیذنه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولدقده عمرو زیدك ترکهٔ موجوده سندن ثلثنی الوب وجوه بره صرف ایدوب بعده زیدك بکر ذمتنـده اولان شوقدر الجه‌سی تحصیل اولنسه عمرو مبلغ مزبورك دخی ثلثنی الوب وجوه بره صرف ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ولماخرج من الدین اخذ منه ثلثه حتی یخرج الدین کله لانه لما تعین الخارج مالا التحق بما کان عینا فی الابتداء (ظهیریه فی الوصیة)

زید ثلث مالنی آزادلولرینه وصیت ایتدکدنصکره مصرا فوت اولسه زیدك مدبرلری دخی وصیت مزبوره‌ده داخل اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(ویدخل فیه ای فی الموالی من اعتقه فی صحته ومرضه لایدخل فیه مدبروه وامهات اولاده (الدر المختار فی الوصیة للاقارب)

زید ثلث مالنی اجانبدن عمروه وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولدقدنصکره عمرو دخی ترکهٔ زیدك ثلثنی المدین فوت اولسه عمروك ورثه‌سی ترکهٔ زیدك ثلثنی المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

وکذلك القبض لیس بشرط حتی لومات الموصی له قبل قسمة ترکة الموصی صار نصیبه میراثا لورثته کالوارث اذامات قبل قسمة الترکة (شرح جامع الصغیر للعتابی)

زید ثلث مالنی عمروه وصیت ایدوب لکن عمرو زیددن مقدم فوت اولسه وصیت مزبوره باطله اولورمی * الجواب * اولور

(ولو اوصى لانسان بثلث ماله ثم مات الموصى له قبل موت الموصى بطلت وصيته
(خانيه فيمن يجوز وصيته)

هند شوقدر اشيام فوتمدنصكره زيد وعمروه ويريله ديو وصيت ايتدكد نصكره هند وصيتدن رجوع ايدوب اشياء مزبوره يى بيع ايتمك استدكده زيد وعمرو مجرد بزه وصيت ايتمشيدك ديو هندى بيعدن منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(وله اى الموصى ان يرجع عنها اى الوصية لانها تبرع لم يلزم الا بالقبول
(قهستانى فى الوصايا)

زيد شوقدر اشياسنى عمروه وصيت ايدوب بعده زيد صحتنده وصيت مزبوره دن رجوع ايدوب اشياء مزبوره يى قزى هنده هبه وتسليم ايتدكدنصكره زيد فوت اولسه عمرو مجرد مقدما بكا وصيت ايتمشيدى ديو اشياء مزبوره يه مداخله يه
قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(وله الرجوع عنها بقول صريح اوفعل يقطع حق المالك عما غصب او يزيد فى الموصى به مايمنع تسليمه الابه كلت السويق بسمن والبناء وتصرف يزيل ملكه كالبيع والهبة (تنوير الابصار فى الوصايا)

زيد فوتمدنصكره مالمدن اوجيوز غروش افراز اولنوب دباغلر حرفته برلونجه يرى بنا اولنسون ديو وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب واختيار ايتدكد نصكره زيد مصرا فوت اولوب ورثه سنى ترك ايدوب عمرو تركه دن اوجيوز غروشه ثلث مساعد اولوب اونجه يرى بنا ايدوب لكن مبلغ مزبوروفا ايتميوب ورثه سى اوجيوز غروشدن زياده يه راضى اولماسه لر عمرو ماعدا يى ورثه دن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لايجوز لاحد من المسلمين اخذ مال احد بغير سبب شرعى (البحر الرائق فى التعزير)

زيد مسلم ثلث مالنى زوجه سى هند نصرانيه يه وصيت ايتدكد نصكره مصرا فوت
اولسه هند تركهٔ زيدك ثلثنى المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور
(ويجوز ان يوصى المسلم للذمى لان البر اليهم غير ممنوع فى حال حياته كذا بعد مماته
(مختارات النوازل)

زيد ثلث مالنى همجوارلرينه وصيت ومصرا فوت اولدقده زيدك منزلنه ملاصق منزللرى اولان عمرو وبكر زيدك ثلث مالنى السه لر زيدك منزلندن بعيد منزللرى اولان كسنه لر مجرد بزلر دخى فقرادن اولمغله ثلث مالدن بزه دخى حصه ويرك ديو عمرو وبكره جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر
(ومن اوصى لجيرانه فهم الملاصقون عند ابى حنيفة رحمه الله تعالى قال الاسبيجابى وقال محمد بن الحسن رحمه الله تعالى استحسن ان يكون كل من صلى بجماعة وهو قول ابى يوسف رحمه الله تعالى والصحيح قول ابى حنيفه رحمه الله تعالى وعليه مشى الامام البرهانى والنسفى وصدر الشريعة وغيره (تصحيح القدورى لقطلوبغا)

﴿ فى اجتماع الوصايا ﴾

هند مرض موتنده جاریه‌سی زینبی منجزا اعتاق ایدوب وفوتنده نصکره مالمدن شوقدر غروش ایله بنم ایچون احجاج اولنه دیو وصیت ایتدکد نصکره هند مصرة فوت اولدقده ثلث مالی عتق ایله حجك مجموعنه مساعد اولیوب انجق زینبك قیمتنه مساعد اولسه ورثه‌سی مجیزلر اولمایجق عتق ایله حجدن قنغیسی تقدیم اولنور
* الجواب * عتق تقدیم اولنور

(واعلم انه ان اجتمعت وصایا مختلفة قوة وضاق الثلث عنها قدمت الفرائض وان اخرها لانها اقوی وان تساوت قوة فی الفریضة وغیرها کواجب ونفل قدم ماقدمه الموصی لان الظاهر انه بدأ بالاهم (الدر المنتقی فی الوصایا) وتفصیله فی البدایع هذا الذی ذکرناه اذا لم یکن فی الوصایا بالقرب عتق منجز وهو العتق فی مرض الموت اواعتاق معلق بالموت وهو التدبیر فان کان یقدم ذلك لان الاعتاق المنجز والعتق المعلق بالموت لایحتمل الفسخ فکان اقوی فیقدم (بدایع فی الوصایا)

زید مرض موتنده جاریه‌م هند آزاد اولسون دیدکدن نصکره ثلث مالمدن فلان محلده اولان صوقیوسی وفلان طریقده اولان قالدرم تعمیر اولنسون دیو وصیت وتنفیذنه عمروی وصی نصب ایتدکد نصکره مصرا فوت اولوب ثلث انجق جاریه نك قیمتنه مساعد اولوب ورثه ثلثدن زیاده‌ده وصیتی مجیز اولماسه‌لر عمرو وصیت مزبوره‌یه بناء اول قیو وقالدرمی تعمیر ایتمك ایچون ترکه‌دن نسنه المغه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرنقله آنفا من البدایع)

زید مرض موتنده جاریه سی هندی اعتاق ایدوب وهنده شوقدر اقچه وصیت ایتدکد نصکره زید مصرا فوت اولدقده ثلث انجق هندك قیمتنه مساعد اولوب زیاده‌یه مساعد اولماسه هند وصیت مرقومه‌یه بناء ترکه‌دن نسنه المغه قادره اولورمی * الجواب * اولماز

(ومن اعتق فی مرضه او باع وحابی اووهب فذلك کله جائز وهومعتبر من الثلث (هندیه فی الخامس من الوصایا) ولاتجوز بمازاد علی الثلث الاان یجیزه الورثة بعد موته وهم کبار (هندیه فی الاول من الوصایا)

زید ثلث مالم ایله فلان مسجدده منبر وضع اولنوب وفلان محله‌ده برمکتب بنا اولنسون دیو وصیت وتنفیذنه عمروی وصی نصب ایتدکد نصکره زید مصرا فوت اولمغله عمرو ترکه نك ثلثنی اخذ ایلسه ثلث ایکی وصیته دخی وفا ایدرکن عمرو مجرد منبر وضعنك ذکرینی تقدیم ایتمکله ثلثك جمله‌سنی منبر وضعنه صرف ایدرم دیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(الوصایا اذا اجتمعت فالثلث لایخلو اما ان یسع کل الوصایا اولایسع الکل فان یسع الکل ینفذ الوصیة من الثلث فی الکل (هندیه فی اجتماع الوصایا)

زید مرض موتنده جمله مالنی عمروه وثلث مالنی بکره وصیت ایدوب بعده مصرا فوت اولسه زیدك ورثه سی وصیتی مجیزلر اولمایجق زیدك ترکه سنك ثلثی عمرو و بکر بینلرنده

نيجه قسمت اولنور * الجواب * تنصيف اولنور

(وان اوصى لاحدهما بجميع ماله ولآخر بثلث ماله ولم تجز الورثة ذلك فثلثه بينهما نصفان لان الوصية باكثر من الثلث اذا لم تجز تقع باطلة فيجعله كانه اوصى لكل بالثلث فينصف وقالا ارباعا لان ابطال مازاد على الثلث فاضرب الكل فى الثلث تحصل اربعة تجعل ثلث المال (الدر المختار فى الوصية بثلث المال)

زيد ثلث مالمى عمروه وصيت ايتدم ديدكدنصكره زيد ثلث مالمى بكره وصيت ايتدم ديوب مصرا فوت اولسه ورثه سى وصيتى مجيز اولسه لر زيدك مالنك ثلثانى عمرو و بكر المغه قادر اولور لر * الجواب * اولور لر

(ومن اوصى بثلث ماله لرجل ثم اوصى لآخر ايضا بذلك فالورثة امان يجيزوا اولا فان اجازوا فلهما الثلثان ولهم الثلث وان لم تجيزوا فالثلث بينهما نصفان (الكمل فى الوصية بالثلث وكذا فى غاية البيان)

زيد ثلث مالمى عمروه وصيت ايتدم ديدكدنصكره زيد ثلث مالمى بكره وصيت ايتدم ديوب مصرا فوت اولسه ورثه سى وصيتى مجيز اولماسه لر عمرو و بكر زيدك ثلث مالنى برابر المغه قادر اولور لرمى * الجواب * اولور لر

(اذا اوصى بثلث ماله لزيد ولآخر بثلث ماله ولم تجز الورثة فثلثه لهما نصفين اتفاقا (الدر المختار فى الوصية بثلث المال)

زيد جاريه سى هندى تدبير مطلق ايله مدبره ايدوب بعده ملك منزلنك نصفنى وماعدا مالنك ثلثنى هنده وصيت ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب انجق زوجه سى زينبى ترك ايلسه زينب وصيتى مجيزه اولمجق هند منزلك نصفيله ماعدا تركه نك ثلثنى المغه قادره اولورمى * الجواب * اولور

بوصورتده زيدك وصاياسى تنفيذ اولندقدنصكره باقى قلان تركه سنك ربعى زينبه ويريلوب باقيسى بيت الماله وضع اولنسه صحيح اولورمى * الجواب * اولور

(اوصى لمكاتبه اوام ولده اومدبره جاز استحسانا (بزازيه فى الوصايا) الموصى له بمازاد على الثلث اما ان لايكون معه وارث وذلك ظاهر اوكان معه من لايرد عليه وذلك احد الزوجين فان كان زوجة فعلى تقدير الاجازة يطلب مخرج يخرج منه الوصية ويكون للباقى ربع صحيح يعطى الزوجة والباقى لبيت المال (شرح السراجية للفنارى وكذا فى السادس والثلثين من وصايا التاتارخانيه)

﴿فى نصب الوصى وعزله﴾

زيد اولاد صغارينه عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره زيد عمروى وصايتدن عزل ويرينه بكرى وصى نصب ايدوب بعده مصرا فوت اولمغله بكر صغارك مماللرينى ضبط ايلسه عمرو زيدك عزلنى طوتمام ديوب امور وصايتده بكره مشاركته قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(اوصى الى زيد اى جعله وصيا وقبل عنده صح فان رد عنده اى بعلمه يرتد والا لايصح

الرد بغيبته لا يصير مغرورا من جهته و يصح اخراجه عنها او في غيبته عند الامام رحمه الله تعالى خلافا للثاني (الدر المختار في باب الوصي)

جنون مطبق ايله مجنون اولان زيدك وصيسى عمروك مال مجنونه خيانتى ثابته اولسه حاكم عمروى عزل ايدوب يرينه بر مستقيم كمسنه يى وصى نصب ايتمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(نص القاضي عزل الوصي العدل الكافي فان عزله كان جائرا آثما كما في المحيط واختلفوا في صحة عزله والاكثر على الصحة كما ذكره ابن الشحنة لكن يجب الافتاء بعدم صحته كما في جامع الفصولين واما عزل الخائن فواجب واما العاجز فيضم اليه آخر (اشباه في الوصايا)

زيد وعمرو صغيرلرك اب وجد ووصيدن برى اولمامغله مالارينى حفظ ايچون حاكم صغيرلرك عملرى بكر مستقيمى وصى نصب ايدوب صغيرلرك مالارينى بكره حفظ ايتدرمكه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(اعلم انه اذا لم يكن للميت وصي مختار فعلى القاضي ان ينصب له وصيا (ادب الاوصياء) ووصي الاب احق بمال الصغير من جده عندنا فان لم يوص الاب فالجد كالاب (ملتقى في الوصايا)

زيد متوفانك صغير اوغلى عمروك وصى مختارى هندك مال صغيره خيانتى ثابته اولمغله حاكم هندى عزل ايلسه صغيرك باباسنك باباسى اولوب محمود الحال اولان بكر صغيرك مالنى هند دن الوب حفظه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ووليه ابوه ثم وصيه ثم جده ثم وصيه ثم القاضي او وصيه (تنوير الابصار في المأذون)

زيد صغيرك وصى مختارى هند صغيرك امورينى تسويه يه قادره اولميوب عاجزه اولسه حاكم هنده مصالح صغيره معاونت ايتمك ايچون وصى آخر ضمنه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(ولو كان الوصي عاجزا عن القيام بالوصية ضم اليه غيره (ملتقى في الوصايا)

زيد مسلم اولاد صغارينه زوجه سى هند نصرانيه يى وصى نصب ايتدكدن نصكره مصرا فوت اولسه حاكم اوزينه هندك يرينه مسلم اولان كمسنه يى وصى نصب ايتمك لازم اولورمى * الجواب * اولور

(ومن اوصى الى عبد ولو باذن سيده او كافر ولو ذميا او فاسق مخوف عليه في المال بدله اى بدل ايصاءه القاضي وجوبا بغيره من الايصاء الى حر مسلم صالح لان العبد يحجر والكافر يعدو اليه والفاسق يتهم بالخيانة (قهستاني في فصل الوصي)

هند نصرانيه فوت اولدقده حاكم هندك اولادينه زيدك قولى عمرو نصرانى يى وصى نصب ايلسه صحيح اولورمى * الجواب * اولماز

بوصورتده عمرو صغارك مالمرنده تصرف ایتمش اولسه تصرفی صحیح اولورمی
* الجواب * اولماز
(وفی الهدایة ان الایصاء الی العبد والکافر باطل لا ن الکافر غیر مأمون والعبد مملوك فلایملك التصرف فعلی هذا لایصح تصرفاتهم قبل الاخراج
(ادب الاوصیاء فی الایصاء)
زید متوفانك وصی مختاری عمرو بکری وصی نصب واختیار ایدوب فوت اولدقده عمروك اب وجد دن بری اولماسه بکرترکهٔ زید وعمروه وصی اولمش
اولورمی * الجواب * اولور
(اعلم ان الولایة علی الصغار علی ما ذکره الامام الاسبیجابی فی باب المصرات من ینبوع شرح الطحاوی الی الاب ثم بموته الی من یوصی الیه ثم من بعده الی وصی الوصی وان نزل فان لم یوص الاب الی احد فالولایة الی الجد القائم مقام الاب ثم الی وصیه ولو بمراتب فان لم یوجد منهم احد فالی الحاکم ثم الی من ینصبه وصیا ثم الی وصی هذا الوصی وهکذا (ادب الاوصیاء فی الایصاء) ووصی الوصی وصی فی الترکتین ای اذا مات الوصی فاوصی الی غیره فهو وصی فی ترکته وترکة المیت لان الایصاء اقامة غیره مقامه فیما له ولایة وعند الموت کانت له ولایة فی الترکتین فله ان یفوض الی غیره (زیلعی فی الوصایا)
فعلی مانقلنا لاحاجة الی التقیید المذکور فی السؤال من عدم الاب والجد
کما لا یخفی (لمرتبه الفقیر)
زید مجنونك وصبی عمروك مال مجنونه خیانتی ثابته اولسه حاکم عمروی عزل ایدوب یرینه برمستقیم کمسنه یی وصی نصب ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(لبس للقاضی ان یخرج الوصی فان ظهرت منه خیانة اوکان فاسقا معروفا
اخرجه ونصب غیره (فتاوی الصغری فی الوصایا)

* فی تصرفات الوصی *

زید صغیرك وصی مختاری عمرو عدل وکافی اولوب امور وصایتی کورر کن عمروك اوزرینه ناظره نصب اولنان هند نظارته قناعت ایتمیوب مال صغیره بندخی وضع ید ایدوب سنکله معا حفظ ایدرم دیمکه قادره اولورمی * الجواب * اولماز
(رجل اوصی الی رجل وجعل غیره مشرفا علیه ذکر الناطفی انهما وصیان کانه قال جعلتکما وصیین وقال الشیخ الامام ابو بکر محمد بن الفضل یکون الوصی اولی بامساك المال ولایکون المشرف وصیا واثر کونه مشرفا ان لایجوز تصرف الوصی الا بعلمه
(خانیه فیما یکون قبولا للوصیة)
زید ثلث مالنی برمدرسه ده ساکن اولان طلبهٔ علومه وصیت وتنفیذنه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره زید مصرا فوت اولوب عمرو ترکه نك ثلثنی قبض ایلسه حالا مدرسهٔ مزبوره طلبه سی عمرودن طلب ایتدکلرنده عمرو بن ثلثی آخر یره صرف ایتدم دیوب ویرمامکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(وقال الصدر الشهيد حسام الدين والسرف المكي انه ليس للوصي او القاضي صرفه في غير من عينه الموصى قال الزاهدي وهو الصحيح قال ولا يفتى الا بعدم الجواز لفساد الزمان وطمع القضاة وغيرهم فيها (ادب الاوصياء في تنفيذ الوصية)

زيد متوفانك اولاد صغارينك مالارینی اوکی انازی هند تغلبا قبض ایدوب صغارك وصيلری اولمسه صغارك بابالرينك باباسی اولوب محمود الخال اولان عمرو اول مالی هنددن الوب صغار ایچون حفظنه قادر اولورمی * الجواب * اولور

(ووصي اب الطفل احق بماله من جده وان لم يكن وصيه فالجد كما تقرر في الحجر (الدر المختار في باب الوصي)

زيد متوفانك وصي مختاری عمرو زيدك ورثهسی غائبلر اولمغله زيدك بر قاچ كسنهلر ذمتلرنده اولان شوقدر اقچهسنی مزبورلردن السه ورثه كلدكلرنده عمروك قبضنی طوتمازز ديوب مبلغ مرقومی مزبورلردن المغه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(لوارثه ان يخاصم من عليه دين الميت فله قبضه اولم يكن الميت مديوناله وصي اولا واو مديونا يخاصم ولا يقبض وانما يقبض وصيه ولو ادى مديون الى الوصي يبرأ اصلا ولو لا وصي فدفع الى بعض ورثته يبرأ عن حصته خاصة

(فصولين في الثامن والعشرين)

زيد منزللرمدن ماعدا مالمك ثلثی فوتمدنصكره وجوه خيره صرف اولنه ديو وصيت وتنفيذنه عمروی وصي نصب ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولدقده عمرو تركهدن عروض ونقودك ثلثنی الوب وجوه خيره صرف ايتدكدنصكره زيدك منزللرندن ماعده منزللری جنسندن اولميان عقارلری اولمغله عمرو اول عقارلرك ثلثنی دخی وجوه خيرا صرفله وصيتی تنفيذ مراد ايتدكده زيدك اوغللری بكر و بشر مجرد زيد منزللرمدن ماعدا مالمك ثلثی ديمكله اول عقارك ثلثی وصيتده داخل اولماز ديو عمروی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(الاستثناء وما في معناه هو تكلم بالباقي بعد الثنيا باعتبار الحاصل من مجموع التركيب ونفي واثبات باعتبار الاجزاء (تنوير الابصار في الاقرار)

هند صغيره نك اناسی وحاضنهسی زينب صغيره نك منزلنده صغيره ايله معا ساكنه ايكن نفسنی صغيره يه اجنبي اولان زيده تزويج ايدوب زيدی منزل مزبورده اسكان ايلسه صغيره نك نسواندن حاضنهٔ اخراسی اولمامغله اقرب عصباتی لابوين عمی عمرو صغيره يی زينبدن الوب كندی منزلنده اسكان ايتمك استدكده صغيره نك وصيسی بكر منزلی زينبدن الوب صغيره يه نافع اولمغله ايجاره قادر اولورمی * الجواب * اولور

(وفي الخانية واحكام الصغار للوصي ان يوجر نفس اليتيم وعبيده ودوابه وعقاراته وارضه وسائر امواله ولو بيسير الغبن لان له ولاية استعمال الصبي بطريق الرياضة والتهذيب من غير عوض ومع العوض اولى وايضا يملك الوصي بيع سائر امواله بمسوغ

وغير مسوغ فكذا يملك اجارته (ادب الاوصياء فى الاجارة)

زيد فوت اولوب باباسى عمروى وصغير اوغلى بكرى ترك ايتـدكده اجانبدن بشر تركه‌دن شوقدر اشيايى تغلبا ضبط ايلسه صغيرك وصى مختارى اولمامغله عمرو اشياء مزبورەنك جمله سنى بشردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(الولاية فى مال الصغير الى الاب ووصيه ثم وصى وصيه ولو بعد فلو مات ابوه ولم يوص فالولاية الى اب الاب ثم الى وصيه ثم وصى وصيه فان لم يكن فالقاضى ومن نصبه القاضى (فصولين فى السابع والعشرين) وللقاضى ان يأخذ مال اليتيم من والده اذا كان الوالد مسرفا ومبذرا ويضعه على يد عدل الى ان يبلغ اليتيم (من دعوى الخانية فى فصل يجوز القضاء) اقول الاسلم ان يقيد فى السؤال بكون الجد محمود الحال كما قيد فى السؤال الآتى (لمرتبه الفقير)

زيد فوت اولوب باباسى عمروى وصغير اوغلى بكرى ترك ايتدكده اجانبدن بشر تركه‌دن شوقدر اشيايى تغلبا ضبط ايلسه صغيرك وصى مختارى اولميوب عمرو محمود الحال اولمغله اشياء مرقومه‌نك جمله سنى بشردن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور (من نقله آنفا من الفصولين)

زيد مرض موتنده فوت‌ايـدنصكره ثلث مالم وقف اولوب غله‌سى فلان جهت ره صرف اولنه ديو وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولمغله عمرو تركه‌نك ثلثنى قبض ايدوب استرباح ايلسه عمرو ربح مزبورى اول جهته صرف ايتميوب جهت اخرايه صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(وسئل ابونصر عمن اوصى بان يشترى بهذه الالف ضيعة فى موضع كذا وتوقف على المساكين فلم يوجد هناك ضيعة هل يصرف الى مرمة المسجد قال لا ولا الى شئ آخر غير ما امر به الميت (مجموع النوازل فى الوصايا)

هند ثلث مالم وجوه بره صرف اولنسون ديو وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره هند مصرة فوت اولدقده عمرو تركه‌نك ثلثنى اخذ ايدوب بعده وصيتى تنفيذ ايتمدين فوت اولمغله ثلث مرقومى عمروك ورثه‌سى قبض ايلسه‌لر عمروك وصيسى اولمايجق هندك ورثه‌سى رأى حاكمله ثلث مرقومى عمروك ورثه سندن الوب وصيتى تنفيذه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(وفى وصايا الجامع الكبير القاضى ينصب الوصى لتنفيذ الوصية قالوا ولا يوجد لهذا رواية الافيه (ادب الاوصياء فى النصب)

زيد فوتمدنصكره مالمدن اوچ بيك اقچه ايله فلان جامع شريف تعمير اولنه ديو وصيت وتنفيذنه عمروى وصى نصب ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولمغله ورثه تركه‌دن اوچ بيك اقچه‌يى عمروه ويردكلرنده بكر قاضى وصيت اولنان مالك ثلثى بنم اولور ديو مبلغ مزبورك بيك اقچه سنى تغلبا السه عمرو مبلغ مزبورى بكردن اوب تعميره صرفه قادر اولورمى * الجواب * اولور

(المغصوب لوقائما أخذه مثليا ولا (فصولين فى الثالث والثلثين)

زيد فوتندنصكره ثلث مالم وجوه بره صرف اولنسون ديو وصيت وتنفيذنه عمرويى وصى نصب ايتدكدنصكره زيدوصيتى تنفيذده بكرك رأيله عمل اولنه ديوب بعده مصرافوت اولسه عمرو تركه نك ثلثنى الوب وصيت مزبوره يى تنفيذ مراد ايتدكده بكرك رأيندن تنفيذه قادر اولورمى * الجواب * اولور

وكذا لواوصى الى رجل وقال له عمل بعلم فلان كان له ان يعمل بغير علمه ولوقال لا تعمل الا بعلم فلان لايجوزله ان يعمل بغيرعلم فلان والفتوى على هذا القول (خانيه فى الوصايا)

زيد صغيرك وصيسى عمرو فوت اولوب صغيره حاكم بكرى وصى نصب ايتدكدنصكره عمروك ورثه سى بكردن عمرو جانبندن مال صغيره رجوع شرطيله كندى مالندن صغيرك مصارفنه قدر معروف شوقدر اقجه صرف ايتمشيدى ديو دعوى و بكر انكار ايدوب ورثه نك مدعاارى ثابت اولماسه قول مجردلريله صغيرك مالندن نسنه المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى الاحكامات انفق الوصى على الصبى من مال نفسه يرجع به فى مال الصبى ولو لم يشترط الرجوع وايضا فيها وفى ادب القاضى للصدر الشهيد ادعى الوصى اوقيم الوقف الانفاق من مال نفسه وارادا الرجوع لم يكن لهما ذلك الا بالاشهاد لانهما يدعيان لنفسهما على اليتيم فلا يستحقان بمجرد الدعوى (ادب الاوصياء فى الانفاق) قال انما اشترط الاشهاد لان قول الوصى وان كان معتبرا فى الانفاق لكنه لا يعتبر فى الرجوع فى التركة الا بالبينة (من المحل المذكور)

فى ضمان الوصى وعدمه

وزرادن بر بلده والبسى اولان زيد اول بلدده فوت اولدقده زيدك اولاد صغارينك وصى مختارلرى عمرو زيدك وزرايه مخصوص اولان شوقدر اشياسنى اول بلدده بيع ايدرسه صغاره ضرر متحقق اولمغله اشياء مزبوره يى استانبوله كتورنجه صغارك مالرندن على وجه الاجاره قدر معروف شوقدر اقجه صرف ايلسه صغار بالغ اولدقلرنده مبلغ مزبورى عمروه تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وفى فتاوى الفضلى ويخرج فى عمل اليتيم ويستأجر دابة بمال اليتيم وينفق على نفسه من مال اليتيم قال له ذلك فيما لابدله (احكام الصغار فى الوصايا)

اشرافدن زيد متوفانك اوغلى عمروايله قرى هنده خدمت ايچون برقول اشترا ايتمك لازم اولوب نافع اولمغله صغيرلرك وصيلرى بكر صغيرلرك مالرندن صغيرلر ايچون ثمن مثلنه برقول اشترا وقبض ايتدكدنصكره اول قول حتف انفه فوت اولسه بكره ضمان لازم اولورمى * الجواب * اولماز

(وفى المنتقى اذا اشترى الوصى بمال اليتيم غلاما لنفسه ان كان الثمن خيرا لليتيم اجزت الشراء وان كان الغلام خيرا لليتيم جعلته لليتيم ولم اجز شراءه لنفسه (ادب الاوصياء فى البيع) وله ان يفعل

كل ما كان فيه خير لليتيم وكذا الاب (خانيه فى تصرفات الوصى)

زيد متوفانك ورثه سى آخر دیارده اولملریله وصى مختارى عمرو تركه سنى ورثه سنه ايصال ايچون قبض ايتدكدنصكره متغلبه دن بكر تركه دن شوقدر اقچه يى تغلبا اخذ ايدوب عمرو دفعه قادر اولماسه عمروه ضمان لازم اولورمى *الجواب* اولماز

(وفى الخلاصة عن ادب القاضى للخصاف طمع السلطان الجائر وفى الخانيه اوالظالم المتغلب فى مال اليتيم فصانعه الوصى بشئ منه ان عجز عن دفعه بلا دفعه لم يضمن والاضمن (ادب الاوصياء فى الضمان)

زيد وصيلرى اولديغى صغارك مالرينى قبض ايتدكدنصكره مجهلا فوت اولسه تركه سندن ضمان لازم اولورمى * الجواب* اولماز

(ولايضمن الوصى بموته مجهلا ولوخلط بماله ضمن وضمن الاب بموته مجهلا وقيل لا كوصى (فصولين فى السابع والعشرين)

زيد صغير بالغ اولدقدنصكره وصيسى عمرو دن حال صغرمده قبض ايتديكك شوقدر اقچه مى باكه ويرميوب يدكده قالدى ويرديو دعوى ايتدكده عمرسن بالغ ورشيد اولدقدنصكره بن مبلغ مزبورى تماما سكه ويردم ديوب اوزرينه رد وضمان اولماديغنه يمين ايديجك زيدك مطالبه سندن خلاص اولورمى * الجواب * اولور

(اذا دفع الوصى ماله الى اليتيم بعد البلوغ وانكر اليتيم فانه لايصدق الابينة فى قول مالك رحمه الله تعالى وفى قول ابى حنيفة واصحابه رحمهم الله تعالى يصدق لانه امين وكل امين القول قوله مع يمينه (نتف فى الدعوى)

زيد متوفانك حصرا وارثلرى صغير اوغلارى عمرو و بكرك وصى مختارلرى بشر تركه دن شوقدر اقچه يى قبض ايتدكدنصكره عمرو و بكر فوت اولوب ورثه لرى مبلغ مزبورى بشردن طلب ايتدكلرنده بشر متغلبه دن خالد زيد ذمتنده اولقدر اقچه حقم واردر ديو مبلغ مزبورى بندن تغلبا اخذ ايدوب بن دفعه قادر اولمدم ديوب ورثه يدكده قالدى ديو انكار ايلسه لر بشر يمينله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(من نقله من ادب الاوصياء والنتف)

زيد متوفانك وصى مختارى عمرو زيدك تجهيز وتكفينه قدر معروف صرفنده يمينله تصديق اولنورمى * الجواب * اولنور

(الوصى مصدق فى كفن مثله قيل هو مثل مايلبسه فى الاعياد والجمع والمرأة ماتلبسه عند زيارة ابويها ومحارمها وقيل مايلبسانه فى غالب احوالهما

(فصولين فى الثالث والعشرين)

زيد وصيلرى اولديغى صغارك منقولاتدن شوقدر اشيالرينى ثمن مثللريله آخره بيع وتسليم وقبض ثمن ايلسه صغار بالغلر اولوب ثمن مرقومى زيددن الدقلرنده عمرو قسام اشياء مزبوره يى تحرير ايتديكى زمانده قيمتلرينى ثمن مزبوردن زياده تحرير ايتمش ايدى اوبله اولمجق زياده يى مالكدن ضامن اولديكه قادر اولورلرمى *الجواب* اولمازلر

(الامين لايضمن الا بالتعدی (بیری علی الاشباه)

زید وصیلری اولدیغی صغارك مالمرندن شوقدر اقجه یله نفسیچون تجارت اوزره ایکن مبلغ مز بور ضایع اولسه زیده ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولور

(للوصی التجارة بمال الیتیم للیتیم لا لنفسه ای لایجوز له التجارة لنفسه بمال الیتیم سوء ورثه من ابیه او یملکه بوجه آخر (درر فی الوصایا)

زید وصیسی اولدیغی صغیرك مالیله نفسیچون تجارت وشهادیدوب برمقدار فائده حاصل اولدقدنصکره زیدك یرینه عمرو وصی اولمغله زید اصل مالی عمروه ضامن اولسه عمرو فائده یی دخی زیددن المغله قادر اولورمی * الجواب * اولماز مازید دخی طیب اولماز

(وفی الخانیة ولایجوز للوصی ان یتجر لنفسه بمال الیتیم او المیت فان فعل وربح ضمن رأس المال ویتصدق بالربح فی قول ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله تعالی وقال ابو یوسف رحمه الله تعالی یسلم له الربح ولایتصدق بشیء (تاتارخانیه ۳۱ من الوصایا)

زید فوت اولوب صغیر اوغلی عمروی ترك ایدوب صغیرك وصیسی بکر ترکه دن شو قدر منقری صغیر ایچون قبض ایتدکد نصکره منقر کاسد اولوب بعده بکرك یرینه بشر وصی اولسه بکر اول منقرلری بشره تسلیم مراد ایتدکده بشر المیوب مجرد منقر کاسد اولمغله منقر یرینه التون یاغروش ویردیمکه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(فان کانت الودیعة قائمة بعینها تردعلیه لان هذا عین ماله (بدایع)

زید مرض موتنده ترکه سنی قبض وآخر بلده ده اولان ورثه سنه ایصاله عمروی وصی نصب ایدوب بعد زید مصرا فوت اولمغله عمرو ترکه سنی قبض وآخر دیاره کوتوروب رأی حاکمه ورثه یه تسلیم ایتدکدنصکره زیدك دیونی ترکه سندن ازید اولدیغی ظاهر اولسه زیدك داینلری ورثه یی مطالبه ایتمیوب عمروه مجرد ترکه یی سن قبض ایدوب ورثه یه تسلیم ایتمکله ترکه یی ضامن اول دیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

وفی الذخیرة انفق الوصی الترکة کلها علی الایتام فجاء غریم واثبت دینا علی المیت یضمن الوصی للغریم ما ثبت ان انفق بغیر امر القاضی لان الدین مقدم علی المیراث وعلی حق الورثة وان کان انفاقه علیهم بامر القاضی فلاضمان علی الوصی وبالجملة جواب هذه المسئلة مثل جواب ما ذا قضی دینا ثم ظهر دین آخر (ادب الاوصیاء فی الضمان)

زید صغیرك وصیسی عمرو مدت سفر بعید آخر دیاره کتدکده طریق مخوف اولوب امن یوغیکن صغیرك شوقدر اقجه سنی من غیر ضرورة بیله کوتوردکدنصکره عمروك یونی حرامیلر باصوب مبلغ مزبوری نهب وغارت ایلسه لر عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

قال الامام الاسبیجابی لکل من الاب والجد والقاضی ووصیائهم ان یسافروا باموال الیتامی ان کان الطریق امنا فاذا اصیبوا فی الطریق فلاضمان علیهم (ادب الاوصیاء فی البیع)

هذا اذا كان الطريق امنا وان كان مخوفا وله بد من السفر يكون ضامنا عند الكل وكذلك الاب والوصي وان لم يكن له بد من السفر ان سافر باهله لا يكون ضامنا وان سافر بنفسه يضمن (خانيه فيما يضمن به المودع)

زيد متوفانك ظ هرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايدوب بعده عمرو تركه دن شوقدر اشيايى رأى حاكمله ثمن مثلاريله بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيدك حصرا وارثى بشرط ظهور ايلسه بشر عمروك قبضنى طرتمام ديوب ثمن مزبورى تكرار بكردن المغه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(الوصي اذا باع التركة فان كانت الورثة كلهم كبارا ولا دين على الميت ولا وصية والورثة حضور فليس له ان يبيع شيئا وان كانت الورثة غيبا فله ان يبيع العروض وليس له ان يبيع العقار (احكام الناطفى فى الاوصياء) واعلم ان حقوق العقد فى البيع والشراء والاجارة والاستيجار وما كان مبادلة مال بمال يرجع الى العاقد والعاقد فى حقوق العقد كالمالك والمالك كالاجنبى (شرح الطحاوى فى الوكالة)

زيد فوت اولدقده امين بيت المال اولان عمرو زيدك وارثى اولمامق زعميله تركه سنى قبض ايدوب بعده تركه دن برمنزلى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بكره بيع وتسليم وقبض ثمن ايتدكدنصكره زيدك حصرا وارثى بشر ظهور ايتمكله بشر بيعى مجيز اولميوب منزلى بكردن السه بكر ثمن مزبورى عمرودن طلب ايتميوب بشره مجرد سن منزلى المغله ثمنى ضامن اول ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(مرتقله من شرح الطحاوى)

زيد متوفانك ظاهرده وارث معروفى اولمامغله تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو قبض ايتدكده عمرو تركه دن شوقدر منقردينى قبض ايتدكدنصكره زيدك حصرا وارثى بكر ظهور ايلسه اول منقرلر عينيله عمروك يدنده موجود اولمغله عمرو ازل منقرلرى بكره وير ركن بكر الميوب مجرد منقر كاسد اولمغله منقر برينه التون يا كمش الورم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله (بدايع)

زيد فوتمدنصكره ثلث مالمدن عمرو و بكره شوقدر غروش ويراسون ديو وصيت وتنفيذنه بشرى وصى نصب ايتدكدنصكره زيد مصرا فوت اولوب زيدك مديون اولديغى معلوم اولميوب ثلث مساعد اولمغله بشر امر حاكمله اولقدر غروشى عمرو و بكره ويردكدنصكره زيدك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى ظاهر اولسه زيدك داينلرى مبلغ مزبورى بشره تضمينه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(وقال ابو بكر الاسكاف الدين موهوم وليس بمعلوم ولا يعتبر الموهوم قال الا ترى انه ينفذ وصاياه وان كان يتوهم ظهور الدين وتوهم الدين لا يمنع تنفيذ الوصايا (من وصايا الخانية فى مسائل مختلفة)

زيد وصيسى اولديغى صغيرى سنت ايتدكده صغيرك اقربا وجيرانى ضيافت

واجرت ختان ایچون صغیرك مالندن قدر معروف شوقدر اقجه صرف ایتدکدنصکره صغیر فوت اولسه ورثه‌سی زیدك وجه محرر اوزره صرفنی طوتمیوب مبلغ مزبوری زیده تضمینه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

(اتخذ ضیافة من مال الصغیر لختنه للاقارب والجیران والحجام فاکلوا من ذلك لم یضمن اذا لم یسرف (قنیه فی تصرفات الاب والوصی)

بر بلده اهالیسندن زید حج شریفه کیدرکن اثناء طریقده خسته اولدقده حاجدن عمروه فوتندنصکره ترکه‌می قبض و بلدهٔ مزبوره ده ورثه‌مه ایصال ایله دیو عمروی وصی نصب ایدوب بعده زید مصراً فوت اولمغله عمرو ترکهٔ زیدی ورثه‌یه ایصال ایچون قبض ایتدکدنصکره مکهٔ مکرمه‌ده واردقده متغلبه‌دن بکر ترکه‌یی تغلباً عمرودن اخذ ایدوب عمرو دفعه قادر اولماسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(م نقله عن ضمان ادب الاوصیاء معزیاً الخلاصة)

زید فوتندنصکره جمیع مالم وجوه بره صرف اولنسون دیو وصیت وتنفیذینه عمروی وصی مختار نصب ایدوب بعده زید مصراً بلا وارث فوت اولدقده زیدك مدیون اولدیغی معلوم اولمامغله قاضی عمروه وصیتی تنفیذ ایله دیو امر ایدوب عمرو دخی وجه شرعی اوزره تنفیذ ایتدکدنصکره زیدك بکره شوقدر اقجه دینی اولدیغی ظاهر اولسه بکر مبلغ مزبوری عمروه تضمینه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(م نقله من وصایا الخانیه)

زید وصیسی اولدیغی عمرو صغیرك مالنی استرباح ایتمیوب بعده عمرو بالغ اولوب مالنی تماماً الدقدنصکره استرباح ایلسك شوقدر اقجه حاصل اولوردی اویله اولیجق اولقدر اقجه‌یی مالکدن باکه ویردیو جبره قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(القاضی یأمر الوصی بالاتجار والشرکة فی مال الیتیم دون المعاملة لاجل الربح (قنیه فی الوصایا) لایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی

(البحر الرائق فی التعزیر)

بر بلده اهالیسندن زید آخر دیاره کیدوب اول دیارده خسته اولدقده اولاد صغارینه عمروی وصی نصب ایتدکدنصکره مصراً فوت اولدقده عمرو ترکه‌سی قبض ایدوب ترکه سندن شوقدر منقر جیقوب لکن منقر صغارك بلده سنده رایج اولمامغله عمرو نفعاً للصغار اول منقرلری رأی حاکمله رایج اولدیغی اوزره متاعه بوزوب اول متاعی بلدهٔ مزبوره‌یه نقل اثناسنده اول متاع عمرونك تعدی وتقصیرینسز ضایع اولسه عمروه ضمان لازم اولورمی * الجواب * اولماز

(وللوصی ان یودع مال المیت ویبضع ویتجر للیتیم بمال الیتیم ویدفع مضاربة واه ان یفعل کل ما کان فیه خیر للیتیم وکذا الاب (خانیه فی تصرفات الوصی) الامین لایضمن الا بالتعدی (پیری علی الاشباه)

زید ذمتنده اولان شوقدر اقجه‌سی المدین فوت اولوب اولاد صغارینی ترك ایتدکده

صغارك وصيلرى عمرودن مبلغ مزبورى ناسدن الميوب بعده صغار بالغ اولسه لر عمروه مجرد ذمم ناسده اولان اجه مزى المامغله كندى مالكدن اجه مزى ضامن اول ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(والامين انما يضمن بالتعدى وانه نوعان اتلاف وترك الحفظ ولم يوجد واحد منهما (بيرى على الاشباه فى الامانات)

د رتيوز منقر برالتونه رايج ايكن زيد وصيسى اولديغى صغيرك شوقدر منقر ينى بغيرحق كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايتدكدنصكره منقر كاسد اولوب بعده زيدك يرينه عمرو وصى اولسه زيد اول منقرلرك يوم استهلاكده التون ياكندن اولان قيمتنى ضامن اولور لكن عمرو راضى اولميوب زيده سن استهلاك ايتمزدن مقدم التون اوچيوز منقره رايج ايدى اويله اولنجق هر اوچيوز منقر مقابله سنده بر التون الورم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(و يجب رد مثله ان هلك وهو مثلى وان انقطع المثل بان لايوجد فى السوق الذى يباع فيه وان كان يوجد فى البيوت (ابن كمال) فقيمته يوم الخصومة اى وقت القضاء وعند ابى يوسف رحمه الله تعالى يوم الغصب وعند محمد رحمه الله تعالى يوم الانقطاع و بحا قهستانى وتجب القيمة فى القيمى يوم الغصب اجماعا (الدر المختار فى الغصب)

﴿ فى التركة المستغرقة ﴾

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه يى استخلاص ايتملريله حاكم عمروى وصى نصب ايدوب تركه يى غرمايينلرنده قسمت ايتدرمكه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(ينصب القاضى وصيا فى مواضع اذا كان على الميت دين اوله دين على الناس ولتنفيذ وصاياه (اشباه فى القضاء)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه سنى استخلاص ايتميوب جمله تركه يى زيدك داينى عمروه ويرسه لر عمرو زيدك اوغلى بكره مجرد اوغلى اولمغله زيد ذمتنده اولان حقمى مالكدن ادا ايله ديو جبره قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(قالت الورثة فى التركة المستغرقة لانتعرض بها ولانبيعها ولانقضى الدين من مالنا قبل يبيعها القاضى اووصيه عن الميت وقيل يجبرون على البيع اذا طلب الغرماء فان امتنعوا يبيعها القاضى ويقضى الدين (من وصايا القنية فى ثبوت الملك للوارث)

لالزوم بلا التزام (درر فى الحواله)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده بلا وارث فوت اولان زيدك تركه سنى امين بيت المال اولان عمرو تغلبا قبض ايدوب تركه دن بر سفينه يى ثمن مثلندن نقصان فاحش ايله بكره بيع وتسليم ايلسه زيدك تركه سنه وصى نصب اولنان بشر سفينه يى بكردن الوب ثمن مثليله آخره بيعه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(وصح بيعه وشراؤه من اجنبي بما يتغابن الناس لا فيما لا يتغابن وهو الفاحش لان ولايته نظرية (الدر المختار في باب الوصي)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك دائنلرى زيدك ورثه سى اذنلرنسز تغلبا تركه يى قبض ايلسه لر ورثه جمله دينى اداايله تركه يى استخلاص ايدوب دائنلردن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(للورثة اخذ التركة لانفسهم ودفع الدين والوصية من مالهم (فش) ولو مستغرقة بدين فنفده ورثته لاستخلاص التركة يجبر رب الدين على قبوله اذ لهم حق الاستخلاص وان لم يملكوها بخلاف الاجنبي ولو قالوا نؤديه ولم يكن المال نقدا فللحاكم بيعها للدين ولو ان اداء عليهم افلهم استخلاصها باداء دينه كله لا بقدر تركته كفن جنى يفديه مولاه بارشه (فصولين في الثامن والعشرين)

زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولدقده جمله تركه يى دائنلردن عمرو تغلبا قبض ايلسه زيدك سائر دائنلرى حصه لرنده عمروه مراجعته قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(تركة فيها دين مستغرق قسمت ثم جاء الغريم يأخذ من كل ما يخصه من الدين (بزازيه في تصرفات الاب والوصي)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى واوغلى عمروى ترك ايتدكده هندك زيد ذمتنده اولان مهرى تركه دن ازيد اولسه عمرو هنده تركه يى مهرك مقابله سنده آل ديركن هند راضيه اولميوب عمروه مجرد اوغلى اولمغله تركه يى سن اليقويوب مهرمى تماما ادا ايله ديو جبره قادره اولورمى * الجواب * اولماز

(قالت الورثة في التركة المستغرقة لانتعرض بها ولانبيعها ولا نقضى الدين من مالنا قيل يبيعها القاضي اووصيه عن الميت وقيل يجبرون على البيع اذا طلب الغرماء فان امتنعوا يبيعها القاضي و يقضى الدين (قنيه في الوصايا في ثبوت الملك للوارث)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك دائنلرى تركهٔ زيدى دينلرينه كوره اقتسام ايده لم ديدكلرنده زيدك زوجه سى هند راضيه اولميوب بن زيد ذمتنده اولان شوقدر اقچه مهرمى تماما استيفا ايدرم ديو تركه دن اول قدر اقچه يى تغلبا اخذ ايلسه سائر دائنلر مبلغ مزبوردن هندك حصه سنه اصابت ايدن مقداردن زياده سنى هنددن المغه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(بدل ماملكه بشراء و بدل ما اتلفه ومهر عرسه سواء لايرجح احدهما على الآخر (عنايه في اقرار المريض)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك دائنلرندن عمرو تركه دن برمنزلى تغلبا ضبط ايلسه زيدك ورثه سى تركه يى استخلاص ايتملريله سائر دائنلر منزل مزبورى حاكمه بيع ايتدروب ثمنى قسمت غرماده ادخاله قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(ولاية بيع التركة المستغرقة بالدين للقاضى لا للورثة لعدم ملكهم حيث كان الدين لغيرهم
(الدر المختار فى القضاء)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه سنى استخلاص ايلماسه لر حاكم تركه يى ثمن مثليـله بيع ايد وب ثمننى غرمايه تقسيمه قادر اولور مى
* الجواب * اولور (مر نقله من الدر المختار)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه سنى استخلاص ايتاملريله زيدك داينلرى تركه يى دينلرينه كوره اقتسام مراد ايتدكارنده ايچلرندن عمرو راضى اولميوب بغير وجه دينمى تماما تركه دن استيفا ايدرم ديمكه
قادر اولور مى * الجواب * اولماز

(دين صحته مطلقا وما لزمه بمرضه بسبب فى مرضه معروف ببينة او بمعاينة قاض سواء فى الحكم و يقدم على ما اقر به فى مرضه ولم يعلم سببه
(الدر المنتقى فى اقرار المريض)

زيد متوفانك ورثه سى تركهٔ زيدى اقتسام ايتدكارندنصكره زيدك ديونى تركه سندن ازيد اولديغى ظاهر اولمغله زيدك ورثه سى مقبوضلرى اولان تركهٔ زيدك مجموعنى زيدك داينلرينه ويرسه لر زيدك داينلرى ورثه يه مجرد سز مقدما تركه يى اقتسام ايتمكله تركه دن دينه وفا ايتمين مقدارى مالكزدن ادا ايلك ديو جبره قادر
اولورلر مى * الجواب * اولمازلر

(ولو اقتسموا تركته ثم ظهر دين محيط اولا ردت القسمة وهذا ظاهر فى المحيط وكذا فى غيره لتعلق حق الغرماء بالتركة شايعا (فصولين فى الثامن والعشرين)

ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك منزلنه جريان ايدن ملك قنواتى ورثه سى استخلاص ايتاملريله زيدك تركه سنه وصى نصب اولنان عمرو اول قنواتى رأى حاكمله ثمن مثلاريله بيع ايدوب ثمننى غرمايه تقسيمه قادر
اولور مى * الجواب * اولور

(وفى المهناج للوصى ان يبيع عروض الميت فى قضاء دين الميت بغير محضر من غرمائه وفى فتاوى رشيد الدين للوصى بيع التركة المستغرقة بالدين بقيمتها فلا يكون للغرماء ابطاله (ادب الاوصياء فى البيع)

زيد عمروذمتنده قرضدن اولان شوقدر اقجه سى المدين ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولدقده زيدك ورثه سى غرما اذنلرنسز مبلغمز بوردن عمروى ابرا ايلسه لر غرما مجيزلر اولميوب مبلغمز بورى رأى حاكمله عمرودن الوب قسمت غرماده ادخاله
قادر اولورلر مى * الجواب * اولورلر

(الدين المستغرق يمنع ملك الوارث حتى لا يملك بيعها ولا هبتها (قنيه فى الوصايا) وذكر ظهير الدين مات وله فى يد انسان غصب اودين فطلب منه الورثة تسليمه ذلك وعلى الميت دين مستغرق فصالح الورثة عما عليه او فى يده على ان يدفعه اليهم يغرم

لغرماء الميت ولايبرأ بهذا الصلح (من وصايا البزازية في تصرف المريض)
زيد متوليسى اولديغى مال وقفدن شوقدر اقجه يى بغير حق كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايدوب ضامن اولمدين ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب يرينه عمرو متولى اولدقده تركهٔ زيدى ورثه سى استخلاص ايتاملريله سائر غرماء عمرو و تركهٔ زيدى ديونه كوره اقتسام ايدهلم ديدكلرنده عمرو راضى اولميوب مجرد وقف اولمغله بن تماما استيفا ايدرم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(مات المتولى وكان فى ذمته مال الوقف كان سائر الديون مساويا لدين الوقف لافرق بين مال الوقف وبين دين الغير (ميزان الفتاوى فى ضمان المتولى)
زيد ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب قرى هندى ترك ايتدكده هند تركهٔ زيدى استخلاص ايتامكله حاكم تركهٔ زيدى ثمن مثليله عمروه بيع وتسليم وثمنى غرمايه تقسيم ايتدكدنصكره عمرو دخى فوت اولوب تركهٔ مزبوره يى عمرولك قرى زينب ثمن معلومه بكره بيع وتسليم ايلسه حالا هند بن دينى ويروب تركه يى استخلاص ايدرم ديوب تركهٔ مزبوره يى بكردن المغه قادره اولور مى * الجواب * اولماز
(مرنقله من القنية والدر المختار)
زيد شوقدر اقجه سنى عمروه ايداع وتسليم ايتدكدنصكره عمرو مبلغ مزبورى كندى مصارفنه صرفله استهلاك ايدوب ضامن اولمدين عمرو ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه سائر داينلرى زيده تركهٔ عمروى ديونه كوره اقتسام ايدهلم ديرلركن زيد راضى اولميوب مجرد بن مبلغ مزبورى وديعت طريقيله ويرمكله مبلغ مزبورى تركه دن تماما تضمين ايتدررم ديمكه قادر اولور مى * الجواب * اولماز
(ولومات المودع فان كانت الوديعة قائمة بعينها ترد عليه لان هذا عين ماله ومن وجد عين ماله فهو احق به على لسان رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم وان كانت لاتعرف بعينها فهى دين فى تركة الميت تحاص الغرماء (بدايع فى الوديعة) ويحاص المودع الغرماء لانه دين الاستهلاك على ماذكرنا فيساوى دين الصحة
(من المحل المذكور)
ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك ورثه سى تركه يى استخلاص ايتاملريله داينلرى تركهٔ زيدى داينلر ينه كوره اقتسام ايتدكلرندنصكره زيدك داين آخرى بكر ظهور ايلسه بكر دينندن حصه سيله سائر داينلرك مقبوضلرينه مراجعته قادر اولور مى * الجواب * اولور
(تركة فيها دين مستغرق قسمت ثم جاء الغريم يأخذ من كل مايحصه من الدين (بزازيه فى تصرفات الاب والوصى)
ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولان زيدك داينلرى تركهٔ زيدى دينلرينه كوره اقتسام ايتدكلرندنصكره زيدك داين آخرى بكر ظهور ايلسه سائر داينلرى تركه دن مقبوضلرى اولان اشيادن بكره حصه سنى ويرمكه راضيلر ايكن بكر اليوب اشيايى

سنز الیقویوب باکه حصه‌سی مالکردن و یرلك دیمکه قادراولورمی * الجواب * اولماز
(الغریم الاخر یشارك الاول فیما قبض (من وصایا الخانیه)

﴿ مسائل شتی ﴾

زید ملك عرصه‌سنده حمام بنا ایتدکده قربنده اولان وقف حمامه ضرری یوغیکن متولی مجرد وقف حمامه کساد ویررسن دیو زیده حمامی قلع ایتدرمکه قادر اولورمی
* الجواب * اولماز کساد ویرلك شرعا ضرر عد اولنماز
(التاجر اذا کان له حانوت فاتخذ آخر بجنبه حانوتا لمثل تلك التجارة فکسدت تجارة الاول بذلك لم یکن له ان یخاصم الثانی کذا فی الکافی
(من الدرر فی احیاء الموات)

حمال اولان زید بر بلده‌ده حماللق ایتمك استدکده سائر حماللر بزه کساد ویررسن دیوز یدی منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر (من نقله من الدرر ومثله فی الخانیه)
زیدك ملك منزلی خراب اولوب منهدم اولسه قربنده منزلی اولان عمرو منزلم قربنده خراب منزل اولدیغنــه راضی اولمام منزلکی بنا ایله دیو زیده جبره
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(لوهدم بیته ولم یبن وجیرانه یتضررون به فلهم جبره علی البناء لو قادرا علی البناء (فسد) وقال (حس) المختار انه لا یجبر اذ المرء لایجبر علی بناء ملکه
(فصولین فی الخامس والثلثین)

زید بر وقف مزرعه‌یه مشروطیت اوزره متصرف ایکن مفلسا فوت اولوب مزرعه اوغلی عمروه انتقال ایلسه زیدك داینلری عمروه مجرد مزرعه‌یی ضبط ایتمکله زید ذمتنده اولان
اقجه مزی مالکدن ادا ایله دیو جبره قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(الحقوق المجردة لایجوز الاعتیاض عنها (اشباه)

زید عمرو سپاهیدن قرض شو قدر اقجه الوب بعده مبلغ مزبوری عمروك تیماری قریه‌سی رعایاسنك بر مصلحتلرینه صرف ایلسه عمرو مبلغ مرقومی زیددن طلب ایتدکده زید مجرد تیمارك قریه‌سی رعایاسنك مصلحتلرینه صرف ایتدم دیو ویرمامکه
قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(المستقرض یکون مملوکا للمستقرض بنفس القبض عند ابی حنیفة ومحمد رحمهما الله ویجب مثله دینا فی الذمة (الذخیرة البرهانیة فی القرض) الدین الصحیح
لایسقط الا بالاداء او الابراء (من الدر المنتقی وغیره)

﴿ کتاب الفرائض ﴾

هی جمع فریضة وهو لغة لمعان کالبیان والقطع والتقدیر واصطلاحا هنا النصیب المقدر للوارث شرعا ثم نقل الجمع علما لهذا العلم (الدر المنتقی)
زید قرنداشی هندك ساکنه اولدیغی ملك منزلنده جریحا قتیل بولنوب قاتلی معلوم اولمامغله هنده قسامه ودیت لازمه اولسه هند زیدك میراثندن محرومه

اولور مى * الجواب * اولماز

(واو وجد الحر قتيلا فى دار ابيه اوامه او المرأة فى دار زوجها فعليه القسامة والدية ولا يحرم من الميراث (خانيه فى الجنايات)

هند زوجى زيدى بغير حق آلت جارحه ايله جرح وقتل ايلسه هند زيده وارثه اولور مى * الجواب * اولماز

(القاتل بغير حق لا يرث من المقتول شيئا عندنا سواء قتله عمدا او خطأ (هنديه فى الخامس من كتاب الفرايض)

زيد مسلم هند نصرانيه يى تزوج ايتدكدنصكره هند اسلامه كلدين فوت واسه زيد هنده وارث اولور مى * الجواب * اولماز

(والثالث اختلاف الدينين فلا يرث الكافر من المسلم اجماعا ولا المسلم من الكافر على قول على وزيد وعامة الصحابة رضى الله تعالى عنهم واليه ذهب علماؤنا والشافعى رحمهم الله تعالى (شرح السراجية للسيد الشريف)

زيد مسلم معتق فوت اولوب كندو يى اعتاق ايدن عمروك لابوين ارقرنداشى بكر ذمينك اوغلى اولوب زيدك فوتندن مقدم اسلامه كلن بشرى ترك ايلسه بشر تركهٔ زيدى احرازه قادر اولور مى * الجواب * اولور

(فان مات المولى ثم المعتق ولا وارث له نسبى غيره لاقرب عصبة المولى الذكور (الدر المختار فى الولاء)

زيد قزم هندى رد ايتدم فوتمدنصكره تركمدن نسنه و يرلمسون ديدكدنصكره زيد فوت اولوب هندى وساير ورثه سنى ترك ايلسه هند تركه دن حصه سنى الملق استدكده ساير ورثه مجرد زيد سنى رد ايتمكله زيده وارثه اولماز سن ديو هندى منعه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

لان النسب لا يحتمل النقض بعد الثبوت (الدر المختار فى دعوى النسب) لان الميراث حق له من جهة الشرع (خلاصه فى الرابع عشر من الدعوى)

زيد معتق عمروك آزادسز جاريه سى هندى تزوج ايدوب هند زيددن بر ولد طوغوردقدنصكره عمرو اول ولدى آزاد ايتدين زيد فوت اولسه اول ولد زيده وارث اولور مى * الجواب * اولماز

(وولد الامة من سيدها حر ومن زوجها ملك لسيدها (ملتقى فى الاعتاق) الرق يمنع الارث سواء كان وافرا اى كاملا اوناقصا (سيد على السراجية)

زيد مسلم فوت اولوب لابوين قز قرنداشى هند نصرانيه نك اوغلى عمرو مسلم ايله هندك قزلرى زينب وخديجهٔ مسلمه لرى ترك ايلسه عمرو وزينب وخديجه تركهٔ زيدى احرازه قادر اولورلرمى * الجواب * اولورلر

(والمحروم وهو الممنوع من الميراث لمعنى فى نفسه كالكافر والقاتل والرقيق والباين والمرتد لا يحجب لم يقل غيره لان الحجب منع الغير عن الميراث فلا حاجة الى ذكره وانما اطلقه ههنا

ليفهم انه لايحجب اصلا (ابن كمال على السراجية)

زيد فوت اولوب لام قرنداشى عمروى ولابوين عمى بكرى ترك ايتدكده زيدك فوتندن التمش كون مقدم فوت اولان باباسى بشردن حامل اولان اوكى اناسى هند انقضاء عدته اقرار ايتمدين زيدك فوتندن يدى اى مرورنده بر ولد طوغورسه ولد مزبور زيده وارث اولورمى * الجواب * اولور

(وان كانت من غيره وجاءت بالولد لستة اشهر او اقل يرث وان جاءت به لاكثر منها لايرث الا اذا كانت معتدة ولم تقر بانقضاء العدة او اقر الورثة بوجود الحمل وقت الموت (سراجيه فى الحمل)

هند فوت اولوب انجق زوجى زيدى ترك ايلسه زيد تركه دن نه مقدار نسنه الور *الجواب * نصف آلور

(واما للزوج فحالتان النصف عند عدم الولد وولد الابن وان سفل والربع مع الولد وولد الابن وان سفل (كذا فى السراجيه)

باباسى حر الاصل عجمى اولان زيد فوت اولوب اوكى باباسى عمروك حالا منكوحه سى اولوب عمرودن حامل اولان اناسى هندى اعتاق ايدن بكرك اوغلى بشر وخالدى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * حمل ايجون سدس اليقونلوب ثلث هنده باقى بشر وخالده ويريلور حمل التى ايدن اقلده طورغارسه سدس موقوف اكه ويريلور والا اولدخى بشر وخالده ويريلور

(الحمل يرث ويوقف نصيبه باجماع الصحابة رضى الله عنهم فان ولد الى ستين حيا ورث وهذا اذا كان الحمل من الميت فاما اذا كان من غير الميت كالاذا مات وامه حامل من غير ابيه وزوجها حى فان جاءت به لاكثر من ستة اشهر لايرث لاحتمال حدوثه بعد الموت فلا يرث بالشك الا ان يقر الورثة بحملها يوم الموت فان جاءت به لاقل من ستة اشهر فانه يرث (هنديه فى الثامن من الفرايض)

زيد فوت اولوب اوكى باباسى عمروك حالا منكوحه سى اولوب عمرودن حامل اولان اناسى هند معتقه يى وباباسنى اعتاق ايدن بكرك اوغلى خالدى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب سدس حمل ايجون اليقونيلوب ثلث هنده باقى خالده ويريلور ولد التى آيدن اقلده طوغارسه سدس موقوف آكه ويريلور والا اولدخى خالده ويريلور (مر نقله آنفا من الهنديه)

زيد فوت اولوب قرى هندى وزوجه سى زينب حاملى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * قرق سكز سهمدن التى سهم زينبه اون درت سهم هنده ويلور يكرمى سكز سهم حمل ايجون توقيف اولنور اكر زينب انقضاء عدته اقرار ايتمدين ايكى سنه تمامنه دك اركك طوغورسه سهم موقوف آكه ويريلور واكر قز طوغورسه سهم موقوفدن يكرمى برسهم آكه ويريلوب يدى سهم هنده ويريلور

(وروى الخصاف عن ابى يوسف رحمه الله تعالى انه يوقف نصيب ابن واحد او بنت واحدة ايهما اكثر وهذا هو الاصح وعليه الفتوى وذلك لان المعتاد الغالب ان لاتلد

المرأة الاولد واحدا فيبنى عليه الحكم مالم يعلم خلافه (سيد على السراجية)

زيد فوت اولوب لابوين عمى اوغلى عمروى وبابانك لابوين عمى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * جمله تركه عمروه دكر

(اما العصبة بنفسه فكل ذكر لا يدخل فى نسبته الى الميت انثى وهم اربعة اصناف جزء الميت واصله وجزء ابيه وجزء جده الاقرب فالاقرب يرجحون بقرب الدرجة اعنى اولاهم بالميراث جزء الميت اى البنون ثم بنوهم وان سفلوا ثم اصله ثم جزء ابيه ثم جزء جده (سراجيه ملخصا)

زيد فوت اولوب قزى هندى واوغلنك اوغلى عمروك قزى زينبى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * درت سهمدن اوچ سهم هنده برسهم زينبه

(والسدس لبنت الابن فاكثر مع البنت الواحدة تكملة للثلثين (الدر المختار)

زيد فوت اولوب دار الحربده اسير اولان لابوين عمى عمروى ترك ايتسه كده زيدك لابوين آخر عمى اوغللرى بكرو بشر مجرد عمرو دار الحربده اسير اولمغله زيده وارث اولماز اويله اولیجق زيده بز وارث اولورز ديو تركيه مداخله يه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(حكم الاسير كحكم سائر المسلمين فى الميراث مالم يفارق دينه فيرث ويورث منه لان المسلم من اهل دار الاسلام اينما كان (سيد على السراجيه)

زيد وهند على الاشتراك السوى مالك اولدقلرى جاريه لرى زينبى اعتاق ايتدكلرندن صكره زيد وهند متعاقبا فوت اولوب زيد اوغلى عمروى وهند لابوين عمى بكرى ترك ايدوب بعده زينب دخى فوت اولوب زوجى بشرى ترك ايلسه عمرو وبكرو بشره تركه زينبدن نه مقدار اصابت ايدر * الجواب * درت سهمدن ايكى سهم بشره وبرسهم عمروه وبرسهم بكره اصابت ايدر

(فان مات السيد ثم المعتق ولا وارث من النسب فارثه لاقرب عصبة سيده (ملتقى فى الولاء)

زيد فوت اولوب دار الحربده اسير اولان قرنداشى عمروى وسائر ورثه سنى ترك ايتدكده سائر ورثه مجرد عمرو دار الحربده اسير اولمغله زيده وارث اولمازدیوب تركه زيددن حصه سنى بينلرنده اقتسامه قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر

(مرنقله من شرح السراجيه)

زيد قولى عمروى اعتاق ايدوب بعده آخر قولى اولوب عمروك اوغلى اولان بكرى كتابته كسدكدنصكره بكر بدل كتابتى ادا ايتدين عمرو فوت اولوب زيدى ترك ايتدكده بكر عمروه وارث اولورمى * الجواب * اولماز

(ويمنع الارث على ماهنا اربعة الرق ولو ناقصا كمكاتب وكذا مبعض عند ابى حنيفة ومالك رحمهما الله تعالى (الدر المنتقى فى الفرائض)

زيد مسلم فوت اولوب لابوين قز قرنداشى هند نصرانيه يى وهندك اوغلى عمرو مسلمى

ترك ایتدکده عمروزیده وارث اولوب ترکهٔ زیدی احرازه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(والمحروم لایحجب و یحجب المحجوب (تنویر الابصار)

هند فوت اولوب زوجی زیدی واناسی زینبی و باباسنك باباسی عمروی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه‌در * الجواب * آلتی سهمدن اوج سهم زیده ایکی سهم زینبه باقیسی عمروه اصابت ایدر
(واما ثلث مایبقی بعد فرض احد الزوجین وذلك فی مسئلتین زوج وابوین اوزوجة وابوین ولوکان مکان الاب جد فللام ثلث جمیع المال (سراجیه)

زید فوت اولوب ظاهرده وارث معروفی اولماسه ترکه‌سنی امین بیت المال اولان عمرو قبض ایتمکه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(ثم بیت المال ای اذا لم یوجد احد من المذکورین یوضع الترکة فی بیت المال (سید علی السراجیه)

زید جاریه‌سی هندی اعتاق ایتدکدنصکره زیدك لابوین ارقرنداشی عمرو هندی تزوج ایدوب زید بعده هند فوت اولوب انجق زوجی عمروی ترك ایلسه عمرو ترکهٔ هندی احرازه قادر اولورمی * الجواب * اولور (مرنقله من ولاء الملتقی)

زید باباسی عمروی قتل ایدوب عمروزیدك اوغلی بکری ترك ایتدکده بکر ترکهٔ عمروی قبض ایلسه امین بیت المال اولان بشر بکره مجرد عمروی سنك باباك قتل ایتمکله سن عمروه وارث اولمازسن دیو ترکهٔ عمروه مداخله‌یه قادر اولورمی * الجواب * اولماز
(مرنقله من التنویر وابن کمال)

زید ذمی فوت اولوب مقدما اسلامه کلن لابوین ارقرنداشنك کبیر اوغللری عمرو وبکر ذمیلری وسائر ورثه‌سنی ترك ایلسه سائر ورثه عمرو و بکره مجرد باباکز اسلامه کلمکله وارث اولمازسکز دیمکه قادر اولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(مرنقله من التنویر)

زید ذمینك لابوین ارقرنداشی عمرو مسلم فوت اولدقدنصکره زید شرف اسلامله مشرف اولسه زید عمروه وارث اولورمی * الجواب * اولماز
(مرنقله من شرح السراجیة للسید الشریف)

زید مسلم فوت اولوب لابوین خاله‌سی هند نصرانیه‌نك اوغلی عمرو مسلمی ترك ایلسه عمرو ترکهٔ زیدی احرازه قادر اولورمی * الجواب * اولور
(مرنقله من التنویر)

زید ذمی نقض عهد ودار الحربه لاحق اولوب لحوقیله حکم اولندقدنصکره زیدك لابوین عمی قزی هند ذمیه دار اسلامده فوت اولسه زیدهنده وارث اولورمی * الجواب * اولماز
(الذمی الذی نقض العهد ولحق بدار الحرب بمنزلة المرتد فی سائر الاحکام من الارث والحکم بعتق امهات الاولاد والمدبرین ونحو ذلك (بدایع فی احکام البغاة)

زيد فوت اولوب زوجه سى هندى واوغلى عمروايله قزى زينبى ترك ايدوب قبل القسمه عمرو دخى فوت اولوب انامى هندى ولابوين قز قرنداشى زينبى ترك ايدوب قبل القسمه زينب دخى فوت اولوب انامى هندى ترك ايتدكده زيدك لابوين قز قرنداشى خديجه دخى زيد وعمرو وزينبه وارثه اولورمى * الجواب * اولماز

(ويسقط بنو الاعيان بالابن وبالاب والجد (تنوير الابصار) فيبدأ بذوى الفروض ثم بالعصبات النسبية ثم بالمعتق ثم عصبته الذكور ثم الرد ثم ذوى الارحام

(تنوير الابصار فى الفرائض)

(ياحلال المشكلات ويا موفق الانام ويامن اوتى الحكمة من لدن عزيز علام * ماتقول السادة الحنفية * وائمة الملة الحنيفية * فى رجل مات عن بنيه وفاء وعثمان ومحى الدين فقبل القسمة مات وفاء عن ابنيه السيد على وزين العابدين ثم مات عثمان عن ابنه مصطفى وبنتيه كاتبه وفاتنه ثم مات زين العابدين عن ابنيه تاج العارفين وعبد الله ثم مات محى الدين عن ابنه احمد ثم مات مصطفى عن ابنه عثمان وبنته بديع ثم مات السيد على عن بنته علما وعن ابنى اخيه لاب وام تاج العارفين وعبد الله ثم مات عثمان بن مصطفى عن بنته بديع وعن اخته لاب وام هى بديع ايضا ثم مات تاج العارفين عن اخيه لاب وام هو عبد الله ثم مات عبد الله عن ابنيه سليمان وموسى ثم مات احمد عن بنيه محمد وعبيد والبدوى ثم ماتت كاتبه عن ابنه عبد الرحيم ثم ماتت فاتنه عن بنى ابن عمها لاب وام وهم محمد وعبيد والبدوى فكيف قسمة تركة الرجل بينوها بلطفكم الجميل * ولكم الثواب والاجر الجزيل * من المولى اللطيف الجليل * الجواب * يجعل تركة ذلك الرجل اثنين وسبعين سهما فمن تلك السهام لبديع بنت مصطفى ثمانية اسهم ولكل من علما وعبد الرحيم ستة اسهم ولبديع بنت عثمان اربعة اسهم ولكل من سليمان وموسى تسعة اسهم ولكل من محمد وعبيد والبدوى عشرة اسهم

(مات بعض الورثة قبل القسمة صححت المسئلة الاولى ثم الثانية فان استقام نصيب الميت الثانى على تركته فيها وان لم يستقم فان كان بين سهامه ومسئلته موافقة ضربت وفق التصحيح الثانى فى التصحيح الاول والا ضربت كل الثانى فى كل الاول يحصل مخرج المسئلتين فتضرب سهام ورثة الميت الاول فى المضروب وسهام ورثة الميت الثانى فى كل مافى يده اووفقه وان مات ثالث جعل المبلغ مقام الاولى والثالثة مقام الثانية وهكذا (تنوير الابصار فى الفرائض)

﴿ فى ذوى الارحام ﴾

زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشى هندك اوغلى عمرو ايله هندك قزى زينبى ولابوين آخر قز قرنداشى خديجه نك قزى عايشه يى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * للذكر مثل حظ الانثيين (نقله مذكور فى السراجيه)

هند فوت اولوب لابوين قز قرنداشى زينبك اوغلى عمروى ولابوين آخر قز قرنداشى خديجه نك اوغلارينى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه در * الجواب * جمله سى برابر

(نقله في السراجيه)

هند فوت اولوب لابوين قز قرنداشي قزى زينبي ولاب قز قرنداشي قزى خديجه يى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * درت سهمك اوچى زينبه برى خديجه‌يه

(نقل هذه المسئلة وامثالها مماسيأتى مذكورة فى السراجية)

هند فوت اولوب اناسنك لابوين عمى اوغلنك قزى زينبي واناسنك لابوين عمى قزينك اوغلى زيدى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * اوچ سهمدن ايكى سهم زينبه و برسهم زيده اصابت ايدر

زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى واناسنك لابوين ار قرنداشى عمروك اوغلى بكرايله عمروك قزى زينبي واناسنك لابوين قز قرنداشى خديجه‌نك اوغللرى بشر وخالدايله خديجه‌نك قزى فاطمه‌يى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * يوز قرق سهمك اوتوز بشى هنده قرقى بكره يكرمه‌سى زينبه اون سكزرى بشر وخالده طقوزى فاطمه‌يه اصابت ايدر

هند فوت اولوب اناسنك لابوين قز قرنداشى زينبك اوغلنك اوغلنك قزلرى خديجه ورحيمه يى وزينبك آخر اوغلنك قزينك اوغلى عمرو ايله قزى عايشه‌يى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * طقوز سهمدن اوچر سهمى خديجه ورحيمه‌يه ايكى سهمى عمروه برسهمى عايشه‌يه دكر

زيد فوت اولوب لابوين قز قرنداشنك اوغلى عمروى ولام قرنداشنك اوغلى بكرى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * درت سهمدن اوچ سهم عمروه برسهم بكره دكر

هند فوت اولوب لابوين قز قرنداشى قزى زينبي ولاب قز قرنداشى اوغلى عمروى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * درت سهمدن اوچ سهم زينبه برسهم عمروه دكر

زيد فوت اولوب باباسنك باباسنك اناسنك باباسى عمروى و باباسنك اناسنك باباسنك باباسى بكرى واناسنك اناسنك باباسنك باباسى بشرى واناسنك باباسنك اناسنك باباسى خالدى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * طقوز سهمدن درت سهم عمروه ايكى سهم بكره برسهم بشره ايكى سهم خالده دكر

زيد فوت اولوب زوجه‌سى هندى ولام قرنداشنك اوغلى عمروى ولام قرنداشى قزى زينبي ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * سكز سهمدن ايكى سهم هنده اوچر سهم عمرو وزينبدن هر برينه اصابت ايدر

هند فوت اولوب زوجى زيدى ولابوين خالنك قزى زينبي ولابوين خاله‌سى خديجه‌نك اوغللرى عمرو و بكرو بشر وخالدايله خديجه نك قزلرى عايشه وفاطمه ورقيه يى ترك ايلسه قسمت تركه نيجه‌در * الجواب * يوز طقسان سكز سهمدن طقسان طقوز سهمي زيده ويكرمى ايكى سهمى زينبه واون دردر سهمى عمرو و بكر و بشر و خالددن

هر برینه وبدینسر سهمی عایشه وفاطمه ورقیه‌دن هر برینه دکر

زید فوت اولوب لابوین خاله‌سنك اوغلی عمروی ترك ایتدکده زیدك اناسنك عمی بکر ایله باباسنك عمه‌سی دخی زیده وارث اولورلرمی * الجواب * اولمازلر

زید فوت اولوب لابوین خاله‌سی هندك اوغلنك اوغللری عمرو وبکری وهندك قزی زینبك اوغلی بشری وهندك قزی خدیجه‌نك اوغلی خالدی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه‌در * الجواب * التی سهمدن ایکیشر سهم عمرو وبکردن هر برینه بر سهم بشر وخالددن هر برینه اصابت ایدر

زید فوت اولوب لابوین خاله‌سی اوغلنك قزلری هند وزینبی ولابوین خاله‌سی قزینك اوغلی عمروی ولابوین خاله‌سی قزینك قزی خدیجه‌یی ترك ایلسه قسمت ترکه نیجه‌در * الجواب * طقوز سهمدن اوچر سهم هند وزینبدن هر برینه ایکی سهم عمروه بر سهم خدیجه‌یه اصابت ایدر

فی الاراضی

برقریه اهالیسی مرعای قدیملرنده حیوانلرینی کزدروب اوتلاتمق استدکلرنده اول قریه ضابطی اولان زید باکه رسم اوتلاق نامنه شوقدر اقچه ویرمینجه اوتلاتمام دیو اهالی‌یی بغیر وجه منعه قادر اولورمی * الجواب * اولماز

(لایجوز لاحد من المسلمین اخذ مال احد بغیر سبب شرعی (منح فی التعزیر)

برقریه اهالیسنك مرعای قدیملرندن برمقدارینی قریهٔ مزبوره سپاهیسی طاپو ایله عمروه ویروب عمرو دخی زراعت ایدر اولسه اهالی عمروی زراعتدن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(فالمرعی هی ارض ترکت من زمان الفتح بلارسم مهملة لا تزرع ولاتحرث ولایتصرف وجها من الوجوه الشرعیة بل تترك لاجل المرعی للمواشی (من الحدادی)

بروقف قریه اهالیسنك مرعای قدیملرندن اولان یری قریهٔ مزبوره متولیسی مقاطعه ایله عمروه ویروب عمرو دخی اول یری بستان ایدوب زراعت ایدر اولسه اهالی عمروی زراعتدن منع ایدوب عرصه‌یی کالاول مرعی اولمق اوزره ضبطه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(ولایجوز احیاء ماقرب من العامر بل یترك مرعی لاهل القریة ومطرحا لحصایدهم (ملتقی فی احیاء الموات)

بروقف قریه اهالیسنك مرعای قدیملرندن اولان یرك برمقدارینی قریهٔ مزبوره متولیسی زید طاپو ایله عمروه ویروب عمرو دخی زراعت ایدر اولسه اهالی عمروی زراعتدن منعه قادر اولورلرمی * الجواب * اولورلر

(یفهم تمامی من الملتقی والحدادی)

ایکی قریه اراسنده واقع اولان مرعای قدیمه‌دن قریتین مزبورتین اهالیلری علی الاشتراك مرعاری اولمق اوزره ضبط ایده کلوب حیوانلرینی اوتلاده کلشلر ایکن حالا برینك اهالیسی بعد الیوم یالکز بز ضبط ایدرز دیو قریهٔ اخری اهالیسنی حیوانلرینی

اوتلاغمقدن منعه قادراولورلرمی * الجواب * اولمازلر
(ماكان قديما يترك على حاله ولايتغير الابحجة (كذا فى الخانية)

برقريه اهاليسنك مرعاى قديملرندن اولان يرك برمقدارينى قريه مزبوره سپاهيسى زيد طاپو ايله عمروه ويرسه عمرودخى يرى حفر ايدوب طپراقدن كرمد اشلمك مراد ايلسه اهالى مرقومه عمروى منعه قادراولورلرمى * الجواب * اولورلر (مرنقله من الحدادى)

زيد فوت اولوب ورثه سى زيدك ارض ميريده مغروسه اولان ملك اشجارينى ضبط مراد ايتدكلرنده صاحب ارض مجرد ارض ميريده مغروسه اولمغله يرد تابعه اولمش اولور اويله اولنجق طاپو ايله ويررم ديو ورثه يى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(لان الورثة قائمون مقام مورثهم (محيط السرخسى فى العتاق)

زيد اراضى اميريه دن طاپو ايله تصرفنده اولان تارلايى شوقدر اقچه بدل مقابله سنده عمروه فراغ و بدل مزبورى قبض ايدوب بعده اذن صاحب ارض بولنمدين زيد بلا ولد فوت اولمغله صاحب ارض اول تارلايى طاپو ايله آخره ويرسه عمرو بدل مزبورى زيدك تركه وافيه سنى قبض ايدن ورثه سندن المغه قادر اولورمى * الجواب * اولور
(وفى شرح الوهبانية لابن الشحنة من دفع شيئا ليس واجبا عليه فله استرداده (حموى على الاشباه) لان التفويض متى وقع شيئا بلا اذن صاحب الارض لايزول الارض عن يد المفوض حقيقة فكان يد المفوض اليه عارية (صرة الفتاوى)

عرصه سى مقاطعه لو ارض ميرى و بناسى زيدك ملكى اولان دكرمن بالكليه منهدم اولوب عرصه صرفه قالمغله زيد عرصه مرقومه يى صاحب ارضه تسليم مراد ايتدكده صاحب ارض المبوب كالاول مقاطعه ايله تصرف ايله ديو زيده جبره قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(واما شرائط الصحة منها رضاء المتعاقدين (هنديه فى الاجارة)

زيد طاپو ايله تصرفنده اولان تارلالرنده بغداى زرع ايدوب چون ايكن زيد بلا ولد فوت اولوب لابوين قز قرنداشى هندى ترك ايتدكده صاحب ارض اول تارلالرى اجانبدن عمروه طاپو ايله ويروب بعده حق طاپو هندك اولمغله هند اول تارلالرى طاپو ايله صاحب ارضدن الدقدنصكره حصاد ادراك ايتدكده عمرو اول بغدايى تغلبا محصوب اخذ ايلسه هند بغدايى عمرودن طلب ايتدكده عمرو بن صاحب ارضه طاپو ايچون شوقدر اقچه ويرمشيدم مبلغ مزبورى ويرمدكجه ويرم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز
(ومن ظلم ليس له ان يظلم غيره (مبسوط السرخسى فى الوكالة)

سلاطين ماضيه دن زيد برمملكتى عنوة فتح ايتدكده اراضيسندن برمقدار اراضى يى عمروه تمليك صحيح ايله تمليك ايتدكدنصكره عمرو فوت اولوب اول اراضى عمروك اولاد اولادندن بكره ارثا انتقال ايدوب بكر ملكيت اوزره متصرف ايكن فوت اولوب اوغلى بشر ايله قزى هندى ترك ايلسه هند اراضيدن حصه سنى ضبط مراد ايتدكده بشر مجرد اول اراضى زراعت اولنمغله سا كه حصه دكز ديو هندى منعه قادر اولورمى * الجواب * اولماز

(واذا باعها اى ارض الخراج انتقلت بوظيفتها من الخراج وكذا اذمات انتقلت الى ورثته كذلك (البحر الرائق فى العشر والخراج)

زيد اراضى اميريه دن برتارلايه طابو ايله متصرف ايكن ديونى تركه سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولوب اول تارلايى اوغلى عمرو ضبط ايلسه زيدك داينلرى تركه زيدى اقتسام ايتدكلرندنصكره عمروه مجرد تارلايى سن ضبط ايتمكله زيد ذمتنده فلان حقلرى مالكدن بزه ادا ايله ديو جبره قادر اولورلرمى * الجواب * اولمازلر (لا لزوم بلا التزام (درر فى الحواله)

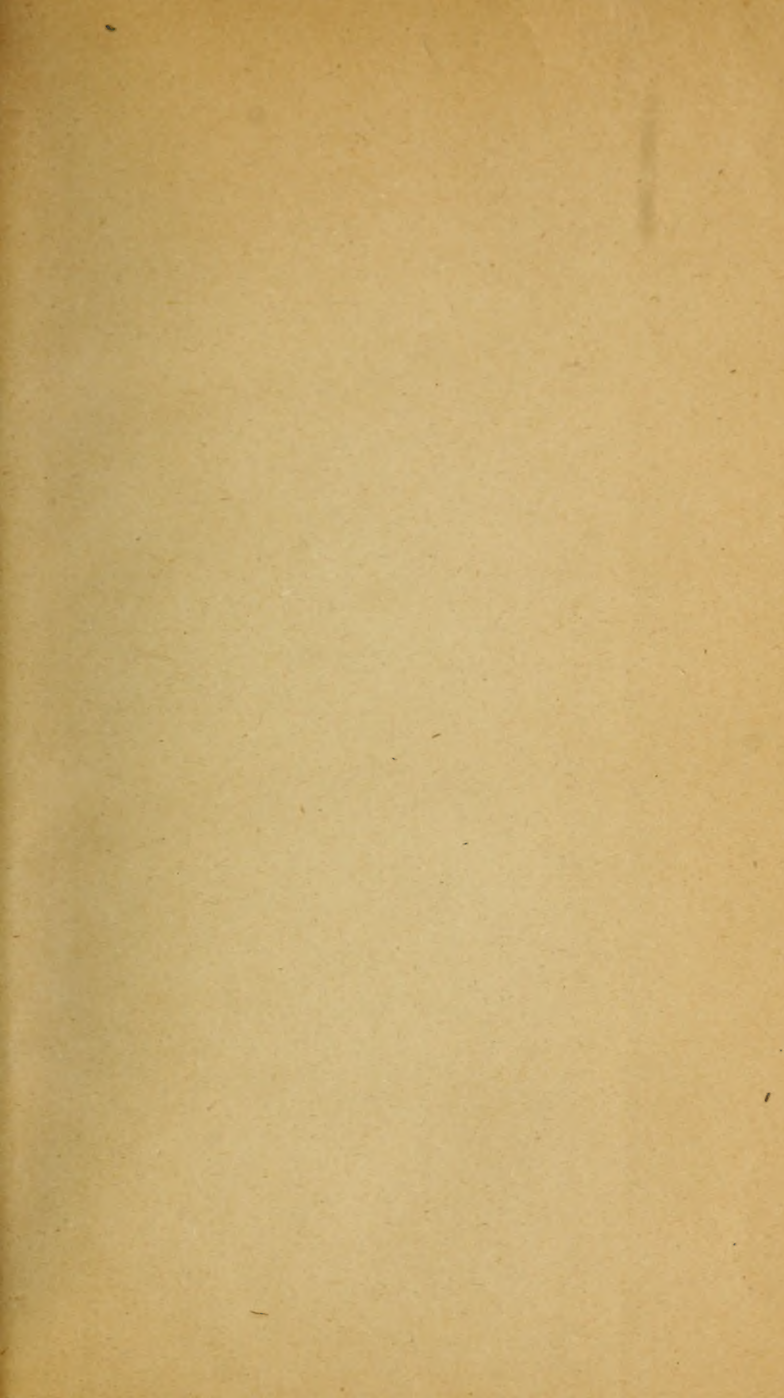
زيد برى ارض ميرى وكرومى ملك اولان باغنك يرينى اذن صاحب ارضله عمروه فراغ ايدوب كرومى عمروه هبه وتسليم ايتدكده صاحب ارض باكه رسم تاننده شوقدر اقچه ويرمديكجه باغى ساكه ضبط ايتدرم ديوب عمرودن نسنه المغه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مرنقله من تعزير المنح)

زيد طابو ايله تصرفنده اولان وقف تارلايى عمروه فراغ ايدوب لكن اذن متولى بولنماسه عمرو فراغ مز بوره بناء اول تارلايه مداخله يه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (مر نقله من صرة الفتوى)

زيد اراضى اميريه دن برقاچ تارلايه طابو ايله متصرف ايكن بلا ولد فوت اولدقده صاحب ارض اول تارلالرى طابو ايله عمروه ويردكدنصكره زيدك ورثه سى ملك تخملرينى اول تارلالره زرع ايتمش اولسه لر حالا اكين ادراك ايدوب ورثه زراعتلرندن ترتب ايدن نقصان ارضى مز بوره ضامنلر اولوب اكينلرينى المق استدكلرنده عمرو راضى اولميوب مجرد تارلالر طابو ايله بكدر برلكله اكينى الورم ديمكه قادر اولورمى * الجواب * اولماز (رجل زرع ارض الغير لنفسه كان الزرع له وعليه لصاحب الارض نقصان الارض ان انتقصت بزراعته (خانيه فى المزارعة)

قال مرتبه العبد العاجز الفقير * غفر ذنوبه مولاه الغنى القدير * هذا آخر ما اردنا جمعه وترتيبه * والحمد لله تعالى وحده * وصلى الله على سيدنا محمد وآله واصحابه الذين اقتفوا اثره *

الحمد لله الذى امتن علينا بختم طبع هذا الفتاوى المسمى بفتاوى الفيضيه * مع النقول والشواهد القويه * فى دار الطباعة العامره * فى زمن من اسس مراصد الشرع * وايد حماه بنشر الاصل والفرع * السلطان ابن السلطان السلطان ﴿عبد المجيد خان﴾ لازالت حديقة دولته مخضرة برحيق الشرع الى مدى الدوران * بمعرفة اطمع العباد الى افضال ربه الراجى (محمد رجائى) وتصادف ختامه فى اواخر شهر رمضان لسنة ست وستين ومائتين والالف

3 1761 06740087 9